

586

1831

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ.

Thuc. lib.

THUCYDIDIS

DE

BELLO PELOPONNESIACO

LIBRI OCTO.

EX OPTIMIS EDITIONIBUS EXPRESSI.

OXONII,

EXCUDEBAT S. COLLINGWOOD, ACADEMIÆ TYPOGRAPHUS,
IMPENSIS J. PARKER;

WHITTAKER, TREACHER, ET ARNOTT; C. J. G. ET F. RIVINGTON,
LONDINI; J. ET J. J. DEIGHTON, CANTABRIGIÆ.

MDCCCXXXI.

ARGUMENT.

BOOK I.

THE subject of this History is the Peloponnesian war, the most important event in all respects which Greece has ever known (1).

For the earlier periods of Grecian history can offer no comparison with it. In its most ancient state Greece was overrun by plundering hordes, and its seas infested with pirates. When society became more settled, Agamemnon and the Trojan war afforded instances of a great dominion and a great confederate expedition, but still not to be compared with those of a later period. Then followed another relapse into a state of confusion and weakness, from which Greece emerged with a gradual progress up to the time of the Persian war, and the subsequent division of the nation into the Athenian dominion and Lacedæmonian confederacy. But no period of earlier history deserves justly to be compared with that which I have now undertaken to write (2—21).

The speeches of the several actors in this war I have recorded faithfully as to their general substance, although in my own language, and with some additions of my own. But the facts I have examined with the most scrupulous care, and reported them without addition or diminution. And this History will serve, I trust, as a mirror to all succeeding ages, reflecting an exact image of the past for the instruction of the future (22).

The PELOPONNESIAN WAR was rich in moving incidents, and in great calamities of every kind, beyond all former precedent. Its real cause was this, that the Lacedæmonians were afraid of the growing power of Athens, and went to war in order to reduce it. But its alleged causes were two, of which I shall speak in order,—the alliance of Athens with Corcyra, and the siege of Potidæa (23).

First, The AFFAIR OF CORCYRA. The Corcyræans and Corinthians quarrelled about a Corcyræan colony, Epidamnus. The Corcyræans finding themselves unable to cope with Corinth, assisted by its allies, applied themselves for aid to Athens (24—31); and the Athenians, after hearing the statement in which they urged their

request (32—36), and the reply of the Corinthians (37—43), acceded to it so far as to conclude a defensive alliance with them. They accordingly sent a fleet to help the Corcyræans, and a battle ensuing between the Corcyræans and Corinthians, the Athenians took a part in it, and thus, as the Corinthians said, broke the treaty between Athens and Peloponnesus (44—55).

Secondly, THE SIEGE OF POTIDÆA. About the same time Potidæa, a Corinthian colony, and one of the dependent allies of Athens, being irritated by some offensive demands of the Athenian government, revolted in conjunction with the Chalcidians and Bœotians. The town was in consequence besieged by the Athenians, and the Corinthians alarmed for the safety of their colony urged this as a second ground for hostilities (56—66).

Accordingly a congress of the allies of Lacedæmon assembled at Sparta to consider the charges brought against Athens (67). These charges, and the necessity of going to war immediately, were warmly pressed by the Corinthians (68—71); and in spite of the representations of the Athenian ambassadors, who dwelt on the former services of their country, and tried to palliate its present alleged tyranny (73—78); in spite also of a speech from Archidamus, king of Sparta, in which he urged the expediency of longer preparations; and advised that negotiation should be tried before the sword was drawn (80—85); the Spartan assembly followed the opinion of Sthenelaidas one of the Ephori (c. 86), and came to the memorable resolution, "That the Athenians were guilty of a breach of the treaty between them and the Peloponnesians" (87).

The real cause of this decision was a dread of the great power of Athens, which had gone on gradually increasing since the time that the Athenians had rebuilt the walls of their city, in spite of the jealous opposition of Lacedæmon, and had also created and fortified their great port and arsenal of Piræus (88—93). From that time to the commencement of the Peloponnesian war, a period of about fifty years, the Athenians had gradually risen in greatness: they had made themselves absolute sovereigns of the confederacy of the Asiatic and Hellespontine Greeks, by whom they had been at first chosen leaders, to carry on war with the king of Persia. Having made their allies their subjects, and having formed and subsequently maintained a great navy at the expense of their subject allies, they became engaged in a series of wars with the Persians, with their own revolted allies, and with the Peloponnesians, the general result of which was to improve their naval skill, and to enlarge and consolidate their dominion. So that when the Peloponnesian con-

gress met at Sparta, the power of Athens was so great as to threaten the independence of every state in Greece (94—117).

After the decision of the Spartans, “that the Athenians had “broken the peace,” they summoned a second congress of their allies, to decide the question, “whether they should immediately “go to war?” (118, 119.) Here, again, the Corinthians warmly called for a decision in the affirmative (120—124), and the majority of the congress voted accordingly for war (125). Still, however, almost a year elapsed before hostilities actually commenced. This interval was employed in preparations for war, and in sending various embassies to Athens, as if peace might still be preserved if the demands of the Lacedæmonians were acceded to. One embassy called upon the Athenians to drive out from among them “the accursed of Minerva,” that is, the descendants of the men who in an earlier period of Athenian history had violated Minerva’s sanctuary, and treacherously murdered her suppliants. The object of this demand was to get rid of, or to excite odium against, Pericles, as he was of the race of the “accursed” (126—127). But the Athenians charged the Lacedæmonians with the guilt of a similar act of sacrilegious murder, when Pausanias, the conqueror of Plataea, labouring under a suspicion of treason, had been starved to death in the precincts of the temple of Minerva of the Brasen House. (*This story, as involving the fate of so eminent a man, is related at length, and is followed by an account of the exile and death of Themistocles, who being involved in the charge against Pausanias, fled to the court of Persia, and died in exile.*) (128—138.) After this recrimination, other embassies were sent to Athens with demands of a more explicit character; and at last “the independence of all the allies of Athens” was required, as an indispensable condition of peace (139). With this the Athenians, urged by the eloquence of Pericles (140—144), refused to comply; alleging that they would discuss the points at issue in a fair negotiation, but would not endure to be thus dictated to. Accordingly no further embassies were sent, and war, although not actually begun, was considered as inevitable (145, 146).

BOOK II.

First Year of the War, B. C. 431. Olymp. 87. 1, 2.

BEFORE the Peloponnesians commenced hostilities, the Thebans made an attempt to surprise Plataea by night, a Bœotian town in alliance with Athens. The attempt failed, and the party who made

it were all killed, either in the action, or in cold blood afterwards. Plataea having thus rendered itself doubly obnoxious to Thebes, prepared to stand a siege, and received a reinforcement to its garrison from Athens, to which place all the old men, women, and children, were removed for security (1—6).

Upon this event both parties began to hasten their preparations, and to look out for allies, amidst the intense expectation of all Greece, and a strong general wish for the success of Lacedæmon. The Peloponnesians assembled at the Isthmus of Corinth, under Archidamus, and received his instructions previously to their invading Attica; one more fruitless attempt was made to re-open negotiations with the Athenians (7—12).

On the other hand, Pericles was encouraging his countrymen to meet the storm by an imposing statement of their great resources in money, men, and ships; he explained to them his plans for the conduct of the war, and prevailed on them, though not without great reluctance, to remove with their families and property from the country into Athens, and there quietly to wait for the enemy's invasion. The City, Piræus, and even the Long Walls, were crowded accordingly with the fugitives, who abandoned their usual homes in Attica, and sought shelter in the capital (13—17).

At last the Peloponnesian army, after having lost some time in a fruitless siege of the border castle of CEnoe, marched into the heart of Attica. They advanced as far as Acharnæ, ravaging the whole country as they proceeded, while the Athenians could scarcely be restrained by Pericles from marching out to fight them. At last, finding themselves unopposed, the Peloponnesians, after some further ravages, returned home by the way of Bœotia (18—23).

Meanwhile the Athenians were retaliating for these ravages by a series of plundering descents, effected by their fleet round the coast of Peloponnesus. In one of these Brasidas first distinguished himself by saving the town of Methone from the enemy. The fleet at length, after having reduced the island of Cephallenia, returned home in time to join the whole force of Athens in the country of Megara; it being the practice of the Athenians to visit on the Megarians the devastations which they experienced themselves from the Peloponnesians. Several other minor enterprises marked this first year of the war; among which may be noticed the expulsion of the Æginetans from their island, and its being peopled by Athenian Cleruchi, and the alliance formed by the Athenians with Sitalkes, king of Thrace (24—33).

The close of this first year was marked at Athens by the solemn public funeral of those citizens who had fallen in their country's cause; on which occasion Pericles delivered his famous funeral oration (34—46).

Second Year of the War, B. C. 430. Olymp. 87. 2, 3.

The return of the spring witnessed a second invasion of Attica by the Peloponnesians; and a second retaliation inflicted on the coasts of Peloponnesus by an Athenian fleet. But this year was fatally memorable by the first breaking out of the plague, or violent epidemic disorder at Athens; a visitation most tremendous and distressing in its character, and most demoralizing in its effects, by making them desperate, so that they plunged without scruple into the worst excesses (47—58).

The combined miseries of pestilence and war shook the resolution of the Athenian people. In their turn they tried to open negotiations with the enemy, but without effect. They accused Pericles as the author of all their sufferings; and though his eloquence persuaded them still to adhere to his public policy, yet they punished him personally by a fine and removing him from his command. But they soon felt their need of him, and recommitted to him the whole management of their affairs, which he retained during the remaining twelve months of his life. After his death, all the subsequent events of the war bore testimony alike to his clear foresight, and to the irreparable loss which his country sustained in being deprived of a statesman of such incomparable ability and integrity (59—65).

The other transactions of this year were the reduction of Potidæa by famine, after a long blockade (70); an attack made by the Ambraciots in Western Greece on the town of Argos Amphiloichicum, which was in alliance with Acarnania and Athens (68); and the seizure in Thrace of some ambassadors on their way from Lacedæmon to Persia, who were brought to Athens and executed (67).

Third Year of the War, B. C. 429. Olymp. 87. 3, 4.

The third campaign was marked by the Peloponnesians turning their arms against Plataea, instead of invading Attica. After vainly trying to persuade the Plataeans to desert the Athenians, or even to remain neutral, the Peloponnesians practised every means to take the town; but, being foiled in all, they were at last obliged to turn the siege into a blockade; and leaving a part of their army in the lines before Plataea, they returned home with the remainder (71—78).

Western Greece was this year the scene of some memorable events. A combined land expedition of the Peloponnesians, Ambraciots, and neighbouring Barbarians, against Acarnania, was repulsed with loss; while the fleet which was to have cooperated with it was signally defeated by a very inferior Athenian fleet, under Phormion, near the mouth of the Crisæan gulf (79—84). The Lacedæmonians, indignant at this defeat, reinforce their fleet, and send Brasidas to assist their admiral with his vigorous counsels; but in a second battle, after some changes of fortune, the Athenians were at last completely victorious, and the enemy's fleet fled to the isthmus of Corinth (85—92). Brasidas then projected an attempt to surprise Piræus, by a hasty attack with the ships which lay at Nisæa, the port of Megara. The attempt was made, but after throwing the Athenians into great alarm it ended in nothing, owing to the irresolution of the Peloponnesians (93, 94).

The winter of this year was marked by the great expedition of Sitalkes king of Thrace, the ally of Athens, against the king of Macedonia, Perdiccas. An immense army was assembled, and penetrated into Macedonia; but after taking two or three towns, and ravaging the country, Perdiccas found means to satisfy Sitalkes, and prevailed on him to retire with his army (95—101).

Towards the end of the winter Phormion went home to Athens with the prisoners taken in his naval victories, after having found it impossible to attack Œniadæ, as he wished; its situation amidst the low grounds at the mouth of the river Achelous proving an effectual protection to it during the winter (102, 103).

BOOK III.

Fourth Year of the War, B. C. 428. Olymp. 87. 4,
88. 1.

IN the fourth summer of the war the invasion of Attica by the Peloponnesians was again renewed; and soon afterwards all Lesbos, except Methymne, broke out into open revolt from Athens. The Athenians, unwilling to add to the number of their enemies, were at first disposed to temporize, but afterwards they sent a fleet to Lesbos, and laid siege to Mytilene, the principal town in the island (1—6). Meanwhile the Mytilenæans had despatched deputies to Peloponnesus, who presented themselves at the general assembly at the Olympic festival, and after having stated their claims on the support of the Peloponnesians, were admitted into the Lacedæmonian confede-

racy (7—15). It was proposed to assist them by a joint operation, embracing a second invasion of Attica on the one hand, and the sending a fleet to raise the blockade of Mytilene on the other: but the first part of the plan was baffled by a sudden and great display of the Athenian naval force on the coast of Peloponnesus, while the fleet was not sent to Lesbos till after the Athenians had found time to reinforce their besieging armament, and to complete the blockade of Mytilene. But these vigorous efforts obliged the Athenians for the first time to assist the ordinary revenue of the state by a large voluntary contribution (16—19).

The winter of this year was marked by a desperate enterprise on the part of two hundred and twenty Platæans, who forced their way through the Peloponnesian lines, and effected their escape to Athens with only the loss of a single man (20—24).

The winter ended without the arrival of any Peloponnesian fleet at Lesbos: but a single Lacedæmonian, Salæthus, reached Mytilene, and encouraged the Mytilenæans by promises of speedy succour (25).

Fifth Year of the War, B. C. 427. Olymp. 88. 1, 2.

In the ensuing spring, however, the fleet was actually despatched, and the annual invasion of Attica took place as usual. But it was now too late: before the fleet reached Lesbos, the commons of Mytilene had risen upon the aristocratical party, and forced them to surrender the city to the Athenians. Thus disappointed, the Lacedæmonian commander, Alcidas, although earnestly exhorted either to try by a sudden attack to recover Mytilene, or to cross to the Asiatic coast, and to excite a revolt in Ionia and Æolis, abandoned all plans for offensive operations, and returned with all haste to Peloponnesus (26—33).

The Athenians, thus relieved from all fear of the Peloponnesians, proceeded to consolidate their conquest in Lesbos. The fate of the Mytilenæans was submitted to the judgment of the Athenian people; and the first decision was to put them all to the sword (34—36). But feelings of compunction were instantly awakened; another assembly was called, and although Cleon warmly supported the former decree (37—40), yet the people voted with Diodotus, who earnestly urged its repeal (42—48): a trireme was despatched in haste, and arrived just in time to prevent the execution of the first decree: but the punishment of the revolt was after all sufficiently severe; above

a thousand of those most concerned in it were put to death, and the land of Lesbos was divided amongst two thousand seven hundred Athenian Cleruchi, who received a rent from the Lesbians as their tenants (49, 50).

The remains of the garrison of Platæa were at length forced to surrender from hunger. A commission of five Spartans was appointed to try them summarily (52); and although they earnestly and pathetically urged their claim to fairer and kinder treatment (53—59), yet, as the Thebans vehemently insisted upon their punishment (61—67), the Spartans to please the Thebans put the Platæans all to death, and destroyed the town (68).

Meantime the Peloponnesian fleet, which had returned from Asia, proceeded to Coreyra to support the aristocratical party in that city, Coreyra being at this time involved in the most violent intestine quarrels between the parties of the few and the commons. After three days fighting in the streets the commons got the victory; and a small Athenian fleet arriving under Nieostratus just at this time, the quarrel was on the point of being settled on moderate terms under his mediation, when the suspicions of the aristocratical party broke off the negociation. Soon after the Peloponnesian fleet arrived, and but for the exceeding misconduct of Alcidas Coreyra must have been taken; but his hesitation gave time for a large Athenian fleet to come up under Eurymedon, and Alcidas then retreated home with all speed, while the popular party abused their victory by a bloody massacre of their opponents (69—81). (This gives occasion to Thucydides to enter into a general description of the dreadful crimes and miseries which these factions brought upon Greece.) (82—84.) The wreck of the aristocratical party escaped over to Epirus, but soon after returned to Coreyra, occupied a mountain in the interior of the island, and from thence carried on a plundering warfare with the victorious party in the city (85).

This same summer was further marked by the first interference of the Athenians in the affairs of Sicily: a small fleet was sent to support the Leontines and the other Ionian states against Syracuse and the Dorian states, but really in order to pave the way for the conquest of all Sicily (86).

The winter was marked by a return of the plague at Athens (87), and by an unsuccessful attempt of the Athenians in Sicily to reduce the Liparæan islands (88).

Sixth Year of the War, B. C. 426. Olymp. 88. 2, 3.

The annual invasion of Attica was prevented this year by the occurrence of several earthquakes; phenomena which were frequent about this time, and accompanied in several instances with destructive inroads of the sea upon the land (89).

The Athenians on their side made a fruitless attempt upon the island of Melos, and a successful plundering descent upon the coast of Bœotia (91), and the Spartans founded a colony at Heraclea in Trachinia, as a convenient stepping stone to the Athenian possessions in Thrace, and a port from which they might attack Eubœa. But the opposition of the Thessalians, and the misconduct of the Lacedæmonian governors of the colony, were fatal to the success of the enterprise (92, 93).

But the most remarkable event of the summer was an expedition undertaken by Demosthenes, commander of the Athenian fleet in Western Greece, against Ætolia. He advanced rashly into the heart of the country, and was there defeated, and obliged to retreat to the sea, with the loss of almost all his army (94—98).

The Ætolians, eager to retaliate for this invasion, solicited the Lacedæmonians to join them in an expedition against Naupactus, the principal station possessed by the Athenians in Western Greece. A Peloponnesian army was accordingly sent over, and Naupactus was threatened, but saved by the timely succour of the Acarnanians. The Peloponnesians then formed another plan, to attack Argos Amphilochicum and Acarnania in conjunction with the Ambraciots (99—102).

This expedition was the principal event of the following winter, which was only otherwise marked by some trifling skirmishes in Sicily (103); and by the purification of Delos by the Athenians in order to propitiate Apollo, the national god of the Dorians (104). The expedition against Acarnania and Argos Amphilochicum was completely defeated by the Acarnanians and their confederates, under the command of Demosthenes. First of all the Peloponnesians and their allies were defeated at Olpæ in a general battle, and the Peloponnesians were allowed to return home by a separate treaty, and afterwards the Ambraciots, when on their march to join their allies, were surprised and cut to pieces at Idomene. The war in this part of Greece was concluded by a peace and defensive alliance concluded between the Acarnanians and Ambraciots (105—114).

Towards the close of the winter the Athenians were preparing to

send a larger fleet to Sicily, and the commencement of the spring was marked by an eruption of mount Ætna (115, 116).

BOOK IV.

Seventh Year of the War, B. C. 425. Olymp. 88. 3, 4.

THE fleet, which was to sail from Athens to Sicily in the spring of this year, was the occasion of a very important event. Demosthenes was sent with it, with a special commission to employ the ships on any service that he might deem expedient while sailing round Peloponnesus. Accordingly by his directions a fort was built at Pylus and Messenia, and he was left to defend it with five ships, while the rest of the fleet continued their voyage towards Sicily. The news of this fort made the Lacedæmonians return with all speed from their annual invasion of Attica; preparations were made to besiege it, and a party of Lacedæmonian soldiers were thrown into the little island of Sphacteria, which lay just at the mouth of the harbour of Pylus (1—8). A general attack was then made, and was repulsed; and immediately afterwards the Athenian fleet returned from Coreyra to relieve their friends, and having forced their way into the harbour, and defeated the Lacedæmonians, commenced the blockade of Sphacteria (9—14). The Spartans in alarm sent ambassadors to Athens, who earnestly solicited peace (15—20); but the Athenians insisted on such terms as were quite inadmissible, and hostilities were vigorously renewed. But the blockade of Sphacteria became tedious, and the event uncertain, till Cleon, accusing the generals of the commonwealth of backwardness, undertook himself to reduce the island within twenty days. Accordingly he was appointed to the command, and concerted his measures with Demosthenes so effectually, that within twenty days he made a descent on Sphacteria, and carried the survivors of the garrison prisoners to Athens. A Messenian garrison was then placed in Pylus, to carry on a vexatious plundering warfare against Laconia (21—41).

The other events recorded of this summer consist in some indecisive actions between the Athenian and Syracusan fleets in Sicily (24, 25); in an expedition sent from Athens against Corinth, in which the Athenians gained an advantage over the Corinthians in a hard-fought action near Solygea (42—45); and in the conclusion of the disturbances at Coreyra, by the surrender and subsequent massacre of the wreck of the aristocratical party, who had established themselves

on mount Istone (46—48). Mention is also made of the arrest of a Persian ambassador in Thrace, who was the bearer of a letter from Artaxerxes to the Lacedæmonian government (50).

Eighth Year of the War, B. C. 424. Olymp. 88. 4, 89. 1.

The following spring was marked by an Athenian expedition against the island of Cythera, which they took, and placed a garrison in it (53, 54); as also by a series of harrassing descents made by the Athenians on the coast of Laconia, and by the capture of Thyrea, (the place where the Æginetans had settled after their expulsion from their island,) and the massacre of its inhabitants (55—57).

In this same summer also negotiations were set on foot for concluding a general peace between the states of Sicily; and in consequence chiefly of the advice of the Syracusan Hermocrates, peace was made, and the Athenian fleet was consequently obliged to return home (58—65).

About this time the popular party in Megara, dreading the return of some exiles of the aristocratical party, proposed to deliver up to the Athenians the long walls which connected Megara with its port of Nisæa. Accordingly an Athenian armament under Demosthenes and Hippocrates were admitted into the long walls, and then besieged and took Nisæa: but the plot being betrayed to the aristocratical party, Megara itself was secured in time; and afterwards the Spartan Brasidas coming up to its relief with a considerable force, the Athenians declined to risk a battle, and Brasidas was received into Megara. The aristocratical party then gained the ascendancy, and after having treacherously murdered their principal opponents, they established an oligarchy of the most exclusive character (66—74).

On the other hand, the popular party in Bœotia was intriguing to overthrow the supremacy of Thebes, and join the Athenian confederacy. An Athenian army was to enter Bœotia from Attica, while Demosthenes was to cooperate with it by a simultaneous attack on the side of Naupactus and Phocis (76, 77).

Meantime Brasidas commenced his great enterprise, to march with a small force through Thessaly and Macedonia, and endeavour to induce the Athenian dependencies towards Thrace to revolt. He effected his passage through Thessaly, arrived in Macedonia, where Perdicas was ready to support him, and first of all made an attempt upon the town of Acanthus, and succeeded in persuading the inhabitants to

revolt from Athens, as well as those of the neighbouring town of Stagirus (78—88).

The winter was marked by an important defeat sustained by the Athenians in Bœotia. Owing to some mistake, Demosthenes commenced his operations on the side of Phocis before the expedition from Attica was ready to cooperate. But the Thebans, having received information of what was in agitation, effectually secured the towns towards Phocis; and afterwards, when a large Athenian army from Attica entered Bœotia, and fortified the temple of Apollo at Delium, the Bœotians gave them battle, and completely defeated them, and soon after reduced the fort of Delium (89—101).

Brasidas also was successfully pursuing his operations in the north of Greece. He crossed the Strymon, and won the important town of Amphipolis, Thucydides, who commanded a small fleet at Thasos, only arriving in time to save the port of Eion (102—107). After this, Brasidas reduced several other places, and amongst the rest Torone; and took the fort of Leecythus near Torone, into which the Athenian garrison of that place had thrown themselves (108—116).

Ninth Year of the War, B. C. 423. Olymp. 89. 1, 2.

In the spring of this year the Athenians and Lacedæmonians concluded a suspension of hostilities for a year, in order to facilitate negotiations for a permanent peace (117—119). Just at the same time, Scione revolted from Athens, and Brasidas, insisting that the revolt took place before the suspension of hostilities was concluded, promised to protect it. The town of Mende, thus encouraged, followed the example, and was also received by Brasidas; upon which the Athenians resolved instantly to send an expedition to recover both this place and Scione (120—123).

Meantime Brasidas with his Peloponnesians accompanied Perdicas king of Macedonia on an expedition into the interior against Arrhibæus his cousin, who was prince of the country called Lynceus. But the Illyrians, who had promised to aid Perdicas, broke their faith, and joined Arrhibæus; upon which the troops of Perdicas were seized with a panic, and abandoned their allies and fled. Brasidas, thus deserted, effected his own retreat with great coolness and success, but owing to the ill-will occasioned by these circumstances between him and the Macedonians, Perdicas was wholly alienated from the interest of Lacedæmon (124—128).

During this expedition the Athenians had despatched Nicias and

Nicostratus with a fleet and army to attack Mende and Scione, and had recovered Mende, and were closely blockading Scione. Perdicas also exerted his interest in Thessaly so effectually, that the Thessalian chiefs refused a passage to the troops sent from Peloponnesus to reinforce Brasidas; so that Brasidas was unable to relieve Scione, and could do nothing more than make an attempt to surprise Potidæa, which was discovered and frustrated (129—135).

This winter was further memorable by the destruction of the temple of Juno near Argos by fire, owing to the carelessness of the priestess (133).

BOOK V.

Tenth Year of the War, B. C. 422. Olymp. 89. 2, 3.

AFTER the expiration of the suspension of hostilities, an expedition was sent from Athens under the command of Cleon, to recover Torone and Amphipolis. He took Torone, and proceeded to attack Amphipolis; but in a battle fought immediately under the walls of that town the Athenians were defeated, and both Brasidas and Cleon fell. Brasidas was buried with all possible honours in the market-place of Amphipolis (1—11).

(The account of these transactions is interrupted to mention an event in Sicily which furnished a pretence afterwards for the great Athenian expedition. This was the expulsion of the commons of Leontini from their country by their own aristocracy, aided by the Syracusans; a circumstance of which the Athenians took advantage to organize a confederacy of the Sicilian states against the ambition of Syracuse. But the ambassador, whom they sent to Sicily for this purpose, met with only very partial success.) (4, 5.)

The battle of Amphipolis was the only important event of the summer; and in the subsequent winter the politics of both parties inclined to peace, as both found themselves disappointed in their hopes of success in the war. Negotiations went on throughout the winter, and early in the following spring a peace was concluded, on the basis of a general restoration of all places taken in the war, the Athenians only keeping Nisæa, as a sort of compensation for Plateæ, which the Thebans positively refused to give back. The Bœotians, Corinthians, Eleans, and Megarians, refused however to become parties to this treaty (12—20).

Eleventh Year of the War, B. C. 421. Olymp. 89. 3, 4.

The seeds of future hostilities were sown in the very concluding of

peace. The Lacedæmonians withdrew their garrison from Amphipolis, but the inhabitants refused to submit to Athens, and the Bœotians, Corinthians, &c. still refused to subscribe to the treaty. Accordingly the Spartans, fearful of a Peloponnesian coalition against them under the supremacy of Argos, made a separate treaty of alliance with Athens, and their prisoners taken at Sphacteria were then restored to them (21—24).

Meanwhile Argos, at the instigation of the Corinthians, announced itself as the head of a new Peloponnesian confederacy. The Mantineans joined it immediately, the Eleans soon after followed the example, and the Corinthians, in spite of the remonstrances of the Spartans, did the same. The Chalcidians of Thrace added themselves also to the number; but the violent aristocracies Bœotia and Megara still paused, from a dislike of uniting themselves with the democracy of Argos (25—31). Tegea also refused to desert the Lacedæmonians; and this made the Corinthians waver, and increased their anxiety to persuade the Bœotians to join them. But Bœotia persisted in suspending its consent (32).

The non-restitution of Amphipolis, and the refusal of Bœotia and Corinth to subscribe to the treaty with Athens, began to awaken the jealousy of the Athenians against the Lacedæmonians; and they still kept possession of the fort of Pylus. This feeling was heightened, when new Ephori, adverse to the alliance with Athens, came into office at Lacedæmon; and regarding Athens as their first and natural enemy, endeavoured to merge the new Argive confederacy in their own, by persuading the Bœotians first to join the Argive alliance, and then to bring the Argives with themselves into alliance with Sparta. But the Bœotian councils when the Argive alliance was proposed to them by the Bœotarchs, not being let into the ultimate objects of the measure, rejected it as uniting them with the enemies of Lacedæmon. Thus one part of the plan was frustrated, but the Lacedæmonians in direct breach of their treaty with Athens formed a separate alliance with the Bœotians, in order to get the border fortress of Panactum made over to them by the Bœotians, that they might restore it to Athens as the price of recovering Pylus (33—39).

Twelfth Year of the War, B. C. 420. Olymp. 89. 4.

90. 1.

This connection between Lacedæmon and Bœotia, to which they imagined that Athens also was a party, alarmed the Argives, and made them anxious to be admitted into alliance with Lacedæmon.

But while the negotiations for this object were going on, the Argives learnt that the Athenians far from being a party to the alliance between Bœotia and Sparta, were highly indignant at it, and were encouraged by the anti-Lacedæmonian party at Athens, headed by **ALCIBIADES**, to solicit for themselves an alliance with Athens. And the Lacedæmonian ambassadors at Athens, being deceived by the artifice of Alcibiades, and being induced by him to make contradictory statements in the council and before the people, the Athenians at once formed an alliance with Argos, Elis, and Mantinea, and thus were again placed in a hostile attitude towards Sparta; while the Corinthians, for this very reason, were inclined to renew with Sparta their old connection (40—48).

In this year the Lacedæmonians were excluded by the Eleans from the Olympic festival, because they had refused to pay a fine imposed on them by the Eleans for an alleged violation of the Olympic truce (49, 50).

Thirteenth Year of the War, B. C. 419. Olymp. 90. 1, 2.

The effects of the policy of Alcibiades in putting Athens at the head of a Peloponnesian confederacy now began to shew themselves. The confederates made war on Epidaurus, to compel it to join their league; and the summer was spent in a plundering and indecisive warfare. But the feelings of Athens were growing more and more hostile to Sparta, and in the winter of this year the Helots and Messenians were again placed in the fort of Pylus, to renew their former plundering incursions on Laconia (52—56).

Fourteenth Year of the War, B. C. 418. Olymp. 90. 2, 3.

In the following summer the Lacedæmonians made a great effort to recover their influence and character in Peloponnesus. They invaded Argolis with the whole force of their confederacy, and Argos was only saved from ruin by the weakness of Agis in granting them a truce of four months, on a promise made by two unauthorized individuals that the Argives were ready to satisfy all the just demands of Lacedæmon (57—60). Soon after an auxiliary Athenian army arrived at Argos, and persuading the Argives that their four months' truce was not binding, as having been concluded without the consent of their allies, the confederates again took the field, reduced Orchome-

mus, and were proceeding to make an attempt upon Tegea, when the Lacedæmonians, roused by the danger of their most faithful ally, marched out with their whole force, and after some manœuvres on both sides brought the allies to a decisive action near Mantinea, in which, owing to their admirable discipline, they completely defeated them (61—74). The consequence of this victory was the conclusion, first of a peace, and then of a separate alliance between Argos and Sparta; the submission of Mantinea to Lacedæmon, and the accomplishment of a revolution in Argos, by which an oligarchy was established there, agreeably to the usual policy of Sparta (75—81).

Fifteenth Year of the War, B. C. 417. Olymp. 90. 3, 4.

But this change was of a very short duration; for in the very next year the commons of Argos recovered their old constitution, renewed their connection with Athens, and became again in a state of hostility with Lacedæmon (82, 83).

Sixteenth Year of the War, B. C. 416. Olymp. 90. 4. 91. 1.

The war in Peloponnesus languished during this year; but the Athenians turned their arms against the island of Melos, a Lacedæmonian colony, which had on that account never become a member of the Athenian confederacy. The Athenians now called upon them to do so; and after an extraordinary discussion, in which the Athenians urged the plea, that “might makes right” in the most unscrupulous manner, the Melians finally resolved to refuse compliance, and to sustain a siege. They did sustain it for some time with great vigour; but receiving no relief from Lacedæmon, they were at length obliged to surrender, and the Athenians butchered all the grown up men, and sold the women and children for slaves (84—116).

BOOK VI.

Sixteenth Year of the War continued, B. C. 416. Olymp. 91. 1.

THE indifference with which the Lacedæmonians had witnessed the destruction of Melos, encouraged the Athenians to undertake schemes of conquest on a larger scale. They projected an expedition which was to subjugate the whole of Sicily (1).

Thucydides here gives an outline of the successive occupation of the island by various races, and of the settlement of the principal Greek cities in the following order; Naxos, Syracuse, Leontini, Catana, Hyblæan Megara, Gela, Acræ, Casmenæ, Selinus, Camarina, Agrigentum, Zancle or Messina, and Himera (2—5).

The real design of the expedition was the conquest of Sicily; its avowed object was, however, to support the Egestæans against the Selinuntines, aided by the Syracusans, and to restore the exiled Leontines. But nothing further was done this year than to send ambassadors to Sicily to ascertain the resources of Egesta, and what cooperation might be expected from it (6).

Some trifling hostilities took place this winter in Argolis, and the Lacedæmonians tried in vain to make the Chalcidæans break off their suspension of arms with Athens, and join Perdiccas, king of Macedonia, against the Athenians (7).

Seventeenth Year of the War, B. C. 415. Olymp. 91. 1, 2.

In the following spring the ambassadors returned from Egesta with such favourable reports, as induced the Athenians immediately to resolve on a great expedition to Sicily, under Nicias, Alcibiades, and Lamachus (8). But when the assembly met again, to decide on the details of the armament, Nicias at first endeavoured to dissuade the people from the enterprise altogether (9—14); but being strongly opposed by Alcibiades (15—18), and the expedition being fully decided on, he next endeavoured to disgust the people with the scheme by the magnitude of the armament which he required to ensure success (19—23): but far from having this effect, his speech was received with approbation; every thing that he required was voted for him, and the Athenian people turned all their energies and employed all their resources in making the expedition as formidable as possible (24—26).

At this precise time occurred the mysterious mutilation of the rude busts of Mercury, which were commonly placed in the entrances both of temples and private houses. The guilt of this action was imputed to Alcibiades, and the high aristocratical party hoped by this charge to effect his destruction. He wished instantly to be put on his trial; but his enemies had influence enough to persuade the people that it was better that he should at present sail with the expedition, and be recalled to stand his trial hereafter. Accordingly he still retained his command (27—29).

Soon after, the expedition sailed from Piræus with every circumstance of solemnity attending its departure. It proceeded in the first instance to Ægina, and from thence to Coreyra, where it was to be joined by the contingents of the several allied states (30—32).

The news of this great armament spread terror at Syracuse. Hermocrates, the head of the aristocratical party, advised that the most vigorous measures of defence should be adopted, and foreign aid be applied for from Peloponnesus, and also from Carthage (33, 34). But Athenagoras, the head of the popular party, treated the whole account of the threatened invasion as a trick of the aristocracy, to obtain a suspension of the ordinary laws, and to get themselves invested with extraordinary commands (35—40). The Syracusans, however, thought it safest to make some preparations for defence, whether the expedition might actually come or no (41).

Meantime the Athenians, having been joined by their allies at Coreyra, proceeded to cross the Ionian gulf, and being refused all supplies by the Greek cities on the Italian coast, they sailed on to Rhegium, where they were allowed to buy provisions, and where they resolved to wait for a time, till they should receive fuller and more exact intelligence of the state of Sicily (42—44). But these reports proving unfavourable, a great diversity of opinion took place among the commanders of the expedition, Nicias advising that they should merely interfere to settle the quarrel between Egesta and Selinus, and then return home; while Alcibiades and Lamachus urged the prosecution of the real object of the expedition, and only differed as to the best means of attaining it, as Alcibiades urged that they should try to win over the Sicels and the several Greek states of Sicily to their cause, while Lamachus recommended an instant attack upon Syracuse. But Alcibiades' opinion prevailing, attempts were made to win over Messina and Catana; and the latter place being by an accident induced to comply with the proposals of the Athenians, the whole expedition moved from Rhegium and established itself at Catana (45—51). Soon afterwards Alcibiades was recalled to Athens to stand his trial, the people being still in a violent state of excitement about the mutilation of the Mercuries, and suspecting the existence of a conspiracy to overthrow the constitution (52, 53). Thucydides here digresses to give an account of the conspiracy of Harmodius and Aristogiton against the Pisistratide, to which popular opinion attached such an exaggerated importance; whereas in reality the tyranny had been overthrown only by the aid of the Lacedæmonians; and this made the Athenians so fearful, that as it was not by

their own efforts that they had established their freedom, so their own efforts might be ineffectual now to preserve it (54—59.)

At length after many executions, one of the prisoners arrested on suspicion confessed his guilt, and revealed the names of many of his alleged accomplices. The truth of this confession was very doubtful, but it allayed the public alarm; the feeling against Alcibiades was, however, still actively fomented by his enemies; but he on his way from Sicily contrived to escape from his guards, and took refuge in Peloponnesus (60, 61).

Meantime Nicias and Lamachus remained nearly inactive at Catana, till the approach of winter; when having succeeded, by false intelligence, in drawing out the whole Syracusan army to make an attempt on Catana, they embarked their whole force, landed near Syracuse, and established themselves in a position there, before the Syracusans could return to oppose them. When they did return a battle took place, in which the Syracusans were defeated; but the Athenian generals, judging the season too far advanced to commence the siege, returned to Catana for the winter, and sent home to Athens for cavalry and money, purposing to attack Syracuse with vigour at the first return of spring (62—71.)

The winter was employed on both sides in active preparations. The Athenians endeavoured to persuade the Camarinæans to join them, and Hermocrates was sent from Syracuse to counteract their attempts. After hearing the arguments, first of Hermocrates (76—80) and then of the Athenian ambassador, Euphemus (81—87), the Camarinæans resolved to take no active part on either side. Besides this attempt, the Athenians endeavoured to win over the Sicels, but only with partial success; while the Syracusans sent to implore the aid of Corinth and Lacedæmon. Their representations were powerfully aided by Alcibiades, who, being now an exile, urged the Lacedæmonians to comply with the prayer of the Syracusans, and suggested every measure that was likely to inflict the deepest wounds upon his own country (88—92). Accordingly the Lacedæmonians resolved to send a Spartan citizen to Syracuse, to command and organize the force of the Sicilian states; and they prepared also to adopt another measure recommended by Alcibiades, the fortifying a port in Attica (93).

Eighteenth Year of the War, B. C. 414. Olymp. 91.

2, 3.

In the following summer the Athenians again moved from Catana

to Syracuse, effected their landing at Thapsus, and surprised the important port of Epipolæ. From hence they began to construct their lines, running towards the sea on both sides of Syracuse, in order to blockade the place effectually. The Syracusans in trying to obstruct these operations were repeatedly beaten, and at length despaired of being able to offer any further resistance. They deprived Hæmocrates and his colleagues of their command, and elected others in their room; and even proceeded so far as to commence treating with Nicias, who, as Lamachus had been killed in one of the preceding actions, was now the sole Athenian commander (94—103).

At this critical period, Gylippus, whom the Spartans had sent to take the command, arrived at Tarentum; and Nicias, despising the small force which accompanied him, took no pains to interrupt his further progress (104).

This summer was further made memorable by the Athenians landing and plundering a part of Laconia; an act of hostility which openly broke the treaty concluded some years since between them and the Lacedæmonians (105).

BOOK VII.

Eighteenth Year of the War continued, B. C. 414.

Olymp. 91, 3.

THE neglect of Nicias enabled Gylippus to sail from Tarentum through the straits of Messina without opposition; and from thence he coasted the north side of Sicily to Himera, at which place he landed, and with a large auxiliary force of Greeks and Sicels advanced to Syracuse by land. He entered through an opening which was not yet closed in the Athenian lines on Epipolæ, and immediately assuming the offensive, he commenced, and, after two actions with the enemy, succeeded in completing a transverse wall, running out from the town, and cutting the intended line of the Athenian works, so that a blockade was henceforward impracticable; and Nicias remained during the rest of the summer strictly on the defensive (1—8).

In the early part of the winter the officers whom he had sent off in the summer arrived at Athens with a written despatch, in which he stated the impossibility of effecting the conquest of Syracuse without large reinforcements, and prayed that he might be himself recalled on account of his ill health (10—15). The Athenians voted a large

reinforcement, and sent off two of the intended commanders immediately to lighten the burden for Nicias, as they would not consent to recall him. The armament itself was to sail with Demosthenes in the spring (16, 17). Meantime the Lacedæmonians and Corinthians were preparing on their part to send fresh succours to the Syracusans, and to fortify Decelea in Attica, according to the advice of Alcibiades (17, 18).

Nineteenth Year of the War, B. C. 413. Olymp. 91. 4.
92. 1.

Accordingly, in the spring Attica was invaded, and the port of Decelea began to be fortified; while on the other hand Demosthenes set sail with his armament for Sicily. There the Athenian affairs were in a very unpromising state; for Gylippus had persuaded the Syracusans to launch their fleet, and oppose them by sea; and although the first attempt was unsuccessful, yet the failure was more than compensated by the capture of the forts of Plemmyrium, which Nicias had made his principal depôt of military stores (19—24); and by the general spirit and activity which now animated the Syracusans (25). Demosthenes having sailed, a body of Thracian mercenaries, who arrived too late at Athens to embark with him, were sent back to their own country, and on their way, being landed in Bœotia, surprised the little town of Mycalessus, and massacred almost all the inhabitants. The Athenians had sent them home, to save the expense of maintaining them, their revenue at this time suffering so severely from the effects of the enemy's post at Decelea (26—30).

While Demosthenes was on his way to Sicily, the Syracusans received reinforcements from the Sicilian Greek cities, and an indecisive naval action took place in the Corinthian gulph, between the Athenians and a Peloponnesian squadron which was favouring the departure of some transports with soldiers on board for Sicily (31—34). Meanwhile the Syracusans made fresh efforts to ensure a superiority by sea, and by an improvement in their naval architecture they succeeded in gaining an important victory over the Athenians; when the arrival of the expected armament under Demosthenes taking place immediately after the battle revived the spirits of the Athenians, and depressed their enemies (35—42). An attack was immediately decided to be made on Epipolæ; and it was at first successful, but in the end was repulsed with great loss; and Demosthenes and Eurymedon were urgent for the immediate retreat of the ex-

pedition ; but out of deference to Nicias, who was unwilling to disappoint the hopes of the Athenians at home, they consented to try the chance of arms once more (43—49). Accordingly another general engagement took place in the harbour, in which Eurymedon was killed, and the Athenians so totally defeated, that their only hope for the future was to be able to escape in safety ; while the Syracusans closed the mouth of the harbour with chains and ships fastened together, and looked forward to nothing less than the total destruction of the invading armament.) (50—56.)

(Thucydides takes this opportunity to enumerate the several states both of Greece, Sicily, and Italy, whose citizens were engaged on one side or the other in this great and decisive contest.) (57, 58.)

The Athenians, resolved to stake their whole fortune on the issue of another battle by sea, embarked their forces on board every ship which they had disposable, and made every preparation for the last struggle. Nicias addressed the men in the most eloquent language, reminding them that on their efforts that day depended, not only their individual safety, but the great name of Athens (59—64). The Syracusan commanders, on the other hand, dwelt on the fate which Syracuse would have suffered had the invasion been successful, and urged their countrymen to complete their just and glorious triumph (65—68). Nicias then committed the fleet to the command of Demosthenes and two other officers, while he himself remained with the land army drawn up on the shore of the harbour to watch the event. After a desperate battle, the Athenians saw their fleet totally beaten and pursued to the shore ; and overwhelmed with despair, their only chance of safety now lay in the possibility of effecting their retreat by land to the interior of the island, where the Sicels, who were friendly to their cause, might shelter and relieve them (69—72). An artifice of Hermocrates prevented them from commencing their retreat on the night after the action, and they then waited one day more to prepare for their march, and on the following day commenced their retreat ; Nicias, though almost exhausted by illness, moving along the line, and addressing the soldiers in language at once full of feeling and magnanimity (73—77). The army moved in two columns, the first under Nicias, the second under Demosthenes : it was followed immediately by the enemy, whose cavalry and light-armed troops hung on their rear with incessant annoyance, and delayed their progress. Their march was in a southerly direction, intending, after advancing some way, to move off to their right, and follow up one of the little streams that run down in an eastward course to the sea, till

they should reach the mountain country of the Sicels. But Demosthenes, provoked by the incessant attacks of the enemy, was tempted to stop and offer them battle; the consequence of which was, that they pushed on a force to cut off the line of his retreat, surrounded him, and finally obliged him and his whole division to surrender prisoners (78—82). The conquerors then pressed forwards to overtake Nicias, and succeeded finally in arresting his retreat at the river Assinarus. Here they assailed him on every side, and at last he himself surrendered to Gylippus, and his whole division were either killed or made prisoners (83—85). The Syracusans immediately confined their prisoners in the quarries of Syracuse, where they remained for about ten weeks, suffering such miseries as fearfully thinned their numbers; and at the end of that time all the survivors, except the Athenians and any Italian or Sicilian Greeks who might have joined the expedition, were sold as slaves; the Athenians being still kept to die in the quarries. The two generals, in spite of the remonstrances of Gylippus, were put to death by the Syracusans (86, 87).

BOOK VIII.

Nineteenth Year of the War continued, B. C. 413.

Olymp. 92. 1.

THE destruction of the Sicilian expedition produced, as was natural, the greatest grief and consternation at Athens; and the most sanguine hopes of final success amongst the Peloponnesians, together with a general disposition to revolt amongst the Athenian allies. Accordingly three several applications for aid were made to Lacedæmon by three of the most important subject allies of Athens, Eubœa, Lesbos, and Chios, besides another from Pharnabazus, the Persian satrap of Daseylium, who solicited assistance for the cities of the Hellespont. But the request of the Chians was preferred, being supported by the powerful interest of Tissaphernes, the Persian satrap of Lydia and Caria, and by Alcibiades, who had great influence with Endius one of the Ephori (1—6).

Twentieth Year of the War, B. C. 412. Olymp. 92.

1, 2.

From this time forward the seat of war was almost wholly removed to Asia, and the islands on the Asiatic coast. Extraordinary efforts

were made by the Athenians to retain their allies in subjection or to recover them when revolted: still, the Lacedæmonians having despatched Alcibiades and Chalcidens with a small force to Asia, the island of Chios and the cities of Erythræ, Teos, and Miletus revolted, and a treaty of alliance was concluded between the king of Persia and the Peloponnesians, in which the king was allowed to repossess all those parts of Greece, which had at any time belonged to his predecessors (7—18). On the other hand, a popular revolution taking place in Samos, by which the aristocratical party was completely crushed, the Samians became more closely attached to Athens than ever, and their island remained through the rest of the war the head quarters of the Athenian interest in Ionia (21). Lesbos also revolted from Athens, but was quickly reduced (22, 23): and the Athenians were strong enough to make frequent descents upon Chios, and reduced the island to a state of great distress (24).

Towards the close of the summer, the Athenians sent out a large armament to recover Miletus: and having landed, and defeated the Milesians and their Peloponnesian allies in a general battle, they were preparing to lay siege to the town; when a large fleet, consisting of Peloponnesians reinforced by twenty-two ships from Syracuse and Selinus, arrived in the neighbourhood, and obliged the Athenians to abandon their enterprise (25—27).

In the following winter disputes began to arise between Tissaphernes and the Peloponnesians about the amount of pay which he was to give them (29). Chios was severely pressed by the Athenians; but Cnidus was added to the number of the revolted allies; and Astyoehus the Spartan admiral sailed thither with his whole fleet from Miletus, to join a fleet lately sent from Peloponnesus, and which, fearing to be interrupted by the Athenians, had made a circuitous voyage, and was now waiting at Camus. While the whole fleet was at Cnidus, a serious quarrel took place between the Peloponnesians and Tissaphernes, in consequence of one of the Spartan officers objecting to the clause in the treaty of alliance by which the king was allowed to possess all that his ancestors had ever enjoyed in Greece. Tissaphernes accordingly left the Peloponnesians and returned to Ionia; whilst they proceeded against Rhodes, and having induced the Rhodians to revolt from Athens, they got a supply of money from them, and passed nearly three months of the winter in the island, in a state of complete inactivity (30—44).

Meantime the elements of an important revolution were preparing in another quarter. Alcibiades, finding himself become suspected by

the Lacedæmonians, and that his life was in danger from them, had taken refuge with Tissaphernes, and persuaded him to reduce his issues of pay to the Peloponnesians, advising him at the same time to be in no hurry to destroy the power of Athens, but to let the two rival powers be a check upon each other, that neither might be strong enough to alarm the king. Besides this, Alcibiades carried on an intrigue with the Athenian commanders in Samos for his own restoration to his country: proposing to them to establish an oligarchy at Athens, on which condition he promised that the king would espouse their cause, and pay their fleet. The proposal was listened to, but Alcibiades' cooperation was thought so little trustworthy, that Phrynichus, one of the commanders at Samos, earnestly protested against having recourse to it. His colleagues, however, thought that they could not venture yet to do without Alcibiades; and accordingly in the deputation which was sent to Athens, headed by Pisander, the recall of Alcibiades and the establishment of an oligarchy were held out to the people as the only conditions on which they might procure the king's aid. But Alcibiades found that his influence with Tissaphernes was not so great as he had expected; and to disguise this truth, and make it appear that the failure of the negotiation was owing to the Athenians, he persuaded Tissaphernes to make such extravagant demands, that the Athenians broke off the treaty in disgust (45—56). Immediately after this, Tissaphernes went to Caurus, and concluded a fresh treaty with the Peloponnesians, appearing now to throw himself into their arms without reserve. Towards the end of the winter the Peloponnesian fleet returned to its old station at Miletus, the state of Chios loudly calling for relief. But such was the timidity of the Peloponnesian commander, that he was unwilling to attempt any thing which might bring on a general action with the Athenian fleet at Samos (57—60).

Twenty-first Year of the War, B. C. 411. Olymp. 91.

2, 3.

In the following spring Chios was somewhat relieved by a diversion effected by a Peloponnesian squadron in the Hellespont, which drew off a part of the Athenian fleet to repress revolt in that quarter (61, 62). And the exertions of Athens were still more paralysed by the aristocratical revolution effected about this time by Pisander, Anitlion, Phrynichus, Theramenes and their party, who by means of frequent assassinations, and an organized system of clubs, so terrified the friends of the constitution, that the council of 500 was abolished

and superseded by one of 400, chosen by the oligarchical party, while the great assembly of the people was to be replaced by one of 5000, chosen from the richer citizens by the 400. But even this assembly was too popular to suit the views of Antiphon and his friends, and it was never convened, so that the government was in fact a mere tyranny in the hands of the 400. As soon as the revolution was effected, the leaders tried to make peace with Lacedæmon, but the Lacedæmonians, expecting that Athens would be theirs on any terms, received their overtures coldly (63—71).

The most fatal opposition to the oligarchy came however from the Athenian armament at Samos. An oligarchical conspiracy to overthrow the democracy of Samos, having been defeated by the joint efforts of the Athenian officers and men, and the Samian commons, the feelings of the armament and the Samians became most cordial towards one another, and most decided against the oligarchy at Athens. The principal leaders of the Athenians at Samos were Thrasybulus and Thrasyllus; and they hoped to persuade Alcibiades to join them, and through him to procure the assistance of Persia (72—77). Meantime the Peloponnesians at Miletus, finding themselves too weak to risk a battle with the enemy at Samos, and tired with the endless double-dealing of Tissaphernes, sent a portion of their fleet to the Hellespont to cooperate with Pharnabazus (78—80); while Alcibiades was received by the Athenians at Samos, his exile repealed, and himself appointed one of their commanders; after which he went to Tissaphernes to confirm him in his unsatisfactory behaviour to the Peloponnesians. This indeed became so flagrant that the fleet openly cried that they were betrayed, and complaints of treason were sent to Sparta against Astyocheus the admiral, who was at this time superseded by Mindarus (81—85). Yet after all this, Tissaphernes promised that he would bring up the Phœnician fleet to aid the Peloponnesians, and he actually went to Aspendus to meet it; to which place Alcibiades followed to prevent him, as he said, from fulfilling his promise (86—88.)

The oligarchy at Athens was soon after overthrown by a dissension amongst its principal members, Theramenes and some others demanding that the 5000 should be actually assembled. The actual revolution was occasioned by a fort which the 400 were building at the entrance of the harbour of Piræus, and which, being represented as designed to admit the Lacedæmonians, excited a general resistance. The fort was destroyed, and it was settled that the 5000 should be assembled: but just at this crisis a Peloponnesian fleet appeared off Salamis, and proceeded to attack Eubœa. A hasty force was raised

to oppose it, but the Athenians were defeated, Eubœa revolted, and Piræus itself was only saved by the indecision of the Peloponnesian commander (89—96). His delay gave the Athenians time completely to settle their internal differences; a fair and effective government was established, Alcibiades was recalled, and the principal leaders of the 400 fled to Decelea (97, 98).

At length the whole Peloponnesian force, resolving to trust Tissaphernes no longer, moved from Miletus to the Hellespont to try the good faith of the other Persian satrap, Pharnabazus. The Athenian fleet from Samos followed them, and a general engagement took place soon after in the Hellespont, in which the Athenians were victorious, and the spirits of the people at Athens were exceedingly revived (99—106). The victorious fleet was soon after joined by Alcibiades, who returned from Tissaphernes with intelligence that the promised Phœnician fleet would never join the Peloponnesians. Yet when Tissaphernes found that the Peloponnesians were actually gone to the Hellespont, and were acting with Pharnabazus, he hastened from Aspendus to follow them, in the hope of being still able to satisfy them, and avail himself of their services (107—109).

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ

A.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθύς καθισταμένου καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, τεκμαιρόμενος ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφοτέροι παρασκευῇ τῇ πάσῃ, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ὄρων ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, τὸ μὲν εὐθύς, τὸ δὲ καὶ διανοούμενον. κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς Ἑλλησιν ἐγένετο καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἰπεῖν, καὶ ἐπὶ πλείστον ἀνθρώπων. τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα σαφῶς μὲν εὐρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος ἀδύνατα ἦν· ἐκ δὲ τεκμηρίων, ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει, οὐ μέγαλα νομίζω γενέσθαι, οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους οὔτε ἐς τὰ ἄλλα. 2. φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὔσαι τὰ πρότερα, καὶ ῥαδίως ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες, βιαζόμενοι ὑπὸ τινων ἀεὶ πλειόνων. τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ' ἐπιμυγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις οὔτε κατὰ γῆν οὔτε διὰ θαλάσσης, νεμόμενοί τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποζῆν, καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες οὐδὲ γῆν φυτεύοντες, ἀδηλον ὃν ὅποτε τις ἐπελθὼν, καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται, τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο, καὶ δι'

B

αὐτὸ οὔτε μεγέθει πόλεων ἴσχυον οὔτε τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη αἰεὶ τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων εἶχεν, ἣ τε νῦν Θεσσαλία καλουμένη, καὶ Βοιωτία, Πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ, πλὴν Ἀρκადίας, τῆς τε ἄλλης ὅσα ἦν κράτιστα. διὰ γὰρ ἀρετὴν γῆς αἶ τε δυνάμεις τισὶ μείζους ἐγγιγνόμεναι στάσεις ἐνεποίουν, ἐξ ὧν ἐφθείροντο, καὶ ἅμα ὑπὸ ἄλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. τὴν γοῦν Ἀττικὴν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον διὰ τὸ λεπτόγεων ἀστασίαστον οὔσαν ἀνθρωποὺς ἔκρινεν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ. καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι, διὰ τὰς μετοικίας ἐς τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως ἀύξηθῆναι· ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ πολέμῳ ἢ στάσει ἐκπίπτοντες παρ' Ἀθηναίους οἱ δυνατώτατοι, ὡς βέβαιοι ὄν, ἀνεχώρουν, καὶ πολῖται γιγνόμενοι εὐθὺς ἀπὸ παλαιοῦ μείζω ἔτι ἐποίησαν πλήθει ἀνθρώπων τὴν πόλιν, ὥστε καὶ ἐς Ἰωνίαν ὕστερον, ὡς οὐχ ἰκανῆς οὔσης τῆς Ἀττικῆς, ἀποικίας ἐξέπεμψαν.

3. δηλοῖ δέ μοι καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν οὐχ ἥκιστα· πρὸ γὰρ τῶν Τρωϊκῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἢ Ἑλλάς. δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τοῦνομα τοῦτο ξύμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸ Ἑλληνος τοῦ Δευκαλίωνος καὶ πάνυ οὐδὲ εἶναι ἢ ἐπὶ κλησις αὕτη, κατὰ ἔθνη δὲ ἄλλα τε καὶ τὸ Πελασγικὸν ἐπὶ πλείστον ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἐπωνυμίαν παρέχεσθαι, Ἑλληνος δὲ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐν τῇ Φθιώτιδι ἰσχυσάντων, καὶ ἐπαγομένων αὐτοὺς ἐπ' ὠφελείᾳ ἐς τὰς ἄλλας πόλεις, καθ' ἐκάστους μὲν ἤδη τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον καλεῖσθαι Ἑλληνας, οὐ μόντοι πολλοῦ γε χρόνου ἠδύνατο καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι. τεκμηριοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος· πολλῶ γὰρ ὕστερον ἔτι καὶ τῶν Τρωϊκῶν γενόμενος, οὐδαμῶς τοὺς ξύμπαντας ὠνόμασεν, οὐδ' ἄλλους ἢ τοὺς μετ'

Ἀχιλλέως ἐκ τῆς Φθιώτιδος, οἵπερ καὶ πρῶτοι Ἕλλη-
 νες ἦσαν, Δαναοὺς δὲ ἐν τοῖς ἔπεσι καὶ Ἀργείους καὶ
 Ἀχαιοὺς ἀνακαλεῖ. οὐ μὴν οὐδὲ βαρβάρους εἴρηκε, διὰ
 τὸ μηδὲ Ἕλληνας πω, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἀντίπαλον ἐς ἐν
 ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. οἱ δ' οὖν ὡς ἕκαστοι Ἕλληνες
 κατὰ πόλεις τε, ὅσοι ἀλλήλων ξυνίεσαν, καὶ ξύμπαντες
 ὕστερον κληθέντες, οὐδὲν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν δι' ἀσθέ-
 νειαν καὶ ἀμιξίαν ἀλλήλων ἀθροοὶ ἔπραξαν. ἀλλὰ καὶ
 ταύτην τὴν στρατείαν θαλάσση ἤδη πλείω χρώμενοι
 ξυνῆλθον. 4. Μίνως γὰρ παλαίτατος ὦν ἀκοίη ἴσμεν
 ναυτικὸν ἐκτίησατο, καὶ τῆς νῦν Ἑλληνικῆς θαλάσσης
 ἐπὶ πλείστον ἐκράτησε, καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων ἠρξέ-
 τε καὶ οἰκιστὴς πρῶτος τῶν πλείστων ἐγένετο, Κᾶρας
 ἐξελάσας καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἡγεμόνας ἐγκαταστή-
 σας· τό τε ληστικὸν, ὡς εἰκὸς, καθήρει ἐκ τῆς θαλάσ-
 σης, ἐφ' ὅσον ἠδύνατο, τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἶναι
 αὐτῷ. 5. οἱ γὰρ Ἕλληνες τὸ πάλαι, καὶ τῶν βαρβά-
 ρων οἱ τε ἐν τῇ ἡπείρῳ παραθαλάσσιοι καὶ ὅσοι νήσους
 εἶχον, ἐπειδὴ ἠρξάντο μᾶλλον περαιουῆσθαι ναυσὶν ἐπ'
 ἀλλήλους, ἐτράποντο πρὸς ληστείαν, ἡγουμένων ἀνδρῶν
 οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν
 ἕνεκα καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς· καὶ προσπίπτοντες πό-
 λεσιν ἀτειχίστοις καὶ κατὰ κόμας οἰκουμέναις ἠρπαζον,
 καὶ τὸν πλείστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο, οὐκ ἔχον-
 τὸς πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ
 δόξης μᾶλλον. δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἡπειρωτῶν τινὲς ἔτι
 καὶ νῦν, οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾶν, καὶ οἱ παλαιοὶ
 τῶν ποιητῶν τὰς πύστεις τῶν καταπλέοντων πανταχοῦ
 ὁμοίως ἐρωτῶντες, εἰ λησταί εἰσιν, ὡς οὔτε ὦν πυνθάνον-
 ται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον, οἷς τ' ἐπιμελὲς εἶη εἰδέναι, οὐκ
 ὀνειδιζόντων. ἐλήϊζοντο δὲ καὶ κατ' ἡπειρον ἀλλήλους·

καὶ μέχρι τοῦδε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος τῷ παλαιῷ τρόπῳ νέμεται, περί τε Λοκροῦς τοὺς Ὀζόλας καὶ Αἰτωλοῦς καὶ Ἀκαρνανάνας καὶ τὴν ταύτη ἠπειρον. τό τε σιδηροφορεῖσθαι τούτοις τοῖς ἠπειρώταις ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ληστείας ἐμμεμένηκε· ὅ. πᾶσα γὰρ ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει διὰ τὰς ἀφράκτους τε οἰκήσεις καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς παρ' ἀλλήλους ἐφόδους, καὶ ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὄπλων ἐποιήσαντο, ὥσπερ οἱ βάρβαροι. σημεῖον δ' ἐστὶ ταῦτα τῆς Ἑλλάδος ἔτι οὕτω νεμόμενα τῶν ποτὲ καὶ ἐς πάντας ὁμοίων διαιτημάτων. ἐν τοῖς πρῶτοι δὲ Ἀθηναῖοι τὸν τε σίδηρον κατέθεντο καὶ ἀνειμένη τῇ διαίτῃ ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν, καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων διὰ τὸ ἀβροδίαiton οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες καὶ χρυσῶν τεττίγων ἐνέρσει κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν· ἀφ' οὗ καὶ Ἰώνων τοὺς πρεσβυτέρους κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἐπὶ πολὺ αὕτη ἢ σκευὴ κατέσχε. μετρία δ' αὖ ἐσθῆτι καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο, καὶ ἐς τὰ ἄλλα πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι ἰσοδίατοι μάλιστα κατέστησαν. ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι, καὶ ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες λίπα μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι ἠλείψαντο· τὸ δὲ πάλαι καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθληταὶ ἠγωνίζοντο, καὶ οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπανται. ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς νῦν, καὶ μάλιστα τοῖς Ἀσιανοῖς, πυγμῆς καὶ πάλης ἀθλα τίθεται, καὶ διεζωσμένοι τοῦτο δρῶσι. πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα τις ἀποδείξειε τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν ὁμοίότροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαιωόμενον. 7. Τῶν δὲ πόλεων ὄσαι μὲν νεώτατα ὤκισθησαν καὶ ἤδη πλοῖμωτέρων ὄντων, περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι χρημάτων, ἐπ' αὐτοῖς

τοῖς αἰγιαλοῖς τείχεσιν ἐκτίζοντο καὶ τοὺς ἰσθμοὺς ἀπελάμβανον, ἐμπορίας τε ἔνεκα καὶ τῆς πρὸς τοὺς προσοίκους ἕκαστοι ἰσχύος· αἱ δὲ παλαιαὶ διὰ τὴν ληστείαν ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν ἀπὸ θαλάσσης μᾶλλον ὠκίσθησαν, αἷ τε ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς ἠπείροις (ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ὄντες οὐ θαλάσσιοι κάτω ὦκουν), καὶ μέχρι τοῦδε ἔτι ἀνοκισμένοι εἰσί. 8. καὶ οὐχ ἦσσαν λησταὶ ἦσαν οἱ νησιῶται, Κᾶρες τε ὄντες καὶ Φοίνικες· οὗτοι γὰρ δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων ὦκισαν. μαρτύριον δέ· Δήλου γὰρ καθαιρομένης ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ, καὶ τῶν θηκῶν ἀναιρεθεισῶν ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν τῇ νήσῳ, ὑπὲρ ἡμισυ Κᾶρες ἐφάνησαν, γνωσθέντες τῇ τε σκευῇ τῶν ὄπλων ξυντεθαμμένη καὶ τῷ τρόπῳ ᾧ νῦν ἔτι θάπτουσι. καταστάτος δὲ τοῦ Μίνω ναυτικοῦ πλοῖμώτερα ἐγένετο παρ' ἀλλήλους· οἱ γὰρ ἐκ τῶν νήσων κακοῦργοι ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτε περ καὶ τὰς πολλὰς αὐτῶν κατόκιζε, καὶ οἱ παρὰ θάλασσαν ἄνθρωποι μᾶλλον ἤδη τὴν κτῆσιν τῶν χρημάτων ποιούμενοι βεβαιότερον ὦκουν, καὶ τινες καὶ τείχη περιεβάλλοντο, ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι. ἐφίεμενοι γὰρ τῶν κερδῶν οἱ τε ἦσσοις ὑπέμενον τὴν τῶν κρεισσόνων δουλείαν, οἱ τε δυνατώτατοι περιουσίας ἔχοντες προσεποιούντο ὑπηκόους τὰς ἐλάχιστους πόλεις. καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἤδη ὄντες ὕστερον χρόνῳ ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσαν.

9. Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ τῶν τότε δυνάμει προὔχων, καὶ οὐ τοσοῦτον τοῖς Τυνδάρεω ὄρκους κατειλημμένους τοὺς Ἑλένης μνηστήρας ἄγων, τὸν στόλον ἀγεῖραι. λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰ σαφέστατα Πελοποννησιῶν μνήμη παρὰ τῶν πρότερον δεδεγμένοι, Πέλοπά τε πρῶτον πλήθει χρημάτων, ἃ ἦλθεν ἐκ τῆς Ἀσίας ἔχων ἐς ἀνθρώ-

πους ἀπόρους, δύναμιν περιποιησάμενον τὴν ἐπωνυμίαν τῆς χώρας ἐπηλύτην ὄντα ὅμως σχεῖν, καὶ ὕστερον τοῖς ἐκγόνοις ἔτι μείζω ξυνενεχθῆναι, Εὐρυσθέως μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος, Ἀτρέως δὲ μητρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ, καὶ ἐπιτρέψαντος Εὐρυσθέως, ὅτ' ἐστράτευε, Μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ οἰκεῖον Ἀτρεΐ τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα τὸν πατέρα διὰ τὸν Χρυσίππου θάνατον, καὶ ὡς οὐκέτι ἀνεχώρησεν Εὐρυσθεὺς, βουλομένων καὶ τῶν Μυκηναίων φόβῳ τῶν Ἡρακλειδῶν, καὶ ἅμα δυνατὸν δοκοῦντα εἶναι καὶ τὸ πλῆθος τεθεραπευκότα, τῶν Μυκηναίων τε καὶ ὅσων Εὐρυσθεὺς ἦρχε τὴν βασιλείαν Ἀτρέα παραλαβεῖν, καὶ τῶν Περσειδῶν τοὺς Πελοπίδας μείζους καταστήναι. ἅ μοι δοκεῖ Ἀγαμεμνων παραλαβὼν, καὶ ναυτικῶ τε ἅμα ἐπὶ πλέον τῶν ἄλλων ἰσχύσας, τὴν στρατείαν οὐ χάριτι τὸ πλείον ἢ φόβῳ ξυναγαγὼν ποιήσασθαι. φαίνεται γὰρ ναυσί τε πλείσταις αὐτὸς ἀφικόμενος καὶ Ἀρκάσι προσπαρασχὼν, ὡς Ὅμηρος τοῦτο δεδήλωκεν, εἴ τω ἱκανὸς τεκμηριῶσαι. καὶ ἐν τοῦ σκῆπτρου ἅμα τῇ παραδόσει εἶρηκεν αὐτὸν

Πολλῆσι νήσοισι καὶ Ἀργεῖ παντὶ ἀνάσσειν·

οὐκ ἂν οὖν νήσων ἔξω τῶν περιοικίδων (αὐταὶ δὲ οὐκ ἂν πολλαὶ εἴησαν) ἠπειρώτης ὦν ἐκράτει, εἰ μή τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. εἰκάζειν δὲ χρὴ καὶ ταύτῃ τῇ στρατείᾳ οἷα ἦν τὰ πρὸ αὐτῆς. 10. Καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν, ἢ εἴ τι τῶν τότε πόλισμα νῦν μὴ ἀξιόχρεων δοκεῖ εἶναι, οὐκ ἀκριβεῖ ἂν τις σημείῳ χρώμενος ἀπιστοίῃ μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον, ὅσον οἱ τε ποιηταὶ εἰρήκασιν καὶ ὁ λόγος κατέχει. Λακεδαιμονίων γὰρ εἰ ἢ πόλις ἐρημωθείη, λειψθείη δὲ τά τε ἱερά καὶ τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη, πολλὴν ἂν οἶμαι ἀπιστίαν τῆς δυνάμεως προ-

ελθόντος πολλοῦ χρόνου τοῖς ἔπειτα πρὸς τὸ κλέος αὐτῶν εἶναι (καίτοι Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς δύο μοῖρας νέμονται, τῆς τε ξυμπάσης ἡγούνται καὶ τῶν ἔξω ξυμμάχων πολλῶν· ὅμως δὲ οὔτε ξυνοικισθείσης πόλεως οὔτε ἱεροῖς καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένης, κατὰ κώμας δὲ τῷ παλαιῷ τῆς Ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης, φαίνουσιν ἂν ὑποδεεστέρα), Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο παθόντων διπλασίαν ἂν τὴν δύναμιν εικάζεσθαι ἀπὸ τῆς φανερᾶς ὄψεως τῆς πόλεως ἢ ἔστιν. οὐκ οὐκ ἀπιστεῖν εἰκὸς, οὐδὲ τὰς ὄψεις τῶν πόλεων μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τὰς δυνάμεις, νομίζουσιν δὲ τὴν στρατείαν ἐκείνην μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν, τῇ Ὀμήρου αὖ ποιήσει εἴ τι χρὴ κἀνταῦθα πιστεύειν, ἣν εἰκὸς ἐπὶ τὸ μείζον μὲν ποιητὴν ὄντα κοσμήσαι, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεεστέρα. πεποίηκε γὰρ χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν, τὰς μὲν Βοιωτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν, τὰς δὲ Φιλοκτῆτου, πενήτηκοντα, δηλῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας· ἄλλων γοῦν μεγέθους περὶ ἐν νεῶν καταλόγῳ οὐκ ἐμνήσθη. αὐτερέται δὲ ὅτι ἦσαν καὶ μάχιμοι πάντες, ἐν ταῖς Φιλοκτῆτου ναυσὶ δεδήλωκε· τοξότας γὰρ πάντας πεποίηκε τοὺς προσκώπους. περίνεως δὲ οὐκ εἰκὸς πολλοὺς ξυμπλεῖν, ἔξω τῶν βασιλέων καὶ τῶν μάλιστα ἐν τέλει, ἄλλως τε καὶ μέλλοντας πέλαγος περαιώσεσθαι μετὰ σκευῶν πολεμικῶν, οὐδ' αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα ἔχοντας, ἀλλὰ τῷ παλαιῷ τρόπῳ ληστικώτερον παρεσκευασμένα. πρὸς τὰς μεγίστας οὖν καὶ ἐλαχίστας ναῦς τὸ μέσον σκοποῦντι οὐ πολλοὶ φαίνονται ἐλθόντες, ὡς ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλλάδος κοινῇ πεμπόμενοι. 11. αἴτιον δ' ἦν οὐχ ἢ ὀλιγανθρωπία τοσοῦτον, ὅσον ἢ ἀχρηματία. τῆς γὰρ τροφῆς ἀπορία τὸν τε

στρατὸν ἐλάσσω ἤγαγον, καὶ ὅσον ἤλπιζον αὐτόθεν πολεμοῦντα βιοτεύσειν, ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμενοι μάχῃ ἐκράτησαν (δηλον δέ· τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ σπτατοπέδῳ οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο), φαίνονται δ' οὐδ' ἐνταῦθα πάσῃ τῇ δυνάμει χρησάμενοι, ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν τῆς Χερσονήσου τραπόμενοι καὶ ληστείαν τῆς τροφῆς ἀπορία. ἥ καὶ μᾶλλον οἱ Τρῶες αὐτῶν διεσπαρμένων τὰ δέκα ἔτη ἀντείχον βία, τοῖς αἰὲ ὑπολειπομένοις ἀντίπαλοι ὄντες. περισσίαν δὲ εἰ ἦλθον ἔχοντες τροφῆς, καὶ ὄντες ἀθροοὶ ἀνευ ληστείας καὶ γεωργίας ξυνεχῶς τὸν πόλεμον διέφερον, ῥαδίως ἂν μάχῃ κρατοῦντες εἶλον, οἳ γε καὶ οὐκ ἀθροοὶ, ἀλλὰ μέρει τῷ αἰὲ παρόντι ἀντείχον. πολιορκία δ' ἂν προσκαθεζόμενοι ἐν ἐλάσσοι τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἶλον. ἀλλὰ δι' ἀχρηματίαν τά τε πρὸ τούτων ἀσθενῆ ἦν, καὶ αὐτά γε δὴ ταῦτα ὀνομαστότατα τῶν πρὶν γενόμενα δηλοῦται τοῖς ἔργοις ὑποδεέστερα ὄντα τῆς φήμης καὶ τοῦ νῦν περὶ αὐτῶν διὰ τοὺς ποιητὰς λόγου κατεσχηκότος· 12. ἐπεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ἢ Ἑλλάς ἔτι μετανίστατό τε καὶ κατωκίετο, ὥστε μὴ ἠσυχάσασα ἀυξηθῆναι. ἥ τε γὰρ ἀναχώρησις τῶν Ἑλλήνων ἐξ Ἰλίου χρονία γενομένη πολλὰ ἐνεόχμωσε, καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἐπὶ πολὺ ἐγίγνοντο, ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἔκτιζον. Βοιωτοὶ τε γὰρ οἱ νῦν ἐξηκοστῷ ἔτει μετὰ Ἰλίου ἄλωσιν, ἐξ Ἄρνης ἀναστάντες ὑπὸ Θεσσαλῶν, τὴν νῦν μὲν Βοιωτίαν πρότερον δὲ Καδμηίδα γῆν καλουμένην ᾤκισαν· (ἦν δὲ αὐτῶν καὶ ἀποδασμὸς πρότερον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἀφ' ὧν καὶ ἐς Ἴλιον εἰστράτευσαν), Δωριῆς τε ὀγδοηκοστῷ ἔτει ξὺν Ἡρακλείδαις Πελοπόννησον ἔσχον. μόλις τε ἐν πολλῷ χρόνῳ ἠσυχάσασα ἢ Ἑλλάς βεβαίως καὶ οὐκέτι ἀνισταμένη ἀποικίας ἐξέειμπε, καὶ Ἰωνας μὲν Ἀθηναῖοι καὶ

νησιωτῶν τοὺς πολλοὺς ᾤκισαν, Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας τὸ πλεόν Πελοποννήσιοι, τῆς τε ἄλλης Ἑλλάδος ἔστιν ἃ χωρία. πάντα δὲ ταῦτα ὕστερον τῶν Τρωϊκῶν ἐκτίσθη.

13. Δυνατωτέρας δὲ γιγνομένης τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ποιουμένης, τὰ πολλὰ τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι καθίσταντο, τῶν προσόδων μειζόνων γιγνομένων (πρότερον δὲ ἦσαν ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι πατρικαὶ βασιλεῖαι), ναυτικά τε ἐξηρτύετο ἢ Ἑλλάς, καὶ τῆς θαλάσσης μᾶλλον ἀντείχοντο. πρῶτοι δὲ Κορίνθιοι λέγονται ἐγγύτατα τοῦ νῦν τρόπου μεταχειρίσαι τὰ περὶ τὰς ναῦς, καὶ τριήρεις πρῶτον ἐν Κορίνθῳ τῆς Ἑλλάδος ἐνναυπηγηθῆναι. φαίνεται δὲ καὶ Σαμίους Ἀμεινοκλῆς Κορίνθιος ναυπηγὸς ναῦς ποιήσας τέσσαρας· ἔτη δ' ἔστι μάλιστα τριακόσια ἐς τὴν τελευταίαν τοῦδε τοῦ πολέμου, ὅτε Ἀμεινοκλῆς Σαμίους ἦλθε. ναυμαχία τε παλαιτάτη ὧν ἴσμεν γίγνεται Κορινθίων πρὸς Κερκυραίων· ἔτη δὲ μάλιστα καὶ ταύτῃ ἐξήκοντα καὶ διακόσια ἔστι μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου. οἰκοῦντες γὰρ τὴν πόλιν οἱ Κορίνθιοι ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ αἰεὶ δὴ ποτε ἐμπόριον εἶχον, τῶν Ἑλλήνων τὸ πάλαι κατὰ γῆν τὰ πλείω ἢ κατὰ θάλασσαν, τῶν τε ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ τῶν ἔξω, διὰ τῆς ἐκείνων παρ' ἀλλήλους ἐπιμισγόντων, χρήμασί τε δυνατοὶ ἦσαν, (ὡς καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδήλωται· ἀφνειὸν γὰρ ἐπωνόμασαν τὸ χωρίον·) ἐπειδὴ τε οἱ Ἕλληνες μᾶλλον ἐπλώϊζον, τὰς ναῦς κτησάμενοι τὸ ληστικὸν καθήρουν, καὶ ἐμπόριον παρέχοντες ἀμφοτέρα δυνατὴν ἔσχον χρημάτων προσόδῳ τὴν πόλιν. καὶ Ἴωσιν ὕστερον πολὺ γίγνεται ναυτικὸν ἐπὶ Κύρου, Περσῶν πρώτου βασιλεύοντος, καὶ Καμβύσου τοῦ υἱοῦ αὐ-

τοῦ· τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης Κύρῳ πολεμοῦντες ἐκράτησάν τινα χρόνον. καὶ Πολυκράτης Σάμου τυραννῶν ἐπὶ Καμβύσου, ναυτικῶ ἰσχύων, ἄλλας τε τῶν νήσων ὑπηκόους ἐποίησατο, καὶ Ῥήνειαν ἐλὼν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ. Φωκαῆς τε Μασσαλίαν οἰκίζοντες Καρχηδονίους ἐνίκων ναυμαχοῦντες· 14. δυνατώτατα γὰρ ταῦτα τῶν ναυτικῶν ἦν. φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα, πολλαῖς γενεαῖς ὕστερα γενόμενα τῶν Τρωϊκῶν, τριήρεσι μὲν ὀλίγαις χρώμενα, πεντηκοντόροις δ' ἔτι καὶ πλοίοις μακροῖς ἐξηρτυμένα, ὥσπερ ἐκέῖνα. ὀλίγον τε πρὸ τῶν Μηδικῶν καὶ τοῦ Δαρείου θανάτου, ὃς μετὰ Καμβύσῃν Περσῶν ἐβασίλευσε, τριήρεις περὶ τε Σικελίαν τοῖς τυράννοις ἐς πλῆθος ἐγένοντο καὶ Κερκυραίοις· ταῦτα γὰρ τελευταῖα πρὸ τῆς Ξέρξου στρατείας ναυτικὰ ἀξιόλογα ἐν τῇ Ἑλλάδι κατέστη. Αἰγινῆται γὰρ καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινας ἄλλοι, βραχέα ἐκέκτηντο, καὶ τούτων τὰ πολλὰ πεντηκοντόρους· ὄψέ τε, ἀφ' οὗ Ἀθηναίους Θεμιστοκλῆς ἔπεισεν Αἰγινῆταις πολεμοῦντας, καὶ ἅμα τοῦ βαρβάρου προσδοκίμου ὄντος, τὰς ναῦς ποιήσασθαι αἰσπερ καὶ ἐναυμάχησαν, καὶ αὐταὶ οὐπω εἶχον διὰ πάσης καταστρώματα.

15. Τὰ μὲν οὖν ναυτικὰ τῶν Ἑλλήνων τοιαῦτα ἦν, τὰ τε παλαιὰ καὶ τὰ ὕστερον γιγνόμενα. ἰσχὴν δὲ περιποιήσαντο ὅμως οὐκ ἐλάχιστην οἱ προσχόντες αὐτοῖς, χρημάτων τε προσόδῳ καὶ ἄλλων ἀρχῇ· ἐπιπλέοντες γὰρ τὰς νήσους κατεστρέφοντο, καὶ μάλιστα ὅσοι μὴ διαρκῆ εἶχον χώρην. κατὰ γῆν δὲ πόλεμος, ὅθεν τις καὶ δύναμις παρεγένετο, οὐδεὶς ξυνέστη· πάντες δὲ ἦσαν, ὅσοι καὶ ἐγένοντο, πρὸς ὁμόρους τοὺς σφετέρους ἐκάστοις, καὶ ἐκδήμους στρατείας πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἐπ' ἄλλων καταστροφῇ οὐκ ἐξήρισαν οἱ Ἕλληνες. οὐ γὰρ ξυν-

εστήκεσαν πρὸς τὰς μεγίστας πόλεις ὑπήκοοι, οὐδ' αὖ αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ἴσης κοινὰς στρατείας ἐποιοῦντο, κατ' ἀλλήλους δὲ μᾶλλον ὡς ἕκαστοι οἱ ἀστυγείτονες ἐπολέμουν. μάλιστα δὲ ἐς τὸν πάλαι ποτὲ γενόμενον πόλεμον Χαλκιδέων καὶ Ἐρετριέων, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ἐς ξυμμαχίαν ἐκατέρων διέστη. 16. ἐπεγένετο δὲ ἄλλοις τε ἄλλοθι κωλύματα μὴ αὐξηθῆναι, καὶ Ἰωσι, προχωρησάντων ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων, Κύρος καὶ ἡ Περσικὴ βασιλεία, Κροῖσον καθελούσα καὶ ὅσα ἐντὸς Ἄλως ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν, ἐπεστράτευσεν καὶ τὰς ἐν τῇ ἠπειρῷ πόλεις ἐδούλωσεν, Δαρείος τε ὕστερον τῷ Φοινίκῳ ναυτικῷ κρατῶν καὶ τὰς νήσους. 17. τύραννοι δὲ ὅσοι ἦσαν ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσι, τὸ ἐφ' ἑαυτῶν μόνον προορώμενοι ἔς τε τὸ σῶμα καὶ ἐς τὸ τὸν ἴδιον οἶκον αὖξιν, δι' ἀσφαλείας ὅσον ἐδύναντο μάλιστα τὰς πόλεις ᾤκουν, ἐπράχθη τε οὐδὲν ἀπ' αὐτῶν ἔργον ἀξιόλογον, εἰ μὴ εἴ τι πρὸς περιοίκους τοὺς αὐτῶν ἐκάστοις· οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ πλείστον ἐχώρησαν δυνάμεως. οὕτω πανταχόθεν ἡ Ἑλλάς ἐπὶ πολὺν χρόνον κατείχετο μήτε κοινῇ φανερόν μηδὲν κατεργάζεσθαι, κατὰ πόλεις τε ἀτολμοτέρα εἶναι.

18. Ἐπειδὴ δὲ οἱ τε Ἀθηναίων τύραννοι καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐπὶ πολὺ καὶ πρὶν τυραννευθείσης οἱ πλείστοι καὶ τελευταῖοι, πλὴν τῶν ἐν Σικελίᾳ, ὑπὸ Λακεδαιμονίων κατελύθησαν (ἡ γὰρ Λακεδαίμων μετὰ τὴν κτῆσιν τῶν νῦν ἐνοικούντων αὐτὴν Δωρίων ἐπὶ πλείστον ὧν ἴσμεν χρόνον στασιάσασα, ὅμως ἐκ παλαιάτου καὶ εὐνομήθη καὶ αἰεὶ ἀτυράννευτος ἦν· ἔτη γὰρ ἔστι μάλιστα τετρακόσια καὶ ὀλίγῳ πλείω ἐς τὴν τελευταίαν τοῦδε τοῦ πολέμου, ἀφ' οὗ Λακεδαιμόνιοι τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρώνται, καὶ δι' αὐτὸ δυνάμενοι καὶ τὰ ἐν ταῖς

ἄλλαις πόλεσι καθίστασαν), μετὰ δὲ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον καὶ ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη Μήδων πρὸς Ἀθηναίους ἐγένετο. δεκάτῳ δὲ ἔτει μετ' αὐτὴν αὖθις ὁ βάρβαρος τῷ μεγάλῳ στόλῳ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος ἦλθε. καὶ μεγάλου κινδύνου ἐπικρεμασθέντος οἳ τε Λακεδαιμόνιοι τῶν συμπολεμησάντων Ἑλλήνων ἠγήσαντο, δυνάμει προὔχοντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιόντων τῶν Μήδων διανοηθέντες ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν καὶ ἀνασκευασάμενοι, ἐς τὰς ναῦς ἐσβάντες, ναυτικοὶ ἐγένοντο. κοινῆ τε ἀπωσάμενοι τὸν βάρβαρον, ὕστερον οὐ πολλῷ διεκρίθησαν πρὸς τε Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους οἳ τε ἀποστάντες βασιλέως Ἑλλήνες καὶ οἱ συμπολεμήσαντες. δυνάμει γὰρ ταῦτα μέγιστα διεφάνη· ἴσχυον γὰρ οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ ναυσί. καὶ ὀλίγον μὲν χρόνον ξυνέμεινεν ἡ ὁμαιχμία, ἔπειτα διενεχθέντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι ἐπολέμησαν μετὰ τῶν ξυμμάχων πρὸς ἀλλήλους, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἴ τινές που διασταίεν, πρὸς τούτους ἤδη ἐχώρουν. ὥστε ἀπὸ τῶν Μηδικῶν ἐς τόνδε αἰὲν τὸν πόλεμον τὰ μὲν σπενδόμενοι τὰ δὲ πολεμοῦντες ἢ ἀλλήλοις ἢ τοῖς ἑαυτῶν ξυμμάχοις ἀφισταμένοις, εὖ παρεσκευάσαντο τὰ πολέμια καὶ ἐμπειρότεροι ἐγένοντο, μετὰ κινδύνων τὰς μελέτας ποιούμενοι.

19. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὑποτελεῖς ἔχοντες φόρου τοὺς ξυμμάχους ἠγοῦντο, κατ' ὀλιγαρχίαν δὲ σφίσιν αὐτοῖς μόνον ἐπιτηδείως ὅπως πολιτεύσωσι θεραπεύοντες· Ἀθηναῖοι δὲ ναῦς τε τῶν πόλεων τῷ χρόνῳ παραλαβόντες, πλὴν Χίων καὶ Λεσβίων, καὶ χρήματα τοῖς πᾶσι τάξαντες φέρειν. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἐς τόνδε τὸν πόλεμον ἡ ἰδία παρασκευὴ μείζων ἢ ὡς τὰ κράτιστά ποτε μετὰ ἀκραιφνοῦς τῆς ξυμμαχίας ἦνθησαν.

20. Τὰ μὲν οὖν παλαιὰ τοιαῦτα εὖρον, χαλεπὰ ὄντα παντὶ ἐξῆς τεκμηρίῳ πιστεῦσαι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι τὰς ἀκοὰς τῶν προγεγενημένων, καὶ ἦν ἐπιχώρια σφίσιν ἦ, ὁμοίως ἀβασανίστως παρ' ἀλλήλων δέχονται. Ἀθηναίων γοῦν τὸ πλῆθος Ἰππαρχον οἴονται ὑφ' Ἀρμόδιου καὶ Ἀριστογείτονος τύραννον ὄντα ἀποθανεῖν, καὶ οὐκ ἴσασιν ὅτι Ἰππίας μὲν πρεσβύτατος ὧν ἦρχε τῶν Πεισιστράτου υἱῶν, Ἰππαρχος δὲ καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν αὐτοῦ, ὑποτοπήσαντες δέ τι ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ καὶ παραχρῆμα Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων, ἐκ τῶν ξυνειδότην σφίσιν Ἰππία μεμνηῦσθαι, τοῦ μὲν ἀπέσχοντο ὡς προειδότης, βουλόμενοι δὲ πρὶν ξυλληφθῆναι δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι, τῷ Ἰππάρχῳ περιτυχόντες περὶ τὸ Λεωκόριον καλούμενον τὴν Παναθηναϊκὴν πομπὴν διακοσμοῦντι, ἀπέκτειναν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔτι καὶ νῦν ὄντα καὶ οὐ χρόνῳ ἀμνηστούμενα καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες οὐκ ὀρθῶς οἴονται, ὥσπερ τοὺς τε Λακεδαιμονίων βασιλέας μὴ μιᾷ ψήφῳ προστίθεσθαι ἐκάτερον ἀλλὰ δυοῖν, καὶ τὸν Πιτανάτην λόχον αὐτοῖς εἶναι, ὃς οὐδ' ἐγένετο πώποτε. οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπὶ τὰ ἐτοῖμα μᾶλλον τρέπονται. 21. ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων τεκμηρίων ὅμως τοιαῦτα ἂν τις νομίζων μάλιστα ἀ διηλθον οὐχ ἁμαρτάνοι, καὶ οὔτε ὡς ποιηταὶ ὑμνήκασι περὶ αὐτῶν, ἐπὶ τὸ μεῖζον κοσμοῦντες, μᾶλλον πιστεύων, οὔτε ὡς λογογράφοι ξυνέθεσαν ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον τῇ ἀκροάσει ἢ ἀληθέστερον, ὄντα ἀνεξέλεγκτα καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν ἀπίστως ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκνευκηκότα, εὐρησθαι δὲ ἡγησάμενος ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων σημείων, ὡς παλαιὰ εἶναι, ἀποχρώντως. καὶ ὁ πόλεμος οὗτος, καίπερ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾧ μὲν ἂν πολεμῶσι,

τὸν παρόντα αἰὲς μέγιστον κρινόντων, παυσαμένων δὲ τὰ ἀρχαῖα μᾶλλον θαυμαζόντων, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι δηλώσει ὅμως μείζων γεγενημένος αὐτῶν. 22. καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι, ἢ μέλλοντες πολεμήσειν ἢ ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, χαλεπὸν τὴν ἀκριβειαν αὐτὴν τῶν λεχθέντων διαμνημονεῦσαι ἦν, ἐμοί τε ὧν αὐτὸς ἤκουσα καὶ τοῖς ἄλλοθεν ποθεν ἐμοὶ ἀπαγγέλλουσιν· ὡς δ' ἂν ἐδόκουν ἐμοὶ ἕκαστοι περὶ τῶν αἰὲς παρόντων τὰ δέοντα μάλιστα εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς συμπίσεως γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος πυνθανόμενος ἠξίωσα γράφειν, οὐδ' ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων, ὅσον δυνατὸν, ἀκριβεῖα περὶ ἐκάστου ἐπεξελθόν. ἐπιπόνως δὲ εὐρίσκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις ἐκάστοις οὐ ταῦτα περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ' ὡς ἐκατέρων τις εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι. καὶ ἐς μὲν ἀκρόασιν ἴσως τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν ἀτερπέστερον φανεῖται· ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὐθις κατὰ τὸ ἀνθρώπειον τοιούτων καὶ παραπλησιῶν ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ ἀρκούντως ἔξει. κτῆμά τε ἐς αἰὲς μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται.

23. Τῶν δὲ πρότερον ἔργων μέγιστον ἐπράχθη τὸ Μηδικὸν, καὶ τοῦτο ὅμως δυοῖν ναυμαχίαι καὶ πεζομαχίαι ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχε. τούτου δὲ τοῦ πολέμου μῆκός τε μέγα προὔβη, παθήματά τε ξυνηέχθη γενέσθαι ἐν αὐτῷ τῇ Ἑλλάδι οἷα οὐχ ἕτερα ἐν ἴσῳ χρόνῳ. οὔτε γὰρ πόλεις τοσαῖδε ληφθεῖσαι ἠρημώθησαν, αἱ μὲν ὑπὸ βαρβάρων, αἱ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀν-

τιπολεμούντων (εἰσὶ δὲ αἱ καὶ οἰκήτορας μετέβαλον ἀλίσκόμεναι), οὔτε φυγαὶ τοσαύδε ἀνθρώπων καὶ φόνος, ὁ μὲν κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον, ὁ δὲ διὰ τὸ στασιάξειν. τά τε πρότερον ἀκοῇ μὲν λεγόμενα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον βεβαιούμενα, οὐκ ἄπιστα κατέστη, σεισμῶν τε πέρι, οἱ ἐπὶ πλείστον ἅμα μέρος γῆς καὶ ἰσχυρότατοι οἱ αὐτοὶ ἐπέσχον, ἡλίου τε ἐκλείψεις, αἱ πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονεύμενα ξυνέβησαν, αὐχμοὶ τε ἔστι παρ' οἷς μεγάλοι, καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοὶ, καὶ ἡ οὐχ ἥκιστα βλάβασα καὶ μέρος τι φθείρασα ἡ λοιμώδης νόσος. ταῦτα γὰρ πάντα μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα ξυνεπέθετο. ἤρξαντο δὲ αὐτοῦ Ἀθηναῖοι καὶ Πελοποννήσιοι λύσαντες τὰς τριακοντούτεϊς σπονδὰς, αἱ αὐτοῖς ἐγένοντο μετὰ Εὐβοίας ἄλωσιν. διότι δ' ἔλυσαν, τὰς αἰτίας προέγραψα πρῶτον καὶ τὰς διαφορὰς, τοῦ μή τινα ζητῆσαί ποτε ἐξ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς Ἑλλησι κατέστη. τὴν μὲν γὰρ ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ, τοὺς Ἀθηναίους ἡγοῦμαι, μεγάλους γιγνομένους καὶ φόβον παρέχοντας τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν· αἱ δ' ἐς τὸ φανερὸν λεγόμεναι αἰτίαι αἰδ' ἦσαν ἐκατέρων, ἀφ' ὧν λύσαντες τὰς σπονδὰς ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν.

24. ἘΠΙΔΑΜΝΟΣ ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλῆοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον· προσοικοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος. ταύτην ἀπόκισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴς δ' ἐγένετο Φάλιος Ἐρατοκλείδου Κορίνθιος, γένος τῶν ἀφ' Ἡρακλέους, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθείς· ξυνώκισαν δὲ καὶ Κορινθίων τινὲς καὶ τοῦ ἄλλου Δωρικοῦ γένους. προελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ τῶν Ἐπιδαμνίων πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος· στασιάσαντες

δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλὰ, ὡς λέγεται, ἀπὸ πολέμου τινὸς τῶν προσοίκων βαρβάρων, ἐφθάρησαν, καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς ἔστερήθησαν. τὰ δὲ τελευταῖα πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατοὺς, οἱ δὲ ἀπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλήϊζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, πέμπουσιν ἐς τὴν Κέρκυραν πρέσβεις ὡς μητρόπολιν οὔσαν, δεόμενοι μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τοὺς τε φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. ταῦτα δὲ ἰκέται καθεζόμενοι ἐς τὸ Ἡραῖον ἐδέοντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὴν ἰκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν. 25. Γνόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κερκύρας τιμωρίαν οὔσαν, ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο θέσθαι τὸ παρόν· καὶ πέμψαντες ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπήρουντο εἰ παραδοίεν Κορινθίοις τὴν πόλιν ὡς οἰκισταῖς, καὶ τιμωρίαν τινὰ πειρῶντο ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὁ δ' αὐτοῖς ἀνείλε παραδοῦναι καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθαι. ἐλθόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν Κόρινθον κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδοσαν τὴν ἀποικίαν, τὸν τε οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν ἐκ Κορίνθου ὄντα καὶ τὸ χρηστήριον δηλοῦντες· ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περιορᾶν διαφθειρομένους, ἀλλ' ἐπαμῦναι. Κορίνθιοι δὲ κατὰ τε τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, νομίζοντες οὐχ ἦσσαν ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων, ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλουν ὄντες ἄποικοι· οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα, οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ, προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν, ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, περιφρονοῦντες δὲ αὐτοὺς, καὶ χρημάτων δυνάμει ὄντες κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὁμοῖα τοῖς Ἑλλήνων πλουσιω-

τάτοις καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι, ναυτικῶ δὲ καὶ πολὺ προέχειν ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι, καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοίκησιν τῆς Κερκύρας, κλέος ἔχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς. ἦ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικὸν καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι· τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς, ὅτε ἦρχοντο πολεμῆιν. 26. πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορίνθιοι ἔπεμπον ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἄσμενοι τὴν ὠφέλειαν, οἰκήτορά τε τὸν βουλόμενον ἵεναι κελεύοντες, καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων καὶ ἑαυτῶν φρουρούς. ἐπορεύθησαν δὲ περὶ ἐς Ἀπολλωνίαν, Κορινθίων οὖσαν ἀποικίαν, δέει τῶν Κερκυραίων, μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιούμενοι. Κερκυραῖοι δὲ ἐπειδὴ ἦσθοντο τοὺς τε οἰκήτορας καὶ φρουροὺς ἦκοντας ἐς τὴν Ἐπίδαμνον τὴν τε ἀποικίαν Κορινθίοις δεδομένην, ἐχάλεπαινον· καὶ πλεύσαντες εὐθὺς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶ, καὶ ὕστερον ἐτέρῳ στόλῳ, τοὺς τε φεύγοντας ἐκέλευον κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτοὺς (ἦλθον γὰρ ἐς τὴν Κέρκυραν οἱ τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδες, τάφους τε ἀποδεικνύντες καὶ ξυγγένειαν, ἣν προῖσχύμενοι ἐδέοντο σφᾶς κατάγειν) τοὺς τε φρουροὺς οὓς Κορίνθιοι ἔπεμψαν καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν. οἱ δὲ Ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν. ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι τεσσαράκοντα ναυσὶ μετὰ τῶν φυγάδων, ὡς κατάξοντες, καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προσλαβόντες. προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν πόλιν, προεῖπον, Ἐπιδαμνίων τε τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς ἀπιέναι, εἰ δὲ μὴ, ὡς πολεμίοις χρήσασθαι. ὡς δ' οὐκ ἐπέειθοντο, οἱ μὲν Κερκυραῖοι (ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον) ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν. 27. Κορίνθιοι δ', ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἦλθον ἄγγελοι ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευά-

ζόντο στρατιάν, καὶ ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκήρυσσον, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἵεναι· εἰ δέ τις τὸ παραντίκα μὲν μὴ ἐθέλοι συμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν. ἦσαν δὲ καὶ οἱ πλείοντες πολλοὶ καὶ οἱ τὰργύριον καταβάλλοντες. ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς συμπροπέμψειν, εἰ ἄρα κωλύοιτο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν· οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ὀκτώ ναυσὶ συμπλεῖν, καὶ Παλῆς Κεφαλλήνων τέσσαρσι. καὶ Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἱ παρέσχον πέντε, Ἐρμιονῆς δὲ μίαν, καὶ Τροισζήνιοι δύο, Λευκάδιοι δὲ δέκα, καὶ Ἀμπρακιῶται ὀκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ἤτησαν καὶ Φλιασίους, Ἡλείους δὲ ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα, καὶ τρισχίλιοι ὀπλίται.

28. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν, ἐλθόντες ἐς Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικωνίων πρέσβεων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ φρουροὺς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν, ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου. εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν αἷς ἂν ἀμφοτέροι ξυμβῶσιν· ὅποτέρων δ' ἂν δικασθῆ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν. ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς μαντείῳ ἐπιτρέψαι. πόλεμον δὲ οὐκ εἶων ποιεῖν· εἰ δὲ μὴ, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθῆσθαι ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων, φίλους ποιεῖσθαι οὓς οὐ βούλονται ἐτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὠφελείας ἕνεκα. οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἦν τὰς τε ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου †ἀπάγωσι, †βουλεύσεσθαι, πρότερον δὲ οὐ καλῶς ἔχειν τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ δικάζεσθαι. Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, ἦν

καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμῳ ἀπαγάγωσι, ποιήσῃν ταῦτα· ἐτοῖμοι δὲ εἶναι καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδὰς †δὲ† ποιήσασθαι ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται.

29. Κορίνθιοι δὲ οὐδὲν τούτων ὑπήκουον, ἀλλ' ἐπειδὴ πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες καὶ οἱ ξύμμαχοι παρήσαν, προπέμψαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προερούντα Κερκυραίοις, ἄραντες ἐβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε, δισχιλίους τε ὀπλίταις, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον Κερκυραίοις ἐναντία πολεμήσοντας· ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἀριστεὺς ὁ Πελλίχου καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους, τοῦ δὲ πεζοῦ, Ἀρχέτιμος τε ὁ Εὐρυτίμου καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου. ἐπειδὴ δὲ ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὗ τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προέπεμψαν αὐτοῖς ἐν ἀκατίῳ ἀπερούντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναῦς ἅμα ἐπλήρουν, ζεύξαντές τε τὰς παλαιὰς, ὥστε πλοῖμους εἶναι, καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες. ὡς δὲ ὁ κήρυξ τε ἀπήγγειλεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὔσαι ὀγδοήκοντα (τεσσαράκοντα γὰρ Ἐπίδαμνον ἐπολιόρκουν), ἀνταναγόμενοι καὶ παραταξάμενοι ἐναυμάχησαν· καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι παρὰ πολὺ, καὶ ναῦς πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκούντας παραστήσασθαι ὁμολογία ὥστε τοὺς μὲν ἐπήλυδας ἀποδόσθαι, Κορινθίους δὲ δῆσαντας ἔχειν, ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ.

30. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ τῆς Κερκύρας ἀκρωτηρίῳ, τοὺς μὲν ἄλλους οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν, Κορινθίους δὲ δῆσαντες εἶχον. ὕστερον δὲ,

ἐπειδὴ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσσημένοι ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ Κερκυραῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐς Λευκάδα τὴν Κορινθίων ἀποικίαν τῆς γῆς ἔτεμον, καὶ Κυλλήνην τὸ Ἠλείων ἐπίνειον ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον Κορινθίοις. τοῦ τε χρόνου τὸν πλείστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐκράτουν τῆς θαλάσσης, καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες ἔφθειρον, μέχρι οὗ Κορίνθιοι περιῖοντι τῷ θέρει πέμψαντες ναῦς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ καὶ περὶ τὸ Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅσαι σφίσι φίλιαι ἦσαν. ἀντεστρατοπεδεύοντο δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ ναυσί τε καὶ πεζῶ. ἐπέπλεόν τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θέρους τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου ἐκάτεροι.

31. Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὸν ὕστερον, οἱ Κορίνθιοι ὀργῇ φέροντες τὸν πρὸς Κερκυραίους πόλεμον ἐναυπηγοῦντο καὶ παρεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἕκ τε αὐτῆς Πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐρέτας, μισθῶ πείθοντες. πυνθανόμενοι δὲ οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ (ἦσαν γὰρ οὐδενὸς Ἑλλήνων ἔνσπονδοι, οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς οὔτε ἐς τὰς Λακεδαιμονίων) ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμάχους γενέσθαι καὶ ὠφέλειάν τινα πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκεισθαι. οἱ δὲ Κορίνθιοι πυθόμενοι ταῦτα ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρεσβευσόμενοι, ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ Κερκυραίων ναυτικῷ τὸ Ἀπτικὸν προσγεγόμενον ἐμ-

πόδιον γένηται θέσθαι τὸν πόλεμον ἢ βούλονται. καταστάσης δὲ ἐκκλησίας ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον, καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε.

32. “ ΔΙΚΑΙΟΝ, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς μήτε εὐεργεσίας μεγάλης μήτε ξυμμαχίας προοφειλομένης ἦκοντας
 “ παρὰ τοὺς πέλας, ἐπικουρίας, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν,
 “ δεησομένους, ἀναδιδάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν ὡς καὶ
 “ ξύμφορα δέονται, εἰ δὲ μὴ, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια, ἔπειτα
 “ δὲ ὡς καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἔξουσιν· εἰ δὲ τούτων
 “ μηδὲν σαφὲς καταστήσουσι, μὴ ὀργίζεσθαι ἦν ἀτυ-
 “ χῶσι. Κερκυραῖοι δὲ μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς αἰτή-
 “ σεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἔχυρὰ ὑμῖν παρέξεσθαι,
 “ ἀπέστειλαν ἡμᾶς. τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα
 “ πρὸς τε ὑμᾶς ἐς τὴν χρείαν ἡμῖν ἄλογον, καὶ ἐς τὰ
 “ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι ἀξύμφορον. ξύμμαχοί
 “ τε γὰρ οὐδενός πω ἐν πῶ πρὸ τοῦ ἐκούσιοι γενόμενοι
 “ νῦν ἄλλων τοῦτο δεησόμενοι ἦκομεν, καὶ ἅμα ἐς τὸν
 “ παρόντα πόλεμον Κορινθίων ἔρημοι δι’ αὐτὸ καθέστα-
 “ μεν. Καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν πρότερον σω-
 “ φροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ τῇ τοῦ πέλας
 “ γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαι-
 “ νομένη. τὴν μὲν οὖν γενομένην ναυμαχίαν αὐτοὶ κατὰ
 “ μόνας ἀπεωσάμεθα Κορινθίους· ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρα-
 “ σκευῇ ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος
 “ ἐφ’ ἡμᾶς ὄρμηγται, καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι ὀρώμεν ὄντες
 “ τῇ οἰκείᾳ μόνον δυνάμει περιγενέσθαι, καὶ ἅμα μέγας
 “ ὁ κίνδυνος εἰ ἐσόμεθα ὑπ’ αὐτοῖς, ἀνάγκη καὶ ὑμῶν
 “ καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι, καὶ ξυγγνώμη,
 “ εἰ μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἀμαρτία, τῇ
 “ πρότερον ἀπραγμοσύνῃ ἐναντία τολμῶμεν. 33. γε-
 “ νήσεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις καλὴ ἢ ξυντυχία κατὰ

“ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας, πρῶτον μὲν ὅτι ἀδικου-
 “ μένοις καὶ οὐχ ἑτέροις βλάπτουσι τὴν ἐπικουρίαν ποι-
 “ ἦσεσθε, ἔπειτα, περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας
 “ δεξάμενοι, ὡς ἂν μάλιστα μετ’ ἀειμνήστου μαρτυρίου
 “ τὴν χάριν †καταθεῖσθε†, ναυτικόν τε κεκτήμεθα, πλήν
 “ τοῦ παρ’ ὑμῖν, πλείστον. καὶ σκέψασθε, τίς εὐπραξία
 “ σπανιωτέρα, ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπηροτέρα, εἰ ἢν
 “ ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος ἐτιμή-
 “ σασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι, αὕτη πάρεστιν
 “ αὐτεπάγγελτος, ἄνευ κινδύνων καὶ δαπάνης διδοῦσα
 “ ἑαυτήν, καὶ προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς
 “ ἀρετήν, οἷς δὲ ἐπαμνεῖτε, χάριν, ὑμῖν δ’ αὐτοῖς ἰσ-
 “ χύν· ἃ ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἅμα πάντα
 “ ξυνέβη, καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας δεόμενοι, οἷς ἐπικα-
 “ λοῦνται, ἀσφάλειαν καὶ κόσμον οὐχ ἦσσαν διδόντες
 “ ἢ ληψόμενοι παραγίνονται. τὸν δὲ πόλεμον, δι’ ὄν-
 “ περ χρήσιμοι ἂν εἶημεν, εἴ τις ὑμῶν μὴ οἶεται ἔσεσ-
 “ θαι, γνώμης ἀμαρτάνει, καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοὺς Λα-
 “ κεδαιμονίους φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ πολεμησεύοντας, καὶ
 “ τοὺς Κορινθίους δυναμένους παρ’ αὐτοῖς καὶ ὑμῖν ἐχ-
 “ θροὺς ὄντας καὶ προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς νῦν ἐς τὴν
 “ ὑμετέραν ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει κατ’ αὐ-
 “ τῶν μετ’ ἀλλήλων στῶμεν, μηδὲ δυοῖν φθάσαι ἀμάρ-
 “ τωσιν ἢ κακῶσαι ἡμᾶς ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι.
 “ ἡμέτερον δ’ αὖ ἔργον προτερῆσαι, τῶν μὲν διδόντων,
 “ ὑμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβου-
 “ λεύειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντεπιβουλεύειν. 34. ἢν
 “ δὲ λέγωσιν ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποίκους
 “ ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθέτωσαν ὡς πᾶσα ἀποικία εὖ μὲν
 “ πάσχουσα τιμᾷ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ ἄλλο-
 “ τριούται· οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δουλοὶ ἀλλ’ ἐπὶ τῷ ὁμοίῳ

“ τοῖς λειπομένοις εἶναι ἐκπέμπονται. ὡς δὲ ἠδίκουν,
 “ σαφές ἐστὶ προκληθέντες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς
 “ κρίσιν, πολέμῳ μᾶλλον ἢ τῷ ἴσῳ ἐβουλήθησαν τὰ
 “ ἐγκλήματα μετελθεῖν. καὶ ὑμῖν ἔστω τι τεκμήριον ἂ
 “ πρὸς ἡμᾶς τοὺς συγγενεῖς δρῶσιν, ὥστε ἀπάτη τε μὴ
 “ παράγεσθαι ὑπ’ αὐτῶν, δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ
 “ ὑπουργεῖν· ὁ γὰρ ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας ἐκ τοῦ
 “ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων ἀσφαλέστατος ἂν
 “ διατελοίη. 35. λύσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων
 “ σπονδὰς δεχόμενοι ἡμᾶς, μηδετέρων ὄντας συμμαχούς.
 “ εἶρηται γὰρ ἐν αὐταῖς, τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἧτις
 “ μηδαμοῦ συμμαχεῖ, ἐξεῖναι παρ’ ὁποτέρους ἂν ἀρέσκη-
 “ ται ἐλθεῖν. καὶ δεινὸν, εἰ τοῖσδε μὲν ἀπὸ τε τῶν ἐν-
 “ σπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς, καὶ προσέτι καὶ ἐκ
 “ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τῶν ὑμετέ-
 “ ρων ὑπηκόων, ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε συμ-
 “ μαχίας εἶρξουσὶ καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθεν ποθεν ὠφελείας,
 “ εἶτα ἐν ἀδικήματι θήσονται πεισθέντων ὑμῶν ἂ δεό-
 “ μεθα. πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτία ἡμεῖς μὴ πείσαντες
 “ ὑμᾶς ἔξομεν· ἡμᾶς μὲν γὰρ κινδυνεύοντας καὶ οὐκ
 “ ἐχθροὺς ὄντας ἀπόσσεσθε, τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ
 “ ἐχθρῶν ὄντων καὶ ἐπιόντων γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ
 “ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν προσλαβεῖν περιόψεσθε,
 “ ἣν οὐ δίκαιον, ἀλλ’ ἢ κακείνων κωλύειν τοὺς ἐκ τῆς
 “ ὑμετέρας μισθοφόρους, ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν, καθ’ ὅ τι
 “ ἂν πεισθῆτε, ὠφέλειαν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ προφα-
 “ νοῦς δεξαμένους βοηθεῖν. πολλὰ δὲ, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ
 “ ὑπέιπομεν, τὰ συμφέροντα ἀποδείκνυμεν, καὶ μέγισ-
 “ τον, ὅτι οἱ τε αὐτοὶ πολέμοιοι ἡμῖν ἦσαν, ὅπερ σαφει-
 “ τάτη πίστις, καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς ἀλλ’ ἱκανοὶ τοὺς
 “ μεταστάντας βλάψαι· καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἡπειρώτι-

“ dos τῆς ξυμμαχίας διδομένης, οὐχ ὁμοία ἢ ἀλλοτρίω-
 “ σις, ἀλλὰ μάλιστα μὲν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον
 “ εἶαν κεκτῆσθαι ναῦς, εἰ δὲ μὴ, ὅστις ἐχυρώτατος,
 “ τοῦτον φίλον ἔχειν. 36. καὶ ὅτω τάδε ξυμφέροντα
 “ μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δὲ μὴ δι’ αὐτὰ πειθό-
 “ μενος τὰς σπονδὰς λύσῃ, γνώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ,
 “ ἰσχὺν ἔχον, τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον, τὸ δὲ
 “ θαρσοῦν μὴ δεξαμένου, ἀσθενὲς ὄν, πρὸς ἰσχύοντας
 “ τοὺς ἐχθροὺς ἀδεέστερον ἐσόμενον, καὶ ἅμα οὐ περὶ
 “ τῆς Κερκύρας νῦν τὸ πλεόν ἢ καὶ τῶν Ἀθηνῶν βου-
 “ λεόμενος, καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, ὅταν
 “ ἐς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον, τὸ
 “ αὐτίκα περισκοπῶν, ἐνδοιάξῃ χωρίον προσλαβεῖν ὃ
 “ μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦταί τε καὶ πολεμοῦται.
 “ τῆς τε γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς παράπλου
 “ κείται, ὥστε μῆτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν εἶσαι Πελοποννη-
 “ σίοις ἐπελθεῖν, τό τε ἐνθένδε πρὸς τάκει παραπέμψαι
 “ καὶ ἐς τὰλλα ξυμφορώτατόν ἐστι. βραχυτάτῳ δ’ ἂν
 “ κεφαλαίῳ, τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ’ ἕκαστον, τῷ δ’
 “ ἂν μὴ προέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε, τρία μὲν ὄντα λόγου
 “ ἄξια τοῖς Ἑλλησι ναυτικά, τὸ παρ’ ὑμῖν καὶ τὸ ἡμέ-
 “ τερον καὶ τὸ Κορινθίων· τούτων δ’ εἰ περιόψεσθε τὰ
 “ δύο ἐς ταῦτον ἐλθεῖν καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προκατα-
 “ λήψονται, Κερκυραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἅμα
 “ ναυμαχήσετε, δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς ἔξετε πρὸς αὐτοὺς
 “ πλείοσι ναυσὶ ταῖς ἡμετέραις ἀγωνίζεσθαι.”

Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι
 μετ’ αὐτοὺς τοιάδε.

37. “ ἈΝΑΓΚΑΙΟΝ Κερκυραίων τῶνδε οὐ μό-
 “ νον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμέ-
 “ νων, ἀλλ’ ὡς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰ-

“ κώτως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ
 “ ἀμφοτέρων, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἵνα, ἵνα
 “ τὴν ἀφ’ ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προειδῆτε,
 “ καὶ τὴν τῶνδε χρεῖαν μὴ ἀλογίστως ἀπόσῃσθε. φασὶ
 “ δὲ ξυμμαχίαν διὰ τὸ σῶφρον οὐδενός πω δέξασθαι
 “ τὸ δ’ ἐπὶ κακουργία καὶ οὐκ ἀρετῇ ἐπετήδευσαν, ξύμ-
 “ μαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τὰδικήματα οὐδὲ
 “ μάρτυρα ἔχειν, οὔτε παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι. καὶ
 “ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα, αὐτάρκη θέσιν κειμένη, παρέχει
 “ αὐτοὺς δικαστὰς ὧν βλάπτουσί τινα μᾶλλον ἢ κατὰ
 “ ξυνθήκας γίγνεσθαι, διὰ τὸ ἥκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας
 “ ἐκπλεοντας μάλιστα τοὺς ἄλλους, ἀνάγκη καταίρον-
 “ τας, δέχεσθαι. κὰν τούτῳ τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, οὐχ
 “ ἵνα μὴ ξυναδικήσωσιν ἐτέροις, προβέβληνται, ἀλλ’
 “ ὅπως κατὰ μόνας ἀδικῶσι, καὶ ὅπως ἐν ᾧ μὲν ἂν κρα-
 “ τῶσι βιάζωνται, οὐ δ’ ἂν λάθωσι πλέον ἔχωσιν, ἣν δέ
 “ πού τι προσλάβωσιν, ἀναισχυντῶσι. καίτοι εἰ ἦσαν
 “ ἄνδρες, ὥσπερ φασὶν, ἀγαθοὶ, ὅσῳ ἀληπτότεροι ἦσαν
 “ τοῖς πέλας, τοσῶδε φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρε-
 “ τὴν, διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια, δεικνύναι.
 “ 38. ἀλλ’ οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὔτε ἐς ἡμᾶς τοι-
 “ οῖδε εἰσὶν, ἄποικοι δὲ ὄντες ἀφεστᾶσί τε διὰ παντὸς
 “ καὶ νῦν πολεμοῦσι, λέγοντες ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς
 “ πάσχειν ἐκπεμφθείησαν. ἡμεῖς δὲ οὐδ’ αὐτοὶ φαμεν
 “ ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ’ ἐπὶ
 “ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. αἱ
 “ γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, καὶ μάλιστα ὑπὸ
 “ ἀποίκων στεργόμεθα· καὶ δῆλον ὅτι εἰ τοῖς πλέοσιν
 “ ἀρέσκοντές ἐσμεν, τοῖσδ’ ἂν μόνοις οὐκ ὀρθῶς ἀπαρ-
 “ ἔσκοιμεν, οὐδ’ ἐπιστρατεύομεν ἐκπρεπῶς, μὴ καὶ δια-
 “ φερόντως τι ἀδικούμενοι. καλὸν δ’ ἦν, εἰ καὶ ἡμαρ-

“ τάνομεν, τοῖσδε μὲν εἶξαι τῇ ἡμετέρα ὀργῇ, ἡμῖν δὲ
 “ αἰσχρὸν βιάσασθαι τὴν τούτων μετριότητα· ὕβρει δὲ
 “ καὶ ἐξουσία πλούτου πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτή-
 “ κασι, καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν οὖσαν κακουμένην μὲν
 “ οὐ προσεποιούντο, ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρία
 “ ἐλόντες βία ἔχουσι. 39. καὶ φασὶ δὴ δίκη πρότε-
 “ ρον ἐβελῆσαι κρίνεσθαι, ἣν γε οὐ τὸν προὔχοντα καὶ
 “ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκαλούμενον λέγειν τι δοκεῖν δεῖ,
 “ ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον τά τε ἔργα ὁμοίως καὶ τοὺς λόγους,
 “ πρὶν διαγωνίζεσθαι, καθιστάντα. οὗτοι δ' οὐ πρὶν
 “ πολιορκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἠγήσαντο ἡμᾶς οὐ
 “ περιόψεσθαι, τότε καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης παρέσ-
 “ χοντο. καὶ δεῦρο ἤκουσιν οὐ τὰκεῖ μόνον αὐτοὶ ἀμαρ-
 “ τόντες, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀξιούντες οὐ ξυμμαχεῖν
 “ ἀλλὰ ξυναδικεῖν καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν δέχεσθαι
 “ σφᾶς. οὐς χρῆν, ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσ-
 “ ιέναι, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲν ἠδικήμεθα, οὗτοι δὲ κιν-
 “ δυνεύουσι, μῆδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς τῆς τε δυνάμεως αὐτῶν
 “ τότε οὐ μεταλαμβάνετε τῆς ὀφελείας νῦν μεταδώσετε,
 “ καὶ τῶν ἀμαρτημάτων ἀπογενόμενοι τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰ-
 “ τίας τὸ ἴσον ἔξετε, πάλαι δὲ κοινώσαντας τὴν δύναμιν
 “ κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἔχειν. † ἐγκλημάτων δὲ μό-
 “ νων ἀμετόχους, οὕτω τῶν μετὰ τὰς πράξεις τούτων μὴ
 “ κοινωνεῖν†. 40. ὡς μὲν οὖν αὐτοὶ τε μετὰ προσηκόν-
 “ των ἐγκλημάτων ἐρχόμεθα, καὶ οἶδε βίαιοι καὶ πλε-
 “ ονέκται εἰσὶ, δεδήλωται· ὡς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς
 “ δέχοισθε, μαθεῖν χρή. εἰ γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπον-
 “ δαῖς ἐξεῖναι παρ' ὀποτέρους τις τῶν ἀγράφων πόλεων
 “ βούλεται ἐλθεῖν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέρων ἰοῦσιν ἢ
 “ ξυνηθήκη ἐστίν, ἀλλ' ὅστις μὴ ἄλλου ἑαυτὸν ἀποστερ-
 “ ῶν ἀσφαλείας δεῖται, καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις,

“ εἰ σωφρονουῦσι, πόλεμον ἀντ’ εἰρήνης ποιήσει· ὁ νῦν
 “ ὑμεῖς μὴ πειθόμενοι ἡμῖν πάθοιτε ἄν. οὐ γὰρ τοῖσδε
 “ μόνον ἐπικούροι ἂν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντὶ ἐν-
 “ σπόνδων πολέμοιο· ἀνάγκη γὰρ, εἰ ἴτε μετ’ αὐτῶν,
 “ καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους. καίτοι δίκαιοί
 “ γ’ ἔστε μάλιστα μὲν ἐκποδῶν στηῆναι ἀμφοτέροις, εἰ
 “ δὲ μὴ, τὸναντίον ἐπὶ τούτους μεθ’ ἡμῶν ἵεναι (Κοριν-
 “ θίοις μὲν γε ἔνσπονδοί ἐστε, Κερκυραίοις δὲ οὐδὲ δι-
 “ ἀνακωχῆς πώποτ’ ἐγένεσθε), καὶ τὸν νόμον μὴ καθισ-
 “ τάναι ὥστε τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους δέχεσθαι. οὐδὲ
 “ γὰρ ἡμεῖς Σαμίων ἀποστάντων ψῆφον προσεθέμεθα
 “ ἐναντίαν ὑμῖν, τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα ἐψη-
 “ φισμένων, εἰ χρὴ αὐτοῖς ἀμύνειν· φανερώς δὲ ἀντεί-
 “ πομεν τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους αὐτόν τινα κολά-
 “ ζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας δεχόμενοι τιμωρή-
 “ σετε, φανείται καὶ ἅ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν
 “ πρόσσεισι, καὶ τὸν νόμον ἐφ’ ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ’
 “ ἡμῖν θήσετε.

41. “ Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν
 “ ἱκανὰ κατὰ τοὺς Ἑλλήνων νόμους, παραίνεσιν δὲ καὶ
 “ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε, ἣν οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε
 “ βλάπτειν, οὐδ’ αὖ φίλοι, ὥστ’ ἐπιχρησθαι, ἀντιδοθῆ-
 “ ναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φαμὲν χρῆναι. νεῶν γὰρ μα-
 “ κρῶν σπανίσαντές ποτε πρὸς τὸν Αἰγυνητῶν ὑπὲρ τὰ
 “ Μηδικὰ πόλεμον παρὰ Κορινθίων εἴκοσι ναῦς ἐλάβετε·
 “ καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς Σαμίους, τὸ δι’ ἡμᾶς
 “ Πελοποννησίουσιν αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχεν ὑμῖν
 “ Αἰγυνητῶν μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν, καὶ
 “ ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο οἷς μάλιστα ἄνθρωποι ἐπ’
 “ ἐχθροὺς τοὺς σφετέρους ἴοντες τῶν πάντων ἀπερίοπτοι
 “ εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν. φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν

“ ὑπουργοῦντα, ἦν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἦ, πολέμιόν τε
 “ τὸν ἀντιστάντα, ἦν καὶ τύχη φίλος ὦν, ἐπεὶ καὶ τὰ
 “ οἰκεῖα χεῖρον τίθενται φιλονεικίας ἔνεκα τῆς αὐτίκα.
 “ 42. ὦν ἐνθυμηθέντες, καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσ-
 “ βυτέρου αὐτὰ μαθῶν, ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύ-
 “ νεσθαι, καὶ μὴ νομίση δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι,
 “ ξύμφορα δὲ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. τό τε γὰρ
 “ ξυμφέρον, ἐν ᾧ ἂν τις ἐλάχιστα ἀμαρτάνῃ, μάλιστα
 “ ἔπεται· καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου, ᾧ φοβούμεντες ὑμᾶς
 “ Κερκυραῖοι κελεύουσιν ἀδικεῖν, ἐν ἀφανεί ἔτι κείται,
 “ καὶ οὐκ ἄξιον ἐπαρθέντας αὐτῷ φανεράν ἔχθραν ἦδη
 “ καὶ οὐ μέλλουσαν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι, τῆς δὲ
 “ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας ὑποψίας σῶφρον
 “ ὑφελεῖν μᾶλλον· ἢ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα,
 “ κὰν ἐλάσσων ἦ, δύναται μείζον ἔγκλημα λῦσαι. μηδ’
 “ ὅτι ναυτικῷ ξυμμαχίαν μεγάλην διδώσῃ, τούτῳ ἐφέλ-
 “ κεσθε· τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους ἐχυρωτέρα δύ-
 “ ναμις, ἢ τῷ αὐτίκα φανερῷ ἐπαρθέντας διὰ κινδύ-
 “ νων τὸ πλεόν ἔχειν. 43. ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες οἷς
 “ ἐν τῇ Λακεδαιμόνι αὐτοὶ προείπομεν, τοὺς σφετέρους
 “ ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν, νῦν παρ’ ὑμῶν τὸ
 “ αὐτὸ ἀξιούμεν κομίζεσθαι, καὶ μὴ τῇ ἡμετέρα ψήφῳ
 “ ὠφεληθέντας τῇ ὑμετέρα ἡμᾶς βλάψαι. τὸ δ’ ἴσον
 “ ἀνταπόδοτε, γνόντες τοῦτον ἐκείνον εἶναι τὸν καιρὸν,
 “ ἐν ᾧ ὅ τε ὑπουργῶν φίλος μάλιστα, καὶ ὁ ἀντιστὰς
 “ ἐχθρὸς. καὶ Κερκυραῖους τούσδε μῆτε ξυμμάχους
 “ δέχεσθε βία ἡμῶν, μῆτε ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικούσι.
 “ καὶ τάδε ποιοῦντες τὰ προσήκουτά τε δράσετε, καὶ τὰ
 “ ἄριστα βουλευσεσθε ὑμῖν αὐτοῖς.” Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ
 Κορίνθιοι εἶπον.

44. Ἀθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ἀμφοτέρων, γενομέ-

νης καὶ δις ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρα οὐχ ἦσσαν τῶν Κορινθίων ἀπεδέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραία μετέγνωσαν Κερκυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον σφίσις οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἱ πρὸς Πελοποννησίουσ σπονδαί), ἐπιμαχίαν δὲ ἐποίησαντο, τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, εἴαν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἦ ἢ Ἀθήνας ἢ τοὺς τούτων ξυμμαχοὺς. ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίουσ πόλεμος καὶ ὡς ἔσσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι Κορινθίοις ναυτικὸν ἔχουσαν τοσοῦτον, ξυγκρούειν δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέροις οὔσιν, ἣν τι δέη, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν ἐς πόλεμον καθιστῶνται. ἅμα δὲ τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος ἐν παράπλῳ κείσθαι. 45. τοιαύτη μὲν γνώμη οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίοις προσεδέξαντο, καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Λακεδαιμόνιος τε ὁ Κίμωνος καὶ Διότιμος ὁ Στρομβίχου καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. προεῖπον δὲ αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων· οὔτω δὲ κωλύειν κατὰ δύναμιν. προεῖπον δὲ ταῦτα τοῦ μὴ λυεῖν ἔνεκα τὰς σπονδάς. αἱ μὲν δὴ νῆες ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Κέρκυραν.

46. Οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκευάστο, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἦσαν δὲ Ἡλείων μὲν δέκα, Μεγαρέων δὲ δώδεκα καὶ Λευκαδίων δέκα, Ἀμπρακιωτῶν δὲ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ Ἀνακτορίων μία, αὐτῶν δὲ Κορινθίων ἐνενήκοντα· στρα-

τηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἐκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ Εὐθυκλέους πέμπτος αὐτός. ἐπειδὴ δὲ προσέμιξαν τῇ κατὰ Κέρκυραν ἡπείρῳ ἀπὸ Λευκάδος πλέοντες, ὀρμίζονται ἐς Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς. ἔστι δὲ λιμὴν, καὶ πόλις ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης, ἐν τῇ Ἐλαιάτιδι τῆς Θεσπρωτίδος, Ἐφύρη. ἔξεισι δὲ παρ' αὐτὴν Ἀχερουσία λίμνη ἐς θάλασσαν· διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐσβάλλει ἐς αὐτὴν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἑπωνυμίαν ἔχει. ῥεῖ δὲ καὶ Θύαμις ποταμὸς, ὀρίζων τὴν Θεσπρωτίδα καὶ Κεστρίνην· ὧν ἐντὸς ἡ ἄκρα ἀνέχει τὸ Χειμέριον. οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι τῆς ἡπείρου ἐνταῦθα ὀρμίζονται τε καὶ στρατόπεδον ἐποίησαντο. 47. οἱ δὲ Κερκυραῖοι ὡς ἦσθοντο αὐτοὺς προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατὸν ναῦς, ὧν ἦρχε Μεικιάδης καὶ Αἰσιμίδης καὶ Εὐρύβατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν νήσων αἱ καλοῦνται Σύβοτα· καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρήσαν. ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμμῃ αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ ὁ πεζὸς ἦν, καὶ Ζακυνθίων χίλιοι ὀπλίται βεβουθηκότες. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Κορινθίοις ἐν τῇ ἡπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβουθηκότες· οἱ γὰρ ταύτῃ ἡπειρῶται αἰεὶ ποτε αὐτοῖς φίλοι εἰσίν. 48. ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο τοῖς Κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀπὸ τοῦ Χειμερίου νυκτὸς, καὶ ἅμα ἕφ' πλέοντες καθορῶσι τὰς τῶν Κερκυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφᾶς πλεύσας. ὡς δὲ κατέιδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας Κερκυραίων αἱ Ἀττικαὶ νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοῖ ἐπέιχον, τρία τέλη ποιήσαντες τῶν νεῶν, ὧν ἦρχε τριῶν στρατηγῶν ἐκάστου εἰς. οὕτω μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο, Κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ

Μεγαρίδες νῆες εἶχον καὶ αἱ Ἀμπρακιώτιδες, κατὰ δὲ τὸ μέσον οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὡς ἕκαστοι· εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ Κορίνθιοι, ταῖς ἄριστα τῶν νεῶν πλεύσασαι, κατὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸ δεξιὸν τῶν Κερκυραίων εἶχον. 49. ξυμμίξαντες δὲ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἑκατέροις ἦρθη, ἐναυμάχουν, πολλοὺς μὲν ὀπλίτας ἔχοντες ἀμφοτέροι ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς, τῷ παλαιῷ τρόπῳ ὑπεριότερον ἔτι παρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ ναυμαχία καρτερὰ, τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως, πεζομαχίᾳ δὲ τὸ πλεον προσφερῆς οὕσα. ἐπειδὴ γὰρ προσβάλλοιεν ἀλλήλοις, οὐ ραδίως ἀπελύοντο ὑπὸ τε πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν, καὶ μᾶλλον τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὀπλίταις ἐς τὴν νίκην, οἱ καταστάντες ἐμάχοντο ἡσυχάζουσῶν τῶν νεῶν. διέκπλοι δ' οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ ῥώμῃ τὸ πλεον ἐναυμάχουν ἢ ἐπιστήμῃ. πανταχῇ μὲν οὖν πολὺς θόρυβος καὶ παραχώδης ἦν ἡ ναυμαχία· ἐν ἣ αἱ Ἀττικαὶ νῆες παραγιγνόμεναι τοῖς Κερκυραίοις, εἴ πη πιέζοντο, φόβον μὲν παρείχον τοῖς ἐναντίοις, μάχης δὲ οὐκ ἦρχον δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν πρόρρησιν τῶν Ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων ἐπόνει· οἱ γὰρ Κερκυραῖοι εἴκοσι ναυσὶν αὐτοὺς τρεψάμενοι καὶ καταδιώξαντες σποράδας ἐς τὴν ἠπειρον, μέχρι τοῦ στρατοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν καὶ ἐπεκβάντες ἐνέπρησάν τε τὰς σκηναὺς ἐρήμους καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. ταύτῃ μὲν οὖν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσπῶντό τε καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπεκράτουν· ἣ δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ Κορίνθιοι, ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ, πολὺ ἐνίκων, τοῖς Κερκυραίοις τῶν εἴκοσι νεῶν ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους ἐκ τῆς διώξεως οὐ παρουσῶν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὀρώντες τοὺς Κερκυραίους πιεζομένους, μᾶλλον ἤδη ἀπροφα-

σίστως ἐπεκούρουν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί, ἐπεὶ δὲ ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς καὶ ἐνέκειτο οἱ Κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἶχετο ἤδη καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσεν ἐς τοῦτο ἀνάγκης ὥστε ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις τοὺς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους. 50. τῆς δὲ τροπῆς γενομένης οἱ Κορίνθιοι τὰ σκάφη μὲν οὐχ εἶλκον ἀναδούμενοι τῶν νεῶν ἄς καταδύσειαν, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζωγρεῖν· τοὺς τε αὐτῶν φίλους, οὐκ αἰσθόμενοι ὅτι ἦσσηντο οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα, ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμιξαν ἀλλήλοις, οὐ ραδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο ὅποιοι ἐκράτουν ἢ ἐκρατοῦντο· ναυμαχία γὰρ αὕτη Ἑλληνισι πρὸς Ἑλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ ἑαυτῆς γεγένηται. ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς Κερκυραίους οἱ Κορίνθιοι ἐς τὴν γῆν, πρὸς τὰ νανάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο, καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν ὥστε προσκομίσει πρὸς τὰ Σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεβηβοηθήκει· ἔστι δὲ τὰ Σύβοτα τῆς Θεσπρωτίδος λιμῆν ἔρημος. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, αὐθις ἀθροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς Κερκυραίοις. οἱ δὲ ταῖς πλοῖμοις καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν καὶ αὐτοὶ ἀντέπλεον, δείσαντες μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. ἤδη δὲ ἦν ὄψε καὶ ἐπεπαιώνιστο αὐτοῖς ὡς ἐς ἐπίπλουν, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἐξαπίνης πρύμναν ἐκρούοντο κατιδόντες εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων προσπλευούσας· ἄς ὕστερον τῶν δέκα βοηθοὺς ἐξέπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, δείσαντες ὅπερ ἐγένετο, μὴ νικηθῶσιν οἱ Κερκυραῖοι καὶ αἰσφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὧσι. 51. ταύτας οὖν

προϊδόντες οἱ Κορίνθιοι, καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' Ἀθη-
νῶν εἶναι οὐχ ὅσας ἐώρων ἀλλὰ πλείους ὑπανεχώρου.
τοῖς δὲ Κερκυραίοις (ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφα-
νοῦς) οὐχ ἐωρῶντο, καὶ ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους
πρύμναν κρουομένους, πρὶν τινες ἰδόντες εἶπον ὅτι νῆες
ἐκεῖναι ἐπιπλέουσι· τότε δὲ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρου· ξυ-
εσκόταζε γὰρ ἤδη, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἀποτρεπόμενοι τὴν
διάλυσιν ἐποιήσαντο. οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλ-
λήλων, καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. τοῖς Κερκυ-
ραίοις δὲ στρατοπεδενομένοις ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ αἱ εἴκοσι
νῆες αἱ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν αὐται, ὧν ἦρχε Γλαύκων τε ὁ
Λεάγρου καὶ Ἀνδοκίδης ὁ Λεωγόρου, διὰ τῶν νεκρῶν
καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι κατέπλεον ἐς τὸ στρατό-
πεδον, οὐ πολλῶ ὕστερον ἢ ὠφθῆσαν. οἱ δὲ Κερκυ-
ραῖοι (ἦν γὰρ νύξ) ἐφοβήθησαν μὴ πολέμια ὦσιν,
ἔπειτα δὲ ἔγνωσαν, καὶ ὠρμίσαντο.

52. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀναγόμεναι αἶ τε Ἀττικαὶ τριά-
κοντα νῆες καὶ τῶν Κερκυραίων ὅσαι πλόϊμοι ἦσαν,
ἐπέπλευσαν ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ
Κορίνθιοι ὠρμουν, βουλόμενοι εἰδέναι εἰ ναυμαχήσουσιν.
οἱ δὲ τὰς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παραταξά-
μενοι μετεώρους ἡσύχαζον, ναυμαχίας οὐ διανοούμενοι
ἄρχειν ἐκόντες, ὁρῶντες προσγεγενημένας τε ναῦς ἐκ
τῶν Ἀθηνῶν ἀκραιφνεῖς καὶ σφίσι πολλὰ τὰ ἄπορα
ξυμβεβηκότα, αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς, οὓς ἐν ταῖς
ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὔσαν τῶν νεῶν ἐν χω-
ρίῳ ἐρήμῳ. τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν ὅπη
κομισθήσονται, δεδιότες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι, νομίσαντες
λελύσθαι τὰς σπονδὰς διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἐῶσι
σφᾶς ἀποπλεῖν. 53. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ἄνδρας ἐς κε-
λήτιον ἐμβιβάσαντας ἄνευ κηρυκίου προσπέμψαι τοῖς

Ἄθηναίους, καὶ πείραν ποιήσασθαι. πέμψαντές τε ἔλεγον τοιαῦδε “ ἀδικεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες· ἡμῖν γὰρ πολεμίους τοὺς ἡμετέρους τιμωρουμένοις ἐμποδῶν ἴστασθε ὄπλα ἀνταιρόμενοι. εἰ δ’ ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς ἐπὶ Κέρκυραν ἢ ἄλλοσε εἴ ποι βουλόμεθα, πλείν, καὶ τὰς σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τούσδε λαβόντες πρῶτον χρῆσασθε ὡς πολεμίους.” οἱ μὲν δὲ τοιαῦτα εἶπον τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ μὲν στρατόπεδον ὅσον ἐπήκουσεν, ἀνεβόησεν εὐθύς λαβεῖν τε αὐτοὺς καὶ ἀποκτείνειν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοιαῦδε ἀπεκρίναντο “ οὔτε ἄρχομεν πολέμου, ὦ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς σπονδὰς λύομεν, Κερκυραίοις δὲ τοῖσδε ξυμμάχοις οὔσι βοήθοι ἦλθομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποι βούλεσθε πλείν, οὐ κωλύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλευσεῖσθε ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων, οὐ περιοψόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν.” 54. τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκριναμένων οἱ μὲν Κορίνθιοι τὸν τε πλοῦν τὸν ἐπ’ οἴκου παρεσκευάζοντο, καὶ τροπαῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις. οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὰ τε ναυάγια καὶ νεκροὺς ἀνείλουντο τὰ κατὰ σφᾶς ἐξενεχθέντα ὑπὸ [τε] τοῦ ροῦ καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς νυκτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῇ, καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις ὡς νευικηκότες. γνώμη δὲ ἐκάτεροι τοιαῦδε τὴν νίκην προσεποιήσαντο. Κορίνθιοι μὲν κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτὸς, ὥστε καὶ ναυάγια πλείιστα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάχιστους χιλίων, ναῦς τε καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα, ἔστησαν τροπαῖον· Κερκυραῖοι δὲ τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες, καὶ ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον, ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια

καὶ νεκροὺς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρῦμναν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι, ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς, καὶ ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι, οὐκ ἀντέπλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἐκάτεροι νικᾶν ἠξίου. 55. οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀποπλέοντες ἐπ' οἴκου Ἀνακτόριον, ὃ ἐστὶν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἶλον ἀπάτη (ἦν δὲ κοινὸν Κερκυραίων καὶ ἐκείνων), καὶ καταστήσαντες ἐν αὐτῷ Κορινθίους οἰκήτορας ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ τῶν Κερκυραίων ὀκτακοσίους μὲν, οἱ ἦσαν δούλοι, ἀπέδοντο, πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δήσαντες ἐφύλασσον καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσειαν· ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. Ἡ μὲν οὖν Κέρκυρα οὕτω περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐναυμάχουν.

56. Μετὰ ταῦτα δ' εὐθὺς καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. τῶν γὰρ Κορινθίων πρᾶσσόντων ὅπως τιμωρήσονται αὐτοὺς, ὑποτοπήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι Ποτιδαίας, οἱ οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης, Κορινθίων ἀποίκους, ἑαυτῶν δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς, ἐκέλευον τὸ ἐς Παλλήνην τείχος καθελεῖν καὶ ὀμήρους δοῦναι, τοὺς τε ἐπιδημιουργοὺς ἐκπέμπειν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δέχεσθαι, οὓς κατὰ ἔτος ἕκαστον Κορίνθιοι ἔπεμπον, δείσαντες μὴ ἀποστῶσιν ὑπὸ τε Περδίκκου πειθόμενοι καὶ Κορινθίων, τοὺς τε ἄλλους ἐπὶ Θράκης ξυναποστήσωσι ξυμμάχους. 57. ταῦτα δὲ περὶ

τοὺς Ποτιδαίαιτας οἱ Ἀθηναῖοι προπαρεσκευάζοντο εὐθύς
 μετὰ τὴν ἐν Κερκύρα ναυμαχίαν· οἳ τε γὰρ Κορινθιοὶ
 φανερώς ἤδη διάφοροι ἦσαν, Περδίκκας τε ὁ Ἀλεξάν-
 δρου, Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐπεπολέμητο, ξύμμαχος
 πρότερον καὶ φίλος ὢν. ἐπολεμώθη δὲ ὅτι Φιλίππῳ τῷ
 ἑαυτοῦ ἀδελφῷ καὶ Δέρδα, κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιου-
 μένοις, οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δεδιώς τε
 ἔπρασσε ἐς τε τὴν Λακεδαίμονα πέμπων, ὅπως πόλε-
 μος γένηται αὐτοῖς πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κο-
 ρινθίους προσεποιεῖτο τῆς Ποτιδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως·
 προσέφερε δὲ λόγους καὶ τοῖς ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῦσι
 καὶ Βοττιαίοις ξυναποστήναι, νομίζων, εἰ ξύμμαχα ταῦτα
 ἔχοι ὅμορα ὄντα τὰ χωρία, ῥᾶον ἂν τὸν πόλεμον μετ'
 αὐτῶν ποιείσθαι. ὢν οἱ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι, καὶ βου-
 λόμενοι προκαταλαμβάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις
 (ἔτυχον γὰρ τριάκοντα ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους
 ὀπίτας ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομή-
 δους μετ' ἄλλων δέκα στρατηγούντος), ἐπιστέλλουσι
 τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν Ποτιδαιατῶν τε ὁμήρους λαβεῖν
 καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλησίον πόλεων φυλα-
 κὴν ἔχειν, ὅπως μὴ ἀποστήσονται. 58. Ποτιδαῖαιται δὲ
 πέμψαντες μὲν καὶ παρ' Ἀθηναίους πρέσβεις, εἰ πως
 πείσειαν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδὲν, ἐλθόντες δὲ
 καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα μετὰ Κορινθίων, [ἔπρασσον]
 ὅπως ἐτοιμάσαιντο τιμωρίαν, ἣν δέη, ἐπειδὴ ἕκ τε Ἀθη-
 ναίων ἐκ πολλοῦ πράσσουντες οὐδὲν εὔροντο ἐπιτήδειον,
 ἀλλ' αἱ νῆες αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως
 ἔπλεον, καὶ τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχοντο αὐ-
 τοῖς, ἣν ἐπὶ Ποτίδαιαν ἴωσιν Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ἀττι-
 κὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίσ-
 τανται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων κοινῇ ξυνομό-

σαντες. καὶ Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσση πόλεις ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι ἐς Ὀλυνθον, μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι· τοῖς τε ἐκλιποῦσι τούτοις τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ᾗ. καὶ οἱ μὲν ἀνφικίζοντό τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις, καὶ ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο. 59. αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης, καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Ποτίδαιαν καὶ τὰλλα ἀφεστηκότα. νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρὸς τε Περδίκκαν πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει καὶ τὰ ξυναφεστῶτα χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότερον ἐξεπέμποντο, καὶ καταστάντες ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου καὶ τῶν Δέρδου ἀδελφῶν, ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων. 60. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορίνθιοι, τῆς Ποτιδαίας ἀφεστηκυίας καὶ τῶν Ἀπτικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίαν οὐσῶν, δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ καὶ οἰκείῳ τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι, πέμπουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντὰς καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων μισθῷ πείσαντες, ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὀπλίτας καὶ ψιλούς τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεὺς ὁ Ἀδεϊμάντου, κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα οἱ πλείστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς Ποτιδαιάταις αἰεὶ ποτε ἐπιτήδειος. καὶ ἀφικνοῦνται τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θράκης, ἣ Ποτίδαια ἀπέστη. 61. ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθὺς ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσι· καὶ πέμπουσιν, ὡς ἦσθοντο καὶ τοὺς μετὰ Ἀριστεῶς ἐπιπαρόντας, δισχιλίους ἑαυτῶν ὀπλίτας καὶ τεσσαράκοντα ναῦς πρὸς τὰ ἀφεστῶτα, καὶ Καλλιᾶν τὸν Καλλιᾶδου πέμπτον αὐτὸν

στρατηγόν. οἱ ἀφικόμενοι ἐς Μακεδονίαν πρῶτον, καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους Θέρμην ἄρτι ἡρηκότας καὶ Πύδναν πολιορκοῦντας. προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιόρκησαν μὲν, ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδίκκαν, ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ Ποτίδαια καὶ ὁ Ἄριστέως παρεληλυθῶς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς Μακεδονίας. Καὶ ἀφικόμενοι ἐς Βέροιαν, κἀκεῖθεν ἐπιστρέψαντες, καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἐλόντες, ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτίδαιαν, τρισχιλίοις μὲν ὀπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμάχων πολλοῖς, ἵππεῦσι δὲ ἑξακοσίοις Μακεδόνων τοῖς μετὰ Φιλίππου καὶ Πausανίου· ἅμα δὲ νῆες παρέπλεον ἑβδομήκοντα. κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες τριταῖοι ἀφίκοντο ἐς Γίγωνον, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο. 62. Ποτιδαιᾶται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἄριστέως Πελοποννήσιοι προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐστρατοπεδεύοντο πρὸς Ὀλύνθου ἐν τῷ ἰσθμῷ, καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπεποίηντο. στρατηγόν μὲν τοῦ πεζοῦ παντὸς οἱ ξύμμαχοι ἤρηντο Ἄριστέα, τῆς δὲ ἵππου Περδίκκαν· ἀπέστη γὰρ εὐθὺς πάλιν τῶν Ἀθηναίων, καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτιδαιάταις, Ἰόλαον ἀνθ' αὐτοῦ καταστήσας ἄρχοντα. ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἄριστέως τὸ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἔχοντι ἐν τῷ ἰσθμῷ ἐπιτηρεῖν τοὺς Ἀθηναίους, ἣν ἐπίωσι, Χαλκιδέας δὲ καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους καὶ τὴν παρὰ Περδίκκου διακοσίαν ἵππων ἐν Ὀλύνθῳ μένειν, καὶ ὅταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ σφᾶς χωρῶσι, κατὰ νότου βοηθοῦντας ἐν μέσῳ ποιεῖν αὐτῶν τοὺς πολεμίους. Καλλίας δ' αὖ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς καὶ οἱ ξυνάρχοντες τοὺς μὲν Μακεδόνας ἵππέας καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγους ἐπὶ Ὀλύνθου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἴρ-

γωσι τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν, αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες
 τὸ στρατόπεδον ἐχώρουν ἐπὶ τὴν Ποτίδαιαν. καὶ
 ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγένοντο καὶ εἶδον τοὺς ἐναν-
 τίους παρασκευαζομένους ὡς ἐς μάχην, ἀντικαθίσταντο
 καὶ αὐτοὶ, καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ξυνέμισγον. καὶ αὐτὸ
 μὲν τὸ τοῦ Ἀριστέως κέρας, καὶ ὅσοι περὶ ἐκείνον ἦσαν
 Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδες, ἔτρεψαν τὸ καθ'
 ἑαυτοὺς καὶ ἐπέξῃλθον διώκοντες ἐπὶ πολὺ· τὸ δὲ ἄλλο
 στρατόπεδον τῶν τε Ποτιδαιατῶν καὶ τῶν Πελοποννη-
 σίων ἦσάτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέ-
 φυγεν. 63. ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεὺς ἀπὸ τῆς διώ-
 ξεως, ὡς ὄρα τὸ ἄλλο στράτευμα ἠσσημένον, ἠπό-
 ρησε μὲν ὀποτέρωσε διακινδυνεύσει χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς
 Ὀλύνθου ἢ ἐς τὴν Ποτίδαιαν, ἔδοξε δ' οὖν ξυναγαγόντι
 τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ ὡς ἐς ἐλάχιστον χωρίον, δρόμῳ βιά-
 σασθαι ἐς τὴν Ποτίδαιαν· καὶ παρήλθε παρὰ τὴν χηλὴν
 διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς, ὀλίγους
 μὲν τινὰς ἀποβαλὼν, τοὺς δὲ πλείους σώσας. οἱ δ' ἀπὸ
 τῆς Ὀλύνθου τοῖς Ποτιδαιαταῖς βοηθοὶ (ἀπέχει δὲ ἐξή-
 κοντα μάλιστα σταδίου, καὶ ἔστι καταφανές) ὡς ἡ μά-
 χη ἐγίγνετο καὶ τὰ σημεία ἦρθη, βραχὺ μὲν τι προῆλθον
 ὡς βοηθήσουτες, καὶ οἱ Μακεδόνες ἱππῆς ἀντιπαρετάξ-
 αντο ὡς κωλύσουτες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἡ νίκη τῶν
 Ἀθηναίων ἐγίγνετο καὶ τὰ σημεία κατεσπάσθη, πάλιν
 ἐπανεχώρουν ἐς τὸ τεῖχος καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς
 Ἀθηναίους· ἱππῆς δ' οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ
 τὴν μάχην τροπαῖον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς νεκ-
 ροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν τοῖς Ποτιδαιαταῖς. ἀπέθα-
 νον δὲ Ποτιδαιατῶν μὲν καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγῳ ἐλάσ-
 σους τριακοσίων, Ἀθηναίων δὲ αὐτῶν πεντήκοντα καὶ
 ἑκατὸν καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός. 64. τὸ δ' ἐκ τοῦ

ισθμοῦ τείχος εὐθὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἀποτειχίσαντες ἐφρούρουσαν. τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην ἀτειχιστον ἦν· οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἔν τε τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν καὶ ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν, δεδιότες μὴ σφίσιν οἱ Ποτιδαῖαι καὶ οἱ ξύμμαχοι γιγνομένοις δίχα ἐπιθωνται. καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην ἀτειχιστον οὖσαν, χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν· ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην καὶ ἐξ Ἀφύτιος ὀρμώμενος προσήγαγε τῇ Ποτιδαίᾳ τὸν στρατὸν, κατὰ βραχὺ προῖόν καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν· ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπεξῆει ἐς μάχην, ἀπετείχισε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τείχος. καὶ οὕτως ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτιδαία ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο, καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμούσαις. 65. Ἀριστεὺς δὲ ἀποτειχισθείσης αὐτῆς, καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας, ἦν μὴ τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο παρὰ λόγον γίγνηται, ξυμβούλευε μὲν πλὴν πεντακοσίων ἄνεμον τηρήσασσι τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλεόν ὁ σίτος ἀντίσχη, καὶ αὐτὸς ἠθέλε τῶν μενόντων εἶναι· ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν, καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ἔξει ὡς ἄριστα, ἔκπλουν ποιεῖται λαθῶν τὴν φυλακὴν τῶν Ἀθηναίων. καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεῦσι τά τε ἄλλα ξυνεπολέμει καὶ Σερμυλίων λοχίστας πρὸς τῇ πόλει πολλοὺς διέφθειρεν, ἔς τε τὴν Πελοπόννησον ἔπρασσε ὅπῃ ὠφέλειά τις γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτιδαίας τὴν ἀποτειχίσιν Φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν ἐδήου, καὶ ἔστιν αὐτῷ καὶ πολίσματα εἶλε.

66. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν αὐταὶ προεγεγένητο ἐς ἀλλήλους, τοῖς μὲν Κοριν-

θίοις, ὅτι τὴν Ποτίδαιαν ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν, τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι ἑαυτῶν τε πόλιν ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν, καὶ ἐλθόντες σφίσιν ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ Ποτιδαιατῶν. οὐ μέντοι ὅ γε πόλεμός πω ξυνερρώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνακωχὴ ἦν· ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι ἔπραξαν. 67. πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτιδαίας οὐχ ἡσύχαζον, ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐνότων, καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες· παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαίμονα τοὺς ξυμμάχους, καὶ κατεβόων ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων, ὅτι σπονδὰς τε λελυκότες εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινῆταί τε φανερώς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δὲ οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν ἐνήγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδὰς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, προσπαρακάλεσαντες τῶν ξυμμάχων καὶ εἰ τίς τι ἄλλο ἔφη ἡδικῆσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰωθότα λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι, καὶ Μεγαρήs, δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ, λιμένων τε εἴργεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς παρὰ τὰς σπονδὰς. παρελθόντες δὲ τελευταῖοι Κορίνθιοι, καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξύναι τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐπέειπον τοιάδε.

68. “ ΤΟ ΠΙΣΤΟΝ ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς
 “ καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους
 “ ἐς τοὺς ἄλλους, ἣν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ'
 “ αὐτοῦ σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθία δὲ πλέονι πρὸς
 “ τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε. πολλάκις γὰρ προαγορευόν-

“ των ἡμῶν ἂ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλάπτεσθαι,
 “ οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποι-
 “ εῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε ὡς ἔνεκεν
 “ τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι· καὶ δι’ αὐτὸ οὐ
 “ πρὶν πάσχειν, ἀλλ’ ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμὲν, τοὺς
 “ ξυμμάχους τούσδε παρεκαλέσατε, ἐν οἷς προσήκει
 “ ἡμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα
 “ ἔχομεν, ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβρίζομενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν
 “ ἀμελούμενοι. καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἠδίκουν
 “ τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδόσι προσέδει·
 “ νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν δεδουλωμένους
 “ ὀράτε, τοῖς δ’ ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ ἥκιστα
 “ τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσ-
 “ κευασμένους, εἴ ποτε πολεμήσονται; οὐ γὰρ ἂν Κέρ-
 “ κυράν τε ὑπολαβόντες βία ἡμῶν εἶχον καὶ Ποτίδαιαν
 “ ἐπολιόρκουν, ὧν τὸ μὲν ἐπικαιρότατον χωρίον πρὸς τὰ
 “ ἐπὶ Θράκης ἀποχρῆσθαι, ἢ δὲ ναυτικὸν ἂν μέγιστον
 “ παρέσχε Πελοποννησίοις. 69. καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι,
 “ τό τε πρῶτον ἔασαντες αὐτούς τὴν πόλιν μετὰ τὰ
 “ Μηδικὰ κρατῦναι, καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ στῆσαι τείχη,
 “ ἐς τόδε τε αἰεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον τοὺς ὑπ’ ἐκείνων
 “ δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους
 “ ἤδη ξυμμάχους· οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ’ ὁ δυ-
 “ νάμενος μὲν παῦσαι περιορῶν δὲ ἀληθέστερον αὐτὸ
 “ δρᾶ, εἴπερ καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερῶν
 “ τὴν Ἑλλάδα φέρεται. μόλις δὲ νῦν τε ξυνήλθομεν,
 “ καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς. χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικού-
 “ μεθα ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθ’ ὅτι ἀμννούμεθα. οἱ γὰρ
 “ δρῶντες βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγνωκότας, ἤδη καὶ
 “ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ ἐπιστάμεθα οἷα ὀδῶ οἱ
 “ Ἀθηναῖοι, καὶ ὅτι κατ’ ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέ-

“ λας. καὶ λανθάνειν μὲν οἰόμενοι διὰ τὸ ἀναίσθητον
 “ ὑμῶν ἦσσαν θαρρόυσι, γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾶν
 “ ἰσχυρῶς ἐγκείσονται. ἡσυχάζετε μὲν γὰρ μόνοι Ἐλ-
 “ λήνων, ὧ Λακεδαιμόνιοι, οὐ τῇ δυνάμει τινα ἀλλὰ τῇ
 “ μελλήσει ἀμννόμενοι καὶ μόνοι οὐκ ἀρχομένην τὴν
 “ αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν διπλασιουμένην δὲ καταλύοντες.
 “ καίτοι ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα ὁ λόγος τοῦ
 “ ἔργου ἐκράτει. τόν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ πε-
 “ ράτων γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα,
 “ ἢ τὰ παρ’ ὑμῶν ἀξίως προαπαντήσαι· καὶ νῦν τοὺς
 “ Ἀθηναίους οὐχ ἐκάς, ὥσπερ ἐκείνον, ἀλλ’ ἐγγὺς ὄντας
 “ περιοράτε, καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ ἀμύνεσθαι βού-
 “ λεσθε μᾶλλον ἐπιόντας, καὶ ἐς τύχας, πρὸς πολλῶ
 “ δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι, καταστήναι· ἐπιστάμενοι
 “ καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὐτῶ τὰ πλείω σφα-
 “ λέντα, καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ ἡμᾶς
 “ ἤδη τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ’ ὑμῶν
 “ τιμωρία περιγεγενημένους, ἐπεὶ αἶ γε ὑμέτεροι ἐλπίδες
 “ ἤδη τινὰς που καὶ ἀπαρασκεύους διὰ τὸ πιστεῦσαι
 “ ἔφθειραν. καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἐπ’ ἐχθρὰ τὸ πλεόν ἢ αἰτία
 “ νομίση τάδε λέγεσθαι· αἰτία μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν
 “ ἐστὶν ἀμαρτανόντων κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικησάν-
 “ των. 70. καὶ ἅμα, εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, ἄξιοι νομί-
 “ ζομεν εἶναι τοῖς πέλας ψόγον ἐπενεγκεῖν, ἄλλως τε
 “ καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστῶτων, περὶ ὧν
 “ οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γε δοκεῖτε, οὐδ’ ἐκλογίσασθαι
 “ πώποτε πρὸς οἷους ὑμῖν Ἀθηναίους ὄντας, καὶ ὅσον
 “ ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας, ὁ ἀγὼν ἔσται. οἱ μὲν
 “ γε, νεωτεροποιοὶ, καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς, καὶ ἐπιτελέσαι
 “ ἔργω ὃ ἂν γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ, τὰ ὑπάρχοντά τε σώζειν,
 “ καὶ ἐπιγνῶναι μηδὲν, καὶ ἔργω οὐδὲ τὰναγκαῖα ἐξικέσ-

“ θαι. αὖθις δὲ οἱ μὲν, καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταί, καὶ
 “ παρὰ γνώμην κινδυνευταί, καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπι-
 “ δεσ· τὸ δὲ ὑμέτερον, τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πράξαι,
 “ τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι, τῶν τε
 “ δεινῶν μηδέποτε οἶεσθαι ἀπολυθήσεσθαι. καὶ μὴν καὶ
 “ ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλητὰς, καὶ ἀποδημηταὶ πρὸς ἐν-
 “ δημοτάτους· οἴονται γὰρ οἱ μὲν τῇ ἀπουσίᾳ ἂν τι
 “ κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ τῷ ἐπελθεῖν καὶ τὰ ἐτοῖμα ἂν
 “ βλάβῃ. κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ πλείστον ἐξ-
 “ ἔρχονται, καὶ νικώμενοι ἐπ’ ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν.
 “ ἔτι δὲ τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πό-
 “ λεως χρῶνται, τῇ γνώμῃ δὲ οἰκειοτάτῃ ἐς τὸ πράσσειν
 “ τι ὑπὲρ αὐτῆς. καὶ ἂ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες μὴ ἐξέλθω-
 “ σιν, οἰκεῖα στέρεσθαι ἡγοῦνται, ἂ δ’ ἂν ἐπελθόντες
 “ κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαν-
 “ τες. ἦν δ’ ἄρα καὶ τοῦ πείρα σφαλῶσιν, ἀντελπί-
 “ σαντες ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν χρεῖαν· μόνοι γὰρ ἔχουσι
 “ τε ὁμοίως καὶ ἐλπίζουσιν ἂ ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ τὸ τα-
 “ χεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσι. καὶ
 “ ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι’ ὅλου τοῦ
 “ αἰῶνος μοχθοῦσι, καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν
 “ ὑπαρχόντων, διὰ τὸ ἀεὶ κτᾶσθαι καὶ μήτε ἐορτὴν
 “ ἄλλο τι ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πράξαι, ξυμφορὰν
 “ τε οὐχ ἦσσον ἡσυχίαν ἀπράγμονα ἢ ἀσχολίαν ἐπί-
 “ πονον. ὥστε εἴ τις αὐτοὺς ξυνελὼν φαίῃ πεφυκέναι
 “ ἐπὶ τῷ μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν μήτε τοὺς ἄλλους
 “ ἀνθρώπους ἔαν, ὀρθῶς ἂν εἴποι. 71. ταύτης μέντοι
 “ τοιαύτης ἀντικαθεστηκυίας πόλεως, ᾧ Λακεδαιμόνιοι,
 “ διαμέλλετε, καὶ οἶεσθε τὴν ἡσυχίαν οὐ τούτοις τῶν
 “ ἀνθρώπων ἐπὶ πλείστον ἀρκεῖν, οἱ ἂν τῇ μὲν παρα-
 “ σκευῇ δίκαια πράσσωσι, τῇ δὲ γνώμῃ, ἣν ἀδικῶνται,

“ δῆλοι ὧσι μὴ ἐπιτρέψοντες, ἀλλ’ ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τε
 “ ἄλλους καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι τὸ ἴσον
 “ νέμετε. μόλις δ’ ἂν πόλει ὁμοία παροικούντες ἐτυγχά-
 “ νετε τούτου· νῦν δ’, ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν, ἄρ-
 “ χαιότροπα ὑμῶν τὰ ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτοὺς ἐστίν.
 “ ἀνάγκη δὲ, ὥσπερ τέχνης, αἰεὶ τὰ ἐπιγιγνώμενα κρα-
 “ τεῖν· καὶ ἡσυχάζουσα μὲν πόλει τὰ ἀκίνητα νόμιμα
 “ ἄριστα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ἵεναι πολλῆς
 “ καὶ τῆς ἐπιτεχνήσεως δεῖ. διόπερ καὶ τὰ τῶν Ἀθη-
 “ ναίων ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλεόν ὑμῶν κεκαίνω-
 “ ται. μέχρι μὲν οὖν τοῦδε ὠρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής·
 “ νῦν δὲ τοῖς τε ἄλλοις καὶ Ποτιδαιάταις, ὥσπερ ὑπε-
 “ δέξασθε, βοηθήσατε κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν
 “ Ἀττικὴν, ἵνα μὴ ἄνδρας τε φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς
 “ ἐχθίστοις πρόησθε, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἀθυμία πρὸς
 “ ἑτέραν τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε. δρῶμεν δ’ ἂν ἄδικον
 “ οὐδὲν οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων οὔτε πρὸς ἀνθρώπων
 “ τῶν αἰσθανομένων· λύουσι γὰρ σπονδάς οὐχ οἱ δι’
 “ ἐρημίαν ἄλλοις προσιόντες, ἀλλ’ οἱ μὴ βοηθοῦντες οἷς
 “ ἂν ξυνομόσωσι. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι
 “ μενούμεν· οὔτε γὰρ ὅσα ἂν ποιοῖμεν μεταβαλλόμενοι,
 “ οὔτε ξυνηθεστέρους ἂν ἄλλους εὖροιμεν. πρὸς τὰδε
 “ βουλευέσθε εὖ, καὶ τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ
 “ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι ἢ οἱ πατέρες ὑμῖν παρέδοσαν.”

72. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. τῶν δὲ Ἀθη-
 ναίων ἔτυχε γὰρ πρεσβεῖα πρότερον ἐν τῇ Λακεδαίμονι
 περὶ ἄλλων παρούσα, καὶ ὡς ἦσθοντο τῶν λόγων,
 ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι,
 τῶν μὲν ἐγκλημάτων περὶ μηδὲν ἀπολογησομένους, ὧν
 αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλῶσαι δὲ περὶ τοῦ παντός, ὡς
 οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ’ ἐν πλείονι σκεπ-

τέον. καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημήναι, ὅση εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις ὧν ἤδεσαν, καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ὧν ἄπειροι ἦσαν, νομίζοντες μᾶλλον ἂν αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι ἢ πρὸς τὸ πολεμείν. προσελθόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκωλύει. οἱ δ' ἐκέλευόν τε ἐπίεναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιαύδε.

73. “ Ἡ ΜΕΝ πρέσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαν
 “ τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ
 “ πόλις ἔπεμψεν· αἰσθόμενοι δὲ καταβοὴν οὐκ ὀλίγην
 “ οὔσαν ἡμῶν παρήλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πό-
 “ λεων ἀντεροῦντες (οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν οὔτε
 “ ἡμῶν οὔτε τούτων οἱ λόγοι ἂν γίνουιντο) ἀλλ' ὅπως
 “ μὴ ῥαδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων τοῖς ξυμμάχοις
 “ πειθόμενοι χεῖρον βουλευήσθε, καὶ ἅμα βουλόμενοι
 “ περὶ τοῦ παντὸς λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δη-
 “ λῶσαι, ὡς οὔτε ἀπεικότης ἔχομεν ἅ κεκτῆμεθα, ἢ τε
 “ πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου ἐστί. καὶ τὰ μὲν πάνυ πα-
 “ λαιὰ τί δεῖ λέγειν, ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον λόγων μάρτυρες
 “ ἢ ὄψις τῶν ἀκουσομένων ; τὰ δὲ Μηδικὰ καὶ ὅσα αὐ-
 “ τοῖ ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται αἰὲ προ-
 “ βαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν· καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν,
 “ ἐπ' ὠφελείᾳ ἐκινδυνεύετο, ἧς τοῦ μὲν ἔργου μέρος με-
 “ τέσχετε, τοῦ δὲ λόγου μὴ παντὸς, εἴ τι ὠφελεῖ, στε-
 “ ρισκώμεθα. ῥηθήσεται δὲ οὐ παραιτήσεως μᾶλλον
 “ ἔνεκα ἢ μαρτυρίου καὶ δηλώσεως, πρὸς οἷαν ὑμῖν πό-
 “ λιν μὴ εἶναι βουλευομένοις ὁ ἀγὼν καταστήσεται. φα-
 “ μὲν γὰρ Μαραθῶνί τε μόνοι προκινδυνεύσαι τῷ βαρ-
 “ βάρῳ, καὶ ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄντες

“ κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι, ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς πανδημεὶ
 “ ἐν Σαλαμῖνι ξυμμαχηῆσαι, ὅπερ ἔσχε μὴ κατὰ πό-
 “ λεις αὐτὸν ἐπιπλέοντα τὴν Πελοπόννησον πορθεῖν,
 “ ἀδυνάτων ἂν ὄντων πρὸς ναῦς πολλὰς ἀλλήλοις ἐπι-
 “ βοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐτὸς ἐποίησε· νικη-
 “ θεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν, ὡς οὐκέτι αὐτῷ ὁμοίας οὔσης
 “ τῆς δυνάμεως, κατὰ τάχος τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ
 “ ἀνεχώρησεν. 74. τοιούτου μέντοι ξυμβάντος τούτου,
 “ καὶ σαφῶς δηλωθέντος ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλή-
 “ νων τὰ πράγματα ἐγένετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς
 “ αὐτὸ παρεσχόμεθα, ἀριθμὸν τε νεῶν πλείστον, καὶ
 “ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον, καὶ προθυμίαν ἀοκνο-
 “ τάτην· ναῦς μὲν γε ἐς τὰς τετρακοσίας ὀλίγω ἐλάσ-
 “ σους τῶν δύο μοιρῶν, Θεμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα, ὃς
 “ αἰτιώτατος ἐν τῷ στενῷ ναυμαχηῆσαι ἐγένετο, ὅπερ
 “ σαφέστατα ἔσωσε τὰ πράγματα, καὶ αὐτοὶ διὰ τούτο
 “ δὴ μάλιστα ἐτιμήσατε ἄνδρα ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλ-
 “ θόντων. προθυμίαν δὲ καὶ πολὺν τολμηροτάτην ἐδείξα-
 “ μεν, οἳ γε, ἐπειδὴ ἡμῖν κατὰ γῆν οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν
 “ ἄλλων ἤδη μέχρι ἡμῶν δουλευόντων, ἠξιώσαμεν, ἐκ-
 “ λιπόντες τὴν πόλιν καὶ τὰ οἰκεία διαφθειράντες, μηδ’
 “ ὡς τὸ τῶν περιλοίπων ξυμμάχων κοινὸν προλιπεῖν,
 “ μηδὲ σκεδασθέντες ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ’ ἐσ-
 “ βάντες ἐς τὰς ναῦς κινδυνεῦσαι, καὶ μὴ ὀργισθῆναι
 “ ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε. ὥστε φαμέν οὐχ ἦσσον
 “ αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς ἢ τυχεῖν τούτου. ὑμεῖς μὲν γὰρ
 “ ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων καὶ ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν
 “ νέμεσθαι, ἐπειδὴ ἐδείξατε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν
 “ τὸ πλεον, ἐβοηθήσατε (ὅτε γοῦν ἡμεν ἔτι σῶοι, οὐ
 “ παρεγένεσθε)· ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τε τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὀρ-
 “ μώμενοι, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι οὔσης κινδου-

“νεύοντες, ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡμᾶς
 “αὐτούς. εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν πρότερον τῷ Μήδῳ,
 “δείσαντες ὥσπερ καὶ ἄλλοι περὶ τῆ χώρα, ἢ μὴ ἐτολ-
 “μήσαμεν ὕστερον ἐσβῆναι ἐς τὰς ναῦς ὡς διεφθαρμέ-
 “νοι, οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει ὑμᾶς μὴ ἔχοντας ναῦς ἰκανὰς
 “ναυμαχεῖν, ἀλλὰ καθ’ ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ προεχώρησε
 “τὰ πράγματα ἢ ἐβούλετο. 75. ἂρ’ ἀξιοί ἐσμεν, ὦ
 “Λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυμίας ἔνεκα τῆς τότε καὶ γνώ-
 “μης ξυνέσεως, ἀρχῆς γε ἧς ἔχομεν τοῖς Ἑλλησι μὴ
 “οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακείσθαι; καὶ γὰρ αὐτὴν
 “τῆνδε ἐλάβομεν οὐ βιασάμενοι, ἀλλ’ ὑμῶν μὲν οὐκ
 “ἐθελησάντων παραμεῖναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρ-
 “βάρου, ἡμῖν δὲ προσελθόντων τῶν ξυμμάχων καὶ αὐ-
 “τῶν δεηθέντων ἡγεμόνας καταστήναι· ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ
 “ἔργου κατηναγκάσθημεν τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν
 “ἐς τόδε, μάλιστα μὲν ὑπὸ δέους, ἔπειτα δὲ καὶ τιμῆς,
 “ὕστερον καὶ ὠφελείας. καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι ἐδόκει
 “εἶναι τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους, καὶ τινων καὶ ἤδη
 “ἀποστάντων κατεστραμμένων, ὑμῶν τε ἡμῖν οὐκέτι
 “ὁμοίως φίλων ἀλλ’ ὑπόπτων καὶ διαφόρων ὄντων,
 “ἀνέντας κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποστάσεις πρὸς
 “ὑμᾶς ἐγίγνωστο. πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφέροντα
 “τῶν μεγίστων πέρι κινδύνων εὖ τίθεσθαι. 76. ὑμεῖς
 “γούν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πό-
 “λεις ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησάμενοι ἐξηγεῖσθε·
 “καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες διὰ παντὸς ἀπήχθησθε ἐν τῇ
 “ἡγεμονίᾳ ὥσπερ ἡμεῖς, εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἦσσαν ὑμᾶς
 “λυπηροὺς γενομένους τοῖς ξυμμάχοις, καὶ ἀναγκασ-
 “θέντας ἂν ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν.
 “οὕτως οὐδ’ ἡμεῖς θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιήκαμεν οὐδ’
 “ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπέου τρόπου, εἰ ἀρχὴν τε διδομένην

“ ἔδεξάμεθα, καὶ ταύτην μὴ ἀνεῖμεν, ὑπὸ τῶν μεγίστων
 “ νικηθέντες, τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελείας, οὐδ’ αὖ
 “ πρῶτοι τοῦ τοιούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ’ αἰεὶ καθεστῶτος
 “ τὸν ἦσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείργεσθαι, ἄξιό
 “ τε ἅμα νομίζοντες εἶναι, καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, μέχρι
 “ οὗ τὰ συμφέροντα λογιζόμενοι τῷ δικαίῳ λόγῳ νῦν
 “ χρῆσθε, ὃν οὐδεὶς πω, παρατυχὸν ἰσχύϊ τι κτήσασ-
 “ θαι, προθεὶς τοῦ μὴ πλεόν ἔχειν ἀπετράπετο. ἐπαι-
 “ νεῖσθαι τε ἄξιοι οἵτινες χρησάμενοι τῇ ἀνθρωπείᾳ φύ-
 “ σει, ὥστε ἐτέρων ἄρχειν, δικαιοτέροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρ-
 “ χουσαν δύναμιν γεγένηται. ἄλλους γ’ ἂν οὖν οἰόμεθα
 “ τὰ ἡμέτερα λαβόντας δεῖξαι ἂν μάλιστα, εἴ τι μετριά-
 “ ζομεν· ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς ἀδοξία τὸ πλεόν
 “ ἢ ἔπαινος οὐκ εἰκότως περιέστη. 77. καὶ ἔλασσού-
 “ μενοι γὰρ ἐν ταῖς συμβολαίαις πρὸς τοὺς συμμάχους
 “ δίκαις, καὶ παρ’ ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις
 “ ποιήσαντες τὰς κρίσεις, φιλοδικεῖν δοκοῦμεν. καὶ οὐ-
 “ δεὶς σκοπεῖ αὐτῶν, τοῖς καὶ ἄλλοθί που ἀρχὴν ἔχουσι
 “ καὶ ἦσσον ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίοις οὖσι
 “ διότι τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται· βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῆ,
 “ δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται. οἱ δὲ εἰθισμένοι πρὸς
 “ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὀμιλεῖν, ἦν τι, παρὰ τὸ μὴ οἶεσθαι
 “ χρῆναι, ἢ γνώμη ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν καὶ
 “ ὅπως οὖν ἔλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ πλεόνος μὴ στερισκό-
 “ μενοι χάριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπώτερον
 “ φέρουσιν ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον φα-
 “ νερώς ἐπλεονεκτοῦμεν. ἐκείνως δὲ οὐδ’ ἂν αὐτοὶ ἀντέ-
 “ λεγον ὡς οὐ χρεῶν τὸν ἦσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχω-
 “ ρεῖν. ἀδικούμενοί τε, ὡς ἔοικεν, οἱ ἀνθρωποὶ μᾶλλον
 “ ὀργίζονται ἢ βιαζόμενοι· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἴσου
 “ δοκεῖ πλεονεκτεῖσθαι, τὸ δ’ ἀπὸ τοῦ κρείσσονος κατ-

“ αναγκάζεσθαι. ὑπὸ γούν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων
 “ πάσχοντες ἠνείχοντο, ἢ δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ χαλεπὴ δο-
 “ κεῖ εἶναι, εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ αἰεὶ βαρὺ τοῖς ὑπη-
 “ κόοις. ὑμεῖς γ’ ἂν οὖν εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἄρξαιτε,
 “ τάχα ἂν τὴν εὐνοίαν, ἣν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλή-
 “ φατε, μεταβάλοιτε, εἴπερ οἶα καὶ τότε πρὸς τὸν Μῆ-
 “ δον δι’ ὀλίγου ἠγησάμενοι ὑπεδείξατε, ὁμοῖα καὶ νῦν
 “ γνώσεσθε. ἄμικτα γὰρ τά τε καθ’ ὑμᾶς αὐτοὺς νό-
 “ μιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ προσέτι εἰς ἕκαστος ἐξῶν
 “ οὔτε τούτοις χρῆται οὔθ’ οἷς ἢ ἄλλη Ἑλλάς νομίζει.
 “ 78. βουλευέσθε οὖν βραδέως ὡς οὐ περὶ βραχέων,
 “ καὶ μὴ ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες
 “ οἰκείον πόνον πρόσθησθε, τοῦ δὲ πολέμου τὸν παρά-
 “ λογον, ὅσος ἐστὶ, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι προδιάγ-
 “ νωτε· μηκνύμενος γὰρ φιλεῖ ἐς τύχας τὰ πολλὰ πε-
 “ ρίστασθαι, ὧν ἴσον τε ἀπέχομεν, καὶ ὅποτέρως ἔσται,
 “ ἐν ἀδήλω κινδυνεύεται. ἰόντες τε οἱ ἄνθρωποι ἐς τοὺς
 “ πολέμους τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται ἢ χρῆν ὕστερον
 “ δρᾶν, κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη τῶν λόγων ἄπτονται.
 “ ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πω τοιαύτῃ ἀμαρτίᾳ ὄντες οὔτ’
 “ αὐτοὶ οὔθ’ ὑμᾶς ὀρώντες λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαί-
 “ ρετος ἀμφοτέροις ἢ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν μηδὲ
 “ παραβαίνειν τοὺς ὄρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκη λύεσθαι
 “ κατὰ τὴν ξυνήκην. ἢ θεοὺς τοὺς ὀρκίους μάρτυρας
 “ ποιούμενοι, πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντας
 “ ταύτῃ ἢ ἂν ὑφηγήσθε.”

79. Τοιαῦτα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν τε
 ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ
 ἐς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τῶν Ἀθηναίων ἃ ἔλεξαν, με-
 ταστησάμενοι πάντας ἐβουλευόντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς
 περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν πλειόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ

αἱ γινώμει ἔφερον, ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν τάχει· παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ καὶ ξυνετὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιάδε.

80. “ΚΑΙ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι, ὧ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικία ὀρώ, ὥστε μήτε ἀπειρία ἐπιθυμῆσαι τινα τοῦ ἔργου, ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ πάθοιεν, μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. εὖροιτε δ’ ἂν τόνδε, περὶ οὗ νῦν βουλευέσθε, οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζοιτο. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους καὶ ἀστυγείτονας παρόμοιος ἡμῶν ἢ ἀλκή, καὶ διὰ ταχέων οἶόν τε ἐφ’ ἕκαστα ἐλθεῖν· πρὸς δὲ ἄνδρας, οἱ γῆν τε ἐκὰς ἔχουσι καὶ προσέτι θαλάσσης ἔμπειρότατοί εἰσι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄριστα ἐξήρτυνται, πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ καὶ ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γέχωρίῳ Ἑλληνικῷ ἐστὶν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρου ὑποτελεῖς ἔχουσι, πῶς χρή πρὸς τούτους ῥαδίως πόλεμον ἄρασθαι, καὶ τίνι πιστεύσαντας ἀπαρασκευόους ἐπειχθῆναι; πότερον ταῖς ναυσίν; ἀλλ’ ἦσσοις ἐσμέν· εἰ δὲ μελετήσομεν καὶ ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ πολλῶ ἔτι πλέον τούτου ἐλλείπομεν, καὶ οὔτε ἐν κοινῷ ἔχομεν οὔτε ἐτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν. 81. τάχ’ ἂν τις θαρσοίῃ ὅτι τοῖς ὄπλοις αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν δηρὸν ἐπιφοιτῶντες. τοῖς δὲ ἄλλη γῆ ἐστὶ πολλὴ ἣς ἄρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης ὧν δέονται ἐπάξονται. εἰ δ’ αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφιστάναι πειρασόμεθα, δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν, τὸ πλέον οὔσι νησιώταις. τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πό-

“ λεμος ; εἰ μὴ γὰρ ἢ ναυσὶ κρατήσομεν, ἢ τὰς προσό-
 “ δους ἀφαιρήσομεν ἀφ’ ὧν τὸ ναυτικὸν τρέφουσι, βλα-
 “ ψόμεθα τὰ πλέω. κὰν τούτῳ οὐδὲ καταλύεσθαι ἔτι
 “ καλὸν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς
 “ διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι ἐπαιρώμεθα,
 “ ὡς ταχὺ παυθήσεται ὁ πόλεμος, ἢν τὴν γῆν αὐτῶν
 “ τάμωμεν. δέδοικα δὲ μᾶλλον μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν
 “ ὑπολίπωμεν· οὕτως εἰκὸς Ἀθηναίους φρονήματι μήτε
 “ τῇ γῇ δουλεῦσαι, μήτε ὥσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναι
 “ τῷ πολέμῳ. 82. οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κε-
 “ λεύω τοὺς τε ξυμμάχους ἡμῶν ἑᾶν βλάπτειν, καὶ ἐπι-
 “ βουλεύοντας μὴ καταφωρᾶν, ἀλλὰ ὄπλα μὲν μήπω
 “ κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶσθαι, μήτε πόλεμον ἄγαν
 “ δηλοῦντας μῆθ’ ὡς ἐπιτρέψομεν, κὰν τούτῳ καὶ τὰ
 “ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι ξυμμάχων τε προσαγωγῇ,
 “ καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴ ποθέν τινα ἢ ναυτικοῦ
 “ ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα (ἀνεπίφθονον δὲ,
 “ ὅσοι ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπ’ Ἀθηναίων ἐπιβουλεύομεθα,
 “ μὴ Ἑλλήνας μόνον ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόν-
 “ τας διασωθῆναι·) καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα.
 “ καὶ ἢν μὲν ἐσακούσωσί τι πρεσβενομένων ἡμῶν, ταῦ-
 “ τα ἄριστα· ἢν δὲ μὴ, διελθόντων ἐτῶν καὶ δύο καὶ
 “ τριῶν ἄμεινον ἤδη, ἢν δοκῇ, πεφραγμένοι ἴμεν ἐπ’ αὐ-
 “ τοὺς. καὶ ἴσως ὀρῶντες ἡμῶν ἤδη τὴν τε παρασκευὴν
 “ καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὁμοῖα ὑποσημαίνοντας, μᾶλλον
 “ ἂν εἴκοιεν, καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες, καὶ περὶ πα-
 “ ρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐπω ἐφθαρμένων βουλευόμενοι.
 “ μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν ἢ ὄμηρον
 “ ἔχειν, καὶ οὐχ ἦσσον, ὅσῳ ἄμεινον ἐξείργασται· ἦς
 “ φεΐδισθαι χρὴ ὡς ἐπὶ πλείστον, καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν
 “ καταστήσαντας αὐτοὺς ἀληπτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ

“ ἀπαράσκευοι τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχ-
 “ θέντες τέμνουμεν αὐτήν, ὁράτε ὅπως μὴ αἰσχίον καὶ
 “ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξωμεν. ἐγκλήματα
 “ μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἷόν τε καταλύσαι.
 “ πόλεμον δὲ ξύμπαντας ἀραμένους ἔνεκα τῶν ἰδίων, ὃν
 “ οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθ’ ὅτι χωρήσει, οὐ ράδιον εὐ-
 “ πρεπῶς θέσθαι. 83. καὶ ἀνανδρία μηδεὶ πολλοὺς
 “ μιᾶ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν δοκεῖτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ
 “ καὶ ἐκείνοις οὐκ ἐλάσσους χρήματα φέροντες ξύμμα-
 “ χοι, καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὅπλων τὸ πλεόν ἀλλὰ
 “ δαπάνης, δι’ ἣν τὰ ὄπλα ὠφελεῖ, ἄλλως τε καὶ ἡπει-
 “ ρώταις πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον
 “ αὐτήν, καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον
 “ ἐπαιρώμεθα, οἷπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων τὸ πλεόν
 “ ἐπ’ ἀμφοτέρα τῆς αἰτίας ἔξομεν, οὗτοι καὶ καθ’ ἡσυ-
 “ χίαν τι αὐτῶν προῖδωμεν. 84. καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλ-
 “ λον, ὃ μέμφονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε.
 “ σπεύδοντές τε γὰρ σχολαίτερον ἂν παύσαισθε, διὰ τὸ
 “ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν· καὶ ἅμα ἐλευθέραν καὶ εὐ-
 “ δοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα. καὶ δύναται
 “ μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ’ εἶναι. μόνοι γὰρ
 “ δι’ αὐτὸ εὐπραγίαις τε οὐκ ἐξυβρίζομεν καὶ ξυμφοραῖς
 “ ἡσσον ἐτέρων εἴκομεν· τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ ἐξοτρυνόν-
 “ των ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν οὐκ ἐπαι-
 “ ρόμεθα ἠδονῆ, καὶ ἦν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ παροξύνῃ,
 “ οὐδὲν μᾶλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπέισθημεν. πολεμικοί τε
 “ καὶ εὐβουλοὶ διὰ τὸ εὐκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μὲν, ὅτι
 “ αἰδῶς σωφροσύνης πλείστον μετέχει, αἰσχύνῃς δὲ εὐ-
 “ ψυχία, εὐβουλοὶ δὲ, ἀμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑπερ-
 “ οψίας παιδευόμενοι, καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστε-
 “ ρον ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν· καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα

“ ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς
 “ λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξίεναι,
 “ νομίζειν δὲ τὰς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους
 “ εἶναι καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρε-
 “ τὰς. ἀεὶ δὲ ὡς πρὸς εὐ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους
 “ ἔργῳ παρασκευαζώμεθα· καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων ὡς ἀμαρ-
 “ τησομένων ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ’ ὡς ἡμῶν αὐ-
 “ τῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων. πολὺ τε διαφέρειν οὐ
 “ δεῖ νομίζειν ἀνθρωπον ἀνθρώπου, κράτιστον δὲ εἶναι
 “ ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται. 85. ταύτας
 “ οὖν ἄς οἱ πατέρες τε ἡμῖν παρέδοσαν μελέτας καὶ αὐ-
 “ τοὶ διὰ παντὸς ὠφελούμενοι ἔχομεν, μὴ παρῶμεν, μηδ’
 “ ἐπειχθέντες ἐν βραχεὶ μορίῳ ἡμέρας περὶ πολλῶν σω-
 “ μάτων καὶ χρημάτων καὶ πόλεων καὶ δόξης βουλευ-
 “ σωμεν, ἀλλὰ καθ’ ἡσυχίαν. ἔξεστι δ’ ἡμῖν μᾶλλον
 “ ἐτέρων διὰ ἰσχύιν. καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε
 “ μὲν περὶ τῆς Ποτιδαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξύμ-
 “ μαχοὶ φασιν ἀδικεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐτοιμῶν ὄντων
 “ αὐτῶν δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν διδόντα οὐ πρότερον
 “ νόμιμον ὡς ἐπ’ ἀδικοῦντα ἰέναι. παρασκευάζεσθε δὲ
 “ τὸν πόλεμον ἅμα. ταῦτα γὰρ καὶ κράτιστα βουλευ-
 “ σεσθε καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερώτατα.”

Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελθὼν δὲ
 Σθενελαΐδας τελευταῖος, εἰς τῶν ἐφόρων τότε ὢν, ἔλεξεν
 ἐν τοῖς Λακεδαιμονίοις ὧδε.

86. “ ΤΟΥΣ μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθη-
 “ ναίων οὐ γινώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἑαυ-
 “ τοὺς, οὐδαμοῦ ἀντεῖπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέ-
 “ ρους ξυμμάχους καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ
 “ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθοὶ τότε, πρὸς δ’
 “ ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοί εἰσιν, ὅτι

“ ἀντ’ ἀγαθῶν κακοὶ γεγένηται. ἡμεῖς δὲ ὁμοῖοι καὶ
 “ τότε καὶ νῦν ἐσμέν, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἣν σωφρο-
 “ νῶμεν, οὐ περιοψόμεθα ἀδικουμένους, οὐδὲ μελλήσο-
 “ μεν τιμωρεῖν· οἱ δ’ οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν.
 “ ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἐστι πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἵπ-
 “ ποι, ἡμῖν δὲ, ξύμμαχοι ἀγαθοὶ, οὓς οὐ παραδοτέα
 “ τοῖς Ἀθηναίοις ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα
 “ μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους, ἀλλὰ τιμωρητέα
 “ ἐν τάχει καὶ παντὶ σθένει. καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βου-
 “ λεύεσθαι ἀδικουμένους, μηδεὶς διδασκέτω, ἀλλὰ τοὺς
 “ μέλλοντας ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βου-
 “ λεύεσθαι. ψηφίζεσθε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς
 “ Σπάρτης τὸν πόλεμον, καὶ μήτε τοὺς Ἀθηναίους ἔατε
 “ μείζους γίνεσθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδι-
 “ δῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδι-
 “ κούντας.”

87. Τοιαῦτα δὲ λέξας ἐπεψήφισεν αὐτὸς, ἔφορος ὢν,
 ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ (κρίνουσι
 γὰρ βοῆ καὶ οὐ ψήφῳ) οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν βοήν
 ὀποτέρα μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερώς ἀπο-
 δεικνυμένους τὴν γνώμην ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὀρμή-
 σαι, ἔλεξεν “ ὅτῳ μὲν ὑμῶν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι
 “ λελύσθαι αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀνασ-
 “ τήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον” δείξας τι χωρίον αὐτοῖς
 “ ὅτῳ δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα.” ἀναστάντες
 δὲ διέστησαν, καὶ πολλῶ πλείους ἐγένοντο οἷς ἐδόκουν
 αἱ σπονδαὶ λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμά-
 χους εἶπον ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι,
 βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέ-
 σαντες ψήφον ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι
 τὸν πόλεμον ποιῶνται, ἣν δοκῆ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν

ἐπ' οἴκου διαπραξάμενοι ταῦτα, καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον, ἐφ' ἅπερ ἦλθον χρηματίσαντες. ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει καὶ δεκάτῳ τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκιῶν, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐβοϊκά.

88. Ἐψηφίσαντο δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς σπονδὰς λελύσθαι καὶ πολεμητέα εἶναι, οὐ τοσοῦτον τῶν ξυμμάχων πεισθέντες τοῖς λόγοις, ὅσον φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους, μὴ ἐπὶ μείζον δυνηθῶσιν, ὀρώντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ὑποχίρια ἤδη ὄντα. 89. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι τρόπῳ τοιῷδε ἦλθον ἐπὶ τὰ πράγματα ἐν οἷς ηὐξήθησαν. ἐπειδὴ Μῆδοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Εὐρώπης, νικηθέντες καὶ ναυσὶ καὶ πεζῶ ὑπὸ Ἑλλήνων, καὶ οἱ καταφυγόντες αὐτῶν ταῖς ναυσὶν ἐς Μυκάλην διεφθάρησαν, Λεωτυχίδης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἠγείτο τῶν ἐν Μυκάλῃ Ἑλλήνων, ἀπεχώρησεν ἐπ' οἴκου ἔχων τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου ξυμμάχους, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ἀπὸ Ἰωνίας καὶ Ἑλλησπόντου ξύμμαχοι, ἤδη ἀφεστηκότες ἀπὸ βασιλέως, ὑπομείναντες Σηστὸν ἐπολιόρκουν Μήδων ἐχόντων, καὶ ἐπιχειμάσαντες εἶλον αὐτὴν ἐκλιπόντων τῶν βαρβάρων. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέπλευσαν ἐξ Ἑλλησπόντου ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις. Ἀθηναίων δὲ τὸ κοινόν, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ βάρβαροι ἐκ τῆς χώρας ἀπῆλθον, διεκομίζοντο εὐθὺς ὅθεν ὑπεξέθευτο παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τὴν περιούσαν κατασκευὴν, καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν παρεσκευάζοντο καὶ τὰ τείχη· τοῦ τε γὰρ περιβόλου βραχέα εἰστήκει, καὶ οἰκίαι αἱ μὲν πολλαὶ πεπτώκεσαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν, ἐν αἷς αὐτοὶ ἐσκήνησαν οἱ δυνατοὶ τῶν Περσῶν. 90. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸ μέλλον ἦλθον πρεσ-

βεία, τὰ μὲν καὶ αὐτοὶ ἦδιον ἂν ὀρῶντες μῆτ' ἐκείνους μῆτ' ἄλλον μηδένα τείχος ἔχοντα, τὸ δὲ πλεόν τῶν ξυμμάχων ἐξοτρυνόντων καὶ φοβουμένων τοῦ τε ναυτικοῦ αὐτῶν τὸ πλῆθος, ὃ πρὶν οὐχ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἐς τὸν Μηδικὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην. ἠξίουν τε αὐτοὺς μὴ τειχίζειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου μᾶλλον, ὅσοις ξυνειστῆκει, ξυγκαθελεῖν μετὰ σφῶν τοὺς περιβόλους, τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὑποπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς δὲ τοῦ βαρβάρου, εἰ αὐθις ἐπέλθοι, οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ ἐχυροῦ ποθὲν, ὥσπερ νῦν ἐκ τῶν Θηβῶν, ὀρμᾶσθαι τὴν τε Πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασαν ἰκανὴν εἶναι ἀναχώρησίν τε καὶ ἀφορμὴν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι Θεμιστοκλέους γνώμη τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ταῦτ' εἰπόντας, ἀποκρινάμενοι ὅτι πέμψουσιν ὡς αὐτοὺς πρέσβεις περὶ ὧν λέγουσιν, εὐθὺς ἀπήλλαξαν· ἑαυτὸν δ' ἐκέλευεν ἀποστέλλειν ὡς τάχιστα ὁ Θεμιστοκλῆς ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἄλλους δὲ πρὸς ἑαυτῷ ἐλομένους πρέσβεις μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν, ἀλλ' ἐπισχεῖν μέχρι τοσοῦτου, ἕως ἂν τὸ τείχος ἰκανὸν αἴρωσιν ὥστε ἀπομάχεσθαι ἐκ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὕψους· τειχίζειν δὲ πάντας πανδημεὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, φειδομένους μῆτε ἰδίου μῆτε δημοσίου οἰκοδομήματος, ὅθεν τις ὠφέλεια ἔσται ἐς τὸ ἔργον, ἀλλὰ καθαιροῦντας πάντα. καὶ ὁ μὲν ταῦτα διδάξας, καὶ ὑπειπὼν τᾶλλα ὅτι αὐτὸς τάκεῖ πράξει, ᾗχετο. καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἐλθὼν οὐ προσῆει πρὸς τὰς ἀρχάς, ἀλλὰ διῆγε καὶ προῦφασίζετο. καὶ ὁπότε τις αὐτὸν ἔροίτο τῶν ἐν τέλει ὄντων ὅ τι οὐκ ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινόν, ἔφη τοὺς ξυμπρέσβεις ἀναμένειν, ἀσχολίας δέ τινος οὐσσης αὐτοὺς ὑπολειφθῆναι, προσδέχεσθαι μέντοι ἐν τάχει ἠξίειν, καὶ θαυμάζειν ὡς οὐπω πάρεισιν.

91. οἱ δὲ ἀκούοντες τῷ μὲν Θεμιστοκλεῖ ἐπέιθοντο διὰ φιλίαν αὐτοῦ· τῶν δὲ ἄλλων ἀφικνουμένων, καὶ σαφῶς κατηγορούντων ὅτι τειχίζεται τε καὶ ἤδη ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον ὅπως χρῆ ἀπιστῆσαι. γνοὺς δὲ ἐκεῖνος κελεύει αὐτοὺς μὴ λόγοις μᾶλλον παράγεσθαι, ἢ πέμψαι σφῶν αὐτῶν ἄνδρας οἵτινες χρηστοὶ καὶ πιστῶς ἀπαγγελοῦσι σκεψάμενοι. ἀποστέλλουσι οὖν, καὶ περὶ αὐτῶν ὁ Θεμιστοκλῆς τοῖς Ἀθηναίοις κρύφα πέμπει, κελεύων ὡς ἤκιστα ἐπιφανῶς κατασχεῖν, καὶ μὴ ἀφεῖναι πρὶν ἂν αὐτοὶ πάλιν κομισθῶσιν· ἤδη γὰρ καὶ ἦκον αὐτῷ οἱ ξυμπρέσβεις, † Ἀβρώνιχός † τε ὁ Λυσικλέους καὶ Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀγγέλλοντες ἔχειν ἱκανῶς τὸ τεῖχος· ἐφοβείτο γὰρ μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι σφᾶς, ὅποτε σαφῶς ἀκούσειαν, οὐκέτι ἀφῶσιν. οἷ τε οὖν Ἀθηναῖοι τοὺς πρέσβεις ὥσπερ ἐπεστάλη κατεῖχον, καὶ Θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐνταῦθα δὴ φανερώς εἶπεν, ὅτι ἡ μὲν πόλις σφῶν τετείχισται ἤδη, ὥστε ἱκανῆ εἶναι σῶζειν τοὺς ἐνοικοῦντας· εἰ δέ τι βούλονται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι πρεσβεύεσθαι παρὰ σφᾶς, ὡς πρὸς διαγιγνώσκοντας τὸ λοιπὸν ἔναι τά τε σφίσιν αὐτοῖς ξύμφορα καὶ τὰ κοινά. τὴν τε γὰρ πόλιν ὅτε ἐδόκει ἐκλιπεῖν ἄμεινον εἶναι καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι, ἄνευ ἐκείνων ἔφασαν γνόντες τολμῆσαι, καὶ ὅσα αὐ μετ' ἐκείνων βουλευέσθαι, οὐδενὸς ὕστεροι γνώμη φανῆναι. δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ νῦν ἄμεινον εἶναι τὴν ἑαυτῶν πόλιν τεῖχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τοὺς πάντας ξυμμάχους ὠφελιμώτερον ἔσεσθαι. οὐ γὰρ οἷον τ' εἶναι μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς ὁμοῖόν τι ἢ ἴσον ἐς τὸ κοινὸν βουλευέσθαι. ἢ πάντας οὖν ἀτειχίστους ἔφη χρῆναι ξυμμαχεῖν, ἢ καὶ τάδε νομίζειν ὀρθῶς ἔχειν.

92. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες ὀργὴν μὲν φανεράν

οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς Ἀθηναίοις (οὐδὲ γὰρ ἐπὶ κωλύμῃ ἀλλὰ γνώμῃ παραινέσει δῆθεν τῷ κοινῷ ἐπρεσβεύσαντο, ἅμα δὲ καὶ προσφιλεῖς ὄντες ἐν τῷ τότε διὰ τὴν ἐς τὸν Μῆδον προθυμίαν τὰ μάλιστα αὐτοῖς ἐτύγχανον), τῆς μέντοι βουλήσεως ἀμαρτάνοντες ἀδήλως ἤχθοντο. οἳ τε πρέσβεις ἐκατέρων ἀπήλθον ἐπ' οἴκου ἀνεπικλήτως.

93. Τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν ἐτείχισαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. καὶ δῆλη ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ἐστὶν ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐγένετο· οἳ γὰρ θεμέλιοι παντοίων λίθων ὑπόκεινται, καὶ οὐ ξυνεργασμένων ἔστιν ἦ, ἀλλ' ὡς ἕκαστοί ποτε προσέφερον, πολλαί τε στῆλαι ἀπὸ σημάτων καὶ λίθοι εἰργασμένοι ἐγκατελέγησαν. μείζων γὰρ ὁ περίβολος πανταχῇ ἐξήχθη τῆς πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο πάντα ὁμοίως κινῶντες ἠπειγόντο. ἔπεισε δὲ καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομεῖν (ὑπῆρκετο δ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ἧς κατ' ἐνιαυτὸν Ἀθηναίοις ἠρξε), νομίζων τό τε χωρίον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς αὐτοφυεῖς, καὶ αὐτοὺς ναυτικὸς γεγεννημένους μέγα προφέρειν ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν· τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀνθεκτέα ἐστὶ, καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθύς ξυγκατεσκεύαζε. καὶ ὄκοδόμησαν τῇ ἐκείνου γνώμῃ τὸ πάχος τοῦ τείχους, ὅπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστι περὶ τὸν Πειραιᾶ· δύο γὰρ ἅμαξαι ἐναντία ἀλλήλαις τοὺς λίθους ἐπῆγον. ἐντὸς δὲ οὔτε χάλιξ οὔτε πηλὸς ἦν, ἀλλὰ ξυνοικοδομημένοι μεγάλοι λίθοι καὶ ἐν τομῇ ἐγγώνιοι, σιδήρω πρὸς ἀλλήλους τὰ ἔξωθεν καὶ μολίβδῳ δεδεμένοι. τὸ δὲ ὕψος ἡμισυ μάλιστα ἐτελέσθη οὐ διανοεῖτο. ἐβούλετο γὰρ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πάχει ἀφιστάναι τὰς τῶν πολεμίων ἐπιβουλάς, ἀνθρώπων τε ἐνόμιζεν ὀλίγων καὶ τῶν ἀχρειο-

τάτων ἀρκέσειν τὴν φυλακὴν, τοὺς δ' ἄλλους ἐς τὰς ναῦς ἐσβήσεσθαι. ταῖς γὰρ ναυσὶ μάλιστα προσέκειτο, ἰδὼν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς βασιλέως στρατιᾶς τὴν κατὰ θάλασσαν ἔφοδον εὐπορωτέραν τῆς κατὰ γῆν οὖσαν· τόν τε Πειραιᾶ ὠφελιμώτερον ἐνόμιζε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ πολλάκις τοῖς Ἀθηναίοις παρήνει, ἣν ἄρα ποτὲ κατὰ γῆν βιασθῶσι, καταβάντας ἐς αὐτὸν ταῖς ναυσὶ πρὸς ἅπαντας ἀνθίστασθαι. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν οὕτως ἐτεχνίσθησαν καὶ τᾶλλα κατεσκευάζοντο εὐθύς μετὰ τὴν Μήδων ἀναχώρησιν.

94. Πausanías δὲ ὁ Κλεομβρότου ἐκ Λακεδαιμόνος στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐξεπέμφθη μετὰ εἴκοσι νεῶν ἀπὸ Πελοποννήσου· ξυνέπλεον δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσὶ καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλήθος. καὶ ἐστράτευσαν ἐς Κύπρον, καὶ αὐτῆς τὰ πολλὰ κατεστρέψαντο, καὶ ὕστερον ἐς Βυζάντιον Μήδων ἐχόντων, καὶ ἐξεπολιόρκησαν ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ. 95. ἤδη δὲ βιαίου ὄντος αὐτοῦ οἱ τε ἄλλοι Ἕλληνες ἤχθοντο, καὶ οὐχ ἦκιστα οἱ Ἴωνες καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο· φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἠξίουσαν αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γενέσθαι κατὰ τὸ ξυγγενές, καὶ Πausanία μὴ ἐπιτρέπειν ἣν που βιάζεται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐδέξαντό τε τοὺς λόγους, καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην ὡς οὐ περιοψόμενοι, τᾶλλά τε καταστησόμενοι, ἧ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι μετεπέμποντο Πausanίαν, ἀνακρινοῦντες ὧν πέρι ἐπυνθάνοντο· καὶ γὰρ ἀδικία πολλὴ κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων, καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις ἢ στρατηγία. ξυνέβη τε αὐτῷ καλεῖσθαι τε ἅμα, καὶ τοὺς ξυμμάχους τῷ ἐκείνου ἔχθει παρ' Ἀθηναίους μετατάξασθαι, πλὴν τῶν ἀπὸ Πελο-

ποννήσου στρατιωτῶν. ἔλθων δὲ εἰς Λακεδαίμονα τῶν
 μὲν ἰδίᾳ πρὸς τινα ἀδικημάτων εὐθύνη, τὰ δὲ μέγιστα
 ἀπολύεται μὴ ἀδικεῖν· κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα
 Μηδισμὸς, καὶ ἐδόκει σαφέστατον εἶναι. καὶ ἐκείνους μὲν
 οὐκέτι ἐκπέμπουσιν ἄρχοντα, Δόρκιν δὲ καὶ ἄλλους τι-
 νὰς μετ' αὐτοῦ, στρατιὰν ἔχοντας οὐ πολλήν· οἷς οὐκέτι
 ἐφίεσαν οἱ ξύμμαχοι τὴν ἡγεμονίαν. οἱ δὲ αἰσθόμενοι
 ἀπῆλθον· καὶ ἄλλους οὐκέτι ὕστερον ἐξέπεμψαν οἱ Λα-
 κεδαιμόνιοι, φοβούμενοι μὴ σφίσιν οἱ ἐξιόντες χεῖρους
 γίνωνται, ὅπερ καὶ ἐν τῷ Πausanία ἐνείδον, ἀπαλ-
 λαξείοντες δὲ καὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, καὶ τοὺς Ἀθη-
 ναίους νομίζοντες ἰκανοὺς ἐξηγεῖσθαι καὶ σφίσιν ἐν τῷ
 τότε παρόντι ἐπιτηδείους· 96. παραλαβόντες δὲ οἱ Ἀθη-
 ναῖοι τὴν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκόντων τῶν ξυμ-
 μάχων διὰ τὸ Πausανίου μῖσος, ἔταξαν ἅς τε ἔδει παρ-
 ἔχειν τῶν πόλεων χρήματα πρὸς τὸν βάρβαρον, καὶ ἅς
 ναῦς· πρόσχημα γὰρ ἦν ἀμύνασθαι ὧν ἔπαθον, δηοῦν-
 τας τὴν βασιλέως χώραν. καὶ ἑλληνοταμίαι τότε πρῶτον
 Ἀθηναίοις κατέστη ἀρχὴ, οἱ ἐδέχοντο τὸν φόρον· οὗτος
 γὰρ ὠνομάσθη τῶν χρημάτων ἡ φορὰ. ἦν δ' ὁ πρῶτος
 φόρος ταχθεὶς τετρακόσια τάλαντα καὶ ἐξήκοντα. τα-
 μειῶν τε Δῆλος ἦν αὐτοῖς, καὶ αἱ ξύνοδοι εἰς τὸ ἱερὸν
 ἐγίνοντο. 97. ἡγούμενοι δὲ αὐτονόμων τὸ πρῶτον τῶν
 ξυμμάχων καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων βουλευόντων, τοσαύδε
 ἐπῆλθον πολέμῳ τε καὶ διαχειρίσει πραγμάτων μεταξὺ
 τοῦδε τοῦ πολέμου καὶ τοῦ Μηδικοῦ, ἃ ἐγένετο πρὸς τε
 τὸν βάρβαρον αὐτοῖς καὶ πρὸς τοὺς σφετέρους ξυμμά-
 χους νεωτερίζοντας καὶ Πελοποννησίων τοὺς αἰὲ προσ-
 τυγχάνοντας ἐν ἐκάστῳ. ἔγραψα δὲ αὐτὰ καὶ τὴν ἐκβο-
 λὴν τοῦ λόγου ἐποίησάμην διὰ τόδε, ὅτι τοῖς πρὸ ἐμοῦ
 ἅπασιν ἐκλιπέεσσι τούτου ἦν τὸ χωρίον, καὶ ἡ τὰ πρὸ τῶν

Μηδικῶν Ἑλληνικὰ ξυνετίθεσαν ἢ αὐτὰ τὰ Μηδικά· τούτων δὲ ὅσπερ καὶ ἤψατο ἐν τῇ Ἀττικῇ ξυγγραφῇ Ἑλλάνικος, βραχέως τε καὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπεμνήσθη. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπόδειξιν ἔχει τῆς τῶν Ἀθηναίων, ἐν οἷω τρόπῳ κατέστη.

98. Πρῶτον μὲν Ἡίονα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι Μήδων ἐχόντων πολιορκία εἶλον καὶ ἠνδραπόδισαν, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγούντος. ἔπειτα Σκῦρον τὴν ἐν τῷ Αἰγαίῳ νῆσον, ἣν ᾠκουν Δόλοπες, ἠνδραπόδισαν, καὶ ᾠκισαν αὐτοί. πρὸς δὲ Καρυστίους αὐτοῖς ἄνευ τῶν ἄλλων Εὐβοέων πόλεμος ἐγένετο, καὶ χρόνῳ ξυνέβησαν καθ' ὁμολογίαν. Ναξίους δὲ ἀποστάσι μετὰ ταῦτα ἐπολέμησαν, καὶ πολιορκία παρεστήσαντο, πρώτη τε αὕτη πόλις ξυμμαχίς παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐδουλώθη, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὡς ἐκάστη ξυνέβη. 99. αἰτίαι δὲ ἄλλαι τε ἦσαν τῶν ἀποστάσεων, καὶ μέγιστα αἱ τῶν φόρων καὶ νεῶν ἔκδειαι, καὶ λειποστράτιον εἴ τῳ ἐγένετο· οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἀκριβῶς ἔπρασσον καὶ λυπηροὶ ἦσαν, οὐκ εἰωθόσιν οὐδὲ βουλομένοις ταλαιπωρεῖν προσάγοντες τὰς ἀνάγκας. ἦσαν δὲ πῶς καὶ ἄλλως οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ὁμοίως ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες, καὶ οὔτε ξυνεστράτευον ἀπὸ τοῦ ἴσου, ῥάδιόν τε προσάγεσθαι ἦν αὐτοῖς τοὺς ἀφισταμένους. ὧν αὐτοὶ αἴτιοι ἐγένοντο οἱ ξύμμαχοι· διὰ γὰρ τὴν ἀπόκνησιν ταύτην τῶν στρατειῶν οἱ πλείους αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀπ' οἴκου ὦσι, χρήματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νεῶν τὸ ἰκνούμενον ἀνάλωμα φέρειν, καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις ἠϋξέτο τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῆς δαπάνης ἣν ἐκεῖνοι ξυμφέροισιν, αὐτοὶ δὲ, ὅποτε ἀποσταίεν, ἀπαράσκευοι καὶ ἄπειροι ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο.

100. Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπ' Εὐρυμέδοντι ποταμῷ ἐν Παμφυλίᾳ πεζομαχία καὶ ναυμαχία Ἀθη-

ναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Μήδους, καὶ ἐνίκων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀμφότερα Ἀθηναῖοι Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος, καὶ εἶλον τριήρεις Φοινίκων καὶ διέφθειραν τὰς πάσας ἐς τὰς διακοσίας. χρόνῳ τε ὕστερον ξυνέβη Θασίους αὐτῶν ἀποστῆναι, διενεχθέντας περὶ τῶν ἐν τῇ ἀντιπέρας Θράκῃ ἐμπορίων καὶ τοῦ μετάλλου, ἃ ἐνέμοντο. καὶ ναυσὶ μὲν ἐπὶ Θάσον πλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ναυμαχίᾳ ἐκράτησαν καὶ ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν· ἐπὶ δὲ Στρυμόνα πέμψαντες μυρίους οἰκήτορας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, ὡς οἰκιοῦντες τὰς τότε καλουμένας Ἐννέα ὁδοὺς νῦν δὲ Ἀμφίπολιν, τῶν μὲν Ἐννέα ὁδῶν αὐτοὶ ἐκράτησαν ἅς εἶχον Ἠδωνοὶ, προελθόντες δὲ τῆς Θράκης ἐς μεσόγειαν διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ τῇ Ἠδωνικῇ ὑπὸ τῶν Θρακῶν ξυμπάντων, οἷς πολέμιον ἦν τὸ χωρίον αἱ Ἐννέα ὁδοὶ κτιζόμενον. 101. Θάσιοι δὲ νικηθέντες μάχαις καὶ πολιορκούμενοι Λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, καὶ ἐπαμῦναι ἐκέλευον ἐσβαλόντας ἐς τὴν Ἀττικὴν. οἱ δὲ ὑπέσχοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἔμελλον, διεκωλύθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ γενομένου σεισμοῦ, ἐν ᾧ καὶ οἱ Εἰλωτες αὐτοῖς καὶ τῶν περιοίκων Θουριάται τε καὶ Αἰθαιῆς ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν. πλείστοι δὲ τῶν Εἰλώτων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων τότε δουλωθέντων ἀπόγονοι· ἢ καὶ Μεσσήνιοι ἐκλήθησαν οἱ πάντες. πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐν Ἰθώμῃ πόλεμος καθειστήκει Λακεδαιμονίοις· Θάσιοι δὲ τρίτῳ ἔτει πολιορκούμενοι ὠμολόγησαν Ἀθηναίοις, τεῖχος τε καθελόντες καὶ ναῦς παραδόντες, χρήματά τε ὅσα ἔδει ἀποδοῦναι αὐτίκα ταξάμενοι, καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν, τὴν τε ἡπειρον καὶ τὸ μέταλλον ἀφέντες. 102. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐν Ἰθώμῃ ἐμῆκύνετο ὁ πόλεμος, ἄλλους τε ἐπεκαλέσαντο ξυμμά-

χους καὶ Ἀθηναίους· οἱ δ' ἦλθον Κίμωνος στρατηγού-
τος πλήθει οὐκ ὀλίγῳ. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπεκαλέσαντο
ὅτι τειχομαχεῖν ἐδόκουν δυνατοὶ εἶναι, † τοῖς † δὲ πολιορ-
κίας μακρᾶς καθεστηκυίας τούτου ἐνδεᾶ ἐφαίνετο· βία
γὰρ ἂν εἶλον τὸ χωρίον. καὶ διαφορὰ ἐκ ταύτης τῆς
στρατείας πρῶτον Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις φανερὰ
ἐγένετο. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὸ χωρίον βία
οὐχ ἠλίσκετο, δείσαντες τῶν Ἀθηναίων τὸ τολμηρὸν
καὶ τὴν νεωτεροποιίαν, καὶ ἄλλοφύλους ἅμα ἠγησάμε-
νοι, μή τι, ἣν παραμείνωσιν, ὑπὸ τῶν ἐν Ἰθώμῃ πεισ-
θέντες νεωτερίσωσι, μόνους τῶν ξυμμάχων ἀπέπεμψαν,
τὴν μὲν ὑποψίαν οὐ δηλοῦντες, εἰπόντες δὲ ὅτι οὐδὲν
προσδέονται αὐτῶν ἔτι. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἔγνωσαν οὐκ
ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπεμπόμενοι, ἀλλὰ τινος ὑπόπ-
του γενομένου· καὶ δεινὸν ποιησάμενοι, καὶ οὐκ ἀξιώ-
σαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦτο παθεῖν, εὐθὺς ἐπειδὴ
ἀνεχώρησαν, ἀφέντες τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμ-
μαχίαν πρὸς αὐτοὺς, Ἀργείοις τοῖς ἐκείνων πολεμίοις
ξύμμαχοι ἐγένοντο· καὶ πρὸς Θεσσαλοὺς ἅμα ἀμφοτέ-
ροις οἱ αὐτοὶ ὄρκοι καὶ ξυμμαχία κατέστη. 103. οἱ δ'
ἐν Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὡς οὐκέτι ἐδύναντο ἀντέχειν,
ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ τε ἐξΐασιν
ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι καὶ μηδέποτε ἐπιβήσονται
αὐτῆς· ἣν δέ τις ἀλίσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δούλον.
ἣν δέ τι καὶ χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικὸν
πρὸ τοῦ, τὸν ἰκέτην τοῦ Διὸς τοῦ Ἰθωμήτα ἀφιέναι.
ἐξῆλθον δὲ αὐτοὶ καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες· καὶ αὐτοὺς
Ἀθηναῖοι δεξάμενοι κατ' ἔχθος ἤδη τὸ Λακεδαιμονίων
ἐς Ναύπακτον κατόκισαν, ἣν ἔτυχον ἠρηκότες νεωστὶ
Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐχόντων. προσεχώρησαν δὲ καὶ
Μεγαρῆς Ἀθηναίοις ἐς ξυμμαχίαν, Λακεδαιμονίων ἀποσ-

πάντες, ὅτι αὐτοὺς Κορίνθιοι περὶ γῆς ὄρων πολέμῳ κατεῖχον· καὶ ἔσχον Ἀθηναῖοι Μέγαρα καὶ Πηγάς, καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη ᾠκοδόμησαν Μεγαρεῦσι τὰ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐς Νίσαιαν, καὶ ἐφρούρουν αὐτοί. καὶ Κορινθίους μὲν οὐχ ἤκιστα ἀπὸ τούδε τὸ σφοδρὸν μῖσος ἤρξατο πρῶτον ἐς Ἀθηναίους γενέσθαι.

104. Ἰνάρως δὲ ὁ Ψαμμητίχου, Λίβυς, βασιλεὺς Λιβύων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ, ὀρμώμενος ἐκ Μαρείας τῆς ὑπὲρ Φάρου πόλεως ἀπέστησεν Αἰγύπτου τὰ πλέω ἀπὸ βασιλέως Ἀρταξέρξου, καὶ αὐτὸς ἄρχων γενόμενος Ἀθηναίους ἐπηγάγετο. οἱ δὲ (ἔτυχον γὰρ ἐς Κύπρον στρατευόμενοι ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων) ἦλθον ἀπολιπόντες τὴν Κύπρον, καὶ ἀναπλεύσαντες ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὸν Νεῖλον, τοῦ τε ποταμοῦ κρατοῦντες καὶ τῆς Μέμφιδος τῶν δύο μερῶν, πρὸς τὸ τρίτον μέρος, ὃ καλεῖται Λευκὸν τεῖχος, ἐπολέμουν· ἐνήσαν δὲ αὐτόθι Περσῶν καὶ Μήδων οἱ καταφυγόντες καὶ Αἰγυπτίων οἱ μὴ ξυναποστάντες.

105. Ἀθηναῖοις δὲ ναυσὶν ἀποβᾶσιν ἐς Ἀλιᾶς πρὸς Κορινθίους καὶ Ἐπιδαυρίους μάχη ἐγένετο, καὶ ἐνίκων Κορίνθιοι. καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι ἐναυμάχησαν ἐπὶ Κεκρυφαλείᾳ Πελοποννησίων ναυσὶ, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. πολέμου δὲ καταστάντος πρὸς Αἰγινήτας Ἀθηναῖοις μετὰ ταῦτα ναυμαχία γίγνεται ἐπ' Αἰγίνῃ μεγάλῃ Ἀθηναίων καὶ Αἰγινήτων, καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέροις παρήσαν· καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι, καὶ ναῦς ἑβδομήκοντα λαβόντες αὐτῶν ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν καὶ ἐπολιόρκουν, Λεωκράτους τοῦ Στροίβου στρατηγούντος. ἔπειτα Πελοποννήσιοι ἀμύνειν βουλόμενοι Αἰγινήταις ἐς μὲν τὴν Αἰγίαν τριακοσίους ὀπλίτας πρότερον Κορινθίων καὶ Ἐπιδαυρίων ἐπικούρους διεβίβασαν, τὰ δὲ ἄκρα τῆς

Γεραναίας κατέλαβον καὶ ἐς τὴν Μεγαρίδα κατέβησαν Κορίνθιοι μετὰ τῶν ξυμμάχων, νομίζοντες ἀδυνάτους ἔσεσθαι Ἀθηναίους βοηθεῖν τοῖς Μεγαρεῦσιν, ἔν τε Αἰγίνῃ ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς καὶ ἐν Αἰγύπτῳ· ἦν δὲ καὶ βοηθῶσιν, ἀπ' Αἰγίνης ἀναστήσεσθαι αὐτούς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρὸς Αἰγίνῃ στράτευμα οὐκ ἐκίνησαν, τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως ὑπολοίπων οἳ τε πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι ἀφικνοῦνται ἐς τὰ Μέγαρα, Μυρωνίδου στρατηγοῦντος. καὶ μάχης γενομένης ἰσορρόπου πρὸς Κορινθίους διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐνόμισαν αὐτοὶ ἑκάτεροι οὐκ ἔλασσον ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι (ἐκράτησαν γὰρ ὅμως μᾶλλον) ἀπελθόντων Κορινθίων τροπαῖον ἔστησαν· οἱ δὲ Κορίνθιοι κακιζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρων, καὶ παρασκευασάμενοι ἡμέρας ὕστερον δώδεκα μάλιστα, ἐλθόντες ἀνθίστασαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ὡς νικήσαντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκβοηθήσαντες ἐκ τῶν Μεγάρων τοὺς τε τὸ τροπαῖον ἰστάντας διαφθείρουσι, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμβαλόντες ἐκράτησαν. 106. οἱ δὲ νικώμενοι ὑπεχώρουν· καί τι αὐτῶν μέρος οὐκ ὀλίγον, προσβιασθὲν καὶ διαμαρτὸν τῆς ὁδοῦ, ἐσέπεσεν ἐς τοῦ χωρίον ἰδιώτου, ᾧ ἔτυχεν ὄρυγμα μέγα περιεῖργον καὶ οὐκ ἦν ἔξοδος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι γνόντες κατὰ πρόσωπόν τε εἶργον τοῖς ὀπίταις, καὶ περιστήσαντες κύκλῳ τοὺς ψιλοὺς κατέλευσαν πάντας τοὺς ἐσελθόντας. καὶ πάθος μέγα τοῦτο Κορινθίοις ἐγένετο. τὸ δὲ πλῆθος ἀπεχώρησεν αὐτοῖς τῆς στρατιᾶς ἐπ' οἴκου.

107. Ἦρξαντο δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους καὶ τὰ μακρὰ τείχη ἐς θάλασσαν Ἀθηναῖοι οἰκοδομεῖν, τό τε Φαληρόνδε καὶ τὸ ἐς Πειραιᾶ. καὶ Φωκέων στρατευσάντων ἐς Δωριᾶς, τὴν Λακεδαιμονίων μητρόπολιν, Βοιὸν

καὶ Κυτίνιον καὶ Ἐρινεὸν, καὶ ἐλόντων ἐν τῶν πολισμάτων τούτων, οἱ Λακεδαιμόνιοι, Νικομήδους τοῦ Κλεομβρότου ὑπὲρ Πλειστοάνακτος τοῦ Πausανίου βασιλέως, νέου ὄντος ἔτι, ἡγουμένου, ἐβοήθησαν τοῖς Δωριεῦσιν ἑαυτῶν τε πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὀπλίταις καὶ τῶν ξυμμάχων μυρίοις, καὶ τοὺς Φωκέας ὁμολογίᾳ ἀναγκάσαντες ἀποδοῦναι τὴν πόλιν ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ κατὰ θάλασσαν μὲν αὐτοὺς, διὰ τοῦ Κρισαίου κόλπου εἰ βούλονται περαιοῦσθαι, Ἀθηναῖοι ναυσὶ περιπλεύσαντες ἔμελλον κωλύσειν· διὰ δὲ τῆς Γερανείας οὐκ ἀσφαλὲς ἐφαίνετο αὐτοῖς, Ἀθηναίων ἐχόντων Μέγαρα καὶ Πηγὰς, πορεύεσθαι. δύσσοδός τε γὰρ ἡ Γεράνεια, καὶ ἐφρουρεῖτο αἰεὶ ὑπὸ Ἀθηναίων· καὶ τότε ἡσθάνοντο αὐτοὺς μέλλοντας καὶ ταύτῃ κωλύσειν. ἔδοξε δ' αὐτοῖς ἐν Βοιωτοῖς περιμείνασι σκέψασθαι ὅτῳ τρόπῳ ἀσφαλέστατα διαπορεύσονται. τὸ δὲ τι καὶ ἄνδρες τῶν Ἀθηναίων ἐπήγον αὐτοὺς κρύφα, ἐλπίσαντες δῆμόν τε καταπαύσειν καὶ τὰ μακρὰ τεῖχη οἰκοδομούμενα. ἐβοήθησαν δὲ ἐπ' αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι πανδημεὶ καὶ Ἀργείων χίλιοι καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων ὡς ἕκαστοι· ξύμπαντες δὲ ἐγένοντο τετρακισχίλιοι καὶ μύριοι. νομίσαντες δὲ ἀπορεῖν ὅπῃ διέλθωσιν ἐπεστράτευσαν αὐτοῖς, καὶ τι καὶ τοῦ δήμου καταλύσεως ὑποψία. ἦλθον δὲ καὶ Θεσσαλῶν ἰππῆς τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, οἱ μετέστησαν ἐν τῷ ἔργῳ παρὰ τοὺς Λακεδαιμονίους.

108. γενομένης δὲ μάχης ἐν Τανάγρα τῆς Βοιωτίας ἐνίκων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ φόνος ἐγένετο ἀμφοτέρων πολὺς. καὶ Λακεδαιμόνιοι μὲν ἐς τὴν Μεγαρίδα ἐλθόντες καὶ δενδροτομήσαντες πάλιν ἀπῆλθον ἐπ' οἶκον διὰ Γερανείας καὶ ἰσθμοῦ· Ἀθηναῖοι δὲ δευτέρα καὶ ἐξηκοστῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν μάχην ἐστράτευ-

σαν ἐς Βοιωτοὺς, Μυρωνίδου στρατηγούντος, καὶ μάχῃ ἐν Οἰνοφύτοις τοὺς Βοιωτοὺς νικήσαντες τῆς τε χώρας ἐκράτησαν τῆς Βοιωτίας καὶ Φωκίδος, καὶ Ταναγραίων τὸ τεῖχος περιεῖλον, καὶ Λοκρῶν τῶν Ὀπουντίων ἑκατὸν ἄνδρας ὁμήρους τοὺς πλουσιωτάτους ἔλαβον, τά τε τείχη τὰ ἑαυτῶν τὰ μακρὰ ἐπετέλεσαν. ὠμολόγησαν δὲ καὶ Αἰγυπῆται μετὰ ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις, τείχη τε περιελόντες καὶ ναῦς παραδόντες φόρον τε ταξάμενοι ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον. καὶ Πελοπόννησον περιέπλευσαν Ἀθηναῖοι, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγούντος, καὶ τὸ νεώριον τὸ Λακεδαιμονίων ἐνέπρησαν, καὶ Χαλκίδα Κορινθίων πόλιν εἶλον, καὶ Σικωνίους ἐν ἀποβάσει τῆς γῆς μάχῃ ἐκράτησαν.

109. Οἱ δὲ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἐπέμενον, καὶ αὐτοῖς πολλὰ ἰδέαι πολέμων κατέστησαν. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἐκράτουν τῆς Αἰγύπτου Ἀθηναῖοι, καὶ βασιλεὺς πέμπει ἐς Λακεδαίμονα Μεγάβαζον ἄνδρα Πέρσην, χρήματα ἔχοντα, ὅπως ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν πεισθέντων τῶν Πελοποννησίων ἀπ' Αἰγύπτου ἀπαγάγοι Ἀθηναίους. ὡς δὲ αὐτῷ οὐ προὔχῳρει καὶ τὰ χρήματα ἄλλως ἀναλοῦτο, ὁ μὲν Μεγάβαζος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν χρημάτων πάλιν ἐς τὴν Ἀσίαν ἐκομίσθη, Μεγάβυζον δὲ τὸν Ζωπύρου πέμπει, ἄνδρα Πέρσην, μετὰ στρατιᾶς πολλῆς· ὃς ἀφικόμενος κατὰ γῆν τοὺς τε Αἰγυπτίους καὶ τοὺς ξυμμαχοὺς μάχῃ ἐκράτησε, καὶ ἐκ τῆς Μέμφιδος ἐξήλασε τοὺς Ἕλληνας, καὶ τέλος ἐς Προσωπίτιδα τὴν νῆσον κατέκλεισε, καὶ ἐπολιόρκει ἐν αὐτῇ ἐνιαυτὸν καὶ ἕξ μῆνας, μέχρι οὗ ξηράνας τὴν διώρυχα, καὶ παρατρέψας ἄλλη τὸ ὕδωρ, τὰς τε ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε καὶ τῆς νῆσου τὰ πολλὰ ἤπειρον, καὶ διαβὰς εἶλε τὴν νῆσον περὶ. 110. οὕτω

μὲν τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα ἐφθάρη, ἐξ ἔτη πολεμήσαντα· καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν πορευόμενοι διὰ τῆς Λιβύης εἰς Κυρήνην ἐσώθησαν, οἱ δὲ πλείστοι ἀπώλοντο. Αἴγυπτος δὲ πάλιν ὑπὸ βασιλέα ἐγένετο, πλὴν Ἀμυρταίου τοῦ ἐν τοῖς ἔλεσι βασιλέως· τοῦτον δὲ διὰ μέγεθός τε τοῦ ἔλους οὐκ ἐδύνατο ἐλεῖν, καὶ ἅμα μαχιμώτατοί εἰσι τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἔλειοι. Ἰνάρωσ δὲ ὁ Λιβύων βασιλεὺς, ὃς τὰ πάντα ἔπραξε περὶ τῆς Αἰγύπτου, προδοσία ληφθεὶς ἀνεσταυρώθη. ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς ἄλλης ξυμμαχίδος πεντήκοντα τριήρεις διάδοχοι πλέουσαι εἰς Αἴγυπτον ἔσχον κατὰ τὸ Μενδήσιον κέρας, οὐκ εἰδότες τῶν γεγενημένων οὐδέν· καὶ αὐτοῖς ἐκ τε γῆς ἐπιπεσόντες πεζοὶ καὶ ἐκ θαλάσσης Φοινίκων ναυτικὸν διέφθειραν τὰς πολλὰς τῶν νεῶν, αἱ δ' ἐλάσσους διέφυγον πάλιν. τὰ μὲν κατὰ τὴν μεγάλην στρατείαν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμαχῶν εἰς Αἴγυπτον οὕτως ἐτελεύτησεν.

111. Ἐκ δὲ Θεσσαλίας Ὀρέστης ὁ Ἐχεκρατίδου υἱὸς τοῦ Θεσσαλῶν βασιλέως φεύγων ἔπεισεν Ἀθηναίους ἑαυτὸν κατάγειν· καὶ παραλαβόντες Βοιωτοὺς καὶ Φωκέας, ὄντας ξυμμαχοὺς, Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ Φάρσαλον. καὶ τῆς μὲν γῆς ἐκράτουν ὅσα μὴ προΐοντες πολὺ ἐκ τῶν ὄπλων (οἱ γὰρ ἰππῆς τῶν Θεσσαλῶν εἶργον), τὴν δὲ πόλιν οὐχ εἶλον, οὐδ' ἄλλο προὔχωρει αὐτοῖς οὐδὲν ὧν ἔνεκα ἐστράτευσαν, ἀλλ' ἀπεχώρησαν πάλιν Ὀρέστην ἔχοντες ἄπρακτοι. μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῶ ὕστερον χίλιοι Ἀθηναίων, ἐπὶ τὰς ναῦς τὰς ἐν Πηγαῖς ἐπιβάντες (εἶχον δ' αὐτοὶ τὰς Πηγάς) παρέπλευσαν εἰς Σικυῶνα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγούντος, καὶ ἀποβάντες Σικυωνίων τοὺς προσμίξαντας μάχῃ ἐκράτησαν. καὶ εὐθὺς παραλαβόντες

Ἄχαιοὺς, καὶ διαπλεύσαντες πέραν, τῆς Ἀκαρνανίας ἐς Οἰνιάδας ἐστράτευσαν, καὶ ἐπολιόρκουν, οὐ μέντοι εἰλόν γε, ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἶκον. 112. ὕστερον δὲ, διαλιπόντων ἐτῶν τριῶν, σπονδαὶ γίνονται Πελοποννησίοις καὶ Ἀθηναίοις πενταετείς. καὶ Ἑλληνικοῦ μὲν πολέμου ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐς δὲ Κύπρον ἐστρατεύοντο ναυσὶ διακοσίοις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, Κίμωνος στρατηγοῦντος. καὶ ἐξήκοντα μὲν νῆες ἐς Αἴγυπτον ἀπ' αὐτῶν ἔπλευσαν, Ἀμυρταίου μεταπέμποντος, τοῦ ἐν τοῖς ἔλεσι βασιλέως, αἱ δὲ ἄλλαι Κίτιον ἐπολιόρκουν. Κίμωνος δὲ ἀποθανόντος καὶ λιμοῦ γενομένου ἀπεχώρησαν ἀπὸ Κιτίου· καὶ πλεύσαντες ὑπὲρ Σαλαμῖνος τῆς ἐν Κύπρῳ Φοῖνιξι καὶ Κίλιξιν ἐναυμάχησαν καὶ ἐπεξομάχησαν ἅμα, καὶ νικήσαντες ἀμφότερα ἀπεχώρησαν ἐπ' οἶκον, καὶ αἱ ἐξ Αἰγύπτου νῆες πάλιν αἱ ἐλθοῦσαι μετ' αὐτῶν. Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ ταῦτα τὸν ἱερὸν καλούμενον πόλεμον ἐστράτευσαν, καὶ κρατήσαντες τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ παρέδωκαν Δελφοῖς· καὶ αὖθις ὕστερον Ἀθηναῖοι, ἀποχωρησάντων αὐτῶν, στρατεύσαντες καὶ κρατήσαντες παρέδωκαν Φωκεῦσι. 113. καὶ χρόνου ἐγγενομένου μετὰ ταῦτα Ἀθηναῖοι, Βοιωτῶν τῶν φεγγόντων ἐχόντων Ὀρχομενὸν καὶ Χαιρώνειαν καὶ ἄλλ' ἅττα χωρία τῆς Βοιωτίας, ἐστράτευσαν ἐαυτῶν μὲν χιλίοις ὀπλίταις, τῶν δὲ ξυμμάχων ὡς ἐκάστοις, ἐπὶ τὰ χωρία ταῦτα πολέμια ὄντα, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος. καὶ Χαιρώνειαν ἐλόντες [καὶ ἀνδραποδίσαντες] ἀπεχώρουν, φυλακὴν καταστήσαντες. πορευομένοις δὲ αὐτοῖς ἐν Κορωνεῖα ἐπιτίθενται οἳ τε ἐκ τῆς Ὀρχομενοῦ φυγάδες Βοιωτῶν καὶ Λοκροὶ μετ' αὐτῶν καὶ Εὐβοέων φυγάδες καὶ ὅσοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν· καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς μὲν διέφθειραν τῶν Ἀθη-

ναίων, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον. καὶ τὴν Βοιωτίαν ἐξέλιπον Ἀθηναῖοι πᾶσαν, σπονδὰς ποιησάμενοι ἐφ' ᾧ τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται. καὶ οἱ φεύγοντες Βοιωτῶν κατελθόντες, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, αὐτόνομοι πάλιν ἐγένοντο.

114. Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῶ ὕστερον Εὐβοία ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων· καὶ ἐς αὐτὴν διαβεβηκότος ἤδη Περικλέους στρατιᾷ Ἀθηναίων, ἠγγέλθη αὐτῶ ὅτι Μέγαρο ἀφέστηκε, καὶ Πελοποννήσιοι μέλλουσιν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ οἱ φρουροὶ Ἀθηναίων διεφθαρμένοι εἰσὶν ὑπὸ Μεγαρέων, πλὴν ὅσοι ἐς Νίσαιαν ἀπέφυγον. ἐπαγαγόμενοι δὲ Κορινθίους καὶ Σικυωνίους καὶ Ἐπιδαυρίους ἀπέστησαν οἱ Μεγαρήs. ὁ δὲ Περικλῆs πάλιν κατὰ τάχος ἐκόμιζε τὴν στρατιὰν ἐκ τῆs Εὐβοίας. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι τῆs Ἀττικῆs ἐς Ἐλευσίνα καὶ Θριώζε ἐσβαλόντες ἐδήωσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Πausανίου βασιλέωs Λακεδαιμονίων ἡγουμένου, καὶ τὸ πλεόν οὐκέτι προελθόντες ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ Ἀθηναῖοι πάλιν ἐς Εὐβοίαν διαβάντες, Περικλέους στρατηγούντος, κατεστρέψαντο πᾶσαν. καὶ τὴν μὲν ἄλλην ὁμολογία κατεστήσαντο, Ἔσθιαῖs δὲ ἐξοκίσαντες αὐτοὶ τὴν γῆν ἔσχον. 115. ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ Εὐβοίας οὐ πολλῶ ὕστερον σπονδὰς ἐποίησαντο πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τριακοντούταις, ἀποδόντες Νίσαιαν, καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζῆνα καὶ Ἀχαΐαν· ταῦτα γὰρ εἶχον Ἀθηναῖοι Πελοποννησίων. ἔκτω δὲ ἔτει Σαμίοις καὶ Μιλησίοις πόλεμος ἐγένετο περὶ Πριήνης· καὶ οἱ Μιλήσιοι ἐλασσούμενοι τῶ πολέμῳ, παρ' Ἀθηναίους ἐλθόντες κατεβόων τῶν Σαμίων. ξυνεπελαμβάνοντο δὲ καὶ ἐξ αὐτῆs τῆs Σάμου ἄνδρες ἰδιῶται, νεωτερίσαι βουλόμενοι τὴν πολιτείαν. πλεύσαντες οὖν Ἀθηναῖοι ἐς Σάμον ναυσὶ τεσσαράκοντα δη-

μοκρατίαν κατέστησαν, καὶ ὁμήρους ἔλαβον τῶν Σαμίων πεντήκοντα μὲν παῖδας, ἴσους δὲ ἄνδρας, καὶ κατέθεντο ἐς Λήμνον, καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες ἀνεχώρησαν. τῶν δὲ Σαμίων (ἦσαν γάρ τινες οἱ οὐχ ὑπέμενον, ἀλλ' ἔφυγον ἐς τὴν ἠπειρον) ξυνθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει τοῖς δυνατωτάτοις καὶ Πισσοῦθνη τῷ Ὑστάσπου ξυμμαχίαν, ὃς εἶχε Σάρδεις τότε, ἐπικούρους τε ξυλλέξαντες ἐς ἑπτακοσίους, διέβησαν ὑπὸ νύκτα ἐς τὴν Σάμον, καὶ πρῶτον μὲν τῷ δήμῳ ἐπανεστήσαν, καὶ ἐκράτησαν τῶν πλείστων, ἔπειτα τοὺς ὁμήρους κλέψαντες ἐκ Λήμνου τοὺς αὐτῶν ἀπέστησαν, καὶ τοὺς φρουροὺς τοὺς Ἀθηναίων καὶ τοὺς ἄρχοντας, οἳ ἦσαν παρὰ σφίσι, ἐξέδосαν Πισσοῦθνη, ἐπὶ τε Μίλητον εὐθὺς παρεσκευάζοντο στρατεύειν. ξυναπέστησαν δὲ αὐτοῖς Βυζάντιοι. 116. Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἦσθοντο, πλεύσαντες ναυσὶν ἐξήκοντα ἐπὶ Σάμον, ταῖς μὲν ἑκατάδεκα τῶν νεῶν οὐκ ἐχρήσαντο (ἔτυχον γὰρ αἱ μὲν ἐπὶ Καρίας ἐς προσκοπήν τῶν Φοινισσῶν νεῶν οἰχόμεναι, αἱ δ' ἐπὶ Χίου καὶ Λέσβου περιαγγέλλουσαι βοηθεῖν), τεσσαράκοντα δὲ νασι καὶ τέσσαρσι, Περικλέους δεκάτου αὐτοῦ στρατηγούντος, ἐναυμάχησαν πρὸς Τραγίᾳ τῇ νήσῳ Σαμίων ναυσὶν ἑβδομήκοντα, ὧν ἦσαν αἱ εἴκοσι στρατιώτιδες· ἔτυχον δὲ αἱ πᾶσαι ἀπὸ Μιλήτου πλέουσai· καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. ὕστερον δὲ αὐτοῖς ἐβοήθησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν νῆες τεσσαράκοντα καὶ Χίων καὶ Λεσβίων πέντε καὶ εἴκοσι, καὶ ἀποβάντες καὶ κρατοῦντες τῷ πεζῷ ἐπολιόρκουν τρισὶ τείχεσι τὴν πόλιν, καὶ ἐκ θαλάσσης ἄμα. Περικλῆς δὲ λαβὼν ἐξήκοντα ναῦς ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν ὄχετο κατὰ τάχος ἐπὶ Κάννου καὶ Καρίας, ἐσαγγελθέντων ὅτι Φοινισσαι νῆες ἐπ' αὐτοὺς πλέουσιν· ὄχετο γὰρ καὶ ἐκ τῆς Σάμου πέντε νασι Σητσαγόρας καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὰς Φοι-

νίσσας. 117. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σάμιοι ἑξαπιναιῶς ἔκπλουν ποιησάμενοι, ἀφράκτῳ τῷ στρατοπέδῳ ἐπιπεσόντες τὰς τε προφυλακίδας ναῦς διέφθειραν, καὶ ναυμαχοῦντες τὰς ἀνταναγομένας ἐνίκησαν, καὶ τῆς θαλάσσης τῆς καθ' ἑαυτοὺς ἐκράτησαν ἡμέρας περὶ τεσσαρασκαίδεκα, καὶ ἐσεκομίσαντο καὶ ἐξεκομίσαντο ἃ ἐβούλοντο. ἐλθόντος δὲ Περικλέους πάλιν ταῖς ναυσὶ κατεκλείσθησαν. καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ὕστερον προσεβοήθησαν τεσσαράκοντα μὲν αἱ μετὰ Θουκυδίδου καὶ Ἀγνωνος καὶ Φορμίωνος νῆες, εἴκοσι δὲ αἱ μετὰ Τληπολέμου καὶ Ἀντικλέους, ἐκ δὲ Χίου καὶ Λέσβου τριάκοντα. καὶ ναυμαχίαν μὲν τινα βραχεῖαν ἐποίησαντο οἱ Σάμιοι, ἀδύνατοι δὲ ὄντες ἀντισχεῖν ἐξεπολιορκήθησαν ἐνάτῳ μηνὶ καὶ προσεχώρησαν ὁμολογία, τείχος τε καθελόντες καὶ ὁμήρους δόντες καὶ ναῦς παραδόντες, καὶ χρήματα τὰ ἀναλωθέντα κατὰ χρόνους ταξάμενοι ἀποδοῦναι. ξυνέβησαν δὲ καὶ Βυζάντιοι, ὥσπερ καὶ πρότερον ὑπήκοοι εἶναι.

118. Μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη γίγνεται οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὰ προειρημένα, τὰ τε Κερκυραϊκὰ καὶ τὰ Ποτιδαιατικὰ καὶ ὅσα πρόφασις τοῦδε τοῦ πολέμου κατέστη. ταῦτα δὲ ξύμπαντα ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες πρὸς τε ἀλλήλους καὶ τὸν βάρβαρον, ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα μετὰ τῆς Ξέρξου ἀναχωρήσεως καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦδε τοῦ πολέμου· ἐν οἷς Ἀθηναῖοι τὴν τε ἀρχὴν ἐγκρατεστέραν κατεστήσαντο καὶ αὐτοὶ ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμει, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι οὔτε ἐκόλουν, εἰ μὴ ἐπὶ βραχὺ, ἡσύχαζόν τε τὸ πλεόν τοῦ χρόνου, ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς ἰέναι ἐς τοὺς πολέμους, εἰ μὴ ἀναγκάζονται, τὸ δέ τι καὶ πολέμοις οἰκείους ἐξειργόμενοι, πρὶν δὴ ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων σαφῶς

ἦρετο καὶ τῆς ξυμμαχίας αὐτῶν ἤπτοντο. τότε δὲ οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο, ἀλλ' ἐπιχειρητέα ἐδόκει εἶναι πάσῃ προθυμίᾳ καὶ καθαιρετέα ἢ ἰσχύς, ἣν δύνωνται, ἀραμένοις τόνδε τὸν πόλεμον. αὐτοῖς μὲν οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις διέγνωστο λελύσθαι τε τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀδικεῖν, πέμψαντες δὲ ἐς Δελφοὺς ἐπηρώτων τὸν θεὸν εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται· ὁ δὲ ἀνείλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος. 119. αὖθις δὲ τοὺς ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν, εἰ χρὴ πολεμεῖν. καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβειων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας καὶ ξυνόδου γενομένης, οἳ τε ἄλλοι εἶπον ἃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι, καὶ οἱ Κορίνθιοι, δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἐκάστων ἰδίᾳ ὥστε ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ τῆ Ποτιδαία μὴ προδιαφθαρῆ, παρόντες δὲ καὶ τότε καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες, ἔλεγον τοιάδε.

120. “ΤΟΥΣ μὲν Λακεδαιμονίους, ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα ὡς οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμόν εἰσι καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας, τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας, τὰ κοινὰ προσκοπεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτιμῶνται. ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησαν, οὐχὶ διδαχῆς δέονται ὥστε φυλάξασθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ καταφικημένους εἰδέναι χρὴ ὅτι, τοῖς κάτω ἢ μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἔξουσι τὴν κατακομιδὴν τῶν ὠραίων καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῆ ἡπείρῳ δίδωσι, καὶ τῶν νῦν λεγομένων μὴ κακοὺς

“ κριτὰς, ὡς μὴ προσηκόντων, εἶναι, προσδέχεσθαι δέ
 “ ποτε, εἰ τὰ κάτω πρόοιτο, καὶν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν
 “ προελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἦσσον νῦν βουλευέσ-
 “ θαι. διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ’
 “ εἰρήνης μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μὲν
 “ ἐστίν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν, ἀγαθῶν δὲ ἀδικου-
 “ μένους ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμεῖν, εὖ δὲ παρασχὸν ἐκ
 “ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι, καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον
 “ εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι, μήτε τῷ ἡσυχίῳ τῆς εἰρήνης ἡδό-
 “ μενον ἀδικεῖσθαι. ὅ τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνῶν τά-
 “ χιστ’ ἂν ἀφαιρεθείη τῆς ῥαστώνης τὸ τερπνὸν, δι’
 “ ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι· ὅ τε ἐν πολέμῳ εὐτυχία
 “ πλεονάζων οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρόμε-
 “ νος. πολλὰ γὰρ κακῶς γνωσθέντα ἀβουλοτέρων τῶν
 “ ἐναντίων † τυχόντων † κατωρθώθη, καὶ ἔτι πλέω, ἃ
 “ καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι ἐς τὸνναντίον αἰσχροῶς
 “ περιέστη. ἐνθυμεῖται γὰρ οὐδεὶς ὁμοῖα τῇ πίστει καὶ
 “ ἔργῳ ἐπέξέρχεται, ἀλλὰ μετ’ ἀσφαλείας μὲν δοξάζο-
 “ μεν, μετὰ δέους δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν. 121. ἡμεῖς
 “ δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγείρομεν καὶ ἱκανὰ
 “ ἔχοντες ἐγκλήματα, καὶ ὅταν ἀμυνώμεθα Ἀθηναίους,
 “ καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ. κατὰ πολλὰ δὲ ἡμᾶς
 “ εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν πλήθει προὔχοντας καὶ
 “ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως πάντας ἐς τὰ πα-
 “ ραγγελλόμενα ἰόντας. ναυτικόν τε, ᾧ ἰσχύουσιν, ἀπὸ
 “ τῆς ὑπαρχούσης τε ἐκάστοις οὐσίας ἐξαρτυσόμεθα, καὶ
 “ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρημάτων· δά-
 “ νεισμα γὰρ ποιησάμενοι ὑπολαβεῖν οἰοί τ’ ἐσμέν μισθῷ
 “ μείζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυβάτας. ὠνητὴ γὰρ Ἀθη-
 “ ναίων ἡ δύναμις μᾶλλον ἢ οἰκεία· ἡ δὲ ἡμετέρα ἦσσον
 “ ἂν τοῦτο πάθοι, τοῖς σώμασι τὸ πλεόν ἰσχύουσα ἢ

“ τοῖς χρήμασι. μιᾷ τε νίκη ναυμαχίας κατὰ τὸ εἶκός
 “ ἀλίσκονται· εἰ δ’ ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς
 “ ἐν πλέονι χρόνῳ τὰ ναυτικά. καὶ ὅταν τὴν ἐπιστήμην
 “ ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχίᾳ δὴ που πε-
 “ ρισόμεθα. ὁ γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν φύσει ἀγαθόν, ἐκείνοις
 “ οὐκ ἂν γένοιτο διδαχῆ· ὁ δ’ ἐκείνοι ἐπιστήμη προὔ-
 “ χουσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστὶ μελέτη. χρήματα δ’ ὥστ’
 “ ἔχειν ἐς αὐτὰ, οἴσομεν· ἢ δεινὸν ἂν εἴη, εἰ οἱ μὲν ἐκεί-
 “ νων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες οὐκ
 “ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ’ ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθροὺς
 “ καὶ αὐτοὶ ἅμα σώζεσθαι οὐκ ἄρα δαπανήσομεν, καὶ
 “ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπ’ ἐκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες αὐτοῖς τού-
 “ τοις κακῶς πάσχειν. 122. ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι
 “ ὁδοὶ τοῦ πολέμου ἡμῖν, ξυμμάχων τε ἀπόστασις, μά-
 “ λιστα παραίρεσις οὔσα τῶν προσόδων αἷς ἰσχύουσι,
 “ καὶ ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ, ἄλλα τε ὅσα οὐκ ἂν τις
 “ νῦν προΐδοι. ἥκιστα γὰρ πόλεμος ἐπὶ ρήτοῖς χωρεῖ,
 “ αὐτὸς δὲ ἀφ’ αὐτοῦ τὰ πολλὰ τεχνᾶται πρὸς τὸ παρα-
 “ τυγχανόν· ἐν ᾧ ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας
 “ βεβαιότερος, ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν οὐκ ἐλάσσω
 “ πταίει. ἐνθυμώμεθα δὲ καὶ ὅτι εἰ μὲν ἦσαν ἡμῶν ἐκάσ-
 “ τοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὄρων διαφοραὶ, οἰστὸν
 “ ἂν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξύμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἰκα-
 “ νοὶ καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι. ὥστε, εἰ μὴ καὶ
 “ ἀθροοὶ καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστν μιᾷ γνώμῃ
 “ ἀμννούμεθα αὐτοὺς, δίχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χει-
 “ ρώσονται. καὶ τὴν ἦσαν, εἰ καὶ δεινὸν τῷ ἀκοῦσαι,
 “ ἴστω οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ ἀντικρυς δουλείαν· ὁ
 “ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι αἰσχρὸν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ
 “ πόλεις τοσαύδε ὑπὸ μιᾶς κατοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἢ δικαίως
 “ δοκοῖμεν ἂν πάσχειν, ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι, καὶ τῶν

“ πατέρων χείρους φαίνεσθαι, οὐ τὴν Ἑλλάδα ἠλευθέ-
 “ ρωσαν· ἡμεῖς δὲ οὐδ’ ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιούμεν αὐτὸ,
 “ τύραννον δὲ ἐῶμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν, τοὺς δ’ ἐν μιᾷ
 “ μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν. καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως
 “ τάδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ἀπήλλακται,
 “ ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας ἢ ἀμελείας. οὐ γὰρ δὴ πεφευ-
 “ γότες ταῦτα ἐπὶ τὴν πλείστους δὴ βλάβασαν κατα-
 “ φρόνησιν κεχωρήκατε, ἢ ἐκ τοῦ πολλοῦ σφάλλιν τὸ
 “ ἐναντίον ὄνομα ἀφροσύνη μετωνόμασται. 123. τὰ
 “ μὲν οὖν προγεγενημένα τί δεῖ μακρότερον, ἢ ἐς ὅσον
 “ τοῖς νῦν ξυμφέρι, αἰτιᾶσθαι; περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελ-
 “ λόντων τοῖς παροῦσι βοηθοῦντας χρὴ ἐπιταλαιπωρεῖν·
 “ πάτριον γὰρ ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι·
 “ καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε νῦν
 “ καὶ ἐξουσίᾳ ὀλίγον προφέρετε (οὐ γὰρ δίκαιον, ἂ τῇ
 “ ἀπορίᾳ ἐκτῆθη, τῇ περιουσίᾳ ἀπολέσθαι), ἀλλὰ θαρ-
 “ σοῦντας ἰέναι κατὰ πολλὰ ἐς τὸν πόλεμον, τοῦ τε
 “ θεοῦ χρήσαντος καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ξυλλήψεσθαι,
 “ καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος πάσης ξυναγωνιουμένης, τὰ
 “ μὲν φόβῳ, τὰ δὲ ὠφελείᾳ. σπονδὰς τε οὐ λύσετε πρό-
 “ τεροι, ἄς γε καὶ ὁ θεὸς κελεύων πολεμεῖν νομίζει πα-
 “ ραβεβάσθαι, ἡδικημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσετε· λύ-
 “ ουσι γὰρ οὐχ οἱ ἀμνόμενοι, ἀλλ’ οἱ πρότεροι ἐπιόντες.
 “ 124. ὥστε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμεῖν,
 “ καὶ ἡμῶν τάδε κοινῇ παραινούντων, εἴπερ βεβαιότατον
 “ τὸ ταῦτα ξυμφέροντα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις εἶναι,
 “ μὴ μέλλετε Ποτιδαιάταις τε ποιεῖσθαι τιμωρίαν, οὔσι
 “ Δωριεῦσι καὶ ὑπὸ Ἴώνων πολιορκουμένοις, οὗ πρότε-
 “ ρον ἦν τοῦναντίον, καὶ τῶν ἄλλων μετελθεῖν τὴν ἐλευ-
 “ θερίαν. ὥς οὐκέτι ἐνδέχεται περιμένοντας τοὺς μὲν ἡδὴ
 “ βλάπτεσθαι, τοὺς δ’, εἰ γνωσθησόμεθα ξυκελθόντες

“ μὲν ἀμύνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστερον τὸ
 “ αὐτὸ πάσχειν· ἀλλὰ νομίσαντες ἐς ἀνάγκην ἀφίχθαι,
 “ ὧ ἄνδρες ξυμμαχοί, καὶ ἅμα τάδε ἄριστα λέγεσθαι,
 “ ψηφίσασθε τὸν πόλεμον, μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα
 “ δεινὸν, τῆς δ' ἀπ' αὐτοῦ διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμή-
 “ σαντες· ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιού-
 “ ται, ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι οὐχ ὁμοίως ἀκινδύ-
 “ νον. καὶ τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλιν τύ-
 “ ραννον ἡγησάμενοι ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι,
 “ ὥστε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν τῶν δὲ διανοεῖσθαι, παρασ-
 “ τησώμεθα ἐπελθόντες, καὶ αὐτοὶ ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν
 “ οἰκῶμεν, καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους Ἑλληνας ἐλευ-
 “ θερώσωμεν.” Τοιαῦτα οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

125. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ ἀφ' ἀπάντων ἤκου-
 σαν γνώμην, ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς συμμαχοῖς ἅπασιν,
 ὅσοι παρήσαν, ἐξῆς, καὶ μείζονι καὶ ἐλάσσονι πόλει·
 καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμεῖν. δεδομένον δὲ αὐ-
 τοῖς εὐθύς μὲν ἀδύνατα ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαρασκευοῖς οὖσιν,
 ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδόκει ἐκάστοις ἅ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ
 εἶναι μέλλησιν. ὅμως δὲ καθισταμένοις ὧν ἔδει ἐνιαυτὸς
 μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δὲ, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀτ-
 τικὴν καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερώς. 126. ἐν
 τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους
 ἐγκλήματα ποιούμενοι, ὅπως σφίσιν ὅτι μεγίστη πρό-
 φασις εἴη τοῦ πολεμεῖν, ἢν μὴ τι ἐσακούωσι. καὶ πρῶ-
 τον μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον
 τοὺς Ἀθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ· τὸ δὲ ἄγος
 ἦν τοιούδε. Κύλων ἦν Ὀλυμπιονίκης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος,
 τῶν πάλαι εὐγενὴς τε καὶ δυνατός· ἐγεγαμῆκει δὲ θυγα-
 τέρα Θεαγένους, Μεγαρέως ἀνδρὸς ὃς κατ' ἐκείνον τὸν
 χρόνον ἐτυράννει Μεγάρων. χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι ἐν

Δελφοῖς ἀνείλεν ὁ θεὸς ἐν τῇ τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καταλαβεῖν τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν. ὁ δὲ παρά τε τοῦ Θεαγένους δύναμιν λαβὼν καὶ τοὺς φίλους ἀναπέισας, ἐπειδὴ ἐπήλθον Ὀλύμπια τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἐπὶ τυραννίδι, νομίσας ἑορτὴν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι, καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν Ὀλύμπια νευικηκότι. εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλοθί που ἡ μεγίστη ἑορτὴ εἴρητο, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε τό τε μαντείου οὐκ ἐδήλου· ἔστι γὰρ καὶ Ἀθηναίοις Διάσια, ἃ καλεῖται Διὸς ἑορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως, ἐν ἣ πανδημεὶ θύουσι, πολλοὶ οὐχ ἱερέια ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια· δοκῶν δὲ ὀρθῶς γινώσκειν ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθησάν τε πανδημεὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρκουν. χρόνου δὲ ἐπιγιγνομένου οἱ Ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσεδρεία ἀπήλθον οἱ πολλοὶ, ἐπιτρέψαντες τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι, ἣ ἂν ἄριστα διαγιγνώσκωσι· τότε δὲ τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἔπρασσον. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύλωνος πολιορκούμενοι φλαύρως εἶχον σίτου τε καὶ ὕδατος ἀπορία. ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐκδιδράσκουσιν· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἐπιέζοντο, καὶ τινες καὶ ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἰκέται τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν, ὡς ἐώρων ἀποθνήσκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγαγόντες ἀπέκτειναν· καθεζομένους δὲ τινες καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν ἐν τοῖς βωμοῖς ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο. καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο καὶ τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεῖς

τούτους, ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος ὕστερον μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων, τοὺς τε ζῶντας ἐλαύνοντες, καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὀστᾶ ἀνελόντες ἐξέβαλον· κατήλθον μέντοι ὕστερον, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔστιν ἔτι ἐν τῇ πόλει. 127. τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον ἐλαύνειν δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες δὲ Περικλέα τὸν Ξανθίππου προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα, καὶ νομίζοντες ἐκπεσόντος αὐτοῦ ῥᾶον σφίσι προχωρεῖν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσοῦτον ἠλπίζον παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος. ὦν γὰρ δυνατώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν καὶ ἄγων τὴν πολιτείαν, ἠναντιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ οὐκ εἶα ὑπέικειν ἄλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὄρμα τοὺς Ἀθηναίους.

128. Ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι ἀναστήσαντές ποτε ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταινάρου τῶν Εἰλώτων ἰκέτας, ἀπαγαγόντες διέφθειραν· δι' ὃ δὴ καὶ σφίσιν αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι ἐν Σπάρτῃ. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς Χαλκιοῖκου ἄγος ἐλαύνειν αὐτούς· ἐγένετο δὲ τοιούδε· ἐπειδὴ Πausanίας ὁ Λακεδαιμόνιος τὸ πρῶτον μεταπεμφθεὶς ὑπὸ Σπαρτιατῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ κριθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἀπελύθη μὴ ἀδικεῖν, δημοσίᾳ μὲν οὐκέτι ἐξεπέμφθη, ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς τριήρη λαβὼν Ἑρμιονίδα ἄνευ Λακεδαιμονίων ἀφικνεῖται ἐς Ἑλλάσποντον. τῷ μὲν λόγῳ ἐπὶ τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον, τῷ δὲ ἔργῳ τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα πράσσειν, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐνεχείρησεν, ἐφίεμενος τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχῆς. εὐεργεσίαν δὲ ἀπὸ τούδε πρῶτον ἐς βα-

σιλέα κατέθετο, καὶ τοῦ παντὸς πράγματος ἀρχὴν ἐποιήσατο· Βυζάντιον γὰρ ἐλὼν τῇ προτέρᾳ παρουσίᾳ μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου ἀναχώρησιν (εἶχον δὲ Μῆδοι αὐτὸ καὶ βασιλέως προσήκοντές τινες καὶ ξυγγενεῖς, οἱ ἐάλωσαν ἐν αὐτῷ) τότε τούτους οὓς ἔλαβεν ἀποπέμπει βασιλεῖ κρύφα τῶν ἄλλων ξυμμάχων, τῷ δὲ λόγῳ ἀπέδρασαν αὐτόν. ἔπρασσε δὲ ταῦτα μετὰ Γογγύλου τοῦ Ἐρετριέως, ὃπερ ἐπέτρεψε τό τε Βυζάντιον καὶ τοὺς αἰχμαλώτους. ἔπεμψε δὲ καὶ ἐπιστολὴν τὸν Γόγγυλον φέροντα αὐτῷ· ἐνεγέγραπτο δὲ τάδε ἐν αὐτῇ, ὡς ὕστερον ἀνευρέθη, “ Πausanias ὁ ἡγεμὼν τῆς Σπάρτης τούσδε “ τέ σοι χαρίζεσθαι βουλόμενος ἀποπέμπει δορὶ ἐλὼν, “ καὶ γνώμην ποιῶμαι, εἰ καὶ σοὶ δοκεῖ, θυγατέρα τε “ τὴν σὴν γῆμαι καὶ σοὶ Σπάρτην τε καὶ τὴν ἄλλην “ Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιῆσαι. δυνατὸς δὲ δοκῶ εἶναι “ ταῦτα πράξαι μετὰ σοῦ βουλευόμενος. εἰ οὖν τί σε “ τούτων ἀρέσκει, πέμπε ἄνδρα πιστὸν ἐπὶ θάλασσαν, “ δι’ οὗ τὸ λοιπὸν τοὺς λόγους ποιησόμεθα.” 129. τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου, Ξέρξης δὲ ἦσθη τε τῇ ἐπιστολῇ, καὶ ἀποστέλλει Ἀρτάβαζον τὸν Φαρνάκου ἐπὶ θάλασσαν, καὶ κελεύει αὐτὸν τὴν τε Δασκυλίτιν σατραπείαν παραλαβεῖν, Μεγαβάτην ἀπαλλάξαντα ὃς πρότερον ἦρχε, καὶ παρὰ Πausanias ἐς Βυζάντιον ἐπιστολὴν ἀντεπετίθει αὐτῷ ὡς τάχιστα διαπέμψαι, καὶ τὴν σφραγίδα ἀποδείξαι, καὶ ἦν τι αὐτῷ Πausanias παραγγέλλη περὶ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων, πράσσειν ὡς ἄριστα καὶ πιστότατα. ὁ δὲ ἀφικόμενος τά τε ἄλλα ἐποιήσεν ὥσπερ εἶρητο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν διέπεμψεν· ἀντεγέγραπτο δὲ τάδε, “ Ὡδε λέγει βασιλεὺς Ξέρξης Πausanias “ νία, καὶ τῶν ἀνδρῶν οὓς μοι πέραν θαλάσσης ἐκ Βυζαντίου ἔσωσας, κεῖταί σοι εὐεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ

“ οἴκῳ ἔσαεὶ ἀνάγραφτος, καὶ τοῖς λόγοις τοῖς ἀπὸ σοῦ
 “ ἀρέσκομαι. καὶ σε μήτε νύξ μήθ’ ἡμέρα ἐπισχέτω
 “ ὥστε ἀνεῖναι πράσσειν τι ὧν ἐμοὶ ὑπισχνῆ, μηδὲ χρυ-
 “ σοῦ καὶ ἀργύρου δαπάνῃ κεκωλύσθω, μηδὲ στρατιᾶς
 “ πλήθει, εἴ ποι δεῖ παραγίγνεσθαι· ἀλλὰ μετ’ Ἄρτα-
 “ βάζου ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ὃν σοι ἔπεμψα, πράσσε θαρσῶν
 “ καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ σὰ, ὅπῃ κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔξει
 “ ἀμφοτέροις.” 130. ταῦτα λαβὼν ὁ Πανσανίας τὰ
 γράμματα, ὧν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι ὑπὸ
 τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν Πλαταιαῖσιν ἡγεμονίαν, πολλῶ
 τότε μᾶλλον ἦρτο, καὶ οὐκέτι ἠδύνατο ἐν τῷ καθεστη-
 κότι τρόπῳ βιοτεῦναι, ἀλλὰ σκευὰς τε Μηδικὰς ἐνδύο-
 μενος ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἐξῆει, καὶ διὰ τῆς Θράκης πο-
 ρευόμενον αὐτὸν Μῆδοι καὶ Αἰγύπτιοι ἐδορυφόρουν, τρά-
 πεζάν τε Περσικὴν παρετίθετο, καὶ κατέχειν τὴν διά-
 νοιαν οὐκ ἠδύνατο, ἀλλ’ ἔργοις βραχέσι προῦδήλου ἅ
 τῇ γνώμῃ μειζρόνως ἐσέπειτα ἐμελλε πράξειν. δυσπρόσο-
 δόν τε αὐτὸν παρεῖχε, καὶ τῇ ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρήτο
 ἐς πάντας ὁμοίως, ὥστε μηδένα δύνασθαι προσίεναι·
 διόπερ καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἦκιστα ἡ ξυμμα-
 χία μετέστη. 131. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι τό-
 τε πρῶτον δι’ αὐτὰ ταῦτα ἀνεκαλέσαντο αὐτὸν, καὶ
 ἐπειδὴ τῇ Ἑρμιονίδι νῆϊ τὸ δεύτερον ἐκπλεύσας οὐ κε-
 λευσάντων αὐτῶν τοιαῦτα ἐφαίνετο ποιῶν, καὶ ἐκ τοῦ
 Βυζαντίου βία ὑπ’ Ἀθηναίων ἐκπολιορκηθεὶς ἐς μὲν τὴν
 Σπάρτην οὐκ ἐπανεχώρει, ἐς δὲ Κολωνὰς τὰς Τρωάδας
 ἰδρυθεὶς πράσσων τε ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς πρὸς τοὺς βαρ-
 βάρους καὶ οὐκ ἐπ’ ἀγαθῶ τὴν μονὴν ποιούμενος, οὕτω
 δὲ οὐκέτι ἐπέσχον, ἀλλὰ πέμψαντες κήρυκα οἱ ἔφοροι
 καὶ σκυτάλην εἶπον τοῦ κήρυκος μὴ λείπεσθαι, εἰ δὲ
 μὴ, πόλεμον αὐτῷ Σπαρτιατίας προαγορεύειν. ὁ δὲ βου-

λόμενος ὡς ἤκιστα ὑπόπτος εἶναι, καὶ πιστεύων χρήμασι διαλύσειν τὴν διαβολὴν, ἀνεχώρει τὸ δεύτερον ἐς Σπάρτην. καὶ ἐς μὲν τὴν εἰρκτὴν ἐσπίπτει τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐφόρων (ἔξεστι δὲ τοῖς ἐφόροις τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο), ἔπειτα διαπραξάμενος ὕστερον ἐξῆλθε, καὶ καθίστησιν ἑαυτὸν ἐς κρίσιν τοῖς βουλομένοις περὶ αὐτὸν ἐλέγχειν. 132. καὶ φανερόν μὲν εἶχον οὐδὲν οἱ Σπαρτιᾶται σημεῖον, οὔτε οἱ ἐχθροὶ οὔτε ἡ πᾶσα πόλις, ὅτῳ ἂν πιστεύσαντες βεβαίως ἐτιμωροῦντο ἄνδρα γένους τε τοῦ βασιλείου ὄντα καὶ ἐν τῷ παρόντι τιμὴν ἔχοντα (Πλείσταρχον γὰρ τὸν Λεωνίδου, ὄντα βασιλέα καὶ νέον ἔτι, ἀνεψιὸς ὧν ἐπετρόπευεν)· ὑποψίας δὲ πολλὰς παρέειχε, τῇ τε παρανομίᾳ καὶ ζηλώσει τῶν βαρβάρων, μὴ ἴσος βούλεσθαι εἶναι τοῖς παροῦσι, τά τε ἄλλα αὐτοῦ ἀνεσκόπουν, εἴ τί πού ἐξεδεδιήτητο τῶν καθεστῶτων νομίμων, καὶ ὅτι ἐπὶ τὸν τρίποδά ποτε τὸν ἐν Δελφοῖς, ὃν ἀνέθεσαν οἱ Ἕλληνας ἀπὸ τῶν Μήδων ἀκροθίνιον, ἠξίωσεν ἐπιγράψασθαι αὐτὸς ἰδίᾳ τὸ ἐλεγείον τόδε,

Ἑλλήνων ἀρχηγός, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων,

Παυσανίας Φοῖβῳ μνήμ' ἀνέθηκε τόδε.

τὸ μὲν οὖν ἐλεγείον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξεκόλαψαν εὐθύς τότε ἀπὸ τοῦ τρίποδος τοῦτο, καὶ ἐπέγραψαν ὀνομαστὶ τὰς πόλεις, ὅσαι ξυγκαθελούσαι τὸν βάρβαρον ἔστησαν τὸ ἀνάθημα· τοῦ μέντοι Παυσανίου ἀδίκημα καὶ τοῦτ' ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπειδὴ ἐν τούτῳ καθειστήκει, πολλῶ μάλλον παρόμοιον πραχθῆναι ἐφαίνετο τῇ παρούσῃ διανοίᾳ. ἐπυρθάνοντο δὲ καὶ ἐς τοὺς Εἰλώτας πράσσειν τι αὐτὸν, καὶ ἦν δὲ οὕτως· ἐλευθέρωσίν τε γὰρ ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς καὶ πολιτείαν, ἣν ξυνεπαναστῶσι καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάζονται. ἀλλ' οὐδ' ὡς οὐδὲ τῶν Εἰλώτων μηνυταῖς τισὶ πιστεύσαντες ἠξίωσαν νεώτερόν τι ποιεῖν ἐς

αὐτὸν, χρώμενοι τῷ τρόπῳ ὥπερ εἰώθασιν ἐς σφᾶς αὐ-
 τοὺς, μὴ ταχεῖς εἶναι περὶ ἀνδρὸς Σπαρτιαίου ἀνευ
 ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων βουλευσαί τι ἀνήκεστον,
 πρὶν γε δὴ αὐτοῖς, ὡς λέγεται, ὁ μέλλων τὰς τελευταίας
 βασιλεῖ ἐπιστολὰς πρὸς Ἀρτάβαζον κομιεῖν, ἀνὴρ Ἀρ-
 γίλιος, παιδικὰ ποτὲ ὦν αὐτοῦ καὶ πιστότατος ἐκείνῳ,
 μηνυτῆς γίγνεται, δείσας κατὰ ἐνθύμησίν τινα, ὅτι οὐ-
 δεῖς πω τῶν πρὸ ἑαυτοῦ ἀγγέλων πάλιν ἀφίκετο, καὶ
 παραποησάμενος σφραγίδα, ἵνα, ἣν ψευσθῆ τῆς δόξης
 ἢ καὶ ἐκεῖνός τι μεταγράψαι αἰτήσῃ, μὴ ἐπιγνῶ, λύει
 τὰς ἐπιστολὰς, ἐν αἷς ὑπονοήσας τι τοιοῦτο προσε-
 πεστάλθαι καὶ αὐτὸν εὖρεν ἐγγεγραμμένον κτείνειν.
 133. τότε δὲ οἱ ἔφοροι, δείξαντος αὐτοῦ τὰ γράμματα,
 μᾶλλον μὲν ἐπίστευσαν, αὐτήκοοι δὲ βουλευθέντες ἔτι
 γενέσθαι αὐτοῦ Πausανίου τι λέγοντος, ἀπὸ παρασκευῆς
 τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ Ταίναρον ἰκέτου οἰχομένου, καὶ σκη-
 νησαμένου διπλῆν διαφράγματι καλύβην, ἐς ἣν τῶν τε
 ἐφόρων ἐντός τινος ἔκρυψε, καὶ Πausανίου ὡς αὐτὸν
 ἐλθόντος καὶ ἐρωτῶντος τὴν πρόφασιν τῆς ἰκετείας, ἦσ-
 θοντο πάντα σαφῶς, αἰτιωμένου τοῦ ἀνθρώπου τὰ τε
 περὶ αὐτοῦ γραφέντα καὶ τᾶλλ' ἀποφαίνοντος καθ' ἕκασ-
 τον, ὡς οὐδὲν πώποτε αὐτὸν ἐν ταῖς πρὸς βασιλέα δια-
 κονίαις παραβάλοιτο, προτιμηθεῖν δ' ἐν ἴσῳ τοῖς πολ-
 λοῖς τῶν διακόνων ἀποθανεῖν, κἀκείνου ἀντὰ ταῦτα ξυνο-
 μολογοῦντος καὶ περὶ τοῦ παρόντος οὐκ ἔωντος ὀργίζεσ-
 θαι, ἀλλὰ πίστιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διδόντος τῆς ἀναστάσεως,
 καὶ ἀξιοῦντος ὡς τάχιστα πορεύεσθαι καὶ μὴ τὰ πρᾶσ-
 σόμενα διακωλύειν. 134. ἀκούσαντες δὲ ἀκριβῶς τότε
 μὲν ἀπῆλθον οἱ ἔφοροι, βεβαίως δὲ ἤδη εἰδότες ἐν τῇ
 πόλει τὴν ξύλληψιν ἐποιοῦντο. λέγεται δ' αὐτὸν μέλ-
 λοντα ξυλληφθῆσεσθαι ἐν τῇ ὁδῷ, εἰὸς μὲν τῶν ἐφόρων

τὸ πρόσωπον προσιόντος ὡς εἶδε, γνῶναι ἐφ' ᾧ ἐχώρει, ἄλλου δὲ νεύματι ἀφανεῖ χρησαμένου καὶ δηλώσαντος εὐνοία, πρὸς τὸ ἱερόν τῆς Χαλκιοίκου χωρῆσαι δρόμῳ καὶ προκαταφυγεῖν· ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ τέμενος. καὶ ἐς οἴκημα οὐ μέγα, ὃ ἦν τοῦ ἱεροῦ, ἐσελθὼν, ἵνα μὴ ὑπαίθριος τάλαιπωροίῃ, ἡσύχαζεν. οἱ δὲ τὸ παραντίκα μὲν ὑστέρησαν τῇ διώξει, μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφείλον, καὶ τὰς θύρας, ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὸν καὶ ἀπολαβόντες εἴσω, ἀπφοδόμησαν, προσκαθεζόμενοι τε ἐξεπολιόρκησαν λιμῶ. καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν, ὥσπερ εἶχεν, ἐν τῷ οἰκήματι, αισθόμενοι τε ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔτι ἔμπνου ὄντα, καὶ ἐξαχθεῖς ἀπέθανε παραχρήμα. καὶ αὐτὸν ἐμέλλησαν μὲν ἐς τὸν Καιάδα, οὐπερ τοὺς κακούργους [εἰώθεσαν] ἐμβάλλειν· ἔπειτα ἔδοξε πλησίον που κατορύξαι. ὁ δὲ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς τὸν τε τάφον ὕστερον ἔχρησε τοῖς Λακεδαιμονίοις μετενεγκεῖν οὐπερ ἀπέθανε (καὶ νῦν κείται ἐν τῷ προτεμενίσματι, ὃ γραφῆ στήλαι δηλοῦσι), καὶ ὡς ἄγος αὐτοῖς ὃν τὸ πεπραγμένον δύο σώματα ἀνθ' ἑνὸς τῇ Χαλκιοίκῳ ἀποδοῦναι. οἱ δὲ ποιησάμενοι χαλκοῦς ἀνδριάντας δύο ὡς ἀντὶ Πausανίου ἀνέθεσαν. 135. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ τοῦ θεοῦ ἄγος κρίναντος, ἀντεπέταξαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐλαύνειν αὐτό.

Τοῦ δὲ Μηδισμοῦ τοῦ Πausανίου Λακεδαιμόνιοι, πρέσβεις πέμψαντες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους, ξυνεπηγιῶντο καὶ τὸν Θεμιστοκλέα, ὡς εὔρισκον ἐκ τῶν περὶ Πausανίαν ἐλέγχων, ἠξίουσαν τε τοῖς αὐτοῖς κολάζεσθαι αὐτόν. οἱ δὲ πεισθέντες (ἔτυχε γὰρ ὠστρακισμένος, καὶ ἔχων δίαιταν μὲν ἐν Ἀργεῖ, ἐπιφοιτῶν δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην Πελοπόννησον) πέμπουσι μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐτοιμῶν ὄντων ξυνδιώκειν, ἄνδρας οἷς εἶρητο ἄγειν

ὅπου ἂν περιτύχωσιν. 136. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς προαισθόμενος φεύγει ἐκ Πελοποννήσου εἰς Κέρκυραν, ὧν αὐτῶν εὐεργέτης. δεδιέναι δὲ φασκόντων Κερκυραίων ἔχει αὐτὸν ὥστε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἀπέχθασθαι, διακομίζεται ὑπ' αὐτῶν εἰς τὴν ἠπειρον τὴν καταντικρῦ. καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν προστεταγμένων κατὰ πίστιν ἢ χωροίη, ἀναγκάζεται κατὰ τι ἄπορον παρὰ Ἄδμητον τὸν Μολοσσῶν βασιλέα, ὄντα αὐτῷ οὐ φίλον, καταλύσασθαι. καὶ ὁ μὲν οὐκ ἔτυχεν ἐπιδημῶν, ὁ δὲ τῆς γυναικὸς ἰκέτης γενόμενος διδάσκεται ὑπ' αὐτῆς τὸν παῖδα σφῶν λαβὼν καθίξασθαι ἐπὶ τὴν ἐστίαν. καὶ ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον τοῦ Ἀδμήτου δηλοῖ τε ὅς ἐστι, καὶ οὐκ ἀξιοῖ, εἴ τι ἄρα αὐτὸς ἀντεῖπεν αὐτῷ Ἀθηναίων δεομένῳ, φεύγοντα τιμωρεῖσθαι· καὶ γὰρ ἂν ὑπ' ἐκείνου πολλῷ ἴασθενεστέρου† ἐν τῷ παρόντι κακῶς πάσχειν, γενναῖον δὲ εἶναι τοὺς ὁμοίους ἀπὸ τοῦ ἴσου τιμωρεῖσθαι. καὶ ἅμα αὐτὸς μὲν ἐκείνῳ χρείας τινὸς, καὶ οὐκ ἐς τὸ σῶμα σώζεσθαι, ἐναντιωθῆναι· ἐκείνου δ' ἂν, εἰ ἐκδοίη αὐτὸν (εἰπὼν ὑφ' ὧν καὶ ἐφ' ᾧ διώκεται), σωτηρίας ἂν τῆς ψυχῆς ἀποστερηῆσαι. ὁ δὲ ἀκούσας ἀνίστησιν τε αὐτὸν μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱέος, (ὥσπερ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαθέζετο, καὶ μέγιστον ἦν ἰκέτευμα τοῦτο,) 137. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐλθοῦσι καὶ πολλὰ εἰποῦσιν οὐκ ἐκδίδωσιν, ἀλλ' ἀποστέλλει, βουλόμενον ὡς βασιλέα πορευθῆναι, ἐπὶ τὴν ἐτέραν θάλασσαν περὶ εἰς Πύδναν τὴν Ἀλεξάνδρου. ἐν ἣ Ὀλκάδος τυχῶν ἀναγομένης ἐπ' Ἰωνίας καὶ ἐπιβὰς καταφέρεται χειμῶνι εἰς τὸ Ἀθηναίων στρατόπεδον, ὃ ἐπολιόρκει Νάξον. καὶ (ἦν γὰρ ἀγνὸς τοῖς ἐν τῇ νηϊ) δείσας φράζει τῷ ναυκλήρῳ ὅστις ἔστι καὶ δι' αὐτὸν φεύγει, καὶ εἰ μὴ σώσει αὐτὸν, ἔφη ἑρεῖν ὅτι χρήμασι πεισθεὶς αὐτὸν ἄγει· τὴν δὲ

ἀσφάλειαν εἶναι μηδένα ἐκβῆναι ἐκ τῆς νεῶς, μέχρι
 πλοῦς γένηται· πειθομένῳ δ' αὐτῷ χάριν ἀπομνήσκεισθαι
 ἀξίαν. ὁ δὲ ναύκληρος ποιεῖ τε ταῦτα, καὶ ἀποσαλεύσας
 ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὲρ τοῦ στρατοπέδου ὕστερον ἀφικ-
 νεῖται ἐς Ἔφεσον. καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκεῖνόν τε ἐθε-
 ράπευσε χρημάτων δόσει (ἦλθε γὰρ αὐτῷ ὕστερον ἐκ τε
 Ἀθηνῶν παρὰ τῶν φίλων, καὶ ἐξ Ἀργούς ἃ ὑπεξέκειτο),
 καὶ μετὰ τῶν κάτω Περσῶν τινὸς πορευθεὶς ἄνω ἐσπέμ-
 πει γράμματα ὡς βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου,
 νεωστὶ βασιλεύοντα. ἐδήλου δ' ἡ γραφὴ ὅτι “Θεμιστο-
 κλῆς ἦκω παρὰ σέ, ὃς κακὰ μὲν πλείστα Ἑλλήνων
 εἴργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν
 πατέρα ἐπιόντα ἐμοὶ ἀνάγκη ἡμνυόμην, πολὺ δ' ἔτι
 πλείω ἀγαθὰ, ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοὶ, ἐκείνῳ
 δὲ ἐν ἐπικινδύνῳ πάλιν ἡ ἀποκομιδὴ ἐγίγνετο. καὶ μοι
 εὐεργεσία ὀφείλεται,” (γράψας τὴν ἐκ Σαλαμῖνος
 προάγγελσιν τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν,
 ἣν ψευδῶς προσεποιήσατο, τότε δι' αὐτὸν οὐ διάλυσιν)
 καὶ νῦν ἔχων σε μεγάλα ἀγαθὰ δρᾶσαι πάρεμι, διω-
 κόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν σὴν φιλίαν. βού-
 λομαι δ' ἐνιαυτὸν ἐπισχῶν αὐτός σοι περὶ ὧν ἦκω δη-
 λῶσαι.” 138. βασιλεὺς δὲ, ὡς λέγεται, ἐθαύμασέ τε
 αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, καὶ †ἐκέλευε† ποιεῖν οὕτως. ὁ δ' ἐν
 τῷ χρόνῳ, ὃν ἐπέσχε, τῆς Περσίδος γλώσσης ὅσα ἠδύ-
 νατο κατενόησε καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας· ἀφι-
 κόμενος δὲ μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν γίγνεται παρ' αὐτῷ μέγας
 καὶ ὅσος οὐδεὶς πω Ἑλλήνων διὰ τε τὴν προϋπάρχου-
 σαν ἀξίωσιν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐλπίδα, ἣν ὑπετίθει
 αὐτῷ δουλώσειν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ πείραν διδοῦς
 ξυνητὸς φαίνεσθαι. ἦν γάρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα
 δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας, καὶ διαφερόντως τι ἐς αὐτὸ

μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι. οἰκεία γὰρ ξυνέσει, καὶ οὔτε προμαθῶν ἐς αὐτὴν οὐδὲν οὔτ' ἐπιμαθῶν, τῶν τε παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος γνώμων, καὶ τῶν μελλόντων ἐπὶ πλείστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής. καὶ ἂ μὲν μετὰ χεῖρας ἔχοι, καὶ ἐξηγήσασθαι οἴος τε· ὦν δὲ ἄπειρος εἴη, κρίναι ἰκανῶς οὐκ ἀπήλλακτο. τό τε ἄμεινον ἢ χεῖρον ἐν τῷ ἀφανεῖ ἔτι προεώρα μάλιστα. καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, φύσεως μὲν δυνάμει μελέτης δὲ βραχύτητι κράτιστος δὴ οὗτος αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα ἐγένετο. νοσήσας δὲ τελευτᾷ τὸν βίον· λέγουσι δέ τινες καὶ ἐκούσιον φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτὸν, ἀδύνατον νομίσαντα εἶναι ἐπιτελέσαι βασιλεῖ ἂ ὑπέσχετο. μνημεῖον μὲν οὖν αὐτοῦ ἐν Μαγνησίᾳ ἐστὶ τῇ Ἀσιανῇ, ἐν τῇ ἀγορᾷ· ταύτης γὰρ ἦρχε τῆς χώρας, δόντος βασιλέως αὐτῷ Μαγνησίαν μὲν ἄρτον, ἢ προσέφερε πεντήκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ, Λάμψακον δὲ οἶνον (ἐδόκει γὰρ πολυωινότατον τῶν τότε εἶναι), Μυοῦντα δὲ ὄψον. τὰ δὲ ὀστᾶ φασὶ κομισθῆναι αὐτοῦ οἱ προσήκοντες οἴκαδε κελεύσαντος ἐκείνου, καὶ τεθῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ· οὐ γὰρ ἐξῆν θάπτειν, ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντος. τὰ μὲν κατὰ Πανσανίαν τὸν Λακεδαιμόνιον καὶ Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον, λαμπροτάτους γενομένους τῶν καθ' ἑαυτοὺς Ἑλλήνων, οὕτως ἐτελεύτησεν.

139. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας τοιαῦτα ἐπέταξαν τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως· ὕστερον δὲ φοιτῶντες παρ' Ἀθηναίους Ποτιδαίας τε ἀπανίστασθαι ἐκέλευον καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι, καὶ μάλιστα γὰρ πάντων καὶ ἐνδηλότατα προὔλεγον τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελοῦσι μὴ ἂν γίγνεσθαι πόλεμον, ἐν ᾧ εἴρητο αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι

τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἀγορᾷ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι οὔτε τᾶλλα ὑπήκουον οὔτε τὸ ψήφισμα καθήρουν, ἐπικαλοῦντες ἐπεργασίαν Μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀορίστου, καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων. τέλος δὲ ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβειων ἐκ Λακεδαιμόνος, Ῥαμφίου τε καὶ Μελησίππου καὶ Ἀγησάνδρου, καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ὢν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ δὲ τάδε ὅτι “ Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἂν “ εἰ τοὺς Ἕλληνας αὐτονόμους ἀφεῖτε,” ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι γνώμας σφίσιν αὐτοῖς προὔτιθεσαν, καὶ ἐδόκει ἅπαξ περὶ ἀπάντων βουλευσαμένους ἀποκρίνασθαι. καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἔλεγον, ἐπ' ἀμφοτέρα γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις, καὶ ὡς χρὴ πολεμεῖν καὶ ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ καθελεῖν· καὶ παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον πρῶτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, παρήγει τοιαύδε.

140. “ ΤΗΣ μὲν γνώμης, ᾧ Ἀθηναῖοι, αἰὲ τῆς αὐ-
 “ τῆς ἔχομαι, μὴ εἴκειν Πελοποννησίοις, καίπερ εἰδὼς
 “ τοὺς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε
 “ πολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς
 “ ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρεπομένους. ὀρῶ δὲ καὶ
 “ νῦν ὁμοῖα καὶ παραπλήσια συμβουλευτέα μοι ὄντα,
 “ καὶ τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαίῳ τοῖς κοινῇ δόξα-
 “ σιν, ἣν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν, ἢ μηδὲ
 “ κατορθοῦντας τῆς ξυνέσεως μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται
 “ γὰρ τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἡσσον ἀμαθῶς
 “ χωρῆσαι ἢ καὶ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου· διόπερ καὶ
 “ τὴν τύχην, ὅσα ἂν παρὰ λόγον ξυμβῆ, εἰώθαμεν αἰ-
 “ τιάσθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ πρότερόν τε δῆλοι ἦσαν

“ ἐπιβουλεύοντες ἡμῖν, καὶ νῦν οὐχ ἥκιστα. εἰρημένον
 “ γὰρ δίκας μὲν τῶν διαφορῶν ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέ-
 “ χεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας
 “ πω ἤτησαν οὔτε ἡμῶν διδόντων δέχονται, βούλονται
 “ δὲ πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγοις τὰ ἐγκλήματα διαλύεσ-
 “ θαι, καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμενοι πάρ-
 “ εῖσι. Ποτιδαίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι, καὶ
 “ Αἴγιναν ἀυτόνομον ἀφίεναι, καὶ τὸ Μεγαρέων ψήφισ-
 “ μα καθαιρεῖν· οἱ δὲ τελευταῖοι οἶδε ἤκοντες, καὶ τοὺς
 “ Ἕλληνας προαγορεύουσιν ἀυτόνομους ἀφίεναι. ὑμῶν
 “ δὲ μηδεὶς νομίση περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν, εἰ τὸ
 “ Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν, ὅπερ μάλιστα
 “ προὔχονται, εἰ καθαιρεθῆῃ, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πό-
 “ λεμον· μηδ’ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς αἰτίαν ὑπολίπησθε ὡς διὰ
 “ μικρὸν ἐπολεμήσατε. τὸ γὰρ βραχὺ τι τοῦτο πᾶσαν
 “ ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ πείραν τῆς γνώμης. οἷς
 “ εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μείζον εὐθὺς ἐπιταχθή-
 “ σεσθε, ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες· ἀπισχυρι-
 “ σάμενοι δὲ σαφὲς ἂν καταστήσετε αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἴσου
 “ ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι. 141. αὐτόθεν δὴ δια-
 “ νοήθητε ἢ ὑπακούειν πρὶν τι βλαβῆναι, ἢ εἰ πολεμή-
 “ σομεν, ὡς ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, καὶ ἐπὶ μεγάλῃ
 “ καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὁμοίως προφάσει μὴ εἴζοντες, μηδὲ
 “ ξὺν φόβῳ ἔζοντες ἃ κεκτήμεθα· τὴν γὰρ αὐτὴν δύνα-
 “ ται δούλωσιν ἢ τε μεγίστη καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις
 “ ἀπὸ τῶν ὁμοίων πρὸ δίκης τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη.
 “ Τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων ὡς
 “ οὐκ ἀσθενέστερα ἔξομεν, γινώτε καθ’ ἕκαστον ἀκούου-
 “ τες. αὐτουργοὶ τε γὰρ εἰσι Πελοποννήσιοι, καὶ οὔτε
 “ ἰδίᾳ οὔτε ἐν κοινῷ χρήματά ἐστιν αὐτοῖς, ἔπειτα χρο-
 “ νίων πολέμων καὶ διαποντίων ἄπειροι διὰ τὸ βραχέως

“ αὐτοὶ ἐπ’ ἀλλήλους ὑπὸ πενίας ἐπιφέρειν. καὶ οἱ τοι-
 “ οὔτοι οὔτε ναῦς πληροῦντες οὔτε πεζᾶς στρατιάς πολ-
 “ λάκις ἐκπέμπειν δύνανται, ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα
 “ ἀπόντες καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ προσέτι
 “ καὶ θαλάσσης εἰργόμενοι· αἱ δὲ περιουσίαι τοὺς πο-
 “ λέμους μᾶλλον ἢ αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ ἀνέχουσι. σώμασί
 “ τε ἐτοιμότεροι οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων ἢ χρήμασι
 “ πολεμεῖν, τὸ μὲν, πιστὸν ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων κἂν
 “ περιγενέσθαι, τὸ δὲ οὐ βέβαιον μὴ οὐ προαναλώσειν,
 “ ἄλλως τε κἂν παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκὸς, ὁ πόλεμος αὐ-
 “ τοῖς μηκύνηται. μάχη μὲν γὰρ μιᾷ πρὸς ἅπαντας Ἑλ-
 “ ληνας δυνατοὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀντισ-
 “ χεῖν, πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαρασκευὴν ἀδύ-
 “ νατοι, ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ ἐνὶ χρώμενοι παραχρημά
 “ τι ὀξέως ἐπιτελῶσι, πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες καὶ οὐχ
 “ ὁμόφυλοι τὸ ἐφ’ ἑαυτὸν ἑκάστος σπεύδῃ· ἐξ ὧν
 “ φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελεῖς γίνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡς
 “ μάλιστα τιμωρήσασθαι τινα βούλονται, οἱ δὲ ὡς ἥκιστα
 “ τὰ οἰκεία φθειραί. χρόνιοί τε ξυνιόντες ἐν βραχεῖ μὲν
 “ μορίῳ σκοποῦσί τι τῶν κοινῶν, τῷ δὲ πλέονι τὰ οἰκεία
 “ πράσσουσι. καὶ ἑκάστος οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν
 “ οἶεται βλάψειν, μέλειν δέ τινα καὶ ἄλλῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ
 “ τι προῖδειν, ὥστε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ἰδίᾳ δοξάσ-
 “ ματι λαυθάνειν τὸ κοινὸν ἀθρόον φθειρόμενον. 142. μέ-
 “ γιστον δὲ τῇ τῶν χρημάτων σπάνει κωλύονται, ὅταν
 “ σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι διαμέλλωσι· τοῦ δὲ πολέμου
 “ οἱ καιροὶ οὐ μενετοί. καὶ μὴν οὐδ’ ἡ ἐπιτείχισις, οὐδὲ
 “ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἄξιον φοβηθῆναι. τὴν μὲν γὰρ,
 “ χαλεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον παρασκευά-
 “ σασθαι, ἥπου δὴ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ οὐχ ἦσσαν ἐκείνοισ
 “ ἡμῶν ἀντεπιτετειχισμένων· φρούριον δ’ εἰ ποιήσονται,

“ τῆς μὲν γῆς βλάβπτοιεν ἂν τι μέρος καταδρομαῖς καὶ
 “ αὐτομολίαις, οὐ μέντοι ἰκανόν γε ἔσται ἐπιτειχίζειν τε
 “ κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν ἐκείνων, καὶ ἥπερ
 “ ἰσχύομεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. πλέον γὰρ ἡμεῖς
 “ ἔχομεν τοῦ κατὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας, ἢ
 “ ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ κατ’ ἡπειρον ἐς τὰ ναυτικά. τὸ δὲ τῆς
 “ θαλάσσης ἐπιστήμονας γενέσθαι οὐ ῥαδίως αὐτοῖς
 “ προσγενήσεται. οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς, μελετῶντες αὐτὸ εὐ-
 “ θὺς ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξείργασθέ πω· πῶς δὴ ἄν-
 “ δρες γεωργοὶ καὶ οὐ θαλάσσιοι, καὶ προσέτι οὐδὲ με-
 “ λετῆσαι ἐασόμενοι διὰ τὸ ὑφ’ ἡμῶν πολλαῖς ναυσὶν
 “ αἰεὶ ἐφορμείσθαι, ἄξιον ἂν τι δρῶεν; πρὸς μὲν γὰρ
 “ ὀλίγας ἐφορμούσας κὰν διακινδυνεύσειαν, πλήθει τὴν
 “ ἀμαθίαν θρασύνοντες· πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι ἡσυχά-
 “ σουσι, καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι ἀξυνετώτεροι ἔσονται,
 “ καὶ δι’ αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. τὸ δὲ ναυτικὸν τέχνης
 “ ἐστὶν ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν
 “ τύχη, ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν
 “ ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γίνεσθαι. 143. εἴτε καὶ κι-
 “ νήσαντες τῶν Ὀλυμπιάσιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων
 “ μισθῷ μείζονι πειρῶντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς ξένους
 “ τῶν ναυτῶν, μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων, ἐσβάν-
 “ των αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων, δεινὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ
 “ τόδε τε ὑπάρχει, καὶ ὅπερ κράτιστον, κυβερνήτας
 “ ἔχομεν πολίτας καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν πλείους καὶ
 “ ἀμείνους ἢ πᾶσα ἢ ἄλλη Ἑλλάς. καὶ ἐπὶ τῷ κιν-
 “ δύνῳ οὐδεὶς ἂν δέξαιτο τῶν ξένων τὴν τε αὐτοῦ φεύ-
 “ γειν, καὶ μετὰ τῆς ἡσσοнос ἅμα ἐλπίδος, ὀλίγων ἡμε-
 “ ρῶν ἔνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως, ἐκείνοις ξυναγωνί-
 “ ζεσθαι. Καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα
 “ καὶ παραπλήσια δοκεῖ εἶναι, τὰ δὲ ἡμέτερα τούτων τε

“ ὦνπερ ἐκείνοις ἐμεμψάμην ἀπηλλάχθαι, καὶ ἄλλα οὐκ
 “ ἀπὸ τοῦ ἴσου μεγάλα ἔχειν. ἦν τ’ ἐπὶ τὴν χώραν
 “ ἡμῶν περὶ ἴωσιν, ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευρούμεθα,
 “ καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται Πελοποννήσου μέρος
 “ τι τμηθῆναι καὶ τὴν Ἀττικὴν ἅπασαν. οἱ μὲν γὰρ
 “ οὐχ ἔξουσιν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεῖ, ἡμῖν δέ ἐστι
 “ γῆ πολλή καὶ ἐν νήσοις καὶ κατ’ ἠπειρον. μέγα γὰρ
 “ τὸ τῆς θαλάσσης κράτος. σκέψασθε δέ· εἰ μὲν γὰρ
 “ ἡμεν νησιῶται, τίνες ἂν ἀληπτότεροι ἦσαν; καὶ νῦν
 “ χρῆ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέντας τὴν μὲν γῆν
 “ καὶ οἰκίας ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ πόλεως φυ-
 “ λακὴν ἔχειν, καὶ Πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισ-
 “ θέντας πολλῶ πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι (κρατήσαντές
 “ τε γὰρ αὐθις οὐκ ἐλάσσοσι μαχοῦμεθα, καὶ ἦν σφα-
 “ λῶμεν, τὰ τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ἰσχύομεν, προσ-
 “ ἀπόλλυται· οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι μὴ ἰκανῶν ἡμῶν ὄν-
 “ των ἐπ’ αὐτοὺς στρατεύειν), τὴν τε ὀλόφυρσιν μὴ
 “ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν σωμάτων· οὐ
 “ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας, ἀλλ’ οἱ ἄνδρες ταῦτα κτῶνται.
 “ καὶ εἰ ὄμην πείσειν ὑμᾶς, αὐτοὺς ἂν ἐξελθόντας ἐκέ-
 “ λευον αὐτὰ δηῶσαι, καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις ὅτι
 “ τούτων γε ἔνεκα οὐχ ὑπακούσεσθε. 144. Πολλὰ δὲ
 “ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἦν ἐθέλητε
 “ ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες, καὶ κιν-
 “ δύνους ἀνθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι· μᾶλλον γὰρ πε-
 “ φόβημαι τὰς οἰκίας ἡμῶν ἀμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναν-
 “ τίων διανοίας. ἀλλ’ ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα
 “ τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται· νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινά-
 “ μενοι ἀποπέμψωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ
 “ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἦν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας

“ μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων
 “ (οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε),
 “ τὰς τε πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐ-
 “ τονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα, καὶ ὅταν κάκεῖνοι ταῖς
 “ αὐτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίσι τοῖς Λακεδαιμο-
 “ νίοις ἐπιτηδείως αὐτονομείσθαι, ἀλλὰ αὐτοῖς ἐκάσ-
 “ τοις, ὡς βούλονται· δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι
 “ κατὰ τὰς ξυνθήκας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχο-
 “ μένους δὲ ἀμννούμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέ-
 “ ποντα ἅμα τῆδε τῆ πόλει ἀποκρίνασθαι. εἰδέναί δὲ
 “ χρὴ ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν· ἦν δὲ ἐκούσιοι μᾶλλον δε-
 “ χώμεθα, ἦσσον ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἕξομεν·
 “ ἕκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ
 “ μέγιστα τιμαὶ περιγίγνονται. οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν
 “ ὑποστάντες Μήδους, καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὀρμώμενοι
 “ ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες, γνώμη τε πλείονι
 “ ἢ τύχῃ καὶ τόλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει τόν τε βάρβαρον
 “ ἀπέώσαντο καὶ ἐς τὰδε προήγαγον αὐτά. ὦν οὐ χρὴ
 “ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύ-
 “ νεσθαι, καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειραῖσθαι αὐτὰ μὴ
 “ ἔλασσω παραδοῦναι.”

145. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι
 νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο
 ἃ ἐκέλευε, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῆ ἐκεί-
 νου γνώμῃ, καθ' ἕκαστά τε ὡς ἔφρασε, καὶ τὸ ξύμπαν,
 οὐδὲν κελευόμενοι ποιήσειν, δίκη δὲ κατὰ τὰς ξυνθήκας
 ἐτοῖμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐπὶ ἴσῃ
 καὶ ὁμοίᾳ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ οὐκέτι
 ὕστερον ἐπρεσβεύοντο.

146. Αἰτίαι δὲ αὐται καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέ-

ροις πρὸ τοῦ πολέμου, ἀρξάμεναι εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνω καὶ Κερκύρα· ἐπεμίγνυντο δὲ ὅμως ἐν αὐταῖς καὶ παρ' ἀλλήλους ἐφοίτων, ἀκηρύκτως μὲν, ἀνυπόπτως δὲ οὗ· σπουδῶν γὰρ ξύγχυσις τὰ γιγνόμενα ἦν καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ

B.

ἌΡΧΕΤΑΙ δὲ ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων καὶ τῶν ἑκατέροις ξυμμάχων, ἐν ᾧ οὔτε ἐπεμίνυντο ἔτι ἀκηρυκτὶ παρ' ἀλλήλους, καταστάντες τε ξυνεχῶς ἐπολέμουν· γέγραπται δὲ ἐξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.

2. Τέσσαρα μὲν γὰρ καὶ δέκα ἔτη ἐνέμειναν αἱ τριακοντούτεϊς σπονδαί, αἱ ἐγένοντο μετ' Εὐβοίας ἄλωσιν· τῷ δὲ πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει, ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἀργεὶ τότε πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἰερωμένης, καὶ Αἰνησίου ἐφόρου ἐν Σπάρτῃ καὶ Πυθοδώρου ἔτι δύο μῆνας ἄρχοντος Ἀθηναίους, μετὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην μηνὶ ἕκτῳ, καὶ ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ, Θηβαίων ἄνδρες ὀλίγω πλείους τριακοσίων (ἠγοῦντο δὲ αὐτῶν βοιωταρχοῦντες Πυθάγγελός τε ὁ Φυλεΐδου καὶ Διέμπορος ὁ Ὀνητορίδου) ἐσῆλθον περὶ πρῶτον ὕπνον ξὺν ὅπλοις ἐς Πλάταιαν τῆς Βοιωτίας, οὐσαν Ἀθηναίων ξυμμαχίδα. ἐπηγάγοντο δὲ καὶ ἀνέωξαν τὰς πύλας Πλαταιῶν ἄνδρες, Ναυκλείδης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι ἰδίας ἕνεκα δυνάμεως ἄνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσιν ὑπεναντίους διαφθεῖραι καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιῆσαι. ἔπραξαν δὲ ταῦτα δι' Εὐρυμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἀνδρὸς Θηβαίων δυνατωτάτου. προΐδόντες γὰρ οἱ Θηβαῖοι ὅτι ἔσοιτο ὁ πόλεμος, ἠβούλοντο τὴν Πλάταιαν, αἰὲν σφίσι διάφορον οὐσαν, ἔτι ἐν εἰρήνῃ τε καὶ τοῦ πολέμου

μήπω φανεροῦ καθεστῶτος προκαταλαβεῖν. ἦ καὶ ῥᾶον ἔλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς οὐ προκαθεστηκυίας. θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὄπλα, τοῖς μὲν ἐπαγομένοις οὐκ ἐπέιθοντο, ὥστ' εὐθύς ἔργου ἔχεσθαι καὶ ἵεναι ἐς τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν, γνώμην δὲ ἐποιοῦντο κηρύγμασί τε χρῆσθαι ἐπιτηδείοις καὶ ἐς ξύμβασιν μᾶλλον καὶ φιλιάν τὴν πόλιν ἀγαγεῖν, καὶ ἀνείπεν ὁ κήρυξ, εἴ τις βούλεται κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιωτῶν ξυμμαχεῖν, τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὄπλα, νομίζοντες σφίσι ῥαδίως τούτῳ τῷ τρόπῳ προσχωρήσειν τὴν πόλιν. 3. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὡς ἦσθοντο ἔνδον τε ὄντας τοὺς Θηβαίους καὶ ἐξαπιναιῶς κατειλημμένην τὴν πόλιν, καταδείσαντες καὶ νομίσαντες πολλῶ πλείους ἐσεληλυθέναι (οὐ γὰρ ἐώρων ἐν τῇ νυκτὶ) πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν, καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι ἠσύχαζον, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐς οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον. πράσσοντες δὲ πως ταῦτα κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὄντας, καὶ ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι ῥαδίως κρατῆσαι τῷ γὰρ πλήθει τῶν Πλαταιῶν οὐ βουλομένῳ ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι, καὶ ξυνελέγοντο διορύσσοντες τοὺς κοινούς τοίχους παρ' ἀλλήλους, ὅπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ὦσιν ἰόντες, ἀμάξιας τε ἄνευ τῶν ὑποζυγίων ἐς τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, ἵν' ἀντὶ τείχους ἦ, καὶ τᾶλλα ἐξήρτυον, ἦ ἕκαστον ἐφαίνετο πρὸς τὰ παρόντα ξύμφορον ἔσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν ἔτοιμα ἦν, φυλάξαντες ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ τὸ περίορθρον ἐχώρουν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπ' αὐτοὺς, ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οἴσι προσφέρωνται καὶ σφίσι ἐκ τοῦ ἴσου γίγνωνται, ἀλλ' ἐν νυκτὶ φοβερώτεροι ὄντες ἦσσοις ὦσι τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν. προσέβαλον τε εὐθύς καὶ ἐς χεῖρας ἦεσαν κατὰ τάχος. 4. οἱ

δ' ὡς ἔγνωσαν ἠπατημένοι, ξυνεστρέφοντό τε ἐν σφίσιν αὐτοῖς, καὶ τὰς προσβολὰς, ἣ προσπίπτοιεν, ἀπεωθοῦντο. καὶ δις μὲν ἢ τρις ἀπεκρύσαντο, ἔπειτα πολλῶ θορύβῳ, αὐτῶν τε προσβαλόντων, καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἅμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ ὀλολυγῇ χρωμένων λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων, καὶ ὑετοῦ ἅμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου, ἐφοβήθησαν, καὶ τραπόμενοι ἔφυγον διὰ τῆς πόλεως, ἄπειροι μὲν ὄντες οἱ πλείους, ἐν σκότῳ καὶ πηλῶ τῶν διόδων ἣ χρῆ σωθῆναι (καὶ γὰρ τελευτῶντος τοῦ μηνὸς τὰ γιγνόμενα ἦν), ἐμπείρους δὲ ἔχοντες τοὺς διώκοντας τοῦ μὴ ἐκφεύγειν ὥστε διεφθείροντο †οἱ† πολλοί. τῶν τε Πλαταιῶν τις τὰς πύλας, ἣ ἐσῆλθον καὶ αἴπερ ἦσαν ἀνεωγμένοι μόναι, ἔκλεισε στυρακίῳ ἀκοντίου ἀντὶ βαλάνου χρησάμενος ἐς τὸν μοχλὸν, ὥστε μηδὲ ταύτη ἔτι ἔξοδον εἶναι. διωκόμενοί τε κατὰ τὴν πόλιν, οἱ μὲν τινες αὐτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβάντες ἔρριψαν ἐς τὸ ἔξω σφᾶς αὐτοῦς, καὶ διεφθάρησαν οἱ πλείους, οἱ δὲ κατὰ πύλας ἐρήμους, γυναικὸς δούσης πέλεκυν, λαθόντες καὶ διακόψαντες τὸν μοχλὸν ἐξῆλθον οὐ πολλοὶ (αἰσθησις γὰρ ταχεῖα ἐπεγένετο), ἄλλοι δὲ ἄλλη τῆς πόλεως σποράδην ἀπόλλυντο. τὸ δὲ πλείστον καὶ ὅσον μάλιστα ἦν ξυνεστραμμένον, ἐσπίπτουσιν ἐς οἶκημα μέγα, ὃ ἦν τοῦ τείχους καὶ αἱ πλησίον θύραι ἀνεωγμένοι ἔτυχον αὐτοῦ, οἴομενοι πύλας τὰς θύρας τοῦ οἰκήματος εἶναι καὶ ἀντικρυς δίοδον ἐς τὸ ἔξω. ὁρῶντες δ' αὐτοῦς οἱ Πλαταιῆς ἀπειλημμένους, ἐβουλεύοντο εἴτε κατακαύσωσιν ὥσπερ ἔχουσιν, ἐμπρήσαντες τὸ οἶκημα, εἴτε τι ἄλλο χρήσονται. τέλος δὲ οὗτοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Θηβαίων περιῆσαν κατὰ τὴν πόλιν πλανώμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Πλαταιεῦσι παραδοῦναι σφᾶς αὐτοῦς καὶ τὰ ὄπλα, χρήσασθαι ὃ τι ἂν

βούλωνται. οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταιαῖα οὕτως ἐπεπρά-
γεσαν.

5. Οἱ δὲ ἄλλοι Θηβαῖοι, οὓς ἔδει ἔτι τῆς νυκτὸς πα-
ραγενέσθαι πανστρατιᾷ, εἴτι ἄρα μὴ προχωροῖη τοῖς
ἐσεληλυθόσι, τῆς ἀγγελίας ἅμα καθ' ὁδὸν αὐτοῖς ῥηθεί-
σης περὶ τῶν γεγενημένων ἐπεβοήθουν. ἀπέχει δ' ἡ
Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ
ὔδωρ τὸ γεγόμενον τῆς νυκτὸς ἐποίησε βραδύτερον αὐ-
τοὺς ἐλθεῖν· ὁ γὰρ Ἀσωπὸς ποταμὸς ἐρρύη μέγας καὶ
οὐ ῥαδίως διαβατὸς ἦν. πορευόμενοί τε ἐν ὑετῷ, καὶ τὸν
ποταμὸν μόλις διαβάντες, ὕστερον παρεγένοντο, ἤδη
τῶν ἀνδρῶν τῶν μὲν διεφθαρμένων, τῶν δὲ ζώντων
ἐχομένων. ὡς δ' ἦσθοντο οἱ Θηβαῖοι τὸ γεγενημένον,
ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιῶν· ἦσαν
γὰρ καὶ ἄνθρωποι κατὰ τοὺς ἀγροὺς καὶ κατασκευῆ, οἷα
ἀπροσδοκίτου κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου· ἐβούλουντο
γὰρ σφίσι, εἴ τινα λάβοιεν, ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον,
ἦν ἄρα τύχασί τινες ἐζωγρημένοι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα διε-
νοοῦντο· οἱ δὲ Πλαταιῆς, ἔτι διαβουλευομένων αὐτῶν
ὑποτοπήσαντες τοιοῦτόν τι ἔσεσθαι, καὶ δεῖσαντες περὶ
τοῖς ἔξω, κήρυκα ἐξέπεμψαν παρὰ τοὺς Θηβαίους, λέ-
γοντες ὅτι οὔτε τὰ πεποιημένα ὀσίως δράσειαν, ἐν σπον-
δαῖς σφῶν πειραθέντες καταλαβεῖν τὴν πόλιν, τά τε ἔξω
ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν. εἰ δὲ μὴ, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν
αὐτῶν τοὺς ἄνδρας ἀποκτενεῖν, οὓς ἔχουσι ζώντας· ἀνα-
χωρησάντων δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς ἀποδώσειν αὐτοῖς τοὺς
ἄνδρας. Θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι, καὶ ἐπομόσαι
φασὶν αὐτούς· Πλαταιῆς δ' οὐχ ὁμολογοῦσι τοὺς ἄνδρας
εὐθὺς ὑποσχέσθαι ἀποδώσειν, ἀλλὰ λόγων πρῶτον γε-
νομένων, ἦν τι ξυμβαίνωσι, καὶ ἐπομόσαι οὐ φασιν. ἐκ
δ' οὖν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι οὐδὲν ἀδική-

σαντες· οἱ δὲ Πλαταιῆς, ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς χῶρας κατὰ τάχος ἐσεκομίσαντο, ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας εὐθύς. ἦσαν δὲ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν οἱ ληφθέντες, καὶ Εὐρύμαχος εἰς αὐτῶν ἦν, πρὸς ὃν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες. 6. τοῦτο δὲ ποιήσαντες ἔς τε τὰς Ἀθήνας ἄγγελον ἔπεμπον, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Θηβαίοις, τὰ τ' ἐν τῇ πόλει καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα, ἣ ἑδόκει αὐτοῖς. τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἠγγέλθη εὐθύς τὰ περὶ τῶν Πλαταιῶν γεγενημένα, καὶ Βοιωτῶν τε παραχρῆμα ξυνέλαβον ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ ἐς τὴν Πλάταιαν ἔπεμψαν κήρυκα, κελεύοντες εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν οὓς ἔχουσι Θηβαίων, πρὶν ἂν τι καὶ αὐτοὶ βουλευσῶσι περὶ αὐτῶν· οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν. ἅμα γὰρ τῇ ἐσόδῳ γιγνομένη τῶν Θηβαίων ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐξῆι, ὁ δὲ δεύτερος ἄρτι νενικημένων τε καὶ ξυνειλημμένων· καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ἦδεσαν. οὕτω δὲ οὐκ εἰδότες οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέστειλλον· ὁ δὲ κήρυξ ἀφικόμενος εὔρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἐς Πλάταιαν σῆτόν τε ἐσήγαγον καὶ φρουροὺς ἐγκατέλιπον, τῶν τε ἀνθρώπων τοὺς ἀχρειοτάτους ξὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐξεκόμισαν.

7. Γεγενημένου δὲ τοῦ ἐν Πλαταιαῖς ἔργου, καὶ λελυμένων λαμπρῶς τῶν σπονδῶν, οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα, καὶ ἄλλοσε ἐς τοὺς βαρβάρους, εἴ ποθέν τινα ὠφελίαν ἠλπίζον ἑκάτεροι προσλήψεσθαι, πόλεις τε ξυμμαχίδας ποιούμενοι, ὅσαι ἦσαν ἐκτὸς τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως. καὶ Λακεδαιμονίοις μὲν, πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις ἐξ Ἰταλίας καὶ Σι-

κελίαι τοῖς τάκεινων ἐλομένοις, ναῦς ἐπετάχθησαν ποι-
εῖσθαι κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων, ὡς ἐς τὸν πάντα
ἀριθμὸν πεντακοσίων νεῶν ἐσομένων, καὶ ἀργύριον ῥη-
τὸν ἐτοιμάζειν, τά τ' ἄλλα ἡσυχάζοντας καὶ Ἀθηναίους
δεχομένους μιᾷ νηϊ, ἕως ἂν ταῦτα παρασκευασθῇ. Ἀθη-
ναῖοι δὲ τὴν τε ὑπάρχουσαν ξυμμαχίαν ἐξήταζον, καὶ ἐς
τὰ περὶ Πελοπόννησον μᾶλλον χωρία ἐπρεσβεύοντο,
Κέρκυραν καὶ Κεφαλληνίαν καὶ Ἀκαρνᾶνας καὶ Ζάκυν-
θον, ὁρῶντες, εἰ σφίσι φίλια ταῦτ' εἴη βεβαίως, περίξ-
τὴν Πελοπόννησον καταπολεμήσοντες. 8. ὀλίγον τε
ἐπενόουν οὐδὲν ἀμφότεροι, ἀλλ' ἔρρωντο ἐς τὸν πόλεμον,
οὐκ ἀπεικότως· ἀρχόμενοι γὰρ πάντες ὀξύτερον ἀντι-
λαμβάνονται, τότε δὲ καὶ νεότης πολλὴ μὲν οὐσα ἐν τῇ
Πελοποννήσῳ, πολλὴ δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις, οὐκ ἀκουσίως
ὑπὸ ἀπειρίας ἤπτετο τοῦ πολέμου, ἢ τε ἄλλη Ἑλλὰς
πᾶσα μετέωρος ἦν ξυνιουσῶν τῶν πρώτων πόλεων. καὶ
πολλὰ μὲν λόγια †ἐλέγετο,† πολλὰ δὲ χρησμολόγοι
ἦδον ἐν τε τοῖς μέλλουσι πολεμήσειν καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις
πόλεσιν. ἔτι δὲ Δῆλος ἐκινήθη ὀλίγον πρὸ τούτων,
πρότερον οὐπω σεισθεῖσα ἀφ' οὗ Ἑλληνες μέμνηνται·
ἐλέγετο δὲ καὶ ἐδόκει ἐπὶ τοῖς μέλλουσι γενήσεσθαι ση-
μῆναι. εἰ τέ τι ἄλλο τοιουτότροπον ξυνέβη γενέσθαι,
πάντα ἀνεξήτειτο. ἢ δὲ εὐνοια παρὰ πολὺ ἐποίει τῶν
ἀνθρώπων μᾶλλον ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἄλλως τε
καὶ προειπόντων ὅτι τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦσιν. ἔρρωτό
τε πᾶς καὶ ἰδιώτης καὶ πόλις, εἴ τι δύναιτο καὶ λόγῳ
καὶ ἔργῳ ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ τε κεκω-
λύσθαι ἐδόκει ἐκάστῳ τὰ πράγματα, ᾧ μὴ τις αὐτὸς
παρέσται. οὕτως ὀργῇ εἶχον οἱ πλείους τοὺς Ἀθηναίους,
οἱ μὲν τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆναι βουλόμενοι, οἱ δὲ μὴ ἀρχ-
θῶσι φοβούμενοι. παρασκευῇ μὲν οὖν τοιαύτῃ καὶ γνώμῃ

ἄρμηγτο, 9. πόλεις δ' ἑκάτεροι τάσδ' ἔχοντες ξυμμάχους ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. Λακεδαιμονίων μὲν οἶδε ξύμμαχοι, Πελοποννήσιοι μὲν οἱ ἐντὸς ἰσθμοῦ πάντες, πλὴν Ἀργείων καὶ Ἀχαιῶν (τούτοις δ' ἐς ἀμφοτέρους φιλία ἦν· Πελληνῆς δὲ Ἀχαιῶν μόνοι ξυνεπολέμουν τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ ἅπαντες), ἔξω δὲ Πελοποννήσου Μεγαρῆς, Φωκῆς, Λοκροὶ, Βοιωτοὶ, Ἀμπρακιῶται, Λευκάδιοι, Ἀνακτόριοι. τούτων ναυτικὸν παρείχοντο Κορίνθιοι, Μεγαρῆς, Σικυώνιοι, Πελληνῆς, Ἡλείοι, Ἀμπρακιῶται, Λευκάδιοι, ἰππέας δὲ Βοιωτοὶ, Φωκῆς, Λοκροί· αἱ δ' ἄλλαι πόλεις πεζὸν παρείχον. αὕτη Λακεδαιμονίων ξυμμαχία. Ἀθηναίων δὲ Χίοι, Λέσβιοι, Πλαταιῆς, Μεσσήνιοι οἱ ἐν Ναυπάκτῳ, Ἀκαρνάνων οἱ πλείους, Κερκυραῖοι, Ζακύνθιοι, καὶ ἄλλαι πόλεις αἱ ὑποτελεῖς οὔσαι ἐν ἔθνεσι τοσοῖσδε, Καρία ἢ ἐπὶ θαλάσση, Δωριῆς Κασσι πρόσοικοι, Ἰωνία, Ἑλλάσποντος, τὰ ἐπὶ Θράκης, νῆσοι ὅσαι ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ Κρήτης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, πᾶσαι αἱ ἄλλαι Κυκλάδες πλὴν Μήλου καὶ Θήρας. τούτων ναυτικὸν παρείχοντο Χίοι, Λέσβιοι, Κερκυραῖοι, οἱ δ' ἄλλοι πεζὸν καὶ χρήματα. ξυμμαχία μὲν αὕτη ἑκατέρων καὶ παρασκευῆ ἐς τὸν πόλεμον ἦν.

10. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τὰ ἐν Πλαταιαῖς εὐθὺς περιήγγελλον κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἔξω †ξυμμαχίαν† στρατιὰν παρασκευάζεσθαι ταῖς πόλεσι τά τε ἐπιτήδεια, οἷα εἰκὸς ἐπὶ ἔξοδον ἕκδημον ἔχειν, ὡς ἐσβαλοῦντες ἐς τὴν Ἀττικὴν. ἐπειδὴ δὲ ἑκάστοις ἐτοιμα γίγνοιτο κατὰ τὸν χρόνον τὸν εἰρημένον, ξυνήεσαν τὰ δύο μέρη ἀπὸ πόλεως ἑκάστης ἐς τὸν ἰσθμόν. καὶ ἐπειδὴ πᾶν τὸ στράτευμα ξυνειλεγμένον ἦν, Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἠγεῖτο τῆς ἔξοδου

ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγούς τῶν πόλεων πασῶν καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει καὶ ἀξιολογωτάτους παρεῖναι, τοιάδε ἔλεξεν.

11. “ΑΝΔΡΕΣ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, “ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ “ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποίησαντο, καὶ αὐτῶν ἡμῶν “ οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσίν· ὅμως δὲ “ τῆσδε οὐπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν, “ ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα, καὶ “ αὐτοὶ πλείστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. δίκαιον οὖν “ ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν “ αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. ἢ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα “ τῆδε τῆ ὀρμῇ ἐπήρται καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὐ- “ νοιαν ἔχουσα διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πρᾶξαι ἡμᾶς ἂ “ ἐπινοοῦμεν. οὐκ οὖν χρὴ, εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν πλήθει “ ἐπιέναι, καὶ ἀσφάλεια πολλὴ εἶναι μὴ ἂν ἐλθεῖν τοὺς “ ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, τούτου ἕνεκα ἀμελέστερόν “ τι παρεσκευασμένους χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ πόλεως ἕκασ- “ τῆς ἡγεμόνα καὶ στρατιώτην τὸ καθ’ αὐτὸν αἰεὶ προσ- “ δέχεσθαι ἐς κίνδυνόν τινα ἤξειν. ἄδηλα γὰρ τὰ τῶν “ πολέμων, καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ καὶ δι’ ὀργῆς αἰ “ ἐπιχειρήσεις γίνονται· πολλάκις τε τὸ ἔλασσον πλῆ- “ θος δεδιὸς ἄμεινον ἡμύνατο τοὺς πλέονας, διὰ τὸ κα- “ ταφρονοῦντας ἀπαρασκευάστους γενέσθαι. χρὴ δὲ αἰεὶ ἐν “ τῇ πολεμίᾳ τῆ μὲν γνώμῃ θαρσαλέους στρατεύειν, τῷ “ δὲ ἔργῳ δεδιότας παρασκευάζεσθαι· οὕτω γὰρ πρὸς τε “ τὸ ἐπιέναι τοῖς ἐναντίοις εὐψυχότατοι ἂν εἶεν, πρὸς τε “ τὸ ἐπιχειρεῖσθαι ἀσφαλέστατοι. ἡμεῖς δὲ οὐδ’ ἐπὶ “ ἀδύνατον ἀμύνεσθαι οὕτω πόλιν ἐρχόμεθα, ἀλλὰ τοῖς “ πᾶσιν ἄριστα παρεσκευασμένην, ὥστε χρὴ καὶ πάνυ “ ἐλπίζειν διὰ μάχης ἰέναι αὐτοὺς, εἰ μὴ καὶ νῦν ὥρμη-

“ται, ἐν ᾧ οὐπω πάρεσμεν, ἀλλ’ ὅταν ἐν τῇ γῇ ὀρώσιν
 “ἡμᾶς δηοῦντάς τε καὶ τὰ κείνων φθείροντας. πᾶσι γὰρ
 “ἐν τοῖς ὄμμασι καὶ ἐν τῷ παραυτικά ὀρᾶν πάσχοντάς
 “τι ἄηθες ὀργῇ προσπίπτει· καὶ οἱ λογισμῷ ἐλάχιστα
 “χρῶμενοι θυμῷ πλείστα ἐς ἔργον καθίστανται. ἼΑθη-
 “ναίους δὲ καὶ πλέον τι τῶν ἄλλων εἰκὸς τοῦτο δρᾶσαι,
 “οἱ ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιούσι, καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν
 “πέλας δηοῦν μᾶλλον ἢ τὴν ἑαυτῶν ὀρᾶν. ὡς οὖν ἐπὶ
 “τοσαύτην πόλιν στρατεύοντες, καὶ μεγίστην δόξαν οἰ-
 “σόμενοι τοῖς τε προγόνοις καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἐπ’ ἀμφό-
 “τέρα ἐκ τῶν ἀποβαινόντων, ἔπεσθ’ ὅπη ἄν τις ἡγήται,
 “κόσμον καὶ φυλακὴν περὶ παντὸς ποιούμενοι, καὶ τὰ
 “παραγγελλόμενα ὀξέως δεχόμενοι· κάλλιστον γὰρ τόδε
 “καὶ ἀσφαλέστατον, πολλοὺς ὄντας ἐνὶ κόσμῳ χρωμέ-
 “νους φαίνεσθαι.”

12. Τοσαῦτα εἰπὼν καὶ διαλύσας τὸν ξύλλογον ὁ
 Ἄρχίδαμος Μελήσιππον πρῶτον ἀποστέλλει ἐς τὰς
 ἸΑθήνας τὸν Διακρίτου, ἄνδρα Σπαρτιατὴν, εἴ τι ἄρα
 μᾶλλον ἐνδοίεν οἱ ἸΑθηναῖοι ὀρώντες ἤδη σφᾶς ἐν ὀδῷ
 ὄντας. οἱ δὲ οὐ προσεδέξαντο αὐτὸν ἐς τὴν πόλιν οὐδ’
 ἐπὶ τὸ κοινόν· ἦν γὰρ Περικλέους γνώμη πρότερον νε-
 νικηκυῖα, κήρυκα καὶ πρεσβείαν μὴ προσδέχεσθαι Λα-
 κεδαιμονίων ἐξεστρατευμένων· ἀποπέμπουσιν οὖν αὐτὸν
 πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ ἐκέλευον ἐκτὸς ὄρων εἶναι αὐθημερόν,
 τό τε λοιπὸν ἀναχωρήσαντας ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἦν
 τι βούλωνται, πρεσβεύεσθαι. ξυμπέμπουσί τε τῷ Με-
 λησίππῳ ἀγωγούς, ὅπως μηδενὶ ξυγγένηται. ὁ δὲ ἐπειδὴ
 ἐπὶ τοῖς ὀρίοις ἐγένετο καὶ ἔμελλε διαλύσεσθαι, τοσόνδε
 εἰπὼν ἐπορεύετο ὅτι “ἦδε ἡ ἡμέρα τοῖς ἸΕλλησι μεγά-
 “λων κακῶν ἄρξει.” ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τὸ στρατόπεδον,
 καὶ ἔγνω ὁ Ἄρχίδαμος ὅτι οἱ ἸΑθηναῖοι οὐδέν πω ἐνδῶ·

σουσιν, οὕτω δὴ ἄρας τῷ στρατῷ προὔχῳρει ἐς τὴν γῆν αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ μέρος μὲν τὸ σφέτερον καὶ τοὺς ἰππέας παρείχοντο Πελοποννησίοις ξυστρατεύειν, τοῖς δὲ λειπομένοις ἐς Πλάταιαν ἐλθόντες τὴν γῆν ἐδήουν.

13. Ἔτι δὲ τῶν Πελοποννησίων ξυλληγομένων τε ἐς τὸν ἰσθμὸν καὶ ἐν ὁδῷ ὄντων, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν, Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων, δέκατος αὐτὸς, ὡς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην, ὑποτοπήσας, ὅτι Ἀρχίδαμος αὐτῷ ξένος ὢν ἐτύγχανε, μὴ πολλακίς ἢ αὐτὸς ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ παραλίπη καὶ μὴ δηώσῃ, ἢ καὶ Λακεδαιμονίων κελυσάντων ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἑαυτοῦ γένηται τοῦτο, ὥσπερ καὶ τὰ ἄγῃ ἐλαύνειν προεῖπον ἔνεκα ἐκείνου, προηγόρευε τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅτι Ἀρχίδαμος μὲν οἱ ξένος εἶη, οὐ μέντοι ἐπὶ κακῷ γε τῆς πόλεως γένοιτο, τοὺς δ' ἀγροὺς τοὺς ἑαυτοῦ καὶ οἰκίας ἦν ἄρα μὴ δηώσωσιν οἱ πολέμιοι ὥσπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων, ἀφίησιν αὐτὰ δημόσια εἶναι καὶ μηδεμίαν οἱ ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι. παρήκει δὲ καὶ περὶ τῶν παρόντων, ἅπερ καὶ πρότερον, παρασκευάζεσθαι τε ἐς τὸν πόλεμον, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐσκομίζεσθαι, ἔς τε μάχην μὴ ἐπεξιέναι, ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐσελθόντας φυλάσσειν, καὶ τὸ ναυτικόν, ἥπερ ἰσχύουσιν, ἐξαρτύεσθαι, τὰ τε τῶν ξυμμάχων διὰ χειρὸς ἔχειν, λέγων τὴν ἰσχὺν αὐτοῖς ἀπὸ τούτων εἶναι τῶν χρημάτων τῆς προσόδου, τὰ δὲ πολλὰ τοῦ πολέμου γνώμη καὶ χρημάτων περιουσία κρατεῖσθαι. θαρσεῖν τε ἐκέλευε προσιόντων μὲν ἐξακοσίων ταλάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φόρου κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν ξυμμάχων τῇ πόλει, ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου, ὑπαρχόντων δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἔτι τότε ἀργυρίου ἐπισήμου ἐξακισχιλίων ταλάντων (τὰ γὰρ πλεῖστα

τριακοσίων ἀποδέοντα μύρια ἐγένετο, ἀφ' ὧν ἕς τε τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως καὶ τᾶλλα οἰκοδομήματα καὶ ἐς Ποτίδαιαν ἀπανηλώθη), χωρὶς δὲ χρυσίου ἀσήμου καὶ ἀργυρίου ἔν τε ἀναθήμασιν ἰδίους καὶ δημοσίοις, καὶ ὅσα ἱερὰ σκευὴ περί τε τὰς πομπὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ σκῦλα Μηδικὰ καὶ εἴ τι τοιουτότροπον, οὐκ ἐλάσσονος [ἦν] ἢ πεντακοσίων ταλάντων. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἄλλων ἱερῶν προσετίθει χρήματα οὐκ ὀλίγα, οἷς χρήσεσθαι αὐτοὺς, καὶ ἦν πάνυ ἐξείργωνται πάντων, καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ τοῖς περικειμένοις χρυσίοις· ἀπέφαινε δ' ἔχον τὸ ἄγαλμα τεσσαράκοντα τάλαντα σταθμὸν χρυσίου ἀπέφθου, καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν. χρησαμένους τε ἐπὶ σωτηρίᾳ ἔφη χρήναι μὴ ἐλάσσω ἀντικαταστήσαι πάλιν. χρήμασι μὲν οὖν οὕτως ἐθάρσυνεν αὐτοὺς, ὀπλίτας δὲ τρισχιλίους καὶ μυρίουσ εἶναι, ἄνευ τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις καὶ τῶν παρ' ἑπαλξιν ἐξακισχιλίων καὶ μυρίων. τοσοῦτοι γὰρ ἐφύλασσον τὸ πρῶτον, ὁπότε οἱ πολέμοι ἐσβάλοιν, ἀπὸ τε τῶν πρεσβυτάτων καὶ τῶν νεωτάτων, καὶ μετοίκων ὅσοι ὀπλίται ἦσαν. τοῦ τε γὰρ Φαληρικοῦ τείχους στάδιοι ἦσαν πέντε καὶ τριάκοντα. πρὸς τὸν κύκλον τοῦ ἄστεος, καὶ αὐτοῦ τοῦ κύκλου τὸ φυλασσόμενον τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα· ἔστι δὲ αὐτοῦ ὃ καὶ ἀφύλακτον ἦν, τὸ μεταξὺ τοῦ τε μακροῦ καὶ τοῦ Φαληρικοῦ. τὰ δὲ μακρὰ τείχη πρὸς τὸν Πειραιᾶ τεσσαράκοντα σταδίων, ὧν τὸ ἐξῶθεν ἐτηρεῖτο· καὶ τοῦ Πειραιῶς ξὺν Μουνυχίᾳ ἐξήκοντα μὲν σταδίων ὁ ἅπας περίβολος, τὸ δ' ἐν φυλακῇ ὃν ἤμισυ τούτου. ἰππέας δ' ἀπέφαινε διακοσίους καὶ χιλίους ξὺν ἵπποτοξόταις, ἐξακοσίους δὲ καὶ χιλίους τοξότας, καὶ τριήρεις τὰς πλοῖμους τριακοσίας. ταῦτα γὰρ ὑπῆρχεν Ἀθηναίοις, καὶ οὐκ ἐλάσσω ἕκαστα τούτων, ὅτε ἢ ἐσβολῇ

τὸ πρῶτον ἔμελλε Πελοποννησίων ἔσεσθαι καὶ ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. ἔλεγε δὲ καὶ ἄλλα, οἷά περ εἰώθει, Περικλῆς ἐς ἀπόδειξιν τοῦ περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ.

14. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἀνεπίθοντό τε, καὶ ἐσεκομίζοντο ἐκ τῶν ἀγρῶν παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν ἢ κατ' οἶκον ἐχρῶντο, καὶ αὐτῶν τῶν οἰκιῶν καθαιροῦντες τὴν ξύλωσιν· πρόβατα δὲ καὶ ὑποζύγια ἐς τὴν Εὐβοίαν διεπέμψαντο καὶ ἐς τὰς νήσους τὰς ἐπικειμένας. χαλεπῶς δὲ αὐτοῖς, διὰ τὸ αἰεὶ εἰωθέναι τοὺς πολλοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς διαιτᾶσθαι, ἡ ἀνάστασις ἐγίγνετο. 15. Ξυμβεβήκει δὲ ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου ἐτέρων μᾶλλον Ἀθηναίοις τοῦτο. ἐπὶ γὰρ Κέκροπος καὶ τῶν πρῶτων βασιλέων, ἡ Ἀττικὴ ἐς Θησέα αἰεὶ κατὰ πόλεις ᾤκεῖτο πρυτανεῖά τε ἔχουσα καὶ ἄρχοντας, καὶ ὅποτε μὴ τι δαίσειαν, οὐ ξυνήεσαν βουλευσόμενοι ὡς τὸν βασιλέα, ἀλλ' αὐτοὶ ἕκαστοι ἐπολιτεύοντο καὶ ἐβουλευόντο· καὶ τινες καὶ ἐπολέμησάν ποτε αὐτῶν, ὥσπερ καὶ Ἐλευσίνιοι μετ' Εὐμόλπου πρὸς Ἐρεχθέα. ἐπειδὴ δὲ Θησεὺς ἐβασίλευσε, γενόμενος μετὰ τοῦ Ξυνετοῦ καὶ δυνατὸς, τά τε ἄλλα διεκόσμησε τὴν χώραν, καὶ καταλύσας τῶν ἄλλων πόλεων τά τε βουλευτήρια καὶ τὰς ἀρχὰς ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν, ἐν βουλευτήριον ἀποδείξας καὶ πρυτανεῖον, ξυνώκισε πάντας, καὶ νεμομένους τὰ αὐτῶν ἐκάστους, ἅπερ καὶ πρὸ τοῦ, ἠνάγκασε μιᾷ πόλει ταύτῃ χρῆσθαι, ἢ ἀπάντων ἤδη ξυντελούντων ἐς αὐτὴν μεγάλη γενομένη παρεδόθη ὑπὸ Θησέως τοῖς ἔπειτα· καὶ ξυνοικία ἐξ ἐκείνου Ἀθηναῖοι ἔτι καὶ νῦν τῇ θεῷ ἑορτὴν δημοτελῆ ποιοῦσι. τὸ δὲ πρὸ τούτου ἡ ἀκρόπολις ἢ νῦν οὖσα πόλις ἦν, καὶ τὸ ὑπ' αὐτὴν πρὸς νότον μάλιστα τετραμμένον. τεκμήριον δέ· τὰ γὰρ ἱερά ἐν

αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστὶ, καὶ τὰ ἕξω πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως μᾶλλον ἴδρυται, τό τε τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου καὶ τὸ Πύθιον καὶ τὸ τῆς Γῆς καὶ τὸ ἐν Λίμναις Διονύσου, ᾧ τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια τῇ δωδεκάτῃ ποιεῖται ἐν μηνὶ Ἀνθεστηριῶνι, ὥσπερ καὶ οἱ ἀπ' Ἀθηναίων Ἴωνες ἔτι καὶ νῦν νομίζουσιν. ἴδρυται δὲ καὶ ἄλλα ἱερὰ ταύτῃ ἀρχαῖα. καὶ τῇ κρήνῃ τῇ νῦν μὲν, τῶν τυράννων οὕτω σκευασάντων, Ἐννεακρούμφη καλουμένη, τὸ δὲ πάλαι φανερῶν τῶν πηγῶν οὐσῶν Καλλιρρόῃ ὠνομασμένη, ἐκείνῃ τε ἐγγὺς οὔσῃ τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο, καὶ νῦν ἔτι ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου πρό τε γαμικῶν καὶ ἐς ἄλλα τῶν ἱερῶν νομίζεται τῷ ὕδατι χρῆσθαι. καλεῖται δὲ διὰ τὴν παλαιὰν ταύτη κατοίκησιν καὶ ἡ ἀκρόπολις μέχρι τοῦδε ἔτι ὑπ' Ἀθηναίων πόλις.

16. τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν χώραν αὐτονόμῳ οἰκήσει μετεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπειδὴ ξυμφκίσθησαν, διὰ τὸ ἔθος ἐν τοῖς ἀγροῖς ὅμως οἱ πλείους τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν ὕστερον μέχρι τοῦδε τοῦ πολέμου πανοικησίᾳ γενόμεοί τε καὶ οἰκήσαντες οὐ ῥαδίως τὰς μεταναστάσεις ἐποιοῦντο, ἄλλως τε καὶ ἄρτι ἀνειληφότες τὰς κατασκευὰς μετὰ τὰ Μηδικὰ, ἐβαρύνοντο δὲ καὶ χαλεπῶς ἔφερον οἰκίας τε καταλιπόντες καὶ ἱερὰ, ἃ διὰ παντὸς ἦν αὐτοῖς ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον πολιτείας πάτρια, διαίταν τε μέλλοντες μεταβάλλειν, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ πόλιν τὴν αὐτοῦ ἀπολείπων ἕκαστος.

17. ἐπειδὴ τε ἀφίκοντο ἐς τὸ ἄστυ, ὀλίγοις μὲν τισιν ὑπῆρχον οἰκήσεις καὶ παρὰ φίλων τινὰς ἢ οἰκείων καταφυγῇ, οἱ δὲ πολλοὶ τὰ τε ἔρημα τῆς πόλεως ᾗκησαν καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ἡρῶα πάντα, πλὴν τῆς ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἐλευσινίου καὶ εἴ τι ἄλλο βεβαίως κλειστὸν ἦν· τό τε Πελασγικὸν κα-

λούμενον τὸ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, ὃ καὶ ἐπάρατόν τε ἦν μὴ οἰκεῖν καὶ τι καὶ Πυθικοῦ μαντείου ἀκροτελεύτιον τοιόνδε διεκώλυε, λέγον ὥς

τὸ Πελασγικὸν ἀργὸν ἄμεινον,

ὅμως ὑπὸ τῆς παραχρήμα ἀνάγκης ἐξωκλήθη. καὶ μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον τούναντίον ξυμβῆναι ἢ προσεδέχοντο· οὐ γὰρ διὰ τὴν παράνομον ἐνοίκησιν αἱ ξυμφοραὶ γενέσθαι τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον ἢ ἀνάγκη τῆς οἰκήσεως, ὃν οὐκ ὀνομάζον τὸ μαντεῖον προήδει μὴ ἐπ' ἀγαθῷ ποτὲ αὐτὸ κατοικισθησόμενον. κατεσκευάσαντο δὲ καὶ ἐν τοῖς πύργοις τῶν τειχῶν πολλοὶ, καὶ ὥς ἕκαστός που ἐδύνατο· οὐ γὰρ ἐχώρησε ξυνελθόντας αὐτοὺς ἢ πόλις, ἀλλ' ὕστερον δὴ τὰ τε μακρὰ τεῖχη ὄκησαν κατανειμάμενοι καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ πολλά. ἅμα δὲ καὶ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἤπτοντο, ξυμμάχους τε ἀγείροντες καὶ τῇ Πελοποννήσῳ ἑκατὸν νεῶν ἐπίπλουν ἐξαρτύοντες. καὶ οἱ μὲν ἐν τούτῳ παρασκευῆς ἦσαν.

18. Ὁ δὲ στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προῖων ἀφίκετο τῆς Ἀττικῆς ἐς Οἰνὸν πρῶτον, ἥπερ ἔμελλον ἐσβαλεῖν. καὶ ὥς ἐκαθέζοντο, προσβολὰς παρεσκευάζοντο τῷ τείχει ποιησόμενοι μηχαναῖς τε καὶ ἄλλῳ τρόπῳ· ἢ γὰρ Οἰνὸν οὖσα ἐν μεθορίοις τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ἐτετείχιστο, καὶ αὐτῷ φρουρίῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἐχρῶντο, ὅποτε πόλεμος καταλάβοι. τὰς τε οὖν προσβολὰς εὐτρεπίζοντο, καὶ ἄλλως ἐνδιέτριψαν χρόνον περὶ αὐτήν. αἰτίαν τε οὐκ ἐλαχίστην Ἀρχίδαμος ἔλαβεν ἀπ' αὐτοῦ, δοκῶν καὶ ἐν τῇ ξυναγωγῇ τοῦ πολέμου μαλακὸς εἶναι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιτήδειος, οὐ παραινῶν προθύμως πολεμεῖν· ἐπειδὴ τε ξυνελέγετο ὁ στρατὸς, ἢ τε ἐν τῷ ἰσθμῷ ἐπιμονὴ γενομένη καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πορείαν ἢ σχολαιότης διέβαλεν αὐτὸν, μάλιστα δὲ ἢ ἐν τῇ Οἰνὸν

ἐπίσχεσις. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἐσεκομίζοντο ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καὶ ἐδόκουν οἱ Πελοποννήσιοι ἐπελθόντες ἂν διὰ τάχους πάντα ἔτι ἔξω καταλαβεῖν, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν. ἐν τοιαύτῃ μὲν ὀργῇ ὁ στρατὸς τὸν Ἀρχίδαμον ἐν τῇ καθέδρᾳ εἶχεν. ὁ δὲ προσδεχόμενος, ὡς λέγεται, τοὺς Ἀθηναίους τῆς γῆς ἔτι ἀκεραίου οὔσης ἐνδώσειν τι καὶ κατοκνήσειν περιδεῖν αὐτὴν τμηθεῖσαν, ἀνεῖχεν. 19. ἐπειδὴ μέντοι προσβαλόντες τῇ Οἰνῳῃ καὶ πᾶσαν ἰδέαν πειράσαντες οὐκ ἐδύναντο ἐλεῖν, οἳ τε Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐπεκηρυκεύοντο, οὕτω δὴ ὀρμήσαντες ἀπ' αὐτῆς, μετὰ τὰ ἐν Πλαταία τῶν ἐσελθόντων Θηβαίων γενόμενα ἡμέρᾳ ὀγδοηκοστῇ μάλιστα, τοῦ θέρους καὶ τοῦ σίτου ἀκμάζοντος, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικὴν ἠγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ καθεζόμενοι ἔτεμνον πρῶτον μὲν Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδῖον, καὶ τροπὴν τινα τῶν Ἀθηναίων ἱππέων περὶ τοὺς Ῥεῖτους καλουμένους ἐποίησαντο. ἔπειτα προῦχώρου, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ Αἰγάλεων ὄρος, διὰ †Κρωπειᾶς,† ἕως ἀφίκοντο ἐς Ἀχαρνὰς, χῶρον μέγιστον τῆς Ἀττικῆς τῶν δήμων καλουμένων. καὶ καθεζόμενοι ἐς αὐτὸν στρατόπεδόν τε ἐποίησαντο, χρόνον τε πολὺν ἐμμέναντες ἔτεμνον. 20. γνώμη δὲ τοιαῦδε λέγεται τὸν Ἀρχίδαμον περὶ τε τὰς Ἀχαρνὰς ὡς ἐς μάχην ταξάμενον μείναι, καὶ ἐς τὸ πεδῖον ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ οὐ καταβῆναι. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους ἠλπιζεν, ἀκμάζοντάς τε νεότητι πολλῇ καὶ παρεσκευασμένους ἐς πόλεμον ὡς οὔπω πρότερον, ἴσως ἂν ἐπεξελθεῖν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἂν περιδεῖν τμηθῆναι. ἐπειδὴ οὖν αὐτῷ ἐς Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδῖον οὐκ ἀπήντησαν, πείραν ἐποιοεῖτο περὶ τὰς Ἀχαρνὰς καθήμενος, εἰ ἐπεξίσαιν ἅμα μὲν γὰρ αὐτῷ ὁ χῶρος ἐπιτήδειος ἐφαίνετο ἐνστρα-

τοπεδεῦσαι, ἅμα δὲ καὶ οἱ Ἀχαρνῆς, μέγα μέρος ὄντες τῆς πόλεως (τρισχίλιοι γὰρ ὀπλίται ἐγένοντο), οὐ περιόψεσθαι ἐδόκουν τὰ σφέτερα διαφθαρέντα, ἀλλ' ὀρμήσειν καὶ τοὺς πάντας ἐς μάχην. εἴ τε καὶ μὴ ἐπέξέλθοιεν ἐκείνη τῇ ἐσβολῇ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀδεέστερον ἤδη ἐς τὸ ὕστερον τὸ πεδίον τεμεῖν καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν χωρήσεσθαι· τοὺς γὰρ Ἀχαρνέας, ἔστερημένους τῶν σφετέρων, οὐχ ὁμοίως προθύμους ἔσεσθαι ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων κινδυνεύειν, στάσιν δὲ ἐνέσεσθαι τῇ γνώμῃ. τοιαύτη μὲν διανοία ὁ Ἀρχίδαμος περὶ τὰς Ἀχαρνὰς ἦν.

21. Ἀθηναῖοι δὲ, μέχρι μὲν οὐ περὶ Ἐλευσίνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον ὁ στρατὸς ἦν, καὶ τινα ἐλπίδα εἶχον ἐς τὸ ἐγγυτέρω αὐτοὺς μὴ προῖέναι, μεμνημένοι καὶ Πλειστοάνακτα τὸν Πausανίου, Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὅτε ἐσβαλὼν τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσίνα καὶ Θρίωζε στρατῷ Πελοποννησίων, πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου τέσσαρσι καὶ δέκα ἔτεσιν, ἀνεχώρησε πάλιν ἐς τὸ πλεῖον οὐκέτι προελθὼν (διὸ δὴ καὶ ἡ φυγὴ αὐτῷ ἐγένετο ἐκ Σπάρτης, δόξαντι χρήμασι πεισθῆναι τὴν ἀναχώρησιν)· ἐπειδὴ δὲ περὶ Ἀχαρνὰς εἶδον τὸν στρατὸν ἐξήκοντα σταδίου τῆς πόλεως ἀπέχοντα, οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιούντο, ἀλλ' αὐτοῖς, ὡς εἰκὸς, γῆς τεμνομένης ἐν τῷ ἐμφανεί, ὃ οὐπω ἐωράκεσαν οἱ γε νεώτεροι, οὐδ' οἱ πρεσβύτεροι πλὴν τὰ Μηδικὰ, δεινὸν ἐφαίνετο, καὶ ἐδόκει τοῖς τε ἄλλοις, καὶ μάλιστα τῇ νεότητι, ἐπέξιέναι καὶ μὴ περιορᾶν. κατὰ ξυστάσεις τε γιγνόμενοι ἐν πολλῇ ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν κελεύοντες ἐξιέναι, οἱ δὲ τινες οὐκ ἔωντες. χρησμολόγοι τε ἦδον χρησμούς παντοίους, ὧν ἀκροᾶσθαι ὡς ἕκαστος ὄργητο. οἱ τε Ἀχαρνῆς οἰόμενοι παρὰ σφίσιν αὐτοῖς οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν εἶναι Ἀθηναίων, ὡς αὐτῶν ἡ γῆ ἐτέμνετο, ἐνήγον τὴν ἔξοδον

μάλιστα. παντί τε τρόπῳ ἀνηρέθιστο ἢ πόλις, καὶ τὸν Περικλέα ἐν ὀργῇ εἶχον, καὶ ὧν παρήνεσε πρότερον ἐμέμνητο οὐδὲν, ἀλλ' ἐκάκιζον ὅτι στρατηγὸς ὧν οὐκ ἐπεξάγοι, αἰτίον τε σφίσιν ἐνόμιζον πάντων ὧν ἔπασχον. 22. Περικλῆς δὲ ὀρῶν μὲν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν χαλεπαίνοντας καὶ οὐ τὰ ἄριστα φρονούντας, πιστεύων δὲ ὀρθῶς γινώσκειν περὶ τοῦ μὴ ἐπεξιέναι, ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίει αὐτῶν οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα, τοῦ μὴ ὀργῇ τι μᾶλλον ἢ γνώμῃ ξυνελθόντας ἐξαμαρτεῖν, τὴν τε πόλιν ἐφύλασσε καὶ δι' ἡσυχίας μάλιστα, ὅσον ἐδύνατο, εἶχεν. ἰππέας μέντοι ἐξέπεμπεν αἰεὶ, τοῦ μὴ προδρόμους ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἐσπίπτοντας ἐς τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἐγγὺς τῆς πόλεως, κακουργεῖν· καὶ ἵππομαχία τις ἐνεγένετο βραχεῖα ἐν Φρυγίῳ τῶν τε Ἀθηναίων τέλει ἐνὶ τῶν ἰππέων, καὶ Θεσσαλοῖς μετ' αὐτῶν, πρὸς τοὺς Βοιωτῶν ἰππέας, ἐν ἧ ἢ οὐκ ἔλασσον ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Θεσσαλοὶ, μέχρι οὗ, προσβοηθησάντων τοῖς Βοιωτοῖς τῶν ὀπλιτῶν, τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν, καὶ ἀπέθανον τῶν Θεσσαλῶν καὶ Ἀθηναίων οὐ πολλοί· ἀνείλοντο μέντοι αὐτοὺς αὐθημερὸν ἀσπόνδους. καὶ οἱ Πελοποννήσιοι τροπαῖον τῇ ὑστεραίᾳ ἔστησαν. ἡ δὲ βοήθεια αὕτη τῶν Θεσσαλῶν κατὰ τὸ παλαιὸν ξυμμαχικὸν ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις· καὶ ἀφίκοντο παρ' αὐτοὺς Λαρισαῖοι, Φαρσάλιοι, [Παράσιοι,] Κρανώνιοι, Πυράσιοι, Γυρτώνιοι, Φεραῖοι. ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν ἐκ μὲν Λαρίσσης Πολυμήδης καὶ Ἀριστόνους, ἀπὸ τῆς στάσεως ἐκάτερος, ἐκ δὲ Φαρσάλου Μένων· ἦσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων κατὰ πόλεις ἄρχοντες.

23. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ οὐκ ἐπεξήεσαν αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μάχην, ἄραντες ἐκ τῶν Ἀχαρνῶν ἐδήουν τῶν δήμων τινὰς ἄλλους τῶν μεταξὺ Πάρνηθος

καὶ Βριλήσσου ὄρους. ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῆ, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὰς ἑκατὸν ναῦς περὶ Πελοπόννησον, ἄσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ χιλίους ὀπλίτας ἐπ' αὐτῶν καὶ τοξότας τετρακοσίους· ἐστρατήγει δὲ Καρκίνος τε ὁ Ξενοτίμου καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους καὶ Σωκράτης ὁ Ἀντιγένους. καὶ οἱ μὲν ἄραντες τῇ παρσκευῇ ταύτῃ περιέπλεον, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, χρόνον ἐμμείναντες ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅσου εἶχον τὰ ἐπιτήδεια, ἀνεχώρησαν διὰ Βοιωτῶν, οὐχ ἤπερ ἐσέβαλον· παριόντες δὲ Ὠρωπὸν τὴν γῆν τὴν Πειραϊκὴν καλουμένην, ἣν νέμονται Ὠρώπιοι Ἀθηναίων ὑπήκοοι, ἐδήωσαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Πελοπόννησον διελύθησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι.

24. Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι φυλακὰς κατεστήσαντο κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὥσπερ δὴ ἔμελλον διὰ παντὸς τοῦ πολέμου φυλάξειν· καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαίρετα ποιησαμένοις χωρὶς θέσθαι καὶ μὴ ἀναλοῦν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν· ἦν δέ τις εἶπερ ἢ ἐπιψηφίση κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα ἐς ἄλλο τι, ἦν μὴ οἱ πολέμοι νηΐτη στρατῶ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει καὶ δέη ἀμύνασθαι, θάνατον ζημίαν ἐπέθεντο. τριήρεις τε μετ' αὐτῶν ἑκατὸν ἐξαιρέτους ἐποίησαντο, κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον τὰς βελτίστας, καὶ τριηράρχους αὐταῖς, ὧν μὴ χρῆσθαι μηδεμιᾶ ἐς ἄλλο τι ἢ μετὰ τῶν χρημάτων περὶ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου, ἦν δέη.

25. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ περὶ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι, καὶ Κερκυραῖοι μετ' αὐτῶν, πεντήκοντα ναυσὶ προσβεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων, ἄλλα τε ἐκάκουν περιπλέοντες, καὶ ἐς Μεθώνην τῆς Λακωνικῆς ἀποβάντες τῷ τείχει προσέβαλον, ὄντι ἀσθενεῖ

καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόησαν. ἔτυχε δὲ περὶ τοὺς χώρους τούτους Βρασιδάς ὁ Τέλλιδος, ἀνὴρ Σπαρτιάτης, φρουρὰν ἔχων· καὶ αἰσθόμενος ἐβοήθει τοῖς ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ ὀπλιτῶν ἑκατόν. διαδραμὼν δὲ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον ἐσκεδασμένον κατὰ τὴν χώραν καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τετραμμένον, ἐσπίπτει ἐς τὴν Μεθώνην, καὶ ὀλίγους τινας ἐν τῇ ἐσδρομῇ ἀπολέσας τῶν μεθ' ἑαυτοῦ τὴν τε πόλιν περιεποίησε, καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος πρῶτος τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπηνέθη ἐν Σπάρτῃ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἄραυτες παρέπλεον, καὶ σχόντες τῆς Ἡλείας ἐς Φειὰν ἐδήουν τὴν γῆν ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ προσβοηθήσαντας τῶν ἐκ τῆς κοίλης Ἡλίδος τριακοσίους λογάδας, καὶ τῶν αὐτόθεν ἐκ τῆς περιοικίδος Ἡλείων, μάχῃ ἐκράτησαν. ἀνέμου δὲ κατιόντος μεγάλου χειμαζόμενοι ἐν ἀλιμένῳ χωρίῳ, οἱ μὲν πολλοὶ ἐπέβησαν ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ περιέπλεον τὸν Ἰχθῦν καλούμενον τὴν ἄκραν ἐς τὸν ἐν τῇ Φειᾷ λιμένα· οἱ δὲ Μεσσήνιοι ἐν τούτῳ, καὶ ἄλλοι τινὲς οἱ οὐ δυνάμενοι ἐπιβῆναι, κατὰ γῆν χωρήσαντες τὴν Φειὰν αἰροῦσι. καὶ ὕστερον αἱ τε νῆες περιπλεύσασαι ἀναλαμβάνουσιν αὐτοὺς, καὶ ἐξαναγόνται ἐκλιπόντες Φειὰν, καὶ τῶν Ἡλείων ἢ πολλὴ ἤδη στρατιὰ προσεβεβοηθήκει. παραπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ ἄλλα χωρία ἐδήουν.

26. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τούτου οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναῦς ἐξέπεμψαν περὶ τὴν Λοκρίδα, καὶ Εὐβοίας ἅμα φυλακὴν· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου. καὶ ἀποβάσεις ποιησάμενος τῆς τε παραθλασσίου ἐστὶν ἃ ἐδήωσε καὶ Θρόνιον εἶλεν, ὁμίρους τε ἔλαβεν αὐτῶν, καὶ ἐν Ἀλόπῃ τοὺς βοηθήσαντας Λοκρῶν μάχῃ ἐκράτησεν.

27. Ἀνέστησαν δὲ καὶ Αἰγινήτας τῷ αὐτῷ θέρει

τούτῳ ἐξ Αἰγίνης Ἀθηναῖοι, αὐτοὺς τε καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, ἐπικαλέσαντες οὐχ ἥκιστα τοῦ πολέμου σφίσι αἰτίους εἶναι· καὶ τὴν Αἴγιναν ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο, τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικειμένην, αὐτῶν πέμψαντας ἐποίκους ἔχειν. καὶ ἐξέπεμψαν ὕστερον οὐ πολλῶ ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκήτορας. ἐκπεσοῦσι δὲ τοῖς Αἰγινηταῖς οἱ Λακεδαμόνιοι ἔδοσαν Θυρέαν οἰκεῖν καὶ τὴν γῆν νέεσθαι, κατὰ τε τὸ Ἀθηναίων διάφορον, καὶ ὅτι σφῶν εὐεργέται ἦσαν ὑπὸ τὸν σεισμόν καὶ τῶν Εἰλώτων τὴν ἐπανάστασιν. ἡ δὲ Θυρεάτις γῆ μεθορία τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς ἐστίν, ἐπὶ θάλασσαν καθήκουσα. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἐνταῦθα ᾤκησαν, οἱ δ' ἐσπάρησαν κατὰ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα.

28. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους νουμηνία κατὰ σελήνην, ὡσπερ καὶ μόνον δοκεῖ εἶναι γίγνεσθαι δυνατὸν, ὁ ἥλιος ἐξέλιπε μετὰ μεσημβρίαν, καὶ πάλιν ἀνεπληρώθη, γινόμενος μνησοειδῆς καὶ ἀστέρων τινῶν ἐκφανέντων.

29. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει Νυμφόδωρον τὸν Πύθεω, ἄνδρα Ἀβδηρίτην, οὗ εἶχε τὴν ἀδελφὴν Σιτάλκης, δυνάμενον παρ' αὐτῷ μέγα, οἱ Ἀθηναῖοι, πρότερον πόλεμον νομίζοντες, πρόξενον ἐποίησαντο καὶ μετεπέμψαντο, βουλόμενοι Σιτάλκην σφίσι τὸν Τηρέω, Θρακῶν βασιλέα, ξύμμαχον γενέσθαι. ὁ δὲ Τήρης οὗτος, ὁ τοῦ Σιτάλκου πατὴρ, πρῶτος Ὀδρύσαις τὴν μεγάλην βασιλείαν ἐπὶ πλείον τῆς ἄλλης Θράκης ἐποίησε· πολὺ γὰρ μέρος καὶ αὐτόνομόν ἐστι Θρακῶν. Τηρεῖ δὲ τῷ Πρόκνην τὴν Πανδίοδος ἀπ' Ἀθηνῶνσχόντι γυναῖκα προσήκει ὁ Τήρης οὗτος οὐδὲν, οὐδὲ τῆς αὐτῆς Θράκης ἐγένοντο, ἀλλ' ὁ μὲν ἐν Δαυλίᾳ τῆς Φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς ὁ Τηρεὺς ᾤκει, τότε ὑπὸ Θρακῶν οἰκουμένης· (καὶ τὸ ἔργον τὸ περὶ τὸν Ἴτυν αἱ γυναῖκες ἐν τῇ γῇ

ταύτη ἔπραξαν· πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ποιητῶν ἐν ἀηδόνος μνήμῃ Δαυλίας ἢ ὄρνις ἐπωνόμασται· εἰκὸς δὲ καὶ τὸ κῆδος Πανδίονα ξυνάφασθαι τῆς θυγατρὸς διὰ τοσούτου, ἐπ' ὠφελείᾳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, μᾶλλον ἢ διὰ πολλῶν ἡμερῶν ἐς Ὀδρύσας ὁδοῦ·) Τήρης δὲ οὔτε τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων, βασιλεύς τε πρῶτος ἐν κράτει Ὀδρυσῶν ἐγένετο. οὐδὲ δὴ ὄντα τὸν Σιτάλκην οἱ Ἀθηναῖοι ξύμμαχον ἐποίησαντο, βουλόμενοι σφίσι τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία καὶ Περδίκκαν ξυνελεῖν αὐτόν. ἐλθὼν τε ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Νυμφόδωρος τὴν τε τοῦ Σιτάλκου ξυμμαχίαν ἐποίησε καὶ Σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀθηναῖον, τόν τε ἐπὶ Θράκης πόλεμον ὑπεδέχετο καταλύσειν· πείσειν γὰρ Σιτάλκην πέμψειν στρατιὰν Θρακίαν Ἀθηναίοις ἰππέων τε καὶ πελταστῶν. ξυνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδίκκαν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ Θέρμην αὐτῷ ἔπεισεν ἀποδοῦναι· ξυνεστράτευσέ τ' εὐθύς Περδίκκας ἐπὶ Χαλκιδέας μετ' Ἀθηναίων καὶ Φορμίωνος. οὕτω μὲν Σιτάλκης τε ὁ Τήρεω, Θρακῶν βασιλεύς, ξύμμαχος ἐγένετο Ἀθηναίοις, καὶ Περδίκκας ὁ Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεύς.

30. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν Ἀθηναῖοι, ἔτι ὄντες περὶ Πελοπόννησον, Σόλλιον τε Κορινθίων πόλισμα αἰροῦσι, καὶ παραδιδόασι Παλαιρεῦσιν Ἀκαρνανῶν μόνοις τὴν γῆν καὶ πόλιν νέμεσθαι· καὶ Ἄστακον, ἧς Εὐ-αρχος ἐτυράννει, λαβόντες κατὰ κράτος, καὶ ἐξελάσαντες αὐτόν, τὸ χωρίον ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεποιήσαντο. ἐπὶ τε Κεφαλληνίαν τὴν νῆσον προσπλεύσαντες προσηγάγοντο ἄνευ μάχης. κεῖται δὲ ἡ Κεφαλληνία κατὰ Ἀκαρνανίαν καὶ Λευκάδα, τετράπολις οὔσα, Παλῆς, Κράνιοι, Σαμαῖοι, Προναῖοι. ὕστερον δ' οὐ πολλῷ ἀνεχώρησαν αἱ νῆες ἐς τὰς Ἀθήνας.

31. Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ θέρους τούτου Ἀθηναῖοι πανδημεῖ, αὐτοὶ καὶ οἱ μέτοικοι, ἐσέβαλον ἐς τὴν Μεγαρίδα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγούντος. καὶ οἱ περὶ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν (ἔτυχον γὰρ ἤδη ἐν Αἰγίῳ ὄντες ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμενοι) ὡς ἦσθοντο τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανστρατιᾶ ἐν Μεγάροις ὄντας, ἔπλευσαν παρ' αὐτοὺς καὶ ξυνεμίχθησαν. στρατόπεδόν τε μέγιστον διὰ τοῦτο ἀθρόον Ἀθηναίων ἐγένετο, ἀκμαζούσης ἔτι τῆς πόλεως καὶ οὐπω νενοσηκυίας· μυρίων γὰρ ὀπλιτῶν οὐκ ἐλάσσους ἦσαν αὐτοὶ Ἀθηναῖοι (χωρὶς δὲ αὐτοῖς οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ τρισχίλιοι ἦσαν), μέτοικοι δὲ ξυνεσέβαλον οὐκ ἐλάσσους τρισχιλίων ὀπλιτῶν, χωρὶς δὲ ὁ ἄλλος ὄμιλος ψιλῶν οὐκ ὀλίγος. δηώσαντες δὲ τὰ πολλὰ τῆς γῆς ἀνεχώρησαν. ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἕκαστον ἐσβολαὶ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεγαρίδα, καὶ ἱππέων καὶ πανστρατιᾶ, μέχρι οὗ Νίσαια ἐάλω ὑπ' Ἀθηναίων.

32. Ἐπειχίσθη δὲ καὶ Ἀταλάντη ὑπ' Ἀθηναίων φρούριον τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος, ἢ ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπουντίοις νῆσος ἐρήμη πρότερον οὔσα, τοῦ μὴ ληστὰς ἐκπλέοντας ἐξ Ὀποῦντος καὶ τῆς ἄλλης Λοκρίδος κακουργεῖν τὴν Εὐβοίαν. ταῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει τούτῳ, μετὰ τὴν Πελοποννησίῳ ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀναχώρησιν, ἐγένετο.

33. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Εὐάρχος ὁ Ἀκαρνανὸν βουλόμενος ἐς τὴν Ἀστακὸν κατελθεῖν, πείθει Κορινθίους τεσσαράκοντα ναυσὶ καὶ πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὀπλίταις ἑαυτὸν κατάγειν πλεύσαντας, καὶ αὐτὸς ἐπικούρους τινας προσεμισθώσατο· ἦρχον δὲ τῆς στρατιᾶς Εὐφάμιδας τε ὁ Ἀριστωνύμου καὶ Τιμόξενος ὁ

Τιμοκράτους καὶ Εὐμαχος ὁ Χρῦσιδος. καὶ πλεύσαντες κατήγαγον· καὶ τῆς ἄλλης Ἀκαρνανίας τῆς περὶ θάλασσαν ἔστιν ἅ χωρία βουλόμενοι προσποιήσασθαι καὶ πειραθέντες, ὡς οὐκ ἠδύναντο, ἀπέπλεον ἐπ' οἴκου. σχόντες δ' ἐν τῷ παράπλῳ ἐς Κεφαλληνίαν, καὶ ἀπόβασιν ποιησάμενοι ἐς τὴν Κρανίων γῆν, ἀπατηθέντες ὑπ' αὐτῶν ἐξ ὁμολογίας τινὸς ἀνδρας τε ἀποβάλλουσι σφῶν αὐτῶν, ἐπιθεμένων ἀπροσδοκίτοις τῶν Κρανίων, καὶ βιαιότερον ἀναγαγόμενοι ἐκομίσθησαν ἐπ' οἴκου.

34. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι, δημοσίᾳ ταφὰς ἐποίησαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρῶτον ἀποθανόντων, τρόπῳ τοιῷδε. τὰ μὲν ὅστ' ἀ προτίθενται τῶν ἀπογενομένων πρότριτα σκηνὴν ποιήσαντες, καὶ ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἕκαστος, ἣν τι βούληται. ἐπειδὴν δὲ ἡ ἐκφορὰ ἦ, λάρνακας κυπαρισσίννας ἄγουσιν ἅμαξαι, φυλῆς ἐκάστης μίαν· ἔνεστι δὲ τὰ ὅστ' αὐτῶν, ἣς ἕκαστος ἦν φυλῆς. μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται, ἐστρωμένη, τῶν ἀφανῶν, οἳ ἂν μὴ εὐρεθῶσιν ἐς ἀναίρεσιν. ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, καὶ γυναικες πάρεισιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ τὸν τάφον, ὀλοφυρόμεναι. τιθέασιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, ὃ ἔστιν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστείου τῆς πόλεως, καὶ αἰὲν ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων, πλὴν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι· ἐκείνων δὲ διαπρεπῆ τὴν ἀρετὴν κρίναντες, αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν. ἐπειδὴν δὲ κρύψωσι γῆν, ἀνὴρ ἡρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως, ὃς ἂν γνώμη τε δοκῆ μὴ ἀξύνετος εἶναι καὶ ἀξιόσει προήκη, λέγει ἐπ' αὐτοῖς ἔπαινον τὸν πρέποντα· μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέρχονται. ὧδε μὲν θάπτουσι· καὶ διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὅποτε ξυμβαίῃ αὐτοῖς, ἐχρῶντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίππου ἠρέθη

λέγειν. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοιτο ὡς ἐπὶ πλείστον τοῦ ὀμίλου, ἔλεγε τοιαύδε.

35. “ΟΙ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων ἤδη ἐπαι-
 “νοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς
 “καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύ-
 “εσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δ’ ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει εἶναι ἀνδρῶν
 “ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τι-
 “μας, οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ πα-
 “ρασκευασθέντα ὀράτε, καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῶν
 “ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι εὖ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι πιστευ-
 “θῆναι. χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν, ἐν ᾧ μάλιστα
 “καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιοῦται. ὅ τε γὰρ ξυν-
 “ειδῶς καὶ εὖνους ἀκροατῆς τάχ’ ἂν τι ἐνδεεστέρως πρὸς
 “ἂ βούλεται τε καὶ ἐπίσταται νομίσειε δηλοῦσθαι, ὅ τε
 “ἄπειρος ἔστιν ἂ καὶ πλεονάζεσθαι, διὰ φθόνου, εἴ τι
 “ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἀκούει. μέχρι γὰρ τοῦδε ἀνεκ-
 “τοῖ οἱ ἔπαινοί εἰσι περὶ ἐτέρων λεγόμενοι, ἐς ὅσον ἂν
 “καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἰκανὸς εἶναι δρᾶσαί τι ὧν
 “ἤκουσε· τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες ἤδη
 “καὶ ἀπιστοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκι-
 “μάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρὴ καὶ ἐμὲ ἐπόμενον τῷ
 “νόμῳ πειρᾶσθαι ὑμῶν τῆς ἐκάστου βουλήσεώς τε καὶ
 “δόξης τυχεῖν ὡς ἐπὶ πλείστον. 36. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ
 “τῶν προγόνων πρῶτον· δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον
 “δὲ ἅμα ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν ταύτην τῆς μνήμης
 “δίδοσθαι. τὴν γὰρ χώραν αἰεὶ οἱ αὐτοὶ οἰκοῦντες δια-
 “δοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι-
 “ἀρετὴν παρέδωσαν. καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι ἐπαίνου, καὶ
 “ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν· κτησάμενοι γὰρ πρὸς οἷς
 “ἐδέξαντο, ὅσῃν ἔχομεν ἀρχὴν, οὐκ ἀπόνως, ἡμῖν τοῖς

“ νῦν προσκατέλιπον. τὰ δὲ πλείω αὐτῆς αὐτοὶ ἡμεῖς
 “ οἶδε, οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα ἐν τῇ καθεστηκυῖα ἡλι-
 “ κία, ἐπηυξήσαμεν, καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσ-
 “ κευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστά-
 “ την. ὦν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα
 “ ἐκτίθη, ἢ εἴ τι αὐτοὶ ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἢ
 “ Ἕλληνα πόλεμον ἐπιόντα προθύμως ἡμννάμεθα, μα-
 “ κρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος εἶπω· ἀπὸ δὲ οἷας
 “ τε ἐπιτηδεύσεως ἦλθον ἐπ’ αὐτὰ καὶ μεθ’ οἷας πολι-
 “ τείας καὶ τρόπων ἐξ οἷων μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δη-
 “ λώσας πρῶτον εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομί-
 “ ζων ἐπὶ τε τῷ παρόντι οὐκ ἂν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ,
 “ καὶ τὸν πάντα ὄμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ξύμφορον
 “ εἶναι αὐτῶν ἐπακουῖσαι. 37. Χρώμεθα γὰρ πολιτεία
 “ οὐ ζηλούσῃ τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ
 “ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τινὶ ἢ μιμούμενοι ἐτέρους. καὶ
 “ ὄνομα μὲν, διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ’ ἐς πλείονας οἰ-
 “ κεῖν, δημοκρατία κέκληται· μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς
 “ νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ
 “ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἐν τῷ εὐδοκιμῆι, οὐκ ἀπὸ
 “ μέρους τὸ πλεῖον ἐς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ’ ἀρετῆς προτιμᾶ-
 “ ται, οὐδ’ αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων δέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι
 “ τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανεία κεκώλυται. ἐλευθέρως
 “ δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν, καὶ ἐς τὴν πρὸς
 “ ἀλλήλους τῶν καθ’ ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν,
 “ οὐ δι’ ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ’ ἡδονὴν τι δρᾶ, ἔχοντες,
 “ οὐδὲ ἀζημίους μὲν λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προσ-
 “ τιθέμενοι. ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες, τὰ
 “ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε
 “ αἰὲν ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μά-
 “ λιστα αὐτῶν, ὅσοι τε ἐπ’ ὠφελεία τῶν ἀδικουμένων

“ κείνται, καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνῃ ὁμολογου-
 “ μένην φέρουσι. 38. καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας
 “ ἀναπαύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μὲν γε καὶ
 “ θυσίαις διητησίοις νομίζοντες, ἰδίαις δὲ κατασκευαῖς
 “ εὐπρεπέσιν, ὧν καθ’ ἡμέραν ἢ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκ-
 “ πλήσσει. ἐπεισέρχεται δὲ διὰ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ
 “ πάσης γῆς τὰ πάντα, καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰ-
 “ κειότερα τῇ ἀπολαύσει τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα
 “ καρποῦσθαι ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. 39. δια-
 “ φέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν
 “ ἐναντίων τοῖσδε. τὴν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν,
 “ καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα ἢ μα-
 “ θήματος ἢ θεάματος, ὃ μὴ κρυφθὲν ἄν τις τῶν πολε-
 “ μίων ἰδὼν ὠφεληθείη, πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασ-
 “ κευαῖς τὸ πλεόν καὶ ἀπάταις ἢ τῶ ἀφ’ ἡμῶν αὐτῶν ἐς
 “ τὰ ἔργα εὐψύχῳ· καὶ ἐν ταῖς παιδείαις οἱ μὲν ἐπιπόνῳ
 “ ἀσκήσει εὐθύς νέοι ὄντες τὸ ἀνδρείον μετέρχονται,
 “ ἡμεῖς δὲ ἀνειμένως διαιωόμενοι οὐδὲν ἦσσον ἐπὶ τοὺς
 “ ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν. τεκμήριον δέ· οὔτε γὰρ
 “ Λακεδαιμόνιοι καθ’ ἐκάστους, μετὰ πάντων δ’ ἐς τὴν
 “ γῆν ἡμῶν στρατεύουσι, τὴν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελ-
 “ θόντες οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰ-
 “ κείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ πλείω κρατοῦμεν.
 “ ἀθρόα τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδεὶς πω πολέμιος ἐνέτυχε
 “ διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἅμα ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν τῇ
 “ γῇ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπίπεμψιν· ἦν δέ που μο-
 “ ρίῳ τινὶ προσμίξωσι, κρατήσαντές τέ τινας ἡμῶν πάν-
 “ τας ἀυχούσιν ἀπεῶσθαι, καὶ νικηθέντες ὑφ’ ἀπάντων
 “ ἦσσησθαι. καίτοι εἰ ῥαθυμία μᾶλλον ἢ πόνων μελέτη,
 “ καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλείον ἢ τρόπων ἀνδρίας ἐθέ-
 “ λουμεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλου-

“ σιν ἀλγεινοῖς μὴ προκαμνεῖν, καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ
 “ ἀτολμοτέρους τῶν αἰεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι, 40. καὶ
 “ ἔν τε τούτοις τὴν πόλιν ἀξίαν εἶναι θαυμάζεσθαι,
 “ καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις. φιλοκαλοῦμεν γὰρ μετ’ εὐτελείας,
 “ καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας· πλούτῳ τε ἔργου
 “ μᾶλλον καιρῷ ἢ λόγου κόμπῳ χρώμεθα, καὶ τὸ πέ-
 “ νεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινὶ αἰσχρὸν, ἀλλὰ μὴ διαφεύ-
 “ γειν ἔργῳ αἰσχίον. ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἅμα καὶ
 “ πολιτικῶν ἐπιμέλεια, καὶ ἑτέροις πρὸς ἔργα τετραμ-
 “ μένοις τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γνῶναι· μόνοι γὰρ τόν
 “ τε μηδὲν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπράγμονα ἀλλ’ ἀ-
 “ χρεῖον νομίζομεν, καὶ αὐτοὶ ἦτοι κρίνομέν γε ἢ ἐνθυ-
 “ μούμεθα ὀρθῶς τὰ πράγματα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔρ-
 “ γοις βλάβην ἡγούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι μᾶλ-
 “ λον λόγῳ πρότερον ἢ ἐπὶ ἃ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν. διαφε-
 “ ρόντως γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔχομεν, ὥστε τολμᾶν τε οἱ
 “ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσ-
 “ θαι· ὁ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ
 “ ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ’ ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως κρι-
 “ θεῖεν οἱ τὰ τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα γιγνώσκου-
 “ τες, καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων.
 “ καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν ἠναντιώμεθα τοῖς πολλοῖς· οὐ γὰρ
 “ πᾶσχοιτες εὖ ἀλλὰ δρῶντες κτώμεθα τοὺς φίλους.
 “ βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν, ὥστε ὀφειλομένην
 “ δι’ εὐνοίας ᾧ δέδωκε σώζειν· ὁ δ’ ἀντοφείλων ἀμβλύ-
 “ τερος, εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν ἀλλ’ ἐς ὀφείλημα τὴν ἀρε-
 “ τὴν ἀποδώσων. καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος μᾶλλον
 “ λογισμῷ ἢ τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ ἀδεῶς τινὰ ὠφε-
 “ λοῦμεν. 41. ξυνελών τε λέγω τὴν τε πᾶσαν πόλιν
 “ τῆς Ἑλλάδος παιδευσιν εἶναι, καὶ καθ’ ἕκαστον δοκεῖν
 “ ἂν μοι τὸν αὐτὸν ἄνδρα παρ’ ἡμῶν ἐπὶ πλείστ’ ἂν εἶδη

“ καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστ’ ἂν εὐτραπέλως τὸ σῶμα
 “ αὐτάρκες παρέχεσθαι. καὶ ὡς οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι
 “ κόμπος τάδε μᾶλλον ἢ ἔργων ἐστὶν ἀλήθεια, αὐτὴ ἢ
 “ δύναμις τῆς πόλεως, ἣν ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων ἐκτη-
 “ σάμεθα, σημαίνει. μόνη γὰρ τῶν νῦν ἀκοῆς κρείστων
 “ ἐς πείραν ἔρχεται, καὶ μόνη οὔτε τῷ πολεμῶ ἐπελ-
 “ θόντι ἀγανάκτησιν ἔχει ὑφ’ οἷων κακοπαθεῖ, οὔτε τῷ
 “ ὑπηκόῳ κατάμεμψιν ὡς οὐχ ὑπ’ ἀξίων ἄρχεται. μετὰ
 “ μεγάλων δὲ σημείων καὶ οὐ δὴ τοι ἀμάρτυρόν γε τὴν
 “ δύναμιν παρασχόμενοι τοῖς τεχνῶν καὶ τοῖς ἔπειτα θαν-
 “ μασθησόμεθα, καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι οὔτε Ὀμήρου
 “ ἐπαινέτου, οὔτε ὅστις ἔπεισι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει,
 “ τῶν δ’ ἔργων τὴν ὑπόνοιαν ἢ ἀλήθεια βλάψει, ἀλλὰ
 “ πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατόν τῇ ἡμετέρᾳ
 “ τόλμῃ καταναγκάσαντες γενέσθαι, πανταχοῦ δὲ μνη-
 “ μεία κακῶν τε καὶ ἀγαθῶν αἰδία ξυγκατοικίσαντες. περὶ
 “ τοιαύτης οὖν πόλεως οἶδε τε γενναίως, δικαιῶντες μὴ
 “ ἀφαιρεθῆναι αὐτὴν, μαχόμενοι ἐτελεύτησαν, καὶ τῶν
 “ λειπομένων πάντα τινα εἰκὸς ἐθέλειν ὑπὲρ αὐτῆς κάμ-
 “ νειν. 42. διὸ δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως,
 “ διδασκαλίαν τε ποιούμενος μὴ περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι
 “ τὸν ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὁμοίως, καὶ
 “ τὴν εὐλογίαν ἅμα, ἐφ’ οἷς νῦν λέγω, φανεράν σημείοις
 “ καθιστάς. καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα· ἃ γὰρ τὴν
 “ πόλιν ὑμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσ-
 “ μησαν, καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἰσόρροπος,
 “ ὥσπερ τῶνδε, ὁ λόγος τῶν ἔργων φανείη. δοκεῖ δέ
 “ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν, πρώτη τε μνηνύουσα καὶ
 “ τελευταία βεβαιούσα, ἢ νῦν τῶνδε καταστροφή. καὶ
 “ γὰρ τοῖς τᾶλλα χείροσι δίκαιον τὴν ἐς τοὺς πολέμους
 “ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προτιθεσθαι· ἀγαθῶ

“ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν ἢ
 “ ἐκ τῶν ιδίων ἔβλαψαν. τῶνδε δὲ οὔτε πλούτῳ τις,
 “ τὴν ἔτι ἀπόλαυσιν προτιμήσας, ἐμαλακίσθη, οὔτε πε-
 “ νίας ἐλπίδι, ὡς κὰν ἔτι διαφυγὼν αὐτὴν πλουτήσειεν,
 “ ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποίησατο· τὴν δὲ τῶν ἐναντίων
 “ τιμωρίαν ποθεινότεραν αὐτῶν λαβόντες, καὶ κινδύνων
 “ ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες, ἐβουλήθησαν μετ’
 “ αὐτοῦ τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι τῶν δὲ ἐφίεσθαι, ἐλπίδι
 “ μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσεω ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ
 “ δὲ περὶ τοῦ ἤδη ὀρωμένου σφίσι αὐτοῖς ἀξιούντες
 “ πεποιθέναι, καὶ ἐν αὐτῷ †τὸ† ἀμύνεσθαι καὶ παθεῖν
 “ μᾶλλον ἠγησάμενοι ἢ †τὸ† ἐνδόντες σώζεσθαι, τὸ
 “ μὲν αἰσχροῦ τοῦ λόγου ἔφυγον, τὸ δ’ ἔργον τῷ σώ-
 “ ματι ὑπέμειναν, καὶ δι’ ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα
 “ ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν.
 “ 43. Καὶ οἶδε μὲν προσηκόντως τῇ πόλει τοιοῖδε ἐγέ-
 “ νοντο· τοὺς δὲ λοιποὺς χρῆ ἀσφαλεστέραν μὲν εὐχεσ-
 “ θαι, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν τὴν ἐς τοὺς πολε-
 “ μίους διάνοιαν ἔχειν, σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνῳ τὴν
 “ ὠφελίαν, ἣν ἂν τις πρὸς οὐδὲν χεῖρον αὐτοῦς ὑμᾶς
 “ εἰδότας μηκύνει, λέγων ὅσα ἐν τῷ τοὺς πολεμίους
 “ ἀμύνεσθαι ἀγαθὰ ἔνεστιν, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς πό-
 “ λεως δύναμιν καθ’ ἡμέραν ἔργῳ θεωμένους καὶ ἐρασ-
 “ τὰς γιγνομένους αὐτῆς, καὶ ὅταν ὑμῖν μεγάλη δόξη
 “ εἶναι, ἐνθυμουμένους ὅτι τολμῶντες καὶ γιγνώσκοντες
 “ τὰ δέοντα καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυρόμενοι ἄνδρες αὐτὰ
 “ ἐκτήσαντο, καὶ ὁπότε καὶ πείρα του σφαλείησαν, οὐκ-
 “ ουν καὶ τὴν πόλιν γε τῆς σφετέρας ἀρετῆς ἀξιούντες
 “ στερίσκειν, κάλλιστον δὲ ἔρανον αὐτῇ προϊέμενοι.
 “ κοινῇ γὰρ τὰ σώματα διδόντες, ἰδία τὸν ἀγήρων ἔπαι-
 “ νον ἐλάμβανον καὶ τὸν τάφον ἐπισημότατον, οὐκ ἐν

“ ᾧ κείνται μᾶλλον, ἀλλ’ ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ
 “ ἐντυχόντι ἀεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου καιρῷ ἀείμνηστος
 “ καταλείπεται. ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος,
 “ καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφή,
 “ ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη παρ’
 “ ἐκάστω τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου ἐνδιαιτᾶται.
 “ οὓς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες, καὶ τὸ εὐδαιμον τὸ ἐλεύθε-
 “ ρον, τὸ δὲ ἐλεύθερον τὸ εὐψυχον κρίναντες, μὴ περιο-
 “ ρᾶσθε τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. οὐ γὰρ οἱ κακο-
 “ πραγοῦντες δικαιοτέρον ἀφειδοῖεν ἂν τοῦ βίου, οἷς ἐλ-
 “ πὶς οὐκ ἔστ’ ἀγαθοῦ, ἀλλ’ οἷς ἡ ἐναντία μεταβολὴ ἐν
 “ τῷ ζῆν ἔτι κινδυνεύεται καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ
 “ διαφέροντα, ἦν τι πταιίσωσιν. ἀλγεινότερα γὰρ ἀνδρί
 “ γε φρόνημα ἔχοντι ἢ [ἐν τῷ] μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι
 “ κάκωσις, ἢ ὁ μετὰ ῥώμης καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἅμα γιγ-
 “ νόμενος ἀναίσθητος θάνατος. 44. διόπερ’ καὶ τοῦς
 “ τῶνδε νῦν τοκέας, ὅσοι πάρεστε, οὐκ ὀλοφύρομαι μᾶλ-
 “ λον ἢ παραμυθήσομαι. ἐν πολυτρόποις γὰρ ξυμφο-
 “ ραῖς ἐπίστανται τραφέντες· τὸ δ’ εὐτυχές, οἱ ἂν τῆς
 “ εὐπρεπεστάτης λάχωσιν, ὥσπερ οἶδε μὲν νῦν τελευ-
 “ τῆς, ὑμεῖς δὲ λύπης, καὶ οἷς ἐνευδαιμονῆσαί τε ὁ βίος
 “ ὁμοίως καὶ ἐντελευτῆσαι ξυνεμετρήθη. χαλεπὸν μὲν
 “ οὖν οἶδα πείθειν ὄν, ὧν καὶ πολλάκις ἔξετε ὑπομνή-
 “ ματα ἐν ἄλλων εὐτυχίαις, αἷς ποτὲ καὶ αὐτοὶ ἠγάλ-
 “ λεσθε· καὶ λύπη οὐχ ὧν ἂν τις μὴ πειρασάμενος ἀγα-
 “ θῶν στερίσκηται, ἀλλ’ οὐ ἂν ἐθὰς γενόμενος φάφαι-
 “ ρεθῆ. καρτερεῖν δὲ χρὴ καὶ ἄλλων παιδῶν ἐλπίδι,
 “ οἷς ἔτι ἡλικία τέκνωσιν ποιεῖσθαι· ἰδίᾳ γάρ τε τῶν
 “ οὐκ ὄντων λήθη οἱ ἐπιγιγνόμενοί τισιν ἔσονται, καὶ
 “ τῇ πόλει διχόθεν, ἕκ τε τοῦ μὴ ἐρημοῦσθαι καὶ ἀσφα-
 “ λείᾳ, ξυνοίσει· οὐ γὰρ οἷόν τε ἴσον τι ἢ δίκαιον βου-

“ λεύεσθαι, οὐκ ἂν μὴ καὶ παῖδας ἐκ τοῦ ὁμοίου παρα-
 “ βαλλόμενοι κινδυνεύωσιν. ὅσοι δ’ αὖ παρηβήκατε, τὸν
 “ τε πλείονα κέρδος, ὃν εὐτυχεῖτε, βίον ἠγείσθε, καὶ
 “ τὸνδε βραχὺν ἔσεσθαι, καὶ τῇ τῶνδε εὐκλείᾳ κουφί-
 “ ζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγῆρων μόνον, καὶ οὐκ ἐν
 “ τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας τὸ κερδαίνειν, ὥσπερ τινὲς
 “ φασι, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι. 45. παισὶ
 “ δ’ αὖ ὅσοι τῶνδε πάρεστε, ἢ ἀδελφοῖς, ὀρῶ μέγαν τὸν
 “ ἀγῶνα· τὸν γὰρ οὐκ ὄντα ἅπας εἴωθεν ἐπαινεῖν, καὶ
 “ μόλις ἂν καθ’ ὑπερβολὴν ἀρετῆς οὐχ ὅμοιοι ἀλλ’ ὀλίγω
 “ χείρους κριθείητε. φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι πρὸς τὸ ἀν-
 “ τίπαλον· τὸ δὲ μὴ ἐμποδῶν ἀνανταγωνίστῳ εὐνοία
 “ τετίμηται. εἰ δέ με δεῖ καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς, ὅσαι
 “ νῦν ἐν χηρείᾳ ἔσονται, μνησθῆναι, βραχεῖα παραινέσει
 “ ἅπαν σημανῶ. τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως μὴ
 “ χείροσι γενέσθαι ὑμῖν μεγάλη ἢ δόξα, καὶ ἧς ἂν ἐπ’
 “ ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι ἢ ψόγου ἐν τοῖς ἄρσεσι κλέος
 “ ἦ. 46. Εἴρηται καὶ ἐμοὶ λόγῳ κατὰ τὸν νόμον ὅσα
 “ εἶχον πρόσφορα, καὶ ἔργῳ οἱ θαπτόμενοι τὰ μὲν ἤδη
 “ κεκόσμηται, τὰ δὲ αὐτῶν τοὺς παῖδας τὸ ἀπὸ τοῦδε
 “ δημοσίᾳ ἢ πόλις μέχρι ἡβῆς θρέψει, ὠφέλιμον στέ-
 “ φανον τοῖσδέ τε καὶ τοῖς λειπομένοις τῶν τοιῶνδε
 “ ἀγῶνων προτιθείσα· ἄθλα γὰρ οἷς κείται ἀρετῆς μέ-
 “ γιστα, τοῖς δὲ καὶ ἄνδρες ἄριστοι πολιτεύουσι. νῦν δὲ
 “ ἀπολοφυράμενοι ὃν προσήκει ἕκαστος, † ἅπιτε †.”

47. Τοιοῦσδε μὲν ὁ τάφος ἐγένετο ἐν τῷ χειμῶνι τού-
 τῳ καὶ διελθόντος αὐτοῦ πρῶτον ἔτος τοῦ πολέμου
 τοῦδε ἐτελεύτα. Τοῦ δὲ θέρους εὐθύς ἀρχομένου Πε-
 λοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τὰ δύο μέρη, ὥσπερ καὶ
 τὸ πρῶτον, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικὴν· ἠγείτο δὲ Ἀρ-
 χίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ

καθεζόμενοι ἐδῆουν τὴν γῆν. καὶ ὄντων αὐτῶν οὐ πολ-
λάς πω ἡμέρας ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἣ νόσος πρῶτον ἤρξατο
γενέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, λεγόμενον μὲν καὶ πρότερον
πολλαχόσε ἐγκατασκῆψαι, καὶ περὶ Λῆμνον καὶ ἐν ἄλ-
λοις χωρίοις, οὐ μέντοι τοσοῦτός γε λοιμὸς οὐδὲ φθορὰ
οὕτως ἀνθρώπων οὐδαμοῦ ἐμνημονεύετο γενέσθαι. οὔτε
γὰρ ἰατροὶ ἤρκουν τὸ πρῶτον θεραπεύοντες ἀγνοία, ἀλλ'
αὐτοὶ μάλιστα ἔβνησκον ὅσῳ καὶ μάλιστα προσήεσαν,
οὔτε ἄλλη ἀνθρωπεῖα τέχνη οὐδεμία· ὅσα τε πρὸς ἱεροῖς
ἰκέτευσαν ἢ μαντεῖαις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐχρήσαντο,
πάντα ἀνωφελῆ ἦν, τελευτῶντές τε αὐτῶν ἀπέστησαν,
ὑπὸ τοῦ κακοῦ νικώμενοι. 48. ἤρξατο δὲ τὸ μὲν πρῶ-
τον, ὡς λέγεται, ἐξ Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ Αἰγύπτου, ἔπειτα
δὲ καὶ ἐς Αἴγυπτον καὶ Λιβύην κατέβη καὶ ἐς τὴν βασι-
λέως γῆν τὴν πολλήν. ἐς δὲ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἐξ-
απιναίως ἐνέπεσε, καὶ τὸ πρῶτον ἐν τῷ Πειραιεῖ ἤψατο
τῶν ἀνθρώπων, ὥστε καὶ ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν ὡς οἱ Πε-
λοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα· κρή-
ναι γὰρ οὐπω ἦσαν αὐτόθι. ὕστερον δὲ καὶ ἐς τὴν ἄνω
πόλιν ἀφίκετο, καὶ ἔβνησκον πολλῶ μᾶλλον ἤδη. λε-
γέτω μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ, ὡς ἕκαστος γινώσκει, καὶ
ἰατρὸς καὶ ἰδιώτης, ἀφ' ὅτου εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτὸ,
καὶ τὰς αἰτίας ἄστινας νομίζει τοσαύτης μεταβολῆς ἰκα-
νὰς εἶναι δύναμιν ἐς τὸ μεταστῆσαι σχεῖν· ἐγὼ δὲ οἶόν
τε ἐγίγνετο λέξω. καὶ ἀφ' ὧν ἂν τις σκοπῶν, εἴ ποτε
καὶ αὐθις ἐπιπέσοι, μάλιστα ἂν ἔχοι τι προειδῶς μὴ ἀγ-
νοεῖν, ταῦτα δηλώσω, αὐτὸς τε νοσήσας καὶ αὐτὸς ἰδὼν
ἄλλους πάσχοντας. 49. Τὸ μὲν γὰρ ἔτος, ὡς ὠμολο-
γεῖτο, ἐκ πάντων μάλιστα δὴ ἐκείνο ἄνοσον ἐς τὰς ἄλ-
λας ἀσθενείας ἐτύγχανεν ὄν· εἰ δέ τις καὶ προέκαμνέ τι,
ἐς τοῦτο πάντα ἀπεκρίθη. τοὺς δ' ἄλλους ἀπ' οὐδεμιᾶς

προφάσεως, ἀλλ' ἐξαίφνης, ὑγιεῖς ὄντας, πρῶτον μὲν τῆς κεφαλῆς θέρμαι ἰσχυραὶ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐρυθήματα καὶ φλόγωσις ἐλάμβανε, καὶ τὰ ἐντὸς, ἣ τε φάρυγξ καὶ ἡ γλῶσσα, εὐθὺς αἱματώδη ἦν καὶ πνεῦμα ἄτοπον καὶ δυσῶδες ἠφίει· ἔπειτα ἐξ αὐτῶν πταρμὸς καὶ βράγχος ἐπεγίγνετο, καὶ ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ κατέβαινε ἐς τὰ στήθη ὁ πόνος, μετὰ βηχὸς ἰσχυροῦ· καὶ ὅποτε ἐς τὴν καρδίαν στηρίζαι, ἀνέστρεφέ τε αὐτὴν, καὶ ἀποκαθάρσεις χολῆς πᾶσαι, ὅσαι ὑπὸ ἰατρῶν ὀνομασμένοι εἰσὶν, ἐπήεσαν, καὶ αὐταὶ μετὰ ταλαιπωρίας μεγάλης. λύγξ τε τοῖς πλείοσιν ἐνέπεσε κενὴ, σπασμὸν ἐνδιδοῦσα ἰσχυρὸν, τοῖς μὲν μετὰ ταῦτα λωφῆσαντα, τοῖς δὲ καὶ πολλῷ ὕστερον. καὶ τὸ μὲν ἔξωθεν ἀπτομένῳ σῶμα οὐτ' ἄγαν θερμὸν ἦν οὔτε χλωρὸν, ἀλλ' ὑπέρυθρον, πελιτνὸν, φλυκταίναις μικραῖς καὶ ἔλκεσιν ἐξηθηκός· τὰ δὲ ἐντὸς οὕτως ἐκάετο ὥστε μήτε τῶν πάντων λεπτῶν ἱματίων καὶ σινδόνων τὰς ἐπιβολὰς μήτ' ἄλλο τι ἢ † γυμνοῖ † ἀνέχεσθαι, ἥδιστα τε ἂν ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ρίπτειν. καὶ πολλοὶ τοῦτο τῶν ἡμελημένων ἀνθρώπων καὶ ἔδρασαν ἐς φρέατα, τῇ δίψῃ ἀπαύστῳ ξυνεχόμενοι. καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ καθειστήκει τότε πλεόν καὶ ἔλασσον ποτόν. καὶ ἡ ἀπορία τοῦ μὴ ἡσυχάζειν καὶ ἡ ἀγρυπνία ἐπέκειτο διὰ παντός. καὶ τὸ σῶμα, ὅσον περ χρόνον καὶ ἡ νόσος ἀκμάζει, οὐκ ἐμαραίνεται, ἀλλ' ἀντεῖχε παρὰ δόξαν τῇ ταλαιπωρίᾳ, ὥστε ἢ διεφθείροντο οἱ πλείους ἐναταῖοι καὶ ἐβδομαῖοι ὑπὸ τοῦ ἐντὸς καύματος, ἔτι ἔχοντές τι δυνάμεως, ἢ εἰ διαφύγοιεν, ἐπικατιόντος τοῦ νοσήματος ἐς τὴν κοιλίαν, καὶ ἐλκώσεώς τε αὐτῇ ἰσχυρᾶς ἐγγιγνομένης καὶ διαρροίας ἅμα ἀκράτου ἐπιπιπτούσης, οἱ πολλοὶ ὕστερον δι' αὐτὴν ἀσθενεῖα ἀπεφθείροντο. διεξῆει γὰρ διὰ παντὸς τοῦ σώμα-

τος ἄνωθεν ἀρξάμενον τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ πρῶτον ἰδρυθὲν κακὸν, καὶ εἴ τις ἐκ τῶν μεγίστων περιγένοιτο, τῶν γε ἀκρωτηρίων ἀντίληψις αὐτοῦ ἐπέσῃμαινε· κατέσκηπτε γὰρ ἐς αἰδοῖα καὶ ἐς ἄκρας χεῖρας καὶ πόδας, καὶ πολλοὶ στερισκόμενοι τούτων διέφευγον, εἰσὶ δ' οἱ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. τοὺς δὲ καὶ λήθη ἐλάμβανε παραντικά ἀναστάντας τῶν πάντων ὁμοίως, καὶ ἠγνόησαν σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐπιτηδεῖους. 50. γενόμενον γὰρ κρεῖισσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου τά τε ἄλλα χαλεπωτέως ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν προσέπιπτεν ἐκάστῳ, καὶ ἐν τῷδε ἐδήλωσε μάλιστα ἄλλο τι ὄν ἢ τῶν ξυντρόφων τι· τὰ γὰρ ὄρνεα καὶ τετράποδα, ὅσα ἀνθρώπων ἄπτεται, πολλῶν ἀτάφων γιγνομένων ἢ οὐ προσῆι ἢ γευσάμενα διεφθείρετο. τεκμήριον δέ· τῶν μὲν τοιούτων ὀρνίθων ἐπίλειψις σαφῆς ἐγένετο, καὶ οὐχ ἑωρῶντο οὔτε ἄλλως οὔτε περὶ τοιούτου οὐδέν· οἱ δὲ κύνες μᾶλλον αἰσθησιν παρείχον τοῦ ἀποβαίνοντος διὰ τὸ ξυνδιατᾶσθαι.

51. Τὸ μὲν οὖν νόσημα, πολλὰ καὶ ἄλλα παραλιπόντι ἀτοπίας, ὡς ἐκάστῳ ἐτύγχανέ τι διαφερόντως ἐτέρῳ πρὸς ἕτερον γιγνόμενον, τοιούτου ἦν ἐπὶ πᾶν τὴν ιδέα. καὶ ἄλλο παρελύπει κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον οὐδὲν τῶν εἰωθότων· ὃ δὲ καὶ γένοιτο, ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. ἔθνησκον δὲ οἱ μὲν ἀμελεία, οἱ δὲ καὶ πάνυ θεραπευόμενοι. ἔν τε οὐδὲν κατέστη ἴαμα, ὡς εἰπεῖν, ὅ τι χρῆν προσφέροντας ὠφελεῖν· τὸ γὰρ τῷ ξυννευγκόν, ἄλλον τοῦτο ἔβλαπτε. σῶμά τε αὐτάρκες ὄν οὐδὲν διεφάνη πρὸς αὐτὸ ἰσχύος πέρι ἢ ἀσθενείας, ἀλλὰ πάντα ξυνῆρει καὶ τὰ πάσῃ διαίτῃ θεραπευόμενα. δεινότατον δὲ παντὸς ἦν τοῦ κακοῦ ἢ τε ἀθυμία, ὅποτε τις αἰσθοῖτο κάμνων (πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον εὐθὺς τραπόμενοι τῇ γνώμῃ πολλῶ μᾶλλον προῖεντο σφᾶς αὐτοὺς καὶ οὐκ ἀντεῖχον),

καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου θεραπείας ἀναπιμπλάμενοι, ὥσπερ τὰ πρόβατα, ἔθνησκον· καὶ τὸν πλεῖστον φθόρον τοῦτο ἐνεποίει. εἶτε γὰρ μὴ θέλοιν δεδιότες ἀλλήλοις προσιέναι, ἀπώλλυντο ἔρημοι, καὶ οἰκίαι πολλαὶ ἐκενώθησαν ἀπορία τοῦ θεραπεύσουτος· εἶτε προσίοιν, διεφθείροντο, καὶ μάλιστα οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι· αἰσχύνη γὰρ ἠφείδουν σφῶν αὐτῶν, ἐσιόντες παρὰ τοὺς φίλους, ἐπεὶ καὶ τὰς ὀλοφύρσεις τῶν ἀπογιγνομένων τελευτῶντες καὶ οἱ οἰκείοι ἐξέκαμνον, ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κακοῦ νικώμενοι. ἐπὶ πλέον δὲ ὅμως οἱ διαπεφευγότες τὸν τε θνήσκοντα καὶ τὸν πονούμενον ὠκτίζοντο, διὰ τὸ προειδέναι τε καὶ αὐτοὶ ἤδη ἐν τῷ θαρσαλέῳ εἶναι· δις γὰρ τὸν αὐτὸν, ὥστε καὶ κτείνειν, οὐκ ἐπελάμβανε. καὶ ἐμακαρίζοντό τε ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτοὶ τῷ παραχρῆμα περιχαρεῖ καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐλπίδος τι εἶχον κούφης, μηδ' ἂν ὑπ' ἄλλου νοσήματός ποτε ἔτι διαφθαρῆναι.

52. Ἐπίεσε δ' αὐτοὺς μᾶλλον πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ καὶ ἡ ξυγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ οὐχ ἦσσαν τοὺς ἐπελθόντας. οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν, ἀλλ' ἐν καλύβαις πνιγηραῖς ὥρα ἔτους διαιτωμένων ὁ φθόρος ἐγίγνετο οὐδενὶ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ νεκροὶ ἐπ' ἀλλήλοις ἀποθνήσκοντες ἔκειντο, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκαλυδοῦντο καὶ περὶ τὰς κρήνας ἀπάσας ἡμιθνήτες, τοῦ ὕδατος ἐπιθυμία. τά τε ἱερά, ἐν οἷς ἐσκήνηντο, νεκρῶν πλέα ἦν, αὐτοῦ ἐναποθνησκόντων· ὑπερβιαζομένου γὰρ τοῦ κακοῦ οἱ ἄνθρωποι, οὐκ ἔχοντες ὅ τι γένωνται, ἐς ὀλιγωρίαν ἐτράποντο καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων ὁμοίως. νόμοι τε πάντες συνεταράχθησαν, οἷς ἐχρῶντο πρότερον περὶ τὰς ταφὰς, ἔθαπτον δὲ ὡς ἕκαστος ἐδύνατο. καὶ πολλοὶ ἐς ἀναισχύντους θήκας ἐτράποντο, σπάνει τῶν ἐπιτη-

δείων διὰ τὸ συχνούς ἤδη προτεθνάναι σφίσιν· ἐπὶ πυ-
 ρὰς γὰρ ἀλλοτρίας, φθάσαντες τοὺς νήσαντας, οἱ μὲν
 ἐπιθέντες τὸν ἑαυτῶν νεκρὸν ὑφήπτον, οἱ δὲ καιομένου
 ἄλλου ἄνωθεν ἐπιβαλόντες ὄν φέροιεν ἀπήεσαν. 53. πρῶ-
 τόν τε ἤρξε καὶ ἐς τὰλλα τῇ πόλει ἐπὶ πλεόν ἀνομίας τὸ
 νόσημα. ῥᾶον γὰρ ἐτόλμα τις, ἂ πρότερον ἀπεκρύπτετο
 μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν, ἀγχίστροφον τὴν μεταβολὴν ὀ-
 ρῶντες τῶν τ' εὐδαιμόνων καὶ αἰφνιδίως θνησκόντων,
 καὶ τῶν οὐδὲν πρότερον κεκτημένων εὐθύς δὲ τὰκείνων
 ἐχόντων. ὥστε ταχείας τὰς ἐπαυρέσεις καὶ πρὸς τὸ τερ-
 πνὸν ἡξίουν ποιεῖσθαι, ἐφήμερα τὰ τε σώματα καὶ τὰ
 χρήματα ὁμοίως ἡγούμενοι. καὶ τὸ μὲν προσταλαιπω-
 ρεῖν τῷ δόξαντι καλῷ οὐδεὶς πρόθυμος ἦν, ἄδηλον νο-
 μίζων εἰ πρὶν ἐπ' αὐτὸ ἐλθεῖν διαφθαρήσεται· ὅ τι δὲ
 ἤδη τε ἡδὺ καὶ πανταχόθεν τὸ ἐς αὐτὸ κερδαλέον, τοῦτο
 καὶ καλὸν καὶ χρήσιμον κατέστη. θεῶν δὲ φόβος ἢ ἀν-
 θρώπων νόμος οὐδεὶς ἀπεῖργε, τὸ μὲν κρίνοντας ἐν ὁμοίῳ
 καὶ σέβειν καὶ μὴ, ἐκ τοῦ πάντας ὁρᾶν ἐν ἴσῳ ἀπολλυ-
 μένους, τῶν δὲ ἀμαρτημάτων οὐδεὶς ἐλπίζων μέχρι τοῦ
 δίκην γενέσθαι βιοῦς ἀν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι, πολὺ
 δὲ μείζω τὴν ἤδη κατεψηφισμένην σφῶν ἐπικρεμασθῆ-
 ναι, ἦν πρὶν ἐμπεσεῖν, εἰκὸς εἶναι τοῦ βίου τι ἀπολαῦ-
 σαι.

54. Τοιούτῳ μὲν πάθει οἱ Ἀθηναῖοι περιπεσόντες
 ἐπιέζοντο, ἀνθρώπων τε ἔνδον θνησκόντων καὶ γῆς ἔξω
 δηουμένης. ἐν δὲ τῷ κακῷ, οἷα εἰκὸς, ἀνεμνήσθησαν
 καὶ τοῦδε τοῦ ἔπους, φάσκοντες οἱ πρεσβύτεροι πάλαι
 ἄδεσθαι,

ἡξει Δωριακὸς πόλεμος, καὶ λοιμὸς ἅμ' αὐτῷ.

ἐγένετο μὲν οὖν ἔρις τοῖς ἀνθρώποις, μὴ λοιμὸν ὠνομάσ-
 θαι ἐν τῷ ἔπει ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀλλὰ λιμὸν, ἐνίκησε δὲ

ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰκότως λοιμὸν εἰρηῆσθαι· οἱ γὰρ ἄνθρωποι, πρὸς ἃ ἔπασχον, τὴν μνήμην ἐποιοῦντο. ἦν δέ γε οἶμαί ποτε ἄλλος πόλεμος καταλάβῃ Δωρικὸς τοῦδε ὕστερος καὶ ξυμβῆ γενέσθαι λιμὸν, κατὰ τὸ εἶκος οὕτως ἄσονται. μνήμη δὲ ἐγένετο καὶ τοῦ Λακεδαιμονίων χρηστηρίου τοῖς εἰδόσιν, ὅτε ἐπερωτῶσιν αὐτοῖς τὸν θεὸν εἰ χρὴ πολεμεῖν ἀνείλε κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι. περὶ μὲν οὖν τοῦ χρηστηρίου, τὰ γιγνόμενα ἤκαζον ὁμοῖα εἶναι. ἐσβεβληκότων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἡ νόσος ἤρξατο εὐθύς· καὶ ἐς μὲν Πελοπόννησον οὐκ ἐσῆλθεν, ὅ τι ἄξιον καὶ εἰπεῖν, ἐπενείματο δὲ Ἀθήνας μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων χωρίων τὰ πολυανθρωπότατα. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νόσον γεινόμενα.

55. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἔτεμον τὸ πεδῖον, παρῆλθον ἐς τὴν Πάραλον γῆν καλουμένην μέχρι Λαυρίου οὗ τὰ ἀργύρεια μέταλλά ἐστίν Ἀθηναίους. καὶ πρῶτον μὲν ἔτεμον ταύτην, ἣ πρὸς Πελοπόννησον ὄρα, ἔπειτα δὲ τὴν πρὸς Εὐβοίαν τε καὶ Ἄνδρον τετραμμένην. Περικλῆς δὲ στρατηγὸς ὢν καὶ τότε, περὶ μὲν τοῦ μὴ ἐπεξιέναι τοὺς Ἀθηναίους τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχεν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐσβολῇ· 56. ἔτι δ' αὐτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ὄντων, πρὶν ἐς τὴν παραλίαν γῆν ἐλθεῖν, ἑκατὸν νεῶν ἐπίπλουν τῇ Πελοποννήσῳ παρεσκευάζετο, καὶ ἐπειδὴ ἐτοῖμα ἦν, ἀνήγετο. ἦγε δ' ἐπὶ τῶν νεῶν ὀπλίτας Ἀθηναίων τετρακισχιλίους, καὶ ἵππέας τριακοσίους ἐν ναυσὶν ἵππαγωγοῖς πρῶτον τότε ἐκ τῶν παλαιῶν νεῶν ποιηθείσαις· ξυνεστρατεύοντο δὲ καὶ Χῖοι καὶ Λέσβιοι πεντήκοντα ναυσίν. ὅτε δὲ ἀνήγετο ἡ στρατιὰ αὕτη Ἀθηναίων, Πελοποννησίους κατέλιπον τῆς Ἀττικῆς ὄντας ἐν τῇ παραλίᾳ. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Ἐπίδαυρον τῆς

Πελοποννήσου ἔτεμον τῆς γῆς τὴν πολλήν, καὶ πρὸς τὴν πόλιν προσβαλόντες ἐς ἐλπίδα μὲν ἦλθον τοῦ ἐλείν, οὐ μόντοι προεχώρησέ γε. ἀναγαγόμενοι δὲ ἐκ τῆς Ἐπιδαύρου ἔτεμον τὴν τε Τροιζηνίδα γῆν καὶ τὴν Ἀλιάδα καὶ τὴν Ἐρμιονίδα· ἔστι δὲ πάντα ταῦτα ἐπιθαλάσσια τῆς Πελοποννήσου. ἄραυτες δὲ ἀπ' αὐτῶν ἀφίκοντο ἐς Πρασιάς, τῆς Λακωνικῆς πόλισμα ἐπιθαλάσσιον, καὶ τῆς τε γῆς ἔτεμον, καὶ αὐτὸ τὸ πόλισμα εἶλον καὶ ἐπόρθησαν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν. τοὺς δὲ Πελοποννησίους οὐκέτι κατέλαβον ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντας, ἀλλ' ἀνακεχωρηκότας.

57. Ὅσον δὲ χρόνον οἱ Πελοποννήσιοι ἦσαν ἐν τῇ γῇ τῇ Ἀθηναίων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευον ἐπὶ τῶν νεῶν, ἡ νόσος ἐν τε τῇ στρατιᾷ τοὺς Ἀθηναίους ἔφθειρε καὶ ἐν τῇ πόλει, ὥστε καὶ ἐλέχθη τοὺς Πελοποννησίους δείσαντας τὸ νόσημα, ὡς ἐπνυθάνοντο τῶν αὐτομόλων ὅτι ἐν τῇ πόλει εἴη, καὶ θάπτοντας ἅμα ἠσθάνοντο, θᾶσσον ἐκ τῆς γῆς ἐξελθεῖν. τῇ δὲ ἐσβολῇ ταύτῃ πλεῖστον τε χρόνον ἔμειναν καὶ τὴν γῆν πᾶσαν ἔτεμον· ἡμέρας γὰρ τεσσαράκοντα μάλιστα ἐν τῇ γῇ τῇ Ἀττικῇ ἐγένοντο.

58. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Ἄγνων ὁ Νικίου καὶ Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου, ξυστράτηγοι ὄντες Περικλέους, λαβόντες τὴν στρατιὰν ἥπερ ἐκεῖνος ἐχρήσατο, ἐστράτευσαν εὐθὺς ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θράκης καὶ Ποτίδαιαν ἔτι πολιορκουμένην, ἀφικόμενοι δὲ μηχανάς τε τῇ Ποτιδαίᾳ προσέφερον, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐπειρώντο ἐλείν. προὔχωρει δὲ αὐτοῖς οὔτε ἡ αἵρεσις τῆς πόλεως οὔτε τὰλλα τῆς παρασκευῆς ἀξίως· ἐπιγενομένη γὰρ ἡ νόσος ἐνταῦθα δὴ πάνυ ἐπίεσε τοὺς Ἀθηναίους, φθείρουσα τὴν στρατιὰν, ὥστε καὶ τοὺς προτέρους στρατιώτας νοσῆσαι

τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς ξὺν Ἀγνωνι στρατιᾶς, ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ ὑγιαίνοντας. (Φορμίων δὲ καὶ οἱ ἑξακόσιοι καὶ χίλιοι οὐκέτι ἦσαν περὶ Χαλκιδίας.) ὁ μὲν οὖν Ἀγνων ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπὸ τετρακισχιλίων ὀπλιτῶν χιλίους καὶ πεντήκοντα τῇ νόσῳ ἀπολέσας ἐν τεσσαράκοντα μάλιστα ἡμέραις· οἱ δὲ πρότεροι στρατιῶται κατὰ χώραν μένοντες ἐπολιόρκουν τὴν Ποτίδαιαν.

59. Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἢ τε γῆ αὐτῶν ἐτέμνητο τὸ δεύτερον καὶ ἡ νόσος ἐπέκειτο ἅμα καὶ ὁ πόλεμος, ἠλλοίωντο τὰς γνώμας, καὶ τὸν μὲν Περικλέα ἐν αἰτία εἶχον ὡς πείσαντα σφᾶς πολεμεῖν καὶ δι' ἐκείνον ταῖς ξυμφοραῖς περιπεπτωκότες, πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ὄρμητο ξυγχωρεῖν. καὶ πρέσβεις τινὰς πέμψαντες ὡς αὐτοὺς ἄπρακτοι ἐγένοντο. πανταχόθεν τε τῇ γνώμῃ ἄποροι καθεστῶτες ἐνέκειντο τῷ Περικλεῖ. ὁ δὲ ὄρων αὐτοὺς πρὸς τὰ παρόντα χαλεπαίνοντας καὶ πάντα ποιούντας ἄπερ αὐτὸς ἠλπίζε, ξύλλογον ποιήσας (ἔτι δ' ἐστρατήγει) ἐβούλετο θαρσύναι τε, καὶ ἀπαγαγὼν τὸ ὀργιζόμενον τῆς γνώμης πρὸς τὸ ἡπιώτερον καὶ ἀδέεστερον καταστήσαι. παρελθὼν δὲ ἔλεξε τοιαύδε.

60. “ ΚΑΙ προσδεχομένῳ μοι τὰ τῆς ὀργῆς ὑμῶν ἐς
 “ ἐμὲ γεγένηται (αἰσθάνομαι γὰρ τὰς αἰτίας), καὶ ἐκ-
 “ κλησίαν τούτου ἔνεκα ξυνήγαγον, ὅπως ὑπομνήσω καὶ
 “ μέμψωμαι, εἴ τι μὴ ὀρθῶς ἢ ἐμοὶ χαλεπαίνετε ἢ ταῖς
 “ ξυμφοραῖς εἴκετε. ἐγὼ γὰρ ἠγοῦμαι πόλιν πλείω ξύμ-
 “ πασαν ὀρθομένην ὠφελεῖν τοὺς ιδιώτας, ἢ καθ' ἕκασ-
 “ τον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομέ-
 “ νην. καλῶς μὲν γὰρ φερόμενος ἀνὴρ τὸ καθ' ἑαυτὸν
 “ διαφθειρομένης τῆς πατρίδος οὐδὲν ἦσσον ξυναπόλλυ-

“ται, κακοτυχῶν δὲ ἐν εὐτυχούσῃ πολλῶ μᾶλλον δια-
 “σώζεται. ὅποτε οὖν πόλις μὲν τὰς ἰδίας ξυμφορὰς οἶα
 “τε φέρειν, εἰς δὲ ἕκαστος τὰς ἐκείνης ἀδύνατος, πῶς
 “οὐ χρὴ πάντα ἀμύνειν αὐτῇ, καὶ μὴ ὃ νῦν ὑμεῖς δρᾶ-
 “τε, ταῖς κατ’ οἶκον κακοπραγίαις ἐκπεπληγμένοι τοῦ
 “κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀφίεσθε, καὶ ἐμέ τε τὸν παραι-
 “νέσαντα πολεμεῖν καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς οἱ ξυνέγνωτε δι’
 “αἰτίας ἔχετε. καίτοι ἐμοὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε, ὃς
 “οὐδενὸς οἶομαι ἦσσαν εἶναι γνῶναί τε τὰ δέοντα καὶ
 “ἐρμηνεύσαι ταῦτα, φιλόπολις τε καὶ χρημάτων κρείσ-
 “σων. ὅ τε γὰρ γνοὺς καὶ μὴ σαφῶς διδάξας ἐν ἴσῳ
 “καὶ εἰ μὴ ἐνεθυμήθη· ὅ τ’ ἔχων ἀμφότερα, τῇ δὲ πόλει
 “δύσνους, οὐκ ἂν ὁμοίως τι οἰκείως φράζοι· προσόντος
 “δὲ καὶ τοῦδε, χρήμασι δὲ νικωμένου, τὰ ξύμπαντα
 “τούτου ἐνὸς ἂν πωλοῖτο. ὥστ’ εἴ μοι καὶ μέσως ἡγού-
 “μενοι μᾶλλον ἐτέρων προσεῖναι αὐτὰ πολεμεῖν ἐπέισ-
 “θητε, οὐκ ἂν εἰκότως νῦν τοῦ γε ἀδικεῖν αἰτίαν φεροί-
 “μην. 61. καὶ γὰρ οἷς μὲν αἵρεσις γεγένηται τᾶλλα
 “εὐτυχούσι, πολλὴ ἄνοια πολεμῆσαι· εἰ δ’ ἀναγκαῖον
 “ἦν ἢ εἴξαντας εὐθύς τοῖς πέλας ὑπακούσαι, ἢ κινδυ-
 “νεύσαντας περιγενέσθαι, ὃ φυγῶν τὸν κίνδυνον τοῦ
 “ὑποστάντος μεμπτότερος. καὶ ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι,
 “καὶ οὐκ ἐξίσταμαι· ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε, ἐπειδὴ ξυν-
 “έβη ὑμῖν πεισθῆναι μὲν ἀκεραίοις, μεταμέλειν δὲ κα-
 “κουμένοις, καὶ τὸν ἐμὸν λόγον ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ
 “τῆς γνώμης μὴ ὀρθὸν φαίνεσθαι, διότι τὸ μὲν λυποῦν
 “ἔχει ἤδη τὴν αἴσθησιν ἐκάστῳ, τῆς δὲ ὠφελίας ἀπεισ-
 “τιν ἔτι ἢ δῆλωσις ἅπασιν, καὶ μεταβολῆς μεγάλης, καὶ
 “ταύτης ἐξ ὀλίγου, ἐμπεσούσης, ταπεινῆ ὑμῶν ἢ διά-
 “νοια ἐγκαρτερεῖν ἃ ἔγνωτε. δουλοῖ γὰρ φρόνημα τὸ
 “αἰφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον καὶ τὸ πλείστῳ παραλόγῳ

“ ξυμβαίνον· ὁ ὑμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις οὐχ ἥκιστα καὶ
 “ κατὰ τὴν νόσον γεγένηται. ὅμως δὲ πόλιν μεγάλην
 “ οἰκοῦντας, καὶ ἐν ἡθεσιν ἀντιπάλοις αὐτῇ τεθραμμέ-
 “ νους, χρεῶν καὶ ξυμφοραῖς ταῖς μεγίσταις ἐθέλειν
 “ ὑφίστασθαι, καὶ τὴν ἀξίωσιν μὴ ἀφανίζειν (ἐν ἴσῳ
 “ γὰρ οἱ ἄνθρωποι δικαιοῦσι τῆς τε ὑπαρχούσης δόξης
 “ αἰτιᾶσθαι ὅστις μαλακία ἐλλείπει, καὶ τῆς μὴ προση-
 “ κούσης μισεῖν τὸν θρασύτητι ὀρεγόμενον), ἀπαλγή-
 “ σαντας δὲ τὰ ἴδια τοῦ κοινου τῆς σωτηρίας ἀντιλαμ-
 “ βάνεσθαι. 62. τὸν δὲ πόνον τὸν κατὰ τὸν πόλεμον,
 “ μὴ γένηταί τε πολὺς καὶ οὐδὲν μᾶλλον περιγενώμεθα,
 “ ἀρκείτω μὲν ὑμῖν καὶ ἐκεῖνα, ἐν οἷς ἄλλοτε πολλάκις
 “ γε δὴ ἀπέδειξα οὐκ ὀρθῶς αὐτὸν ὑποπτεούμενον, δη-
 “ λῶσω δὲ καὶ τόδε, ὃ μοι δοκεῖτε οὐτ’ αὐτοὶ πώποτε
 “ ἐνθυμηθῆναι ὑπάρχον ὑμῖν μεγέθους πέρι ἐς τὴν ἀρχὴν,
 “ οὐτ’ ἐγὼ ἐν τοῖς πρὶν λόγοις, οὐδ’ ἂν νῦν ἐχρησάμην
 “ κομπωδεστέραν ἔχοντι τὴν προσποίησιν, εἰ μὴ κατα-
 “ πεπληγμένους ὑμᾶς παρὰ τὸ εἰκὸς ἐώρων. οἴεσθε μὲν
 “ γὰρ τῶν ξυμμάχων μόνου ἄρχειν, ἐγὼ δὲ ἀποφαίνω
 “ δύο μερῶν τῶν ἐς χρῆσιν φανερῶν, γῆς καὶ θαλάσ-
 “ σης, τοῦ ἐτέρου ὑμᾶς παντὸς κυριωτάτους ὄντας, ἐφ’
 “ ὅσον τε νῦν νέμεσθε καὶ ἦν ἐπὶ πλεόν βουλευθῆτε· καὶ
 “ οὐκ ἔστιν ὅστις τῇ ὑπαρχούσῃ παρασκευῇ τοῦ ναυτι-
 “ κοῦ πλέοντας ὑμᾶς οὔτε βασιλεὺς κωλύσει οὔτε ἄλλο
 “ οὐδὲν ἔθνος τῶν ἐν τῷ παρόντι. ὥστε οὐ κατὰ τὴν
 “ τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς χρείαν, ὧν μεγάλων νομίζετε
 “ ἐστερηῆσθαι, αὕτη ἡ δύναμις φαίνεται· οὐδ’ εἰκὸς χα-
 “ λεπῶς φέρειν αὐτῶν μᾶλλον, ἢ οὐ κήπιον καὶ ἐγκαλ-
 “ λῶπισμα πλούτου πρὸς ταύτην νομίσαντας ὀλιγορῆ-
 “ σαι, καὶ γινῶναι ἐλευθερίαν μὲν, ἣν ἀντιλαμβανόμενοι
 “ αὐτῆς διασώσωμεν, ῥαδίως ταῦτα ἀναληψομένην, ἄλ-

“ λων δ' ὑπακούσασι καὶ τὰ προσκεκτημένα φιλεῖν ἐλασ-
 “ σοῦσθαι, τῶν τε πατέρων μὴ χείρους κατ' ἀμφότερα
 “ φανῆναι, οἱ μετὰ πόνων καὶ οὐ παρ' ἄλλων δεξάμενοι
 “ κατέσχον τε καὶ προσέτι διασώσαντες παρέδωσαν ἡμῖν
 “ αὐτὰ (αἴσχιον δὲ ἔχοντας ἀφαιρεθῆναι ἢ κτωμένους
 “ ἀτυχήσαι), ἰέναι δὲ τοῖς ἐχθροῖς ὁμόσε μὴ φρονήματι
 “ μόνον ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι. αὔχημα μὲν γὰρ καὶ
 “ ἀπὸ ἀμαθίας εὐτυχούς καὶ δειλῶ τινὶ ἐγγίγνεται, κα-
 “ ταφρόνησις δὲ, ὅς ἂν καὶ γνώμη πιστεύῃ τῶν ἐναν-
 “ τίων προέχειν· ὃ ἡμῖν ὑπάρχει. καὶ τὴν τόλμαν ἀπὸ
 “ τῆς ὁμοίας τύχης ἢ ξύνεσις ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος ἐχυ-
 “ ρωτέραν παρέχεται, ἐλπίδι τε ἡσσον πιστεύει, ἥς ἐν
 “ τῷ ἀπόρῳ ἢ ἰσχύς, γνώμη δὲ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων,
 “ ἥς βεβαιότερα ἢ πρόνοια. 63. τῆς τε πόλεως ὑμᾶς
 “ εἰκὸς τῷ τιμωμένῳ ἀπὸ τοῦ ἄρχειν, ὥπερ ἅπαντες
 “ ἀγάλλεσθε, βοηθεῖν, καὶ μὴ φεύγειν τοὺς πόνους, ἢ
 “ μηδὲ τὰς τιμὰς διώκειν· μηδὲ νομίσαι περὶ ἐνὸς μόνου,
 “ δουλείας ἀντ' ἐλευθερίας, ἀγωνίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀρ-
 “ χῆς στερήσεως καὶ κινδύνου ὧν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀπήχ-
 “ θεσθε. ἥς οὐδ' ἐκστήναι ἔτι ὑμῖν ἔστιν, εἴ τις καὶ τότε
 “ ἐν τῷ παρόντι δεδιὼς ἀπραγμοσύνη ἀνδραγαθίζεται·
 “ ὡς τυραννίδα γὰρ ἤδη ἔχετε αὐτὴν, ἣν λαβεῖν μὲν
 “ ἄδικον δοκεῖ εἶναι, ἀφεῖναι δὲ ἐπικίνδυνον. τάχιστ' ἂν
 “ τε πόλιν οἱ τοιοῦτοι ἐτέρους τε πείσαντες ἀπολέσειαν,
 “ καὶ εἴ που ἐπὶ σφῶν αὐτῶν αὐτόνομοι οἰκήσειαν· τὸ
 “ γὰρ ἄπραγμον οὐ σώζεται μὴ μετὰ τοῦ δραστηρίου
 “ τεταγμένον, οὐδὲ ἐν ἀρχούσῃ πόλει ξυμφέρει ἀλλ' ἐν
 “ ὑπηκόῳ, ἀσφαλῶς δουλεύειν. 64. ὑμεῖς δὲ μήτε ὑπὸ
 “ τῶν τοιῶνδε πολιτῶν παράγεσθε, μήτε ἐμὲ δι' ὀργῆς
 “ ἔχετε, ὧ καὶ αὐτοὶ ξυνδιέγνωτε πολεμεῖν, εἰ καὶ ἐπελ-
 “ θόντες οἱ ἐναντίοι ἔδρασαν ἄπερ εἰκὸς ἦν μὴ ἐθελη-

“ σάντων ὑμῶν ὑπακούειν, ἐπιγεγένηταί τε πέρα ὧν
 “ προσεδεχόμεθα ἢ νόσος ἦδε, πρᾶγμα μόνον δὴ τῶν
 “ πάντων ἐλπίδος κρεῖσσον γεγενημένον. καὶ δι’ αὐτὴν
 “ οἶδ’ ὅτι μέρος τι μᾶλλον ἔτι μισοῦμαι, οὐ δικαίως, εἰ
 “ μὴ καὶ ὅταν παρὰ λόγον τι εὖ πράξῃτε ἐμοὶ ἀναθή-
 “ σετε. φέρειν τε χρὴ τά τε δαιμόνια ἀναγκαίως τά τε
 “ ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνδρείως· ταῦτα γὰρ ἐν ἔθει τῆδε
 “ τῇ πόλει πρότερόν τε ἦν, νῦν τε μὴ ἐν ὑμῖν κωλυθῆ.
 “ γνῶτε δὲ ὄνομα μέγιστον αὐτὴν ἔχουσαν ἐν πᾶσιν ἀν-
 “ θρώποις διὰ τὸ ταῖς ξυμφοραῖς μὴ εἴκειν, πλείστα δὲ
 “ σώματα καὶ πόνοους ἀναλωκέαι πολέμῳ, καὶ δύναμιν
 “ μεγίστην δὴ μέχρι τοῦδε κεκτημένην, ἧς ἐς αἰδίων τοῖς
 “ ἐπιγιγνομένοις, ἦν καὶ νῦν ὑπενδῶμέν ποτε (πάντα
 “ γὰρ πέφυκε καὶ ἐλασσοῦσθαι), μνήμη καταλείψει-
 “ ται, Ἑλλήνων τε ὅτι Ἕλληνες πλείστων δὴ ἤρξαμεν,
 “ καὶ πολέμοις μεγίστοις ἀντέσχομεν πρὸς τε ξύμπαν-
 “ τας καὶ καθ’ ἐκάστους, πόλιν τε τοῖς πᾶσιν εὐπορω-
 “ τάτην καὶ μεγίστην ὠκῆσαμεν. καίτοι ταῦτα ὁ μὲν
 “ ἀπράγμων μέμψαιτ’ ἂν, ὁ δὲ δρᾶν τι βουλόμενος καὶ
 “ αὐτὸς, ζηλώσει· εἰ δέ τις μὴ κέκτηται, φθονήσει. τὸ
 “ δὲ μισεῖσθαι καὶ λυπηροὺς εἶναι ἐν τῷ παρόντι πᾶσι
 “ μὲν ὑπῆρξε δὴ, ὅσοι ἕτεροι ἐτέρων ἠξίωσαν ἄρχειν·
 “ ὅστις δ’ ἐπὶ μεγίστοις τὸ ἐπίφθονον λαμβάνει, ὀρθῶς
 “ βουλευέται. μῖσος μὲν γὰρ οὐκ ἐπὶ πολὺ ἀντέχει, ἢ
 “ δὲ παραυτίκα τε λαμπρότης καὶ ἐς τὸ ἔπειτα δόξα
 “ αἰμίνηστος καταλείπεται. ὑμεῖς δὲ ἐς τε τὸ μέλλον
 “ καλὸν προγνόντες, ἐς τε τὸ αὐτίκα μὴ αἰσχροῖν, τῷ
 “ ἤδη προθύμῳ ἀμφοτέρα κτήσασθε, καὶ Λακεδαιμονίοις
 “ μῆτε ἐπικηρυκεύεσθε μῆτε ἔνδηλοι ἔσθε τοῖς παροῦσι
 “ πόνοις βαρυνόμενοι, ὡς οἵτινες πρὸς τὰς ξυμφορὰς
 “ γνώμη μὲν ἠκιστα λυποῦνται, ἔργῳ δὲ μάλιστα ἀντ-

“ ἔχουσιν, οὗτοι καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν κράτιστοί
 “ εἰσιν.”

65. Τοιαῦτα ὁ Περικλῆς λέγων ἐπειράτο τοὺς Ἀθη-
 ναίους τῆς τε ἐπ’ αὐτὸν ὀργῆς παραλύειν καὶ ἀπὸ τῶν
 παρόντων δεινῶν ἀπάγειν τὴν γνώμην. οἱ δὲ δημοσία
 μὲν τοῖς λόγοις ἀνεπίθοντο, καὶ οὔτε πρὸς τοὺς Λακε-
 δαιμονίους ἔτι ἔπεμπον ἔς τε τὸν πόλεμον μᾶλλον ὄρ-
 μητο, ἰδίᾳ δὲ τοῖς παθήμασιν ἐλυποῦντο, ὁ μὲν δῆμος
 ὅτι ἀπ’ ἐλασσόνων ὀρμώμενος ἐστέρητο καὶ τούτων, οἱ
 δὲ δυνατοὶ καλὰ κτήματα κατὰ τὴν χώραν οἰκοδομίαις
 τε καὶ πολυτελέσι κατασκευαῖς ἀπολωλεκότες, τὸ δὲ μέ-
 γιστον, πόλεμον ἀντ’ εἰρήνης ἔχοντες. οὐ μέντοι πρότε-
 ρόν γε οἱ ξύμπαντες ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες αὐτὸν,
 πρὶν ἐξημίωσαν χρήμασιν. ὕστερον δ’ αὖθις οὐ πολλῶ,
 ὅπερ φιλεῖ ὄμιλος ποιεῖν, στρατηγὸν εἵλοντο καὶ πάντα
 τὰ πράγματα ἐπέτρεψαν, ὧν μὲν περὶ τὰ οἰκεῖα ἕκαστος
 ἤλγει, ἀμβλύτεροι ἤδη ὄντες, ὧν δὲ ξύμπασα ἢ πόλις
 προσεδεῖτο, πλείστου ἄξιον νομίζοντες εἶναι. ὅσον τε
 γὰρ χρόνον προὔστη τῆς πόλεως ἐν τῇ εἰρήνῃ, μετρίως
 ἐξηγεῖτο καὶ ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτήν, καὶ ἐγένετο
 ἐπ’ ἐκείνου μεγίστη· ἐπεὶ τε ὁ πόλεμος κατέστη, ὁ δὲ
 φαίνεται καὶ ἐν τούτῳ προγνοὺς τὴν δύναμιν. ἐπεβίω δὲ
 δύο ἔτη καὶ μῆνας ἕξ· καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν, ἐπὶ πλείον
 ἔτι ἐγνώσθη ἢ πρόνοια αὐτοῦ ἔς τὸν πόλεμον. ὁ μὲν γὰρ
 ἠσυχάζοντάς τε καὶ τὸ ναυτικὸν θεραπεύοντας καὶ ἀρχὴν
 μὴ ἐπικτωμένους ἐν τῷ πολέμῳ μηδὲ τῇ πόλει κινδυ-
 νεύοντας ἔφη περιέσεσθαι· οἱ δὲ ταῦτά τε πάντα ἐς τοῦ-
 ναντίον ἔπραξαν, καὶ ἄλλα ἕξω τοῦ πολέμου δοκοῦντα
 εἶναι, κατὰ τὰς ἰδίας φιλοτιμίας καὶ ἴδια κέρδη, κακῶς
 ἔς τε σφᾶς αὐτοὺς καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπολίτευσαν, ἃ
 κατορθούμενα μὲν τοῖς ἰδιώταις τιμῇ καὶ ὠφελία μᾶλλον

ἦν, σφαλέντα δὲ τῇ πόλει ἐς τὸν πόλεμον βλάβη καθίστατο. αἴτιον δ' ἦν ὅτι ἐκεῖνος μὲν δυνατὸς ὦν τῷ τε ἀξιώματι καὶ τῇ γνώμῃ, χρημάτων τε διαφανῶς ἀδωρότατος γενόμενος, κατεῖχε τὸ πλῆθος ἐλευθέρως, καὶ οὐκ ἤγετο μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ ἢ αὐτὸς ἤγε, διὰ τὸ μὴ κτώμενος ἐξ οὐ προσηκόντων τὴν δύναμιν πρὸς ἡδονὴν τι λέγειν, ἀλλ' ἔχων ἐπ' ἀξιώσει καὶ πρὸς ὀργὴν τι ἀντιπεῖν. ὁπότε γοῦν αἰσθητό τι αὐτοὺς παρὰ καιρὸν ὕβρει θαρσοῦντας, λέγων κατέπλησσεν ἐπὶ τὸ φοβεῖσθαι, καὶ δεδιότας αὐτὸ ἀλόγως ἀντικαθίστη πάλιν ἐπὶ τὸ θαρσεῖν. ἐγίγνετό τε λόγῳ μὲν δημοκρατία, ἔργῳ δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχή. οἱ δὲ ὕστερον ἴσοι αὐτοῖ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους ὄντες, καὶ ὀρεγόμενοι τοῦ πρώτου ἕκαστος γίγνεσθαι, ἐτράποντο καθ' ἡδονὰς τῷ δήμῳ καὶ τὰ πράγματα ἐνδιδόναι. ἐξ ὧν ἄλλα τε πολλὰ, ὡς ἐν μεγάλῃ πόλει καὶ ἀρχὴν ἐχούσῃ, ἡμαρτήθη, καὶ ὁ ἐς Σικελίαν πλοῦς· ὃς οὐ τοσοῦτον γνώμης ἀμάρτημα ἦν πρὸς οὓς ἐπήεσαν, ὅσον οἱ ἐκπέμψαντες οὐ τὰ πρόσφορα τοῖς οἰχομένοις ἐπιγιγνώσκοντες, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας διαβολὰς περὶ τῆς τοῦ δήμου προστασίας, τὰ τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀμβλύτερα ἐποίουν, καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν πρῶτον ἐν ἀλλήλοις ἐταράχθησαν. σφαλέντες δ' ἐν Σικελίᾳ ἄλλη τε παρασκευῇ καὶ τοῦ ναυτικοῦ τῷ πλείονι μορίῳ, καὶ κατὰ τὴν πόλιν ἤδη ἐν στάσει ὄντες, ὅμως τρία μὲν ἔτη ἀντεῖχον τοῖς τε πρότερον ὑπάρχουσι πολεμίοις καὶ τοῖς ἀπὸ Σικελίας μετ' αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ἔτι τοῖς πλείοσιν ἀφεστηκόσι, Κύρω τε ὕστερον βασιλέως παιδὶ προσγενομένῳ, ὃς παρέιχε χρήματα Πελοποννησίοις ἐς τὸ ναυτικόν· καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν, ἢ αὐτοὶ ἐν σφίσι κατὰ τὰς ἰδίας διαφορὰς περιπεσόντες ἐσφάλησαν. τοσοῦτον τῷ Περικλεῖ ἐπερίσσευσε

τότε, ἀφ' ὧν αὐτὸς προέγνω καὶ πάνν ἂν ῥαδίως περιγενέσθαι τῶν Πελοποννησίων αὐτῶν τῷ πολέμῳ.

66. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑκατὸν ἐς Ζάκυνθον τὴν νῆσον, ἣ κεῖται ἀντιπέρας Ἡλίδος· εἰσὶ δὲ Ἀχαιῶν τῶν ἐκ Πελοποννήσου ἄποικοι, καὶ Ἀθηναίους ξυνεμάχουν. ἐπέπλεον δὲ Λακεδαιμονίων χίλιοι ὀπλίται, καὶ Κνήμος Σπαρτιάτης ναύαρχος. ἀποβάντες δὲ ἐς τὴν γῆν ἐδήσαν τὰ πολλά. καὶ ἐπειδὴ οὐ ξυνεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου.

67. Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος Ἀριστεὺς Κορίνθιος καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις, Ἀνήριστος καὶ Νικόλαος καὶ Στρατόδημος, καὶ Τεγεάτης Τιμαγόρας, καὶ Ἀργεῖος ἰδίᾳ Πόλλις, πορευόμενοι ἐς τὴν Ἀσίαν ὡς βασιλέα, εἴ πως πείσειαν αὐτὸν χρήματά τε παρέχειν καὶ ξυμπολεμεῖν, ἀφικνοῦνται ὡς Σιτάλκην πρῶτον τὸν Τήρῳ ἐς Θράκην, βουλόμενοι πείσαι τε αὐτὸν, εἰ δύνανται, μεταστάντα τῆς Ἀθηναίων ξυμμαχίας στρατεῦσαι ἐπὶ τὴν Ποτίδαιαν, οὗ ἦν στρατεύματα τῶν Ἀθηναίων πολιορκοῦν, καὶ ἥπερ ὄρμητο, δι' ἐκείνου πορευθῆναι πέραν τοῦ Ἑλλησπόντου ὡς Φαρνάκην τὸν Φαρναβάζου, ὃς αὐτοὺς ἔμελλεν ὡς βασιλέα ἀναπέμψειν. παρατυχόντες δὲ Ἀθηναίων πρέσβεις, Λεάρχος Καλλιμάχου καὶ Ἀμεινιάδης Φιλήμονος, παρὰ τῷ Σιτάλκῃ, πείθουσι τὸν Σάδοκον τὸν γεγενημένον Ἀθηναῖον, Σιτάλκου υἱόν, τοὺς ἄνδρας ἐγχειρίσαι σφίσιν, ὅπως μὴ διαβάντες ὡς βασιλέα τὴν ἐκείνου πόλιν τὸ μέρος βλάβωσιν. ὁ δὲ πεισθεὶς πορευομένους αὐτοὺς διὰ τῆς Θράκης ἐπὶ τὸ πλοῖον, ᾧ ἔμελλον τὸν Ἑλλήσποντον περαιώσκειν, πρὶν ἐσβαίνειν ξυλλαμβάνει, ἄλλους ξυμπέμψας μετὰ τοῦ Λεάρχου καὶ Ἀμεινιάδου, καὶ ἐκέλευσεν ἐκείνοις παρα-

δοῦναι· οἱ δὲ λαβόντες ἐκόμισαν ἐς τὰς Ἀθήνας. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν δείσαντες οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ἀριστέα, μὴ αὐθις σφᾶς ἔτι πλείω κακουργῆ διαφυγῶν, ὅτι καὶ πρὸ τούτων τὰ τῆς Ποτιδαίας καὶ τῶν ἐπὶ Θράκης πάντ' ἐφαίνετο πράξας, ἀκρίτους καὶ βουλομένους ἔστιν ἂ ἐπιπεῖν αὐθημερὸν ἀπέκτειναν πάντας καὶ ἐς φάραγγας ἐσέβαλον, δικαιοῦντες τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι οἷσπερ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπῆρξαν, τοὺς ἐμπόρους οὓς ἔλαβον Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ἐν ὀλκάσι περὶ Πελοπόννησον πλέοντας ἀποκτείναντες καὶ ἐς φάραγγας ἐσβαλόντες. πάντας γὰρ δὴ κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅσους λάβοιεν ἐν τῇ θαλάσῃ, ὡς πολεμίους διέφθειρον, καὶ τοὺς μετὰ Ἀθηναίων ξυμπολεμοῦντας καὶ τοὺς μηδὲ μεθ' ἐτέρων.

68. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ θέρους τελευτῶντος, καὶ Ἀμπρακιῶται, αὐτοὶ τε καὶ τῶν βαρβάρων πολλοὺς ἀναστήσαντες, ἐστράτευσαν ἐπ' Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν καὶ τὴν ἄλλην Ἀμφιλοχίαν. ἔχθρα δὲ πρὸς τοὺς Ἀργεῖους ἀπὸ τοῦδε αὐτοῖς ἤρξατο πρῶτον γενέσθαι. Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν καὶ Ἀμφιλοχίαν τὴν ἄλλην ἔκτισε, μετὰ τὰ Τρωϊκὰ οἴκαδε ἀναχωρήσας καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν Ἄργει καταστάσει, Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω, ἐν τῷ Ἀμπρακιῶ κόλπῳ, ὁμώνυμον τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι Ἄργος ὀνομάσας. καὶ ἦν ἡ πόλις αὕτη μεγίστη τῆς Ἀμφιλοχίας, καὶ τοὺς δυνατωτάτους εἶχεν οἰκήτορας. ὑπὸ ξυμφορῶν δὲ πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον πιεζόμενοι Ἀμπρακιώτας ὁμόρους ὄντας τῇ Ἀμφιλοχικῇ ξυνοίκους ἐπηγάγοντο, καὶ ἠλληνίσθησαν τὴν νῦν γλῶσσαν τότε πρῶτον ἀπὸ τῶν Ἀμπρακιωτῶν ξυνοικησάντων· οἱ δὲ ἄλλοι Ἀμφίλοχοι βάρβαροί εἰσιν. ἐκβάλλουσιν οὖν τοὺς Ἀργεῖους οἱ Ἀμπρακιῶται χρόνῳ,

καὶ αὐτοὶ ἴσχουσι τὴν πόλιν. οἱ δ' Ἀμφίλοχοι γενομέ-
 νου τούτου διδώσιν ἑαυτοὺς Ἀκαρνᾶσι, καὶ προσπαρα-
 καλέσαντες ἀμφοτέροι Ἀθηναίους, οἱ αὐτοῖς Φορμίωνά
 τε στρατηγὸν ἔπεμψαν καὶ ναῦς τριάκοντα, ἀφικομένου
 δὲ τοῦ Φορμίωνος, αἰροῦσι κατὰ κράτος Ἄργος καὶ τοὺς
 Ἀμπρακιώτας ἠνδραπόδισαν, κοινῇ τε ᾤκησαν αὐτὸ
 Ἀμφίλοχοι καὶ Ἀκαρνᾶνες. μετὰ δὲ τοῦτο ἡ ξυμμαχία
 ἐγένετο πρῶτον Ἀθηναίοις καὶ Ἀκαρνᾶσιν. οἱ δὲ Ἀμ-
 πρακιῶται τὴν μὲν ἔχθραν ἐς τοὺς Ἀργείους ἀπὸ τοῦ
 ἀνδραποδισμοῦ σφῶν αὐτῶν πρῶτον ἐποίησαντο, ὕστε-
 ρον δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τήνδε τὴν στρατείαν ποιοῦνται αὐ-
 τῶν τε καὶ Χαόνων καὶ ἄλλων τινῶν τῶν πλησιοχώρων
 βαρβάρων· ἐλθόντες τε πρὸς τὸ Ἄργος τῆς μὲν χώρας
 ἐκράτουν, τὴν δὲ πόλιν ὡς οὐκ ἐδύνατο ἐλεῖν προσβα-
 λόντες, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου καὶ διελύθησαν κατὰ ἔθνη.
 τοσαῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει ἐγένετο.

69. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἀθηναῖοι ναῦς
 ἔστειλαν εἴκοσι μὲν περὶ Πελοπόννησον, καὶ Φορμίωνα
 στρατηγόν, ὃς ὀρμώμενος ἐκ Ναυπάκτου φυλακὴν εἶχε
 μῆτ' ἐκπλεῖν ἐκ Κορίνθου καὶ τοῦ Κρισαίου κόλπου μη-
 δένα μῆτ' ἐσπλεῖν, ἐτέρας δὲ ἕξ ἐπὶ Καρίας καὶ Λυκίας,
 καὶ Μελήσανδρον στρατηγόν, ὅπως ταῦτά τε ἀργυρο-
 λογῶσι, καὶ τὸ ληστικὸν τῶν Πελοποννησίων μὴ ἐῶσιν
 αὐτόθεν ὀρμώμενον βλάπτειν τὸν πλοῦν τῶν ὀλκάδων
 τῶν ἀπὸ Φασήλιδος καὶ Φοινίκης καὶ τῆς ἐκείθεν ἠπέι-
 ρου. ἀναβάς δὲ στρατιᾷ Ἀθηναίων τε τῶν ἀπὸ τῶν
 νεῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς τὴν Λυκίαν ὁ Μελήσανδρος
 ἀποθνήσκει, καὶ τῆς στρατιᾶς μέρος τι διέφθειρε, νικη-
 θεὶς μάχῃ.

70. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Ποτιδαιᾶται, ἐπειδὴ
 οὐκέτι ἐδύνατο πολιορκούμενοι ἀντέχειν, ἀλλ' αἱ τε ἐς

τὴν Ἀττικὴν ἐσβολαὶ Πελοποννησίων οὐδὲν μᾶλλον ἀπανίστασαν τοὺς Ἀθηναίους, ὃ τε σίτος ἐπελελοίπει, καὶ ἄλλα τε πολλὰ ἐπεγεγένητο αὐτόθι ἤδη βρώσεως περὶ ἀναγκαίας, καὶ τινες καὶ ἀλλήλων ἐγένοντο, οὕτω δὴ λόγους προσφέρουσι περὶ ξυμβάσεως τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων τοῖς ἐπὶ σφίσι τεταγμένοις, Ξενοφῶντί τε τῷ Εὐριπίδου καὶ Ἐστιοδώρῳ τῷ Ἀριστοκλείδου καὶ Φανομάχῳ τῷ Καλλιμάχου. οἱ δὲ προσεδέξαντο, ὀρῶντες μὲν τῆς στρατιᾶς τὴν ταλαιπωρίαν ἐν χωρίῳ χειμερινῷ, ἀναλωκυίας τε ἤδη τῆς πόλεως δισχίλια τάλαντα ἐς τὴν πολιορκίαν. ἐπὶ τοῖσδε οὖν ξυνέβησαν, ἐξελεῖν αὐτοὺς καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς ἐπικούρους ξὺν ἐνὶ ἱματίῳ, γυναῖκας δὲ ξὺν δυοῖν, καὶ ἀργυρίον τι ῥητὸν ἔχοντας ἐφόδιον. καὶ οἱ μὲν ὑπόσπουδοι ἐξῆλθον ἐπὶ τὴν Χαλκιδικὴν, καὶ ἕκαστος ἢ ἐδύνατο. Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς τε στρατηγοὺς ἐπητιάσαντο ὅτι ἄνευ αὐτῶν ξυνέβησαν (ἐνόμιζον γὰρ ἂν κρατῆσαι τῆς πόλεως ἢ ἐβούλοντο), καὶ ὕστερον ἐποίκουσ ἐαυτῶν ἔπεμψαν ἐς τὴν Ποτίδαιαν καὶ κατῴκισαν. ταῦτα μὲν ἐν τῷ χειμῶνι ἐγένετο· καὶ τὸ δεύτερον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

71. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσαν δ' ἐπὶ Πλάταιαν· ἠγείτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἔμελλε δηῶσειν τὴν γῆν· οἱ δὲ Πλαταιῆς εὐθύς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν ἔλεγον τοιαῶδε. “ Ἀρχίδαμε καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε, οὐδ' ἄξια οὔτε ὑμῶν οὔτε πατέρων ὧν ἐστὲ, ἐς γῆν τὴν Πλαταιῶν στρατεύοντες. Παισανίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου, Λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν

“ Μήδων μετὰ Ἑλλήνων τῶν ἐθελησάντων ξυνάρασθαι
 “ τὸν κίνδυνον τῆς μάχης ἢ παρ’ ἡμῖν ἐγένετο, θύσας
 “ ἐν τῇ Πλαταιῶν ἀγορᾷ Δὲ ἐλευθερίῳ ἱερά καὶ ξυγκα-
 “ λέσας πάντας τοὺς ξυμμάχους ἀπεδίδου Πλαταιεῦσι
 “ γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονόμους οἰ-
 “ κεῖν, στρατεῦσαι τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ’ αὐτοὺς
 “ μηδ’ ἐπὶ δουλείᾳ, εἰ δὲ μὴ, ἀμύνειν τοὺς παρόντας
 “ ξυμμάχους κατὰ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ
 “ ὑμέτεροι ἔδοσαν ἀρετῆς ἕνεκα καὶ προθυμίας τῆς ἐν
 “ ἐκείνοις τοῖς κινδύνοις γενομένης, ὑμεῖς δὲ τάναντία
 “ δρᾶτε· μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων ἐπὶ
 “ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἦκετε. μάρτυρας δὲ θεοὺς τοὺς τε
 “ ὀρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι, καὶ τοὺς ὑμετέ-
 “ ρους πατρώους, καὶ ἡμετέρους ἐγχωρίους, λέγομεν
 “ ὑμῖν τὴν γῆν τὴν Πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ παρα-
 “ βαίνειν τοὺς ὄρκους, εἴαν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους, καθά-
 “ περ Πausanias ἐδικαίωσεν.” 72. τοσαῦτα εἰπόντων
 Πλαταιῶν Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν εἶπε “ Δίκαια λέγετε,
 “ ὦ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἣν ποιῆτε ὁμοῖα τοῖς λόγοις. κα-
 “ θάπερ γὰρ Πausanias ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοί τε αὐ-
 “ τονομείσθε, καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι με-
 “ τασχόντες τῶν τότε κινδύνων ὑμῖν τε ξυνώμοσαν καὶ
 “ εἰσὶ νῦν ὑπ’ Ἀθηναίοις, παρασκευὴ τε τοσῆδε καὶ πό-
 “ λεμος γεγένηται αὐτῶν ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθε-
 “ ρώσεως. ἥς μάλιστα μὲν μετασχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμ-
 “ μείνατε τοῖς ὄρκοις· εἰ δὲ μὴ, ἅπερ καὶ τὸ πρότερον
 “ ἤδη προῦκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἄγετε, νεμόμενοι τὰ
 “ ὑμέτερα αὐτῶν, καὶ ἔστε μηδὲ μεθ’ ἐτέρων, δέχεσθε
 “ δὲ ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ μηδ’ ἐτέρους.
 “ καὶ τάδε ἡμῖν ἀρκέσει.” ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα
 εἶπεν· οἱ δὲ Πλαταιῶν πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἐσῆλ-

θον ἐς τὴν πόλιν, καὶ τῷ πλήθει τὰ ῥηθέντα κοινώσαν-
 τες ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀδύνατα σφίσιν εἶη ποιεῖν ἃ
 προκαλεῖται ἄνευ Ἀθηναίων· παῖδες γὰρ σφῶν καὶ γυ-
 ναῖκες παρ' ἐκείνοις εἶσαν· δεδῖεναι δὲ καὶ περὶ τῆ πάσῃ
 πόλει, μὴ ἐκείνων ἀποχωρησάντων Ἀθηναῖοι ἐλθόντες
 σφίσιν οὐκ ἐπιτρέπωσιν, ἢ Θηβαῖοι, ὡς ἔνορκοι ὄντες
 κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὐθις σφῶν τὴν πόλιν
 πειράσωσι καταλαβεῖν. ὁ δὲ θαρσύνων αὐτοὺς πρὸς
 ταῦτα ἔφη “ Ὑμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας ἡμῖν παρά-
 “ δοτε τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ γῆς ὄρους ἀποδείξατε,
 “ καὶ δένδρα ἀριθμῶ τὰ ὑμέτερα, καὶ ἄλλο εἴ τι δυνατὸν
 “ ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν· αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε ὅποι βού-
 “ λεσθε, ἕως ἂν ὁ πόλεμος ᾗ. ἐπειδὰν δὲ παρέλθῃ, ἀπο-
 “ δώσομεν ὑμῖν ἃ ἂν παραλάβωμεν. μέχρι δὲ τοῦδε ἕξο-
 “ μεν παρακαταθήκην, ἐργαζόμενοι, καὶ φορὰν φέροντες
 “ ἢ ἂν ὑμῖν μέλλῃ ἰκανὴ ἔσεσθαι.” 73. οἱ δ' ἀκούσαν-
 τες ἐσηλθον αὐθις ἐς τὴν πόλιν, καὶ βουλευσάμενοι μετὰ
 τοῦ πλήθους ἔλεξαν ὅτι βούλονται, ἃ προκαλεῖται, Ἀθη-
 ναίοις κοινῶσαι πρῶτον, καὶ ἦν πείθωσιν αὐτοὺς, ποιεῖν
 ταῦτα· μέχρι δὲ τούτου σπείσασθαι σφίσιν ἐκέλευον, καὶ
 τὴν γῆν μὴ δηοῦν. ὁ δὲ ἡμέρας τε ἐσπείσατο, ἐν αἷς εἰ-
 κὸς ἦν κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἔτεμνεν. ἐλθόντες
 δὲ οἱ Πλαταιῆς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ βου-
 λευσάμενοι μετ' αὐτῶν, πάλιν ἦλθον ἀπαγγέλλοντες τοῖς
 ἐν τῇ πόλει τοιαῦδε· “ Οὐτ' ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ, ὃ ἄν-
 “ δρες Πλαταιῆς, ἀφ' οὗ ξύμμαχοι ἐγενόμεθα, Ἀθηναῖοι
 “ φασιν ἐν οὐδενὶ ἡμᾶς προέσθαι ἀδικουμένους, οὔτε νῦν
 “ περιόψεσθαι, βοηθήσειν δὲ κατὰ δύναμιν. ἐπισκῆπ-
 “ τουσὶ τε ὑμῖν, πρὸς τῶν ὄρκων οὓς οἱ πατέρες ὤμο-
 “ σαν, μηδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ξυμμαχίαν.” 74. τοι-
 αῦτα τῶν πρέσβεων ἀπαγγειλάντων οἱ Πλαταιῆς ἐβου-

λεύσαντο Ἀθηναίους μὴ προδιδόναι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ γῆν τεμνομένην, εἰ δεῖ, ὀρώντας, καὶ ἄλλο πάσχοντας ὅ τι ἀν' ξυμβαίνει· ἐξελθεῖν τε μηδένα ἔτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀποκρίνασθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἐστὶν ἅ Λακεδαιμόνιοι προκαλοῦνται. ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῦθεν δὴ πρῶτον μὲν ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγχωρίων Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς κατέστη, λέγων ὧδε “Θεοὶ, ὅσοι γῆν τὴν Πλαταιίδα ἔχετε, καὶ ἡρώες, “ ξυνίστορες ἔστε ὅτι οὔτε τὴν ἀρχὴν ἀδίκως, ἐκλιπόντων δὲ τῶνδε πρότερον τὸ ξυνώμοτον, ἐπὶ γῆν τήνδε “ ἤλθομεν, ἐν ἧ οἱ πατέρες ἡμῶν εὐξάμενοι ὑμῖν Μήδων “ ἐκράτησαν, καὶ παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῆ ἐναγωνίσασθαι τοῖς Ἑλλησιν, οὔτε νῦν, ἣν τι ποιῶμεν, ἀδικήσομεν· προκαλεσάμενοι γὰρ πολλὰ καὶ εἰκότα οὐ τυγχάνομεν. ξυγγνώμονες δὲ ἔστε τῆς μὲν ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι προτέροις, τῆς δὲ τιμωρίας “ τυγχάνειν τοῖς ἐπιφέρουσι νομίμως.”

75. Τοσαῦτα ἐπιθειάσας καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατὸν, καὶ πρῶτον μὲν περιεσταύρωσεν αὐτοὺς τοῖς δένδρεσιν ἅ ἔκοψαν, τοῦ μηδένα ἔτι ἐξίεναι, ἔπειτα χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες ταχίστην αἵρεσιν ἔσεσθαι αὐτῶν στρατεύματος τοσοῦτου ἐργαζομένου. ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ τοῦ Κιθαιρώνος παρῳκοδόμουν ἐκατέρωθεν, φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχείοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ χῶμα· ἐφόρου δὲ ὕλην ἐς αὐτὸ καὶ λίθους καὶ γῆν, καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύτειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχουν ἐβδομήκοντα καὶ νύκτας ξυνεχῶς, διηρημένοι κατ' ἀναπαύλας, ὥστε τοὺς μὲν φέρειν, τοὺς δὲ ὕπνον τε καὶ σίτον αἰρεῖσθαι· Λακεδαιμονίων τε οἱ ξεναγοὶ ἐκάστης πόλεως ξυνεφεστῶτες ἠνάγκαζον ἐς τὸ ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὀρώντες τὸ χῶμα

αἰρόμενον, ξύλινον τείχος ξυνθέντες, καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει ἢ προσεχοῦτο, ἐσφοκοδόμενον ἐς αὐτὸ πλίνθους, ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν καθαιρούντες. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ ὑψηλὸν γιγνόμενον ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα· καὶ προκαλύμματα εἶχε δέρβρεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἷστοις βάλλεσθαι, ἐν ἀσφαλείᾳ τε εἶναι. ἤρητο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα, καὶ τὸ χῶμα οὐ σχολαίτερον ἀντανῆει αὐτῷ. καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιούδε τι ἐπινοοῦσι· διελόντες τοῦ τείχους ἢ προσέπιπτε τὸ χῶμα, ἐσεφόρον τὴν γῆν. 76. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι, ἐν ταρσοῖς καλάμου πηλὸν ἐνείλλοντες ἐσέβαλλον ἐς τὸ διηρημένον, ὅπως μὴ διαχεόμενον ὥσπερ ἡ γῆ φοροῖτο. οἱ δὲ ταύτῃ ἀποκληρόμενοι τοῦτο μὲν ἐπέσχον, ὑπόνομον δ' ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντες, καὶ ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα, ὑφείλκον αὖθις παρὰ σφᾶς τὸν χοῦν· καὶ ἐλάνθανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὥστ' ἐπιβάλλοντας ἦσσαν ἀνύτειν, ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χώματος καὶ ἰζάνοντος αἰὲ ἐπὶ τὸ κενούμενον. δεδιότες δὲ μὴ οὐδ' οὕτω δύνωνται ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπεξεῦδρον τότε· τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ χῶμα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτοῦ ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ βραχέος τείχους ἐκ τοῦ ἐντὸς μνηοειδὲς ἐς τὴν πόλιν προσωκοδόμενον, ὅπως, εἰ τὸ μέγα τείχος ἀλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχοι, καὶ δέοι τοὺς ἐναντίους αὖθις πρὸς αὐτὸ χοῦν, καὶ προχωροῦντας εἴσω διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίγνεσθαι. Ἄμα δὲ τῇ χῶσει καὶ μηχανὰς προσῆγον τῇ πόλει οἱ Πελοποννήσιοι, μίαν μὲν, ἣ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα ἐπὶ μέγα τε κατέσεισε καὶ τοὺς Πλαταιέας ἐφόβησεν, ἄλλας δὲ ἄλλη

τοῦ τείχους, ἄς βρόχους τε περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ δοκοὺς μεγάλας ἀρτήσαντες ἀλύσει μακραιῖς σιδηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἐκατέρωθεν ἀπὸ κεραιῶν δύο ἐπικεκλιμένων καὶ ὑπερτεινουσῶν ὑπὲρ τοῦ τείχους, ἀνεκκύσαντες ἐγκαρσίας, ὅποτε προσπεσεῖσθαί πη μέλλοι ἢ μηχανῇ, ἀφίεσαν τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἀλύσει καὶ οὐ διὰ χειρὸς ἔχοντες· ἢ δὲ ρύμη ἐμπίπτουσα ἀπεκαύλιζε τὸ προέχον τῆς ἐμβολῆς.

77. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι, ὡς αἶ τε μηχαναὶ οὐδὲν ὠφέλουν καὶ τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο, νομίσαντες ἄπορον εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἐλεῖν τὴν πόλιν, πρὸς τὴν περιτείχισιν παρεσκευάζοντο. πρότερον δὲ πυρὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πειρᾶσαι, εἰ δύναιτο πνεύματος γενομένου ἐπιφλέξει τὴν πόλιν, οὐσαν οὐ μεγάλην· πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν ἐπενόουν, εἴ πως σφίσις ἄνευ δαπάνης καὶ πολιορκίας προσαχθείη. φοροῦντες δὲ ὕλης φακέλλους παρέβαλλον ἀπὸ τοῦ χώματος ἐς τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως, ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου διὰ πολυχειρίαν, ἐπιπαρένησαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ὅσον ἐδύναντο ἀπὸ τοῦ μετεώρου πλείστον ἐπισχεῖν, ἐμβαλόντες δὲ πῦρ ξὺν θείῳ, καὶ πίσση, ἦψαν τὴν ὕλην. καὶ ἐγένετο φλόξ τοσαύτη, ὅσην οὐδεὶς πω ἔς γε ἐκείνον τὸν χρόνον χειροποίητον εἶδεν· ἦδη γὰρ ἐν ὄρεσιν ὕλη τριφθειῖσα ὑπ' ἀνέμων πρὸς αὐτὴν ἀπὸ ταυτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ' αὐτοῦ ἀνῆκε. τοῦτο δὲ μέγα τε ἦν, καὶ τοὺς Πλαταιέας τᾶλλα διαφυγόντας ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι· ἐντὸς γὰρ πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι, πνεῦμά τε εἰ ἐπεγένετο αὐτῇ ἐπίφορον, ὅπερ καὶ ἠλπίζον οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἂν διέφυγον. νῦν δὲ καὶ τότε λέγεται ξυμβῆ-

ναι, ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ πολὺ καὶ βροντὰς γενομένας σβέσαι τὴν φλόγα, καὶ οὕτω παυθῆναι τὸν κίνδυνον.

78. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ καὶ τούτου διήμαρτον, μέρος μὲν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοπέδου, [τὸ δὲ λοιπὸν ἀφέντες] περιετείχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ, διελλόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον· τάφρος δὲ ἐντός τε ἦν καὶ ἔξωθεν, ἐξ ἧς ἐπλινθεύσαντο. καὶ ἐπειδὴ πᾶν ἐξείργαστο περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολὰς, καταλιπόντες φύλακας τοῦ ἡμίσεος τείχους (τὸ δὲ ἥμισυ Βοιωτοὶ ἐφύλασσαν) ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. Πλαταιῆς δὲ παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς πρεσβυτάτους τε καὶ πλῆθος τὸ ἄχρηστον τῶν ἀνθρώπων πρότερον ἐκκεκομισμένοι ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας, αὐτοὶ δ' ἐπολιορκοῦντο ἐγκαταλελειμμένοι τετρακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀγδοήκοντα, γυναῖκες δὲ δέκα καὶ ἑκατὸν σιτοποιοί. τοσοῦτοι ἦσαν οἱ ξύμπαντες, ὅτε ἐς τὴν πολιορκίαν καθίσταντο, καὶ ἄλλος οὐδεὶς ἦν ἐν τῷ τείχει, οὔτε δούλος οὔτε ἐλεύθερος. τοιαύτη μὲν ἡ Πλαταιῶν πολιορκία κατεσκευάσθη.

79. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ ἅμα τῇ τῶν Πλαταιῶν ἐπιστρατεία, Ἀθηναῖοι δισχιλίοις ὀπλίταις ἑαυτῶν καὶ ἰππεῦσι διακοσίοις ἐστράτευσαν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θράκης καὶ Βορτιαίους, ἀκμάζοντος τοῦ σίτου· ἐστρατήγει δὲ Ξενοφῶν ὁ Εὐριπίδου τρίτος αὐτός. ἐλθόντες δὲ ὑπὸ Σπάρτων τὴν Βορτικὴν τὸν σίτον διέφθειραν. ἐδόκει δὲ καὶ προσχωρήσειν ἡ πόλις ὑπὸ τινῶν ἔνδοθεν πραιοσόντων. προσπεμφάντων δὲ ἐς Ὀλυμπον τῶν οὐ ταῦτα βουλομένων, ὀπλίται τε ἦλθον καὶ στρατιὰ ἐς φυλακὴν· ἧς ἐπέξελθούσης ἐκ τῆς Σπαρτώλου ἐς μάχην καθίστανται οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει. καὶ οἱ

μὲν ὀπλίται τῶν Χαλκιδέων καὶ ἐπικούροί τινες μετ' αὐτῶν νικῶνται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐς τὴν Σπάρτῳλον· οἱ δὲ ἱππῆς τῶν Χαλκιδέων καὶ ψιλοὶ νικῶσι τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἱππέας καὶ ψιλούς. εἶχον δὲ τινὰς οὐ πολλοὺς πελταστὰς ἐκ τῆς Κρουσίδος γῆς καλουμένης. ἄρτι δὲ τῆς μάχης γεγενημένης ἐπιβοηθοῦσιν ἄλλοι πελτασταὶ ἐκ τῆς Ὀλύνθου. καὶ οἱ ἐκ τῆς Σπαρτῳλου ψιλοὶ ὡς εἶδον, θαρσῆσαντες τοῖς τε προσγιγνομένοις καὶ ὅτι πρότερον οὐχ ἠσσωῶντο, ἐπιτίθενται αὐθις, μετὰ τῶν Χαλκιδέων ἱππέων καὶ τῶν προσβοηθησάντων, τοῖς Ἀθηναίοις· καὶ ἀναχωροῦσι πρὸς τὰς δύο τάξεις, ἅς κατέλιπον παρὰ τοῖς σκευοφόροις. καὶ ὅποτε μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνεδίδοσαν, ἀποχωροῦσι δὲ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον. οἱ τε ἱππῆς τῶν Χαλκιδέων, προσιππεύοντες ἢ δοκοῖ, προσέβαλλον, καὶ οὐχ ἦκιστα φοβήσαντες ἔτρεψαν τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐπέδιώξαν ἐπὶ πολὺ. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Ποτίδαιαν καταφεύγουσι, καὶ ὕστερον τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους κομισάμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀναχωροῦσι τῷ περιόντι τοῦ στρατοῦ· ἀπέθανον δὲ αὐτῶν τριάκοντα καὶ τετρακόσιοι, καὶ οἱ στρατηγοὶ πάντες. οἱ δὲ Χαλκιδῆς καὶ οἱ Βοττιαῖοι τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς αὐτῶν ἀνελάμενοι διελύθησαν κατὰ πόλεις.

80. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, οὐ πολλῶ ὕστερον τούτων, Ἀμπρακιῶται καὶ Χάονες, βουλόμενοι Ἀκαρνανίαν πᾶσαν καταστρέψασθαι καὶ Ἀθηναίων ἀποστῆσαι, πείθουσι Λακεδαιμονίους ναυτικόν τε παρασκευάσασθαι ἐκ τῆς ξυμμαχίδος καὶ ὀπλίτας χιλίους πέμψαι ἐς Ἀκαρνανίαν, λέγοντες ὅτι, ἦν ναυσὶ καὶ πεζῶ ἅμα μετὰ σφῶν ἔλθωσιν, ἀδυνάτων ὄντων ξυμβοηθεῖν τῶν ἀπὸ θαλάσσης Ἀκαρνανῶν ῥαδίως ἂν Ἀκαρνανίαν σχόντες καὶ τῆς

Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας κρατήσουσι, καὶ ὁ περί-
 πλους οὐκέτι ἔσοιτο Ἀθηναίοις ὁμοῖος περὶ Πελοπόννη-
 σον· ἐλπίδα δ' εἶναι καὶ Ναύπακτον λαβεῖν. οἱ δὲ Λα-
 κεδαιμόνιοι πεισθέντες Κνήμον μὲν, ναύαρχον ἔτι ὄντα,
 καὶ τοὺς ὀπλίτας ἐπὶ ναυσὶν ὀλίγαις εὐθὺς πέμπουσι,
 τῷ δὲ ναυτικῷ περιήγγειλαν παρασκευασαμένῳ ὡς τά-
 χιστα πλεῖν εἰς Λευκάδα. ἦσαν δὲ Κορίνθιοι ξυμπροθυ-
 μούμενοι μάλιστα τοῖς Ἀμπρακιώταις, ἀποίκους οὖσι.
 καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἔκ τε Κορίνθου καὶ Σικυῶνος καὶ
 τῶν ταύτῃ χωρίων ἐν παρασκευῇ ἦν, τὸ δ' ἐκ Λευκάδος
 καὶ Ἀνακτορίου καὶ Ἀμπρακίας πρότερον ἀφικόμενον ἐν
 Λευκάδι περιέμενε. Κνήμος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ χίλιοι
 ὀπλίται, ἐπειδὴ ἐπεραιώθησαν λαθόντες Φορμίωνα ὃς
 ἦρχε τῶν ἑξήκοντι νεῶν τῶν Ἀττικῶν αἱ περὶ Ναύπακτον
 ἐφρούρουν, εὐθὺς παρεσκευάζοντο τὴν κατὰ γῆν στρα-
 τείαν. καὶ αὐτῷ παρήσαν Ἑλλήνων μὲν Ἀμπρακιῶται
 καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀνακτόριοι καὶ οὖς αὐτὸς ἔχων ἦλθε,
 χίλιοι Πελοποννησίων, βάρβαροι δὲ Χάονες χίλιοι, ἀβα-
 σίλευτοι, ὧν ἠγοῦντο †ἐπ' ἐτησίῳ† προστασία ἐκ τοῦ
 ἀρχικοῦ γένους Φώτιος καὶ Νικάνωρ. ἐστρατεύοντο δὲ
 μετὰ Χαόνων καὶ Θεσπρωτοὶ ἀβασίλευτοι. Μολοσ-
 σοὺς δὲ ἦγε καὶ Ἀτιντᾶνας Σαβύλιθος, ἐπίτροπος ὦν
 Θαρύπου τοῦ βασιλέως, ἔτι παιδὸς ὄντος· καὶ Παρα-
 αίους Ὅροιδος, βασιλεὺς ὢν. Ὅρέσται δὲ χίλιοι, ὧν
 ἐβασίλευεν Ἀντίοχος, μετὰ Παραναίων ξυνεστρατεύοντο
 Ὅροίδῳ, Ἀντιόχου ἐπιτρέψαντος. ἔπεμψε δὲ καὶ Περ-
 δίκκας κρύφα τῶν Ἀθηναίων χιλίους Μακεδόνων, οἱ
 ὕστερον ἦλθον. τούτῳ τῷ στρατῷ ἐπορεύετο Κνήμος,
 οὐ περιμείνας τὸ ἀπὸ Κορίνθου ναυτικόν· καὶ διὰ τῆς
 Ἀργείας ἰόντες Λιμναίαν, κώμην ἀτείχιστον, ἐπόρθη-
 σαν. ἀφικνουῦνται τε ἐπὶ Στράτον, πόλιν μεγίστην τῆς

Ἄκαρνανίας, νομίζοντες, εἰ ταύτην πρώτην λάβοιεν, ῥαδίως ἂν σφίσι τᾶλλα προσχωρήσειν. 81. Ἄκαρνανες δὲ αἰσθόμενοι κατὰ τε γῆν πολλὴν στρατιὰν ἐσβεβληκυῖαν, ἔκ τε θαλάσσης ναυσὶν ἅμα τοὺς πολεμίους παρεσομένους, οὔτε ξυμβοήθουν ἐφύλασσόν τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι, παρά τε Φορμίωνα ἔπεμπον κελεύοντες ἀμύνειν· ὁ δὲ ἀδύνατος ἔφη εἶναι, ναυτικοῦ ἐκ Κορίνθου μέλλοντος ἐκπλεῖν, Ναύπακτον ἐρήμην ἀπολιπεῖν. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τρία τέλη ποιήσαντες σφῶν αὐτῶν, ἐχώρουν πρὸς τὴν τῶν Στρατίων πόλιν, ὅπως ἐγγὺς στρατοπεδευσάμενοι, εἰ μὴ λόγοις πείθοιεν, ἔργῳ πειρῶντο τοῦ τείχους. καὶ μέσον μὲν ἔχοντες προσήεσαν Χάονες καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι, ἐκ δεξιᾶς δ' αὐτῶν Λευκάδιοι καὶ Ἀνακτόριοι καὶ οἱ μετὰ τούτων, ἐν ἀριστερᾷ δὲ Κνήμος καὶ οἱ Πελοποννήσιοι καὶ Ἀμπρακιῶται· διείχον δὲ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἔστιν ὅτε οὐδὲ ἐώρωντο. καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες τεταγμένοι τε προσήεσαν καὶ διὰ φυλακῆς ἔχοντες, ἕως ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν ἐπιτηδείῳ· οἱ δὲ Χάονες, σφίσι τε αὐτοῖς πιστεύοντες καὶ ἀξιούμενοι ὑπὸ τῶν ἐκείνη ἠπειρωτῶν μαχιμώτατοι εἶναι, οὔτ' ἐπέσχον τὸ στρατόπεδον καταλαβεῖν, χωρήσαντές τε † ῥύμη † μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων ἐνόμισαν αὐτοβοεῖ ἂν τὴν πόλιν ἐλεῖν καὶ αὐτῶν τὸ ἔργον γενέσθαι. γνόντες δ' αὐτοὺς οἱ Στράτιοι ἔτι προσιόντας, καὶ ἠγησάμενοι, μεμονωμένων εἰ κρατήσειαν, οὐκ ἂν ἔτι σφίσι τοὺς Ἕλληνας ὁμοίως προσελθεῖν, προλοχιζουσι τὰ περὶ τὴν πόλιν ἐνέδραις, καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦσαν, ἔκ τε τῆς πόλεως ὁμόσε χωρήσαντες καὶ ἐκ τῶν ἐνεδρῶν προσπίπτουσι. καὶ ἐς φόβον καταστάντων, διαφθείρονται τε πολλοὶ τῶν Χαόνων, καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι, ὡς εἶδον αὐτοὺς ἐνδόντας, οὐκέτι ὑπέμειναν ἀλλ' ἐς φυγὴν

κατέστησαν. τῶν δὲ Ἑλληνικῶν στρατοπέδων οὐδέτερον ἦσθετο τῆς μάχης, διὰ τὸ πολὺ προελθεῖν αὐτοὺς καὶ στρατόπεδον οἰηθῆναι καταληψομένους ἐπείγεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐνέκειντο φεύγοντες οἱ βάρβαροι, ἀνελάμβανόν τε αὐτοὺς, καὶ ξυναγαγόντες τὰ στρατόπεδα ἠσύχαζον αὐτοῦ τὴν ἡμέραν, ἐς χεῖρας μὲν οὐκ ἰόντων σφίσι τῶν Στρατίων διὰ τὸ μήπω τοὺς ἄλλους Ἀκαρνανᾶς ξυμβεβοηθηκέαι, ἄποθεν δὲ σφενδονώντων καὶ ἐς ἀπορίαν καθιστάντων· οὐ γὰρ ἦν ἄνευ ὄπλων κινηθῆναι. δοκοῦσι δ' οἱ Ἀκαρνανᾶες κράτιστοι εἶναι τοῦτο ποιεῖν.

82. ἐπειδὴ δὲ νύξ ἐγένετο, ἀναχωρήσας ὁ Κνήμος τῇ στρατιᾷ κατὰ τάχος ἐπὶ τὸν Ἄναπον ποταμὸν, ὃς ἀπέχει σταδίους ὀγδοήκοντα Στράτου, τοὺς τε νεκροὺς κομίζεται τῇ ὑστεραίᾳ ὑποσπόνδους, καὶ Οἰνιαδῶν ξυμπαραγενομένων κατὰ φιλίαν ἀναχωρεῖ παρ' αὐτοὺς, πρὶν τὴν ξυμβοήθειαν ἐλθεῖν. κάκειθεν ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον ἕκαστοι. οἱ δὲ Στράτιοι τροπαίῳ ἕστησαν τῆς μάχης τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους.

83. Τὸ δ' ἐκ τῆς Κορίνθου καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ἐκ τοῦ Κρυσαιίου κόλπου ναυτικόν, ὃ ἔδει παραγενέσθαι τῷ Κνήμῳ ὅπως μὴ ξυμβοηθῶσιν οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἄνω Ἀκαρνανᾶες, οὐ παραγίγνεται, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τῆς ἐν Στράτῳ μάχης ναυμαχῆσαι πρὸς Φορμίωνα καὶ τὰς εἴκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων, αἱ ἐφρούρουν ἐν Ναυπάκτῳ. ὁ γὰρ Φορμίων παραπλέοντας αὐτοὺς ἔξω τοῦ κόλπου ἐτήρει, βουλόμενος ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ ἐπιθέσθαι. οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔπλεον μὲν οὐχ ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, ἀλλὰ στρατιωτικώτερον παρεσκευασμένοι, ἐς τὴν Ἀκαρνανίαν, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι πρὸς ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα ναῦς τὰς σφετέρας τολμῆσαι τοὺς Ἀθηναίους εἴκοσι ταῖς ἑαυτῶν

ναυμαχίαν ποιήσασθαι· ἐπειδὴ μέντοι ἀντιπαραπλέοντάς τε ἑώρων αὐτούς, παρὰ γῆν σφῶν κομιζομένων, καί, ἐκ Πατρῶν τῆς Ἀχαιῆς πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἠπειρον διαβαλλόντων ἐπὶ Ἀκαρνανίας, κατεΐδον τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς Χαλκίδος καὶ τοῦ Εὐήνου ποταμοῦ προσπλέοντας σφίσι, καὶ οὐκ ἔλαθον νυκτὸς ὑφορμισάμενοι, οὕτω δὴ ἀναγκάζονται ναυμαχεῖν κατὰ μέσον τὸν πορθμόν. στρατηγοὶ δὲ ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἐκάστων οἱ παρεσκευάζοντο, Κορινθίων δὲ Μαχάων καὶ Ἰσοκράτης καὶ Ἀγαθαρχίδας. καὶ οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐτάξαντο κύκλον τῶν νεῶν, ὡς μέγιστον οἰοί τ' ἦσαν, μὴ διδόντες διέκπλουν, τὰς πρῶρας μὲν ἔξω, εἴσω δὲ τὰς πρύμνας, καὶ τὰ τε λεπτὰ πλοῖα, ἃ ξυνέπλει, ἐντὸς ποιοῦνται, καὶ πέντε ναῦς τὰς ἄριστα πλεούσας, ὅπως ἐκπλέοιεν διὰ βραχέος παραγιγνόμενοι, εἴ πη προσπίπτοιεν οἱ ἐναντίοι. 84. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι, περιέπλεον αὐτοὺς κύκλῳ καὶ ξυνῆγον ἐς ὀλίγον, ἐν χρῶ αἰὲ παραπλέοντες καὶ δόκησιν παρέχοντες αὐτίκα ἐμβαλεῖν· προεῖρητο δ' αὐτοῖς ὑπὸ Φορμίωνος μὴ ἐπιχειρεῖν, πρὶν ἂν αὐτὸς σημήνη. ἤλπιζε γὰρ αὐτῶν οὐ μενεῖν τὴν τάξιν, ὥσπερ ἐν γῆ πεζῆν, ἀλλὰ ξυμπεσεῖσθαι πρὸς ἀλλήλας τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα ταραχὴν παρέξειν, εἴ τ' ἐκπνεύσαι ἐκ τοῦ κόλπου τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἀναμένων τε περιέπλει καὶ εἰώθει γίγνεσθαι ἐπὶ τὴν ἑῶ, οὐδένα χρόνον ἡσυχάσειν αὐτούς· καὶ τὴν ἐπιχείρησιν ἐφ' ἑαυτῷ τε ἐνόμιζεν εἶναι, ὅποταν βούληται, τῶν νεῶν ἄμεινον πλεουσῶν, καὶ τότε καλλίστην γίγνεσθαι. ὡς δὲ τό τε πνεῦμα κατῆι, καὶ αἱ νῆες ἐν ὀλίγῳ ἤδη οὔσαι, ὑπ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἀνέμου τῶν τε πλοίων ἅμα προσκειμένων, ἐταράσσοντο, καὶ ναῦς τε νηὶ προσέπιπτε,

καὶ τοῖς κοντοῖς διωθούντο, βοῆ τε χρώμενοι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀντιφυλακῇ τε καὶ λοιδορία οὐδὲν κατήκουον οὔτε τῶν παραγγελλομένων οὔτε τῶν κελευστῶν, καὶ τὰς κώπας ἀδύνατοι ὄντες ἐν κλυδωνίῳ ἀναφέρειν ἄνθρωποι ἄπειροι τοῖς κυβερνήταις ἀπειθεστέρας τὰς ναῦς παρεῖχον, τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον σημαίνει, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι προσπεσόντες πρῶτον μὲν καταδύουσι τῶν στρατηγίδων νεῶν μίαν, ἔπειτα δὲ καὶ πάσας, ἧ χωρήσειαν, διέφθειρον, καὶ κατέστησαν ἐς ἀλκὴν μὲν μηδένα τρέπεσθαι αὐτῶν ὑπὸ τῆς ταραχῆς, φεύγειν δ' ἐς Πάτρας καὶ Δύμην τῆς Ἀχαιῆας. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καταδιώξαντες καὶ ναῦς δώδεκα λαβόντες, τοὺς τε ἄνδρας ἕξ αὐτῶν τοὺς πλείστους ἀνελόμενοι, ἐς Μολύκρειον ἀπέπλεον, καὶ τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῷ Ῥίῳ, καὶ ναῦν ἀναθέντες τῷ Ποσειδῶνι, ἀνεχώρησαν ἐς Ναύπακτον. παρέπλευσαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι εὐθὺς ταῖς περιλοίοις τῶν νεῶν ἐκ τῆς Δύμης καὶ Πατρῶν ἐς Κυλλήνην, τὸ Ἠλείων ἐπίνειον· καὶ ἀπὸ Λευκάδος Κνήμος καὶ αἱ ἐκεῖθεν νῆες, ἃς ἔδει ταύταις ξυμμίξαι, ἀφικνούνται μετὰ τὴν ἐν Στράτῳ μάχην ἐς τὴν Κυλλήνην.

85. Πέμπουσι δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ Κνήμῳ ξυμβούλους ἐπὶ τὰς ναῦς, Τιμοκράτην καὶ Βρασίδαν καὶ Λυκόφρονα, κελεύοντες ἄλλην ναυμαχίαν βελτίω κατασκευάζεσθαι καὶ μὴ ὑπ' ὀλίγων νεῶν εἶργεσθαι τῆς θαλάσσης. ἐδόκει γὰρ αὐτοῖς, ἄλλως τε καὶ πρῶτον ναυμαχίας πειρασαμένοις, πολὺς ὁ παράλογος εἶναι καὶ οὐ τοσοῦτῳ ᾤοντο σφῶν τὸ ναυτικὸν λείπεσθαι, γεγενῆσθαι δέ τινα μαλακίαν, οὐκ ἀντιτιθέντες τὴν Ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ ἐμπειρίαν τῆς σφετέρας δι' ὀλίγου μελέτης. ὀργῇ οὖν ἀπέστελλον. οἱ δὲ ἀφικόμενοι, μετὰ

Κνήμου ναῦς τε περιήγγελλον κατὰ πόλεις, καὶ τὰς προῦπαρχούσας ἐξηρτύοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν. πέμπει δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐς τὰς Ἀθήνας τὴν τε παρασκευὴν αὐτῶν ἀγγελοῦντας, καὶ περὶ τῆς ναυμαχίας, ἣν ἐνίκησαν, φράσσοντας, καὶ κελεύων αὐτῷ ναῦς ὅτι πλείστας διὰ τάχους ἀποστείλαι, ὡς καθ' ἡμέραν ἐκάστην ἐλπίδος οὔσης αἰὲν ναυμαχίσειν. οἱ δὲ ἀποπέμπουσιν εἴκοσι ναῦς αὐτῷ, τῷ δὲ κομίζονται αὐτὰς προσεπέστειλαν ἐς Κρήτην πρῶτον ἀφικέσθαι. Νικίας γὰρ Κρῆς Γορτύνιος, πρόξενος ὢν, πείθει αὐτοὺς ἐπὶ Κυδωνίαν πλεῦσαι, φάσκων προσποιήσειν αὐτὴν οὔσαν πολεμίαν· ἐπήγε δὲ Πολιχνίταις χαριζόμενος, ὁμόροις τῶν Κυδωνιατῶν. καὶ ὁ μὲν λαβὼν τὰς ναῦς ᾤχετο ἐς Κρήτην, καὶ μετὰ τῶν Πολιχνιτῶν ἐδήου τὴν γῆν τῶν Κυδωνιατῶν, καὶ ὑπὸ ἀνέμων καὶ ὑπὸ ἀπλοίας ἐνδιέτριψεν οὐκ ὀλίγον χρόνον.

86. οἱ δ' ἐν τῇ Κυλλήνῃ Πελοποννήσιοι, ἐν τούτῳ ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι περὶ Κρήτην κατείχοντο, παρεσκευασμένοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν παρέπλευσαν ἐς Πάνορμον τὸν Ἀχαϊκόν, οὐπερ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προσβεβοηθήκει. παρέπλευσε δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐπὶ τὸ Ῥίον τὸ Μολυκρικόν, καὶ ὠρμίσατο ἔξω αὐτοῦ ναυσὶν εἴκοσιν αἴσπερ καὶ ἐναυμάχησεν. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τὸ Ῥίον φίλιον τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δ' ἕτερον Ῥίον ἐστὶν ἀντιπέρας, τὸ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ· διέχεται δὲ ἀπ' ἀλλήλων σταδίους μάλιστα ἑπτὰ τῆς θαλάσσης, τοῦ δὲ Κρισαίου κόλπου στόμα τοῦτό ἐστιν. ἐπὶ οὖν τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαϊκῷ οἱ Πελοποννήσιοι, ἀπέχοντι οὐ πολὺ τοῦ Πανόρμου ἐν ᾧ αὐτοῖς ὁ πεζὸς ἦν, ὠρμίσαντο καὶ αὐτοὶ ναυσὶν ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἶδον. καὶ ἐπὶ μὲν ἕξ ἢ ἑπτὰ ἡμέρας ἀνθώρμουν ἀλλήλοις, μελετῶντές τε καὶ παρα-

σκευαζόμενοι τὴν ναυμαχίαν, γνώμην ἔχοντες οἱ μὲν μὴ ἐκπλεῖν ἔξω τῶν Ῥίων ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, φοβούμενοι τὸ πρότερον πάθος, οἱ δὲ μὴ ἐσπλεῖν ἐς τὰ στενὰ, νομίζοντες πρὸς ἐκείνων εἶναι τὴν ἐν ὀλίγῳ ναυμαχίαν. ἔπειτα ὁ Κνήμος καὶ ὁ Βρασίδης καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Πελοποννησίων στρατηγοὶ, βουλόμενοι ἐν τάχει τὴν ναυμαχίαν ποιῆσαι πρὶν τι καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπιβοηθῆσαι, ξυνεκάλεσαν τοὺς στρατιώτας πρῶτον, καὶ ὀρώντες αὐτῶν τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν προτέραν ἦσαν φοβουμένους καὶ οὐ προθύμους ὄντας, παρεκελεύσαντο καὶ ἔλεξαν τοιάδε.

87. “ Ἡ ΜΕΝ γενομένη ναυμαχία, ὦ ἄνδρες Πελοποννήσιοι εἴ τις ἄρα δι’ αὐτὴν ὑμῶν φοβεῖται τὴν μέλουσαν, οὐχὶ δικαίαν ἔχει τέκμαρσιν τὸ ἐκφοβῆσαι. τῆτε γὰρ παρασκευῇ ἐνδεῆς ἐγένετο, ὥσπερ ἴστε, καὶ οὐχὶ ἐς ναυμαχίαν μᾶλλον ἢ ἐπὶ στρατείαν ἐπλέομεν· ξυνέβη δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τύχης οὐκ ὀλίγα ἐναντιωθῆναι, καὶ πού τι καὶ ἡ ἀπειρία πρῶτον ναυμαχοῦντας ἔσφηλεν. ὥστε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν τὸ ἠσῆσθαι προσεγένετο, οὐδὲ δίκαιον τῆς γνώμης τὸ μὴ κατὰ κράτος νικηθῆναι, ἔχον δὲ τινα ἐν αὐτῷ ἀντιλογίαν, τῆς ξυμφορᾶς τῷ ἀποβάντι ἀμβλύνεσθαι, νομίσαι δὲ ταῖς μὲν τύχαις ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς αἰεὶ ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι, καὶ μὴ ἀπειρίαν, τοῦ ἀνδρείου παρόντος, προβαλλομένους εἰκότως ἂν ἐν τιμῇ κακοὺς γενέσθαι. ὑμῶν δὲ οὐδ’ ἡ ἀπειρία τοσοῦτον λείπεται, ὅσον τόλμη προέχετε· τῶνδε δὲ ἡ ἐπιστήμη, ἣν μάλιστα φοβεῖσθε, ἀνδρίαν μὲν ἔχουσα καὶ μνήμην ἔξει ἐν τῷ δεινῷ ἐπιτελεῖν ἅ ἔμαθεν, ἄνευ δὲ εὐψυχίας οὐδεμία τέχνη πρὸς τοὺς κινδύνους ἰσχύει. φόβος γὰρ μνήμην ἐκπλήσσει,

“ τέχνη δὲ ἄνευ ἀλκῆς οὐδὲν ὠφελεῖ. πρὸς μὲν οὖν τὸ
 “ ἐμπειρότερον αὐτῶν τὸ τολμηρότερον ἀντιτάξασθε,
 “ πρὸς δὲ τὸ διὰ τὴν ἡσσαν δεδιέναι τὸ ἀπαράσκευοι
 “ τότε τυχεῖν. περιγίγνεται δὲ ὑμῖν πλῆθος τε νεῶν,
 “ καὶ πρὸς τῇ γῆ οἰκεία οὕση, ὀπλιτῶν παρόντων, ναυ-
 “ μαχεῖν· τὰ δὲ πολλὰ τῶν πλειόνων καὶ ἄμεινον παρ-
 “ εσκευασμένων τὸ κράτος ἐστίν. ὥστε οὐδὲ καθ’ ἐν εὐ-
 “ ρίσκομεν εἰκότως ἂν ἡμᾶς σφαλλομένους. καὶ ὅσα
 “ ἡμάρτομεν πρότερον, νῦν αὐτὰ ταῦτα προσγεγόμενα
 “ διδασκαλίαν παρέξει. θαρσοῦντες οὖν καὶ κυβερνήται
 “ καὶ ναῦται τὸ καθ’ ἑαυτὸν ἕκαστος ἔπεισθε, χώραν μὴ
 “ προλείποντες, ἢ ἂν τις προσταχθῇ. τῶν δὲ πρότερον
 “ ἡγεμόνων οὐ χεῖρον τὴν ἐπιχείρησιν ἡμεῖς παρασκευ-
 “ ἄσομεν, καὶ οὐκ ἐνδώσομεν πρόφασιν οὐδενὶ κακῶ
 “ γενέσθαι· ἦν δέ τις ἄρα καὶ βουληθῇ, κολασθήσεται
 “ τῇ πρεπούσῃ ζημίᾳ, οἱ δὲ ἀγαθοὶ τιμήσονται τοῖς
 “ προσήκουσιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς.”

88. Τοιαῦτα μὲν τοῖς Πελοποννησίοις οἱ ἄρχοντες
 παρεκελεύσαντο. ὁ δὲ Φορμίων δεδιὼς καὶ αὐτὸς τὴν
 τῶν στρατιωτῶν ὀρρώδιαν, καὶ αἰσθόμενος ὅτι τὸ πλῆ-
 θος τῶν νεῶν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυγισταμένοι ἐφο-
 βούντο, ἐβούλετο ξυγκαλέσας θαρσῦναί τε καὶ παραίνε-
 σιν ἐν τῷ παρόντι ποιήσασθαι. πρότερον μὲν γὰρ αἰὲ
 αὐτοῖς ἔλεγε, καὶ προπαρεσκευάζε τὰς γνώμας, ὡς οὐδὲν
 αὐτοῖς πλῆθος νεῶν τοσοῦτον, ἦν ἐπιπλήη, ὅ τι οὐχ
 ὑπομενετέον αὐτοῖς ἐστί· καὶ οἱ στρατιῶται ἐκ πολλοῦ
 ἐν σφίσιν αὐτοῖς τὴν ἀξίωσιν ταύτην εἰλήφεσαν, μηδένα
 ὄχλον Ἀθηναῖοι ὄντες Πελοποννησίων νεῶν ὑποχωρεῖν.
 τότε δὲ πρὸς τὴν παροῦσαν ὄψιν ὁρῶν αὐτοὺς ἀθυμοῦν-
 τας ἐβούλετο ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῦ θαρσεῖν, καὶ
 ξυγκαλέσας τοὺς Ἀθηναίους ἔλεξε τοιάδε.

“ ὍΡΩΝ ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες στρατιῶται, πεφοβημένους
 “ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων ξυνεκάλεσα, οὐκ ἀξιῶν τὰ
 “ μὴ δεινὰ ἐν ὀρρώδιᾳ ἔχειν. οὔτοι γὰρ πρῶτον μὲν, διὰ
 “ τὸ προνευκῆσθαι καὶ μηδὲ αὐτοὶ οἴεσθαι ὁμοῖοι ἡμῖν
 “ εἶναι, τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου,
 “ παρεσκευάσαντο· ἔπειτα, ᾧ μάλιστα πιστεύοντες
 “ προσέρχονται, ὡς προσῆκον σφίσιν ἀνδρείοις εἶναι,
 “ οὐ δι’ ἄλλο τι θαρσοῦσιν ἢ διὰ τὴν ἐν τῷ πεζῷ ἐμ-
 “ πειρίαν τὰ πλείω κατορθοῦντες, καὶ οἴονται σφίσι καὶ
 “ ἐν τῷ ναυτικῷ ποιήσειν τὸ αὐτό. τὸ δ’ ἐκ τοῦ δικαίου
 “ ἡμῖν μᾶλλον νῦν περιέσται, εἴπερ καὶ τούτοις ἐν ἐκείνῳ,
 “ ἐπεὶ εὐψυχία γε οὐδὲν προφέρουσι, τῷ δὲ ἐκάτερόι τι
 “ ἐμπειρότεροι εἶναι θρασύτεροί ἐσμεν. Λακεδαιμόνιοί
 “ τε ἡγούμενοι τῶν ξυμμάχων διὰ τὴν σφετέραν δόξαν
 “ ἄκοντας προσάγουσι τοὺς πολλοὺς ἐς τὸν κίνδυνον,
 “ ἐπεὶ οὐκ ἂν ποτε ἐπεχείρησαν ἡσσηθέντες παρὰ πολὺ
 “ αὐθις ναυμαχεῖν. μὴ δὴ αὐτῶν τὴν τόλμαν δείσητε.
 “ πολὺ δὲ ὑμεῖς ἐκείνοις πλέω φόβον παρέχετε καὶ πισ-
 “ τότερον, κατὰ τε τὸ προνευκῆκεναι, καὶ ὅτι οὐκ ἂν
 “ ἡγοῦνται μὴ μέλλοντάς τι ἄξιον τοῦ παρὰ πολὺ πράξ-
 “ ειν ἀνθίστασθαι ἡμᾶς. ἀντίπαλοι μὲν γὰρ οἱ πλείους,
 “ ὥσπερ οὔτοι, τῇ δυνάμει τὸ πλεόν πίσυνοι ἢ τῇ γνώμῃ
 “ ἐπέρχονται· οἱ δ’ ἐκ πολλῷ ὑποδεεστέρων, καὶ ἅμα
 “ οὐκ ἀναγκαζόμενοι, μέγα τι τῆς διανοίας τὸ βέβαιον
 “ ἔχοντες ἀντιτολμῶσιν. ἂ λογιζόμενοι οὔτοι τῷ οὐκ εἰ-
 “ κότι πλεόν πεφόβηνται ἡμᾶς ἢ τῇ κατὰ λόγον παρα-
 “ σκευῇ. πολλὰ δὲ καὶ στρατόπεδα ἤδη ἔπεσεν ὑπ’ ἐλασ-
 “ σόνων τῇ ἀπειρίᾳ, ἔστι δὲ ἂ καὶ τῇ ἀτολμίᾳ· ὧν οὐ-
 “ δετέρου ἡμεῖς νῦν μετέχομεν. τὸν δὲ ἀγῶνα οὐκ ἐν τῷ
 “ κόλπῳ ἐκὼν εἶναι ποιήσομαι, οὐδὲ ἐσπλεύσομαι ἐς
 “ αὐτόν. ὀρῶ γὰρ ὅτι πρὸς πολλὰς ναῦς ἀνεπιστήμονας

“ ὀλίγαις ναυσὶν ἐμπείροις καὶ ἄμεινον πλεούσαις ἢ
 “ στενοχωρία οὐ συμφέρει. οὔτε γὰρ ἂν ἐπιπλεύσειέ τις
 “ ὡς χρὴ ἐς ἐμβολὴν, μὴ ἔχων τὴν πρόσοψιν τῶν πο-
 “ λεμίων ἐκ πολλοῦ, οὔτε ἂν ἀποχωρήσειεν ἐν δέοντι
 “ πιεζόμενος· διέκπλοι τε οὐκ εἰσὶν οὐδὲ ἀναστροφαὶ,
 “ ἅπερ νεῶν ἄμεινον πλεουσῶν ἔργα ἐστίν, ἀλλ’ ἀνάγκη
 “ ἂν εἴη τὴν ναυμαχίαν πεζομαχίαν καθίστασθαι, καὶ ἐν
 “ τούτῳ αἱ πλείους νῆες κρείσσους γίνονται. τούτων
 “ μὲν οὖν ἐγὼ ἔξω τὴν πρόνοιαν κατὰ τὸ δυνατόν· ὑμεῖς
 “ δὲ εὐτακτοὶ παρὰ ταῖς ναυσὶ μένοντες τά τε παραγ-
 “ γελλόμενα ὀξέως δέχεσθε, ἄλλως τε καὶ δι’ ὀλίγου
 “ τῆς ἐφορμήσεως οὔσης, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ κόσμον καὶ
 “ σιγὴν περὶ πλείστου ἠγείσθε, † ὃ ἐς τε † τὰ πολλὰ
 “ τῶν πολεμικῶν συμφέρει καὶ ναυμαχίᾳ οὐχ ἥκιστα,
 “ ἀμύνασθε δὲ τούσδε ἀξίως τῶν προειργασμένων. ὁ δὲ
 “ ἀγὼν μέγας ὑμῖν, ἢ καταλύσαι Πελοποννησίων τὴν
 “ ἐλπίδα τοῦ ναυτικοῦ, ἢ ἐγγυτέρω καταστῆσαι Ἀθη-
 “ ναίοις τὸν φόβον περὶ τῆς θαλάσσης. ἀναμιμνήσκω
 “ δ’ αὖ ὑμᾶς ὅτι νενικήκατε αὐτῶν τοὺς πολλούς. ἦσ-
 “ σημένων δὲ ἀνδρῶν οὐκ ἐθέλουσιν αἱ γνῶμαι πρὸς
 “ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους ὁμοίαι εἶναι.”

90. Τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Φορμίων παρεκελεύετο. οἱ δὲ
 Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐπέπλεον
 ἐς τὸν κόλπον καὶ τὰ στενὰ, βουλόμενοι ἄκοντας ἔσω
 προαγαγεῖν αὐτοὺς, ἀναγόμενοι ἅμα ἔω ἔπλεον, ἐπὶ τεσ-
 σάρων ταξάμενοι τὰς ναῦς, ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν γῆν ἔσω
 ἐπὶ τοῦ κόλπου, δεξιῶ κέρα ἠγουμένῳ, ὥσπερ καὶ ὄρ-
 μουν· ἐπὶ δ’ αὐτῷ εἴκοσι ἔταξαν τὰς ἄριστα πλεύσας,
 ὅπως, εἰ ἄρα νομίσας ἐπὶ τὴν Ναύπακτον αὐτοὺς πλεῖν
 ὁ Φορμίων καὶ αὐτὸς ἐπιβοηθῶν ταύτῃ παραπλέοι, μὴ
 διαφύγοιεν πλέοντα τὸν ἐπίπλου σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι

ἔξω τοῦ ἑαυτῶν κέρως, ἀλλ' αὐται αἱ νῆες περικλήσειαν. ὁ δὲ, ὅπερ ἐκείνοι προσεδέχοντο, φοβηθεὶς περὶ τῷ χωρίῳ ἐρήμῳ ὄντι, ὡς εἴωρα ἀναγομένους αὐτοὺς, ἄκων καὶ κατὰ σπουδὴν ἐμβιβάσας ἔπλει παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὁ πεζὸς ἅμα τῶν Μεσσηνίων παρεβοήθει. ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως παραπλέοντας καὶ ἤδη ὄντας ἐντὸς τοῦ κόλπου τε καὶ πρὸς τῇ γῇ, ὅπερ ἐβούλοντο μάλιστα, ἀπὸ σημείου ἐνὸς ἄφνω ἐπιστρέψαντες τὰς ναῦς μετωπηδὸν ἔπλεον, ὡς εἶχε τάχους ἕκαστος, ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἤλπιζον πάσας τὰς ναῦς ἀπολήψεσθαι. τῶν δὲ ἔνδεκα μὲν [τινες], αἵπερ ἠγοῦντο, ὑπεκφεύγουσι τὸ κέρασ τῶν Πελοποννησίων καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· τὰς δὲ ἄλλας ἐπικαταλαμβάνοντες ἐξέωσάν τε πρὸς τὴν γῆν ὑποφευγούσας καὶ διέφθειραν, ἄνδρας τε τῶν Ἀθηναίων ἀπέκτειναν, ὅσοι μὴ ἐξένευσαν αὐτῶν. καὶ τῶν νεῶν τινὰς ἀναδούμενοι εἶλκον κενὰς, μίαν δὲ αὐτοῖς ἀνδράσιν εἶλον †ἤδη†· τὰς δὲ τινὰς οἱ Μεσσηνιοὶ, παραβοηθήσαντες καὶ ἐπεσβαίνοντες ξὺν τοῖς ὅπλοις ἐς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπιβάντες, ἀπὸ τῶν καταστροφμάτων μαχόμενοι ἀφείλοντο ἔλκομένας ἤδη. 91. ταύτῃ μὲν οὖν οἱ Πελοποννήσιοι ἐκράτουν τε καὶ ἔφθειραν τὰς Ἀπτικὰς ναῦς· αἱ δὲ εἴκοσι νῆες αὐτῶν, αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως, ἐδίωκον τὰς ἔνδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων, αἵπερ ὑπεξέφυγον τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν. καὶ φθάνουσιν αὐτοὺς πλὴν μιᾶς νεῶς προκαταφυγοῦσαι ἐς τὴν Ναύπακτον, καὶ ἰσχουσὶ ἀντίπρωροι κατὰ τὸ Ἀπολλώνιον παρεσκευάζοντο ἀμννούμενοι, ἣν ἐς τὴν γῆν ἐπὶ σφᾶς πλέωσιν. οἱ δὲ παραγενόμενοι ὕστερον ἐπαιώνιζόν τε ἅμα πλείοντες ὡς νευικηκότες, καὶ τὴν μίαν ναῦν τῶν Ἀθηναίων, τὴν ὑπόλοιπον, ἐδίωκε Λευκαδία ναῦς μία πολὺ

πρὸ τῶν ἄλλων. ἔτυχε δὲ ὀλκάς ὀρμουσα μετέωρος, περὶ ἣν ἡ Ἀττικὴ ναῦς φθάσασα καὶ περιπλεύσασα τῇ Λευκαδία διωκούσῃ ἐμβάλλει μέσῃ, καὶ καταδύει. τοῖς μὲν οὖν Πελοποννησίοις γενομένου τούτου ἀπροσδοκῆτου τε καὶ παρὰ λόγον φόβος ἐμπίπτει· καὶ ἅμα ἀτάκτως διώκοντες διὰ τὸ κρατεῖν, αἱ μὲν τινες τῶν νεῶν καθέϊσαι τὰς κώπας ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ, ἀξύμφορον δρῶντες πρὸς τὴν ἐξ ὀλίγου ἀντεξόρμησιν, βουλόμενοι τὰς πλείους περιμεῖναι, αἱ δὲ καὶ ἐς βράχεια ἀπειρία χωρίων ὤκειλαν. 92. τοὺς δ' Ἀθηναίους ἰδόντας ταῦτα γιγνόμενα θάρσος τε ελαβε, καὶ ἀπὸ ἐνὸς κελεύσματος ἐμβόησαντες ἐπ' αὐτοὺς ὤρμησαν. οἱ δὲ διὰ τὰ ὑπάρχοντα ἀμαρτήματα καὶ τὴν παροῦσαν ἀταξίαν ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν, ἔπειτα δὲ ἐτράποντο ἐς τὸν Πάνορμον, ὅθεν περ ἀνηγάγοντο. ἐπιδιώκοντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς τε ἐγγὺς οὔσας μάλιστα ναῦς ἔλαβον ἐξ καὶ τὰς ἐαυτῶν ἀφείλοντο, ἅς ἐκείνοι πρὸς τῇ γῇ διαφθείραντες τὸ πρῶτον ἀνεδήσαντο· ἄνδρας τε τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τινὰς δὲ καὶ ἐζώγησαν. ἐπὶ δὲ τῆς Λευκαδίας νεῶς, ἡ περὶ τὴν ὀλκάδα κατέδυ, Τιμοκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος πλέων, ὡς ἡ ναῦς διεφθείρετο, ἔσφαξεν ἑαυτὸν, καὶ ἐξέπεσεν ἐς τὸν Ναυπακτίων λιμένα. ἀναχωρήσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν, ὅθεν ἀναγόμενοι ἐκράτησαν· καὶ τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ ναυάγια, ὅσα πρὸς τῇ ἐαυτῶν ἦν, ἀνείλοντο, καὶ τοῖς ἐναντίοις τὰ ἐκείνων ὑπόσπονδα ἀπέδωσαν. ἔστησαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι τροπαῖον, ὡς νενικηκότες, τῆς τροπῆς, ἅς πρὸς τῇ γῇ ναῦς διέφθειραν· καὶ ἦν περ ἔλαβον ναῦν, ἀνέθεσαν ἐπὶ τὸ Ῥίον τὸ Ἀχαϊκὸν παρὰ τὸ τροπαῖον. μετὰ δὲ ταῦτα, φοβούμενοι τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν, ὑπὸ νύκτα ἐσέπλευσαν ἐς κόλπον τὸν Κρισαῖον, καὶ Κόρινθον, πάντες

πλὴν Λευκαδίων. καὶ οἱ ἐκ τῆς Κρήτης Ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσὶν, αἷς ἔδει πρὸ τῆς ναυμαχίας τῷ Φορμίῳ παραγενέσθαι, οὐ πολλῶ ὕστερον τῆς ἀναχωρήσεως τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ναύπακτον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

93. Πρὶν δὲ διαλύσαι τὸ ἐς Κόρινθον τε καὶ τὸν Κρῖσαῖον κόλπον ἀναχωρήσαν ναυτικόν, ὁ Κνηῆμος καὶ ὁ Βρασίδης καὶ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες τῶν Πελοποννησίων ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος ἐβούλοντο, διδαξάντων Μεγαρέων, ἀποπειράσαι τοῦ Πειραιῶς τοῦ λιμένος τῶν Ἀθηναίων· ἦν δὲ ἀφύλακτος καὶ ἄκληστος, εἰκότως, διὰ τὸ ἐπικρατεῖν πολὺ τῷ ναυτικῷ. ἐδόκει δὲ λαβόντα τῶν ναυτῶν ἕκαστον τὴν κώπην καὶ τὸ ὑπηρέσιον καὶ τὸν τροπῶτήρα πεζῆ ἰέναι ἐκ Κορίνθου ἐπὶ τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν, καὶ ἀφικομένους κατὰ τάχος ἐς Μέγαρα, καθελκύσαντας ἐκ Νισαίας, τοῦ νεωρίου αὐτῶν, τεσσαράκοντα ναῦς αἰ ἔτυχον αὐτόθι οὔσαι, πλεῦσαι εὐθύς ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ· οὔτε γὰρ ναυτικὸν ἦν προφυλάσσειν ἐν αὐτῷ οὐδὲν, οὔτε προσδοκία οὐδεμία μὴ ἂν ποτε οἱ πολέμοι ἐξαπιναίως οὕτως ἐπιπλεύσειαν, ἐπεὶ οὐδ' ἀπὸ τοῦ προφακοῦς τολμῆσαι ἂν καθ' ἡσυχίαν, οὐδὲ εἰ διεννοοῦντο, μὴ οὐκ ἂν προαισθῆσθαι. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐχώρουν εὐθύς· καὶ ἀφικόμενοι νυκτὸς καὶ καθελκύσαντες ἐκ τῆς Νισαίας τὰς ναῦς ἔπλεον ἐπὶ μὲν τὸν Πειραιᾶ οὐκέτι, ὥσπερ διεννοοῦντο, καταδείσαντες τὸν κίνδυνον (καί τις καὶ ἄνεμος λέγεται αὐτοὺς κωλύσαι), ἐπὶ δὲ τῆς Σαλαμίνας τὸ ἀκρωτήριον τὸ πρὸς Μέγαρα ὀρῶν· καὶ φρουρίον ἐπ' αὐτοῦ ἦν καὶ νεῶν τριῶν φυλακῆ, τοῦ μὴ ἐσπλεῖν Μεγαρεῦσι μῆδ' ἐκπλεῖν μηδέν. τῷ τε φρουρίῳ προσέβαλον, καὶ τὰς τριήρεις ἀφείλκυσαν κενὰς, τὴν τε ἄλλην Σαλαμίνα ἀπροσδοκίῳ ἐπι-

πεισόντες ἐπόρθουν. 94. ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας φρυκτοὶ τε ἤρουντο πολέμιοι, καὶ ἔκπληξις ἐγένετο οὐδεμιᾶς τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐλάσσω. οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἄστει ἐς τὸν Πειραιᾶ ᾤοντο τοὺς πολεμίους ἐσπεπλευκέναι ἤδη, οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ τὴν τε Σαλαμίνα ἠρήσθαι ἐνόμιζον καὶ παρὰ σφᾶς ὅσον οὐκ ἐσπλεῖν αὐτούς· ὅπερ ἂν, εἰ ἐβουλήθησαν μὴ κατοκνηῆσαι, ῥαδίως ἂν ἐγένετο, καὶ οὐκ ἂν ἄνεμος ἐκόλυσε. βοηθήσαντες δὲ ἅμ' ἡμέρα πανδημειοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸν Πειραιᾶ ναῦς τε καθεῖλκον, καὶ ἐσβάντες κατὰ σπουδὴν καὶ πολλῶ θορύβῳ ταῖς μὲν ναυσὶν ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα ἔπλεον, τῷ πεζῷ δὲ φυλακὰς τοῦ Πειραιῶς καθίσταντο. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ὡς ἦσθοντο τὴν βοήθειαν, καταδραμόντες τῆς Σαλαμίνας τὰ πολλὰ, καὶ ἀνθρώπους καὶ λείαν λαβόντες καὶ τὰς τρεῖς ναῦς ἐκ τοῦ Βουδόρου τοῦ φρουρίου, κατὰ τάχος ἐπὶ τῆς Νισαίας ἔπλεον· ἔστι γὰρ † ὅτε † καὶ αἱ νῆες αὐτοὺς διὰ χρόνου καθελκυσθεῖσαι καὶ οὐδὲν στέγουσαι ἐφόβουν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰ Μέγαρα πάλιν ἐπὶ τῆς Κορίνθου ἀπεχώρησαν πεζοί· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, οὐκέτι καταλαβόντες πρὸς τῇ Σαλαμίनि, ἀπέπλευσαν καὶ αὐτοί· καὶ μετὰ τοῦτο φυλακὴν ἅμα τοῦ Πειραιῶς μᾶλλον τὸ λοιπὸν ἐποιοῦντο, λιμένων τε κλήσει καὶ τῇ ἄλλῃ ἐπιμελείᾳ.

95. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ χειμῶνος τούτου ἀρχομένου, Σιτάλκης ὁ Τήρεω Ὀδρύσης, Θρακῶν βασιλεὺς, ἐστράτευσεν ἐπὶ Περδίκκαν τὸν Ἀλεξάνδρου, Μακεδονίας βασιλέα, καὶ ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θράκης, δύο ὑποσχέσεις, τὴν μὲν βουλόμενος ἀναπρᾶξαι, τὴν δὲ αὐτὸς ἀποδοῦναι. ὅ τε γὰρ Περδίκκας αὐτῷ ὑποσχόμενος, εἰ Ἀθηναίοις τε διαλλάξειεν ἑαυτὸν κατ' ἀρχὰς τῷ πολέμῳ πιεζόμενον, καὶ Φίλιππον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πολέμιον ὄντα μὴ καταγάγοι ἐπὶ βασιλείᾳ.

ἂ ὑπεδέξατο οὐκ ἐπετέλει· τοῖς τε Ἀθηναίοις αὐτὸς ὠμολογῆκει, ὅτε τὴν ξυμμαχίαν ἐποιεῖτο, τὸν ἐπὶ Θράκης Χαλκιδικὸν πόλεμον καταλύσειν. ἀμφοτέρων οὖν ἕνεκα τὴν ἔφοδον ἐποιεῖτο, καὶ τὸν τε Φιλίππου υἱὸν Ἀμύνταν ὡς ἐπὶ βασιλείᾳ τῶν Μακεδόνων ἦγε, καὶ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις, οἱ ἔτυχον παρόντες τούτων ἕνεκα, καὶ ἡγεμόνα Ἄγνωνα· ἔδει γὰρ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ναυσί τε καὶ στρατιᾷ ὡς πλείστη ἐπὶ τοὺς Χαλκιδέας παραγενέσθαι. 96. ἀνίστησιν οὖν, ἐκ τῶν Ὀδρουσῶν ὀρμώμενος, πρῶτον μὲν τοὺς ἐντὸς τοῦ Αἴμου τε ὄρους καὶ τῆς Ῥοδόπης Θράκας, ὅσων ἦρχε μέχρι θαλάσσης ἐς τὸν Εὐξείνῳν τε πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἔπειτα τοὺς ὑπερβάντι Αἴμον Γέτας, καὶ ὅσα ἄλλα μέρη ἐντὸς τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν μᾶλλον τὴν τοῦ Εὐξείνου πόντου κατῴκητο· εἰσὶ δ' οἱ Γέται καὶ οἱ ταύτη ὄμοροί τε τοῖς Σκύθαις καὶ ὀμόσκειοι, πάντες ἵπποτοξόται. παρεκάλει δὲ καὶ τῶν ὀρειῶν Θρακῶν πολλοὺς τῶν αὐτονόμων καὶ μαχαιροφόρων, οἱ Δῖοι καλοῦνται, τὴν Ῥοδόπην οἱ πλείστοι οἰκοῦντες· καὶ τοὺς μὲν μισθῶ ἔπειθεν, οἱ δ' ἐθέλονται ξυνηκολούθουν. ἀνίστη δὲ καὶ Ἀγριᾶνας καὶ Λαιαίους καὶ ἄλλα ὅσα ἔθνη Παιονικὰ, ὧν ἦρχε· καὶ ἔσχατοι τῆς ἀρχῆς οὗτοι ἦσαν, μέχρι † γὰρ † Γρααίων, καὶ Λαιαίων Παιόνων, καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, ὃς ἐκ τοῦ Σκόμβρου ὄρους διὰ Γρααίων καὶ Λαιαίων ρεῖ, [οὔ] ὠρίζετο ἢ ἀρχὴ τὰ πρὸς Παίονας αὐτονόμους ἤδη. τὰ δὲ πρὸς Τριβαλλοὺς, καὶ τούτους αὐτονόμους, Τρηῆρες ὠρίζον καὶ Τιλαταῖοι· οἰκοῦσι δ' οὗτοι πρὸς βορέαν τοῦ Σκόμβρου ὄρους, καὶ παρήκουσι πρὸς ἡλίου δύσιν μέχρι τοῦ Ὀσκίου ποταμοῦ. ρεῖ δ' οὗτος ἐκ τοῦ ὄρους ὄθενπερ καὶ ὁ Νέστος καὶ ὁ Ἐβρος· ἔστι δὲ ἔρημον τὸ ὄρος καὶ μέγα, ἐχόμενον τῆς Ῥοδό-

πης. 97. ἐγένετο δὲ ἡ ἀρχὴ ἡ Ὀδρυσῶν μέγεθος ἐπὶ μὲν θάλασσαν καθήκουσα, ἀπὸ Ἀβδήρων πόλεως ἐς τὸν Εὐξείνου πόντον τὸν μέχρι Ἰστρου ποταμοῦ· αὕτη περίπλους ἐστὶν ἡ γῆ τὰ ξυνομώτατα, ἣν αἰεὶ κατὰ πρύμναν ἰστῆται τὸ πνεῦμα, νηὶ στρογγύλῃ τεσσάρων ἡμερῶν καὶ ἴσων νυκτῶν· ὁδῶ δὲ τὰ ξυνομώτατα ἐξ Ἀβδήρων ἐς Ἰστρον ἀνὴρ εὐζώνος ἑνδεκαταῖος τελεῖ. τὰ μὲν πρὸς θάλασσαν τοσαύτη ἦν· ἐς ἠπειρον δὲ ἀπὸ Βυζαντίου ἐς Λαιαίους καὶ ἐπὶ τὸν Στρυμόνα (ταύτη γὰρ διὰ πλείστου ἀπὸ θαλάσσης ἄνω ἐγίγνετο) ἡμερῶν ἀνδρὶ εὐζώνῳ τριῶν καὶ δέκα ἀνύσαι. φόρος τε ἐκ πάσης τῆς βαρβάρου καὶ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ὅσον προσῆξαν ἐπὶ Σεύθου, ὃς ὕστερον Σιτάλκου βασιλεύσας πλείστον δὴ ἐποίησε, τετρακοσίων ταλάντων ἀργυρίου μάλιστα δύναμις, ἃ χρυσοῦ καὶ ἄργυρος εἶη· καὶ δῶρα οὐκ ἐλάσσω τούτων χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου προσεφέρετο, χωρὶς δὲ ὅσα ὑφαντά τε καὶ λεία, καὶ ἡ ἄλλη κατασκευὴ, καὶ οὐ μόνον αὐτῶ, ἀλλὰ καὶ τοῖς παραδυναστεύουσιν τε καὶ γενναίοις Ὀδρυσῶν. κατεστήσαντο γὰρ τὸναντίον τῆς Περσῶν βασιλείας τὸν νόμον, ὄντα μὲν καὶ τοῖς ἄλλοις Θραξί, λαμβάνειν μᾶλλον ἢ δίδοναι, καὶ αἴσχιον ἦν αἰτηθέντα μὴ δοῦναι ἢ αἰτήσαντα μὴ τυχεῖν· ὅμως δὲ κατὰ τὸ δύνασθαι ἐπὶ πλεόν αὐτῶ ἐχρήσαντο· οὐ γὰρ ἦν πράξαι οὐδὲν μὴ διδόντα δῶρα. ὥστε ἐπὶ μέγα ἡ βασιλεία ἦλθεν ἰσχύος. τῶν γὰρ ἐν τῇ Εὐρώπῃ ὅσαι μεταξὺ τοῦ Ἰονίου κόλπου καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου, μεγίστη ἐγένετο χρημάτων προσόδῳ καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονία ἰσχυῖ δὲ μάχης καὶ στρατοῦ πλήθει πολὺ δευτέρα μετὰ τὴν Σκυθῶν. ταύτη δὲ ἀδύνατα ἐξισοῦσθαι οὐχ ὅτι τὰ ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔθνος ἐν πρὸς ἐν οὐκ ἔστιν ὅ τι δυνατὸν Σκύ-

θαις ὁμογνωμονοῦσι πᾶσιν ἀντιστήναι. οὐ μὴν οὐδ' ἐς τὴν ἄλλην εὐβουλίαν καὶ ξύνεσιν περὶ τῶν παρόντων ἐς τὸν βίον ἄλλοις ὁμοιοῦνται. 98. Σιτάλκης μὲν οὖν βασιλεύων χώρας τοσαύτης, παρεσκευάζετο τὸν στρατόν. καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἐτοῖμα ἦν, ἄρας ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, πρῶτον μὲν διὰ τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, ἔπειτα διὰ Κερκίνης, ἐρήμου ὄρους, ὃ ἐστὶ μεθόριον Σίντων καὶ Παίωνων· ἐπορεύετο δὲ δι' αὐτοῦ τῆ ὁδῷ ἦν πρότερον αὐτὸς ἐποίησατο, τεμὼν τὴν ὕλην, ὅτε ἐπὶ Παίονας ἐστράτευσε. τὸ δὲ ὄρος ἐξ Ὀδρυσῶν διόντες ἐν δεξιᾷ μὲν εἶχον Παίονας, ἐν ἀριστερᾷ δὲ Σίντους καὶ Μαίδους. διελθόντες δὲ αὐτὸ ἀφίκοντο ἐς Δόβηρον τὴν Παιονικὴν. πορευομένῳ δὲ αὐτῷ ἀπεγίγνετο μὲν οὐδὲν τοῦ στρατοῦ, εἰ μὴ τι νόσῳ, προσεγίγνετο δέ· πολλοὶ γὰρ τῶν αὐτόνομων Θρακῶν ἀπαράκλητοι ἐφ' ἀρπαγὴν ἠκολούθουν, ὥστε τὸ πᾶν πλήθος λέγεται οὐκ ἔλασσον πεντεκαίδεκα μυριάδων γενέσθαι· καὶ τούτου τὸ μὲν πλεον πεζῶν ἦν, τριτημόριον δὲ μάλιστα ἰππικόν. τοῦ δ' ἰππικοῦ τὸ πλείστον αὐτοὶ Ὀδρῦσαι παρείχοντο, καὶ μετ' αὐτοὺς Γέται. τοῦ δὲ πεζοῦ οἱ μαχαιροφόροι μαχιμώτατοι μὲν ἦσαν, οἱ ἐκ τῆς Ῥοδόπης αὐτόνομοι καταβάντες, ὁ δὲ ἄλλος ὄμιλος ξύμμικτος, πλήθει φοβερώτατος, ἠκολούθει. 99. Ξυνηθροίζοντο οὖν ἐν τῇ Δοβήρῳ καὶ παρεσκευάζοντο, ὅπως κατὰ κορυφὴν ἐσβαλοῦσιν ἐς τὴν κάτω Μακεδονίαν, ἧς ὁ Περδίκκας ἦρχε. τῶν γὰρ Μακεδόνων εἰσὶ καὶ Λυγκησταὶ καὶ Ἐλιμειῶται καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπάνωθεν, ἃ ξύμμαχα μὲν ἐστὶ τούτοις καὶ ὑπήκοα, βασιλείας δ' ἔχει καθ' αὐτά. τὴν δὲ παρὰ θάλασσαν νῦν Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περδίκκου πατὴρ καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ Τημενίδαι, τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ Ἄργους, πρῶτον ἐκτήσαντο καὶ ἐβασίλευσαν, ἀναστήσαντες μάχη

ἐκ μὲν Πιερίας Πίερας, οἱ ὕστερον ὑπὸ τὸ Πάγγαιον πέραν Στρυμόνος ὤκησαν Φάγρητα καὶ ἄλλα χωρία (καὶ ἔτι καὶ νῦν Πιερικὸς κόλπος καλεῖται ἢ ὑπὸ τῷ Παγγαίῳ πρὸς θάλασσαν γῆ), ἐκ δὲ τῆς Βοττίας καλουμένης Βοττιαίους, οἱ νῦν ὄμοροι Χαλκιδέων οἰκοῦσι τῆς δὲ Παιονίας παρὰ τὸν Ἄξιόν ποταμὸν στενὴν τινα καθήκουσαν ἄνωθεν μέχρι Πέλλης καὶ θαλάσσης ἐκτίσαντο, καὶ πέραν Ἀξιοῦ μέχρι Στρυμόνος τὴν Μυγδονίαν καλουμένην, Ἡδῶνας ἐξελάσαντες, νέμονται. ἀνέστησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς νῦν Ἑορδίας καλουμένης Ἑορδούς, ὧν οἱ μὲν πολλοὶ ἐφθάρησαν, βραχὺ δέ τι αὐτῶν περὶ Φύσκαν κατῴκηται, καὶ ἐξ Ἀλμωπίας Ἀλμῶπας. ἐκράτησαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἔθνῶν οἱ Μακεδόνες οὔτοι, ἃ καὶ νῦν ἔτι ἔχουσι, τὸν τε Ἀνθεμοῦντα καὶ Γρηστωνίαν καὶ Βισαλτίαν καὶ Μακεδόνων αὐτῶν πολλήν. τὸ δὲ ξύμπαν Μακεδονία καλεῖται, καὶ Περδίκκας Ἀλεξάνδρου βασιλεὺς αὐτῶν ἦν, ὅτε Σιτάλκης ἐπήγει.

100. Καὶ οἱ μὲν Μακεδόνες οὔτοι, ἐπιόντος πολλοῦ στρατοῦ ἀδύνατοι ὄντες ἀμύνεσθαι, ἔς τε τὰ καρτερά καὶ τὰ τεῖχη, ὅσα ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἐσεκομίσθησαν. ἦν δὲ οὐ πολλὰ, ἀλλὰ ὕστερον Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου υἱὸς, βασιλεὺς γενόμενος, τὰ νῦν ὄντα ἐν τῇ χώρᾳ ὤκοδόμησε, καὶ ὁδοὺς εὐθείας ἔτεμε, καὶ τᾶλλα διεκόσμησε, τά τε κατὰ τὸν πόλεμον ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ κρείσσοι, ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι βασιλῆς ὀκτῶ οἱ πρὸ αὐτοῦ γενόμενοι. ὁ δὲ στρατὸς τῶν Θρακῶν ἐκ τῆς Δοβήρου ἐσέβαλε πρῶτον μὲν ἐς τὴν Φιλίππου πρότερον οὔσαν ἀρχὴν, καὶ εἶλεν Εἰδομένην μὲν κατὰ κράτος, Γορτυνίαν δὲ καὶ Ἀταλάντην καὶ ἄλλα ἄττα χωρία ὁμολογία διὰ τὴν Ἀμύντου φιλίαν προσχωροῦντα, τοῦ Φιλίππου υἱέος, παρόντος· Εὐρώπὸν δὲ

ἐπολιόρκησαν μὲν, ἐλεῖν δὲ οὐκ ἐδύναντο. ἔπειτα δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην Μακεδονίαν προὔχῳρει τὴν ἐν ἀριστερᾷ Πέλλης καὶ Κυρῶρου. ἔσω δὲ τούτων ἐς τὴν Βοττιαίαν καὶ Πιερίαν οὐκ ἀφίκοντο, ἀλλὰ τὴν τε Μυγδονίαν καὶ Γρηστωνίαν καὶ Ἀνθεμουῦντα ἐδήουν. οἱ δὲ Μακεδόνες πεζῶ μὲν οὐδὲ διεννοοῦντο ἀμύνεσθαι, ἵππους δὲ προσμεταπεμφάμενοι ἀπὸ τῶν ἄνω ξυμμάχων, ὅπη δοκοῖ, ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἐσέβαλλον ἐς τὸ στράτευμα τῶν Θρακῶν. καὶ ἦ μὲν προσπέσοιεν, οὐδεὶς ὑπέμενευ ἄνδρας ἱππέας τε ἀγαθοὺς καὶ τεθωρακισμένους, ὑπὸ δὲ πλήθους περικληόμενοι αὐτοὺς πολλαπλασίῳ τῷ ὀμίλῳ ἐς κίνδυνον καθίστασαν· ὥστε τέλος ἡσυχίαν ἦγον, οὐ νομίζοντες ἱκανοὶ εἶναι πρὸς τὸ πλεόν κινδυνεύειν.

101. ὁ δὲ Σιτάλκης πρὸς τε τὸν Περδίκκαν λόγους ἐποιεῖτο, ὧν ἕνεκα ἐστράτευσε, καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ παρήσαν ταῖς ναυσὶν, ἀπιστοῦντες αὐτὸν μὴ ἦξειν, δῶρά τ' τε† καὶ πρέσβεις ἔπεμφαν αὐτῷ, ἔς τε τοὺς Χαλκιδέας καὶ Βοττιαίους μέρος τι τοῦ στρατοῦ πέμπει, καὶ τειχῆρεις ποιήσας ἐδήου τὴν γῆν. καθημένου δ' αὐτοῦ περὶ τοὺς χώρους τούτους οἱ πρὸς νότον οἰκοῦντες Θεσσαλοὶ καὶ Μάγνητες καὶ οἱ ἄλλοι ὑπήκοοι Θεσσαλῶν καὶ οἱ μέχρι Θερμοπυλῶν Ἕλληνας ἐφοβήθησαν μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ, καὶ ἐν παρασκευῇ ἦσαν. ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ πέραν Στρυμόνος πρὸς βορέαν Θραῆκες, ὅσοι πεδία εἶχον, Παναῖοι καὶ Ὀδόμαντοι καὶ Δρῶοι καὶ Δερσαῖοι· αὐτόνομοι δ' εἰσὶ πάντες. παρέσχε δὲ λόγον καὶ ἐπὶ τοὺς τῶν Ἀθηναίων πολεμίους Ἕλληνας, μὴ ὑπ' αὐτῶν ἀγόμενοι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν καὶ ἐπὶ σφᾶς χωρήσωσιν. ὁ δὲ τὴν τε Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν καὶ Μακεδονίαν ἅμα ἐπέχων ἐφθείρε· καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ οὐδὲν ἐπράσσετο ὧν ἕνεκα ἐσέβαλε, καὶ

ἡ στρατιὰ σῆτον τε οὐκ εἶχεν αὐτῷ καὶ ὑπὸ χειμῶνος ἐταλαιπώρει, ἀναπείθεται ὑπὸ Σεύθου τοῦ Σπαρδάκου, ἀδελφιδοῦ ὄντος καὶ μέγιστον μεθ' αὐτὸν δυναμένου, ὥστ' ἐν τάχει ἀπελθεῖν. τὸν δὲ Σεύθην κρύφα Περδίκκας, ὑποσχόμενος ἀδελφὴν ἑαυτοῦ δώσειν καὶ χρήματα ἐπ' αὐτῇ, προσποιεῖται. καὶ ὁ μὲν πεισθεὶς, καὶ μείνας τριάκοντα τὰς πάσας ἡμέρας, τούτων δὲ ὀκτῶ ἐν Χαλκιδεῦσιν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ κατὰ τάχος ἐπ' οἶκου Περδίκκας δὲ ὕστερον Στρατονίκην τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν δίδωσι Σεύθῃ, ὥσπερ ὑπέσχετο. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Σιτάλκου στρατείαν οὕτως ἐγένετο.

102. Οἱ δὲ ἐν Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι τοῦδε τοῦ χειμῶνος, ἐπειδὴ τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν διελύθη, Φορμίωνος ἡγουμένου ἐστράτευσαν, παραπλεύσαντες ἐπ' Ἀστακοῦ καὶ ἀποβάντες, εἰς τὴν μεσόγειαν τῆς Ἀκαρνανίας τετρακοσίοις μὲν ὀπλίταις Ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν, τετρακοσίοις δὲ Μεσσηνίων. καὶ ἕκ τε Στράτου καὶ Κορόντων καὶ ἄλλων χωρίων ἄνδρας οὐ δοκοῦντας βεβαίους εἶναι ἐξήλασαν, καὶ Κύνητα τὸν Θεολύτου εἰς Κόροντα καταγαγόντες ἀνεχώρησαν πάλιν ἐπὶ τὰς ναῦς. εἰς γὰρ Οἰνιάδας, αἰεὶ ποτε πολεμίους ὄντας μόνους Ἀκαρνανῶν, οὐκ ἐδόκει δυνατὸν εἶναι χειμῶνος ὄντος στρατεύειν· ὁ γὰρ Ἀχελῷος ποταμὸς ῥέων ἐκ Πίνδου ὄρους διὰ Δολοπίας καὶ Ἀγραίων καὶ Ἀμφιλόχων καὶ διὰ τοῦ Ἀκαρνανικοῦ πεδίου, ἄνωθεν μὲν παρὰ Στράτον πόλιν, εἰς θάλασσαν †δ' ἐξιεῖς† παρ' Οἰνιάδας, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς περιλιμνάζων, ἄπορον ποιεῖ ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐν χειμῶνι στρατεύειν. κείνται δὲ καὶ τῶν νήσων τῶν Ἐχινάδων αἱ πολλαὶ καταντικρῶς Οἰνιαδῶν, τοῦ Ἀχελῷου τῶν ἐκβολῶν οὐδὲν ἀπέχουσαι, ὥστε μέγας ὢν ὁ ποταμὸς προσχοῖ αἰεὶ, καὶ εἰσὶ τῶν νήσων αἱ

ἠπεύρωται, ἐλπίς δὲ καὶ πάσας οὐκ ἐν πολλῶ τινὶ ἂν χρόνῳ τοῦτο παθεῖν. τό τε γὰρ ρεύμα ἐστὶ μέγα καὶ πολὺ καὶ θολερὸν, αἶ τε νῆσοι πυκναὶ, καὶ ἀλλήλαις τῆς προσχώσεως †τῶ† μὴ σκεδάννυσθαι σύνδεσμοι γίνονται, παραλλάξ καὶ οὐ κατὰ στοίχον κείμεναι, οὐδ' ἔχουσαι εὐθείας διόδους τοῦ ὕδατος ἐς τὸ πέλαγος. ἔρημοι δ' εἰσὶ καὶ οὐ μεγάλαι. λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμαίῳ τῶ Ἀμφιάρεω, ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν, ὑπειπόντα οὐκ εἶναι λύσειν τῶν δειμάτων, πρὶν ἂν εὐρῶν ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ κατοικήσῃται ἦτις, ὅτε ἔκτεινε τὴν μητέρα, μήπω ὑπὸ ἡλίου ἑωρᾶτο μηδὲ γῆ ἦν, ὡς τῆς γε ἄλλης αὐτῶ μεμιασμένης. ὁ δ' ἀπορῶν, ὡς φασὶ, μόλις κατενόησε τὴν πρόσχωσιν ταύτην τοῦ Ἀχελῷου, καὶ ἐδόκει αὐτῶ ἱκανῆ ἂν κεχῶσθαι δίαίτα τῶ σώματι, ἀφ' οὐπὲρ κτείνας τὴν μητέρα οὐκ ὀλίγον χρόνον ἐπλανᾶτο. καὶ κατοικισθεὶς ἐς τοὺς περὶ Οἰνιάδας τόπους ἐδυνάστευσέ τε, καὶ ἀπὸ Ἀκαρνᾶνος παιδὸς ἑαυτοῦ τῆς χώρας τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκατέλιπε. τὰ μὲν περὶ Ἀλκμαίωνα τοιαῦτα λεγόμενα παρελάβομεν.

103. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φορμίων, ἄραντες ἐκ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὴν Ναύπακτον, ἅμα ἦρι κατέπλευσαν ἐς τὰς Ἀθήνας, τοὺς τε ἐλευθέρους τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῶν ναυμαχιῶν ἄγοντες, οἱ ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς ἐλύθησαν, καὶ τὰς ναῦς ἅς εἶλον. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τρίτον ἔτος τῶ πολέμῳ ἐτελεύτα τῶδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραφεν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ

Γ.

ΤΟΥ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι ἐστράτευσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν· ἠγείτο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήουν τὴν γῆν· καὶ προσβολαὶ, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίνοντο τῶν Ἀθηναίων ἰππέων, ὅπη παρείκοι, καὶ τὸν πλείστον ὄμιλον τῶν ψιλῶν εἶργον τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὀπλων τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. ἐμμεΐναντες δὲ χρόνον οὐ εἶχον τὰ σιτία, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

2. Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων εὐθύς Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης, ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων, βουληθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου, ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο, ἀναγκασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον ἢ διεννοῦντο ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε καὶ σῖτον, καὶ ἅ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ, ὄντες αὐτοῖς διάφοροι, καὶ Μηθυμναῖοι, καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες κατὰ στάσιν, πρόξενοι Ἀθηναίων, μηνυταὶ γίνονται τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι ξυνοικίζουσὶ τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βία, καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων ἐπὶ ἀποστάσει

ἐπείγονται· καὶ εἰ μὴ τις προκαταλήψεται ἤδη, στερήσασθαι αὐτοὺς Λέσβου. 3. οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἦσαν γὰρ τεταλαιπωρημένοι ὑπὸ τε τῆς νόσου καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένοι καὶ ἀκμάζοντες) μέγα μὲν ἔργον ἠγοῦντο εἶναι Λέσβον προσπολεμώσασθαι, ναυτικὸν ἔχουσαν καὶ δύναμιν ἀκέραιον, καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο πρῶτον τὰς κατηγορίας, μείζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπειθον τοὺς Μυτιληναίους τὴν τε ξυνοίκισιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δείσαντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν ἑξαπιναίως τεσσαράκοντα ναῦς, αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμένοι πλεῖν· Κλεῖππίδης δὲ ὁ Δεινίου τρίτος αὐτὸς ἐστρατήγει. ἐσηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς ὡς εἶη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἕξω τῆς πόλεως ἑορτῇ, ἐν ἣ ἡ πανδημὴ Μυτιληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφνω· καὶ ἦν μὲν ξυμβῆ ἡ πείρα,—εἰ δὲ μὴ, Μυτιληναίοις εἰπεῖν ναῦς τε παραδοῦναι καὶ τείχη καθελεῖν, μὴ πειθόμενων δὲ πολεμεῖν. καὶ αἱ μὲν νῆες ὄχοντο· τὰς δὲ τῶν Μυτιληναίων δέκα τριήρεις, αἱ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφῶς κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς ἄνδρας ἕξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποίησαντο. τοῖς δὲ Μυτιληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν διαβὰς ἐς Εὐβοίαν καὶ περὶ ἐπὶ Γεραιστὸν ἐλθὼν, ὀλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχῶν, πλὴν χρησάμενος καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος ἀγγέλλει τὸν ἐπίπλου. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν Μαλόεντα ἐξῆλθον, τὰ τε ἄλλα, τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέλεστα φραξάμενοι ἐφύλασσον. 4. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὕστερον καταπλεύσαντες ὡς ἐώρων, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἐσακούοντων δὲ τῶν

Μυτιληναίων ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκειοι δὲ οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν, ἔκπλουν μὲν τινα ἐποίησαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυμαχία ὀλίγον πρὸ τοῦ λιμένος, ἔπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν νεῶν λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς τὸ παραυτίκα, εἰ δύναιτο, ὁμολογία τιὴ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαντο, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἱκανοὶ ὦσι Λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν. καὶ ἀνακωχὴν ποιησάμενοι πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Μυτιληναῖοι τῶν τε διαβαλλόντων ἓνα, ᾧ μετέμελεν ἤδη, καὶ ἄλλους, εἰ πως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, οἱ ὄρμουσιν ἐν τῇ Μαλέᾳ πρὸς βορέαν τῆς πόλεως· οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες αὐτοῖς ἔπρασσον ὅπως τις βοήθεια ἦξει. 5. οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ὡς οὐδὲν ἦλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν, καὶ Ἴμβριοι καὶ Λήμνιοι καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων. καὶ ἔξοδον μὲν τινα πανδημὴ ἐποίησαντο οἱ Μυτιληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ἣ οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Μυτιληναῖοι οὔτε ἐπηγλίσαντο οὔτε ἐπίστευσαν σφίσι αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνεχώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν ἠσύχαζον, ἐκ Πελοποννήσου καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν (καὶ γὰρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται καὶ Ἑρμαιώνδας Θηβαῖος, οἱ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως,

φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλου κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει, καὶ παρήνουν πέμπειν τριήρη ἄλλην καὶ πρέσβεις μεθ' ἑαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν), 6. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιβρώσθεντες διὰ τὴν τῶν Μυτιληναίων ἡσυχίαν ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἱ πολὺ θάσσον παρήσαν ὄρωντες οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων, καὶ περιορισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἐκατέρωθεν τῆς πόλεως, καὶ τοὺς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ Μυτιληναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι προσβεβοηθηκότες ἤδη, τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ κατείχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορᾶς ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μυτιλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο.

7. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους τούτου Ἀθηναῖοι καὶ ἐς Πελοπόννησον ναῦς ἀπέστειλαν τριάκοντα, καὶ Ἀσώπιον τὸν Φορμίωνος στρατηγὸν, κελυσάντων Ἀκαρνάνων τῶν Φορμίωνός τινα σφίσι πέμψαι ἢ υἱὸν ἢ ξυγγενῆ ἄρχοντα. καὶ παραπλέουσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἔπειτα τὰς μὲν πλείους ἀποπέμπει τῶν νεῶν πάλιν ἐπ' οἴκου ὁ Ἀσώπιος, αὐτὸς δ' ἔχων δώδεκα ἀφικνεῖται ἐς Ναύπακτον, καὶ ὕστερον Ἀκαρνᾶνας ἀναστήσας πανδημεὶ στρατεύει ἐπ' Οἰνιάδας, καὶ ταῖς τε ναυσὶ κατὰ τὸν Ἀχελῶν ἐπλευσε, καὶ ὁ κατὰ γῆν στρατὸς ἐδήου τὴν χώραν. ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, τὸν μὲν πεζὸν ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ πλεύσας ἐς Λευκάδα καὶ ἀπόβασιν ἐς Νήρικον ποιησάμενος, ἀναχωρῶν διαφθείρεται αὐτὸς τε καὶ τῆς στρατιᾶς τι μέρος ὑπὸ τῶν αὐτόθεν τε ξυμβοη-

θησάντων καὶ φρουρῶν τινῶν ὀλίγων. καὶ ὕστερον ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς ἀποπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων ἐκομίσαντο.

8. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεὼς ἐκπεμφθέντες Μυτιληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ὀλυμπιάζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλευσονται, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ὀλυμπίαν· ἦν δὲ Ὀλυμπιάς ἦ Δωριεὺς Ῥόδιος τὸ δεύτερον ἑνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἑορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε.

9. “ΤΟ μὲν καθεστὼς τοῖς Ἑλλησι νόμιμον, ὃ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι καὶ ξύμμαχοι, ἴσμεν· τοὺς γὰρ ἀφισταμένους ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ξυμμαχίαν τὴν πρὶν ἀπολείποντας οἱ δεξάμενοι, καθ’ ὅσον μὲν ὠφελοῦνται, ἐν ἡδονῇ ἔχουσι, νομίζοντες δὲ εἶναι προδότας τῶν πρὸ τοῦ φίλων χείρους ἡγοῦνται. καὶ οὐκ ἄδικος αὕτη ἡ ἀξίωσις ἐστίν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἀλλήλους οἳ τε ἀφιστάμενοι καὶ ἀφ’ ὧν διακρίνονται ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες καὶ εὐνοία, ἀντίπαλοι δὲ τῇ παρσκευῇ καὶ δυνάμει, πρόφασίς τε ἐπιεικῆς μηδεμία ὑπάρχοι τῆς ἀποστάσεως· ὃ ἡμῖν καὶ Ἀθηναίοις οὐκ ἦν. μηδέ τῳ χείρους δόξωμεν εἶναι, εἰ ἐν τῇ εἰρήνῃ τιμώμενοι ὑπ’ αὐτῶν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀφιστάμεθα.

10. περὶ γὰρ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον, ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι, τοὺς λόγους ποιησόμεθα, εἰδότες οὔτε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον γιγνομένην οὔτε κοινωνίαν πόλεσιν ἐς οὐδὲν, εἰ μὴ μετ’ ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἀλλήλους γίγνουντο καὶ τᾶλλα ὁμοιότροποι εἶεν· ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσονται τῆς γνώμης καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται. ἡμῖν δὲ καὶ Ἀθηναίοις ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν ἐκ

“ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, παραμεινάντων δὲ ἐκείνων πρὸς
 “ τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων. ξύμμαχοι μέντοι ἐγενόμεθα
 “ οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει τῶν Ἑλλήνων Ἀθηναίοις, ἀλλ’
 “ ἐπ’ ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς Ἑλλησι. καὶ
 “ μέχρι μὲν ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο, προθύμως εἰπόμεθα·
 “ ἐπειδὴ δὲ ἐωρῶμεν αὐτοὺς τὴν μὲν τοῦ Μήδου ἔχθραν
 “ ἀνιέντας, τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαγομέ-
 “ νους, οὐκ ἀδεεῖς ἔτι ἦμεν. ἀδύνατοι δὲ ὄντες καθ’ ἐν
 “ γενόμενοι, διὰ πολυψηφίαν, ἀμύνεσθαι οἱ ξύμμαχοι
 “ ἐδουλώθησαν, πλὴν ἡμῶν καὶ Χίων· ἡμεῖς δὲ αὐτό-
 “ νομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλεύθεροι τῷ ὀνόματι ξυνεστρα-
 “ τεύσαμεν. καὶ πιστοὺς οὐκέτι εἶχομεν ἡγεμόνας Ἀθη-
 “ ναίους, παραδείγμασι τοῖς προγιγνομένοις χρώμενοι·
 “ οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς, οὓς μὲν μεθ’ ἡμῶν ἐνσπόνδους
 “ ἐποίησαντο, καταστρέψασθαι, τοὺς δὲ ὑπολοίπους, εἴ
 “ ποτε ἄρα ἐδυνήθησαν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο. 11. καὶ εἰ
 “ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν ἅπαντες, βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν
 “ ἦσαν μηδὲν νεωτεριεῖν· ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες τοὺς
 “ πλείους, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὀμιλοῦντες, χαλεπώτε-
 “ ρον εἰκότως ἐμελλον οἴσειν, καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἤδη
 “ εἶκον τοῦ ἡμετέρου ἔτι μόνου ἀντισουμένου, ἄλλως τε
 “ καὶ ὅσῳ δυνατώτεροι αὐτοὶ αὐτῶν ἐγίγνοντο καὶ ἡμεῖς
 “ ἐρημότεροι. τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος μόνου πιστὸν ἐς
 “ ξυμμαχίαν· ὁ γὰρ παραβαίνειν τι βουλόμενος τῷ μὴ
 “ προέχων ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται. αὐτόνομοί τε ἐλείψ-
 “ θημεν οὐ δι’ ἄλλο τι ἢ ὅσον αὐτοῖς ἐς τὴν ἀρχὴν εὐ-
 “ πρεπεία τε λόγου καὶ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύος
 “ τὰ πράγματα ἐφαίνετο καταληπτὰ. ἅμα μὲν γὰρ μαρ-
 “ τυρίῳ ἐχρῶντο, μὴ ἂν τοὺς γε ἰσοψηφούς ἄκοντας, εἰ
 “ μὴ τι ἠδίκουν οἷς ἐπήεσαν, ξυστρατεύειν· ἐν τῷ αὐτῷ
 “ δὲ καὶ τὰ κράτιστα ἐπὶ τε τοὺς ὑποδεεστέρους πρῶτους

“ ξυνεπήγον, καὶ τὰ τελευταῖα λιπόντες τοῦ ἄλλου πε-
 “ ριηρημένου ἀσθενέστερα ἔμελλον ἔξειν. εἰ δὲ ἀφ’ ἡμῶν
 “ ἤρξαντο, ἐχόντων ἔτι τῶν πάντων αὐτῶν τε ἰσχὺν καὶ
 “ πρὸς ὃ τι χρὴ στήναι, οὐκ ἂν ὁμοίως ἐχειρώσαντο. τό-
 “ τε ναυτικὸν ἡμῶν παρείχε τινα φόβον, μή ποτε καθ’
 “ ἐν γενόμενον ἢ ὑμῖν ἢ ἄλλῳ τῷ προσθέμενον κίνδυνον
 “ σφίσι παράσχη· τὰ δὲ καὶ ἀπὸ θεραπείας τοῦ τε κοι-
 “ νοῦ αὐτῶν καὶ τῶν αἰεὶ προεστώτων περιεγιγνόμεθα.
 “ οὐ μέντοι ἐπὶ πολὺ γ’ ἂν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆναι, εἰ μὴ
 “ ὁ πόλεμος ὅδε κατέστη, παραδείγμασι χρώμενοι τοῖς
 “ ἐς τοὺς ἄλλους. 12. τίς οὖν αὕτη ἢ φιλία ἐγίγνετο ἢ
 “ ἐλευθερία πιστὴ, ἐν ἣ παρὰ γνώμην ἀλλήλους ὑπεδε-
 “ χόμεθα, καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες ἔθε-
 “ ράπευον, ἡμεῖς δὲ ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τὸ αὐτὸ ἐποι-
 “ οῦμεν· ὃ τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὖνοια πίστιν βε-
 “ βαιοῖ, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἐχυρὸν παρείχε· δέει τε τὸ
 “ πλεόν ἢ φιλία κατεχόμενοι ξύμμαχοι ἦμεν· καὶ ὅπο-
 “ τέροις θάσσον παράσχοι ἀσφάλεια θάρσος, οὗτοι πρό-
 “ τεροί τι καὶ παραβήσεσθαι ἔμελλον. ὥστε εἴ τῳ δο-
 “ κοῦμεν ἀδικεῖν προαποστάντες, διὰ τὴν ἐκείνων μέλ-
 “ λησιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν, αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες
 “ σαφῶς εἰδέναι εἴ τι αὐτῶν ἔσται, οὐκ ὀρθῶς σκοπεῖ.
 “ εἰ γὰρ δανατοὶ ἦμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεύσαι
 “ καὶ ἀντεπιμελλῆσαι, τί ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ’
 “ ἐκείνοις εἶναι; ἐπ’ ἐκείνοις δὲ ὄντος αἰεὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν,
 “ καὶ ἐφ’ ἡμῖν εἶναι δεῖ τὸ προαμύνασθαι.

13. “ Τοιαύτας ἔχοντες προφάσεις καὶ αἰτίας, ὦ Λα-
 “ κεδαιμόνιοι καὶ ξύμμαχοι, ἀπέστημεν, σαφεῖς μὲν τοῖς
 “ ἀκούουσι γῶναι ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν, ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς
 “ ἐκφοβῆσαι καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τινα τρέψαι, βουλο-
 “ μένους μὲν καὶ πάλαι, ὅτε ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν

“ ὡς ὑμᾶς περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν δὲ οὐ προσδεξαμέ-
 “ νων κωλυθέντας· νῦν δὲ, ἐπειδὴ Βοιωτοὶ προὔκαλέ-
 “ σαντο, εὐθὺς ὑπηκούσαμεν, καὶ ἐνομίζομεν ἀποστή-
 “ σεσθαι διπλὴν ἀπόστασιν, ἀπὸ τε τῶν Ἑλλήνων, μὴ
 “ ξὺν κακῶς ποιεῖν αὐτοὺς μετ’ Ἀθηναίων, ἀλλὰ ξυνε-
 “ λευθεροῦν, ἀπὸ τε Ἀθηναίων, μὴ αὐτοὶ διαφθαρῆναι
 “ ὑπ’ ἐκείνων ἐν ὑστέρω, ἀλλὰ προποιῆσαι. ἡ μέντοι
 “ ἀπόστασις ἡμῶν θᾶσσον γεγένηται καὶ ἀπαράσκευος·
 “ ἢ καὶ μᾶλλον χρὴ ξυμμάχους δεξαμένους ἡμᾶς διὰ
 “ ταχέων βοήθειαν ἀποστέλλειν, ἵνα φαίνησθε ἀμύνου-
 “ τές τε οἷς δεῖ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς πολεμίους βλάπ-
 “ τοντες. καιρὸς δὲ ὡς οὔπω πρότερον. νόσφ’ τε γὰρ
 “ ἐφθάρηται Ἀθηναῖοι καὶ χρημάτων δαπάνη, νῆές τε
 “ αὐτοῖς αἰ μὲν περὶ τὴν ὑμετέραν εἰσὶν, αἰ δ’ ἐφ’ ἡμῖν
 “ τετάχεται, ὥστε οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν
 “ ἔχειν, ἢν ὑμεῖς ἐν τῷ θέρει τῷδε ναυσί τε καὶ πεζῷ
 “ ἅμα ἐπεσβάλητε τὸ δεύτερον, ἀλλ’ ἢ ὑμᾶς οὐκ ἀμυ-
 “ νοῦνται ἐπιπλέοντας, ἢ ἀπ’ ἀμφοτέρων ἀποχωρήσου-
 “ ται. νομίση τε μηδεὶς ἀλλοτρίας γῆς πέρι οἰκείου κίν-
 “ δυνον ἔξειν. ᾧ γὰρ δοκεῖ μακρὰν ἀπεῖναι ἢ Λέσβος,
 “ τὴν ὠφελίαν αὐτῷ ἐγγύθεν παρέξει. οὐ γὰρ ἐν τῇ
 “ Ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος, ὥς τις οἶεται, ἀλλὰ δι’ ἣν
 “ ἢ Ἀττικὴ ὠφελεῖται. ἔστι δὲ τῶν χρημάτων ἀπὸ τῶν
 “ ξυμμάχων ἡ πρόσοδος, καὶ ἔτι μείζων ἔσται, εἰ ἡμᾶς
 “ καταστρέψονται· οὔτε γὰρ ἀποστήσεται ἄλλος, τά τε
 “ ἡμέτερα προσγενήσεται, πάθοιμὲν τ’ ἂν δεινότερα ἢ οἱ
 “ πρὶν δουλεύοντες. βοηθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως
 “ πόλιν τε προσλήψεσθε ναυτικὸν ἔχουσαν μέγα, οὔπερ
 “ ὑμῖν μάλιστα προσδεῖ, καὶ Ἀθηναίους ῥᾶον καθαιρή-
 “ σετε, ὑφαιροῦντες αὐτῶν τοὺς ξυμμάχους (θρασύτερον
 “ γὰρ πᾶς τις προσχωρήσεται), τὴν τε αἰτίαν ἀπο-

“ φεύξεσθε, ἦν εἶχετε μὴ βοηθεῖν τοῖς ἀφισταμένοις.
 “ ἦν δ' ἐλευθεροῦντες φαίνησθε, τὸ κράτος τοῦ πολέμου
 “ βεβαιότερον ἔξετε. 14. αἰσχυνθέντες οὖν τὰς τε τῶν
 “ Ἑλλήνων ἐς ὑμᾶς ἐλπίδας καὶ Δία τὸν Ὀλύμπιον,
 “ ἐν οὐ τῷ ἱερῷ ἴσα καὶ ἰκέται ἐσμέν, ἐπαμύνατε Μυτι-
 “ ληναίοις ξύμμαχοι γενόμενοι, καὶ μὴ πρόησθε ἡμᾶς,
 “ ἴδιον μὲν τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων παραβαλλομέ-
 “ νους, κοινὴν δὲ τὴν ἐκ τοῦ κατορθῶσαι ὠφελίαν ἅπασι
 “ δώσοντας, ἔτι δὲ κοινοτέραν τὴν βλάβην, εἰ, μὴ
 “ πεισθέντων ὑμῶν, σφαλησόμεθα. γίγνεσθε δὲ ἄνδρες
 “ οἷοις περ ὑμᾶς οἳ τε Ἕλληνες ἀξιούσι καὶ τὸ ἡμέτερον
 “ δέος βούλεται.”

15. Τοιαῦτα μὲν οἱ Μυτιληναῖοι εἶπον. οἳ δὲ Λακε-
 δαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπειδὴ ἤκουσαν, προσδεξά-
 μενοι τοὺς λόγους, ξυμμάχους τε τοὺς Λεσβίους ἐποιή-
 σαντο, καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν τοῖς τε ξυμ-
 μάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ἰέναι ἐς τὸν ἰσθμὸν
 τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησόμενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφί-
 κοντο, καὶ ὄλκους παρεσκευάζον τῶν νεῶν ἐν τῷ ἰσθμῷ,
 ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας
 θάλασσαν καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐπίοντες. καὶ οἱ μὲν
 προθύμως ταῦτα ἔπρασον· οἳ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βρα-
 δέως τε ξυνελέγοντο, καὶ ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν
 καὶ ἀρρώστια τοῦ στρατεύειν.

16. Αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ κατάγνω-
 σιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βου-
 λόμενοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοί τε εἰσι μὴ
 κινοῦντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν καὶ τὸ ἀπὸ Πελοπον-
 νήσου ἐπιὸν ῥαδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν
 ἐσβάντες αὐτοὶ τε πλὴν ἰππέων καὶ πεντακοσιομεδίμ-
 νων, καὶ οἱ μέτοικοι, καὶ παρὰ τὸν ἰσθμὸν ἀναγαγόντες

ἐπίδειξίν τε ἐποιοῦντο καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου ἢ δοκοῖ αὐτοῖς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ὀρώντες πολὺν τὸν παράλογον, τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἠγούντο οὐκ ἀληθῆ, καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρήσαν, καὶ ἠγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοποννήσον τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιουκίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκευάζον ὅ τι πέμψουσι εἰς τὴν Λέσβον, καὶ κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλήθος· καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδα, ὃς ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσίν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον. 17. καὶ κατὰ τὸν χρόνον τούτου, ὃν αἱ νῆες ἔπλεον, ἐν τοῖς πλείσται δὴ νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, παραπλήσια δὲ καὶ ἔτι πλείους ἀρχομένου τοῦ πολέμου. τὴν τε γὰρ Ἀττικὴν καὶ Εὐβοίαν καὶ Σαλαμίνα ἑκατὸν ἐφύλασσον, καὶ περὶ Πελοπόννησον ἕτεροι ἑκατὸν ἦσαν, χωρὶς δὲ αἱ περὶ Ποτιδαίαν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις, ὥστε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγίνοντο ἐν ἐνὶ θέρει διακόσμαι καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ χρήματα τοῦτο μάλιστα ὑπανάλωσε μετὰ Ποτιδαίας. τὴν τε γὰρ Ποτιδαίαν δίδραχμοὶ ὀπλίται ἐφρούρου (αὐτῷ γὰρ καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας) τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὧν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρκησαν, ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἱ προαπῆλθον· νῆές τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπαναλώθη τὸ πρῶτον, καὶ νῆες τοσαῦται δὴ πλείσται ἐπληρώθησαν.

18. Μυτιληναῖοι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μήθυμναν ὡς προδιδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν, αὐτοὶ τε καὶ οἱ

ἐπικούροι· καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προὔ-
 χώσει ἢ προσεδέχοντο, ἀπῆλθον ἐπ' Ἀντίσσης καὶ Πύρ-
 ρας καὶ Ἐρέσου, καὶ καταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι
 ταύταις βεβαιότερα καὶ τείχη κρατύναντες διὰ τάχους
 ἀπῆλθον ἐπ' οἶκον. ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι
 ἀναχωρησάντων αὐτῶν ἐπ' Ἀντισσαν· καὶ ἐκβοηθείας
 τινὸς γενομένης πληγέντες ὑπὸ τε τῶν Ἀντισσαίων καὶ
 τῶν ἐπικούρων, ἀπέθανόν τε πολλοὶ καὶ ἀνεχώρησαν οἱ
 λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι ταῦτα,
 τοὺς τε Μυτιληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας καὶ τοὺς σφε-
 τέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς ὄντας εἶργειν, πέμπουσι
 περὶ τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον Πάχητα τὸν Ἐπι-
 κούρου στρατηγὸν καὶ χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ
 αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται, καὶ περι-
 τειχίζουσι Μυτιλήνην ἐν κύκλῳ ἀπλῶ τείχει· φρούρια
 δὲ ἔστιν οἱ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἔγκαταφυκοδόμηται.† καὶ
 ἡ μὲν Μυτιλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ
 γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἶργετο, καὶ ὁ χειμῶν ἤρχετο γίγ-
 νεσθαι.

19. Προσδεόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι χρημάτων ἐς τὴν
 πολιορκίαν, καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες τότε πρῶτον ἐσφο-
 ρὰν διακόσια τάλαντα, ἐξέπεμψαν καὶ ἐπὶ τοὺς ξυμμά-
 χους ἀργυρολόγους ναῦς δώδεκα καὶ Λυσικλέα πέμπτον
 αὐτὸν στρατηγόν. ὁ δὲ ἄλλα τε ἠργυρολόγει καὶ περι-
 ἐπλει, καὶ τῆς Καρίας ἐκ Μυυντος ἀναβὰς διὰ τοῦ
 Μαιάνδρου πεδίου μέχρι τοῦ Σανδίου λόφου, ἐπιθεμένων
 τῶν Καρῶν καὶ Ἀναιτῶν, αὐτὸς τε διαφθείρεται καὶ
 τῆς ἄλλης στρατιᾶς πολλοί.

20. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Πλαταιῆς (ἔτι γὰρ
 ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν)
 ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ ἐπιλιπόντι ἐπιέζοντο, καὶ ἀπὸ τῶν

Ἀθηνῶν οὐδεμία ἐλπίς ἦν τιμωρίας, οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτοῖ τε καὶ Ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκοῦμενοι πρῶτον μὲν πάντες ἐξελθεῖν καὶ ὑπερβῆναι τὰ τεῖχη τῶν πολεμίων, ἣν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένου τὴν πείραν αὐτοῖς Θεαινέτου τε τοῦ Τολμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐπομπίδου τοῦ Δαιμάχου, ὃς καὶ ἐστρατήγει· ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπόκησάν πως, τὸν κίνδυνον μέγαν ἠγησάμενοι, ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθελονταὶ, τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποίησαντο ἴσας τῷ τείχει τῶν πολεμίων· ξυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ἣ ἔτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ ἐξαηλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἠριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολὰς, καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες, καὶ ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥαδίως καθορωμένου ἐς ὃ ἐβούλοντο τοῦ τεύχους. τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον, ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον. 21. τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιούτῳ οἰκοδομήσει. εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρὸς τε Πλαταιῶν, καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐπίοι, διεῖχον δὲ οἱ περιβολοὶ ἐκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο, οἱ ἐκκαίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξι οἰκήματα διανενημένα ᾠκοδόμητο, καὶ ἦν ξυνεχῆ, ὥστε ἐν φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ, ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἕς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔξω, ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διήεσαν. τὰς οὖν νύκτας, ὅποτε χειμῶν εἴη νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέλειπον, ἐκ δὲ

τῶν πύργων, ὄντων δι' ὀλίγον καὶ ἄνωθεν στεγανῶν, τὴν φυλακὴν ἐποιούντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος, ᾧ περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς, τοιοῦτον ἦν. 22. οἱ δ', ἐπειδὴ παρεσκεύαστο αὐτοῖς, τηρήσαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἅμα ἀσέληνον ἐξήεσαν· ἡγοῦντο δὲ οἵπερ καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν ἢ περιεῖχεν αὐτοὺς, ἔπειτα προσέμιξαν τῷ τείχει τῶν πολεμίων, λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν μὲν οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτοὺς ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου οὐ κατακουσάντων· ἅμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ἦεσαν, ὅπως τὰ ὄπλα μὴ κρουόμενα πρὸς ἄλληλα αἰσθησιν παρέχοι. ἦσαν δὲ εὐσταλεῖς τε τῇ ὀπλίσει, καὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα μόνον ὑποδεδεμένοι ἀσφαλείας ἔνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἔρημοὶ εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ προσέθεσαν· ἔπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώρακι ἀνέβαινον, ὧν ἡγείτο Ἀμμέας ὁ Κοροΐβου, καὶ πρῶτος ἀνέβη, μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἐπόμενοι, ἐξ ἑφ' ἑκάτερον τῶν πύργων, ἀνέβαινον· ἔπειτα ψιλοὶ ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἐχώρουν, οἷς ἕτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ῥᾶον προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν, ὁπότε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἶησαν. ὡς δὲ ἄνω πλείους ἐγένοντο ἦσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες· κατέβαλε γάρ τις τῶν Πλαταιῶν ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα, ἣ πεσοῦσα ψόφον ἐποίησε. καὶ αὐτίκα βοή ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμησεν· οὐ γὰρ ἦδει ὅ τι ἦν τὸ δεινὸν, σκοτεινῆς νυκτὸς καὶ χειμῶνος ὄντος, καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιῶν ὑπολελειμμένοι ἐξελθόντες προσέβαλον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων, ἐκ

τοῦμπαλιν ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἤκιστα
 πρὸς αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ
 χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν
 φυλακῆς, ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον.
 καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο παραβοηθεῖν εἴ τι
 δέοι, ἐχώρουν † ἔξω † τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν. φρυκ-
 τοί τε ἦροντο ἐς τὰς Θήβας πολέμιοι· παρανίσχον δὲ
 καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους φρυκ-
 τοὺς πολλοὺς, πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦ-
 το, ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολε-
 μίοις ἢ καὶ μὴ βοηθοῖεν, ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνό-
 μενον εἶναι ἢ τὸ ὄν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες
 διαφύγοιεν καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο. 23. οἱ δ'
 ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιῶν ἐν τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι
 αὐτῶν ἀναβεβήκεσαν καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου, τοὺς
 φύλακας διαφθείραντες, ἐκεκρατήκεσαν, τὰς τε διόδους
 τῶν πύργων ἐνστάντες αὐτοὶ ἐφύλασσαν μηδένα δι' αὐ-
 τῶν ἐπιβοηθεῖν, καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τεί-
 χους τοῖς πύργοις, καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους,
 οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν
 καὶ ἄνωθεν εἶργον βάλλοντες, οἱ δ' ἐν τούτῳ, οἱ πλείους,
 πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἅμα καὶ τὰς ἐπάλξεις
 ἀπώσαντες διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ δια-
 κομιζόμενος αἰεὶ ἴστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ
 ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον, εἴ τις παραβοηθῶν
 παρὰ τὸ τεῖχος κωλυτῆς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ
 δὲ πάντες διεπεπεραίωντο, οἱ ἀπὸ τῶν πύργων, χαλεπῶς
 οἱ τελευταῖοι, καταβαίνοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον,
 καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο, λαμπάδας
 ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν Πλαταιῆς ἐκείνους ἐώρων μᾶλλον ἐκ
 τοῦ σκότους, ἐστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ

ἐτόξευόν τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά, αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεί ὄντες ἤσσον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο, ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιῶν καὶ οἱ ὕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως· κρύσταλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ ὥστ' ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπῆλιώτου ἢ βορέου, ὑδατώδης μᾶλλον, καὶ ἡ νύξ τοιοῦτῳ ἀνέμῳ ὑπονειφομένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος. 24. ὀρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς ἐχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδόν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἠρώφον, νομίζοντες ἤκιστα σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπήσαι τραπέσθαι, τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἅμα ἐώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς, τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν, μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἕξ ἢ ἑπτὰ σταδίου οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἐχώρησαν, ἔπειθ' ὑποστρέψαντες ἤεσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν ὁδόν ἐς Ἐρυθρὰς καὶ Ὑσιᾶς, καὶ λαβόμενοι τῶν ὀρῶν διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλείονων· εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν οἱ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν πρὶν ὑπερβαίνειν, εἰς δ' ἐπὶ τῇ ἕξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο, τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς, τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες οὐδὲν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς, μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὴ τῶν Πλαταιῶν ἄνδρες οὕτως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

25. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαιμόνος τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τε-

λευτῶντος ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην τριήρει. καὶ πλεύσας ἐς Πύρραν, καὶ ἐξ αὐτῆς περὶ κατὰ χαράδραν τινὰ, ἣ ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐσέρχεται ἐς τὴν Μυτιλήνην, καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις ὅτι ἐσβολὴ τε ἅμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται, καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσονται ἄς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς, προαποπεμφθῆναί τε αὐτὸς τούτων ἕνεκα, καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησόμενος. καὶ οἱ μὲν Μυτιληναῖοι ἐθάρσουν τε, καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἦσσον εἶχον τὴν γνώμην ὥστε ξυμβαίνειν. ὃ τε χειμῶν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

26. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς ἐς τὴν Μυτιλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἔχοντα Ἀλκίδα, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστάξαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι ἦσσον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν Μυτιλήνην καταπλεύσαις ἐπιβοηθήσωσιν. ἠγείτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης Κλεομένης ὑπὲρ Πausανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱέος, βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατρὸς δὲ ἀδελφὸς ὢν. ἐδήλωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τά τε πρότερον τετμημένα, καὶ εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν. ἐπιμένοντες γὰρ αἰεὶ ἀπὸ τῆς Λέσβου τι πεύσεσθαι τῶν νεῶν ἔργον ὡς ἤδη πεπεραιωμένων, ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέβαινε αὐτοῖς ὧν προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

27. Οἱ δὲ Μυτιληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἴ τε νῆες αὐ-

τοῖς οὐχ ἦκον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τάδε. ὁ Σάλαιθος καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς, ὀπλίζει τὸν δῆμον πρότερον ψιλὸν ὄντα, ὡς ἐπεξιών τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δὲ ἐπειδὴ ἔλαβον ὄπλα, οὔτε ἠκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι ἢ τὸν σῖτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερὸν καὶ διανέμειν ἅπασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν παραδώσειν τὴν πόλιν. 28. γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν οὔτ' ἀποκωλύσειν δυνατοὶ ὄντες, εἴ τ' ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως κινδυνεύουσιν, ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν πρὸς τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίοις μὲν ἐξεῖναι βουλευσαί περὶ Μυτιληναίων ὁποῖον ἂν τι βούλωνται, καὶ τὴν στρατιὰν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτοὺς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθήνας Μυτιληναίους περὶ ἑαυτῶν· ἐν ὅσῳ δ' ἂν πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μῆτε δεῖσαι Μυτιληναίων μηδένα μῆτε ἀνδραποδίσαι μῆτε ἀποκτεῖναι. ἢ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο. οἱ δὲ πράξαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μυτιληναίων, περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἢ στρατιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ὅμως καθίζουσι· Πάχης δ' ἀναστήσας αὐτοὺς ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον μέχρι οὐ τοῖς Ἀθηναίοις τι δόξη. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν Ἀντισσαν τριήρεις προσεκτήσατο, καὶ ἄλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίστατο ἢ αὐτῷ ἐδόκει.

29. Οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελοποννήσιοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλείοντες περὶ τε αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν, καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες τοὺς μὲν ἐκ τῆς πό-

λεως Ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ ἔσχον, προσμίξαντες δὲ ἀπ' αὐτῆς τῇ Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ πυνθάνονται πρῶτον ὅτι ἡ Μυτιλήνη ἐάλωκε. βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι κατέπλευσαν ἐς Ἐμβρατον τῆς Ἐρυθραίας· ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἐαλωκυία ἑπτὰ, ὅτε ἐς τὸ Ἐμβρατον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων· καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς Τευτίαπλος ἀνὴρ Ἡλείος τάδε. 30. “ Ἀλκίδα, “ καὶ Πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλείν ἡμᾶς ἐπὶ Μυτιλήνην, πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, ὥσπερ ἔχομεν. κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἐχόντων πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὐρήσομεν, κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ, ἢ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἂν τινα σφίσι πολέμιον, καὶ ἡμῶν ἢ ἀλκὴ τυγχάνει μάλιστα οὔσα· εἰκὸς δὲ καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστερον, ὡς κεκρατηκότων, διεσπάρθαι. εἰ οὖν προσπέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτὸς, ἐλπίζω μετὰ τῶν ἔνδον, εἴ τις ἄρα ἡμῖν ἐστὶν ὑπόλοιπος εὖνους, καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καινὸν τοῦ πολέμου ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴ τις στρατηγὸς ἐν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη, πλείστ' ἂν ὀρθοίτο.” 31. Ὁ μὲν τοσαῦτα εἰπὼν οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδα. ἄλλοι δὲ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φυγάδων καὶ οἱ Λέσβιοι συμπλέοντες παρήνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινὰ ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα, ὅπως ἐκ πόλεως ὀρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν. ἐλπίδα δ' εἶναι· οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφίχθαι· καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην οὔσαν Ἀθηναίων ἦν ὑφέλωσι, καὶ ἅμα, † ἦν ἐφορμοῦσιν αὐ-

τοῖς δαπάνῃ σφίσι† γίγνηται, πείσειν τε οἶεσθαι καὶ Πισσούθνην ὥστε ξυμπολεμεῖν. ὁ δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχεται, ἀλλὰ τὸ πλείστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει, ὅτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμίξαι. 32. ἄρας δὲ ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέπλει· καὶ προσχὼν Μυοννήσῳ τῇ Τηϊῶν τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει, ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς τὴν Ἐφεσον καθορμισαμένου αὐτοῦ Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτὸν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους οὔτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ ὑπ' ἀνάγκης ξυμμάχους· εἴ τε μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξουσιν, πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἔξειν. καὶ ὁ μὲν ἐπέισθη τε, καὶ Χίων ἄνδρας, ὅσους εἶχεν ἔτι, ἀφήκε, καὶ τῶν ἄλλων τινας· ὀρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ὡς Ἀττικαῖς, καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μὴ ποτε Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων ναῦς Πελοποννησίων ἐς Ἰωνίαν παραβαλεῖν. 33. ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφέσου ὁ Ἀλκίδας ἐπλει κατὰ τάχος καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο· ὥφθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Παράλου, ἔτι περὶ †Κλάρου† ὀρμῶν (αἱ δ' ἀπ' Ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι,) καὶ δεδιὼς τὴν δίωξιν ἐπλει διὰ τοῦ πελάγους, ὡς γῆ ἐκούσιος οὐ σχήσων ἄλλη ἢ Πελοποννήσῳ. Τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν· ἀτειχίστου γὰρ οὔσης τῆς Ἰωνίας μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὡς μὴ διενοοῦντο μένειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις. αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ †Κλάρῳ† ἢ τε Πά-

ραλος καὶ ἡ Σαλαμινία ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Πάτμου τῆς νήσου ἐπεδίωξεν, ὡς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν. 34. παραπλέων δὲ πάλιν ἔσχε καὶ ἐς Νότιον τὸ Κολοφωνίων, οὗ κατόκητο Κολοφώνιοι, τῆς ἄνω πόλεως ἐαλωκυίας ὑπὸ Ἰταμάνους καὶ τῶν βαρβάρων κατὰ στάσιν ἰδίαν ἐπαχθέντων· ἐάλω δὲ μάλιστα αὕτη, ὅτε ἡ δευτέρα Πελοποννησίων ἐσβολὴ ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐγίγνετο. ἐν οὖν τῷ Νοτίῳ οἱ καταφυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι αὖθις στασιάσαντες, οἱ μὲν παρὰ Πισσοῦθνου ἐπικούρους Ἀρκάδων τε καὶ τῶν βαρβάρων ἐπαγόμενοι ἐν διατειχίσματι εἶχον, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως Κολοφωνίων οἱ μηδίσαντες ξυνεσελεύθοντες ἐπολίτευον, οἱ δὲ ὑπεξελεύθοντες τούτους καὶ ὄντες φυγάδες τὸν Πάχητα ἐπάγονται. ὁ δὲ προκαλεσάμενος ἐς λόγους Ἰππίαν τὸν ἐν τῷ διατειχίσματι Ἀρκάδων ἄρχοντα, ὥστε, ἦν μηδὲν ἀρέσκον λέγη, πάλιν αὐτὸν καταστήσειν ἐς τὸ τεῖχος σῶν καὶ ὑγιᾶ, ὁ μὲν ἐξῆλθε παρ' αὐτὸν, ὁ δ' ἐκείνους μὲν ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν, αὐτὸς δὲ προσβαλὼν τῷ τειχίσματι ἐξαπιναίως καὶ οὐ προσδεχομένων αἰρεῖ, τούς τε Ἀρκάδας καὶ τῶν βαρβάρων ὅσοι ἐνήσαν διαφθείρει· καὶ τὸν Ἰππίαν ὕστερον ἐσαγαγὼν, ὥσπερ ἐσπείσατο, ἐπειδὴ ἔνδον ἦν, ξυλλαμβάνει καὶ κατατοξεύει. Κολοφωνίοις δὲ Νότιον παραδίδωσι, πλὴν τῶν μηδισάντων. καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι οἰκιστὰς πέμψαντες κατὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους κατόκησαν τὸ Νότιον, ξυναγαγόντες πάντας ἐκ τῶν πόλεων, εἴ ποῦ τις ἦν Κολοφωνίων.

35. Ὁ δὲ Πάχης ἀφικόμενος ἐς τὴν Μυτιλήνην τὴν τε Πύρραν καὶ Ἐρεσον παρεστήσατο, καὶ Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον ἀποπέμπει ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου Μυτιληναίων ἄνδρας ἅμα, οὓς κατέθετο, καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποστάσεως· ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλεόν. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μυτιλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβον, ἣ αὐτῷ ἐδόκει. 36. ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ Σαλαίθου, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθὺς ἀπέκτειναν, ἔστιν ἂν παρεχόμενον, τὰ τ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο) ἀπάξειν Πελοποννησίους· περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο, καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μυτιληναίους, ὅσοι ἠβῶσι, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι, ἐπικαλοῦντες τὴν τε ἄλλην ἀπόστασιν, ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἐποίησαντο καὶ προσξυνεβάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὀρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες ἐς Ἰωνίαν ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεύσαι· οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάχητα ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες διαχρήσασθαι Μυτιληναίους. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις εὐθὺς ἦν αὐτοῖς καὶ ἀναλογισμὸς, ὡμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνώσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι μᾶλλον ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὡς δ' ἦσθοντο τοῦτο τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων ξυμπράσσοντες, παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὐθις γνώμας προθεῖναι· καὶ ἔπεισαν ῥᾶον, διότι καὶ ἐκείνοις ἐνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλεόν τῶν πολιτῶν αὐθις τινὰς σφίσις ἀποδοῦναι

βουλεύσασθαι. καταστάσης δ' εὐθὺς ἐκκλησίας ἄλλαι τε γινώμει ἀφ' ἐκάστων ἐλέγοντο, καὶ Κλέων ὁ Κλεινέτου, ὅσπερ καὶ τὴν πρότεραν ἐνεκικήκει ὥστε ἀποκτεῖναι, ὧν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαιότατος τῶν πολιτῶν τῷ τε δήμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθὼν αὖθις ἔλεγε τοιαύδε.

37. “ ΠΟΛΛΑΚΙΣ μὲν ἤδη ἔγωγε καὶ ἄλλοτε ἔγνων “ δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἐτέρων ἄρχειν, μά- “ λιστα δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέρα περὶ Μυτιληναίων μετα- “ μελεία. διὰ γὰρ τὸ καθ' ἡμέραν ἀδεῆς καὶ ἀνεπιβού- “ λευτον πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους τὸ αὐτὸ “ ἔχετε, καὶ ὅ τι ἂν ἢ λόγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἀμάρ- “ τητε ἢ οἴκτῳ ἐνδῶτε, οὐκ ἐπικινδύνως ἠγεῖσθε ἐς ὑμᾶς “ καὶ οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι, οὐ “ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν, καὶ πρὸς “ ἐπιβουλεύοντας αὐτοὺς καὶ ἄκοντας ἀρχομένους, † οἶ † “ οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε βλαπτόμενοι αὐτοὶ ἀκροῶνται “ ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰσχύϊ μᾶλλον ἢ τῇ ἐκείνων εὐ- “ νοία περιγένησθε. πάντων δὲ δεινότατον, εἰ βέβαιον “ ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει ὧν ἂν δόξη πέρι, μηδὲ γνωσό- “ μεθα ὅτι χείροσι νόμοις ἀκινήτοις χρωμένῃ πόλις κρείσ- “ σων ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις, ἀμαθία τε μετὰ “ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολα- “ σίας, οἳ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ξυ- “ ετωτέρους ὡς ἐπὶ τὸ πλείον ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πό- “ λεις. οἳ μὲν γὰρ τῶν τε νόμων σοφώτεροι βούλονται “ φαίνεσθαι, τῶν τε αἰεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περι- “ γίγνεσθαι, ὡς ἐν ἄλλοις μείζουσιν οὐκ ἂν δηλώσαντες “ τὴν γνώμην, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφάλ- “ λουσι τὰς πόλεις· οἳ δ' ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ αὐτῶν ξυ- “ ἔσει ἀμαθέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιούσιν εἶναι, ἀδυ-

“νατώτεροι δὲ τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμψασθαι λόγον,
 “κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τοῦ ἴσου μᾶλλον ἢ ἀγωνισταὶ ὀρ-
 “θοῦνται τὰ πλείω. ὡς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας,
 “μὴ δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους παρὰ
 “δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν. 38. ἐγὼ μὲν οὖν
 “ὁ αὐτὸς εἰμι τῇ γνώμῃ, καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέν-
 “των αὐθις περὶ Μυτιληναίων λέγειν καὶ χρόνου δια-
 “τριβὴν ἐμποησάντων, ὃ ἐστὶ πρὸς τῶν ἡδίκηκόντων
 “μᾶλλον (ὁ γὰρ παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρῃ τῇ
 “ὀργῇ ἐπεξέρχεται, ἀμύνασθαι δὲ, τῷ παθεῖν ὅτι ἐγ-
 “γυτάτω κείμενον, ἀντίπαλον ὃν μάλιστα τὴν τιμωρίαν
 “ἀναλαμβάνει), θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν
 “καὶ ἀξιόσων ἀποφαίνειν τὰς μὲν Μυτιληναίων ἀδικίας
 “ἡμῖν ὠφελίμους οὔσας, τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφορὰς τοῖς
 “ξυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον ὅτι ἢ τῷ
 “λέγειν πιστεύσας τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι ὡς οὐκ
 “ἔγνωσται ἀγωνίσαιτ' ἂν, ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος, τὸ εὐ-
 “πρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας, παράγειν πειράσεται. ἢ
 “δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγῶνων τὰ μὲν ἄθλα ἐτέροις
 “δίδωσιν, αὐτῇ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει. αἴτιοι δ'
 “ὑμεῖς κακῶς ἀγωνοθετοῦντες, οἵτινες εἰώθατε θεαταὶ
 “μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων, τὰ
 “μὲν μέλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκοποῦντες
 “ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ
 “δρασθὲν πιστότερον ὄψει λαβόντες ἢ τὸ ἀκουσθὲν ἀπὸ
 “τῶν λόγῳ καλῶς ἐπιτιμησάντων· καὶ μετὰ καινότητος
 “μὲν λόγου ἀπατᾶσθαι ἄριστοι, μετὰ δεδοκιμασμένου
 “δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἐθέλιν· δοῦλοι ὄντες τῶν αἰεὶ ἀτό-
 “πων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰωθόντων· καὶ μάλιστα μὲν
 “αὐτὸς εἰπεῖν ἕκαστος βουλόμενος δύνασθαι, εἰ δὲ μὴ,
 “ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τοιαῦτα λέγουσι μὴ ὕστεροι ἀκο-

“ λουθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ, ὄξεως δέ τι λέγοντος προ-
 “ επαινέσαι, καὶ προαισθέσθαι τε πρόθυμοι εἶναι τὰ λε-
 “ γόμενα, καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποβη-
 “ σόμενα· ζητοῦντές τε ἄλλο τι, ὡς εἶπεῖν, ἢ ἐν οἷς
 “ ζῶμεν, φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ἰκανῶς·
 “ ἀπλῶς τε ἀκοῆς ἠδονῇ ἠσώμενοι, καὶ σοφιστῶν θεα-
 “ ταῖς εἰκότες καθημένοις μᾶλλον ἢ περὶ πόλεως βου-
 “ λευομένοις. 39. ὧν ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς,
 “ ἀποφαίνω Μυτιληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἠδι-
 “ κηκότας ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέ-
 “ ρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων
 “ ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγνώμην ἔχω· νῆσον
 “ δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν, καὶ κατὰ θάλασσαν
 “ μόνον φοβούμενοι τοὺς ἡμετέρους πολεμίους, ἐν ᾧ καὶ
 “ αὐτοὶ τριήρων παρασκευῇ οὐκ ἄφρακτοὶ ἦσαν πρὸς
 “ αὐτοὺς, αὐτόνομοί τε οἰκοῦντες καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ
 “ πρῶτα ὑφ’ ἡμῶν, τοιαῦτα εἰργάσαντο, τί ἄλλο οὗτοι
 “ ἢ ἐπεβούλευσάν τε καὶ ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέ-
 “ στησαν (ἀπόστασις μὲν γε τῶν βίαιόν τι πασχόντων
 “ ἐστίν), ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς
 “ στάντες διαφθεῖραι; καίτοι δεινότερόν ἐστιν ἢ εἰ καθ’
 “ αὐτοὺς δύναμιν κτώμενοι ἀντεπολέμησαν. παράδειγμα
 “ δὲ αὐτοῖς οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι
 “ ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν, οὔτε ἡ παροῦσα
 “ εὐδαιμονία παρέσχεν ὄκνον μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά·
 “ γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς, καὶ ἐλπίσαντες
 “ μακρότερα μὲν τῆς δυνάμεως ἐλάσσω δὲ τῆς βουλή-
 “ σεως, πόλεμον ἤραυτο, ἰσχὺν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου
 “ προθεῖναι· ἐν ᾧ γὰρ ᾤθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο
 “ ἡμῖν οὐκ ἀδικούμενοι. εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἂν
 “ μάλιστα καὶ δι’ ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραξία

“ ἔλθῃ, ἐς ὕβριν τρέπειν· τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς
 “ ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα ἀσφαλέστερα ἢ παρὰ δόξαν·
 “ καὶ κακοπραγίαν, ὡς εἰπεῖν, ῥᾶον ἀπωθοῦνται ἢ εὐ-
 “ δαιμονίαν διασώζονται. χρῆν δὲ Μυτιληναίους καὶ
 “ πάλαι μηδὲν διαφέροντας τῶν ἄλλων ὑφ’ ἡμῶν τετι-
 “ μῆσθαι, καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξῦβρισαν· πέφυκε γὰρ
 “ καὶ ἄλλως ἄνθρωπος τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν,
 “ τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν. κολασθήτωσαν δὲ καὶ
 “ νῦν ἀξίως τῆς ἀδικίας, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἢ αἰτία
 “ προστεθῆ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσητε. πάντες γὰρ ὑμῖν
 “ γε ὁμοίως ἐπέθεντο, οἷς γ’ ἐξῆν ὡς ἡμᾶς τρεπομένοις
 “ νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι. ἀλλὰ τὸν μετὰ τῶν ὀλί-
 “ γων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον ξυναπέστησαν.
 “ τῶν τε ξυμμάχων, σκέψασθε, εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖ-
 “ σιν ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἐκούσιν ἀποστᾶσι τὰς
 “ αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἴεσθε ὄντινα οὐ βρα-
 “ χεῖα προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅταν ἢ κατορθώσαντι
 “ ἐλευθέρωσις ἢ ἢ σφαλέντι μηδὲν παθεῖν ἀνῆκεστον;
 “ ἡμῖν δὲ πρὸς ἐκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύεται τὰ τε
 “ χρήματα καὶ αἱ ψυχαί. καὶ τυχόντες μὲν, πόλιν ἐφ-
 “ θαρμένην παραλαβόντες, τῆς ἔπειτα προσόδου, δι’ ἣν
 “ ἰσχύομεν, τὸ λοιπὸν στερήσεσθε, σφαλέντες δὲ πο-
 “ λεμίους πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἔξομεν· καὶ ὄν χρόνον
 “ τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς
 “ οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν. 40. οὐκ οὖν δεῖ
 “ †προθεῖναι† ἐλπίδα οὔτε λόγῳ πιστὴν οὔτε χρήμασιν
 “ ὠνητὴν, ὡς ξυγγνώμην ἀμαρτεῖν ἀνθρωπίνως λήψου-
 “ ται. ἄκουτες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπε-
 “ βούλευσαν· ξύγγνωμον δ’ ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν
 “ οὖν καὶ τότε πρῶτον καὶ νῦν διαμάχομαι μὴ μεταγνώ-
 “ ναι ὑμᾶς τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορ-

“ ωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτω καὶ ἡδονῇ λόγων καὶ ἐπιει-
 “ κεία, ἀμαρτάνειν. ἔλεός τε γὰρ πρὸς τοὺς ὁμοίους δι-
 “ καιος ἀντιδίδοσθαι, καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὗτ’ ἀντοικτι-
 “ οὔντας ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας αἰὲ πολεμίους· οἳ
 “ τε τέρποντες λόγῳ ῥήτορες ἔξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσ-
 “ σοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις βραχεία ἦσ-
 “ θείσα μεγάλα ζημιώσεται, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν
 “ τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήψονται· καὶ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς
 “ μέλλοντας ἐπιτηδείους καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι μᾶλλον
 “ δίδοται, ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους τε καὶ οὐδὲν ἦσσον πο-
 “ λεμίους ὑπολειπομένους. ἐν δὲ ξυνηλῶν λέγω, πειθό-
 “ μενοι μὲν ἐμοὶ τά τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους καὶ τὰ
 “ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε, ἄλλως δὲ γνόντες τοῖς μὲν οὐ
 “ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον δικαιοῦσεσθε. εἰ
 “ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεῶν ἄρ-
 “ χοιτε. εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσήκον ὅμως ἀξιούτε τοῦτο
 “ δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκὸς τοι καὶ τούσδε ξυμφόρως δεῖ κο-
 “ λάζεσθαι, ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς καὶ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου
 “ ἀνδραγαθίζεσθαι. τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσατε ἀμύνα-
 “ σθαι, καὶ μὴ ἀναληγτότεροι οἳ διαφεύγοντες τῶν ἐπι-
 “ βουλευσάντων φανῆναι, ἐνθυμηθέντες ἃ εἰκὸς ἦν αὐ-
 “ τοὺς ποιῆσαι κρατήσαντας ὑμῶν, ἄλλως τε καὶ προῦ-
 “ πάρχαντας ἀδικίας. μάλιστα δὲ οἳ μὴ ξὺν προφάσει
 “ τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται καὶ διόλλυνται, τὸν
 “ κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου ἐχθροῦ. ὁ γὰρ
 “ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τι παθὼν χαλεπώτερος διαφυγὼν τοῦ
 “ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. μὴ οὖν προδόται γένησθε ὑμῶν
 “ αὐτῶν, γενόμενοι δ’ ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ τοῦ πά-
 “ σχειν, καὶ ὡς πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χει-
 “ ρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε, μὴ μαλακισθέντες πρὸς
 “ τὸ παρὸν αὐτίκα, μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δει-

“ νου ἀμνημονοῦντες. κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε,
 “ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς κατα-
 “ στήσατε, ὅς ἂν ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιωσόμενον.
 “ τότε γὰρ ἦν γνώσιν, ἦσσαν τῶν πολεμίων ἀμελή-
 “ σαντες τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις.”

41. Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν Διό-
 δotos ὁ Εὐκράτους, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ
 ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι Μυτιληναίους, παρελ-
 θὼν καὶ τότε ἔλεγε τοιάδε.

42. “ ΟΥΤΕ τοὺς προθέοντας τὴν διαγνώμην αὐθις
 “ περὶ Μυτιληναίων αἰτιῶμαι, οὔτε τοὺς μεμφομένους
 “ μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγίστων βουλευέσθαι ἐπαινώ,
 “ νομίζω † δὲ † δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐβουλία εἶναι, τά-
 “ χος τε καὶ ὀργῆν, ὧν τὸ μὲν μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγ-
 “ νεσθαι, τὸ δὲ μετὰ ἀπαιδευσίας καὶ βραχύτητος γνώ-
 “ μης. τοὺς τε λόγους ὅστις διαμάχεται μὴ διδασκά-
 “ λους τῶν πραγμάτων γίνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν ἢ
 “ ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει, ἀξύνετος μὲν, εἰ ἄλλῳ τινὶ
 “ ἠγείται περὶ τοῦ μέλλοντος δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμ-
 “ φανοῦς φράσαι, διαφέρει δ' αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι
 “ αἰσχροῦν πείσαι εὖ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν ἠγείται περὶ τοῦ
 “ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὖ δὲ διαβαλὼν ἐκπληῆξαι ἂν τοὺς
 “ τε ἀντεροῦντας καὶ τοὺς ἀκουσομένους. χαλεπώτα-
 “ τοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προσκατηγοροῦντες ἐπίδειξιν
 “ τινᾶ. εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατηγιῶντο, ὁ μὴ πείσας
 “ ἀξυνετώτερος ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος ἀπεχώρει·
 “ ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης πείσας τε ὑποπτος γίνεται,
 “ καὶ μὴ τυχὼν μετὰ ἀξυνευσίας καὶ ἄδικος. ἢ τε πόλις
 “ οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῷ τοιῷδε· φόβῳ γὰρ ἀποστερεῖται
 “ τῶν ξυμβούλων. καὶ πλείστ' ἂν ὀρθοῖτο ἀδυνάτους
 “ λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιούτους τῶν πολιτῶν· ἐλάχιστα

“ γὰρ ἂν πεισθείησαν ἀμαρτάνειν. χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀγα-
 “ θὸν πολίτην μὴ ἐκφοβοῦντα τοὺς ἀντεροῦντας ἀλλ’
 “ ἀπὸ τοῦ ἴσου φαίνεσθαι ἄμεινον λέγοντα, τὴν δὲ σώ-
 “ φρονα πόλιν τῷ τε πλείστα εὖ βουλευόντι μὴ προσ-
 “ τιθέναι τιμὴν, ἀλλὰ μὴδ’ ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης,
 “ καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης οὐχ ὅπως ζημιοῦν ἀλλὰ
 “ μὴδ’ ἀτιμάζειν. οὕτω γὰρ ὅ τε κατορθῶν ἤκιστα ἂν
 “ ἐπὶ τῷ ἔτι μειζύων ἀξιούσθαι παρὰ γνώμην τι καὶ
 “ πρὸς χάριν λέγοι, ὅ τε μὴ ἐπιτυχῶν ὀρέγοιτο τῷ
 “ αὐτῷ χαριζόμενός τι καὶ αὐτὸς προσάγεσθαι τὸ πλῆ-
 “ θος. 43. ὧν ἡμεῖς τὰναντία δρῶμεν, καὶ προσέτι,
 “ ἦν τις καὶ ὑποπτεῦται κέρδους μὲν ἕνεκα τὰ βέλτιστα
 “ δὲ ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκῆσεως
 “ τῶν κερδῶν, τὴν φανεράν ὠφελίαν τῆς πόλεως ἀφαι-
 “ ρούμεθα. καθέστηκε δὲ τὰγαθὰ ἀπὸ τοῦ εὐθέως λεγό-
 “ μενα μὴδὲν ἀνυποπτότερα εἶναι τῶν κακῶν, ὥστε δεῖν
 “ ὁμοίως τὸν τε τὰ δεινότερα βουλόμενον πείσαι ἀπάτη
 “ προσάγεσθαι τὸ πλῆθος, καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα
 “ ψευδάμενον πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε πόλιν διὰ τὰς
 “ περινοίας εὖ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς, μὴ ἔξαπατή-
 “ σαντα, ἀδύνατον ὁ γὰρ διδοὺς φανερώς τι ἀγαθὸν
 “ ἀνυποπτεῦεται ἀφανῶς πη πλεον ἕξειν. χρὴ δὲ πρὸς
 “ τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι ἡμᾶς περαιτέρω
 “ προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν τῶν δι’ ὀλίγου σκοποῦντων,
 “ ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς
 “ ἀνεύθυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅ τε πείσας
 “ καὶ ὁ ἐπισπόμενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο, σωφρονέστε-
 “ ρον ἂν ἐκρίνετε· νῦν δὲ, πρὸς ὀργὴν ἦν τινα τύχητε
 “ ἔστιν ὅτε σφαλέντες, τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην
 “ ζημιοῦτε, καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, εἰ πολλὰ οὖσαι
 “ ξυνεξήμαρτον. 44. ἐγὼ δὲ παρήλθον οὔτε ἀντερῶν

“ περὶ Μυτιληναίων οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ
 “ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῶν ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν,
 “ ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἦν τε γὰρ ἀπο-
 “ φήνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτοὺς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκ-
 “ τεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον· ἦν τε καὶ ἔχοντές τι
 “ ξυγγνώμης εἶεν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νο-
 “ μίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλλον βουλευέσθαι
 “ ἢ τοῦ παρόντος. καὶ τοῦτο ὁ μάλιστα Κλέων ἰσχυρί-
 “ ζεται, ἐς τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσσεσθαι πρὸς τὸ ἦσσαν
 “ ἀφίστασθαι θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ
 “ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος τὰ-
 “ ναντία γιγνώσκω. καὶ οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ
 “ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι. δι-
 “ καιότερος γὰρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέ-
 “ ραν ὀργὴν ἐς Μυτιληναίους, τάχ’ ἂν ἐπισπάσαιο·
 “ ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτοὺς, ὥστε τῶν δι-
 “ καίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρη-
 “ σίμως ἔξουσιν. 45. ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θα-
 “ νάτου ζημία πρόκειται, καὶ οὐκ ἴσων τῷδε ἀλλ’ ἔλασ-
 “ σόνων ἀμαρτημάτων· ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι
 “ κινδυνεύουσι, καὶ οὐδέεις πω καταγνοὺς ἑαυτοῦ μὴ πε-
 “ ρίεσσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι ἦλθεν ἐς τὸ δεινόν. πόλις
 “ τε ἀφισταμένη τίς πω ἦσσω τῇ δοκῆσει ἔχουσα τὴν
 “ παρασκευὴν, ἢ οἰκείαν ἢ ἄλλων ξυμμαχίᾳ, τούτῳ
 “ ἐπεχείρησε; πεφύκασί τε ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δη-
 “ μοσίᾳ ἀμαρτάνειν, καὶ οὐκ ἔστι νόμος ὅστις ἀπείρξει
 “ τούτου, ἐπεὶ διεξεληλύθασί γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν
 “ οἱ ἄνθρωποι προστιθέντες, εἴ πως ἦσσαν ἀδικοῖντο
 “ ὑπὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰκὸς τὸ πάλαι τῶν μεγίστων
 “ ἀδικημάτων μαλακωτέρας κείσθαι αὐτὰς, παραβαίνο-
 “ μένων δὲ τῷ χρόνῳ ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλὰ ἀν-

“ ἤκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται. ἢ τοίνυν δει-
 “ νότερόν τι τούτου δέος εὐρετέον ἐστίν, ἢ τόδε γε οὐδὲν
 “ ἐπίσχει, ἀλλ’ ἢ μὲν πενία ἀνάγκη τὴν τόλμαν παρ-
 “ έχουσα, ἢ δ’ ἐξουσία ὕβρει τὴν πλεονεξίαν καὶ φρο-
 “ νήματι, αἱ δ’ ἄλλαι ξυντυχίαι ὀργῇ τῶν ἀνθρώπων,
 “ ὡς ἐκάστη τις κατέχεται ὑπ’ ἀνηκέστου τινὸς κρείττο-
 “ νος, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους· ἢ τε ἐλπίς καὶ ὁ
 “ ἔρως ἐπὶ παντὶ, ὁ μὲν ἠγούμενος, ἢ δ’ ἐφεπομένη, καὶ
 “ ὁ μὲν τὴν ἐπιβολὴν ἐκφροντίζων, ἢ δὲ τὴν εὐπορίαν
 “ τῆς τύχης ὑποτιθεῖσα, πλείστα βλάπτουσι, καὶ ὄντα
 “ ἀφανῆ κρείσσω ἐστὶ τῶν ὀρωμένων δεινῶν. καὶ ἢ
 “ τύχη ἐπ’ αὐτοῖς οὐδὲν ἔλασσον ξυμβάλλεται ἐς τὸ
 “ ἐπαίρειν· ἀδοκῆτως γὰρ ἔστιν ὅτε παρισταμένη καὶ ἐκ
 “ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν τινὰ προάγει, καὶ οὐχ
 “ ἦσσον τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων, ἐλευθε-
 “ ρίας ἢ ἄλλων ἀρχῆς, καὶ μετὰ πάντων ἕκαστος ἀλο-
 “ γίστως ἐπὶ πλέον τι φᾶντὸν† ἐδόξασεν. ἀπλῶς τε
 “ ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐηθείας, ὅστις οἶεται, τῆς ἀν-
 “ θρωπείας φύσεως ὀρμωμένης προθύμως τι πράξαι,
 “ ἀποτροπὴν τινα ἔχειν ἢ νόμων ἰσχυῖ ἢ ἄλλῳ τῷ δεινῷ.
 “ 46. οὐκ οὐκὸν χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ὡς ἐχεγγύῳ
 “ πιστεύσαντας χεῖρον βουλευσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον
 “ καταστῆσαι τοῖς ἀποσταῖσιν, ὡς οὐκ ἔσται μεταγνώνα
 “ καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἀμαρτίαν καταλύσαι. σκέ-
 “ ψασθε γὰρ, ὅτι νῦν μὲν, ἦν τις καὶ ἀποσταῖσα πόλις
 “ γυνῶ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι ἂν ἐς ξύμβασιν δυνατὴ
 “ οὔσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀποδοῦναι καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτε-
 “ λεῖν· ἐκείνως δὲ τίνα οἴεσθε ἦν τινα οὐκ ἄμεινον μὲν
 “ ἢ νῦν παρασκευάσασθαι, πολιορκία τε παρατενεῖσθαι
 “ ἐς τοῦσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται σχολῇ καὶ ταχὺ
 “ ξυμβῆναι; ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβη δαπανᾶν καθημένοις

“ διὰ τὸ ἀξύμβατον, καὶ ἦν ἔλωμεν πόλιν, ἐφθαρμένην
 “ παραλαβεῖν καὶ τῆς προσόδου τὸ λοιπὸν ἀπ’ αὐτῆς
 “ στέρεσθαι; ἰσχύομεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους τῷδε.
 “ ὥστε οὐ δικαστὰς ὄντας δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῶν ἐξ-
 “ αμαρτανόντων ἀκριβεῖς βλάπτεσθαι, ἢ ὀρᾶν ὅπως ἐς
 “ τὸν ἔπειτα χρόνον, μετρίως κολάζοντες, ταῖς πόλεσιν
 “ ἔξομεν ἐς χρημάτων λόγον ἰσχυούσαις χρῆσθαι, καὶ
 “ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιοῦν
 “ ποιεῖσθαι, ἀλλ’ ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας. οὐ
 “ νῦν τάναντία δρῶντες, ἦν τινα ἐλεύθερον καὶ βία ἀρ-
 “ χόμενον, εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα, χειρω-
 “ σώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. χρὴ
 “ δὲ τοὺς ἐλευθέρους οὐκ ἀφισταμένους σφόδρα κολά-
 “ ζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποστήναι σφόδρα φυλάσσειν, καὶ
 “ προκαταλαμβάνειν, ὅπως μὴδ’ ἐς ἐπίνοϊαν τούτου ἴωσι,
 “ κρατήσαντάς τε ὅτι ἐπ’ ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέ-
 “ ρειν. 47. ὑμεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἂν καὶ τοῦτο
 “ ἀμαρτάνοιτε Κλέωνι πειθόμενοι. νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν ὁ
 “ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὖνους ἐστὶ, καὶ ἡ οὐ
 “ ξυναφίσταται τοῖς ὀλίγοις, ἢ, εἰ βιασθῆ, ὑπάρχει
 “ τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς, καὶ τῆς ἀντικαθι-
 “ σταμένης πόλεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον ἔχοντες ἐς πό-
 “ λεμον ἐπέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τῶν
 “ Μυτιληναίων, ὃς οὔτε μετέσχε τῆς ἀποστάσεως,
 “ ἐπειδὴ τε ὄπλων ἐκράτησεν, ἐκὼν παρέδωκε τὴν πό-
 “ λιν, πρῶτον μὲν ἀδικήσετε τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες,
 “ ἔπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὁ
 “ βούλονται μάλιστα· ἀφιστάντες γὰρ τὰς πόλεις τὸν
 “ δῆμον εὐθύς ξύμμαχον ἔξουσι, προδειξάντων ὑμῶν
 “ τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικοῦσιν ὁμοίως κείσθαι
 “ καὶ τοῖς μὴ. δεῖ δὲ, καὶ εἰ ἠδίκησαν, μὴ προσποι-

“ εἶσθαι, ὅπως, ὃ μόνον ἡμῖν ἔτι ξύμμαχόν ἐστι, μὴ
 “ πολέμιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῶ ξυμφορώτερον
 “ ἡγοῦμαι ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἐκόντας ἡμᾶς ἀδι-
 “ κηθῆναι, ἢ δικαίως οὐς μὴ δεῖ διαφθεῖραι· καὶ τὸ
 “ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας
 “ οὐχ εὐρίσκεται ἐν αὐτῷ δυνατὸν ὃν ἅμα γίγνεσθαι.
 “ 48. ὑμεῖς δὲ γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι, καὶ μήτε οἴκτω
 “ πλέον νεύμαντες μήτ’ ἐπιεικεία, οἷς οὐδὲ ἐγὼ ἐὼ προσ-
 “ ἄγεσθαι, ἀπ’ αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων, πείθεσθέ
 “ μοι, Μυτιληναίων οὐς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς ἀδι-
 “ κούντας, κρίναι καθ’ ἡσυχίαν, τοὺς δ’ ἄλλους ἐᾶν οἰ-
 “ κεῖν. τάδε γὰρ ἔς τε τὸ μέλλον ἀγαθὰ καὶ τοῖς πολε-
 “ μίοις ἤδη φοβερά· ὅστις γὰρ εὖ βουλευέται, πρὸς τοὺς
 “ ἐναντίους κρείσσω ἐστίν, ἢ μετ’ ἔργων ἰσχύος ἀνοία
 “ ἐπιών.”

49. Τοιαῦτα δὲ ὁ Διόδοτος εἶπε. ῥηθρισῶν δὲ τῶν
 γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας, οἱ
 Ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὁμῶς τῆς δόξης, καὶ ἐγε-
 νοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι, ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ
 Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθὺς ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ
 σπουδῆν, ὅπως μὴ, φθασάσης τῆς δευτέρας, εὖρωσι
 διεφθαρμένην τὴν πόλιν· προεῖχε δὲ ἡμέρα καὶ νυκτὶ
 μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέσ-
 βων τῇ νηὶ οἶνον καὶ ἄλφιστα, καὶ μεγάλα ὑποσχομένων
 εἰ φθάσαιεν, ἐγένετο σπουδῆ τοῦ πλοῦ τοιαύτη, ὥστε
 ἡσθιόν τε ἅμα ἐλαύνοντες οἶνω καὶ ἐλαίῳ ἄλφιστα πε-
 φυραμένα, καὶ οἱ μὲν ὕπνον ἡροῦντο κατὰ μέρος, οἱ δὲ
 ἦλαυνον. κατὰ τύχην δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιωθέν-
 τος, καὶ τῆς μὲν προτέρας νεὼς οὐ σπουδῆ πλεούσης
 ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιοῦτῳ τρόπῳ ἐπει-
 γομένης, ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον Πάχητα ἀνεγνω-

κέναι τὸ ψήφισμα καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα, ἢ δ' ὑστέρᾳ αὐτῆς ἐπικατάγεται καὶ διεκώλυσε μὴ διαφθεῖραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἢ Μυτιλήνη ἦλθε κινδύνου. 50. τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμη διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι· ἦσαν δὲ ὀλίγω πλείους χιλίων. καὶ Μυτιληναίων τείχη καθεῖλον καὶ ναῦς παρέλαβον. ὕστερον δὲ φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς, πλὴν τῆς Μηθυμναίων, τρισχιλίου, τριακοσίου μὲν τοῖς θεοῖς ἱεροὺς ἐξείλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λέσβιοι ταξάμενοι τοῦ κλήρου ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μνᾶς φέρειν, αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὅσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν, καὶ ὑπήκουον ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως ἐγένετο.

51. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, μετὰ τὴν Λέσβου ἄλωσιν, Ἀθηναῖοι, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἐστράτευσαν ἐπὶ Μίνωαν τὴν νῆσον, ἣ κείται πρὸ Μεγάρων· ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ πύργον ἐνοικοδομήσαντες οἱ Μεγαρῆς φρουρίῳ. ἐβούλετο δὲ Νικίας τὴν φυλακὴν αὐτόθεν δι' ἐλάσσοнос τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος εἶναι, τοὺς τε Πελοποννησίους, ὅπως μὴ ποιῶνται ἔκπλους αὐτόθεν λαυθάνοντες, τριήρων τε, οἷον καὶ τὸ πρὶν γενόμενον, καὶ ληστῶν ἐκπομπᾶις, τοῖς τε Μεγαρεῦσιν ἅμα μηδὲν ἐσπλεῖν. ἐλὼν οὖν ἀπὸ τῆς Νισαίας πρῶτον δύο πύργῳ προέχοντε μηχαναῖς ἐκ θαλάσσης, καὶ τὸν ἔσπλουν ἐς τὸ μεταξὺ τῆς νήσου ἐλευθερώσας, ἀπετείχιζε καὶ τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου, ἣ κατὰ γέφυραν διὰ τενάγους ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ, οὐ

πολὺ διεχούσῃ τῆς ἠπείρου. ὥς δὲ τοῦτο ἐξειργάσαντο ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕστερον δὴ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τεῖχος ἐγκαταλιπὼν καὶ φρουρὰν ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ.

52. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ Πλαταιῆς, οὐκέτι ἔχοντες σῖτον οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι, ξυνέβησαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιῶδε τρόπῳ. προσέβαλον αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἐδύναντο ἀμύνεσθαι. γνοὺς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν, βία μὲν οὐκ ἐβούλετο ἐλεῖν· (εἰρημέ-
νον γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαίμονος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίγ-
νοιτό ποτε πρὸς Ἀθηναίους, καὶ ξυγχωροῖεν ὅσα πολέμῳ
χωρία ἔχουσιν ἐκάτεροι ἀποδίδοσθαι, μὴ ἀνάδοτος εἶη ἢ
Πλάταια ὡς αὐτῶν ἐκόντων προσχωρησάντων·) προσ-
πέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα λέγοντα, εἰ βούλονται παραδοῦ-
ναι τὴν πόλιν ἐκόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ δικασ-
ταῖς ἐκείνοις χρήσασθαι, τοὺς τε ἀδίκους κολάζειν, παρὰ
δίκην δὲ οὐδένα. τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν· οἱ δὲ (ἦσαν
γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ) παρέδωσαν τὴν πόλιν. καὶ
τοὺς Πλαταιέας ἔτρεφον οἱ Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινας,
ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος δικασταὶ πέντε ἄνδρες
ἀφίκοντο. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν οὐδεμία
προετέθη, ἠρώτων δὲ αὐτοὺς ἐπικαλεσάμενοι τοσοῦτον
μόνον, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ
πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθόν τι εἰργασμένοι εἰσίν. οἱ
δ' ἔλεγον, αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν, καὶ προτάξαν-
τες σφῶν αὐτῶν Ἀστυμάχον τε τὸν Ἀσωπολάου, καὶ
Λάκωνα τὸν Ἀειμνήστου, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμο-
νίων. καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον τοιαῦδε.

53. “ ΤΗΝ μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὧ Λακεδαι-
“ μόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν ἐποιησάμεθα, οὐ τοιάνδε δί-
“ κην οἰόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δὲ τινα ἔσεσθαι,

“ καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι, ὥσπερ καὶ
 “ ἐσμέν, γενέσθαι ἢ ὑμῖν, ἡγούμενοι τὸ ἴσον μάλιστ’
 “ ἂν φέρεσθαι. νῦν δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα
 “ ἡμαρτήκαμεν· τὸν τε γὰρ ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων
 “ εἶναι εἰκότως ὑποπτεύομεν, καὶ ὑμᾶς, μὴ οὐ κοινοὶ
 “ ἀποβῆτε, τεκμαιρόμενοι, προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ
 “ προγεγενημένης, ἢ χρὴ ἀντειπεῖν, (ἀλλ’ αὐτοὶ λόγον
 “ ἠτησάμεθα,) τό τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν, ᾧ τὰ μὲν
 “ ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι ἐναντία γίνεται, τὰ δὲ ψευδῆ
 “ ἔλεγχον ἔχει. πανταχόθεν δὲ ἄποροι καθεστῶτες ἀναγ-
 “ καζόμεθα, καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἶναι, εἰπόντας τι
 “ κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος τοῖς ᾧδ’ ἔχου-
 “ σιν αἰτίαν ἂν παράσχοι, ὡς, εἰ ἐλέχθη, σωτήριος ἂν
 “ ἦν. χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ
 “ πειθῶ. ἀγνώτες μὲν γὰρ ὄντες ἀλλήλων, ἐπεισενεγ-
 “ κάμενοι μαρτύρια ὧν ἄπειροι ἦτε, ὠφελούμεθ’ ἄν· νῦν
 “ δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λελέξεται, καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ
 “ προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἥσσοις εἶναι τῶν
 “ ὑμετέρων ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χά-
 “ ριν φέροντες ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα.
 “ 54. παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἃ ἔχομεν δίκαια πρὸς τε τὰ
 “ Θηβαίων διάφορα καὶ ἐς ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλ-
 “ ληνας, τῶν εὖ δεδρασμένων ὑπόμνησιν ποιησόμεθα
 “ καὶ πείθειν πειρασόμεθα. φαμὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα
 “ τὸ βραχὺ, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους
 “ ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς
 “ πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὖ πα-
 “ θόντας, φίλους δὲ νομίζοντας, αὐτοὺς ἀμαρτάνειν μάλ-
 “ λον, τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. τὰ δ’ ἐν τῇ εἰρήνῃ
 “ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον ἀγαθοὶ γεγενημέθα, τὴν μὲν οὐ
 “ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ ξυνεπιθέμενοι τότε ἐς

“ ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνοι Βοιωτῶν. καὶ γὰρ
 “ ἠπειρώταί τε ὄντες ἐναυμαχήσαμεν ἐπ’ Ἀρτεμισίῳ,
 “ μάχῃ τε τῇ ἐν τῇ ἡμετέρα γῆ γενομένη παρεγενόμεθα
 “ ὑμῖν τε καὶ Πausανία· εἴ τί τι ἄλλο κατ’ ἐκείνον τὸν
 “ χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς Ἕλλησι, πάντων παρὰ
 “ δύναμιν μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰδία,
 “ ὅτε περ δὴ μέγιστος φόβος περίεστη τὴν Σπάρτην
 “ μετὰ τὸν σεισμόν τῶν ἐς Ἰθώμην Εἰλώτων ἀποστάν-
 “ των, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν ἐς
 “ ἐπικουρίαν· ὧν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν. 55. καὶ τὰ μὲν
 “ παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι ἠξιώσαμεν εἶναι, πολέ-
 “ μοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον. ὑμεῖς δὲ αἴτιοι· δεομένων
 “ γὰρ ξυμμαχίας, ὅτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβίασαντο, ὑμεῖς
 “ ἀπέώσασθε καὶ πρὸς Ἀθηναίους ἐκελεύετε τραπέσθαι
 “ ὡς ἐγγὺς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν
 “ μέντοι τῷ πολέμῳ οὐδὲν ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὔτε
 “ ἐπάθετε οὔτε ἐμελλήσατε. εἰ δ’ ἀποστήναι Ἀθηναῖον
 “ οὐκ ἠθελήσαμεν ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἠδικοῦμεν· καὶ
 “ γὰρ ἐκείνοι ἐβοήθουν ἡμῖν ἐναντία Θηβαίοις, ὅτε ὑμεῖς
 “ ἀπωκνεῖτε, καὶ προδοῦναι αὐτοὺς οὐκέτι ἦν καλόν, —
 “ ἄλλως τε καὶ οὐς εὖ παθῶν τις, καὶ αὐτὸς δεόμενος,
 “ προσηγάγετο ξυμμάχους, καὶ πολιτείας μετέλαβεν, —
 “ ἰέναι δὲ ἐς τὰ παραγγελλόμενα εἰκὸς ἦν προθύμως. ἂ
 “ δὲ ἑκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἐπόμενοι
 “ αἴτιοι, εἴ τι μὴ καλῶς ἐδράτε, ἀλλ’ οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ
 “ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα. 56. Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ
 “ ἄλλα ἡμᾶς ἠδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον αὐτοὶ ξύνιστε
 “ δι’ ἄπερ καὶ τάδε πάσχομεν. πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν
 “ ἡμετέραν καταλαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς, καὶ προσέτι
 “ ἱερομηνία, ὀρθῶς ἐτιμωρησάμεθα, κατὰ τὸν πᾶσι νό-
 “ μον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον ὄσιον εἶναι

“ ἀμύνεσθαι καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι’ αὐτοὺς βλαπ-
 “ τοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ ὑμῶν τε καὶ ἐκεί-
 “ νων πολεμῶν τὸ δίκαιον λήψεσθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φα-
 “ νεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες, τὸ δὲ ξυμφέρον μάλ-
 “ λον θεραπεύοντες. καίτοι εἰ νῦν ὑμῖν ὠφέλιμοι δοκοῦ-
 “ σιν εἶναι, πολὺ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες μάλ-
 “ λον τότε, ὅτε ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ
 “ ἑτέροις ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινοί· ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ,
 “ ὅτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερον ὁ βάρβαρος, οὔδε μετ’ αὐ-
 “ τοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν ἀμαρτίας, εἰ ἄρα
 “ ἡμάρτηται, ἀντιθεῖναι τὴν τότε προθυμίαν· καὶ μείζω
 “ τε πρὸς ἐλάσσῳ εὐρήσετε, καὶ ἐν καιροῖς οἷς σπάνιον
 “ ἦν τῶν Ἑλλήνων τινὰ ἀρετὴν τῇ Ξέρξου δυνάμει ἀν-
 “ τιτάξασθαι, ἐπηγοῦντό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα
 “ πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτοῖς ἀσφαλείᾳ πράσσοντες, ἐθέ-
 “ λοντες δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα. ὦν
 “ ἡμεῖς γενόμενοι, καὶ τιμηθευτες ἐς τὰ πρῶτα, νῦν ἐπὶ
 “ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρώμεν, Ἀθηναίους ἐλό-
 “ μενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. καίτοι χρὴ
 “ ταῦτά περὶ τῶν αὐτῶν ὁμοίως φαίνεσθαι γινώσκον-
 “ τας, καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι, ἢ τῶν
 “ ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς ὅταν αἰεὶ βέβαιοι τὴν χάριν
 “ τῆς ἀρετῆς ἔχωσι, καὶ τὸ παραντίκα πού ἡμῖν ὠφέλι-
 “ μον καθιστῆται. 57. προσκέψασθέ τε ὅτι νῦν μὲν
 “ παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας
 “ νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα
 “ (οὐ γὰρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι
 “ δὲ περὶ οὐδ’ ἡμῶν μεμπτῶν), ὁράτε ὅπως μὴ οὐκ ἀπο-
 “ δέξωνται ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας
 “ ἀπρεπές τι ἐπιγνώναι, οὐδὲ πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς
 “ σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος ἀνατε-

“ θῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι Πλάταιαν Λακεδαιμονίους
 “ πορθῆσαι, καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν
 “ τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι’ ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς
 “ δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πανοικησῖα διὰ Θη-
 “ βαίους ἐξαλείψαι. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς προκε-
 “ χωρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπωλύ-
 “ μεθα, καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πρὶν φιλτάτοις Θηβαίων
 “ ἡσσώμεθα, καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστη-
 “ μεν, τότε μὲν τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λιμῶ δια-
 “ φθαρῆναι, νῦν δὲ θανάτου κρίνεσθαι. καὶ περιεώσμεθα
 “ ἐκ πάντων Πλαταιῆς, οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς
 “ τοὺς Ἕλληνας, ἔρημοι καὶ ἀτιμώρητοι· καὶ οὔτε τῶν
 “ τότε ξυμμάχων ὠφελεῖ οὐδεὶς, ὑμεῖς τε, ὧ Λακεδαι-
 “ μόνιοι, ἢ μόνῃ ἐλπίς, δέδιμεν μὴ οὐ βέβαιοι ἦτε.
 “ 58. καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ θεῶν ἕνεκα τῶν ξυμμαχι-
 “ κῶν ποτὲ γενομένων καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἕλ-
 “ ληνας καμφθῆναι ὑμᾶς, καὶ μεταγῶναι, εἴ τι ὑπὸ
 “ Θηβαίων ἐπέισθητε, τὴν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι αὐ-
 “ τοὺς, μὴ κτείνειν οὐς μὴ ὑμῖν πρέπει, σῶφρονά τε
 “ ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ ἡδονὴν δόν-
 “ τας ἄλλοις κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν· βραχὺ γὰρ τὸ
 “ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δύσ-
 “ κλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. οὐκ ἐχθροὺς γὰρ ἡμᾶς εἰκό-
 “ τως τιμωρήσεσθε, ἀλλ’ εὖνους, κατ’ ἀνάγκην πολε-
 “ μήσαντας. ὥστε καὶ τῶν σωματῶν ἄδειαν ποιοῦντες
 “ ὅσα ἂν δικάζοιτε, καὶ προνοοῦντες ὅτι ἐκόντας τε ἐλά-
 “ βετε καὶ χεῖρας προῖσχομένους (ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλ-
 “ λησι μὴ κτείνειν τούτους), ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγε-
 “ νημένους διὰ παντός. ἀποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων
 “ τῶν ὑμετέρων θήκας, οὐς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων
 “ καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἕκα-

“ στον δημοσίᾳ ἐσθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις,
 “ ὅσα τε ἢ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὠραῖα, πάντων ἀπαρχὰς
 “ ἐπιφέρουντες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ
 “ ὁμαίχοις ποτὲ γενομένοις. ὦν ὑμεῖς τούναντίον ἂν
 “ δράσαιτε, μὴ ὀρθῶς γνόντες. σκέψασθε δέ· Πανσα-
 “ νίας μὲν γὰρ ἔθαπτεν αὐτοὺς, νομίζων ἐν γῆ τε φιλίᾳ
 “ τιθέναι καὶ παρ’ ἀνδράσι τοιούτοις· ὑμεῖς δὲ εἰ κτενεῖτε
 “ ἡμᾶς καὶ χώραν τὴν Πλαταιίδα Θηβαίδα ποιήσετε, τί
 “ ἄλλο ἢ ἐν πολεμῖᾳ τε καὶ παρὰ τοῖς αὐθένταις πατέ-
 “ ρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς, ἀτίμους γερῶν ὦν
 “ νῦν ἴσχουσι, καταλείψετε; πρὸς δὲ καὶ γῆν, ἐν ἣ
 “ ἠλευθερώθησαν οἱ Ἕλληνες, δουλώσετε, ἱερά τε θεῶν,
 “ οἷς εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν, ἐρημοῦτε, καὶ θυσίας
 “ τὰς πατρίους τῶν ἐσσημένων καὶ κτισάντων ἀφαιρή-
 “ σεσθε. 59. οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, ᾧ Λακεδαι-
 “ μόνιοι, τάδε, οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα
 “ καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἀμαρτάνειν, οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐ-
 “ εργέτας ἀλλοτρίας ἔνεκα ἔχθρας, μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέν-
 “ τας, διαφθειρῆναι, φείσασθαι δὲ καὶ ἐπικλασθῆναι τῇ
 “ γνώμῃ οἰκτῶ σῶφροσι λαβόντας, μὴ ὦν πεισόμεθα
 “ μόνον δεινότητα κατανοοῦντας, ἀλλ’ οἰοί τε ἂν ὄντες
 “ πάθοιμεν, καὶ ὡς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμφορᾶς, ᾧ
 “ τινί ποτ’ ἂν καὶ ἀναξίῳ ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρέ-
 “ πον ἡμῖν καὶ ὡς ἢ χρεῖα προάγει, αἰτούμεθα ὑμᾶς,
 “ θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους καὶ κοινούς τῶν Ἑλλήνων ἐπι-
 “ βοώμενοι, πείσαι τάδε, προφερόμενοι ὄρκους οὓς οἱ
 “ πατέρες ὑμῶν ὤμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν, ἰκέται γιγνό-
 “ μεθα ὑμῶν τῶν πατρῶων τάφων, καὶ ἐπικαλούμεθα
 “ τοὺς κεκμηῶτας, μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις μηδὲ τοῖς
 “ ἐχθίστοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι. ἡμέρας τε
 “ ἀναμνησσκομεν ἐκείνης, ἣ τὰ λαμπρότατα μετ’ αὐτῶν

“ πρᾶξαντες νῦν ἐν τῆδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν πα-
 “ θεῖν. ὅπερ δὲ ἀναγκαῖόν τε καὶ χαλεπώτατον τοῖς ὧδε
 “ ἔχουσι, λόγου τελευτᾶν, διότι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος
 “ ἐγγὺς μετ’ αὐτοῦ, πανόμενοι λέγομεν ἤδη, ὅτι οὐ Θη-
 “ βαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν (εἰλόμεθα γὰρ ἂν πρό γε
 “ τούτου τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ, λιμῷ, τελευτήσῃαι), ὑμῖν
 “ δὲ πιστεύσαντες προσήλθομεν. καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πεί-
 “ θομεν, ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας, τὸν ξυντυχόντα
 “ κίνδυνον εἶσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλέσθαι. ἐπισκῆπτομέν τε
 “ ἅμα μὴ Πλαταιῆς ὄντες, οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς
 “ Ἕλληνας γενόμενοι, Θηβαίοις τοῖς ἡμῖν ἐχθίστοις ἐκ
 “ τῶν ὑμετέρων χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως, ἰκέ-
 “ ται ὄντες, ὧ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι, γενέσθαι
 “ δὲ σωτῆρας ἡμῶν, καὶ μὴ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐλευ-
 “ θεροῦντας ἡμᾶς διολέσαι.”

60. Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον. οἱ δὲ Θηβαῖοι
 δείσαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοί τι
 ἐνδῶσι, παρελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰ-
 πεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν μα-
 κρότερος λόγος ἐδόθη τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως.
 ὡς δ’ ἐκέλευσαν, ἔλεγον τοιαύδε.

61. “ ΤΟΥΣ μὲν λόγους οὐκ ἂν ἠτησάμεθα εἰπεῖν,
 “ εἰ καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο, καὶ μὴ
 “ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι κατηγορίαν ἐποιήσαντο, καὶ περὶ
 “ αὐτῶν, ἔξω τῶν προκειμένων καὶ ἅμα οὐδὲ ἠτιαμένων
 “ πολλὴν τὴν ἀπολογίαν, καὶ ἔπαινον ὧν οὐδεὶς ἐμέμ-
 “ ψατο. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὰ ἀντειπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἔλεγ-
 “ χον ποιήσασθαι, ἵνα μήτε ἢ ἡμετέρα αὐτοὺς κακία
 “ ὠφελῆ μήτε ἢ τούτων δόξα, τὸ δ’ ἀληθὲς περὶ ἀμφο-
 “ τέρων ἀκούσαντες κρίνητε. ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι
 “ ἐγενόμεθα πρῶτον, ὅτι ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν

“ ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας, καὶ ἄλλα χωρία μετ’
 “ αὐτῆς, ἃ ξυμμίκτους ἀνθρώπους ἐξελάσαντες ἔσχομεν,
 “ οὐκ ἠξίουν οὗτοι, ὥσπερ ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμο-
 “ νεύεσθαι ὑφ’ ἡμῶν, ἕξω δὲ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν πα-
 “ ραβαίνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο προσ-
 “ εχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους καὶ μετ’ αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς
 “ ἔβλαπτον, ἀνθ’ ὧν καὶ ἀντέπασχον. 62. ἐπειδὴ δὲ
 “ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ μόνου
 “ Βοιωτῶν οὐ μηδίσαι, καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοὶ τε
 “ ἀγάλλονται καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ μηδίσαι
 “ μὲν αὐτοὺς οὐ φαμέν, διότι οὐδ’ Ἀθηναίους, τῇ μέντοι
 “ αὐτῇ ἰδέᾳ ὕστερον, ἰόντων Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς Ἑλλη-
 “ νας, μόνους αὖ Βοιωτῶν ἀπτικίσαι. καίτοι σκέψασθε
 “ ἐν οἷῳ εἶδει ἐκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἔπραξαν. ἡμῖν μὲν
 “ γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὔτε κατ’ ὀλιγαρχίαν ἰσό-
 “ νομον πολιτεύουσα οὔτε κατὰ δημοκρατίαν· ὅπερ δὲ
 “ ἐστὶ νόμοις μὲν καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον,
 “ ἐγγυτάτῳ δὲ τυράννου, δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε
 “ τὰ πράγματα. καὶ οὗτοι ἰδίας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι
 “ μᾶλλον σχήσειν, εἰ τὰ τοῦ Μήδου κρατήσῃ, κατ-
 “ έχοντες ἰσχύϊ τὸ πλῆθος ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ ἡ
 “ ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ οὔσα ἑαυτῆς τοῦτ’
 “ ἔπραξεν, οὐδ’ ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι ὧν μὴ μετὰ νόμων
 “ ἤμαρτεν. ἐπειδὴ γοῦν ὁ τε Μῆδος ἀπῆλθε καὶ τοὺς
 “ νόμους ἔλαβε, σκέψασθαι χρὴ, Ἀθηναίων ὕστερον
 “ ἐπιόντων τὴν τε ἄλλην Ἑλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν
 “ χώραν πειρωμένων ὑφ’ αὐτοῖς ποιεῖσθαι, καὶ κατὰ
 “ στάσιω ἤδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλὰ, εἰ μαχόμενοι ἐν
 “ Κορωνεῖᾳ καὶ νικήσαντες αὐτοὺς ἠλευθερώσαμεν τὴν
 “ Βοιωτίαν, καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθε-
 “ ροῦμεν, ἵππους τε παρέχοντες καὶ παρασκευὴν ὅσην

“ οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισ-
 “ μὸν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα· 63. ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλον
 “ τε ἡδίκηκατε τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης
 “ ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνειν. ἐγένεσθε ἐπὶ τῇ ἡμε-
 “ τέρα τιμωρία, ὡς φατέ, Ἀθηναίων ξύμμαχοι καὶ πο-
 “ λῖται. οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς †ἐπά-
 “ γεσθαι† αὐτοὺς, καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ’ αὐτῶν ἄλλοις,
 “ ὑπάρχον γε ὑμῖν, εἴ τι καὶ ἄκοντες προσήγεσθε ὑπ’
 “ Ἀθηναίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἤδη ἐπὶ τῷ
 “ Μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, ἣν αὐτοὶ μάλιστα
 “ προβάλλεσθε· ἱκανή γε ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν,
 “ καὶ τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλευέσθαι. ἀλλ’
 “ ἐκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι εἴλεσθε μᾶλλον τὰ Ἀθη-
 “ ναίων. καὶ λέγετε ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐ-
 “ εργέτας· πολὺ δέ γε αἰσχρὸν καὶ ἀδικώτερον τοὺς
 “ πάντας Ἕλληνας καταπροδοῦναι, οἷς ξυνωμόσατε, ἢ
 “ Ἀθηναίους μόνους, τοὺς μὲν καταδουλομένους τὴν
 “ Ἑλλάδα, τοὺς δὲ ἐλευθεροῦντας. καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς
 “ τὴν χάριν ἀνταπέδοτε, οὐδὲ αἰσχύνης ἀπηλλαγμένην.
 “ ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀδικούμενοι αὐτοὺς, ὡς φατέ, ἐπηγά-
 “ γεσθε, τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κατέστητε.
 “ καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρὸν
 “ μᾶλλον ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, ἐς
 “ ἀδικίαν δὲ ἀποδοιδόμενας. 64. δῆλόν τε ἐποιήσατε
 “ οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα μόνου οὐ μηδίσαντες,
 “ ἀλλ’ ὅτι οὐδ’ Ἀθηναῖοι, ὑμεῖς δὲ τοῖς μὲν ταῦτά βου-
 “ λόμενοι ποιεῖν, τοῖς δὲ τὰναντία. καὶ νῦν ἀξιούτε, ἀφ’
 “ ὧν δι’ ἐτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοὶ, ἀπὸ τούτων ὠφελεί-
 “ σθαι. ἀλλ’ οὐκ εἰκὸς, ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους εἴλεσθε,
 “ τούτοις ξυναγωνίζεσθε. καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε
 “ γενομένην ξυνωμοσίαν, ὡς χρὴ ἀπ’ αὐτῆς νῦν σώ-

“ ζεσθαι. ἀπελίπετε γὰρ αὐτήν, καὶ παραβάντες ξυ-
 “ κατεδουλοῦσθε μᾶλλον Αἰγινήτας καὶ ἄλλους τινὰς
 “ τῶν ξυνομοσάντων, ἢ διεκωλύετε, καὶ ταῦτα οὔτε
 “ ἄκουτες, ἔχοντές τε τοὺς νόμους οὔσπερ μέχρι τοῦ
 “ δεῦρο, καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου ὥσπερ ἡμᾶς. τὴν
 “ τελευταίαν τε, πρὶν περιτειχίζεσθαι, πρόκλησιν ἐς
 “ ἡσυχίαν ὑμῶν, ὥστε μηδετέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέ-
 “ χεσθε. τίνες ἂν τοῦντ ὑμῶν δικαιοτέρον πᾶσι τοῖς
 “ Ἕλλησι μισοῦντο, οἵτινες ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀν-
 “ δραγαθίαν προὔθεσθε; καὶ ἂ μὲν ποτε χρηστοὶ ἐγέ-
 “ νεσθε, ὡς φατέ, οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε, ἂ δὲ
 “ ἡ φύσις αἰεὶ ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές· μετὰ
 “ γὰρ Ἀθηναίων ἄδικον ὁδὸν ἰόντων ἐχωρήσατε. τὰ μὲν
 “ οὖν ἐς τὸν ἡμέτερόν τε ἀκούσιον μηδισμόν καὶ τὸν
 “ ὑμέτερον ἐκούσιον ἀπτικισμόν τοιαῦτα ἀποφαίνομεν.
 “ 65. ἂ δὲ τελευταία φατε ἀδικηθῆναι (παρανόμως γὰρ
 “ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ ἱερομηνίαις ἐπὶ τὴν ὑμε-
 “ τέραν πόλιν), οὐ νομίζομεν οὐδ’ ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλ-
 “ λον ἀμαρτεῖν. εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ πρὸς τε τὴν
 “ πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα καὶ τὴν γῆν ἐδηοῦμεν ὡς
 “ πολέμιοι, ἀδικοῦμεν· εἰ δὲ ἄνδρες ὑμῶν οἱ πρῶτοι καὶ
 “ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι τῆς μὲν ἕξω ξυμμαχίας
 “ ὑμᾶς παῦσαι, ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν
 “ πάτρια καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἐκόντες, τί ἀδικοῦ-
 “ μεν; οἱ γὰρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἐπο-
 “ μένων. ἀλλ’ οὔτ’ ἐκείνοι, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, οὔθ’
 “ ἡμεῖς· πολῖται δὲ ὄντες ὥσπερ ὑμεῖς, καὶ πλείω πα-
 “ ραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀνοίξαντες καὶ ἐς τὴν
 “ αὐτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως, κομίσαντες, ἐβού-
 “ λοντο τοὺς τε ὑμῶν χεῖρους μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι,
 “ τοὺς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν, σωφρονισταὶ ὄντες

“ τῆς γνώμης, καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἄλλο-
 “ τριοῦντες, ἀλλ’ ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες, ἐχθροὺς
 “ οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπανσι δ’ ὁμοίως ἐνσπόνδους.
 “ 66. τεκμήριον δὲ ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν· οὔτε
 “ γὰρ ἠδικήσαμεν οὐδένα, προείπομέν τε τὸν βουλόμε-
 “ νον κατὰ τὰ πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν ἰέναι
 “ πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χωρήσαντες καὶ ξύμ-
 “ βασιν ποιησάμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζετε, ὕστερον
 “ δὲ κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας, εἰ ἄρα καὶ ἐδο-
 “ κοῦμέν τι ἀνεπιεικέστερον πράξαι οὐ μετὰ τοῦ πλήθους
 “ ὑμῶν εἰσελθόντες, τὰ μὲν ὁμοῖα οὐκ ἀνταπέδοτε ἡμῖν,
 “ μήτε νεωτερίσαι ἔργῳ, λόγοις τε πείσειν ὥστε ἐξελ-
 “ θεῖν, ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, οὓς μὲν ἐν
 “ χερσὶν ἀπεκτείνετε, οὐχ ὁμοίως ἀλγοῦμεν (κατὰ νόμον
 “ γὰρ δὴ τινα ἔπασχον), οὓς δὲ χεῖρας προῖσχομένους
 “ καὶ ζωγρήσαντες, ὑποσχόμενοί τε ἡμῖν ὕστερον μὴ
 “ κτενεῖν, παρανόμως διεφθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἴρ-
 “ γασθε; καὶ ταῦτα τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες,
 “ τὴν τε λυθείσαν ὁμολογίαν, καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν
 “ ὕστερον θάνατον, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτείνειν
 “ ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ἣν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ
 “ ἀδικῶμεν, ὅμως φατὲ ἡμᾶς παρανομῆσαι καὶ αὐτοὶ
 “ ἀξιούτε μὴ ἀντιδοῦναι δίκην. οὐκ, ἣν γε οὔτοι τὰ
 “ ὀρθὰ γιγνώσκωσι· πάντων δὲ αὐτῶν ἕνεκα κολασθή-
 “ σεσθε. 67. καὶ ταῦτα, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τούτου ἕνεκα
 “ ἐπεξήλθομεν, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν
 “ εἰδῆτε δικαίως αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι
 “ ὀσιώτερον τετιμωρημένοι, καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετὰς, εἴ
 “ τις ἄρα καὶ ἐγένετο, ἀκούοντες ἐπικλασθῆτε, ἅς χρῆ
 “ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους εἶναι, τοῖς δὲ αἰσ-
 “ χρόν τι δρῶσι διπλασίας ζημίας, ὅτι οὐκ ἐκ προσ-

“ ηκόντων ἀμαρτάνουσι· μηδὲ ὀλοφυρμῶ καὶ οἴκτῳ ὠφε-
 “ λείσθωσαν, πατέρων τε τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπι-
 “ βοώμενοι καὶ τὴν σφετέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς
 “ ἀνταποφαίνομεν πολλῶ δεινότερα παθοῦσαν τὴν ὑπὸ
 “ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, ὧν πατέρες οἱ
 “ μὲν πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες ἀπέθανον ἐν
 “ Κορωνείᾳ, οἱ δὲ πρεσβῦται λελειμμένοι καὶ οἰκίαι
 “ ἔρημοι πολλῶ δικαιοτέραν ὑμῶν ἰκετείαν ποιοῦνται,
 “ τούσδε τιμωρήσασθαι. οἴκτου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν
 “ οἱ ἀπρεπές τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων· οἱ δὲ δι-
 “ καίως, ὥσπερ οἶδε, τὰ ἐναντία ἐπίχαρτοι εἶναι. καὶ
 “ τὴν νῦν ἐρημίαν δι’ ἑαυτοὺς ἔχουσι· τοὺς γὰρ ἀμείνους
 “ ξυμμάχους ἐκόντες ἀπέώσαντο. παρηνόμησάν τε οὐ
 “ προπαθόντες ὑφ’ ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον ἢ δίκη κρί-
 “ ναντες, καὶ οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν·
 “ ἔννομα γὰρ πείσονται, καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας
 “ προῖσχύμενοι, ὥσπερ φασὶν, ἀλλ’ ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς
 “ δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες. ἀμύνατε οὖν, ὦ Λα-
 “ κεδαιμόνιοι, καὶ τῷ τῶν Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ τῶνδε
 “ παραβαθέντι, καὶ ἡμῖν ἄνομα παθοῦσιν ἀνταπόδοτε
 “ χάριν δικαίαν ὧν πρόθυμοι γεγενήμεθα, καὶ μὴ τοῖς
 “ τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν, ποιήσατε δὲ τοῖς
 “ Ἑλλησι παράδειγμα οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθή-
 “ σουτες ἀλλ’ ἔργων, ὧν ἀγαθῶν μὲν ὄντων βραχεῖα ἢ
 “ ἀπαγγελία ἀρκεῖ, ἀμαρτανομένων δὲ λόγοι ἔπεσι κοσ-
 “ μηθέντες προκαλύμματα γίνονται. ἀλλ’ ἦν οἱ ἡγε-
 “ μόνες, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς
 “ ξύμπαντας διαγνώμας ποιήσησθε, ἦσόν τις ἐπ’ ἀδί-
 “ κους ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσῃ.”

68. Τοιαῦτα δὲ οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμό-
 νιοι δικασταὶ νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν ὀρθῶς

ἔξιν, εἴ τι ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθασι, διότι τὸν τε ἄλλον χρόνον ἠξίουσαν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Πausανίου μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν, καὶ ὅτε ὕστερον, ἅ πρὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι προείχοντο αὐτοῖς, κοινούς εἶναι κατ' ἐκείνα, ὡς οὐκ ἐδέξαντο, ἠγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει ἔκσπονδοὶ ἤδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθῆναι, αὖθις τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἰσὶν, ὅποτε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον, καὶ ἑξαίρετον ἐποίησαντο οὐδένα. διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν αὐτῶν οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν, οἱ ξυνεπολιορκούντο· γυναῖκας δὲ ἠνδραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνιαυτὸν μὲν τινα Θηβαῖοι Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι, καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονούντες Πλαταιῶν περιῆσαν, ἔδοσαν ἐνοικεῖν· ὕστερον δὲ καθελόντες αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων, ὠκοδόμησαν πρὸς τῷ Ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων ποδῶν πανταχῆ, κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν καὶ ἄνωθεν, καὶ ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν Πλαταιῶν ἐχρήσαντο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἃ ἦν ἐν τῷ τείχει ἐπιπλα, χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες ἀνέθεσαν τῇ Ἡρᾷ, καὶ νεῶν ἑκατόμποδον λίθινον ὠκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώσαντες ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἀποτραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἕνεκα, νομίζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὠφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιαν, ἔπει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ ἐπειδὴ Ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως ἐτελεύτησεν.

69. Αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν Πελοποννησίων, αἱ Λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθοῦσαι, ὡς τότε φεύγουσαι διὰ τοῦ πελάγους, ἔκ τε τῶν Ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι καὶ πρὸς τῇ Κρήτῃ χειμασθεῖσαι, καὶ ἀπ' αὐτῆς σποράδες, πρὸς τὴν Πελοπόννησον κατηνέχθησαν, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ Κυλλήνῃ τρισκαίδεκα τριήρεις Λευκαδίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν, καὶ Βρασίδαν τὸν Τέλλιδος ξύμβουλον Ἀλκίδα ἐπεληλυθότα. ἐβούλοντο γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὡς τῆς Λέσβου ἡμαρτήκεσαν, πλέον τὸ ναυτικὸν ποιήσαντες ἐς τὴν Κέρκυραν πλεῦσαι στασιάζουσιν, δώδεκα μὲν ναυσὶ μόναις παρόντων Ἀθηναίων περὶ Ναύπακτον, πρὶν δὲ πλέον τι ἐπιβοηθῆσαι ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ναυτικὸν, ὅπως προφθάσωσι· καὶ παρεσκευάζοντο ὃ τε Βρασίδης καὶ ὁ Ἀλκίδης πρὸς ταῦτα. 70. οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐστασιάζον, ἐπειδὴ οἱ αἰχμάλωτοι ἦλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμνον ναυμαχιῶν ὑπὸ Κορινθίων ἀφεθέντες, τῷ μὲν λόγῳ ὀκτακοσίων ταλάντων τοῖς προξένοις διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ πεπεισμένοι Κορινθίους Κέρκυραν προσποιῆσαι. καὶ ἔπρασσον οὗτοι, ἕκαστον τῶν πολιτῶν μετιόντες, ὅπως ἀποστήσωσιν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. καὶ ἀφικομένης Ἀττικῆς τε νεὸς καὶ Κορινθίας πρέσβεις ἀγουσῶν, καὶ ἐς λόγους καταστάντων, ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι Ἀθηναίους μὲν ξύμμαχοι εἶναι κατὰ τὰ ξυγκείμενα, Πελοποννησίοις δὲ φίλοι ὥσπερ καὶ πρότερον. καὶ—ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενός τε τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ δήμου προειστήκει,—ὑπάγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐς δίκην, λέγοντες Ἀθηναίους τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν. ὁ δὲ ἀποφυγὼν ἀνθυπάγει αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χάρακας ἐκ τοῦ τε Διὸς τοῦ τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνου· ζημία δὲ καθ' ἐκάστην χάρακα ἐπέκειτο στατήρ. ὀφλόν-

των δὲ αὐτῶν, καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων διὰ πλῆθος τῆς ζημίας, ὅπως ταξάμενοι ἀποδῶσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γὰρ καὶ βουλῆς ὦν) πείθει ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι. οἱ δ' ἐπειδὴ τῷ τε νόμῳ ἐξείργοντο, καὶ ἅμα ἐπυνθάνοντο τὸν Πειθίαν, ἕως ἔτι βουλῆς ἐστὶ, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπείσειν τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίους φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσταντό τε, καὶ λαβόντες ἐγχειρίδια, ἐξαπιναίως ἐς τὴν βουλήν ἐσελθόντες, τὸν τε Πειθίαν κτείνουσι καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν καὶ ἰδιωτῶν ἐς ἐξήκοντα. οἱ δὲ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ ὀλίγοι ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον, ἔτι παροῦσαν. 71. δράσαντες δὲ τοῦτο, καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους, εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθὺς πρέσβεις, περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας, ὡς ξυνέφερε, καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. 72. ἐλθόντων δὲ, οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἐπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγινα. ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα, ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων, ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ· καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει, καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεῖς ἰδρῦθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐδὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἠπειρον. 73. τῇ δ' ὑστεραία ἡκρο-

βολίσαντό τε ὀλίγα, καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἠπείρου ἐπικούροι ὀκτακόσιοι. 74. διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὐθις γίνεται, καὶ νικᾷ ὁ δῆμος, χωρίων τε ἰσχύϊ καὶ πλῆθει προέχων· αἶ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο, βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὄψιαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἐφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας· ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη, καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρήναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἐκάτεροι, ἰσυχάσαντες, τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξαινήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἠπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν. 75. τῇ δ' ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διυτρέφους, Ἀθηναίων στρατηγός, παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε, καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οὐ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκείν, σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησάμενους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν,

ὅπως ἦσσόν τι ἐν κινήσει ὦσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι, καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία, τά τε ὄπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε, καὶ αὐτῶν τινὰς, οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. ὁρῶντες δ' οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἡραῖον ἰκέται, καὶ γίνονται οὐκ ἐλάχιστους τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν, ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας, καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκείσε αὐτοῖς διέπέμπετο.

76. Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης, τετάρτη ἢ πέμπτη ἡμέρα μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν νῆσον διακομιδὴν, αἱ ἐκ τῆς Κυλλήνης Πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς Ἰωνίας πλοῦν, ἔφορμοι οὔσαι, παραγίνονται τρεῖς καὶ πεντήκοντα· ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδα, ὥσπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδης αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει. ὁρμισάμενοι δὲ ἐς Σύβοτα, λιμένα τῆς ἠπείρου, ἅμα ἔφ' ἐπέπλεον τῇ Κερκύρα. 77. οἱ δὲ πολλῶ θορύβῳ, καὶ πεφοβημένοι τά τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλου, παρεσκευάζοντό τε ἅμα ἐξήκοντα ναῦς, καὶ τὰς αἰὲ πληρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραινούντων Ἀθηναίων σφῆς τε εἶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι καὶ ὕστερον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι. ὡς δὲ αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν σποράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθὺς ἠντομόλησαν, ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλή-

λοισ οί ἐμπλέοντες ἐμάχοντο· ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων. ἰδόντες δὲ οί Πελοποννήσιοι τὴν ταραχὴν εἴκοσι μὲν ναυσὶ πρὸς τοὺς Κερκυραίους ἐτάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων, ὧν ἦσαν αἱ δύο, Σαλαμινία καὶ Πάραλος. 78. καὶ οί μὲν Κερκυραῖοι κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπτοντες ἐταλαιπωροῦντο καθ' αὐτούς· οί δ' Ἀθηναῖοι, φοβούμενοι τὸ πλῆθος καὶ τὴν περικύκλωσιν, ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς ἐφ' ἑαυτοὺς τεταγμέναις, προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας καταδύουσι μίαν ναῦν. καὶ μετὰ ταῦτα κύκλον ταξαμένων αὐτῶν περιέπλεον καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. γνόντες δὲ οί πρὸς τοῖς Κερκυραίοις, καὶ δείσαντες μὴ ὅπερ ἐν Ναυπάκτῳ γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι· καὶ γενόμεναι ἀθρόαι αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπίπλεον τοῖς Ἀθηναίοις ἐποιοῦντο. οί δ' ὑπεχώρουν ἤδη πρύμναν κρουόμεναι, καὶ ἅμα τὰς τῶν Κερκυραίων ἐβούλοντο προκαταφυγεῖν, ὅτι μάλιστα ἑαυτῶν σχολῇ τε ὑποχωροῦντων, καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναντίων. ἡ μὲν οὖν ναυμαχία τοιαύτη γενομένη ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν.

79. Καὶ οί Κερκυραῖοι, δείσαντες μὴ σφίσιν ἐπιπλεύσαντες ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς κρατοῦντες, οί πολέμοι ἢ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀναλάβωσιν ἢ καὶ ἄλλο τι νεωτερίσωσι, τοὺς τε ἐκ τῆς νήσου πάλιν ἐς τὸ Ἡραῖον διεκόμισαν καὶ τὴν πόλιν ἐφύλασσαν. οί δ' ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλμησαν πλεῦσαι, κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ, τρισκαίδεκα δὲ ναῦς ἔχοντες τῶν Κερκυραίων ἀπέπλευσαν ἐς τὴν ἡπειρον, ὅθενπερ ἀνηγάγοντο. τῇ δ' ὑστεραία ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐδὲν μᾶλλον ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄντας, καὶ Βρασίδου παραινούντος, ὡς λέγεται, Ἀλκίδα, ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄν-

τος· ἐπὶ δὲ τὴν Λευκίμμην τὸ ἀκρωτήριο ἀποβάντες ἐπόρθουν τοὺς ἀγρούς. 80. ὁ δὲ δῆμος τῶν Κερκυραίων ἐν τούτῳ, περιδεὴς γενόμενος μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες, τοῖς τε ἰκέταις ἤεσαν ἐς λόγους καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις. καὶ τινὰς αὐτῶν ἔπεισαν ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι· ἐπλήρωσαν γὰρ ὅμως τριάκοντα, [προσδεχόμενοι τὸν ἐπίπλου]. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι μέχρι μέσου ἡμέρας δηῶσαντες τὴν γῆν ἀπέπλευσαν, καὶ ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρυκτωρήθησαν ἐξήκοντα νῆες Ἀθηναίων προσπλέουσαι ἀπὸ Λευκάδος· ἄς οἱ Ἀθηναῖοι, πυνθανόμενοι τὴν στάσιν καὶ τὰς μετ' Ἀλκίδου ναῦς ἐπὶ Κέρκυραν μελλούσας πλεῖν, ἀπέστειλαν, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους στρατηγόν. 81. οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερευεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον, πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεύσαι κελεύσαντες, ἄς ἐπλήρωσαν, ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν, ὅσους ἔπεισαν ἐσβῆναι, ἐκβιβάζοντες † ἀνεχρήσαντο †, ἐς τὸ Ἡραῖόν τε ἐλθόντες τῶν ἰκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν, καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἰκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γιγνόμενα, διεφθειραν αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο, ἀνηλοῦντο. ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἄς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς

ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνεον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέρουτες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἕνεκα, καὶ ἄλλοι, χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων, ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνεσθαι, οὐδὲν ὅ τι οὐ ξυνέβη, καὶ ἔτι περαιτέρω. καὶ γὰρ πατήρ παιδα ἀπέκτεινε, καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον. οὕτως ὠμὴ στάσις προὐχώρησε· καὶ ἔδοξε μάλλον, διότι ἐν τοῖς πρώτῃ ἐγένετο, 82. ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν, ὡς εἰπεῖν, τὸ Ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν οὐσῶν ἑκασταχοῦ τοῖς τε τῶν δῆμων προστάταις, τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι, καὶ τοῖς ὀλίγοις, τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν, οὐδ' ἐτοίμων παρακαλεῖν αὐτοὺς, πολεμουμένων δέ, καὶ ξυμμαχίας ἅμα ἑκατέρους τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσποιήσει, ῥαδίως αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζοντι βουλομένοις ἐπορίζοντο. καὶ ἐπεπεσε πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι, γιγνόμενα μὲν καὶ αἰεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ᾗ, μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαιτέρα καὶ τοῖς εἵδεσι διηλλαγμένα, ὡς ἂν ἑκασταὶ αἱ μεταβολαὶ τῶν ξυντυχιῶν ἐφιστῶνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἱ τε πόλεις καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν τοῦ καθ' ἡμέραν βίαιος διδάσκαλος, καὶ πρὸς τὰ παρόντα τὰς ὀργὰς τῶν πολλῶν ὁμοιοῖ. ἐστασίαζέ τε οὖν τὰ τῶν πόλεων, καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που πύσσει τῶν προγενομένων πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας, τῶν τ' ἐπιχειρήσεων περιτεχ-

νήσει καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοπία. καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίω-
 σιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιοῦσει.
 τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρία φιλέταιρος ἐνομίσθη,
 μέλλησις δὲ προμηθὴς δειλία εὐπρεπὴς, τὸ δὲ σῶφρον
 τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα, καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνητὸν ἐπὶ
 πᾶν ἀργόν. τὸ δ' ἐμπλήκτως ὄξυ ἀνδρὸς μοίρα προσ-
 τετέθη, † ἀσφάλεια † δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι, ἀποτροπῆς
 πρόφασις εὐλογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων πιστὸς αἰεὶ, ὁ
 δ' ἀντιλέγων αὐτῷ ὑποπτος. ἐπιβουλεύσας δέ τις, τυ-
 χῶν, ξυνητὸς, καὶ ὑπονοήσας ἔτι δεινότερος· προβου-
 λεύσας δὲ ὅπως μηδὲν αὐτῶν δεήσει, τῆς τε ἐταιρίας
 διαλυτῆς καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμένος. ἀπλῶς δὲ
 ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα κακόν τι δρᾶν ἐπηνείτο, καὶ ὁ
 ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον. καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγ-
 γενὲς τοῦ ἐταιρικοῦ ἀλλοτριώτερον ἐγένετο διὰ τὸ ἐτοι-
 μότερον εἶναι ἀπροφασίστως τολμᾶν· οὐ γὰρ μετὰ τῶν
 κειμένων νόμων ὠφελίας αἰ τοιαῦται ξύνοδοι, ἀλλὰ παρὰ
 τοὺς καθεστῶτας πλεονεξία. καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς
 πίστει οὐ τῷ θεῷ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο ἢ τῷ
 κοινῇ τι παρανομήσαι. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς
 λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ, εἰ προὔχοιεν, καὶ
 οὐ γενναιότητι. ἀντιτιμωρήσασθαί τέ τινα περὶ πλείονος
 ἦν ἢ αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. καὶ ὄρκοι εἴ που ἄρα γένοιτο
 ξυναλλαγῆς, ἐν τῷ αὐτίκα πρὸς τὸ ἄπορον ἐκατέρῳ δι-
 δόμενοι ἴσχυον, οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν· ἐν δὲ
 τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαρσήσῃ, εἰ ἴδοι ἄφρακτον,
 ἦδιον διὰ τὴν πίστιν ἐτιμωρεῖτο ἢ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς,
 καὶ τό τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο καὶ ὅτι ἀπάτη περιγεγόμε-
 νος ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. ῥᾶον δ' οἱ πολ-
 λοὶ κακοῦργοι ὄντες δεξιοὶ κέκληνται, ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοὶ,
 καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται. πάντων

δ' αὐτῶν αἴτιον ἀρχὴ ἢ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν· ἐκ δ' αὐτῶν καὶ ἐς τὸ φιλονεικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες μετ' ὀνόματος ἑκάτεροι εὐπρεποῦς, πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς καὶ ἀριστοκρατίας σῶφρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ θεραπεύοντες ἄθλα ἐποιοῦντο, παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περιγίγνεσθαι ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότατα, ἐπεξήρσαν τε, τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους, οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου, †προτιθέντες, † ἐς δὲ τὸ ἑκατέροις που αἰεὶ ἡδονὴν ἔχον ὀρίζοντες, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ κρατεῖν, ἐτοιμοὶ ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν ἐκπιμπλάναι. ὥστε εὐσεβεία μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπεία δὲ λόγου οἷς ξυμβαλή ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι, ἄμεινον ἤκουον. τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ' ἀμφοτέρων, ἢ ὅτι οὐ ξυνηγωνίζοντο ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι, διεφθείροντο. 83. οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις τῷ Ἑλληνικῷ, καὶ τὸ εὐῆθες, οὐ τὸ γενναῖον πλείστον μετέχει, καταγελασθὲν ἠφανίσθη, τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀπίστως ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν· οὐ γὰρ ἦν ὁ διαλύσων οὔτε λόγος ἐχυρὸς οὔτε ὄρκος φοβερὸς, κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες λογισμῷ ἐς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου, μὴ παθεῖν μᾶλλον προεσκόπουν ἢ πιστεῦσαι ἐδύνατο. καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην ὡς τὰ πλείω περιεγίγνοντο· τῷ γὰρ δεδιέναι τό τε αὐτῶν ἐνδεὲς καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνητὸν, μὴ λόγοις τε ἦσους ὧσι καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι προεπιβουλεύομενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθῆσθαι, καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶς δεῖν λαμβάνειν ἢ γνώμῃ ἕξειστιν, ἄφρακτοι μᾶλλον διεφθείροντο.

84. Ἐν δ' οὖν τῇ Κερκύρα τὰ πολλὰ αὐτῶν προτολήθη, καὶ ὅποσα ὕβρει μὲν ἀρχόμενοι τὸ πλεόν ἢ σωφροσύνη ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παρασχόντων οἱ ἀνταμνόμενοι δράσειαν, πενίας δὲ τῆς εἰωθυίας ἀπαλλαγείοντες τινες, μάλιστα δ' ἂν διὰ πάθους ἐπιθυμούντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, παρὰ δίκην γινώσκοιεν, οἳ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξία, ἀπὸ ἴσου δὲ μάλιστα ἐπίοντες, ἀπαιδευσία ὀργῆς πλείστον ἐκφερόμενοι, ὡμῶς καὶ ἀπαιτήτως ἐπέλθοιεν. ξυνταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ πόλει, καὶ τῶν νόμων κρατήσασα ἢ ἀνθρωπεῖα φύσις, εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένῃ ἐδήλωσεν ἀκρατῆς μὲν ὀργῆς οὕσα, κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προὔχοντος· οὐ γὰρ ἂν τοῦ τε ὀσίου τὸ τιμωρεῖσθαι προὔτιθεσαν, τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτουσαν ἰσχὺν εἶχε τὸ φθονεῖν. ἀξιούσιν τε τοὺς κοινούς περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἀνθρωποι νόμους, ἀφ' ὧν ἅπασιν ἐλπίς ὑπόκειται σφαλῆσι κὰν αὐτοὺς διασώζεσθαι, ἐν ἄλλων τιμωρίαις προκαταλύειν, καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι, εἴ ποτε ἄρα τις κινδυνεύσας τινὸς δεήσεται αὐτῶν.

85. Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν Κερκυραῖοι τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς πρώταις ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο, καὶ ὁ Εὐρυμέδων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ταῖς ναυσίν· ὕστερον δὲ οἱ φεύγοντες τῶν Κερκυραίων (διεσώθησαν γὰρ αὐτῶν ἐς πεντακοσίους) τείχη τε λαβόντες, ἃ ἦν ἐν τῇ ἠπείρῳ, ἐκράτουν τῆς πέραν οἰκείας γῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ὀρμώμενοι † ἐληΐζοντο † τοὺς ἐν τῇ νήσῳ καὶ πολλὰ ἔβλαπτον, καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐγένετο ἐν τῇ πόλει. ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον περὶ καθόδου· καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπράσσετο, ὕστερον χρόνῳ πλοῖα καὶ ἐπικούρους παρασκευασάμενοι διέβησαν ἐς τὴν

νῆσον ἑξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες, καὶ τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες, ὅπως ἀπόγνοια ἦ τοῦ ἄλλο τι ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες ἐς τὸ ὄρος τὴν Ἰστώνην, τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι ἔφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ τῆς γῆς ἐκράτουν.

86. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς ἔστειλαν ἐς Σικελίαν, καὶ Λάχητα τὸν Μελανώπου στρατηγὸν αὐτῶν καὶ Χαροιάδην τὸν Εὐφιλήτου. οἱ γὰρ Συρακόσιοι καὶ Λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλήλοις καθέστασαν. ξύμμαχοι δὲ τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἦσαν, πλὴν Καμαριναίων, αἱ ἄλλαι Δωρίδες πόλεις, αἴπερ καὶ πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων τὸ πρῶτον ἀρχομένου τοῦ πολέμου ξυμμαχίαν ἐτάχθησαν, οὐ μέντοι ξυνεπολέμησάν γε, τοῖς δὲ Λεοντίνοις αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις καὶ Καμάρια· τῆς δὲ Ἰταλίας Λοκροὶ μὲν Συρακοσίων ἦσαν, Ῥηγῖνοι δὲ κατὰ τὸ ξυγγενὲς Λεοντίνων. ἐς οὖν τὰς Ἀθήνας πέμψαντες οἱ τῶν Λεοντίνων ξύμμαχοι, κατὰ τε παλαιὰν ξυμμαχίαν καὶ ὅτι Ἴωνες ἦσαν, πείθουσι τοὺς Ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς· ὑπὸ γὰρ τῶν Συρακοσίων τῆς τε γῆς εἴργοντο καὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἔπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῆς μὲν οἰκειότητος προφάσει, βουλόμενοι δὲ μήτε σῖτον ἐς τὴν Πελοπόννησον ἄγεσθαι αὐτόθεν, πρόπειράν τε ποιούμενοι εἰ σφίσι δυνατὰ εἶη τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ὑποχείρια γενέσθαι. καταστάντες οὖν ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας τὸν πόλεμον ἐποιούντο μετὰ τῶν ξυμμάχων. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

87. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἡ νόσος τὸ δεύτερον ἐπέπεσε τοῖς Ἀθηναίοις, ἐκλιπούσα μὲν οὐδένα χρόνον τὸ παντάπασιν, ἐγένετο δὲ τις ὅμως διακωχή. παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον οὐκ ἔλασσον ἐνιαυτοῦ, τὸ δὲ

πρότερον καὶ δύο ἔτη, ὥστε †'Αθηναίων† γε μὴ εἶναι ὅ τι μᾶλλον [τούτου] ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. τετρακοσίων γὰρ ὀπλιτῶν καὶ τετρακισχιλίων οὐκ ἐλάσσους ἀπέθανον ἐκ τῶν τάξεων, καὶ τριακοσίων ἰππέων, τοῦ δὲ ἄλλου ὄχλου ἀνεξέυρετος ἀριθμός. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ πολλοὶ τότε σεισμοὶ τῆς γῆς, ἐν τε 'Αθήναις καὶ ἐν Εὐβοίᾳ καὶ ἐν Βοιωτοῖς, καὶ μάλιστα ἐν Ὀρχομενῷ τῷ Βοιωτίῳ.

88. Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ 'Αθηναῖοι καὶ 'Ρηγῖνοι τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τριάκοντα ναυσὶ στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους καλουμένας· θέρους γὰρ δι' ἀνδρίαν ἀδύνατα ἦν ἐπιστρατεύειν. νέμονται δὲ Λιπαραιοὶ αὐτὰς, Κνιδίων ἀποικοὶ ὄντες. οἰκοῦσι δ' ἐν μιᾷ τῶν νήσων οὐ μεγάλη, καλεῖται δὲ Λιπάρα· τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὀρμώμενοι γεωργοῦσι, Διδύμην καὶ Στρογγύλην καὶ 'Ιεράν. νομίζουσι δὲ οἱ ἐκείνη ἄνθρωποι ἐν τῇ 'Ιεράῳ ὡς ὁ Ἡφαιστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νύκτα φαίνεται πῦρ ἀναδιδούσα πολὺ καὶ τὴν ἡμέραν καπνόν. κείνται δὲ αἱ νῆσοι αὐταὶ κατὰ τὴν Σικελῶν καὶ Μεσσηνίων γῆν, ξύμμαχοι δ' ἦσαν Συρακοσίων. τεμόντες δ' οἱ 'Αθηναῖοι τὴν γῆν, ὡς οὐ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐς τὸ 'Ρήγιον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

89. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι μέχρι μὲν τοῦ ἰσθμοῦ ἦλθον ὡς ἐς τὴν 'Αττικὴν ἐσβαλοῦντες, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου ἡγουμένου, Λακεδαιμονίων βασιλέως, σεισμῶν δὲ γενομένων πολλῶν ἀπετράποντο πάλιν, καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. καὶ περὶ τούτους τοὺς χρόνους τῶν σεισμῶν κατεχόντων, τῆς Εὐβοίας ἐν Ὀροβίαις ἢ θάλασσα †ἐπέελθουσα† ἀπὸ τῆς τότε οὕσης γῆς καὶ κυματωθεῖσα ἐπήλθε τῆς

πόλεως μέρος τι, καὶ τὸ μὲν κατέκλυσε, τὸ δ' ὑπενόστησε, καὶ θάλασσα νῦν ἐστὶ πρότερον οὔσα γῆ· καὶ ἀνθρώπους διέφθειρεν, ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόντες. καὶ περὶ Ἀταλάντην τὴν ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπουντίοις νῆσον παραπλησία γίγνεται ἐπὶ κλυσίς, καὶ τοῦ τε φρουρίου τῶν Ἀθηναίων παρεῖλε, καὶ δύο νεῶν ἀνειλκυσμένων τὴν ἑτέραν κατέαξεν. ἐγένετο δὲ καὶ ἐν Πεπαρήθῳ κύματος ἐπαναχώρησίς τις, οὐ μόντοι ἐπέκλυσέ γε· καὶ σεισμός τοῦ τείχους τὸ κατέβαλε καὶ τὸ πρυτανεῖον καὶ ἄλλας οἰκίας ὀλίγας. αἴτιον δ' ἔγωγε νομίζω τοῦ τοιούτου, ἧ ἰσχυρότατος ὁ σεισμός ἐγένετο, κατὰ τοῦτο ἀποστέλλειν τε τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξαπίνης πάλιν ἐπισπωμένην βιαιότερον τὴν ἐπὶ κλυσίαν ποιεῖν· ἄνευ δὲ σεισμοῦ οὐκ ἂν μοι δοκεῖ τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι γενέσθαι.

90. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐπολέμουν μὲν καὶ ἄλλοι, ὡς ἐκάστοις ξυνέβαινε, ἐν τῇ Σικελίᾳ, καὶ αὐτοὶ οἱ Σικελιώται ἐπ' ἀλλήλους στρατεύοντες καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ξὺν τοῖς σφετέροις ξυμμάχοις· ἃ δὲ λόγου μάλιστα ἄξια ἢ μετὰ τῶν Ἀθηναίων οἱ ξύμμαχοι ἔπραξαν ἢ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ ἀντιπολέμιοι, τούτων μνησθήσομαι. Χαροιάδου γὰρ ἤδη τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ τεθνηκότος ὑπὸ Συρακοσίων πολέμῳ, Λάχης ἄπασαν ἔχων τῶν νεῶν τὴν ἀρχὴν ἐστράτευσε μετὰ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ Μυλὰς τὰς τῶν Μεσσηνίων. ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι, καὶ τινα καὶ ἐνέδραν πεποιημένα τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τοὺς τε ἐκ τῆς ἐνέδρας τρέπουσι, καὶ διαφθείρουσι πολλοὺς, καὶ τῷ ἐρύματι προσβαλόντες ἠνάγκασαν ὁμολογῆσαι τὴν τε ἀκρόπολιν παραδούναι καὶ ἐπὶ Μεσσήνην ξυστρατεῦσαι. καὶ μετὰ τοῦτο

ἐπελθόντων οἱ Μεσσήνιοι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν
 ξυμμάχων προσεχώρησαν καὶ αὐτοὶ, ὁμήρους τε δόντες
 καὶ τᾶλλα πιστὰ παρασχόμενοι.

91. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα μὲν
 ναῦς ἔστειλαν περὶ Πελοπόννησον, ὧν ἑστρατήγει Δη-
 μοσθένης τε ὁ Ἀλκισθένης καὶ Προκλῆς ὁ Θεοδώρου,
 ἐξήκοντα δὲ εἰς Μῆλον καὶ δισχιλίους ὀπλίτας· ἑστρα-
 τήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου. τοὺς γὰρ Μηλίους
 ὄντας νησιώτας, καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν οὐδὲ εἰς τὸ
 αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι, ἐβούλοντο προσαγαγέσθαι. ὡς
 δὲ αὐτοῖς δηουμένης τῆς γῆς οὐ προσεχώρουν, ἄραντες
 ἐκ τῆς Μῆλου αὐτοὶ μὲν ἔπλευσαν εἰς Ὀρωπὸν τῆς πέ-
 ραν γῆς, ὑπὸ νύκτα δὲ σχόντες εὐθὺς ἐπορεύοντο οἱ
 ὀπλίται ἀπὸ τῶν νεῶν περὶ εἰς Τάναγραν τῆς Βοιωτίας.
 οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ Ἀθηναῖοι, Ἴππονίκου τε
 τοῦ Καλλίου στρατηγούντος καὶ Εὐρυμέδοντος τοῦ Θου-
 κλέους, ἀπὸ σημείου εἰς τὸ αὐτὸ κατὰ γῆν ἀπήντων. καὶ
 στρατοπεδευσάμενοι ταύτην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Τανάγρα
 ἐδήρουν καὶ ἐνηλίσαντο. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, μάχῃ κρατή-
 σαντες τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων καὶ Θηβαίων
 τινὰς προσβεβηθηκότας, καὶ ὄπλα λαβόντες καὶ τρο-
 παῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν, οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν, οἱ
 δὲ ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ παραπλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἐξ-
 ἠκοντα ναυσὶ τῆς Λοκρίδος τὰ ἐπιθαλάσσια ἔτεμε, καὶ
 ἀνεχώρησεν ἐπ' οἴκου.

92. Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τούτον Λακεδαιμόνιοι Ἡρά-
 κλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ ἀποικίαν καθίσταντο, ἀπὸ τοι-
 ᾶσδε γνώμης. Μηλιῆς οἱ ξύμπαντες εἰσὶ μὲν τρία μέρη,
 Παράλιοι, Ἱερῆς, Τραχίνιοι· τούτων δὲ οἱ Τραχίνιοι
 πολέμῳ ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οἰταίων ὁμόρων ὄντων, τὸ
 πρῶτον μελλήσαντες Ἀθηναίοις προσθεῖναι σφᾶς αὐ-

τοὺς, δείσαντες δὲ μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ὦσι, πέμπουσιν ἐς Λακεδαίμονα, ἐλόμενοι πρεσβευτὴν Τισαμενόν. ξυνεπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ Δωριῆς, ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι· ὑπὸ γὰρ τῶν Οἰταίων καὶ αὐτοὶ ἐφθείροντο. ἀκούσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι γνώμην εἶχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε Τραχινίοις βουλόμενοι καὶ τοῖς Δωριεῦσι τιμωρεῖν. καὶ ἄμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου καλῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἢ πόλις καθίστασθαι· ἐπὶ τε γὰρ τῇ Εὐβοίᾳ ναυτικὸν παρασκευασθῆναι ἂν, ὥστ' ἐκ βραχέος τὴν διάβασιν γίνεσθαι, τῆς τε ἐπὶ Θράκης παρόδου χρησίμως ἕξειν. τό τε ξύμπαν ὥρμητο τὸ χωρίον κτίζειν. πρῶτον μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήρουντο, κελεύοντος δὲ ἐξέπεμψαν τοὺς οἰκίητορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιοίκων, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἔπεσθαι, πλὴν Ἰώνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ ἔστιν ὧν ἄλλων ἐθνῶν. οἰκισταὶ δὲ τρεῖς Λακεδαιμονίων ἠγήσαντο, Λέων καὶ Ἀλκίδας καὶ Δαμάγων. καταστάντες δὲ ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται, ἀπέχουσα Θερμοπυλῶν σταδίους μάλιστα τεσσαράκοντα, τῆς δὲ θαλάσσης εἴκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο, καὶ ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας, κατ' αὐτὸ τὸ στενὸν, ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς εἴη. 93. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικιζομένης τὸ πρῶτον ἔδρισάν τε, καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ Εὐβοίᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχὺς ἐστὶν ὁ διάπλους πρὸς τὸ Κήναιον τῆς Εὐβοίας. ἔπειτα μέντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη· οὐ γὰρ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς δεινὸν οὐδέν. αἴτιον δὲ ἦν· οἱ τε Θεσσαλοὶ ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτη χωρίων, καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῆ ἐκτίζετο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλη ἰσχυὶ παροικῶσιν, ἐφθειρον καὶ διὰ παντὸς ἐπολέμουν ἀνθρώποις νεο-

καταστάτοις, ἕως ἐξετρήχωσαν γενομένους τὸ πρῶτον καὶ πάνυ πολλούς· πᾶς γάρ τις Λακεδαιμονίων οἰκίζόντων θαρσαλέως ἦει, βέβαιον νομίζων τὴν πόλιν. οὐ μέντοι ἦκιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ἀφικνούμενοι τὰ πράγματά τε ἔφθειρον καὶ ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκφοβήσαντες τοὺς πολλοὺς, χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἂν οὐ καλῶς ἐξηγούμενοι, ὥστε ῥᾶον ἤδη αὐτῶν οἱ πρόσκοικοι ἐπεκράτουν.

94. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃν ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατείχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριάκοντα νεῶν Ἀθηναῖοι περὶ Πελοπόννησον ὄντες πρῶτον ἐν Ἐλλομένῳ τῆς Λευκαδίας φρουροὺς τινὰς λοχήσαντες διέφθειραν, ἔπειτα ὕστερον ἐπὶ Λευκάδα μείζονα στόλῳ ἦλθον, Ἀκαρνασί τε πᾶσιν, οἱ πανδημεὶ πλήν Οἰνιαδῶν ξυνέσποντο, καὶ Ζακυνθίοις καὶ Κεφαλλῆσι καὶ Κερκυραίων πεντεκαίδεκα ναυσί. καὶ οἱ μὲν Λευκάδιοι, τῆς τε ἔξω γῆς δηουμένης καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ ἴσθμου, ἐν ἧ καὶ ἡ Λευκάς ἐστι καὶ τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος, πλήθει βιαζόμενοι ἠσύχαζον· οἱ δὲ Ἀκαρναῆες ἠξίουσαν Δημοσθένην τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων ἀποτειχίζειν αὐτοὺς, νομίζοντες ῥαδίως τ' ἂν ἐκπολιορκῆσαι πόλεός τε αἰεὶ σφίσι πολεμίας ἀπαλλαγῆναι. Δημοσθένης δ' ἀναπέιθεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ Μεσσηνίων ὡς καλὸν αὐτῷ στρατιᾶς τοσαύτης ξυνειλεγμένης Αἰτωλοῖς ἐπιθέσθαι, Ναυπάκτῳ τε πολεμίοις οὖσι, καὶ ἦν κρατήσῃ αὐτῶν, ῥαδίως καὶ τὸ ἄλλο ἠπειρωτικὸν τὸ ταύτῃ Ἀθηναίοις προσποιήσῃ. τὸ γὰρ ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν καὶ μάχιμον, οἰκοῦν δὲ κατὰ κόμας ἀτειχίστους, καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ, καὶ σκευῇ ψιλῇ χρώμενον, οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, πρὶν ξυμβοηθῆσαι, καταστραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δ' ἐκέλευον

πρῶτον μὲν Ἀποδώτοις, ἔπειτα δὲ Ὀφιονεῦσι, καὶ μετὰ
 τούτους Εὐρυτάσιν, ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν Αἰ-
 τωλῶν, ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν καὶ ὠμοφάγοι εἰσὶν,
 ὡς λέγονται· τούτων γὰρ ληφθέντων ῥαδίως καὶ τᾶλλα
 προσχωρήσειν. 95. ὁ δὲ τῶν Μεσσηνίων χάριτι πει-
 σθείς, καὶ μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν Ἀθηναίων
 δυνάμεως τοῖς ἠπειρώταις ξυμμάχοις μετὰ τῶν Αἰτωλῶν
 δύνασθαι ἂν κατὰ γῆν ἐλθεῖν ἐπὶ Βοιωτοὺς διὰ Λοκρῶν
 τῶν Ὀζολῶν ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρικόν, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν
 Παρνασσόν, ἕως καταβαίῃ ἐς Φωκέας, οἱ προθύμως ἐδό-
 κουν κατὰ τὴν Ἀθηναίων αἰεὶ ποτε φιλίαν ξυστρατεύειν
 ἢ καὶ βίᾳ προσαχθῆναι· καὶ Φωκεῦσιν ἤδη ὄμορος ἢ
 Βοιωτία ἐστίν· ἄρας οὖν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ
 τῆς Λευκάδος ἀκόντων Ἀκαρνάνων, παρέπλευσεν ἐς
 Σόλλιον. κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν τοῖς Ἀκαρνᾶσιν, ὡς
 οὐ προσεδέξαντο διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισιν,
 αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, Κεφαλλῆσι καὶ Μεσσηνίοις
 καὶ Ζακυνθίοις καὶ Ἀθηναίων τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις
 τῶν σφετέρων νεῶν (αἱ γὰρ πεντεκαίδεκα τῶν Κερκυ-
 ραίων ἀπῆλθον νῆες), ἐστράτευσεν ἐπ' Αἰτωλοῦς. ὠρ-
 μάτο δὲ ἐξ Οἰνεῶνος τῆς Λοκρίδος. οἱ δὲ Ὀζόλαι οὗτοι
 Λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ ἔδει αὐτοὺς πανστρατιᾷ
 ἀπαντῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὴν μεσόγειαν· ὄντες γὰρ
 ὄμοροι τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ ὁμόσκειοι, μεγάλη ὠφελία
 ἐδόκουν εἶναι ξυστρατεύοντες μάχης τε ἐμπειρία τῆς
 ἐκείνων καὶ χωρίων. 96. αὐλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν
 τοῦ Διὸς τοῦ Νεμείου τῷ ἱερῷ, ἐν ᾧ Ἡσίοδος ὁ ποι-
 ητῆς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτη ἀποθανεῖν, χρησθὲν αὐτῷ
 ἐν Νεμέᾳ τούτο παθεῖν, ἅμα τῇ ἕω ἄρας ἐπορεύετο ἐς
 τὴν Αἰτωλίαν. καὶ αἰρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Ποτιδανίαν
 καὶ τῇ δευτέρᾳ Κροκύλειον καὶ τῇ τρίτῃ Τείχιον, ἔμενέ

τε αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν ἐς Εὐπάλιον τῆς Λοκρίδος ἀπέπεμψε· τὴν γὰρ γνώμην εἶχε ἄλλα καταστρεψάμενος, οὕτως ἐπὶ Ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλουτο ξυγχωρεῖν, ἐς Ναύπακτον ἐπαναχωρήσας, στρατεῦσαι ὕστερον. τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς οὐκ ἐλάνθανεν αὕτη ἢ παρασκευὴ, οὔτε ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεβουλευέτο, ἐπειδὴ τε ὁ στρατὸς ἐσεβέβληκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες, ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι Ὀφιονέων οἱ πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, Βωμῆς καὶ Καλλιῆς, ἐβοήθησαν. 97. τῷ δὲ Δημοσθένει τοιούδε τι οἱ Μεσσήνιοι παρήνουν, ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον· ἀναδιδάσκοντες αὐτὸν τῶν Αἰτωλῶν ὡς εἴη ῥαδία ἢ αἵρεσις, ἰέναι ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὰς κόμας, καὶ μὴ μένειν ἕως ἂν ξύμπαντες ἀθροισθέντες ἀντιτάξωνται, τὴν δ' ἐν ποσὶν ἀεὶ πειρᾶσθαι αἰρεῖν. ὁ δὲ τούτοις τε πεισθεὶς καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίσας, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ ἠναντιοῦτο, τοὺς Λοκροὺς οὐκ ἀναμείνας οὐς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι (ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεὴς ἦν μάλιστα) ἐχώρει ἐπὶ Αἰγίτιον, καὶ κατὰ κράτος αἰρεῖ ἐπιών. ὑπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν λόφων τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως· ἦν γὰρ ἐφ' ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὀγδοήκοντα σταδίου μάλιστα. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ (βεβοηθηκότες γὰρ ἤδη ἦσαν ἐπὶ τὸ Αἰγίτιον) προσέβαλλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ ἐσηκόντιζον, καὶ ὅτε μὲν ἐπίοι τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ὑπεχώρουν, ἀναχωροῦσι δὲ ἐπέκειντο· καὶ ἦν ἐπὶ πολὺ τοιαύτη ἡ μάχη, διώξεις τε καὶ ὑπαγωγαί, ἐν οἷς ἀμφοτέροις ἦσσοις ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι. 98. μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται εἶχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς καὶ οἰοί τε ἦσαν χρῆσθαι, οἱ δὲ ἀντεῖχον· τοξενόμενοι γὰρ οἱ Αἰτωλοὶ, ἄνθρωποι ψιλοὶ, ἀνεστέλλοντο· ἐπειδὴ δὲ τοῦ τε

τοξάρχου ἀποθανόντος οὗτοι διεσκεδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐεκεμήκεσαν καὶ ἐπὶ πολὺ τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἳ τε Αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον, οὕτω δὴ τραπόμενοι ἔφευγον, καὶ ἐσπίπτουτες ἔς τε χαράδρας ἀνεκβάτους καὶ χωρία ὧν οὐκ ἦσαν ἔμπειροι διεφθείροντο· καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν αὐτοῖς τῶν ὁδῶν, Χρόμων ὁ Μεσσήμιος, ἐτύγχανε τεθνηκώς. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες, πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ κατὰ πόδας αἰρούντες ἀνθρωποὶ ποδώκεις καὶ ψιλοὶ διέφθειρον, τοὺς δὲ πλείους τῶν ὁδῶν ἀμαρτάνοντας καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερομένους, ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομισάμενοι περιεπίμπρασαν· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἀθηναίων, μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος, ὅθεν περ καὶ ὠρμήθησαν, οἱ περιγεύμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε ξυμμάχων πολλοὶ καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων ὀπλίται περὶ εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν, τοσοῦτοι μὲν τὸ πλῆθος, καὶ ἡλικία ἢ αὐτή· οὗτοι βέλτιστοι δὲ ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Ἀθηναίων πόλεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος στρατηγὸς Προκλῆς. τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελόμενοι παρὰ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐς Ναύπακτον, ὕστερον ἐς τὰς Ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δημοσθένης δὲ περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα ὑπελείφθη, τοῖς πεπραγμένοις φοβούμενος τοὺς Ἀθηναίους.

99. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ οἱ περὶ Σικελίαν Ἀθηναῖοι, πλεύσαντες ἐς τὴν Λοκρίδα, ἐν ἀποβάσει τέ τιμι τοὺς προσβοηθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν, καὶ περιπόλιον αἰροῦσιν ὃ ἦν ἐπὶ τῷ Ἀλῆκι ποταμῷ.

100. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Αἰτωλοὶ, προπέμψαντες πρότερον ἔς τε Κόρινθον καὶ ἔς Λακεδαίμονα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν Ὀφιονέα καὶ Βοριάδην τὸν Εὐρυτάνα καὶ Τίσανδρον τὸν Ἀπόδωτον, πείθουσιν ὥστε σφίσι πέμψαι στρατιὰν ἐπὶ Ναύπακτον διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴν. καὶ ἐξέπεμψαν Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον τρισχιλίους ὀπλίτας τῶν ξυμμάχων. τούτων ἦσαν πεντακόσιοι ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Τραχίνοι πόλεως, τότε νεοκτίστου οὔσης· Σπαρτιάτης δ' ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ Μακάριος καὶ Μενεδαῖος οἱ Σπαρτιάται. 101. ξυλληγέτος δὲ τοῦ στρατεύματος ἔς Δελφοὺς ἐπεκηρυκεύετο Εὐρύλοχος Λοκροῖς τοῖς Ὀζόλαις· διὰ τούτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς Ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν Ἀθηναίων ἐβούλετο ἀποστῆσαι αὐτούς. ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Ἀμφισσῆς διὰ τὸ τῶν Φωκέων ἔχθος δεδιότες· καὶ αὐτοὶ πρῶτον δόντες ὀμήρους καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι, φοβουμένους τὸν ἐπίοντα στρατὸν, πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὀμόρους αὐτοῖς Μινονέας (ταύτη γὰρ δυσσεβολώτατος ἡ Λοκρίς), ἔπειτα Ἴπνεάς καὶ Μεσσαπίους καὶ Τριταιέας καὶ Χαλαίους καὶ Τολοφωνίους καὶ Ἡσσίους καὶ Οἰανθέας. οὗτοι καὶ ξυνεστράτευον πάντες. Ὀλπαῖοι δὲ ὀμήρους μὲν ἔδουσαν, ἠκολούθουν δὲ οὐ· καὶ Ὑαῖοι οὐκ ἔδουσαν ὀμήρους, πρὶν αὐτῶν εἶλον κώμην, Πόλιν ὄνομα ἔχουσαν. 102. ἐπειδὴ δὲ παρεσκευάστο πάντα καὶ τοὺς ὀμήρους κατέθετο ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρικόν, ἐχώρει τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακτον διὰ τῶν Λοκρῶν, καὶ πορευόμενος Οἰνεῶνα αἰρεῖ αὐτῶν καὶ Εὐπάλιον· οὐ γὰρ προσεχώρησαν. γενόμενοι δ' ἐν τῇ Ναυπακτίᾳ, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη προσβεβηθηκότες, ἐδήρουν τὴν γῆν, καὶ τὸ προάστειον ἀτείχιστον ὄν εἶλον· ἐπὶ τε Μολύ-

κριον ἐλθόντες, τὴν Κορινθίων μὲν ἀποικίαν Ἀθηναίων δὲ ὑπήκουον, αἰροῦσι. Δημοσθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος (ἔτι γὰρ ἐτύγχανεν ὦν μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας περὶ Ναυπακτον) προαισθόμενος τοῦ στρατοῦ καὶ δείσας περὶ αὐτῆς, ἐλθὼν πείθει Ἀκαρνανάνας, χαλεπῶς διὰ τὴν ἐκ τῆς Λευκάδος ἀναχώρησιν, βοηθῆσαι Ναυπάκτῳ. καὶ πέμπουσι μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν νεῶν χιλίους ὀπλίτας, οἱ ἐσελθόντες περιεποίησαν τὸ χωρίον. δεινὸν γὰρ ἦν μὴ μεγάλου ὄντος τοῦ τείχους, ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων, οὐκ ἀντίσχωσιν. Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ὡς ἦσθοντο τὴν στρατιὰν ἐσεληλυθυῖαν καὶ ἀδύνατον ὄν τὴν πόλιν βία ἐλεῖν, ἀνεχώρησαν, οὐκ ἐπὶ Πελοποννήσου, ἀλλ' ἐς τὴν Αἰολίδα τὴν νῦν καλουμένην Καλυδῶνα καὶ Πλευρῶνα καὶ ἐς τὰ ταύτη χωρία καὶ ἐς Πρόσχιον τῆς Αἰτωλίας. οἱ γὰρ Ἀμπρακιῶται, ἐλθόντες πρὸς αὐτοὺς, πείθουσιν ὥστε μετὰ σφῶν Ἄργει τε τῷ Ἀμφιλοχικῷ καὶ Ἀμφιλοχίᾳ τῇ ἄλλῃ ἐπιχειρῆσαι καὶ Ἀκαρνανίᾳ, ἅμα λέγοντες ὅτι, ἦν τούτων κρατήσωσι, πᾶν τὸ ἠπειρωτικὸν Λακεδαιμονίοις ξύμμαχον καθεστήξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος πεισθεὶς καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἀφείς ἠσύχαζε τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἕως τοῖς Ἀμπρακιώταις ἐκστρατευσαμένοις περὶ τὸ Ἄργος δέοι βοηθεῖν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

103. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι τοῦ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἐπελθόντες μετὰ τῶν Ἑλλήνων ξυμμάχων, καὶ ὅσοι Σικελῶν κατὰ κράτος ἀρχόμενοι ὑπὸ Συρακοσίων, καὶ ξύμμαχοι ὄντες, ἀποστάντες αὐτοῖς ἀπὸ Συρακοσίων ξυνεπολέμουν, ἐπ' Ἰησσαν, τὸ Σικελικὸν πόλισμα, οὐ τὴν ἀκρόπολιν Συρακόσιοι εἶχον, προσέβαλλον καὶ ὡς οὐκ ἐδύναντο ἐλεῖν, ἀπήεσαν. ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει ὑστέροις Ἀθηναίων τοῖς ξυμμάχοις ἀνα-

χωροῦσιν ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τοῦ τειχίσματος Συρακόσιοι, καὶ προσπεσόντες τρέπουσὶ τε μέρος τι τοῦ στρατοῦ καὶ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλίγους. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Λοκρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμενοι κατὰ τὸν Καικῖνον ποταμὸν, τοὺς προσβοηθούντας Λοκρῶν μετὰ Προξένου τοῦ Καπάτωνος ὡς τριακοσίους μάχη ἐκράτησαν, καὶ ὄπλα λαβόντες ἀπεχώρησαν.

104. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον ἐκάθηραν Ἀθηναῖοι κατὰ χρησμόν δὴ τινα. ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτήν, οὐχ ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη, τοιῶδε τρόπῳ. θῆκαι ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ, πάσας ἀνεῖλον, καὶ τὸ λοιπὸν προεῖπον μῆτε ἐναποθνήσκειν ἐν τῇ νήσῳ μῆτε ἐντίκτειν, ἀλλ' ἐς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι. (ἀπέχει δὲ ἡ Ῥήνεια τῆς Δήλου οὕτως ὀλίγον, ὥστε Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος, ἰσχύσας τινὰ χρόνον ναυτικῶ, καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἄρξας καὶ τὴν Ῥήνειαν ἐλὼν, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ ἀλύσει δήσας πρὸς τὴν Δῆλον.) καὶ τὴν πεντετηρίδα τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν οἱ Ἀθηναῖοι, τὰ Δήλια. ἦν δέ ποτε καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος ἐς τὴν Δῆλον τῶν Ἰώνων τε καὶ περικτιόνων νησιωτῶν· ξύν τε γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐθεώρουν, ὥσπερ νῦν ἐς τὰ Ἐφέσια Ἴωνες, καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μουσικὸς, χοροὺς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος ὅτι τοιαῦτα ἦν, ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε, ἃ ἔστιν ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος·

ἄλλοτε Δήλω, Φοῦβε, μάλιστά γε θυμὸν ἐτέρφθης,
 ἔνθα τοι ἐλκεχίτωνες Ἴάωνες ἠγερέθονται,

σὺν σφοῖσιν τεκέεσσι γυναιξί τε σὴν ἐς ἀγυιάν·
 ἔνθα σε πυγμαχίῃ καὶ ὄρχηστῷ καὶ αἰοιδῇ
 μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅταν καθέσωσιν ἀγῶνα.

ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγῶν ἦν καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίτων,
 ἐν τοῖσδε αὖ δηλοῖ, ἃ ἔστιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου· τὸν
 γὰρ Δηλιακὸν χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας, ἐτελεύτα
 τοῦ ἐπαίνου ἐς τὰδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμ-
 νήσθη·

ἀλλ' ἄγεθ', ἰλήκοι μὲν Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξὺν,
 χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθε
 μνήσασθ', ὅπποτε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
 ἐνθάδ' ἀνείρηται ταλαπείριος ἄλλος ἐπελθὼν
 “ ὦ κούραι, τίς δ' ὕμμιν ἀνὴρ ἦδιστος αἰοιδῶν
 “ ἐνθάδε πωλεῖται, καὶ τέφ' τέρπεσθε μάλιστα;”
 ὑμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθ' εὐφίμωσ
 “ τυφλὸς ἀνὴρ, οἰκέϊ δὲ Χίῳ ἐνι παιπαλοέσση.”

τοσαῦτα μὲν Ὅμηρος ἐτεκμηρίωσεν, ὅτι ἦν καὶ τὸ πά-
 λαι μεγάλη ξύνοδος καὶ ἑορτὴ ἐν τῇ Δήλῳ· ὕστερον δὲ
 τοὺς μὲν χοροὺς οἱ νησιῶται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μεθ' ἱερῶν
 ἔπεμπον, τὰ δὲ περὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ πλείστα
 κατελύθη ὑπὸ ξυμφορῶν, ὡς εἰκὸς, πρὶν δὴ οἱ Ἀθη-
 ναῖοι τότε τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν καὶ ἵπποδρομίας, ὃ πρό-
 τερον οὐκ ἦν.

105. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀμπρακιῶται, ὥσπερ
 ὑποσχόμενοι Εὐρυλόχῳ τὴν στρατιὰν κατέσχον, ἐκστρα-
 τεύονται ἐπὶ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν τρισχιλίους ὀπλί-
 ταις, καὶ ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀργεῖαν καταλαμβάνουσιν
 Ὀλπας, τεῖχος ἐπὶ λόφου ἰσχυρὸν πρὸς τῇ θαλάσ-
 σῃ, ὃ ποτε Ἀκαρνᾶνες τειχισάμενοι κοινῶ δικαστηρίῳ
 ἐχρῶντο· ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῆς Ἀργείων πόλεως, ἐπιθλασ-
 σίας οὔσης, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ
 Ἀκαρνᾶνες οἱ μὲν ἐς Ἄργος ξυμβοήθουν, οἱ δὲ τῆς

Ἀμφιλοχίας ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ ὃ Κρήναι καλεῖται, φυλάσσοντες τοὺς μετὰ Εὐρυλόχου Πελοποννησίους, μὴ λάθωσι πρὸς τοὺς Ἀμπρακιώτας διελθόντες, ἐστρατοπεδεύσαντο· πέμπουσι δὲ καὶ ἐπὶ Δημοσθένην τὸν ἐς τὴν Αἰτωλίαν Ἀθηναίων στρατηγήσαντα, ὅπως σφίσι ἡγεμῶν γίγνηται, καὶ ἐπὶ τὰς εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων, αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον οὔσαι, ὧν ἦρχεν Ἀριστοτέλης τε ὁ Τιμοκράτους καὶ Ἱεροφῶν ὁ Ἀντιμνήστου. ἀπέστειλαν δὲ καὶ ἄγγελον οἱ περὶ τὰς Ὀλπας Ἀμπρακιῶται ἐς τὴν πόλιν, κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν πανδημεῖ, δεδιότες μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχου οὐ δύνωνται διελθεῖν τοὺς Ἀκαρνανάνας, καὶ σφίσι ἢ μονωθεῖσιν ἢ μάχη γένηται ἢ ἀναχωρεῖν βουλομένοις οὐκ ἦ ἀσφαλές. 106. οἱ μὲν οὖν μετ' Εὐρυλόχου Πελοποννήσιοι, ὡς ἦσθοντο τοὺς ἐν Ὀλπαῖς Ἀμπρακιώτας ἤκοντας, ἄραντες ἐκ τοῦ Προσχίου ἐβοήθουν κατὰ τάχος, καὶ διαβάντες τὸν Ἀχελῶον ἐχώρουν δι' Ἀκαρνανίας, οὔσης ἐρήμου διὰ τὴν ἐς Ἄργος βοήθειαν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες τὴν Στρατίων πόλιν καὶ τὴν φρουρὰν αὐτῶν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἄλλην Ἀκαρνανίαν. καὶ διελθόντες τὴν Στρατίων γῆν ἐχώρουν διὰ τῆς Φυτίας καὶ αὐτῆς Μεδεῶνος παρ' ἔσχατα, ἔπειτα διὰ Λιμναίας· καὶ ἐπέβησαν τῆς Ἀγραίων, οὐκέτι Ἀκαρνανίας, φιλίας δὲ σφίσι. λαβόμενοι δὲ τοῦ Θυάμου ὄρους, ὃ ἐστὶν ἀγροῖκον, ἐχώρουν δι' αὐτοῦ, καὶ κατέβησαν ἐς τὴν Ἀργεῖαν νυκτὸς ἤδη, καὶ διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρήναις Ἀκαρνανίων φυλακῆς ἔλαθον, καὶ προσέμιξαν τοῖς ἐν Ὀλπαῖς Ἀμπρακιώταις. 107. γενόμενοι δὲ ἀθροοὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίζουσιν ἐπὶ τὴν Μητρόπολιν καλουμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποίησαντο. Ἀθηναῖοι δὲ ταῖς εἴκοσι ναυσὶν οὐ πολλῶ ὕστερον παραγίγνονται ἐς τὸν Ἀμ-

πρακικὸν [κόλπον], βοηθοῦντες τοῖς Ἀργείοις, καὶ Δημοσθένης Μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους ὀπλίτας, ἐξήκοντα δὲ τοξότας Ἀθηναίων. καὶ αἱ μὲν νῆες περὶ τὰς Ὀλπας τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης ἐφώρμουν· οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφιλόχων ὀλίγοι (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν βία κατέιχοντο) ἐς τὸ Ἄργος ἤδη ξυνεληλυθότες παρεσκευάζοντο ὡς μαχοῦμενοι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ αἰροῦνται Δημοσθένη μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. ὁ δὲ προσαγαγὼν ἐγγὺς τῆς Ὀλπης ἐστρατοπεδεύσατο· χαράδρα δ' αὐτοὺς μεγάλη διεῖργε. καὶ ἡμέρας μὲν πέντε ἡσύχαζον, τῇ δ' ἕκτη ἐτάσσοντο ἀμφοτέροι ὡς ἐς μάχην. καὶ μείζον γὰρ ἐγένετο καὶ περιέσχε τὸ τῶν Πελοποννησίων στρατόπεδον, ὁ Δημοσθένης, δείσας μὴ κυκλωθῆ, λοχιζέει ἐς ὀδόν τινα κοίλην καὶ λοχμῶδη ὀπλίτας καὶ ψιλοὺς, ξυναμφοτέρους ἐς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἐξαναστάντες οὗτοι κατὰ νότου γίνωνται. ἐπεὶ δὲ παρεσκευάστο ἀμφοτέροις, ἦσαν ἐς χεῖρας, Δημοσθένης μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων μετὰ Μεσσηνίων καὶ Ἀθηναίων ὀλίγων· τὸ δὲ ἄλλο Ἀκαρνᾶνες ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι ἐπέιχον, καὶ Ἀμφιλόχων οἱ παρόντες ἀκοντισταί· Πελοποννήσιοι δὲ καὶ Ἀμπρακιῶται ἀναμίξ τεταγμένοι, πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον, καὶ οὐ τὸ κέρας ἄκρον ἔχοντες, ἀθρόοι ἦσαν, ἀλλ' Εὐρύλοχος ἕσχατον εἶχε τὸ εὐώνυμον καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κατὰ Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένην. 108. ὡς δ' ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες περιέσχον τῷ κέρασιν οἱ Πελοποννήσιοι καὶ ἐκυκλοῦντο τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας Ἀκαρνᾶνες ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νότου προσπίπτουσί τε καὶ τρέπουσιν, ὥστε μήτε ἐς ἀλκὴν ὑπομεῖναι, φοβηθεντας τε ἐς φυγὴν καὶ

τὸ πλεόν τοῦ στρατεύματος καταστήσαι· ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ' Εὐρύλοχον, καὶ ὁ κράτιστον ἦν, διαφθειρόμενον, πολλῶ μᾶλλον ἐφοβοῦντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι ὄντες ταύτη μετὰ τοῦ Δημοσθένους τὸ πολὺ τοῦ ἔργου ἐξήλθον. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ πρὸς τὸ Ἄργος ἀπέδιώξαν· καὶ γὰρ μαχιμώτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. ἐπαναχωροῦντες δὲ ὡς ἐώρων τὸ πλεόν νενικημένον καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς διεσώζοντο ἐς τὰς Ὀλπας, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον αὐτῶν, ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσπίπτουτες, πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ μάλιστα ξυντεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα ἕως ὄψε.

109. Μενεδαῖος δὲ τῇ ὑστεραία, Εὐρυλόχου τεθνεώτος καὶ Μακαρίου αὐτὸς παρειληφῶς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἀπορῶν μεγάλης ἡσσης γεγενημένης ὅτῳ τρόπῳ ἢ μένων πολιορκήσεται, ἕκ τε γῆς καὶ ἕκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλημένος, ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λόγον περὶ σπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναιρέσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔστησαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν τριακοσίους μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ ἕκ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐσπέισαντο ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένης μετὰ τῶν ξυστρατηγῶν Ἀκαρνάνων σπένδονται Μαντινεῦσι καὶ Μενεδαίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν Πελοποννησίων καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βουλόμενος ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρον ὄχλον τὸν ξενικὸν, μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Πε-

λοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνη χρήζων Ἑλληνας, ὡς καταπροδόντες τὸ ἑαυτῶν προὔργιαίτερον ἐποίησαντο. καὶ οἱ μὲν τοὺς τε νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον, ὥσπερ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδέδοτο, ἐπεβούλευον· 110. τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλεται τοὺς Ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανδημὴ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν Ὀλπῶν ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς ἐν Ὀλπαῖς ξυμμίξαι, εἰδότας οὐδὲν τῶν γεγενημένων. καὶ πέμπει εὐθύς τοῦ στρατοῦ μέρος τι τὰς ὁδοὺς προλοχιούντας καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληψομένους, καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς. 111. ἐν τούτῳ δ' οἱ Μαντινῆς καὶ οἷς ἔσπειστο, πρόφασιν ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, ὑπαπήεσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον δῆθεν· προκεχωρηκότες δὲ ἤδη ἀποθεν τῆς Ὀλπης θᾶσσον ἀπεχώρουν. οἱ δ' Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγχανον οὕτως ἀθρόοι ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπίοντας, ὄρμησαν καὶ αὐτοὶ καὶ ἔθειον δρόμῳ, ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπίενας ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἐπεδίωκον· καὶ τινὰς αὐτῶν τῶν στρατηγῶν, κωλύοντας καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μέντοι τοὺς μὲν Μαντινεάς καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἀφίεσαν, τοὺς δ' Ἀμπρακιώτας ἔκτεινον. καὶ ἦν πολλὴ ἔρις καὶ ἄγνοια εἴτε Ἀμπρακιώτης τίς ἐστίν εἴτε Πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μὲν τινὰς αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι διέφυγον ἐς τὴν Ἀγραΐδα, ὅμορον οὔσαν, καὶ Σαλύνθιος αὐτοὺς, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀγραίων, φίλος ὦν ὑπεδέξατο.

112. Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται ἀφικνοῦνται ἐπ' Ἰδομένην. ἐστὸν δὲ δύο λόφω ἢ Ἰδομένη ὑψηλώ· τούτοιον τὸν μὲν μείζω νυκτὸς ἐπιγενομένης οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες, τὸν δ' ἐλάσσω ἔτυχον οἱ Ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ἠύλισαντο. ὁ δὲ Δημοσθένης δειπνήσας ἐχώρει, καὶ τὸ ἄλλο στρατευμα ἀπὸ ἐσπέρας εὐθύς, αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν Ἀμφιλοχικῶν ὁρῶν. καὶ ἅμα ὄρθρω ἐπιπίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς καὶ οὐ προησθημένοις τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασι τοὺς ἑαυτῶν εἶναι· καὶ γὰρ τοὺς Μεσσηνίους πρώτους ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης προὔταξε, καὶ προσαγορεύειν ἐκέλευε, Δωρίδα τε γλῶσσαν ἰέντας καὶ τοῖς προφύλαξι πίστιν παρεχομένους, ἅμα δὲ καὶ οὐ καθωρωμένους τῇ ὄψει νυκτὸς ἔτι οὔσης. ὡς οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διέφθειραν, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὄρμησαν. προκατειλημμένων δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλόχων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς καὶ ψιλῶν πρὸς ὀπίστας, τῶν δὲ ἀπείρων καὶ ἀνεπιστημόνων ὄπη τράπωνται, ἐσπίπτουτες ἐς τε χαράδρας καὶ τὰς προλελοχισμένας ἐνέδρας διεφθείροντο. καὶ ἐς πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, ἐτράποντό τινες καὶ ἐς τὴν θάλασσαν οὐ πολὺ ἀπέχουσαν, καὶ ὡς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναῦς παραπλεύσας ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ, προσένευσαν, ἠγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρείσσον εἶναι σφίσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσίν, εἰ δεῖ, διαφθαρῆναι ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐχθίστων Ἀμφιλόχων. οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται τοιοῦτῳ τρόπῳ κακωθέντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν·

Ἄκαρνᾶνες· δὲ σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς καὶ τροπαῖα στήσαντες ἀπεχώρησαν εἰς Ἄργος. 113. καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραία ἦλθε κήρυξ ἀπὸ τῶν εἰς Ἀγραίους καταφυγόντων ἐκ τῆς Ὀλπης Ἀμπρακιωτῶν, ἀναίρεσιν αἰτήσων τῶν νεκρῶν οὓς ἀπέκτειναν ὕστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ξυνεξήρσαν ἄσπονδοι. ἰδὼν δ' ὁ κήρυξ τὰ ὄπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος· οὐ γὰρ ἦδει τὸ πάθος, ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. καὶ τις αὐτὸν ἤρετο ὅ τι θαυμάζοι καὶ ὅπόσοι αὐτῶν τεθνῶσιν, οἰόμενος αὐτὸν ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομέναις. ὁ δ' ἔφη διακοσίους μάλιστα. ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν εἶπεν “οὐκ οὖν τὰ ὄπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλεονὴν χιλίων.” αὐθις δὲ εἶπεν ἐκεῖνος “οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν.” ὁ δ' ἀπεκρίνατο “εἴπερ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομένη χθὲς ἐμάχεσθε.” “ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρώην ἐν τῇ ἀποχωρήσει.” “καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσασιν τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα.” ὁ δὲ κήρυξ ὡς ἤκουσε καὶ ἔγνω ὅτι ἢ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμῶξας καὶ ἐκπλαγεῖς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν ἀπῆλθεν εὐθύς ἄπρακτος, καὶ οὐκέτι ἀπῆτει τοὺς νεκρούς. πάθος γὰρ τοῦτο μῖα πόλει Ἑλληνίδι ἐν ἴσαις ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἄπιστον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν μὲν οἶδα ὅτι εἰ ἐβουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι, Ἀθηναίους καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι, ἐξελεῖν, αὐτοβοεῖ ἂν εἶλον· νῦν δ' ἔδεισαν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν χαλεπότεροι σφίσι πάροικοι ᾧσι. 114. μετὰ

δὲ ταῦτα τρίτον μέρος νείμαντες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις, τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων πλέοντα ἐάλω, τὰ δὲ νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ἱεροῖς Δημοσθένει ἐξηρέθησαν τριακόσiai πανοπλῖαι, καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσε· καὶ ἐγένετο ἅμα αὐτῷ μετὰ τὴν τῆς Αἰτωλίας ξυμφορὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἀδεεστέρα ἢ κάθοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς ἑκκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐς Ναύπακτον. Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι, ἀπελθόντων Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὡς Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους καταφυγούσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπέισαντο ἐξ Οἰνιαδῶν, †οἶπερ† καὶ μετανέστησαν παρὰ †Σαλυνθίου† καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποίησαντο ἑκατὸν ἔτη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας ἐπὶ τοῖσδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους, μήτε Ἀκαρνᾶνας μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπὶ Ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας ὅποσα ἢ χωρία ἢ †ὀμήρους† Ἀμφιλόχων ἔχουσι, καὶ ἐπὶ Ἀνακτόριον μὴ βοηθεῖν, πολέμιον ὄν Ἀκαρνᾶσιν. ταῦτα ξυνθέμενοι διέλυσαν τὸν πόλεμον. μετὰ δὲ ταῦτα Κορίνθιοι φυλακὴν ἑαυτῶν ἐς τὴν Ἀμπρακίαν ἀπέστειλαν, ἐς τριακοσίους ὀπλίτας, καὶ Ξενοκλείδαν τὸν Εὐθυκλέους ἄρχοντα· οἱ κομιζόμενοι χαλεπῶς διὰ τῆς ἠπείρου ἀφίκοντο. τὰ μὲν κατ' Ἀμπρακίαν οὕτως ἐγένετο.

115. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος ἐς τε τὴν Ἰμεραίαν ἀπόβασιν ἐποίησαντο ἐκ τῶν νεῶν μετὰ τῶν †Σικελῶν† ἄνωθεν ἐσβεβληκότων ἐς τὰ ἔσχατα τῆς Ἰμεραίας, καὶ ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους ἐπλευσαν. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐς Ῥήγιον, Πυθόδωρον τὸν

Ἰσολόχου Ἀθηναίων στρατηγὸν καταλαμβάνουσιν ἐπὶ τὰς ναῦς διάδοχον ὧν ὁ Λάχης ἦρχεν. οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ξύμμαχοι πλείους ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους βοηθεῖν σφίσι πλείοσι ναυσί. τῆς μὲν γὰρ γῆς αὐτῶν οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν, τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμενοι, παρεσκευάζοντο ναυτικὸν ξυναγείροντες ὡς οὐ περιοψόμενοι. καὶ ἐπλήρουν ναῦς τεσσαράκοντα οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἀποστελοῦντες αὐτοῖς, ἅμα μὲν ἠγοῦμενοι θάσσον τὸν ἐκεῖ πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην τοῦ ναυτικοῦ ποιεῖσθαι. τὸν μὲν οὖν ἕνα τῶν στρατηγῶν ἀπέστειλαν Πυθόδωρον ὀλίγαις ναυσί. Σοφοκλέα δὲ τὸν Σωστρατίδου καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους ἐπὶ τῶν πλείονων νεῶν ἀποπέμψειν ἔμελλον. ὁ δὲ Πυθόδωρος, ἤδη ἔχων τὴν τοῦ Λάχης τῶν νεῶν ἀρχὴν, ἔπλευσε τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τὸ Λοκρῶν φρούριον, ὃ πρότερον Λάχης εἶλε· καὶ νικηθεὶς μάχῃ ὑπὸ τῶν Λοκρῶν ἀνεχώρησεν.

116. Ἐρρῦή δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ ῥύαξ τοῦ πυρὸς ἐκ τῆς Αἴτνης, ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον· καὶ γῆν τινα ἔφθειρε τῶν Καταναίων, οἱ ἐπὶ τῇ Αἴτνῃ τῷ ὄρει οἰκοῦσιν, ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ. λέγεται δὲ πεντηκοστῷ ἔτει ῥυῆναι τοῦτο μετὰ τὸ πρότερον ῥεῦμα, τὸ δὲ ξύμπαν τρίς γεγενῆσθαι τὸ ῥεῦμα, ἀφ' οὗ Σικελία ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκεῖται. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐγένετο· καὶ ἕκτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ

Δ.

ΤΟΥ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, περὶ σίτου ἐκβολὴν, Συρακοσίων δέκα νῆες πλεύσασαι καὶ Λοκρίδες ἴσαι Μεσσήνην τὴν ἐν Σικελία κετέλαβον, αὐτῶν ἐπαγαγομένων, καὶ ἀπέστη Μεσσήνη Ἀθηναίων. ἔπραξαν δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ μὲν Συρακόσιοι ὀρώντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον τῆς Σικελίας, καὶ φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους μὴ ἐξ αὐτοῦ ὀρμώμενοί ποτε σφίσι μείζονι παρασκευῇ ἐπέλθωσιν, οἱ δὲ Λοκροὶ κατὰ ἔχθος τὸ Ῥηγίων, βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς καταπολεμεῖν. καὶ ἐσεβεβλήκεσαν ἅμα ἐς τὴν Ῥηγίων οἱ Λοκροὶ πανστρατιᾶ, ἵνα μὴ ἐπιβοηθῶσι τοῖς Μεσσηνίοις, ἅμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων Ῥηγίων φυγάδων, οἳ ἦσαν παρ' αὐτοῖς· τὸ γὰρ Ῥήγιον ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐστασίαζε, καὶ ἀδύνατα ἦν ἐν τῷ παρόντι τοὺς Λοκροὺς ἀμύνεσθαι, ἧ καὶ μᾶλλον ἐπιτίθεντο. δηώσαντες δὲ οἱ μὲν Λοκροὶ τῷ πεζῷ ἀπεχώρησαν, αἱ δὲ νῆες Μεσσήνην ἐφρούρουν· καὶ ἄλλαι αἱ πληρούμεναι ἔμελλον, αὐτόσε ἐγκαθορμισάμεναι, τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσεσθαι.

2. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἤρος, πρὶν τὸν σίτον ἐν ἀκμῇ εἶναι, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικὴν· ἠγείτο δὲ Ἄγισ ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς· καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήουν τὴν γῆν. Ἀθηναῖοι δὲ τὰς τε τεσσαράκοντα ναῦς ἐς Σικελίαν ἀπέστειλαν, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγούς τοὺς ὑπολοίπους, Εὐρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα· Πυ-

θόδωρος γὰρ ὁ τρίτος αὐτῶν ἤδη προαφίκτο ἐς Σικελίαν. εἶπον δὲ τούτοις καὶ Κερκυραίων ἅμα παραπλέοντας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι, οἱ ἐλυστεύοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ὄρει φυγάδων· καὶ Πελοποννησίων αὐτόσε νῆες ἐξήκοντα παρεπεπλεύκεσαν τοῖς ἐν τῷ ὄρει τιμωροῖ, καὶ λιμοῦ ὄντος μεγάλου ἐν τῇ πόλει νομίζοντες κατασχῆσειν ῥαδίως τὰ πράγματα. Δημοσθένης δὲ, ὄντι ιδιώτῃ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Ἀκαρνανίας, αὐτῷ δεηθέντι εἶπον χρῆσθαι ταῖς ναυσὶ ταύταις, ἣν βούληται, περὶ τὴν Πελοπόννησον. 3. καὶ ὡς ἐγένοντο πλείοντες κατὰ τὴν Λακωνικὴν, καὶ ἐπυνθάνοντο ὅτι αἱ νῆες ἐν Κερκύρα ἤδη εἰσὶ τῶν Πελοποννησίων, ὁ μὲν Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς ἠπέιγοντο ἐς τὴν Κέρκυραν, ὁ δὲ Δημοσθένης ἐς τὴν Πύλον πρῶτον ἐκέλευε σχόντας αὐτοὺς, καὶ πράξαντας ἂ δεῖ, τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι· ἀντιλεγόντων δὲ κατὰ τύχην χειμῶν ἐπιγενόμενος κατήνευκε τὰς ναῦς ἐς τὴν Πύλον. καὶ ὁ Δημοσθένης εὐθύς ἠξίου τειχίζεσθαι τὸ χωρίον (ἐπὶ τούτῳ γὰρ ξυνεκπλεῦσαι), καὶ ἀπέφαινε πολλὴν εὐπορίαν ξύλων τε καὶ λίθων, καὶ φύσει καρτερόν ὄν καὶ ἔρημον αὐτό τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας· ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ἢ Πύλος τῆς Σπάρτης τετρακοσίους, καὶ ἔστιν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ ποτὲ οὔση γῆ, καλοῦσι δὲ αὐτὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι Κορυφάσιον. οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας ἐρήμους τῆς Πελοποννήσου, ἣν βούληται καταλαμβάνων τὴν πόλιν δαπανᾶν. τῷ δὲ διάφορόν τι ἐδόκει εἶναι τοῦτο τὸ χωρίον ἐτέρου μᾶλλον, λιμένος τε προσόντος, καὶ τοὺς Μεσσηνίους οἰκείους ὄντας αὐτῷ τὸ ἀρχαῖον καὶ ὁμοφώνους τοῖς Λακεδαιμόνιοις πλείστ' ἂν βλάπτειν ἐξ αὐτοῦ ὀρμωμένους, καὶ βεβαίους ἅμα τοῦ χωρίου φύλακας ἔσεσθαι. 4. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν οὔτε τοὺς στρατηγοὺς οὔτε τοὺς στρατιώτας,

ὑστερον καὶ τοῖς ταξiάρχοις κοινώσας, ἡσύχαζεν ὑπὸ ἀπλοίας, μέχρι αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν ὀρμὴ ἐσέπεσε περιστᾶσιν ἐκτειχίσαι τὸ χωρίον. καὶ ἐγχειρήσαντες εἰργάζοντο, σιδήρια μὲν λιθουργὰ οὐκ ἔχοντες, λογάδην δὲ φέροντες λίθους, καὶ ξυνετίθεσαν ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαίνει· καὶ τὸν πηλὸν, εἴ που δέοι χρῆσθαι, ἀγγείων ἀπορία ἐπὶ τοῦ νότου ἔφερον, ἐγκεκυφότες τε, ὡς μάλιστα μέλλοι ἐπιμένειν, καὶ τὸ χεῖρε ἐς τοῦπίσω ξυμπλέκοντες, ὅπως μὴ ἀποπίπτοι. παντὶ τε τρόπῳ ἠπέιγοντο φθῆναι τοὺς Λακεδαιμονίους τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι, πρὶν ἐπιβοηθῆσαι· τὸ γὰρ πλεόν τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερόν ὑπῆρχε καὶ οὐδὲν ἔδει τείχους.

5. οἱ δὲ ἑορτὴν τινα ἔτυχον ἄγοντες, καὶ ἅμα πυνθανόμενοι ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο, ὡς, ὅταν ἐξέλθωσιν, ἢ οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς ἢ ραδίως ληψόμενοι βία· καί τι καὶ αὐτοὺς ὁ στρατὸς ἔτι ἐν ταῖς Ἀθήναις ὧν ἐπέσχευ. τευχίσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ἠπειρον καὶ ἂ μάλιστα ἔδει ἐν ἡμέραις ἕξ, τὸν μὲν Δημοσθένην μετὰ νεῶν πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσιν. ταῖς δὲ πλείοσι ναυσὶ τὸν ἐς τὴν Κέρκυραν πλοῦν καὶ Σικελίαν ἠπέιγοντο.

6. οἱ δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι, ὡς ἐπύθοντο τῆς Πύλου κατειλημμένης, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου, νομίζοντες μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἄγρις ὁ βασιλεὺς οἰκεῖον σφίσι τὸ περὶ τὴν Πύλον· ἅμα δὲ πρῶ ἐσβαλόντες καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς, χειμῶν τε ἐπιγενόμενος μείζων παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν ἐπίεσε τὸ στράτευμα. ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαί τε θᾶσσον αὐτοὺς καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην· ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ.

7. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Σιμωνίδης Ἀθηναίων

στρατηγὸς Ἡΐονα τὴν ἐπὶ Θράκης Μενδαίων ἀποικίαν, πολεμίαν δὲ οὖσαν, ξυλλέξας Ἀθηναίους τε ὀλίγους ἐκ τῶν φρουρίων καὶ τῶν ἐκείνη ξυμμάχων πλήθος, προδιδομένην κατέλαβεν. καὶ παραχρῆμα ἐπιβοηθησάντων Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων ἐξεκρούσθη τε, καὶ ἀπέβαλε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν.

8. Ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀττικῆς Πελοποννησίων, οἱ Σπαρτιαῖται αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ ἐγγύτατα τῶν περιοίκων εὐθὺς ἐβόηθουν ἐπὶ τὴν Πύλον, τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα ἐγίγνετο ἡ ἔφοδος, ἄρτι ἀφιγμένων ἀφ' ἑτέρας στρατείας. περιήγγελλον δὲ καὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον βοθεῖν ὅτι τάχιστα ἐπὶ Πύλον, καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κερκύρα ναῦς σφῶν τὰς ἐξήκοντα ἔπεμψαν, αἱ ὑπερευχεθεῖσαι τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν καὶ λαθοῦσαι τὰς ἐν Ζακύνθῳ Ἀττικὰς ναῦς ἀφικνοῦνται ἐπὶ Πύλον· παρῆν δὲ ἤδη καὶ ὁ πεζὸς στρατός. Δημοσθένης δὲ προσπλέοντων ἔτι τῶν Πελοποννησίων ὑπεκπέμπει φθάσας δύο ναῦς, ἀγγεῖλαι Εὐρυμέδοντι καὶ τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ἐν Ζακύνθῳ Ἀθηναίοις παρεῖναι ὡς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος. καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τάχος ἔπλεον κατὰ τὰ ἐπεσταλμένα ὑπὸ Δημοσθένους· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο ὡς τῷ τειχίσματι προσβαλοῦντες κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἐλπίζοντες ῥαδίως αἰρήσειν οἰκοδόμημα διὰ ταχέων εἰργασμένον καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνόντων. προσδεχόμενοι δὲ καὶ τὴν ἀπὸ Ζακύνθου τῶν Ἀττικῶν νεῶν βοήθειαν ἐν νῶ εἶχον, ἣν ἄρα μὴ πρότερον ἔλωσι, καὶ τοὺς ἔσπλους τοῦ λιμένος ἐμφράξαι, ὅπως μὴ ἦ τοῖς Ἀθηναίοις ἐφορμίσασθαι ἐς αὐτόν. ἡ γὰρ νῆσος ἡ Σφακτηρία καλουμένη τὸν τε λιμένα παρατείνουσα καὶ ἐγγὺς ἐπικειμένη ἐχυρὸν ποιεῖ καὶ τοὺς ἔσπλους στενοὺς, τῇ μὲν δυοῖν νεοῖν διάπλουν, κατὰ τὸ

τείχισμα τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν Πύλον, τῇ δὲ, πρὸς τὴν ἄλλην ἠπειρον, ὀκτὼ ἢ ἐννέα· ὑλώδης τε καὶ ἀτριβῆς πᾶσα ὑπ' ἐρημίας ἦν, καὶ μέγεθος περὶ πεντεκαίδεκα σταδίου μάλιστα. τοὺς μὲν οὖν ἔσπλους ταῖς ναυσὶν ἀντιπρώροις βύζην κληῖσειν ἔμελλον· τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι, μὴ ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὀπλίτας διεβίβασαν εἰς αὐτήν, καὶ παρὰ τὴν ἠπειρον ἄλλους ἔταξαν. οὕτω γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις τὴν τε νῆσον πολεμίαν ἔσεσθαι τὴν τε ἠπειρον, ἀπόβασιν οὐκ ἔχουσιν· τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς Πύλου ἔξω τοῦ ἔσπλου πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενα ὄντα οὐχ ἔξειν ὅθεν ὀρμώμενοι ὠφελήσουσι τοὺς αὐτῶν, σφεῖς δὲ ἄνευ τε ναυμαχίας καὶ κινδύνου ἐκπολιορκήσειν τὸ χωρίον κατὰ τὸ εἶκος, σίτου τε οὐκ ἐνότος καὶ δι' ὀλίγης παρασκευῆς κατειλημμένου. ὥς δ' ἐδόκει αὐτοῖς ταῦτα, καὶ διεβίβαζον εἰς τὴν νῆσον τοὺς ὀπλίτας, ἀποκληρώσαντες ἀπὸ πάντων τῶν λόχων. καὶ διέβησαν μὲν καὶ ἄλλοι πρότερον κατὰ διαδοχὴν, οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταληφθέντες εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι ἦσαν, καὶ Εἰλωτες οἱ περὶ αὐτούς· ἦρχε δ' αὐτῶν Ἐπιτάδας ὁ Μολόβρου.

9. Δημοσθένης δὲ ὀρῶν τοὺς Λακεδαιμονίους μέλλοντας προσβάλλειν ναυσὶ τε ἅμα καὶ πεζῶ, παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς, καὶ τὰς τριήρεις, αἵπερ ἦσαν αὐτῶ ἀπὸ τῶν καταλειφθεισῶν, ἀνασπάσας ὑπὸ τὸ τείχισμα προσεσταύρωσε, καὶ τοὺς ναύτας ἐξ αὐτῶν ὥπλισεν ἀσπίσι τε φαύλαις, καὶ οἰσυνῆσαι ταῖς πολλαῖς· οὐ γὰρ ἦν ὄπλα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ πορίσασθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐκ ληστρικῆς Μεσσηνίων τριακοντόρου καὶ κέλητος ἔλαβον, οἱ ἔτυχον παραγενόμενοι. ὀπλιταὶ τε τῶν Μεσσηνίων τούτων ὡς τεσσαράκοντα ἐγένοντο, οἷς ἐχρήτο μετὰ τῶν ἄλλων. τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς τῶν τε ἀόπλων καὶ

ὄπλισμένων ἐπὶ τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ ἐχυρὰ τοῦ χωρίου πρὸς τὴν ἠπειρον ἔταξε, προειπὼν ἀμύνασθαι τὸν πεζὸν, ἣν προσβάλλῃ· αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων ἐξήκοντα ὀπλίτας καὶ τοξότας ὀλίγους ἐχώρει ἔξω τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ἣ μάλιστα ἐκείνους προσεδέχετο πειράσειν ἀποβαίνειν ἐς χωρία μὲν χαλεπὰ καὶ πετρῶδη πρὸς τὸ πέλαγος τετραμμένα, σφίσι δὲ τοῦ τείχους ταύτῃ ἀσθενεστάτου ὄντος ἐπισπάσασθαι αὐτοὺς ἠγείτο προθυμήσεσθαι· οὔτε γὰρ αὐτοὶ ἐλπίζοντές ποτε ναυσὶ κρατηθῆσεσθαι οὐκ ἰσχυρὸν εἰσείχιζον, ἐκείνοις τε βιαζομένοις τὴν ἀπόβασιν ἀλώσιμον τὸ χωρίον γίνεσθαι. κατὰ τοῦτο οὖν πρὸς αὐτὴν τὴν θάλασσαν χωρήσας ἔταξε τοὺς ὀπλίτας, ὡς εἶρξων, ἣν δύνηται, καὶ παρεκελεύσατο τοιάδε.

10. “ Ἄνδρες οἱ ξυναράμενοι τοῦδε τοῦ κινδύνου, μη-
 “ δεῖς ὑμῶν ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀνάγκῃ ξυνητὸς βουλέσθω δο-
 “ κεῖν εἶναι, ἐκλογιζόμενος ἅπαν τὸ περιεστὸς ἡμᾶς δει-
 “ νόν, μᾶλλον ἢ ἀπερισκέπτως εὐελπισὶ ὁμόσε χωρῆσαι
 “ τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἐκ τούτων ἂν περιγενόμενος. ὅσα
 “ γὰρ ἐς ἀνάγκην ἀφίκται ὡσπερ τάδε, λογισμὸν ἠκιστα
 “ ἐνδεχόμενα κινδύνου τοῦ ταχίστου προσδεῖται. ἐγὼ δὲ
 “ καὶ τὰ πλείω ὀρῶ πρὸς ἡμῶν ὄντα, ἣν ἐθέλωμέν τε
 “ μείναι καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν καταπλαγέντες τὰ
 “ ὑπάρχοντα ἡμῖν κρεῖισσω καταπροδοῦναι. τοῦ τε γὰρ
 “ χωρίου τὸ δυσέμβατον ἡμέτερον νομίζω, ὃ μενόντων
 “ ἡμῶν ξύμμαχον γίγνεται, ὑποχωρήσασι δὲ καίπερ χα-
 “ λεπὸν ὃν εὐπορον ἔσται μηδενὸς κωλύοντος, καὶ τὸν
 “ πολέμιον δεινότερον ἔξομεν, μὴ ῥαδίας αὐτῷ πάλιν
 “ οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως, ἣν καὶ ὑφ’ ἡμῶν βιάζεται·
 “ ἐπὶ γὰρ ταῖς ναυσὶ ῥᾶστοί εἰσιν ἀμύνεσθαι, ἀποβάντες
 “ δὲ ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη. τό τε πλῆθος αὐτῶν οὐκ ἄγαν δεῖ

“ φοβεῖσθαι· κατ’ ὀλίγον γὰρ μαχεῖται καίπερ πολὺ ὄν,
 “ ἀπορία τῆς προσορμίσεως, καὶ οὐκ ἐν γῆ στρατός ἐσ-
 “ τιν ἐκ τοῦ ὁμοίου μείζων, ἀλλ’ ἀπὸ νεῶν, αἷς πολλὰ τὰ
 “ καίρια δεῖ ἐν τῇ θαλάσῃ ξυμβῆναι. ὥστε τὰς τούτων
 “ ἀπορίας ἀντιπάλους ἠγοῦμαι τῷ ἡμετέρῳ πλήθει· καὶ
 “ ἅμα ἀξιῶ ὑμᾶς Ἀθηναίους ὄντας καὶ ἐπισταμένους
 “ ἐμπειρία τὴν ναυτικὴν ἐπ’ ἄλλους ἀπόβασιν, ὅτι, εἴ
 “ τις ὑπομένοι καὶ μὴ φόβῳ ῥοθίου καὶ νεῶν δεινότητος
 “ κατάπλου ὑποχωροίη, οὐκ ἂν ποτε βιάζοιτο, καὶ αὐτοὺς
 “ νῦν μείναι τε καὶ ἀμυνομένους παρ’ αὐτὴν τὴν ῥαχίαν
 “ σώζειν ὑμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ χωρίον.”

11. Τοσαῦτα τοῦ Δημοσθένους παρακελευσαμένου οἱ
 Ἀθηναῖοι ἐθάρσησάν τε μᾶλλον, καὶ ἐπικαταβάντες
 ἐτάξαντο παρ’ αὐτὴν τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ Λακεδαιμό-
 νιοι ἄραντες τῷ τε κατὰ γῆν στρατῷ προσέβαλλον τῷ
 τειχίσματι καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα, οὔσαις τεσσαράκοντα
 καὶ τρισίν· ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας
 ὁ Κρατησικλέους, Σπαρτιάτης. προσέβαλλε δὲ ἥπερ ὁ
 Δημοσθένης προσεδέχετο. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀμφο-
 τέρωθεν, ἕκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης, ἠμύνοντο· οἱ δὲ
 κατ’ ὀλίγας ναῦς διελόμενοι, διότι οὐκ ἦν πλείοσι προσ-
 σχεῖν, καὶ ἀναπαύοντες ἐν τῷ μέρει τοὺς ἐπίπλους ἔποι-
 οῦντο, προθυμία τε πάσῃ χρώμενοι καὶ παρακελευσμῷ,
 εἴ πως ὡσάμενοι ἔλοιεν τὸ τεῖχος. πάντων δὲ φανερώ-
 τatos Βρασίδης ἐγένετο. τριηραρχῶν γὰρ καὶ ὀρῶν τοῦ
 χωρίου χαλεποῦ ὄντος τοὺς τριηράρχους καὶ κυβερνήτας,
 εἴ πη καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι σχεῖν, ἀποκνοῦντας καὶ
 φυλασσομένους τῶν νεῶν, μὴ ξυντρίψωσιν, ἐβόα λέγων
 ὡς οὐκ εἰκὸς εἶη ξύλων φειδομένους τοὺς πολεμίους ἐν
 τῇ χώρᾳ περιδεῖν τεῖχος πεποιημένους, ἀλλὰ τὰς τε
 σφετέρας ναῦς, βιάζομένους τὴν ἀπόβασιν, καταγνύναι

ἐκέλευε, καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκινήσαι ἀντὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν τὰς ναῦς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι ἐπιδούναι, ὀκείλαντας δὲ καὶ παντὶ τρόπῳ ἀποβάοντας τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι. 12. καὶ ὁ μὲν τοὺς τε ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχε, καὶ τὸν ἑαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας ὀκείλαι τὴν ναῦν ἐχώρει ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν· καὶ πειρώμενος ἀποβαίνειν ἀνεκόπη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τραυματισθεὶς πολλὰ ἐλειποψύχησέ τε, καὶ πεσόντος αὐτοῦ ἐς τὴν παρεξαιρεσίαν ἡ ἀσπίς περιεῤῥύη ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξενεχθείσης αὐτῆς ἐς τὴν γῆν οἱ Ἀθηναῖοι ἀνελόμενοι ὕστερον πρὸς τὸ τροπαῖον ἐχρήσαντο, ὃ ἔστησαν τῆς προσβολῆς ταύτης. οἱ δ' ἄλλοι προὔθυμοῦντο μὲν ἀδύνατοι δ' ἦσαν ἀποβῆναι, τῶν τε χωρίων χαλεπότητι, καὶ τῶν Ἀθηναίων μερόντων καὶ οὐδὲν ὑποχωρούντων. ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη, ὥστε Ἀθηναίους μὲν ἐκ γῆς τε, καὶ ταύτης Λακωνικῆς, ἀμύνεσθαι ἐκείνους ἐπιπλέοντας, Λακεδαιμονίους δὲ ἐκ νεῶν τε καὶ ἐς τὴν ἑαυτῶν πολεμίαν οὔσαν ἐπ' Ἀθηναίους ἀποβαίνειν· ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης ἐν τῷ τότε τοῖς μὲν ἡπειρώταις μάλιστα εἶναι καὶ τὰ πεζᾶ κραιτίστοις, τοῖς δὲ θαλασσίοις τε καὶ ταῖς ναυσὶ πλείστον προέχειν.

13. Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τῆς ὑστεραίας μέρος τι προσβολὰς ποιησάμενοι ἐπέπαυντο· καὶ τῇ τρίτῃ ἐπὶ ξύλα ἐς μηχανὰς παρέπεμψαν τῶν νεῶν τινὰς ἐς Ἀσίην, ἐλπίζοντες τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος ὕψος μὲν ἔχειν, ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὔσης ἐλεῖν μηχαναῖς. ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἐκ τῆς Ζακύνθου νῆες τῶν Ἀθηναίων παραγίγνονται τεσσαράκοντα· προσεβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρουρίδων τινὲς αὐτοῖς τῶν ἐκ Ναυπάκτου καὶ Χίαι τέσσαρες. ὡς δὲ εἶδον τὴν τε ἡπειρον ὀπλιτῶν περι-

πλεων τήν τε νήσον, ἔν τε τῷ λιμένι οὔσας τὰς ναῦς καὶ οὐκ ἐκπλεύσας, ἀπορήσαντες ὄπη καθορμίσωνται, τότε μὲν ἐς Πρώτην τήν νήσον, ἣ οὐ πολὺ ἀπέχει ἔρημος οὔσα, ἔπλευσαν καὶ ἠύλισαντο, τῇ δ' ὑστεραία παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀνήγοντο, ἣν μὲν ἀντεκπλεῖν ἐθέλωσι σφίσιν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, εἰ δὲ μὴ, ὡς αὐτοὶ ἐπεσπλευσούμενοι. καὶ οἱ μὲν οὔτε ἀντανήγοντο, οὔτε ἂ διενόηθησαν, φράξαι τοὺς ἔσπλους, ἔτυχον ποιήσαντες, ἡσυχάζοντες δ' ἐν τῇ γῆ τὰς τε ναῦς ἐπλήρουν καὶ παρεσκευάζοντο, ἣν ἐσπλήη τις, ὡς ἐν τῷ λιμένι ὄντι οὐ σμικρῷ ναυμαχήσοντες. 14. οἱ δ' Ἀθηναῖοι γνόντες καθ' ἑκάτερον τὸν ἔσπλον ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ἤδη τῶν νεῶν καὶ ἀντιπρώρους προσπεσόντες ἐς φυγὴν κατέστησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες ὡς διὰ βραχέος ἔτρωσαν μὲν πολλὰς, πέντε δ' ἔλαβον, καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσιν· ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐν τῇ γῆ καταπεφευγυῖαις ἐνέβαλλον. αἱ δὲ καὶ πληρούμεναι ἔτι, πρὶν ἀνάγεσθαι, ἐκόπτοντο· καί τινες καὶ ἀναδούμενοι κενὰς εἶλκον, τῶν ἀνδρῶν ἐς φυγὴν ὥρμημένων. ἂ ὄρωντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ περιαλοῦντες τῷ πάθει, ὅτι περ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ, παρεβοήθουν, καὶ ἐπεσβαίνοντες ἐς τὴν θάλασσαν ξὺν τοῖς ὅπλοις ἀνθειλκον ἐπιλαμβανόμενοι τῶν νεῶν, καὶ ἐν τούτῳ κεκωλύσθαι ἐδόκει ἕκαστος, ᾧ μὴ τιμὴ καὶ αὐτὸς ἔργῳ παρῆν. ἐγένετό τε ὁ θόρυβος μέγας καὶ ἀντηλλαγμένος τοῦ ἑκατέρων τρόπου περὶ τὰς ναῦς· οἳ τε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προθυμίας καὶ ἐκπλήξεως ὡς εἰπεῖν ἄλλο οὐδὲν ἢ ἐκ γῆς ἐναυμάχουν, οἳ τε Ἀθηναῖοι κρατοῦντες, καὶ βουλόμενοι τῇ παρούσῃ τύχῃ ὡς ἐπὶ πλείστον ἐπεξελθεῖν, ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. πολὺν τε πόνον παρασχόντες ἀλλήλοις καὶ

τραυματίσαντες διεκρίθησαν, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς πλήν τῶν τὸ πρῶτον ληφθεισῶν διέσωσαν. καταστάντες δὲ ἐκάτεροι ἐς τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τροπαῖόν τε ἔστησαν καὶ νεκροὺς ἀπέδωσαν καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περιέπλεον καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων· οἱ δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ Πελοποννήσιοι, καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βεβοηθηκότες, ἔμενον κατὰ χώραν ἐπὶ τῇ Πύλῳ.

15. Ἐς δὲ τὴν Σπάρτην ὡς ἠγγέλθη τὰ γεγενημένα περὶ Πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς, ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλη, τὰ τέλη καταβάντας ἐς τὸ στρατόπεδον βουλευεῖν παραχρῆμα ὀρώντας, ὅ τι ἂν δοκῇ. καὶ ὡς εἶδον ἀδύνατον ὄν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι, καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο ἢ ὑπὸ λιμοῦ τι παθεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας κρατηθῆναι, ἔδοξεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων, ἣν ἐθέλωσι, σπονδὰς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον, ἀποστεῖλαι ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις περὶ ξυμβάσεως, καὶ τοὺς ἄνδρας ὡς τάχιστα πειρᾶσθαι κομίσασθαι. 16. δεξαμένων δὲ τῶν στρατηγῶν τὸν λόγον ἐγίνοντο σπονδαὶ τοιαίδε, Λακεδαιμονίους μὲν τὰς ναῦς ἐν αἷς ἐναυμάχησαν καὶ τὰς ἐν τῇ Λακωνικῇ πάσας, ὅσαι ἦσαν μακραὶ, παραδοῦναι κομίσαντας ἐς Πύλον Ἀθηναίους, καὶ ὄπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν, Ἀθηναίους δὲ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι σίτον ἕαν τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ Λακεδαιμονίους ἐκπέμπειν τακτὸν καὶ μεμαγμένον, δύο χοίνικας ἐκάστω Ἀττικὰς ἀλφίτων καὶ δύο κοτύλας οἴνου καὶ κρέας, θεράποντι δὲ τούτων ἡμίσεια· ταῦτα δὲ ὀρώντων τῶν Ἀθηναίων ἐσπέμπειν καὶ πλοῖον μηδὲν εσπλεῖν λάθρα· φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον Ἀθηναίους μηδὲν ἴσσον, ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας, καὶ ὄπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ

Πελοποννησίων στρατῶ μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν. ὅ τι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσιν ἐκάτεροι καὶ ὀτιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπείσθαι δὲ αὐτὰς μέχρι οὗ ἐπανέλθωσιν οἱ ἐκ τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμονίων πρέσβεις· ἀποστεῖλαι δὲ αὐτοὺς τριήρει Ἀθηναίους, καὶ πάλιν κομίσει. ἐλθόντων δὲ τὰς τε σπονδάς λελύσθαι ταύτας, καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι Ἀθηναίους ὁμοίας οἷασπερ ἂν παραλάβωσιν. αἱ μὲν σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις ἐγένοντο, καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν, οὔσαι περὶ ἑξήκοντα, καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν. ἀφικόμενοι δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἔλεξαν τοιαύδε.

17. “Ἐπεμψαν ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι, ὧ Ἀθηναῖοι, “ περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν πράξοντας, ὅ τι ἂν ὑμῖν “ τε ὠφέλιμον ὂν τὸ αὐτὸ πείθωμεν, καὶ ἡμῖν εἰς τὴν “ ξυμφορὰν ὡς ἐκ τῶν παρόντων κόσμον μάλιστα μέλλῃ “ οἴσειν. τοὺς δὲ λόγους μακροτέρους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς “ μηχανοῦμεν, ἀλλ' ἐπιχώριον ὂν ἡμῖν, οὐ μὲν βραχεῖς “ ἀρκῶσι, μὴ πολλοῖς χρῆσθαι, πλείοσι δὲ ἐν ᾧ ἂν και- “ ρὸς ἦ διδάσκοντάς τι τῶν προὔργου λόγους τὸ δέον “ πράσσειν. λάβετε δὲ αὐτοὺς μὴ πολεμίως, μηδ' ὡς “ ἀξύνετοι διδασκόμενοι, ὑπόμνησιν δὲ τοῦ καλῶς βου- “ λεύσασθαι πρὸς εἰδότας ἡγησάμενοι. ὑμῖν γὰρ εὐτυ- “ χίαν τὴν παροῦσαν ἔξεστι καλῶς θέσθαι, ἔχουσι μὲν “ ὧν κρατεῖτε, προσλαβοῦσι δὲ τιμὴν καὶ δόξαν, καὶ μὴ “ παθεῖν ὅπερ οἱ ἀήθως τι ἀγαθὸν λαμβάνοντες τῶν ἀν- “ θρώπων· αἰὲν γὰρ τοῦ πλέονος ἐλπίδι ὀρέγονται διὰ τὸ “ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκίμως εὐτυχήσαι. οἷς δὲ πλείοσαι “ μεταβολαὶ ἐπ' ἀμφοτέρα ξυμβεβήκασι, δίκαιοί εἰσι καὶ “ ἀπιστότατοι εἶναι ταῖς εὐπραγίαις. ὃ τῇ τε ὑμετέρα “ πόλει δι' ἐμπειρίαν καὶ ἡμῖν μάλιστ' ἂν ἐκ τοῦ εἰκότος “ προσείη. 18. γνῶτε δὲ καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμ-

“ φορὰς ἀπιδόντες, οἵτινες ἀξίωμα μέγιστον τῶν Ἑλλή-
 “ νων ἔχοντες ἦκομεν παρ’ ὑμᾶς, πρότερον αὐτοὶ κυριώ-
 “ τεροι νομίζοντες εἶναι δοῦναι ἐφ’ ἃ νῦν ἀφιγμένοι ὑμᾶς
 “ αἰτούμεθα. καίτοι οὔτε δυνάμεως ἐνδεία ἐπάθομεν αὐτὸ
 “ οὔτε μείζονος προσγενομένης ὑβρίσαντες, ἀπὸ δὲ τῶν
 “ ἀεὶ ὑπαρχόντων γνώμη σφαλέντες, ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ
 “ ὁμοίως ὑπάρχει. ὥστε οὐκ εἰκὸς ὑμᾶς διὰ τὴν παροῦ-
 “ σαν νῦν ῥώμην πόλεώς τε καὶ τῶν προσγεγενημένων
 “ καὶ τὸ τῆς τύχης οἶεσθαι ἀεὶ μεθ’ ὑμῶν ἔσσεσθαι. σω-
 “ φρόνων δὲ ἀνδρῶν οἵτινες τὰγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφα-
 “ λῶς ἔθεντο· καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ εὐξυνετώτερον
 “ ἂν προσφέρουτο, τὸν τε πόλεμον νομίσωσι μὴ καθ’
 “ ὅσον ἂν τις αὐτοῦ μέρος βούληται μεταχειρίζειν, τούτῳ
 “ ξυνεῖναι, ἀλλ’ ὡς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται. καὶ
 “ ἐλάχιστ’ ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες, διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρ-
 “ θουμένῳ αὐτοῦ πιστεύοντες ἐπαίρεσθαι, ἐν τῷ εὐτυχεῖν
 “ ἂν μάλιστα καταλύοντο. ὃ νῦν ὑμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι,
 “ καλῶς ἔχει πρὸς ἡμᾶς πράξαι, καὶ μὴ ποτε ὕστερον,
 “ ἦν ἄρα μὴ πειθόμενοι σφαλῆτε, ἃ πολλὰ ἐνδέχεται,
 “ νομισθῆναι τύχῃ καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι,
 “ ἐξὸν ἀκίνδυνον δόκησιν ἰσχύος καὶ ξυνέσεως ἐς τὸ
 “ ἔπειτα καταλιπεῖν. 19. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑμᾶς προ-
 “ καλοῦνται ἐς σπονδὰς καὶ διάλυσιν πολέμου, διδόντες
 “ μὲν εἰρήνην καὶ ξυμμαχίαν καὶ ἄλλην φιλίαν πολλήν
 “ καὶ οἰκειότητα ἐς ἀλλήλους ὑπάρχειν, ἀνταιτοῦντες δὲ
 “ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀνδρας, καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμ-
 “ φοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι, εἴτε βία διαφύγοιεν
 “ παρατυχούσης τινὸς σωτηρίας, εἴτε καὶ ἐκπολιορκη-
 “ θέντες μᾶλλον ἂν χειρωθεῖεν. νομίζομέν τε τὰς μεγά-
 “ λας ἔχθρας μάλιστ’ ἂν διαλύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἦν
 “ ἀνταμυνόμενός τις καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλέω τοῦ πο-

“λέμου, κατ’ ἀνάγκην ὄρκοις ἐγκαταλαμβάνων μὴ ἀπὸ
 “ τοῦ ἴσου ξυμβῆ, ἀλλ’ ἦν παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι, πρὸς
 “ τὸ ἐπεικὲς καὶ ἀρετῇ αὐτὸ νικήσας, παρὰ ἂ προσεδέ-
 “ χετο, μετρίως ξυναλλαγῇ. ὀφείλων γὰρ ἤδη ὁ ἐναν-
 “ τίος μὴ ἀνταμύνεσθαι ὡς βιασθεῖς ἀλλ’ ἀνταποδοῦναι
 “ ἀρετῆν, ἐτοιμότερός ἐστιν αἰσχύνη ἐμμένειν οἷς ξυνέ-
 “ θετο. καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς τοῦτο
 “ δρῶσιν οἱ ἄνθρωποι ἢ πρὸς τοὺς τὰ μέτρια διενεχθέν-
 “ τας· πεφύκασί τε τοῖς μὲν ἐκουσίως ἐνδοῦσιν ἀνθησ-
 “ σᾶσθαι μεθ’ ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπεραυχοῦντα καὶ παρὰ
 “ γνώμην διακινδυνεύειν. 20. ἡμῖν δὲ καλῶς, εἶπερ
 “ ποτὲ, ἔχει ἀμφοτέροις ἢ ξυναλλαγῇ, πρὶν τι ἀνήκεσ-
 “ τον διὰ μέσου γενόμενον ἡμᾶς καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ἀνάγ-
 “ κη αἰδίδιον ὑμῖν ἔχθραν πρὸς τῇ κοινῇ καὶ ἰδίαν ἔχειν,
 “ ὑμᾶς δὲ στερηθῆναι ὧν νῦν προκαλούμεθα. ἔτι δ’
 “ ὄντων ἀκρίτων, καὶ ὑμῖν μὲν δόξης καὶ ἡμετέρας φι-
 “ λίας προσγιγνομένης, ἡμῖν δὲ πρὸ αἰσχροῦ τινὸς ξυμ-
 “ φορᾶς μετρίως κατατιθεμένης, διαλλαγῶμεν, καὶ αὐτοί
 “ τε ἀντὶ πολέμου εἰρήνην ἐλώμεθα, καὶ τοῖς ἄλλοις
 “ Ἑλλησιν ἀνάπαυσιν κακῶν ποιήσωμεν· οἱ καὶ ἐν
 “ τούτῳ ὑμᾶς αἰτιωτέρους ἡγήσονται. πολεμοῦνται μὲν
 “ γὰρ ἀσαφῶς ὀποτέρων ἀρξάντων· καταλύσεως δὲ γιγ-
 “ νομένης, ἧς νῦν ὑμεῖς τὸ πλεόν κύριοί ἐστε, τὴν χάριν
 “ ὑμῖν προσθήσουσιν. ἦν τε γνῶτε, Λακεδαιμονίοις ἔξ-
 “ εστιν ὑμῖν φίλους γενέσθαι βεβαίως, αὐτῶν τε προ-
 “ καλεσαμένων, χαρισαμένοις τε μᾶλλον ἢ βιασαμένοις.
 “ καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐνόητα ἀγαθὰ σκοπεῖτε ὅσα εἰκὸς εἶναι·
 “ ἡμῶν γὰρ καὶ ὑμῶν ταῦτα λεγόντων, τό γε ἄλλο Ἑλ-
 “ ληρικὸν ἴστε ὅτι ὑποδεέστερον ὂν τὰ μέγιστα τιμῆ-
 “ σει.”

21. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, νομί-

ζοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ σπονδῶν μὲν ἐπιθυμεῖν, σφῶν δὲ ἐναντιουμένων κωλύεσθαι, διδομένης δὲ εἰρήνης ἀσμένως δέξεσθαι τε καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. οἱ δὲ τὰς μὲν σπονδὰς, ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ, ἤδη σφίσι ἐνόμιζον ἐτοιμοὺς εἶναι ὅπῃ βούλωνται ποιεῖσθαι πρὸς αὐτοὺς, τοῦ δὲ πλέονος ὠρέγοντο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνήγε Κλέων ὁ Κλειαιέτου, ἀνὴρ δημαγωγὸς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὧν καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος· καὶ ἔπεισεν ἀποκρίνασθαι ὡς χρὴ τὰ μὲν ὄπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ παραδόντας πρῶτον κομισθῆναι Ἀθήναζε, ἐλθόντων δὲ ἀποδόντας Λακεδαιμονίους Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζῆνα καὶ Ἀχαΐαν, ἃ οὐ πολέμῳ ἔλαβον ἀλλ' ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβάσεως, Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων κατὰ ξυμφορὰς καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων τι μᾶλλον σπονδῶν, κομίσασθαι τοὺς ἄνδρας καὶ σπονδὰς ποιήσασθαι, ὅποσον ἂν δοκῇ χρόνον ἀμφοτέροις. 22. οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν οὐδὲν ἀντείπον, ξυνέδρους δὲ σφίσι ἐκέλευον ἐλέσθαι, οἷτινες λέγοντες καὶ ἀκούοντες περὶ ἐκάστου ξυμβήσονται κατὰ ἡσυχίαν, ὅ τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους. Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολλὸς ἐνέκειτο, λέγων γινώσκειν μὲν καὶ πρότερον οὐδὲν ἐν νῷ ἔχοντας δίκαιον αὐτοὺς, σαφὲς δ' εἶναι καὶ νῦν, οἷτινες τῷ μὲν πλήθει οὐδὲν ἐθέλουσιν εἰπεῖν, ὀλίγοις δὲ ἀνδράσι ξυνέδροι βούλονται γίγνεσθαι· ἀλλὰ εἴ τι ὑγιὲς διανοοῦνται, λέγειν ἐκέλευσεν ἅπασιν. ὁρῶντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι οὔτε σφίσι οἷόν τε ὄν ἐν πλήθει εἰπεῖν, εἴ τι καὶ ὑπὸ τῆς ξυμφορᾶς ἐδόκει αὐτοῖς ξυγχωρεῖν, μὴ ἐς τοὺς ξυμμάχους διαβληθῶσιν εἰπόντες καὶ οὐ τυχόντες, οὔτε τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ μετρίοις ποιήσοντας ἃ προῦκαλοῦντο, ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄπρακτοι. 23. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν διελύοντο εὐθύς

αἱ σπονδαὶ αἱ περὶ Πύλον, καὶ τὰς ναῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπήτουν, καθάπερ ξυνέκειτο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐγκλήματα ἔχοντες, ἐπιδρομὴν τε τῷ τειχίσματι παράσπονδον καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα δοκοῦντα εἶναι, οὐκ ἀπέδιδον, ἰσχυριζόμενοι ὅτι δὴ εἶρητο, εἶναι καὶ ὀτιοῦν παραβαθῆ, λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀντέλεγόν τε, καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν νεῶν, ἀπελθόντες, εἰς πόλεμον καθίσταντο. καὶ τὰ περὶ Πύλον ὑπ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμείτο, Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν ἐναντίαιν αἰεὶ τὴν νῆσον περιπλέοντες τῆς ἡμέρας (τῆς δὲ νυκτὸς καὶ ἅπασαι περιώρμουν, πλὴν τὰ πρὸς τὸ πέλαγος, ὅποτε ἄνεμος εἶη· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐτοῖς εἴκοσι νῆες ἀφίκοντο εἰς τὴν φυλακὴν, ὥστε αἱ πᾶσαι ἐβδομήκοντα ἐγένοντο), Πελοποννήσιοι δὲ ἐν τῇ ἡπείρῳ στρατοπεδευόμενοι καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείχει, σκοποῦντες καιρὸν, εἴ τις παραπέσοι, ὥστε τοὺς ἄνδρας σῶσαι.

24. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, πρὸς ταῖς ἐν Μεσσήνῃ φρουρούσαις ναυσὶ τὸ ἄλλο ναυτικὸν ὃ παρεσκευάζοντο προσκομίσαντες, τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο ἐκ τῆς Μεσσήνης. καὶ μάλιστα ἐνήγον οἱ Λοκροὶ τῶν Ῥηγίων κατὰ ἔχθραν· καὶ αὐτοὶ δὲ ἐσβεβλήκεσαν πανδημεὶ εἰς τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ ναυμαχίας ἀποπειράσθαι ἐβούλοντο, ὀρώντες τοῖς Ἀθηναίοις τὰς μὲν παρούσας ὀλίγας ναῦς, ταῖς δὲ πλείοσι καὶ μελλούσαις ἤξειν πυνθανόμενοι τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι. εἰ γὰρ κρατήσειαν τῷ ναυτικῷ, τὸ Ῥηγίον ἠλπίζον περὶ τε καὶ ναυσὶν ἐφορμοῦντες ῥαδίως χειρώσασθαι, καὶ ἤδη σφῶν ἰσχυρὰ τὰ πράγματα γίνεσθαι· ξύνεγγυς γὰρ κειμένου τοῦ τε Ῥηγίου ἀκρωτηρίου τῆς Ἰταλίας τῆς τε Μεσσήνης τῆς Σικελίας, τοῖς Ἀθηναίοις τε οὐκ ἂν εἶναι

ἐφορμῆιν, καὶ τοῦ πορθμοῦ κρατεῖν. ἔστι δὲ ὁ πορθμὸς ἡ μεταξὺ Ῥηγίου θάλασσα καὶ Μεσσήνης, ἥπερ βραχύτατον Σικελία τῆς ἠπείρου ἀπέχει· καὶ ἔστιν ἡ Χάρυβδις κληθεῖσα τοῦτο, ἣ Ὀδυσσεὺς λέγεται διαπλεῦσαι. διὰ στενότητα δὲ καὶ ἐκ μεγάλων πελαγῶν, τοῦ τε Τυρσηνικοῦ καὶ τοῦ Σικελικοῦ, ἐσπίπτουσα ἡ θάλασσα ἐς αὐτὸ καὶ ροώδης οὔσα εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη. 25. ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξὺ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶν ὀλίγῃ πλείοσιν ἢ τριάκοντα ἠναγκάσθησαν ὄψῃ τῆς ἡμέρας ναυμαχῆσαι περὶ πλοίου διαπλέοντος, ἀντεπαναγόμενοι πρὸς τε Ἀθηναίων ναῦς ἑκκαίδεκα καὶ Ῥηγίνας ὀκτώ. καὶ νικηθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τάχους ἀπέπλευσαν, ὡς ἕκαστοι ἔτυχον, ἐς τὰ οἰκεία στρατόπεδα, τό τε ἐν τῇ Μεσσήνῃ καὶ ἐν τῷ Ῥηγίῳ, μίαν ναῦν ἀπολέσαντες· καὶ νύξ ἐπεγένετο τῷ ἔργῳ. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Λοκροὶ ἀπῆλθον ἐκ τῆς Ῥηγίων· ἐπὶ δὲ τὴν Πελωρίδα τῆς Μεσσήνης συλλεγεῖσθαι αἱ τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων νῆες ὄρμουν, καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς παρῆν. προσπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥηγίνοι, ὀρώντες τὰς ναῦς κενὰς ἐνέβαλον, καὶ χειρὶ σιδηρᾷ ἐπιβληθείσῃ μίαν ναῦν αὐτοῖς ἀπώλεσαν, τῶν ἀνδρῶν ἀποκολυμβησάντων. καὶ μετὰ τοῦτο τῶν Συρακοσίων ἐσβάντων ἐς τὰς ναῦς καὶ παραπλεόντων ἀπὸ κάλῳ ἐς τὴν Μεσσήνην, αὐθις προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποσιμωσάντων ἐκείνων καὶ προεμβαλόντων, ἐτέραν ναῦν ἀπολλύουσιν. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τοιοῦτοτρόπῳ γενομένη οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Συρακόσιοι παρεκομίσθησαν ἐς τὸν ἐν τῇ Μεσσήνῃ λιμένα. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, Καμαρίνης ἀγγελθείσης προδίδοσθαι Συρακοσίοις ὑπ' Ἀρχίου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ἔπλευσαν ἐκεῖσε· Μεσσήνιοι δ' ἐν τούτῳ πανδημεὶ κατὰ γῆν καὶ

ταῖς ναυσὶν ἅμα ἐστράτευσαν ἐπὶ Νάξον τὴν Χαλκιδικὴν ὄμορον οὖσαν. καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τειχῆρεις ποιήσαντες τοὺς Ναξίους ἐδήουν τὴν γῆν, τῇ δ' ὑστεραία ταῖς μὲν ναυσὶ περιπλεύσαντες κατὰ τὸν Ἀκεσίην ποταμὸν τὴν γῆν ἐδήουν, τῷ δὲ πεζῷ πρὸς τὴν πόλιν ἐσέβαλλον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σικελοὶ ὑπὲρ τῶν ἄκρων πολλοὶ κατέβαινον βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους. καὶ οἱ Νάξιοι, ὡς εἶδον, θαρσῆσαντες, καὶ παρακελευόμενοι ἐν ἑαυτοῖς ὡς οἱ Λεοντῖνοι σφίσι καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνας ξύμμαχοι ἐς τιμωρίαν ἐπέρχονται, ἐκδραμόντες ἄφνω ἐκ τῆς πόλεως προσπίπτουσι τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ τρέψαντες ἀπέκτεινάν τε ὑπὲρ χιλίους, καὶ οἱ λοιποὶ χαλεπῶς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου· καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπιπεσόντες τοὺς πλείστους διέφθειραν. καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι ἐς τὴν Μεσσήνην ὕστερον ἐπ' οἴκου ἕκασται διεκρίθησαν. Λεοντῖνοι δὲ εὐθύς καὶ οἱ ξύμμαχοι μετὰ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεσσήνην ὡς κεκακωμένην ἐστράτευσαν, καὶ προσβάλλοντες οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λιμένα ταῖς ναυσὶν ἐπέιρων, ὁ δὲ πεζὸς πρὸς τὴν πόλιν. ἐπεκδρομῆν δὲ ποιησάμενοι οἱ Μεσσηνιοὶ καὶ Λοκρῶν τινὲς μετὰ τοῦ Δημοτέλους, οἱ μετὰ τὸ πάθος ἐγκατελείφθησαν φρουροὶ, ἐξαπιναίως προσπεσόντες τρέπουσι τοῦ στρατεύματος τῶν Λεοντίνων τὸ πολὺ καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν ἐβοήθουν, καὶ κατεδίωξαν τοὺς Μεσσηνίους πάλιν ἐς τὴν πόλιν, τεταραγμένοις ἐπιγενόμενοι. καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν ἐς τὸ Ῥήγιον. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἕλληνας ἄνευ τῶν Ἀθηναίων κατὰ γῆν ἐστράτευσαν ἐπ' ἀλλήλους.

26. Ἐν δὲ τῇ Πύλῳ ἔτι ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῇ ἠπειρῷ στρα-

τόπεδον τῶν Πελοποννησίων κατὰ χώραν ἔμενον. ἐπί-
 πονος δ' ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἡ φυλακὴ σίτου τε ἀπορία
 καὶ ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν κρήνη ὅτι μὴ μία, ἐν αὐτῇ τῇ
 ἀκροπόλει τῆς Πύλου, καὶ αὕτη οὐ μεγάλη, ἀλλὰ δια-
 μώμενοι τὸν κάχληκα οἱ πλείστοι ἐπὶ τῇ θαλάσῃ ἔπι-
 νον οἶον εἰκὸς ὕδωρ. στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατο-
 πεδευομένοις ἐγίγνετο, καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἔχουσῶν ὄρμον
 αἱ μὲν σῖτον ἐν τῇ γῇ ἡροῦντο κατὰ μέρος, αἱ δὲ μετέω-
 ροὶ ὄρμουν. ἀθυμίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρεῖχε παρὰ
 λόγον ἐπιγιγνόμενος, οὓς ᾤοντο ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπολι-
 ορκήσειν ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ καὶ ὕδατι ἀλμυρῷ χρωμένους.
 αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι προειπόντες ἐς τὴν νῆσον
 ἐσάγειν σῖτόν τε τὸν βουλόμενον ἀληλεμένον καὶ οἶνον
 καὶ τυρὸν καὶ εἴ τι ἄλλο βρῶμα, οἶον ἂν ἐς πολιορκίαν
 ξυμφέρῃ, τάξαντες ἀργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν Εἰλώτων
 τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσῆγον
 ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες καὶ μάλιστα οἱ Εἰλωτες,
 ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὀπόθεν τύχοιεν, καὶ
 καταπλέοντες ἔτι νυκτὸς ἐς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νή-
 σου. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ καταφέρεσθαι· ῥᾶον
 γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάμβανον, ὁπότε πνεῦμα
 ἐκ πόντου εἶη· ἀπορον γὰρ ἐγίγνετο περιορμεῖν, τοῖς δὲ
 ἀφειδῆς ὁ κατάπλους καθεστήκει· ἐπώκελλον γὰρ τὰ
 πλοῖα τετιμημένα χρημάτων, καὶ οἱ ὀπλίται περὶ τὰς
 κατάρσεις τῆς νήσου ἐφύλασσαν. ὅσοι δὲ γαλήνῃ κιν-
 δυνεύσειαν, ἠλίσκοντο. ἐσένεον δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα
 κολυμβηταὶ ὕψυδροι, καλωδίῳ ἐν ἀσκοῖς ἐφέλκοντες μή-
 κωνα μεμελιτωμένην καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον· ὧν
 τὸ πρῶτον λανθανόντων φυλακαὶ ὕστερον ἐγένοντο. παντί
 τε τρόπῳ ἐκάτεροι ἐτεχνῶντο οἱ μὲν ἐσπέμπειν τὰ σιτία,
 οἱ δὲ μὴ λανθάνειν σφᾶς.

27. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις πυνθανόμενοι περὶ τῆς στρα-
 τίας ὅτι ταλαιπωρεῖται, καὶ σίτος τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ὅτι
 ἐσπλεί, ἠπόρουν, καὶ ἐδεδοίκεσαν μὴ σφῶν χειμῶν τὴν
 φυλακὴν ἐπιλάβοι, ὀρῶντες τῶν τε ἐπιτηδείων τὴν περὶ
 τὴν Πελοπόννησον κομιδὴν ἀδύνατον ἐσομένην ἅμα ἐν
 χωρίῳ ἐρήμῳ, καὶ οὐδ' ἐν θέρει οἰοί τε ὄντες ἱκανὰ περι-
 πέμπειν, τὸν τε ἔφορμον χωρίων ἀλιμένων ὄντων οὐκ
 ἐσόμενον, ἀλλ' ἢ σφῶν ἀνέντων τὴν φυλακὴν περιγενή-
 σεσθαι τοὺς ἄνδρας, ἢ τοῖς πλοίοις, ἃ τὸν σῖτον αὐτοῖς
 ἦγε, χειμῶνα τηρήσαντας ἐκπλεύσεσθαι. πάντων δὲ
 ἐφοβοῦντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτι ἔχοντάς τι
 ἰσχυρὸν αὐτοὺς ἐνόμιζον οὐκέτι σφίσις ἐπικηρυκεύεσθαι
 καὶ μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. Κλέων δὲ
 γνοὺς αὐτῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑποψίαν περὶ τῆς κωλύμης
 τῆς ξυμβάσεως, οὐ τάληθ' ἔφη λέγειν τοὺς ἐξαγγέλ-
 λοντας. παραινούτων δὲ τῶν ἀφιγμένων, εἰ μὴ σφίσι
 πιστεύουσι, κατασκόπους τινὰς πέμψαι, ἠρέθη κατά-
 σκοπος αὐτὸς μετὰ Θεογένους ὑπ' Ἀθηναίων. καὶ γνοὺς
 ὅτι ἀναγκασθήσεται ἢ ταῦτα λέγειν οἷς διέβαλλεν, ἢ
 τὰναντία εἰπὼν ψευδῆς φανήσεσθαι, παρήνει τοῖς Ἀθη-
 ναίοις, ὀρῶν αὐτοὺς καὶ ὠρμημένους τι τὸ πλέον τῇ
 γνώμῃ στρατεύειν, ὡς χρὴ κατασκόπους μὲν μὴ πέμπειν
 μηδὲ διαμέλλειν καιρὸν παριέντας, εἰ δὲ δοκεῖ αὐτοῖς
 ἀληθῆ εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα, πλεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. καὶ
 ἐς Νικίαν τὸν Νικηράτου στρατηγὸν ὄντα ἀπεσήμαινεν,
 ἐχθρὸς ὢν καὶ ἐπιτιμῶν, ῥάδιον εἶναι παρασκευῆ, εἰ ἄν-
 δρες εἶεν οἱ στρατηγοὶ, πλεύσαντας λαβεῖν τοὺς ἐν τῇ
 νήσῳ, καὶ αὐτὸς γ' ἂν, εἰ ἦρχε, ποιῆσαι τοῦτο. 28. ὁ
 δὲ Νικίας τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑποθορυβησάντων ἐς τὸν
 Κλέωνα, ὅτι οὐ καὶ νῦν πλέει, εἰ ῥάδιόν γε αὐτῷ φαί-
 νεται, καὶ ἅμα ὀρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ἦν τινα

βούλεται δύναμιν λαβόντα τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφίεναι ἐτοῖμος ἦν, γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσείοντα ἀνεχώρει, καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς ἀλλ' ἐκείνον στρατηγεῖν, δεδιὼς ἦδη καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμηῆσαι ὑποχωρῆσαι. αὐθις δὲ ὁ Νικίας ἐκέλευε, καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλῳ ἀρχῆς, καὶ μάρτυρας τοὺς Ἀθηναίους ἐποιεῖτο. οἱ δὲ, οἷον ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν, ὅσῳ μᾶλλον ὁ Κλέων ὑπέφευγε τὸν πλοῦν καὶ ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσῳ ἐπεκελεύοντο τῷ Νικίᾳ παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκείνῳ ἐπεβόων πλεῖν. ὥστε οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημένων ἔτι ἐξαπαλλαγῇ, ὑφίσταται τὸν πλοῦν, καὶ παρελθὼν οὔτε φοβεῖσθαι ἔφη Λακεδαιμονίους, πλεύσεσθαί τε λαβῶν ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδένα, Λημνίους δὲ καὶ Ἴμβρίους τοὺς παρόντας, καὶ πελταστὰς οἱ ἦσαν ἕκ τε Αἴνου βεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοθεν τοξότας τετρακοσίους· ταῦτα δὲ ἔχων ἔφη πρὸς τοῖς ἐν Πύλῳ στρατιώταις ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσιν ἢ ἄξειν Λακεδαιμονίους ζῶντας ἢ αὐτοῦ ἀποκτενεῖν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐπέπεσε μὲν τι καὶ γέλωτος τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένοις δ' ὅμως ἐγίγνετο τοῖς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων, λογιζομένοις δυοῖν ἀγαθοῖν τοῦ ἐτέρου τεύξεσθαι, ἢ Κλέωνος ἀπαλλαγῆσεσθαι, ὃ μᾶλλον ἠλπιζόν, ἢ σφαλεῖσι γνώμῃς Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσασθαι. 29. καὶ πάντα διαπραξάμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ψηφισαμένων Ἀθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν τε ἐν Πύλῳ στρατηγῶν ἕνα προσελόμενος Δημοσθένην, τὴν ἀγωγὴν διὰ τάχους ἐποιεῖτο. τὸν δὲ Δημοσθένην προσέλαβε πυνθανόμενος τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. οἱ γὰρ στρατιῶται, κακοπαθοῦντες τοῦ χωρίου τῇ ἀπορίᾳ καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἢ πολιορκοῦντες, ὄρμητο διακινδυνεῦσαι. καὶ

αὐτῷ ἔτι ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχευεν. πρότερον μὲν γὰρ αὐτῆς οὔσης ὑλώδους ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἀτριβοῦς διὰ τὴν αἰεὶ ἐρημίαν ἐφοβεῖτο, καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι· πολλῷ γὰρ ἂν στρατοπέδῳ ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντας αὐτοὺς βλάπτειν. σφίσι μὲν γὰρ τὰς ἐκείνων ἀμαρτίας καὶ παρασκευὴν ὑπὸ τῆς ὕλης οὐκ ἂν ὁμοίως δῆλα εἶναι, τοῦ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου καταφανῆ ἂν εἶναι πάντα τὰ ἀμαρτήματα, ὥστε προσπίπτειν ἂν αὐτοὺς ἀπροσδοκῆτως, ἣ βούλοιντο· ἐπ' ἐκείνοις γὰρ ἂν εἶναι τὴν ἐπιχείρησιν. εἰ δ' αὖ ἐς δασὺ χωρίον βιάζοιτο ὁμόσε ἰέναι, τοὺς ἐλάσσους ἐμπείρους δὲ τῆς χώρας κρείττους ἐνόμιζε τῶν πλεόνων ἀπείρων, λανθάνειν τε ἂν τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον πολὺ ὄν διαφθειρόμενον, οὐκ οὔσης τῆς προόψεως ἣ χρῆν ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν. 30. ἀπὸ δὲ τοῦ Αἰτωλικοῦ πάθους, ὃ διὰ τὴν ὕλην μέρος τι ἐγένετο, οὐχ ἥκιστα αὐτὸν ταῦτα ἐσῆει. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς, καὶ ἐμπρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἄκοντος, καὶ ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου, τὸ πολὺ αὐτῆς ἔλαθε κατακαυθέν. οὕτω δὲ τοὺς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν πλείους ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν σῖτον αὐτοῦ ἐσπέμπειν, τότε ὡς ἐπ' ἀξιοχρεῶν τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον σπουδῆν ποιεῖσθαι, τὴν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὔσαν, τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκευάζετο, στρατιάν τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς συμμαχῶν καὶ τὰ ἄλλα ἐτοιμάζων. Κλέων δὲ ἐκείνῳ τε προπέμψας ἄγγελον ὡς ἦξων, καὶ ἔχων στρατιάν ἣν ἠτήσατο, ἀφικνεῖται ἐς Πύλον. καὶ ἅμα γενόμενοι πέμπουσι πρῶτον ἐς τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον κήρυκα, προκαλούμενοι εἰ βούλοιντο

ἄνευ κινδύνου τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρας σφίσι τά τε ὄπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς κελεύειν παραδοῦναι, ἐφ' ᾧ φυλακῇ τῇ μετρία τηρήσονται, ἕως ἄν τι περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ.

31. οὐ προσδεξαμένων δὲ αὐτῶν μίαν μὲν ἡμέραν ἐπέσχον, τῇ δ' ὑστεραία ἀνηγάγοντο μὲν νυκτὸς, ἐπ' ὀλίγας ναῦς τοὺς ὀπλίτας πάντας ἐπιβιβάσαντες, πρὸ δὲ τῆς ἕω ὀλίγον ἀπέβαινον τῆς νήσου ἐκατέρωθεν, ἐκ τε τοῦ πελάγους καὶ πρὸ τοῦ λιμένος, ὀκτακόσιοι μάλιστα ὄντες ὀπλίται, καὶ ἐχώρουν δρόμῳ ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον τῆς νήσου. ὧδε γὰρ διετετάχατο. ἐν ταύτῃ μὲν τῇ πρώτῃ φυλακῇ ὡς τριάκοντα ἦσαν ὀπλίται, μέσον δὲ καὶ ὀμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ὕδωρ οἱ πλείστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχεν, μέρος δέ τι οὐ πολὺ αὐτὸ τοῦσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου, τὸ πρὸς τὴν Πύλον, ὃ ἦν ἐκ τε θαλάσσης ἀπόκρημνον καὶ ἐκ τῆς γῆς ἥκιστα ἐπίμαχον· καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἦν παλαιὸν, λίθων λογάδην πεποιημένον, ὃ ἐνόμιζον σφίσιν ὠφέλιμον ἂν εἶναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βιαιοτέρα. οὕτω μὲν τεταγμένοι ἦσαν.

32. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν πρώτους φύλακας, οἷς ἐπέδραμον, εὐθὺς διαφθείρουσιν, ἐν τε ταῖς εὐναῖς ἔτι ἀναλαμβάνοντας τὰ ὄπλα, καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς κατὰ τὸ ἔθος ἐς ἔφορμον τῆς νυκτὸς πλεῖν. ἅμα δὲ ἕω γιγνομένη καὶ ὁ ἄλλος στρατὸς ἀπέβαινον, ἐκ μὲν νεῶν ἐβδομήκοντα καὶ ὀλίγῳ πλειόνων πάντες πλὴν θαλαμίων, ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι, τοξόται τε ὀκτακόσιοι καὶ πελτασταὶ οὐκ ἐλάσσους τούτων, Μεσσηνίων τε οἱ βεβοθηκότες, καὶ ἄλλοι ὅσοι περὶ Πύλον κατεῖχον, πάντες πλὴν τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. Δημοσθένους δὲ τάξαντος διέστησαν κατὰ διακοσίους τε καὶ πλείους, ἔστι δ' ἣ ἐλάσσους, τῶν χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες,

ὅπως ὅτι πλείστη ἀπορία ἦ τοῖς πολεμίοις πανταχόθεν κεκυκλωμένοις, καὶ μὴ ἔχωσι πρὸς ὃ τι ἀντιτάζονται, ἀλλ' ἀμφίβολοι γίνωνται τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εἰ δὲ τοῖς πλαγίοις, ὑπὸ τῶν ἐκατέρωθεν παρατεταγμένων. κατὰ νότου τε αἰεὶ ἔμελλον αὐτοῖς, ἦ χωρήσειαν, οἱ πολέμιοι ἔσεσθαι ψιλοὶ καὶ οἱ ἀπορώτατοι, τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις καὶ λίθοις καὶ σφενδόλαις ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἀλκῆν, οἷς μηδὲ ἐπελθεῖν οἶόν τε ἦν· φεύγοντές τε γὰρ ἐκράτουν καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπέκειντο. 33. τοιαύτη μὲν γνώμη ὁ Δημοσθένης τό τε πρῶτον τὴν ἀπόβασιν ἐπενόει καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἔταξεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπιτάδαν, καὶ ὅπερ ἦν πλείστον τῶν ἐν τῇ νήσῳ, ὡς εἶδον τό τε πρῶτον φυλακτῆριον διεφθαρμένον καὶ στρατὸν σφίσιν ἐπίοντα, ξυνετάξαντο καὶ τοῖς ὀπλίταις τῶν Ἀθηναίων ἐπήεσαν, βουλόμενοι ἐς χεῖρας ἐλθεῖν· ἐξ ἐναντίας γὰρ οὗτοι καθεστήκεσαν, ἐκ πλαγίου δὲ οἱ ψιλοὶ καὶ κατὰ νότου. τοῖς μὲν οὖν ὀπλίταις οὐκ ἠδυνήθησαν προσμίξαι οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ ἐμπειρίᾳ χρῆσασθαι· οἱ γὰρ ψιλοὶ ἐκατέρωθεν βάλλοντες εἶργον, καὶ ἅμα ἐκεῖνοι οὐκ ἀντεπήεσαν ἀλλ' ἠσύχαζον· τοὺς δὲ φιλοὺς, ἦ μάλιστα αὐτοῖς προσθέοντες προσκείοντο, ἔτρεπον, καὶ οἱ ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο, ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι καὶ προλαμβάνοντες ῥαδίως τῆς φυγῆς χωρίων τε χαλεπότητι, καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων, ἐν οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἠδύναντο διώκειν ὅπλα ἔχοντες. 34. χρόνον μὲν οὖν τινὰ ὀλίγον οὕτω πρὸς ἀλλήλους ἠκροβολίσαντο· τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκθεῖν ἦ προσπίπτοιεν δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ἤδη ὄντας τῷ ἀμύνασθαι, καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλείστον εἰληφότες, πολλαπλάσιοι φαινόμενοι,

καὶ ξυνειθισμένοι μᾶλλον μηκέτι δεινούς αὐτοὺς ὁμοίως σφίσι φαίνεσθαι, ὅτι οὐκ εὐθύς ἄξια τῆς προσδοκίας ἐπεπόνθησαν, ὥσπερ ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, καταφρονήσαντες καὶ ἐμβοήσαντες ἀθροοὶ ὄρμησαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἔβαλλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἕκαστός τι πρόχειρον εἶχεν. γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἅμα τῇ ἐπιδρομῇ ἔκπληξίς τε ἐνέπεσεν ἀνθρώποις ἀήθεσι τοιαύτης μάχης, καὶ ὁ κοινορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κεκαυμένης ἐχώρει πολὺς ἄνω, ἄπορόν τε ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κοινορτοῦ ἅμα φερομένων. τό τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις καθίστατο· οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι ἔστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε ἐναποκέκλαστο βαλλομένων, εἶχόν τε οὐδὲν σφίσι αὐτοῖς χρήσασθαι ἀποκεκλημένοι μὲν τῇ ὄψει τοῦ προορᾶν, ὑπὸ δὲ τῆς μείζονος βοῆς τῶν πολεμίων τὰ ἐν αὐτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἔσακούοντες, κινδύνου τε πανταχόθεν περιεστῶτος, καὶ οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα καθ' ὃ τι χρὴ ἀμνηνομένους σωθῆναι.

35. τέλος δὲ τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν διὰ τὸ αἰεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρεφῆσθαι, ξυγκλήσαντες ἐχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου, ὃ οὐ πολὺ ἀπέειχε, καὶ τοὺς αὐτῶν φύλακας. ὡς δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἤδη πολλῶ ἔτι πλέονι βοῇ τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ ἐπέκειντο, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβάνοντο, ἀπέθνησκον, οἱ δὲ πολλοὶ διαφυγόντες ἐς τὸ ἔρυμα μετὰ τῶν ταύτη φυλάκων ἐτάξαντο παρὰ πᾶν ὡς ἀμνηνομένοι, ἧπερ ἦν ἐπίμαχον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπισπόμενοι περίοδον μὲν αὐτῶν καὶ κύκλωσιν χωρίου ἰσχυρῆ οὐχ εἶχον, προσιόντες δὲ ἐξ ἐναντίας ὤσασθαι ἐπειρῶντο. καὶ χρόνον μὲν πολὺν, καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖστον,

ταλαιπωρούμενοι ἀμφοτέροι ὑπό τε τῆς μάχης καὶ δίψους
 καὶ ἡλίου ἀντείχον, πειρώμενοι οἱ μὲν ἐξελάσασθαι ἐκ
 τοῦ μετεώρου, οἱ δὲ μὴ ἐνδοῦναι· ῥᾶον δ' οἱ Λακεδαιμό-
 νιοι ἠμύναντο ἢ ἐν τῷ πρὶν, οὐκ οὔσης σφῶν τῆς κυ-
 κλώσεως ἐς τὰ πλάγια. 36. ἐπειδὴ δὲ ἀπέραντον ἦν,
 προσελθὼν ὁ τῶν Μεσσηνίων στρατηγὸς Κλέωνι καὶ
 Δημοσθένει ἄλλως ἔφη πονεῖν σφᾶς· εἰ δὲ βούλονται ἑαυ-
 τῷ δοῦναι τῶν τοξοτῶν μέρος τι καὶ τῶν ψιλῶν, περι-
 ιέναι κατὰ νότου αὐτοῖς ὁδῷ ἢ ἂν αὐτὸς εὖρη, δοκεῖν βιά-
 σασθαι τὴν ἔφοδον. λαβῶν δὲ ἃ ἠτήσατο, ἐκ τοῦ ἀφα-
 νοῦς ὀρμήσας ὥστε μὴ ἰδεῖν ἐκείνους, κατὰ τὸ αἰεὶ παρ-
 εῖκον τοῦ κρημνώδους τῆς νήσου προβαίνων, καὶ ἢ οἱ
 Λακεδαιμόνιοι χωρίου ἰσχυροῦ πιστεύσαντες οὐκ ἐφύλασ-
 σον, χαλεπῶς τε καὶ μόλις περιελθὼν ἔλαθε, καὶ ἐπὶ τοῦ
 μετεώρου ἐξαπίνης ἀναφανείς κατὰ νότου αὐτῶν τοὺς
 μὲν τῷ ἀδοκῆτῳ ἐξέπληξε, τοὺς δὲ ἃ προσεδέχοντο ἰδόν-
 τας πολλῷ μᾶλλον ἐπέρρωσεν. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι
 βαλλόμενοι τε ἀμφοτέρωθεν ἤδη, καὶ γιγνόμενοι ἐν τῷ
 αὐτῷ ξυμπτώματι, ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι, τῷ ἐν
 Θερμοπύλαις, ἐκείνοί τε γὰρ τῇ ἀτραπῷ περιελθόντων
 τῶν Περσῶν διεφθάρησαν, οὗτοί τε ἀμφίβολοι ἤδη ὄντες
 οὐκέτι ἀντείχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχόμενοι καὶ
 ἀσθενείᾳ σωμάτων διὰ τὴν σιτοδείαν ὑπεχώρουν· καὶ οἱ
 Ἀθηναῖοι ἐκράτουν ἤδη τῶν ἐφόδων. 37. γνοὺς δὲ ὁ
 Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης ὅτι, εἰ καὶ ὅποσονοῦν μᾶλλον
 ἐνδώσουσι, διαφθαρησομένους αὐτοὺς ὑπὸ τῆς σφετέρας
 στρατιᾶς, ἔπαυσαν τὴν μάχην καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀπεῖρξαν,
 βουλόμενοι ἀγαγεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίοις ζῶντας, εἴ πως
 τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες ἐπικλασθεῖεν τῇ γνώμῃ τὰ
 ὄπλα παραδοῦναι καὶ ἡσσηθεῖεν τοῦ παρόντος δεινοῦ.
 ἐκήρυξάν τε εἰ βούλονται τὰ ὄπλα παραδοῦναι καὶ σφᾶς

αὐτοὺς Ἀθηναίους, ὥστε βουλευσαί ὅ τι ἂν ἐκείνοις δοκῆ.
 38. οἱ δὲ ἀκούσαντες παρήκαν τὰς ἀσπίδας οἱ πλείστοι
 καὶ τὰς χεῖρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κε-
 κηρυγμένα. μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης τῆς ἀνακωχῆς ξυν-
 ἦλθον ἐς λόγους ὁ τε Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης καὶ ἐκεί-
 νων Στύφωv ὁ Φάρακος, τῶν πρότερον ἀρχόντων τοῦ
 μὲν πρώτου τεθνηκότος Ἐπιτάδου, τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν
 Ἰππαγρέτου ἐφηρημένου ἐν τοῖς νεκροῖς ἔτι ζῶντος κει-
 μένου ὡς τεθνεῶτος, αὐτὸς τρίτος ἐφηρημένος ἄρχειν
 κατὰ νόμον, εἴ τι ἐκείνοι πᾶσχοιεν. ἔλεγε δὲ ὁ Στύφωv
 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὅτι βούλονται διακηρυκεύεσθαι πρὸς
 τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ Λακεδαιμονίους, ὅ τι χρὴ σφᾶς ποιεῖν.
 καὶ ἐκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δὲ τῶν Ἀθηναίων
 καλούντων ἐκ τῆς ἠπείρου κήρυκας, καὶ γενομένων ἐπ-
 ερωτήσεων δις ἢ τρίς, ὁ τελευταῖος διαπλεύσας αὐτοῖς ἀπὸ
 τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου Λακεδαιμονίων ἀνὴρ ἀπήγγειλεν ὅτι
 “ οἱ Λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν ὑμᾶς αὐτοὺς περὶ ὑμῶν
 “ αὐτῶν βουλεύεσθαι, μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας.” οἱ δὲ
 καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι τὰ ὄπλα παρέδοσαν καὶ σφᾶς
 αὐτοῦς. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιούσαν
 νύκτα ἐν φυλακῇ εἶχον αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστε-
 ραία οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐν τῇ νήσῳ
 τᾶλλα διεσκευάζοντο ὡς ἐς πλοῦν, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς
 τριηράρχοις διεδίδοσαν ἐς φυλακὴν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι
 κήρυκα πέμψαντες τοὺς νεκροὺς διεκομίσαντο. ἀπέθανον
 δ' ἐν τῇ νήσῳ καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοῖδε· εἴκοσι μὲν
 ὀπλίται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶν-
 τες ἐκομίσθησαν ὀκτῶ ἀποδέοντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι
 ἀπέθανον. καὶ Σπαρτιᾶται τούτων ἦσαν τῶν ζώντων
 περὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Ἀθηναίων δὲ οὐ πολλοὶ διε-
 φθάρησαν· ἢ γὰρ μάχη οὐ σταδία ἦν. 39. χρόνος δὲ

ὁ ξύμπας ἐγένετο, ὅσον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἐπολι-
ορκήθησαν ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῇ νήσῳ
μάχης, ἑβδομήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. τούτων περὶ εἴκοσιν
ἡμέρας, ἐν αἷς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπήεσαν,
ἐσιτοδοτοῦντο, τὰς δὲ ἄλλας τοῖς ἐσπλέουσι λάθρα δι-
ετρέφοντο. καὶ ἦν σῖτος ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ἄλλα βρώματα
ἐγκατελήφθη· ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἐκάσ-
τω παρείχεν ἢ πρὸς τὴν ἐξουσίαν. οἱ μὲν δὴ Ἀθηναῖοι
καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ τῆς
Πύλου ἐκάτεροι ἐπ' οἴκου, καὶ τοῦ Κλέωνος καίπερ μα-
νιώδης οὔσα ἢ ὑπόσχεσις ἀπέβη· ἐντὸς γὰρ εἴκοσιν ἡμε-
ρῶν ἤγαγε τοὺς ἄνδρας, ὥσπερ ὑπέστη. 40. παρὰ
γνώμην τε δὴ μάλιστα τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτο
τοῖς Ἑλλησιν ἐγένετο· τοὺς γὰρ Λακεδαιμονίους οὔτε
λιμῷ οὔτ' ἀνάγκῃ οὐδεμιᾷ ἠξίουσαν τὰ ὄπλα παραδοῦναι,
ἀλλὰ ἔχοντας καὶ μαχομένους ὡς ἐδύνατο ἀποθνήσκειν.
ἀπιστοῦντές τε μὴ εἶναι τοὺς παραδόντας τοῖς τεθνεῶσιν
ὁμοίους, καὶ τινος ἐρομένου ποτὲ ὕστερον τῶν Ἀθηναίων
ξυμμάχων δι' ἀχθηδόνα ἓνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αἰχμαλώ-
των, εἰ οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κάγαθοι, ἀπεκρίνατο
αὐτῷ πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι τὸν ἄτρακτον (λέγων τὸν
οἰστὸν), εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε, δήλωσιν ποιού-
μενος ὅτι ὁ ἐντυγχάνων τοῖς τε λίθοις καὶ τοξεύμασι
διεφθείρετο.

41. Κομισθέντων δὲ τῶν ἀνδρῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἐβού-
λευσαν δεσμοῖς μὲν αὐτοὺς φυλάσσειν, μέχρι οὗ τι ξυμ-
βῶσιν· ἦν δ' οἱ Πελοποννήσιοι πρὸ τούτου ἐς τὴν γῆν
ἐσβάλλωσιν, ἐξαγαγόντες ἀποκτεῖναι. τῆς δὲ Πύλου
φυλακὴν κατεστήσαντο· καὶ οἱ ἐκ τῆς Ναυπάκτου Μεσ-
σήσιοι, ὡς ἐς πατρίδα ταύτην (ἔστι γὰρ ἡ Πύλος τῆς
Μεσσημίδος ποτὲ οὔσης γῆς) πέμψαντες σφῶν αὐτῶν

τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, ἐλήϊζόν τε τὴν Λακωνικὴν καὶ πλείστα ἔβλαπτον, ὁμόφωνοι ὄντες. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀμαθεῖς ὄντες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ ληστείας καὶ τοιούτου πολέμου, τῶν τε Εἰλώτων αὐτομολούντων, καὶ φοβούμενοι μὴ καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθῆ τῶν κατὰ τὴν χώραν, οὐ ῥαδίως ἔφερον, ἀλλὰ καίπερ οὐ βουλόμενοι ἔνδηλοι εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπρεσβεύοντο παρ' αὐτοὺς καὶ ἐπειρῶντο τὴν τε Πύλον καὶ τοὺς ἄνδρας κομίξασθαι. οἱ δὲ μειζόνων τε ὠρέγοντο, καὶ πολλάκις φοιτῶντων αὐτοὺς ἀπράκτους ἀπέπεμπον. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Πύλον γενόμενα.

42. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους μετὰ ταῦτα εὐθὺς Ἀθηναῖοι εἰς τὴν Κορινθίαν ἐστράτευσαν ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ δισχιλίαις ὀπλίταις ἑαυτῶν, καὶ ἐν ἵππαγωγοῖς ναυσὶ διακοσίοις ἵππεῦσιν· ἠκολούθουν δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων Μιλήσιοι καὶ Ἄνδριοι καὶ Καρύστιοι, ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου τρίτος αὐτός. πλείοντες δὲ ἅμα ἔω ἔσχον μεταξὺ Χερσονήσου τε καὶ Ῥείτου εἰς τὸν αἰγιαλὸν τοῦ χωρίου, ὑπὲρ οὗ ὁ Σολύγιος λόφος ἐστίν, ἐφ' ὃν Δωριῆς τὸ πάλαι ἰδρυθέντες τοῖς ἐν τῇ πόλει Κορινθίοις ἐπολέμουν οὖσιν Αἰολεῦσι· καὶ κώμη νῦν ἐπ' αὐτοῦ Σολύγεια καλουμένη ἐστίν. ἀπὸ δὲ τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου, ἔνθα αἱ νῆες κατέσχον, ἡ μὲν κώμη αὕτη δώδεκα σταδίους ἀπέχει, ἡ δὲ Κορινθίων πόλις ἐξήκοντα, ὁ δὲ Ἴσθμὸς εἴκοσι. Κορίνθιοι δὲ προσπυθόμενοι ἐξ Ἀργούς ὅτι ἡ στρατιὰ ἦξει τῶν Ἀθηναίων ἐκ πλείονος, ἐβοήθησαν εἰς Ἴσθμὸν πάντες, πλὴν τῶν ἔξω Ἴσθμοῦ· καὶ ἐν Ἀμπρακίᾳ καὶ ἐν Λευκαδίᾳ ἀπῆσαν αὐτῶν πεντακόσιοι φρουροί· οἱ δ' ἄλλοι πανδημεὶ ἐπετήρουν τοὺς Ἀθηναίους, οἱ κατασχῆσουσιν. ὡς δὲ αὐτοὺς ἔλαθον νυκτὸς καταπλεύσαντες καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἦρθη, καταλιπόν-

τες τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν ἐν Κεγχρειᾷ, ἣν ἄρα οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὸν Κρομμύωνα ἴωσιν, ἐβοήθουν κατὰ τάχος. 43. καὶ Βάπτος μὲν ὁ ἕτερος τῶν στρατηγῶν (δύο γὰρ ἦσαν ἐν τῇ μάχῃ οἱ παρόντες) λαβὼν λόχον ἦλθεν ἐπὶ τὴν Σολύγειαν κώμην, φυλάξων ἀτείχιστον οὖσαν, Λυκόφρων δὲ τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλεν. καὶ πρῶτον μὲν τῷ δεξιῷ κέρα τῶν Ἀθηναίων εὐθὺς ἀποβεβηκότι πρὸ τῆς Χερσονήσου οἱ Κορινθιοὶ ἐπέκειντο, ἔπειτα δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ στρατεύματι. καὶ ἦν ἡ μάχη καρτερὰ καὶ ἐν χερσὶ πᾶσα. καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων καὶ Καρυστίων (οὗτοι γὰρ παρατεταγμένοι ἦσαν ἔσχατοι) ἐδέξαντό τε τοὺς Κορινθίους καὶ ἐώσαντο μόλις· οἱ δὲ ὑποχωρήσαντες πρὸς αἶμασιάν (ἦν γὰρ τὸ χωρίον πρόσαντες πᾶν) βάλλοντες τοῖς λίθοις καθύπερθεν ὄντες καὶ παιωνίσαντες ἐπήεσαν αὐθις, δεξαμένων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν χερσὶν ἦν πάλιν ἡ μάχη. λόχος δέ τις τῶν Κορινθίων ἐπιβοηθήσας τῷ εὐώνυμῳ κέρα ἑαυτῶν ἔτρεψε τῶν Ἀθηναίων τὸ δεξιὸν κέρας, καὶ ἐπεδίωξεν ἐς τὴν θάλασσαν· πάλιν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀνέστρεψαν οἳ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Καρυστίοι. τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο συνεχῶς, μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων ἐφ' ᾧ ὁ Λυκόφρων ὦν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἀθηναίων ἡμύνητο· ἤλπιζον γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τὴν Σολύγειαν κώμην πειράσειν. 44. χρόνον μὲν οὖν πολὺν ἀντεῖχον οὐκ ἐνδιδόντες ἀλλήλοις· ἔπειτα (ἦσαν γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ ἵππησ ὠφέλιμοι ξυμμαχόμενοι, τῶν ἐτέρων οὐκ ἐχόντων ἵππους) ἐτράποντο οἱ Κορινθιοὶ καὶ ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον, καὶ ἔθεντο τὰ ὄπλα, καὶ οὐκέτι κατέβαινον ἀλλ' ἠσύχαζον. ἐν δὲ τῇ τροπῇ ταύτῃ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας οἱ πλείστοί τε αὐτῶν ἀπέθανον καὶ Λυκόφρων ὁ στρατηγός. ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ τούτῳ τῷ τρόπῳ οὐ

κατὰ διώξιν πολλὴν οὐδὲ ταχείας φυγῆς γενομένης, ἐπεὶ ἐβιάσθη, ἐπαναχωρήσασα πρὸς τὰ μετέωρα ἰδρύθη. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς οὐκέτι αὐτοῖς ἐπήγασαν ἐς μάχην, τοὺς τε νεκροὺς ἐσκύλευον καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀνηροῦντο, τροπαῖόν τε εὐθέως ἔστησαν. τοῖς δ' ἡμίσεσι τῶν Κορινθίων, οἳ ἐν τῇ Κεγχρειᾷ ἐκάθηντο φύλακες μὴ ἐπὶ τὸν Κρομμύωνα πλεύσωσι, τούτοις οὐ κατάδηλος ἡ μάχη ἦν ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ὀνειίου· κοινορτὸν δὲ ὡς εἶδον καὶ ὡς ἔγνωσαν, ἐβοήθουν εὐθύς. ἐβοήθησαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πρესβύτεροι τῶν Κορινθίων, αἰσθόμενοι τὸ γεγενημένον. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ξύμπαντας αὐτοὺς ἐπιόντας, καὶ νομίσαντες τῶν ἐγγὺς ἀστυγαιτόνων Πελοποννησίων βοήθειαν ἐπιέναι, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπὶ τὰς ναῦς, ἔχοντες τὰ σκυλεύματα καὶ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, πλὴν δυοῖν οὓς ἐγκατέλιπον οὐ δυνάμενοι εὐρεῖν. καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰς ναῦς ἐπεραιώθησαν ἐς τὰς ἐπικειμένας νήσους, ἐκ δ' αὐτῶν ἐπικηρυκευσάμενοι τοὺς νεκροὺς οὓς ἐγκατέλιπον ὑποσπόνδους ἀνείλοντο. ἀπέθανον δὲ Κορινθίων μὲν ἐν τῇ μάχῃ δώδεκα καὶ διακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀλίγω ἐλάσσους πεντήκοντα.

45. Ἄραυτες δὲ ἐκ τῶν νήσων οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν αὐθημερὸν ἐς Κρομμύωνα τῆς Κορινθίας· ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίους. καὶ καθορμισάμενοι τὴν τε γῆν ἐδήλωσαν καὶ τὴν νύκτα ἠϋλίσαντο. τῇ δ' ὕστεραία παραπλεύσαντες ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν πρῶτον καὶ ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι, ἀφίκοντο ἐς Μεθώνην τὴν μεταξὺ Ἐπιδαύρου καὶ Τροιζῆνος, καὶ ἀπολαβόντες τὸν τῆς χερσονήσου ἰσθμὸν ἐτείχισαν, ἐν ᾧ ἡ Μεθώνη ἐστὶ, καὶ φρούριον καταστησάμενοι ἐλήστευον τὸν ἔπειτα χρόνον τὴν τε Τροιζηνίαν γῆν καὶ Ἀλιάδα καὶ Ἐπιδαυ-

ρίαν. ταῖς δὲ ναυσὶν, ἐπειδὴ ἐξετείχισαν τὸ χωρίον, ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου.

46. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῦτα ἐγίγνετο, καὶ Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐκ τῆς Πύλου ἀπήρην ἐς τὴν Σικελίαν ναυσὶν Ἀθηναίων, ἀφικόμενοι ἐς Κερκυραν ἐστράτευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἐν τῷ ὄρει τῆς Ἰστώνης Κερκυραίων καθιδρυμένους, οἱ τότε μετὰ τὴν στάσιν διαβάντες ἐκράτουν τε τῆς γῆς καὶ πολλὰ ἔβλαπτον. προσβαλόντες δὲ τὸ μὲν τείχισμα εἶλον· οἱ δὲ ἄνδρες καταπεφευγότες ἀθρόοι πρὸς μετέωρόν τι ξυνέβησαν ὥστε τοὺς μὲν ἐπικούρους παραδοῦναι, περὶ δὲ σφῶν τὰ ὄπλα παραδόντων τὸν Ἀθηναίων δῆμον διαγνῶναι. καὶ αὐτοὺς ἐς τὴν νῆσον οἱ στρατηγοὶ τὴν Πτυχίαν ἐς φυλακὴν διεκόμισαν ὑποσπόνδους, μέχρι οὗ Ἀθήναζε πεμφθῶσιν, ὥστε, ἂν τις ἀλῶ ἀποδιδράσκων, ἅπασι λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται τῶν Κερκυραίων, δεδιότες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐλθόντας οὐκ ἀποκτείνωσι, μηχανῶνται τοιόνδε τι. τῶν ἐν τῇ νήσῳ πείθουσί τινας ὀλίγους, ὑποπέμφαντες φίλους καὶ διδάξαντες ὡς κατ' εὖνοιαν δὴ λέγειν ὅτι κρᾶτιστον αὐτοῖς εἶη ὡς τάχιστα ἀποδρᾶναι, πλοῖον δέ τι αὐτοὶ ἐτοιμάσειν· μέλλει γὰρ δὴ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων παραδώσειν αὐτοὺς τῷ δήμῳ τῶν Κερκυραίων. 47. ὡς δὲ ἔπεισαν καὶ μηχανησαμένων τὸ πλοῖον ἐκπλεοντες ἐλήφθησαν, ἐλέλυντό τε αἱ σπονδαὶ καὶ τοῖς Κερκυραίοις παρεδέδοντο οἱ πάντες. ξυνελάβοντο δὲ τοῦ τοιούτου οὐχ ἦκιστα, ὥστε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι καὶ τοὺς τεχνησαμένους ἀδεέστερον ἐγχειρήσαι, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, κατάδηλοι ὄντες τοὺς ἄνδρας μὴ ἂν βούλεσθαι ὑπ' ἄλλων κομισθέντας, διότι

αὐτοὶ ἐς Σικελίαν ἔπλεον, τὴν τιμὴν τοῖς ἄγουσι προσποιῆσαι. παραλαβόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι ἐς οἶκημα μέγα καθείρξαν, καὶ ὕστερον ἐξάγοντες κατὰ εἰκοσιν ἄνδρας διῆγον διὰ δυοῖν στοίχων ὀπλιτῶν ἐκατέρωθεν παρατεταγμένων, δεδεμένους τε πρὸς ἀλλήλους καὶ παιομένους καὶ κεντουμένους ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων, εἴ πού τις τινα ἴδοι ἐχθρὸν ἑαυτοῦ· μαστιγοφόροι τε παριόντες ἐπετάχουν τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προσιόντας. 48. καὶ ἐς μὲν ἄνδρας ἐξήκοντα ἔλαθον τοὺς ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξαγαγόντες καὶ διαφθείραντες (ᾠοντο γὰρ αὐτοὺς μεταστήσαντάς ποι ἄλλοσε ἄγειν)· ὡς δὲ ἦσθοντο καὶ τις αὐτοῖς ἐδήλωσε, τοὺς τε Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο καὶ ἐκέλευον σφᾶς, εἰ βούλονται, αὐτοὺς διαφθεῖρειν, ἕκ τε τοῦ οἰκήματος οὐκέτι ἦθελον ἐξιέναι, οὐδ' ἐσιέναι ἔφασαν κατὰ δύναμιν περιόψεσθαι οὐδένα. οἱ δὲ Κερκυραῖοι κατὰ μὲν τὰς θύρας οὐδ' αὐτοὶ διενοοῦντο βιάζεσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸ τέγος τοῦ οἰκήματος καὶ διελόντες τὴν ὄροφὴν ἔβαλλον τῷ κεράμῳ καὶ ἐτόξευον κάτω. οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό τε ὡς ἠδύναντο, καὶ ἅμα οἱ πολλοὶ σφᾶς αὐτοὺς διέφθειρον, οἰστούς τε, οὓς ἀφίεσαν ἐκεῖνοι, ἐς τὰς σφαγὰς καθιέντες καὶ ἐκ κλινῶν τινῶν, αἱ ἔτυχον αὐτοῖς ἐνουῖσαι, τοῖς σπάρτοις, καὶ ἐκ τῶν ἱματίων παραιρήματα ποιούντες, ἀπαγχόμενοι, παντὶ τρόπῳ τὸ πολὺ τῆς νυκτός (ἐπεγένετο γὰρ νύξ τῷ παθήματι) ἀναλοῦντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἄνα διεφθάρησαν. καὶ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, φορμηδὸν ἐπὶ ἀμάξας ἐπιβαλόντες ἀπήγαγον ἔξω τῆς πόλεως. τὰς δὲ γυναῖκας, ὅσαι ἐν τῷ τειχίσματι ἐάλωσαν, ἠνδραποδίσαντο. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ οἱ ἐκ τοῦ ὄρους Κερκυραῖοι ὑπὸ τοῦ δήμου διεφθάρησαν, καὶ ἡ στάσις πολλὴ γενομένη ἔτε-

λεύτησεν ἐς τοῦτο, ὅσα γε κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε· οὐ γὰρ ἔτι ἦν ὑπόλοιπον τῶν ἐτέρων ὅ τι καὶ ἀξιόλογον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Σικελίαν, ἵνα περ τὸ πρῶτον ὄρμη-
το, ἀποπλεύσαντες μετὰ τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων ἐπολέμουν.

49. Καὶ οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι καὶ Ἀκαρνᾶ-
νες, ἅμα τελευτῶντος τοῦ θέρους στρατευσάμενοι, Ἀνακ-
τόριον Κορινθίων πόλιν, ἣ κείται ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ
Ἀμπρακικοῦ κόλπου, ἔλαβον προδοσίαν· καὶ ἐκπέμψαν-
τες Κορινθίους αὐτοὶ Ἀκαρνᾶνες οἰκήτορες ἀπὸ πάντων
ἔσχον τὸ χωρίον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

50. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἀριστείδης ὁ
Ἀρχίππου, εἰς τῶν ἀργυρολόγων νεῶν Ἀθηναίων στρα-
τηγὸς, αἱ ἐξεπέμφθησαν πρὸς τοὺς ξυμμάχους, Ἀρτα-
φέρην ἄνδρα Πέρσην, παρὰ βασιλέως πορευόμενον ἐς
Λακεδαίμονα, ξυλλαμβάνει ἐν Ἡϊόνι τῇ ἐπὶ Στρυμόνι.
καὶ αὐτοῦ κομισθέντος οἱ Ἀθηναῖοι τὰς μὲν ἐπιστολὰς
μεταγραφάμενοι ἐκ τῶν Ἀσσυρίων γραμμάτων ἀνέγνω-
σαν, ἐν αἷς πολλῶν ἄλλων γεγραμμένων κεφάλαιον ἦν
πρὸς Λακεδαιμονίους οὐ γινώσκειν ὅ τι βούλονται·
πολλῶν γὰρ ἐλθόντων πρέσβειων οὐδένα ταῦτα λέγειν·
εἰ οὖν βούλονται σαφὲς λέγειν, πέμψαι μετὰ τοῦ Πέρσου
ἄνδρας ὡς αὐτόν. τὸν δὲ Ἀρταφέρην ὕστερον οἱ Ἀθη-
ναῖοι ἀποστέλλουσι τριήρει ἐς Ἐφεσον, καὶ πρέσβεις
ἅμα· οἱ πυθόμενοι αὐτόθι βασιλέα Ἀρτοξέρξην τὸν
Ξέρξου νεωστὶ τεθνηκότα (κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον
ἐτελεύτησεν) ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν.

51. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Χίιοι τὸ τεῖχος περι-
εῖλον τὸ καινὸν κελυσάντων Ἀθηναίων καὶ ὑποπτευ-
σάντων ἐς αὐτούς τι νεωτεριεῖν, ποιησάμενοι μέντοι πρὸς
Ἀθηναίους πίστεις καὶ βεβαιότητα ἐκ τῶν δυνατῶν μη-
δὲν περὶ σφᾶς νεώτερον βουλευσείν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτε-

λεύτα, καὶ ἕβδομον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

52. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθύς τοῦ τε ἡλίου ἐκλίπες τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν, καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἱσταμένου ἔσεισεν. καὶ οἱ Μυτιληναίων φυγάδες καὶ τῶν ἄλλων Λεσβίων, ὀρμώμενοι οἱ πολλοὶ ἐκ τῆς ἠπείρου, καὶ μισθωσάμενοι ἕκ τε Πελοποννήσου ἐπικουρικὸν καὶ αὐτόθεν ξυναγείραντες, αἰροῦσι Ῥοίτειον· καὶ λαβόντες δισχιλίους στατηήρας Φωκαῖτας ἀπέδωσαν πάλιν, οὐδὲν ἀδικήσαντες. καὶ μετὰ τοῦτο ἐπὶ Ἄντανδρον στρατεύσαντες προδοσίας γενομένης λαμβάνουσι τὴν πόλιν. καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τὰς τε ἄλλας πόλεις τὰς Ἀκταίας καλουμένας, ἃς πρότερον Μυτιληναίων νεμομένων Ἀθηναῖοι εἶχον, ἐλευθεροῦν, καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἄντανδρον, καὶ κρατυνάμενοι αὐτήν, ναῦς τε γὰρ εὐπορία ἦν ποιεῖσθαι αὐτόθεν ξύλων ὑπαρχόντων καὶ τῆς Ἰδης ἐπικειμένης, καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ ῥαδίως ἀπ' αὐτῆς ὀρμώμενοι τὴν τε Λέσβον ἐγγὺς οὖσαν κακώσειν καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ Αἰολικὰ πολίσματα χειρώσασθαι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα παρασκευάζεσθαι ἔμελλον.

53. Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει ἐξήκοντα ναυσὶ καὶ δισχιλίους ὀπλίταις ἰππεῦσὶ τε ὀλίγοις, καὶ τῶν ξυμμάχων Μιλησίους καὶ ἄλλους τινὰς ἀγαγόντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ Κύθηρα· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος ὁ Διοτρέφους καὶ Αὐτοκλῆς ὁ Τολμαίου. τὰ δὲ Κύθηρα νῆσός ἐστιν, ἐπίκειται δὲ τῇ Λακωνικῇ κατὰ Μαλέαν· Λακεδαιμόνιοι δ' εἰσὶ τῶν περιοίκων, καὶ κυθηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς Σπάρτης διέβαινεν αὐτόσε κατὰ ἔτος, ὀπλιτῶν τε φρουρὰν διεπεμπον αἰὲ καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο. ἦν γὰρ αὐτοῖς τῶν τε ἀπ' Αἰγύπτου καὶ Λιβύης ὀλκάδων προσβολή, καὶ

λησταὶ ἅμα τὴν Λακωνικὴν ἦσσαν ἐλύπουν ἐκ θαλάσσης, ἥπερ μόνον οἶόν τ' ἦν κακουργεῖσθαι· πᾶσα γὰρ ἀνέχει πρὸς τὸ Σικελικὸν καὶ Κρητικὸν πέλαγος. 54. κατασχόντες οὖν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ στρατῷ, δέκα μὲν ναυσὶ καὶ δισχιλίαις Μιλησίων ὀπλίταις τὴν ἐπὶ θαλάσση πόλιν, Σκάνδειαν καλουμένην, αἰρουῦσι, τῷ δὲ ἄλλῳ στρατεύματι ἀποβάντες τῆς νήσου ἐς τὰ πρὸς Μαλέαν τετραμμένα ἐχώρουν ἐπὶ τὴν ἐπὶ θαλάσση πόλιν τῶν Κυθηρίων, καὶ εὔρον εὐθὺς αὐτοὺς ἐστρατοπεδευμένους ἅπαντας. καὶ μάχης γενομένης ὀλίγον μὲν τινα χρόνον ὑπέστησαν οἱ Κυθηῖριοι, ἔπειτα τραπόμενοι κατέφυγον ἐς τὴν ἄνω πόλιν, καὶ ὕστερον ξυνέβησαν πρὸς Νικίαν καὶ τοὺς ξυνάρχοντας Ἀθηναίοις ἐπιτρέψαι περὶ σφῶν αὐτῶν πλὴν θανάτου. ἦσαν δέ τινες καὶ γενόμενοι τῷ Νικίᾳ λόγοι πρότερον πρὸς τινὰς τῶν Κυθηρίων, διὸ καὶ θάσσον καὶ ἐπιτηδειότερον τό τε παραντίκα καὶ τὸ ἔπειτα τὰ τῆς ὁμολογίας ἐπράχθη αὐτοῖς· ἀνέστησαν γὰρ ἂν οἱ Ἀθηναῖοι Κυθηρίους Λακεδαιμονίους τε ὄντας καὶ ἐπὶ τῇ Λακωνικῇ τῆς νήσου οὕτως ἐπικειμένης. μετὰ δὲ τὴν ξύμβασιν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τε Σκάνδειαν, τὸ ἐπὶ τῷ λιμένι πόλισμα, παραλαβόντες, καὶ τῶν Κυθηρίων φυλακὴν ποιησάμενοι, ἔπλευσαν ἐς τε Ἀσίνην καὶ Ἔλος καὶ τὰ πλεῖστα τῶν περὶ θάλασσαν, καὶ ἀποβάσεις ποιούμενοι καὶ ἐναυλιζόμενοι τῶν χωρίων οὗ καιρὸς εἶη, ἐδήρουν τὴν γῆν ἡμέρας μάλιστα ἑπτὰ.

55. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἰδόντες μὲν τοὺς Ἀθηναίους τὰ Κύθηρα ἔχοντας, προσδεχόμενοι δὲ καὶ ἐς τὴν γῆν σφῶν ἀποβάσεις τοιαύτας ποιήσεσθαι, ἀθρόα μὲν οὐδαμῶς τῇ δυνάμει ἀντετάξαντο, κατὰ δὲ τὴν χώραν φρουρὰς διέπεμψαν, ὀπλιτῶν πλῆθος, ὡς ἐκασταχόσε ἔδει, καὶ τὰ ἄλλα ἐν φυλακῇ πολλῇ ἦσαν, φοβούμενοι μὴ σφίσι

νεώτερόν τι γένηται τῶν περὶ τὴν κατάστασιν, γεγενη-
 μένου μὲν τοῦ ἐπὶ τῇ νήσῳ πάθους ἀνεπίστου καὶ με-
 γάλου, Πύλου δὲ ἐχομένης καὶ Κυθήρων, καὶ πανταχόθεν
 σφᾶς περιστῶτος πολέμου ταχέος καὶ ἀπροφυλάκτου,
 ὥστε παρὰ τὸ εἰωθὸς ἰππέας τετρακοσίους κατεστήσαντο
 καὶ τοξότας, ἕς τε τὰ πολεμικὰ, εἴπερ ποτὲ, μάλιστα δὴ
 ὀκνηρότεροι ἐγένοντο, ξυνεστῶτες παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν
 σφῶν ἰδέαν τῆς παρασκευῆς ναυτικῶ ἀγῶνι, καὶ τούτῳ
 πρὸς Ἀθηναίους, οἷς τὸ μὴ ἐπιχειροῦμενον αἰεὶ ἐλλιπὲς ἦν
 τῆς δοκίσεώς τι πράξειν. καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλὰ
 καὶ ἐν ὀλίγῳ ξυμβάντα παρὰ λόγον αὐτοῖς ἐκπληξιν με-
 γίστην παρέιχε, καὶ ἐδεδίεσαν μὴ ποτε αὐθις ξυμφορά
 τις αὐτοῖς περιτύχη, οἷα καὶ ἐν τῇ νήσῳ. ἀτολμότεροι δὲ
 δι' αὐτὸ ἐς τὰς μάχας ἦσαν, καὶ πᾶν ὅ τι κινήσειαν ᾧοντο
 ἀμαρτήσεσθαι διὰ τὸ τὴν γνώμην ἀνεχέγγυον γεγενῆσθαι
 ἐκ τῆς πρὶν ἀθλείας τοῦ κακοπραγεῖν. 56. τοῖς δ' Ἀθη-
 ναίοις τότε τὴν παραθαλάσσιον δηοῦσι τὰ μὲν πολλὰ
 ἠσύχασαν, ὡς καθ' ἐκάστην φρουρὰν γίγνοιτό τις ἀπό-
 βασις, πλήθει τε ἐλάσσους ἕκαστοι ἠγούμενοι εἶναι καὶ
 ἐν τῷ τοιούτῳ· μία δὲ φρουρὰ, ἥπερ καὶ ἡμῦνατο περὶ
 Κοτύρταν καὶ Ἀφροδισίαν, τὸν μὲν ὄχλον τῶν ψιλῶν
 ἐσκεδασμένον ἐφόβησεν ἐπιδρομῇ, τῶν δὲ ὀπλιτῶν δε-
 ξαμένων ὑπεχώρησε πάλιν, καὶ ἄνδρες τέ τινες ἀπέθα-
 νον αὐτῶν ὀλίγοι καὶ ὄπλα ἐλήφθη, τροπαίων τε στήσαν-
 τες οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ἐς Κύθηρα. ἐκ δὲ αὐτῶν
 περιέπλευσαν ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηρὰν, καὶ δηώσαντες
 μέρος τι τῆς γῆς ἀφικνοῦνται ἐπὶ Θυρέαν, ἣ ἔστι μὲν τῆς
 Κυνοσουρίας γῆς καλουμένης, μεθορία δὲ τῆς Ἀργείας
 καὶ Λακωνικῆς. νεμόμενοι δὲ αὐτὴν ἔδοσαν Λακεδαιμό-
 νιοι Αἰγινήταις ἐκπεσοῦσιν ἐνοικεῖν, διὰ τε τὰς ὑπὸ τὸν
 σεισμὸν σφίσι γενομένας καὶ τῶν Εἰλώτων τὴν ἐπανά-

στασιν εὐεργεσίας, καὶ ὅτι Ἀθηναίων ὑπακούοντες ὄμως πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην αἰεὶ ἕστασαν. 57. προσπλέοντων οὖν ἔτι τῶν Ἀθηναίων οἱ Αἰγινῆται τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, ὃ ἔτυχον οἰκοδομοῦντες, τεῖχος ἐκλείπουσιν, ἐς δὲ τὴν ἄνω πόλιν, ἐν ἣ ὤκουν, ἀπεχώρησαν, ἀπέχουσαν σταδίους μάλιστα δέκα τῆς θαλάσσης. καὶ αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων φρουρὰ μία τῶν περὶ τὴν χώραν, ἥπερ καὶ ξυνετείχιζε, ξυνεσελθεῖν μὲν ἐς τὸ τεῖχος οὐκ ἠθέλησαν δεομένων τῶν Αἰγινητῶν, ἀλλ' αὐτοῖς κίνδυνος ἐφαίνετο ἐς τὸ τεῖχος κατακλήσθαι. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπὶ τὰ μετέωρα, ὡς οὐκ ἐνόμιζον ἀξιόμαχοι εἶναι, ἠσύχαζον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι κατασχόντες, καὶ χωρήσαντες εὐθὺς πάσῃ τῇ στρατιᾷ, αἰροῦσι τὴν Θυρέαν. καὶ τὴν τε πόλιν κατέκαυσαν καὶ τὰ ἐνόητα ἐξεπόρθησαν, τοὺς τε Αἰγινῆτας, ὅσοι μὴ ἐν χερσὶ διεφθάρησαν, ἄγοντες ἀφίκοντο ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ τὸν ἄρχοντα ὃς παρ' αὐτοῖς ἦν τῶν Λακεδαιμονίων, Γάνταλον τὸν Πατροκλέους· ἐζωγρήθη γὰρ τετρωμένος. ἦγον δὲ τινὰς καὶ ἐκ τῶν Κυθηρῶν ἄνδρας ὀλίγους, οὓς ἐδόκει ἀσφαλείας ἕνεκα μεταστήσαι. καὶ τούτους μὲν οἱ Ἀθηναῖοι ἐβουλεύσαντο καταθέσθαι ἐς τὰς νήσους, καὶ τοὺς ἄλλους Κυθηρίους οἰκοῦντας τὴν ἑαυτῶν φόρον τέσσαρα τάλαντα φέρειν, Αἰγινῆτας δὲ ἀποκτεῖναι πάντας, ὅσοι ἐάλωσαν, διὰ τὴν προτέραν αἰεὶ ποτε ἔχθραν, Γάνταλον δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους καταδῆσαι.

58. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐν Σικελίᾳ Καμαριναίοις καὶ Γελώοις ἐκεχειρία γίγνεται πρῶτον πρὸς ἀλλήλους· εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι Σικελιωῖται ξυνελθόντες ἐς Γέλαν, ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρέσβεις, ἐς λόγους κατέστησαν ἀλλήλοις, εἴ πως ξυναλλαγεῖεν. καὶ ἄλλαι τε πολλαὶ γνώμαι ἐλέγοντο ἐπ' ἀμφοτέρα, διαφερομένων καὶ ἀξιούντων, ὡς

ἕκαστοί τι ἔλασσοῦσθαι ἐνόμιζον· καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἑρμῶνος Συρακόσιος, ὅσπερ καὶ ἔπεισε μάλιστα αὐτούς, ἐς τὸ κοινὸν τοιούτους δὴ λόγους εἶπεν.

59—64. “ Οὔτε πόλεως ὧν ἐλαχίστης, ὧ Σικελιώται, “ τοὺς λόγους ποιήσομαι, οὔτε πονουμένης μάλιστα τῷ “ πολέμῳ, ἐς κοινὸν δὲ τὴν δοκοῦσάν μοι βελτίστην γνώ- “ μην εἶναι ἀποφαινόμενος τῇ Σικελίᾳ πάσῃ. καὶ περὶ μὲν “ τοῦ πολεμεῖν, ὡς χαλεπὸν, τί ἂν τις πᾶν τὸ ἐνὸν ἐκ- “ λέγων ἐν εἰδόσι μακρηγοροίῃ; οὐδεὶς γὰρ οὔτε ἀμαθία “ ἀναγκάζεται αὐτὸ δρᾶν, οὔτε φόβῳ, ἢν οἴηταί τι πλέον “ σχήσειν, ἀποτρέπεται. ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν τὰ κέρδη “ μείζω φαίνεσθαι τῶν δεινῶν, οἱ δὲ τοὺς κινδύνους ἐθέ- “ λουσιν ὑφίστασθαι πρὸ τοῦ αὐτίκα τι ἔλασσοῦσθαι· “ αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ καιρῷ τύχοιεν ἐκάτεροι πράσσου- “ τες, αἱ παραινέσεις τῶν ξυναλλαγῶν ὠφέλιμοι. ὁ καὶ “ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι πειθομένοις πλείστου ἂν ἄξιον “ γένοιτο· τὰ γὰρ ἴδια ἕκαστοι εὖ βουλευόμενοι δὴ θέσθαι “ τό τε πρῶτον ἐπολεμήσαμεν, καὶ νῦν πρὸς ἀλλήλους “ δι’ ἀντιλογιῶν πειρώμεθα καταλλαγῆναι, καὶ ἢν ἄρα “ μὴ προχωρήσῃ ἴσον ἐκάστῳ ἔχοντι ἀπελθεῖν, πάλιν “ πολεμήσομεν. 60. καίτοι γινῶναι χρὴ ὅτι οὐ περὶ τῶν “ ἰδίων μόνον, εἰ σωφρονοῦμεν, ἢ ξύνοδος ἔσται, ἀλλ’ εἰ “ ἐπιβουλεομένην τὴν πᾶσαν Σικελίαν, ὡς ἐγὼ κρίνω, “ ὑπ’ Ἀθηναίων δυνησόμεθα ἔτι διασωσαί· καὶ διαλ- “ λακτὰς πολὺ τῶν ἐμῶν λόγων ἀναγκαιοτέρους περὶ “ τῶνδε Ἀθηναίους νομίσει, οἱ δύναμιν ἔχοντες μεγίστην “ τῶν Ἑλλήνων τὰς τε ἀμαρτίας ἡμῶν τηροῦσιν, ὀλί- “ γαις ναυσὶ παρόντες, καὶ ὀνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας τὸ “ φύσει πολέμιον εὐπρεπῶς ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστανται. “ πόλεμον γὰρ αἰρομένων ἡμῶν καὶ ἐπαγομένων αὐτούς, “ ἄνδρας οἱ καὶ τοὺς μὴ ἐπικαλουμένους αὐτοὶ ἐπιστρα-

“ τεύουσι, κακῶς τε ἡμᾶς αὐτοὺς ποιούντων τέλεσι τοῖς
 “ οἰκείοις, καὶ τῆς ἀρχῆς ἅμα προκοπτόντων ἐκείνοις, εἰ-
 “ κὸς, ὅταν γνῶσιν ἡμᾶς τετρυχωμένους, καὶ πλείονί ποτε
 “ στόλω ἐλθόντας αὐτοὺς τάδε πάντα πειράσασθαι ὑπὸ
 “ σφᾶς ποιέισθαι. 61. καίτοι τῇ ἑαυτῶν ἐκάστους, εἰ
 “ σωφρονοῦμεν, χρὴ τὰ μὴ προσήκοντα ἐπικτωμένους
 “ μᾶλλον ἢ τὰ ἐτοῖμα βλάπτοντας ξυμμάχους τε ἐπ-
 “ ἀγεσθαι καὶ τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν, νομίσαι τε
 “ στάσιν μάλιστα φθείρειν τὰς πόλεις καὶ τὴν Σικελίαν,
 “ ἣς γε οἱ ἔνοικοι ξύμπαντες μὲν ἐπιβουλευόμεθα, κατὰ
 “ πόλεις δὲ διέσταμεν. ἂ χρὴ γνόντας, καὶ ιδιώτην ιδιώ-
 “ τη καταλλαγῆναι καὶ πόλιν πόλει, καὶ πειρᾶσθαι κοινῇ
 “ σώζειν τὴν πᾶσαν Σικελίαν, παρεστάναι δὲ μηδεὶ ὡς
 “ οἱ μὲν Δωριῆς ἡμῶν πολέμιοι τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δὲ
 “ Χαλκιδικὸν τῇ Ἰάδι ξυγγενεῖα ἀσφαλές. οὐ γὰρ τοῖς
 “ ἔθνεσιν, ὅτι δίχα πέφυκε τοῦ ἐτέρου, ἔχθει ἐπίασιν,
 “ ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀγαθῶν ἐφιέμενοι, ἂ κοινῇ
 “ κεκτήμεθα. ἐδήλωσαν δὲ νῦν ἐν τῇ τοῦ Χαλκιδικικοῦ
 “ γένους παρακλήσει· τοῖς γὰρ οὐδεπώποτε σφίσι κατὰ τὸ
 “ ξυμμαχικὸν προσβοηθήσασιν αὐτοὶ τὸ δίκαιον μᾶλλον
 “ τῆς ξυνθήκης προθύμως παρέσχοντο. καὶ τοὺς μὲν
 “ Ἀθηναίους ταῦτα πλεονεκτεῖν τε καὶ προνοεῖσθαι πολ-
 “ λὴ ξυγγνώμη, καὶ οὐ τοῖς ἄρχειν βουλομένοις μέμφο-
 “ μαι ἀλλὰ τοῖς ὑπακούειν ἐτοιμοτέροις οὖσιν. πέφυκε
 “ γὰρ τὸ ἀνθρώπειον διὰ παντὸς ἄρχειν μὲν τοῦ εἴκοντος,
 “ φυλάσσεσθαι δὲ τὸ ἐπίον. ὅσοι δὲ γινώσκοντες αὐτὰ
 “ μὴ ὀρθῶς προσκοποῦμεν, μηδὲ τοῦτό τις πρεσβύτατον
 “ ἦκει κρίνας, τὸ κοινῶς φοβερὸν ἅπαντας εὖ θέσθαι,
 “ ἀμαρτάνομεν. τάχιστα δ’ ἂν ἀπαλλαγὴ αὐτοῦ γένοιτο,
 “ εἰ πρὸς ἀλλήλους ξυμβαίημεν· οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῶν
 “ ὀρμώνται Ἀθηναῖοι, ἀλλ’ ἐκ τῆς τῶν ἐπικαλεσαμένων.

“ καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ, εἰρήνη δὲ διαφοραὶ
 “ ἀπραγμόνως παύονται, οἳ τ’ ἐπὶ κλητοὶ εὐπρεπῶς ἄδικοι
 “ ἐλθόντες εὐλόγως ἀπρακτοὶ ἀπίασιν. 62. Καὶ τὸ μὲν
 “ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τοσοῦτον ἀγαθὸν εὐβουλευομέ-
 “ νοις εὐρίσκεται· τὴν δὲ ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένην
 “ ἄριστον εἶναι εἰρήνην πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς
 “ ποιήσασθαι; ἢ δοκεῖτε, εἴ τῷ τι ἔστιν ἀγαθὸν ἢ εἴ τῳ
 “ τὰ ἐναντία, οὐχ ἡσυχία μᾶλλον ἢ πόλεμος τὸ μὲν παύ-
 “ σαι ἂν ἐκατέρῳ, τὸ δὲ ξυνδιασῶσαι, καὶ τὰς τιμὰς καὶ
 “ λαμπρότητας ἀκινδυνότερας ἔχειν τὴν εἰρήνην, ἄλλα
 “ τε ὅσα ἐν μήκει λόγων ἂν τις διέλθοι, ὥσπερ περὶ τοῦ
 “ πολεμεῖν; ἂ χρὴ σκεψαμένους μὴ τοὺς ἐμοὺς λόγους
 “ ὑπεριδεῖν, τὴν δὲ αὐτοῦ τινὰ σωτηρίαν μᾶλλον ἀπ’ αὐ-
 “ τῶν προῖδεῖν. καὶ εἴ τις βεβαίως τι ἢ τῷ δικαίῳ ἢ βίᾳ
 “ πράξειν οἶεται, τῷ παρ’ ἐλπίδα μὴ χαλεπῶς σφαλλέ-
 “ σθω, γνοὺς ὅτι πλείους ἤδη καὶ τιμωρίαις μετιόντες
 “ τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ ἐλπίσαντες ἕτεροι δυνάμει τινὶ
 “ πλεονεκτήσῃ, οἳ μὲν οὐχ ὅσον οὐκ ἡμύναντο ἀλλ’ οὐδ’
 “ ἐσώθησαν, τοῖς δ’ ἀντὶ τοῦ πλέον ἔχειν προσκαταλι-
 “ πεῖν τὰ αὐτῶν ξυνέβη. τιμωρία γὰρ οὐκ εὐτυχεῖ δι-
 “ καίως, ὅτι καὶ ἀδικεῖται· οὐδὲ ἰσχυρὸς βέβαιον, διότι καὶ
 “ εὐελπι. τὸ δὲ ἀστάθμητον τοῦ μέλλοντος ὡς ἐπὶ
 “ πλείωτον κρατεῖ, πάντων τε σφαλερώτατον ὃν ὁμως
 “ καὶ χρησιμώτατον φαίνεται· ἐξ ἴσου γὰρ δεδιότες
 “ προμηθεῖα μᾶλλον ἐπ’ ἀλλήλους ἐρχόμεθα. 63. καὶ
 “ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου διὰ τὸ ἀτέκμαρτον δέος καὶ
 “ διὰ τὸ ἤδη φοβεροὺς παρόντας Ἀθηναίους, κατ’ ἀμ-
 “ φότερα ἐκπλαγέστες, καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης, ὧν
 “ ἕκαστός τι ᾤθημεν πράξειν, ταῖς κωλύμαι ταύταις
 “ ἱκανῶς νομίσαντες εἰρχθῆναι, τοὺς ἐφεστῶτας πολεμί-

“ οὐς ἐκ τῆς χώρας ἀποπεμπόμεν, καὶ αὐτοὶ μάλιστα
 “ μὲν ἐς αἶδιον ξυμβῶμεν, εἰ δὲ μὴ, χρόνον ὡς πλείστον
 “ σπεισάμενοι τὰς ἰδίας διαφορὰς ἐς αὐθις ἀναβαλώ-
 “ μεθα. τὸ ξύμπαν τε δὴ γινώμεν πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ
 “ πόλιν ἔξοντες ἕκαστος ἐλευθέραν, ἀφ’ ἧς αὐτοκράτορες
 “ ὄντες τὸν εὖ καὶ κακῶς δρῶντα ἐξ ἴσου ἀρετῇ ἀμννού-
 “ μεθα· ἦν δὲ ἀπιστήσαντες ἄλλοις ὑπακούσωμεν, οὐ
 “ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα, ἀλλὰ καὶ ἄγαν εἰ τύχοι-
 “ μεν, φίλοι μὲν ἂν τοῖς ἐχθίστοις, διάφοροι δὲ οἷς οὐ
 “ χρῆ, κατ’ ἀνάγκην γιγνοίμεθα. 64. καὶ ἐγὼ μὲν, ἅπερ
 “ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, πόλιν τε μεγίστην παρεχόμενος
 “ καὶ ἐπιῶν τῷ μᾶλλον ἢ ἀμννούμενος ἀξιῶ προειδομέ-
 “ νους αὐτῶν ξυγχωρεῖν, καὶ μὴ τοὺς ἐναντίους οὔτω
 “ κακῶς δρᾶν ὥστε αὐτοὺς τὰ πλείω βλάπτεσθαι, μηδὲ
 “ μωρία φιλονεικῶν ἠγείσθαι τῆς τε οἰκείας γνώμης
 “ ὁμοίως αὐτοκράτωρ εἶναι καὶ ἧς οὐκ ἄρχω τύχης, ἀλλ’
 “ ὅσον εἰκὸς ἦσσᾶσθαι. καὶ τοὺς ἄλλους δικαίῳ ταυτό
 “ μοι ποιῆσαι, ὑφ’ ὑμῶν αὐτῶν καὶ μὴ ὑπὸ τῶν πολε-
 “ μίων τοῦτο παθεῖν. οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν οἰκείους οἰκεί-
 “ ων ἦσσᾶσθαι, ἢ Δωριέα τινὰ Δωριέως ἢ Χαλκιδέα
 “ τῶν ξυγγενῶν, τὸ δὲ ξύμπαν γείτονας ὄντας καὶ ξυν-
 “ οἴκους μιᾶς χώρας καὶ περιρρύτου, καὶ ὄνομα ἐν κεκλη-
 “ μένους Σικελιώτας. οἱ πολεμήσομέν τε, οἶμαι, ὅταν
 “ ξυμβῆ, καὶ ξυγχωρησόμεθά γε πάλιν καθ’ ἡμᾶς αὐ-
 “ τοὺς, λόγοις κοινοῖς χρώμενοι. τοὺς δὲ ἀλλοφύλους
 “ ἐπελθόντας ἀθρόοι αἰεὶ, ἦν σωφρονῶμεν, ἀμννούμεθα,
 “ εἶπερ καὶ καθ’ ἐκάστους βλαπτόμενοι ξύμπαντες κιν-
 “ δυνεύομεν· ξυμμάχους δὲ οὐδέποτε τὸ λοιπὸν ἐπαξό-
 “ μεθα οὐδὲ διαλλακτάς. τάδε γὰρ ποιοῦντες ἐν τε τῷ
 “ παρόντι δυοῖν ἀγαθοῖν οὐ στερήσομεν τὴν Σικελίαν,

“ Ἀθηναίων τε ἀπαλλαγῆναι καὶ οἰκείου πολέμου, καὶ ἐς
 “ τὸ ἔπειτα καθ’ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλευθέραν νεμούμεθα καὶ
 “ ὑπὸ ἄλλων ἦσσον ἐπιβουλευομένην.”

65. Τοιαῦτα τοῦ Ἑρμοκράτους εἰπόντος πειθόμενοι οἱ
 Σικελιώται αὐτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνηρέχθησαν
 γνώμη, ὥστε ἀπαλλάσσεσθαι τοῦ πολέμου ἔχοντες ἅ
 ἕκαστοι ἔχουσι, τοῖς δὲ Καμαριναίοις Μοργαντίνην εἶναι,
 ἀργύριον τακτὸν τοῖς Συρακοσίοις ἀποδοῦσιν· οἱ δὲ τῶν
 Ἀθηναίων ξύμμαχοι, παρακαλέσαντες αὐτῶν τοὺς ἐν τέ-
 λει ὄντας, εἶπον ὅτι ξυμβήσονται καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται
 κακέinois κοιναί. ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν ἐποιοῦντο τὴν
 ὁμολογίαν, καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀπέπλευσαν μετὰ
 ταῦτα ἐκ Σικελίας. ἐλθόντας δὲ τοὺς στρατηγοὺς οἱ ἐν
 τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν φυγῆ ἐξήμίωσαν, Πυθόδω-
 ρον καὶ Σοφοκλέα, τὸν δὲ τρίτον Εὐρυμέδοντα χρήματα
 ἐπράξαντο, ὡς ἐξὸν αὐτοῖς τὰ ἐν Σικελίᾳ καταστρέψασθαι
 δώροις πεισθέντες ἀποχωρήσειαν. οὕτω τῇ παρούσῃ εὐ-
 τυχίᾳ χρώμενοι ἠξίουσαν σφίσι μηδὲν ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ
 καὶ τὰ δυνατὰ ἐν ἴσῳ καὶ τὰ ἀπορώτερα μεγάλη τε
 ὁμοίως καὶ ἐνδεεστέρᾳ παρασκευῇ κατεργάζεσθαι. αἰτία
 δ’ ἦν ἡ παρὰ λόγον τῶν πλείονων εὐπραγία αὐτοῖς, ὑπο-
 τιθεῖσα ἰσχὺν τῆς ἐλπίδος.

66. Τοῦ δ’ αὐτοῦ θέρους Μεγαρήs οἱ ἐν τῇ πόλει, πι-
 εζόμενοι ὑπὸ τε Ἀθηναίων τῷ πολέμῳ, αἰὲ κατὰ ἔτος
 ἕκαστον δις ἐσβαλλόντων πανστρατιᾶ ἐς τὴν χώραν, καὶ
 ὑπὸ τῶν σφετέρων φυγάδων τῶν ἐκ Πηγῶν, οἱ στασια-
 σάντων ἐκπεσόντες ὑπὸ τοῦ πλήθους χαλεποὶ ἦσαν λη-
 στεύοντες, ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀλλήλοις, ὡς χρὴ δεξα-
 μένους τοὺς φεύγοντας μὴ ἀμφοτέρωθεν τὴν πόλιν φθεί-
 ρειν. οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω, τὸν θροῦν αἰσθόμενοι, φανε-
 ρῶs μᾶλλον ἢ πρότερον καὶ αὐτοὶ ἠξίουσαν τούτου τοῦ

λόγου ἔχεσθαι. γνόντες δὲ οἱ τοῦ δήμου προστάται οὐ δυνατὸν τὸν δῆμον ἐσόμενον ὑπὸ τῶν κακῶν μετὰ σφῶν καρτερεῖν, ποιοῦνται λόγους δείσαντες πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων στρατηγούς, Ἴπποκράτην τε τὸν Ἀρίφρονος καὶ Δημοσθένην τὸν Ἀλκισθένους, βουλόμενοι ἐνδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ νομίζοντες ἐλάσσω σφίσι τὸν κίνδυνον ἢ τοὺς ἐκπεσόντας ὑπὸ σφῶν κατελθεῖν. ξυνέβησάν τε πρῶτα μὲν τὰ μακρὰ τείχη ἐλεῖν Ἀθηναίους (ἦν δὲ σταδίων μάλιστα ὀκτῶ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Νίσαιαν τὸν λιμένα αὐτῶν), ὅπως μὴ ἐπιβοηθήσωσιν ἐκ τῆς Νισαίας οἱ Πελοποννήσιοι, ἐν ἧ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν βεβαιότητος ἕνεκα τῶν Μεγάρων, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄνω πόλιν πειραῖσθαι ἐνδοῦναι· ῥᾶον δ' ἤδη ἔμελλον προσχωρήσειν τούτου γεγενημένου. 67. οἱ οὖν Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἀπὸ τε τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, ὑπὸ νύκτα πλεύσαντες ἐς Μινώαν τὴν Μεγαρέων νῆσον ὀπλίταις ἐξακοσίοις ὧν Ἴπποκράτης ἦρχεν, ἐν ὀρύγματι ἐκαθέζοντο, ὅθεν ἐπλίνθουον τὰ τείχη καὶ ἀπείχεν οὐ πολὺ· οἱ δὲ μετὰ τοῦ Δημοσθένους τοῦ ἐτέρου στρατηγοῦ Πλαταιῆς τε ψιλοὶ καὶ ἕτεροι περίπολοι ἐνήδρευσαν ἐς τὸν Ἐυνάλιον, ὃ ἐστὶν ἔλασσον ἀποθεν. καὶ ἦσθετο οὐδεὶς, εἰ μὴ οἱ ἄνδρες οἷς ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι, τὴν νύκτα ταύτην. καὶ ἐπειδὴ ἕως ἔμελλε γίνεσθαι, οἱ προδιδόντες τῶν Μεγαρέων οὗτοι τοιόνδε ἐποίησαν. ἀκάτιον ἀμφηρικὸν ὡς λησταί, ἐκ πολλοῦ τεθεραπευκότες τὴν ἀνοιξιν τῶν πυλῶν, εἰώθεσαν ἐπὶ ἀμάξῃ, πείθοντες τὸν ἄρχοντα, διὰ τῆς τάφρου κατακομίζειν τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἐκπλεῖν· καὶ πρὶν ἡμέραν εἶναι, πάλιν αὐτὸ τῇ ἀμάξῃ κομίσαντες ἐς τὸ τεῖχος κατὰ τὰς πύλας ἐσήγον, ὅπως τοῖς ἐκ τῆς Μινώας Ἀθηναίοις ἀφανῆς δὴ εἴη ἢ φυλακῇ, μὴ ὄντος ἐν τῷ λιμένι πλοίου

φανεροῦ μηδενός. καὶ τότε πρὸς ταῖς πύλαις ἤδη ἦν ἡ ἄμαξα, καὶ ἀνοιχθεισῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς ὡς τῷ ἀκατίῳ οἱ Ἀθηναῖοι (ἐγίγνετο γὰρ ἀπὸ ξυνθήματος τὸ τοιοῦτον) ἰδόντες ἔθεον δρόμῳ ἐκ τῆς ἐνέδρας, βουλόμενοι φθάσαι, πρὶν ξυγκλησθῆναι πάλιν τὰς πύλας καὶ ἕως ἔτι ἡ ἄμαξα ἐν αὐταῖς ἦν, κώλυμα οὖσα προσθεῖναι· καὶ αὐτοῖς ἄμα καὶ οἱ ξυμπράσσοντες Μεγαρῆς τοὺς κατὰ πύλας φύλακας κτείνουσιν. καὶ πρῶτον μὲν οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην Πλαταιῆς τε καὶ περίπολοι ἐσέδραμον, οὐδὲν τὸ τροπαῖόν ἐστι, καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν (ἦσθοντο γὰρ οἱ ἐγγύτατα Πελοποννήσιοι) μαχόμενοι τοὺς προσβοηθοῦντας οἱ Πλαταιῆς ἐκράτησαν, καὶ τοῖς τῶν Ἀθηναίων ὀπλίταις ἐπιφερομένοις βεβαίους τὰς πύλας παρέσχον· 68. ἔπειτα δὲ καὶ τῶν Ἀθηναίων ἤδη ὁ αἰὲ ἐντὸς γιγνόμενος χωρεῖ ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ οἱ Πελοποννήσιοι φρουροὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀντισχόντες ἡμύνοντο ὀλίγοι, καὶ ἀπέθανόν τινες αὐτῶν, οἱ δὲ πλείους ἐς φυγὴν κατέστησαν φοβηθέντες, ἐν νυκτί τε πολεμίων προσπεπτωκότων καὶ τῶν προδιδόντων Μεγαρέων ἀντιμαχομένων, νομίσαντες τοὺς ἅπαντας σφᾶς Μεγαρέας προδεδωκέναι. ξυνέπεσε γὰρ καὶ τὸν τῶν Ἀθηναίων κήρυκα ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης κηρῦξαι τὸν βουλόμενον ἰέναι Μεγαρέων μετὰ Ἀθηναίων θησόμενον τὰ ὄπλα. οἱ δ' ὡς ἤκουσαν, οὐκέτι ἀνέμενον, ἀλλὰ τῷ ὄντι νομίσαντες κοινῇ πολεμείσθαι κατέφυγον ἐς τὴν Νίσαιαν. ἄμα δὲ ἕω, ἐαλωκότων ἤδη τῶν τειχῶν καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει Μεγαρέων θορυβουμένων, οἱ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πράξαντες καὶ ἄλλοι μετ' αὐτῶν, πλήθος ὃ ξυνήδει, ἔφασαν χρῆναι ἀνοίγειν τὰς πύλας καὶ ἐπεξιέναι ἐς μάχην. ξυνέκειτο δὲ αὐτοῖς τῶν πυλῶν ἀνοιχθεισῶν ἐσπίπτειν τοὺς Ἀθηναίους, αὐτοὶ δὲ διάδηλοι ἔμελλον ἕσεσθαι· λίπα γὰρ ἀλείψεσθαι, ὅπως

μὴ ἀδικῶνται. ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίγνετο τῆς ἀνοίξεως· καὶ γὰρ οἱ ἀπὸ τῆς Ἐλευσίνος κατὰ τὸ ξυγκείμενον τετρακισχίλιοι ὀπλίται τῶν Ἀθηναίων καὶ ἱππῆς ἑξακόσιοι οἱ τὴν νύκτα πορευόμενοι παρήσαν. ἀλληλιμμένων δὲ αὐτῶν καὶ ὄντων ἤδη περὶ τὰς πύλας καταγορεύει τις ξυνειδὼς τοῖς ἑτέροις τὸ ἐπιβούλευμα. καὶ οἱ ξυστραφέντες ἀθρόοι ἦλθον, καὶ οὐκ ἔφασαν χρῆναι οὔτε ἐπεξιέναι (οὐδὲ γὰρ πρότερόν πω τοῦτο, ἰσχύοντες μᾶλλον, τολμῆσαι) οὔτε ἐς κίνδυνον φανερόν τὴν πόλιν καταγαγεῖν· εἴ τε μὴ πείσεται τις, αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι. ἐδήλουν δὲ οὐδὲν ὅτι ἴσασι τὰ πρασσόμενα, ἀλλ' ὡς τὰ βέλτιστα βουλευόντες ἰσχυρίζοντο, καὶ ἅμα περὶ τὰς πύλας παρέμενον φυλάσσοντες, ὥστε οὐκ ἐγένετο τοῖς ἐπιβουλεύουσι πράξαι ὃ ἔμελλον. 69. γνόντες δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὅτι ἐναντίωμά τι ἐγένετο καὶ τὴν πόλιν βία οὐχ οἰοί τε ἔσονται λαβεῖν, τὴν Νίσαιαν εὐθὺς περιετείχιζον, νομίζοντες, εἰ πρὶν ἐπιβοηθῆσαι τινὰς ἐξέλοιεν, θάσσον ἂν καὶ τὰ Μέγαρα προσχωρήσαι (παρεγένετο δὲ σίδηρός τε ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ταχὺ καὶ λιθουργοὶ καὶ τᾶλλα ἐπιτήδεια), ἀρξάμενοι δ' ἀπὸ τοῦ τείχους ὃ εἶχον, καὶ διοικοδομήσαντες τὸ πρὸς Μεγαρέας ἀπ' ἐκείνου ἐκατέρωθεν ἐς θάλασσαν τῆς Νισαίας, τάφρον τε καὶ τείχη διελομένη ἢ στρατιὰ, ἐκ τε τοῦ προαστείου λίθοις καὶ πλίνθοις χρώμενοι, καὶ κόπτοντες τὰ δένδρα καὶ ὕλην ἀπεσταύρουσαν εἴ πη δέοιτό τι· καὶ αἱ οἰκίαι τοῦ προαστείου ἐπάλλξεις λαμβάνουσαι αὐταὶ ὑπῆρχον ἔρυμα. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν ὅλην εἰργάζοντο. τῇ δ' ὕστεραία περὶ δείλην τὸ τείχος ὅσον οὐκ ἀπετετέλεστο, καὶ οἱ ἐν τῇ Νισαίᾳ δέισαντες, σίτου τε ἀπορία (ἐφ' ἡμέραν γὰρ ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἐχρῶντο) καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐ νομίζοντες ταχὺ ἐπιβοηθήσειν, τοὺς τε Μεγα-

ρέας πολεμίους ἡγούμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Ἀθηναίοις ῥητοῦ μὲν ἕκαστον ἀργυρίου ἀπολυθῆναι, ὅπλα παραδόντας, τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις, τῷ τε ἄρχοντι καὶ εἴ τις ἄλλος ἐνῆν, χρῆσθαι Ἀθηναίους ὅ τι ἂν βούλωνται. ἐπὶ τούτοις ὁμολογήσαντες ἐξῆλθον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μακρὰ τεῖχη ἀπορρήξαντες ἀπὸ τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως, καὶ τὴν Νίσαιαν παραλαβόντες, τὰλλα παρεσκευάζοντο.

70. Βρασίδης δὲ ὁ Τέλλιδος Λακεδαιμόνιος κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανε περὶ Σικυῶνα καὶ Κόρινθον ὄν, ἐπὶ Θράκης στρατιὰν παρασκευαζόμενος. καὶ ὡς ἦσθεο τῶν τειχῶν τὴν ἄλωσιν, δείσας περὶ τε τοῖς ἐν τῇ Νισαίᾳ Πελοποννησίοις καὶ μὴ τὰ Μέγαρα ληφθῆ, πέμπει ἔς τε τοὺς Βοιωτοὺς κελεύων κατὰ τάχος στρατιᾷ ἀπαντῆσαι ἐπὶ Τριποδίσκον (ἔστι δὲ κώμη τῆς Μεγαρίδος, ὄνομα τοῦτο ἔχουσα, ὑπὸ τῷ ὄρει τῇ Γεραναίᾳ), καὶ αὐτὸς ἔχων ἦλθεν ἑπτακοσίους μὲν καὶ δισχιλίους Κορινθίων ὀπλίτας, Φλιασίων δὲ τετρακοσίους, Σικυωνίων δὲ ἑξακοσίους, καὶ τοὺς μεθ' αὐτοῦ, ὅσοι ἤδη ξυνειλεγμένοι ἦσαν, οἰόμενος τὴν Νίσαιαν ἔτι καταλήψεσθαι ἀνάλωτον. ὡς δὲ ἐπύθετο (ἔτυχε γὰρ νυκτὸς ἐπὶ τὸν Τριποδίσκον ἐξελθὼν), ἀπολέξας τριακοσίους τοῦ στρατοῦ, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, προσῆλθε τῇ τῶν Μεγαρέων πόλει λαθῶν τοὺς Ἀθηναίους ὄντας περὶ τὴν θάλασσαν, βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ καὶ ἅμα, εἰ δύναιτο, ἔργῳ τῆς Νισαίας πειρᾶσαι, τὸ δὲ μέγιστον, τὴν τῶν Μεγαρέων πόλιν εἰσελθὼν βεβαιώσασθαι. καὶ ἠξίου δέξασθαι σφᾶς, λέγων ἐν ἐλπίδι εἶναι ἀναλαβεῖν Νίσαιαν. 71. αἱ δὲ τῶν Μεγαρέων στάσεις φοβούμεναι, οἱ μὲν μὴ τοὺς φεύγοντας σφίσιν ἐσαγαγῶν αὐτοὺς ἐκβάλλη, οἱ δὲ μὴ αὐτὸ τοῦτο ὁ δῆμος δείσας ἐπιθῆται σφίσι καὶ ἡ πόλις

ἐν μάχῃ καθ' αὐτὴν οὐσα ἐγγὺς ἐφεδρευόντων Ἀθηναίων ἀπόληται, οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀμφοτέροις ἐδόκει ἡσυχάσαι τὸ μέλλον περιδεῖν· ἤλπιζον γὰρ καὶ μάχην ἐκάτεροι ἔσσεσθαι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν προσβοηθησάντων, καὶ οὕτω σφίσιν ἀσφαλεστέως ἔχειν, οἷς τις εἴη εὖνους, κρατήσασι προσχωρήσαι. ὁ δὲ Βρασίδας, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀνεχώρησε πάλιν ἐς τὸ ἄλλο στράτευμα.

72. Ἄμα δὲ τῇ ἕξ οἱ Βοιωτοὶ παρήσαν, διανενοημένοι μὲν καὶ πρὶν Βρασίδαμ πέμψαι βοηθεῖν ἐπὶ τὰ Μέγαρα ὡς οὐκ ἄλλοτρίου ὄντος τοῦ κινδύνου, καὶ ἤδη ὄντες πανστρατιᾷ Πλαταιᾶσιν, ἐπειδὴ δὲ καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος, πολλῶ μᾶλλον ἐρρώσθησαν, καὶ ἀποστείλαντες διακοσίους καὶ δισχιλίους ὀπλίτας καὶ ἰππέας ἑξακοσίους τοῖς πλείοσιν ἀπήλθον πάλιν. παρόντος δὲ ἤδη ξύμπαντος τοῦ στρατεύματος, ὀπλιτῶν οὐκ ἔλασσον ἑξακισχιλίων, καὶ τῶν Ἀθηναίων τῶν μὲν ὀπλιτῶν περὶ τὴν Νίσαιαν ὄντων καὶ τὴν θάλασσαν ἐν τάξει, τῶν δὲ ψιλῶν ἀνὰ τὸ πεδῖον ἐσκεδασμένων, οἱ ἰππῆς οἱ τῶν Βοιωτῶν ἀπροσδοκῆτοις ἐπιπεσόντες τοῖς ψιλοῖς ἔτρεψαν ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ἐν γὰρ τῷ πρὸ τοῦ οὐδεμῖα βοήθειά πω τοῖς Μεγαρεῦσιν οὐδαμόθεν ἐπήλθεν. ἀντεπεξελάσαντες δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐς χεῖρας ἦσαν, καὶ ἐγένετο ἵππομαχία ἐπὶ πολὺν, ἐν ἣ ἀξιούσιν ἐκάτεροι οὐχ ἥσους γενέσθαι. τὸν μὲν γὰρ ἵππαρχον τῶν Βοιωτῶν καὶ ἄλλους τινὰς οὐ πολλοὺς πρὸς αὐτὴν τὴν Νίσαιαν προσελάσαντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀποκτείναντες ἐσκύλευσαν, καὶ τῶν τε νεκρῶν τούτων κρατήσαντες ὑποσπόνδους ἀπέδωκαν καὶ τροπαῖον ἔστησαν· οὐ μόντοι ἐν γε τῷ παντὶ ἔργῳ βεβαίως οὐδέτεροι τελευτήσαντες ἀπεκρίθησαν, ἀλλ' οἱ μὲν Βοιωτοὶ πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, οἱ δὲ ἐπὶ τὴν Νίσαιαν.

73. Μετὰ δὲ τοῦτο Βρασίδας καὶ τὸ στράτευμα ἐχώ-

ρουν ἐγγυτέρω τῆς θαλάσσης καὶ τῆς τῶν Μεγαρέων
 πόλεως, καὶ καταλαμβάνοντες χωρίον ἐπιτήδειον παραταξά-
 μνοι ἡσύχαζον, οἰόμενοι σφίσιν ἐπιέναι τοὺς Ἀθηναίους,
 καὶ τοὺς Μεγαρέας ἐπιστάμενοι περιορωμένους ὀποτέρων
 ἢ νίκη ἔσται. καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσιν ἀμφότερα ἔχειν,
 ἅμα μὲν τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν προτέρους μηδὲ μάχης καὶ κιν-
 δύνου ἐκόντας ἄρξαι, ἐπειδὴ γε ἐν φανερωῷ ἔδειξαν ἐτοιμοί
 ὄντες ἀμύνεσθαι, καὶ αὐτοῖς ὥσπερ ἀκονιτὶ τὴν νίκην δι-
 καίως ἂν τίθεσθαι, ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ πρὸς τοὺς Μεγα-
 ρέας ὀρθῶς ξυμβαίνειν. εἰ μὲν γὰρ μὴ ὥφθησαν ἐλθόν-
 τες, οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίνεσθαι σφίσιν, ἀλλὰ σαφῶς ἂν
 ὥσπερ ἡσσηθέντων στρηθῆναι εὐθὺς τῆς πόλεως· νῦν
 δὲ καὶ τυχεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίους μὴ βουλευθέντας ἀγω-
 νίζεσθαι, ὥστε ἀμαχεῖ ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς ὧν ἕνεκα
 ἦλθον. ὅπερ καὶ ἐγένετο. οἱ γὰρ Μεγαρῆς, ὡς οἱ Ἀθη-
 ναῖοι ἐτάξαντο μὲν παρὰ τὰ μακρὰ τείχη ἐξεληθόντες,
 ἡσύχαζον δὲ καὶ αὐτοὶ μὴ ἐπιόντων, λογιζόμενοι καὶ οἱ
 ἐκείνων στρατηγοὶ μὴ ἀντίπαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυ-
 νον, ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω αὐτοῖς προεκεχωρήκει, ἄρξασι
 μάχης πρὸς πλείονας αὐτῶν ἢ λαβεῖν νικήσαντας Μέ-
 γαρα ἢ σφαλέντας τῷ βελτίστῳ τοῦ ὀπλιτικοῦ βλαφθῆ-
 ναι, τοῖς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως καὶ τῶν παρόντων
 μέρος ἕκαστον κινδυνεύειν εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν, χρό-
 νον δὲ ἐπισχόντες, καὶ ὡς οὐδὲν ἀφ' ἐκατέρων ἐπεχειρεῖτο,
 ἀπῆλθον πρότερον οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Νίσαιαν καὶ αὐθις
 οἱ Πελοποννήσιοι ὅθεν περ ὠρμήθησαν. 74. οὕτω δὲ τῷ
 μὲν Βρασιδα αὐτῷ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν οἱ
 τῶν φευγόντων φίλοι Μεγαρῆς, ὡς ἐπικρατήσαντι καὶ
 τῶν Ἀθηναίων οὐκέτι ἐθελήσαντων μάχεσθαι, θαρσοῦντες
 μᾶλλον ἀνοίγουσὶ τε τὰς πύλας, καὶ δεξάμενοι καταπε-
 πληγμένων ἤδη τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πραξάντων

ἐς λόγους ἔρχονται. καὶ ὕστερον ὁ μὲν διαλυθέντων τῶν ξυμμάχων κατὰ πόλεις, ἐπανελθὼν καὶ αὐτὸς ἐς τὴν Κόρινθον, τὴν ἐπὶ Θράκης στρατείαν παρεσκευάζεν, ἵνα περ καὶ τὸ πρῶτον ὄρμητο· οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει Μεγαρῆς ἀποχωρησάντων καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπ' οἴκου, ὅσοι μὲν τῶν πραγμάτων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους μάλιστα μετέσχον, εἰδότες ὅτι ὠφθησαν, εὐθύς ὑπεξῆλθον, οἱ δὲ ἄλλοι κοινολογησάμενοι τοῖς τῶν φευγόντων φίλοις κατάγουσι τοὺς ἐκ Πηγῶν, ὀρκώσαντες πίστεσι μεγάλαις μηδὲν μνησικακήσειν, βουλευσείν δὲ τῇ πόλει τὰ ἄριστα. οἱ δὲ ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο καὶ ἐξέτασιν ὅπλων ἐποίησαντο, διαστήσαντες τοὺς λόχους, ἐξελέξαντο τῶν τε ἐχθρῶν καὶ οἱ ἐδόκουν μάλιστα ξυμπράξει τὰ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἄνδρας ὡς ἑκατὸν, καὶ τούτων πέρι ἀναγκάσαντες τὸν δῆμον ψῆφον φανεράν διενεγκεῖν, ὡς κατεγνώσθησαν, ἔκτειναν, καὶ ἐς ὀλιγαρχίαν τὰ μάλιστα κατέστησαν τὴν πόλιν. καὶ πλείστον δὴ χρόνον αὕτη ὑπ' ἐλαχίστων γενομένη ἐκ στάσεως μετάστασις ξυνέμεινεν.

75. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους τῆς Ἀντάνδρου ὑπὸ τῶν Μυτιληναίων, ὥσπερ διενουῦντο, μελλούσης κατασκευάζεσθαι, οἱ τῶν ἀργυρολόγων Ἀθηναίων στρατηγοὶ, Δημόδοκος καὶ Ἀριστείδης, ὄντες περὶ Ἑλλάσποντον (ὁ γὰρ τρίτος αὐτῶν Λάμαχος δέκα ναυσὶν ἐς τὸν Πόντον ἐσπεπελεύκει), ὡς ἠσθάνοντο τὴν παρασκευὴν τοῦ χωρίου, καὶ ἐδόκει αὐτοῖς δευρὸν εἶναι μὴ ὥσπερ τὰ Ἄναια ἐπὶ τῇ Σάμῳ γένηται, ἔνθα οἱ φεύγοντες τῶν Σαμίων καταστάντες τοὺς τε Πελοποννησίους ὠφέλουν ἐς τὰ ναυτικά, κυβερνήτας πέμποντες, καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει Σαμίους ἐς παραχῆν καθίστασαν καὶ τοὺς ἐξιώντας ἐδέχοντο, οὕτω δὲ ξυναγείραντες ἀπὸ τῶν ξυμμάχων στρατιὰν καὶ πλεύ-

σαντες, μάχη τε νικήσαντες τοὺς ἐκ τῆς Ἀντάνδρου ἐπεξεληθόντας, ἀναλαμβάνουσι τὸ χωρίον πάλιν. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἐς τὸν Πόντον ἐσπλεύσας Λάμαχος, ἐν τῇ Ἡρακλεώτιδι ὀρμήσας ἐς τὸν Κάληκα ποταμὸν, ἀπόλλυσι τὰς ναῦς ὕδατος ἄνωθεν γενομένου καὶ κατελθόντος αἰφνιδίου τοῦ ρεύματος. αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ πεζῇ διὰ Βιθυνῶν Θρακῶν, οἳ εἰσι πέραν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἀφικνεῖται ἐς Χαλκηδόνα, τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Πόντου Μεγαρέων ἀποικίαν.

76. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει καὶ Δημοσθένης Ἀθηναίων στρατηγὸς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Ναύπακτον, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκ τῆς Μεγαρίδος ἀναχώρησιν. τῷ γὰρ Ἴπποκράτει καὶ ἐκείνῳ τὰ Βοιώτια πράγματα ἀποτινων ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπράσσετο, βουλομένων μεταστῆσαι τὸν κόσμον καὶ ἐς δημοκρατίαν, ὥσπερ οἱ Ἀθηναῖοι, τρέψαι· καὶ Πτοιοδώρου μάλιστ' ἀνδρὸς φυγάδος ἐκ Θηβῶν ἐσηγουμένου τάδε αὐτοῖς παρεσκευάσθη. Σίφας μὲν ἐμελλόν τινες προδώσειν· αἱ δὲ Σίφαι εἰσὶ τῆς Θεσπικῆς γῆς ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ ἐπιθαλασσίδιοι. Χαιρώνειαν δὲ, ἣ ἐς Ὀρχομενὸν τὸν Μινύειον πρότερον καλούμενον νῦν δὲ Βοιώτιον ξυντελεῖ, ἄλλοι ἐξ Ὀρχομενοῦ ἐνεδίδοσαν, καὶ οἱ Ὀρχομενίων φυγάδες ξυνέπρασσον τὰ μάλιστα, καὶ ἄνδρας ἐμισθοῦντο ἐκ Πελοποννήσου· ἔστι δὲ ἡ Χαιρώνεια ἔσχατον τῆς Βοιωτίας, πρὸς τῇ Φανότιδι τῆς Φωκίδος, καὶ Φωκῶν μετείχοντινες. τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἔδει Δῆλιον καταλαβεῖν, τὸ ἐν τῇ Ταναγραίᾳ πρὸς Εὐβοίαν τετραμμένον Ἀπόλλωνος ἱερόν, ἅμα δὲ ταῦτα ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ γίγνεσθαι, ὅπως μὴ ξυμβοηθήσωσιν ἐπὶ τὸ Δῆλιον οἱ Βοιωτοὶ ἄθροοι, ἀλλ' ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἕκαστοι κινούμενα. καὶ εἰ κατορθοῖτο ἡ πείρα καὶ τὸ Δῆλιον τειχισθείη, ῥαδίως ἤλπιζον,

εἰ καὶ μὴ παραυτίκα νεωτερίζοι τι τῶν κατὰ τὰς πολιτείας τοῖς Βοιωτοῖς, ἐχομένων τούτων τῶν χωρίων καὶ ληστευομένης τῆς γῆς καὶ οὔσης ἐκάστοις διὰ βραχέως ἀποστροφῆς οὐ μινεῖν κατὰ χώραν τὰ πράγματα, ἀλλὰ χρόνῳ τῶν Ἀθηναίων μὲν προσιόντων τοῖς ἀφεστηκόσι, τοῖς δὲ οὐκ οὔσης ἀθρόας τῆς δυνάμεως, καταστήσειν αὐτὰ ἐς τὸ ἐπιτήδειον. ἢ μὲν οὖν ἐπιβουλή τοιαύτη παρεσκευάζετο. 77. ὁ δὲ Ἴπποκράτης αὐτὸς μὲν ἐκ τῆς πόλεως δύναμιν ἔχων, ὁπότε καιρὸς εἴη, ἔμελλε στρατεύειν ἐς τοὺς Βοιωτοὺς, τὸν δὲ Δημοσθένην προαπέστειλε ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἐς τὴν Ναύπακτον, ὅπως ἐξ ἐκείνων τῶν χωρίων στρατὸν ξυλλέξας Ἀκαρνάνων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλέοι ἐπὶ τὰς Σίφας ὡς προδοθησομένης· ἡμέρα δ' αὐτοῖς εἶρητο ἢ ἔδει ἅμα ταῦτα πράσσειν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἀφικόμενος, Οἰνιάδας δὲ ὑπὸ τε Ἀκαρνάνων πάντων κατηναγκασμένους καταλαβὼν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ἀναστήσας τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκείνη πᾶν, ἐπὶ Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους στρατεύσας πρῶτον καὶ προσποισάμενος τὰλλα ἡτοιμάζετο ὡς ἐπὶ τὰς Σίφας, ὅταν δέη, ἀπαντησόμενος.

78. Βρασίδας δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους πορευόμενος ἑπτακοσίοις καὶ χιλίοις ὀπλίταις ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης, ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν Τραχίνι, καὶ προπέμφαντος αὐτοῦ ἄγγελον ἐς Φάρσαλον παρὰ τοὺς ἐπιτηδέιους, ἀξιούντος διάγειν ἑαυτὸν καὶ τὴν στρατιάν, ἦλθον ἐς Μελιτίαν τῆς Ἀχαιῆς Πάναιρός τε καὶ Δῶρος καὶ Ἴππολοχίδας καὶ Τορύλαος καὶ Στρόφακος, πρόξενος ὢν Χαλκιδέων, τότε δὴ ἐπορευέτο. ἦγον δὲ καὶ ἄλλοι Θεσσαλῶν αὐτὸν καὶ ἐκ Λαρίσσης Νικονίδας, Περδίκκα ἐπιτήδειος ὢν. τὴν γὰρ Θεσσαλίαν ἄλλως τε οὐκ

εὐπορον ἦν διέναι ἄνευ ἀγωγῶν, καὶ μετὰ ὄπλων γε δὴ καὶ τοῖς πᾶσι γε ὁμοίως Ἑλλησιν ὑποπτον καθεστήκει τὴν τῶν πέλας μὴ πείσαντας διέναι· τοῖς τε Ἀθηναίοις αἰεὶ ποτε τὸ πλῆθος τῶν Θεσσαλῶν εὖνον ὑπῆρχεν. ὥστε, εἰ μὴ δυναστεία μᾶλλον ἢ ἰσωνομία ἐχρῶντο τὸ ἐγχώριον οἱ Θεσσαλοὶ, οὐκ ἂν ποτε προῆλθεν, ἐπεὶ καὶ τότε πορευομένῳ αὐτῷ ἀπαντήσαντες ἄλλοι τῶν τάναντία τούτοις βουλομένων ἐπὶ τῷ Ἐνιπεῖ ποταμῷ ἐκόλυον, καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν ἄνευ τοῦ πάντων κοινῶν πορευόμενον. οἱ δὲ ἄγοντες οὔτε ἀκόντων ἔφασαν διάξειν, αἰφνιδίον τε παραγενόμενον ξένοι ὄντες κομίζειν. ἔλεγε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βρασίδης τῇ Θεσσαλῶν γῆ καὶ αὐτοῖς φίλος ὢν ἰέναι, καὶ Ἀθηναίοις πολεμίοις οὔσι καὶ οὐκ ἐκείνοις ὄπλα ἐπιφέρειν, Θεσσαλοῖς τε οὐκ εἰδέναι καὶ Λακεδαιμονίοις ἐχθραν οὔσαν ὥστε τῇ ἀλλήλων γῆ μὴ χρῆσθαι, νῦν τε ἀκόντων ἐκείνων οὐκ ἂν προελθεῖν (οὐδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι), οὐ μέντοι ἀξιοῦν γε εἶργεσθαι. καὶ οἱ μὲν ἀκούσαντες ταῦτα ἀπῆλθον, ὁ δὲ κελευόντων τῶν ἀγωγῶν, πρὶν τι πλεον ξυστῆναι τὸ κωλύσον, ἐχώρει οὐδὲν ἐπισχῶν δρόμῳ. καὶ ταύτη μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ἣ ἐκ τῆς Μελιτίας ἀφώρμησεν, ἐς Φάρσαλόν τε ἐτέλεσε καὶ ἐστρατοπεδεύσατο ἐπὶ τῷ Ἀπιδανῶ ποταμῷ, ἐκεῖθεν δὲ ἐς Φάκιον, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐς Περαιβίαν. ἀπὸ δὲ τούτου ἤδη οἱ μὲν τῶν Θεσσαλῶν ἀγωγοὶ πάλιν ἀπῆλθον, οἱ δὲ Περαιβοὶ αὐτὸν, ὑπήκοοι ὄντες Θεσσαλῶν, κοτέστησαν ἐς Δίον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς, ἡ ὑπὸ τῷ Ὀλύμπῳ Μακεδονίας πρὸς Θεσσαλοὺς πόλιςμα κεῖται. 79. τούτῳ τῷ τρόπῳ Βρασίδης Θεσσαλίαν φθάσας διέδραμε, πρὶν τινα κωλύειν παρασκευάσασθαι, καὶ ἀφίκετο ὡς Περδίκκαν καὶ ἐς τὴν Χαλκιδικήν. ἐκ γὰρ τῆς Πελοποννήσου, ὡς τὰ τῶν Ἀθηναίων εὐτύχει, δέισαντες οἱ τε ἐπὶ Θράκης ἀφεστῶ-

τες Ἀθηναίων καὶ Περδίκκας ἐξήγαγον τὸν στρατὸν, οἱ μὲν Χαλκιδῆς νομίζοντες ἐπὶ σφᾶς πρῶτον ὀρμήσειν τοὺς Ἀθηναίους (καὶ ἅμα αἱ πλησιόχωροι πόλεις αὐτῶν αἱ οὐκ ἀφεστηκυῖαι ξυνεπήγον κρύφα), Περδίκκας δὲ πολέμιος μὲν οὐκ ὦν ἐκ τοῦ φανεροῦ, φοβούμενος δὲ καὶ αὐτὸς τὰ παλαιὰ διάφορα τῶν Ἀθηναίων, καὶ μάλιστα βουλόμενος Ἀρρίβαϊον τὸν Λυγκηστῶν βασιλέα παραστήσασθαι. ξυνέβη δὲ αὐτοῖς, ὥστε ῥᾶον ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἐξαγαγεῖν, ἢ τῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ παρόντι κακοπραγία. 80. τῶν γὰρ Ἀθηναίων ἐγκειμένων τῇ Πελοποννήσῳ καὶ οὐχ ἦκιστα τῇ ἐκείνων γῆ, ἤλπιζον ἀποστρέψαι αὐτοὺς μάλιστα, εἰ ἀντιπαραλυποῖεν πέμψαντες ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους αὐτῶν στρατιὰν, ἄλλως τε καὶ ἐτοιμῶν ὄντων τρέφειν τε καὶ ἐπὶ ἀποστάσει σφᾶς ἐπικαλουμένων. καὶ ἅμα τῶν Εἰλώτων βουλομένοις ἦν ἐπὶ προφάσει ἐκπέμψαι, μὴ τι πρὸς τὰ παρόντα τῆς Πύλου ἐχομένης νεωτερίσωσιν, ἐπεὶ καὶ τότε ἔπραξαν φοβούμενοι αὐτῶν τὴν σκαιότητα καὶ τὸ πλῆθος· αἰεὶ γὰρ τὰ πολλὰ Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Εἰλωτας τῆς φυλακῆς πέρι μάλιστα καθεστήκει. προεῖπον αὐτῶν ὅσοι ἀξιούσιν ἐν τοῖς πολεμίοις γεγενῆσθαι σφίσιςιν ἄριστοι, κρίνεσθαι, ὡς ἐλευθερώσοντες, πείραν ποιούμενοι καὶ ἠγούμενοι τούτους σφίσιςιν ὑπὸ φρονήματος, οἵπερ καὶ ἠξίωσαν πρῶτος ἕκαστος ἐλευθεροῦσθαι, μάλιστα ἂν καὶ ἐπιθέσθαι. καὶ προκρίναντες ἐς δισχιλίους, οἱ μὲν ἐστεφανώσαντό τε καὶ τὰ ἱερὰ περιῆλθον ὡς ἠλευθερωμένοι, οἱ δὲ οὐ πολλῶ ὕστερον ἠφάνισάν τε αὐτοὺς, καὶ οὐδεὶς ἦσθετο ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστος διεφθάρη. καὶ τότε προθύμως τῷ Βρασίδῃ αὐτῶν ξυνέπεμψαν ἑπτακοσίους ὀπλίτας, τοὺς δ' ἄλλους ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθῷ πείσας ἐξήγαγεν. αὐτὸν τε Βρασίδαν βουλόμενον

μάλιστα Λακεδαιμόνιοι ἀπέστειλαν, 81. προϋθυμήθησαν δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς, ἄνδρα ἔν τε τῇ Σπάρτῃ δοκοῦντα δραστήριον εἶναι ἐς τὰ πάντα, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθε, πλείστου ἄξιον Λακεδαιμονίοις γενόμενον. τό τε γὰρ παραυτικά ἑαυτὸν παρασχὼν δίκαιον καὶ μέτριον ἐς τὰς πόλεις ἀπέστησε τὰ πολλὰ, τὰ δὲ προδοσίᾳ εἶλε τῶν χωρίων, ὥστε τοῖς Λακεδαιμονίοις γίγνεσθαι ξυμβαίνειν τε βουλομένοις, ὅπερ ἐποίησαν, ἀνταπόδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων, καὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου λώφησιν· ἔς τε τὸν χρόνον ὕστερον μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας πόλεμον ἢ τότε Βρασίδου ἀρετὴ καὶ ξύνεσις, τῶν μὲν πείρα αἰσθημένων τῶν δὲ ἀκοῇ νομισάντων, μάλιστα ἐπιθυμίαν ἐνεποίει τοῖς Ἀθηναίων ξυμμάχοις ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους. πρῶτος γὰρ ἐξελθὼν καὶ δόξας εἶναι κατὰ πάντα ἀγαθὸς ἐλπίδα ἐγκατέλιπε βέβαιον ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦτοί εἰσιν.

82. Τότε δ' οὖν ἀφικομένου αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης οἱ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τὸν τε Περδίκκαν πολέμιον ποιοῦνται, νομίσαντες αἴτιον εἶναι τῆς παρόδου, καὶ τῶν ταύτῃ ξυμμάχων φυλακὴν πλέονα κατεστήσαντο. 83. Περδίκκας δὲ Βρασίδαν καὶ τὴν στρατιὰν εὐθὺς λαβὼν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, στρατεύει ἐπὶ Ἀρρίβαϊον τὸν Βρομεροῦ, Λυγκηστῶν Μακεδόνων βασιλέα, ὅμορον ὄντα, διαφορᾶς τε αὐτῷ οὔσης καὶ βουλόμενος καταστρέψασθαι. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τῷ στρατῷ μετὰ τοῦ Βρασίδου ἐπὶ τῇ ἐσβολῇ τῆς Λύγκου, Βρασίδας λόγοις ἔφη βούλεσθαι πρῶτον ἐλθὼν πρὸ πολέμου Ἀρρίβαϊον ξύμμαχον Λακεδαιμονίων, ἣν δύνηται, ποιῆσαι. καὶ γάρ τι καὶ Ἀρρίβαϊὸς ἐπεκηρυκεύετο, ἐτοιμὸς ὢν Βρασίδα μέσῳ δικαστῇ ἐπιτρέπειν· καὶ οἱ Χαλκιδέων πρέσβεις ξυμπαρόντες ἐδίδασκον αὐτὸν μὴ ὑπεξελεῖν τῷ Περδίκκα

τὰ δεινὰ, ἵνα προθυμότερῳ ἔχοιεν καὶ ἐς τὰ ἑαυτῶν χρῆσθαι. ἅμα δέ τι καὶ εἰρήκεσαν τοιοῦτον οἱ παρὰ τοῦ Περδίκκου ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὡς πολλὰ αὐτοῖς τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων ξύμμαχα ποιήσοι, ὥστε ἐκ τοῦ τοιούτου κοινῇ μᾶλλον ὁ Βρασίδης τὰ τοῦ Ἀρρίβαιου ἡξίου πράσσειν. Περδίκκας δὲ οὔτε δικαστὴν ἔφη Βρασίδαν τῶν σφετέρων διαφορῶν ἀγαγεῖν, μᾶλλον δὲ καθαιρέτην ὧν ἂν αὐτὸς ἀποφαίνῃ πολεμίῳ, ἀδικήσειν τε, εἰ αὐτοῦ τρέφοντος τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ ξυνέσται Ἀρρίβαιῳ. ὁ δὲ ἄκοντος καὶ ἐκ διαφορᾶς ξυγγίγνεται, καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν. Περδίκκας δὲ μετὰ τοῦτο τρίτον μέρος ἀνθ' ἡμίσεος τῆς τροφῆς ἐδίδου, νομίζων ἀδικεῖσθαι.

84. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει εὐθύς ὁ Βρασίδης, ἔχων καὶ Χαλκιδέας, ἐπὶ Ἀκανθὸν τὴν Ἀνδρίων ἀποικίαν ὀλίγον πρὸ τρυγῆτου ἐστράτευσεν. οἱ δὲ περὶ τοῦ δέχεσθαι αὐτὸν κατ' ἀλλήλους ἐστασίαζον, οἳ τε μετὰ τῶν Χαλκιδέων ξυνεπάγοντες καὶ ὁ δῆμος. ὅμως δὲ, διὰ τοῦ καρποῦ τὸ δέος ἔτι ἔξω ὄντος, πεισθὲν τὸ πλῆθος ὑπὸ τοῦ Βρασίδου δέξασθαι τε αὐτὸν μόνον καὶ ἀκούσαντας βουλευσασθαι δέχεται· καὶ καταστάς ἐπὶ τὸ πλῆθος (ἦν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος, ὡς Λακεδαιμόνιος, εἰπεῖν) ἔλεγε τοιαύδε.

85—87. “ Ἡ μὲν ἔκπεμψίς μου καὶ τῆς στρατιᾶς
 “ ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ᾧ Ἀκάνθιοι, γεγένηται τὴν αἰτίαν
 “ ἐπαληθεύουσα, ἣν ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου προείπομεν
 “ Ἀθηναίοις, ἐλευθεροῦντες τὴν Ἑλλάδα πολεμήσειν· εἰ
 “ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν, σφαλέντες τῆς ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πο-
 “ λέμου δόξης, ἢ διὰ τάχους αὐτοὶ ἄνευ τοῦ ὑμετέρου
 “ κινδύνου ἠλπίσσαμεν Ἀθηναίους καθαιρήσειν, μηδεὶς
 “ μεμφθῆ· νῦν γὰρ, ὅτε παρέσχεν, ἀφιγμένοι καὶ μετὰ
 “ ὑμῶν πειρασόμεθα κατεργάζεσθαι αὐτούς. θαυμάζω δὲ

“ τῇ τε ἀποκλήσει μου τῶν πυλῶν, καὶ εἰ μὴ ἀσμένους
 “ ὑμῖν ἀφίγμαι. ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι οἰόμε-
 “ νοί τε παρὰ ξυμμάχους, καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφικέσθαι, τῇ
 “ γοῦν γνώμῃ ἤξειν καὶ βουλομένοις ἔσεσθαι, κίνδυνόν
 “ τε τοσόνδε ἀνερρίψαμεν, διὰ τῆς ἀλλοτρίας πολλῶν
 “ ἡμερῶν ὁδὸν ἰόντες καὶ πᾶν τὸ πρόθυμον παρεχόμενοι·
 “ ὑμεῖς δὲ εἴ τι ἄλλο ἐν νῶ ἔχετε, ἢ εἰ ἐναντιώσεσθε τῇ
 “ τε ὑμετέρα αὐτῶν ἐλευθερίᾳ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων,
 “ δεινὸν ἂν εἴη. καὶ γὰρ οὐ μόνον ὅτι αὐτοὶ ἀνθίστασθε,
 “ ἀλλὰ καὶ οἷς ἂν ἐπίω, ἡσσόν τις ἐμοὶ πρόσεισι, δυσ-
 “ χερὲς ποιούμενοι εἰ ἐπὶ οὓς πρῶτον ἦλθον ὑμᾶς, καὶ
 “ πόλιν ἀξιόχρεων παρεχομένους καὶ ξύνεσιν δοκοῦντας
 “ ἔχειν, μὴ ἐδέξασθε· καὶ τὴν αἰτίαν οὐχ ἔξω πιστὴν
 “ ἀποδεικνύναι, ἀλλ’ ἢ ἄδικον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρειν,
 “ ἢ ἀσθενὲς καὶ ἀδύνατος τιμωρῆσαι τὰ πρὸς Ἀθηναί-
 “ ουσ, ἣν ἐπίωσιν, ἀφίχθαι. καίτοι στρατιᾶ γε τῆδ’ ἦν
 “ νῦν ἐγὼ ἔχω, ἐπὶ Νισαίαν ἐμοῦ βοηθήσαντος οὐκ ἠθέλ-
 “ ησαν Ἀθηναῖοι πλέονες ὄντες προσμίξαι, ὥστε οὐκ
 “ εἰκὸς νηίτη γε αὐτοὺς τῶ ἐν Νισαίᾳ στρατῶ ἴσον πλη-
 “ θος ἐφ’ ὑμᾶς ἀποστεῖλαι. 86. αὐτὸς τε οὐκ ἐπὶ κακῶ,
 “ ἐπ’ ἐλευθερώσει δὲ τῶν Ἑλλήνων παρελήλυθα, ὄρκους
 “ τε Λακεδαιμονίων καταλαβὼν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις
 “ ἢ μὴν, οὓς ἂν ἐγωγε προσαγάγωμαι, ξυμμάχους ἔσε-
 “ σθαι αὐτονόμους, καὶ ἅμα οὐχ ἵνα ξυμμάχους ὑμᾶς
 “ ἔχωμεν, ἢ βία ἢ ἀπάτη προσλαβόντες, ἀλλὰ τούναν-
 “ τίον ὑμῖν δεδουλωμένοις ὑπὸ Ἀθηναίων ξυμμαχήσον-
 “ τες. οὐκ οὐν ἀξιῶ οὐτ’ αὐτὸς ὑποπτεύεσθαι, πίστει
 “ [τε] διδοὺς τὰς μεγίστας, οὐτε τιμωρὸς ἀδύνατος νο-
 “ μισθῆναι, προσχωρεῖν τε ὑμᾶς θαρσήσαντας. καὶ εἴ
 “ τις ἰδίᾳ τινὰ δεδιὼς ἄρα, μὴ ἐγὼ τισι προσθῶ τὴν πό-
 “ λιν, ἀπρόθυμός ἐστι, πάντων μάλιστα πιστευσάτω.

“ οὐ γὰρ συστασιάσων ἤκω, οὐδὲ ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν
 “ νομίζω ἐπιφέρειν, εἰ τὸ πάτριον παρὲς τὸ πλεόν τοῖς
 “ ὀλίγοις ἢ τὸ ἔλασσον τοῖς πᾶσι δουλώσαιμι. χαλεπω-
 “ τέρα γὰρ ἂν τῆς ἀλλοφύλου ἀρχῆς εἴη, καὶ ἡμῖν τοῖς
 “ Λακεδαιμονίοις οὐκ ἂν ἀντὶ πόνων χάρις καθίστατο,
 “ ἀντὶ δὲ τιμῆς καὶ δόξης αἰτία μᾶλλον· οἷς τε τοὺς
 “ Ἀθηναίους ἐγκλήμασι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἂν φαι-
 “ νοίμεθα ἐχθίονα ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας ἀρετὴν κατακτώ-
 “ μενοι. ἀπάτη γὰρ εὐπρεπεῖ αἴσχιον τοῖς γε ἐν ἀξιώ-
 “ ματι πλεονεκτῆσαι ἢ βία ἐμφανεῖ· τὸ μὲν γὰρ ἰσχύος
 “ δικαίωσε, ἣν ἡ τύχη ἔδωκεν, ἐπέρχεται, τὸ δὲ γνώμης
 “ ἀδίκου ἐπιβουλή. οὕτω πολλὴν περιωπὴν τῶν ἡμῖν ἐς
 “ τὰ μέγιστα διαφόρων ποιούμεθα. 87. καὶ οὐκ ἂν
 “ μείζω πρὸς τοῖς ὄρκοις βεβαίωσιν λάβοιτε, ἢ οἷς τὰ
 “ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναθρούμενα δόκησιν ἀναγκαίαν
 “ παρέχεται ὡς καὶ ξυμφέρι ὁμοίως ὡς εἶπον. εἰ δ' ἐμοῦ
 “ ταῦτα προῖσχομένου ἀδύνατοι μὲν φήσετε εἶναι, εὖνοι
 “ δ' ὄντες ἀξιώσετε μὴ κακούμενοι διωθεῖσθαι καὶ τὴν ἐλ-
 “ ευθερίαν μὴ ἀκίνδυνον ἡμῖν φαίνεσθαι, δίκαιόν τε εἶναι,
 “ οἷς καὶ δυνατὸν δέχεσθαι αὐτὴν, τούτοις καὶ ἐπιφέρειν,
 “ ἄκοντα δὲ μηδένα προσαναγκάζειν, μάρτυρας μὲν θεοὺς
 “ καὶ ἥρωας τοὺς ἐγχωρίους ποιήσομαι ὡς ἐπ' ἀγαθῶ
 “ ἤκων οὐ πείθω, γῆν δὲ τὴν ὑμετέραν δηῶν πειράσομαι
 “ βιάζεσθαι, καὶ οὐκ ἀδικεῖν ἔτι νομιῶ, προσεῖναι δέ τι
 “ μοι καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας τὸ εὐλογον, τῶν μὲν Λακε-
 “ δαιμονίων, ὅπως μὴ τῶ ὑμετέρῳ εὖνῳ, εἰ μὴ προσα-
 “ χθῆσεσθε, τοῖς ἀπὸ ὑμῶν χρήμασι φερομένοις παρ'
 “ Ἀθηναίους βλάπτωνται, οἱ δὲ Ἕλληνες ἵνα μὴ κωλύ-
 “ ωνται ὑφ' ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῆναι. οὐ γὰρ δὴ
 “ εἰκότως γ' ἂν τάδε πράσσοιμεν, οὐδὲ ὀφείλομεν οἱ Λα-
 “ κεδαιμόνιοι μὴ κοινῷ τινὸς ἀγαθοῦ αἰτία τοὺς μὴ βου-

“λομένους ἐλευθεροῦν. οὐδ’ αὖ ἀρχῆς ἐφιέμεθα, παῦσαι
 “δὲ μᾶλλον ἑτέρους σπεύδοντες τοὺς πλείους ἂν ἀδικοῖ-
 “μεν, εἰ ξύμπασιν αὐτονομίαν ἐπιφέροντες ὑμᾶς τοὺς
 “ἐναντιομένους περιίδοιμεν. πρὸς ταῦτα βουλευέσθε
 “εὖ, καὶ ἀγωνίσασθε τοῖς τε Ἑλλησιν ἄρξαι πρῶτοι
 “ἐλευθερίας, καὶ αἰδίων δόξαν καταθέσθαι, καὶ αὐτοὶ τὰ
 “τε ἴδια μὴ βλαφθῆναι καὶ ξυμπάσῃ τῇ πόλει τὸ κάλ-
 “λιστον ὄνομα περιθεῖναι.”

88. Ὁ μὲν Βρασίδης τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Ἀκάνθιοι πολλῶν λεχθέντων πρότερον ἐπ’ ἀμφοτέρα, κρύφα διαψηφισάμενοι, διὰ τε τὸ ἐπαγωγὰ εἰπεῖν τὸν Βρασίδαν καὶ περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ ἔγνωσαν οἱ πλείους ἀφίστασθαι Ἀθηναίων, καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις, οὓς τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὁμόσαντα αὐτὸν ἐξέπεμψαν, ἢ μὴν ἔσεσθαι ξυμμάχους αὐτονόμους οὓς ἂν προσαγάγηται, οὕτω δέχονται τὸν στρατόν. καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον καὶ Στάγειρος, Ἀνδρίων ἀποικία, ξυναπέστη. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἐγένετο.

89. Τοῦ δ’ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς ἀρχομένου, ὡς τῷ Ἴπποκράτει καὶ Δημοσθένει στρατηγοῖς οὖσιν Ἀθηναίων τὰ ἐν τοῖς Βοιωτοῖς ἐνεδίδοδο, καὶ ἔδει τὸν μὲν Δημοσθένην ταῖς ναυσὶν ἐς τὰς Σίφας ἀπαντῆσαι τὸν δ’ ἐπὶ τὸ Δῆλιον, γενομένης διαμαρτίας τῶν ἡμερῶν ἐς ἅς ἔδει ἀμφοτέρους στρατεύειν, ὁ μὲν Δημοσθένης πρότερον πλεύσας πρὸς τὰς Σίφας, καὶ ἔχων ἐν ταῖς ναυσὶν Ἀκαρνανας καὶ τῶν ἐκεῖ πολλοὺς ξυμμάχων, ἄπρακτος γίγνεται μνησθέντος τοῦ ἐπιβουλεύματος ὑπὸ Νικομάχου ἀνδρὸς Φωκέως ἐκ Φανοτέως, ὃς Λακεδαιμονίοις εἶπεν, ἐκείνοι δὲ Βοιωτοῖς· καὶ βοηθείας γενομένης πάντων Βοιωτῶν (οὐ γάρ πω Ἴπποκράτης παραλύπει ἐν τῇ γῇ ὄν) προκαταλαμβάνονται αἱ τε Σίφαι καὶ ἡ Χαιρώνεια. ὡς

δὲ ἦσθοντο οἱ πράσσοντες τὸ ἀμάρτημα, οὐδὲν ἐκίνησαν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν. 90. ὁ δὲ Ἴπποκράτης ἀναστήσας Ἀθηναίους πανδημεῖ, αὐτοὺς καὶ τοὺς μετοίκους καὶ ξένων ὅσοι παρήσαν, ὕστερος ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸ Δῆλιον, ἤδη τῶν Βοιωτῶν ἀνακεχωρηκότων ἀπὸ τῶν Σιφῶν· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν Δῆλιον ἐτείχιζε τοιῶδε τρόπον, τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. τάφρον μὲν κύκλῳ περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸν νεῶν ἔσκαπτον, ἐκ δὲ τοῦ ὀρύγματος ἀνέβαλλον ἀντὶ τείχους τὸν χοῦν, καὶ σταυροὺς παρακαταπηγνύντες, ἄμπελον κόπτοντες τὴν περὶ τὸ ἱερὸν ἐσέβαλλον, καὶ λίθους ἅμα καὶ πλίνθον ἐκ τῶν οἰκοπέδων τῶν ἐγγὺς καθαιροῦντες, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐμετεώριζον τὸ ἔρυμα. πύργους τε ξυλίνους κατέστησαν ἧ καιρὸς ἦν καὶ τοῦ ἱεροῦ οἰκοδόμημα οὐδὲν ὑπῆρχεν. ἦπερ γὰρ ἦν στοὰ, καταπεπτῶκει. ἡμέρα δὲ ἀρξάμενοι τρίτη, ὡς οἴκοθεν ὄρμησαν, ταύτην τε εἰργάζοντο καὶ τὴν τετάρτην καὶ τῆς πέμπτης μέχρι ἀρίστου. ἔπειτα, ὡς τὰ πλείιστα ἀπετετέλεστο, τὸ μὲν στρατόπεδον προαπεχώρησεν ἀπὸ τοῦ Δηλίου οἶον δέκα σταδίους ὡς ἐπ' οἴκου πορευόμενον, καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ οἱ πλείστοι εὐθὺς ἐχώρουν, οἱ δ' ὀπλίται θέμενοι τὰ ὄπλα ἡσύχαζον· Ἴπποκράτης δὲ ὑπομένων ἔτι καθίστατο φύλακὰς τε καὶ τὰ περὶ τὸ προτείχισμα, ὅσα ἦν ὑπόλοιπα, ὡς χρῆν ἐπιτελέσαι.

91. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ξυνελέγοντο ἐς τὴν Τάναγραν· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων παρήσαν καὶ ἦσθάνοντο τοὺς Ἀθηναίους προχωροῦντας ἐπ' οἴκου, τῶν ἄλλων βοιωταρχῶν, οἳ εἰσιν ἔνδεκα, οὐ ξυνεπαινούντων μάχεσθαι, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι εἰσὶ (μάλιστα γὰρ ἐν μεθυρίοις τῆς Ὠρωπίας οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν, ὅτε ἔθεντο τὰ ὄπλα), Παγώνδας ὁ Αἰολάδου βοιωταρχῶν ἐκ Θηβῶν μετ' Ἀριανθίδου τοῦ

Λυσιμαχίδου, καὶ ἡγεμονίας οὔσης αὐτοῦ, βουλόμενος τὴν μάχην ποιῆσαι καὶ νομίζων ἄμεινον εἶναι κινδυνεῦσαι, προσκαλῶν ἐκάστους κατὰ λόχους, ὅπως μὴ ἀθρόοι ἐκλίποιεν τὰ ὄπλα, ἔπειθε τοὺς Βοιωτοὺς ἰέναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν ἀγῶνα ποιεῖσθαι, λέγων τοιαύδε.

92. “ Χρῆν μὲν, ὦ ἄνδρες Βοιωτοὶ, μηδ’ ἐς ἐπίνοιάν
 “ τινὰ ἡμῶν ἐλθεῖν τῶν ἀρχόντων ὡς οὐκ εἰκὸς Ἀθηναί-
 “ οῖς, ἣν ἄρα μὴ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι καταλάβωμεν αὐτοὺς,
 “ διὰ μάχης ἐλθεῖν. τὴν γὰρ Βοιωτίαν, ἐκ τῆς ὁμόρου
 “ ἐλθόντες, τείχος ἐνοικοδομησάμενοι μέλλουσι φθείρειν,
 “ καὶ εἰσὶ δὴ που πολέμοι, ἐν ᾧ τε ἂν χωρίῳ καταλη-
 “ φθῶσι καὶ ὅθεν ἐπελθόντες πολέμια ἔδρασαν. νυνὶ δ’
 “ εἴ τῳ καὶ ἀσφαλέστερον ἔδοξεν εἶναι, μεταγνώτω. οὐ
 “ γὰρ τὸ προμηθές, οἷς ἂν ἄλλος ἐπίη, περὶ τῆς σφετέ-
 “ ρας ὁμοίως ἐνδέχεται λογισμὸν, καὶ ὅστις τὰ μὲν ἑαυ-
 “ τοῦ ἔχει, τοῦ πλείονος δὲ ὀρεγόμενος ἐκὼν τινὶ ἐπέρχε-
 “ ται. πάτριόν τε ὑμῖν στρατὸν ἀλλόφυλον ἐπελθόντα
 “ καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ καὶ ἐν τῇ τῶν πέλας ὁμοίως ἀμύνε-
 “ σθαι. Ἀθηναίους δὲ, καὶ προσέτι ὁμόρους ὄντας,
 “ πολλῶ μάλιστα δεῖ. πρὸς τε γὰρ τοὺς ἀστυγείτονας
 “ πᾶσι τὸ ἀντίπαλον καὶ ἐλεύθερον καθίσταται· καὶ
 “ πρὸς τούτους γε δὴ, οἳ καὶ μὴ τοὺς ἐγγὺς ἀλλὰ καὶ
 “ τοὺς ἄποθεν πειρῶνται δουλοῦσθαι, πῶς οὐ χρὴ καὶ
 “ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν; (παράδειγμα δὲ ἔχο-
 “ μεν τοὺς τε ἀντιπέρας Εὐβοέας καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλά-
 “ δος τὸ πολὺ, ὡς αὐτοῖς διάκειται) καὶ γνῶναι ὅτι τοῖς
 “ μὲν ἄλλοις οἱ πλησιόχωροι περὶ γῆς ὄρων τὰς μάχας
 “ ποιῶνται, ἡμῖν δὲ ἐς πᾶσαν, ἣν νικηθῶμεν, εἰς ὄρος
 “ οὐκ ἀντίλεκτος παγήσεται· εἰσελθόντες γὰρ βία τὰ
 “ ἡμέτερα ἔξουσιν. τοσοῦτῳ ἐπικινδυνότεραν ἐτέρων τὴν
 “ παροίκησιν τῶνδε ἔχομεν. εἰώθασί τε οἱ ἰσχύος που

“ θράσει τοῖς πέλας, ὥσπερ Ἀθηναῖοι νῦν, ἐπιόντες τὸν
 “ μὲν ἡσυχάζοντα καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ μόνον ἀμυνόμενον
 “ ἀδεέστερον ἐπιστρατεύειν, τὸν δὲ ἔξω ὄρων προαπαν-
 “ τῶντα καὶ ἦν καιρὸς ἢ πολέμου ἄρχοντα ἡσσον εἰοί-
 “ μως κατέχειν. πείραν δὲ ἔχομεν ἡμεῖς αὐτοῦ ἐς τοῦσδε
 “ νικήσαντες γὰρ ἐν Κορωνείᾳ αὐτούς, ὅτε τὴν γῆν ἡμῶν
 “ στασιαζόντων κατέσχον, πολλὴν ἄδειαν τῇ Βοιωτίᾳ
 “ μέχρι τοῦδε κατεστήσαμεν. ὦν χρηὶ μνησθέντας ἡμᾶς
 “ τοὺς τε πρεσβυτέρους ὁμοιωθῆναι τοῖς πρὶν ἔργοις,
 “ τοὺς τε νεωτέρους, πατέρων τῶν τότε ἀγαθῶν γενομέ-
 “ νων παῖδας, πειράσθαι μὴ αἰσχῦναι τὰς προσηκούσας
 “ ἀρετὰς, πιστεύσαντας δὲ τῷ θεῷ πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι,
 “ οὐδὲ τὸ ἱερὸν ἀνόμως τειχίσαντες νέμονται, καὶ τοῖς ἱεροῖς
 “ ἃ ἡμῖν θυσιαμένοις καλὰ φαίνεται, ὁμόσε χωρῆσαι
 “ τοῖσδε, καὶ δεῖξαι ὅτι, ὦν μὲν ἐφίενται, πρὸς τοὺς μὴ
 “ ἀμυνομένους ἐπιόντες κτάσθωσαν, οἷς δὲ γενναῖον τὴν
 “ τε αὐτῶν αἰεὶ ἐλευθεροῦν μάχη καὶ τὴν ἄλλων μὴ δου-
 “ λουῖσθαι ἀδίκως, ἀνανταγώνιστοι ἀπ’ αὐτῶν οὐκ ἀπ-
 “ ίασιν.”

93. Τοιαῦτα ὁ Παγώνδας τοῖς Βοιωτοῖς παραίνεσας
 ἐπεισεν ἵνα ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. καὶ κατὰ τάχος ἀνα-
 στήσας ἤγε τὸν στρατόν· ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὄψε
 ἦν. ἐπεὶ δὲ προσέμιξεν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος αὐτῶν,
 ἐς χωρίον καθίσας ὅθεν λόφου ὄντος μεταξὺ οὐκ ἐθεώ-
 ρουν ἀλλήλους, ἔτασσε τε καὶ παρεσκευάζετο ὡς ἐς μά-
 χην. τῷ δὲ Ἴπποκράτει ὄντι περὶ τὸ Δῆλιον, ὡς αὐτῷ
 ἠγγέλθη ὅτι Βοιωτοὶ ἐπέρχονται, πέμπει ἐς τὸ στράτευμα
 κελεύων ἐς τάξιν καθίστασθαι, καὶ αὐτὸς οὐ πολλῷ
 ὕστερον ἐπῆλθε, καταλιπὼν ὡς τριακοσίους ἵππείας περὶ
 τὸ Δῆλιον, ὅπως φύλακές τε ἅμα εἶεν, εἴ τις ἐπίοι αὐτῷ,
 καὶ τοῖς Βοιωτοῖς καιρὸν φυλάξαντες ἐπιγένοιτο ἐν τῇ

μάχη. Βοιωτοὶ δὲ πρὸς τούτους ἀντικατέστησαν τοὺς ἀμυνομένους· καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶχεν, ὑπερεφάνησαν τοῦ λόφου καὶ ἔθεντο τὰ ὄπλα, τεταγμένοι ὥσπερ ἔμελλον, ὀπλίται ἑπτακισχίλιοι μάλιστα καὶ ψιλοὶ ὑπὲρ μυρίουσ, ἱππῆς τε χίλιοι καὶ πελτασταὶ πεντακόσιοι. εἶχον δὲ δεξιὸν μὲν κέρας Θηβαῖοι καὶ οἱ ξύμμοροι αὐτοῖς· μέσοι δὲ Ἀλιάρτιοι καὶ Κορωναῖοι καὶ Κωπαιῆς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ τὴν λίμνην· τὸ δὲ εὐώνυμον εἶχον Θεσπιῆς καὶ Ταναγραῖοι καὶ Ὀρχομένιοι. ἐπὶ δὲ τῷ κέρα ἑκατέρῳ οἱ ἱππῆς καὶ ψιλοὶ ἦσαν. ἐπ' ἀσπίδας δὲ πέντε μὲν καὶ εἴκοσι Θηβαῖοι ἐτάξαντο, οἱ δὲ ἄλλοι ὡς ἕκαστοι ἔτυχον. αὕτη μὲν Βοιωτῶν παρασκευὴ καὶ διάκοσμος ἦν· 94. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ μὲν ὀπλίται ἐπὶ ὀκτῶ πᾶν τὸ στρατόπεδον ἐτάξαντο, ὄντες πλήθει ἰσοπαλεῖς τοῖς ἐναντίοις, ἱππῆς δὲ ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρα. ψιλοὶ δὲ ἐκ παρασκευῆς μὲν ὀπλισμένοι οὔτε τότε παρήσαν οὔτε ἐγένοντο τῇ πόλει· οἵπερ δὲ ξυνεσέβαλον ὄντες πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων, ἄοπλοί τε πολλοὶ ἠκολούθησαν, ἅτε πανστρατιᾶς ξένων τῶν παρόντων καὶ ἀστῶν γενομένης, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ὄρμησαν ἐπ' οἴκου, οὐ παρεγένοντο, ὅτι μὴ ὀλίγοι. καθεστῶτων δὲ ἐς τὴν τάξιν καὶ ἤδη μελλόντων ξυνιέναι, Ἰπποκράτης ὁ στρατηγὸς ἐπιπαριῶν τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων παρεκελεύετό τε καὶ ἔλεγε τοιαύδε.

95. “Ω Ἀθηναῖοι, δι' ὀλίγου μὲν ἡ παραίνεσις γίγνεται, τὸ ἴσον δὲ πρὸς τε τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας δύναται, καὶ ὑπόμνησιν μᾶλλον ἔχει ἢ ἐπικέλευσιν. παρ-
 “αστῇ δὲ μηδεὶν ὑμῶν ὡς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ οὐ προσῆκον
 “τοσόνδε κίνδυνον ἀναρρίπτουμέν. ἐν γὰρ τῇ τούτων
 “ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ὁ ἀγὼν ἔσται· καὶ ἦν νικήσωμεν,
 “οὐ μὴ ποτε ὑμῖν Πελοποννήσιοι ἐς τὴν χώραν ἂνευ

“ τῆς τῶνδε ἵππου ἐσβάλωσιν, ἐν δὲ μιᾷ μάχῃ τήνδε τε
 “ προσκτᾶσθε καὶ ἐκείνην μάλλον ἐλευθεροῦτε. χωρή-
 “ σατε οὖν ἀξίως ἐς αὐτοὺς τῆς τε πόλεως, ἣν ἕκαστος
 “ πατρίδα ἔχων πρώτην ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἀγάλλεται, καὶ
 “ τῶν πατέρων, οἱ τοῦσδε μάχῃ κρατοῦντες μετὰ Μυρω-
 “ νίδου ἐν Οἰνοφύτοις τὴν Βοιωτίαν ποτὲ ἔσχον.”

96. Τοιαῦτα τοῦ Ἴπποκράτους παρακελευομένου, καὶ
 μέχρι μὲν μέσου τοῦ στρατοπέδου ἐπελθόντος, τὸ δὲ
 πλέον οὐκέτι φθάσαντος, οἱ Βοιωτοὶ, παρακελευσαμένου
 καὶ σφίσις ὡς διὰ ταχέων καὶ ἐνταῦθα Παγώνδου, παιω-
 νίσαντες ἐπήρσαν ἀπὸ τοῦ λόφου. ἀντεπήρσαν δὲ καὶ οἱ
 Ἀθηναῖοι, καὶ προσέμιξαν δρόμῳ. καὶ ἐκατέρων τῶν
 στρατοπέδων τὰ ἔσχατα οὐκ ἦλθεν ἐς χεῖρας, ἀλλὰ τὸ
 αὐτὸ ἔπαθεν· ρύακες γὰρ ἐκώλυσαν. τὸ δὲ ἄλλο καρτερᾶ
 μάχῃ καὶ ὠθισμῶ ἀσπίδων ξυνεστήκει. καὶ τὸ μὲν εὐ-
 ὠνυμον τῶν Βοιωτῶν καὶ μέχρι μέσου ἦσάτο ὑπὸ τῶν
 Ἀθηναίων, καὶ ἐπίεσαν τοὺς τε ἄλλους ταύτῃ καὶ οὐχ
 ἦκιστα τοὺς Θεσπίας. ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτοῖς τῶν
 παρατεταγμένων, καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ, οἵπερ διε-
 φθάρησαν Θεσπείων, ἐν χερσὶν ἀμυνόμενοι κατεκόπη-
 σαν· καὶ τινες καὶ τῶν Ἀθηναίων, διὰ τὴν κύκλωσιν
 ταραχθέντες, ἠγνόησάν τε καὶ ἀπέκτειναν ἀλλήλους. τὸ
 μὲν οὖν ταύτῃ ἦσάτο τῶν Βοιωτῶν καὶ πρὸς τὸ μαχό-
 μενον κατέφυγεν· τὸ δὲ δεξιὸν, ἣ οἱ Θηβαῖοι ἦσαν, ἐκρά-
 τει τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὡσάμενοι κατὰ βραχὺ τὸ πρῶτον
 ἐπηκολούθουν. καὶ ξυνέβη Παγώνδου περιπέμψαντος
 δύο τέλη τῶν ἱππέων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς περὶ τὸν λόφον,
 ὡς ἐπόνει τὸ εὐὠνυμον αὐτῶν, καὶ ὑπερφανέντων αἰφνι-
 δίως, τὸ νικῶν τῶν Ἀθηναίων κέρας, νομίσαν ἄλλο
 στράτευμα ἐπιέναι, ἐς φόβον καταστηναί· καὶ ἀμφοτέ-
 ρωθεν ἤδη, ὑπὸ τε τοῦ τοιούτου καὶ ὑπὸ τῶν Θηβαίων

ἐφεπομένων καὶ παραρρήγνύντων, φυγὴ καθεστήκει παντὸς τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀθηναίων. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ Δῆλιόν τε καὶ τὴν θάλασσαν ὥρμησαν, οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ Ὠρωποῦ, ἄλλοι δὲ πρὸς Πάρινθα τὸ ὄρος, οἱ δὲ ὡς ἕκαστοί τινα εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας. Βοιωτοὶ δὲ ἐφεπόμενοι ἐκτεινον, καὶ μάλιστα οἱ ἰππῆς οἱ τε αὐτῶν καὶ οἱ Λοκροὶ, βεβοηθηκότες ἄρτι τῆς τροπῆς γιγνομένης· νυκτὸς δὲ ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον, ῥᾶον τὸ πλῆθος τῶν φευγόντων διεσώθη. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ τε ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ καὶ οἱ ἐκ τοῦ Δηλίου φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες (εἶχον γὰρ αὐτὸ ὅμως ἔτι) ἀπεκομίσθησαν κατὰ θάλασσαν ἐπ' οἴκου. 97. καὶ οἱ Βοιωτοὶ τροπαῖον στήσαντες καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀνελόμενοι νεκροὺς, τοὺς τε τῶν πολεμίων σκυλεύσαντες, καὶ φυλακὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Τάναγραν, καὶ τῷ Δηλίῳ ἐπεβούλευον ὡς προσβαλοῦντες. Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων κῆρυξ πορευόμενος ἐπὶ τοὺς νεκροὺς ἀπαντᾷ κήρυκι Βοιωτῷ, ὃς αὐτὸν ἀποστρέψας, καὶ εἰπὼν ὅτι οὐδὲν πράξει πρὶν ἂν αὐτὸς ἀναχωρήσῃ πάλιν, καταστὰς ἐπὶ Ἀθηναίους ἔλεγε τὰ παρὰ τῶν Βοιωτῶν, ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν παραβαίνοντες τὰ νόμιμα τῶν Ἑλλήνων· πᾶσι γὰρ εἶναι καθεστηκὸς ἰόντας ἐπὶ τὴν ἀλλήλων ἱερῶν τῶν ἐνόντων ἀπέχεσθαι, Ἀθηναίους δὲ Δῆλιον τειχίσαντας ἐνοικεῖν, καὶ ὅσα ἄνθρωποι ἐν βεβήλῳ δρῶσι, πάντα γίγνεσθαι αὐτόθι, ὕδωρ τε, ὃ ἦν ἄφαστον σφίσι πλὴν πρὸς τὰ ἱερὰ χέρνιβι χρῆσθαι, ἀνασπάσαντας ὑδρεύεσθαι· ὥστε ὑπὲρ τε τοῦ θεοῦ καὶ ἑαυτῶν Βοιωτοὺς, ἐπικαλουμένους τοὺς ὁμοχέτας δαίμονας καὶ τὸν Ἀπόλλω, προαγορεύειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀπίοντας ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα αὐτῶν. 98. τοιαῦτα τοῦ κήρυκος εἰπόντος, οἱ Ἀθηναῖοι πέμψαντες παρὰ τοὺς Βοιωτοὺς ἑαυτῶν κήρυκα τοῦ μὲν ἱεροῦ οὔτε ἀδική-

σαι ἔφασαν οὐδὲν οὔτε τοῦ λοιποῦ ἐκόντες βλάψειν· οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐσελθεῖν ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἵνα ἐξ αὐτοῦ τοὺς ἀδικούντας μᾶλλον σφᾶς ἀμύνωνται. τὸν δὲ νόμον τοῖς Ἑλλησιν εἶναι, ὧν ἂν ἦ τὸ κράτος τῆς γῆς ἐκάστης, ἦν τε πλέονος ἦν τε βραχυτέρας, τούτων καὶ τὰ ἱερὰ αἰεὶ γίνεσθαι, τρόποις θεραπευόμενα οἷς ἂν πρὸς τοῖς εἰωθόσι καὶ δύνωνται. καὶ γὰρ Βοιωτοὺς καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων, ὅσοι ἐξαναστήσαντές τινα βία νέμονται γῆν, ἀλλοτρίοις ἱεροῖς τὸ πρῶτον ἐπελθόντας οἰκεία νῦν κεκτῆσθαι. καὶ αὐτοὶ εἰ μὲν ἐπὶ πλεόν δυνηθῆναι τῆς ἐκείνων κρατῆσαι, τοῦτ' ἂν ἔχειν· νῦν δὲ, ἐν ᾧ μέρει εἰσὶν, ἐκόντες εἶναι ὡς ἐκ σφετέρου οὐκ ἀπιέναι. ὕδωρ τε ἐν τῇ ἀνάγκῃ κινήσαι, ἦν οὐκ αὐτοὶ ὕβρει προσθέσθαι, ἀλλ' ἐκείνους προτέρους ἐπὶ τὴν σφετέραν ἐλθόντας ἀμυνόμενοι βιάζεσθαι χρῆσθαι. πᾶν δ' εἰκὸς εἶναι τῷ πολέμῳ καὶ δεινῷ τιμὴ κατειργόμενον ξύγγνωμόν τι γίνεσθαι καὶ πρὸς τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων ἀμαρτημάτων καταφυγὴν εἶναι τοὺς βωμοὺς, παρανομίαν τε ἐπὶ τοῖς μὴ ἀνάγκῃ κακοῖς ὀνομασθῆναι καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν τι τολμήσασιν. τοὺς τε νεκροὺς πολὺ μειζόνως ἐκείνους ἀντὶ ἱερῶν ἀξιοῦντας ἀποδιδόναι ἀσεβεῖν, ἢ τοὺς μὴ ἐθέλοντας ἱεροῖς τὰ [μὴ] πρέποντα κομίζεσθαι. σαφῶς τε ἐκέλευον σφίσιν εἰπεῖν μὴ ἀπιούσιν ἐκ τῆς Βοιωτῶν γῆς (οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐκείνων ἔτι εἶναι, ἐν ἣ δὲ δορὶ ἐκτήσαντο), ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπένδουσιν ἀναιρεῖσθαι. 99. οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἀπεκρίναντο, εἰ μὲν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ εἰσὶν, ἀπιόντας ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα, εἰ δὲ ἐν τῇ ἐκείνων, αὐτοὺς γιγνώσκειν τὸ ποιητέον, νομίζοντες τὴν μὲν Ὠρωπίαν, ἐν ἣ τοὺς νεκροὺς ἐν μεθορίοις τῆς μάχης γενομένης κείσθαι ξυνέβη, Ἀθηναίων κατὰ τὸ ὑπήκοον εἶναι,

καὶ οὐκ ἂν αὐτοὺς βία σφῶν κρατῆσαι αὐτῶν· οὐδ' αὖ ἐσπένδοντο δῆθεν ὑπὲρ τῆς ἐκείνων· τὸ δὲ “ ἐκ τῆς ἑαυ-
 “ τῶν ” εὐπρεπὲς εἶναι ἀποκρίνασθαι “ ἀπίοντας καὶ ἀπο-
 “ λαβεῖν ἅ ἀπαιτοῦσιν.” ὁ δὲ κήρυξ τῶν Ἀθηναίων ἀκούσας ἀπῆλθεν ἄπρακτος.

100. Καὶ οἱ Βοιωτοὶ εὐθὺς μεταπεμφάμενοι ἐκ τε τοῦ Μηλιώως κόλπου ἀκουτιστὰς καὶ σφενδονήτας, καὶ βε-
 βοθηκότων αὐτοῖς μετὰ τὴν μάχην Κορινθίων τε δισχι-
 λίων ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἐκ Νισαίας ἐξεληλυθότων Πελο-
 ποννησίων φρουρῶν καὶ Μεγαρέων ἅμα, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸ Δῆλιον καὶ προσέβαλον τῷ τειχίσματι, ἄλλῳ τε τρόπῳ πειράσαντες, καὶ μηχανὴν προσήγαγον, ἥπερ εἶλεν αὐτὸ, τοιάνδε. κεραίαν μεγάλην δίχα πρίσαντες ἐκοίλαν ἅπασαν, καὶ ξυνήρμοσαν πάλιν ἀκριβῶς ὥσπερ αὐλὸν, καὶ ἐπ' ἄκραν λέβητά τε ἤρτησαν ἀλύσεισι, καὶ ἀκροφύσιον ἀπὸ τῆς κεραίας σιδηροῦν ἐς αὐτὸν νεῦον καθ-
 εῖτο, καὶ ἐσεσιδήρωτο ἐπὶ μέγα καὶ τοῦ ἄλλου ξύλου. προσήγον δὲ ἐκ πολλοῦ ἀμάξαις τῷ τείχει, ἣ μάλιστα τῇ ἀμπέλῳ καὶ τοῖς ξύλοις ὠκοδόμητο· καὶ ὁπότε εἶη ἐγγὺς, φύσας μεγάλας ἐσθέντες ἐς τὸ πρὸς ἑαυτῶν ἄκρον τῆς κεραίας ἐφύσων. ἡ δὲ πνοὴ ἰούσα στεγανῶς ἐς τὸν λέβητα, ἔχοντα ἄνθρακας τε ἡμμένους καὶ θεῖον καὶ πίσσαν, φλόγα ἐποίει μεγάλην καὶ ἤψε τοῦ τείχους, ὥστε μηδένα εἶτι ἐπ' αὐτοῦ μείναι, ἀλλὰ ἀπολιπόντας ἐς φυγὴν κατα-
 στήναι καὶ τὸ τειχισμα τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀλῶναι. τῶν δὲ φρουρῶν οἱ μὲν ἀπέθανον, διακόσιοι δὲ ἐλήφθησαν. τῶν δὲ ἄλλων τὸ πλῆθος ἐς τὰς ναῦς ἐσβὰν ἀπεκομίσθη ἐπ' οἴκου.

101. Τοῦ δὲ Δηλίου ἑπτακαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ληφθέντος μετὰ τὴν μάχην, καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων κήρυκος, οὐδὲν ἐπισταμένου τῶν γεγενημένων, ἐλθόντος οὐ πολὺ

ὑστερον αὐθις περὶ τῶν νεκρῶν, ἀπέδοσαν οἱ Βοιωτοὶ καὶ οὐκέτι ταῦτ' ἀπεκρίναντο. ἀπέθανον δὲ Βοιωτῶν μὲν ἐν τῇ μάχῃ ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντακοσίῳν, Ἀθηναίων δὲ ὀλίγῳ ἐλάσσους χιλίων καὶ Ἰπποκράτης ὁ στρατηγός, ψιλῶν δὲ καὶ σκευοφόρων πολὺς ἀριθμὸς.

Μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην καὶ ὁ Δημοσθένης ὀλίγῳ ὑστερον, ὡς αὐτῷ τότε πλευσαντι τὰ περὶ τὰς Σίφας τῆς προδοσίας πέρι οὐ προὐχώρησεν, ἔχων τὸν στρατὸν ἐπὶ τῶν νεῶν, τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ Ἀγραιῶν καὶ Ἀθηναίων τετρακοσίους ὀπλίτας, ἀπόβασιν ἐποιήσατο ἐς τὴν Σικυώνιαν. καὶ πρὶν πάσας τὰς ναῦς καταπλεῦσαι, βοηθήσαντες οἱ Σικυώνιοι τοὺς ἀποβεβηκότας ἔτρεψαν καὶ κατεδίωξαν ἐς τὰς ναῦς καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον, τροπαῖον δὲ στήσαντες τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν.

Ἀπέθανε δὲ καὶ Σιτάλκης Ὀδρυσῶν βασιλεὺς ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τοῖς ἐπὶ Δηλίῳ, στρατεύσας ἐπὶ Τριβαλλοὺς καὶ νικηθεὶς μάχῃ. Σεύθης δὲ ὁ Σπαραδόκου, ἀδελφιδοῦς ὦν αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν Ὀδρυσῶν τε καὶ τῆς ἄλλης Θράκης ἥσπερ καὶ ἐκεῖνος.

102. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Βρασιδάς, ἔχων τοὺς ἐπὶ Θράκης ξυμμάχους, ἐστράτευσεν ἐς Ἀμφίπολιν τὴν ἐπὶ Στρυμόνι ποταμῷ Ἀθηναίων ἀποικίαν. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο, ἐφ' οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστίν, ἐπέειρασε μὲν πρότερον καὶ Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος, φεύγων βασιλέα Δαρεῖον, κατοικίσαι, ἀλλὰ ὑπὸ Ἠδῶνων ἐξεκρούσθη, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔτεσι δύο καὶ τριάκοντα ὑστερον, ἐποίκουσ μυρίους σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον πέμψαντες, οἱ διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ ὑπὸ Θρακῶν. καὶ αὐθις ἐνὸς δέοντι τριακοστῷ ἔτει ἐλθόντες οἱ Ἀθηναῖοι, Ἄγνωτος τοῦ Νικίου ὀκιστοῦ ἐκπεμφθέντος, Ἠδῶ-

νας ἐξελάσαντες ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ πρότερον Ἐυνέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο. ὠρμῶντο δὲ ἐκ τῆς Ἡϊόνος, ἣν αὐτοὶ εἶχον ἐμπόριον ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ποταμοῦ ἐπιθαλάσσιον, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπέχον ἀπὸ τῆς νῦν πόλεως, ἣν Ἀμφίπολιν Ἀγνων ὠνόμασεν, ὅτι ἐπ' ἀμφοτέρα περιρρέοντος τοῦ Στρυμόνος, διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν, τείχει μακρῷ ἀπολαβὼν ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμὸν περιφανῆ ἐς θάλασσαν τε καὶ τὴν ἡπειρον ὤκισεν.

103. ἐπὶ ταύτην οὖν ὁ Βρασίδας, ἄρας ἐξ Ἀρνῶν τῆς Χαλκιδικῆς, ἐπορεύετο τῷ στρατῷ. καὶ ἀφικόμενος περὶ δείλην ἐπὶ τὸν Αὐλῶνα καὶ Βρομίσκον, ἧ ἡ Βόλβη λίμνη ἐξίησιν ἐς θάλασσαν, καὶ δειπνοποιησάμενος ἐχώρει τὴν νύκτα. χειμῶν δὲ ἦν καὶ ὑπένειφεν· ἧ καὶ μᾶλλον ὠρμησε, βουλόμενος λαθεῖν τοὺς ἐν τῇ Ἀμφιπόλει, πλὴν τῶν προδιδόντων. ἦσαν γὰρ Ἀργιλίων τε ἐν αὐτῇ οἰκητορες (εἰσὶ δὲ οἱ Ἀργίλιοι Ἀνδρίων ἄποικοι) καὶ ἄλλοι, οἱ ξυνέπρασσον ταῦτα, οἱ μὲν Περδίκκα πειθόμενοι, οἱ δὲ Χαλκιδεῦσιν. μάλιστα δὲ οἱ Ἀργίλιοι, ἐγγύς τε προσοικοῦντες καὶ αἰεὶ ποτε τοῖς Ἀθηναίοις ὄντες ὑποπτοὶ καὶ ἐπιβουλεύοντες τῷ χωρίῳ, ἐπειδὴ παρέτυχεν ὁ καιρὸς καὶ Βρασίδας ἦλθεν, ἔπραξάν τε ἐκ πλείονος πρὸς τοὺς ἐμπολιτεύοντας σφῶν ἐκεῖ ὅπως ἐνδοθήσεται ἡ πόλις, καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν τῇ πόλει καὶ ἀποστάντες τῶν Ἀθηναίων ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ κατέστησαν τὸν στρατὸν πρὸ ἑῷ ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ. ἀπέχει δὲ τὸ πόλισμα πλεόν τῆς διαβάσεως, καὶ οὐ καθεῖτο τείχῃ ὥσπερ νῦν, φυλακὴ δέ τις βραχεῖα καθειστήκει· ἦν βιασάμενος ῥαδίως ὁ Βρασίδας, ἅμα μὲν τῆς προδοσίας οὐσης, ἅμα δὲ καὶ χειμῶνος ὄντος καὶ ἀπροσδόκητος προσπεσὼν, διέβη τὴν γέφυραν, καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἀμφιπολιτῶν οἰκούντων κατὰ πᾶν τὸ χωρίον εὐθὺς εἶχεν. 104. τῆς δὲ διαβά-

σεως αὐτοῦ ἄφνω τοῖς ἐν τῇ πόλει γεγενημένης, καὶ τῶν ἔξω πολλῶν μὲν ἀλισκομένων τῶν δὲ καὶ καταφευγόντων ἐς τὸ τεῖχος, οἱ Ἀμφιπολιταὶ ἐς θόρυβον μέγαν κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ἀλλήλοις ὑποπτοὶ ὄντες. καὶ λέγεται Βρασίδαν, εἰ ἠθέλησε μὴ ἐφ' ἀρπαγὴν τῷ στρατῷ τραπέσθαι ἀλλ' εὐθύς χωρῆσαι πρὸς τὴν πόλιν, δοκεῖν ἂν ἐλεῖν. νῦν δὲ ὁ μὲν ἰδρύσας τὸν στρατὸν ἐπὶ τὰ ἔξω ἐπέδραμε, καὶ ὡς οὐδὲν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ἔνδον ὡς προσεδέχετο ἀπέβαινε, ἡσύχαζεν· οἱ δ' ἐναντίοι τοῖς προδιδοῦσι, κρατοῦντες τῷ πλήθει ὥστε μὴ αὐτίκα τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι, πέμπουσι μετὰ Εὐκλέους τοῦ στρατηγοῦ, ὃς ἐκ τῶν Ἀθηναίων παρῆν αὐτοῖς φύλαξ τοῦ χωρίου, ἐπὶ τὸν ἕτερον στρατηγὸν τῶν ἐπὶ Θράκης, Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου, ὃς τάδε ξυνέγραφεν, ὄντα περὶ Θάσον (ἔστι δὲ ἡ νῆσος Παρίων ἀποικία, ἀπέχουσα τῆς Ἀμφιπόλεως ἡμισείας ἡμέρας μάλιστα πλοῦν), κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν. καὶ ὁ μὲν ἀκούσας κατὰ τάχος ἑπτὰ ναυσὶν, αἱ ἔτυχον παροῦσαι, ἔπλει, καὶ ἐβούλετο φθάσαι μάλιστα μὲν οὖν τὴν Ἀμφίπολιν, πρὶν τι ἐνδοῦναι, εἰ δὲ μὴ, τὴν Ἡϊόνα προκαταλαβών. 105. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Βρασίδης, δεδιὼς καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Θάσου τῶν νεῶν βοήθειαν, καὶ πυνθανόμενος τὸν Θουκυδίδην κτῆσίν τε ἔχειν τῶν χρυσείων μετάλλων ἐργασίας ἐν τῇ περὶ ταῦτα Θράκη καὶ ἀπ' αὐτοῦ δύνασθαι ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ἡπειρωτῶν, ἠπέιγετο προκατασχεῖν, εἰ δύναίτο, τὴν πόλιν, μὴ ἀφικνουμένου αὐτοῦ τὸ πλῆθος τῶν Ἀμφιπολιτῶν, ἐλπίσαν ἐκ θαλάσσης ξυμμαχικὸν καὶ ἀπὸ τῆς Θράκης ἀγείραντα αὐτὸν περιποιήσειν σφᾶς, οὐκέτι προσχωροῖ. καὶ τὴν ξύμβασιν μετρίαν ἐποιεῖτο, κήρυγμα τόδε ἀνειπὼν, Ἀμφιπολιτῶν καὶ Ἀθηναίων τῶν ἐνότων τὸν μὲν βουλόμενον ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ, τῆς ἴσης καὶ ὁμοίας μετέχοντα,

μένειν, τὸν δὲ μὴ ἐθέλοντα ἀπιέναι τὰ ἑαυτοῦ ἐκφερόμενον πέντε ἡμερῶν. 106. οἱ δὲ πολλοὶ ἀκούσαντες ἀλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας, ἄλλως τε καὶ βραχὺ μὲν Ἀθηναίων ἐμπολιτεῦον, τὸ δὲ πλεῖον ξύμμικτον. καὶ τῶν ἔξω ληφθέντων συχνοὶ οἰκείοι ἔνδον ἦσαν· καὶ τὸ κήρυγμα πρὸς τὸν φόβον δίκαιον εἶναι ἐλάμβανον, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι διὰ τὸ ἄσμενοι ἂν ἐξελεῖν, ἡγούμενοι οὐκ ἐν ὁμοίῳ σφίσις εἶναι τὰ δεινὰ, καὶ ἅμα οὐ προσδεχόμενοι βοήθειαν ἐν τάχει, ὁ δὲ ἄλλος ὄμιλος πόλεως τε ἐν τῷ ἴσῳ οὐ στερισκόμενοι καὶ κινδύνου παρὰ δόξαν ἀφιέμενοι. ὥστε τῶν πρασσόντων τῷ Βρασίδῃ ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ διαδικαιούντων αὐτὰ, ἐπειδὴ καὶ τὸ πλῆθος ἐώρων τετραμμένον καὶ τοῦ παρόντος Ἀθηναίων στρατηγῶ οὐκέτι ἀκροώμενον, ἐγένετο ἡ ὁμολογία καὶ προσεδέξαντο ἐφ' οἷς ἐκήρυξεν. καὶ οἱ μὲν τὴν πόλιν τοιούτῳ τρόπῳ παρέδοσαν, ὁ δὲ Θουκυδίδης καὶ αἱ νῆες ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ὄψε κατέπλεον ἐς τὴν Ἡϊόνα. καὶ τὴν μὲν Ἀμφίπολιν Βρασίδης ἄρτι εἶχεν, τὴν δὲ Ἡϊόνα παρὰ νύκτα ἐγένετο λαβεῖν· εἰ γὰρ μὴ ἐβοήθησαν αἱ νῆες διὰ τάχους, ἅμα ἔω ἂν εἶχετο. 107. μετὰ δὲ τοῦτο ὁ μὲν τὰ ἐν τῇ Ἡϊόνι καθίστατο, ὅπως καὶ τὸ αὐτίκα, ἦν ἐπὶ ὁ Βρασίδης, καὶ τὸ ἔπειτα ἀσφαλῶς ἔξει, δεξάμενος τοὺς ἐθελήσαντας ἐπιχωρῆσαι ἄνωθεν κατὰ τὰς σπονδὰς· ὁ δὲ πρὸς μὲν τὴν Ἡϊόνα κατὰ τε τὸν ποταμὸν πολλοῖς πλοίοις ἄφνω καταπλεύσας, εἴ πως τὴν προὔχουσαν ἄκραν ἀπὸ τοῦ τείχους λαβὼν κρατοίῃ τοῦ ἔσπλου, καὶ κατὰ γῆν ἀποπειράσας ἅμα, ἀμφοτέρωθεν ἀπεκρούσθη, τὰ δὲ περὶ τὴν Ἀμφίπολιν ἐξηρτύετο. καὶ Μύρκινός τε αὐτῷ προσεχώρησεν, Ἡδωνικὴ πόλις, Πιττακοῦ τοῦ Ἡδώνων βασιλέως ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν Γοάξιος παίδων καὶ Βραυρούς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ Γαληψὸς οὐ πολλῶ ὕστε-

ρον καὶ Οἰσύμη· εἰσὶ δὲ αὐταὶ Θασίων ἀποικίαι. παρῶν δὲ καὶ Περδίκκας εὐθὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν ξυγκαθίστη ταῦτα.

108. Ἐχομένης δὲ τῆς Ἀμφιπόλεως οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μέγα δέος κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ὅτι ἡ πόλις αὐτοῖς ἦν ὠφέλιμος ξύλων τε ναυπηγησίων πομπῇ καὶ χρημάτων προσόδῳ, καὶ ὅτι μέχρι μὲν τοῦ Στρυμόνος ἦν πάροδος Θεσσαλῶν διαγόντων ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, τῆς δὲ γεφύρας μὴ κρατούντων, ἄνωθεν μὲν μεγάλης οὔσης ἐπὶ πολὺ λίμνης τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ πρὸς Ἡϊόνα τριήρεσι τηρουμένων, οὐκ ἂν δύνασθαι προελθεῖν· τότε δὲ ῥαδία ἤδη ἐνομιζέτο γεγενῆσθαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο, μὴ ἀποστῶσιν. ὁ γὰρ Βρασίδης ἔν τε τοῖς ἄλλοις μέτριον ἑαυτὸν παρέιχεν, καὶ ἐν τοῖς λόγοις πανταχοῦ ἐδήλου ὡς ἐλευθερώσων τὴν Ἑλλάδα ἐκπεμφθείη. καὶ αἱ πόλεις πυνθανόμεναι αἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι τῆς τε Ἀμφιπόλεως τὴν ἄλωσιν καὶ ἂ παρέχεται, τὴν τε ἐκείνου πραότητα, μάλιστα δὲ ἐπήρθησαν ἐς τὸ νεωτερίζειν, καὶ ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς αὐτὸν κρύφα, ἐπιπαριέναι τε κελεύοντες καὶ βουλόμενοι αὐτοὶ ἕκαστοι πρῶτοι ἀποστῆναι. καὶ γὰρ καὶ ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἐψευσμένοις μὲν τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως ἐπιτοσοῦτον ὅση ὕστερον διεφάνη, τὸ δὲ πλεόν βουλήσει κρίνοντες ἀσαφεῖ ἢ προνοίᾳ ἀσφαλεῖ, εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι, οὐ μὲν ἐπιθυμοῦσιν, ἐλπίδι ἀπερισκέπτῳ διδόναι, ὃ δὲ μὴ προσίενται, λογισμῶ ἀυτοκράτορι διωθεῖσθαι. ἅμα δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν τοῖς Βοιωτοῖς νεωστὶ πεπληγμένων, καὶ τοῦ Βρασίδου ἐφολκὰ καὶ οὐ τὰ ὄντα λέγοντος, ὡς αὐτῷ ἐπὶ Νίσαιαν τῇ ἑαυτοῦ μόνῃ στρατιᾷ οὐκ ἠθέλησαν οἱ Ἀθηναῖοι ξυμβαλεῖν, ἐθάρρουν, καὶ ἐπίστευον μηδένα ἂν ἐπὶ σφῶν βοηθῆσαι. τὸ δὲ μέγιστον, διὰ τὸ ἡδονῆν

ἔχον ἐν τῷ αὐτίκα, καὶ ὅτι τὸ πρῶτον Λακεδαιμονίων ὀργώντων ἔμελλον πειράσασθαι, κινδυνεύειν παντὶ τρόπῳ ἐτοιμοὶ ἦσαν. ὧν αἰσθόμενοι οἱ μὲν Ἀθηναῖοι φυλακὰς, ὡς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶνι, διέπεμπον ἐς τὰς πόλεις, ὃ δὲ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἐφίεμενος στρατιάν τε προσασπέλλειν ἐκέλευε, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Στρυμόνι ναυπηγίαν τριήρων παρεσκευάζετο. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὰ μὲν καὶ φθόνῳ ἀπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν οὐχ ὑπηρέτησαν αὐτῷ, τὰ δὲ καὶ βουλόμενοι μᾶλλον τοὺς τε ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νῆσου κομίσασθαι καὶ τὸν πόλεμον καταλύσαι.

109. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Μεγαρῆς τά τε μακρὰ τείχη, ἃ σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον, κατέσκαψαν ἐλόντες ἐς ἔδαφος, καὶ Βρασιδάς μετὰ τὴν Ἀμφιπόλεως ἄλωσιν, ἔχων τοὺς ξυμμάχους, στρατεύει ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν καλουμένην. ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγματος ἔσω προῦχουσα, καὶ ὁ Ἄθως αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν τελευτᾷ ἐς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. πόλεις δὲ ἔχει Σάνην μὲν Ἀνδρίων ἀποικίαν παρ' αὐτὴν τὴν διώρυχα, ἐς τὸ πρὸς Εὐβοίαν πέλαγος τετραμμένην, τὰς δὲ ἄλλας Θύσσον καὶ Κλεωνὰς καὶ Ἀκροθώους καὶ Ὀλόφυξον καὶ Δῖον· αἱ οἰκοῦνται ξυμμίκτοις ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων. καί τι καὶ Χαλκιδικὸν ἐνὶ βραχὺ, τὸ δὲ πλείστον Πελασγικὸν, τῶν καὶ Λῆμνὸν ποτε καὶ Ἀθήνας Τυρσηνῶν οἰκησάντων, καὶ Βισαλτικὸν καὶ Κρηστωνικὸν καὶ Ἡδῶνες· κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα οἰκοῦσιν. καὶ οἱ μὲν πλείους προσεχώρησαν τῷ Βρασιδίᾳ, Σάνη δὲ καὶ Δῖον ἀντέστη, καὶ αὐτῶν τὴν χώραν ἐμμείνας τῷ στρατῷ ἐδήου. 110. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, εὐθύς στρατεύει ἐπὶ Τορώνην τὴν Χαλκιδικὴν, κατεχομένην ὑπὸ Ἀθηναίων· καὶ αὐτὸν ἄνδρες ὀλίγοι ἐπήγοντο, ἐτοιμοὶ ὄντες τὴν πόλιν παραδοῦναι. καὶ ἀφικόμενος νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον τῷ στρατῷ

ἐκαθέζετο πρὸς τὸ Διοσκούρειον, ὃ ἀπέχει τῆς πόλεως τρεῖς μάλιστα σταδίους. τὴν μὲν οὖν ἄλλην πόλιν τῶν Τορωναίων καὶ τοὺς Ἀθηναίους τοὺς ἐμφρουροῦντας ἔλαθεν· οἱ δὲ πρᾶσσοντες αὐτῷ εἰδότες ὅτι ἦξι, καὶ προελθόντες τινὲς αὐτῶν λάθρα ὀλίγοι, ἐτήρουν τὴν πρόσοδον, καὶ ὡς ἦσθοντο παρόντα, ἐσκομίζουσι παρ' αὐτοὺς ἐγχειρίδια ἔχοντας ἄνδρας ψιλοὺς ἑπτὰ (τοσοῦτοι γὰρ μόνοι ἀνδρῶν εἴκοσι τὸ πρῶτον ταχθέντων οὐ κατέδεισαν ἐσελθεῖν· ἦρχε δὲ αὐτῶν Λυσίστρατος Ὀλύνθιος), οἱ διαδύντες διὰ τοῦ πρὸς τὸ πέλαγος τείχους καὶ λαθόντες τοὺς τε ἐπὶ τοῦ ἀνώτατα φυλακτηρίου φρουροὺς, οὔσης τῆς πόλεως πρὸς λόφον, ἀναβάντες διέφθειραν καὶ τὴν κατὰ Καναστραίου πυλίδα διήρουν. 111. ὁ δὲ Βρασίδης τῷ μὲν ἄλλῳ στρατῷ ἡσύχαζεν ὀλίγον προελθὼν, ἑκατὸν δὲ πελταστὰς προπέμπει, ὅπως, ὅποτε πύλαι τινὲς ἀνοιχθεῖεν καὶ τὸ σημεῖον ἀρθείη ὃ ξυνέκειτο, πρῶτοι ἐσδράμοιεν. καὶ οἱ μὲν χρόνου ἐγγιγνομένοι, καὶ θαυμάζοντες, κατὰ μικρὸν ἔτυχον ἐγγὺς τῆς πόλεως προσελθόντες· οἱ δὲ τῶν Τορωναίων ἔνδοθεν παρασκευάζοντες μετὰ τῶν ἐσεληλυθόντων, ὡς αὐτοῖς ἢ τε πυλὶς διήρητο καὶ αἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν πύλαι τοῦ μοχλοῦ διακοπέντος ἀνεφύγοντο, πρῶτον μὲν κατὰ τὴν πυλίδα τινὰς περιαγαγόντες ἐσεκόμισαν, ὅπως κατὰ νότου καὶ ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἐν τῇ πόλει οὐδὲν εἰδότας ἐξαπίνης φοβήσειαν, ἔπειτα τὸ σημεῖόν τε τοῦ πυρὸς, ὡς εἶρητο, ἀνέσχον, καὶ διὰ τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν πυλῶν τοὺς λοιποὺς ἤδη τῶν πελταστῶν ἐσεδέχοντο. 112. καὶ ὁ Βρασίδης ἰδὼν τὸ ξύνθημα ἔθει δρόμῳ, ἀναστήσας τὸν στρατὸν ἐμβοήσαντά τε ἀθρόον καὶ ἐκπληξιν πολλὴν τοῖς ἐν τῇ πόλει παρασχόντα. καὶ οἱ μὲν κατὰ τὰς πύλας εὐθύς ἐσέπιπτον, οἱ δὲ κατὰ δοκοὺς τετραγώνους, αἱ ἔτυχον τῷ τείχει πεπτωκότες καὶ οἱ-

κοδομουμένῳ πρὸς λίθων ἀνολκὴν προσκείμεναι. Βρασί-
 δας μὲν οὖν καὶ τὸ πλῆθος εὐθύς ἄνω καὶ ἐπὶ τὰ μετέωρα
 τῆς πόλεως ἐτράπετο, βουλόμενος κατ' ἄκρας καὶ βεβαίως
 ἐλείν αὐτήν· ὁ δὲ ἄλλος ὄμιλος κατὰ πάντα ὁμοίως ἐσκε-
 δάννυτο. 113. τῶν δὲ Τορωναίων γιγνομένης τῆς ἀλώ-
 σεως τὸ μὲν πολὺ οὐδὲν εἶδος ἐθορυβεῖτο, οἱ δὲ πρᾶσ-
 σοντες, καὶ οἷς ταῦτα ἤρεσκε, μετὰ τῶν εἰσελθόντων
 εὐθύς ἦσαν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἐν τῇ ἀγορᾷ
 ὀπλίται καθεύδοντες ὡς πεντήκοντα) ἐπειδὴ ἦσθοντο, οἱ
 μὲν τινες ὀλίγοι διαφθείρονται ἐν χερσὶν αὐτῶν, τῶν δὲ
 λοιπῶν οἱ μὲν πεζῆ, οἱ δὲ ἐς τὰς ναῦς, αἱ ἐφρούρουν δύο,
 καταφυγόντες διασώζονται ἐς τὴν Λήκυθον τὸ φρούριον,
 ὃ εἶχον αὐτοὶ καταλαβόντες ἄκρον τῆς πόλεως ἐς τὴν θά-
 λασσαν ἀπειλημμένον ἐν στενωῷ ἰσθμῷ. κατέφυγον δὲ
 καὶ τῶν Τορωναίων ἐς αὐτοὺς ὅσοι ἦσαν σφίσιν ἐπιτή-
 δειοι. 114. γεγενημένης δὲ ἡμέρας ἤδη καὶ βεβαίως τῆς
 πόλεως ἐχομένης, ὁ Βρασίδης τοῖς μὲν μετὰ τῶν Ἀθη-
 ναίων Τορωναίοις καταπεφευγόσι κήρυγμα ἐποίησατο
 τὸν βουλόμενον ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐξελθόντα ἀδεῶς πολιτεύ-
 ειν, τοῖς δὲ Ἀθηναίοις κήρυκα προσπέμψας ἐξιέναι ἐκέ-
 λευσεν ἐκ τῆς Ληκύθου ὑποσπόνδους καὶ τὰ ἑαυτῶν
 ἔχοντας ὡς οὔσης Χαλκιδέων. οἱ δὲ ἐκλείψειν μὲν οὐκ
 ἔφασαν, σπείσασθαι δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἡμέραν τοὺς νε-
 κροὺς ἀνελέσθαι. ὁ δὲ ἐσπείσατο δύο. ἐν ταύταις δὲ αὐ-
 τὸς τε τὰς ἐγγὺς οἰκίας ἐκρατύνατο καὶ Ἀθηναῖοι τὰ
 σφέτερα. καὶ ξύλλογον τῶν Τορωναίων ποιήσας ἔλεξε
 τοῖς ἐν τῇ Ἀκάνθῳ παραπλήσια, ὅτι οὐ δίκαιον εἶη οὔτε
 τοὺς πράξαντας πρὸς αὐτὸν τὴν λήψιν τῆς πόλεως χεί-
 ρους οὐδὲ προδότας ἠγεῖσθαι (οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δουλείᾳ οὐδὲ
 χρήμασι πεισθέντας δρᾶσαι τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ ἀγαθῷ καὶ
 ἐλευθερίᾳ τῆς πόλεως), οὔτε τοὺς μὴ μετασχόντας οἶεσθαι

μὴ τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι· ἀφίχθαι γὰρ οὐ διαφθερῶν οὔτε πόλιν οὔτε ἰδιώτην οὐδένα. τὸ δὲ κήρυγμα ποιήσασθαι τούτου ἔνεκα τοῖς παρ' Ἀθηναίους καταπεφευγόσιν, ὡς ἡγούμενος οὐδὲν χείρους τῇ ἐκείνων φιλίᾳ· οὐδ' ἂν σφῶν πειρασαμένους αὐτοὺς τῶν Λακεδαιμονίων δοκεῖν ἦσσαν, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον, ὅσῳ δικαιοτέρα πράσσουσιν, εὔνοους ἂν σφίσι γενέσθαι, ἀπειρία δὲ νῦν πεφοβήσθαι. τοὺς τε πάντας παρασκευάζεσθαι ἐκέλευσεν ὡς βεβαίους τε ἐσομένους ξυμμάχους, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἤδη, ὅ τι ἂν ἀμαρτάνωσιν, αἰτίαν ἔξοντας· τὰ δὲ πρότερα οὐ σφεῖς ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἐκείνους μᾶλλον ὑπ' ἄλλων κρεισσόνων, καὶ ξυγγνώμην εἶναι εἴ τι ἡναντιοῦντο. 115. καὶ ὁ μὲν τοιαῦτα εἰπὼν καὶ παραθαρσύνας, διελθουσῶν τῶν σπονδῶν τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο τῇ Ληκύθῳ· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἡμύναντό τε ἐκ φαύλου τειχίσματος καὶ ἀπ' οἰκῶν ἐπάλλξεις ἐχουσῶν. καὶ μίαν μὲν ἡμέραν ἀπεκρούσαντο· τῇ δ' ὑστεραία μηχανῆς μελλούσης προσάξεσθαι αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἀφ' ἧς πῦρ ἐνήσειν διενοοῦντο ἐς τὰ ξύλινα παραφράγματα, καὶ προσιώντος ἤδη τοῦ στρατεύματος, ἧ ᾤοντο μάλιστα αὐτοὺς προσκομιεῖν τὴν μηχανὴν καὶ ἦν ἐπιμαχώτατον, πύργον ξύλινον ἐπ' οἴκημα ἀντέστησαν, καὶ ὕδατος ἀμφορέας πολλοὺς καὶ πίθους ἀνεφόρησαν καὶ λίθους μεγάλους, ἄνθρωποί τε πολλοὶ ἀνέβησαν. τὸ δὲ οἴκημα λαβὼν μείζον ἄχθος ἐξαπίνης κατερράγη, καὶ ψόφου πολλοῦ γενομένου τοὺς μὲν ἐγγὺς καὶ ὀρώντας τῶν Ἀθηναίων ἐλύπησε μᾶλλον ἢ ἐφόβησεν, οἱ δὲ ἄποθεν, καὶ μάλιστα οἱ διὰ πλείστου, νομίσαντες ταύτῃ ἐαλωκέναι ἤδη τὸ χωρίον, φυγῆ ἐς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ναῦς ὄρμησαν. 116. καὶ ὁ Βρασίδας ὡς ἦσθετο αὐτοὺς ἀπολείποντάς τε τὰς ἐπάλλξεις, καὶ τὸ γιγνόμενον ὀρώων, ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ εὐθὺς

τὸ τείχισμα λαμβάνει, καὶ ὄσους ἐγκατέλαβε, διέφθειρεν. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τοῖς τε πλοίοις καὶ ταῖς ναυσὶ, τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκλιπόντες τὸ χωρίον, ἐς Παλλήνην διεκομίσθησαν· ὁ δὲ Βρασίδης (ἔστι γὰρ ἐν τῇ Ληκύθῳ Ἀθηνᾶς ἱερόν, καὶ ἔτυχε κηρύξας, ὅτε ἔμελλε βάλλειν, τῷ ἐπιβάντι πρώτῳ τοῦ τείχους τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου δώσειν) νομίσας ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ ἢ ἀνθρωπιῶ τὴν ἄλωσιν γενέσθαι, τὰς τε τριάκοντα μνᾶς τῇ θεῷ ἀπέδωκεν ἐς τὸ ἱερόν, καὶ τὴν Λήκυθον καθελὼν καὶ ἀνασκευάσας τέμενος ἀνήκεν ἅπαν. καὶ ὁ μὲν τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος, ἃ τε εἶχε τῶν χωρίων, καθίστατο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεβούλευεν. καὶ τοῦ χειμῶνος διελθόντος ὄγδοον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ.

117. Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Ἀθηναῖοι ἅμα ἦρι τοῦ ἐπιγινομένου θέρους εὐθύς ἐκεχειρίαν ἐποίησαντο ἐνιαύσιον, νομίσαντες Ἀθηναῖοι μὲν οὐκ ἂν ἔτι τὸν Βρασίδαν σφῶν προσαποστῆσαι οὐδὲν πρὶν παρασκευάσαιντο καθ' ἡσυχίαν, καὶ ἅμα, εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι, καὶ ξυμβῆναι τὰ πλείω, Λακεδαιμόνιοι δὲ ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἡγούμενοι, ἅπερ ἔδεισαν, φοβεῖσθαι, καὶ γενομένης ἀνακωχῆς κακῶν καὶ ταλαιπωρίας μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς πειρασαμένους ξυναλλαγήναί τε, καὶ τοὺς ἄνδρας σφίσιν ἀποδόντας σπονδὰς ποιήσασθαι καὶ ἐς τὸν πλείω χρόνον. τοὺς γὰρ δὴ ἄνδρας περὶ πλείονος ἐποιοῦντο κομίσασθαι, ἕως ἔτι Βρασίδης εὐτύχει· καὶ ἔμελλον, ἐπὶ μείζον χωρήσαντος αὐτοῦ καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος, τῶν μὲν στέρεσθαι, τοῖς δ' ἐκ τοῦ ἴσου ἀμνυόμενοι κινδυνεύειν καὶ κρατήσειν. γίγνεται οὖν ἐκεχειρία αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις ἧδε.

118. “ Περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ μαντείου τοῦ “ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθίου δοκεῖ ἡμῖν χρῆσθαι τὸν βου-

“ λόμενον ἀδόλως καὶ ἀδεῶς κατὰ τοὺς πατρίους νόμους.
 “ τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις ταῦτα δοκεῖ καὶ τοῖς ξυμμά-
 “ χοις τοῖς παροῦσιν· Βοιωτοὺς δὲ καὶ Φωκέας πείσειν
 “ φασὶν ἐς δύναμιν προσκηρυκεύομενοι. περὶ δὲ τῶν
 “ χρημάτων τῶν τοῦ θεοῦ, ἐπιμελείσθαι ὅπως τοὺς ἀδι-
 “ κοῦντας ἐξευρήσομεν, ὀρθῶς καὶ δικαίως τοῖς πατρίοις
 “ νόμοις χρώμενοι καὶ ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς καὶ τῶν ἄλλων οἱ
 “ βουλόμενοι, τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι πάντες. περὶ
 “ μὲν οὖν τούτων ἔδοξε Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμά-
 “ χοις, εἰὰν σπονδὰς ποιῶνται οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῆς αὐ-
 “ τῶν μένειν ἐκατέρους, ἔχοντας ἄπερ νῦν ἔχομεν, τοὺς
 “ μὲν ἐν τῷ Κορυφασίῳ ἐντὸς τῆς Βουφράδος καὶ τοῦ
 “ Τομέως μένοντας, τοὺς δὲ ἐν Κυθήροις μὴ ἐπιμισγομέ-
 “ νους ἐς τὴν ξυμμαχίαν, μήτε ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς μήτε
 “ αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, τοὺς δὲ ἐν Νισαίᾳ καὶ Μινώᾳ μὴ
 “ ὑπερβαίνοντας τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν παρὰ
 “ τοῦ Νίσου ἐπὶ τὸ Ποσειδώνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδω-
 “ νίου εὐθὺς ἐπὶ τὴν γέφυραν τὴν ἐς Μινῶαν. μηδὲ Με-
 “ γαρέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ὑπερβαίνειν τὴν ὁδὸν ταύ-
 “ την καὶ τὴν νῆσον ἥνπερ ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔχοντας,
 “ μήτε ἐπιμισγομένους μηδετέρους μηδετέρωσιν, καὶ τὰ ἐν
 “ Τροιζῆνι, ὅσα περ νῦν ἔχουσι καὶ οἷα ξυνέθεντο πρὸς
 “ Ἀθηναίους· καὶ τῇ θαλάσῃ χρωμένους, ὅσα ἂν κατὰ
 “ τὴν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν. Λακεδαιμονίους
 “ καὶ τοὺς ξυμμάχους πλεῖν μὴ μακρᾶ νηϊ, ἄλλω δὲ κω-
 “ πήρει πλοίῳ, ἐς πεντακόσια τάλαντα ἄγοντι μέτρα.
 “ κήρυκι δὲ καὶ πρεσβείᾳ καὶ ἀκολούθοις, ὅπόσοις ἂν
 “ δοκῆ, περὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου καὶ δικῶν ἐς Πε-
 “ λοπόννησον καὶ Ἀθήμαζε σπονδὰς εἶναι ἰοῦσι καὶ ἀπι-
 “ οῦσι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. τοὺς δὲ αὐτο-
 “ μόλους μὴ δέχεσθαι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μήτε ἐλεύθε-

“ ρον μήτε δουλον, μήτε ἡμᾶς μήτε ὑμᾶς. δίκας τε δι-
 “ δόναι ὑμᾶς τε ἡμῖν καὶ ἡμᾶς ὑμῖν κατὰ τὰ πάτρια, τὰ
 “ ἀμφίλογα δίκη διαλύοντας ἄνευ πολέμου. Τοῖς μὲν
 “ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμαχοῖς ταῦτα δοκεῖ εἰ δέ
 “ τι ὑμῖν εἶτε κάλλιον εἶτε δικαιοτέρον τούτων δοκεῖ εἶναι,
 “ ἴοντες ἐς Λακεδαίμονα διδάσκετε· οὐδενὸς γὰρ ἀπο-
 “ στήσονται, ὅσα ἂν δίκαια λέγητε, οὔτε οἱ Λακεδαιμό-
 “ νιοι οὔτε οἱ ξύμμαχοι. οἱ δὲ ἴοντες τέλος ἔχοντες ἴον-
 “ των, ἦπερ καὶ ὑμεῖς ἡμᾶς κελεύετε. αἱ δὲ σπονδαὶ ἐνι-
 “ αὐτὸν ἔσονται. ἔδοξε τῷ δήμῳ. Ἀκάμαντις ἐπρυτά-
 “ νευε, Φαίνιππος ἐγραμμάτευε, Νικιάδης ἐπεστάτει. Λά-
 “ κης εἶπε, τύχη ἀγαθῇ τῇ Ἀθηναίων, ποιεῖσθαι τὴν ἐκ-
 “ χειρίαν, καθὰ ξυγχωροῦσι Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμα-
 “ χοι αὐτῶν· καὶ ὠμολόγησαν ἐν τῷ δήμῳ τὴν ἐκεχειρίαν
 “ εἶναι ἐνιαυτὸν, ἄρχειν δὲ τήνδε τὴν ἡμέραν, τετράδα
 “ ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνός. ἐν τούτῳ τῷ
 “ χρόνῳ ἴοντας ὡς ἀλλήλους πρέσβεις καὶ κήρυκας ποι-
 “ εῖσθαι τοὺς λόγους, καθ’ ὃ τι ἔσται ἢ κατάλυσις τοῦ
 “ πολέμου. ἐκκλησίαν δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατηγοὺς
 “ καὶ τοὺς πρυτάνεις, πρῶτον περὶ τῆς εἰρήνης βουλευ-
 “ σασθαι Ἀθηναίους, καθ’ ὃ τι ἂν ἐσίη ἢ πρεσβεία περὶ
 “ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου. σπείσασθαι δὲ αὐτίκα
 “ μάλα τὰς πρεσβείας ἐν τῷ δήμῳ τὰς παρούσας, ἢ μὴν
 “ ἐμμενεῖν ἐν ταῖς σπονδαῖς τὸν ἐνιαυτόν.”

119. Ταῦτα ξυνέθεντο Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὠμολόγη-
 σαν καὶ οἱ ξύμμαχοι, Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμαχοῖς μη-
 νὸς ἐν Λακεδαίμονι Γεραστίου δωδεκάτη. ξυνετίθεντο δὲ
 καὶ ἐσπένδοντο Λακεδαιμονίων μὲν οἶδε, Ταῦρος Ἐχετι-
 μίδα, Ἀθήναιος Περικλείδα, Φιλοχαρίδας Ἐρυξιδαιίδα,
 Κορινθίων δὲ Αἰνέας Ὠκύτου, Εὐφαμίδας Ἀριστωνύμου,
 Σικυωνίων δὲ Δαμότιμος Ναυκράτους, Ὀνάσιμος Μεγα-

κλέους, Μεγαρέων δὲ Νίκασος Κεκάλου, Μενεκράτης Ἀμφιδώρου, Ἐπιδαυρίων δὲ Ἀμφίας Εὐπαΐδα, Ἀθηναίων δὲ οἱ στρατηγοὶ, Νικόστρατος Διτρέφους, Νικίας Νικηράτου, Αὐτοκλῆς Τολμαίου. Ἡ μὲν δὴ ἐκεχειρία αὕτη ἐγένετο, καὶ ξυνήεσαν ἐν αὐτῇ περὶ τῶν μειζόνων σπονδῶν διὰ παντὸς ἐς λόγους.

120. Περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας αἷς ἐπῆρχοντο, Σκιώνη ἐν τῇ Πελλήνῃ πόλις ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων πρὸς Βρασίδαν. φασὶ δὲ οἱ Σκιωναῖοι Πελληνῆς μὲν εἶναι ἐκ Πελοποννήσου, πλέοντας δ' ἀπὸ Τροίας σφῶν τοὺς πρώτους κατενεχθῆναι ἐς τὸ χωρίον τοῦτο τῷ χειμῶνι ᾧ ἐχρήσαντο Ἀχαιοὶ, καὶ αὐτοῦ οἰκῆσαι. ἀποστᾶσι δ' αὐτοῖς ὁ Βρασίδης διέπλευσε νυκτὸς ἐς τὴν Σκιώνην, τριήρει μὲν φιλιᾷ προπλευούσῃ, αὐτὸς δὲ ἐν κελητῷ ἄποθεν ἐφεπόμενος, ὅπως, εἰ μὲν τιμὴ τοῦ κέλητος μείζονι πλοῖῳ περιτυγχάνοι, ἢ τριήρης ἀμύνοι αὐτῷ, ἀντιπάλου δὲ ἄλλης τριήρους ἐπιγενομένης οὐ πρὸς τὸ ἔλασσον νομίζων τρέψεσθαι ἀλλ' ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸν διασώσειν. περαιωθεὶς δὲ καὶ ξύλλογον ποιήσας τῶν Σκιωναίων ἔλεγεν ἅ τε ἐν τῇ Ἀκάνθῳ καὶ Τορώνῃ, καὶ προσέτι φάσκων ἀξιοτάτους αὐτοὺς εἶναι ἐπαίνου, οἵτινες τῆς Πελληνῆς ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων Ποτίδαιαν ἔχοντων, καὶ ὄντες οὐδὲν ἄλλο ἢ νησιῶται, αὐτεπάγγελτοι ἐχώρησαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ οὐκ ἀνέμειναν ἀτολμῶς ἀνάγκην σφίσι προσγενέσθαι περὶ τοῦ φανερώς οἰκείου ἀγαθοῦ· σημείον τ' εἶναι τοῦ καὶ ἄλλο τι ἂν αὐτοὺς τῶν μεγίστων ἀνδρείως ὑπομείναι, εἰ τεθήσεται κατὰ νοῦν τὰ πράγματα· πιστοτάτους τε τῇ ἀληθείᾳ ἠγήσεσθαι αὐτοὺς Λακεδαιμονίων φίλους, καὶ τὰλλα τιμῆσειν. 121. καὶ οἱ μὲν Σκιωναῖοι ἐπῆρθησάν τε τοῖς λόγοις, καὶ θαρσήσαντες πάντες ὁμοίως, καὶ οἷς

πρότερον μὴ ἤρεσκε τὰ πρασόμενα, τὸν τε πόλεμον δι-
 ενοοῦντο προθύμως οἴσειν, καὶ τὸν Βρασίδαν τὰ τ' ἄλλα
 καλῶς ἐδέξαντο, καὶ δημοσίᾳ μὲν χρυσῶ στεφάνῳ ἀν-
 ἔδησαν ὡς ἐλευθεροῦντα τὴν Ἑλλάδα, ἰδίᾳ δὲ ἔταινίουν
 τε καὶ προσήρχοντο ὥσπερ ἀθλητῆ. ὁ δὲ τό τε παραυ-
 τικά φυλακὴν τινα αὐτοῖς ἐγκαταλιπὼν διέβη πάλιν, καὶ
 ὕστερον οὐ πολλῶ στρατιὰν πλείω ἐπεραίωσε, βουλόμε-
 νος μετ' αὐτῶν τῆς τε Μένδης καὶ τῆς Ποτιδαίας ἀπο-
 πειρᾶσαι, ἡγούμενος καὶ τοὺς Ἀθηναίους βοηθῆσαι ἂν
 ὡς ἐς νῆσον, καὶ βουλόμενος φθάσαι· καί τι αὐτῶ καὶ
 ἐπράσσετο ἐς τὰς πόλεις ταύτας προδοσίας πέρι. καὶ ὁ
 μὲν ἔμελλεν ἐγχειρήσειν ταῖς πόλεσι ταύταις· 122. ἐν
 τούτῳ δὲ τριήρει οἱ τὴν ἐκεχειρίαν περιαγγέλλοντες ἀφι-
 κνοῦνται παρ' αὐτὸν, Ἀθηναίων μὲν Ἀριστώνυμος, Λα-
 κεδαιμονίων δὲ Ἀθήναιος. καὶ ἡ μὲν στρατιὰ πάλιν διέβη
 ἐς Τορώνην, οἱ δὲ τῶ Βρασίδα ἀνήγγελλον τὴν ξυνθή-
 κην, καὶ ἐδέξαντο πάντες οἱ ἐπὶ Θράκης ξύμμαχοι Λακε-
 δαιμονίων τὰ πεπραγμένα. Ἀριστώνυμος δὲ τοῖς μὲν
 ἄλλοις κατήνει, Σκιωναίους δὲ αἰσθόμενος ἐκ λογισμοῦ
 τῶν ἡμερῶν ὅτι ὕστερον ἀφεστήκοιεν, οὐκ ἔφη ἐνσπόνδους
 ἔσεσθαι. Βρασίδας δὲ ἀντέλεγε πολλὰ, ὡς πρότερον, καὶ
 οὐκ ἀφίει τὴν πόλιν. ὡς δ' ἀπήγγειλεν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ
 Ἀριστώνυμος περὶ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι εὐθὺς ἐτοιμοὶ
 ἦσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν Σκιώνην. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι
 πρέσβεις πέμψαντες παραβήσεσθαι ἔφασαν αὐτοὺς τὰς
 σπονδὰς, καὶ τῆς πόλεως ἀντεποιοῦντο Βρασίδα πιστεύ-
 οντες, δίκη τε ἐτοιμοὶ ἦσαν περὶ αὐτῆς κρίνεσθαι. οἱ δὲ
 δίκη μὲν οὐκ ἤθελον κινδυνεύειν, στρατεύειν δὲ ὡς τάχι-
 στα, ὀργὴν ποιούμενοι εἰ καὶ οἱ ἐν ταῖς νήσοις ἤδη ὄντες
 ἀξιούσι σφῶν ἀφίστασθαι, τῇ κατὰ γῆν Λακεδαιμονίων
 ἰσχυρῇ ἀνωφελεῖ πιστεύοντες. εἶχε δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια περὶ

τῆς ἀποστάσεως μᾶλλον ἢ οἱ Ἀθηναῖοι ἐδικαίουν· δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον ἀπέστησαν οἱ Σκιωναῖοι. ψήφισμά τ' εὐθὺς ἐποίησαντο, Κλέωνος γνώμη πεισθέντες, Σκιωναίους ἐξελεῖν τε καὶ ἀποκτεῖναι· καὶ τᾶλλα ἡσυχάζοντες ἐς τοῦτο παρεσκευάζοντο. -

123. Ἐν τούτῳ δὲ Μένδη ἀφίσταται αὐτῶν, πόλις ἐν τῇ Παλλήνῃ, Ἐρετριῶν ἀποικία. καὶ αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Βρασίδης, οὐ νομίζων ἀδικεῖν, ὅτι ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ φανερώως προσεχώρησαν· ἔστι γὰρ ἂ καὶ αὐτὸς ἐνεκάλει τοῖς Ἀθηναίοις παραβαίνειν τὰς σπονδάς. διὸ καὶ οἱ Μενδαῖοι μᾶλλον ἐτόλμησαν, τὴν τε τοῦ Βρασίδου γνώμην ὀρώντες ἐτοιμῆν, τεκμαιρόμενοι καὶ ἀπὸ τῆς Σκιώνης, ὅτι οὐ προϋδίδου, καὶ ἅμα τῶν πρᾶσσόντων σφίσιν ὀλίγων τε ὄντων καὶ ὡς τότε ἐμέλλησαν οὐκέτι ἀνέντων, ἀλλὰ περὶ σφίσιν αὐτοῖς φοβουμένων τὸ κατάδηλον καὶ καταβιασαμένων παρὰ γνώμην τοὺς πολλούς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εὐθὺς πυθόμενοι, πολλῶ ἔτι μᾶλλον ὀργισθέντες, παρεσκευάζοντο ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις. καὶ Βρασίδης προσδεχόμενος τὸν ἐπίπλου αὐτῶν ὑπεκκομίζει ἐς Ὀλυνθον τὴν Χαλκιδικὴν παῖδας καὶ γυναῖκας τῶν Σκιωναίων καὶ Μενδαίων, καὶ τῶν Πελοποννησίων αὐτοῖς πεντακοσίους ὀπλίτας διέπεμψε καὶ πελταστὰς τριακοσίους Χαλκιδέων, ἄρχοντά τε τῶν ἀπάντων Πολυδαμίδα. καὶ οἱ μὲν τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς, ὡς ἐν τάχει παρεσομένων τῶν Ἀθηναίων, κοινῇ εὐτρεπίζοντο.

124. Βρασίδης δὲ καὶ Περδίκκας ἐν τούτῳ στρατεύουσιν ἅμα ἐπὶ Ἀρρίβαϊον τὸ δεύτερον ἐς Λύγκον. καὶ ἦγον ὁ μὲν ὦν ἐκράτει Μακεδόνων τὴν δύναμιν, καὶ τῶν ἐνοικούντων Ἑλλήνων ὀπλίτας, ὁ δὲ πρὸς τοῖς αὐτοῦ περιλοίποις τῶν Πελοποννησίων Χαλκιδέας καὶ Ἀκανθίους καὶ τῶν ἄλλων κατὰ δύναμιν ἐκάστων. ξύμπαν δὲ τὸ

ὄπλιτικὸν τῶν Ἑλλήνων τρισχίλιοι μάλιστα. ἰππῆς δ' οἱ πάντες ἠκολούθουν Μακεδόνων ξὺν Χαλκιδεῦσιν ὀλίγου ἐς χιλίους, καὶ ἄλλος ὄμιλος τῶν βαρβάρων πολὺς. ἐσβαλόντες δὲ ἐς τὴν Ἀρρίβαιου, καὶ εὐρόντες ἀντεστρατοπεδευμένους αὐτοῖς τοὺς Λυγκηστὰς, ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. καὶ ἐχόντων τῶν μὲν πεζῶν λόφον ἐκατέρωθεν, πεδίου δὲ τοῦ μέσου ὄντος, οἱ ἰππῆς ἐς αὐτὸ καταδραμόντες ἵππομάχησαν πρῶτα ἀμφοτέρων, ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Βρασίδης καὶ ὁ Περδίκκας, προελθόντων πρότερον ἀπὸ τοῦ λόφου μετὰ τῶν ἰππέων τῶν Λυγκηστῶν ὄπλιτῶν καὶ ἐτοίμων ὄντων μάχεσθαι, ἀντεπαγαγόντες καὶ αὐτοὶ ξυνέβαλον, καὶ ἔτρεψαν τοὺς Λυγκηστὰς, καὶ πολλοὺς μὲν διέφθειραν, οἱ δὲ λοιποὶ διαφεύγοντες πρὸς τὰ μετέωρα ἠσύχαζον. μετὰ δὲ τοῦτο τροπαῖον στήσαντες δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον, τοὺς Ἰλλυριοὺς μένοντες, οἱ ἔτυχον τῷ Περδίκκᾳ μισθοῦ μέλλοντες ἤξειν· ἔπειτα ὁ Περδίκκας ἐβούλετο προίεναι ἐπὶ τὰς τοῦ Ἀρρίβαιου κώμας καὶ μὴ καθῆσθαι, Βρασίδης δὲ τῆς τε Μένδης περιωρόμενος, μὴ τῶν Ἀθηναίων πρότερον ἐπιπλευσάντων τι πάθῃ, καὶ ἅμα τῶν Ἰλλυριῶν οὐ παρόντων, οὐ πρόθυμος ἦν, ἀλλὰ ἀναχωρεῖν μᾶλλον. 125. καὶ ἐν τούτῳ διαφερομένων αὐτῶν ἠγγέλθη ὅτι οἱ Ἰλλυριοὶ μετ' Ἀρρίβαιου προδόντες Περδίκκᾳ γεγένηται· ὥστε ἤδη ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦν ἀναχωρεῖν διὰ τὸ δέος αὐτῶν, ὄντων ἀνθρώπων μαχίμων, κυρωθὲν δὲ οὐδὲν ἐκ τῆς διαφορᾶς ὀπηνίκα χρὴ ὀρμᾶσθαι, νυκτὸς τε ἐπιγενομένης, οἱ μὲν Μακεδόνες καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων εὐθὺς φοβηθέντες, ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα ἀσαφῶς ἐκπλήγνυσθαι, καὶ νομίσαντες πολλαπλασίους μὲν ἢ ἦλθον ἐπιέναι, ὅσον δὲ οὐπω παρεῖναι, καταστάντες ἐς αἰφνίδιον φυγὴν ἐχώρουν ἐπ' οἴκου, καὶ τὸν Περδίκκᾳ τὸ πρῶτον οὐκ αἰσθα-

νόμενον, ὡς ἔγνω, ἠνάγκασαν πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν (ἄποθεν γὰρ πολὺ ἀλλήλων ἐστρατοπεδεύοντο) προ-
 απελθεῖν. Βρασίδης δὲ ἅμα τῇ ἔφ, ὡς εἶδε τοὺς Μακε-
 δόνας προκεχωρηκότας τοὺς τε Ἴλλυριοὺς καὶ τὸν Ἀρρί-
 βαῖον μέλλοντας ἐπιέναι, ξυναγαγὼν καὶ αὐτὸς ἐς τετρά-
 γωνον τάξι τούς ὀπίστας, καὶ τὸν ψῖλον ὄμιλον ἐς μέ-
 στον λαβὼν, διανοεῖτο ἀναχωρεῖν. ἐκδρόμους δὲ, εἴ πη
 προσβάλλοιεν αὐτοῖς, ἔταξε τοὺς νεωτάτους, καὶ αὐτὸς
 λογάδας ἔχων τριακοσίους τελευταῖος γνώμην εἶχεν ὑπο-
 χωρῶν τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσκεισομένοις ἀν-
 θιστάμενος ἀμύνεσθαι. καὶ πρὶν τοὺς πολεμίους ἐγγὺς
 εἶναι, ὡς διὰ ταχέων παρεκελεύσατο τοῖς στρατιώταις
 τοιάδε.

126. “ Εἰ μὲν μὴ ὑπώπτειον, ἄνδρες Πελοποννήσιοι,
 “ ὑμᾶς τῷ τε μεμονῶσθαι, καὶ ὅτι βάρβαροι οἱ ἐπιόντες
 “ καὶ πολλοὶ, ἔκπληξι ἔχειν, οὐκ ἂν ὁμοίως διδαχὴν ἅμα
 “ τῇ παρακελεύσει ἐποιούμην· νῦν δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπό-
 “ λειψιν τῶν ἡμετέρων καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων βρα-
 “ χεῖ ὑπομνήματι καὶ παραινέσει τὰ μέγιστα πειράσομαι
 “ πείθειν. ἀγαθοῖς γὰρ εἶναι ὑμῖν προσήκει τὰ πολέμια
 “ οὐ διὰ ξυμμάχων παρουσίαν ἐκάστῳτε ἀλλὰ δι’ οἰκείαν
 “ ἀρετὴν, καὶ μηδὲν πλῆθος πεφοβῆσθαι ἐτέρων, οἳ γε
 “ μηδὲ ἀπὸ πολιτειῶν τοιούτων ἦκετε, ἐν αἷς οὐ πολλοὶ
 “ ὀλίγων ἄρχουσιν, ἀλλὰ πλειόνων μᾶλλον ἐλάσσους,
 “ οὐκ ἄλλῳ τινὶ κτησάμενοι τὴν δυναστείαν ἢ τῷ μαχό-
 “ μενοι κρατεῖν. βαρβάρους δὲ, οὓς νῦν ἀπειρία δέδιδε,
 “ μαθεῖν χρῆ, ἐξ ὧν τε προηγώνισθε τοῖς Μακεδόσιν αὐ-
 “ τῶν καὶ ἀφ’ ὧν ἐγὼ εἰκάζω τε καὶ ἄλλων ἀκοῇ ἐπίστα-
 “ μαι, οὐ δεινοὺς ἐσομένους. καὶ γὰρ ὅσα μὲν τῷ ὄντι
 “ ἀσθενῆ ὄντα τῶν πολεμίων δόκησιν ἔχει ἰσχύος, διδα-
 “ χὴ ἀληθοῦς προσγενομένη περὶ αὐτῶν ἐθάρσυνε μᾶλλον

“ τὸς ἀμυνομένους· οἷς δὲ βεβαίως τι πρόσεστιν ἀγα-
 “ θὸν, μὴ προειδώς τις ἂν αὐτοῖς τολμηρότερον προσφέ-
 “ ροιτο. οὗτοι δὲ τὴν μέλλησιν μὲν ἔχουσι τοῖς ἀπείροις
 “ φοβερὰν· καὶ γὰρ πλήθει ὄψεως δεινοὶ καὶ βοῆς μεγέ-
 “ θει ἀφόρητοι, ἢ τε διὰ κενῆς ἐπανάσεις τῶν ὄπλων
 “ ἔχει τινὰ δῆλωσιν ἀπειλῆς· προσμίξαι δὲ τοῖς ὑπομέ-
 “ νουσιν αὐτὰ οὐχ ὁμοῖοι· οὔτε γὰρ τάξιν ἔχοντες αἰ-
 “ σχυνθεῖεν ἂν λιπεῖν τινὰ χώραν βιαζόμενοι, ἢ τε φυγῆ
 “ καὶ ἢ ἐφόδος αὐτῶν ἴσην ἔχουσα δόξαν τοῦ καλοῦ ἀνε-
 “ ξέλεγκτον καὶ τὸ ἀνδρεῖον ἔχει. αὐτοκράτωρ δὲ μάχη
 “ μάλιστ’ ἂν καὶ πρόφασιν τοῦ σώζεσθαί τινι πρεπόν-
 “ τως πορίσειεν. τοῦ τε ἐς χεῖρας ἐλθεῖν πιστότερον τὸ
 “ ἐκφοβήσειν ἡμᾶς ἀκινδύνως ἡγούνται· ἐκείνῳ γὰρ ἂν
 “ πρὸ τούτου ἐχρῶντο. σαφῶς τε πᾶν τὸ προϋπάρχον
 “ δεινὸν ἀπ’ αὐτῶν ὀράτε ἔργῳ μὲν βραχὺ ὄν, ὄψει δὲ
 “ καὶ ἀκοῇ κατασπέρχον. ὃ ὑπομείναντες ἐπιφερόμενοι,
 “ καὶ ὅταν καιρὸς ἦ, κόσμῳ καὶ τάξει αὐθις ὑπαγαγόν-
 “ τες, ἔς τε τὸ ἀσφαλὲς θᾶσσον ἀφίξεσθε, καὶ γνώσεσθε
 “ τὸ λοιπὸν ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὄχλοι τοῖς μὲν τὴν πρώτην
 “ ἐφοδὸν δεξαμένοις ἄποθεν ἀπειλαῖς τὸ ἀνδρεῖον μελλή-
 “ σει ἐπικομπουῖσιν, οἱ δ’ ἂν εἰξωσιν αὐτοῖς, κατὰ πόδας
 “ τὸ εὐψυχον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὀξείς ἐνδείκνυνται.”

127. Τοιαῦτα ὁ Βρασίδης παραινέσας ὑπῆγε τὸ
 στράτευμα. οἱ δὲ βάρβαροι ἰδόντες πολλῇ βοῇ καὶ θο-
 ρύβῳ προσέκειντο, νομίσαντες φεύγειν τε αὐτὸν καὶ κα-
 ταλαβόντες διαφθείρειν. καὶ ὡς αὐτοῖς αἶ τε ἐκδρομαὶ
 ὄπη προσπίπτοιεν ἀπήντων, καὶ αὐτὸς ἔχων τοὺς λογά-
 δας ἐπικειμένους ὑφίστατο, τῇ τε πρώτῃ ὀρμῇ παρὰ γνώ-
 μην ἀντέστησαν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιφερομένους μὲν δεχό-
 μενοι ἡμύνοντο, ἡσυχάζοντων δὲ αὐτοὶ ὑπεχώρουν, τότε

δὴ τῶν μετὰ τοῦ Βρασίδου Ἑλλήνων ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέσχοντο, μέρος δέ τι καταλιπόντες αὐτοῖς ἐπακολουθοῦν προσβάλλειν, οἱ λοιποὶ χωρήσαντες δρόμῳ ἐπὶ τε τοὺς φεύγοντας τῶν Μακεδόνων, οἷς ἐντύχοιεν, ἔκτεινον, καὶ τὴν ἐσβολὴν, ἣ ἔστι μεταξὺ δυοῖν λόφου στενὴ ἐς τὴν Ἀρρίβαιου, φθάσαντες προκατέλαβον, εἰδότες οὐκ οὔσαν ἄλλην τῷ Βρασίδᾳ ἀναχώρησιν. καὶ προσιόντος αὐτοῦ ἐς αὐτὸ ἤδη τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ κυκλοῦνται ὡς ἀποληψόμενοι. 128. ὁ δὲ γνοὺς προεῖπε τοῖς μεθ' αὐτοῦ τριακοσίοις, ὃν ᾤετο μᾶλλον ἂν ἐλείν τῶν λόφων, χωρήσαντας πρὸς αὐτὸν δρόμῳ, ὡς τάχιστα ἕκαστος δύναται, ἄνευ τάξεως, πειρᾶσαι ἀπ' αὐτοῦ ἐκκροῦσαι τοὺς ἤδη ἐπόντας βαρβάρους, πρὶν καὶ τὴν πλείονα κύκλωσιν σφῶν αὐτόσε προσμίξαι. καὶ οἱ μὲν προσπεσόντες ἐκράτησάν τε τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου, καὶ ἡ πλείων ἤδη στρατιὰ τῶν Ἑλλήνων ῥᾶον πρὸς αὐτὸν ἐπορεύοντο· οἱ γὰρ βάρβαροι καὶ ἐφοβήθησαν τῆς τροπῆς αὐτοῖς ἐνταῦθα γενομένης σφῶν ἀπὸ τοῦ μετεώρου, καὶ ἐς τὸ πλεῖον οὐκέτ' ἐπηκολούθουν, νομίζοντες καὶ ἐν μεθορίοις εἶναι αὐτοὺς ἤδη καὶ διαπεφευγέναι. Βρασίδας δὲ ὡς ἀντελάβετο τῶν μετεώρων, κατὰ ἀσφάλειαν μᾶλλον ἰὼν, αὐθημερὸν ἀφικνεῖται ἐς Ἄρνισσαν πρῶτον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς. καὶ αὐτοὶ ὀργιζόμενοι οἱ στρατιῶται τῇ προαναχωρήσει τῶν Μακεδόνων, ὅσοις ἐνέτυχον κατὰ τὴν ὁδὸν ζεύγεσιν αὐτῶν βοεικοῖς, ἢ εἴ τιμι σκεύει ἐκπεπτωκότι, οἷα ἐν νυκτερινῇ καὶ φοβερᾷ ἀναχωρήσει εἰκὸς ἦν ξυμβῆναι, τὰ μὲν ὑπολύοντες κατέκοπτον, τῶν δὲ οἰκείωσιν ἐποιοῦντο. ἀπὸ τούτου τε πρῶτον Περδίκκας Βρασίδαν τε πολέμιον ἐνόμισε, καὶ ἐς τὸ λοιπὸν Πελοποννησίων τῇ μὲν γνώμῃ δι' Ἀθηναίους οὐ ξύνηθες

μῖσος εἶχε, τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων διαναστὰς ἔπρασεν ὅτῳ τρόπῳ τάχιστα τοῖς μὲν ξυμβήσεται, τῶν δὲ ἀπαλλάξεται.

129. Βρασίδης δὲ ἀναχωρήσας ἐς Μακεδονίας ἐς Τορώνην καταλαμβάνει Ἀθηναίους Μένδην ἤδη ἔχοντας, καὶ αὐτοῦ ἡσυχάζων ἐς μὲν τὴν Παλλήνην ἀδύνατος ἤδη ἐνόμιζεν εἶναι διαβὰς τιμωρεῖν, τὴν δὲ Τορώνην ἐν φυλακῇ εἶχεν. ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν τῇ Λύγκῳ ἐξέπλευσαν ἐπὶ τε τὴν Μένδην καὶ τὴν Σκιώνην οἱ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, ναυσὶ μὲν πεντήκοντα, ὧν ἦσαν δέκα Χῖαι, ὀπλίταις δὲ χιλίοις ἑαυτῶν καὶ τοξόταις ἑξακοσίοις καὶ Θραξὶ μισθωτοῖς χιλίοις καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων πελτασταῖς· ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος ὁ Διτρέφους. ἄραυτες δὲ ἐκ Ποτιδαίας ταῖς ναυσὶ καὶ σχόντες κατὰ τὸ Ποσειδώνιον ἐχώρουν ἐς τοὺς Μενδαίους. οἱ δὲ αὐτοὶ τε καὶ Σκιωναίων τριακόσιοι βεβοηθηκότες, Πελοποννησίων τε οἱ ἐπίκουροι, ξύμπαντες δὲ ἑπτακόσιοι ὀπλίται, καὶ Πολυδαμίδας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἔτυχον ἐξεστρατοπεδευμένοι ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. καὶ αὐτοῖς Νικίας μὲν, Μεθωναίους τε ἔχων εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ψιλούς καὶ λογάδας τῶν Ἀθηναίων ὀπλιτῶν ἐξήκοντα καὶ τοὺς τοξότας ἅπαντας, κατὰ ἀτραπὸν τινα τοῦ λόφου πειρώμενος προσβῆναι, καὶ τραυματιζόμενος ὑπ' αὐτῶν, οὐκ ἠδυνήθη βιάσασθαι· Νικόστρατος δὲ ἄλλη ἐφόδῳ ἐκ πλείονος παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ ἐπιὼν τῷ λόφῳ, ὄντι δυσπροσβάτῳ, καὶ πάνυ ἐθορυβήθη, καὶ ἐς ὀλίγον ἀφίκετο πᾶν τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων νικηθῆναι. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ὡς οὐκ ἐνέδοσαν οἱ Μενδαῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, οἱ Ἀθηναῖοι ἀναχωρήσαντες ἐστρατοπεδεύσαντο, καὶ οἱ Μενδαῖοι νυκτὸς ἐπελθούσης ἐς τὴν πόλιν

ἀπῆλθον. 130. τῇ δ' ὑστεραία οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, περιπλεύσαντες ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης, τό τε προάστειον εἶλον καὶ τὴν ἡμέραν ἅπασαν ἐδήουν τὴν γῆν οὐδενὸς ἐπεξιόντος (ἦν γάρ τι καὶ στασιασμοῦ ἐν τῇ πόλει), οἱ δὲ τριακόσιοι τῶν Σκιωναίων τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ τῇ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικίας μὲν τῷ ἡμίσει τοῦ στρατοῦ προῖὼν ἅμα ἐς τὰ μεθόρια τῶν Σκιωναίων τὴν γῆν ἐδήου, Νικόστρατος δὲ τοῖς λοιποῖς κατὰ τὰς ἄνω πύλας, ἧ ἐπὶ Ποτιδαίας ἔρχονται, προσεκάθητο τῇ πόλει. ὁ δὲ Πολυδαμίδας (ἔτυχε γὰρ ταύτῃ τοῖς Μενδαίοις καὶ ἐπικούροις ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ ὄπλα κείμενα) διατάσσει τε ὡς ἐς μάχην, καὶ παρήνει τοῖς Μενδαίοις ἐπεξιέναι. καὶ τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντειπόντος κατὰ τὸ στασιωτικὸν ὅτι οὐκ ἐπέξεισιν οὐδὲ δόειτο πολεμεῖν, καὶ ὡς ἀντεῖπεν ἐπισπασθέντος τῇ χειρὶ ὑπ' αὐτοῦ καὶ θορυβηθέντος, ὁ δῆμος εὐθύς ἀναλαβὼν τὰ ὄπλα περιοργῆς ἐχώρει ἐπὶ τε Πελοποννησίους καὶ τοὺς τὰ ἐναντία σφίσι μετ' αὐτῶν πράξαντας. καὶ προσπεσόντες τρέπουσιν, ἅμα μὲν μάχῃ αἰφνιδίῳ, ἅμα δὲ τοῖς Ἀθηναίοις τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων φοβηθέντων· ῥῆθησαν γὰρ ἀπὸ προειρημένου τινὸς αὐτοῖς τὴν ἐπιχείρησιν γενέσθαι. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅσοι μὴ αὐτίκα διεφθάρησαν, κατέφυγον, ἦνπερ καὶ τὸ πρότερον αὐτοὶ εἶχον· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἤδη γὰρ καὶ ὁ Νικίας ἐπαναστρέψας πρὸς τῇ πόλει ἦν) ἐσπεσόντες ἐς τὴν Μένδην πόλιν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ἀνοιχθεῖσαν, ἀπάσῃ τῇ στρατιᾷ, ὡς κατὰ κράτος ἐλόντες διήρπασαν, καὶ μόλις οἱ στρατηγοὶ κατέσχον ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαφθεῖρεσθαι. καὶ τοὺς μὲν Μενδαίους μετὰ ταῦτα πολιτεύειν ἐκέλευον ὥσπερ εἰώθεσαν, αὐτοὺς κρίναντας ἐν σφίσι αὐτοῖς, εἴ τινες ἠγοῦνται αἰτίους εἶναι τῆς ἀπο-

στάσεως· τοὺς δ' ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀπετείχισαν ἑκατέρωθεν τείχει ἐς θάλασσαν, καὶ φυλακὴν ἐπεκαθίσαντο. ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τὴν Μένδην κατέσχον, ἐπὶ τὴν Σκιώνην ἐχώρουν. 131. οἱ δὲ ἀντεπεξελθόντες, αὐτοὶ καὶ Πελοποννήσιοι, ἰδρύθησαν ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς πόλεως, ὃν εἰ μὴ ἔλοιεν οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἐγίγνετο σφῶν περιτείχισις. προσβαλόντες δ' αὐτῶ κατὰ κράτος οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ μάχῃ ἐκκρούσαντες τοὺς ἐπόντας, ἐστρατοπεδεύσαντό τε, καὶ ἐς τὸν περιτειχισμὸν τροπαῖον στήσαντες παρεσκευάζοντο. καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ ὕστερον ἤδη ἐν ἔργῳ ὄντων οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐν τῇ Μένδῃ πολιορκούμενοι ἐπίκουροι, βιασάμενοι παρὰ θάλασσαν τὴν φυλακὴν, νυκτὸς ἀφικνοῦνται, καὶ διαφυγόντες οἱ πλείστοι τὸ ἐπὶ τῇ Σκιώνῃ στρατόπεδον ἐσηῆλον ἐς αὐτήν.

132. Περιτειχιζομένης δὲ τῆς Σκιώνης Περδίκκας, τοῖς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς ἐπικηρυκευσάμενος, ὁμολογίαν ποιεῖται πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν τοῦ Βρασίδου ἔχθραν περὶ τῆς ἐκ τῆς Λύγκου ἀναχωρήσεως, εὐθὺς τότε ἀρξάμενος πράσσειν. καὶ ἐτύγχανε γὰρ τότε Ἰσχαγόρας ὁ Λακεδαιμόνιος στρατιὰν μέλλων περὶ πορεύσειν ὡς Βρασίδα· ὁ δὲ Περδίκκας, ἅμα μὲν κελεύοντος τοῦ Νικίου, ἐπειδὴ ξυμβεβήκει, ἔνδηλόν τι ποιεῖν τοῖς Ἀθηναίοις βεβαιότητος πέρι, ἅμα δ' αὐτὸς οὐκέτι βουλόμενος Πελοποννησίου ἐς τὴν αὐτοῦ ἀφικνεῖσθαι, παρασκευάσας τοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ ξένους, χρώμενος αἰετῶν τοῖς πρώτοις, διεκώλυσε τὸ στράτευμα καὶ τὴν παρασκευὴν, ὥστε μηδὲ πειρᾶσθαι Θεσσαλῶν. Ἰσχαγόρας μὲντοι καὶ Ἀμεινίας καὶ Ἀριστεὺς αὐτοῖ τε ὡς Βρασίδα ἀφίκοντο, ἐπιδεῖν πεμφάντων Λακεδαιμονίων τὰ πράγματα, καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῶν παρανόμως ἄνδρας ἐξηγον ἐκ Σπάρτης, ὥστε τῶν πόλεων ἄρχοντας καθιστά-

ναι καὶ μὴ τοῖς ἐντυχοῦσιν ἐπιτρέπειν. καὶ Κλεαρίδαν μὲν τὸν Κλεωνύμου καθίστησιν ἐν Ἀμφιπόλει, Ἐπιτελίδαν δὲ τὸν Ἡγησάνδρου ἐν Τορώνῃ.

133. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει Θηβαῖοι Θεσπείων τεῖχος περιεῖλον, ἐπικαλέσαντες ἀττικισμὸν, βουλόμενοι μὲν καὶ αἰεὶ, παρεστηκὸς δὲ ῥᾶον ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους μάχῃ ὅ τι ἦν αὐτῶν ἄνθος ἀπολώλει. καὶ ὁ νεὸς τῆς Ἦρας τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐν Ἀργεῖ κατεκαύθη, Χρυσίδος τῆς ἱερείας λύχρον τινὰ θείσης ἡμμένον πρὸς τὰ στέμματα καὶ ἐπικαταδαρθούσης, ὥστε ἔλαθεν ἀφθέντα πάντα καὶ καταφλεχθέντα. καὶ ἡ Χρυσὶς μὲν εὐθὺς τῆς νυκτὸς, δείσασα τοὺς Ἀργεῖους, ἐς Φλιοῦντα φεύγει· οἱ δὲ ἄλλην ἰέρειαν ἐκ τοῦ νόμου τοῦ προκειμένου κατεστήσαντο, Φαινίδα ὄνομα. ἔτη δὲ ἡ Χρυσὶς τοῦ πολέμου τοῦδε ἐπέλαβεν ὀκτῶ, καὶ ἑνατον ἐκ μέσου, ὅτε ἐπεφεύγει. καὶ ἡ Σκίωνη τοῦ θέρους ἤδη τελευτῶντος περιετειχίστό τε παντελῶς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπ' αὐτῇ φυλακὴν καταλιπόντες ἀνεχώρησαν τῷ ἄλλῳ στρατῷ.

134. Ἐν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι τὰ μὲν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἡσύχαζε διὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Μαντινῆς δὲ καὶ Τεγεᾶται καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐκατέρων ξυνέβαλον ἐν Λαοδικίῳ τῆς Ὀρεσθίδος, καὶ νίκη ἀμφιδήριτος ἐγένετο· κέρας γὰρ ἐκάτεροι τρέψαντες τὸ καθ' αὐτοὺς τροπαία τε ἀμφοτέροι ἐστήσαν καὶ σκῦλα ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψαν. διαφθαρέντων μέντοι πολλῶν ἐκατέροις, καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης γενομένης, καὶ ἀφελομένης νυκτὸς τὸ ἔργον, οἱ Τεγεᾶται μὲν ἐπηγλίσαντό τε καὶ εὐθὺς ἐστήσαν τροπαῖον, Μαντινῆς δὲ ἀπεχώρησάν τε ἐς Βουκολίωνα καὶ ὕστερον ἀντέστησαν.

135. Ἀπεπέiraσε δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ ὁ Βρασιδῆς τελευτῶντος, καὶ πρὸς ἕαρ ἤδη, Ποτιδαίας. προσ-

ελθὼν γὰρ νυκτὸς καὶ κλίμακα προσθεῖς μέχρι μὲν τούτου ἔλαθεν· τοῦ γὰρ κώδωνος παρενεχθέντος, οὕτως ἐς τὸ διάκενον, πρὶν ἐπανελθεῖν τὸν παραδιδόντα αὐτὸν, ἢ πρόσθεσις ἐγένετο· ἔπειτα μέντοι εὐθὺς αἰσθομένων, πρὶν προσβῆναι, ἀπήγαγε πάλιν κατὰ τάχος τὴν στρατιὰν καὶ οὐκ ἀνέμεινε ἡμέραν γενέσθαι. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ ἕνατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης συνέγραψεν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ

Ε.

ΤΟΥ δ' ἐπιγιγνομένου θέρουσ αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι Πυθίων· καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ Ἀθηναῖοι Δηλίουσ ἀνέστησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαρὸνσ ὄντασ ἱερῶσθαι, καὶ ἅμα ἑλλιπὲσ σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆσ καθάρσεωσ, ἧ πρότερόν μοι δεδήλωται ὡσ ἀνελόντεσ τὰσ θήκασ τῶν τεθνεώτων ὀρθῶσ ἐνόμισαν ποιῆσαι. καὶ οἱ μὲν Δήλιοι Ἀτραμύττιον Φαρνάκου δόντοσ αὐτοῖσ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ᾤκησαν, οὕτωσ ὡσ ἕκαστος ὄρμητο.

2. Κλέων δὲ Ἀθηναῖοσ πείσασ ἐσ τὰ ἐπὶ Θράκησ χωρία ἐξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Ἀθηναίων μὲν ὀπλίτασ ἔχων διακοσίουσ καὶ χιλίουσ καὶ ἱππέασ τριακοσίουσ, τῶν δὲ ξυμμάχων πλείουσ, ναῦσ δὲ τριάκοντα. σχῶν δὲ ἐσ Σκιώνην πρῶτον ἔτι πολιορκουμένην, καὶ προσλαβὼν αὐτόθεν ὀπλίτασ τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐσ τὸν Κολοφωνίων λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆσ πόλεωσ. ἐκ δ' αὐτοῦ, αἰσθόμενοσ ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὔτε Βρασίδασ ἐν τῇ Τορώνη οὔτε οἱ ἐόντεσ ἀξιόμαχοι εἶεν, τῇ μὲν στρατιᾷ τῇ πεζῇ ἐχώρει ἐσ τὴν πόλιν, ναῦσ δὲ περιέπεμψε δέκα [ἐσ] τὸν λιμένα περιπλεῖν. καὶ πρὸσ τὸ περιτείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδασ, ἐντὸσ βουλόμενοσ ποιῆσαι τὸ προάστειον, καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχουσ μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν. 3. βοηθήσαντεσ δὲ ἐσ αὐτὸ Πασιτελίδασ τε ὁ Λακεδαιμόνιοσ ἄρχων καὶ ἡ παροῦσα

φυλακὴ προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων ἡμύνοντο. καὶ ὡς ἐβιάζοντο καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι, δείσας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἶ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἔρημον τὴν πόλιν καὶ τοῦ τειχίσματος ἀλισκομένου ἐγκαταληφθῆ, ἀπολιπὼν αὐτὸ δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἱ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἐλόντες τὴν Τορώνην, καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμενος αὐτοβοεῖ κατὰ τὸ διηρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους ξυνεσπεσών. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννησίων καὶ Τορωναίων εὐθύς ἐν χερσὶ, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον, καὶ Πασιτελίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρασίδης δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἐαλωκυῖαν ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἐλθών. ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ πρὸς τῷ τειχίσματι, καὶ τῶν Τορωναίων γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ καὶ Πελοποννησίους καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦν, ξύμπαντας ἐς ἑπτακοσίους, ἀπέπεμψαν ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ αὐτοῖς τὸ μὲν Πελοποννήσιον ὕστερον ἐν ταῖς γενομέναις σπονδαῖς ἀπῆλθε, τὸ δὲ ἄλλο ἐκομίσθη ὑπ' Ὀλυνθίων, ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς λυθείς. εἶλον δὲ καὶ Πάνακτον Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τείχος Βοιωτοὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον προδοσία. καὶ ὁ μὲν Κλέων, φυλακὴν καταστησάμενος τῆς Τορώνης, ἄρας περιέπλει τὸν Ἄθων ὡς ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν.

4. Φαίαξ δὲ ὁ Ἐρασιστράτου τρίτος αὐτὸς, Ἀθηναίων πεμπόντων, ναυσὶ δύο ἐς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν πρεσβευτῆς ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέπλευσεν. Λεοντῖνοι γὰρ ἀπελθόντων Ἀθηναίων ἐκ Σικελίας μετὰ τὴν ξύμβασιν πολίτας τε ἐπεγράψαντο πολλοὺς, καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν ἐπενόει ἀναδάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ αἰσθόμενοι Συρακο-

σίους τε ἐπάγονται, καὶ ἐκβάλλουσι τὸν δῆμον. καὶ οἱ μὲν ἐπλανήθησαν ὡς ἕκαστοι· οἱ δὲ δυνατοὶ ὁμολογήσαντες Συρακοσίους, καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ ἐρημώσαντες, Συρακούσας ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινὲς, διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν, Φωκαίας τε τῆς πόλεως τι τῆς Λεοντίνων χωρίον καλούμενον καταλαμβάνουσι καὶ Βρικιννίας, ὃν ἔρυμα ἐν τῇ Λεοντίνῃ. καὶ τῶν τοῦ δήμου τότε ἐκπεσόντων οἱ πολλοὶ ἦλθον ὡς αὐτοὺς, καὶ καταστάντες ἐκ τῶν τειχῶν ἐπολέμουν. ἃ πυνθανόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Φαίακα πέμπουσιν, εἴ πως πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμμάχους καὶ τοὺς ἄλλους, ἣν δύνωνται, Σικελιώτας κοινῇ ὡς Συρακοσίων δύναμιν περιποιουμένων ἐπιστρατεῦσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν Λεοντίνων. ὁ δὲ Φαίαξ ἀφικόμενος τοὺς μὲν Καμαριναίους πείθει καὶ Ἀκραγαντίνους, ἐν δὲ Γέλα ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἂν πείθειν αὐτοὺς, ἀλλ' ἀναχωρήσας διὰ τῶν Σικελῶν ἐς Κατάνην, καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ ἐς τὰς Βρικιννίας ἐλθὼν καὶ παραθαρσύνας, ἀπέπλει. 5. ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐς τὴν Σικελίαν καὶ πάλιν ἀναχωρήσει καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τισὶ πόλεσιν ἐχρημάτισε περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσήνης ἐποίκοις ἐκπεπτωκόσιν, οἳ μετὰ τὴν τῶν Σικελιωτῶν ὁμολογίαν, στασιασάντων Μεσσηνίων καὶ ἐπαγαγομένων τῶν ἐτέρων Λοκροῦς, ἔπιοκοι ἐξεπέμφθησαν, καὶ ἐγένετο Μεσσήνη Λοκρῶν τινὰ χρόνον. τούτοις οὖν ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν τοῖς κομιζομένοις οὐκ ἠδίκησεν· ἐγεγένητο γὰρ τοῖς Λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὁμολογία ξυμβάσεως περὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων, ὅτε Σικελιώται ξυνηλλάσσοντο, οὐκ ἐσπείσαντο Ἀθηναίοις· οὐδ'

ἂν τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς κατεῖχεν ὁ πρὸς Ἴτωνέας καὶ Μελαίους πόλεμος, ὁμόρους τε ὄντας καὶ ἀποίκους. καὶ ὁ μὲν Φαίαξ ἐς τὰς Ἀθήνας χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο.

6. Ὁ δὲ Κλέων ὡς ἀπὸ τῆς Τορώνης τότε περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἡϊόνος Σταγείρῳ μὲν προσβάλλει Ἀνδρίων ἀποικία, καὶ οὐχ εἶλεν, Γαληψὸν δὲ τὴν Θασίων ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ κράτος. καὶ πέμψας ὡς Περδίκκαν πρέσβεις, ὅπως παραγένοιτο στρατιᾷ κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, καὶ ἐς τὴν Θράκην ἄλλους παρὰ Πολλῆν τῶν Ὀδομάντων βασιλέα, ἄξοντα μισθοῦ Θράκας ὡς πλείστους, αὐτὸς ἠσύχαζε περιμένων ἐν τῇ Ἡϊόνι. Βρασίδης δὲ πυνθανόμενος ταῦτα ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ Κερδυλίῳ· ἔστι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο Ἀργιλίων, ἐπὶ μετεώρου, πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς Ἀμφιπόλεως, καὶ κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ ὅπερ προσεδέχετο ποιήσειν αὐτὸν, ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὑπεριδόντα σφῶν τὸ πλῆθος, τῇ παρουσίᾳ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο Θράκας τε μισθωτοὺς πεντακοσίους καὶ χιλίους, καὶ τοὺς Ἡδῶνας πάντας παρακαλῶν, πελταστὰς καὶ ἰππέας καὶ Μυρκινίων καὶ Χαλκιδέων χιλίους πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς ἐν Ἀμφιπόλει. τὸ δ' ὀπλιτικὸν ξύμπαν ἠθροίσθη δισχίλιοι μάλιστα, καὶ ἰππῆς Ἑλληνες τριακόσιοι. τούτων Βρασίδης μὲν ἔχων ἐπὶ Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους, οἱ δ' ἄλλοι ἐν Ἀμφιπόλει μετὰ Κλεαρίδου ἐτετάχατο. 7. Ὁ δὲ Κλέων τέως μὲν ἠσύχαζεν, ἔπειτα ἠναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασίδης προσεδέχετο. τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν τῇ ἔδρᾳ, ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν, πρὸς οἷαν ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν μετὰ οἷας ἀνεπιστημοσύνης καὶ

μαλακίας γενήσοιτο, καὶ οἴκοθεν ὡς ἄκοντες αὐτῷ ξυν-
 ἦλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν, καὶ οὐ βουλόμενος αὐτοὺς
 διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼν
 ἦγεν. καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ ὥπερ καὶ ἐς τὴν Πύλον
 εὐτυχήσας ἐπίστευσέ τι φρονεῖν· ἐς μάχην μὲν γὰρ οὐδὲ
 ἠλπισέν οἱ ἐπεξιέναι οὐδένα, κατὰ θέαν δὲ μᾶλλον ἔφη
 ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου, καὶ τὴν μείζω παρασκευὴν περι-
 ἔμενεν, οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἣν ἀναγκάζηται, περισχί-
 στων, ἀλλ' ὡς κύκλω περιστὰς βία αἰρήσων τὴν πόλιν.
 ἐλθὼν τε καὶ καθίσας ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς Ἀμ-
 φιπόλεως τὸν στρατὸν, αὐτὸς ἐθεάτο τὸ λιμνωδες τοῦ
 Στρυμόνος καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τῇ Θράκῃ, ὡς
 ἔχοι. ἀπιέναι τε ἐνόμιζεν, ὁπόταν βούληται, ἀμαχεί· καὶ
 γὰρ οὐδὲ ἐφαίνετο οὐτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶς οὔτε κατὰ
 πύλας ἐξῆει, κεκλημέναι τε ἦσαν πᾶσαι. ὥστε καὶ μη-
 χανὰς ὅτι οὐ κατῆλθεν ἔχων, ἀμαρτεῖν ἐδόκει· ἐλεῖν γὰρ
 ἂν τὴν πόλιν διὰ τὸ ἔρημον. δ. Ὁ δὲ Βρασίδης εὐθύς
 ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς Ἀθηναίους, καταβὰς καὶ αὐτὸς
 ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου ἐσέρχεται ἐς τὴν Ἀμφίπολιν. καὶ
 ἐπέξοδον μὲν καὶ ἀντίταξιν οὐκ ἐποίησατο πρὸς τοὺς
 Ἀθηναίους, δεδιὼς τὴν αὐτοῦ παρασκευὴν καὶ νομίζων
 ὑποδεεστέρους εἶναι, οὐ τῷ πλήθει (ἀντίπαλα γὰρ πως
 ἦν) ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι (τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὅπερ ἐστρά-
 τευε, καθαρὸν ἐξῆλθε, καὶ Λημνίων καὶ Ἰμβρίων τὸ κρά-
 τιστον), τέχνη δὲ παρεσκευάζετο ἐπιθησόμενος. εἰ γὰρ
 δείξειε τοῖς ἐναντίοις τό τε πλῆθος καὶ τὴν ὄπλισιν ἀναγ-
 καίαν οὖσαν τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, οὐκ ἂν ἠγεῖτο μᾶλλον πε-
 ριγενέσθαι ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ
 ὄντος καταφρονήσεως. ἀπολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντή-
 κοντα καὶ ἑκατὸν ὀπλίτας, καὶ τοὺς ἄλλους Κλεαρίδα
 προστάξας, ἐβουλεύετο ἐπιχειρεῖν αἰφνιδίως πρὶν ἀπελ-

θεῖν τοὺς Ἀθηναίους, οὐκ ἂν νομίζων αὐτοὺς ὁμοίως ἀπολαβεῖν αὐτῆς μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς ἡ βοήθεια. Ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας, καὶ βουλόμενος παραθαρσύναι τε καὶ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι, ἔλεγε τοιαύδε.

9. “ Ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἷας χώρας ἤκομεν, ὅτι αἰεὶ διὰ τὸ εὐψυχον ἐλευθέρας, καὶ ὅτι Δωριῆς μέλλετε Ἴωσι μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον· τὴν δὲ ἐπιχείρησιν ᾧ τρόπῳ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι, διδάξω, ἵνα μὴ τὸ [τε] κατ’ ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν ἐνδεές φαινόμενον ἀτολμίαν παράσχη. τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάζω καταφρονήσει τε ἡμῶν, καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὡς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην, ἀναβῆναί τε πρὸς τὸ χωρίον καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν. ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἀμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδῶν, καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραταχθέντος ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος, πλείστ’ ἂν ὀρθοῖτο· καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει, ἃ τὸν πολέμιον μάλιστ’ ἂν τις ἀπατήσας τοὺς φίλους μέγιστ’ ἂν ὠφελήσειεν. ἕως οὖν ἔτι ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι καὶ τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διανοίαν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης, καὶ πρὶν ξυνταχθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ’ ἑαυτοῦ καὶ φθάσας, ἣν δύνομαι, προσπεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στράτευμα· σὺ δὲ Κλεαρίδα ὕστερον, ὅταν ἐμὲ ὀρᾷς ἤδη προσκείμενον καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα αὐτοὺς, τοὺς μετὰ σεαυτοῦ, τοὺς τ’ Ἀμφιπολίτας καὶ τοὺς ἄλλους συμμαχούς, ἄγων, αἰ-

“ φινιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν, καὶ ἐπείγεσθαι ὡς
 “ τὰχιστα ξυμμίξαι. ἐλπίς γὰρ μάλιστα αὐτοὺς οὕτω
 “ φοβηθῆναι· τὸ γὰρ ἐπιὸν ὕστερον δεινότερον τοῖς πο-
 “ λεμίοις τοῦ παρόντος καὶ μαχομένου. καὶ αὐτὸς τε
 “ ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, ὥσπερ σε εἰκὸς ὄντα Σπαρτιάτην,
 “ καὶ ὑμεῖς ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι ἀκολουθήσατε ἀνδρείως,
 “ καὶ νομίσατε εἶναι τοῦ καλῶς πολεμεῖν τὸ ἐθέλειν καὶ
 “ [τὸ] αἰσχύνεσθαι καὶ τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι, καὶ τῆδε
 “ ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τε
 “ ὑπάρχειν καὶ Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις κεκλήσθαι, ἢ
 “ Ἀθηναίων τε δούλοις, ἣν τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισ-
 “ μοῦ ἢ θανατώσεως πράξῃτε, καὶ δουλείαν χαλεπω-
 “ τέραν ἢ πρὶν εἶχετε, τοῖς δὲ λοιποῖς Ἑλλησι κωλυταῖς
 “ γενέσθαι ἐλευθερώσεως. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλακισθῆ-
 “ τε, ὀρῶντες περὶ ὅσων ὁ ἀγὼν ἐστίν, ἐγὼ τε δεῖξω οὐ
 “ παραινέσαι οἷός τε ὦν μᾶλλον τοῖς πέλας ἢ καὶ αὐτὸς
 “ ἔργῳ ἐπεξελεθεῖν.”

10. Ὁ μὲν Βρασίδης τοσαῦτα εἰπὼν τὴν τε ἔξοδον
 παρεσκευάζετο αὐτὸς, καὶ τοὺς ἄλλους μετὰ τοῦ Κλεαρίδα
 καθίστη ἐπὶ τὰς Θρακίας καλουμένας τῶν πυλῶν, ὅπως
 ὥσπερ εἴρητο ἐπεξίοιεν. τῷ δὲ Κλέωνι, φανεροῦ γενο-
 μένου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου καταβάντος καὶ ἐν τῇ
 πόλει ἐπιφανεῖ οὔσῃ ἔξωθεν περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηναῶν
 θνομένου καὶ ταῦτα πράσσοντος, ἀγγέλλεται (προὔκεχω-
 ρῆκει γὰρ τότε κατὰ τὴν θέαν) ὅτι ἢ τε στρατιὰ ἅπασα
 φανερά τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει, καὶ ὑπὸ τὰς πύλας
 ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἐξιόντων ὑπο-
 φαίνονται. ὁ δὲ ἀκούσας ἐπήλθε· καὶ ὡς εἶδεν, οὐ βου-
 λόμενος μάχῃ διαγωνίσασθαι πρὶν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς
 ἦκειν, καὶ οἰόμενος φθῆσεσθαι ἀπελθὼν, σημαίνειν τε ἅμα
 ἐκέλευεν ἀναχώρησιν, καὶ παρήγγειλε τοῖς ἀπιοῦσιν ἐπὶ

τὸ εὐώνυμον κέρας, ὥσπερ μόνον οἶόν τ' ἦν, ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ἡϊόνος. ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει σχολὴ γίγνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ δεξιὸν καὶ τὰ γυμνά πρὸς τοὺς πολεμίουσ δούσ ἀπῆγε τὴν στρατιάν. κὰν τούτῳ Βρασίδασ, ὡς ὄρᾳ τὸν καιρὸν καὶ τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅτι “ οἱ ἄνδρες “ ἡμᾶσ οὐ μένουσι. δῆλοι δὲ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει “ καὶ τῶν κεφαλῶν· οἷσ γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται, οὐκ εἰώ- “ θασι μένειν τοὺς ἐπίοντας. ἀλλὰ τὰσ τε πύλασ τισ “ ἀνοιγέτω ἐμοὶ ἅσ εἴρηται, καὶ ἐπεξίωμεν ὡσ τάχιστα “ θαρσοῦντες.” καὶ ὁ μὲν κατὰ τὰσ ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλασ καὶ τὰσ πρώτασ τοῦ μακροῦ τείχουσ τότε ὄντοσ ἐξελθὼν ἔθει δρόμῳ τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθείαν, ἥπερ νῦν κατὰ τὸ καρτερώτατον τοῦ χωρίου ἰόντι τροπαῖον ἔστη- κεν· καὶ προσβαλὼν τοῖσ Ἀθηναίοισ, πεφοβημένοισ τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξία καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ ἐκπεπλη- γμένοισ, κατὰ μέσον τὸ στράτευμα τρέπει. καὶ ὁ Κλεα- ρίδασ, ὥσπερ εἴρητο, ἅμα κατὰ τὰσ Θρακίας πύλασ ἐπε- ξελθὼν τῷ στρατῷ ἐπέφερετο. ξυνέβη τε τῷ ἀδοκῆτῳ καὶ ἑξαπίνης ἀμφοτέρωθεν τοὺσ Ἀθηναίουσ θορυβηθῆναι, καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας αὐτῶν, τὸ πρὸς τὴν Ἡϊόνα, ὅπερ δὴ καὶ προκεχωρήκει, εὐθὺσ ἀπορράγην ἐφυγεν· καὶ ὁ Βρασίδασ ὑποχωροῦντοσ ἤδη αὐτοῦ ἐπιπαριῶν τῷ δεξιῷ τιτρώσκεται, καὶ πεσόντα αὐτὸν οἱ μὲν Ἀθηναῖοι οὐκ αἰ- σθάνονται, οἱ δὲ πλησίον ἄραντεσ ἀπήνεγκαν. τὸ δὲ δε- ξιὸν τῶν Ἀθηναίων ἔμενε μᾶλλον. καὶ ὁ μὲν Κλέων, ὡσ τὸ πρῶτον οὐ διανοεῖτο μένειν, εὐθὺσ φεύγων καὶ κατα- ληφθεῖσ ὑπὸ Μυρκινίου πελταστοῦ ἀποθνήσκει, οἱ δὲ αὐτοῦ συστραφέντεσ ὀπλίται ἐπὶ τὸν λόφον τὸν τε Κλεαρίδαν ἡμύνοντο καὶ δισ ἢ τρισ προσβαλόντα, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν, πρὶν ἢ τε Μυρκινία καὶ ἡ Χαλ-

κιδικὴ ἵππος καὶ οἱ πελτασταὶ περιστάντες καὶ ἑσακον-
 τίζοντες αὐτοὺς ἔτρεψαν. οὕτω δὲ τὸ στράτευμα πᾶν ἤδη
 τῶν Ἀθηναίων φυγὸν χαλεπῶς, καὶ πολλὰς ὁδοὺς τρα-
 πόμενοι κατὰ ὄρη, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν
 χερσὶν ἢ ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς ἵππου καὶ τῶν πελταστῶν,
 οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν Ἡϊόνα. οἱ δὲ τὸν Βρα-
 σίδαν ἄραυτες ἐκ τῆς μάχης καὶ διασώσαντες ἐς τὴν πό-
 λιν ἔτι ἔμπνουν ἐσεκόμισαν· καὶ ἦσθετο μὲν ὅτι νικῶ-
 σιν οἱ μεθ' ἑαυτοῦ, οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησεν.
 καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ ἀναχωρήσασα μετὰ τοῦ Κλεαρίδου
 ἐκ τῆς διώξεως, νεκροὺς τε ἐσκύλευσε καὶ τροπαῖον ἔστη-
 σεν. 11. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάν-
 τες, ξὺν ὅπλοις ἐπισπόμενοι, δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πό-
 λει πρὸ τῆς νῦν ἀγορᾶς οὔσης· καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Ἀμ-
 φιπολίται, περιέρξαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον, ὡς ἥρωϊ τε
 ἐντέμνουσι καὶ τιμὰς δεδώκασιν ἀγῶνας καὶ ἐτησίους θυ-
 σίας, καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιστῇ προσέθεσαν, καταβα-
 λόντες τὰ Ἀγνώνεια οἰκοδομήματα, καὶ ἀφανίσαντες εἴ-
 τι μνημόσυνόν που ἔμελλεν αὐτοῦ τῆς οἰκίσεως περιέσε-
 σθαι, νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν σωτῆρά τε σφῶν γε-
 γενῆσθαι, καὶ ἐν τῷ παρόντι ἅμα τὴν τῶν Λακεδαιμο-
 νίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν Ἀθηναίων θεραπεύοντες, τὸν
 δὲ Ἀγνώνα κατὰ τὸ πολέμιον τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἂν
 ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως οὐδ' ἂν ἠδέως τὰς τιμὰς ἔχειν.
 καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς Ἀθηναίοις ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ
 Ἀθηναίων μὲν περὶ ἑξακοσίους, τῶν δ' ἐναντίων ἑπτὰ,
 διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας
 καὶ προεκφοβήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι. μετὰ
 δὲ τὴν ἀναίρεσιν οἱ μὲν ἐπ' οἴκου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ
 μετὰ τοῦ Κλεαρίδου τὰ περὶ τὴν Ἀμφίπολιν καθί-
 σταντο.

12. Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ θέρους τελευτῶντος, Ῥαμφίας καὶ Αὐτοχαρίδας καὶ Ἐπικυδίδας Λακεδαιμόνιοι ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία βοήθειαν ἦγον ἑνακοσίων ὀπλιτῶν, καὶ ἀφικόμενοι ἐς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχίνι καθίσταντο ὅ τι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν ἔτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θέρους ἐτελεύτα.

13. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς μέχρι μὲν Πιερίου τῆς Θεσσαλίας διήλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν, κωλύοντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν, καὶ ἅμα Βρασίδου τεθνεῶτος, ᾧπερ ἦγον τὴν στρατιάν, ἀπετράποντο ἐπ' οἴκου, νομίσαντες οὐδένα καιρὸν εἶναι ἔτι, τῶν τε Ἀθηναίων ἦσση ἀπεληλυθόντων, καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι ὧν κάκεῖνος ἐπενόει. μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτε ἐξῆεσαν, πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας. 14. Ξυνέβη τε εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Ἀμφιπόλει μάχην καὶ τὴν Ῥαμφίου ἀναχώρησιν ἐκ Θεσσαλίας, ὥστε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι ἄψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πληγέντες ἐπὶ τῷ Δηλίῳ καὶ δι' ὀλίγου αὐθις ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης πιστὴν ἔτι, ἦπερ οὐ προσεδέχοντο πρότερον τὰς σπονδὰς, δοκοῦντες τῇ παρουσίᾳ εὐτυχία καθυπέρτεροι γενήσεσθαι· καὶ τοὺς ξυμμάχους ἅμα ἐδεδίεσαν σφῶν, μὴ διὰ τὰ σφάλματα ἐπαιρόμενοι ἐπὶ πλέον ἀποστῶσι, μετεμέλοντό τε ὅτι μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ καλῶς παρασχὸν οὐ ξυνέβησαν· οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι παρὰ γνώμην μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τοῦ πολέμου, ἐν ᾧ ᾤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν Ἀθηναίων δύναμιν, εἰ τὴν γῆν τέμνοιεν, περιπεσόντες δὲ τῇ ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορᾷ, οἶα οὐπω γεγένητο τῇ Σπάρτῃ, καὶ

ληστευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς Πύλου καὶ Κυθήρων, αὐτομολούντων τε τῶν Εἰλώτων, καὶ αἰὲ προσδοκίας οὔσης μή τι καὶ οἱ ὑπομένοντες τοῖς ἔξω πίσυνοι πρὸς τὰ παρόντα σφίσιν, ὥσπερ καὶ πρότερον, νεωτερίσωσιν. ξυνέβαινε δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ἀργεῖους αὐτοῖς τὰς τριακονταέτεϊς σπονδὰς ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι, καὶ ἄλλας οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι οἱ Ἀργεῖοι, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν Κυνοσουρίαν γῆν ἀποδώσει· ὥστ' ἀδύνατα εἶναι ἐφαίνετο Ἀργεῖοις καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμεῖν. τῶν τε ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ὑπώπτευόν τινας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς Ἀργεῖους· ὅπερ καὶ ἐγένετο. 15. Ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογιζομένοις ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, καὶ οὐχ ἦσσαν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιθυμία τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι· ἦσαν γὰρ οἱ Σπαρτιᾶται αὐτῶν πρῶτοί τε καὶ ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς. ἤρξαντο μὲν οὖν καὶ εὐθύς μετὰ τὴν ἄλωσιν αὐτῶν πράσσειν, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι οὐπω ἤθελον, εὖ φερόμενοι, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καταλύεσθαι. σφαλέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ Δηλίῳ παραχρῆμα οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν ἐνδεξομένους, ποιοῦνται τὴν ἐνιαύσιον ἐκχειρίαν, ἐν ᾗ ἔδει ξυνιόντας καὶ περὶ τοῦ πλείονος χρόνου βουλευέσθαι. 16. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν Ἀμφιπόλει ἦσσα τοῖς Ἀθηναίοις ἐγεγένητο, καὶ ἐτεθνήκει Κλέων τε καὶ Βρασιδάς, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν μάλιστα ἠναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ, ὁ μὲν διὰ τὸ εὐτυχεῖν τε καὶ τιμᾶσθαι ἐκ τοῦ πολεμεῖν, ὁ δὲ γενομένης ἡσυχίας καταφανέστερος νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν καὶ ἀπιστότερος διαβάλλων, τότε δὲ ἑκατέρᾳ τῇ πόλει σπεύδοντες τὰ μάλιστα τὴν ἡγεμονίαν Πλειστοάναξ τε ὁ Πausανίου, βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, καὶ Νικίας ὁ Νικηράτου, πλείστα τῶν τότε εὖ φερόμενος ἐν στρατηγίαις, πολλῶ δὴ μᾶλλον προεθυμοῦντο, Νι-

κίας μὲν βουλόμενος, ἐν ᾧ ἀπαθῆς ἦν καὶ ἠξιούτο, διασώσασθαι τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἔς τε τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι, καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα ὡς οὐδὲν σφήλας τὴν πόλιν διεγένετο, νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου τοῦτο ξυμβαίνειν καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχη αὐτὸν παραδίδωσι, τὸ δὲ ἀκίνδυνον τὴν εἰρήνην παρέχειν, Πλειστοάναξ δὲ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβαλλόμενος περὶ τῆς καθόδου, καὶ ἐς ἐνθυμίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀεὶ προβαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὅποτε τι πταίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον παρανομηθεῖσαν ταῦτα ξυμβαίνοι. τὴν γὰρ πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπητιῶντο αὐτὸν πείσαι μετ' Ἀριστοκλέους τοῦ ἀδελφοῦ, ὥστε χρῆσαι Λακεδαιμονίοις ἐπὶ πολὺ τὰδε θεωροῖς ἀφικνουμένοις, Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα ἐκ τῆς ἀλλοτρίας εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀναφέρειν, εἰ δὲ μὴ, ἀργυρέα εὐλάκα εὐλάξειν· χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους φεύγοντα αὐτὸν ἐς Λύκαιον διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτὲ μετὰ δῶρων δοκοῦσαν ἀναχώρησιν, καὶ ἡμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ τότε τοῦ Διὸς οἰκοῦντα φόβῳ τῷ Λακεδαιμονίων, ἔτει ἐνὸς δέοντι εἰκοστῷ τοῖς ὁμοίοις χοροῖς καὶ θυσίαις καταγαγεῖν, ὥσπερ ὅτε τὸ πρῶτον Λακεδαίμονα κτίζοντες τοὺς βασιλέας καθίσταντο.

17. ἀχθόμενος οὖν τῇ διαβολῇ ταύτῃ, καὶ νομίζων ἐν εἰρήνῃ μὲν οὐδενὸς σφάλματος γιγνομένου, καὶ ἅμα τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς ἄνδρας κομιζομένων, καὶ αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς ἀνεπίληπτος εἶναι, πολέμου δὲ καθεστῶτος ἀεὶ ἀνάγκην εἶναι τοὺς προὔχοντας ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν διαβάλλεσθαι, προἰθυμήθη τὴν ξύμβασιν. καὶ τὸν τε χεῖμῶνα τοῦτον ἦεσαν ἐς λόγους, καὶ πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη παρασκευὴ τε προεπανεσείσθη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, περιαγγελλομένη κατὰ πόλεις ὡς ἐπὶ τειχισμὸν,

ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔσακούοιεν· καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν συνόδων ἅμα πολλὰς δικαιοῦσαι προενεγκόντων ἀλλήλοις ξυνεχωρεῖτο ὥστε, ἂ ἐκάτεροι πολέμῳ ἔσχον, ἀποδόντας τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι, Νίσαιαν δ' ἔχειν Ἀθηναίους (ἀνταπαιτούντων γὰρ Πλάταιαν, οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν οὐ βία ἀλλ' ὁμολογία αὐτῶν προσχωρησάντων καὶ οὐ προδόντων ἔχειν τὸ χωρίον, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν Νίσαιαν), τότε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ψηφισαμένων, πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ Ἡλείων καὶ Μεγαρέων, τῶν ἄλλων ὥστε καταλύεσθαι (τούτοις δὲ οὐκ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα), ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν, καὶ ἐσπέισαντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὤμοσαν, ἐκείνοί τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τάδε.

18. “ Σπονδὰς ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμό-
 “ νιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κατὰ τάδε, καὶ ὤμοσαν κατὰ πό-
 “ λεις. περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν καὶ ἰέναι
 “ καὶ μαντεύεσθαι καὶ θεωρεῖν κατὰ τὰ πάτρια τὸν βου-
 “ λόμενον, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀδεῶς. τὸ
 “ δ' ἱερὸν καὶ τὸν νεῶν τὸν ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος
 “ καὶ Δελφούς αὐτονόμους εἶναι καὶ αὐτοτελεῖς καὶ αὐτο-
 “ δίκους καὶ αὐτῶν καὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν, κατὰ τὰ πά-
 “ τρια. ἔτη δὲ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα Ἀθηναίους
 “ καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Ἀθηναίων, καὶ Λακεδαιμονίοις
 “ καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Λακεδαιμονίων, ἀδόλους καὶ
 “ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὄπλα δὲ
 “ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Λακεδαιμονίους
 “ καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπ' Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμά-
 “ χους, μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Λακε-
 “ δαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνη μήτε μη-
 “ χανῇ μηδεμιᾶ. ἦν δέ τι διάφορον ἢ πρὸς ἀλλήλους,

“δικαίῳ χρήσθων καὶ ὄρκοις, καθ’ ὅ τι ἂν ξυνθῶνται.
 “ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμα-
 “χοι Ἀμφίπολις. ὅσας δὲ πόλεις παρέδωσαν Λακεδαι-
 “μόνιοι Ἀθηναίοις, ἐξέστω ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται,
 “αὐτοὺς καὶ τὰ ἐαυτῶν ἔχοντας· τὰς δὲ πόλεις φερού-
 “σας τὸν φόρον τὸν ἐπ’ Ἀριστείδου αὐτονόμους εἶναι.
 “ὄπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους μηδὲ τοὺς
 “ξυμμάχους ἐπὶ κακῶ, ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ
 “αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ αἶδε, Ἄργιλος, Στάγει-
 “ρος, Ἀκανθος, Σκῶλος, Ὀλυνθος, Σπάρτωλος. ξυμ-
 “μάχους δ’ εἶναι μηδετέρων, μήτε Λακεδαιμόνιων μήτε
 “Ἀθηναίων· ἦν δὲ Ἀθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις, βου-
 “λομένας ταύτας ἐξέστω ξυμμάχους ποιεῖσθαι αὐτοὺς
 “Ἀθηναίοις. Μηκυβερναίους δὲ καὶ Σαναίους καὶ Σιγ-
 “γαίους οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἐαυτῶν, καθάπερ Ὀλύν-
 “θιοι καὶ Ἀκάνθιοι. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαι-
 “μόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Πάνακτον. ἀποδόντων δὲ καὶ
 “Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις Κορυφάσιον καὶ Κύθηρα καὶ
 “Μεθώνην καὶ Πτελεὸν καὶ Ἀταλάντην, καὶ τοὺς ἄν-
 “δρας ὅσοι εἰσὶ Λακεδαιμονίων ἐν τῷ δημοσίῳ τῶν
 “Ἀθηναίων ἢ ἄλλοθί που, ὅσης Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν, ἐν
 “δημοσίῳ· καὶ τοὺς ἐν Σκιώνῃ πολιορκουμένους Πελο-
 “ποννησίων ἀφεῖναι, καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι Λακεδαιμο-
 “νίων ξύμμαχοι ἐν Σκιώνῃ εἰσὶ καὶ ὅσους Βρασίδας ἐσ-
 “πέμψε, καὶ εἴ τις τῶν ξυμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων
 “ἐν Ἀθήναις ἐστὶν ἐν τῷ δημοσίῳ ἢ ἄλλοθί που, ἧς
 “Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν, ἐν δημοσίῳ. ἀποδόντων δὲ καὶ
 “Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι οὓς τινὰς ἔχουσιν
 “Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, κατὰ ταῦτά. Σκιω-
 “ναίων δὲ καὶ Τορωναίων καὶ Σερμυλίων καὶ εἴ τινα
 “ἄλλην πόλιν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι, Ἀθηναίους βουλευέσ-

“ θαι περὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων, ὅ τι ἂν δοκῇ
 “ αὐτοῖς. ὄρκους δὲ ποιήσασθαι Ἀθηναίους πρὸς Λακε-
 “ δαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κατὰ πόλεις. ὁμνύντων
 “ δὲ τὸν ἐπιχώριον ὄρκον ἑκάτεροι τὸν μέγιστον ἐξ ἐκά-
 “ στης πόλεως. ὁ δ' ὄρκος ἔστω ὅδε ‘ ἐμμενῶ ταῖς ξυν-
 “ θήκαις καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖσδε δικαίως καὶ ἀδόλως.’
 “ ἔστω δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις κατὰ ταῦτά
 “ ὄρκος πρὸς Ἀθηναίους, τὸν δὲ ὄρκον ἀνανεοῦσθαι κατ’
 “ ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους. στήλας δὲ στήσαι Ὀλυμπίασι
 “ καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμῷ καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει καὶ ἐν
 “ Λακεδαίμονι ἐν Ἀμυκλαίῳ. εἰ δέ τι ἀμνημονοῦσιν
 “ ὀποτεροιοῦν καὶ ὅτου πέρι, λόγοις δικαίοις χρωμένοις
 “ εὖορκον εἶναι ἀμφοτέροις ταύτῃ μεταθεῖναι, ὅπη ἂν
 “ δοκῇ ἀμφοτέροις, Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις.”

19. Ἀρχει δὲ τῶν σπονδῶν ἔφορος Πλειστόλας, Ἀρ-
 τεμισίου μηνὸς τετάρτη φθίνοντος, ἐν δὲ Ἀθήναις ἄρχων
 Ἀλκαῖος, Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτη φθίνοντος. ὦμνυ-
 ον δὲ οἶδε καὶ ἐσπένδοντο, Λακεδαιμονίων μὲν Πλειστό-
 λας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἀκανθος, Δαΐθος,
 Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἀντιππος, Τέλλις,
 Ἀλκινίδας, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάμφιλος, Ἀθηναίων δὲ
 οἶδε, Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Νικίας, Λάχης, Εὐθύδημος,
 Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἄγνω, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς,
 Θεαγένης, Ἀριστοκοίτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων,
 Λάμαχος, Δημοσθένης.

20. Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χει-
 μῶνος ἅμα ἡρι, ἐκ Διονυσίων εὐθύς τῶν ἀστικῶν, αὐτό-
 δεκα ἐτῶν διελθόντων καὶ ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγκου-
 σῶν ἢ ὡς τὸ πρῶτον ἢ ἐσβολῇ ἢ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἢ
 ἀρχῇ τοῦ πολέμου τοῦδε ἐγένετο. σκοπεῖτω δέ τις κατὰ
 τοὺς χρόνους, καὶ μὴ τῶν ἑκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων ἢ ἀπὸ

τιμῆς τινὸς τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων πιστεύσας μᾶλλον. οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν, οἷς καὶ ἀρχομένοις καὶ μεσοῦσι, καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ, ἐπεγένετό τι. κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας ἀριθμῶν, ὥσπερ γέγραπται, εὐρήσει ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος, δέκα μὲν θέρη ἴσους δὲ χειμῶνας τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷδε γεγενημένους.

21. Λακεδαιμόνιοι δὲ (ἔλαχον γὰρ πρότεροι ἀποδιδόναι ἂ εἶχον) τοὺς τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφίεσαν, καὶ πέμψαντες ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης πρέσβεις, Ἴσχαγόραν καὶ Μηνᾶν καὶ Φιλοχαρίδαν, ἐκέλευον τὸν Κλεαρίδαν τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τοὺς ἄλλους τὰς σπονδὰς, ὡς εἶρητο ἐκάστοις, δέχεσθαι. οἱ δ' οὐκ ἤθελον, νομίζοντες οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας παρέδωκε τὴν πόλιν, χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυνατὸς εἶη βιά ἐκείνων παραδιδόναι. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς κατὰ τάχος μετὰ πρέσβεων αὐτόθεν ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἦν κατηγορῶσιν οἱ περὶ τὸν Ἴσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπέιθετο, καὶ ἅμα βουλόμενος εἰδέναι εἰ ἔτι μετακινητὴ εἶη ἢ ὁμολογία, ἐπειδὴ εὖρε κατειλημμένας, αὐτὸς μὲν πάλιν πεμπόντων τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ κελεύοντων μάλιστα μὲν καὶ τὸ χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μὴ, ὅπόσοι Πελοποννησίων ἔνεισιν, ἐξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο. 22. οἱ δὲ ξύμμαχοι ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ ἔτυχον ὄντες, καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ δεξαμένους τὰς σπονδὰς ἐκέλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιῆσθαι. οἱ δὲ, τῇ αὐτῇ προφάσει ἥπερ καὶ τὸ πρῶτον ἀπέώσαντο, οὐκ ἔφασαν δέξασθαι, ἦν μὴ τινὰς δικαιοτέρας τούτων ποιῶνται. ὡς δ' αὐτῶν οὐκ ἐσήκουον, ἐκείνους μὲν ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ξύμμαχίαν ἐποιοῦντο, νομίζοντες

ἤκιστα ἂν σφίσι τούς τε Ἀργείους, ἐπεὶδὴ οὐκ ἤθελον Ἀμπελίδου καὶ Λίχου ἐλθόντων ἐπισπένδεσθαι, νομίσαντες αὐτοὺς ἄνευ Ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι, καὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μάλιστ' ἂν ἡσυχάζειν· πρὸς γὰρ ἂν τοὺς Ἀθηναίους, εἰ ἐξῆν, χωρεῖν. παρόντων οὖν πρέσβειων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ γενομένων λόγων, ξυνέβησαν, καὶ ἐγένοντο ὄρκοι καὶ ξυμμαχία ἣδε κατὰ τάδε.

23. “ Ξύμμαχοι ἔσονται Λακεδαιμόνιοι πεντήκοντα ἔτη. ἢν δέ τινες ἴωσιν ἐς τὴν γῆν πολέμιοι τὴν Λακεδαιμονίων καὶ κακῶς ποιῶσι Λακεδαιμονίους, ὠφελεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὁποῖῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἢν δὲ δηώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὴν πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. καὶ ἢν τινες ἐς τὴν Ἀθηναίων γῆν ἴωσιν πολέμιοι καὶ κακῶς ποιῶσιν Ἀθηναίους, ὠφελεῖν Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἢν δὲ δηώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους καὶ κακῶς πάσχειν ὑπ' ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὴν πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπιανιστῆται, ἐπικουρεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν. Ὁμοῦνται δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας σπονδὰς ὄμνον ἑκατέρων. ἀνανεοῦσθαι δὲ κατ' ἐνιαυτὸν Λακεδαιμονίους μὲν ἰόντας ἐς Ἀθήνας πρὸς τὰ Διονύσια, Ἀθηναίους δὲ ἰόντας ἐς Λακεδαίμονα πρὸς τὰ Ὑακίνθια. στήλην δὲ ἑκατέρους στήσαι, τὴν μὲν ἐν Λακεδαίμονι παρ' Ἀπόλλωνι ἐν Ἀμυκλαίῳ,

“ τὴν δὲ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει παρ’ Ἀθηνᾶ. ἦν δέ τι
 “ δοκῆ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις προσθεῖναι καὶ
 “ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ τι ἂν δοκῆ, εὖορκον
 “ ἀμφοτέροις εἶναι.”

24. Τὸν δὲ ὄρκον ὄμνουν Λακεδαιμονίων μὲν οἶδε, Πλειστοάναξ, Ἄγρις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἀκανθος, Δαῖθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἀντιππος, Ἀλκινάδας, Τέλλις, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος, Ἀθηναίων δὲ Λάμπων, Ἰσμίουκος, Λάχης, Νικίας, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἄγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης.

Αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῶ ὕστερον, καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὸ θέρος ἦρχε τοῦ ἐνδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος ξυνεχῶς γενόμενος γέγραπται.

25. Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκαετῆ πόλεμον ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν Λακεδαίμονι ἐφόρου Ἀλκαίου δ’ ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς εἰρήνην ἦν, οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων τινες διεκίνουν τὰ πεπραγμένα, καὶ εὐθὺς ἄλλη ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν Λακεδαίμονα. καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Λακεδαιμόνιοι προϊόντος τοῦ χρόνου ὑποπτοὶ ἐγένοντο, ἔστιν ἐν οἷς οὐ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκείμενων ἂ εἴρητο. καὶ ἐπὶ ἐξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπέσχοντο μὴ ἐπὶ τὴν ἐκατέρων γῆν στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ’ ἀνακωχῆς οὐ βεβαίου ἐβλαπτον ἀλλήλους τὰ μάλιστα· ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδὰς αὐθις ἐς

πόλεμον φανερόν κατέστησαν. 26. γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ἐξῆς, ὡς ἕκαστα ἐγένετο, κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας, μέχρι οὗ τὴν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασις εἴ τις μὴ ἀξιῶσει πόλεμον νομίζειν, οὐκ ὀρθῶς δικαιοῦσι. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὡς διήρηται ἀθρείτω, καὶ εὐρήσει οὐκ εἰκὸς ὄν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ἣ οὔτε ἀπέδοσαν πάντα οὔτ' ἀπέδεξαντο ἅ ξυνέθεντο, ἕξω τε τούτων πρὸς τὸν Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον πόλεμον καὶ ἐς ἄλλα ἀμφοτέροις ἀμαρτήματα ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης ξύμμαχοι οὐδὲν ἦσσαν πολέμοιο ἦσαν, Βοιωτοὶ τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον. ὥστε ξὺν τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷ δεκαετεί καὶ τῇ μετ' αὐτὸν ὑπόπτῳ ἀνακωχῇ καὶ τῷ ὕστερον ἕξ αὐτῆς πολέμῳ εὐρήσει τις τοσαῦτα ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας, καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν τι ἰσχυρισαμένοις μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν· αἰὲ γὰρ ἔγωγε μέμνημαι, καὶ ἀρχομένου τοῦ πολέμου καὶ μέχρι οὗ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρις ἐννέα ἔτη δεοὶ γενέσθαι αὐτόν. ἐπεβίων δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ, αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων τὴν γνώμην, ὅπως ἀκριβές τι εἶσομαι· καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἑμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν, καὶ γενομένῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἦσσαν τοῖς Πελοποννησίων διὰ τὴν φυγὴν, καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν μᾶλλον αἰσθεσθαι. τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφορὰν τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν, καὶ τὰ ἔπειτα ὡς ἐπολεμήθη, ἐξηγήσομαι.

27. Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούταις σπονδαὶ ἐγένοντο

καὶ ὕστερον αἱ ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβείαι, αἵπερ παρεκλήθησαν ἐς αὐτὰ, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπ' οἴκου ἀπήλθον, Κορίνθιοι δὲ ἐς Ἄργος τραπόμενοι πρῶτον λόγους ποιῶνται πρὸς τινὰς τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων, ὡς χρῆ, ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ ἀλλ' ἐπὶ καταδουλώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς Ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποιήνται, ὄρᾶν τοὺς Ἀργεῖους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος, καὶ ψηφίσασθαι τὴν βουλομένην πόλιν τῶν Ἑλλήνων, ἣτις αὐτόνομός τε ἐστὶ καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργεῖους ξυμμαχίαν ποιείσθαι ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν, ἀποδείξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν αὐτοκράτορας, καὶ μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι, τοῦ μὴ καταφανεῖς γίγνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος· ἔφασαν δὲ πολλοὺς προσχωρήσεσθαι μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι διδάξαντες ταῦτα ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· 28. οἱ δὲ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ἀκούσαντες ἐπειδὴ ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους ἐς τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἶλοντο δώδεκα πρὸς οὓς τὸν βουλόμενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιείσθαι πλὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι ἄνευ τοῦ δήμου τοῦ Ἀργείων σπείσασθαι. ἐδέξαντό τε ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον, ὄρωντες τὸν τε τῶν Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἐσόμενον (ἐπ' ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν), καὶ ἅμα ἐλπίσαντες τῆς Πελοποννήσου ἠγήσεσθαι· κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τούτον ἢ τε Λακεδαίμων μάλιστα δὴ κακῶς ἤκουσε καὶ ὑπερώφθη διὰ τὰς ξυμφορὰς, οἳ τε Ἀργεῖοι ἄριστα ἔσχον τοῖς πάσιν, οὐ ξυν-αράμενοι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου, ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον

ἔνσπονδοὶ ὄντες ἐκκαρπώσαμενοι. οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων, Μαντινῆς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι προσεχώρησαν, δεδιότες τοὺς Λακεδαιμονίους. 29. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας κατέστραπτο ὑπήκοον ἔτι τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ ἐνόμιζον οὐ περιόψεσθαι σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐπειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον· ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς Ἀργεῖους ἐτράποντο, πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες καὶ Λακεδαιμονίοις ἀεὶ διάφορον, δημοκρατουμένην τε ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων καὶ ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο, νομίσαντες πλέον τέ τι εἰδότας μεταστῆναι αὐτοὺς, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐν ἄλλοις τε καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς ἐγέγραπτο εὖορκον εἶναι προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὅ τι ἂν ἀμφοῖν τῶν πολέων δοκῆ, Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα τὴν Πελοπόννησον διεθορύβει καὶ ἐς ὑποψίαν καθίστη μὴ μετὰ Ἀθηναίων σφᾶς βούλωνται Λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι· δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμαχοῖς γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ ὥρμητο πρὸς τοὺς Ἀργεῖους καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι. 30. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τοῦτον ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθεστῶτα καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπείσασθαι πρὸς τὸ Ἄργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν Κόρινθον βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον, καὶ ἠτιῶντο τὴν τε ἐσῆγησιν τοῦ παντός, καὶ εἰ Ἀργεῖοι σφῶν ἀποστάντες ξύμμαχοι ἔσονται, παραβήσεσθαι τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν, ὅτι οὐ δέ-

χονται τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς, εἰρημένον κύριον εἶναι ὅτι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἣν μὴ τι θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ἦ. Κορίνθιοι δὲ παρόντων· σφίσι τῶν ξυμμάχων, ὅσοι οὐδ' αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς (παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον), ἀντέλεγον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἡδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς, ὅτι οὔτε Σόλλειον σφίσι ἀπέλαβον παρ' Ἀθηναίων οὔτε Ἀνακτόριον, εἰ τέ τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι, πρόσχημα δὲ ποιούμενοι τοὺς ἐπὶ Θράκης μὴ προδώσειν· ὁμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὄρκους ἰδίᾳ τε, ὅτε μετὰ Ποτιδαιατῶν τὸ πρῶτον ἀφίσταντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. οὐκ οὐκ παραβαίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων ὄρκους ἔφασαν, οὐκ ἐσιόντες ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδὰς· θεῶν γὰρ πίστεις ὁμόσαντες ἐκείνοις οὐκ ἂν εὐορκεῖν προδιδόντες αὐτούς. εἰρησθαι δ' ὅτι ἣν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ἦ· φαίνεσθαι οὖν σφίσι κώλυμα θεῶν τοῦτο. καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὄρκων τοσαῦτα εἶπον, περὶ δὲ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας, μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι ποιήσειν ὅτι ἂν δίκαιον ἦ. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κορίνθῳ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, οἱ ἐκέλευον Κορινθίους ἰέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν καὶ μὴ μέλλειν· οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον ξύλλογον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προεῖπον ἦκειν. 31. ἦλθε δὲ καὶ Ἡλείων πρεσβεία εὐθύς, καὶ ἐποίησαντο πρὸς Κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον, ἔπειτα ἐκέϊθεν ἐς Ἄργος ἐλθόντες, καθάπερ προεῖρητο, Ἀργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο. διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγγανον τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις, καὶ Ἡλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον,

Ἡλείοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τάλαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον, ἔπειτα παυσάμενων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου οἱ Ἡλείοι ἐπηνάγκασον, οἱ δ' ἐτράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις ἐπιτραπείσης, ὑποτοπήσαντες οἱ Ἡλείοι μὴ ἴσον ἔξειν, ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν Λεπρεατῶν τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐδὲν ἤσσαν ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας καὶ ἀδικεῖν Ἡλείους, καὶ ὡς οὐκ ἐμμεινάντων τῇ ἐπιτροπῇ φρουρὰν ὀπλιτῶν ἐσέπεμψαν ἐς Λέπρεον. οἱ δὲ Ἡλείοι νομίζοντες πόλιν σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν ξυνήκην προφέροντες ἐν ἧ εἰρήτῳ, ἃ ἔχοντες ἐς τὸν Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό τινες, ταῦτα ἔχοντας καὶ ἐξελθεῖν, ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντας ἀφίστανται πρὸς τοὺς Ἀργεῖους, καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥσπερ προεῖρητο, καὶ οὗτοι ἐποίησαντο. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς μετ' ἐκείνους καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης Χαλκιδῆς Ἀργείων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρήϊς τὸ αὐτὸ λέγοντες ἡσύχαζον, περιορώμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ νομίζοντες σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις ἤσσαν ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.

32. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου Σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν, καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδωσαν νέμεσθαι, Δηλίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνθυμούμενοι τὰς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφορὰς καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος. καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ ἤρξαντο πολεμεῖν. καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι, ἤδη ξύμμαχοι ὄντες, ἔρχονται ἐς Τέγεαν

ἀποστήσοντες Λακεδαιμονίων, ὀρώντες μέγα μέρος ὄν, καὶ εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπασαν ἂν ἔχειν Πελοπόννησον. ὡς δὲ οὐδὲν ἂν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακεδαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι, μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες, ἀνείσαν τῆς φιλονεικίας καὶ ὠρῶδησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προσχωρῆ. ὅμως δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς Βοιωτοὺς ἐδέοντο σφῶν τε καὶ Ἀργείων γίγνεσθαι ξυμμαχοὺς καὶ τᾶλλα κοινῇ πράσσειν· τὰς τε δεχημέρους ἐπισπονδὰς, αἱ ἦσαν Ἀθηναίους καὶ Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους, οὐ πολλῶ ὕστερον γενόμεναι τούτων τῶν πεντηκονταετίδων σπονδῶν, ἐκέλευον οἱ Κορίνθιοι τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας Ἀθήναζε καὶ σφίσι ποιῆσαι, ὥσπερ Βοιωτοὶ εἶχον, μὴ δεχομένων δὲ Ἀθηναίων ἀπειπεῖν τὴν ἐκεχειρίαν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ δεομένων τῶν Κορινθίων περὶ μὲν τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἐκέλευον, ἐλθόντες δὲ Ἀθήναζε μετὰ Κορινθίων οὐχ εὔροντο τὰς δεχημέρους σπονδὰς, ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ Ἀθηναῖοι Κορινθίοις εἶναι σπονδὰς, εἴπερ Λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπείπουν τὰς δεχημέρους, ἀξιούντων καὶ αἰτιωμένων Κορινθίων ξυνθέσθαι σφίσι· Κορινθίοις δὲ ἀνακωχῆ ἄσπονδος ἦν πρὸς Ἀθηναίους.

33. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ ἐστράτευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Πανσανίου Λακεδαιμονίων βασιλέως ἡγουμένου, τῆς Ἀρκαδίας ἐς Παρράσιους, Μαντινέων ὑπηκόους ὄντας, κατὰ στάσιν ἐπικαλεσαμένων σφᾶς, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος ἀναιρήσοντες, ἣν δύνωνται, ὃ ἐτείχισαν Μαντινῆς καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν, ἐν τῇ Παρράσικῃ κείμενον, ἐπὶ τῇ Σκιριτιδι τῆς Λακωνικῆς. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τὴν γῆν τῶν

Παρράσιων ἐδῆουν, οἱ δὲ Μαντινῆς, τὴν πόλιν Ἀργεῖοις φύλαξι παραδόντες, αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρούρου· ἀδύνατοι δ' ὄντες διασῶσαι τό τε ἐν Κυψέλοις τεῖχος καὶ τὰς ἐν Παρράσιος πόλεις ἀπῆλθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοὺς τε Παρράσιους αὐτονόμους ποιήσαντες καὶ τὸ τεῖχος καθελόντες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον.

34. Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους, ἥδη ἠκόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ Θράκης μετὰ Βρασίδου ἐξεληθόντων στρατιωτῶν, οὓς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου Εἰλωτας μαχεσαμένους ἐλευθέρους εἶναι καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται, καὶ ὕστερον οὐ πολλῶ αὐτοὺς μετὰ τῶν Νεοδαμωδῶν ἐς Λέπρεον κατέστησαν, κείμενον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἡλείας, ὄντες ἥδη διάφοροι Ἡλείοις· τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν καὶ τὰ ὄπλα παραδόντας, δείσαντες μή τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασσωθήσεσθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερίσωσι, ἥδη καὶ ἀρχὰς τινὰς ἔχοντας, ἀτίμους ἐποίησαν, ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε ὥστε μήτε ἄρχειν μήτε πριαμένους τι ἢ πωλοῦντας κυρίου εἶναι. ὕστερον δὲ αὖθις χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο.

35. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θύσσον τὴν ἐν τῇ Ἄθῳ Δικτιδιῆς εἶλον, Ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον.

Καὶ τὸ θέρους τοῦτο πᾶν ἐπιμιξίαι μὲν ἦσαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις, ὑπόπτειον δὲ ἀλλήλους εὐθὺς μετὰ τὰς σπονδὰς οἷ τε Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν πρότεροι λαχόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποδιδόναι καὶ τὰλλα οὐκ ἀποδεδώκεσαν, οὐδὲ τοὺς ἐπὶ Θράκης παρεῖχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχομένους, οὐδὲ Βοιωτοὺς οὐδὲ Κορινθίους, λέγοντες αἰεὶ ὡς μετ' Ἀθηναίων τούτους, ἣν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσουσιν· χρόνους τε

προϋθεντο ἄνευ ξυγγραφῆς, ἐν οἷς χρῆν τοὺς μὴ ἐσιόντας ἀμφοτέροις πολεμίους εἶναι. τούτων οὖν ὀρώντες οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπετόπουν τοὺς Λακεδαιμονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι, ὥστε οὔτε Πύλον ἀπαιτούντων αὐτῶν ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες, τὰ τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κακείνοι ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκῆναι· τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας Ἀθηναίων ἀποδοῦναι, καὶ τοὺς ἐπὶ Θράκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν, καὶ εἴ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν· Ἀμφιπόλεως δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν ὥστε παραδοῦναι, Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν, καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιωτοῖς αἰχμάλωτοι, κομιεῖν. Πύλον μέντοι ἠξίουσαν σφίσιν ἀποδοῦναι· εἰ δὲ μὴ, Μεσσηνίους γε καὶ τοὺς Εἰλωτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θράκης, Ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτοὺς, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ, ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους Εἰλωτάς τε καὶ ὅσοι ἠτύομολήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατόρκισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο ἡσυχία ἦν καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους.

36. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνως (ἔτυχον γὰρ ἔφοροι ἕτεροι, καὶ οὐκ ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, ἄρχοντες ἤδη, καὶ τινες αὐτῶν καὶ ἐναντίοι σπονδαῖς) ἐλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ παρόντων Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων, καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων καὶ οὐδὲν ξυμβάντων, ὡς ἀπήεσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρκης,

οὔτοι οἵπερ τῶν ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλύσαι τὰς σπονδὰς, λόγους ποιῶνται ἰδίους, παραινούντες ὅτι μάλιστα ταῦτά τε γιγνώσκειν καὶ πειρᾶσθαι Βοιωτοῦς, Ἄργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὐθις μετὰ Βοιωτῶν Ἄργείους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους· οὕτω γὰρ ἤκιστα ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἄττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν· ἐλέσθαι γὰρ Λακεδαιμονίους, πρὸ τῆς Ἀθηναίων ἔχθρας καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν, Ἄργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ Ἄργος αἰεὶ ἠπίσταντο ἐπιθυμῶντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, ἠγούμενοι τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλεμον ῥᾶω ἂν εἶναι. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως παραδώσι Λακεδαιμονίοις, ἵνα αὐτὸ αὐτοῦ Πύλον, ἣν δύνωνται, ἀπολαβόντες ῥᾶον καθιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον. 37. καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι, ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπὸ τε τοῦ Ξενάρου καὶ Κλεοβούλου καὶ ὅσοι φίλοι ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε ἀπαγγεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινὰ, ἐκάτεροι ἀνεχώρουν. Ἄργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης ἐπετήρουν ἀπίοντας αὐτοὺς καθ' ὁδόν, καὶ ξυγγερόμενοι ἐς λόγους ἦλθον, εἴ πως οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γένοιτο, ὥσπερ Κορίνθιοι καὶ Ἡλείοι καὶ Μαντινῆς· νομίζειν γὰρ ἂν τούτου προχωρήσαντος ῥαδίως ἤδη καὶ πολεμεῖν καὶ σπένδεσθαι καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλονται, κοινῶ λόγῳ χρωμένους, καὶ εἴ τινα πρὸς ἄλλον δέοι. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσιν ἀκούουσιν ἤρεσκεν· κατὰ τύχην γὰρ ἐδέοντο τούτων ὧνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος αὐτοῖς φίλοι ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἄργείων ἄνδρες ὡς ἦσθοντο αὐτοὺς δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις πέμψουσιν ἐς Βοιωτοὺς ἀπήλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγ-

γειλαν τοῖς βοιωτάρχαις τά τε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Ἀργείων· καὶ οἱ βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε, καὶ πολλῶ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς, τοὺς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὁμοῖα σπεύδειν. καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον πρέσβεις παρήσαν Ἀργείων τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι· καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ βοιωτάρχαι, καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἄργος. 38. ἐν δὲ τούτῳ ἐδόκει πρῶτον τοῖς βοιωτάρχαις καὶ Κορινθίοις καὶ Μεγαρεῦσι καὶ τοῖς ἀπὸ Θράκης πρέσβεσιν ὁμόσαι ὄρκους ἀλλήλοις, ἧ μὴν ἔν τε τῷ παρατυχόντι ἀμύνειν τῷ δεομένῳ καὶ μὴ πολεμήσειν τῷ μηδὲ ξυμβήσασθαι ἄνευ κοινῆς γνώμης, καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας (τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποιοῦν) πρὸς τοὺς Ἀργείους σπένδεσθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὄρκους γενέσθαι, οἱ βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσι, καὶ παρήνουν γενέσθαι ὄρκους ταῖς πόλεσιν, ὅσαι βούλονται ἐπ' ὠφελία σφίσι ξυνομύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες οὐ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναντία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφεστῶσι Κορινθίοις ξυνομύντες· οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, ὅτι τῶν τε ἐφόρων Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι, οἰόμενοι τὴν βουλήν, κὰν μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφιεῖσθαι ἢ ἂ σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. ὥς δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορινθιοὶ καὶ οἱ ἀπὸ Θράκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπήλθον, οἱ δὲ βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον, εἰ ταῦτα ἔπεισαν,

καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσασθαι πρὸς Ἀργείους ποιῆν, οὐκέτι ἐσήνεγκαν περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλὰς, οὐδὲ ἐς τὸ Ἄργος τοὺς πρέσβεις, οὓς ὑπέσχοντο, ἔπεμπον, ἀμέλεια δὲ τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων.

39. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ὀλύνθιοι, Ἀθηναίων φρουρούντων, ἐπιδραμόντες εἶλον.

Μετὰ δὲ ταῦτα (ἐγίνοντο γὰρ αἰεὶ λόγοι τοῖς τε Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων) ἐλπίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε καὶ τοὺς Ἀθηναίων δεσμώτας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ' αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἣν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιήσωνται, ὥσπερ Ἀθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δὲ εἰδότες μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαι τῷ μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πάνακτον παραλαβεῖν ὡς τὴν Πύλον ἀντ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυγγέαι σπευδόντων τὰς σπονδὰς προθυμουμένων τὰς ἐς Βοιωτοὺς, ἐποίησαντο τὴν ξυμμαχίαν τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη καὶ πρὸς ἕαρ' καὶ τὸ Πάνακτον εὐθὺς καθηρέϊτο. καὶ ἐνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

40. Ἄμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Ἀργεῖοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν οὓς ἔφασαν πέμψειν οὐχ ἵκοντο, τό τε Πάνακτον ἦσθοντο καθαιρούμενον καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἔδεισαν μὴ μονωθῶσι καὶ ἐς Λακεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ· τοὺς γὰρ Βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τό τε Πάνακτον καθελεῖν καὶ ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς ἐσιέ-

ναι, τοὺς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα, ὥστε οὐδὲ πρὸς
 Ἀθηναίους ἔτι σφίσις εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρό-
 τερον ἐλπίζοντες ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς
 αἱ πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις
 ξύμμαχοι ἔσσεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι,
 καὶ φοβούμενοι μὴ Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεαταῖς, Βοιω-
 τοῖς καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχό-
 μενοι τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς, ἀλλ' ἐν φρονήματι
 ὄντες τῆς Πελοποννήσου ἠγήσασθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύ-
 ναντο τάχιστα ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις Εὐστροφον
 καὶ Αἰσώνα, οἱ ἐδόκουν προσφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι,
 ἠγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαιμο-
 νίους σπονδὰς ποιησάμενοι, ὅπη ἂν ξυγχωρῆ, ἡσυχίαν
 ἔχειν. 41. καὶ οἱ πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποι-
 οῦντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧ ἂν σφίσις αἱ
 σπονδαί γίνουιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι ἠξίουσαν
 δίκης ἐπιτροπήν σφίσις γενέσθαι, ἢ ἐς πόλιν τινὰ ἢ ιδιώ-
 την, περὶ τῆς Κυνοσουρίας γῆς, ἧς αἰεὶ πέρι διαφέρονται
 μεθορίας οὔσης (ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν καὶ Ἀνθήνην
 πόλιν, νέμονται δ' αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι)· ἔπειτα δ' οὐκ
 ἐώντων Λακεδαιμονίων μεμνήσθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰ
 βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ πρότερον, ἐτοιμοὶ εἶναι, οἱ
 Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο τοὺς Λακεδαι-
 μονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιή-
 σασθαι ἔτη πεντήκοντα, ἐξεῖναι δ' ὅποτεροισὺν προκα-
 λεσαμένοις, μήτε νόσου οὔσης μήτε πολέμου Λακεδαί-
 μοι καὶ Ἀργεῖ, διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ
 καὶ πρότερόν ποτε, ὅτε αὐτοὶ ἐκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν,
 διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἀργος καὶ
 Λακεδαίμονα ὄρων. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶ-
 τον ἐδόκει μωρία εἶναι ταῦτα, ἔπειτα (ἐπεθύμουν γὰρ τὸ

Ἄργος πάντως φίλιον ἔχειν) ξυνεχώρησαν ἐφ' οἷς ἤξι-
 ουν, καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι,
 πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, ἐς τὸ Ἄργος πρῶτον ἐπανα-
 χωρήσαντας αὐτοὺς δεῖξαι τῷ πλήθει, καὶ ἦν ἀρέσκοντα
 ἦ, ἦκειν ἐς τὰ Ὑακίνθια τοὺς ὄρκους ποιησομένους. καὶ
 οἱ μὲν ἀνεχώρησαν· 42. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ, ᾧ οἱ
 Ἄργεῖοι ταῦτα ἔπρασσον, οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμο-
 νίων Ἀνδρομέδης καὶ Φαίδιμος καὶ Ἀντιμενίδας, οὓς
 ἔδει τὸ Πάνακτον καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιωτῶν
 παραλαβόντας Ἀθηναίοις ἀποδοῦναι, τὸ μὲν Πάνακτον
 ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθηρημένον εὔρον, ἐπὶ προφά-
 σει ὡς ἦσαν ποτε Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς
 περὶ αὐτοῦ ὄρκοι παλαιοὶ μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον
 ἀλλὰ κοινῇ νέμειν, τοὺς δ' ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους
 Βοιωτοὶ Ἀθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομέ-
 δην ἐκόμισαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἀπέδωκαν, τοῦ τε Πα-
 νάκτου τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ
 τοῦτο ἀποδιδόναι· πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ Ἀθηναί-
 οἱς οἰκήσειν οὐδένα. λεγομένων δὲ τούτων οἱ Ἀθηναῖοι
 δεινὰ ἐποιοῦν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων
 τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι,
 καὶ πυνθανόμενοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποι-
 ηνται, φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς
 σπονδὰς προσαναγκάσειν. τά τε ἄλλα ἐσκόπουν ὅσα
 ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνηθείας, καὶ ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι,
 ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀ-
 πέμψαν.

43. Κατὰ τοιαύτην δὲ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαι-
 μονίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἐν τοῖς Ἀθήναις αὐ-
 βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ
 ἄλλοι τε καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικία μὲν

ὢν ἔτι τότε νέος ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, ἀξιώματι δὲ προγόνων τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους μᾶλλον χωρεῖν, οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονεικῶν ἠναντιοῦτο, ὅτι Λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδὰς, αὐτὸν κατὰ τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὐσαν οὐ τιμήσαντες, ἦν τοῦ πάππου ἀπειπόντος αὐτὸς, τοὺς ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων, διανοεῖτο ἀνανεώσασθαι. πανταχόθεν τε νομίζων ἔλασσοῦσθαι τό τε πρῶτον ἀντεῖπεν, οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἵνα Ἀργεῖους σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι καὶ αὐθις ἐπ' Ἀθηναίους μόνους ἴωσι, τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτούς· καὶ τότε, ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς Ἄργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλούμενος ἦκειν μετὰ Μαντινέων καὶ Ἡλείων, ὡς καιροῦ ὄντος καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ μάλιστα. 44. οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας, καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν οὐ μετ' Ἀθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν Λακεδαίμονι πρέσβων, οἱ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἡμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, νομίζοντες πόλιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ καὶ δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν τὴν κατὰ θάλασσαν, ξυμπολεμήσειν σφίσιν, ἣν καθεστῶνται ἐς πόλεμον. ἔπεμπον οὖν εὐθὺς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας· ξυνεπρεσβεύοντο δὲ καὶ οἱ Ἡλείοι καὶ Μαντινῆς. ἀφίκοντο δὲ καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας καὶ Λέων καὶ Ἐνδιδιος, δείσαντες

μὴ τήν τε ξυμμαχίαν ὀργιζόμενοι πρὸς τοὺς Ἀργείους ποιήσονται, καὶ ἅμα Πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ Πανάκτου, καὶ περὶ τῆς Βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι, ὡς οὐκ ἐπὶ κακῶ τῶν Ἀθηναίων ἐποιήσαντο. 45. καὶ λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περὶ τε τούτων, καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἤκουσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφόρων, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν μὴ καὶ ἦν ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγωσιν ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος καὶ ἀπωσθῆ ἢ Ἀργείων ξυμμαχία. μηχανᾶται δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιούδε τι ὁ Ἀλκιβιάδης· τοὺς Λακεδαιμονίους πείθει, πίστιν αὐτοῖς δούς, ἦν μὴ ὁμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἦκειν, Πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν (πέισειν γὰρ αὐτὸς Ἀθηναίους, ὥσπερ καὶ νῦν ἀντιλέγειν) καὶ τᾶλλα ξυν-αλλάξειν. βουλόμενος δὲ αὐτοὺς Νικίου τε ἀποστῆσαι ταῦτα ἔπραττε, καὶ ὅπως, ἐν τῷ δήμῳ διαβαλὼν αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῶ ἔχουσιν οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταῦτα, τοὺς Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ξυμμάχους ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ ἐς τὸν δῆμον παρελθόντες καὶ ἐπερωτώμενοι οὐκ ἔφασαν, ὥσπερ ἐν τῇ βουλῇ, αὐτόκράτορες ἦκειν, οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ἠνείχοντο, ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῶ μᾶλλον ἢ πρότερον καταβοῶντος τῶν Λακεδαιμονίων ἐσήκουόν τε, καὶ ἐτοιμοὶ ἦσαν εὐθὺς παραγαγόντες τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους ποιεῖσθαι· σεισμῷ δὲ γενομένου πρὶν τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη. 46. τῇ δ' ὑστεραία ἐκκλησίᾳ ὁ Νικίας, καίπερ τῶν Λακεδαιμονίων αὐτῶν ἠπατημένων καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογήσαι ἦκειν, ὅμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι, καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς Ἀργείους πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς καὶ εἰδέναι ὅ τι διανοοῦνται, λέγων ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ

καλωῶ ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι· σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἐστώτων τῶν πραγμάτων ὡς ἐπὶ πλείστον ἄριστον εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπραγίαν, ἐκείνοις δὲ δυστυχοῦσιν ὅτι τάχιστα εὖρημα εἶναι διακινδυνεύσαι. ἔπεισέ τε πέμψαι πρέσβεις, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύοντας Λακεδαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, Πάνακτόν τε ὀρθὸν ἀπιδιδόναι καὶ Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν ἀνεῖναι, ἣν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο ἄνευ ἀλλήλων μηδεὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργείους ξυμμάχους πεποιῆσθαι, ὡς παρεῖναι γ' αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου ἔνεκα. εἴ τέ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιστείλαντες ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νικίαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν, καὶ ἀπαγγειλάντων τά τε ἄλλα καὶ τέλος εἰπόντων ὅτι, εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιούσιν ἐς τὰς σπονδὰς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ Ἀργείους καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους, τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπικρατούντων τῶν περὶ τὸν Ξενάρκη τὸν ἔφορον ταῦτα γίνεσθαι, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν, τοὺς δὲ ὄρκους δεομένου Νικίου ἀνενεώσαντο· ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ καὶ διαβληθῆ, ὅπερ καὶ ἐγένετο, αἴτιος δοκῶν εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ ὡς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πεπραγμένον, εὐθὺς δι' ὀργῆς εἶχον, καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι (ἔτυχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου) ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε.

47. “ Σπονδὰς ἐποιήσαντο ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη καὶ “ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἡλείοι, ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν “ καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν ἑκάτεροι, ἀδόλους καὶ

“ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ
 “ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Ἀργείους καὶ
 “ Ἡλείους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ
 “ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ὧν ἄρχουσιν Ἀθη-
 “ ναῖοι, μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀργεί-
 “ οὺς καὶ Ἡλείους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους,
 “ τέχνη μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾶ. κατὰ τάδε ξυμμάχους
 “ εἶναι Ἀθηναίους καὶ Ἀργείους καὶ Ἡλείους καὶ Μαν-
 “ τινέας ἑκατὸν ἔτη. ἦν πολέμοιο ἴωσιν ἐς τὴν γῆν τὴν
 “ Ἀθηναίων, βοηθεῖν Ἀργείους καὶ Ἡλείους καὶ Μαν-
 “ τινέας Ἀθήναζε, καθ’ ὅ τι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι,
 “ τρόπῳ ὁποῖῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνα-
 “ τόν· ἦν δὲ δηώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην
 “ τὴν πόλιν Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἡλείοις καὶ
 “ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων
 “ τούτων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς
 “ ταύτην τὴν πόλιν μηδεμιᾶ τῶν πόλεων, ἦν μὴ ἀπάσαις
 “ δοκῇ. βοηθεῖν δὲ καὶ Ἀθηναίους ἐς Ἄργος καὶ Μαν-
 “ τίνειαν καὶ Ἥλιον, ἦν πολέμοιο ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν
 “ Ἡλείων ἢ τὴν Μαντινέων ἢ τὴν Ἀργείων, καθ’ ὅ τι ἂν
 “ ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, τρόπῳ ὁποῖῳ ἂν δύνων-
 “ ται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἦν δὲ δηώσαντες οἴ-
 “ χωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀθηναίοις καὶ
 “ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ Ἡλείοις, καὶ κακῶς πάσ-
 “ χειν ὑπὸ πασῶν τούτων τῶν πόλεων· καταλύειν δὲ μὴ
 “ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν, ἦν μὴ ἀπά-
 “ σαις δοκῇ ταῖς πόλεσιν. ὅπλα δὲ μὴ ἔαν ἔχοντας δι-
 “ ιέναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρας αὐτῶν καὶ
 “ τῶν ξυμμάχων ὧν ἂν ἄρχωσιν ἕκαστοι, μηδὲ κατὰ θά-
 “ λασσαν, ἦν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἀπασῶν τὴν
 “ δίοδον εἶναι, Ἀθηναίων καὶ Ἀργείων καὶ Μαντινέων

“ καὶ Ἡλείων. τοῖς δὲ βοηθοῦσιν ἡ πόλις ἡ πέμπουσα
 “ παρεχέτω μέχρι μὲν τριάκοντα ἡμερῶν σῖτον, ἐπὶν
 “ ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγείλασαν βοηθεῖν, καὶ ἀπι-
 “ οῦσι κατὰ ταυτά· ἦν δὲ πλέονα βούλωνται χρόνον τῆ
 “ στρατιᾷ χρῆσθαι, ἡ πόλις ἡ μεταπεμφαμένη διδώτω
 “ σῖτον, τῷ μὲν ὀπλίτῃ καὶ ψιλῷ καὶ τοξότη τρεῖς ὀβο-
 “ λους Αἰγινάιους τῆς ἡμέρας ἐκάστης, τῷ δ’ ἵππεί δρα-
 “ χμὴν Αἰγινάϊαν. ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμφαμένη τὴν
 “ ἡγεμονίαν ἐχέτω, ὅταν ἐν τῇ αὐτῆς ὁ πόλεμος ᾖ· ἦν δὲ
 “ ποι δόξῃ ταῖς πόλεσι κοινῇ στρατεῦσθαι, τὸ ἴσον τῆς
 “ ἡγεμονίας μετεῖναι πάσαις ταῖς πόλεσιν. ὁμόσαι δὲ τὰς
 “ σπονδὰς Ἀθηναίους μὲν ὑπὲρ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν
 “ ξυμμάχων, Ἀργεῖοι δὲ καὶ Μαντινῆς καὶ Ἡλείοι καὶ οἱ
 “ ξύμμαχοι τούτων κατὰ πόλεις ὁμνύντων. ὁμνύντων δὲ
 “ τὸν ἐπιχώριον ὄρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον κατὰ ἱερῶν
 “ τελείων. ὁ δὲ ὄρκος ἔστω ὅδε· ἐμμενῶ τῇ ξυμμαχίᾳ
 “ κατὰ τὰ ξυγκείμενα δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως,
 “ καὶ οὐ παραβήσομαι τέχνη οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ. ὁμ-
 “ νύντων δὲ Ἀθήνησι μὲν ἡ βουλή καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί,
 “ ἐξορκούντων δὲ οἱ πρυτάνεις· ἐν Ἀργεῖ δὲ ἡ βουλή
 “ καὶ οἱ ὀγδοήκοντα καὶ αἱ ἀρτῦναι, ἐξορκούντων δὲ οἱ
 “ ὀγδοήκοντα· ἐν δὲ Μαντινείᾳ οἱ δημιουργοὶ καὶ ἡ
 “ βουλή καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί, ἐξορκούντων δὲ οἱ θεωροὶ
 “ καὶ οἱ πολέμαρχοι· ἐν δὲ Ἡλιδι οἱ δημιουργοὶ καὶ οἱ
 “ τὰ τέλη ἔχοντες καὶ οἱ ἑξακόσιοι, ἐξορκούντων δὲ οἱ
 “ δημιουργοὶ καὶ οἱ θεσμοφύλακες. ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς
 “ ὄρκους Ἀθηναίους μὲν ἰόντας εἰς Ἡλιν καὶ εἰς Μαντί-
 “ νειαν καὶ εἰς Ἀργος τριάκοντα ἡμέραις πρὸ Ὀλυμπίων,
 “ Ἀργείους δὲ καὶ Ἡλείους καὶ Μαντινέας ἰόντας Ἀθή-
 “ ναζε δέκα ἡμέραις πρὸ Παναθηναίων τῶν μεγάλων.
 “ τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν καὶ τῶν ὄρκων

“ καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ Ἀθη-
 “ ναίους μὲν ἐν πόλει, Ἀργείους δὲ ἐν ἀγορᾷ ἐν τοῦ
 “ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ, Μαντινέας δὲ ἐν τοῦ Διὸς τῷ
 “ ἱερῷ ἐν τῇ ἀγορᾷ· καταθέντων δὲ καὶ Ὀλυμπίασι
 “ στήλην χαλκῆν κοινῇ Ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. εἰάν δέ τι
 “ δοκῇ ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις προσθεῖναι
 “ πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις, ὅ τι [δ'] ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν
 “ ἀπάσαις κοινῇ βουλευομέναις, τοῦτο κύριον εἶναι.”

48. Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ αἱ ξυμμαχίαι οὕτως ἐγένοντο·
 καὶ αἱ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων οὐκ ἀπείρηντο
 τούτου ἕνεκα οὐδ' ὑφ' ἐτέρων. Κορίνθιοι δὲ Ἀργείων
 ὄντες ξύμμαχοι οὐκ ἐσῆλθον ἐς αὐτὰς, ἀλλὰ καὶ γενομέ-
 νης πρὸ τούτου Ἠλείοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι
 ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ
 ξυνώμοσαν, ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομέ-
 νην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοισ βοηθεῖν, ξυνεπιστρατεύειν δὲ μη-
 δενί. οἱ μὲν Κορίνθιοι οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων,
 καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον.

49. Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἀν-
 δροσθένης Ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα· καὶ Λα-
 κεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ Ἠλείων εἶρχθησαν ὥστε μὴ
 θύειν μηδ' ἀγωνίζεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην αὐτοῖς
 ἣν ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ νόμῳ Ἠλεῖοι κατεδικάσαντο αὐ-
 τῶν, φάσκοντες σφᾶς ἐπὶ Φύρκον τε τείχος ὄπλα ἐπ-
 ενεγκεῖν καὶ ἐς Λέπρεον αὐτῶν ὀπλίτας ἐν ταῖς Ὀλυμ-
 πιακαῖς σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη δισχιλίαι
 μναῖ ἦσαν, κατὰ τὸν ὀπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ, ὥσπερ
 ὁ νόμος ἔχει. Λακεδαιμόνιοι δὲ πρέσβεις πέμψαντες ἀντ-
 ἔλεγον μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι, λέγοντες μὴ
 ἐπηγγέλλθαι πω ἐς Λακεδαίμονα τὰς σπονδὰς, ὅτ' ἐσ-
 ἐπεμψαν τοὺς ὀπλίτας. Ἠλεῖοι δὲ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκ-

εχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι (πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς ἐπαγγέλλουσι), καὶ ἡσυχάζοντων σφῶν καὶ οὐ προσδεχομένων, ὡς ἐν σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον οὐ χρεῶν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς Λακεδαίμονα, εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτοὺς, ἀλλ' οὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι, καὶ ὄπλα οὐδαμῶσε ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Ἡλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἶχοντο, ὡς μὲν οὐκ ἀδικοῦσι, μὴ ἂν πεισθῆναι, εἰ δὲ βούλονται σφίσι Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό τε αὐτῶν μέρος ἀφιέναι τοῦ ἀργυρίου, καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται, αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν. 50. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, αὐθις τάδε ἠξίου, Λέπρεον μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται, ἀναβάοντας δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦνται χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, ἀπομόσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ἢ μὴν ἀποδώσειν ὕστερον τὴν καταδίκην. ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἠθέλον, Λακεδαιμόνιοι μὲν εἶργοντο τοῦ ἱεροῦ, θυσίας καὶ ἀγῶνων, καὶ οἴκοι ἔθνον, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνας ἐθεώρουν, πλὴν Λεπρεατῶν. ὅμως δὲ οἱ Ἡλεῖοι δεδιότες μὴ βία θύσωσι, ξὺν ὄπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον· ἦλθον δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς, χίλιοι ἑκατέρων, καὶ Ἀθηναίων ἱππῆς, οἱ ἐν Ἀργεῖ ὑπέμενον τὴν ἐορτὴν. δέος δ' ἐγένετο τῇ πανηγύρει μέγα μὴ ξὺν ὄπλοις ἔλθωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ καὶ Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου Λακεδαιμόνιος ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὸ τῶν ραβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους καὶ ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δημοσίου κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως, προελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἄρμα· ὥστε πολλῶ δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο πάντες καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν τε, καὶ ἡ ἐορτὴ

αὐτοῖς οὕτω διήλθεν. ἐς δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ὀλύμπια Ἀργεῖοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο, δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς ἐλθεῖν. καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες, καὶ πολλῶν λόγων γενομένων τέλος οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ' οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

51. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἡρακλεώταις τοῖς ἐν Ἰτραχῖνι μάχῃ ἐγένετο πρὸς Αἰνιᾶνας καὶ Δόλοπας καὶ Μηλιέας καὶ Θεσσαλῶν τινας. προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταῦτα τῇ πόλει πολέμια ἦν· οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλη τινὶ γῆ ἢ τῇ τούτων τὸ χωρίον ἐτειχίσθη. καὶ εὐθύς τε καθισταμένη τῇ πόλει ἠναντιοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο φθείροντες, καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς Ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ Κνίδιος Λακεδαιμόνιος ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε, διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

52. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθύς ἀρχομένου, τὴν Ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, Βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἠγησιππίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον, ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα, ἐξέπεμψαν. δείσαντες δὲ παρέλαβον τὸ χωρίον, μὴ Λακεδαιμονίων τὰ κατὰ Πελοπόννησον θορυβουμένων Ἀθηναῖοι λάβωσιν· Λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠργίζοντο αὐτοῖς.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων, Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων ξυμπρασσόντων, ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων ὀπλιτῶν καὶ τοξοτῶν, καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παραλαβὼν, τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν, διαπορευόμενος Πελοπόννησον τῇ στρατιᾷ, καὶ Πατρέας τε τείχη καθεῖναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν, καὶ

αὐτὸς ἕτερον διανοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαικῷ. Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι, καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθὲν, βοηθήσαντες διεκώλυσαν.

53. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Ἐπιδαυριοὶς καὶ Ἀργείοις πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθέως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ βοταμίων Ἐπιδαυριοί· κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν Ἀργεῖοι· ἐδόκει δὲ καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας τὴν Ἐπίδauρον τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ καὶ τοῖς Ἀργείοις προσλαβεῖν, ἣν δύνωνται, τῆς τε Κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας, καὶ ἐκ τῆς Αἰγίνης βραχυτέραν ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. παρεσκευάζοντο οὖν οἱ Ἀργεῖοι ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν Ἐπίδauρον διὰ τοῦ θύματος τὴν ἔσπραξιν ἐσβαλοῦντες. 54. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πανδημεὶ ἐς Λεῦκτρα τῆς ἑαυτῶν μεθορίας πρὸς τὸ Λύκαιον, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλέως ἡγουμένου· ἦδει δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύουσιν, οὐδὲ αἱ πόλεις ἐξ ὧν ἐπέμφθησαν. ὡς δ' αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις οὐ προὔχῳρει, αὐτοὶ τε ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, καὶ τοῖς ξυμμάχοις περιήγγειλαν μετὰ τὸν μέλλοντα (Καρνεῖος δ' ἦν μῆν, ἱερομήνια Δωριεῦσι) παρασκευάζεσθαι ὡς στρατευσομένους. Ἀργεῖοι δ' ἀναχωρησάντων αὐτῶν, τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου μηνὸς ἐξελθόντες τετράδι φθίνοντος, καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην πάντα τὸν χρόνον, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν καὶ ἐδήουν. Ἐπιδαυριοὶ δὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· ὧν τινὲς οἱ μὲν τὸν μῆνα προὔφασίσαντο, οἱ δὲ καὶ ἐς μεθορίαν τῆς Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες ἡσύχαζον. 55. καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ οἱ Ἀργεῖοι ἦσαν, ἐς Μαντίνειαν πρεσβεῖαι ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνηλθον, Ἀθηναίων παρακαλεσάντων. καὶ

γιγνομένων λόγων Εὐφαιμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν· σφεῖς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δ' Ἐπιδαυρίους καὶ τοὺς ξυμμάχους καὶ τοὺς Ἀργεῖους μεθ' ὄπλων ἀντιτετάχθαι· διαλύσαι οὖν πρῶτον χρῆναι ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα, καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ πεισθέντες ὄχοντο, καὶ τοὺς Ἀργεῖους ἀπήγαγον ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες οὐδ' ὡς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ' οἱ Ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον καὶ ἐδήουν. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Καρύας· καὶ ὡς οὐδ' ἐνταῦθα τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. Ἀργεῖοι δὲ τεμόντες τῆς Ἐπιδαυρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος ἀπήλθον ἐπ' οἴκου. καὶ Ἀθηναίων αὐτοῖς χίλιοι ἐβοήθησαν ὀπλίται, καὶ Ἀλκιβιάδης στρατηγός· πυθόμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξεστρατεῦσθαι, καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπήλθον. καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθεν.

56. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι, λαθόντες Ἀθηναίους, φρουροὺς τε τριακοσίους καὶ Ἀγησιππίδαν ἄρχοντα κατὰ θάλασσαν ἐς Ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν. Ἀργεῖοι δ' ἐλθόντες παρ' Ἀθηναίους ἐπεκάλουν ὅτι, γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς διὰ τῆς ἑαυτῶν ἐκάστους μὴ εἶναι πολεμίους διέναι, ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι· καὶ εἰ μὴ κάκεῖνοι ἐς Πύλον κομοῦσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς Μεσσηνίους καὶ Εἴλωτας, ἀδικήσεσθαι αὐτοί. Ἀθηναῖοι δὲ Ἀλκιβιάδου πείσαντος τῇ μὲν Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὄρκοις, ἐς δὲ Πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων Εἴλωτας ληΐζεσθαι, τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χειμῶνα τοῦτον πολεμούντων Ἀργείων καὶ Ἐπιδαυρίων μάχη μὲν οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, ἐνέ-

δραι δὲ καὶ καταδρομαὶ, ἐν αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων τινὲς διεφθείροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἕαρ ἤδη κλίμακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν Ἐπίδουρον, ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον βία αἰρήσουντες· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

57. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος Λακεδαιμόνιοι, ὡς αὐτοῖς οἷ τε Ἐπιδαύριοι ξύμμαχοι ὄντες ἔταλαιπώρουν καὶ τᾶλλα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὰ μὲν ἀφεστήκει τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε, νομίσαντες, εἰ μὴ προκαταλήψονται ἐν τάχει, ἐπὶ πλεον χωρήσεσθαι αὐτὰ, ἐστράτευον αὐτοὶ καὶ οἱ Εἰλωτες πανδημεὶ ἐπ' Ἄργος· ἠγείτο δὲ Ἄγισ ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς Τεγεᾶται καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἀρκάδων Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ' ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου ξύμμαχοι καὶ οἱ ἔξωθεν ἐς Φλιοῦντα ξυνελέγοντο, Βοιωτοὶ μὲν πεντακισχίλιοι ὀπλίται καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ καὶ ἰππῆς πεντακόσιοι καὶ ἄμμποι ἴσοι, Κορίνθιοι δὲ δισχίλιοι ὀπλίται, οἱ δ' ἄλλοι ὡς ἕκαστοι, Φλιάσιοι δὲ πανστρατιᾷ, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν τὸ στράτευμα. 58. Ἀργεῖοι δὲ προαισθόμενοι τό τε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν Φλιοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμίξαι ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί· ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς καὶ Μαντινῆς, ἔχοντες τοὺς σφετέρους ξυμμάχους, καὶ Ἡλείων τρισχίλιοι ὀπλίται. καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν Μεθυδρίῳ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι ὡς μεμονωμένοι τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι, ὁ δὲ Ἄγισ τῆς νυκτὸς ἀναστήσας τὸν στρατὸν καὶ λαθὼν ἐπορεύετο ἐς Φλιοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους

ξυμμάχους. καὶ οἱ Ἀργεῖοι αἰσθόμενοι ἅμα ἔφ' ἐχώρουν, πρῶτον μὲν ἐς Ἄργος, ἔπειτα ἧ̃ προσεδέχοντο μετὰ τῶν ξυμμάχων τοὺς Λακεδαιμονίους καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ Νεμέαν ὁδόν. Ἄγρις δὲ ταύτην μὲν ἦν προσεδέχοντο οὐκ ἐτράπετο, παραγγείλας δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀρκάσι καὶ Ἐπιδαυρίοις ἄλλην ἐχώρησε χαλεπήν, καὶ κατέβη ἐς τὸ Ἀργείων πεδίον· καὶ Κορίνθιοι καὶ Πελληγηῆς καὶ Φλιάσιοι ὄρθιον ἐτέραν ἐπορεύοντο· τοῖς δὲ Βοιωτοῖς καὶ Μεγαρεῦσι καὶ Σικυωνίοις εἴρητο τὴν ἐπὶ Νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ἧ̃ οἱ Ἀργεῖοι καθήντο, ὅπως, εἰ οἱ Ἀργεῖοι ἐπὶ σφᾶς ἰόντες ἐς τὸ πεδίον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρωῖντο. καὶ ὁ μὲν οὕτω διατάξας καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον ἐδήου Σάμινθόν τε καὶ ἄλλα· 59. οἱ δὲ Ἀργεῖοι γνόντες ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ τῆς Νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ Φλιασίων καὶ Κορινθίων στρατοπέδῳ τῶν μὲν Φλιασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν Κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλῶ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Μεγαρηῆς καὶ οἱ Σικυώνιοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἴρητο αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς Νεμέας, καὶ τοὺς Ἀργεῖους οὐκέτι κατέλαβον, ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἐώρων τὰ ἑαυτῶν δηρούμενα, ἐς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ Ἀργεῖοι· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου οἱ Λακεδαιμόνιοι εἴργον τῆς πόλεως καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, καθύπερθε δὲ Κορίνθιοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Πελληγηῆς, τὸ δὲ πρὸς Νεμέας Βοιωτοὶ καὶ Σικυώνιοι καὶ Μεγαρηῆς. ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρήσαν· οὐ γὰρ πω οἱ Ἀθηναῖοι μόνοι τῶν ξυμμάχων ἦκον. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἢ μάχῃ ἔσεσθαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ

Ἄργείων δύο ἄνδρες, Θράσυλλός τε, τῶν πέντε στρατηγῶν εἰς ὧν, καὶ Ἀλκίφρων, πρόξενος Λακεδαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων ὅσον οὐ ξυνιόντων προσελθόντε Ἄγιδι διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην· ἐτοίμους γὰρ εἶναι Ἄργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴ τι ἐπικαλοῦσιν Ἄργείοις Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν σπονδὰς ποιησαμένους. 60. καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες τῶν Ἄργείων ἀφ' ἑαυτῶν καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος εἶπον· καὶ ὁ Ἄγισ δεξάμενος τοὺς λόγους αὐτὸς, καὶ οὐ μετὰ τῶν πλείωνων οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος, ἀλλ' ἠ ἐνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας ἐν οἷς ἔδει ἐπιτελέσαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα. καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν εὐθύς, οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἶποντο μὲν, ὡς ἠγέιτο, διὰ τὸν νόμον, ἐν αἰτία δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῆ τὸν Ἄγιν, νομίζοντες ἐν καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν, καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλημένων καὶ ὑπὸ ἰππέων καὶ πεζῶν, οὐδὲν δράσαντες ἄξιον τῆς παρασκευῆς ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον Ἑλληνικὸν τῶν μέχρι τοῦδε ξυνηλθεν· ὥφθη δὲ μάλιστα, ἕως ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν Νεμέᾳ, ἐν ᾧ Λακεδαιμονιοῖ τε πανστρατιᾷ ἦσαν καὶ Ἀρκάδες καὶ Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυῶνιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιάσιοι καὶ Μεγαρής, καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἐκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι οὐ τῇ Ἄργείων μόνον ξυμμαχίᾳ ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ ἔτι προσγενομένη. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτία ἔχοντες τὸν Ἄγιν ἀνεχώρουν τε καὶ διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι. Ἄργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτία εἶχον τοὺς σπεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, νομίζοντες κάκεινοι μὴ ἂν σφίσι ποτὲ

κάλλιον παρασχὸν Λακεδαιμονίους διαπεφευγένας· πρὸς τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι. τὸν τε Θράσυλλον ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ Χαράδρῳ, οὐπερ τὰς ἀπὸ στρατιᾶς δίκας πρὶν ἐσίεναι κρίνουσιν, ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ καταφυγὼν ἐπὶ τὸν βωμὸν περιγίγνεται· τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ.

61. Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὀπλιτῶν καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος, οἱ Ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὄκνουν λῦσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους) ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτοὺς, καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν ἢ Μαντινῆς καὶ Ἡλείοι (ἔτι γὰρ παρῆσαν) κατηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι, Ἀλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παρόντος, ἐν τε τοῖς Ἀργεῖοις καὶ ξυμμάχοις ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιτο, καὶ νῦν (ἐκ καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς) ἄπτεσθαι χρήναι τοῦ πολέμου. καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους, εὐθὺς ἐχώρουν ἐπὶ Ὀρχομενὸν τὸν Ἀρκαδικὸν πάντες πλὴν Ἀργείων. οὗτοι δὲ ὅμως καὶ πείσθεντες ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον. καὶ προσκαθεζόμενοι τὸν Ὀρχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο, βουλόμενοι ἄλλως τε προσγενέσθαι σφίσι, καὶ ὄμηροι ἐκ τῆς Ἀρκαδίας ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ Λακεδαιμονίων κείμενοι. οἱ δὲ Ὀρχομένιοι δείσαντες τὴν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος, καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι καὶ ὀμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι Μαντινεῦσι, καὶ οὓς κατέθεντο Λακεδαιμόνιοι, παραδοῦναι. 62. μετὰ δὲ τοῦτο, ἔχοντες ἤδη τὸν

Ὁρχομενὸν, ἐβουλευόντο οἱ ξύμμαχοι ἐφ' ὃ τι χρὴ πρῶτον ἰέναι τῶν λοιπῶν. καὶ Ἡλεῖοι μὲν ἐπὶ Λέπρεον ἐκέλευον, Μαντινῆς δὲ ἐπὶ Τέγεαν· καὶ προσέθεντο οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς Μαντινεῦσιν. καὶ οἱ μὲν Ἡλεῖοι, ὀργισθέντες ὅτι οὐκ ἐπὶ Λέπρεον ἐψηφίσαντο, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Μαντιεῖᾳ ὡς ἐπὶ Τέγεαν ἰόντες. καὶ τινες αὐτοῖς καὶ αὐτῶν τῶν Τεγεατῶν ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα.

63. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ Ἀργους τὰς τετραμήνους σπονδὰς ποιησάμενοι, Ἀγιν ἐν μεγάλῃ αἰτία εἶχον οὐ χειρωσάμενον σφίσιν Ἀργος, παρασχὸν καλῶς, ὡς οὐπω πρότερον αὐτοὶ ἐνόμιζον· ἀθρόους γὰρ τοσοῦτους ξυμμάχους καὶ τοιούτους οὐ ῥάδιον εἶναι λαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ Ὁρχομενοῦ ἠγγέλλετο ἐαλωκέναι, πολλῶ δὴ μᾶλλον ἐχαλέπαινον, καὶ ἐβούλευον εὐθὺς ὑπ' ὀργῆς, παρὰ τὸν τρόπον τὸν ἑαυτῶν, ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαι καὶ δέκα μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι. ὁ δὲ παρητεῖτο μηδὲν τούτων δρᾶν· ἔργῳ γὰρ ἀγαθῶ ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας στρατευσάμενος, ἢ τότε ποιεῖν αὐτοὺς ὃ τι βούλονται. οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφήν ἐπέσχον, νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι, ὃς οὐπω πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς· δέκα γὰρ ἄνδρας Σπαρτιατῶν προσείλοντο αὐτῶ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν μὴ κύριον εἶναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως.

64. ἐν τούτῳ δ' ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία παρὰ τῶν ἐπιτηδείων ἐκ Τεγέας ὅτι, εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν Τέγεα πρὸς Ἀργεῖους καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν. ἐνταῦθα δὴ βοήθεια τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Εἰλώτων πανδημεὶ ὀξεῖα καὶ οἷα οὐπω πρότερον. ἐχώρουν δὲ ἐς

Ὀρέσθειον τῆς Μαιναλίας· καὶ τοῖς μὲν Ἀρκάδων σφε-
 τέροις οὖσι ξυμμάχοις προεῖπον ἀθροισθεῖσιν ἰέναι κατὰ
 πόδας αὐτῶν ἐς Τέγεαν, αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τοῦ Ὀρεσ-
 θείου πάντες ἐλθόντες, ἐκείθεν δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν
 αὐτῶν ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου, ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερόν τε
 καὶ τὸ νεώτερον ἦν, ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ
 στρατεύματι ἀφικνουῦνται ἐς Τέγεαν. καὶ οὐ πολλῷ
 ὕστερον οἱ ξύμμαχοι ἀπ' Ἀρκάδων παρήσαν. πέμπουσι
 δὲ καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Βοιωτοὺς καὶ Φωκέας καὶ
 Λοκροὺς, βοηθεῖν κελεύοντες κατὰ τάχος ἐς Μαντινείαν.
 ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο, καὶ οὐ ράδιον ἦν
 μὴ ἀθροῖσι καὶ ἀλλήλους περιμείνασι διελθεῖν τὴν πο-
 λεμίαν· ξυνέκλεγε γὰρ διὰ μέσου· ὅμως δὲ ἠπέιγοντο.
 Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀναλαβόντες τοὺς παρόντας Ἀρκάδων
 ξυμμάχους ἐσέβαλον ἐς τὴν Μαντινικὴν, καὶ στρατοπε-
 δευσάμενοι πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ ἐδήρουν τὴν γῆν. 65. οἱ
 δὲ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς εἶδον αὐτοὺς, καταλα-
 βόντες χωρίον ἐρυμνὸν καὶ δυσπρόσοδον παρετάξαντο
 ὡς ἐς μάχην. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐθὺς αὐτοῖς ἐπή-
 εσαν· καὶ μέχρι μὲν λίθου καὶ ἀκοντίου βολῆς ἐχώρη-
 σαν, ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων τις Ἄγιδι ἐπεβόησεν,
 ὁρῶν πρὸς χωρίον καρτερόν ἰόντας σφᾶς, ὅτι διανοεῖται
 κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι, δηλῶν τῆς ἐξ Ἀργεῶν ἐπαιτίου ἀνα-
 χωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν ἀνάληψιν
 βουλομένην εἶναι. ὁ δὲ, εἴτε καὶ διὰ τὸ ἐπιβόημα εἴτε
 καὶ αὐτῷ ἄλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ δόξαν ἐξαίφνης, πάλιν
 τὸ στράτευμα κατὰ τάχος, πρὶν ξυμμίξαι, ἀπήγεν. καὶ
 ἀφικόμενος πρὸς τὴν Τεγεατῶν τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν ἐς τὴν
 Μαντινικὴν, περὶ οὐπερ, ὡς τὰ πολλὰ βλάπτουτος ὀπο-
 τέρωσε ἂν ἐσπίπτῃ, Μαντινῆς καὶ Τεγεατῶν πολεμουσιν.
 ἐβούλετο δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ

ὔδατος ἐκτροπήν, ἐπειδὴν πύθωνται, καταβιβάσαι τοὺς Ἄργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ἐν τῷ ὀμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι. καὶ ὁ μὲν τὴν ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ περὶ τὸ ὔδωρ ἐξέτρεπεν· οἱ δ' Ἄργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μὲν πρῶτον, καταπλαγέστες τῇ ἐξ ὀλίγου αἰφνιδίῳ αὐτῶν ἀναχωρήσει, οὐκ εἶχον ὅ τι εἰκάσωσιν· εἶτα, ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες ἐκεῖνοί τε ἀπέκρυσαν καὶ σφείς ἠσύχαζον καὶ οὐκ ἐπηκολούθουν, ἐνταῦθα τοὺς ἑαυτῶν στρατηγούς αὐθις ἐν αἰτία εἶχον, τό τε πρότερον καλῶς ληφθέντας πρὸς Ἄργει Λακεδαιμονίους ἀφεθῆναι, καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκοντας οὐδεὶς ἐπιδιώκει, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν οἱ μὲν σώζονται σφείς δὲ προδίδονται. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ παραντίκα, ὕστερον δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ προελθόντες ἐς τὸ ὀμαλὸν ἐστρατοπεδεύσαντο ὡς ἰόντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

66. Τῇ δ' ὕστεραία οἱ τε Ἄργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ξυνετάξαντο, ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, ἣν περιτύχωσιν· οἱ τε Λακεδαιμόνιοι, ἀπὸ τοῦ ὔδατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον ἰόντες, ὀρώσι δι' ὀλίγου τοὺς ἐναντίους ἐν τάξει τε ἤδη πάντας καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προεληλυθότας. μάλιστα δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐς ὃ ἐμέμνητο, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν. διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως ἢ παρασκευῆ αὐτοῖς ἐγίγνετο, καὶ εὐθύς ὑπὸ σπουδῆς καθίσταντο ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν, Ἄγιδος τοῦ βασιλέως ἕκαστα ἐξηγουμένου κατὰ τὸν νόμον. βασιλέως γὰρ ἄγοντος ὑπ' ἐκείνου πάντα ἄρχεται, καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις αὐτὸς φράζει τὸ δέον, οἱ δὲ τοῖς λοχαγοῖς, ἐκεῖνοι δὲ τοῖς πεντηκοντῆρσιν, αὐθις δ' οὗτοι τοῖς ἐνωμοτάρχαις, καὶ οὗτοι τῇ ἐνωμοτίᾳ. καὶ αἱ παραγγέλσεις, ἣν τι βούλωνται, κατὰ τὰ αὐτὰ χω-

ροῦσι καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται· σχεδὸν γάρ τι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσὶ, καὶ τὸ ἐπιμελὲς τοῦ δρωμένου πολλοῖς προσήκει. 67. τότε δὲ κέρας μὲν εὐώνυμον Σκιριταὶ αὐτοῖς καθίσταντο, ἀεὶ ταύτην τὴν τάξιν μόνοι Λακεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες· παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ἐπὶ Θράκης Βρασιδεῖοι στρατιῶται, καὶ Νεοδαμῶδεις μετ' αὐτῶν· ἔπειτ' ἤδη Λακεδαιμόνιοι αὐτοὶ ἐξῆς καθίστασαν τοὺς λόχους, καὶ παρ' αὐτοὺς Ἀρκάδων Ἡραιῆς, μετὰ δὲ τούτους Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα Τεγεᾶται καὶ Λακεδαιμονίων ὀλίγοι, τὸ ἔσχατον ἔχοντες, καὶ οἱ ἰππῆς αὐτῶν ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρα. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὕτως ἐτάξαντο· οἱ δ' ἐναντίοι αὐτοῖς, δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίγνετο, παρὰ δ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων ἦσαν, ἔπειτα Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν τῶν ἐς τὸν πόλεμον δημοσίᾳ παρέιχε, καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ὀρνεᾶται, ἔπειτα Ἀθηναῖοι ἔσχατοι, τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες, καὶ ἰππῆς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι.

68. Τάξις μὲν ἦδε καὶ παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων μείζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ γράψαι, ἢ καθ' ἑκάστους ἑκατέρων ἢ ξύμπαντας, οὐκ ἂν ἐδυνάμην ἀκριβῶς· τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλῆθος διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν ἠγνοεῖτο, τῶν δ' αὖ διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα πλῆθη ἠπιστεῖτο. ἐκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ ἔξεστὶ τῷ σκοπεῖν τὸ Λακεδαιμονίων τότε παραγενόμενον πλῆθος. λόχοι μὲν γὰρ ἐμάχοντο ἑπτὰ ἄνευ Σκιριτῶν, ὄντων ἑξακοσίων, ἐν δὲ ἐκάστῳ λόχῳ πεντηκοστῦες ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστῷ ἐνωμοταὶ τέσσαρες. τῆς τε

ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες· ἐπὶ δὲ βάθος ἐτάξαντο μὲν οὐ πάντες ὁμοίως, ἀλλ' ὡς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο, ἐπὶ πᾶν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ ἅπαν, πλὴν Σκιριτῶν, τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄνδρες ἢ πρώτη τάξις ἦν.

69. Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη, ἐνταῦθα καὶ παραινήσεις καθ' ἑκάστους ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατηγῶν τοιαῖδε ἐγίνοντο, Μαντινεῦσι μὲν ὅτι ὑπὲρ τε πατρίδος ἢ μάχῃ ἔσται καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα καὶ δουλείας, τὴν μὲν μὴ πειρασάμενοις ἀφαιρεθῆναι, τῆς δὲ μὴ αὐθις πειραῶσθαι· Ἀργείοις δὲ ὑπὲρ τῆς τε παλαιᾶς ἡγεμονίας, καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἰσομοιρίας μὴ διὰ παντὸς στερισκόμενους ἀνέχεσθαι, καὶ ἄνδρας ἅμα ἐχθροὺς καὶ ἀστυγέτους ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι· τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, καλὸν εἶναι μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγωνιζομένους μηδεὶνὸς λείπεσθαι, καὶ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες τὴν τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μείζω ἔξουσι, καὶ οὐ μὴ ποτέ τις αὐτοῖς ἄλλος ἐς τὴν γῆν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις τοιαῦτα παρηγήθη· Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ' ἑκάστους τε καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν σφίσι αὐτοῖς ὧν ἠπίσταντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο, εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην πλείω σώζουσιν ἢ λόγων δι' ὀλίγου καλῶς ῥηθείσαν παραίνεσιν.

70. καὶ μετὰ ταῦτα ἢ ξύνοδος ἦν, Ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως καὶ ὑπὸ ἀυλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστῶτων, οὐ τοῦ θεοῦ χάριν, ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντες προέλθοιεν καὶ μὴ διασπασθείη αὐτοῖς ἢ τάξις, ὅπερ· φιλεῖ τὰ μεγάλα στρατόπεδα ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν.

71. ξυνιόντων δ' ἔτι Ἄγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε

ἐβουλεύσατο δράσαι. τὰ στρατόπεδα ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο· ἐπὶ τὰ δεξιὰ κέρατα αὐτῶν ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖται, καὶ περιίσχουσι κατὰ τὸ τῶν ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφοτέροι τῷ δεξιῷ, διὰ τὸ φοβουμένους προστέλλειν τὰ γυμνὰ ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένου ἀσπίδι, καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλήσεως εὐσκεπαστότατον εἶναι· καὶ ἡγείται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ κέρως, προθυμούμενος ἐξαλλάττειν αἰετῶν ἐναντίων τὴν ἑαυτοῦ γύμνωσιν, ἔπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ τότε περίσχον μὲν οἱ Μαντινῆς πολὺ τῷ κέρα τῶν Σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλέον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεᾶται τῶν Ἀθηναίων, ὅσῳ μείζον τὸ στράτευμα εἶχον. δείσας δὲ Ἄγισ μὴ σφῶν κυκλωθῆ τὸ εὐώνυμον, καὶ νομίσας ἄγαν περιέχειν τοὺς Μαντινέας, τοῖς μὲν Σκιρίταις καὶ Βρασιδείοις ἐσήμηνεν ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ σφῶν ἐξισῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν, ἐς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν πολεμάρχων Ἴππονοῖδα καὶ Ἀριστοκλεῖ ἔχουσι παρελθεῖν καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι καὶ τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας βεβαιότερον τετάξεσθαι. 72. ξυνέβη οὖν αὐτῷ, ἅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ ἐξ ὀλίγου παραγγείλαντι, τότε Ἀριστοκλεῖα καὶ τὸν Ἴππονοῖδαν μὴ θελήσαι παρελθεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἰτίαμα ὕστερον φεύγειν ἐκ Σπάρτης δόξαντας μαλακισθῆναι, καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμίξει, καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Σκιρίτας ὡς οὐ παρήλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὐτῶν σφίσι προσμίξει μὴ δυνηθῆναι ἔτι μηδὲ τούτους ξυγκλείσαι. ἀλλὰ μάλιστα δὴ κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ Λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε, τῇ ἀνδρίᾳ ἔδειξαν οὐχ ἡσσαν περι-

γενόμενοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο τοῖς ἐναντίοις, τὸ μὲν τῶν Μαντινέων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς Σκιρίτας καὶ τοὺς Βρασιδεῖους, καὶ ἐσπεσόντες οἱ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, καὶ τῶν Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ ξυγκλησθὲν τοὺς Λακεδαιμόνιους διέφθειρον καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν καὶ ἐξέωσαν ἐς τὰς ἀμάξας, καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων ἀπέκτεινάν τινας. καὶ ταύτη μὲν ἤσσωντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· τῷ δ' ἄλλῳ στρατοπέδῳ, καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ἧπερ ὁ βασιλεὺς Ἄγις ἦν καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι ἵππῆς καλούμενοι, προσπεσόντες τῶν τε Ἀργείων τοῖς πρεσβυτέροις καὶ πέντε λόχοις ὠνομασμένοις, καὶ Κλεωναίοις καὶ Ὀρνεάταις καὶ Ἀθηναίων τοῖς παρατεταγμένοις, ἔτρεψαν οὐδὲ ἐς χεῖρας τοὺς πολλοὺς ὑπομείναντας, ἀλλ' ὡς ἐπήεσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐθύς ἐνδόντας καὶ ἔστιν οὐς καὶ καταπατηθέντας, τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν. 73. ὡς δὲ ταύτη ἐνεδεδώκει τὸ τῶν Ἀργείων καὶ ξυμμάχων στράτευμα, παρερρήγγυντο ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκάτερα, καὶ ἅμα τὸ δεξιὸν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Τεγεατῶν ἐκυκλοῦτο τῷ περιέχοντι σφῶν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κίνδυνος περιειστήκει, τῇ μὲν κυκλουμένους, τῇ δὲ ἤδη ἠσσημένους. καὶ μάλιστα ἂν τοῦ στρατεύματος ἐταλαιπώρησαν, εἰ μὴ οἱ ἵππῆς παρόντες αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. καὶ ξυνέβη τὸν Ἄγιν, ὡς ἦσθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν ποιοῦν τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας καὶ τῶν Ἀργείων τοὺς χιλίους, παραγγεῖλαι παντὶ τῷ στρατεύματι χωρῆσαι ἐπὶ τὸ νικώμενον. καὶ γενομένου τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς παρηλθε καὶ ἐξέκλινεν ἀπὸ σφῶν τὸ στράτευμα, καθ' ἡσυχίαν ἐσώθησαν, καὶ τῶν Ἀργείων μετ' αὐτῶν τὸ ἠσσηθέν· οἱ δὲ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τῶν Ἀργείων

οὐκ ἐτι πρὸς τὸ ἐγκεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις τὴν γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὀρώντες τοὺς τε σφετέρους νενικημένους καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους ἐς φυγὴν ἐτράποντο. καὶ τῶν μὲν Μαντινέων καὶ πλείους διεφθάρησαν, τῶν δὲ Ἀργείων λογάδων τὸ πολὺ ἐσώθη. ἡ μὲντοι φυγὴ καὶ ἀποχώρησις οὐ βίαιος οὐδὲ μακρὰ ἦν· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν τοῦ τρέψαι χρονίους τὰς μάχας καὶ βεβαίους τῶ μόνειν ποιοῦνται, τρέψαντες δὲ βραχείας καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς διώξεις. 74. Καὶ ἡ μὲν μάχη τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύτατα τούτων ἐγένετο, πλείστου δὲ χρόνου μέγιστη δὴ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων πόλεων ξυνελθούσα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προθέμενοι τῶν πολεμίων νεκρῶν τὰ ὄπλα τροπαῖον εὐθὺς ἴστασαν, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀνείλοντο καὶ ἀπήγαγον ἐς Τέγεαν, οὐπερ ἐτάφησαν, καὶ τοὺς τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀργείων μὲν καὶ Ὀρνεατῶν καὶ Κλεωναίων ἑπτακόσιοι, Μαντινέων δὲ διακόσιοι, καὶ Ἀθηναίων ξὺν Αἰγινήταις διακόσιοι καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. Λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ξύμμαχοι οὐκ ἔταλαιπώρησαν, ὥστε καὶ ἀξιόλογον τι ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυθέσθαι, ἐλέγοντο δὲ περὶ τριακοσίου ἀποθανεῖν.

75. Τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσσεσθαι καὶ Πλειστοάναξ ὁ ἕτερος βασιλεὺς, ἔχων τοὺς τε πρεσβυτέρους καὶ νεωτέρους, ἐβοήθησε· καὶ μεχρὶ μὲν Τεγέας ἀφίκετο, πυθόμενος δὲ τὴν νίκην ἀπεχώρησεν. καὶ τοὺς ἀπὸ Κορίνθου καὶ ἔξω Ἰσθμοῦ ξυμμάχους ἀπέστρεψαν πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι· καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀφέντες (Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα) τὴν ἑορτὴν ἤγον. καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τότε

ἐπιφερομένην αἰτίαν ἔς τε μαλακίαν, διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ
 ζυμφορὰν, καὶ ἔς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ βραδυτῆτα
 ἐνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντο, τύχη μὲν, ὡς ἐδόκουν, κακι-
 ζόμενοι, γνώμη δὲ οἱ αὐτοὶ ἔτι ὄντες.

Τῇ δὲ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ ξυνέβη τῆς μάχης ταύτης καὶ
 τοὺς Ἐπιδαυρίους πανδημεὶ ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀργεῖαν ὡς
 ἔρημον οὖσαν, καὶ τοὺς ὑπολοίπους φύλακας τῶν Ἀρ-
 γείων ἐξελθόντων διαφθεῖραι πολλούς. καὶ Ἡλείων
 τρισχιλίων ὀπλιτῶν βοηθησάντων Μαντινεῦσιν ὕστερον
 τῆς μάχης, καὶ Ἀθηναίων χιλίων πρὸς τοῖς προτέροις,
 ἐστράτευσαν ἅπαντες οἱ ξύμμαχοι οὗτοι εὐθὺς ἐπὶ Ἐπί-
 δαυρον, ἕως οἱ Λακεδαιμόνιοι Κάρνεια ἤγον, καὶ διελό-
 μενοι τὴν πόλιν περιετείχιζον. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐξεπαύ-
 σαντο, Ἀθηναῖοι δὲ, ὥσπερ προσετάχθησαν, τὴν ἄκραν
 τὸ Ἡραῖον εὐθὺς ἐξειργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυγκατα-
 λιπόντες ἅπαντες τῷ τειχίσματι φρουρὰν, ἀνεχώρησαν
 κατὰ πόλεις ἕκαστοι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

76. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομένου εὐθὺς
 οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον, ἐξεστρά-
 τευσαν, καὶ ἀφικόμενοι ἐς Τέγεαν λόγους προὔπεμπον ἐς
 τὸ Ἄργος ζυμβατηρίους. ἦσαν δὲ αὐτοῖς πρότερόν τε
 ἄνδρες ἐπιτήδειοι καὶ βουλόμενοι τὸν δῆμον τὸν ἐν Ἄργει
 καταλῦσαι· καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη ἐγεγένητο, πολλῶ μᾶλλον
 ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς ἐς τὴν ὁμολογίαν. ἐβού-
 λοντο δὲ πρῶτον σπονδὰς ποιήσαντες πρὸς τοὺς Λακε-
 δαιμονίους, αὐθις ὕστερον καὶ ξυμμαχίαν, καὶ οὕτως ἤδη
 τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι. καὶ ἀφικνέεται πρόξενος ὢν Ἀρ-
 γείων Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων
 δύο λόγῳ φέρων ἐς τὸ Ἄργος, τὸν μὲν καθ' ὃ τι εἰ βού-
 λονται πολεμεῖν, τὸν δ' ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν. καὶ γενομένης
 πολλῆς ἀντιλογίας (ἔτυχε γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης παρῶν)

οὐκ ἄνδρες οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις πράσσοντες, ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες, ἔπεισαν τοὺς Ἀργεῖους προσδέξασθαι τὸν ξυμβατήριον λόγον. ἔστι δὲ ὅδε.

77. “ Καττάδε δοκεῖ τῆ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων
 “ ξυμβалέσθαι ποττῶς Ἀργείως, ἀποδιδόντας τῶς παῖδας
 “ τοῖς Ὀρχομενίοις καὶ τῶς ἄνδρας τοῖς Μαιναλίοις, καὶ
 “ τῶς ἄνδρας τῶς ἐν Μαντινείᾳ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπο-
 “ διδόντας, καὶ ἐξ Ἐπιδαύρω ἐκβῶντας, καὶ τὸ τεῖχος
 “ ἀναιροῦντας. αἱ δὲ κα μὴ εἴκωντι τοὶ Ἀθηναῖοι ἐξ
 “ Ἐπιδαύρω, πολεμίους εἶμεν τοῖς Ἀργείοις καὶ τοῖς
 “ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις
 “ καὶ τοῖς τῶν Ἀργείων ξυμμάχοις. καὶ αἱ τινὰ τοὶ
 “ Λακεδαιμόνιοι παῖδα ἔχωντι, ἀποδόμεν ταῖς πολίεσι
 “ πάσαις. περὶ δὲ τῷ σιῶ σύματος εἶμεν λῆν τοῖς Ἐπι-
 “ δαυρίοις ὄρκον, δόμεν δὲ αὐτοὺς ὁμόσαι. τὰς δὲ πόλιας
 “ τὰς ἐν Πελοποννάσῳ, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας, αὐτο-
 “ νόμους εἶμεν πάσας κατὰ πάτρια. αἱ δὲ κα τῶν ἐκτὸς
 “ Πελοποννάσου τις ἐπὶ τὰν Πελοπόννασον γὰν ἴη ἐπὶ
 “ κακῷ, ἀλεξέμεναι ἀμοθεὶ βουλευσαμένους, ὅπα κα δι-
 “ καιότατα δοκῆ τοῖς Πελοποννασίοις. ὅσοι δ' ἐκτὸς
 “ Πελοποννάσῳ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοί ἐντι, ἐν
 “ τῷ αὐτῷ ἐσοῦνται ἐν τῷπερ καὶ τοὶ τῶν Λακεδαιμονίων
 “ καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοί ἐντι, τὰς αὐτῶν ἔχοντες.
 “ ἐπιδείξαντας δὲ τοῖς ξυμμάχοις ξυμβалέσθαι, αἱ κα
 “ αὐτοῖς δοκῆ. αἱ δὲ τι δοκῆ τοῖς ξυμμάχοις, οἴκαδ'
 “ ἀπιάλλειν.”

78. Τοῦτον μὲν τὸν λόγον προσεδέξαντο πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ στράτευμα ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Τεγέας ἐπ' οἴκου· μετὰ δὲ τοῦτο ἐπιμιξίας οὔσης ἤδη παρ' ἀλλήλους, οὐ πολλῷ ὕστερον ἔπραξαν αὐθις οἱ αὐτοὶ ἄνδρες, ὥστε τὴν Μαντινέων καὶ Ἡλείων

καὶ τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν ἀφέντας Ἀργείους σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίους. καὶ ἐγένοντο αἶδε.

79. “ Καττάδε ἔδοξε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν εἶμεν πεντήκοντα ἔτη, ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις, δίκας διδόντας κατὰ πάτρια· ταὶ δὲ ἄλλαι πόλιες ταὶ ἐν Πελοποννάσῳ κοινανέοντων τῶν σπονδῶν καὶ τῆς ξυμμαχίας, αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλιες, τὰν αὐτῶν ἔχοντες, κατὰ πάτρια δίκας διδόντες τὰς ἴσας καὶ ὁμοίας. ὅσοι δὲ ἔξω Πελοποννάσῳ Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοί ἐντι, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσοῦνται τοῖσπερ καὶ τοῖ Λακεδαιμόνιοι· καὶ τοῖ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοι ἐν τῷ αὐτῷ ἐσοῦνται τῷπερ καὶ τοῖ Ἀργεῖοι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. αἱ δὲ ποι στρατιᾶς δέη κοινᾶς, βουλεύεσθαι Λακεδαιμονίως καὶ Ἀργείως, ὅπα κα δικαιοτάτα κρίναντας τοῖς ξυμμάχοις. αἱ δὲ τινι τῶν πολιῶν ἢ ἀμφίλογα, ἢ τῶν ἐντὸς ἢ τῶν ἐκτὸς Πελοποννάσου, αἶτε περὶ ὄρων αἶτε περὶ ἄλλου τινὸς, διακριθῆμεν. αἱ δὲ τις τῶν ξυμμάχων πόλις πόλει ἐρίζοι, ἐς πόλιν ἐλθεῖν, ἂν τινα ἴσαν ἀμφοῖν ταῖς πολιέσι δοκοίη. τοῖς δὲ ἔταις κατὰ πάτρια δικάζεσθαι.”

80. Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγεγένητο· καὶ ὅποσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον, διελύσαντο. κοινῇ δὲ ἤδη τὰ πράγματα τιθέμενοι, ἐψηφίσαντο κήρυκα καὶ πρεσβείαν παρ’ Ἀθηναίων μὴ προσδέχεσθαι, ἢν μὴ ἐκ Πελοποννήσου ἐξίωσι τὰ τείχη ἐκλιπόντες, καὶ μὴ ξυμβαίνειν τῷ μηδὲ πολεμεῖν ἀλλ’ ἢ ἅμα. καὶ τὰ τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον, καὶ ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία καὶ ὡς Περδίκκαν ἔπεμψαν ἀμφοτέροι πρέσβεις, καὶ ἀνέπεισαν Περδίκκαν ξυνομόσαι σφίσιν. οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ διανοεῖτο, ὅτι καὶ τοὺς Ἀργείους

εώρα· ἦν δὲ καὶ αὐτὸς τὸ ἀρχαῖον ἐξ Ἄργους. καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι τοὺς τε παλαιοὺς ὄρκους ἀνενεώσαντο καὶ ἄλλους ὤμοσαν. ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Ἀθηναίους οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις, τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος κελεύοντες ἐκλιπεῖν. οἱ δ' ὀρώντες ὀλίγοι πρὸς πλείους ὄντες τοὺς ξυμφύλακας, ἔπεμψαν Δημοσθένην τοὺς σφετέρους ἐξάζοντα. ὁ δὲ ἀφικόμενος καὶ ἀγωνά τινα πρόφασιν γυμνικὸν ἔξω τοῦ φρουρίου ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε τὸ ἄλλο φρούριον, ἀπέκλησε τὰς πύλας. καὶ ὕστερον Ἐπιδαυρίοις ἀνανεωσάμενοι τὰς σπονδὰς αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τεῖχισμα. 81. μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἀργείων ἀπόστασιν ἐκ τῆς ξυμμαχίας καὶ οἱ Μαντινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχοντες, ἔπειτ' οὐ δυνάμενοι ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφείσαν τῶν πόλεων. καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι, χίλιοι ἑκάτεροι, ξυστρατεύσαντες, τὰ τ' ἐν Σικυῶνι ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν αὐτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλθόντες, καὶ μετ' ἐκεῖνα ξυναμφότεροι ἤδη καὶ τὸν ἐν Ἄργει δῆμον κατέλυσαν, καὶ ὀλιγαρχία ἐπιτηδεῖα τοῖς Λακεδαιμονίοις κατέστη. καὶ πρὸς ἕαρ ἤδη ταῦτα ἦν, τοῦ χειμῶνος λήγοντος, καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

82. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Δικτιδιῆς τε οἱ ἐν Ἄθῳ ἀπέστησαν Ἀθηναίων πρὸς Χαλκιδέας, καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐν Ἀχαΐᾳ οὐκ ἐπιτηδεῖως πρότερον ἔχοντα καθίσταντο. καὶ Ἀργείων ὁ δῆμος, κατ' ὀλίγον ξυνιστάμενός τε καὶ ἀναθαρσήσας, ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις, τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας τῶν Λακεδαιμονίων· καὶ μάχης γενομένης ἐν τῇ πόλει ἐπεκράτησεν ὁ δῆμος, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε τοὺς δὲ ἐξήλασεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν αὐτοὺς μετεπέμποντο οἱ φίλοι, οὐκ ἦλθον

ἐκ πλειονος, ἀναβαλόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας ἐβοήθουν. καὶ ἐν Τεγῆα πυθόμενοι ὅτι νενίκηνται οἱ ὀλίγοι, προελθεῖν μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν δεομένων τῶν διαπεφευγόντων, ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπ' οἴκου τὰς γυμνοπαιδίας ἤγγον. καὶ ὕστερον ἐλθόντων πρέσβειων ἀπὸ τε τῶν ἐν τῇ πόλει ἀγγέλων καὶ τῶν ἕξω Ἀργείων, παρόντων τε τῶν ξυμμαχῶν, καὶ ῥηθέντων πολλῶν ἀφ' ἑκατέρων, ἔγνωσαν μὲν ἀδικεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς Ἄργος, διατριβαὶ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀργείων ἐν τούτῳ, φοβούμενος τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν πάλιν προσαγόμενός τε καὶ νομίζων μέγιστον ἂν σφᾶς ὠφελήσειν, τειχίζει μακρὰ τεῖχη ἐς θάλασσαν, ὅπως, ἣν τῆς γῆς εἴργωνται, ἢ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγῇ τῶν ἐπιτηδείων ὠφελῆ. ξυνήδεσαν δὲ τὸν τειχισμόν καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι πανδημεῖ, καὶ αὐτοὶ καὶ γυναῖκες καὶ οἰκέται, ἐτείχιζον· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηναίων αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες καὶ λιθουργοί. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

83. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι, ὡς ἦσθοντο τειχίζόντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ Ἄργος αὐτοὶ τε καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν Κορινθίων· ὑπῆρχε δὲ τι αὐτοῖς καὶ ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν πρασσόμενον. ἦγε δὲ τὴν στρατιὰν Ἄγισ ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα προϋπάρχειν οὐ προὐχώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τεῖχη ἐλόντες καὶ καταβαλόντες, καὶ Ὑσιὰς χωρίου τῆς Ἀργείας λαβόντες, καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἅπαντας οὓς ἔλαβον ἀποκτείναντες, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ Ἀργεῖοι ἐς τὴν Φλιασίαν, καὶ δηώσαντες ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ὑπεδέχοντο· οἱ

γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατόκητο. κατέκλησαν δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Μακεδονίας Ἀθηναῖοι Περδίκκων, ἐπικαλοῦντες τὴν τε πρὸς Ἀργείους καὶ Λακεδαιμονίους γενομένην ξυνωμοσίαν, καὶ ὅτι παρασκευασμένων αὐτῶν στρατιὰν ἄγειν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θράκης καὶ Ἀμφίπολιν, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγούντος, ἔψευστο τὴν ξυμμαχίαν καὶ ἡ στρατιὰ μάλιστα διελύθη ἐκείνου ἀπάραντος· πολέμιος οὖν ἦν. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα οὕτω, καὶ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

84. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Ἀλκιβιάδης τε πλεύσας ἐς Ἄργος ναυσὶν εἴκοσιν Ἀργείων τοὺς δοκούντας ἔτι ὑπόπτους εἶναι καὶ τὰ Λακεδαιμονίων φρονεῖν ἔλαβε τριακοσίους ἄνδρας, καὶ κατέθετο αὐτοὺς Ἀθηναῖοι ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους ὧν ἦρχον· καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν νῆσον Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑαυτῶν μὲν τριάκοντα, Χίαις δὲ ἕξ, Λεσβίαιν δὲ δυοῖν, καὶ ὀπλίταις ἑαυτῶν μὲν διακοσίους καὶ χιλίους καὶ τοξόταις τριακοσίους καὶ ἵπποτοξόταις εἴκοσι, τῶν δὲ ξυμμαχῶν καὶ νησιωτῶν ὀπλίταις μάλιστα πεντακοσίους καὶ χιλίους. οἱ δὲ Μήλιοι Λακεδαιμονίων μὲν εἰσιν ἄποικοι, τῶν δ' Ἀθηναίων οὐκ ἤθελον ὑπακούειν ὥσπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οὐδετέρων ὄντες ἠσύχαζον ἔπειτα, ὡς αὐτοὺς ἠνάγκαζον οἱ Ἀθηναῖοι δηοῦντες τὴν γῆν, ἐς πόλεμον φανερόν κατέστησαν. στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς τὴν γῆν αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης τε ὁ Λυκομήδους καὶ Τισίας ὁ Τισιμάχου, πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς, λόγους πρῶτον ποιησομένους ἔπεμψαν πρέσβεις. οὓς οἱ Μήλιοι πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον περὶ ὧν ἤκουσιν. οἱ δὲ τῶν

Ἀθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιαύδε. 85—111. “Ἐπει-
 “ δὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ λόγοι γίνονται, ὅπως δὴ
 “ μὴ ξυνεχεῖ ρήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα
 “ ἐσάπαξ ἀκούσαντες ἡμῶν ἀπατηθῶσι (γιγνώσκομεν
 “ γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ ὑμῶν ἢ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγή),
 “ ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε. καθ’
 “ ἕκαστον γὰρ καὶ μῆδ’ ὑμεῖς ἐνὶ λόγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ
 “ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως λέγεσθαι εὐθύς ὑπολαμβάνον-
 “ τες, κρίνετε. καὶ πρῶτον, εἰ ἀρέσκει ὡς λέγομεν, εἴ-
 “ πατε.” οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνεδροι ἀπεκρίναντο· 86.
 “ Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ’ ἡσυχίαν ἀλλήλους
 “ οὐ ψέγεται, τὰ δὲ τοῦ πολέμου παρόντα ἤδη καὶ οὐ
 “ μέλλοντα διαφέροντα αὐτοῦ φαίνεται. ὀρώμεν γὰρ
 “ αὐτούς τε κριτὰς ἦκοντας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων,
 “ καὶ τὴν τελευτὴν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ εἰκὸς περιγενο-
 “ μένοις μὲν τῷ δικαίῳ, καὶ δι’ αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι, πόλε-
 “ μον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ δουλείαν.”

87. ΑΘ. Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων
 λογιούμενοι ἢ ἄλλο τι ξυνήκετε ἢ ἐκ τῶν παρόντων καὶ
 ὧν ὀράτε περὶ σωτηρίας βουλευσόντες τῇ πόλει, παυοί-
 μεθ’ ἅν· εἰ δ’ ἐπὶ τοῦτο, λέγοιμεν ἅν.

88. ΜΗΛ. Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη ἐν τῷ τοιῷδε
 καθεστῶτας ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγοντας καὶ δοκοῦντας τρέ-
 πεσθαι· ἢ μέντοι ξύνοδος καὶ περὶ σωτηρίας ἦδε πάρ-
 εστι, καὶ ὁ λόγος ᾧ προκαλεῖσθε τρόπῳ, εἰ δοκεῖ, γιγ-
 νέσθω.

89. ΑΘ. Ἡμεῖς τοίνυν οὔτε αὐτοὶ μετ’ ὀνομάτων
 καλῶν, ὡς ἢ δικαίως τὸν Μῆδον καταλύσαντες ἄρχομεν
 ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα, λόγων μῆκος ἄπιστον
 παρέξομεν· οὐθ’ ὑμᾶς ἀξιούμεν, ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων
 ἄποικοι ὄντες οὐ ξυνεστρατεύσατε, ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἡδι-

κήκατε, λέγοντας οἶεσθαι πείσειν, τὰ δυνατὰ δ' ἐξ ὧν ἐκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν διαπράσσεσθαι, ἐπιστάμενους πρὸς εἰδότας ὅτι δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρινεται, δυνατὰ δὲ οἱ προὔχοντες πρᾶσσουσι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ζυγχωροῦσιν.

90. ΜΗΛ. Ἡμεῖς δὴ νομίζομέν γε χρήσιμον (ἀνάγκη γάρ, ἐπειδὴ ὑμεῖς οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον τὸ ξυμφέρον λέγειν ὑπέθεσθε) μὴ καταλύειν ὑμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τῷ αἰεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνομένῳ εἶναι τὰ εἰκότα [καὶ] δίκαια, καὶ τι καὶ ἐντὸς τοῦ ἀκριβοῦς πείσονται τινὰ ὠφεληθῆναι. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἦσσαν τοῦτο, ὅσῳ καὶ ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ σφαλέντες ἂν τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γένοισθε.

91. ΑΘ. Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἣν καὶ παυθῆ, οὐκ ἀθυμοῦμεν τὴν τελευταίην· οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὥσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὗτοι δεινοὶ τοῖς νικηθείσιν. ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ὁ ἀγὼν, ἀλλ' ἦν οἱ ὑπήκοοι που τῶν ἀρξάντων αὐτοὶ ἐπιθέμενοι κρατήσωσιν. καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφείσθω κινδυνεύεσθαι· ὡς δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ τε πάρεσμεν τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν τοὺς λόγους ἐροῦμεν τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώσομεν, βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑμῶν ἄρξαι, χρησίμως δ' ὑμᾶς ἀμφοτέροις σωθῆναι.

92. ΜΗΛ. Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν ξυμβαίῃ ἡμῖν δουλεύσαι, ὥσπερ καὶ ὑμῖν ἄρξαι ;

93. ΑΘ. Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα παθεῖν ὑπακούσαι ἂν γένοιτο, ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθειραντες ὑμᾶς κερδαίνομεν ἂν.

94. ΜΗΛ. Ὡστε δὲ ἡσυχίαν ἄγοντας ἡμᾶς φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ πολεμίων, ξυμμάχους δὲ μηδετέρων, οὐκ ἂν δέξαισθε ;

95. ΑΘ. Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἢ ἔχθρα ὑμῶν, ὅσον ἢ φιλία μὲν ἀσθενείας τὸ δὲ μῖσος δυνάμειος παράδειγμα τοῖς ἀρχομένοις δηλούμενον.

96. ΜΗΛ. Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως οἱ ὑπήκοοι τὸ εἶκος, ὥστε τοὺς τε μὴ προσήκοντας, καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολλοὶ καὶ ἀποστάντες τινὲς κεχείρωνται, ἐς τὸ αὐτὸ τιθέασιν ;

97. ΑΘ. Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγούνηται, κατὰ δύναμιν δὲ τοὺς μὲν περιγίγνεσθαι, ἡμᾶς δὲ φόβῳ οὐκ ἐπιέναι· ὥστε, ἔξω καὶ τοῦ πλεόνων ἄρξαι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν διὰ τὸ καταστραφῆναι ἂν παράσχοιτε, ἄλλως τε καὶ νησιῶται ναυκρατόρων, καὶ ἀσθενέστεροι ἐτέρων ὄντες, εἰ μὴ περιγένοισθε.

98. ΜΗΛ. Ἐν δ' ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν ; δεῖ γὰρ αὖ καὶ ἐνταῦθα, ὥσπερ ὑμεῖς τῶν δικαίων λόγων ἡμᾶς ἐκβιβάσαντες τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ ὑπακούειν πείθετε, καὶ ἡμᾶς τὸ ἡμῖν χρήσιμον διδάσκοντας, εἰ τυγχάνει καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ξυμβαῖνον, πειρᾶσθαι πείθειν. ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι, πῶς οὐ πολεμώσεσθε αὐτοὺς, ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες ἡγήσωνται ποτε ὑμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἤξειν ; κὰν τούτῳ τί ἄλλο ἢ τοὺς μὲν ὑπάρχοντας πολεμίους μεγαλύνετε, τοὺς δὲ μηδὲ μελλήσοντας γενέσθαι ἄκοντας ἐπάγεσθε ;

99. ΑΘ. Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τούτους δεινοτέρους, ὅσοι ἡπειρῶται που ὄντες τῷ ἐλευτέρῳ πολλὴν τὴν διαμέλλησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς ποιήσονται, ἀλλὰ τοὺς νησιώτας τέ που ἀνάρκτους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἤδη τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένους. οὗτοι γὰρ πλείστ' ἂν τῷ ἀλογίστῳ ἐπιτρέψαντες σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς προὔπτον κίνδυνον καταστήσειαν.

100. ΜΗΛ. Ἡ που ἄρα, εἰ τοσαύτην γε ὑμεῖς τε

μὴ παυθῆναι ἀρχῆς καὶ οἱ δουλεύοντες ἤδη ἀπαλλαγῆναι τὴν παρακινδύνευσιν ποιοῦνται, ἡμῖν γε τοῖς ἔτι ἐλευθέροις πολλὴ κακότης καὶ δειλία μὴ πᾶν πρὸ τοῦ δουλεύσαι ἐπεξελεθῆιν.

101. ΑΘ. Οὐκ ἦν γε σωφρόνως βουλευήσθε· οὐ γὰρ περὶ ἀνδραγαθίας ὁ ἀγὼν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν, μὴ αἰσχύνῃν ὀφλεῖν, περὶ δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἢ βουλῇ, πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῶ μὴ ἀνθίστασθαι.

102. ΜΗΛ. Ἄλλ' ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολέμων ἔστιν ὅτε κοινοτέρας τὰς τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ διαφέρων ἑκατέρων πλῆθος. καὶ ἡμῖν τὸ μὲν εἶξαι εὐθὺς ἀνέλπιστον, μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου ἔτι καὶ στῆναι ἐλπίς ὀρθῶς.

103. ΑΘ. Ἐλπίς δὲ κινδύνῳ παραμύθιον οὔσα τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας χρωμένους αὐτῇ, κὰν βλάβῃ, οὐ καθεῖλεν· τοῖς δ' ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρρίπτουσι (δάπανος γὰρ φύσει) ἅμα τε γινώσκειται σφαλόντων, καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι φυλάσσεται τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν, οὐκ ἐλλείπει. ὁ ὑμεῖς, ἀσθενεῖς τε καὶ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες, μὴ βούλεσθε παθεῖν, μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἷς παρὸν ἀνθρωπεύς ἔτι σώζεσθαι ἐπειδὰν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλίπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καθίστανται, μαντικὴν τε καὶ χρησμοὺς καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ' ἐλπίδων λυμαίνεται.

104. ΜΗΛ. Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς (εὖ ἴστε) νομίζομεν πρὸς δυνάμιν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ ἐκ τοῦ θεοῦ μὴ ἐλασσωσεσθαι, ὅτι ὅσοι πρὸς οὐ δικαίους ἰστάμεθα, τῆς δὲ δυνάμεως τῷ ἐλλείποντι τὴν Λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμμαχίαν προσέσεσθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν, καὶ εἰ μὴ του ἄλλου, τῆς γε

ξυγγενείας ἔνεκα καὶ αἰσχύνη βοηθεῖν. καὶ οὐ παντά-
πασιν οὕτως ἀλόγως θρασυνόμεθα.

105. ΑΘ. Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς οἴομεθα λελείψεσθαι· οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀν-
θρωπείας τῶν μὲν ἐς τὸ θεῖον νομίσεως τῶν δ' ἐς σφᾶς
αὐτοὺς βουλήσεως δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν. ἡγούμεθα
γὰρ τό τε θεῖον δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε σαφῶς διὰ παν-
τὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας, οὐ ἂν κρατῇ, ἄρχειν· καὶ
ἡμεῖς οὔτε θέντες τὸν νόμον οὔτε κειμένῳ πρῶτοι χρη-
σάμενοι, ὄντα δὲ παραλαβόντες καὶ ἐσόμενον ἐς αἰὲ
καταλείψοντες, χρώμεθα αὐτῷ, εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἂν καὶ
ἄλλους ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν γενομένους δρῶντας ἂν
αὐτό. καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ
φοβούμεθα ἐλασσωσεσθαι· τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους
δόξης, ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε
αὐτοὺς, μακαρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον οὐ ζηλοῦμεν
τὸ ἄφρον. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς σφᾶς μὲν αὐτοὺς
καὶ τὰ ἐπιχώρια νόμιμα πλείστα ἀρετῇ χρῶνται· πρὸς
δὲ τοὺς ἄλλους πολλὰ ἂν τις ἔχων εἰπεῖν ὡς προσφέ-
ρονται, ξυνελὼν μάλιστ' ἂν δηλώσειεν ὅτι ἐπιφανέστατα
ὦν ἴσμεν τὰ μὲν ἡδέα καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα
δίκαια. καίτοι οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας νῦν ἀλόγου σωτη-
ρίας ἢ τοιαύτη διάνοια.

106. ΜΗΛ. Ἡμεῖς δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἤδη καὶ μά-
λιστα πιστεύομεν τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν, Μηλίους ἀποί-
κους ὄντας μὴ βουλήσεσθαι προδόντας τοῖς μὲν εὔνοις
τῶν Ἑλλήνων ἀπίστους καταστῆναι, τοῖς δὲ πολεμίοις
ὠφελίμους.

107. ΑΘ. Οὐκουν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μὲν μετὰ
ἀσφαλείας εἶναι, τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν μετὰ κινδύνου

δραῖσθαι· ὁ Λακεδαιμόνιοι ἤκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν.

108. ΜΗΛ. Ἄλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τε ἡμῶν ἔνεκα μᾶλλον ἠγοῦμεθ' ἂν ἐγχειρίσασθαι αὐτοὺς, καὶ βεβαιότερους ἢ ἐς ἄλλους νομιεῖν, ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔργα τῆς Πελοποννήσου ἐγγὺς κείμεθα, τῆς δὲ γνώμης τῷ ξυγγενεῖ πιστότεροι ἐτέρων ἐσμέν.

109. ΑΘ. Τὸ δ' ἐχρὸν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ τὸ εὖνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ' ἢ τῶν ἔργων τις δυνάμει πολὺ προὔχη· ὁ Λακεδαιμόνιοι καὶ πλεῖόν τι τῶν ἄλλων σκοποῦσιν. τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς ἀπιστία καὶ μετὰ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλας ἐπέρχονται, ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσόν γε αὐτοὺς ἡμῶν ναυκρατόρων ὄντων περαιωθῆναι.

110. ΜΗΛ. Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι· πολὺ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, δι' οὗ τῶν κρατούντων ἀπορώτερος ἢ λῆψις ἢ τῶν λαθεῖν βουλομένων ἢ σωτηρία. καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο, τράποιντ' ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ Βρασίδας ἐπήλθεν· καὶ οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης μᾶλλον ἢ τῆς οἰκειότερας ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς ὁ πόνος ὑμῖν ἔσται.

111. ΑΘ. Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις ἂν τι γένοιτο καὶ ὑμῖν, καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοσιν ὅτι οὐδ' ἀπὸ μιᾶς πώποτε πολιορκίας Ἀθηναῖοι δι' ἄλλων φόβον ἀπεχώρησαν. ἐνθυμούμεθα δὲ ὅτι, φήσαντες περὶ σωτηρίας βουλεύσειν, οὐδὲν ἐν τοσούτῳ λόγῳ εἰρήκατε ᾧ ἄνθρωποι ἂν πιστεύσαντες νομίσαιεν σωθήσεσθαι, ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν ἰσχυρότατα ἐλπιζόμενα μέλλεται, τὰ δ' ὑπάρχοντα βραχέα πρὸς τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα περιγίγνεσθαι.

πολλήν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρέχετε, εἰ μὴ μετα-
στησάμενοι ἔτι ἡμᾶς ἄλλο τι τῶνδε σωφρονέστερον
γνώσεσθε. οὐ γὰρ δὴ ἐπὶ γε τὴν ἐν τοῖς αἰσχροῖς καὶ
προϋπτοῖς κινδύνοις πλείστα διαφθείρουσαν ἀνθρώπους
αἰσχύνην τρεψέσθε. πολλοῖς γὰρ προορωμένοις ἔτι ἐς
οἶα φέρονται, τὸ αἰσχρὸν καλούμενον ὀνόματος ἐπαγω-
γοῦ δυνάμει ἐπεσπάσατο, ἡσσηθεῖσι τοῦ ῥήματος, ἔργω
ξυμφοραῖς ἀνηκέστοις ἐκόντας περιπεσεῖν, καὶ αἰσχύνην
αἰσχίω μετὰ ἀνοίας ἢ τύχης προσλαβεῖν. ὁ ὑμεῖς, ἦν εὖ
βουλεύησθε, φυλάξεσθε, καὶ οὐκ ἀπρεπὲς νομιεῖτε πό-
λεως τε τῆς μεγίστης ἡσθᾶσθαι μέτρια προκαλουμένης,
ξυμμάχους γενέσθαι, ἔχοντας τὴν ὑμετέραν αὐτῶν, ὑπο-
τελεῖς, καὶ δοθείσης αἰρέσεως πολέμου πέρι καὶ ἀσφα-
λείας μὴ τὰ χεῖρω φιλονεικῆσαι· ὡς οἴτινες τοῖς μὲν
ἴσοις μὴ εἴκουσι, τοῖς δὲ κρείσσοσι καλῶς προσφέρον-
ται, πρὸς δὲ τοὺς ἡσσοὺς μέτριοί εἰσι, πλείστ' ἂν ὀρ-
θοῖντο. σκοπεῖτε οὖν καὶ μεταστάντων ἡμῶν, καὶ ἐνθυ-
μείσθε πολλάκις ὅτι περὶ πατρίδος βουλευέσθε, ἦν μιᾶς
πέρι καὶ ἐς μίαν βουλὴν τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορθώ-
σασαν ἔσται.

112. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων·
οἱ δὲ Μήλιοι κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἔδοξεν
αὐτοῖς παραπλήσια καὶ ἀντέλεγον, ἀπεκρίναντο τάδε·
“ Οὐτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἅπερ καὶ τὸ πρῶτον, ὦ Ἀθη-
“ ναῖοι, οὐτ' ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως ἐπτακόσια ἔτη ἤδη
“ οἰκουμένης τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα, ἀλλὰ τῇ τε
“ μέχρι τοῦδε σωζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θεοῦ αὐτὴν καὶ τῇ
“ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ Λακεδαιμονίων τιμωρία πι-
“ στεύοντες πειρασόμεθα σώζεσθαι. προκαλούμεθα δὲ
“ ὑμᾶς φίλοι μὲν εἶναι, πολέμιοι δὲ μηδετέροις, καὶ ἐκ
“ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρῆσαι σπονδὰς ποιησαμένους, αἰ-

“τινες δοκοῦσιν ἐπιτήδειοι εἶναι ἀμφοτέροις.” 113. Οἱ μὲν δὲ Μήλιοι τοσσαῦτα ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων ἔφασαν, “Ἄλλ’ οὖν μόνον γε ἀπὸ τούτων τῶν βουλευμάτων, ὡς ἡμῖν δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὀρωμένων σαφέστερα κρίνετε, τὰ δὲ ἀφανῆ τῷ βούλεσθαι ὡς γιγνόμενα ἤδη θεᾶσθε, καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι πλείστον δὲ παραβεβλημένοι καὶ πιστεύσαντες πλείστον καὶ σφαλῆσεσθε.” 114. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐς τὸ στράτευμα· οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ὑπήκουον οἱ Μήλιοι, πρὸς πόλεμον εὐθύς ἐτρέποντο, καὶ διελόμενοι κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς Μηλίους. καὶ ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων καταλιπόντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ. οἱ δὲ λειπόμενοι παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὸ χωριον.

115. Καὶ Ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν, καὶ λοχισθέντες ὑπὸ τε Φλιασίων καὶ τῶν σφετέρων φυγάδων, διεφθάρησαν ὡς ὀγδοήκοντα. καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίων πολλὴν λείαν ἔλαβον· καὶ Λακεδαιμόνιοι δι’ αὐτὸ, τὰς μὲν σπονδὰς οὐδ’ ὡς ἀφέντες, ἐπολέμουν αὐτοῖς, ἐκήρυξαν δὲ εἴ τις βούλεται παρὰ σφῶν Ἀθηναίους ληΐζεσθαι. καὶ Κορίνθιοι ἐπολέμησαν ἰδίων τινῶν διαφορῶν ἕνεκα τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δ’ ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἠσύχαζον. εἶλον δὲ καὶ οἱ Μήλιοι τῶν Ἀθηναίων τοῦ περιτειχίσματος τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν, προσβαλόντες νυκτὸς, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν, καὶ ἐσενεγκάμενοι σῖτόν τε καὶ ἕσα πλείστα ἐδύναντο χρήσιμα ἀναχωρήσαντες ἠσύχαζον· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἄμεινον τὴν φυλακὴν τὸ ἔπειτα παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

116. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι μελλήσαντες ἐς τὴν Ἀργεῖαν στρατεύειν, ὡς αὐτοῖς τὰ διαβατήρια ἱερά ἐν τοῖς ὁρίοις οὐκ ἐγίγνετο, ἀνεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐν τῇ πόλει τινὰς ὑποτοπήσαντες τοὺς μὲν ξυνέλαβον, οἱ δ' αὐτοὺς καὶ διέφυγον. καὶ οἱ Μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὐθις καθ' ἕτερόν τι τοῦ περιτειχίσματος εἶλον τῶν Ἀθηναίων, παρόντων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων. καὶ ἐλθούσης στρατιᾶς ὕστερον ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄλλης, ὡς ταῦτα ἐγίγνετο, ἧς ἦρχε Φιλοκράτης ὁ Δημέου, καὶ κατὰ κράτος ἤδη πολιορκούμενοι, γενομένης καὶ προδοσίας τινὸς ἀφ' ἑαυτῶν, ξυνεχώρησαν τοῖς Ἀθηναίοις ὥστ' ἐκείνους περὶ αὐτῶν βουλευῆσαι. οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μηλίων ὅσους ἠβῶντας ἔλαβον, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν. τὸ δὲ χωρίον αὐτοὶ ὤκησαν, ἀποίκους ὕστερον πεντακοσίους πέμψαντες.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ

5.

ΤΟΥ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὐθις μείζονι παρασκευῇ τῆς μετὰ Λάχης καὶ Εὐρυμέδοντος ἐπὶ Σικελίαν πλεύσαντες καταστρέψασθαι, εἰ δύναιντο, ἅπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς νήσου καὶ τῶν ἐνοικούντων τοῦ πλήθους καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, καὶ ὅτι οὐ πολλῶ τινὶ ὑποδέεστερον πόλεμον ἀνηροῦντο ἢ τὸν πρὸς Πελοποννησίους. Σικελίας γὰρ περίπλους μὲν ἐστὶν ὀκτάδι οὐ πολλῶ τινὶ ἔλασσον ἢ ὀκτῶ ἡμερῶν, καὶ τοσαύτη οὐσα ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ τῆς θαλάσσης διείργεται τὸ μὴ ἡπειρος οὐσα· 2. ὠκίσθη δὲ ᾧδε τὸ ἀρχαῖον, καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμπαντα. παλαιότατοι μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας Κύκλωπες καὶ Λαιστρυγόνες οἰκῆσαι, ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν, οὔτε ὀπόθεν εἰσηλθον ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν· ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται καὶ ὡς ἕκαστός πη γινώσκει περὶ αὐτῶν. Σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὡς μὲν αὐτοὶ φασι, καὶ πρότεροι διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι, ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια εὐρίσκεται, Ἰβηρες ὄντες καὶ ἀπὸ τοῦ Σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν Ἰβηρία ὑπὸ Λιγύων ἀναστάντες. καὶ ἀπ' αὐτῶν Σικανία τότε ἢ νῆσος ἐκαλεῖτο, πρότερον Τρινακρία καλουμένη· οἰκοῦσι δὲ ἔτι καὶ νῦν τὰ πρὸς ἐσπέραν τὴν Σικελίαν. Ἰλίου δὲ ἀλισκομένου τῶν Τρώων τινὲς διαφυγόντες Ἀχαιοὺς πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν, καὶ ὄμοροι τοῖς Σικανοῖς οἰκῆσαντες ξύμπαντες μὲν Ἐλυμοι

ἐκλήθησαν, πόλεις δ' αὐτῶν Ἐρυξ τε καὶ Ἐγεστα. προσξυνώκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Φωκέων τινὲς τῶν ἀπὸ Τροίας τότε, χειμῶνι ἐς Λιβύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς Σικελίαν ἀπ' αὐτῆς κατενεχθέντες. Σικελοὶ δ' ἐξ Ἰταλίας (ἐνταῦθα γὰρ ὄκουν) διέβησαν ἐς Σικελίαν, φεύγοντες Ὀπικᾶς, ὡς μὲν εἰκὸς καὶ λέγεται, ἐπὶ σχεδιῶν, τηρήσαντες τὸν πορθμὸν κατιόντος τοῦ ἀνέμου, τάχα ἂν δὲ καὶ ἄλλως πως ἐσπλεύσαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοὶ, καὶ ἡ χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ βασιλέως τινὸς Σικελῶν, τοῦνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη. ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν Σικελίαν στρατὸς πολὺς τοὺς τε Σικανοὺς κρατοῦντες μάχῃ ἀνέστειλαν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἐσπέρια αὐτῆς, καὶ ἀντὶ Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ὄκησαν ἔχοντες, ἐπεὶ διέβησαν, ἔτη ἐγγὺς τριακόσια πρὶν Ἑλλήνας ἐς Σικελίαν ἐλθεῖν· ἔτι δὲ καὶ νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν. ὄκουν δὲ καὶ Φοίνικες περὶ πᾶσαν μὲν τὴν Σικελίαν ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσῃ ἀπολαβόντες καὶ τὰ ἐπικείμενα νησίδια ἐμπορίας ἔνεκεν τῆς πρὸς τοὺς Σικελούς· ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἕλληνες πολλοὶ κατὰ θάλασσαν ἐπεσέπλεον, ἐκλιπόντες τὰ πλείω, Μοτύην καὶ Σολόεντα καὶ Πάνορμον ἐγγὺς τῶν Ἐλύμων ξυνοικίσαντες ἐνέμοντο, ξυμμαχία τε πίσυνοι τῇ τῶν Ἐλύμων, καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ἐλάχιστον πλοῦν Καρχηδῶν Σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι μὲν οὖν τοσοῖδε Σικελίαν καὶ οὕτως ὄκησαν.

3. Ἑλλήνων δὲ πρῶτοι Χαλκιδῆς ἐξ Εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ Νάξον ὄκισαν, καὶ Ἀπόλλωνος ἀρχηγέτου βωμὸν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεως ἐστίν, ἰδρύσαντο, ἐφ' ᾧ, ὅταν ἐκ Σικελίας θεωροὶ πλέωσι, πρῶτον θύουσιν. Συρακούσας δὲ τοῦ ἐχομένου

ἔτους Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ Ἐκρινίου ᾤκισε, Σικελοὺς ἐξέλασας πρῶτον ἐκ τῆς νήσου, ἐν ἧ νῦν οὐκέτι περικλυζομένη ἢ πόλις ἢ ἐντός ἐστίν· ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω προστειχισθεῖσα πολυάνθρωπος ἐγένετο. Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς ἐκ Νάξου ὀρμηθέντες, ἔπει πέμπτῳ μετὰ Συρακούσας οἰκισθεῖσας, Λεοντίνοὺς τε, πολέμῳ τοὺς Σικελοὺς ἐξέλασαντες, οἰκίζουσι, καὶ μετ' αὐτοὺς Κατάνην· οἰκιστὴν δὲ αὐτοῖς Καταναῖοι ἐποίησαντο Εὐαρχον. 4. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λάμις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἄγων ἐς Σικελίαν ἀφίκετο, καὶ ὑπὲρ Παντακίου τε ποταμοῦ Τρώτιλόν τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας, καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐς Λεοντίνοὺς ὀλίγον χρόνον συμπολιτεύσας, καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεσὼν καὶ Θάψον οἰκίσας αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει· οἱ δὲ ἄλλοι ἐκ τῆς Θάψου ἀναστάντες, Ὑβλωνος βασιλέως Σικελοῦ προδόντος τὴν χώραν καὶ καθηγησαμένου, Μεγαρέας ᾤκισαν τοὺς Ὑβλαίους κληθέντας. καὶ ἔτη οἰκῆσαντες πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια ὑπὸ Γέλωνος τυράννου Συρακοσίων ἀνέστησαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι, ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκῆσαι, Πάμιλλον πέμψαντες Σελινούντα κτίζουσιν· καὶ ἐκ Μεγάρων, τῆς μητροπόλεως οὔσης αὐτοῖς ἐπελθὼν ξυγκατόκισεν. Γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ Ῥόδου καὶ Ἐντιμος ἐκ Κρήτης ἐποίκουσ ἀγαγόντες κοινῇ ἔκτισαν, ἔπει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ Συρακουσῶν οἰκισιν. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ τοῦ ὄνομα ἐγένετο, τὸ δὲ χωρίον, οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ καὶ ὁ πρῶτον ἐτειχίσθη, Λίνδιοι καλεῖται. νόμιμα δὲ Δωρικὰ ἐτέθη αὐτοῖς. ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μετὰ τὴν σφετέραν οἰκισιν Γελῶσι Ἀκράγαντα ᾤκισαν, τὴν μὲν πόλιν ἀπὸ τοῦ Ἀκράγαντος ποταμοῦ ὀνομάσαντες,

οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες Ἀριστόνου καὶ Πυστίλου, νόμιμα δὲ τὰ Γελφῶν δόντες. Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικίᾳ Χαλκιδικῆς πόλεως ληστῶν ἀφικομένων ᾠκίσθη, ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ Χαλκίδος καὶ τῆς ἄλλης Εὐβοίας πλῆθος ἔλθον συγκατενεύμαντο τὴν γῆν· καὶ οἰκισταὶ Περιήρης καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν ἀπὸ Κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ Χαλκίδος. ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι δρεπανοειδὲς τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστὶ, τὸ δὲ δρέπανον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν· 5. ὕστερον δὲ αὐτοὶ μὲν ὑπὸ Σαμίων καὶ ἄλλων Ἰώνων ἐκπίπτουσιν, οἱ Μήδους φεύγοντες προσέβαλον Σικελίᾳ, τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας Ῥηγίνων τύραννος οὐ πολλῶ ὕστερον ἐκβαλὼν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς συμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας, Μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος ἀνωνόμασεν. καὶ Ἰμέρα ἀπὸ Ζάγκλης ᾠκίσθη ὑπὸ Εὐκλείδου καὶ Σίμου καὶ Σάκωνος, καὶ Χαλκιδῆς μὲν οἱ πλεῖστοι ἦλθον ἐς τὴν ἀποικίαν, ξυνᾠκίσαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ Συρακουσῶν φυγάδες στάσει νικηθέντες, οἱ Μυλητίδαι καλούμενοι· καὶ φωνὴ μὲν μεταξὺ τῆς τε Χαλκιδέων καὶ Δωρίδος ἐκράθη, νόμιμα δὲ τὰ Χαλκιδικὰ ἐκράτησεν. Ἄκραι δὲ καὶ Κασμένοι ὑπὸ Συρακοσίων ᾠκίσθησαν, Ἄκραι μὲν ἐβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ Συρακούσας, Κασμένοι δὲ ἐγγὺς εἴκοσι μετὰ Ἄκρας. καὶ Καμάρινα τὸ πρῶτον ὑπὸ Συρακοσίων ᾠκίσθη, ἔτεσιν ἐγγύτατα πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Συρακουσῶν κτίσιν· οἰκισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ Μενέκωλος. ἀναστάτων δὲ Καμαριναίων γενομένων πολέμῳ ὑπὸ Συρακοσίων δι' ἀπόστασιν, χρόνῳ Ἰπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα ἀνδρῶν Συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν τὴν γῆν τὴν Καμαριναίων, αὐτὸς οἰκιστῆς γενό-

μενος κατώκισε Καμάριναν. καὶ αὖθις ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη τὸ τρίτον κατωκίσθη ὑπὸ Γέλωνος.

6. Τοσαῦτα ἔθνη Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων Σικελίαν ᾠκει, καὶ ἐπὶ τοσῆνδε οὖσαν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύειν ᾠρμητο, ἐφίεμενοι μὲν τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει τῆς πάσης ἄρξειν, βοηθεῖν δὲ ἅμα εὐπρεπῶς βουλόμενοι τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι καὶ τοῖς προσγεγενημένοις ξυμμάχοις. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξώρμησαν Ἐγεσταίων τε πρέσβεις παρόντες καὶ προθυμότερον ἐπικαλούμενοι. ὄμοροι γὰρ ὄντες τοῖς Σελινουντίοις ἐς πόλεμον καθέστασαν περὶ τε γαμικῶν τιῶν καὶ περὶ γῆς ἀμφισβητήτου, καὶ οἱ Σελινούντιοι Συρακοσίους ἐπαγόμενοι ξυμμάχους κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· ὥστε τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχης καὶ τοῦ προτέρου πολέμου Λεοντίνων οἱ Ἐγεσταῖοι ξυμμαχίαν ἀναμνησκόντες τοὺς Ἀθηναίους ἐδέοντο σφίσι ναῦς πέμψαντας ἐπαμῦναι, λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ καὶ κεφάλαιον, εἰ Συρακόσιοι Λεοντίνους τε ἀναστήσαντες ἀτιμώρητοι γενήσονται, καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείροντες αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σχήσουσι, κίνδυνον εἶναι μὴ ποτε μεγάλη παρασκευῇ Δωριῆς τε Δωριεῦσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ ἅμα ἄποικοι τοῖς ἐκπέμψασι Πελοποννησίοις βοηθήσαντες καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσιν· σῶφρον δ' εἶναι μετὰ τῶν ὑπολοίπων ἔτι ξυμμάχων ἀντέχει τοῖς Συρακόσιοις, ἄλλως τε καὶ χρήματα σφῶν παρεξόντων ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. ὦν ἀκούοντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε Ἐγεσταίων πολλάκις λεγόντων καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς, ἐψηφίσαντο, πρέσβεις πέμψαντες πρῶτον ἐς τὴν Ἐγεσταν, περὶ τε τῶν χρημάτων σκεψομένους, εἰ ὑπάρχει, ὥσπερ φασίν, ἐν τῷ κοινῷ καὶ

ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα πρὸς τοὺς Σελι-
νουντίους, ἐν ὧτῳ ἐστὶν, εἰσομένους.

7. Καὶ οἱ μὲν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀπεστάλη-
σαν ἐς τὴν Σικελίαν· Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χει-
μῶνος καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν Κορινθίων, στρατεύσαν-
τες ἐς τὴν Ἀργεῖαν τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολλὴν καὶ
σίτον ἀνεκομίσαντό τινα ζεύγη κομίσαντες, καὶ ἐς Ὀρ-
νεάς κατοικίσαντες τοὺς Ἀργείων φυγάδας, καὶ τῆς ἄλ-
λης στρατιᾶς παρακαταλιπόντες αὐτοῖς ὀλίγους, καὶ
σπεισάμενοί τινα χρόνον, ὥστε μὴ ἀδικεῖν Ὀρνεάτας καὶ
Ἀργείους τὴν ἀλλήλων, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐπ'
οἴκου. ἐλθόντων δὲ Ἀθηναίων οὐ πολλῶ ὕστερον ναυσὶ
τριάκοντα καὶ ἑξακοσίοις ὀπλίταις, οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν
Ἀθηναίων πανστρατιᾷ ἐξελθόντες τοὺς ἐν Ὀρνεαῖς μίαν
ἡμέραν ἐπολιόρκουν· ὑπὸ δὲ νύκτα ἀνλισαμένου τοῦ
στρατεύματος ἀποθεν ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν Ὀρνεῶν.
καὶ τῇ ὕστεραίᾳ οἱ Ἀργεῖοι, ὡς ἦσθοντο, κατασκάψαν-
τες τὰς Ὀρνεὰς ἀνεχώρησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον
ταῖς ναυσὶν ἐπ' οἴκου.

Καὶ ἐς Μεθώνην τὴν ὄμορον Μακεδονία ἰππέας κατὰ
θάλασσαν κομίσαντες Ἀθηναῖοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ
Μακεδόνων τοὺς παρὰ σφίσι φυγάδας, ἐκακούργουν τὴν
Περδίκκου. Λακεδαιμόνιοι δὲ πέμψαντες παρὰ Χαλκι-
δέας τοὺς ἐπὶ Θράκης, ἄγοντας πρὸς Ἀθηναίους δεχημέ-
ρους σπονδὰς, ξυμπολεμεῖν ἐκέλευον Περδίκκα· οἱ δ' οὐκ
ἤθελον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἔκτον καὶ δέκατον ἔτος
ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

8. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, ἅμα ἦρι, οἱ τῶν
Ἀθηναίων πρέσβεις ἦκον ἐκ τῆς Σικελίας, καὶ οἱ Ἐγεσ-
ταῖοι μετ' αὐτῶν, ἄγοντες ἑξήκοντα τάλαντα ἀσήμου ἀρ-
γυρίου ὡς ἐς ἑξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθὸν, ἃς ἔμελλον

δείσασθαι πέμπειν. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκκλησίαν ποιήσαντες, καὶ ἀκούσαντες τῶν τε Ἐγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβων τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ, καὶ περὶ τῶν χρημάτων, ὡς εἶη ἐτοῖμα ἔν τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τοῖς κοινοῖς, ἐψηφίσαντο ναῦς ἐξήκοντα πέμπειν ἐς Σικελίαν καὶ στρατηγοὺς αὐτοκράτορας Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου καὶ Λάμαχον τὸν Ξενοφάνους, βοηθοὺς μὲν Ἐγεσταίοις πρὸς Σελινουντίους, ξυγκατοικίσαι δὲ καὶ Λεοντίνους, ἣν τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ πολέμου, καὶ τὰλλα τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράξαι ὅπῃ ἂν γινώσκωσιν ἄριστα Ἀθηναίοις. μετὰ δὲ τοῦτο ἡμέρᾳ πέμπτῃ ἐκκλησία αὖθις ἐγένετο, καθ' ὃ τι χρὴ τὴν παρασκευὴν ταῖς ναυσὶ τάχιστα γίνεσθαι, καὶ τοῖς στρατηγοῖς, εἴ του προσδέοιντο ψηφισθῆναι ἐς τὸν ἔκπλον. καὶ ὁ Νικίας ἀκούσιος μὲν ἡρημένος ἄρχειν, νομίζων δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβουλευσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχείᾳ καὶ εὐπρεπεὶ τῆς Σικελίας ἀπάσης, μεγάλου ἔργου, ἐφίεσθαι, παρελθὼν ἀποτρέψαι ἐβούλετο, καὶ παρῆνει τοῖς Ἀθηναίοις τοιαύδε.

9—14. “ Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἦδε ξυνελέγη, καθ' ὃ τι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχείᾳ βουλήῃ περὶ μεγάλων πραγμάτων, ἀνδράσιν ἀλλοφύλοις πειθομένους, πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. καίτοι ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ἦσσον ἐτέρων περὶ τῷ ἔμαντοῦ σώματι ὀρρώδῳ, νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι, ὃς ἂν καὶ τοῦ σώματός τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῆται· μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ τὰ τῆς πόλεως δι' ἑαυτὸν βούλοιο ὀρθοῦσθαι· ὅμως δὲ οὔτε ἐν τῷ πρότερον

“ χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρὰ γνώμην, οὔτε
 “ νῦν, ἀλλὰ ἢ ἂν γιγνώσκω βέλτιστα, ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν
 “ τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους ἀσθενῆς ἂν μου ὁ λόγος εἴη,
 “ εἰ τά τε ὑπάρχοντα σώζειν παραινοίην καὶ μὴ τοῖς ἐτοι-
 “ μοις περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων κινδυνεύειν· ὡς δὲ
 “ οὔτε ἐν καιρῷ σπεύδετε οὔτε ῥαδιά ἐστι κατασχεῖν ἐφ’
 “ ἃ ὄρμησθε, ταῦτα διδάξω. 10. φημὶ γὰρ ὑμᾶς, πο-
 “ λεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας, καὶ ἐτέρους ἐπι-
 “ θυμεῖν, ἐκεῖσε πλεύσαντας, δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. καὶ
 “ οἴεσθε ἴσως τὰς γενομένας ὑμῖν σπονδὰς ἔχειν τι βέ-
 “ βαιον, αἱ ἡσυχάζοντων μὲν ὑμῶν ὀνόματι σπονδαὶ
 “ ἔσονται (οὔτω γὰρ ἐνθένδε τε ἄνδρες ἔπραξαν αὐτὰς
 “ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων), σφαλόντων δέ που ἀξιόχρεω
 “ δυνάμει ταχείαν τὴν ἐπιχείρησιν ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ ποιή-
 “ σονται, οἷς πρῶτον μὲν διὰ ξυμφορῶν ἢ ξύμβασις,
 “ καὶ ἐκ τοῦ αἰσχύονος ἢ ἡμῖν κατ’ ἀναγκὴν ἐγένετο,
 “ ἔπειτα ἐν αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφισβητούμενα ἔχο-
 “ μεν. εἰσὶ δ’ οἱ οὐδὲ ταύτην πω τὴν ὁμολογίαν ἐδέ-
 “ ξαντο, καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι· ἀλλ’ οἱ μὲν ἀντικρυς
 “ πολεμοῦσιν, οἱ δὲ καὶ διὰ τὸ Λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυ-
 “ χάζειν δεχημέροις σπονδαῖς καὶ αὐτοὶ κατέχονται.
 “ τάχα δ’ ἂν ἴσως, εἰ δίχα ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν,
 “ ὅπερ νῦν σπεύδομεν, καὶ πάνυ ἂν ξυνεπιθεῖντο μετὰ
 “ Σικελιωτῶν, οὓς πρὸ πολλῶν ἂν ἐτιμήσαντο ξυμμά-
 “ χους γενέσθαι ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. ὥστε χρή σκοπεῖν
 “ τινὰ αὐτὰ, καὶ μὴ μετεώρῳ τε πόλει ἀξιοῦν κινδυνεύ-
 “ ειν, καὶ ἀρχῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι, πρὶν ἢν ἔχομεν βεβαιω-
 “ σώμεθα, εἰ Χαλκιδῆς γε οἱ ἐπὶ Θράκης ἔτη τοσαῦτα
 “ ἀφεστῶτες ἀφ’ ἡμῶν ἔτι ἀχείρωτοί εἰσι, καὶ ἄλλοι
 “ τινὲς κατὰ τὰς ἡπείρους ἐνδοιαστῶς ἀκροῶνται. ἡμεῖς
 “ δὲ Ἐγεσταίοις δὴ οὔσι ξυμμάχοις, ὡς ἀδικουμένοις,

“ ὀξέως βοηθοῦμεν· ὑφ’ ὧν δ’ αὐτοὶ πάλαι ἀφεστῶτων
 “ ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι. 11. καίτοι τοὺς
 “ μὲν κατεργασάμενοι καὶν κατάσχοιμεν· τῶν δ’ εἰ καὶ
 “ κρατήσαιμεν, διὰ πολλοῦ γε καὶ πολλῶν ὄντων χαλε-
 “ πῶς ἂν ἄρχειν δυναίμεθα. ἀνόητον δ’ ἐπὶ τοιούτους
 “ ἰέναι, ὧν κρατήσας τε μὴ κατασχήσει τις, καὶ μὴ κα-
 “ τορθώσας μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ πρὶν ἐπιχειρήσαι ἔσται.
 “ Σικελιώται δ’ ἂν μοι δοκοῦσιν, ὥς γε νῦν ἔχουσι, καὶ
 “ ἔτι ἂν ἦσσαν δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, εἰ ἄρξειαν αὐτῶν
 “ Συρακόσιοι· ὅπερ οἱ Ἐγεσταῖοι μάλιστα ἡμᾶς ἐκφο-
 “ βοῦσιν. νῦν μὲν γὰρ καὶν ἔλθοιεν ἴσως Λακεδαιμονίων
 “ ἕκαστοι χάριτι, ἐκείνως δ’ οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν
 “ στρατεῦσαι· ᾧ γὰρ ἂν τρόπῳ τὴν ἡμέτεραν μετὰ Πε-
 “ λοποννησίων ἀφέλωνται, εἰκὸς ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν
 “ σφετέραν διὰ τοῦ αὐτοῦ καθαιρεθῆναι. ἡμᾶς δ’ ἂν οἱ
 “ ἐκεῖ Ἕλληνες μάλιστα μὲν ἐκπεπληγμένοι εἶεν, εἰ μὴ
 “ ἀφικοίμεθα, ἔπειτα δὲ καὶ εἰ δείξαντες τὴν δύναμιν δι-
 “ ὀλίγου ἀπέλθοιμεν· εἰ δὲ σφαλεῖν μὲν τι, τάχιστ’ ἂν
 “ ὑπεριδόντες μετὰ τῶν ἐνθάδε ἐπιθεῖντο. τὰ γὰρ διὰ
 “ πλείστου πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα, καὶ τὰ πείραν
 “ ἤκιστα τῆς δόξης δόντα. ὅπερ νῦν ὑμεῖς, ὦ Ἀθηναῖοι,
 “ ἐς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πεπόνθατε· διὰ
 “ τὸ παρὰ γνώμην αὐτῶν, πρὸς ἃ ἐφοβείσθε τὸ πρῶτον,
 “ περιγεγενῆσθαι καταφρονήσαντες ἤδη καὶ Σικελίας
 “ ἐφίεσθε. χρὴ δὲ μὴ πρὸς τὰς τύχας τῶν ἐναντίων
 “ ἐπαίρεσθαι, ἀλλὰ τὰς διανοίας κρατήσαντας θαρρῆν·
 “ μηδὲ Λακεδαιμονίους ἄλλο τι ἠγήσασθαι ἢ διὰ τὸ αἰ-
 “ σχρὸν σκοπεῖν ὅτῳ τρόπῳ ἔτι καὶ νῦν, ἣν δύνωνται,
 “ σφήλαντες ἡμᾶς τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὖ θήσονται,
 “ ὅσῳ καὶ περὶ πλείστου καὶ διὰ πλείστου δόξαν ἀρετῆς
 “ μελετῶσιν. ὥστε οὐ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἐγεσταίων

“ ἡμῖν, ἀνδρῶν βαρβάρων, ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν,
 “ ἀλλ’ ὅπως πόλιν δι’ ὀλιγαρχίας ἐπιβουλεύουσιν ὀξέως
 “ φυλαξόμεθα. 12. καὶ μεμνήσθαι χρὴ ἡμᾶς ὅτι νεωστὶ
 “ ἀπὸ νόσου μεγάλης καὶ πολέμου βραχὺ τι λελωφήκα-
 “ μεν, ὥστε καὶ χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ἠϋξῆσθαι·
 “ καὶ ταῦτα ὑπὲρ ἡμῶν δίκαιον ἐνθάδε εἶναι ἀναλοῦν,
 “ καὶ μὴ ὑπὲρ ἀνδρῶν φυγάδων τῶνδε, ἐπικουρίας δεο-
 “ μένων, οἷς τό τε ψεύσασθαι καλῶς χρήσιμον, καὶ τῷ
 “ τοῦ πέλας κινδύνῳ, αὐτῶν λόγους μόνον παρασχο-
 “ μένους, ἢ κατορθώσαντας χάριν μὴ ἀξίαν εἰδέναι, ἢ
 “ πταίσαντάς που τοὺς φίλους ξυναπολέσαι. εἴ τε τις
 “ ἄρχειν ἄσμενος αἰρεθεὶς παραινεί ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ εἰ-
 “ τοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ἔτι ὢν ἐς
 “ τὸ ἄρχειν, ὅπως θαυμασθῆ μὲν ἀπὸ τῆς ἵπποτροφίας,
 “ διὰ δὲ πολυτέλειαν καὶ ὠφελῆθῆ τι ἐκ τῆς ἀρχῆς, μηδὲ
 “ τούτῳ ἐμπαράσχητε τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ἰδίᾳ ἐλ-
 “ λαμπρύνεσθαι, νομίζατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ μὲν δη-
 “ μόσια ἀδικεῖν τὰ δὲ ἴδια ἀναλοῦν, καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα
 “ εἶναι καὶ μὴ οἶον νεωτέρῳ βουλεύεσασθαί τε καὶ ὀξέως
 “ μεταχειρίσασθαι. 13. οὐδ’ ἐγὼ ὄρων νῦν ἐνθάδε τῷ αὐτῷ
 “ ἀνδρὶ παρακελευστοὺς καθημένους φοβοῦμαι, καὶ τοῖς
 “ πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι μὴ καταισχυνηθῆναι,
 “ εἴ τῷ τις παρακάθηται τῶνδε, ὅπως μὴ δόξει, ἂν μὴ
 “ ψηφίζηται πολεμεῖν, μαλακὸς εἶναι, μηδ’ ὅπερ ἂν αὐ-
 “ τοὶ πάθοιεν, δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων, γνόντας
 “ ὅτι ἐπιθυμία μὲν ἐλάχιστα κατορθοῦνται προνοία δὲ
 “ πλεῖστα, ἀλλ’ ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὡς μέγιστον δὴ τῶν
 “ πρὶν κίνδυνον ἀναρρίπτούσης ἀντιχειροτονεῖν καὶ ψη-
 “ φίζεσθαι τοὺς μὲν Σικελιώτας οἷσπερ νῦν ὄροις χρω-
 “ μένους πρὸς ἡμᾶς, οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰονίῳ κόλπῳ
 “ παρὰ γῆν ἣν τις πλέη, καὶ τῷ Σικελικῷ διὰ πελάγους,

“ τὰ αὐτῶν νεμομένους καθ’ αὐτοὺς καὶ συμφέρεσθαι
 “ τοῖς δ’ Ἐγεσταίοις ἰδία εἰπεῖν, ἐπειδὴ ἄνευ Ἀθηναίων
 “ καὶ ξυνηΐψαν πρὸς Σελινουντίους τὸ πρῶτον πόλεμον,
 “ μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ καταλύεσθαι· καὶ τὸ λοιπὸν ξυμ-
 “ μάχους μὴ ποιεῖσθαι, ὥσπερ εἰώθαμεν, οἷς κακῶς μὲν
 “ πράξασιν ἀμυνοῦμεν, ὠφελίας δ’ αὐτοὶ δεηθέντες οὐ
 “ τευξόμεθα. 14. καὶ σὺ ὦ πρῦτανι ταῦτα, εἴπερ ἡγεῖ σοι
 “ προσήκειν κήδεσθαί τε τῆς πόλεως καὶ βούλει γενέσθαι
 “ πολίτης ἀγαθός, ἐπιψήφιζε, καὶ γνώμας προτίθει αὐθις
 “ Ἀθηναίοις, νομίσας, εἰ ὀρρώδεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ
 “ μὲν λύειν τοὺς νόμους μὴ μετὰ τοσῶνδ’ ἂν μαρτύρων
 “ αἰτίαν σχεῖν, τῆς δὲ πόλεως [κακῶς] βουλευσαμένης
 “ ἰατρὸς ἂν γενέσθαι, καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ’ εἶναι,
 “ ὃς ἂν τὴν πατρίδα ὠφελήσῃ ὡς πλείστα ἢ ἐκῶν εἶναι
 “ μηδὲν βλάβῃ.”

15. Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπεν· τῶν δὲ Ἀθηναίων
 παριόντες οἱ μὲν πλείστοι στρατεύειν παρήνουν καὶ τὰ
 ἐψηφισμένα μὴ λύειν, οἱ δέ τινες καὶ ἀντέλεγον. ἐνήγε
 δὲ προθυμώτατα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου,
 βουλόμενος τῷ τε Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὃν καὶ ἐς τὰλλα
 διάφορος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη,
 καὶ μάλιστα στρατηγήσαι τε ἐπιθυμῶν, καὶ ἐλπίζων
 Σικελίαν τε δι’ αὐτοῦ καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι, καὶ τὰ
 ἴδια ἅμα εὐτυχήσας χρήμασί τε καὶ δόξῃ ὠφελήσειν.
 ὢν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν, ταῖς ἐπιθυμίαις
 μείζουσιν ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἐχρήτο ἔς τε
 τὰς ἵπποτροφίας καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας· ὅπερ καὶ
 καθείλεν ὕστερον τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν οὐχ ἥκιστα.
 φοβηθέντες γὰρ αὐτοῦ οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος τῆς τε κατὰ
 τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας ἐς τὴν δίαιταν, καὶ τῆς
 διανοίας ὧν καθ’ ἐν ἑκάστῳ, ἐν ὅτῳ γίγνοιτο, ἔπρασεν,

ὡς τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι πολέμοι καθέστασαν, καὶ δημοσίᾳ κράτιστα διαθέντι τὰ τοῦ πολέμου ἰδίᾳ ἕκαστοι τοῖς ἐπιτηδύμασιν αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες, οὐ διὰ μακροῦ ἔσφηλαν τὴν πόλιν. τότε δ' οὖν παρελθὼν τοῖς Ἀθηναίοις παρήγει τοιάδε.

16—18. “ Καὶ προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ὢ Ἀθηναῖοι ἄρχειν (ἀνάγκη γὰρ ἐντεῦθεν ἄρξασθαι, ἐπειδὴ μου Νικίας καθήψατο), καὶ ἄξιός ἑμα νομίζω εἶναι. ὦν γὰρ πέρι ἐπιβότης εἰμι, τοῖς μὲν προγόνοις μου καὶ ἐμοὶ δόξαν φέρει ταῦτα, τῇ δὲ πατρίδι καὶ ὠφελίαν. οἱ γὰρ Ἕλληνες καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω ἡμῶν τὴν πόλιν ἐνόμισαν τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς Ὀλυμπιάζε θεωρίας, πρότερον ἐλπίζοντες αὐτὴν καταπεπολεμηθῆναι, διότι ἄρματα μὲν ἐπτὰ καθῆκα, ὅσα οὐδεὶς πω ἰδιώτης πρότερον, ἐνίκησα δὲ καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγενόμην, καὶ τᾶλλα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην. νόμῳ μὲν γὰρ τιμὴ τὰ τοιαῦτα, ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου καὶ δύναμις ἅμα ὑπονοεῖται. καὶ ὅσα αὖ ἐν τῇ πόλει χορηγίαις ἢ ἄλλῳ τῷ λαμπρύνομαι, τοῖς μὲν ἀστοῖς φθονεῖται φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους καὶ αὐτὴ ἰσχὺς φαίνεται. καὶ οὐκ ἄχρηστος ἢ δ' ἡ ἄνοια, ὅς ἂν τοῖς ἰδίῳις τέλεσι μὴ ἑαυτὸν μόνον ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ὠφελῇ. οὐδέ γε ἄδικον, ἐφ' ἑαυτῷ μέγα φρονοῦντα μὴ ἴσον εἶναι, ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ· ἀλλ' ὥσπερ δυστυχοῦντες οὐ προσαγορευόμεθα, ἐν τῷ ὁμοίῳ τις ἀνεχέσθω καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος, ἢ τὰ ἴσα νέμων τὰ ὁμοῖα ἀνταξιούτω. οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους, καὶ ὅσοι ἐν τινος λαμπρότητι προέσχον, ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ λυπηροὺς ὄντας, τοῖς ὁμοίοις μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας, τῶν δὲ ἔπειτα ἀνθρώπων

“ προσποιήσιν τε ξυγγενείας τισὶ καὶ μὴ οὔσαν κατα-
 “ λιπόντας, καὶ ἧς ἂν ὄσι πατρίδος, ταύτη αὐχῆσιν, ὡς
 “ οὐ περὶ ἀλλοτρίων οὐδ’ ἀμαρτόντων, ἀλλ’ ὡς περὶ
 “ σφετέρων τε καὶ καλὰ πραξάντων. ὦν ἐγὼ ὀρεγόμενος,
 “ καὶ διὰ ταῦτα τὰ ἴδια ἐπιβώμενος, τὰ δημόσια σκο-
 “ πείτε εἰ του χεῖρον μεταχειρίζω. Πελοποννήσου γὰρ
 “ τὰ δυνατώτατα ξυστήσας ἄνευ μεγάλου ὑμῖν κινδύνου
 “ καὶ δαπάνης, Λακεδαιμονίους ἐς μίαν ἡμέραν κατέ-
 “ στησα ἐν Μαντινείᾳ περὶ τῶν ἀπάντων ἀγωνίσασθαι.
 “ ἐξ οὗ καὶ περιγενόμενοι τῇ μάχῃ οὐδέπω καὶ νῦν βε-
 “ βαίως θαρσοῦσιν. 17. καὶ ταῦτα ἢ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια
 “ παρὰ φύσιν δοκοῦσα εἶναι ἐς τὴν Πελοποννησιῶν
 “ δύναμιν λόγοις τε πρέπουσιν ὠμίλησε, καὶ ὀργῇ πίστιν
 “ παρασχομένη ἔπεισεν. καὶ νῦν μὴ πεφόβησθε αὐτήν,
 “ ἀλλ’ ἕως ἐγὼ τε ἔτι ἀκμάζω μετ’ αὐτῆς καὶ ὁ Νικίας
 “ εὐτυχῆς δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἐκατέρου ἡμῶν
 “ ὠφελίᾳ. καὶ τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν μὴ μετα-
 “ γινώσκετε ὡς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐσόμενον. ὄχλοις
 “ τε γὰρ ξυμμίκτοις πολυανδρούσιν αἱ πόλεις, καὶ ῥαδίως
 “ ἔχουσι τῶν πολιτειῶν τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιδοχάς.
 “ καὶ οὐδεὶς δι’ αὐτὸ, ὡς περὶ οἰκείας πατρίδος, οὔτε τὰ
 “ περὶ τὸ σῶμα ὄπλοις ἐξήρτυται οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ
 “ νομίμοις κατασκευαῖς· ὅ τι δὲ ἕκαστος ἢ ἐκ τοῦ λέγων
 “ πείθειν οἶεται ἢ στασιάζων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λαβὼν ἄλ-
 “ λην γῆν, μὴ κατορθώσας, οἰκήσειν, ταῦτα ἐτοιμάζε-
 “ ται. καὶ οὐκ εἰκὸς τὸν τοιοῦτον ὄμιλον οὔτε λόγου μιᾶ
 “ γνώμη ἀκροᾶσθαι οὔτε ἐς τὰ ἔργα κοινῶς τρέπεσθαι.
 “ ταχὺ δ’ ἂν ὡς ἕκαστοι, εἴ τι καθ’ ἡδονὴν λέγοιτο, προσ-
 “ χωροῖεν, ἄλλως τε καὶ εἰ στασιάζουσιν, ὥσπερ πυν-
 “ θανόμεθα. καὶ μὴν οὐδ’ ὀπλίται οὔτ’ ἐκείνοις ὅσοι περ
 “ κομποῦνται, οὔτε οἱ ἄλλοι Ἕλληνες διεφάνησαν τος-

“ οὔτοι ὄντες ὅσοι ἕκαστοι σφᾶς αὐτοὺς ἠρίθμουν, ἀλλὰ
 “ μέγιστον δὴ αὐτοὺς ἐψευσμμένη ἢ Ἑλλάς μόλις ἐν τῷδε
 “ τῷ πολέμῳ ἰκανῶς ὠπλίσθη. τά τε οὖν ἐκεῖ, ἐξ ὧν ἐγὼ
 “ ἀκοῇ αισθάνομαι, τοιαῦτα καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται·
 “ βαρβάρους τε γὰρ πολλοὺς ἔξομεν, οἱ Συρακοσίων
 “ μίσει ξυνεπιθήσονται αὐτοῖς· καὶ τὰ ἐνθάδε οὐκ ἐπι-
 “ κωλύσει, ἣν ὑμεῖς ὀρθῶς βουλευήσθε. οἱ γὰρ πατέρες
 “ ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους, οὓσπερ νῦν φασὶ πολεμίους
 “ ὑπολείποντας ἂν ἡμᾶς πλεῖν, καὶ προσέτι τὸν Μῆδον
 “ ἐχθρὸν ἔχοντες, τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο, οὐκ ἄλλῳ τινὶ ἢ
 “ τῇ περιουσίᾳ τοῦ ναυτικοῦ ἰσχύοντες. καὶ νῦν οὔτε
 “ ἀνέλπιστοὶ πῶ μάλλον Πελοποννήσιοι ἐς ἡμᾶς ἐγέ-
 “ νοντο, εἴ τε καὶ πάνυ ἔρρωνται, τὸ μὲν ἐς τὴν γῆν ἡμῶν
 “ ἐσβάλλειν, κἂν μὴ ἐκπλεύσωμεν, ἰκανοὶ εἰσι, τῷ δὲ
 “ ναυτικῷ οὐκ ἂν δύναιντο βλάπτειν· ὑπόλοιπον γὰρ
 “ ἡμῖν ἐστὶν ἀντίπαλον ναυτικόν. 18. ὥστε τί ἂν λέ-
 “ γοντες εἰκὸς ἢ αὐτοὶ ἀποκνοίμεν, ἢ πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμ-
 “ μάχους σκηπτόμενοι μὴ βοηθοίμεν ; οἷς χρεῶν, ἐπειδὴ
 “ γε καὶ ξυνωμόσαμεν, ἐπαμύνειν, καὶ μὴ ἀντιτιθέναι ὅτι
 “ οὐδὲ ἐκεῖνοι ἡμῖν. οὐ γὰρ ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι προσ-
 “ εθέμεθα αὐτοὺς, ἀλλ’ ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς ἡμῶν λυπηροὶ
 “ ὄντες δεῦρο κωλύωσιν αὐτοὺς ἐπιέναι. τὴν τε ἀρχὴν
 “ οὕτως ἐκτησάμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι ἠρξάν,
 “ παραγιγνόμενοι προθύμως τοῖς ἀεὶ βαρβάροις ἢ Ἑλ-
 “ λησιν ἐπικαλουμένοις, ἐπεὶ εἴ γε ἡσυχάζοιεν πάντες ἢ
 “ φυλοκρinoίεν οἷς χρεῶν βοηθεῖν, βραχὺ ἂν τι προσκτώ-
 “ μενοι αὐτῇ περὶ αὐτῆς ἂν ταύτης μάλλον κινδυνεύοιμεν.
 “ τὸν γὰρ προὔχοντα οὐ μόνον ἐπίοντα τις ἀμύνεται,
 “ ἀλλὰ καὶ μὴ ὅπως ἔπεισι προκαταλαμβάνει. καὶ οὐκ
 “ ἔστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν,
 “ ἀλλ’ ἀνάγκη, ἐπειδὴ περ ἐν τῷδε καθέσταμεν, τοῖς μὲν

“ ἐπιβουλεύειν τοὺς δὲ μὴ ἀνιέναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν
 “ ὑφ’ ἐτέρων αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι, εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλλων
 “ ἄρχοιμεν. καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτέον ὑμῖν τοῖς
 “ ἄλλοις τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐς τὸ
 “ ὁμοῖον μεταλήψεσθε. λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον
 “ αὐξήσειν, ἐπ’ ἐκεῖνα ἣν ἴωμεν, ποιώμεθα τὸν πλοῦν,
 “ ἵνα Πελοποννησίων τε στορέσωμεν τὸ φρόνημα, εἰ
 “ δόξομεν ὑπεριδόντες τὴν ἐν τῷ παρόντι ἥσυχίαν καὶ
 “ ἐπὶ Σικελίαν πλεῦσαι· καὶ ἅμα ἢ τῆς Ἑλλάδος τῶν
 “ ἐκεῖ προσγενομένων πάσης τῷ εἰκότι ἄρξομεν, ἢ κακώ-
 “ σομέν γε Συρακοσίουσ, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι
 “ ὠφελησόμεθα. τὸ δὲ ἀσφαλές, καὶ μένειν, ἣν τι προσ-
 “ χωρῆ, καὶ ἀπελθεῖν, αἱ νῆες παρέξουσιν· ναυκράτορες
 “ γὰρ ἐσόμεθα καὶ ξυμπάντων Σικελιωτῶν. καὶ μὴ ὑμᾶς
 “ ἢ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη καὶ διάστασις τοῖς
 “ νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους ἀποστρέψῃ, τῷ δὲ εἰωθότι
 “ κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἅμα νέοι γεραιτέροις
 “ βουλευόντες ἐς τάδε ἦσαν αὐτὰ, καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ
 “ πειρᾶσθε προαγαγεῖν τὴν πόλιν, καὶ νομίσατε νεότητα
 “ μὲν καὶ γῆρας ἄνευ ἀλλήλων μηδὲν δύνασθαι, ὁμοῦ δὲ
 “ τό τε φαῦλον καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ πάνυ ἀκριβὲς ἂν
 “ ξυγκραθὲν μάλιστ’ ἂν ἰσχύειν, καὶ τὴν πόλιν, ἂν μὲν
 “ ἥσυχάζῃ, τρίψεσθαί τε αὐτὴν περὶ αὐτὴν, ὥσπερ καὶ
 “ ἄλλο τι, καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσσεσθαι,
 “ ἀγωνιζομένην δὲ αἰὲ προσλήψεσθαί τε τὴν ἐμπειρίαν,
 “ καὶ τὸ ἀμύνεσθαι οὐ λόγῳ ἀλλ’ ἔργῳ μᾶλλον ξύνηθες
 “ ἔξειν. παράπαν τε γινώσκω πόλιν μὴ ἀπράγμονα
 “ τάχιστ’ ἂν μοι δοκεῖν ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ δια-
 “ φθαρῆναι, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέστατα τούτους
 “ οἰκεῖν, οἳ ἂν τοῖς παροῦσιν ἦθεσι καὶ νόμοις, ἣν καὶ
 “ χείρω ἢ, ἥκιστα διαφόρως πολιτεύωσιν.”

19. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐκείνου τε καὶ τῶν Ἐγεσταίων καὶ Λεοντίνων φυγάδων, οἱ παρελθόντες ἐδέοντό τε καὶ τῶν ὀρκίων ὑπομιμνήσκοντες ἰκέτευον βοηθῆσαι σφίσι, πολλῶ μάλ-
λον ἢ πρότερον ὄρμητο στρατεύειν. καὶ ὁ Νικίας γνοὺς ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων οὐκ ἂν ἔτι ἀποτρέψειε, πα-
ρασκευῆς δὲ πλήθει, εἰ πολλὴν ἐπιτάξειε, τάχ' ἂν μετα-
στήσειεν αὐτοὺς, παρελθὼν [αὐτοῖς] αὖθις ἔλεγε τοιάδε.

20—23. “ Ἐπειδὴ πάντως ὀρῶ ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι,
“ ὄρμημένους στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα, ὡς βου-
“ λόμεθα, ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι ἂ γιγνώσκω, σημανῶ. ἐπὶ
“ γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι
“ μεγάλας καὶ οὐθ' ὑπηκόους ἀλλήλων οὔτε δεομένας
“ μεταβολῆς, ἣ ἂν ἐκ βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς ῥάω
“ μετάστασιν χωροῖη, οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν
“ εἰκότως ἀντ' ἐλευθερίας προσδεξαμένας, τό τε πλῆθος,
“ ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ, πολλὰς τὰς Ἑλληνίδας. πλὴν γὰρ
“ Νάξου καὶ Κατάνης, ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ Λεοντίνων
“ ξυγγενὲς προσέσεσθαι, ἄλλαι εἰσὶν ἑπτὰ, καὶ παρ-
“ εσκευασμένοι τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως μάλιστα τῇ
“ ἡμετέρα δυνάμει, καὶ οὐχ ἥκιστα, ἐπὶ ἃς μᾶλλον πλέο-
“ μεν, Σελινοῦς καὶ Συράκουσαι. πολλοὶ μὲν γὰρ ὀπλί-
“ ται ἔνεισι καὶ τοξόται καὶ ἀκοντισταὶ, πολλαὶ δὲ τριή-
“ ρεις καὶ ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς. χρήματά τ' ἔχουσι
“ τὰ μὲν ἴδια, τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐστὶ Σελιουντίοις·
“ Συρακοσίοις δὲ καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπαρχὴ
“ ἐσφέρεται. ᾧ δὲ μάλιστα ἡμῶν προέχουσιν, ἵππους
“ τε πολλοὺς κέκτηνται καὶ σίτῳ οἰκείῳ καὶ οὐκ ἐπακτῷ
“ χρῶνται. 21. πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν οὐ ναυτικῆς
“ καὶ φαύλου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ καὶ πεζῶν πολὺν
“ ξυμπλεῖν, εἴπερ βουλόμεθα ἄξιόν [τι] τῆς διανοίας δρᾶν

“ καὶ μὴ ὑπὸ ἰππέων πολλῶν εἴργεσθαι τῆς γῆς, ἄλλως
 “ τε καὶ εἰ ξυστώσιν αἱ πόλεις φοβηθεῖσαι, καὶ μὴ ἀντι-
 “ παράσχωσιν ἡμῖν φίλοι τινὲς γενόμενοι, ἄλλοι ἢ
 “ Ἐγεσταῖοι, ᾧ ἀμυνόμεθα ἰππικόν. αἰσχρὸν δὲ βια-
 “ σθέντας ἀπελθεῖν, ἢ ὕστερον ἐπιμεταπέμπεσθαι, τὸ
 “ πρῶτον ἀσκέπτως βουλευσαμένους· αὐτόθεν δὲ παρα-
 “ σκευῇ ἀξιόχρεω ἐπιέναι, γνόντας ὅτι πολὺ τε ἀπὸ τῆς
 “ ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν, καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ
 “ στρατευσόμενοι, καὶ οὐκ ἐν τοῖς τῆδε ὑπηκόοις ξύμμα-
 “ χοι ἦλθετε ἐπὶ τινα, ὅθεν ῥάδιαι αἱ κομιδαὶ ἐκ τῆς
 “ φιλίας ὧν προσέδει, ἀλλ’ ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν ἀπαρ-
 “ τήσαντες, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν χειμερινῶν
 “ ἄγγελον ῥάδιον ἐλθεῖν. 22. ὄπλιτας τε οὖν πολλοὺς
 “ μοι δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς ἄγειν, καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν
 “ ξυμμάχων, τῶν τε ὑπηκόων καὶ ἦν τινα ἐκ Πελοπον-
 “ νήσου δυνώμεθα ἢ πείσαι ἢ μισθῷ προσαγαγέσθαι,
 “ καὶ τοξότας πολλοὺς καὶ σφενδονήτας, ὅπως πρὸς τὸ
 “ ἐκείνων ἰππικὸν ἀντέχωσι, ναυσί τε καὶ πολὺ περιεῖναι,
 “ ἵνα καὶ τὰ ἐπιτήδεια ῥᾶον ἐσκομιζώμεθα, τὸν δὲ καὶ
 “ αὐτόθεν σῖτον ἐν ὀλκάσι, πυροὺς καὶ πεφρυγμένας
 “ κριθὰς, ἄγειν, καὶ σιτοποιοὺς ἐκ τῶν μυλώνων πρὸς
 “ μέρος ἡναγκασμένους ἐμμίσθους, ἵνα, ἦν που ὑπὸ ἀ-
 “ πλοίας ἀπολαμβάνόμεθα, ἔχη ἡ στρατιὰ τὰ ἐπιτήδεια
 “ (πολλὴ γὰρ οὐσα οὐ πάσης ἔσται πόλεως ὑποδέξασθαι),
 “ τά τε ἄλλα ὅσον δυνατὸν ἐτοιμάσασθαι, καὶ μὴ ἐπὶ
 “ ἐτέροις γίγνεσθαι, μάλιστα δὲ χρήματα αὐτόθεν ὡς
 “ πλείιστα ἔχειν. τὰ δὲ παρ’ Ἐγεσταίων, ἃ λέγεται ἐκεῖ
 “ ἐτοῖμα, νομίσατε καὶ λόγῳ ἂν μάλιστα ἐτοῖμα εἶναι.
 “ 23. ἦν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν ἐνθένδε μὴ ἀντίπαλον μόνον
 “ παρασκευασάμενοι, πλήν γε πρὸς τὸ μάχιμον αὐτῶν
 “ τὸ ὀπλιτικόν, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλοντες τοῖς πᾶσι,

“ μόλις οὕτως οἰοί τε ἐσόμεθα τῶν μὲν κρατεῖν τὰ δὲ καὶ
 “ διασωῶσαι. πόλιν τε νομίσει χρῆ ἐν ἄλλοφύλοις καὶ
 “ πολεμίοις οἰκιοῦντας ἰέναι, οὓς πρέπει τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ,
 “ ἢ ἂν κατάσχωσιν, εὐθὺς κρατεῖν τῆς γῆς, ἢ εἰδέναι ὅτι,
 “ ἦν σφάλλονται, πάντα πολέμια ἔξουσιν. ὅπερ ἐγὼ
 “ φοβούμενος, καὶ εἰδὼς πολλὰ μὲν ἡμᾶς δέον βουλευ-
 “ σασθαι, ἔτι δὲ πλείω εὐτυχῆσαι (χαλεπὸν δὲ ἀνθρώ-
 “ πους ὄντας), ὅτι ἐλάχιστα τῇ τύχῃ παραδοὺς ἐμαυτὸν
 “ βούλομαι ἐκπλεῖν, παρασκευῇ δὲ ἀπὸ τῶν εἰκότων
 “ ἀσφαλῆς ἐκπλεῦσαι. ταῦτα γὰρ τῇ τε συμπίσῃ πόλει
 “ βεβαιότατα ἡγοῦμαι, καὶ ἡμῖν τοῖς στρατευομένοις
 “ σωτήρια. εἰ δὲ τῷ ἄλλως δοκεῖ, παρήμι αὐτῷ τὴν
 “ ἀρχήν.”

24. Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε νομίζων τοὺς Ἀθη-
 ναίους τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν, ἢ εἰ
 ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστα οὕτως ἀσφαλῶς
 ἐκπλεῦσαι. οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ οὐκ ἐξηρέ-
 θησαν ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλ-
 λον ὄρμητο, καὶ τὸναντίον περιέστη αὐτῷ· εὖ τε γὰρ
 παραινέσαι ἔδοξε, καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλὴ ἔσε-
 σθαι. καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι.
 τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις ὡς ἢ καταστρεψομένοις ἐφ’
 ἃ ἔπλεον, ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν, τοῖς
 δ’ ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς τε ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας,
 καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὄμιλος καὶ
 στρατιώτης ἔν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἴσειν, καὶ προσ-
 κτήσασθαι δύναμιν ὅθεν αἰδίου μισθοφορὰν ὑπάρξειν.
 ὥστε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλειόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τῷ ἄρα
 καὶ μὴ ἤρεσκε, δεδιὼς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνους δό-
 ξειεν εἶναι τῇ πόλει, ἡσυχίαν ἤγεν. 25. καὶ τέλος παρελ-
 θὼν τις τῶν Ἀθηναίων καὶ παρακαλέσας τὸν Νικίαν, οὐκ

ἔφη χρῆναι προφασίζεσθαι οὐδὲ διαμέλλειν, ἀλλ' ἐναντίον ἀπάντων ἤδη λέγειν ἦν τινα αὐτῷ παρασκευὴν Ἀθηναῖοι ψηφίσωνται· ὁ δὲ ἄκων μὲν εἶπεν ὅτι καὶ μετὰ τῶν ξυναρχόντων καθ' ἡσυχίαν μᾶλλον βουλεύσοιτο, ὅσα μέντοι ἤδη δοκεῖν αὐτῷ τριήρεσι μὲν οὐκ ἔλασσον ἢ ἑκατὸν πλευστέα εἶναι, αὐτῶν δ' Ἀθηναίων ἔσεσθαι ὀπλιταγωγὸς ὅσοι ἂν δοκῶσι, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ξυμμάχων μεταπεμπτέας εἶναι· ὀπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πεντακισχιλίων μὲν οὐκ ἐλάσσοισιν, ἦν δέ τι δύνωνται, καὶ πλείοσιν· τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν ὡς κατὰ λόγον καὶ τοξοτῶν τῶν αὐτόθεν καὶ ἐκ Κρήτης, καὶ σφενδονητῶν, καὶ ἦν τι ἄλλο πρέπον δοκῆ εἶναι, ἐτοιμασάμενοι ἄξιον. 26. ἀκούσαντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο εὐθὺς αὐτοκράτορας εἶναι καὶ περὶ στρατιᾶς πλήθους καὶ περὶ τοῦ παντὸς πλοῦ τοὺς στρατηγὸς πράσσειν ἢ ἂν αὐτοῖς δοκῆ ἄριστα εἶναι Ἀθηναίοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ ἐγίγνετο, καὶ ἔς τε τοὺς ξυμμάχους ἔπεμπον καὶ αὐτόθεν καταλόγους ἐποιούντο. ἄρτι δ' ἀνειλήφει ἡ πόλις ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου ἔς τε ἡλικίας πλήθος ἐπιγεγεννημένης καὶ ἐς χρημάτων ἄθροισιν διὰ τὴν ἐκεχειρίαν, ὥστε ῥᾶον πάντα ἐπορίζετο. καὶ οἱ μὲν ἐν παρασκευῇ ἦσαν.

27. Ἐν δὲ τούτῳ, ὅσοι Ἐρμαῖ ἦσαν λίθινοι ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀθηναίων (εἰσὶ δὲ κατὰ τὸ ἐπιχώριον, ἡ τετραγῶνος ἐργασία, πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίῳ προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς), μᾶ νυκτὶ οἱ πλείστοι περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. καὶ τοὺς δράσαντας ἦδει οὐδεὶς, ἀλλὰ μεγάλοις μηνύτροις δημοσίᾳ οὐτοὶ τε ἐζήτουντο, καὶ προσέτι ἐψηφίσαντο, καὶ εἴ τις ἄλλο τι οἶδεν ἀσέβημα γεγεννημένον, μηνύειν ἀδεῶς τὸν βουλόμενον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων

καὶ δούλων. καὶ τὸ πρᾶγμα μείζονως ἐλάμβανον· τοῦ τε γὰρ ἔκπλου οἰωνὸς ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπὶ ξυνωμοσία ἄμα νεωτέρων πραγμάτων καὶ δήμου καταλύσεως γεγενῆσθαι. 28. μηνύεται οὖν ἀπὸ μετοίκων τέ τινων καὶ ἀκολουθῶν περὶ μὲν τῶν Ἑρμῶν οὐδὲν, ἄλλων δὲ ἀγαμάτων περικοπαί τινες πρότερον ὑπὸ νεωτέρων μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημένοι, καὶ τὰ μυστήρια ἄμα ὡς ποιεῖται ἐν οἰκίαις ἐφ' ὕβρει· ὧν καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπητιῶντο. καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες οἱ μάλιστα τῷ Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι, ἐμποδῶν ὄντι σφίσι μὴ αὐτοῖς τοῦ δήμου βεβαίως προεστάναι, καὶ νομίσαντες, εἰ αὐτὸν ἐξελάσειαν, πρῶτοι ἂν εἶναι, ἐμεγάλυνον, καὶ ἐβῶον ὡς ἐπὶ δήμου καταλύσει τά τε μυστικά καὶ ἡ τῶν Ἑρμῶν περικοπὴ γένοιτο, καὶ οὐδὲν εἴη αὐτῶν ὅ τι οὐ μετ' ἐκείνου ἐπράχθη, ἐπιλέγοντες τεκμήρια τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπιτηδεύματα οὐ δημοτικὴν παρανομίαν. 29. ὁ δ' ἔν τε τῷ παρόντι πρὸς τὰ μηνύματα ἀπελγοεῖτο, καὶ ἐτοῖμος ἦν πρὶν ἐκπλεῖν κρίνεσθαι, εἴ τι τούτων εἰργασμένος ἦν (ἤδη γὰρ καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἐπεπόριστο), καὶ εἰ μὲν τούτων τι εἰργαστο, δίκην δοῦναι, εἰ δ' ἀπολυθείη, ἄρχειν. καὶ ἐπεμαρτύρετο μὴ ἀπόντος πέρι αὐτοῦ διαβολὰς ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἤδη ἀποκτείνειν, εἰ ἀδικεῖ, καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἴη μὴ μετὰ τοιαύτης αἰτίας, πρὶν διαγνώσι, πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσοῦτῳ στρατεύματι. οἱ δ' ἐχθροὶ δεδιότες τό τε στράτευμα, μὴ εὖνουν ἔχη, ἣν ἤδη ἀγωνίζηται, ὅ τε δῆμος μὴ μαλακίζηται, θεραπεύων ὅτι δι' ἐκείνου οἱ τ' Ἀργεῖοι ξυνεστράτεον καὶ τῶν Μαντινέων τινὲς, ἀπέτρεπον καὶ ἀπέσπευδον, ἄλλους ῥήτορας ἐνιέντες, οἱ ἔλεγον νῦν μὲν πλεῖν αὐτὸν καὶ μὴ κατασχεῖν τὴν ἀγωγὴν, ἐλθόντα δὲ κρίνεσθαι ἐν ἡμέραις ῥηταῖς, βουλόμενοι ἐκ μείζονος διαβολῆς, ἣν ἔμελ-

λον ῥᾶον αὐτοῦ ἀπόντος ποριεῖν, μετάπεμπτον κομισθέντα αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε πλεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην.

30. Μετὰ δὲ ταῦτα, θέρους μεσοῦντος ἤδη, ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο ἐς τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων τοῖς πλείστοις καὶ ταῖς σιταγωγοῖς ὀλκάσι καὶ τοῖς πλοίοις, καὶ ὄση ἄλλη παρασκευὴ ξυνείπετο, πρότερον εἶρητο ἐς Κέρκυραν ξυλλέγεσθαι, ὡς ἐκείθεν ἀθρόοις ἐπὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν τὸν Ἴονιον διαβαλοῦσιν. αὐτοὶ δ' Ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες τῶν ξυμμάχων παρήσαν, ἐς τὸν Πειραιᾶ καταβάντες ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἔφ' ἐπλήρουν τὰς ναῦς ὡς ἀναξόμενοι. ξυγκατέβη δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος ἅπας ὡς εἰπεῖν ὁ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, οἱ μὲν ἐπιχώριοι τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι προπέμποντες, οἱ μὲν ἐταίρους, οἱ δὲ ξυγγενεῖς, οἱ δὲ υἱεῖς, καὶ μετ' ἐλπίδος τε ἅμα ἴοντες καὶ ὀλοφυρμῶν, τὰ μὲν ὡς κτήσονται, τοὺς δ' εἴ ποτε ὄψοιντο, ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο. 31. καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ὡς ἤδη ἔμελλον μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῆει τὰ δεινὰ ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ τῇ παρουσίᾳ ῥώμῃ, διὰ τὸ πλῆθος ἐκάστων ὧν ἐώρων, τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν. οἱ δὲ ξένοι καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θέαν ἦκεν ὡς ἐπὶ ἀξιοχρεῶν καὶ ἄπιστον διάνοιαν. παρασκευὴ γὰρ αὕτη πρώτη ἔκπλεύσασα μιᾶς πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῇ πολυτελεστάτῃ δὴ καὶ εὐπρεπεστάτῃ τῶν εἰς ἐκείνον τὸν χρόνον ἐγένετο. ἀριθμῷ δὲ νεῶν καὶ ὀπλιτῶν καὶ ἢ ἐς Ἐπίδαυρον μετὰ Περικλέους, καὶ ἢ αὐτῇ ἐς Ποτίδαιαν μετὰ Ἀγνωνος, οὐκ ἐλάσσων ἦν· τετράκις γὰρ χίλιοι ὀπλίται αὐτῶν Ἀθηναίων καὶ τριακόσιοι ἰππῆς καὶ τριήρεις ἑκατὸν, καὶ Λεσβίων καὶ Χίων πεντήκοντα, καὶ ξύμμαχοι ἔτι πολλοὶ

ξυνέπλευσαν. ἀλλὰ ἐπὶ τε βραχεὶ πλῶ ὠρμήθησαν καὶ
 παρασκευῇ φαύλῃ, οὗτος δὲ ὁ στόλος ὡς χρόνιός τε
 ἐσόμενος καὶ κατ' ἀμφοτέρα, οὐδ' ἂν δέῃ, καὶ ναυσὶ καὶ
 πεζῶ ἅμα ἐξαρτυθεῖς, τὸ μὲν ναυτικὸν μεγάλας δαπά-
 ναις τῶν τε τριηράρχων καὶ τῆς πόλεως ἐκπονηθὲν, τοῦ
 μὲν δημοσίου δραχμὴν τῆς ἡμέρας τῶ ναύτῃ ἐκάστῳ δι-
 δόντος καὶ ναῦς παρασχόντος κενὰς, ἐξήκοντα μὲν τα-
 χείας, τεσσαράκοντα δὲ ὀπλιταγωγούς, καὶ ὑπηρεσίας
 ταύταις τὰς κρατίστας τῶν τριηράρχων, ἐπιφοράς τε
 πρὸς τῶ ἐκ δημοσίου μισθῶ διδόντων τοῖς θρανίταις τῶν
 ναυτῶν καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις, καὶ τὰλλα σημείοις καὶ κα-
 τασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένων, καὶ ἐς τὰ μακρότατα
 προθυμηθέντος ἐνὸς ἐκάστου ὅπως αὐτῶ τινὶ εὐπρεπείᾳ
 τε ἢ ναῦς μάλιστα προέξει καὶ τῶ ταχυναυτεῖν, τὸ δὲ
 πεζὸν καταλόγοις τε χρηστοῖς ἐκκριθὲν καὶ ὅπλων καὶ
 τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάλη σπουδῇ πρὸς ἀλλή-
 λους ἀμιλληθὲν. ξυνέβη δὲ πρὸς τε σφᾶς αὐτοὺς ἅμα
 ἔριν γενέσθαι, ᾧ τις ἕκαστος προσετάχθη, καὶ ἐς τοὺς
 ἄλλους Ἕλληνας ἐπίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι τῆς δυ-
 νάμεως καὶ ἐξουσίας ἢ ἐπὶ πολεμίους παρασκευήν. εἰ
 γάρ τις ἐλογίσαστο τὴν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν δημοσίαν
 καὶ τῶν στρατευομένων τὴν ἰδίαν, τῆς μὲν πόλεως, ὅσα
 τε ἤδη προσετετελέκει καὶ ἂ ἔχοντας τοὺς στρατηγούς
 ἀπέστελλε, τῶν δὲ ιδιωτῶν, ἃ τε περὶ τὸ σῶμά τις καὶ
 τριηράρχος ἐς τὴν ναῦν ἀναλώκει καὶ ὅσα ἔτι ἐμελλεν
 ἀναλώσειν, χωρὶς δ' ἂ εἰκὸς ἦν καὶ ἄνευ τοῦ ἐκ δημοσίου
 μισθοῦ πάντα τινὰ παρασκευάσασθαι ἐφόδιον ὡς ἐπὶ
 χρόνιον στρατείαν, καὶ ὅσα ἐπὶ μεταβολῇ τις ἢ στρα-
 τιώτης ἢ ἔμπορος ἔχων ἔπλει, πολλὰ ἂν τάλαντα εὐρέθη
 ἐκ τῆς πόλεως τὰ πάντα ἐξαγόμενα. καὶ ὁ στόλος οὐχ
 ἦσσαν τόλμης τε θάμβει καὶ ὄψεως λαμπρότητι περι-

βόητος ἐγένετο, ἢ στρατιᾶς, πρὸς οὓς ἐπήεσαν, ὑπερβολῇ, καὶ ὅτι μέγιστος ἦδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκείας καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι τῶν μελλόντων πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐπεχειρήθη.

32. Ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν καὶ ἐσέκειτο πάντα ἤδη, ὅσα ἔχοντες ἔμελλον ἀνάξασθαι, τῇ μὲν σάλπιγγι σιωπὴ ὑπεσημάνθη, εὐχὰς δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς οὐ κατὰ ναῦν ἐκάστην ξύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιοῦντο, κρατηράς τε κεράσαντες παρ' ἅπαν τὸ στράτευμα, καὶ ἐκπώμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἳ τε ἐπιβάται καὶ οἳ ἄρχοντες σπένδοντες. ξυνεπύχοντο δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς τῶν τε πολιτῶν καὶ εἴ τις ἄλλος εὐνοῦς παρῆν σφίσι. παιωνίσαντες δὲ καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδὰς ἀνήγοντο, καὶ ἐπὶ κέρως τὸ πρῶτον ἐκπλεύσαντες ἄμιλλαν ἤδη μέχρι Αἰγίνης ἐποιοῦντο. καὶ οἳ μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν, ἔνθα περ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν ξυμμάχων ξυνελέγετο, ἠπείγοντο ἀφικέσθαι.

Ἐς δὲ τὰς Συρακούσας ἠγγέλλετο μὲν πολλαχόθεν τὰ περὶ τοῦ ἐπίπλου, οὐ μέντοι ἐπιστεύετο ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐδέν. ἀλλὰ καὶ γενομένης ἐκκλησίας ἐλέχθησαν τοιοῦδε λόγοι ἀπὸ τε ἄλλων, τῶν μὲν πιστευόντων τὰ περὶ τῆς στρατείας τῆς τῶν Ἀθηναίων, τῶν δὲ τὰ ἐναντία λεγόντων, καὶ Ἐρμοκράτης ὁ Ἐρμωνος παρελθὼν αὐτοῖς, ὡς σαφῶς οἰόμενος εἰδέναί τὰ περὶ αὐτῶν, ἔλεγε καὶ παρήνει τοιάδε.

33. “Ἄπιστα μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινὲς, “δόξω ὑμῖν περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν, καὶ “γιγνώσκω ὅτι οἳ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι ἢ λέγοντες ἢ ἀπαγγέλλοντες οὐ μόνον οὐ πείθουσιν, ἀλλὰ καὶ “ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι· ὅμως δὲ οὐ καταφοβηθεῖς ἐπι-

“σχῆσω κινδυνευούσης τῆς πόλεως, πείθων γε ἑμαυτὸν
 “σαφέστερόν τι ἑτέρου εἰδὼς λέγειν. Ἀθηναῖοι γὰρ
 “ἐφ’ ἡμᾶς, ὃ πάνυ θαυμάζετε, πολλῇ στρατιᾷ ὄρμηται
 “καὶ ναυτικῇ καὶ πεζῇ, πρόφασιν μὲν Ἐγεσταιων ξυμ-
 “μαχία καὶ Λεοντίνων κατοικίσει, τὸ δὲ ἀληθὲς Σικελίας
 “ἐπιθυμία, μάλιστα δὲ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἡγούμενοι,
 “εἰ ταύτην σχοίεν, ῥαδίως καὶ τᾶλλα ἔξειν. ὡς οὖν ἐν
 “τάχει παρεσομένων, ὁράτε ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ὅτω
 “τρόπῳ κάλλιστα ἀμυνεῖσθε αὐτοὺς, καὶ μήτε καταφρο-
 “νήσαντες ἀφρακτοὶ ληφθήσεσθε μήτε ἀπιστήσαντες
 “τοῦ ξύμπαντος ἀμελήσετε. εἰ δέ τω καὶ πιστὰ, τὴν
 “τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῆ. οὔτε γὰρ
 “βλάπτειν ἡμᾶς πλείω οἰοί τε ἔσονται ἢ πάσχειν, οὔθ’
 “ὅτι μεγάλῳ στόλῳ ἐπέρχονται, ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ πρὸς
 “τε τοὺς ἄλλους Σικελιώτας πολὺ ἄμεινον (μᾶλλον
 “γὰρ ἐθελήσουσιν ἐκπλαγέντες ἡμῖν ξυμμαχεῖν), καὶ ἦν
 “ἄρα ἢ κατεργασώμεθα αὐτοὺς ἢ ἀπράκτους ὦν ἐφίεν-
 “ται ἀπόσωμεν (οὐ γὰρ δὴ, μὴ τύχασί γε ὦν προσδέ-
 “χονται, φοβοῦμαι), κάλλιστον δὴ ἔργων ἡμῖν ξυμβή-
 “σεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστον ἔμοιγε. ὀλίγοι γὰρ δὴ
 “στόλοι μεγάλοι, ἢ Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων, πολὺ ἀπὸ
 “τῆς ἑαυτῶν ἀπάραντες κατώρθωσαν. οὔτε γὰρ πλείους
 “τῶν ἐνοικούντων καὶ ἀστυγειτόνων ἔρχονται (πάντα
 “γὰρ ὑπὸ δέους ξυνίσταται), ἦν τε δι’ ἀπορίαν τῶν ἐπι-
 “τηδείων ἐν ἀλλοτρίᾳ γῆ σφαλῶσι, τοῖς ἐπιβουλευθεῖ-
 “σιν ὄνομα, κὰν περὶ σφίσιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίωσιν,
 “ὅμως καταλείπουσιν. ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι αὐτοὶ οὗτοι,
 “τοῦ Μήδου παρὰ λόγον πολλὰ σφαλέντος, ἐπὶ τῷ
 “ὀνόματι ὡς ἐπ’ Ἀθήνας ἦει ηὔξήθησαν, καὶ ἡμῖν οὐκ
 “ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι. 34. θαρσοῦντες οὖν
 “τά τε αὐτοῦ παρασκευαζώμεθα, καὶ ἐς τοὺς Σικελούς

“πέμποντες τοὺς μὲν μᾶλλον βεβαιωσώμεθα, τοῖς δὲ
 “φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιείσθαι, ἔς τε την
 “ἄλλην Σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις, δηλοῦντες ὡς
 “κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν, ὅπως ἢ ξυμμα-
 “χίαν ποιώμεθα ἡμῖν ἢ μὴ δέχωνται Ἀθηναίους. δοκεῖ
 “δέ μοι καὶ ἐς Καρχηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι· οὐ
 “γὰρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς, ἀλλ’ αἰεὶ διὰ φόβου εἰσὶ μὴ
 “ποτε Ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθωσιν, ὥστε
 “τάχ’ ἂν ἴσως νομίσαντες, εἰ τάδε προήσονται, καὶ
 “σφεῖς ἐν πόνῳ εἶναι, ἐθελήσειαν ἡμῖν ἤτοι κρύφα γε ἢ
 “φανερῶς ἢ ἐξ ἑνός γέ του τρόπου ἀμῦναι. δυνατοὶ δέ
 “εἰσι μάλιστα τῶν νῦν, βουλευθέντες· χρυσὸν γὰρ καὶ
 “ἄργυρον πλείστον κέκτηνται, ὅθεν ὁ τε πόλεμος καὶ
 “τάλλα εὐπορεῖ. πέμπωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα
 “καὶ ἐς Κόρινθον, δεόμενοι δεῦρο κατὰ τάχος βοηθεῖν
 “καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον κινεῖν. ὁ δὲ μάλιστα ἐγὼ τε νο-
 “μίζω ἐπικαιρον, ὑμεῖς τε διὰ τὸ ξύνηθες ἤσυχον ἤκιστ’
 “ἂν ὀξέως πείθοισθε, ὅμως εἰρήσεται. Σικελιώται γὰρ εἰ
 “θέλομεν ξύμπαντες, εἰ δὲ μὴ, ὅτι πλείστοι μεθ’ ἡμῶν,
 “καθελκύσαντες ἅπαν τὸ ὑπάρχον ναυτικὸν μετὰ δυοῖν
 “μνηοῖν τροφῆς, ἀπαντῆσαι Ἀθηναίοις ἐς Τάραντα
 “καὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν, καὶ δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς ὅτι οὐ
 “περὶ τῇ Σικελίᾳ πρότερον ἔσται ὁ ἀγὼν ἢ τοῦ ἐκείνου
 “περαιωθῆναι τὸν Ἴόνιον, μάλιστ’ ἂν αὐτοὺς ἐκπλήξαι-
 “μεν, καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν ὅτι ὀρμώμεθα
 “μὲν ἐκ φιλίας χώρας φύλακες (ὑποδέχεται γὰρ ἡμᾶς
 “Τάρας), τὸ δὲ πέλαγος αὐτοῖς πολὺ περαιοῦσθαι μετὰ
 “πάσης τῆς παρασκευῆς, χαλεπὸν δὲ διὰ πλοῦ μῆκος ἐν
 “τάξει μέναι, καὶ ἡμῖν ἂν εὐεπίθετος εἴη βραδείᾳ τε καὶ
 “κατὰ λόγον προσπίπτουσα. εἰ δ’ αὖ τῷ ταχυναυτοῦντι
 “ἄθροωτέρῳ κουφίσαντες προσβάλοιεν, εἰ μὲν κόπαις

“ χρήσαιτο, ἐπιθείμεθ' ἂν κεκμηκόσιν, εἰ δὲ μὴ δοκοίη,
 “ ἔστι καὶ ὑποχωρῆσαι ἡμῖν ἐς Τάραντα· οἱ δὲ μετ'
 “ ὀλίγων ἐφοδίων ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ περαιωθέντες ἀπο-
 “ ροίεν ἂν κατὰ χωρία ἔρημα, καὶ ἢ μένοντες πολιορ-
 “ κοῖντο ἂν, ἢ πειρώμενοι παραπλεῖν τὴν τε ἄλλην
 “ παρασκευὴν ἀπολίποιεν ἂν, καὶ τὰ τῶν πόλεων οὐκ ἂν
 “ βέβαια ἔχοντες, εἰ ὑποδέξοιντο, ἀθυμοῖεν. ὥστε ἔγωγε
 “ τούτῳ τῷ λογισμῷ ἠγοῦμαι ἀποκληρομένους αὐτοὺς
 “ οὐδ' ἂν ἀπάραι ἀπὸ Κερκύρας, ἀλλ' ἢ διαβουλευσαμέ-
 “ νους καὶ κατασκοπαῖς χρωμένους, ὅποσοι τ' ἐσμὲν καὶ
 “ ἐν ᾧ χωρίῳ, ἐξωσθῆναι ἂν τῇ ὥρᾳ ἐς χειμῶνα, ἢ κα-
 “ ταπλαγέντας τῷ ἀδοκίῳ καταλύσαι ἂν τὸν πλοῦν,
 “ ἄλλως τε καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν, ὡς
 “ ἐγὼ ἀκούω, ἄκοντος ἠγουμένου καὶ ἀσμένου ἂν πρό-
 “ φασιν λαβόντος, εἴ τι ἀξιώχρεων ἀφ' ἡμῶν ὀφθείη.
 “ ἀγγελλοίμεθα δ' ἂν (εὖ οἶδ' ὅτι) ἐπὶ τὸ πλείον· τῶν
 “ δ' ἀνθρώπων πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ αἱ γινώμαι ἴσταν-
 “ ται, καὶ τοὺς προεπιχειροῦντας, ἢ τοῖς γε ἐπιχειροῦσι
 “ προδηλοῦντας ὅτι ἀμννοῦνται, μᾶλλον πεφόβηνται,
 “ ἰσοκινδύνους ἠγούμενοι. ὅπερ ἂν νῦν Ἀθηναῖοι πά-
 “ θοιεν. ἐπέρχονται γὰρ ἡμῖν ὡς οὐκ ἀμννουμένοις, δι-
 “ καίως κατεγνωκότες, ὅτι αὐτοὺς οὐ μετὰ Λακεδαιμο-
 “ νίων ἐφθείρομεν· εἰ δ' ἴδοιεν παρὰ γνώμην τολμήσαν-
 “ τας, τῷ ἀδοκίῳ μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν ἢ τῇ ἀπὸ
 “ τοῦ ἀληθοῦς δυνάμει. πείθεσθε οὖν μάλιστα μὲν
 “ ταῦτα τολμήσαντες, εἰ δὲ μὴ, ὅτι τάχιστα τᾶλλα ἐς
 “ τὸν πόλεμον ἐτοιμάζειν, καὶ παραστῆναι παντὶ τὸ μὲν
 “ καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ δεί-
 “ κνυσθαι, τὸ δ' ἤδη τὰς μετὰ φόβου παρασκευὰς ἀσ-
 “ φαλεστάτας νομίσαντας ὡς ἐπὶ κινδύνου πράσσειν
 “ χρησιμώτατον ἂν ξυμβῆναι. οἱ δὲ ἄνδρες καὶ ἐπέρ-

“ χονται καὶ ἐν πλῶ (εὖ οἶδ' ὅτι) ἤδη εἰσὶ, καὶ ὅσον
 “ οὐπω πάρεσιν.”

35. Καὶ ὁ μὲν Ἑρμοκράτης τοσαῦτα εἶπεν, τῶν δὲ Συρακοσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν ὡς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, οὐδ' ἀληθῆ ἔστιν ἃ λέγει, τοῖς δὲ, εἰ καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτοὺς ὅ τι οὐκ ἂν μείζον ἀντιπάθοιεν ; ἄλλοι δὲ καὶ πάνυ καταφρονοῦντες ἐς γέλωτα ἔτρεπον τὸ πρᾶγμα. ὀλίγον δ' ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἑρμοκράτει καὶ φοβούμενον τὸ μέλλον. παρελθὼν δ' αὐτοῖς Ἀθηναγόρας, ὃς δῆμου τε προστάτης ἦν καὶ ἐν τῷ παρόντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς, ἔλεγε τοιάδε.

36—40. “ Τοὺς μὲν Ἀθηναίους ὅστις μὴ βούλεται
 “ οὕτω κακῶς φρονῆσαι καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γενέσθαι
 “ ἐνθάδε ἐλθόντας, ἢ δειλὸς ἐστὶν ἢ τῇ πόλει οὐκ εὖνους·
 “ τοὺς δ' ἀγγέλλοντας τὰ τοιαῦτα καὶ περιφόβους ὑμᾶς
 “ ποιοῦντας τῆς μὲν τόλμης οὐ θαυμάζω, τῆς δὲ ἀξυνε-
 “ σίας, εἰ μὴ οἴονται ἐνδηλοὶ εἶναι. οἱ γὰρ δεδιότες ἰδίᾳ
 “ τι βούλονται τὴν πόλιν ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι, ὅπως
 “ τῷ κοινῷ φόβῳ τὸ σφέτερον ἐπηλυγάζωνται. καὶ νῦν
 “ αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται· οὐκ ἀπὸ ταῦτομά-
 “ του, ἐκ δὲ ἀνδρῶν, οἵπερ αἰεὶ τάδε κινουῦσι, ξύγκεινται.
 “ ὑμεῖς δὲ ἦν εὖ βουλευήσθε, οὐκ ἐξ ὧν οὗτοι ἀγγέλ-
 “ λουσι σκοποῦντες λογιεῖσθε τὰ εἰκότα, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν
 “ ἄνθρωποι δεινοὶ καὶ πολλῶν ἔμπειροι, ὥσπερ ἐγὼ
 “ Ἀθηναίους ἀξιῶ, δράσειαν. οὐ γὰρ αὐτοὺς εἰκὸς Πε-
 “ λοποννησίους τε ὑπολιπόντας καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον
 “ μῆπω βεβαίως καταλελυμένους ἐπ' ἄλλον πόλεμον
 “ οὐκ ἐλάσσω ἐκόντας ἐλθεῖν, ἐπεὶ ἔγωγε ἀγαπᾶν οἶομαι
 “ αὐτοὺς ὅτι οὐχ ἡμεῖς ἐπ' ἐκείνους ἐρχόμεθα, πόλεις
 “ τοσαῦται καὶ οὕτω μεγάλαι. 37. εἰ δὲ δὴ, ὥσπερ λέ-

“ γονται, ἔλθοιεν, ἱκανωτέραν ἡγοῦμαι Σικελίαν Πελο-
 “ ποννήσου διαπολεμῆσαι, ὅσῳ κατὰ πάντα ἄμεινον ἐξ-
 “ ἤρτυται, τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτὴν τῆς νῦν στρα-
 “ τιᾶς, ὡς φασιν, ἐπιούσης, καὶ εἰ δις τοσαύτη ἔλθοι,
 “ πολὺ κρείσσῳ εἶναι, οἷς γ’ ἐπίσταμαι οὐθ’ ἵππους ἀκο-
 “ λουθήσοντας, οὐδ’ αὐτόθεν πορισθησομένους, εἰ μὴ
 “ ὀλίγους τινας παρ’ Ἐγεσταίων, οὐθ’ ὀπλίτας ἰσοπλή-
 “ θεις τοῖς ἡμέτεροις, ἐπὶ νεῶν γε ἐλθόντας· μέγα γὰρ
 “ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις τοσοῦτον πλοῦν
 “ δεῦρο κομισθῆναι, τὴν τε ἄλλην παρασκευὴν ὅσῃν δεῖ
 “ ἐπὶ πόλιν τοσῆνδε πορισθῆναι, οὐκ ὀλίγην οὔσαν.
 “ ὥστε, παρὰ τοσοῦτον γιννώσκω, μόλις ἂν μοι δοκοῦ-
 “ σιν, εἰ πόλιν ἑτέραν τοσαύτην, ὅσαι Συράκουσαί εἰσιν,
 “ ἔλθοιεν ἔχοντες καὶ ὄμορον οἰκήσαντες τὸν πόλεμον
 “ ποιοῖντο, οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι, ἢ πού γε δὴ
 “ ἐν πάσῃ πολεμία Σικελία. ξυστήσεται γὰρ στρατο-
 “ πέδῳ τε ἐκ νεῶν ἰδρυθέντι, καὶ ἐκ σκηνιδίων καὶ ἀναγ-
 “ καίας παρασκευῆς οὐκ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων
 “ ἱππέων ἐξιόντες. τὸ δὲ ξύμπαν οὐδ’ ἂν κρατῆσαι αὐ-
 “ τοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι· τοσοῦτῳ τὴν ἡμετέραν παρα-
 “ σκευὴν κρείσσῳ νομίζω. 38. Ἀλλὰ ταῦτα, ὥσπερ
 “ ἐγὼ λέγω, οἷ τε Ἀθηναῖοι γινώσκοντες τὰ σφέτερα
 “ αὐτῶν (εὖ οἶδ’ ὅτι) σώζουσι, καὶ ἐνθένδε ἄνδρες οὔτε
 “ ὄντα οὔτε ἂν γενόμενα λογοποιούσιν, οὐς ἐγὼ οὐ νῦν
 “ πρῶτον ἀλλ’ αἰεὶ ἐπίσταμαι ἥτοι λόγοις γε τοιοῖσδε,
 “ καὶ ἔτι τούτων κακουργοτέροις, ἢ ἔργοις βουλομένους
 “ καταπλήξαντας τὸ ὑμέτερον πλῆθος αὐτοὺς τῆς πό-
 “ λεως ἄρχειν. καὶ δέδοικα μέντοι μή ποτε πολλὰ πει-
 “ ρῶντες καὶ κατορθώσωσιν, ἡμεῖς δὲ κακοὶ, πρὶν ἐν τῷ
 “ παθεῖν ὦμεν, προφυλάξασθαι τε καὶ αἰσθόμενοι ἐπεξ-
 “ ελθεῖν. τοιγάρτοι δι’ αὐτὰ ἢ πόλις ἡμῶν ὀλιγάκις μὲν

“ ἡσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ ἀγῶνας οὐ πρὸς τοὺς
 “ πολεμίους πλείονας ἢ πρὸς αὐτὴν ἀναιρεῖται, τυραννί-
 “ δας δὲ ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους. ὦν ἐγὼ πει-
 “ ράσομαι, ἦν γε ὑμεῖς ἐθέλητε ἔπεσθαι, μὴ ποτε ἐφ’
 “ ἡμῶν τι περιδεῖν γενέσθαι, ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς
 “ πείθων, τοὺς δὲ τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους κολάζων, μὴ
 “ μόνον αὐτοφώρους (χαλεπὸν γὰρ ἐπιτυγχάνειν) ἀλλὰ
 “ καὶ ὦν βούλονται μὲν δύνανται δ’ οὐ (τὸν γὰρ ἐχθρὸν
 “ οὐχ ὦν δρᾶ μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προαμύνε-
 “ σθαι χρῆ, εἴπερ καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις προπέισε-
 “ ται), τοὺς δ’ αὖ ὀλίγους τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ φυ-
 “ λάσσω, τὰ δὲ καὶ διδάσκων· μάλιστα γὰρ δοκῶ ἄν
 “ μοι οὕτως ἀποτρέπειν τῆς κακουργίας. καὶ δῆτα, ὃ
 “ πολλάκις ἐσκεψάμην, τί καὶ βούλεσθε, ὦ νεώτεροι;
 “ πότερον ἄρχειν ἤδη; ἀλλ’ οὐκ ἔννομον· ὁ δὲ νόμος ἐκ
 “ τοῦ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ δυναμένους ἐτέθη
 “ ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν ἰσονομῆσθαι;
 “ καὶ πῶς δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιούσθαι;
 “ 39. φήσει τις δημοκρατίαν οὔτε ξυνετὸν οὔτ’ ἴσον
 “ εἶναι, τοὺς δ’ ἔχοντας τὰ χρήματα καὶ ἄρχειν ἄριστα
 “ βελτίστους. ἐγὼ δὲ φημι πρῶτα μὲν δῆμον ξύμπαν
 “ ὠνομάσθαι, ὀλιγαρχίαν δὲ μέρος, ἔπειτα φύλακας μὲν
 “ ἀρίστους εἶναι χρημάτων τοὺς πλουσίους, βουλευῆσαι
 “ δ’ ἂν βέλτιστα τοὺς ξυνετοὺς, κρίναι δ’ ἂν ἀκούσαντας
 “ ἄριστα τοὺς πολλοὺς, καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ κατὰ μέρη
 “ καὶ ξύμπαντα ἐν δημοκρατίᾳ ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία
 “ δὲ τῶν μὲν κινδύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι, τῶν δ’
 “ ὠφελίμων οὐ πλεονεκτεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαν
 “ ἀφελομένη ἔχει· ἂ ὑμῶν οἳ τε δυνάμενοι καὶ οἳ νέοι
 “ προθυμοῦνται, ἀδύνατα ἐν μεγάλῃ πόλει κατασχεῖν.
 “ ἀλλ’ ἔτι καὶ νῦν, ὦ πάντων ἀξυνετώτατοι, εἰ μὴ μαν-

“ θάνετε κακὰ σπεύδοντες, ἢ ἀμαθέστατοί ἐστε ὧν ἐγὼ
 “ οἶδα Ἑλλήνων, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε.
 “ 40. ἀλλ’ ἦτοι μαθόντες γε ἢ μεταγνόντες τὸ τῆς πό-
 “ λεως ξύμπασι κοινὸν αὖξετε, ἠγησάμενοι τοῦτο μὲν
 “ ἂν καὶ ἴσον καὶ πλεόν οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ἤπερ τὸ τῆς
 “ πόλεως πλῆθος μετασχεῖν, εἰ δ’ ἄλλα βουλήσεσθε,
 “ καὶ τοῦ παντὸς κινδυνεῦσαι στερηθῆναι· καὶ τῶν τοι-
 “ ὦνδε ἀγγελιῶν, ὡς πρὸς αἰσθομένους καὶ μὴ ἐπιτρέ-
 “ ψοντας, ἀπαλλάγητε. ἢ γὰρ πόλις ἦδε, καὶ εἰ ἔρχον-
 “ ται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτοὺς ἀξίως αὐτῆς, καὶ
 “ στρατηγοὶ εἰσιν ἡμῖν, οἱ σκέψονται αὐτά· καὶ εἰ μὴ τι
 “ αὐτῶν ἀληθές ἐστίν, ὥσπερ οὐκ οἶομαι, οὐ πρὸς τὰς
 “ ὑμετέρας ἀγγελίας καταπλαγεῖσα καὶ ἐλομένη ὑμᾶς
 “ ἄρχοντας ἀνθαίρετον δουλείαν ἐπιβαλεῖται, αὐτὴ δ’ ἐφ’
 “ αὐτῆς σκοποῦσα, τοὺς τε λόγους ἀφ’ ὑμῶν ὡς ἔργα
 “ δυναμένους κρινεῖ, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν
 “ οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀκούειν ἀφαιρεθήσεται, ἐκ δὲ τοῦ ἔργῳ
 “ φυλασσομένη μὴ ἐπιτρέπειν πειράσεται σώξει.”

41. Τοιαῦτα μὲν Ἀθηναγόρας εἶπεν. τῶν δὲ στρα-
 τηγῶν εἰς ἀναστάς ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι εἶασε παρελ-
 θεῖν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ παρόντα ἔλεξε τοιαύδε. “ Δια-
 “ βολὰς μὲν οὐ σῶφρον οὔτε λέγειν τινὰς ἐς ἀλλήλους
 “ οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι, πρὸς δὲ τὰ ἐσαγ-
 “ γελλόμενα μᾶλλον ὀρᾶν, ὅπως εἰς τε ἕκαστος καὶ ἢ
 “ ξύμπασα πόλις καλῶς τοὺς ἐπιόντας παρασκευασό-
 “ μεθα ἀμύνεσθαι. καὶ ἦν ἄρα μηδὲν δεήσει, οὐδεμία
 “ βλάβη τοῦ τε τὸ κοινὸν κοσμηθῆναι καὶ ἵπποις καὶ
 “ ὄπλοις καὶ τοῖς ἄλλοις, οἷς ὁ πολέμος ἀγάλλεται. τὴν
 “ δ’ ἐπιμέλειαν καὶ ἐξέτασιν αὐτῶν ἡμεῖς ἔξομεν, καὶ
 “ τῶν πρὸς τὰς πόλεις διαπομπῶν ἅμα, ἔς τε κατασκο-
 “ πῆν καὶ ἦν τι ἄλλο φαίνεται ἐπιτήδειον. τὰ δὲ καὶ

“ ἐπιμεμελήμεθα ἤδη, καὶ ὃ τι ἂν αἰσθώμεθα, ἐς ὑμᾶς
 “ οἴσομεν.” Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τοσαῦτα εἰπόντος
 τοῦ στρατηγοῦ διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλλόγου.

42. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἤδη ἐν τῇ Κερκύρα αὐτοὶ τε καὶ
 οἱ ξύμμαχοι ἅπαντες ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν
 τοῦ στρατεύματος καὶ ξύνταξιν, ὥσπερ ἔμελλον ὀρμει-
 σθαί τε καὶ στρατοπεδεύεσθαι, οἱ στρατηγοὶ ἐποιήσαντο,
 καὶ τρία μέρη νεύμαντες ἐν ἐκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα μήτε
 ἅμα πλέοντες ἀπορῶσιν ὕδατος καὶ λιμένων καὶ τῶν ἐπι-
 τηδείων ἐν ταῖς καταγωγαῖς, πρὸς τε τὰλλα εὐκοσμότεροι
 καὶ ῥάους ἄρχειν ὄσι, κατὰ τέλος στρατηγῶ προστεταγ-
 μένοι· ἔπειτα δὲ προὔπεμψαν καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν καὶ
 Σικελίαν τρεῖς ναῦς, εἰσομένας αἵτινες σφᾶς τῶν πολέων
 δεξονται. καὶ εἶρητο αὐταῖς προαπαντᾶν, ὅπως ἐπιστά-
 μενοι καταπλέωσιν. 43. μετὰ δὲ ταῦτα τοσῆδε ἤδη τῇ
 παρασκευῇ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κερκύρας ἐς τὴν
 Σικελίαν ἐπεραιοῦντο, τριήρεσι μὲν ταῖς πάσαις τέσσαρσι
 καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ δυοῖν Ῥοδίαιν πεντηκον-
 τόρουιν (τούτων Ἀπτικά μὲν ἦσαν ἑκατὸν, ὧν αἱ μὲν
 ἐξήκοντα ταχεῖαι, αἱ δ' ἄλλαι στρατιώτιδες· τὸ δὲ ἄλλο
 ναυτικὸν Χίων καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων), ὀπλίταις δὲ
 τοῖς ξύμπασιν ἑκατὸν καὶ πεντακισχιλίους (καὶ τούτων
 Ἀθηναίων μὲν αὐτῶν ἦσαν πεντακόσιοι μὲν καὶ χίλιοι
 ἐκ καταλόγου, ἑπτακόσιοι δὲ θῆτες, ἐπιβάται τῶν νεῶν,
 ξύμμαχοι δὲ οἱ ἄλλοι ξυνεστράτευον, οἱ μὲν τῶν ὑπη-
 κῶν, οἱ δ' Ἀργείων, πεντακόσιοι, καὶ Μαντινέων καὶ
 μισθοφόρων πεντήκοντα καὶ διακόσιοι), τοξόταις δὲ τοῖς
 πᾶσιν ὀγδοήκοντα καὶ τετρακοσίοις (καὶ τούτων Κρήτες
 οἱ ὀγδοήκοντα ἦσαν), καὶ σφενδονήταις Ῥοδίων ἑπτακο-
 σίοις, καὶ Μεγαρεῦσι ψιλοῖς, φυγάσιν, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν,
 καὶ ἵππαγωγῶ μιᾷ, τριάκοντα ἀγούσῃ ἵππέας.

44. Τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέπλει. τούτοις δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄγουσαι ὀλκάδες μὲν τριάκοντα σιταγωγοὶ, καὶ τοὺς σιτοποιοὺς ἔχουσαι καὶ λιθολόγους καὶ τέκτονας καὶ ὅσα ἐς τειχισμὸν ἐργαλεῖα, πλοῖα δὲ ἑκατὸν, ἃ ἐξ ἀνάγκης μετὰ τῶν ὀλκάδων ξυνέπλει· πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὀλκάδες ἐκούσιοι ξυνηκολούθουν τῇ στρατιᾷ ἐμπορίας ἔνεκα· ἃ τότε πάντα ἐκ τῆς Κερκύρας ξυνδιέβαλλε τὸν Ἰόνιον κόλπον. καὶ προσβαλοῦσα ἡ πᾶσα παρασκευὴ πρὸς τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ πρὸς Τάραντα καὶ ὡς ἕκαστοι εὐπόρησαν, παρεκομίζοντο τὴν Ἰταλίαν, τῶν μὲν πόλεων οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾶ οὐδὲ ἄστει, ὕδατι δὲ καὶ ὄρμῳ, Τάραντος δὲ καὶ Λοκρῶν οὐδὲ τούτοις, ἕως ἀφίκοντο ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας ἀκρωτήριον. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἠθροίζοντο, καὶ ἔξω τῆς πόλεως, ὡς αὐτοὺς εἴσω οὐκ ἐδέχοντο, στρατόπεδόν τε κατεσκευάσαντο ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ, οὐ αὐτοῖς καὶ ἀγορὰν παρείχον, καὶ τὰς ναῦς ἀνελκύσαντες ἠσύχασαν. καὶ πρὸς τε τοὺς Ῥηγίνοὺς λόγους ἐποίησαντι, ἀξιούντες Χαλκιδέας ὄντας Χαλκιδεῦσιν οὖσι Λεοντίνοις βοηθεῖν· οἱ δὲ οὐδὲ μεθ' ἐτέρων ἔφασαν ἔσεσθαι, ἀλλ' ὅ τι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰταλιώταις ξυνδοκῇ, τοῦτο ποιήσειν. οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πραγματὰ ἐσκόπουν, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα προσοίσονται· καὶ τὰς πρόπλους ναῦς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἅμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ τῶν χρημάτων, εἰ ἔστιν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι.

45. Τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἤδη καὶ ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῆ ἠγγέλλετο ὅτι ἐν Ῥηγίῳ αἱ νῆες εἰσὶ, καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ καὶ οὐκέτι ἠπίστων. καὶ ἔς τε τοὺς Σικελοὺς περιέπεμπον, ἔνθα μὲν φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς πρέσβεις,

καὶ ἐς τὰ περιπόλια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρουρὰς ἐσεκόμιζον, τὰ τε ἐν τῇ πόλει ὄπλων ἐξετάσει καὶ ἵππων ἐσκόπουν εἰ ἐντελῆ ἐστὶ, καὶ τᾶλλα ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ καὶ ὅσον οὐ παρόντι, καθίσταντο.

46. Αἱ δ' ἐκ τῆς Ἐγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρόπλοι παραγίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι ὅτι τᾶλλα μὲν οὐκ ἐστὶ χρήματα, ἃ ὑπέσχοντο, τριάκοντα δὲ τάλαντα μόνᾳ φαίνεται. καὶ οἱ στρατηγοὶ εὐθὺς ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν, ὅτι αὐτοῖς τοῦτό τε πρῶτον ἀντεκεκρούκει καὶ οἱ Ῥηγῖνοι οὐκ ἐβελήσαντες ξυστρατεύειν, οὐς πρῶτον ἤρξαντο πείθειν καὶ εἰκὸς ἦν μάλιστα, Λεοντίνων τε ξυγγενεῖς ὄντας καὶ σφίσιν αἰεὶ ἐπιτηδείους. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ παρὰ τῶν Ἐγεσταίων, τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτερα. οἱ δὲ Ἐγεσταῖοι τοιόνδε τι ἐξετεχνήσαντο τότε, ὅτε οἱ πρῶτοι πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἔς τε τὸ ἐν Ἐρυκίᾳ ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαγόντες αὐτοὺς ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα, φιάλας τε καὶ οἰνοχόας καὶ θυμιατήρια καὶ ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην, ἃ ὄντα ἀργυρᾷ πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρείχετο· καὶ ἰδίᾳ ξείσεις ποιούμενοι τῶν τριηριτῶν, τὰ τε ἐξ αὐτῆς Ἐγέστης ἐκπώματα καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ξυλλέξαντες, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐγγὺς πόλεων καὶ Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνίδων αἰτησάμενοι, ἐσέφερον ἐς τὰς ἐστιάσεις ὡς οἰκεία ἕκαστα. καὶ πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς αὐτοῖς χρωμένων, καὶ πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων, μεγάλην τὴν ἔκπληξιν τοῖς ἐκ τῶν τριήρων Ἀθηναίοις παρείχε, καὶ ἀφικόμενα ἐς τὰς Ἀθήνας διεθρόησαν ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. καὶ οἱ μὲν αὐτοὶ τε ἀπατηθέντες καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαντες, ἐπειδὴ διῆλθεν ὁ λόγος ὅτι οὐκ εἶη ἐν τῇ

Ἐγέστη τὰ χρήματα, πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἐβουλεύοντο, 47. καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη πλεῖν ἐπὶ Σελινούντα πάση τῇ στρατιᾷ, ἐφ' ὅπερ μάλιστα ἐπέμφθησαν, καὶ ἦν μὲν παρέχωσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι Ἐγεσταῖοι, πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι, εἰ δὲ μὴ, ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶν, ὅσας περ ἠτήσαντο, ἀξιοῦν διδόναι αὐτοὺς τροφὴν, καὶ παραμένοντας Σελινουντίους ἢ βία ἢ ξυμβάσει διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ οὕτω παραπλεύσαντας τὰς ἄλλας πόλεις καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν δύναμιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δὲ τὴν ἐς τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν οἴκαδε, ἦν μὴ τι δι' ὀλίγου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκίτου ἢ Λεοντίους οἰοί τε ὦσιν ὠφελῆσαι ἢ τῶν ἄλλων τινὰ πόλεων προσαγαγέσθαι, καὶ τῇ πόλει δαπανῶντας τὰ οἰκεία μὴ κινδυνεύειν. 48. Ἀλκιβιάδης δὲ οὐκ ἔφη χρῆναι τοσαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας αἰσχροῦς καὶ ἀπράκτους ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἔς τε τὰς πόλεις ἐπικηρυκέεσθαι, πλὴν Σελινούντος καὶ Συρακουσῶν, τὰς ἄλλας, καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς Σικελοὺς τοὺς μὲν ἀφιστάναι ἀπὸ τῶν Συρακοσίων τοὺς δὲ φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σίτον καὶ στρατιὰν ἔχωσι, πρῶτον δὲ πείθειν Μεσσηνίους (ἐν πόρῳ γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς Σικελίας, καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἰκανωτάτην ἔσεσθαι)· προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις, εἰδότας μεθ' ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἤδη Συρακούσας καὶ Σελινούντι ἐπιχειρεῖν, ἦν μὴ οἱ μὲν Ἐγεσταῖοις ξυμβαίνωσιν, οἱ δὲ Λεοντίους ἐῶσι κατοικίξιν. 49. Λάμαχος δὲ ἄντικρυς ἔφη χρῆναι πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας, καὶ πρὸς τῇ πόλει ὡς τάχιστα τὴν μάχην ποιεῖσθαι, ἕως ἔτι ἀπαράσκευοί τέ εἰσι καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι. τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα δεινότατον

εἶναι· ἦν δὲ χρονίση πρὶν ἐς ὄψιν ἐλθεῖν, τῇ γνώμῃ ἀνα-
 θαρσοῦντας ἀνθρώπους καὶ τῇ ὄψει καταφρονεῖν μάλ-
 λον. αἰφνίδιον δὲ ἦν προσπέσωσιν, ἕως ἔτι περιδεεῖς
 προσδέχονται, μάλιστα ἂν σφᾶς περιγενέσθαι καὶ κατὰ
 πάντα ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι, τῇ τε ὄψει (πλείστοι γὰρ
 ἂν νῦν φανῆναι) καὶ τῇ προσδοκίᾳ ὧν πείσονται, μάλιστα
 δ' ἂν τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης. εἰκὸς δὲ εἶναι καὶ ἐν
 τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἀπολειφθῆναι ἔξω διὰ τὸ ἀπιστεῖν
 σφᾶς μὴ ἤξειν, καὶ ἐσκομιζομένων αὐτῶν τὴν στρατιὰν
 οὐκ ἀπορήσειν χρημάτων, ἦν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα
 καθέζηται. τοὺς τε ἄλλους Σικελιώτας οὕτως ἤδη μάλ-
 λον καὶ ἐκείνοις οὐ ξυμμαχήσειν καὶ σφίσι προσίεναι, καὶ
 οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας ὁπότεροι κρατήσουσιν.
 ναύσταθμον δὲ ἐπαναχωρήσαντας καὶ ἐφορμήθεντας Μέ-
 γαρα ἔφη χρῆναι ποιεῖσθαι, ἃ ἦν ἔρημα, ἀπέχοντα Συρα-
 κουσῶν οὔτε πλοῦν πολὺν οὔτε ὁδόν.

50. Λάμαχος μὲν ταῦτα εἰπὼν ὅμως προσέθετο καὶ
 αὐτὸς τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιά-
 δης τῇ αὐτοῦ νηϊ διαπλεύσας ἐς Μεσσήνην καὶ λόγους
 ποιησάμενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἔπει-
 θεν, ἀλλ' ἀπεκρίναντο πόλει μὲν ἂν οὐ δέξασθαι, ἀγο-
 ρὰν δ' ἔξω παρέξειν, ἀπέπλει ἐς τὸ Ῥήγιον. καὶ εὐθὺς
 συμπληρώσαντες ἐξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοὶ,
 καὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες, παρέπλεον ἐς Νάξον, τὴν
 ἄλλην στρατιὰν ἐν Ῥηγίῳ καταλιπόντες καὶ ἓνα σφῶν
 αὐτῶν. Ναξίων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει παρέπλεον ἐς
 Κατάνην. καὶ ὡς αὐτοὺς οἱ Καταναῖοι οὐκ ἐδέχοντο
 (ἐνήσαν γὰρ αὐτόθι ἄνδρες τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι),
 ἐκομίσθησαν ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμὸν, καὶ αὐλισάμενοι
 τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ Συρακούσας ἔπλεον ἐπὶ κέρως, ἔχοντες
 τὰς ἄλλας ναῦς. δέκα δὲ τῶν νεῶν προὔπεμψαν ἐς τὸν

μέγαν λιμένα πλεῦσαί τε, καὶ κατασκέψασθαι εἴ τι ναυ-
 τικὸν ἐστὶ καθειλκυσμένον, καὶ κηρῦξαι ἀπὸ τῶν νεῶν
 προσπλεύσαντας ὅτι Ἀθηναῖοι ἤκουσι Λεοντίνους ἐς τὴν
 ἑαυτῶν κατοικιοῦντες κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν
 τοὺς οὖν ὄντας ἐν Συρακούσαις Λεοντίνων ὡς παρὰ φί-
 λους καὶ εὐεργέτας Ἀθηναίους ἀδεῶς ἀπιέναι. ἐπεὶ δ'
 ἐκηρύχθη, καὶ κατασκέψαντο τὴν τε πόλιν καὶ τοὺς λι-
 μένας καὶ τὰ περὶ τὴν χώραν, ἐξ ἧς αὐτοῖς ὀρμωμένοις
 πολεμητέα ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς Κατάνην. 51. καὶ
 ἐκκλησίας γενομένης τὴν μὲν στρατιὰν οὐκ ἐδέχοντο οἱ
 Καταναῖοι, τοὺς δὲ στρατηγούς ἐσελθόντας ἐκέλευον, εἴ
 τι βούλονται, εἰπεῖν. καὶ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ
 τῶν ἐν τῇ πόλει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων, οἱ
 στρατιῶται πυλῖδα τινὰ ἐνφοδομημένην κακῶς ἔλαθον
 διελόντες, καὶ ἐσελθόντες ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν. τῶν
 δὲ Καταναίων οἱ μὲν τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες,
 ὡς εἶδον τὸ στράτευμα ἔνδον, εὐθὺς περιδεεῖς γενόμενοι
 ὑπεξῆλθον, οὐ πολλοί τινες, οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφίσαντό τε
 ξυμμαχίαν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἐκέ-
 λευον ἐκ Ῥηγίου κομίζειν. μετὰ δὲ τοῦτο διαπλεύσαντες
 οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸ Ῥήγιον, πάσῃ ἤδη τῇ στρατιᾷ ἄραν-
 τες ἐς τὴν Κατάνην, ἐπειδὴ ἀφίκοντο, κατεσκευάζοντο τὸ
 στρατόπεδον.

52. Ἐσηγγέλλετο δὲ αὐτοῖς ἐκ τε Καμαρίνης ὡς, εἰ
 ἔλθοιεν, προσχωροῖεν ἂν, καὶ ὅτι Συρακόσιοι πληροῦσι
 ναυτικόν. ἀπάσῃ οὖν τῇ στρατιᾷ παρέπλευσαν, πρῶτον
 μὲν ἐπὶ Συρακούσας· καὶ ὡς οὐδὲν εὖρον ναυτικὸν πλη-
 ρούμενον, παρεκομίζοντο αὐθις ἐπὶ Καμαρίνης, καὶ σχόν-
 τες ἐς τὸν αἰγιαλὸν ἐπεκηρυκεύοντο. οἱ δ' οὐκ ἐδέχοντο,
 λέγοντες σφίσι τὰ ὄρκια εἶναι μιᾷ νηὶ καταπλεόντων
 Ἀθηναίων δέχεσθαι, ἣν μὴ αὐτοὶ πλείους μεταπέμπω-

σιν. ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι ἀπέπλεον· καὶ ἀποβάαντες κατὰ τι τῆς Συρακοσίας καὶ ἀρπαγὴν ποιησάμενοι, καὶ τῶν Συρακοσίων ἰππέων βοηθησάντων καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐσκεδασμένους διαφθειράντων, ἀπεκομίσθησαν ἐς Κατάνην. 53. καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἤκουσαν ἐπὶ τε Ἀλκιβιάδην ὡς κελεύσοντας ἀποπλεῖν ἐς ἀπολογία ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐπ' ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν μετ' αὐτοῦ μεμνημένων περὶ τῶν μυστηρίων ὡς ἀσεβούντων, τῶν δὲ καὶ περὶ τῶν Ἑρμῶν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἦσσον ζήτησι ἐποιοῦντο τῶν περὶ τὰ μυστήρια καὶ τῶν περὶ τοὺς Ἑρμᾶς δραστήντων, καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτὰς ἀλλὰ πάντα ὑπόπτως ἀποδεχόμενοι, διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν πάνυ χρηστοὺς τῶν πολιτῶν ξυλλαμβάνοντες κατέδουν, χρησιμώτερον ἡγούμενοι εἶναι βασανίσαι τὸ πρᾶγμα καὶ εὔρειν, ἢ διὰ μηνυτοῦ πονηρίαν τινὰ καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι αἰτιαθέντα ἀνέλεγκτον διαφυγεῖν. ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ τὴν Πεισιστράτου καὶ τῶν παίδων τυραννίδα χαλεπὴν τελευτῶσαν γενομένην, καὶ προσέτι οὐδ' ὑφ' ἑαυτῶν καὶ Ἀρμοδίου καταλυθεῖσαν ἀλλ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐφοβεῖτο αἰεὶ καὶ πάντα ὑπόπτως ἐλάμβανεν.

54—59. Τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἀρμοδίου τόλμημα δι' ἐρωτικὴν ξυντυχίαν ἐπεχειρήθη, ἣν ἐγὼ ἐπὶ πλεον διηγησάμενος ἀποφανῶ οὔτε τοὺς ἄλλους οὔτε αὐτοὺς Ἀθηναίους περὶ τῶν σφετέρων τυράννων οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου ἀκριβὲς οὐδὲν λέγοντας. Πεισιστράτου γὰρ γηραιοῦ τελευτήσαντος ἐν τῇ τυραννίδι οὐχ Ἰππαρχος, ὥσπερ οἱ πολλοὶ οἴονται, ἀλλ' Ἰππίας πρεσβύτατος ὧν ἔσχε τὴν ἀρχήν. γενομένου δὲ Ἀρμο-

δίου ὄρα ἡλικίας λαμπροῦ Ἀριστογείτων, ἀνὴρ τῶν ἀστῶν, μέσος πολίτης, ἐραστὴς ὧν εἶχεν αὐτόν. πειραθεῖς δὲ ὁ Ἀρμόδιος ὑπὸ Ἰππάρχου τοῦ Πεισιστράτου καὶ οὐ πεισθεῖς καταγορεύει τῷ Ἀριστογείτῳ. ὁ δὲ ἐρωτικῶς περιαλγήσας, καὶ φοβηθεῖς τὴν Ἰππάρχου δύναμιν μὴ βία προσαγάγηται αὐτόν, ἐπιβουλεύει εὐθύς, ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως, κατάλυσιν τῆ τυραννίδι. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἰππαρχος, ὡς αὐθις πειράσας οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἀρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν ἐβούλετο δρᾶν, ἐν τόπῳ δέ τιμι ἀφανεῖ, ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ, παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθὴς ἦν ἐς τοὺς πολλοὺς, ἀλλ' ἀνεπιφθόνως κατεστήσατο· καὶ ἐπετήδευσαν ἐπὶ πλείστον δὴ τύραννοι οὗτοι ἀρετὴν καὶ ξυνέσι, καὶ Ἀθηναίους εἰκοστὴν μόνον πρᾶσσόμενοι τῶν γιγνομένων τὴν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν καὶ τοὺς πολέμους διέφερον καὶ ἐς τὰ ἱερὰ ἔθνον. τὰ δὲ ἄλλα αὐτῇ ἢ πόλιν τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρήτο, πλὴν καθ' ὅσον αἰεὶ τινα ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι. καὶ ἄλλοι τε αὐτῶν ἠρξαν τὴν ἐνιαυσίαν Ἀθηναίους ἀρχὴν, καὶ Πεισιστρατος ὁ Ἰππίου τοῦ τυραννεύσαντος υἱός, τοῦ πάππου ἔχων τοῦνομα, [ὅς] τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄρχων ἀνέθηκε, καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Πυθίου. καὶ τῷ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας ὕστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων μείζον μῆκος τοῦ βωμοῦ ἠφάνισε τοῦπίγραμμα· τοῦ δ' ἐν Πυθίου ἔτι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν, ἀμυδροῖς γράμμασι, λέγον τάδε·

μνήμα τόδ' ἦς ἀρχῆς Πεισιστρατος Ἰππίου υἱὸς
θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

55. Ὅτι δὲ πρεσβύτατος ὧν Ἰππίας ἠρξεν, εἰδὼς μὲν καὶ ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων ἰσχυρίζομαι, γνοίη δ' ἄν

τις καὶ αὐτῷ τούτῳ· παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνῳ φαίνονται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὡς ὁ τε βωμὸς σημαίνει καὶ ἡ στήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας, ἡ ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα. ἐν ἣ Ἰησασαλοῦ μὲν οὐδ' Ἰππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται, Ἰππίου δὲ πέντε, οἱ αὐτῷ ἐκ Μυρρίνης τῆς Καλλίου τοῦ Ὑπερεχίδου θυγατρὸς ἐγένοντο· εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαι. καὶ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα, οὐδὲ τοῦτο ἀπεικίτως διὰ τὸ πρεσβεῦειν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τυραννεῦσαι. οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχεῖν μοι δοκεῖ ποτὲ Ἰππίας τὸ παραχρῆμα ῥαδίως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἰππάρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὦν ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν καθίστατο· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον ξύνηθες τοῖς μὲν πολίταις φοβερὸν, ἐς δὲ τοὺς ἐπικύρους ἀκριβὲς, πολλῷ τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε, καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὦν ἠπόρησεν, ἐν ᾧ οὐ πρότερον ξυνεχῶς ὠμιλήκει τῇ ἀρχῇ. Ἰππάρχω δὲ ξυνέβη τοῦ πάθους τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα καὶ τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν.

56. Τὸν δ' οὖν Ἀρμόδιον ἀπαρνηθέντα τὴν πείρασιν, ὥσπερ διανοεῖτο, προῦπηλάκισεν· ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ κόρην ἐπαγγείλαντες ἤκει κανοῦν οἴσουσαν ἐν πομπῇ τινὶ, ἀπήλασαν λέγοντες οὐδὲ ἐπαγγεῖλαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἀρμόδιου, πολλῷ δὲ μᾶλλον δι' ἐκεῖνον καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο. καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο, περιέμενον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ἣ μόνον ἡμέρα οὐχ ὑποπτον ἐγίγνετο ἐν ὕλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν πέμψαντας ἀθρώους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτοὺς, ξυνεπαμύνειν δὲ εὐθύς τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκείνους.

ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνομωμοκότες, ἀσφαλείας οὐνεκα ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς μὴ προειδότες, εἰ καὶ ὅποσοιοῦν τολμήσειαν, ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἔχοντάς γε ὄπλα ἐθέλησειν σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν. 57. καὶ ὡς ἐπήλθον ἡ ἑορτῇ, Ἰππίας μὲν ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόσμει, ὡς ἕκαστα ἐχρῆν τῆς πομπῆς προΐεναι· ὁ δὲ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων ἔχοντες ἤδη τὰ ἐγχειρίδια ἐς τὸ ἔργον προήεσαν. καὶ ὡς εἶδόν τινα τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκείως τῷ Ἰππία (ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσδοτος ὁ Ἰππίας), ἔδεισαν, καὶ ἐνόμισαν μεμνηῦσθαί τε καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ξυλληφθήσεσθαι. τὸν λυπήσαντα οὖν σφᾶς, καὶ δι' ὄνπερ πάντα ἐκινδύνεον, ἐβούλοντο πρότερον, εἰ δύναιντο, προτιμωρήσεσθαι, καὶ ὥσπερ εἶχον, ὥρμησαν εἰσω τῶν πυλῶν, καὶ περιέτυχον τῷ Ἰππάρχῳ παρὰ τὸ Λεωκόριον καλούμενον, καὶ εὐθὺς ἀπερισκέπτως προσπεσόντες καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς ὁ μὲν ἐρωτικῆς, ὁ δὲ ὑβρισμένος, ἔτυπτον, καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοὺς δορυφόρους τὸ αὐτίκα διαφεύγει ὁ Ἀριστογείτων, ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου, καὶ ὕστερον ληφθεὶς οὐ ῥαδίως διετέθη· Ἀρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχρῆμα ἀπόλλυται. 58. ἀγγελθέντος δὲ Ἰππία ἐς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γενόμενον ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπέας τοὺς ὀπλίτας, πρότερον ἢ αἰσθέσθαι αὐτοὺς ἀποθεν ὄντας, εὐθὺς ἐχώρησε, καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμφορὰν ἐκέλευσεν αὐτοὺς, δείξας τι χωρίον, ἀπελθεῖν ἐς αὐτὸ ἄνευ τῶν ὄπλων. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν, οἴομενοί τι ἐρεῖν αὐτόν· ὁ δὲ τοῖς ἐπικούροις φράσας τὰ ὄπλα ὑπολαβεῖν, ἐξελέγετο εὐθὺς οὐς ἐπητιᾶτο καὶ εἴ τις εὐρέθη ἐγχειρίδιον ἔχων· μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δόρατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν.

59. Τοιούτω μὲν τρόπῳ δι' ἐρωτικὴν λύπην ἢ τε ἀρχὴ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἢ ἀλόγιστος τόλμα ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς Ἀρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι ἐγένετο. τοῖς δ' Ἀθηναίοις χαλεπωτέρα μετὰ τοῦτο ἡ τυραννὶς κατέστη, καὶ ὁ Ἰππίας διὰ φόβου ἤδη μᾶλλον ὦν τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε, καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἅμα διεσκοπεῖτο, εἴ ποθεν ἀσφάλειάν τινα ὀρφή μεταβολῆς γενομένης ὑπάρχουσάν οἱ. Ἰππόκλου γοῦν τοῦ Λαμψακηνοῦ τυράννου Αἰαντίδῃ τῷ παιδὶ θυγατέρα ἑαυτοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην, Ἀθηναῖος ὦν Λαμψακηνοῦ, ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρείῳ δύνασθαι. καὶ αὐτῆς σῆμα ἐν Λαμφάκῳ ἐστίν, ἐπίγραμμα ἔχον τόδε·

ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ
Ἰππίου Ἀρχεδίκην ἦδε κέκευθε κόνις·

ἢ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τ' οὔσα τυράννων
παίδων τ', οὐκ ἦρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

τυραννεύσας δὲ ἔτη τρία Ἰππίας ἔτι Ἀθηναίων, καὶ παυθεὶς ἐν τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμαιωνιδῶν τῶν φευγόντων, ἐχώρει ὑπόσπονδος ἔς τε Σίγειον καὶ παρ' Αἰαντίδην ἐς Λάμψακον, ἐκεῖθεν δὲ ὡς βασιλέα Δαρείῳ, ὅθεν καὶ ὀρμώμενος ἐς Μαραθῶνα ὕστερον ἔτει εἰκοστῷ, ἤδη γέρων ὦν, μετὰ Μήδων ἐστράτευσεν.

60. Ὡν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων, καὶ μμνησκόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠπίστατο, χαλεπὸς ἦν τότε καὶ ὑπόπτῃς ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας, καὶ πάντα αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ πεπραῆχθαι. καὶ ὡς αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον ὀργιζομένων πολλοί τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἤδη ἐν τῷ δεσποτηρίῳ ἦσαν, καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδίδουσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώ-

τερόν τε καὶ πλείους ἔτι ξυλλαμβάνειν, ἐνταῦθα ἀνα-
 πείθεται εἰς τῶν δεδεμένων, ὅσπερ ἐδόκει αἰτιώτατος
 εἶναι, ὑπὸ τῶν ξυνδεσμωτῶν τινὸς, εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα
 μὲνυσαι εἴτε καὶ οὐ· ἐπ' ἀμφοτέρα γὰρ εἰκάζεται, τὸ δὲ
 σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν
 δρασάντων τὸ ἔργον. λέγων δὲ ἔπεισεν αὐτὸν, ὡς χρῆ,
 εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτὸν τε ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι
 καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι· βεβαιοτέ-
 ραν γὰρ αὐτῷ σωτηρίαν εἶναι ὁμολογήσαντι μετ' ἀδείας,
 ἢ ἀρνηθέντι διὰ δίκης ἐλθεῖν. καὶ ὁ μὲν αὐτὸς τε καθ'
 ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἄλλων μὲνυει τὸ τῶν Ἑρμῶν· ὁ δὲ δῆ-
 μος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἄσμενος λαβὼν, ὡς ᾤετο, τὸ
 σαφὲς, καὶ δεινὸν ποιούμενοι πρότερον εἰ τοὺς ἐπιβου-
 λεύοντας σφῶν τῷ πλήθει μὴ εἴσονται, τὸν μὲν μὲνυτὴν
 εὐθύς καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ, ὅσων μὴ κατηγορήκει,
 ἔλυσαν, τοὺς δὲ κατατιαθέντας, κρίσεις ποιήσαντες, τοὺς
 μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δὲ διαφυγόντων
 θάνατον καταγνόντες ἐπανείπον ἀργύριον τῷ ἀποκτεί-
 ναυτι. κὰν τούτῳ οἱ μὲν παθόντες ἄδηλον ἦν εἰ ἀδίκως
 ἐτετιμώρητο, ἢ μέντοι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περι-
 φανῶς ὠφέλητο. 61. περὶ δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἐναγόν-
 των τῶν ἐχθρῶν, οἵπερ καὶ πρὶν ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο,
 χαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον· καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν
 Ἑρμῶν ᾤοντο σαφὲς ἔχειν, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ
 μυστικά, ὧν ἐπαίτιος ἦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς
 ξυνωμοσίας ἐπὶ τῷ δήμῳ ἀπ' ἐκείνου ἐδόκει πραχθῆναι.
 καὶ γὰρ τις καὶ στρατιὰ Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε
 κατὰ τὸν καιρὸν τούτον, ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἐθορυβοῦντο,
 μέχρι Ἰσθμοῦ παρελθοῦσα, πρὸς Βοιωτοῦς τι πράσσον-
 τες. ἐδόκει οὖν ἐκείνου πράξαντος, καὶ οὐ Βοιωτῶν
 ἕνεκα, ἀπὸ ξυνθήματος ἦκειν, καὶ εἰ μὴ ἔφθασαν δὴ

αὐτοὶ κατὰ τὸ μήνυμα ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἡ πόλις. καὶ τινα μίαν νύκτα καὶ κατέδαρθον ἐν Θησεῖῳ τῶ ἐν πόλει ἐν ὄπλοις. οἳ τε ξένοι τοῦ Ἄλκιβιάδου οἱ ἐν Ἄργει κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπωπτεύθησαν τῶ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι· καὶ τοὺς ὁμήρους τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε παρέδοσαν τῶ Ἀργείων δήμῳ διὰ ταῦτα διαχρήσασθαι. πανταχόθεν τε περιεστήκει ὑποψία ἐς τὸν Ἄλκιβιάδην. ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι, πέμπουσιν οὕτω τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐς τὴν Σικελίαν ἐπὶ τε ἐκείνου καὶ ὧν περὶ ἄλλων ἐμεμήνυτο. εἶρητο δὲ προειπεῖν αὐτῶ ἀπολογησομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβάνειν δὲ μὴ, θεραπεύοντες τό τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, καὶ οὐχ ἤκιστα τοὺς Μαντινέας καὶ Ἀργείους βουλόμενοι παραμεῖναι, δι' ἐκείνου νομίζοντες πεισθῆναι σφᾶς ξυστρατεύειν. καὶ ὁ μὲν, ἔχων τὴν ἑαυτοῦ ναῦν, καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ τῆς Σαλαμινίας ἐκ τῆς Σικελίας ὡς ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν Θουρίοις, οὐκέτι ξυνείποντο ἀλλ' ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεὸς οὐ φανεροὶ ἦσαν, δείσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ δ' ἐκ τῆς Σαλαμινίας τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἄλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ· ὡς δ' οὐδαμῶ φανεροὶ ἦσαν, ᾗχοντο ἀποπλέοντες. ὁ δὲ Ἄλκιβιάδης, ἤδη φυγὰς ὢν, οὐ πολὺ ὕστερον ἐπὶ πλοίου ἐπεραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θουρίας· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐρήμη δίκη θάνατον κατέγνωσαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' ἐκείνου.

62. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος καὶ λαχὼν ἑκάτερος, ἔπλεον ξὺν παντὶ ἐπὶ Σελινοῦντος καὶ Ἐγέστης, βουλόμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χρήματα

εὶ δώσουσιν οἱ Ἑγεσταῖοι, κατασκέψασθαι δὲ καὶ τῶν Σελιουντίων τὰ πράγματα, καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς Ἑγεσταίους. παραπλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν κόλπον, ἔσχον ἐς Ἰμέραν, ἥπερ μόνη ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς Σικελίας Ἑλλὰς πόλις ἐστίν· καὶ ὡς οὐκ ἐδέχοντο αὐτοὺς, παρεκομίζοντο. καὶ ἐν τῷ παράπλω αἰρουῦσιν Ὑκκαρα, πόλισμα Σικανικὸν μὲν, Ἑγεσταίοις δὲ πολέμιον· ἦν δὲ παραθαλασσίδιον. καὶ ἀνδραποδίσαντες τὴν πόλιν παρέδωσαν Ἑγεσταίοις (παρεγέροντο γὰρ αὐτῶν ἱππῆς), αὐτοὶ δὲ πάλιν τῷ μὲν πεζῷ ἐχώρουν διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς Κατάνην, αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. Νικίας δὲ εὐθύς ἐξ Ὑκκάρων ἐπὶ Ἑγέστης παραπλεύσας, καὶ τᾶλλα χρηματίσας καὶ λαβὼν τάλαντα τριάκοντα παρῆν ἐς τὸ στράτευμα· καὶ τὰνδράποδα ἀπέδωσαν, καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς τῶν Σικελῶν ξυμμάχους περιέπλευσαν, στρατιὰν κελεύοντες πέμπειν· τῇ τε ἡμισείᾳ τῆς ἑαυτῶν ἦλθον ἐπὶ Ὑβλαν τὴν Γελεᾶτιν, πολεμίαν οὖσαν, καὶ οὐχ εἶλον. καὶ τὸ θέρος ἔτελεύτα.

63. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθύς τὴν ἔφοδον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Συρακούσας παρεσκευάζοντο, οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἐπ' ἐκείνους ἰόντες. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ εὐθύς ἐπέκειντο, κατὰ τε τὴν ἡμέραν ἐκάστην προῖοῦσαν ἀνεθάρσουν μᾶλλον, καὶ ἐπειδὴ πλείοντες τὰ τε ἐπέκεινα τῆς Σικελίας πολὺ ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο, καὶ πρὸς τὴν Ὑβλαν ἐλθόντες καὶ πειράσαντες οὐχ εἶλον βία, ἔτι πλέον κατεφρόνησαν, καὶ ἠξίουσαν τοὺς στρατηγούς, οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσῆσας ποιεῖν, ἄγειν σφᾶς ἐπὶ Κατάνην, ἐπειδὴ οὐκ ἐκείνοι ἐφ' ἑαυτοὺς ἔρχονται.

ἰππῆς τε προσελαύνοντες αἰὲ κατὰσκοποὶ τῶν Συρακοσίων πρὸς τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων, ἐφύβριζον ἄλλα τε καὶ εἰ ξυνοικήσοντες σφίσιν αὐτοῖς μᾶλλον ἤκοιεν ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ, ἢ Λεοντίους ἐς τὴν οἰκείαν κατοικιοῦντες.

64. ἃ γινώσκοντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, καὶ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλείστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσοῦτῳ ὑπὸ νύκτα παραπλεύσαντες στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδείῳ καθ' ἡσυχίαν, εἰδότες οὐκ ἂν ὁμοίως δυνηθέντες καὶ εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους ἐκβιβάζοιεν ἢ κατὰ γῆν ἰόντες γνωσθείησαν (τοὺς γὰρ ἂν ψιλούς τοὺς σφῶν καὶ τὸν ὄχλον τῶν Συρακοσίων τοὺς ἰππέας πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων ἰππέων, βλάπτειν ἂν μεγάλα), οὕτω δὲ λήψεσθαι χωρίον ὅθεν ὑπὸ τῶν ἰππέων οὐ βλάφονται ἄξια λόγου (ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπιεῶ χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον, Συρακοσίων φυγάδες, οἱ ξυνείποντο), τοιόνδε τι οὖν πρὸς ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται. πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστὸν, τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς τῇ δοκῆσει οὐχ ἡσσον ἐπιτήδειον· ἦν δὲ Καταναῖος ὁ ἀνὴρ, καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης ἦκειν ἔφη, ὧν ἐκεῖνοι τὰ ὀνόματα ἐγίνωσκον, καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας τῶν σφίσιν εὐνόων. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους αὐλίζεσθαι ἀπὸ τῶν ὄπλων ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βούλονται ἐκεῖνοι πανδημεὶ ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἔφ' ἐπὶ τὸ στράτευμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλήσειν τοὺς παρὰ σφίσι καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ ῥαδίως τὸ στράτευμα προσβαλόντας τῷ σταυρώματι αἰρήσειν· εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσοντας πολλοὺς Καταναίων, καὶ ἠτοιμάσθαι ἤδη, ἀφ' ὧν αὐτὸς ἦκειν.

65. οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐς

τὰ ἄλλα θαρσεῖν καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ καὶ ἄνευ τούτων
 ἰέναι παρεσκευάσθαι ἐπὶ Κατάνην, ἐπίστευσάν τε τῷ
 ἀνθρώπῳ πολλῶ ἀπερισκεπτότερον, καὶ εὐθύς ἡμέραν
 ξυνθέμενοι ἢ παρέσονται ἀπέστειλαν αὐτὸν, καὶ αὐτοὶ
 (ἤδη γὰρ καὶ τῶν ξυμμάχων Σελινούντιοι καὶ ἄλλοι
 τινὲς παρήσαν) προεῖπον πανδημεὶ πᾶσιν ἐξιέναι Συρα-
 κοσίοις. ἐπεὶ δὲ ἐτοῖμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν,
 καὶ αἱ ἡμέραι ἐν αἷς ξυνέθεντο ἤξιεν ἐγγὺς ἦσαν, πορευ-
 ὄμενοι ἐπὶ Κατάνης ἠύλισαντο ἐπὶ τῷ Συμαίθῳ ποταμῷ
 ἐν τῇ Λεοντίνῃ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς ἤσθοντο αὐτοὺς
 προσιώντας, ἀναλαβόντες τό τε στράτευμα ἅπαν τὸ ἐαυ-
 τῶν καὶ ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἢ ἄλλος τις προσεληλύθει,
 καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα, ὑπὸ νύκτα
 ἔπλεον ἐπὶ τὰς Συρακούσας. καὶ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἅμα ἔφ'
 ἐξέβαινον ἐς τὸν κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον ὡς στρατόπεδον
 καταληψόμενοι, καὶ οἱ ἰππῆς οἱ Συρακοσίων πρῶτοι
 προσελάσαντες ἐς τὴν Κατάνην, καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ
 στράτευμα ἅπαν ἀνήκται, ἀποστρέψαντες ἀγγέλλουσι
 τοῖς πεζοῖς, καὶ ξύμπαντες ἤδη ἀποτρεπόμενοι ἐβοήθουν
 ἐπὶ τὴν πόλιν. ὅβ. ἐν τούτῳ δ' οἱ Ἀθηναῖοι, μακρᾶς
 οὔσης τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς, καθ' ἡσυχίαν καθίσαν τὸ στρά-
 τευμα ἐς χωρίον ἐπιτήδειον, καὶ ἐν ᾧ μάχης τε ἄρξειν
 ἔμελλον ὁπότε βούλουντο, καὶ οἱ ἰππῆς τῶν Συρακοσίων
 ἦκιστ' ἀν αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπή-
 σειν· τῇ μὲν γὰρ τειχία τε καὶ οἰκίαι εἶργον καὶ δένδρα
 καὶ λίμνη, παρὰ δὲ τὸ κρημνοί. καὶ τὰ ἐγγὺς δένδρα
 κόψαντες καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν, παρὰ τε
 τὰς ναῦς σταύρωμα ἔπηξαν, καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκωνι ἔρυμά
 τε, ἢ ἐφοδῶτατον ἦν τοῖς πολεμίοις, λίθοις λογάδην καὶ
 ξύλοις διὰ ταχέων ὄρθωσαν, καὶ τὴν τοῦ Ἀνάπου γέφυ-
 ραν ἔλυσαν. παρασκευαζομένων δὲ ἐκ μὲν τῆς πόλεως

οὐδείς ἐξιών ἐκώλυεν, πρῶτοι δὲ οἱ ἰππῆς τῶν Συρακοσίων προσεβοήθησαν, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ, ὡς οὐκ ἀντιπροήεσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ διαβάντες τὴν Ἐλωρινὴν ὁδὸν ἠϋλίσαντο.

67. Τῇ δ' ὕστεραία οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ὡς ἐς μάχην, καὶ ξυνετάξαντο ὧδε. δεξιὸν μὲν κέρας Ἀργεῖοι εἶχον καὶ Μαντινῆς, Ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον, τὸ δὲ ἄλλο οἱ ξύμμαχοι οἱ ἄλλοι. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῖς τοῦ στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν τεταγμένον ἐπὶ ὀκτῶ, τὸ δὲ ἥμισυ ἐπὶ ταῖς εὐναῖς ἐν πλαισίῳ, ἐπὶ ὀκτῶ καὶ τοῦτο τεταγμένον· οἷς εἶρητο, ἥ ἂν τοῦ στρατεύματός τι πονῆ μάλιστα, ἐφορῶντας παραγίνεσθαι. καὶ τοὺς σκευοφόρους ἐντὸς τούτων τῶν ἐπιτάκτων ἐποίησαντο. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἔταξαν τοὺς μὲν ὀπίστας ἐφ' ἑκκαίδεκα, ὄντας πανδημεὶ Συρακοσίους καὶ ὅσοι ξύμμαχοι παρήσαν (ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς Σελινούντιοι μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ Γελῶν ἰππῆς, τὸ ξύμπαν ἐς διακοσίους, καὶ Καμαριναίων ἰππῆς ὅσον εἴκοσι, καὶ τοξόται ὡς πεντήκοντα), τοὺς δὲ ἰππέας ἐπετάξαντο ἐπὶ τῷ δεξιῷ, οὐκ ἔλασσον ὄντας ἢ διακοσίους καὶ χίλιους, παρὰ δ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀκοντιστάς. μέλλουσι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις προτέροις ἐπιχειρήσειν ὁ Νικίας κατὰ τε ἔθνη ἐπιπαριῶν ἕκαστα καὶ ξύμπασι τοιάδε παρεκελεύετο.

68. “ Πολλῇ μὲν παραινέσει, ὦ ἄνδρες, τί δεῖ χρῆσθαι, οἱ πάρεσμεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα; αὐτὴ γὰρ ἡ παρασκευὴ ἰκανωτέρα μοι δοκεῖ εἶναι θάρσος παρασχεῖν, ἢ καλῶς λεχθέντες λόγοι μετὰ ὑσθενούς στρατοπέδου. ὅπου γὰρ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἀθη-

“ ναῖοι καὶ νησιωτῶν οἱ πρῶτοί ἐσμεν, πῶς οὐ χρὴ μετὰ
 “ τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ξυμμάχων πάντα τινὰ μεγάλην
 “ τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχειν, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας
 “ πανδημεί τε ἀμυνομένους καὶ οὐκ ἀπολέκτους, ὥσπερ
 “ καὶ ἡμᾶς, καὶ προσέτι Σικελιώτας, οἱ ὑπερφρονοῦσι
 “ μὲν ἡμᾶς, ὑπομενοῦσι δὲ οὐ, διὰ τὸ τὴν ἐπιστήμην τῆς
 “ τόλμης ἥσσω ἔχειν. παραστήτω δέ τινι καὶ τόδε, πολὺ
 “ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν εἶναι, καὶ πρὸς γῆ οὐδεμιᾶ
 “ φιλία ἦντινα μὴ αὐτοὶ μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ τοῦ-
 “ ναντίον ὑπομιμνήσκω ὑμᾶς ἢ οἱ πολέμοι σφίσιν αὐτοῖς
 “ εὖ οἶδ’ ὅτι παρακελεύονται· οἱ μὲν γὰρ ὅτι περὶ πατρί-
 “δος ἔσται ὁ ἀγὼν, ἐγὼ δὲ ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, ἐξ ἧς
 “ κρατεῖν δεῖ ἢ μὴ ῥαδίως ἀποχωρεῖν· οἱ γὰρ ἵππῆς
 “ πολλοὶ ἐπικείσονται. τῆς τε οὖν ὑμετέρας αὐτῶν ἀξίας
 “ μνησθέντες ἐπέλθετε τοῖς ἐναντίοις προθύμως, καὶ τὴν
 “ παροῦσαν ἀνάγκην καὶ ἀπορίαν φοβερωτέραν ἡγησά-
 “μενοι τῶν πολεμίων.”

69. Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα παρακελευσάμενος ἐπῆγε
 τὸ στρατόπεδον εὐθύς. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπροσδόκητοι
 μὲν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἦσαν ὡς ἤδη μαχοῦμενοι, καί
 τινες αὐτοῖς ἐγγὺς τῆς πόλεως οὔσης καὶ ἀπεληλύθεσαν·
 οἱ δὲ καὶ διὰ σπουδῆς προσβοηθοῦντες δρόμῳ ὑστέριζον
 μὲν, ὡς δὲ ἕκαστός πη τοῖς πλείοσι προσμίξειε, καθ-
 ἴσταντο. οὐ γὰρ δὴ προθυμία ἐλλιπεῖς ἦσαν οὐδὲ τόλμη,
 οὔτ’ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ οὔτ’ ἐν ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ τῇ μὲν
 ἀνδρία οὐχ ἥσσους, ἐς ὅσον ἢ ἐπιστήμη ἀντέχοι, τῷ δὲ
 ἐλλείποντι αὐτῆς καὶ τὴν βούλησιν ἄκοντες προῦδίδοσαν.
 ὅμως δὲ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφίσιν τοὺς Ἀθηναίους προτέ-
 ρους ἐπελθεῖν, καὶ διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι,
 ἀναλαμβάνοντες τὰ ὄπλα εὐθύς ἀντεπήεσαν. καὶ πρῶτον
 μὲν αὐτῶν ἑκατέρων οἱ τε λιθοβόλοι καὶ σφενδονῆται καὶ

τοξόται προὔμαχοντο, καὶ τροπὰς οἴας εἰκὸς φιλοὺς ἀλλήλων ἐποίουν· ἔπειτα δὲ μάντεις τε σφάγια προὔφερον τὰ νομιζόμενα, καὶ σαλπικταὶ ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὀπλίταις, οἱ δ' ἐχώρουν, Συρακόσιοι μὲν περὶ τε πατρίδος μαχοῦμενοι καὶ τῆς ἰδίας ἕκαστος τὸ μὲν αὐτίκα σωτηρίας τὸ δὲ μέλλον ἐλευθερίας, τῶν δὲ ἐναντίων Ἀθηναῖοι μὲν περὶ τε τῆς ἀλλοτρίας οἰκείαν σχεῖν, καὶ τὴν οἰκείαν μὴ βλάψαι ἠσώμενοι, Ἀργεῖοι δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ αὐτόνομοι ξυγκτήσασθαι τε ἐκείνοις ἐφ' ἃ ἦλθον, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν σφίσι πατρίδα νικήσαντες πάλιν ἐπιδεῖν· τὸ δ' ὑπήκουον τῶν ξυμμάχων μέγιστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα ἀνελπίστου σωτηρίας, ἢν μὴ κρατῶσι, τὸ πρόθυμον εἶχον, ἔπειτα δὲ ἐν παρέργῳ καὶ εἴ τι ἄλλο ξυγκαταστρεψαμένοις ῥᾶον αὐτοῖς ὑπακούσεται. 70. γενομένης δ' ἐν χερσὶ τῆς μάχης ἐπὶ πολὺ ἀντεῖχον ἀλλήλοις, καὶ ξυνέβη βροντάς τε ἅμα τινὰς γενέσθαι καὶ ἀστραπὰς καὶ ὕδωρ πολὺ, ὥστε τοῖς μὲν πρῶτον μαχομένοις καὶ ἐλάχιστα πολέμῳ ὠμιληκόσι καὶ τοῦτο ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ φόβου, τοῖς δ' ἐμπειροτέροις τὰ μὲν γιγνόμενα καὶ ὥρα ἔτους περαίνεσθαι δοκεῖν, τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας πολὺ μείζω ἔκπληξιν μὴ νικωμένους παρέχειν. ὠσαμένων δὲ τῶν Ἀργείων πρῶτον τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Συρακοσίων, καὶ μετ' αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων τὸ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς, παρερρήγγυτο ἤδη καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν Συρακοσίων καὶ ἐς φυγὴν κατέστη. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν οὐκ ἐδίωξαν οἱ Ἀθηναῖοι (οἱ γὰρ ἰππῆς τῶν Συρακοσίων πολλοὶ ὄντες καὶ ἀήσσητοι εἶργον, καὶ ἐσβαλόντες ἐς τοὺς ὀπλίτας αὐτῶν, εἴ τινας προδιώκοντας ἴδοιεν, ἀνέστελλον), ἐπακολουθήσαντες δὲ ἀθροοὶ ὅσον ἀσφαλῶς εἶχε, πάλιν ἐπανεχώρουν καὶ τροπαῖον ἴστασαν. οἱ δὲ Συρακόσιοι, ἀθροισθέντες ἐς τὴν Ἐλωρινὴν ὁδὸν καὶ ὡς

ἐκ τῶν παρόντων ξυνταξάμενοι, ἔς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ὁμῶς σφῶν αὐτῶν παρέπεμψαν φυλακὴν, δείσαντες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων ἃ ἦν αὐτόθι, κινήσωσι καὶ οἱ λοιποὶ ἐπανεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. 71. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς μὲν τὸ ἱερόν οὐκ ἦλθον, ξυγκομίσαντες δὲ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες ηὐλίσαντο αὐτοῦ. τῇ δ' ὑστεραία τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἀπέδοσαν ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς, (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων περὶ ἐξήκοντα καὶ διακοσίους), τῶν δὲ σφετέρων τὰ ὄσῳ ξυνέλεξαν (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὡς πεντήκοντα), καὶ τὰ τῶν πολεμίων σκῦλα ἔχοντες ἀπέπλευσαν ἐς Κατάνην. κειμών τε γὰρ ἦν, καὶ τὸν πόλεμον αὐτόθεν ποιεῖσθαι οὐπω ἐδόκει δυνατόν εἶναι, πρὶν ἂν ἰππέας τε μεταπέμψωσιν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἀγείρωσιν, ὅπως μὴ παντάπασι ἰπποκρατῶνται, καὶ χρήματα δὲ ἅμα αὐτόθεν τε ξυλλέξωνται καὶ παρ' Ἀθηναίων ἔλθῃ, τῶν τε πόλεόν τινες προσαγάγωνται, ἃς ἠλπίζον μετὰ τὴν μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι, τὰ τε ἄλλα καὶ σῆτον καὶ ὄσων δέοι παρασκευάσωνται, ὡς ἐς τὸ ἔαρ ἐπιχειρήσοντες ταῖς Συρακούσαις.

72. Καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Νάξον καὶ Κατάνην διαχειμάσοντες· Συρακοσῖοι δὲ τοὺς σφετέρους αὐτῶν νεκροὺς θάψαντες ἐκκλησίαν ἐποίουν. καὶ παρελθὼν αὐτοῖς Ἑρμοκράτης ὁ Ἑρμωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τὰλλα ξύνεσιν οὐδενὸς λειπόμενος, καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ἐμπειρία τε ἰκανὸς γενόμενος καὶ ἀνδρία ἐπιφανής, ἐθάρσυνέ τε καὶ οὐκ εἶα τῷ γεγενημένῳ ἐνδιδόναι· τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐτῶν οὐχ ἠσσήσθαι, τὴν δὲ ἀταξίαν βλάψαι. οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε λειφθῆναι ὅσον εἰκὸς εἶναι, ἄλλως τε τοῖς πρώτοις τῶν Ἑλλήνων ἐμπειρία

ιδιώτας ὡς εἶπεν χειροτέχνας ἀνταγωνισαμένους. μέγα δὲ βλάβαι καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν καὶ τὴν πολυ-
 αρχίαν (ἦσαν γὰρ πεντεκαίδεκα οἱ στρατηγοὶ αὐτοῖς) τῶν
 τε πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν. ἦν δὲ ὀλίγοι τε
 στρατηγοὶ γένωνται ἔμπειροι, καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ
 παρασκευάσωσι τὸ ὀπλιτικόν, οἷς τε ὄπλα μὴ ἔστιν, ἐκ-
 πορίζοντες, ὅπως ὡς πλείστοι ἔσονται, καὶ τῇ ἄλλῃ με-
 λέτῃ προσαναγκάζοντες, ἔφη κατὰ τὸ εἶκος κρατήσῃ
 σφᾶς τῶν ἐναντίων, ἀνδρίας μὲν σφίσιν ὑπαρχούσης,
 εὐταξίας δὲ ἐς τὰ ἔργα προσγενομένης· ἐπιδώσῃ γὰρ
 ἀμφοτέρα αὐτὰ, τὴν μὲν μετὰ κινδύνων μελετωμένην,
 τὴν δ' εὐψυχίαν αὐτὴν ἑαυτῆς μετὰ τοῦ πιστοῦ τῆς ἐπι-
 στήμης θαρσαλεωτέραν ἔσεσθαι. τοὺς τε στρατηγοὺς
 καὶ ὀλίγους καὶ αὐτοκράτορας χρῆναι ἐλέσθαι, καὶ ὁμόσαι
 αὐτοῖς τὸ ὄρκιον ἢ μὴν ἑάσειν ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἐπίστωνται·
 οὕτω γὰρ ἅ τε κρύπτεσθαι δεῖ, μᾶλλον ἂν στέγεσθαι,
 καὶ τᾶλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀπροφασίστως παρασκευ-
 ασθῆναι. 73. καὶ οἱ Συρακόσιοι αὐτοῦ ἀκούσαντες ἐψη-
 φίσαντό τε πάντα ὡς ἐκέλευε, καὶ στρατηγὸν αὐτὸν τε
 εἶλοντο τὸν Ἑρμοκράτην καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσι-
 μάχου καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξηκέστου, τούτους τρεῖς, καὶ ἐς
 τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις ἀπέστει-
 λαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς παραγένηται, καὶ τὸν
 πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πείθωσι ποιεῖσθαι
 ἐκ τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἵνα
 ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγωσιν αὐτοὺς, ἢ πρὸς τὸ ἐν
 Σικελίᾳ στράτευμα ἦσσαν ὠφελίαν ἄλλην ἐπιπέμπωσιν.

74. Τὸ δ' ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων
 ἐπλευσεν εὐθὺς ἐπὶ Μεσσήνην ὡς προδοθησομένην. καὶ
 ἅ μὲν ἐπράσσετο, οὐκ ἐγένετο· Ἀλκιβιάδης γὰρ, ὅτε
 ἀπῆει ἐκ τῆς ἀρχῆς ἤδη μετάπεμπτος, ἐπιστάμενος ὅτι

φεύξοιτο, μηνύει τοῖς τῶν Συρακοσίων φίλοις τοῖς ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ ξυνειδῶς τὸ μέλλον· οἱ δὲ τοὺς τε ἄνδρας διέφθειραν πρότερον, καὶ τότε στασιάζοντες καὶ ἐν ὄπλοις ὄντες ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους οἱ ταῦτα βουλόμενοι. ἡμέρας δὲ μέιναντες περὶ τρεῖςκαίδεκα οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἐχειμάζοντο καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκ εἶχον καὶ προὔχῳ οὐδὲν, ἀπελθόντες ἐς Νάξον καὶ σταύρωμα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι αὐτοῦ διεχειμάζον· καὶ τριήρη ἀπέστειλαν ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ τε χρήματα καὶ ἰππέας, ὅμως ἅμα τῷ ἦρι παραγέωνται.

75. Ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τῷ χειμῶνι πρὸς τε τῇ πόλει, τὸν Τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι, τεῖχος παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπολάς ὄρων, ὅπως μὴ δι' ἐλάσσονος εὐαποτείχιστοι ὦσιν, ἢ ἄρα σφάλλονται, καὶ τὰ Μέγαρα φρούριον, καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιεῖ ἄλλο· καὶ τὴν θάλασσαν προεσταύρωσαν πανταχῇ ἢ ἀποβάσεις ἦσαν. καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἰδότες ἐν τῇ Νάξῳ χειμάζοντας, ἐστράτευσαν πανδημὴ ἐπὶ τὴν Κατάνην, καὶ τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον, καὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων σκηνας καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσαντες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ πυνθανόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐς τὴν Καμάριναν κατὰ τὴν ἐπὶ Λάχητος γενομένην ξυμμαχίαν πρεσβεύεσθαι, εἴ πως προσαγάγοντο αὐτοὺς, ἀντεπρεσβεύοντο καὶ αὐτοί· ἦσαν γὰρ ὑποπτοὶ αὐτοῖς οἱ Καμαριναῖοι μὴ προθύμως σφίσι μῆτ' ἐπὶ τὴν πρώτην μάχην πέμψαι ἢ ἔπεμψαν, ἐς τε τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλονται ἀμύνειν, ὀρώντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὖ πράξαντας, προσχωρῶσι δ' αὐτοῖς κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες. ἀφικομένων οὖν ἐκ μὲν Συρακουσῶν Ἐρμοκράτους καὶ ἄλλων ἐς τὴν Καμάριναν, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων Εὐφήμου μεθ' ἑτέρων, ὁ Ἐρμοκράτης ξυλλό-

γου γενομένου τῶν Καμαριναίων, βουλόμενος προδιαβαλεῖν τοὺς Ἀθηναίους, ἔλεγε τοιαύδε.

76—80. “ Οὐ τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, ὧ Καμαριναῖοι, μὴ αὐτὴν καταπλαγῆτε, δέισαντες ἐπρεσβευσάμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς μέλλοντας ἀπ’ αὐτῶν λόγους, πρὶν τι καὶ ἡμῶν ἀκούσαι, μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. ἤκουσι γὰρ ἐς τὴν Σικελίαν προφάσει μὲν ἢ πυνθάνεσθε, διανοία δὲ ἦν πάντες ὑπονοοῦμεν· καὶ μοι δοκοῦσιν οὐ Λεοντίνους βούλεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ’ ἡμᾶς μᾶλλον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ εὐλογον τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις ἀναστάτους ποιεῖν, τὰς δὲ ἐνθάδε κατοικίξιν, καὶ Λεοντίνων μὲν Χαλκιδέων ὄντων κατὰ τὸ ξυγγενὲς κήδεσθαι, Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ὧν οἶδε ἄποικοί εἰσι, δουλωσαμένους ἔχειν. τῇ δὲ αὐτῇ ιδέα ἐκεῖνά τε ἔσχον καὶ τὰ ἐνθάδε νῦν πειρῶνται· ἡγεμόνες γὰρ γενομένοι ἐκόντων τῶν τε Ἰώνων καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν ξύμμαχοι ὡς ἐπὶ τοῦ Μήδου τιμωρία, τοὺς μὲν λειποστρατίαν, τοὺς δὲ ἐπ’ ἀλλήλους στρατεύειν, τοῖς δ’ ὡς ἐκάστοις τινὰ εἶχον αἰτίαν εὐπρεπῆ, ἐπενεγκόντες κατεστρέψαντο. καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα οὔτε οὔτοι τῶν Ἑλλήνων οὔθ’ οἱ Ἕλληνας τῆς ἑαυτῶν τῷ Μήδῳ ἀντέστησαν, περὶ δὲ οἱ μὲν σφίσιν ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ καταδουλώσεως, οἱ δ’ ἐπὶ δεσπότητος μεταβολῇ, οὐκ ἀξυνετωτέρου, κακοξυνετωτέρου δέ. 77. Ἀλλ’ οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν Ἀθηναίων, εὐκατηγόρητον οὔσαν, πόλιν νῦν ἤκομεν ἀφανοῦντες ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ, πολὺ δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι, ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων, ὡς ἐδουλώθησαν οὐκ ἀμύνοντες σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ’ ἡμᾶς ταῦτα παρόντα σοφίσματα, Λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις καὶ

“ Ἐγεσταίων ξυμμάχων ἐπικουρίας, οὐ ξυστραφέντες
 “ βουλόμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ Ἴωνες
 “ τάδε εἰσὶν οὐδ’ Ἑλλησπόντιοι καὶ νησιῶται, οἱ δεσ-
 “ πότην ἢ Μῆδον ἢ ἓνα γέ τινα ἀεὶ μεταβάλλοντες δου-
 “ λοῦνται, ἀλλὰ Δωριῆς ἐλεύθεροι ἀπ’ αὐτονόμου τῆς
 “ Πελοποννήσου τὴν Σικελίαν οἰκοῦντες. ἢ μένομεν ἕως
 “ ἂν ἕκαστοι κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, εἰδότες ὅτι ταύτη
 “ μόνον ἀλωτοὶ ἐσμεν, καὶ ὀρῶντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτο τὸ
 “ εἶδος τρεπομένους, ὥστε τοὺς μὲν λόγοις ἡμῶν διυστά-
 “ ναι, τοὺς δὲ ξυμμάχων ἐλπίδι ἐκπολεμοῦν πρὸς ἀλλή-
 “ λους, τοῖς δὲ ὡς ἐκάστοις τι προσηγνὲς λέγοντες δύνα-
 “ ται κακουργεῖν ; καὶ οἴομεθα τοῦ ἄποθεν ξυνοίκου
 “ προαπολλυμένου οὐκ ἐς αὐτόν τινα ἦξειν τὸ δεινόν,
 “ πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον τὸν πάσχοντα καθ’ αὐτὸν δυσ-
 “ τυχεῖν ; 78. καὶ εἴ τῳ ἄρα παρέστηκε τὸν μὲν Συρα-
 “ κόσιον, ἑαυτὸν δ’ οὐ πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ, καὶ
 “ δεινὸν ἡγεῖται ὑπὲρ γε τῆς ἐμῆς κινδυνεύειν, ἐνθυμη-
 “ θήτω οὐ περὶ τῆς ἐμῆς μᾶλλον, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἑαυ-
 “ τοῦ ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχούμενος, τοσοῦτῳ δὲ καὶ ἀσ-
 “ φαλέστερον, ὅσῳ οὐ προδιεφθαρμένου ἐμοῦ ἔχων δὲ
 “ ξύμμαχον ἐμὲ καὶ οὐκ ἔρημος ἀγωνιέεται· τὸν τε
 “ Ἀθηναῖον μὴ τὴν τοῦ Συρακοσίου ἔχθραν κολάσασ-
 “ θαι, τῇ δ’ ἐμῇ προφάσει τὴν ἐκείνου φιλίαν οὐχ ἦσσον
 “ βεβαιώσασθαι βούλεσθαι. εἴ τέ τις φθονεῖ μὲν ἢ καὶ
 “ φοβεῖται (ἀμφότερα γὰρ τάδε πάσχει τὰ μείζω), διὰ
 “ δὲ αὐτὰ τὰς Συρακούσας κακωθῆναι μὲν ἵνα σωφρο-
 “ νισθῶμεν βούλεται, περιγενέσθαι δὲ ἕνεκα τῆς αὐτοῦ
 “ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως βούλησιν ἐλπί-
 “ ζει. οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα τῆς τε ἐπιθυμίας καὶ τῆς τύ-
 “ χης τὸν αὐτὸν ὁμοίως ταμίαν γενέσθαι. καὶ εἰ γνώμη
 “ ἀμάρτοι, τοῖς αὐτοῦ κακοῖς ὀλοφυρθεῖς τάχ’ ἂν ἴσως

“ καὶ τοῖς ἑμοῖς ἀγαθοῖς ποτὲ βουλευθεῖν αὐθις φθονή-
 “ σαι. ἀδύνατον δὲ προεμένω, καὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς κιν-
 “ δύνους, οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων,
 “ ἔθελήσαντι προσλαβεῖν· λόγῳ μὲν γὰρ τὴν ἡμετέραν
 “ δύναμιν σώζοι ἂν τις, ἔργῳ δὲ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν.
 “ καὶ μάλιστα εἰκὸς ἦν ὑμᾶς, ὧ Καμαριναῖοι, ὁμόρους
 “ ὄντας καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύουσας προορᾶσθαι αὐτὰ,
 “ καὶ μὴ μαλακῶς ὥσπερ νῦν ξυμμαχεῖν, αὐτοὺς δὲ πρὸς
 “ ἡμᾶς μᾶλλον ἰόντας, ἅπερ εἰ ἐς τὴν Καμαριναίαν
 “ πρῶτον ἀφίκοντο οἱ Ἀθηναῖοι, δεόμενοι ἂν ἐπεκα-
 “ λείσθε, ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ νῦν παρακελευομέ-
 “ νους, ὅπως μηδὲν ἐνδώσομεν, φαίνεσθαι. ἀλλ’ οὐθ’
 “ ὑμεῖς νῦν γέ πω οὐθ’ οἱ ἄλλοι ἐπὶ ταῦτα ὄρμησθε.
 “ 79. δειλία δὲ ἴσως τὸ δίκαιον πρὸς τε ἡμᾶς καὶ πρὸς
 “ τοὺς ἐπιόντας θεραπεύσετε, λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι
 “ ὑμῖν πρὸς Ἀθηναίους· ἦν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐποι-
 “ ἦσασθε, τῶν δὲ ἐχθρῶν ἦν τις ἐφ’ ὑμᾶς ἦν, καὶ τοῖς γε
 “ Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ’ ἄλλων καὶ μὴ αὐτοῖ ὥσ-
 “ περ νῦν τοὺς πέλας ἀδικῶσιν, ἐπεὶ οὐδ’ οἱ Ῥηγῖνοι,
 “ ὄντες Χαλκιδικῆς, Χαλκιδέας ὄντας Λεοντίνους ἐθέλουσι
 “ ξυγκατοικίξειν. καὶ δεινὸν εἰ ἐκεῖνοι μὲν τὸ ἔργον τοῦ
 “ καλοῦ δικαίωματος ὑποπτεύοντες ἀλόγως σωφρονου-
 “ σιν, ὑμεῖς δ’ εὐλόγῳ προφάσει τοὺς μὲν φύσει πολε-
 “ μίους βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἔτι μᾶλλον φύσει
 “ ξυγγενεῖς μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι. ἀλλ’ οὐ δί-
 “ καιον, ἀμύνειν δὲ καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὴν παρασκευὴν
 “ αὐτῶν· οὐ γὰρ ἦν ἡμεῖς ξυστῶμεν πάντες δεινὴ ἐστίν,
 “ ἀλλ’ ἦν ὅπερ οὗτοι σπεύδουσι, τάναντία διαστῶμεν,
 “ ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους ἐλθόντες καὶ μάχῃ περι-
 “ γενόμενοι ἔπραξαν ἃ ἠβούλοντο, ἀπῆλθον δὲ διὰ τά-
 “ χους. 80. ὥστε οὐκ ἀθρόους γε ὄντας εἰκὸς ἀθυμεῖν,

“ ἰέναι δὲ ἐς τὴν ξυμμαχίαν προθυμότερον, ἄλλως τε καὶ
 “ ἀπὸ Πελοποννήσου παρεσομένης ὠφελίας, οἱ τῶνδε
 “ κρείσσους εἰσὶ τὸ παράπαν τὰ πολέμια· καὶ μὴ ἐκεί-
 “ νην τὴν προμήθειαν δοκεῖν τῷ ἡμῖν μὲν ἴσην εἶναι
 “ ὑμῖν δὲ ἀσφαλῆ, τὸ μηδετέροις δὴ, ὡς καὶ ἀμφοτέρων
 “ ὄντας ξυμμαχοῦς, βοηθεῖν. οὐ γὰρ ἔργῳ ἴσον ὥσπερ
 “ τῷ δικαίωματί ἐστιν. εἰ γὰρ δι’ ὑμᾶς μὴ ξυμμαχή-
 “ σαντας ὁ τε παθὼν σφαλῆσεται καὶ ὁ κρατῶν περι-
 “ ἔσται, τί ἄλλο ἢ τῇ αὐτῇ ἀπουσίᾳ τοῖς μὲν οὐκ ἡμύ-
 “ νατε σωθῆναι, τοὺς δὲ οὐκ ἐκωλύσατε κακοὺς γενέσ-
 “ θαι; καίτοι κάλλιον τοῖς ἀδικουμένοις καὶ ἅμα ξυγ-
 “ γενέσι προσθεμένους τὴν τε κοινὴν ὠφελίαν τῇ Σικε-
 “ λῖα φυλάξαι, καὶ τοὺς Ἀθηναίους φίλους δὴ ὄντας μὴ
 “ εἶσαι ἀμαρτεῖν. ξυνελόντες τε λέγομεν οἱ Συρακόσιοι
 “ ἐκδιδάσκειν μὲν οὐδὲν ἔργον εἶναι σαφῶς, οὔτε ὑμᾶς
 “ οὔτε τοὺς ἄλλους, περὶ ὧν αὐτοὶ οὐδὲν χεῖρον γινώσ-
 “ κετε· δεόμεθα δὲ, καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσο-
 “ μεν, ὅτι ἐπιβουλευόμεθα μὲν ὑπὸ Ἰώνων ἀεὶ πολεμίων,
 “ προδιδόμεθα δὲ ὑπὸ ὑμῶν Δωριῆς Δωριέων. καὶ εἰ
 “ καταστρέψονται ἡμᾶς Ἀθηναῖοι, ταῖς μὲν ὑμετέραις
 “ γνώμαις κρατήσουσι, τῷ δ’ αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσον-
 “ ται, καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἄθλον ἢ τὸν τὴν
 “ νίκην παρασχόντα λήψονται· καὶ εἰ αὖ ἡμεῖς περιε-
 “ σόμεθα, τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων οἱ αὐτοὶ τὴν τιμω-
 “ ρίαν ὑφέξετε. σκοπεῖτε οὖν, καὶ αἰρεῖσθε ἤδη ἢ τὴν
 “ αὐτίκα ἀκινδύνως δουλείαν, ἢ καὶ περιγεγόμενοι μεθ’
 “ ἡμῶν τούσδε τε μὴ αἰσχρῶς δεσπότης λαβεῖν καὶ τὴν
 “ πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν, μὴ ἂν βραχεῖαν γενομένην, διαφυ-
 “ γεῖν.”

81. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἑρμοκράτης εἶπεν, ὁ δ’ Εὐφρημος
 ὁ τῶν Ἀθηναίων πρεσβευτῆς μετ’ αὐτὸν τοιαύδε.

82—87. “ Ἀφικόμεθα μὲν ἐπὶ τῆς πρότερον οὔσης
 “ ξυμμαχίας ἀνανεώσει, τοῦ δὲ Συρακοσίου καθαψα-
 “ μένου ἀνάγκη καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν, ὡς εἰκότως
 “ ἔχομεν. τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον αὐτὸς εἶπεν,
 “ ὅτι οἱ Ἴωνες ἀεὶ ποτε πολέμιοι τοῖς Δωριεῦσιν εἰσίν.
 “ ἔχει δὲ καὶ οὕτως· ἡμεῖς γὰρ Ἴωνες ὄντες Πελοποννη-
 “ σίοις Δωριεῦσι καὶ πλείοσιν οὔσι καὶ παροικοῦσιν,
 “ ἐσκεψάμεθα ὅτῳ τρόπῳ ἥκιστα αὐτῶν ὑπακουσόμεθα,
 “ καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ ναῦς κτησάμενοι τῆς μὲν Λακε-
 “ δαιμονίων ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν, οὐδὲν
 “ προσῆκον μᾶλλον τι ἐκείνους ἡμῖν ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις
 “ ἐπιτάσσειν, πλὴν καθ’ ὅσον ἐν τῷ παρόντι μείζον ἴσ-
 “ χυον, αὐτοὶ δὲ τῶν ὑπὸ βασιλεῖ πρότερον ὄντων ἡγε-
 “ μόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, νομίσαντες ἥκιστ’ ἂν ὑπὸ
 “ Πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ἢ ἀμυ-
 “ νούμεθα, καὶ ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν, οὐδὲ ἀδίκως κατα-
 “ στρεψάμενοι τοὺς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας, οὓς ξυγ-
 “ γενεῖς φασὶν ὄντας ἡμᾶς Συρακόσιοι δεδουλωσθαι.
 “ ἦλθον γὰρ ἐπὶ τὴν μητρόπολιν, ἐφ’ ἡμᾶς, μετὰ τοῦ
 “ Μήδου, καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστάντες τὰ οἰκεία φθει-
 “ ραι, ὥσπερ ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, δουλείαν δὲ
 “ αὐτοὶ τε ἐβούλοντο καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἐπενεγκεῖν. 83.
 “ ἀνθ’ ὧν ἄξιοί τε ὄντες ἅμα ἄρχομεν, ὅτι τε ναυτικὸν
 “ πλείιστόν τε καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον παρεσχό-
 “ μεθα ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ διότι καὶ τῷ Μήδῳ ἐτοι-
 “ μως τοῦτο δρῶντες οὗτοι ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἅμα δὲ τῆς
 “ πρὸς Πελοποννησίουσιν ἰσχύος ὀρεγόμενοι. καὶ οὐ καλ-
 “ λιεπούμεθα, ὡς ἢ τὸν βάρβαρον μόνον καθελόντες εἰ-
 “ κότως ἄρχομεν, ἢ ἐπ’ ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε μᾶλλον ἢ
 “ τῶν ξυμπάντων τε καὶ τῇ ἡμετέρα αὐτῶν κινδυνεύ-
 “ σαντες. πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονοι τὴν προσήκουσαν σω-

“ τηρίαν ἐκπορίζεσθαι. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας
 “ ἔνεκα καὶ ἐνθάδε παρόντες, ὀρώμεν καὶ ὑμῖν ταῦτα
 “ ξυμφέροντα. ἀποφαίνομεν δὲ ἐξ ὧν οἶδε τε διαβάλ-
 “ λουσι καὶ ὑμεῖς μάλιστα ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ὑπονο-
 “ εῖτε, εἰδότες τοὺς περιδεῶς ὑποπτεύοντάς τι λόγου μὲν
 “ ἠδουῆ τὸ παραυτικά τερπομένους, τῇ δ' ἐγχειρήσει
 “ ὕστερον τὰ ξυμφέροντα πράσσοντας. τὴν τε γὰρ
 “ ἐκεῖ ἀρχὴν εἰρήκαμεν διὰ δέος ἔχειν, καὶ τὰ ἐνθάδε διὰ
 “ τὸ αὐτὸ ἦκειν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καταστησό-
 “ μνοι, καὶ οὐ δουλωσόμενοι, μὴ παθεῖν δὲ μᾶλλον
 “ τοῦτο κωλύσοντες. 84. ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὡς οὐδὲν
 “ προσῆκον ὑμῶν κηδόμεθα, γνοὺς ὅτι σωζομένων ὑμῶν,
 “ καὶ διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς ὑμᾶς ὄντας ἀντέχειν Συρακο-
 “ σίοις, ἦσσον ἂν τούτων πεμφάντων τινὰ δύναμιν Πε-
 “ λοποννησίοις ἡμεῖς βλαπτοίμεθα. καὶ ἐν τούτῳ προσ-
 “ ἠκετε ἤδη ἡμῖν τὰ μέγιστα. διόπερ καὶ τοὺς Λεοντί-
 “ νους εὐλογον κατοικίξει μὴ ὑπηκόους, ὥσπερ τοὺς
 “ ξυγγενεῖς αὐτῶν τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ἀλλ' ὡς δυνατωτά-
 “ τους, ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας ὄμοροι ὄντες τοῖσδε ὑπὲρ
 “ ἡμῶν λυπηροὶ ὦσιν. τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ ἀρ-
 “ κοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ ὁ Χαλκιδεὺς, ὃν ἀλό-
 “ γως ἡμᾶς φησὶ δουλωσαμένους τοὺς ἐνθάδε ἐλευθε-
 “ ροῦν, ξύμφορος ἡμῖν ἀπαράσκευος ὧν καὶ χρήματα
 “ μόνον φέρων, τὰ δὲ ἐνθάδε, καὶ Λεοντῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι
 “ φίλοι ὅτι μάλιστα αὐτονομούμενοι. 85. ἀνδρὶ δὲ τυ-
 “ ράννῳ ἢ πόλει ἀρχὴν ἐχούσῃ οὐδὲν ἄλογον ὅ τι ξυμ-
 “ φέρον, οὐδ' οἰκεῖον ὅ τι μὴ πιστόν· πρὸς ἕκαστα δὲ
 “ δεῖ ἢ ἐχθρὸν ἢ φίλον μετὰ καιροῦ γίγνεσθαι. καὶ
 “ ἡμᾶς τοῦτο ὠφελεῖ ἐνθάδε, οὐκ ἦν τοὺς φίλους κακώ-
 “ σωμεν, ἀλλ' ἦν οἱ ἐχθροὶ διὰ τὴν τῶν φίλων ρώμην
 “ ἀδύνατοι ὦσιν. ἀπιστεῖν δὲ οὐ χρή· καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ

“ ξυμμάχους, ὡς ἕκαστοι χρήσιμοι, ἐξηγούμεθα, Χίους
 “ μὲν καὶ Μηθυμναίους νεῶν παροχῇ αὐτονόμους, τοὺς
 “ δὲ πολλοὺς χρημάτων βιαιότερον φορᾶ, ἄλλους δὲ καὶ
 “ πάνυ ἐλευθέρως ξυμμαχοῦντας, καίπερ νησιώτας ὄντας
 “ καὶ εὐλήπτους, διότι ἐν χωρίοις ἐπικαίροις εἰσὶ περὶ
 “ τὴν Πελοπόννησον. ὥστε καὶ τὰνθάδε εἰκὸς πρὸς τὸ
 “ λυσιτελοῦν, καὶ ὃ λέγομεν ἐς Συρακοσίους δέος, καθ-
 “ ἴστασθαι. ἀρχῆς γὰρ ἐφίενται ὑμῶν, καὶ βούλονται
 “ ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστήσαντες ὑμᾶς ὑπόπτω, βία ἢ κατ’
 “ ἐρημίαν, ἀπράκτων ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἄρξαι τῆς
 “ Σικελίας. ἀνάγκη δὲ, ἣν ξυστήτε πρὸς αὐτούς· οὔτε
 “ γὰρ ἡμῖν ἔτι ἔσται ἰσχὺς τοσαύτη ἐς ἐν ξυστάσα εὐ-
 “ μεταχείριστος, οὔθ’ οἶδ’ ἀσθενεῖς ἂν ἡμῶν μὴ παρόν-
 “ των πρὸς ὑμᾶς εἶεν. 86. καὶ ὅτῳ ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ
 “ τὸ ἔργον ἐλέγχει. τὸ γὰρ πρότερον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθε
 “ οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες φόβον, ἢ εἰ περιοψόμεθα
 “ ὑμᾶς ὑπὸ Συρακοσίοις γενέσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ κινδύ-
 “ νεύσομεν. καὶ νῦν οὐ δίκαιον, ὅπερ καὶ ἡμᾶς ἤξιούτε
 “ λόγῳ πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν, οὐδ’ ὅτι δυνάμει μεί-
 “ ζουσι πρὸς τὴν τῶνδε ἰσχὺν πάρεσμεν, ὑποπτεύεσθαι,
 “ πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. ἡμεῖς μὲν γε οὔτε
 “ ἐμμεῖναι δυνατοὶ μὴ μεθ’ ὑμῶν, εἴ τε καὶ γενόμενοι
 “ κακοὶ κατεργασαίμεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν διὰ μῆκός
 “ τε πλοῦ καὶ ἀπορία φυλακῆς πόλεων μεγάλων καὶ τῇ
 “ παρασκευῇ ἡπειρωτίδων· οἶδε δὲ οὐ στρατοπέδῳ, πό-
 “ λει δὲ μείζουσι τῆς ἡμετέρας παρουσίας ἐποικοῦντες ὑμῖν
 “ αἰεὶ τε ἐπιβουλεύουσιν, καὶ ὅταν καιρὸν λάβωσιν ἐκάσ-
 “ του, οὐκ ἀνιάσιν (ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἤδη καὶ τὰ ἐς
 “ Λεοντίους), καὶ νῦν τολμῶσιν ἐπὶ τοὺς ταῦτα κωλύ-
 “ οντας, καὶ ἀνέχοντας τὴν Σικελίαν μέχρι τοῦδε μὴ ὑπ’
 “ αὐτοὺς εἶναι, παρακαλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθήτους. πολὺ

“ δὲ ἐπὶ ἀληθεστέραν γε σωτηρίαν ἡμεῖς ἀντιπαρακα-
 “ λουόμεν, δεόμενοι τὴν ὑπάρχουσαν ἀπ’ ἀλλήλων ἀμφο-
 “ τέροις μὴ προδιδόναι, νομίσαι τε τοῖσδε μὲν καὶ ἄνευ
 “ ξυμμάχων αἰεὶ ἐφ’ ὑμᾶς ἐτοίμην διὰ τὸ πλῆθος εἶναι
 “ ὁδὸν, ὑμῖν δ’ οὐ πολλάκις παρασχῆσειν μετὰ τοσῆσδε
 “ ἐπικουρίας ἀμύνασθαι· ἦν εἰ τῷ ὑπόπτῳ ἢ ἄπρακτον
 “ εἶσατε ἀπελθεῖν ἢ καὶ σφαλεῖσαν, ἔτι βουλήσεσθε καὶ
 “ πολλοστὸν μόριον αὐτῆς ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν ἔτι περανεῖ
 “ παραγενόμενον ὑμῖν. 87. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς, ὦ Καμα-
 “ ρινᾶιοι, ταῖς τῶνδε διαβολαῖς ἀναπειθεσθε, μήτε οἱ ἄλ-
 “ λοι· εἰρήκαμεν δ’ ὑμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ ὧν
 “ ὑποπτευόμεθα, καὶ ἔτι ἐν κεφαλαίοις ὑπομνήσαντες
 “ ἀξιόσομεν πείθειν. φημὲν γὰρ ἄρχειν μὲν τῶν ἐκεῖ,
 “ ἵνα μὴ ὑπακούωμεν ἄλλου, ἐλευθεροῦν δὲ τὰ ἐνθάδε,
 “ ὅπως μὴ ὑπ’ αὐτῶν βλαπτώμεθα, πολλὰ δ’ ἀναγκά-
 “ ζεσθαι πράσσειν, διότι καὶ πολλὰ φυλασσόμεθα, ξύμ-
 “ μαχοι δὲ καὶ νῦν καὶ πρότερον τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν ἀδι-
 “ κουμένοις οὐκ ἄκλητοι παρακληθέντες δὲ ἦκειν. καὶ
 “ ὑμεῖς μήθ’ ὡς δικασταὶ γενόμενοι τῶν ἡμῖν ποιουμένων
 “ μηθ’ ὡς σωφρονισταί, ὃ χαλεπὸν ἤδη, ἀποτρέπειν πει-
 “ ρᾶσθε, καθ’ ὅσον δέ τι ὑμῖν τῆς ἡμετέρας πολυπραγ-
 “ μοσύνης καὶ τρόπου τὸ αὐτὸ συμφέρει, τούτῳ ἀπολα-
 “ βόντες χρήσασθε, καὶ νομίσατε μὴ πάντας ἐν ἴσῳ
 “ βλάπτειν αὐτὰ, πολὺ δὲ πλείους τῶν Ἑλλήνων καὶ
 “ ὠφελεῖν. ἐν παντὶ γὰρ πᾶς χωρίῳ, καὶ ὅ μὴ ὑπάρχο-
 “ μεν, ὃ τε οἰόμενος ἀδικήσεσθαι καὶ ὃ ἐπιβουλεύων, διὰ
 “ τὸ ἐτοίμην ὑπεῖναι ἐλπίδα τῷ μὲν ἀντιτυχεῖν ἐπικου-
 “ ρίας ἀφ’ ἡμῶν, τῷ δὲ, εἰ ἤξομεν, μὴ ἀδεεῖς εἶναι κιν-
 “ δυνεύειν, ἀμφότεροι ἀναγκάζονται ὁ μὲν ἄκων σωφρο-
 “ νεῖν, ὁ δ’ ἀπραγμόνως σώζεσθαι. ταύτην οὖν τὴν
 “ κοινὴν τῷ τε δεομένῳ καὶ ὑμῖν νῦν παροῦσαν ἀσφά-

“ λειαν μὴ ἀπόσησθε, ἀλλ’ ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις
 “ μεθ’ ἡμῶν τοῖς Συρακοσίοις, ἀντὶ τοῦ ἀεὶ φυλάσσε-
 “ σθαι αὐτοὺς, καὶ ἀντεπιβουλεύσαι ποτε ἐκ τοῦ ὁμοίου
 “ μεταλάβετε.”

88. Τοιαῦτα δὲ ὁ Εὐφρημος εἶπεν. οἱ δὲ Καμαριναῖοι ἐπεπόνθεσαν τοιούδε. τοῖς μὲν Ἀθηναίοις εὖνοι ἦσαν, πλὴν καθ’ ὅσον εἰ τὴν Σικελίαν ᾤοντο αὐτοὺς δουλώσεσθαι, τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἀεὶ κατὰ τὸ ὄμορον διάφοροι δεδιότες δ’ οὐχ ἦσσαν τοὺς Συρακοσίους ἐγγὺς ὄντας, μὴ καὶ ἄνευ σφῶν περιγέωνται, τό τε πρῶτον αὐτοῖς τοὺς ὀλίγους ἰππέας ἐπεμψαν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς ὑπουργεῖν μὲν τοῖς Συρακοσίοις μᾶλλον ἔργῳ, ὡς ἂν δύνωνται μετριώτατα, ἐν δὲ τῷ παρόντι, ἵνα μηδὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἔλασσον δοκῶσι νεῖμαι, ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατέστεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο. λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα ἀμφοτέροις. καὶ οὕτω βουλευσάμενοι ἀπεκρίναντο, ἐπειδὴ τυγχάνει ἀμφοτέροις οὖσι ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ὢν, εὖορκον δοκεῖν εἶναι σφίσιν ἐν τῷ παρόντι μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἐκατέρων ἀπῆλθον.

Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τὰ καθ’ ἑαυτοὺς ἐξηρτύοντο ἐς τὸν πόλεμον· οἱ δ’ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Νάξῳ ἐστρατοπεδεύμενοι τὰ πρὸς τοὺς Σικελοὺς ἔπρασσον, ὅπως αὐτοῖς ὡς πλείστοι προσχωρήσονται. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον τῶν Σικελῶν, ὑπήκοοι ὄντες τῶν Συρακοσίων, οἱ πολλοὶ ἀφεστήκεσαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἐχόντων αὐτόνομοι οὖσαι καὶ πρότερον ἀεὶ οἰκήσεις εὐθύς, πλὴν ὀλίγοι, μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν. καὶ σίτόν τε κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι, καὶ εἰσὶν οἱ καὶ χρήματα. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύοντες τοὺς μὲν προσηνάγκαζον, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Συρακοσίων

φρουρούς τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων ἀπεκώλυον. τὸν τε χειμῶνα μεθορμισάμενοι ἐκ τῆς Νάξου ἐς τὴν Κατάνην, καὶ τὸ στρατόπεδον ὃ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν Συρακοσίων αὐθις ἀνορθώσαντες, διεχέιμαζον. καὶ ἔπεμψαν μὲν ἐς Καρχηδόνα τριήρη περὶ φιλίας, εἰ δύναιτό τι ὠφελείσθαι, ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς Τυρσηνίαν, ἔστιν ὧν πόλεων ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμῆν. περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σικελοῖς, καὶ ἐς τὴν Ἐγεσταν πέμψαντες ἐκέλευον ἵππους σφίσι ὡς πλείστους πέμπειν, καὶ τὰλλα ἐς τὸν περιτειχισμὸν, πλωθία καὶ σίδηρον, ἡτοιμάζον, καὶ ὅσα ἔδει, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ἐξόμενοι τοῦ πολέμου.

Οἱ δ' ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα τῶν Συρακοσίων ἀποσταλέντες πρέσβεις τοὺς τε Ἰταλιώτας ἅμα παραπλέοντες ἐπειρῶντο πείθειν μὴ περιορᾶν τὰ γιγνόμενα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ἐπιβουλεύόμενα, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ Κορίνθῳ ἐγένοντο, λόγους ἐποιοῦντο ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν. καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς ψηφισάμενοι αὐτοὶ πρῶτοι ὥστε πάσῃ προθυμίᾳ ἀμύνειν, καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ξυναπέστειλον αὐτοῖς πρέσβεις, ὅπως καὶ ἐκείνους ξυναπαίθειον τὸν τε αὐτοῦ πόλεμον σαφέστερον ποιείσθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐς τὴν Σικελίαν ὠφελίαν τινὰ πέμπειν. καὶ οἱ τε ἐκ τῆς Κορίνθου πρέσβεις παρήσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν ξυμφυγάδων, περαιωθεὶς τότε εὐθὺς ἐπὶ πλοίου φορτηγικοῦ ἐκ τῆς Θουρίας ἐς Κυλλήνην τῆς Ἠλείας πρῶτον, ἔπειτα ὕστερον ἐς τὴν Λακεδαίμονα αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων μεταπεμφάντων ὑπόσπονδος ἐλθὼν· ἐφοβεῖτο γὰρ αὐτοὺς διὰ τὴν περὶ τῶν Μαντικῶν πράξιν. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς τε Κορινθίους καὶ

τοὺς Συρακοσίους τὰ αὐτὰ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην δεομένους πείθειν τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ διανοουμένων τῶν τε ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων πρέσβεις πέμπειν ἐς Συρακούσας κωλύοντας μὴ ξυμβαίνειν Ἀθηναίοις, βοηθεῖν δὲ οὐ προθύμων ὄντων, παρελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης παρώξυνέ τε τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ ἐξώρμησε λέγων τοιαύδε.

89—92. “ Ἀναγκαῖον περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον ἐς ὑμᾶς εἰπεῖν, ἵνα μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ τῷ ὑπόπτῳ μου ἀκροάσησθε. τῶν δ’ ἡμῶν προγόνων τὴν προξενίαν ὑμῶν κατὰ τι ἔγκλημα ἀπειπόντων, αὐτὸς ἐγὼ πάλιν ἀναλαμβάνων ἐθεράπευον ὑμᾶς ἄλλα τε καὶ περὶ τὴν ἐκ Πύλου ξυμφοράν. καὶ διατελοῦντός μου προθύμου ὑμεῖς πρὸς Ἀθηναίους καταλασσόμενοι τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς δύναμιν, δι’ ἐκείνων πράξαντες, ἐμοὶ δὲ ἀτιμίαν περιέθετε. καὶ διὰ ταῦτα δικαίως ὑπ’ ἐμοῦ, πρὸς τε τὰ Μαντινέων καὶ Ἀργείων τραπομένου, καὶ ὅσα ἄλλα ἠναντιούμην ὑμῖν, ἐβλάπτεσθε· καὶ νῦν, εἴ τις καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ εἰκότως ὠργίζετό μοι, μετὰ τοῦ ἀληθοῦς σκοπῶν ἀναπειθέσθω. ἢ εἴ τις, διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκέειμην μᾶλλον, χεῖρω με ἐνόμιζε, μὴδ’ οὕτως ἠγήσεται ὀρθῶς ἄχθεσθαι. τοῖς γὰρ τυράννοις αἰεὶ ποτε διάφοροί ἐσμεν, πᾶν δὲ τὸ ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι δῆμος ὠνόμασται· καὶ ἀπ’ ἐκείνου ξυμπαρέμεινεν ἡ προστασία ἡμῖν τοῦ πλήθους. ἅμα δὲ τῆς πόλεως δημοκρατουμένης τὰ πολλὰ ἀνάγκη ἦν τοῖς παροῦσιν ἔπεσθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης ἀκολασίας ἐπειρώμεθα μετριώτεροι ἐς τὰ πολιτικὰ εἶναι. ἄλλοι δ’ ἦσαν, καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι καὶ νῦν, οἱ ἐπὶ τὰ πονηρότερα ἐξῆγον τὸν ὄχλον· οἷπερ καὶ ἐμὲ ἐξήλασαν. ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος προέστημεν δικαιοῦντες,

“ ἐν ᾧ σχήματι μεγίστη ἡ πόλις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερω-
 “ τάτη οὖσα, καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις, τοῦτο ξυνδιασώζειν,
 “ ἐπεὶ δημοκρατίαν γε καὶ ἐγινώσκομεν οἱ φρονούντες
 “ τι, καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσῳ καὶ λοιδορήσαιοι.
 “ ἀλλὰ περὶ ὁμολογουμένης ἀνοίας οὐδὲν ἂν καινὸν λέ-
 “ γοιτο· καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν οὐκ ἐδόκει ἡμῖν ἀσφα-
 “ λές εἶναι, ὑμῶν πολεμίων προσκαθημένων.

90. “ Καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς τοιαῦτα ξυν-
 “ ἔβη· περὶ δὲ ὧν ὑμῖν τε βουλευτέον, καὶ ἐμοὶ, εἴ τι
 “ πλέον οἶδα, ἐσηγητέον, μάθετε ἤδη. ἐπλεύσαμεν ἐς
 “ Σικελίαν πρῶτον μὲν, εἰ δυναίμεθα, Σικελιώτας κατα-
 “ στρεψόμενοι, μετὰ δ' ἐκείνους αὐθις καὶ Ἰταλιώτας,
 “ ἔπειτα καὶ τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἀποπει-
 “ ράσοντες. εἰ δὲ προχωρήσειε ταῦτα ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ
 “ πλείω, ἤδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν,
 “ κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομένην
 “ δύναμιν τῶν Ἑλλήνων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθω-
 “ σάμενοι, καὶ Ἰβήρας καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογου-
 “ μένως νῦν βαρβάρων μαχιμωτάτους, τριήρεις τε πρὸς
 “ ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι, ἐχούσης τῆς
 “ Ἰταλίας ξύλα ἄφθονα, οἷς τὴν Πελοπόννησον περίξ
 “ πολιορκοῦντες, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα ἐκ γῆς ἐφορμαῖς τῶν
 “ πόλεων τὰς μὲν βία λαβόντες τὰς δ' ἐντειχισάμενοι,
 “ ῥαδίως ἠλπίζομεν καταπολεμήσειν, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ
 “ τοῦ ξύμπαντος Ἑλληνικοῦ ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ
 “ σῖτον, ὥστε εὐπορώτερον γίγνεσθαι τι αὐτῶν, αὐτὰ τὰ
 “ προσγενομένα ἐκεῖθεν χωρία ἐμελλε διαρκῆ ἄνευ τῆς
 “ ἐνθένδε προσόδου παρέξειν. 91. τοιαῦτα μὲν περὶ
 “ τοῦ νῦν οἰχομένου στόλου παρὰ τοῦ τὰ ἀκριβέστατα
 “ εἰδότες, ὡς διενεώθημεν, ἀκηκόατε· καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι
 “ στρατηγοὶ, ἣν δύνωνται, ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν. ὡς

“ δὲ εἰ μὴ βοηθήσετε, οὐ περιέσται τάκει, μάθετε ἤδη.
 “ Σικελιώται γὰρ ἀπειρότεροι μὲν εἰσιν, ὅμως δ' ἂν ξυ-
 “ στραφέντες ἀθρόοι καὶ νῦν ἔτι περιγένοιτο. Συρακό-
 “ σιοι δὲ μόνοι, μάχη τε ἤδη πανδημεὶ ἡσσημένοι καὶ ναυ-
 “ σὶν ἅμα κατειργόμενοι, ἀδύνατοι ἔσονται τῇ νῦν Ἀθη-
 “ ναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀντισχεῖν. καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις
 “ ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία, καὶ εὐθύς καὶ
 “ Ἰταλία· καὶ ὃν ἄρτι κίνδυνον ἐκεῖθεν προείπον, οὐκ ἂν
 “ διὰ μακροῦ ὑμῖν ἐπιπέσοι. ὥστε μὴ περὶ τῆς Σικελίας
 “ τις οἰέσθω μόνον βουλεύειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Πελο-
 “ ποννήσου, εἰ μὴ ποιήσετε τάδε ἐν τάχει, στρατιάν τε
 “ ἐπὶ νεῶν πέμψετε τοιαύτην ἐκεῖσε, οἵτινες ἀντερέται
 “ κομισθέντες καὶ ὀπλιτεύσουσιν εὐθύς, καὶ ὃ τῆς στρα-
 “ τίας ἔτι χρησιμώτερον εἶναι νομίζω, ἄνδρα Σπαρτιάτην
 “ ἄρχοντα, ὡς ἂν τοὺς τε παρόντας ξυντάξῃ καὶ τοὺς μὴ
 “ θέλοντας προσαναγκάσῃ· οὕτω γὰρ οἳ τε ὑπάρχοντες
 “ ὑμῖν φίλοι θαρσήσουσι μᾶλλον, καὶ οἳ ἐνδοιάζοντες
 “ ἀδεέστερον προσίασιν. καὶ τὰ ἐνθάδε χρὴ ἅμα φανε-
 “ ρώτερον ἐκπολεμεῖν, ἵνα Συρακόσιοί τε νομίζοντες ὑμᾶς
 “ ἐπιμελείσθαι μᾶλλον ἀντέχωσι, καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς ἑαυ-
 “ τῶν ἦσσον ἄλλην ἐπικουρίαν πέμπωσιν. τειχίζειν δὲ
 “ χρὴ Δεκέλειαν τῆς Ἀττικῆς, ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα
 “ ἀεὶ φοβοῦνται, καὶ μόνου αὐτοῦ νομίζουσι τῶν ἐν τῷ
 “ πολέμῳ οὐ διαπεπειρᾶσθαι. βεβαιότατα δ' ἂν τις οὕτω
 “ τοὺς πολεμίους βλάπτει, εἰ ἢ μάλιστα δεδιότας αὐτοὺς
 “ αἰσθάνοιτο, ταῦτα σαφῶς πυνθανόμενος ἐπιφέροι· εἰ-
 “ κὸς γὰρ αὐτοὺς ἀκριβέστατα ἐκάστους τὰ σφέτερα
 “ αὐτῶν δεινὰ ἐπισταμένους φοβεῖσθαι. ἢ δ' ἐν τῇ ἐπι-
 “ τειχίσει αὐτοὶ ὠφελούμενοι τοὺς ἐναντίους κωλύσετε,
 “ πολλὰ παρὲς τὰ μέγιστα κεφαλαιώσω. οἷς τε γὰρ ἡ
 “ χώρα κατεσκευάζεται, τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς, τὰ μὲν

“ ληφθέντα τὰ δ' αὐτόματα, ἤξει· καὶ τὰς τοῦ Λαυρίου
 “ τῶν ἀργυρείων μετάλλων προσόδους, καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς
 “ καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφελούνται, εὐθὺς ἀποστερήσου-
 “ ται, μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμμάχων προσόδου
 “ ἥσσον διαφορομένης, οἱ τὰ παρ' ὑμῶν νομίσαντες ἤδη
 “ κατὰ κράτος πολεμῆσθαι ὀλιγωρήσουσιν. 92. γίγ-
 “ νεσθαι δέ τι αὐτῶν καὶ ἐν τάχει καὶ προθυμότερον ἐν
 “ ὑμῖν ἐστίν, ὧ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ὡς γε δυνατὰ, καὶ
 “ οὐχ ἁμαρτήσεσθαι οἶμαι γνώμης, πάνυ θαρσῶ. καὶ
 “ χείρων οὐδενὶ ἀξιῶ δοκεῖν ὑμῶν εἶναι, εἰ τῇ ἑμαντοῦ
 “ μετὰ τῶν πολεμιωτάτων, φιλόπολις ποτε δοκῶν εἶναι,
 “ νῦν ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι, οὐδὲ ὑποπτεύεσθαι μου ἐς τὴν
 “ φυγαδικὴν προθυμίαν τὸν λόγον. φυγὰς τε γάρ εἰμι
 “ τῆς τῶν ἐξελασάντων πονηρίας, καὶ οὐ τῆς ὑμέτερας,
 “ ἣν πείθησθέ μοι, ὠφελίας· καὶ πολεμιώτεροι οὐχ οἱ
 “ τοὺς πολεμίους που βλάβσαντες ὑμεῖς, ἢ οἱ τοὺς φίλους
 “ ἀναγκάσαντες πολεμίους γενέσθαι. τό τε φιλόπολι
 “ οὐκ ἐν ᾧ ἀδικοῦμαι ἔχω, ἀλλ' ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐπολι-
 “ τεύθην. οὐδ' ἐπὶ πατρίδα οὔσαν ἔτι ἠγοῦμαι νῦν ἰέναι,
 “ πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν οὐκ οὔσαν ἀνακτᾶσθαι. καὶ φι-
 “ λόπολις οὗτος ὀρθῶς, οὐχ ὅς ἂν τὴν ἑαυτοῦ ἀδίκως
 “ ἀπολέσας μὴ ἐπίη, ἀλλ' ὅς ἂν ἐκ παντὸς τρόπου διὰ
 “ τὸ ἐπιθυμεῖν πειραθῆ αὐτὴν ἀναλαβεῖν. οὕτως ἔμοιγε
 “ ἀξιῶ ὑμᾶς καὶ ἐς κίνδυνον καὶ ἐς ταλαιπωρίαν πᾶσαν
 “ ἀδεῶς χρῆσθαι, ὧ Λακεδαιμόνιοι, γρόντας τοῦτον δὴ
 “ τὸν ὑφ' ἀπάντων προβαλλόμενον λόγον, ὡς εἰ πολέ-
 “ μίος γε ὢν σφόδρα ἐβλαπτον, κὰν φίλος ὢν ἰκανῶς
 “ ὠφελοίην, ὅσῳ τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ' ὑμέτερα
 “ ἤκαζον· καὶ αὐτοὺς νῦν νομίσαντας περὶ μεγίστων δὴ
 “ τῶν διαφερόντων βουλευέσθαι, μὴ ἀποκνεῖν τὴν ἐς τὴν
 “ Σικελίαν τε καὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν στρατείαν, ἵνα τά τε

“ ἐκεῖ βραχεῖ μορίῳ ξυμπαραγενόμενοι μεγάλα σώσητε,
 “ καὶ Ἀθηναίων τήν τε οὔσαν καὶ τὴν μέλλουσαν δύνα-
 “ μιν καθέλητε, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοί τε ἀσφαλῶς οἰ-
 “ κῆτε, καὶ τῆς ἀπάσης Ἑλλάδος ἐκούσης καὶ οὐ βία,
 “ κατ’ εὐνοίαν δὲ ἡγήσθε.”

93. Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Λακε-
 δαιμόνιοι διανοούμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύ-
 ειεν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, μέλλοντες δ’ ἔτι καὶ περιορώμενοι,
 πολλῶ μᾶλλον ἐπερρώσθησαν διδάξαντος ταῦτα ἕκαστα
 αὐτοῦ, καὶ νομίσαντες παρὰ τοῦ σαφέστατα εἰδότος ἀκη-
 κοῦναι ὥστε τῇ ἐπιτείχισει τῆς Δεκελείας προσεῖχον
 ἤδη τὸν νοῦν, καὶ τὸ παρατύκα καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ
 πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιππον τὸν Κλεανδρίδου
 προστάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρακοσίοις ἐκέλευον μετ’
 ἐκείνων καὶ τῶν Κορινθίων βουλευόμενον ποιεῖν, ὅπη ἐκ
 τῶν παρόντων μάλιστα καὶ τάχιστα τις ὠφελία ἦξει
 τοῖς ἐκεῖ. ὁ δὲ δύο μὲν ναῦς τοὺς Κορινθίους ἤδη ἐκέ-
 λευέν οἱ πέμπειν ἐς Ἀσίνην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευά-
 ζεσθαι, ὅσας διανοοῦνται πέμπειν, καὶ ὅταν καιρὸς ᾗ,
 ἐτοίμας εἶναι πλεῖν. ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι ἀνεχώρουν ἐκ
 τῆς Λακεδαίμονος.

Ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης τῶν Ἀθη-
 ναίων, ἣν ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐπὶ τε χρήματα καὶ
 ἰππέας. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐψηφίσαντο τὴν τε
 τροφὴν πέμπειν τῇ στρατιᾷ καὶ τοὺς ἰππέας. καὶ ὁ χει-
 μὼν ἐτελεύτα, καὶ ἔβδομον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ
 ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

94. Ἄμα δὲ τῷ ἡρι εὐθύς ἀρχομένῳ τοῦ ἐπιγιγνομέ-
 νου θέρους οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς
 Κατάνης παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ,
 οὓς ἐπὶ Γέλωνος τοῦ τυράννου, ὥσπερ καὶ πρότερόν μοι

εἶρηται, ἀναστήσαντες Συρακόσιοι αὐτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. ἀποβάντες δὲ ἐδήωσαν τοὺς τε ἀγροὺς, καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρυμά τι τῶν Συρακοσίων, καὶ οὐχ ἐλόντες, αὖθις καὶ πεζῆ καὶ ναυσὶ παρακομισθέντες ἐπὶ τὸν Τηρέαν ποταμὸν τό τε πεδίου ἀναβάντες ἐδήουν καὶ τὸν σίτον ἐνεπίμπρασαν, καὶ τῶν Συρακοσίων περιτυχόντες τισὶν οὐ πολλοῖς, καὶ ἀποκτείναντές τέ τινας καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ ἀποπλεύσαντες ἐς Κατάνην, ἐκεῖθεν δὲ ἐπισιτισάμενοι, πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἐχώρου ἐπὶ Κεντόριπα Σικελῶν πόλισμα, καὶ προσαγαγόμενοι ὁμολογία ἀπήεσαν, πῖμπράντες ἅμα τὸν σίτου τῶν τε Ἰηησαίων καὶ τῶν Ὑβλαίων. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Κατάνην καταλαμβάνουσι τοὺς τε ἰππέας ἦκοντας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πεντήκοντα καὶ διακοσίους, ἄνευ τῶν ἵππων, μετὰ σκευῆς, ὡς αὐτόθεν ἵππων πορισθησόμενων, καὶ ἵπποτοξότας τριάκοντα καὶ τάλαντα ἀργυρίου τριακόσια.

95. Τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος καὶ ἐπ' Ἄργος στρατεύσαντες Λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν Κλεωνῶν ἦλθον, σεισμῷ δὲ γενομένου ἀπεχώρησαν· καὶ Ἀργεῖοι μετὰ ταῦτα ἐσβαλόντες ἐς τὴν Θυρεάτιν ὄμορον οὖσαν λείαν τῶν Λακεδαιμονίων πολλὴν ἔλαβον, ἣ ἐπράθη ταλάντων οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ εἴκοσιν. καὶ ὁ Θεσπιδέων δῆμος ἐν τῷ αὐτῷ θέρει, οὐ πολὺ ὕστερον, ἐπιθέμενος τοῖς τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν οὐ κατέσχευ, ἀλλὰ βοηθησάντων Θηβαίων οἱ μὲν ξυνηλήφθησαν οἱ δ' ἐξέπεσον Ἀθήναζε.

96. Καὶ οἱ Συρακόσιοι τοῦ αὐτοῦ θέρους, ὡς ἐπύθοντο τοὺς τε ἰππέας ἦκοντας τοῖς Ἀθηναίοις καὶ μέλλοντας ἤδη ἐπὶ σφᾶς ἰέναι, νομίσαντες, εἴαν μὴ τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, χωρίου ἀποκρήμνου τε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως εὐθὺς κειμένον, οὐκ ἂν ῥαδίως σφᾶς, οὐδ' εἰ

κρατοῖντο μάχη, ἀποτειχισθῆναι, διενσοῦντο τὰς προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὅπως μὴ κατὰ ταύτας λάθωσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι· οὐ γὰρ ἂν ἄλλη γε αὐτοὺς δυνηθῆναι. ἐξήρτηται γὰρ τὸ ἄλλο χωρίον, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τέ ἐστι καὶ ἐπιφανές πᾶν εἶσω· καὶ ὠνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακοσίων διὰ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι Ἐπιπολαί. καὶ οἱ μὲν ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐς τὸν λειμῶνα παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμὸν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ (ἐτύγχανον γὰρ αὐτοῖς καὶ οἱ περὶ τὸν Ἐρμοκράτην στρατηγοὶ ἄρτι παρειληφότες τὴν ἀρχὴν) ἐξέτασιν τε ὄπλων ἐποιοῦντο, καὶ ἐξακοσίους λογάδας τῶν ὀπλιτῶν ἐξέκριναν πρότερον, ὧν ἦρχε Διόμιλος φυγὰς ἐξ Ἄνδρου, ὅπως τῶν τε Ἐπιπολῶν εἶησαν φύλακες, καὶ ἦν ἐς ἄλλο τι δέη, ταχὺ ξυνεστῶτες παραγίγνονται.

97. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς νυκτὸς τῇ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ ἐξητάζοντο, καὶ ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἤδη τῷ στρατεύματι ἐκ τῆς Κατάνης σχόντες κατὰ τὸν Λέοντα καλούμενον, ὃς ἀπέχει τῶν Ἐπιπολῶν ἐξ ἢ ἐπτὰ σταδίου, καὶ τοὺς πεζοὺς ἀποβιβάσαντες, ταῖς τε ναυσὶν ἐς τὴν Θάψον καθορμισάμενοι· ἐστὶ δὲ χερσόνησος μὲν ἐν στενῷ ἰσθμῷ προὔχουσα ἐς τὸ πέλαγος, τῆς δὲ Συρακοσίων πόλεως οὔτε πλοῦν οὔτε ὁδὸν πολλὴν ἀπέχει. καὶ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Θάψῳ, διασταυρωσάμενος τὸν ἰσθμὸν, ἡσύχαζεν· ὁ δὲ πεζὸς ἐχώρει εὐθὺς δρόμῳ πρὸς τὰς Ἐπιπολάς, καὶ φθάνει ἀναβάς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, πρὶν τοὺς Συρακοσίους αἰσθομένους ἐκ τοῦ λειμῶνος καὶ τῆς ἐξετάσεως παραγενέσθαι. ἐβοήθουν δὲ οἱ τε ἄλλοι, ὡς ἕκαστος τάχους εἶχε, καὶ οἱ περὶ τὸν Διόμιλον ἐξακόσιοι· στάδιοι δὲ, πρὶν προσμίξαι ἐκ τοῦ λειμῶνος, ἐγίγοντο αὐτοῖς οὐκ ἕλαστον ἢ πέντε καὶ εἴκοσιν. προσπεσόντες οὖν αὐτοῖς τοι-

οὕτω τρόπῳ ἀτακτότερον καὶ μάχῃ νικηθέντες οἱ Συρα-
 κόσιοι ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν.
 καὶ ὅτε Διόμιλος ἀποθνήσκει καὶ τῶν ἄλλων ὡς τρια-
 κόσιοι. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖόν τε στή-
 σαντες καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόντες τοῖς
 Συρακοσίοις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὑστεραίᾳ ἐπι-
 καταβάντες, ὡς οὐκ ἐπέξῆσαν αὐτοῖς, ἐπαναχώρησαντες
 φρούριον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ ὠκοδόμησαν, ἐπ' ἄκροις τοῖς
 κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν, ὁρῶν πρὸς τὰ Μέγαρα ὅπως
 εἶη αὐτοῖς, ὁπότε προΐοιεν, ἢ μαχοῦμενοι ἢ τειχιούντες,
 τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη. 98. καὶ οὐ
 πολλῶ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον ἕκ τε Ἐγέστης ἰππῆς
 τριακόσιοι, καὶ Σικελῶν καὶ Ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν
 ὡς ἑκατόν· καὶ Ἀθηναίων ὑπῆρχον πεντήκοντα καὶ δια-
 κόσιοι, οἷς ἵππους τοὺς μὲν παρ' Ἐγεσταίων καὶ Κατα-
 ναίων ἔλαβον τοὺς δ' ἐπρίαντο, καὶ ξύμπαντες πεντή-
 κοντα καὶ ἑξακόσιοι ἰππῆς ξυνελέγησαν. καὶ καταστή-
 σαντες ἐν τῷ Λαβδάλῳ φυλακὴν ἐχώρουν πρὸς τὴν
 Συκῆν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵνα περ καθεζόμενοι ἐτείχισαν τὸν
 κύκλον διὰ τάχους. καὶ ἔκπληξιν τοῖς Συρακοσίοις παρ-
 ἔσχον τῷ τάχει τῆς οἰκοδομίας· καὶ ἐπεξελθόντες μάχην
 διενοοῦντο ποιεῖσθαι καὶ μὴ περιορᾶν. καὶ ἤδη ἀντι-
 παρατασσομένων ἀλλήλοις οἱ τῶν Συρακοσίων στρατη-
 γοὶ, ὡς ἑώρων σφίσι τὸ στράτευμα διεσπασμένον τε καὶ
 οὐ ραδίως ξυντασσόμενον, ἀνήγαγον πάλιν εἰς τὴν πόλιν,
 πλὴν μέρους τινὸς τῶν ἰππέων· οὗτοι δὲ ὑπομένοντες
 ἐκώλυον τοὺς Ἀθηναίους λιθοφορεῖν τε καὶ ἀποσκίδνα-
 σθαι μακροτέραν. καὶ τῶν Ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν
 ὀπλιτῶν, καὶ οἱ ἰππῆς μετ' αὐτῶν πάντες, ἐτρέψαντο
 τοὺς τῶν Συρακοσίων ἰππέας προσβαλόντες, καὶ ἀπ-
 ἔκτεινάν τέ τινας καὶ τροπαῖον τῆς ἵππομαχίας ἕστησαν.

Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθηναίων τὸ πρὸς Βορέαν τοῦ κύκλου τείχος, οἱ δὲ λίθους καὶ ξύλα ξυμφοροῦντες παρέβαλλον ἐπὶ τὸν Τρωγίλον καλούμενον αἰεῖ, ἥπερ βραχύτατον ἐγίγνετο αὐτοῖς ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἐτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτειχισμα.

99. οἱ δὲ Συρακόσιοι, οὐχ ἥκιστα Ἐρμοκράτους τῶν στρατηγῶν ἐσηγησαμένου, μάχαις μὲν πανδημεῖ πρὸς Ἀθηναίους οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν, ὑποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι, ἣ ἐκείνοι ἔμελλον ἄξειν τὸ τείχος, καὶ εἰ φθάσειαν, ἀποκλήσεις γίγνεσθαι, καὶ ἅμα καὶ ἐν τούτῳ εἰ ἐπιβοηθοῖεν, μέρος ἀντιπέμπειν αὐτοὺς τῆς στρατιᾶς, καὶ φθάνειν ἂν τοῖς σταυροῖς προκαταλαμβάνοντες τὰς ἐφόδους, ἐκείνους δὲ ἂν παυομένους τοῦ ἔργου πάντας ἂν πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. ἐτείχιζον οὖν ἐξεληθόντες, ἀπὸ τῆς σφετέρας πόλεως ἀρξάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν Ἀθηναίων ἐγκάρσιον τείχος ἄγοντες, τὰς τε ἐλάας ἐκκόπτοντες τοῦ τεμένου καὶ πύργους ξυλίνους καθιστάντες. αἱ δὲ νῆες τῶν Ἀθηναίων οὐπω ἐκ τῆς Θάψου περιεπεπλεύκεσαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, ἀλλ' ἔτι οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν τῶν περὶ τὴν θάλασσαν, κατὰ γῆν δ' ἐκ τῆς Θάψου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐπιτήδεια ἐπήγοντο.

100. ἐπειδὴ δὲ τοῖς Συρακοσίοις ἀρκούντως ἐδόκει ἔχειν ὅσα τε ἐσταυρώθη καὶ ὠκοδομήθη τοῦ ὑποτειχίσματος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὺς οὐκ ἦλθον κωλύσοντες, φοβούμενοι μὴ σφίσι δίχα γιγνομένοις ῥᾶον μάχωνται, καὶ ἅμα τὴν καθ' αὐτοὺς περιτείχισιν ἐπειγόμενοι, οἱ μὲν Συρακόσιοι φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς τε ὀχετοὺς αὐτῶν, οἳ ἐς τὴν πόλιν ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἠγμένοι ἦσαν, διέφθειραν, καὶ τηρήσαντες τοὺς τε ἄλλους Συρακοσίους κατὰ σκηνὰς

ὄντας ἐν μεσημβρία, καὶ τινὰς καὶ ἐς τὴν πόλιν ἀποκεχωρηκότας, καὶ τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι ἀμελῶς φυλάσσοντας, τριακοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λογάδας καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐκλεκτοὺς ὡπλισμένους προὔταξαν θεῖν δρόμῳ ἐξαπιναιῶς πρὸς τὸ ὑποτείχισμα, ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ δίχα, ἡ μὲν μετὰ τοῦ ἐτέρου στρατηγοῦ πρὸς τὴν πόλιν, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, ἐχώρουν, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἐτέρου πρὸς τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλίδα. καὶ προσβαλόντες οἱ τριακόσιοι αἰροῦσι τὸ σταύρωμα· καὶ οἱ φύλακες αὐτὸ ἐκλιπόντες κατέφυγον εἰς τὸ προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην. καὶ αὐτοῖς ξυνεσέπεσον οἱ διώκοντες, καὶ ἐντὸς γενόμενοι βία ἐξεκρούσθησαν πάλιν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, καὶ τῶν Ἀργείων τινὲς αὐτόθι καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν. καὶ ἐπαναχωρήσασα ἡ πᾶσα στρατιὰ τὴν τε ὑποτείχισιν καθεῖλον καὶ τὸ σταύρωμα ἀνέσπασαν καὶ διεφόρησαν τοὺς σταυροὺς παρ' ἑαυτοὺς, καὶ τροπαῖον ἔστησαν.

101. Τῇ δ' ὑστεραία ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ Ἀθηναῖοι τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἔλους, ὃς τῶν Ἐπιπολῶν ταύτη πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὄρα, καὶ ἦπερ αὐτοῖς βραχύτατον ἐγίγνετο καταβάσι διὰ τοῦ ὀμαλοῦ καὶ τοῦ ἔλους ἐς τὸν λιμένα τὸ περιτείχισμα. καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ ἐξελθόντες καὶ αὐτοὶ ἀπεσταύρουν αὐθις, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως, διὰ μέσου τοῦ ἔλους· καὶ τάφρον ἅμα παρῶρυσσον, ὅπως μὴ οἶόν τε ἢ τοῖς Ἀθηναίοις μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτειχίσαι. οἱ δ', ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν κρημνὸν αὐτοῖς ἐξείργαστο, ἐπιχειροῦσιν αὐθις τῷ τῶν Συρακοσίων σταυρώματι καὶ τάφρῳ, τὰς μὲν ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς Θάψου ἐς τὸν μέγαν λιμένα τὸν τῶν Συρακοσίων, αὐτοὶ δὲ περὶ ὄρθρον καταβάντες ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν ἐς τὸ ὀμαλὸν, καὶ διὰ

τοῦ ἔλους, ἣ πηλῶδες ἦν καὶ στεριφώτατον, θύρας καὶ
 ξύλα πλατέα ἐπιθέντες καὶ ἐπ' αὐτῶν διαβαδίσαντες,
 αἰρούσιν ἅμα ἔφ' τό τε σταύρωμα πλὴν ὀλίγου καὶ τὴν
 τάφρον, καὶ ὕστερον καὶ τὸ ὑπολειφθὲν εἶλον. καὶ μάχη
 ἐγένετο, καὶ ἐν αὐτῇ ἐνίκων οἱ Ἀθηναῖοι· καὶ τῶν Συ-
 ρακοσίων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν
 ἔφευγον, οἱ δ' ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ παρὰ τὸν ποταμόν. καὶ
 αὐτοὺς βουλόμενοι ἀποκλήσασθαι τῆς διαβάσεως οἱ τῶν
 Ἀθηναίων τριακόσιοι λογάδες δρόμῳ ἠπείγοντο πρὸς
 τὴν γέφυραν. δείσαντες δὲ οἱ Συρακοσίοι (ἦσαν γὰρ καὶ
 τῶν ἰππέων αὐτοῖς οἱ πολλοὶ ἐνταῦθα) ὁμόσε χωροῦσι
 τοῖς τριακοσίοις τούτοις, καὶ τρέπουσί τε αὐτοὺς καὶ
 ἐσβάλλουσιν ἐς τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων· καὶ
 προσπεσόντων αὐτῶν ξυνεφοβήθη καὶ ἡ πρώτη φυλακὴ
 τοῦ κέρως. ἰδὼν δὲ ὁ Λάμαχος παρεβοήθει ἀπὸ τοῦ εὐ-
 ωνύμου τοῦ ἑαυτῶν, μετὰ τοξοτῶν τε οὐ πολλῶν καὶ
 τοὺς Ἀργεῖους παραλαβών· καὶ ἐπιδιαβὰς τάφρον τινα
 καὶ μονωθεὶς μετ' ὀλίγων τῶν ξυνδιαβάντων ἀποθνήσκει
 αὐτός τε καὶ πέντε ἢ ἕξ τῶν μετ' αὐτοῦ. καὶ τούτους μὲν
 οἱ Συρακοσίοι εὐθὺς κατὰ τάχος φθάνουσιν ἀρπάσαντες
 πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ ἀσφαλές, αὐτοὶ δὲ ἐπίοντος
 ἤδη καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων ἀπε-
 χόρουν. 102. ἐν τούτῳ δὲ οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν τὸ
 πρῶτον καταφυγόντες, ὡς ἐώρων ταῦτα γιγνόμενα, αὐτοὶ
 τε πάλιν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναθαρσήσαντες ἀντετάξαντο
 πρὸς τοὺς κατὰ σφᾶς Ἀθηναίους, καὶ μέρος τι αὐτῶν
 πέμπουσιν ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς,
 ἠγούμενοι ἔρημον αἰρήσειν. καὶ τὸ μὲν δεκάπλεθρον προ-
 τείχισμα αὐτῶν αἰρούσι καὶ διεπόρθησαν, αὐτὸν δὲ τὸν
 κύκλον Νικίας διεκώλυσεν· ἔτυχε γὰρ ἐν αὐτῷ δι' ἀσθέ-
 νειαν ὑπολελειμμένος. τὰς γὰρ μηχανὰς, καὶ ξύλα ὅσα

πρὸ τοῦ τείχους ἦν καταβεβλημένα, ἐμπρῆσαι τοὺς ὑπὴ-
ρέτας ἐκέλευσεν, ὡς ἔγνω ἀδυνάτους ἐσομένους ἐρημιά
ἀνδρῶν ἄλλῳ τρόπῳ περιγενέσθαι. καὶ ξυνέβη οὕτως·
οὐ γὰρ ἔτι προσῆλθον οἱ Συρακόσιοι διὰ τὸ πῦρ, ἀλλὰ
ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ γὰρ πρὸς τε τὸν κύκλον βοήθεια
ἤδη κάτωθεν τῶν Ἀθηναίων, ἀποδιωξάντων τοὺς ἐκεῖ,
ἐπανήει, καὶ αἱ νῆες ἅμα αὐτῶν ἐκ τῆς Θάψου, ὥσπερ
εἴρητο, κατέπλεον ἐς τὸν μέγαν λιμένα. ἂ ὀρώντες οἱ
ἄνωθεν κατὰ τάχος ἀπήεσαν, καὶ ἡ ξύμπασα στρατιὰ
τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν πόλιν, νομίσαντες μὴ ἂν ἔτι ἀπὸ
τῆς παρουσίας σφίσι δυνάμεως ἱκανοὶ γενέσθαι κωλύσαι
τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τειχισμόν.

103. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν,
καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν τοῖς Συρακο-
σίοις, καὶ τοὺς μετὰ Λαμάχου καὶ αὐτὸν ἐκομίσαντο.
καὶ παρόντος ἤδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος, καὶ
τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν καὶ τοῦ
κρημνώδους ἀρξάμενοι ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης
τείχει διπλῶ τοὺς Συρακοσίους. τὰ δ' ἐπιτήδεια τῇ
στρατιᾷ ἐσήγετο ἐκ τῆς Ἰταλίας πανταχόθεν. ἦλθον δὲ
καὶ τῶν Σικελῶν πολλοὶ ξύμμαχοι τοῖς Ἀθηναίοις, οἱ
πρότερον περιεωρῶντο, καὶ ἐκ τῆς Τυρσηνίας νῆες πεν-
τηκόντοροι τρεῖς. καὶ τὰλλα προὔχῳρει αὐτοῖς ἐς ἐλπί-
δας. καὶ γὰρ οἱ Συρακόσιοι πολέμῳ μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον
ἂν περιγενέσθαι, ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου
ὠφελία οὐδεμία ἦκεν, τοὺς δὲ λόγους ἔν τε σφίσιν αὐτοῖς
ἐποιοῦντο ξυμβατικούς καὶ πρὸς τὸν Νικίαν· οὗτος γὰρ
δὴ μόνος εἶχε Λαμάχου τεθνεώτος τὴν ἀρχήν. καὶ κύ-
ρωσις μὲν οὐδεμία ἐγίγνετο, οἷα δὲ εἰκὸς ἀνθρώπων ἀπο-
ρούντων καὶ μᾶλλον ἢ πρὶν πολιορκουμένων, πολλὰ
ἐλέγετο πρὸς τε ἐκεῖνον καὶ πλείῳ ἔτι κατὰ τὴν πόλιν.

καὶ γάρ τινα καὶ ὑποψίαν ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν ἐς ἀλλήλους εἶχον, καὶ τοὺς στρατηγούς τε, ἐφ' ὧν αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη, ἔπαυσαν, ὡς ἢ δυστυχία ἢ προδοσία τῆ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους ἀνθείλοντο, Ἡρακλείδην καὶ Εὐκλέα καὶ Τελλίαν.

104. Ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Κορίνθου νῆες περὶ Λευκάδα ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν Σικελίαν διὰ τάχους βοηθῆσαι. καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δειναὶ καὶ πᾶσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμένοι, ὡς ἤδη παντελῶς ἀποτετερισμένοι αἱ Συράκουσαί εἰσι, τῆς μὲν Σικελίας οὐκέτι ἐλπίδα οὐδεμίαν εἶχεν ὁ Γύλιππος, τὴν δὲ Ἰταλίαν βουλόμενος περιποιῆσαι αὐτὸς μὲν καὶ Πυθὴν ὁ Κορίνθιος ναυσὶ δυοῖν μὲν Λακωνικαῖν δυοῖν δὲ Κορινθίαιν ὅτι τάχιστα ἐπεραιώθησαν τὸν Ἴόνιον ἐς Τάραντα, οἱ δὲ Κορίνθιοι, πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα Λευκαδίας δύο καὶ Ἀμπρακιώτιδας τρεῖς προσπληρώσαντες, ὕστερον ἔμελλον πλεύσεσθαι. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ Τάραντος ἐς τὴν Θουρίαν πρῶτον πρεσβευσάμενος κατὰ τὴν τοῦ πατρός ποτε πολιτείαν, καὶ οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, ἄρας παρέπλει τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἀρπασθεὶς ὑπ' ἀνέμου κατὰ τὸν Τερριναῖον κόλπον, ὃς ἐκπνεῖ ταύτῃ μέγας, κατὰ Βορέαν ἐστηκῶς, ἀποφέρεται ἐς τὸ πέλαγος, καὶ πάλιν χειμασθεὶς ἐς τὰ μάλιστα τῷ Τάραντι προσμίσγει· καὶ τὰς ναῦς, ὅσαι ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος, ἀνεγκύσας ἐπεσκεύαζεν. ὁ δὲ Νικίας πυθόμενος αὐτὸν πλέοντα ὑπερεῖδε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ὅπερ καὶ οἱ Θούριοι ἔπαθον, καὶ ληστικώτερον ἔδοξε παρεσκευασμένους πλεῖν, καὶ οὐδεμίαν φυλακὴν πω ἐποιεῖτο.

105. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐς τὸ Ἄργος ἐσέβαλον αὐτοὶ τε καὶ οἱ

ξύμμαχοι, καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδήωσαν. καὶ Ἀθηναῖοι Ἀργείοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν· αἴπερ τὰς σπονδὰς φανερώτατα πρὸς Λακεδαιμονίους αὐτοῖς ἔλυσαν. πρότερον μὲν γὰρ ληστεῖαις ἐκ Πύλου, καὶ περὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μᾶλλον ἢ ἐς τὴν Λακωνικὴν ἀποβαίνοντες, μετὰ τε Ἀργείων καὶ Μαντινέων ξυνοπολέμου, καὶ πολλάκις Ἀργείων κελευόντων ὅσον σχόντας μόνον ξὺν ὅπλοις ἐς τὴν Λακωνικὴν καὶ τὸ ἐλάχιστον μετὰ σφῶν δηώσαντας ἀπελθεῖν, οὐκ ἤθελον· τότε δὲ Πυθοδώρου καὶ Λαισποδίου καὶ Δημαράτου ἀρχόντων ἀποβάντες ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηρὰν καὶ Πρασιὰν καὶ ὅσα ἄλλα, ἐδήωσαν τῆς γῆς, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἤδη εὐπροφάσιστον μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐς τοὺς Ἀθηναίους τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους ταῖς ναυσὶ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, οἱ Ἀργεῖοι ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ ἀπέκτεινάν τινας, καὶ ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ

Z.

Ὁ ΔΕ Γύλιππος καὶ ὁ Πυθὴν ἐκ τοῦ Τάραντος, ἐπεὶ ἐπεσκεύασαν τὰς ναῦς, παρέπλευσαν ἐς Λοκρούς τοὺς Ἐπιζεφυρίους· καὶ πυνθανόμενοι σαφέστερον ἤδη ὅτι οὐ παντελῶς πω ἀποτετειχισμένοι αἱ Συράκουσαί εἰσιν, ἀλλ' ἔτι οἷόν τε κατὰ τὰς Ἐπιπολὰς στρατιᾶ ἀφικόμενους ἐσελθεῖν, ἐβουλεύοντο εἶτ' ἐν δεξιᾷ λαβόντες τὴν Σικελίαν διακινδυνεύσωσιν ἐσπλεύσαι, εἶτ' ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἰμέραν πρῶτον πλεύσαντες, καὶ αὐτούς τε ἐκείνους καὶ στρατιὰν ἄλλην προσλαβόντες, οὓς ἂν πείθωσι, κατὰ γῆν ἔλθωσιν. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς Ἰμέρας πλεῖν, ἄλλως τε καὶ τῶν Ἀττικῶν τεσσάρων νεῶν οὐπω παρουσῶν ἐν τῷ Ῥηγίῳ, ἃς ὁ Νικίας ὄμως, πυνθανόμενος αὐτοὺς ἐν Λοκροῖς εἶναι, ἀπέστειλεν. φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην περαιοῦνται διὰ τοῦ πορθμοῦ, καὶ σχόντες Ῥηγίῳ καὶ Μεσσήνῃ, ἀφικνοῦνται ἐς Ἰμέραν. ἐκεῖ δὲ ὄντες τοὺς τε Ἰμεραίους ἔπεισαν ξυμπολεμεῖν, καὶ αὐτούς τε ἔπεισθαι καὶ τοῖς ἐκ τῶν νεῶν τῶν σφετέρων ναύταις, ὅσοι μὴ εἶχον ὄπλα, παρασχεῖν (τὰς γὰρ ναῦς ἀνείλκυσαν ἐν Ἰμέρᾳ), καὶ τοὺς Σελιουντίους πέμψαντες ἐκέλευον ἀπαντᾶν πανστρατιᾶ ἕς τι χωρίον. πέμψειν δέ τινα αὐτοῖς ὑπέσχοντο στρατιὰν οὐ πολλὴν καὶ οἱ Γελῶοι καὶ τῶν Σικελῶν τινὲς, οἱ πολὺ προθυμότερον προσχωρεῖν ἐτοιμοὶ ἦσαν τοῦ τε Ἀρχωνίδου νεωστὶ τεθνηκότος ὃς τῶν ταύτῃ Σικελῶν βασιλεύων τινῶν, καὶ ὧν οὐκ ἀδύνατος, τοῖς Ἀθηναίοις φίλος ἦν, καὶ τοῦ Γυ-

λίππου ἐκ Λακεδαίμονος προθύμως δοκοῦντος ἦκειν. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος, ἀναλαβὼν τῶν τε σφετέρων ναυτῶν καὶ ἐπιβατῶν τοὺς ὀπλισμένους, ἑπτακοσίους μάλιστα, Ἱμεραίους δὲ ὀπλίτας καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους χιλίους καὶ ἰππέας ἑκατὸν, καὶ Σελινουντίων τέ τινας ψιλοὺς καὶ ἰππέας καὶ Γελῶν ὀλίγους, Σικελῶν τε ἐς χιλίους τοὺς πάντας, ἐχώρει πρὸς τὰς Συρακούσας. 2. οἱ δ' ἐκ τῆς Λευκάδος Κορίνθιοι ταῖς τε ἄλλαις ναυσὶν, ὡς εἶχον τάχους, ἐβοήθουν, καὶ Γόγγυλος, εἰς τῶν Κορινθίων ἀρχόντων, μᾶ νηὶ τελευταίῳς ὀρμηθεὶς πρῶτος μὲν ἀφικνεῖται ἐς τὰς Συρακούσας, ὀλίγον δὲ πρὸ Γυλίππου· καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου μέλλοντας ἐκκλησιάσειν διεκώλυσέ τε καὶ παρεθάρσυνε, λέγων ὅτι νῆές τε ἄλλαι ἔτι προσπλέουσι καὶ Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου Λακεδαιμονίων ἀποστειλάντων ἄρχων. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι ἐπερρώσθησάν τε, καὶ τῷ Γυλίππῳ εὐθὺς πανστρατιᾶ ὡς ἀπαντησόμενοι ἐξῆλθον· ἤδη γὰρ καὶ ἐγγὺς ὄντα ἠσθάνοντο αὐτόν. ὁ δὲ Γέτα τό τε τείχος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν Σικελῶν ἐλὼν, καὶ ξυνταξάμενος ὡς ἐς μάχην, ἀφικνεῖται ἐς τὰς Ἐπιπολάς· καὶ ἀναβάς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, ἦπερ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον, ἐχώρει μετὰ τῶν Συρακοσίων ἐπὶ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθηναίων. ἔτυχε δὲ κατὰ τοῦτο καιροῦ ἐλθὼν, ἐν ᾧ ἑπτὰ μὲν ἢ ὀκτὼ σταδίων ἤδη ἐπετετέλεστο τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸν μέγαν λιμένα διπλοῦν τείχος, πλὴν κατὰ βραχὺ τι τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν· τοῦτο δ' ἔτι ᾠκοδόμουν. τῷ δὲ ἄλλῳ τοῦ κύκλου πρὸς τὸν Τρώγιλον ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν λίθοι τε παραβεβλημένοι τῷ πλέουσι ἤδη ἦσαν, καὶ ἔστιν ἂ καὶ ἡμίεργα, τὰ δὲ καὶ ἐξειργασμένα κατελείπετο. παρὰ τοσοῦτον μὲν Συράκουσαι ἦλθον κινδύνου.

3. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι αἰφνιδίως τοῦ τε Γυλίππου καὶ

τῶν Συρακοσίων σφίσιν ἐπιόντων, ἐθορυβήθησαν μὲν πρῶτον, παρετάξαντο δέ. ὁ δὲ θέμενος τὰ ὄπλα ἐγγὺς κήρυκα προσπέμπει αὐτοῖς λέγοντα, εἰ βούλονται ἐξίεσαι ἐκ τῆς Σικελίας πέντε ἡμερῶν λαβόντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἐτοιμὸς εἶναι σπένδεσθαι. οἱ δὲ ἐν ὀλιγοῖα τε ἐποιοῦντο, καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν. καὶ μετὰ τοῦτο ἀντιπαρεσκευάζοντο ἀλλήλοις ὡς ἐς μάχην. καὶ ὁ Γύλιππος, ὁρῶν τοὺς Συρακοσίους ταρασσομένους καὶ οὐ ραδίως ξυντασσομένους, ἐπανῆγε τὸ στρατόπεδον ἐς τὴν εὐρυχωρίαν μᾶλλον. καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἐπῆγε τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἠσύχαζε πρὸς τῷ ἑαυτοῦ τείχει. ὡς δ' ἔγνω ὁ Γύλιππος οὐ προσιόντας αὐτοὺς, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Τεμενίτιν καλουμένην, καὶ αὐτοῦ ἠύλισαντο. τῇ δ' ὑστεραία ἄγων τὴν μὲν πλείστην τῆς στρατιᾶς παρέταξε πρὸς τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηναίων, ὅπως μὴ ἐπιβοηθοῖεν ἄλλοσε, μέρος δέ τι πέμψας πρὸς τὸ φρούριον τὸ Λάβδαλον αἰρεῖ, καὶ ὅσους ἔλαβεν ἐν αὐτῷ, πάντας ἀπέκτεινεν· ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς Ἀθηναίοις τὸ χωρίον. καὶ τριῆρης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀλίσκεται τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, ἐφορμοῦσα τῷ λιμένι.

4. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι διὰ τῶν Ἐπιπολῶν, ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι ἄνω πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἀπλοῦν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ δύναντο κωλύσαι, μῆκέτι οἰοί τε ὧσιν ἀποτειχίσαι. καὶ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀναβεβήκεσαν ἤδη ἄνω, τὸ ἐπὶ θαλάσση τεῖχος ἐπιτελέσαντες· καὶ ὁ Γύλιππος (ἦν γάρ τι τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ τεύχους ἀσθενὲς) νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν ἐπῆει πρὸς αὐτό. οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἔξω ἀλιζόμενοι) ὡς ἦσθοντο, ἀντεπήεσαν· ὁ δὲ γνοὺς κατὰ τάχος ἀπήγαγε τοὺς σφετέρους πάλιν.

ἐποικοδομήσαντες δὲ αὐτὸ οἱ Ἀθηναῖοι ὑψηλότερον αὐτοὶ μὲν ταύτῃ ἐφύλασσαν, τοὺς δὲ ἄλλους ξυμμάχους κατὰ τὸ ἄλλο τείχισμα ἤδη διέταξαν, ἥπερ ἔμελλον ἕκαστοι φρουρεῖν.

Τῷ δὲ Νικίᾳ ἐδόκει τὸ Πλημύριον καλούμενον τειχίσαι· ἔστι δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ προὔχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ, καὶ εἰ τειχισθείη, ῥάων αὐτῷ ἐφαίνετο ἢ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσσεσθαι· δι' ἐλάσσονος γὰρ πρὸς τῷ λιμένι τῷ τῶν Συρακοσίων ἐφορμήσειν σφᾶς, καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαγωγὰς ποιήσεσθαι, ἣν τι ναυτικῷ κινῶνται. προσεῖχέ τε ἤδη μᾶλλον τῷ κατὰ θάλασσαν πολέμῳ, ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς σφίσιν, ἐπειδὴ Γύλιππος ἦκεν, ἀνελπιστότερα ὄντα. διακομίσας οὖν στρατιὰν καὶ τὰς ναῦς ἐξετείχιζε τρία φρούρια· καὶ ἐν αὐτοῖς τὰ τε σκευὴ τὰ πλεῖστα ἔκειτο, καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμαι καὶ αἱ ταχεῖαι νῆες. ὥστε καὶ τῶν πληρωμάτων οὐχ ἦκιστα τότε πρῶτον κάκωσις ἐγένετο· τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώμενοι καὶ οὐκ ἐγγύθεν, καὶ ἐπὶ φρυγανισμὸν ἅμα ὁπότε ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται, ὑπὸ τῶν ἰππέων τῶν Συρακοσίων κρατούντων τῆς γῆς οἱ πολλοὶ διεφθείροντο. τρίτον γὰρ μέρος τῶν ἰππέων τοῖς Συρακοσίοις διὰ τοὺς ἐν τῷ Πλημυρίῳ, ἵνα μὴ κακουργήσουντες ἐξίοιεν, ἐπὶ τῇ ἐν τῷ Ὀλυμπιεῳ πολίχνη ἐτετάχατο.

Ἐπυνθάνετο δὲ καὶ τὰς λοιπὰς τῶν Κορινθίων ναῦς προσπλεύσας ὁ Νικίας· καὶ πέμπει ἐς φυλακὴν αὐτῶν εἴκοσι ναῦς, αἷς εἴρητο περί τε Λοκροῦς καὶ Ῥήγιον καὶ τὴν προσβολὴν τῆς Σικελίας ναυλοχεῖν αὐτάς.

5. Ὁ δὲ Γύλιππος ἅμα μὲν ἐτείχιζε τὸ διὰ τῶν Ἐπιπολῶν τείχος, τοῖς λίθοις χρώμενος οὓς οἱ Ἀθηναῖοι

προπαρεβάλοντο σφίσιν, ἅμα δὲ παρέτασσεν ἐξάγων αἰὲ πρὸ τοῦ τειχίσματος τοὺς Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάσσοντο. ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε Γυλίππῳ καιρὸς εἶναι, ἦρχε τῆς ἐφόδου· καὶ ἐν χερσὶ γενόμενοι ἐμάχοντο μεταξύ τῶν τειχισμάτων, ἧ τῆς ἵππου τῶν Συρακοσίων οὐδεμία χρήσις ἦν. καὶ νικηθέντων τῶν Συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμάχων, καὶ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελομένων, καὶ τῶν Ἀθηναίων τροπαῖον στησάντων, ὁ Γύλιππος, ξυγκαλέσας τὸ στράτευμα, οὐκ ἔφη τὸ ἀμάρτημα ἐκείνων ἀλλ' ἑαυτοῦ γενέσθαι· τῆς γὰρ ἵππου καὶ τῶν ἀκοντιστῶν τὴν ὠφελίαν τῇ τάξει ἐντὸς λίαν τῶν τειχῶν ποιήσας ἀφελέσθαι· νῦν οὖν αὖθις ἐπάξειν. καὶ διανοεῖσθαι οὕτως ἐκέλευεν αὐτοὺς, ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ οὐκ ἔλασσον ἔξοντας, τῇ δὲ γνώμῃ οὐκ ἀνεκτὸν ἐσόμενον εἰ μὴ ἀξιώσουσι, Πελοποννήσιοί τε ὄντες καὶ Δωριῆς, Ἰώνων καὶ νησιωτῶν καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων κρατήσαντες ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς χώρας. β. καὶ μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, αὖθις ἐπήγεν αὐτούς. ὁ δὲ Νικίας καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, νομίζοντες καὶ εἰ ἐκείνοι μὴ ἐθέλοιεν μάχης ἄρχειν, ἀναγκαῖον εἶναι σφίσι μὴ περιορᾶν παροικοδομούμενον τὸ τείχος (ἦδη γὰρ καὶ ὅσον οὐ παρεληλύθει τὴν τῶν Ἀθηναίων τοῦ τείχους τελευτὴν ἢ ἐκείνων τείχισις, καὶ εἰ προέλθοι, ταῦτόν ἦδη ἐποίει αὐτοῖς νικᾶν τε μαχομένοις διὰ παντὸς καὶ μηδὲ μάχεσθαι), ἀντεπήεσαν οὖν τοῖς Συρακοσίοις. καὶ ὁ Γύλιππος τοὺς μὲν ὀπλίτας ἔξω τῶν τειχῶν μᾶλλον ἢ πρότερον προαγαγὼν ξυνέμισγεν αὐτοῖς, τοὺς δ' ἱππέας καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς ἐκ πλαγίου τάξας τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ἧ τῶν τειχῶν ἀμφοτέρων αἱ ἐργασίαι ἔληγον. καὶ προσβαλόντες οἱ ἱππῆς ἐν τῇ μάχῃ τῷ εὐωνύμῳ κέρα τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ κατ'

αὐτοὺς ἦν, ἔτρεψαν· καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων κατηράχθη ἐς τὰ τειχίσματα. καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἔφθασαν παροικοδομήσαντες [καὶ παρελθόντες] τὴν τῶν Ἀθηναίων οἰκοδομίαν, ὥστε μηκέτι μήτε αὐτοὶ κωλύεσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐκείνους τε καὶ παντάπασιν ἀπεστερηκέναι, εἰ καὶ κρατοῖεν, μὴ ἂν ἔτι σφᾶς ἀποτειχίσαι.

7. Μετὰ δὲ τοῦτο αἱ τε τῶν Κορινθίων νῆες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων ἐσέπλευσαν αἱ ὑπόλοιποι δώδεκα, λαθοῦσαι τὴν τῶν Ἀθηναίων φυλακὴν (ἤρχε δὲ αὐτῶν Ἐρασιβίδης Κορίνθιος), καὶ ξυνετείχισαν τὸ λοιπὸν τοῖς Συρακοσίοις μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους. καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ἐπὶ στρατιάν τε ὄρχετο, καὶ ναυτικὴν καὶ πεζὴν ξυλλέξων, καὶ τῶν πόλεων ἅμα προσαξόμενος εἴ τις ἢ μὴ πρόθυμος ἦν ἢ παντάπασιν ἔτι ἀφεστήκει τοῦ πολέμου. πρέσβεις τε ἄλλοι τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐς Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι περαιωθῆ, τρόπῳ ᾧ ἂν ἐν ὀλκάσις ἢ πλοίοις, ἢ ἄλλως ὅπως ἂν προχωρῆ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμεταπεμπομένων. οἳ τε Συρακόσιοι ναυτικὸν ἐπλήρουν καὶ ἀνεπειρῶντο, ὡς καὶ τούτῳ ἐπιχειρήσουτες, καὶ ἐς τὰλλα πολὺ ἐπέρρωντο. 8. ὁ δὲ Νικίας αἰσθόμενος τοῦτο, καὶ ὀρῶν καθ' ἡμέραν ἐπιδιδούσαν τὴν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ τὴν σφετέραν ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας ἀγγέλλων πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν δεινοῖς τε εἶναι, καὶ εἰ μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψουσιν ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστελοῦσιν, οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν. φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι ἢ κατὰ τοῦ λέγειν ἀδυνασίαν ἢ καὶ μνήμης ἐλλιπεῖς γιγνόμενοι, ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς

χάριν τι λέγοντες, οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγέλλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολὴν, νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὐτοῦ γνώμην, μηδὲν ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθεῖσαν, μαθόντας τοὺς Ἀθηναίους βουλεύσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας. καὶ οἱ μὲν ὄχοντο φέροντες, οὓς ἀπέστειλε, τὰ γράμματα καὶ ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν· ὁ δὲ τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς ἤδη ἔχων ἐκουσίων κινδύνων ἐπιμελεῖτο.

9. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει τελευτῶντι καὶ Εὐετίων στρατηγὸς Ἀθηναίων, μετὰ Περδίκκου στρατεύσας ἐπ' Ἀμφίπολιν Θραξί πολλοῖς, τὴν μὲν πόλιν οὐχ εἶλεν, ἐς δὲ τὸν Στρυμόνα περικομίσας τριήρεις ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐπολιόρκει, ὀρμώμενος ἐξ Ἰμεραίου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

10. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἦκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου, ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἶρητο αὐτοῖς, εἶπον, καὶ εἴ τίς τι ἠρώτα ἀπεκρίνοντο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδωσαν. ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς πόλεως παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς Ἀθηναίοις, δηλοῦσαν τοιαύδε.

11—15. “ Τὰ μὲν πρότερονπραχθέντα, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐπιστολαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς οὐχ ἦσσον μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν βουλεύσασθαι. κρατησάντων γὰρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλείοσι Συρακοσίων, ἐφ' οὓς ἐπέμφθημεν, καὶ τὰ τεῖχη οἰκοδομησάμενων, ἐν οἷσπερ νῦν ἐσμὲν, ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος στρατιὰν ἔχων ἐκ τε Πελοποννήσου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων ἔστιν ὧν. καὶ μάχῃ τῇ μὲν πρώτη νικᾶται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραία ἰππευσί τε πολλοῖς καὶ ἀκουτισταῖς βιασθέντες ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τεῖχη. νῦν οἶν ἡμεῖς μὲν παυσάμενοι τοῦ περιεχισμοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων ἡσυχάζομεν (οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ δυναίμεθ' ἂν χρήσασθαι,

“ ἀπαναλωκυίας τῆς φυλακῆς τῶν τειχῶν μέρος τι τοῦ
 “ ὀπλιτικοῦ), οἱ δὲ παρῳκοδομήκασιν ἡμῖν τείχος ἀπλοῦν,
 “ ὥστε μὴ εἶναι ἔτι περιτειχίσαι αὐτοὺς, ἦν μὴ τις τὸ
 “ παρατείχισμα τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν ἔλη. ξυμ-
 “ βέβηκέ τε πολιορκεῖν δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλους αὐτοὺς
 “ μᾶλλον, ὅσα γε κατὰ γῆν, τοῦτο πάσχειν· οὐδὲ γὰρ
 “ τῆς χώρας ἐπὶ πολὺ διὰ τοὺς ἰππέας ἐξερχόμεθα.
 “ 12. πεπόμφασι δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις ἐπ’
 “ ἄλλην στρατιάν, καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιπ-
 “ πος οἶχεται, τὰς μὲν καὶ πείσων ξυμπολεμεῖν, ὅσαι νῦν
 “ ἡσυχάζουσιν, ἀπὸ δὲ τῶν ἔτι καὶ στρατιάν πεζῆν καὶ
 “ ναυτικοῦ παρασκευῆν, ἦν δύνηται, ἄξων. διανοοῦνται
 “ γὰρ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τῷ τε πεζῷ ἅμα τῶν τειχῶν
 “ ἡμῶν πειρᾶν καὶ ταῖς ναυσὶ κατὰ θάλασσαν. καὶ δει-
 “ νὸν μηδεὶν ὑμῶν δόξῃ εἶναι, ὅτι καὶ κατὰ θάλασσαν.
 “ τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν, ὅπερ κάκεινοι πυνθάνονται, τὸ
 “ μὲν πρῶτον ἠκμαζε καὶ τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι καὶ τῶν
 “ πληρωμάτων τῇ σωτηρίᾳ· νῦν δὲ αἱ τε νῆες διάβρο-
 “ χοι, τοσοῦτον χρόνον ἤδη θαλασσεύουσαι, καὶ τὰ πλη-
 “ ρώματα ἐφθαρται. τὰς μὲν γὰρ ναῦς οὐκ ἔστιν ἀνελ-
 “ κύσαντας διαψύξαι, διὰ τὸ ἀντιπάλους τῷ πλήθει καὶ
 “ ἔτι πλείους τὰς τῶν πολεμίων οὔσας αἰεὶ προσδοκίαν
 “ παρέχειν ὡς ἐπιπλεύσονται, φανεραὶ δὲ εἰσιν ἀναπει-
 “ ρώμεναι, καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἐπ’ ἐκείνοις, καὶ ἀποξηρᾶ-
 “ ναι τὰς σφετέρας μᾶλλον ἐξουσία· οὐ γὰρ ἐφορμουῦσιν
 “ ἄλλοις. 13. ἡμῖν δ’ ἐκ πολλῆς ἀν περιουσίας νεῶν
 “ μόλις τοῦτο ὑπῆρχε, καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις, ὥσπερ
 “ νῦν. πάσαις φυλάσσειν. εἰ γὰρ ἀφαιρήσομέν τι καὶ
 “ βραχὺ τῆς τηρήσεως, τὰ ἐπιτήδεια οὐχ ἔξομεν, παρὰ
 “ τὴν ἐκείνων πόλιν χαλεπῶς καὶ νῦν ἐσκομιζόμενοι. τὰ
 “ δὲ πληρώματα διὰ τόδε ἐφθάρη τε ἡμῖν καὶ ἔτι νῦν

“ φθείρεται, τῶν ναυτῶν τῶν μὲν διὰ φρυγανισμόν καὶ
 “ ἀρπαγὴν μακρὰν καὶ ὑδρείαν ὑπὸ τῶν ἰππέων ἀπολ-
 “ λυμένων· οἱ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα καθ-
 “ εστήκαμεν, αὐτομολοῦσι, καὶ οἱ ξένοι οἱ μὲν ἀναγκα-
 “ στοὶ ἐσβάντες εὐθὺς κατὰ τὰς πόλεις ἀποχωροῦσιν, οἱ
 “ δὲ ὑπὸ μεγάλου μισθοῦ τὸ πρῶτον ἐπαρθέντες καὶ οἰό-
 “ μενοι χρηματιεῖσθαι μᾶλλον ἢ μαχεῖσθαι, ἐπειδὴ παρὰ
 “ γνώμην ναυτικόν τε δὴ καὶ τᾶλλα ἀπὸ τῶν πολεμίων
 “ ἀνθεστώτα ὀρώσιν, οἱ μὲν ἐπ’ αὐτομολίας προφάσει
 “ ἀπέρχονται, οἱ δὲ ὡς ἕκαστοι δύνανται· πολλὴ δ’ ἡ
 “ Σικελία· εἰσὶ δ’ οἱ καὶ αὐτοὶ ἐμπορευόμενοι, ἀνδράποδα
 “ Ὑκκαρικὰ ἀντεμβιβάζουσι ὑπὲρ σφῶν πείσαντες τοὺς
 “ τριηράρχους, τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφήρηται.
 “ 14. ἐπισταμένοις δ’ ὑμῖν γράφω ὅτι βραχεῖα ἀκμὴ
 “ πληρώματος, καὶ ὀλίγοι τῶν ναυτῶν οἱ ἐξορμῶντές τε
 “ ναῦν καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν. τούτων δὲ πάντων
 “ ἀπορώτατον τό τε μὴ οἶόν τε εἶναι ταῦτα ἐμοὶ κωλύ-
 “ σαι τῷ στρατηγῷ (χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις
 “ ἄρξαι), καὶ ὅτι οὐδ’ ὀπόθεν ἐπιπληρωσόμεθα τὰς ναῦς
 “ ἔχομεν, ὃ τοῖς πολεμίοις πολλαχόθεν ὑπάρχει, ἀλλ’
 “ ἀνάγκη, ἀφ’ ὧν ἔχοντες ἤλθομεν, τά τε ὄντα καὶ ἀπα-
 “ ναλισκόμενα γίνεσθαι· αἱ γὰρ νῦν οὐσαι πόλεις ξύμ-
 “ μαχοι ἀδύνατοι, Νάξος καὶ Κατάνη. εἰ δὲ προσγενή-
 “ σεται ἐν ἔτι τοῖς πολεμίοις, ὥστε τὰ τρέφοντα ἡμᾶς
 “ χωρία τῆς Ἰταλίας, ὀρώντα ἐν ᾧ τε ἐσμὲν καὶ ὑμῶν μὴ
 “ ἐπιβοηθούντων, πρὸς ἐκείνους χωρῆσαι, διαπεπολεμήσε-
 “ ται αὐτοῖς ἀμαχεὶ ἐκπολιορκηθέντων ἡμῶν ὁ πόλεμος.
 “ Τούτων ἐγὼ ἠδίω μὲν ἂν εἶχον ὑμῖν ἕτερα ἐπιστέλ-
 “ λειν, οὐ μέντοι χρησιμώτερά γε, εἰ δεῖ σαφῶς ὑμᾶς
 “ εἰδότας τὰ ἐνθάδε βουλευσασθαι. καὶ ἅμα τὰς φύσεις
 “ ἐπιστάμενος ὑμῶν, βουλομένων μὲν τὰ ἥδιστα ἀκούειν,

“ αἰτιωμένων δὲ ὕστερον, ἦν τι ὑμῖν ἀπ’ αὐτῶν μὴ ὁμοῖον
 “ ἐκβῆ, ἀσφαλέστερον ἠγησάμην τὸ ἀληθὲς δηλῶσαι.
 “ 15. καὶ νῦν ὡς, ἐφ’ ἃ μὲν ἤλθομεν τὸ πρῶτον, καὶ
 “ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἠγεμόνων ὑμῖν δὴ μεμπτῶν
 “ γεγενημένων, οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε· ἐπειδὴ δὲ Σικε-
 “ λία τε ἅπασα ξυνίσταται καὶ ἐκ Πελοποννήσου ἄλλη
 “ στρατιὰ προσδόκιμος αὐτοῖς, βουλευέσθε ἤδη ὡς τῶν
 “ γ’ ἐνθάδε μηδὲ τοῖς παροῦσιν αὐταρκούντων, ἀλλ’ ἢ
 “ τούτους μεταπέμπειν δέον ἢ ἄλλην στρατιὰν μὴ ἐλάσ-
 “ σω ἐπιπέμπειν, καὶ πεζὴν καὶ ναυτικὴν, καὶ χρήματα
 “ μὴ ὀλίγα, ἐμοὶ δὲ διάδοχόν τινα, ὡς ἀδύνατός εἰμι διὰ
 “ νόσον νεφρίτιν παραμένειν. ἀξιῶ δ’ ὑμῶν συγγνώμης
 “ τυγχάνειν· καὶ γὰρ ὅτ’ ἐρρώμην, πολλὰ ἐν ἠγεμονίαις
 “ ὑμᾶς εὐ ἐποίησα. ὅ τι δὲ μέλλετε, ἅμα τῷ ἦρι εὐθύς
 “ καὶ μὴ ἐς ἀναβολὰς πράσσετε, ὡς τῶν πολεμίων τὰ
 “ μὲν ἐν Σικελίᾳ δι’ ὀλίγου ποριουμένων, τὰ δ’ ἐκ Πε-
 “ λοποννήσου σχολαιότερον μὲν, ὅμως δ’, ἦν μὴ προσ-
 “ ἔχητε τὴν γνώμην, τὰ μὲν λήσουσιν ὑμᾶς, ὥσπερ καὶ
 “ πρότερον, τὰ δὲ φθήσονται.”

16. Ἡ μὲν τοῦ Νικίου ἐπιστολὴ τοσαῦτα ἐδήλου. οἱ
 δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες αὐτῆς τὸν μὲν Νικίαν οὐ παρ-
 ἔλυσαν τῆς ἀρχῆς, ἀλλ’ αὐτῷ, ἕως ἂν ἕτεροι ξυνάρχοντες
 αἰρεθέντες ἀφίκωνται, τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο προσεῖλοντο,
 Μένανδρον καὶ Εὐθύδημον, ὅπως μὴ μόνος ἐν ἀσθενείᾳ
 ταλαιπωροῖ· στρατιὰν δὲ ἄλλην ἐψηφίσαντο πέμπειν
 καὶ ναυτικὴν καὶ πεζὴν, Ἀθηναίων τε ἐκ καταλόγου καὶ
 τῶν συμμαχῶν. καὶ ξυνάρχοντας αὐτῷ εἶλοντο Δημο-
 σθένην τε τὸν Ἀλκισθένους καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θου-
 κλέους. καὶ τὸν μὲν Εὐρυμέδοντα εὐθύς περὶ ἡλίου τρο-
 πᾶς τὰς χειμερινὰς ἀποπέμπουσιν ἐς τὴν Σικελίαν μετὰ
 δέκα νεῶν, ἄγοντα εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου,

καὶ ἅμα ἀγγελοῦντα τοῖς ἐκεῖ ὅτι ἦξει βοήθεια καὶ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἔσται. 17. ὁ δὲ Δημοσθένης ὑπομένων παρεσκευάζετο τὸν ἔκπλουν ὡς ἅμα τῷ ἦρι ποιησόμενος, στρατιάν τε ἐπαγγέλλων ἐς τοὺς ξυμμαχούς, καὶ χρήματα αὐτόθεν καὶ ναῦς καὶ ὀπλίτας ἐτοιμάζων. Πέμπουσι δὲ καὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς, ὅπως φυλάσσοιεν μηδένα ἀπὸ Κορίνθου καὶ τῆς Πελοποννήσου ἐς τὴν Σικελίαν περαιούσθαι. οἱ γὰρ Κορίνθιοι, ὡς οἱ τε πρέσβεις αὐτοῖς ἦκον καὶ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ βελτίῳ ἠγγελλον, νομίσαντες οὐκ ἄκαιρον καὶ τὴν προτέραν πέμψιν τῶν νεῶν ποιήσασθαι, πολλῶ μᾶλλον ἐπέρρωντο, καὶ ἐν ὀλκάσι παρεσκευάζοντο αὐτοὶ τε ἀποστελοῦντες ὀπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ πέμποντες. ναῦς τε οἱ Κορίνθιοι πέντε καὶ εἴκοσιν ἐπλήρουν, ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπειράσωσι πρὸς τὴν ἐν τῇ Ναυπάκτῳ φυλακῇ, καὶ τὰς ὀλκάδας αὐτῶν ἦσσαν οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς τὴν σφετέραν ἀντίταξιν τῶν τριήρων τὴν φυλακῇ ποιούμενοι.

18. Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν Λακεδαιμόνιοι, ὥσπερ τε προεδέδοκτο αὐτοῖς, καὶ τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐναγόντων, ἐπειδὴ ἐπυνθάνοντο τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν ἐς τὴν Σικελίαν, ὅπως δὴ ἐσβολῆς γενομένης διακωλυθῆ. καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης προσκείμενος ἐδίδασκε τὴν Δεκέλειαν τειχίζειν καὶ μὴ ἀνιέναι τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγεγένητό τις ῥώμη, διότι τοὺς Ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας, πρὸς τε σφᾶς καὶ Σικελιώτας, εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι, καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς προτέρους λελυκέναι ἠγοῦντο αὐτούς· ἐν γὰρ

τῷ προτέρῳ πολέμῳ σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γενέσθαι, ὅτι τε ἐς Πλάταιαν ἦλθον Θηβαῖοι ἐν σπονδαῖς, καὶ εἰρημένον ἐν ταῖς προτέρον ξυνθήκαις ὄπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἣν δίκας θέλωσι διδόναι, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Ἀθηναίων. καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως δυστυχεῖν τε ἐνόμιζον, καὶ ἐνεθυμοῦντο τὴν τε περὶ Πύλον ξυμφορὰν καὶ εἴ τις ἄλλη αὐτοῖς γένοιτο. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ὀρμώμενοι Ἐπιδαύρου τι καὶ Πρασιῶν καὶ ἄλλα ἐδήλωσαν, καὶ ἐκ Πύλου ἅμα ἐληστεύοντο, καὶ ὅσακις περὶ του διαφοραὶ γένοιτο τῶν κατὰ τὰς σπονδὰς ἀμφισβητουμένων, ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ἤθελον ἐπιτρέπειν, τότε δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρανόμημα, ὅπερ καὶ σφίσι πρότερον ἡμάρτητο, αὐθις ἐς τοὺς Ἀθηναίους τὸ αὐτὸ περιεστάναι, πρόθυμοι ἦσαν ἐς τὸν πόλεμον. καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ σίδηρόν τε περιήγγελλον κατὰ τοὺς ξυμμάχους, καὶ τᾶλλα ἐργαλεῖα ἠτοίμαζον ἐς τὸν ἐπιτειχισμόν. καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἅμα ὡς ἀποπέμψοντες ἐν ταῖς ὀλκάσιw ἐπικουρίαν, αὐτοὶ τε ἐπόριζον καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους προσηνάγκαζον. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ ὄγδοον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

19. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου προφαίτατα δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσέβαλον· ἠγείτο δὲ Ἄγισ ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ πρῶτον μὲν τῆς χώρας τὰ περὶ τὸ πεδίον ἐδήλωσαν, ἔπειτα Δεκέλειαν ἐτείχιζον, κατὰ πόλεις διελόμενοι τὸ ἔργον. ἀπέχει δὲ ἡ Δεκέλεια σταδίους μάλιστα τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, παραπλήσιον δὲ καὶ οὐ πολλῷ πλέον καὶ ἀπὸ

τῆς Βοιωτίας. ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας τοῖς κρα-
 τίστοις ἐς τὸ κακουργεῖν ᾠκοδομεῖτο τὸ τεῖχος, ἐπίφανές
 μέχρι τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ
 Ἀττικῇ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐτείχιζον· οἱ δ'
 ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἀπέστέλλον περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον
 ταῖς ὀλκάσι τοὺς ὀπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν, Λακεδαιμόνιοι
 μὲν τῶν τε Εἰλώτων ἐπιλεξάμενοι τοὺς βελτίστους καὶ
 τῶν Νεοδαμωδῶν, ξυναμφοτέρων ἐς ἑξακοσίους ὀπλίτας,
 καὶ Ἐκκριτον Σπαρτιάτην ἄρχοντα, Βοιωτοὶ δὲ τριακο-
 σίους ὀπλίτας, ὧν ἦρχον Ξένων τε καὶ Νίκων Θηβαῖοι
 καὶ Ἠγήσανδρος Θεσπιεύς. οὗτοι μὲν οὖν ἐν τοῖς πρώ-
 τοι ὀρμήσαντες ἀπὸ τοῦ Ταινάρου τῆς Λακωνικῆς ἐς τὸ
 πέλαγος ἀφῆκαν· μετὰ δὲ τούτους Κορίνθιοι οὐ πολλῶ
 ὕστερον πεντακοσίους ὀπλίτας, τοὺς μὲν ἐξ αὐτῆς Κο-
 ρίνθου, τοὺς δὲ προσμισθωσάμενοι Ἀρκάδων, καὶ ἄρ-
 χοντα Ἀλέξαρχον Κορίνθιον προστάξαντες, ἀπέπεμψαν.
 ἀπέστειλαν δὲ καὶ Σικυώνιοι διακοσίους ὀπλίτας ὁμοῦ
 τοῖς Κορινθίοις, ὧν ἦρχε Σαργεὺς Σικυώνιος. αἱ δὲ
 πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων, αἱ τοῦ χειμῶνος
 πληρωθεῖσαι, ἀνθῶρμον ταῖς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἴκοσιν
 Ἀττικαῖς, ἕωσπερ αὐτοῖς οὗτοι οἱ ὀπλίται ταῖς ὀλκάσιν
 ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἀπῆραν· οὐπερ ἕνεκα καὶ τὸ
 πρότερον ἐπληρώθησαν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς
 ὀλκάδας μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς τριήρεις τὸν νοῦν ἔχωσιν.

20. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἅμα Δεκελείας
 τῷ τειχισμῷ καὶ τοῦ ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου, περὶ τε Πε-
 λοπόννησον ναῦς τριάκοντα ἔστειλαν καὶ Χαρικλέα τὸν
 Ἀπολλοδώρου ἄρχοντα, ᾧ εἶρητο καὶ ἐς Ἀργὸς ἀφικο-
 μένῳ κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παρακαλεῖν Ἀργείων τε ὀπλί-
 τας ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τὸν Δημοσθένην ἐς τὴν Σικελίαν,
 ὥσπερ ἔμελλον, ἀπέστελλον ἐξήκοντα μὲν ναυσὶν Ἀθη-

ναίων καὶ πέντε Χίαις, ὀπλίταις δὲ ἐκ καταλόγου Ἀθηναίων διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ νησιωτῶν ὅσοις ἕκασταχόθεν οἷόν τ' ἦν πλείστοις χρήσασθαι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ὑπηκόων, εἴ ποθέν τι εἶχον ἐπιτήδειον ἐς τὸν πόλεμον, ξυμπορίσαντες. εἶρητο δ' αὐτῷ πρῶτον μετὰ τοῦ Χαρικλέους ἅμα περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι περὶ τὴν Λακωνικὴν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἐς τὴν Αἴγιαν πλεύσας, τοῦ στρατεύματός τε εἴ τι ὑπελείπετο, περιέμενε, καὶ τὸν Χαρικλέα τοὺς Ἀργεῖους παραλαβεῖν.

21. Ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ ἤρος καὶ ὁ Γύλιππος ἦκεν ἐς τὰς Συρακούσας, ἄγων ἀπὸ τῶν πόλεων ὧν ἔπεισε στρατιὰν ὅσην ἕκασταχόθεν πλείστην ἐδύνατο. καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Συρακοσίους ἔφη χρῆναι πληροῦν ναῦς ὡς δύνανται πλείστας καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν λαμβάνειν· ἐλπίζειν γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τι ἔργον ἄξιον τοῦ κινδύνου ἐς τὸν πόλεμον καταεργάσασθαι. ξυνέπειθε δὲ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης οὐχ ἦκιστα τοῦ ταῖς ναυσὶ μὴ ἀθυμεῖν ἐπιχειρήσειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, λέγων οὐδὲ ἐκείνους πάτριον τὴν ἐμπειρίαν οὐδὲ αἰδῖον τῆς θαλάσσης ἔχειν, ἀλλ' ἠπειρώτας μᾶλλον τῶν Συρακοσίων ὄντας καὶ ἀναγκασθέντας ὑπὸ Μήδων ναυτικούς γενέσθαι. καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηροὺς, οἷους καὶ Ἀθηναίους, τοὺς ἀντιτολμῶντας χαλεπωτάτους [ἀν] αὐτοῖς φαίνεσθαι· ᾧ γὰρ ἐκείνοι τοὺς πέλας, οὐ δυνάμει ἔστιν ὅτε προὔχοντες, τῷ δὲ θράσει ἐπιχειροῦντες καταφοβοῦσι, καὶ σφᾶς ἂν τὸ αὐτὸ ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις ὑποσχεῖν. καὶ Συρακοσίους εὖ εἰδέναι ἔφη τῷ τολμῆσαι ἀπροσδοκῆτως πρὸς τὸ Ἀθηναίων ναυτικὸν ἀντιστῆναι πλέον τι διὰ τὸ τοιοῦτον ἐκπλαγέντων αὐτῶν περιεσομένων, ἢ Ἀθηναίους τῇ ἐπιστήμῃ τὴν Συρακοσίων

ἀπειρίαν βλάψοντας. ἰέναι οὖν ἐκέλευεν ἐς τὴν πείραν τοῦ ναυτικοῦ καὶ μὴ ἀποκνεῖν. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, τοῦ τε Γυλίππου καὶ Ἑρμοκράτους καὶ εἴ του ἄλλου πειθόντων, ὄρμητό τε ἐς τὴν ναυμαχίαν καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρουν. 22. ὁ δὲ Γύλιππος, ἐπειδὴ παρεσκευάσατο τὸ ναυτικόν, ἀγαγὼν ὑπὸ νύκτα πᾶσαν τὴν στρατιὰν τὴν πεζὴν αὐτὸς μὲν τοῖς ἐν τῷ Πλημυρίῳ τείχεσι κατὰ γῆν ἔμελλε προσβαλεῖν, αἱ δὲ τριήρεις τῶν Συρακοσίων ἅμα καὶ ἀπὸ ξυνθήματος πέντε μὲν καὶ τριάκοντα ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπέπλεον, αἱ δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἐκ τοῦ ἐλάσσονος, οὗ ἦν καὶ τὸ νεώριον αὐτοῖς, [καὶ] περιέπλεον βουλόμενοι πρὸς τὰς ἐντὸς προσμίξαι καὶ ἅμα ἐπιπλεῖν τῷ Πλημυρίῳ, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβῶνται. οἱ δ' Ἀθηναῖοι διὰ τάχους ἀντιπληρώσαντες ἐξήκοντα ναῦς, ταῖς μὲν πέντε καὶ εἴκοσι πρὸς τὰς πέντε καὶ τριάκοντα τῶν Συρακοσίων, τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι, ἐναυμάχουν, ταῖς δ' ἐπιλοίποις ἀπὴντων ἐπὶ τὰς ἐκ τοῦ νεωρίου περιπλεούσας. καὶ εὐθὺς πρὸ τοῦ στόματος τοῦ μεγάλου λιμένος ἐναυμάχουν, καὶ ἀντείχον ἀλλήλοις ἐπὶ πολὺ, οἱ μὲν βιάσασθαι βουλόμενοι τὸν ἔσπλουν, οἱ δὲ κωλύειν. 23. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Γύλιππος, τῶν ἐν τῷ Πλημυρίῳ Ἀθηναίων πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπικαταβάντων καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τὴν γνώμην προσεχόντων, φθάνει προσπεσὼν ἅμα τῇ ἔφ' αἰφνιδίως τοῖς τείχεσι, καὶ αἰρεῖ τὸ μέγιστον πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἐλάσσω δύο, οὐχ ὑπομεινάντων τῶν φυλάκων, ὡς εἶδον τὸ μέγιστον ῥαδίως ληφθέν. καὶ ἐκ μὲν τοῦ πρώτου ἀλόντος χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι καὶ ἐς τὰ πλοῖα καὶ ὀλκάδα τινὰ κατέφυγον, ἐς τὸ στρατόπεδον ἐξεκομίζοντο· τῶν γὰρ Συρακοσίων ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυσὶ κρατούντων τῇ ναυμαχίᾳ, ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὖ πλε-

ούσης ἐπεδιώκοντο· ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο τειχίσματα ἤλίσκετο, ἐν τούτῳ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐτύγγανον ἤδη νικώμενοι, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν φεύγοντες ῥᾶον παρέπλευσαν. αἱ γὰρ τῶν Συρακοσίων αἱ πρὸ τοῦ στόματος νῆες ναυμαχοῦσαι, βιασάμεναι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσέπλεον, καὶ ταραχθεῖσαι περὶ ἀλλήλας παρέδωσαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις. ταύτας τε γὰρ ἔτρεψαν, καὶ ὑφ' ὧν τὸ πρῶτον ἐνικῶντο ἐν τῷ λιμένι. καὶ ἔνδεκα μὲν ναῦς τῶν Συρακοσίων κατέδυσαν, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτειναν, πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν νεῶν οὐς ἐξώγρησαν· τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες διεφθάρησαν. τὰ δὲ ναύαγια ἀνελκύσαντες τῶν Συρακοσίων, καὶ τροπαῖον ἐν τῷ νησιδίῳ στήσαντες τῷ πρὸ τοῦ Πλημυρίου, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.

24. Οἱ δὲ Συρακόσιοι κατὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν οὕτως ἐπεπράγεσαν, τὰ δ' ἐν τῷ Πλημυρίῳ τείχη εἶχον, καὶ τροπαῖα ἔστησαν αὐτῶν τρία. καὶ τὸ μὲν ἕτερον τοῖν δυοῖν τειχοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντοιν κατέβαλον, τὰ δὲ δύο ἐπισκευάσαντες ἐφρούρουν. ἄνθρωποι δ' ἐν τῶν τειχῶν τῇ ἀλώσει ἀπέθανον καὶ ἐξωγρήθησαν πολλοὶ, καὶ χρήματα πολλὰ τὰ ξύμπαντα ἐάλω· ἅτε γὰρ ταμείῳ χρωμένων τῶν Ἀθηναίων τοῖς τείχεσι, πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα καὶ σῖτος ἐνῆν, πολλὰ δὲ καὶ τριηράρων, ἐπεὶ καὶ ἰστία τεσσαράκοντα τριήρων καὶ τᾶλλα σκεύη ἐγκατελήφθη, καὶ τριήρεις ἀνειλκυσμέναι τρεῖς. μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς πρῶτον ἐκάκωσε τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἢ τοῦ Πλημυρίου λῆψις· οὐ γὰρ ἔτι οὐδ' οἱ ἔσπλοι ἀσφαλεῖς ἦσαν τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων (οἱ γὰρ Συρακόσιοι ναυσὶν αὐτόθι ἐφορμοῦντες ἐκώλυον, καὶ διὰ μάχης ἤδη ἐγίγνοντο αἱ ἐσκομιδαί),

ἔς τε τὰλλα κατάπληξιν παρέσχε καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι.

25. Μετὰ δὲ τοῦτο ναῦς τε ἐκπέμπουσι δώδεκα οἱ Συρακόσιοι, καὶ Ἀγάθαρχον ἐπ' αὐτῶν Συρακόσιον ἄρχοντα. καὶ αὐτῶν μία μὲν ἐς Πελοπόννησον ὤχετο πρέσβεις ἄγουσα, οἵπερ τά τε σφέτερα φράσωσιν ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ, καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἔτι μᾶλλον ἐποτρύνωσι γίγνεσθαι· αἱ δὲ ἔνδεκα νῆες πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἔπλευσαν, πυνθανόμεναι πλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις γέμοντα χρημάτων προσπλεῖν. καὶ τῶν τε πλοίων ἐπιτυχοῦσαι τὰ πολλὰ διέφθειραν, καὶ ξύλα ναυπηγήσιμα ἐν τῇ Καυλωνιάτιδι κατέκαιον, ἃ τοῖς Ἀθηναίοις ἐτοιμα ἦν. ἔς τε Λοκροὺς μετὰ ταῦτα ἦλθον, καὶ ὄρμουσῶν αὐτῶν κατέπλευσε μία τῶν ὀλκάδων τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου, ἄγουσα Θεσπιδίων ὀπλίτας. καὶ ἀναλαβόντες αὐτοὺς οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ τὰς ναῦς παρέπλεον ἐπ' οἴκου. φυλάξαντες δ' αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναυσὶ πρὸς τοῖς Μεγάροις, μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσι, τὰς δ' ἄλλας οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀλλ' ἀποφεύγουσιν ἐς τὰς Συρακούσας.

Ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀκροβολισμὸς ἐν τῷ λιμένι, οὗς οἱ Συρακόσιοι πρὸ τῶν παλαιῶν νεωσοίκων κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσῃ, ὅπως αὐτοῖς αἱ νῆες ἐντὸς ὄρμουῖεν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιπλέοντες μὴ βλάπτοιεν ἐμβάλλοντες. προσαγαγόντες γὰρ ναῦν μυριοφόρον αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι, πύργους τε ξυλίνους ἔχουσαν καὶ παραφράγματα, ἕκ τε τῶν ἀκάτων ὄνευον ἀναδούμενοι τοὺς σταυροὺς καὶ ἀνέκλων, καὶ κατακολυμβῶντες ἐξέπριον. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπὸ τῶν νεωσοίκων ἔβαλλον· οἱ δ' ἐκ τῆς ὀλκάδος ἀντέβαλλον· καὶ τέλος τοὺς πολλοὺς τῶν

σταυρῶν ἀνεῖλον οἱ Ἀθηναῖοι. χαλεπωτάτη δ' ἦν τῆς σταυρώσεως ἡ κρύφιος· ἦσαν γὰρ τῶν σταυρῶν οὓς οὐχ ὑπερέχοντας τῆς θαλάσσης κατέπηξαν, ὥστε δεινὸν ἦν προσπλεύσαι, μὴ οὐ προιδῶν τις ὥσπερ περὶ ἔρμα περιβάλλῃ τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ τούτους κολυμβηταὶ δυόμενοι ἐξέπριον μισθοῦ. ὅμως δ' αὖθις οἱ Συρακόσιοι ἐσταύρωσαν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους, οἷον εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὄντων καὶ ἀντιτεταγμένων, ἐμηχανῶντο, καὶ ἀκροβολισμοῖς καὶ πείραις παντοίαις ἐχρῶντο.

Ἐπεμψαν δὲ καὶ ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ Συρακόσιοι Κορινθίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ἀγγέλλοντας τὴν τε τοῦ Πλημυρίου λήψιν καὶ τῆς ναυμαχίας πέρι, ὡς οὐ τῇ τῶν πολεμίων ἰσχυΐ μᾶλλον ἢ τῇ σφετέρᾳ ταραχῇ ἤσσηθειεν, τὰ τε ἄλλα αὖ δηλώσοντας ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ, καὶ ἀξιόσοντας ξυμβοθεῖν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ναυσὶ καὶ πεζῶ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων προσδοκίμων ὄντων ἄλλη στρατιᾷ, καὶ ἦν φθάσωσιν αὐτοὶ πρότερον διαφθεύραντες τὸ παρὸν στράτευμα αὐτῶν, διαπεπολεμησόμενον. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ ταῦτα ἔπρασσον.

26. Ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐπεὶ ξυνελέγη αὐτῷ τὸ στράτευμα ὃ ἔδει ἔχοντα ἐς τὴν Σικελίαν βοθηεῖν, ἄρας ἐκ τῆς Αἰγίνης καὶ πλεύσας πρὸς τὴν Πελοπόννησον τῷ τε Χαρικλεῖ καὶ ταῖς τριάκοντα ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων ξυμμίσγει, καὶ παραλαβόντες τῶν Ἀργείων ὀπλίτας ἐπὶ τὰς ναῦς ἔπλεον ἐς τὴν Λακωνικὴν, καὶ πρῶτον μὲν τῆς Ἐπιδαύρου τι τῆς Λιμηρᾶς ἐδήωσαν, ἔπειτα σχόντες ἐς τὰ καταντικρὺ Κυθήρων τῆς Λακωνικῆς, ἔνθα τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι, τῆς τε γῆς ἐστὶν ἃ ἐδήωσαν, καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδες τι χωρίον, ἵνα δὴ οἱ τε Εἰλωτες τῶν

Λακεδαιμονίων αὐτόσε αὐτομολῶσι καὶ ἅμα λησται ἐξ αὐτοῦ ὥσπερ ἐκ τῆς Πύλου ἀρπαγὴν ποιῶνται. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης εὐθύς, ἐπειδὴ ξυγκατέλαβε τὸ χωρίον, παρέπλει ἐπὶ τῆς Κερκύρας, ὅπως καὶ τῶν ἐκείθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν ὅτι τάχιστα ποιῆται· ὁ δὲ Χαρικλῆς περιμένσας ἕως τὸ χωρίον ἐξετείχισε, καὶ καταλιπὼν φυλακὴν αὐτοῦ, ἀπεκομίζετο καὶ αὐτὸς ὕστερον ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐπ' οἴκου, καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἅμα.

27. Ἀφίκοντο δὲ καὶ Θρακῶν τῶν μαχαιροφόρων τοῦ Διακοῦ γένους ἐς τὰς Ἀθήνας πελτασταὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ τριακόσιοι καὶ χίλιοι, οὓς ἔδει τῷ Δημοσθένει ἐς τὴν Σικελίαν ξυμπλεῖν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὡς ὕστερον ἤκον, διεννοοῦντο αὐτοὺς πάλιν ὅθεν ἦλθον, ἐς Θράκην, ἀποπέμπειν. τὸ γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν ἐκ τῆς Δεκελείας πόλεμον αὐτοὺς πολυτελὲς ἐφαίνετο· δραχμὴν γὰρ τῆς ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμβανεν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ Δεκελεία τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐν τῷ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα, ὕστερον δὲ φρουραῖς ἀπὸ τῶν πόλεων κατὰ διαδοχὴν χρόνου ἐπιούσαις τῇ χώρᾳ ἐפקεῖτο, πολλὰ ἔβλαπτε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐν τοῖς πρῶτον χρημάτων τ' ὀλέθρῳ καὶ ἀνθρώπων φθορᾷ ἐκάκωσε τὰ πράγματα. πρότερον μὲν γὰρ βραχεῖαι γιγνόμεναι αἱ ἐσβολαὶ τὸν ἄλλον χρόνον τῆς γῆς ἀπολαύειν οὐκ ἐκώλουν· τότε δὲ ξυνεχῶς ἐπικαθημένων, καὶ ὅτε μὲν καὶ πλεόνων ἐπιόντων, ὅτε δ' ἐξ ἀνάγκης τῆς ἴσης φρουρᾶς καταθεούσης τε τὴν χώραν καὶ ληστείας ποιουμένης, βασιλέως τε παρόντος τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Ἄγιδος, ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο, μεγάλα οἱ Ἀθηναῖοι ἐβλάπτοντο. τῆς τε γὰρ χώρας ἀπάσης ἐστέρηντο, καὶ ἀνδραπόδων πλεόν ἢ δύο μυριάδες ἠὲ τομο-

λήκεσαν, καὶ τούτων τὸ πολὺ μέρος χειροτέχνηαι, πρό-
 βατά τε πάντα ἀπωλώλει καὶ ὑποζύγια· ἵπποι τε, ὅση-
 μέραι ἐξελαυνόντων τῶν ἱππέων, πρὸς τε τὴν Δεκελείαν
 καταδρομὰς ποιουμένων καὶ κατὰ τὴν χώραν φυλασσόν-
 των, οἱ μὲν ἀπεχολοῦντο ἐν γῆ ἀποκρότω τε καὶ ξυνε-
 χῶς ταλαιπωροῦντες, οἱ δ' ἐτιτρώσκοντο. 28. ἦ τε τῶν
 ἐπιτηδείων παρακομιδῇ ἐκ τῆς Εὐβοίας, πρότερον ἐκ τοῦ
 Ὀρωποῦ κατὰ γῆς διὰ τῆς Δεκελείας θάσσον οὔσα, περὶ
 Σούνιον κατὰ θάλασσαν πολυτελῆς ἐγίγνετο· τῶν τε
 πάντων ὁμοίως ἐπακτῶν ἐδεῖτο ἢ πόλις, καὶ ἀντὶ τοῦ
 πόλις εἶναι φρούριον κατέστη. πρὸς γὰρ τῇ ἐπάλλξει
 τὴν μὲν ἡμέραν κατὰ διαδοχὴν οἱ Ἀθηναῖοι φυλάσσον-
 τες, τὴν δὲ νύκτα καὶ ξύμπαντες, πλὴν τῶν ἱππέων, οἱ
 μὲν ἐφ' ὅπλοις ποιούμενοι οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ θέ-
 ρους καὶ χειμῶνος ἐταλαιπωροῦντο. μάλιστα δ' αὐτοὺς
 ἐπίεζεν, ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον, καὶ ἐς φιλονεικίαν
 καθέστασαν τοιαύτην, ἣν πρὶν γενέσθαι ἠπίστησεν ἄν-
 τις ἀκούσας. τὸ γὰρ αὐτοὺς πολιορκουμένους ἐπιτει-
 χισμῶ ὑπὸ Πελοποννησίων μηδ' ὡς ἀποστήναι ἐκ Σικε-
 λίας, ἀλλὰ ἐκεῖ Συρακούσας τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορ-
 κεῖν, πόλιν οὐδὲν ἐλάσσω αὐτὴν γε καθ' αὐτὴν τῆς
 Ἀθηναίων, καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον ποιῆσαι τοῖς
 Ἑλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης, ὅσον κατ' ἀρχὰς τοῦ
 πολέμου οἱ μὲν ἐνιαυτὸν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν,
 οὐδεὶς πλείω χρόνον, ἐνόμιζον περιοίσειν αὐτοὺς, εἰ οἱ
 Πελοποννήσιοι ἐσβάλοιν ἐς τὴν χώραν· ὥστε ἔπει ἐπ-
 τακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν πρώτην ἐσβολὴν ἦλθον ἐς Σικε-
 λίαν, ἥδη τῷ πολέμῳ κατὰ πάντα τετρυχωμένοι, καὶ
 πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω προσανείλοντο τοῦ πρότερον
 ὑπάρχοντος ἐκ Πελοποννήσου. δι' ἃ καὶ τότε ὑπὸ τε
 τῆς Δεκελείας πολλὰ βλαπτούσης καὶ τῶν ἄλλων ἀνα-

λωμάτων μεγάλων προσπιπτόντων ἀδύνατοι ἐγένοντο τοῖς χρήμασιν. καὶ τὴν εἰκοστὴν ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντὶ τοῦ φόρου τοῖς ὑπηκόοις ἐποίησαν, πλείω νομίζοντες ἂν σφίσι χρήματα οὕτω προσιέναι. αἱ μὲν γὰρ δαπάναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρὶν ἀλλὰ πολλῶ μείζους καθέστασαν, ὅσῳ καὶ μείζων ὁ πόλεμος ἦν· αἱ δὲ πρόσοδοι ἀπώλλυντο.

29. Τοὺς οὖν Θρᾶκας τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαντας, διὰ τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων οὐ βουλόμενοι δαπανᾶν, εὐθύς ἀπέπεμπον, προστάξαντες κομίσαι αὐτοὺς Διτρέφει, καὶ εἰπόντες ἅμα ἐν τῷ παράπλῳ (ἐπορεύοντο γὰρ δι' Εὐρίπου) καὶ τοὺς πολεμίους, ἦν τι δύνηται, ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. ὁ δὲ ἔς τε τὴν Τάναγραν ἀπεβίβασεν αὐτοὺς, καὶ ἀρπαγὴν τινα ἐποιήσατο διὰ τάχους, καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας ἀφ' ἑσπέρας διέπλευσε τὸν Εὐρίπον, καὶ ἀποβιβάσας ἐς τὴν Βοιωτίαν ἤγεεν αὐτοὺς ἐπὶ Μυκαλησσόν. καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθῶν πρὸς τῷ Ἐρμαίῳ ἠύλισατο (ἀπέχει δὲ τῆς Μυκαλησσοῦ ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίου), ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πόλει προσέκειτο, οὐσῆ οὐ μεγάλη, καὶ αἰρεῖ, ἀφυλάκτοις τε ἐπιπεσὼν καὶ ἀπροσδοκῆτοις μὴ ἂν ποτέ τινα σφίσιν ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάντα ἐπιθέσθαι, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὄντος καὶ ἔστιν ἡ καὶ πεπτωκότος, τοῦ δὲ βραχέος ὠκοδομημένου, καὶ πυλῶν ἅμα διὰ τὴν ἄδειαν ἀνεωγμένων. ἐσπεσόντες δὲ οἱ Θρᾶκες ἐς τὴν Μυκαλησσὸν τὰς τε οἰκίας καὶ τὰ ἱερά ἐπόρθουν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐφόνεον, φειδόμενοι οὔτε πρεσβυτέρας οὔτε νεωτέρας ἡλικίας, ἀλλὰ πάντας ἐξῆς, ὅτῳ ἐντύχοιεν, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας κτείνοντες, καὶ προσέτι καὶ ὑποζύγια καὶ ὅσα ἄλλα ἔμψυχα ἴδοιεν. τὸ γὰρ γένος τὸ τῶν Θρακῶν ὁμοῖα τοῖς μάλιστα τοῦ βαρβαρικοῦ, ἐν ᾧ ἂν

θαρσῆση, φονικώτατόν ἐστιν. καὶ τότε ἄλλη τε ταραχὴ οὐκ ὀλίγη καὶ ἰδέα πᾶσα καθεστήκει ὀλέθρου, καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείῳ παίδων, ὅπερ μέγιστον ἦν αὐτόθι καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐσεληλυθότες, κακέκοψαν πάντας· καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσῃ οὐδεμιᾶς ἥσσω μαλλον ἐτέρας ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν αὕτη καὶ δεινὴ. 30. οἱ δὲ Θηβαῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθουν, καὶ καταλαβόντες προκεχωρηκότας ἤδη τοὺς Θραῦκας οὐ πολὺ τήν τε λείαν ἀφείλοντο, καὶ αὐτοὺς φοβήσαντες καταδιώκουσιν ἐπὶ τὸν Εὐριπον καὶ τὴν θάλασσαν, οὐδ' αὐτοῖς τὰ πλοῖα, ἃ ἤγαγεν, ὄρμει. καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους, οὔτε ἐπισταμένους νεῦν, τῶν τε ἐν τοῖς πλοίοις, ὡς ἐώρων τὰ ἐν τῇ γῆ, ὀρμισάντων ἔξω τοῦ ζεύγματος τὰ πλοῖα, ἐπεὶ ἐν γε τῇ ἄλλῃ ἀναχωρήσει οὐκ ἀτόπως οἱ Θραῦκες πρὸς τὸ τῶν Θηβαίων ἵππικόν, ὅπερ πρῶτον προσέκειτο, προεκθέοντες καὶ ξυστρεφόμενοι ἐν ἐπιχωρίῳ τάξει τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο, καὶ ὀλίγοι αὐτῶν ἐν τούτῳ διεφθάρησαν. μέρος δέ τι καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ δι' ἀρπαγὴν ἐγκαταληφθὲν ἀπώλετο. οἱ δὲ ξύμπαντες τῶν Θρακῶν πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἀπὸ τριακοσίων καὶ χιλίων ἀπέθανον. διέφθειραν δὲ καὶ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων, οἱ ξυνεβοήθησαν, ἐς εἴκοσι μάλιστα ἱππέας τε καὶ ὀπλίτας ὁμοῦ, καὶ Θηβαίων τῶν βοιωταρχῶν Σκιρφώνδαν· τῶν δὲ Μυκαλησιῶν μέρος τι ἀπαναλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησσὸν, πάθει χρησαμένων οὐδενὸς ὡς ἐπὶ μεγέθει τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἥσσω ὀλοφύρασθαι ἀξίῳ, τοιαῦτα ξυνέβη.

31. Ὁ δὲ Δημοσθένης τότε ἀποπλέων ἐπὶ τῆς Κερκύρας μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχισιν, ὀλκάδα ὀρμούσαν ἐν Φειᾷ τῇ Ἡλείῳν [λαβῶν], ἐν ἣ ἡ οἱ Κορίνθιοι ὀπλῖται ἐς τὴν Σικελίαν ἐμελλον περαιουῶσθαι, αὐτὴν μὲν

διαφθείρει· οἱ δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες ὕστερον λαβόντες ἄλλην ἔπλεον. καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν, ὀπλίτας τε παρέλαβε καὶ ἐκ τῆς Ναυπάκτου τῶν Μεσσηνίων μετεπέμψατο, καὶ ἐς τὴν ἀντιπέρας ἠπείρου τῆς Ἀκαρνανίας διέβη, ἐς Ἀλυζίαν τε καὶ Ἀνακτόριον, ὃ αὐτοὶ εἶχον. ὄντι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα ὁ Εὐρυμέδων ἀπαντᾷ, ἐκ τῆς Σικελίας ἀποπλέων, ὃς τότε τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπεπέμφθη, καὶ ἀγγέλλει τά τε ἄλλα καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλοῦν ἤδη ὦν τὸ Πλημύριον ὑπὸ τῶν Συρακουσίων ἐαλωκός. ἀφικνεῖται δὲ καὶ Κόνων παρ' αὐτοὺς, ὃς ἦρχε Ναυπάκτου, ἀγγέλλων ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων, αἱ σφίσιν ἀνθορμούσαι, οὔτε καταλύουσι τὸν πόλεμον ναυμαχεῖν τε μέλλουσιν· πέμπειν οὖν ἐκέλευεν αὐτοὺς ναῦς, ὡς οὐχ ἰκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας εἴκοσι τὰς ἑαυτῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε καὶ εἴκοσι ναυμαχεῖν. τῷ μὲν οὖν Κόνωνι δέκα ναῦς ὁ Δημοσθένης, καὶ ὁ Εὐρυμέδων, τὰς ἄριστα σφίσι πλεούσας, ἀφ' ὧν αὐτοὶ εἶχον, ξυμπέμπουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ· αὐτοὶ δὲ τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς τὸν ξύλλογον ἠτοιμάζοντο, Εὐρυμέδων μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν πλεύσας, καὶ πεντεκαίδεκά τε ναῦς πληροῦν κελεύσας αὐτοὺς καὶ ὀπλίτας καταλεγόμενος (ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένης ἀποτραπόμενος, ὥσπερ καὶ ἠρέθη), Δημοσθένης δ' ἐκ τῶν περὶ τὴν Ἀκαρνανίαν χωρίων σφενδονήτας τε καὶ ἀκοντιστὰς ξυναγαίρων.

32. Οἱ δ' ἐκ τῶν Συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν τοῦ Πλημυρίου ἄλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, ἐπειδὴ ἔπεισάν τε καὶ ξυναγαίραντες ἐμελλον ἄξειν τὸν στρατὸν, ὁ Νικίας προπυθόμενος πέμπει ἐς τῶν Σικελῶν τοὺς τὴν δίοδον ἔχοντας καὶ σφίσι ξυμμάχους, Κεντόρι-

πάς τε καὶ Ἀλικυαίους καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφρήσουσι τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ ξυστραφέντες κωλύσουσι διελθεῖν· ἄλλη γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν· Ἀκραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδοσαν διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. παρευομένων δ' ἤδη τῶν Σικελιωτῶν οἱ Σικελοὶ, καθάπερ ἐδέοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ [τριχῆ] ποιησάμενοι, ἀφυλάκτοις τε καὶ ἐξαίφνης ἐπιγενόμενοι διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα, καὶ τοὺς πρέσβεις πλὴν ἐνὸς τοῦ Κορινθίου πάντας· οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους ἐκόμισεν ἐς τὰς Συρακούσας. 33. Καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ Καμαριναῖοι ἀφικνοῦνται αὐτοῖς βοηθοῦντες, πεντακόσιοι μὲν ὀπλίται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταὶ καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ Γελῶοι ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς καὶ ἀκοντιστὰς τετρακοσίους καὶ ἵππέας διακοσίους. σχεδὸν γὰρ τι ἤδη πᾶσα ἡ Σικελία, πλὴν Ἀκραγαντίνων (οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἐτέρων ἦσαν), οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῶν Συρακοσίων, οἱ πρότερον περιορώμενοι, ξυστάντες ἐβοήθουν.

Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι, ὡς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς Σικελοῖς πάθος ἐγένετο, ἐπέσχοντο εὐθέως τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν· ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἐτοίμης ἤδη τῆς στρατιᾶς οὔσης ἔκ τε τῆς Κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ἐπεραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ τὸν Ἴονιον ἐπ' ἄκραν Ἰαπυγίαν· καὶ ὀρμηθέντες αὐτόθεν κατίσχουσιν ἐς τὰς Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας, καὶ ἀκοντιστὰς τέ τινας τῶν Ἰαπύγων, πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, τοῦ Μεσσαπίου ἔθνους, ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τῷ Ἄρτα, ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς δυνάστης ὦν παρέσχεν αὐτοῖς, ἀνανεωσάμενοί τινα παλαιὰν φιλίαν ἀφικνοῦνται ἐς Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας. καὶ τοὺς Μεταποντίους πείσαντες

κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἀκοντιστάς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο, καὶ ἀναλαμβάνοντες ταῦτα, παρέπλευσαν ἐς Θουρίαν. καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ στάσει τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπεπτωκότας· καὶ βουλόμενοι τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν ἀθροίσαντες, εἴ τις ὑπελέλειπτο, ἐξετάσαι, καὶ τοὺς Θουρίους πείσαι σφίσι ξυστρατεύειν τε ὡς προθυμότατα, καὶ ἐπειδὴ περ ἐν τούτῳ τύχης εἰσὶ, τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς Ἀθηναίοις νομίζειν, περιέμενον ἐν τῇ Θουρίᾳ καὶ ἔπρασσον ταῦτα.

34. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ ἐν ταῖς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶν, οἵπερ τῶν ὀλκάδων ἕνεκα τῆς ἐς Σικελίαν κομιδῆς ἀνθῶρμον πρὸς τὰς ἐν Ναυπάκτῳ ναῦς, παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ καὶ προσπληρώσαντες ἔτι ναῦς, ὥστε ὀλίγῳ ἐλάσσους εἶναι αὐτοῖς τῶν Ἀττικῶν νεῶν, ὀρμίζονται κατὰ Ἐρινεὸν τῆς Ἀχαιῆας ἐν τῇ Ῥυπικῇ. καὶ αὐτοῖς τοῦ χωρίου μνηοειδοῦς ὄντος, ἐφ' ᾧ ὥρμον, ὁ μὲν πεζὸς ἐκατέρωθεν προσβεβοηθηκότες τῶν τε Κορινθίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἐπὶ ταῖς ἀνεχούσαις ἄκραις παρετέτακτο, αἱ δὲ νῆες τὸ μεταξὺ εἶχον ἐμφράξασαι· ἦρχε δὲ τοῦ ναυτικοῦ Πολυάνθης Κορίνθιος. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Ναυπάκτου τριάκοντα ναυσὶ καὶ τρισὶν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Δίφιλος) ἐπέπλευσαν αὐτοῖς. καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσύχαζον, ἔπειτα ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ σημείου, ἐπεὶ καιρὸς ἐδόκει εἶναι, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐνανμάχουν. καὶ χρόνον ἀντείχον πολὺν ἀλλήλοις. καὶ τῶν μὲν Κορινθίων τρεῖς νῆες διαφθείρονται, τῶν δὲ Ἀθηναίων κατέδυ μὲν οὐδεμία ἀπλῶς, ἐπτα δὲ τινες ἄπλοι ἐγένοντο, ἀντίπρωροι ἐμβαλλόμεναι καὶ ἀναρραγεῖσαι τὰς παρεξαιρεσίας ὑπὸ τῶν Κορινθίων νεῶν, ἐπ' αὐτὸ

τοῦτο παχυτέρας τὰς ἐπωτίδας ἔχουσῶν. ναυμαχήσαντες δὲ ἀντίπαλα μὲν καὶ ὡς αὐτοὺς ἑκατέρους ἀξιούν νικᾶν, ὅμως δὲ τῶν ναυαγίων κρατησάντων τῶν Ἀθηναίων διὰ τε τὴν τοῦ ἀνέμου ἄπωση αὐτῶν ἐς τὸ πέλαγος καὶ διὰ τὴν τῶν Κορινθίων οὐκέτι ἐπαναγωγὴν, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ δίωξις οὐδεμία ἐγένετο, οὐδ' ἄνδρες οὐδετέρων ἐάλωσαν· οἱ μὲν γὰρ Κορίνθιοι καὶ Πελοποννήσιοι πρὸς τῇ γῆ ναυμαχοῦντες ῥαδίως διεσώζοντο, τῶν δὲ Ἀθηναίων οὐδεμία κατέδυν ναῦς. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐς τὴν Ναύπακτον, οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς τροπαῖον ἔστησαν ὡς νικῶντες, ὅτι πλείους τῶν ἐναντίων ναῦς ἄπλους ἐποίησαν, καὶ νομίσαντες δι' αὐτὸ οὐχ ἡσασθαι δι' ὅπερ οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν· οἱ τε γὰρ Κορίνθιοι ἠγήσαντο κρατεῖν, εἰ μὴ πολὺ ἐκρατοῦντο, οἱ τ' Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ἡσασθαι, ὅτι οὐ πολὺ ἐνίκων. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Πελοποννησίων καὶ τοῦ πεζοῦ διαλυθέντος, οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες, ἀπέχον τοῦ Ἐρινεοῦ, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὄρμουν, ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ ἡ μὲν ναυμαχία οὕτως ἐτελεύτα.

35. Ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἐπειδὴ ξυστρατεύειν αὐτοῖς οἱ Θούριοι παρεσκευάσθησαν ἑπτακοσίοις μὲν ὀπλίταις τριακοσίοις δὲ ἀκοντισταῖς, τὰς μὲν ναῦς παραπλεῖν ἐκέλευον ἐπὶ τῆς Κροτωνιάτιδος, αὐτοὶ δὲ τὸν πεζὸν πάντα ἐξετάσαντες πρῶτον ἐπὶ τῷ Συβάρει ποταμῷ ἦγον διὰ τῆς Θουριάδος γῆς. καὶ ὡς ἐγένοντο ἐπὶ τῷ Ὑλῖᾳ ποταμῷ, καὶ αὐτοῖς οἱ Κροτωνιάται προσπέμψαντες εἶπον οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶναι διὰ τῆς γῆς σφῶν τὸν στρατὸν ἰέναι, ἐπικαταβάντες ἠύλισαντο πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ὑλίου· καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐς τὸ αὐτὸ ἀπήντων. τῇ δ' ὑστεραία ἀναβι-

βασάμενοι παρέπλεον, ἴσχοντες πρὸς ταῖς πόλεσι πλὴν Λοκρῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐπὶ Πέτραν τῆς Ῥηγίνης.

36. Οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ, πυνθανόμενοι αὐτῶν τὸν ἐπίπλου, αὖθις ταῖς ναυσὶν ἀποπειρᾶσαι ἐβούλοντο καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ τοῦ πεζοῦ, ἦνπερ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, πρὶν ἐλθεῖν αὐτοὺς, φθάσαι βουλόμενοι ξυνέλεγον. παρεσκευάσαντο δὲ τό τε ἄλλο ναυτικὸν ὡς ἐκ τῆς προτέρας ναυμαχίας τι πλεόν ἐνείδον σχήσοντας, καὶ τὰς πώρας τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον στεριφωτερας ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπέθεσαν ταῖς πώραις παχείας, καὶ ἀντήριδας ἀπ' αὐτῶν ὑπέτειναν πρὸς τοὺς τοίχους ὡς ἐπὶ ἕξ πήχεις, ἐντός τε καὶ ἔξωθεν· ὥπερ τρόπῳ καὶ οἱ Κορίνθιοι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ ναῦς ἐπισκευασάμενοι πώραθεν ἐναυμάχουν. ἐνόμισαν γὰρ οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, οὐχ ὁμοίως ἀντιναυπηγημένας, ἀλλὰ λεπτὰ τὰ πώραθεν ἐχούσας διὰ τὸ μὴ ἀντιπώροις μᾶλλον αὐτοὺς ἢ ἐκ περίπλου ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι, οὐκ ἔλασσον σχήσειν, καὶ τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυμαχίαν, οὐκ ἐν πολλῷ πολλαῖς ναυσὶν οὔσαν, πρὸς ἑαυτῶν ἔσεσθαι· ἀντίπρωροι γὰρ ταῖς ἐμβολαῖς χρώμενοι ἀναρρήξειν τὰ πώραθεν αὐτοῖς, στερίφοις καὶ παχέσι πρὸς κοῖλα καὶ ἀσθενῆ παίοντες τοῖς ἐμβόλοις. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις οὐκ ἔσεσθαι σφῶν ἐν στενοχωρία οὔτε περίπλου οὔτε διέκπλου, ὥπερ τῆς τέχνης μάλιστα ἐπίστευον· αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατὸν τὸ μὲν οὐ δώσειν διεκπελεῖν, τὸ δὲ τὴν στενοχωρίαν κωλύσειν, ὥστε μὴ περιπλεῖν. τῇ τε πρότερον ἀμαθία τῶν κυβερνητῶν δοκούση εἶναι, τὸ ἀντίπρωρον ξυγκροῦσαι, μάλιστ' ἂν αὐτοὶ χρήσασθαι· πλείστον γὰρ ἐν αὐτῷ σχήσειν· τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐξωθουμένοις ἄλλοσε ἢ ἐς τὴν γῆν, καὶ ταύτην δι'

ὀλίγον καὶ ἐς ὀλίγον, κατ' αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἐαυ-
τῶν. τοῦ δ' ἄλλον λιμένος αὐτοὶ κρατήσῃν, καὶ ξυμ-
φερομένους αὐτοὺς, ἦν πη βιάζονται, ἐς ὀλίγον τε καὶ
πάντας ἐς τὸ αὐτὸ, προσπίπτοντας ἀλλήλοις ταραξέσ-
θαι· ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἐν
ἀπάσαις ταῖς ναυμαχίαις, οὐκ οὔσης αὐτοῖς ἐς πάντα
τὸν λιμένα τῆς ἀνακρούσεως, ὥσπερ τοῖς Συρακοσίοις.
περιπλευσαι δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, σφῶν ἐχόντων τὴν
ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ πελάγους τε καὶ ἀνάκρουσιν, οὐ
δυνήσεσθαι αὐτοὺς, ἄλλως τε καὶ τοῦ Πλημυρίου πολε-
μίου τε αὐτοῖς ἐσομένου καὶ τοῦ στόματος οὐ μεγάλου
ὄντος τοῦ λιμένος.

37. Τοιαῦτα οἱ Συρακόσιοι πρὸς τὴν ἐαυτῶν ἐπι-
στήμην τε καὶ δύναμιν ἐπινοήσαντες, καὶ ἅμα τεθαρση-
κότες μᾶλλον ἤδη ἀπὸ τῆς προτέρας ναυμαχίας, ἐπεχεί-
ρουν τῷ τε πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσίν· καὶ τὸν μὲν
πεζὸν ὀλίγω πρότερον, τὸν ἐκ τῆς πόλεως, Γύλιππος
προὔξαγαγὼν προσῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθηναίων, καθ'
ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἑώρα· καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀλυμ-
πιείου, οἳ τε ὀπλίται, ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν, καὶ οἱ ἰππῆς καὶ ἡ
γυμνητῖα τῶν Συρακοσίων, ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προσῆει
τῷ τείχει· αἱ δὲ νῆες μετὰ τοῦτο εὐθὺς ἐξέπλεον τῶν
Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον
αὐτοὺς οἰόμενοι τῷ πεζῷ μόνω πειράσειν, ὀρῶντες δὲ καὶ
τὰς ναῦς ἐπιφερομένας ἄφνω, ἔθορυβούντο, καὶ οἱ μὲν
ἐπὶ τὰ τείχη καὶ πρὸ τῶν τειχῶν τοῖς προσιούσιν ἀντι-
παρετάσσοντο, οἱ δὲ πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ
τῶν ἔξω κατὰ τάχος χωροῦντας ἰππέας τε πολλοὺς καὶ
ἀκουτιστὰς ἀντεπεξῆσαν ἄλλοι δὲ τὰς ναῦς ἐπλήρουν,
καὶ ἅμα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν παρεβोधήθουν, καὶ ἐπειδὴ πλή-
ρεις ἦσαν, ἀντανήγον πέντε καὶ ἐβδομήκοντα ναῦς· καὶ

τῶν Συρακοσίων ἦσαν ὀγδοήκοντα μάλιστα. 38. τῆς δὲ ἡμέρας ἐπὶ πολὺ προσπλέοντες καὶ ἀνακρουόμενοι καὶ πειράσαντες ἀλλήλων, καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι ἄξιόν τι λόγου παραλαβεῖν, εἰ μὴ ναῦν μίαν ἢ δύο τῶν Ἀθηναίων οἱ Συρακόσιοι καταδύσαντες, διεκρίθησαν· καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπήλθεν.

Τῇ δ' ὑστεραία οἱ μὲν Συρακόσιοι ἡσύχαζον, οὐδὲν δηλοῦντες ὁποῖόν τι τὸ μέλλον ποιήσουσιν· ὁ δὲ Νικίας ἰδὼν ἀντίπαλα τὰ τῆς ναυμαχίας γενόμενα, καὶ ἐλπίζων αὐτοὺς αὖθις ἐπιχειρήσειν, τοὺς τε τριηράρχους ἠνάγκαζεν ἐπισκευάζειν τὰς ναῦς, εἴ τις τι ἐπεπονήκει, καὶ ὀλκάδας προώρμισε πρὸ τοῦ σφετέρου σταυρώματος, ὃ αὐτοῖς πρὸ τῶν νεῶν ἀντὶ λιμένος κληστοῦ ἐν τῇ θαλάσῃ ἐπεπήγει. διαλιπούσας δὲ τὰς ὀλκάδας ὅσον δύο πλέθρα ἀπ' ἀλλήλων κατέστησεν, ὅπως, εἴ τις βιάζοιτο ναῦς, εἴη κατάφευξις ἀσφαλῆς καὶ πάλιν καθ' ἡσυχίαν ἔκπλους. παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα ὅλην τὴν ἡμέραν διετέλεσαν οἱ Ἀθηναῖοι μέχρι νυκτός.

39. Τῇ δ' ὑστεραία οἱ Συρακόσιοι τῆς μὲν ὥρας πρῶαιτερον, τῇ δὲ ἐπιχειρήσει τῇ αὐτῇ τοῦ τε πεζοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ προσέμισγον τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀντικαταστάντες ταῖς ναυσὶ τὸν αὐτὸν τρόπον αὖθις ἐπὶ πολὺ διῆγον τῆς ἡμέρας πειρώμενοι ἀλλήλων, πρὶν δὴ Ἀρίστων ὁ Πυρρίχου Κορίνθιος, ἄριστος ὢν κυβερνήτης τῶν μετὰ Συρακοσίων, πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ ναυτικοῦ ἄρχοντας, πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελομένους, κελεύειν ὅτι τάχιστα τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων παρὰ τὴν θάλασσαν μεταστῆσαι κομίσαντας, καὶ ὅσα τις ἔχει ἐδώδιμα, πάντας ἐκείσε φέροντας ἀναγκάσαι πωλεῖν, ὅπως αὐτοῖς ἐκβιβάσαντες τοὺς ναύτας εὐθὺς παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσονται, καὶ δι' ὀλίγου

αὐθις καὶ αὐθημερὸν ἀπροσδοκῆτοῖς τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρῶσιν. 40. καὶ οἱ μὲν πεισθέντες ἔπεμψαν ἄγγελον, καὶ ἡ ἀγορὰ παρεσκευάσθη, καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐξαίφνης πρῦμναν κρουσάμενοι πάλιν πρὸς τὴν πόλιν ἔπλευσαν, καὶ εὐθὺς ἐκβάντες αὐτοῦ ἄριστον ἐποιοῦντο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, νομίσαντες αὐτοὺς ὡς ἡσσημένους σφῶν πρὸς τὴν πόλιν ἀνακρούσασθαι, καθ' ἡσυχίαν ἐκβάντες τὰ τε ἄλλα διεπράσσουντο καὶ τὰ ἀμφὶ τὸ ἄριστον, ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι οἰόμενοι ἂν ναυμαχήσαι. ἐξαίφνης δὲ οἱ Συρακόσιοι πληρώσαντες τὰς ναῦς ἐπέπλεον αὐθις· οἱ δὲ διὰ πολλοῦ θορύβου, καὶ ἄσιτοι οἱ πλείους, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσβάντες μόλις ποτὲ ἀντανήγοντο. καὶ χρόνον μὲν τινα ἀπέσχοντο ἀλλήλων φυλασσόμενοι· ἔπειτα οὐκ ἐδόκει τοῖς Ἀθηναίοις ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαμέλλοντας κόπῳ ἀλίσκεσθαι, ἀλλ' ἐπιχειρεῖν ὅτι τάχιστα, καὶ ἐπιφερόμενοι ἐκ παρακελεύσεως ἐναυμάχουν. οἱ δὲ Συρακόσιοι δεξάμενοι [ἠμύνοντο,] καὶ ταῖς τε ναυσὶν ἀντιπρώροις χρώμενοι, ὥσπερ διενοήθησαν, τῶν ἐμβολῶν τῇ παρασκευῇ ἀνερρήγνυσαν τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς ἐπὶ πολὺ τῆς παρεξειρεσίας, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων αὐτοῖς ἀκοντίζοντες μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς Ἀθηναίους, πολὺ δ' ἔτι μείζω οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις περιπλέοντες τῶν Συρακοσίων, καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες τῶν πολεμίων νεῶν καὶ ἐς τὰ πλάγια παραπλέοντες, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐς τοὺς ναύτας ἀκοντίζοντες. 41. τέλος δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ κατὰ κράτος ναυμαχοῦντες οἱ Συρακόσιοι ἐνίκησαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τραπόμενοι διὰ τῶν ὀλκάδων τὴν κατάφευξιν ἐποιοῦντο ἐς τὸν ἑαυτῶν ὄρμον. αἱ δὲ τῶν Συρακοσίων νῆες μέχρι μὲν τῶν ὀλκάδων ἐπεδίωκον· ἔπειτα αὐτοὺς αἱ κεραῖαι ὑπὲρ τῶν ἔσπλων αἱ ἀπὸ τῶν ὀλκάδων δελφινοφόροι ἠρμέναι ἐκώλυνον. δύο δὲ νῆες

τῶν Συρακοσίων ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ προσέμιξαν αὐτῶν ἐγγὺς καὶ διεφθάρησαν, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐάλω. καταδύσαντες δ' οἱ Συρακόσιοι τῶν Ἀθηναίων ἐπτὰ ναῦς καὶ κατατραυματίσαντες πολλὰς, ἀνδρας τε τοὺς μὲν ζωγρήσαντες τοὺς δὲ ἀποκτείναντες, ἀπεχώρησαν, καὶ τροπαῖά τε ἀμφοτέρων τῶν ναυμαχιῶν ἕστησαν, καὶ τὴν ἐλπίδα ἤδη ἐχρᾶν εἶχον ταῖς μὲν ναυσὶ πολὺ κρείσσους εἶναι, ἐδόκουν δὲ καὶ τὸν πεζὸν χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μὲν ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφοτέρα παρεσκευάζοντο αὐθις.

42. Ἐν τούτῳ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων ἔχοντες τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν παραγίγνονται, ναῦς τε τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα μάλιστα ξὺν ταῖς ξενικαῖς, καὶ ὀπλίτας περὶ πεντακισχιλίους ἑαυτῶν τε καὶ τῶν συμμαχῶν, ἀκουτιστάς τε βαρβάρους καὶ Ἕλληνας οὐκ ὀλίγους, καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανήν. καὶ τοῖς μὲν Συρακοσίοις καὶ συμμαχοῖς κατάπληξις ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο, εἰ πέρασ μηδὲν ἔσται σφίσι τοῦ ἀπαλλαγῆναι τοῦ κινδύνου, ὁρῶντες οὔτε διὰ τὴν Δεκέλειαν τειχιζομένην οὐδὲν ἦσσαν στρατὸν ἴσον καὶ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα, τὴν τε τῶν Ἀθηναίων δύναμιν πανταχόσε πολλὴν φαινομένην· τῷ δὲ προτέρῳ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων ὡς ἐκ κακῶν ῥώμη τις ἐγεγένητο. ὁ δὲ Δημοσθένης ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα, καὶ νομίσας οὐχ οἶόν τε εἶναι διατρίβειν, οὐδὲ παθεῖν ὅπερ ὁ Νικίας ἔπαθεν (ἀφικόμενος γὰρ τὸ πρῶτον ὁ Νικίας φοβερὸς, ὡς οὐκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς Συρακούσαις ἀλλ' ἐν Κατάνῃ διεχείμαζεν, ὑπερώφθη τε καὶ ἔφθασεν αὐτὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατιᾷ ὁ Γύλιππος ἀφικόμενος, ἣν οὐδ' ἂν μετέπεμψαν οἱ Συρακόσιοι, εἰ ἐκείνος εὐθὺς ἐπέκειτο· ἱκανοὶ

γὰρ αὐτοὶ οἰόμενοι εἶναι ἅμα τ' ἂν ἔμαθον ἤσους ὄντες καὶ ἀποτετειχισμένοι ἂν ἦσαν, ὥστε μὴδ' εἰ μετέπεμψαν, ἔτι ὁμοίως ἂν αὐτοὺς ὠφελεῖν), ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν ὁ Δημοσθένης, καὶ γινώσκων ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μάλιστα δεινότατός ἐστι τοῖς ἐναντίοις, ἐβούλετο ὅτι τάχος ἀποχρήσασθαι τῇ παρουσίᾳ τοῦ στρατεύματος ἐκπλήξει. καὶ ὁρῶν τὸ παρατείχισμα τῶν Συρακοσίων, ᾧ ἐκώλυσαν περιτειχίσαι σφᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἀπλοῦν τε ὄν, καὶ εἰ ἐπικρατήσειέ τις τῶν τε Ἐπιπολῶν τῆς ἀναβάσεως καὶ αὐθις τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου, ῥαδίως ἂν αὐτὸ ληφθῆν (οὐδὲ γὰρ ὑπομῆναι ἂν σφᾶς οὐδένα), ἠπέιγετο ἐπιθέσθαι τῇ πείρᾳ, καὶ οἱ ξυνομωτάτην ἠγείτο διαπολέμησιν· ἡ γὰρ κατορθώσας ἔξειν Συρακούσας, ἡ ἀπάξειν τὴν στρατιὰν καὶ οὐ τρίψεσθαι ἄλλως Ἀθηναίους τε τοὺς ξυστρατευομένους καὶ τὴν ξύμπασαν πόλιν. πρῶτον μὲν οὖν τὴν τε γῆν ἐξελθόντες τῶν Συρακοσίων ἔτεμνον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τὸν Ἄναπον, καὶ τῷ στρατεύματι ἐπεκράτουν ὥσπερ τὸ πρῶτον, τῷ τε πέζῳ καὶ ταῖς ναυσὶν (οὐδὲ γὰρ καθ' ἕτερα οἱ Συρακόσιοι ἀντεπεξήρισαν, ὅτι μὴ τοῖς ἵππεῦσι καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου). 43. ἔπειτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει πρότερον ἀποπειρᾶσαι τοῦ παρατειχίσματος. ὡς δὲ αὐτῷ προσαγαγόντι κατεκαύθησάν τε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων αἱ μηχαναὶ, καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῆ προσβάλλοντες ἀπεκρούοντο, οὐκέτι ἐδόκει διατρίβειν, ἀλλὰ πείσας τὸν τε Νικίαν καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὡς ἐπενόει, τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Ἐπιπολῶν ἐποιεῖτο. καὶ ἡμέρας μὲν ἀδύνατα ἐδόκει εἶναι λαθεῖν προσελθόντας τε καὶ ἀναβάντας, παραγγείλας δὲ πένθ' ἡμερῶν σιτία, καὶ τοὺς λιθολόγους καὶ τέκτονας πάντας λαβὼν καὶ

ἄλλην παρασκευὴν τοξευμάτων τε καὶ ὅσα ἔδει, ἦν κρα-
 τῶσι, τειχίζοντας ἔχειν, αὐτὸς μὲν ἀπὸ πρώτου ὕπνου καὶ
 Εὐρυμέδων καὶ Μένανδρος, ἀναλαβὼν τὴν πᾶσαν στρα-
 τιάν, ἐχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς, Νικίας δὲ ἐν τοῖς τεί-
 χεσιν ὑπελέλειπτο. καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο πρὸς αὐταῖς
 κατὰ τὸν Εὐρῆλον, ἦπερ καὶ ἡ προτέρα στρατιὰ τὸ
 πρῶτον ἀνέβη, λαυθάνουσί τε τοὺς φύλακας τῶν Συ-
 ρακοσίων, καὶ προσβάντες τὸ τεῖχος οὗ ἦν αὐτόθι
 τῶν Συρακοσίων αἰρούσι, καὶ ἄνδρας τῶν φυλάκων
 ἀποκτείνουσιν· οἱ δὲ πλείους διαφυγόντες εὐθὺς πρὸς
 τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία, ἐν μὲν
 τῶν Συρακοσίων, ἐν δὲ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν, ἐν
 δὲ τῶν ξυμμάχων, ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον, καὶ τοῖς
 ἑξακοσίοις τῶν Συρακοσίων, οἱ καὶ πρῶτοι κατὰ τοῦ-
 το τὸ μέρος τῶν Ἐπιπολῶν φύλακες ἦσαν, ἔφραζον.
 οἱ δ' ἐβοήθουν τ' εὐθὺς, καὶ αὐτοῖς ὁ Δημοσθένης καὶ
 οἱ Ἀθηναῖοι ἐντυχόντες ἀμυνομένους προθύμως ἔτρε-
 ψαν. καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν, ὅπως
 τῇ παρουσίᾳ ὀρμῇ τοῦ περαίνεσθαι ὧν ἕνεκα ἦλθον
 μὴ βραδεῖς γένωνται· ἄλλοι δὲ τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης
 παρατείχισμα τῶν Συρακοσίων, οὐχ ὑπομενόντων τῶν
 φυλάκων, ἦρουν τε καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρον. οἱ δὲ
 Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Γύλιππος καὶ οἱ μετ'
 αὐτοῦ ἐβοήθουν ἐκ τῶν προτειχισμάτων, καὶ ἀδοκῆτου
 τοῦ τολμήματος ἐν νυκτὶ σφίσι γενομένου προσέβαλόν
 τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπεπληγμένοι, καὶ βιασθέντες ὑπ'
 αὐτῶν τὸ πρῶτον ὑπεχώρησαν. προϊόντων δὲ τῶν Ἀθη-
 ναίων ἐν ἀταξίᾳ μᾶλλον ἤδη ὡς κεκρατηκότων, καὶ βου-
 λομένων διὰ παντὸς τοῦ μήπω μεμαχημένου τῶν ἐναν-
 τίων ὡς τάχιστα διελθεῖν, ἵνα μὴ ἀνέντων σφῶν τῆς
 ἐφόδου αὐθις ξυστραφῶσιν, οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτοῖς

ἀντέσχον, καὶ προσβαλόντες ἔτρεψάν τε καὶ ἐς φυγὴν κατέστησαν. 44. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν πολλῇ παραχῆ καὶ ἀπορία ἐγίνοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἦν οὐδὲ πυθέσθαι ῥάδιον ἦν οὐδ' ἀφ' ἐτέρων, ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστα ξυνηνέχθη. ἐν μὲν γὰρ ἡμέρᾳ σαφέστερα μὲν, ὅμως δὲ οὐδὲ ταῦτα οἱ παραγενόμενοι πάντα, πλὴν τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος μόλις οἶδεν· ἐν δὲ νυκτομαχίᾳ, ἣ μόνη δὴ στρατοπέδων μεγάλων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο, πῶς ἂν τις σαφῶς τι ἦδει; ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρὰ, εἴρων δὲ οὕτως ἀλλήλους ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς τὴν μὲν ὄψιν τοῦ σώματος προορᾶν, τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἰκείου ἀπιστεῖσθαι. ὀπλῖται δὲ ἀμφοτέρων οὐκ ὀλίγοι ἐν στενοχωρίᾳ ἀνεστρέφοντο. καὶ τῶν Ἀθηναίων οἱ μὲν ἤδη ἐνικῶντο, οἱ δὲ ἔτι τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ ἀήσσητοι ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος αὐτοῖς τὸ μὲν ἄρτι ἀναβεβήκει, τὸ δ' ἔτι προσανῆει, ὥστ' οὐκ ἠπίσταντο πρὸς ὅ τι χρῆ χωρῆσαι. ἤδη γὰρ τὰ πρόσθεν τῆς τροπῆς γεγενημένης ἐτετάρακτο πάντα, καὶ χαλεπὰ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγνώ- ναι. οἳ τε γὰρ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κρατοῦντες παρεκελεύοντό τε κραυγῇ οὐκ ὀλίγη χρώμενοι, ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῷ σημῆναι, καὶ ἅμα τοὺς προσφερο- μένους ἐδέχοντο· οἳ τε Ἀθηναῖοι ἐζήτουν τε σφᾶς αὐ- τοὺς, καὶ πᾶν τὸ ἐξ ἐναντίας, καὶ εἰ φίλιον εἶη τῶν ἤδη πάλιν φευγόντων, πολέμιον ἐνόμιζον, καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τοῦ ξυνηθήματος πυκνοῖς χρώμενοι διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλῳ τῷ γνωρῖσαι σφίσι τε αὐτοῖς θόρυβον πολὺν παρείχον, ἅμα πάντες ἐρωτῶντες, καὶ τοῖς πολεμίοις σαφὲς αὐτὸ κατέστησαν· τὸ δ' ἐκείνων οὐχ ὁμοίως ἠπίσταντο, διὰ τὸ κρατοῦντας αὐτοὺς καὶ μὴ διεσπασμένους ἦσσαν ἀγνοεῖ- σθαι, ὥστ' εἰ μὲν ἐντύχοιέν τισι κρείσσους ὄντες τῶν πο- λεμίων, διέφευγον αὐτοὺς ἅτε ἐκείνων ἐπιστάμενοι τὸ ξύν-

θημα, εἰ δ' αὐτοὶ μὴ ἀποκρίνοιτο, διεφθείροντο. μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥκιστα ἔβλαψεν ὁ παιωνισμός· ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων παραπλήσιος ὦν ἀπορίαν παρείχεν· οἷ τε γὰρ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Κερκυραῖοι καὶ ὅσον Δωρικὸν μετ' Ἀθηναίων ἦν, ὁπότε παιωνίσειαν, φόβον παρείχε τοῖς Ἀθηναίοις, οἷ τε πολέμιοι ὁμοίως. ὥστε τέλος ξυμπεσόντες αὐτοῖς κατὰ πολλὰ τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἅπαξ ἔταράχθησαν, φίλοι τε φίλοις καὶ πολῖται πολίταις, οὐ μόνον ἐς φόβον κατέστησαν, ἀλλὰ καὶ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες μόλις ἀπελύοντο. καὶ διωκόμενοι κατὰ τε τῶν κρημνῶν οἱ πολλοὶ ρίπτοντες ἑαυτοὺς ἀπώλλυντο, στενῆς οὔσης τῆς ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν πάλιν καταβάσεως, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸ ὀμαλὸν οἱ σωζόμενοι ἄνωθεν καταβαίειν, οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν, καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν προτέρων στρατιωτῶν, ἐμπειρία μᾶλλον τῆς χώρας ἐς τὸ στρατόπεδον διεφύγγανον, οἱ δὲ ὕστερον ἦγοντες εἰσὶν οἱ διαμαρτόντες τῶν ὀδῶν κατὰ τὴν χώραν ἐπλανήθησαν· οὓς, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων περιελάσαντες διέφθειραν.

45. Τῇ δ' ὕστεραία οἱ μὲν Συρακόσιοι δύο τροπαῖα ἔστησαν, ἐπὶ τε ταῖς Ἐπιπολαῖς ἢ ἡ πρόσβασις, καὶ κατὰ τὸ χωρίον ἢ οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι ἀντέστησαν· οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἐκομίσαντο. ἀπέθανον δὲ οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἢ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη· οἱ γὰρ κατὰ τῶν κρημνῶν βιασθέντες ἄλλεσθαι ψιλοὶ ἄνευ τῶν ἀσπίδων οἱ μὲν ἀπώλλυντο, οἱ δ' ἐσώθησαν.

46. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Συρακόσιοι ὡς ἐπὶ ἀπροσδοκῆτῳ εὐπραγία πάλιν αὖ ἀναρρώσθεντες, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐς μὲν Ἀκράγαντα στασιάζοντα πεντεκαίδεκα ναυσὶ Σικανὸν ἀπέστειλαν, ὅπως ὑπαγάγοιτο τὴν πόλιν,

εἰ δύναίτο· Γύλιππος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν Σικελίαν ᾤχετο αὐθις, ἄξων στρατιὰν ἔτι, ὡς ἐν ἐλπίδι ὦν καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων αἰρήσειν βία, ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς Ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη. 47. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύοντο πρὸς τε τὴν γεγενημένην ξυμφορὰν καὶ πρὸς τὴν παρούσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀρρώστιαν. τοῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἐώρων οὐ κατορθοῦντες καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθόμενους τῇ μονῇ. νόσῳ τε γὰρ ἐπιέζοντο κατ' ἀμφοτέρα, τῆς τε ὄρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὕσης, ἐν ἣ ἀσθενοῦσιν ἄνθρωποι μάλιστα, καὶ τὸ χωρίον ἅμα, ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο, ἐλῶδες καὶ χαλεπὸν ἦν· τά τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο. τῷ οὖν Δημοσθένει οὐκ ἐδόκει ἔτι χρῆναι μένειν, ἀλλ' ἅπερ καὶ διανοηθεῖς ἐς τὰς Ἐπιπολὰς διακινδυνεύσαι, ἐπειδὴ ἔσφαλτο, ἐξιέναι ἐψηφίζετο καὶ μὴ διατρίβειν, ἕως ἔτι τὸ πέλαγος οἶόν τε περαιούσθαι, καὶ τοῦ στρατεύματος ταῖς γούν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. καὶ τῇ πόλει ὠφελιμώτερον ἔφη εἶναι πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζοντας τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι ἢ Συρακοσίους, οὓς οὐκέτι ῥάδιον εἶναι χειρώσασθαι· οὐδ' αὖ ἄλλως χρήματα πολλὰ δαπανῶντας εἰκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης τοιαῦτα ἐγίνωσκεν· 48. ὁ δὲ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὸς πονηρὰ σφῶν τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδ' ἐμφανῶς σφᾶς ψηφίζομένους μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν τοῖς πολεμίοις καταγγέλτους γίγνεσθαι· λαθεῖν γὰρ ἂν, ὅποτε βούλουτο, τοῦτο ποιοῦντες πολλῶ ἦσσαν. τὸ δέ τι καὶ τὰ τῶν πολεμίων, ἀφ' ὧν ἐπὶ πλέον ἢ οἱ ἄλλοι ἦσθάνετο αὐτῶν, ἐλπίδος τι ἔτι παρέιχε πονηρότερα τῶν σφετέρων ἔσεσθαι, ἣν καρτερῶσι προσκαθήμενοι· χρημάτων γὰρ

ἀπορία αὐτοὺς ἐκτρυνώσῃ, ἄλλως τε καὶ ἐπὶ πλεόν ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων. καὶ ἦν γάρ τι καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι, ἐπεκηρυκεύετο ὡς αὐτὸν καὶ οὐκ εἶα ἀπανίστασθαι. ἃ ἐπιστάμενος, τῷ μὲν ἔργῳ ἔτι ἐπ' ἀμφοτέρα ἔχων καὶ διασκοπῶν ἀνείχε, τῷ δ' ἐμφανεῖ τότε λόγῳ οὐκ ἔφη ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὖ γὰρ εἰδέναι ὅτι Ἀθηναῖοι σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέξονται, ὥστε μὴ αὐτῶν ψηφισαμένων ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ τοὺς αὐτοὺς ψηφιεῖσθαι τε περὶ σφῶν [αὐτῶν], καὶ τὰ πράγματα, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, ὀρώντας καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούσαντας γνώσεσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν τις εὖ λέγων διαβάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὺς πείσεσθαι. τῶν τε παρόντων στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη, οἳ νῦν βοῶσιν ὡς ἐν δεινοῖς ὄντες, ἐκεῖσε ἀφικομένους τὰν-αντία βοήσεσθαι, ὡς ὑπὸ χρημάτων καταπροδόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. οὐκὸν βούλεσθαι αὐτὸς γε, ἐπιστάμενος τὰς Ἀθηναίων φύσεις, ἐπ' αἰσχυρᾷ τε αἰτία καὶ ἀδίκῳ ὑπ' Ἀθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰ δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ. τά τε Συρακοσίων ἔφη ὅμως ἔτι ἤσσω τῶν σφετέρων εἶναι χρήμασι γὰρ αὐτοὺς ξενοτροφούντας, καὶ ἐν περιπολίοις ἅμα ἀναλίσκοντας, καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας, τὰ μὲν ἀπορεῖν, τὰ δ' ἔτι ἀμηχανήσειν· δισχιλία τε γὰρ τάλαντα ἤδη ἀναλωκέναι καὶ ἔτι πολλὰ προσοφείλειν, ἣν τε καὶ ὀτιοῦν ἐκλίπωσι τῆς νῦν παρασκευῆς τῷ μὴ διδόναι τροφήν, φθερεῖσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα, ἐπικουρικὰ μᾶλλον ἢ δι' ἀνάγκης, ὥσπερ τὰ σφέτερα, ὄντα. τρίβειν οὖν ἔφη χρῆναι προσκαθημένους, καὶ μὴ χρήμασιν, ὡς πολὺ κρείσσους εἰσὶ, νικηθέντας ἀπιέναι.

49. Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς Συρακούσαις ἀκριβῶς, καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἀπορίαν, καὶ ὅτι ἦν αὐτόθι [που] τὸ βουλούμενον τοῖς Ἀθηναίοις γίγνεσθαι τὰ πράγματα καὶ ἐπι κηρυκεύομενον πρὸς αὐτὸν ὥστε μὴ ἀπανίστασθαι, καὶ ἅμα ταῖς γοῦν ναυσὶν ἢ πρότερον θαρσῆσει κρατηθεῖς. ὁ δὲ Δημοσθένης περὶ μὲν τοῦ προσκαθῆσθαι οὐδ' ὅπως οὖν ἐνεδέχετο· εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιὰν ἄνευ Ἀθηναίων ψηφίσματος ἀλλὰ τρίβειν αὐτούς, ἔφη χρῆναι ἢ ἐς τὴν Θάψον ἀναστάντας τοῦτο ποιεῖν ἢ ἐς τὴν Κατάνην, ὅθεν τῷ τε πεζῷ ἐπὶ πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες θρέψονται πορθοῦντες τὰ τῶν πολεμίων, καὶ ἐκείνους βλάψουσι, ταῖς τε ναυσὶν ἐν πελάγει καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ, ἢ πρὸς τῶν πολεμίων μᾶλλον ἔστι, τοὺς ἀγῶνας ποιήσονται, ἀλλ' ἐν εὐρυχωρίᾳ, ἐν ἣ τὰ τε τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν ἔσται καὶ ἀναχωρήσεις καὶ ἐπίπλους οὐκ ἐκ βραχέος καὶ περιγραπτοῦ ὀρμώμενοί τε καὶ καταίροντες ἔξουσιν. τό τε ξύμπαν εἰπεῖν, οὐδενὶ τρόπῳ οἱ ἔφη ἀρέσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν, ἀλλ' ὅτι τάχιστα ἤδη καὶ μὴ μέλλειν ἐξανίστασθαι. καὶ ὁ Εὐρυμέδων αὐτῷ ταῦτα ξυνηγόρευεν. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Νικίου ὄκνος τις καὶ μέλλησις ἐνεγένετο, καὶ ἅμα ὑπόνοια μὴ τι καὶ πλέον εἰδὼς ὁ Νικίας ἰσχυρίζεται. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τούτῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησάν τε καὶ κατὰ χώραν ἔμενον.

50. Ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Σικανὸς ἐν τούτῳ παρήσαν ἐς τὰς Συρακούσας, ὁ μὲν Σικανὸς ἀμαρτῶν τοῦ Ἀκράγαντος (ἐν Γέλα γὰρ ὄντος αὐτοῦ ἔτι ἢ τοῖς Συρακοσίοις στάσις ἐς φίλια ἐξεπεπτῶκει). ὁ δὲ Γύλιππος ἄλλην τε στρατιὰν πολλὴν ἔχων ἦλθεν ἀπὸ τῆς Σικελίας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου τοῦ ἥρος ἐν ταῖς

ὀλκάσιω ὀπλίτας ἀποσταλέντας, ἀφικομένους ἀπὸ τῆς Λιβύης ἐς Σελινούντα. ἀπενεχθέντες γὰρ ἐς Λιβύην, καὶ δόντων Κυρηναίων τριήρεις δύο καὶ τοῦ πλοῦ ἡγεμόνας, καὶ ἐν τῷ παράπλῳ Εὐεσπερίταις πολιορκουμένοις ὑπὸ Λιβύων ξυμμαχήσαντες καὶ νικήσαντες τοὺς Λίβυς, καὶ αὐτόθεν παραπλεύσαντες ἐς Νέαν πόλιν, Καρχηδονιακὸν ἐμπόριον, ὅθεν πρὸς Σικελίαν ἐλάχιστον δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦν ἀπέχει, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περαιωθέντες, ἀφίκοντο ἐς Σελινούντα. καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευάζοντο ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφοτέρα αὐθις τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῶ· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὄρωντες στρατιάν τε ἄλλην προσγεγεννημένην αὐτοῖς, καὶ τὰ ἐαυτῶν ἅμα οὐκ ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῦντα ἀλλὰ καθ' ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἴσχοντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζόμενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες, καὶ ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ὁ Νικίας ἔτι ὁμοίως ἠναντιοῦτο, ἀλλ' ἢ μὴ φανερώς γε ἀξιῶν ψηφίζεσθαι, προεῖπον, ὡς ἠδύναντο ἀδηλότατα, ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου πᾶσι, καὶ παρασκευάσασθαι, ὅταν τις σημήνη. καὶ μελλόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἐτοιμα ἦν, ἀποπλεῖν ἢ σελήνη ἐκλείπει· ἐτύγχανε γὰρ πανσέληνος οὔσα. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οἱ τε πλείους ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγοὺς, ἐνθύμιον ποιούμενοι, καὶ Νικίας (ἦν γάρ τι καὶ ἄγαν θειασμῷ τε καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος) οὐδ' ἂν διαβουλευσασθαι ἔτι ἔφη, πρὶν, ὡς οἱ μάντις ἐξηγοῦντο, τρὶς ἐννέα ἡμέρας μείναι, ὅπως ἂν πρότερον κινηθεῖη. καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις μελλήσασι διὰ τοῦτο ἡ μονὴ ἐγεγένητο.

51. Οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ τοῦτο πυθόμενοι πολλῶ μᾶλλον ἐγηγερμένοι ἦσαν μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν

Ἀθηναίων, ὡς καὶ αὐτῶν κατεγνωκότων ἤδη μηκέτι κρεισσόνων εἶναι σφῶν μήτε ταῖς ναυσὶ μήτε τῷ πεζῷ (οὐ γὰρ ἂν τὸν ἔκπλουν ἐπιβουλεύσαι), καὶ ἅμα οὐ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄλλοσέ ποι τῆς Σικελίας καθεζομένους χαλεπωτέρους εἶναι προσπολεμεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ ὡς τάχιστα, καὶ ἐν ᾧ σφίσι ξυμφέρι, ἀναγκάσαι αὐτοὺς ναυμαχεῖν. τὰς οὖν ναὺς ἐπλήρουν, καὶ ἀνεπειρῶντο ἡμέρας ὅσαι αὐτοῖς ἐδόκουν ἱκαναὶ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ἦν, τῇ μὲν προτεραίᾳ πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων προσέβαλλον, καὶ ἐπέξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἵππέων κατὰ τινὰς πύλας, ἀπολαμβάνουσί τε τῶν ὀπλιτῶν τινὰς καὶ τρεψάμενοι καταδιώκουσιν· οὔσης δὲ στενῆς τῆς ἐσόδου, οἱ Ἀθηναῖοι ἵππους τε ἐβδομήκοντα ἀπολλύασι καὶ τῶν ὀπλιτῶν οὐ πολλούς. 52. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἀπεχώρησεν ἡ στρατιὰ τῶν Συρακοσίων· τῇ δ' ὑστεραίᾳ ταῖς τε ναυσὶν ἐκπλέουσιν, οὔσαις ἕξ καὶ ἐβδομήκοντα, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα πρὸς τὰ τείχη ἐχώρουν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντανῆγον ναυσὶν ἕξ καὶ ὀγδοήκοντα, καὶ προσμίξαντες ἐνανμάχουν. καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα ἔχοντα τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων, καὶ βουλόμενον περικλήσασθαι τὰς ναὺς τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπεξαγαγόντα τῷ πλῶ πρὸς τὴν γῆν μάλλον, νικήσαντες οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μέσον πρῶτον τῶν Ἀθηναίων, ἀπολαμβάνουσι κάκεινον ἐν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῷ τοῦ λιμένος, καὶ αὐτόν τε διαφθείρουσι καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναὺς ἐπισπομένας· ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πάσας ναὺς ἤδη τῶν Ἀθηναίων κατεδιώκόν τε καὶ ἐξεώθουν ἐς τὴν γῆν. 53. ὁ δὲ Γύλιππος ὀρών τὰς ναὺς τῶν πολεμίων νικωμένας καὶ ἔξω τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἐαυτῶν στρατοπέδου καταφερομένας, βουλόμενος διαφθείρειν τοὺς ἐκβαίνοντας καὶ τὰς ναὺς ῥᾶον τοὺς Συρα-

κοσίους ἀφέλκειν τῆς γῆς φιλίας οὔσης, παρεβοῆθει ἐπὶ τὴν χηλὴν μέρος τι ἔχων τῆς στρατιάς. καὶ αὐτοὺς οἱ Τυρσηνοὶ (οὗτοι γὰρ ἐφύλασσον τοῖς Ἀθηναίοις ταύτη) ὀρώντες ἀτάκτως προσφερομένους, ἐπεκβοηθήσαντες καὶ προσπεσόντες τοῖς πρώτοις τρέπουσι, καὶ ἐσβάλλουσι ἐς τὴν λίμνην τὴν Λυσιμέλειαν καλουμένην. ὕστερον δὲ πλείονος ἤδη τοῦ στρατεύματος παρόντος τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιβοηθήσαντες, καὶ δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν, ἐς μάχην τε κατέστησαν πρὸς αὐτοὺς καὶ νικήσαντες ἐπεδίωξαν, καὶ ὀπίστας τε οὐ πολλοὺς ἀπέκτειναν, καὶ τὰς ναῦς τὰς μὲν πολλὰς διέσωσάν τε καὶ ξυνήγαγον κατὰ τὸ στρατόπεδον, δυοῖν δὲ δεούσας εἴκοσιν οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον αὐτῶν, καὶ τοὺς ἄνδρας πάντας ἀπέκτειναν. καὶ ἐπὶ τὰς λοιπὰς, ἐμπρῆσαι βουλόμενοι, ὀλκάδα παλαιὰν κληματίδων καὶ δαδὸς γεμίσαντες (ἦν γὰρ ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁ ἄνεμος οὔριος) ἀφείσαν τὴν ναῦν πῦρ ἐμβαλόντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν ἀντεμηχανήσαντό τε σβεστήρια κωλύματα, καὶ παύσαντες τὴν φλόγα καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν ὀλκάδα τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν. 54. μετὰ δὲ τοῦτο Συρακόσιοι μὲν τῆς τε ναυμαχίας τροπαῖον ἔστησαν καὶ τῆς ἄνω τῆς πρὸς τῷ τείχει ἀπολήψεως τῶν ὀπλιτῶν, ὅθεν καὶ τοὺς ἵππους ἔλαβον, Ἀθηναῖοι δὲ ἥς τε οἱ Τυρσηνοὶ τροπῆς ἐποίησαντο τῶν πεζῶν ἐς τὴν λίμνην, καὶ ἥς αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ.

55. Γεγεννημένης δὲ τῆς νίκης τοῖς Συρακοσίοις λαμπρᾶς ἤδη καὶ τοῦ ναυτικοῦ (πρότερον μὲν γὰρ ἐφοβοῦντο τὰς μετὰ τοῦ Δημοσθένους ναῦς ἐπελθούσας), οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν παντὶ διὴ ἀθυμίας ἦσαν, καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν, πολὺ δὲ μείζων ἔτι τῆς στρατείας ὁ

μετάμελος. πόλεσι γὰρ ταύταις μόναίς ἤδη ὁμοιοτρόποις ἐπελθόντες, δημοκρατουμέναις τε ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, καὶ ναῦς καὶ ἵππους καὶ μεγέθη ἐχούσαις, οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν οὔτε ἐκ πολιτείας τι μεταβολῆς τὸ διάφορον αὐτοῖς, ᾧ προσήγοντο ἂν, οὔτ' ἐκ παρασκευῆς πολλῶ κρείσσους ὄντες, σφαλλόμενοι δὲ τὰ πλείω, τά τε πρὸ αὐτῶν ἠπόρουσαν, καὶ ἐπειδὴ γε καὶ ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, ὃ οὐκ ἂν ᾤοντο, πολλῶ δὴ μᾶλλον ἔτι. 56. οἱ δὲ Συρακόσιοι τὸν τε λιμένα εὐθὺς παρέπλεον ἀδεῶς, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διενοοῦντο κλήσειν, ὅπως μηκέτι, μηδ' εἰ βούλοιντο, λάθοιεν αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπλεύσαντες. οὐ γὰρ περὶ τοῦ αὐτοῖ σωθῆναι μόνον ἔτι τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκείνους κωλύσωσι, νομίζοντες ὅπερ ἦν, ἀπὸ τε τῶν παρόντων πολὺ σφῶν καθυπέρτερα τὰ πράγματα εἶναι, καὶ εἰ δύναιντο κρατῆσαι Ἀθηναίων τε καὶ τῶν συμμαχῶν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καλὸν σφίσις ἐς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖσθαι· τοὺς τε γὰρ ἄλλους Ἕλληνας εὐθὺς τοὺς μὲν ἐλευθεροῦσθαι τοὺς δὲ φόβου ἀπολύεσθαι (οὐ γὰρ ἔτι δυνατὴν ἔσεσθαι τὴν ὑπόλοιπον Ἀθηναίων δύναμιν τὸν ὕστερον ἐπενεχθησόμενον πόλεμον ἐνεγκεῖν), καὶ αὐτοὶ δόξαντες αὐτῶν αἴτιοι εἶναι ὑπὸ τε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ τῶν ἔπειτα πολὺ θαυμασθήσεσθαι. καὶ ἦν δὲ ἄξιος ὁ ἀγὼν κατὰ τε ταῦτα καὶ ὅτι οὐχὶ Ἀθηναίων μόνον περιεγίνοντο ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν συμμαχῶν, καὶ οὐδ' αὐτοὶ αὖ μόνον ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν συμβοηθησάντων σφίσις, ἡγεμόνες τε γενόμενοι μετὰ Κορινθίων καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπαρασχόντες προκινδυνεύσαι τε, καὶ τοῦ ναυτικοῦ μέγα μέρος προκόψαντες. ἔθνη γὰρ πλείιστα δὴ ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην ξυνηλθε, πλήν γε δὴ τοῦ ξύμπαντος λόγου τοῦ ἐν τῷδε

τῷ πολέμῳ πρὸς τὴν Ἀθηναίων τε πόλιν καὶ Λακεδαιμονίων. 57. τοσοῖδε γὰρ ἐκάτεροι ἐπὶ Σικελίαν τε καὶ περὶ Σικελίας, τοῖς μὲν ξυγκτησόμενοι τὴν χώραν ἐλθόντες, τοῖς δὲ ξυνδιασώσοντες, ἐπὶ Συρακούσας ἐπολέμησαν, οὐ κατὰ δίκην τι μᾶλλον οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν μετ' ἀλλήλων στάντες, ἀλλ' ὡς ἐκάστοις τῆς ξυντυχίας ἢ κατὰ τὸ ξυμφέρον ἢ ἀνάγκη ἔσχεν. Ἀθηναῖοι μὲν αὐτοὶ Ἴωνες ἐπὶ Δωριέας Συρακοσίους ἐκόντες ἦλθον, καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ νομίμοις ἔτι χρώμενοι Λήμνιοι καὶ Ἴμβριοι καὶ Αἰγινῆται, οἱ τότε Αἰγιναν εἶχον, καὶ ἔτι Ἑστιαῖης οἱ ἐν Εὐβοίᾳ Ἑστίαϊαν οἰκοῦντες, ἄποικοι ὄντες ξυνεστράτευσαν. τῶν δὲ ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ' ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι, εἰσὶ δὲ καὶ οἱ μισθοφόροι ξυνεστράτεον. καὶ τῶν μὲν ὑπηκόων καὶ φόρου ὑποτελῶν Ἐρετριῆς καὶ Χαλκιδῆς καὶ Στυρῆς καὶ Καρύστιοι ἀπ' Εὐβοίας ἦσαν, ἀπὸ δὲ νήσων Κεῖοι καὶ Ἄνδριοι καὶ Τήνιοι, ἐκ δ' Ἰωνίας Μιλήσιοι καὶ Σάμιοι καὶ Χῖοι. τούτων Χῖοι οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες αὐτόνομοι ξυνέσποντο. καὶ τὸ πλεῖστον Ἴωνες ὄντες οὗτοι πάντες καὶ ἀπ' Ἀθηναίων, πλὴν Καρυστίων (οὔτοι δ' εἰσὶ Δρύοπες), ὑπήκοοι δ' ὄντες καὶ ἀνάγκη ὅμως, Ἰωνές τε ἐπὶ Δωριέας, ἠκολούθουν. πρὸς δ' αὐτοῖς Αἰολῆς, Μηθυμναῖοι μὲν ναυσὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι, Τενέδιοι δὲ καὶ Αἴνιοι ὑποτελεῖς. οὔτοι δὲ Αἰολῆς Αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι Βοιωτοῖς μετὰ Συρακοσίων κατ' ἀνάγκην ἐμάχοντο, Πλαταιῆς δὲ καταντικρὺ Βοιωτοὶ Βοιωτοῖς μόνον εἰκότως κατ' ἔχθος. Ῥόδιοι δὲ καὶ Κυθήριοι Δωριῆς ἀμφοτέροι, οἱ μὲν Λακεδαιμονίων ἄποικοι Κυθήριοι ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς ἅμα Γυλίππῳ μετὰ Ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον, Ῥόδιοι δὲ Ἀργεῖοι γένος Συρακοσίοις μὲν Δωριεῦσι, Γελώοις δὲ καὶ ἀποίκιοις ἑαυτῶν οὔσι, μετὰ Συ-

ρακοσίων στρατευομένοις ἠναγκάζοντο πολεμεῖν. τῶν τε περὶ Πελοπόννησον νησιωτῶν Κεφαλλῆνες μὲν καὶ Ζακύνθιοι αὐτόνομοι μὲν, κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειργόμενοι, ὅτι θαλάσσης ἐκράτουν οἱ Ἀθηναῖοι, ξυνείποντο· Κερκυραῖοι δὲ οὐ μόνον Δωριῆς ἀλλὰ καὶ Κορινθιοὶ σαφῶς ἐπὶ Κορινθίους τε καὶ Συρακοσίους, τῶν μὲν ἄποικοι ὄντες τῶν δὲ ξυγγενεῖς, ἀνάγκη μὲν ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς, βουλήσει δὲ κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίων οὐχ ἦσσαν εἶποντο. καὶ οἱ Μεσσηνιοὶ νῦν καλούμενοι ἐν Ναυπάκτῳ καὶ ἐκ Πύλου, τότε ὑπ' Ἀθηναίων ἐχομένης, ἐς τὸν πόλεμον παρελήφθησαν. καὶ ἔτι Μεγαρέων φυγάδες οὐ πολλοὶ Μεγαρεῦσι Σελιουντίοις οἴσι κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ ἄλλων ἐκούσιος μᾶλλον ἢ στρατεία ἐγίγνετο ἤδη. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ οὐ τῆς ξυμμαχίας ἔνεκα μᾶλλον, ἢ τῆς Λακεδαιμονίων τε ἔχθρας καὶ τῆς παραυτικά ἕκαστοι ἰδίας ὠφελίας, Δωριῆς ἐπὶ Δωριέας μετὰ Ἀθηναίων Ἰώνων ἠκολούθουν, Μαντινῆς δὲ καὶ ἄλλοι Ἀρκαδῶν μισθοφόροι, ἐπὶ τοὺς αἰεὶ πολεμίους σφίσιν ἀποδεικνυμένους εἰωθότες ἰέναι, καὶ τότε τοὺς μετὰ Κορινθίων ἐλθόντας Ἀρκαδας οὐδὲν ἦσσαν διὰ κέρδος ἠγούμενοι πολεμίους, Κρήτες δὲ καὶ Αἰτωλοὶ μισθῷ καὶ οὗτοι πεισθέντες· ξυνέβη δὲ τοῖς Κρησὶ τὴν Γέλαν Ῥοδίοις ξυγκτίσαντας μὴ ξὺν τοῖς ἀποίκους ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἀποίκους ἄκοντας μετὰ μισθοῦ ἐλθεῖν. καὶ Ἀκαρνάνων τινὲς ἅμα μὲν κέρδει, τὸ δὲ πλεόν Δημοσθένους φιλία καὶ Ἀθηναίων εὐνοία ξύμμαχοι ὄντες ἐπεκούρησαν. καὶ οἶδε μὲν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὀριζόμενοι· Ἰταλιωτῶν δὲ Θούριοι καὶ Μεταπόντιοι ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις τότε στασιωτικῶν καιρῶν κατειλημμένων ξυνεστράτευον, καὶ Σικελιωτῶν Νάξιοι καὶ Καταναῖοι· βαρβάρων δὲ Ἐγεσταῖοι, οἵπερ ἐπηγάγοντο, καὶ Σικελῶν τὸ πλεόν,

καὶ τῶν ἔξω Σικελίας Τυρσηνῶν τέ τινες κατὰ διαφορὰν Συρακοσίων καὶ Ἰάπυγες μισθοφόροι. τοσάδε μὲν μετὰ Ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτεον, 58. Συρακοσίοις δὲ ἀντεβοήθησαν Καμαριναῖοι μὲν ὄμοροι ὄντες, καὶ Γελῶοι οἰκοῦντες μετ' αὐτοὺς, ἔπειτα Ἀκραγαντίνων ἡσυχάζοντων ἐν τῷ ἐπέκεινα ἰδρυμένοι Σελινούντιοι. καὶ οἷδε μὲν τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Λιβύην μέρος τετραμμένον νεμόμενοι, Ἰμεραῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν πόντον μορίου, ἐν ᾧ καὶ μόνοι Ἕλληνες οἰκοῦσιν· οὔτοι δὲ καὶ ἐξ αὐτοῦ μόνοι ἐβοήθησαν. καὶ Ἑλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν ἐν Σικελίᾳ τοσάδε, Δωριῆς τε καὶ [οἱ] αὐτόνομοι πάντες, ξυνεμάχουν, βαρβάρων δὲ Σικελῶν μόνοι, ὅσοι μὴ ἀφέστασαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· τῶν δ' ἔξω Σικελίας Ἑλλήνων Λακεδαιμόνιοι μὲν ἡγεμόνα Σπαρτιάτην παρεχόμενοι, Νεοδαμῶδεις δὲ τοὺς ἄλλους καὶ Εἰλωτας (δύναται δὲ τὸ Νεοδαμῶδες ἐλεύθερον ἤδη εἶναι), Κορίνθιοι δὲ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ μόνοι παραγερόμενοι, καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀμπρακιῶται κατὰ τὸ ξυγγενές, ἐκ δὲ Ἀρκადίας μισθοφόροι ὑπὸ Κορινθίων ἀποσταλέντες, καὶ Σικυῶνιοι ἀναγκαστοὶ στρατεύοντες, καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου Βοιωτοί. πρὸς δὲ τοὺς ἐπελθόντας τούτους οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ πλήθος πλέον κατὰ πάντα παρέσχοντο, ἅτε μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες· καὶ γὰρ ὄπλιται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι καὶ ἄλλος ὄμιλος ἀφθονος ξυνελέγη. καὶ πρὸς ἅπαντας αὐθις ὡς εἰπεῖν τοὺς ἄλλους Συρακοσίοι αὐτοὶ πλείω ἐπορίσαντο, διὰ μέγεθός τε πόλεως καὶ ὅτι ἐν μεγίστῳ κινδύνῳ ἦσαν. 59. Καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων ἐπικουραὶ τοσαῖδε ξυνελέγησαν, καὶ τότε ἤδη πᾶσαι ἀμφοτέροις παρήσαν, καὶ οὐκέτι οὐδὲν οὐδετέροις ἐπήλθεν.

Οἱ τε οὖν Συρακοσίοι [καὶ οἱ ξύμμαχοι] εἰκότως ἐνό-

μισαν καλὸν ἀγώνισμα σφίσιω εἶναι ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκη τῆς ναυμαχίας ἐλεῖν τε τὸ στρατόπεδον ἅπαν τῶν Ἀθηναίων τοσοῦτον ὄν, καὶ μηδὲ καθ' ἕτερα αὐτοὺς, μήτε διὰ θαλάσσης μήτε τῷ πεζῷ, διαφυγεῖν. ἔκληρον οὖν τὸν τε λιμένα εὐθὺς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ στόμα ὀκτὼ σταδίων μάλιστα, τριήρεσι πλαγίαις καὶ πλοίοις καὶ ἀκάτοις, ἐπ' ἀγκυρῶν ὀρμίζοντες, καὶ τᾶλλα, ἣν ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμήσωσι, παρεσκευάζοντο, καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδὲν ἐπενόουν. 60. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τὴν τε ἀπόκλησιν ὀρώσι καὶ τὴν ἄλλην διάνοιαν αὐτῶν αἰσθομένοις βουλευτέα ἐδόκει. καὶ ξυνελθόντες οἱ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι πρὸς τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων καὶ ὅτι τὰ ἐπιτήδεια οὔτε αὐτίκα ἔτι εἶχον (προπέμψαντες γὰρ ἐς Κατάνην, ὡς ἐκπλευσόμενοι, ἀπέειπον μὴ ἐπάγειν) οὔτε τὸ λοιπὸν ἔμελλον ἔξειν, εἰ μὴ ναυκρατήσουσιν, ἐβουλεύσαντο τὰ μὲν τείχη τὰ ἄνω ἐκλιπεῖν, πρὸς δὲ αὐταῖς ταῖς ναυσὶν ἀπολαβόντες διατειχίσματι ὅσον οἶόν τε ἐλάχιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενέσιν ἱκανὸν γενέσθαι, τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου πεζοῦ τὰς ναῦς ἀπάσας, ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ καὶ ἀπλωότεραι, πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι, καὶ διαναυμαχήσαντες, ἣν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι, ἣν δὲ μὴ, ἐμπρήσαντες τὰς ναῦς, πεζῇ ξυνταξάμενοι ἀποχωρεῖν, ἢ ἂν τάχιστα μέλλωσί τινος χωρίου ἢ βαρβαρικοῦ ἢ Ἑλληνικοῦ φιλίου ἀντιλήψεσθαι. καὶ οἱ μὲν, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς ταῦτα, καὶ ἐποίησαν· ἕκ τε γὰρ τῶν ἄνω τειχῶν ὑποκατέβησαν, καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν πάσας, ἀναγκάσαντες ἐσβαίνειν ὅστις καὶ ὅπως οὖν ἐδόκει ἡλικίας μετέχων ἐπιτήδειος εἶναι. καὶ ξυνεπληρώθησαν νῆες αἱ πᾶσαι δέκα μάλιστα καὶ ἑκατόν· τοξότας τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὺς καὶ ἀκουτιστὰς τῶν τε

Ἄκαρνάνων καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐσεβίβαζον, καὶ τᾶλλα, ὡς οἶόν τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ τοιαύτης διανοίας, ἐπορίσαντο. ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ἐτοῖμα ἦν, ὀρώων τοὺς στρατιώτας τῷ τε παρὰ τὸ εἰώθος πολὺ ταῖς ναυσὶ κρατηθῆναι ἀθυμοῦντας καὶ διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδείων σπάνιν ὡς τάχιστα βουλομένους διακινδυνεύειν, ξυγκαλέσας ἅπαντας παρεκελεύσατό τε πρῶτον καὶ ἔλεξε τοιάδε.

61—64. “ Ἄνδρες στρατιῶται Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὁ μὲν ἀγὼν ὁ μέλλων ὁμοίως κοινὸς ἅπασιν ἔσται, περὶ τε σωτηρίας καὶ πατρίδος ἐκάστοις οὐχ ἦσσον ἢ τοῖς πολεμίοις· ἦν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς ναυσὶν, ἔστι τῷ τὴν ὑπάρχουσάν που οἰκείαν πόλιν ἐπιδεῖν. ἀθυμεῖν δὲ οὐ χρῆ, οὐδὲ πάσχειν ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων, οἱ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι σφαλέντες ἔπειτα διὰ παντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τε Ἀθηναίων πάρεστε, πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειροι ὄντες, καὶ ὅσοι τῶν ξυμμάχων, ξυστρατευόμενοι αἰεὶ, μνήσθητε τῶν ἐν τοῖς πολέμοις παραλόγων, καὶ τὸ τῆς τύχης κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες στήναι, καὶ ὡς ἀναμαχοῦμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλήθους, ὅσον αὐτοῖ ὑμῶν αὐτῶν ἐφοράτε, παρασκευάζεσθε. 62. ἂ δὲ ἀρωγὰ ἐνείδομεν ἐπὶ τῇ τοῦ λιμένος στενότητι πρὸς τὸν μέλλοντα ὄχλον τῶν νεῶν ἔσεσθαι καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρασκευῆν, οἷς πρότερον ἐβλαπτόμεθα, πάντα καὶ ἡμῖν νῦν ἐκ τῶν παρῶντων μετὰ τῶν κυβερνητῶν ἐσκεμμένα ἡτοίμασται. καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ καὶ ἀκοντισταὶ ἐπιβήσονται καὶ ὄχλος, ᾧ ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει οὐκ ἂν ἐχρώμεθα διὰ τὸ βλάπτειν ἂν τὸ τῆς ἐπιστήμης τῇ

“ βαρύτερι τῶν νεῶν, ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε ἡναγκασμένη ἀπὸ
 “ τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ πρόσφορα ἔσται. εὖρηται δ’ ἡμῖν
 “ ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγῆσαι, καὶ πρὸς τὰς τῶν ἐπωτίδων
 “ αὐτοῖς παχύτητας, ὥπερ δὴ μάλιστα ἐβλαπτόμεθα,
 “ χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβολαί, αἱ σχήσουσι τὴν πάλιν
 “ ἀνάκρουσιν τῆς προσπεσούσης νεῶς, ἣν τὰ ἐπὶ τούτοις
 “ οἱ ἐπιβάται ὑπουργῶσιν. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ἡναγκάσ-
 “ μεθα ὥστε πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ τὸ μήτε
 “ αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι μήτ’ ἐκείνους ἔαν ὠφέλιμον φαί-
 “ νεται, ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς, πλὴν ὅσον ἂν ὁ πεζὸς
 “ ἡμῶν ἐπέχη, πολεμίας οὔσης. ὅσον ἂν δύνησθε, καὶ μὴ ἐξω-
 “ θεῖσθαι ἐς αὐτήν, ἀλλὰ ξυμπεσούσης νηὶ νεῶς μὴ
 “ πρότερον ἀξιούν ἀπολύεσθαι ἢ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου
 “ καταστρώματος ὀπλίτας ἀπαράξητε. καὶ ταῦτα τοῖς
 “ ὀπλίταις οὐχ ἦσσον τῶν ναυτῶν παρακελεύομαι, ὅσῳ
 “ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον τὸ ἔργον τοῦτο· ὑπάρχει δ’ ἡμῖν
 “ ἔτι νῦν γε τὰ πλείω τῷ πεζῷ ἐπικρατεῖν. τοῖς δὲ ναύ-
 “ ταις παραινῶ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε καὶ δέομαι, μὴ
 “ ἐκπεπλήχθαι τι ταῖς ξυμφοραῖς ἄγαν, τὴν τε παρα-
 “ σκευὴν ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων βελτίω νῦν ἔχοντας
 “ καὶ τὰς ναῦς πλείους, ἐκείνην τε τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεί-
 “ σθαι, ὡς ἀξία ἐστὶ διασώσασθαι, οἱ τέως Ἀθηναῖοι
 “ νομιζόμενοι καὶ μὴ ὄντες ὑμῶν τῆς τε φωνῆς τῇ ἐπι-
 “ στήμη καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει ἐθαυμάζεσθε κατὰ
 “ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ ἔλασ-
 “ σον κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι, ἐς τε τὸ φοβερὸν τοῖς ὑπη-
 “ κόοις καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι πολὺ πλείον μετείχετε.
 “ ὥστε κοινωνοὶ μόνου ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες,
 “ δικαίως αὐτὴν νῦν μὴ καταπροδίδετε, καταφρονήσαντες
 “ δὲ Κορινθίων τε, οὓς πολλάκις νενικήκατε, καὶ Σικε-

“λιωτῶν, ὧν οὐδ’ ἀντιστῆναι οὐδεὶς ἕως ἡκμαζε τὸ ναυ-
 “τικὸν ἡμῖν ἠξίωσεν, ἀμύνασθε αὐτοὺς, καὶ δείξατε ὅτι
 “καὶ μετὰ ἀσθενείας καὶ ζυμφορῶν ἢ ὑμετέρα ἐπιστήμη
 “κρείσσων ἐστὶν ἐτέρας εὐτυχούσης ῥώμης. 64. τοὺς
 “τε Ἀθηναίους ὑμῶν πάλιν αὖ καὶ τάδε ὑπομιμνήσκω,
 “ὅτι οὔτε ναῦς ἐν τοῖς νεωσοϊκοῖς ἄλλας ὁμοίας ταῖσδε
 “οὔτε ὀπλιτῶν ἡλικίαν ὑπελίπετε, εἴ τε ζυμβήσεται τι
 “ἄλλο ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν, τοὺς τε ἐνθάδε πολεμίους
 “εὐθὺς ἐπ’ ἐκεῖνα πλευσομένους, καὶ τοὺς ἐκεῖ ὑπολοί-
 “πους ἡμῶν ἀδυνάτους ἐσομένους τοὺς τε αὐτοῦ καὶ
 “τοὺς ἐπελθόντας ἀμύνασθαι. καὶ οἱ μὲν ἂν ὑπὸ Συρα-
 “κοσίοις εὐθὺς γίγνοισθε, οἷς αὐτοὶ ἴστε οἷα γνώμη
 “ἐπήλθετε, οἱ δ’ ἐκεῖ ὑπὸ Λακεδαιμονίοις. ὥστε ἐν ἐνὶ
 “τῷδε ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες καρτερήσατε,
 “εἴπερ ποτὲ, καὶ ἐνθυμείσθε καθ’ ἐκάστους τε καὶ ξύμ-
 “παντες, ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι καὶ
 “πεξοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες καὶ ἡ ὑπόλοιπος
 “πόλις καὶ τὸ μέγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν, περὶ ὧν εἴ τίς
 “τι ἕτερος ἐτέρου προφέρει ἢ ἐπιστήμη ἢ εὐψυχία, οὐκ
 “ἂν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδειξάμενος αὐτὸς τε
 “αὐτῷ ὠφέλιμος γένοιτο καὶ τοῖς ξύμπασι σωτή-
 “ριος.”

65. Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα παρακελευσάμενος εὐθὺς
 ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς. τῷ δὲ Γυλίππῳ καὶ τοῖς Συ-
 ρακοσίοις παρῆν μὲν αἰσθάνεσθαι, ὁρῶσι καὶ αὐτὴν τὴν
 παρασκευὴν, ὅτι ναυμαχήσουσιν οἱ Ἀθηναῖοι, προηγ-
 γέλθη δὲ αὐτοῖς καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν σιδηρῶν χειρῶν. καὶ
 πρὸς τε τὰλλα ἐξηρτύσαντο ὡς ἕκαστα καὶ πρὸς τοῦτο·
 τὰς γὰρ πῶρας καὶ τῆς νεῶς ἄνω ἐπὶ πολὺν κατεβύρσω-
 σαν, ὅπως ἂν ἀπολιωθάνοι καὶ μὴ ἔχοι ἀντιλαβὴν ἢ
 χεῖρ ἐπιβαλλομένη. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἐτοιμα ἦν, παρε-

κελεύσαντο ἐκείνοις οἳ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος, καὶ ἔλεξαν τοιάδε.

66—68. “Ὅτι μὲν καλὰ τὰ προειργασμένα, καὶ ὑπὲρ καλῶν τῶν μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται, ὃ Συρακόσιοι καὶ ξύμμαχοι, οἳ τε πολλοὶ δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναί (οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως αὐτῶν προθύμως ἀντελάβεσθε), καὶ εἴ τις μὴ ἐπὶ ὅσον δεῖ ἦσθηται, σημανοῦμεν. Ἐθνηταῖοι γὰρ ἐς τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς Σικελίας καταδουλώσει, ἔπειτ’ εἰ κατορθώσκειαν, καὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ ἀρχὴν τὴν ἤδη μεγίστην τῶν τε πρὶν Ἑλλήνων καὶ τῶν νῦν κεκτημένους, πρῶτοι ἀνθρώπων ὑποστάντες τῷ ναυτικῷ, ὥπερ πάντα κατέσχον, τὰς μὲν νενικήκατε ἤδη ναυμαχίας, τὴν δ’ ἐκ τοῦ εἰκότος νῦν νικήσετε. ἄνδρες γὰρ ἐπειδὴν ὧ ἀξιούσι προὔχειν κολουθῶσι, τό γ’ ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δόξης ἀσθενέστερον αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐστὶν ἢ εἰ μὴδ’ ᾠήθησαν τὸ πρῶτον, καὶ τῷ παρ’ ἐλπίδα τοῦ ἀντήματος σφαλλόμενοι καὶ παρὰ ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδόασιν· ὁ νῦν Ἐθνηταῖοις εἰκὸς πεπουθέναι. ἡμῶν δὲ τό τε ὑπάρχον πρότερον, ὥπερ καὶ ἀνεπιστήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολήσαμεν, 67. βεβαιότερον νῦν, καὶ τῆς δοκίσεως προσγεγενημένης αὐτῷ, τὸ κρατίστους εἶναι εἰ τοὺς κρατίστους ἐνικήσαμεν, διπλασία ἐκάστου ἢ ἐλπίς· τὰ δὲ πολλὰ τρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ἢ μεγίστη ἐλπίς μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν παρέχεται. τὰ τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν τῆς παρασκευῆς ἡμῶν τῷ μὲν ἡμετέρῳ τρόπῳ ξυνήθη τέ ἐστι, καὶ οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἐσόμεθα· οἳ δ’, ἐπειδὴν πολλοὶ μὲν ὀπλῖται ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρὰ τὸ καθεστηκὸς ὄσι, πολλοὶ δὲ καὶ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι ὡς εἶπεν,

“ Ἀκαρινᾶνες τε καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς ἀναβάντες, οἱ οὐδ’
 “ ὅπως καθεζομένους χρῆ τὸ βέλος ἀφεῖναι εὐρήσουσι,
 “ πῶς οὐ σφαλοῦσί τε τὰς ναῦς καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς
 “ πάντες, οὐκ ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ κινούμενοι, ταραξόν-
 “ ται; ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν οὐκ ὠφελήσονται,
 “ εἴ τις καὶ τόδε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσαις ναυμαχήσει, πεφύ-
 “ βηται· ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαὶ ἀργότεραι μὲν ἐς τὸ δρᾶν
 “ τι ὧν βούλονται ἔσονται, ῥᾶσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι
 “ ἀφ’ ὧν ἡμῖν παρεσκευάσται. τὸ δ’ ἀληθέστατον γνῶτε
 “ ἐξ ὧν ἡμεῖς οἰόμεθα σαφῶς πεπύσθαι· ὑπερβαλλόν-
 “ των γὰρ αὐτοῖς τῶν κακῶν, καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς
 “ παρούσης ἀπορίας, ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν, οὐ
 “ παρασκευῆς πίστει μᾶλλον ἢ τύχης ἀποκινδυνεύσει
 “ οὕτως ὅπως δύνανται, ἵν’ ἢ βιασάμενοι ἐκπλεύσωσιν ἢ
 “ κατὰ γῆν μετὰ τοῦτο τὴν ἀποχώρησιν ποιῶνται, ὡς
 “ τῶν γε παρόντων οὐκ ἂν πράξαντες χεῖρον. ὅδ. πρὸς
 “ οὖν ἀταξίαν τε τοιαύτην καὶ τύχην ἀνδρῶν ἑαυτῆν
 “ παραδεδωκυῖαν πολεμιωτάτων ὀργῇ προσμίξωμεν, καὶ
 “ νομίσωμεν ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι πρὸς τοὺς
 “ ἐναντίους, οἱ ἂν ὡς ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεσόντος
 “ δικαίωςωσιν ἀποπληῆσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον,
 “ ἅμα δὲ ἐχθροὺς ἀμύνασθαι ἐγγενησόμενον ἡμῖν, καὶ τὸ
 “ λεγόμενόν που ἥδιστον εἶναι. ὡς δὲ ἐχθροὶ καὶ ἔχθισ-
 “ τοι, πάντες ἴστε, οἳ γε ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἦλθον δου-
 “ λωσόμενοι, ἐν ᾧ, εἰ κατώρθωσαν, ἀνδράσι μὲν ἂν
 “ τ’ ἀλγιστα προσέθεσαν, παισὶ δὲ καὶ γυναιξὶ τὰ ἀπρε-
 “ πέστατα, πόλει δὲ τῇ πάσῃ τὴν αἰσχίστην ἐπέκλησιν.
 “ ἀνθ’ ὧν μὴ μαλακισθῆναί τινα πρέπει, μηδὲ τὸ ἀκιν-
 “ δύνως ἀπελθεῖν αὐτοὺς κέρδος νομίσαι. τοῦτο μὲν γὰρ
 “ καὶ εἰ κερταήσωσιν, ὁμοίως δράσουσιν· τὸ δὲ πράξ-
 “ ἄντων ἐκ τοῦ εἰκότος ἂ βουλόμεθα τούσδε τε κο-

“ λασθῆναι, καὶ τῇ πάσῃ Σικελίᾳ καρπουμένη καὶ πρὶν
 “ ἐλευθερίαν βεβαιότεραν παραδοῦναι, καλὸς ὁ ἀγών.
 “ καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι, οἱ ἂν ἐλάχιστα ἐκ
 “ τοῦ σφαλῆναι βλάπτουτες πλείστα διὰ τὸ εὐτυχεῖσθαι
 “ ὠφελῶσιν.”

69. Καὶ οἱ μὲν τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος, τοιαῦτα καὶ αὐτοὶ τοῖς σφετέροις στρατιώταις παρακελευσάμενοι, ἀντεπλήρουσαν τὰς ναῦς εὐθύς, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἤσθάνοντο. ὁ δὲ Νικίας ὑπὸ τῶν παρόντων ἐκπεπληγμένος, καὶ ὁρῶν οἷος ὁ κίνδυνος καὶ ὡς ἐγγὺς ἤδη ἦν, ἐπειδὴ καὶ ὅσον οὐκ ἔμελλον ἀνάγεσθαι, καὶ νομίσας, ὅπερ πάσχουσιν ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι, πάντα τε ἔργῳ ἔτι σφίσις ἐνδεᾶ εἶναι καὶ λόγῳ αὐτοῖς οὐπω ἰκανὰ εἰρηῆσθαι, αὐθις τῶν τριηράρχων ἕνα ἕκαστον ἀνεκάλει, πατρόθεν τε ἐπονομάζων, καὶ αὐτοὺς ὀνομαστὶ καὶ φυλῆν, ἀξιώων τό τε καθ' ἑαυτὸν, ᾧ ὑπῆρχε λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινὰ, καὶ τὰς πατρικὰς ἀρετὰς, ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν, πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίαίταν ἐξουσίας, ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι, οὐ πρὸς τὸ δοκεῖν τινὶ ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι, εἶποιν ἂν, καὶ ὑπὲρ ἀπάντων παραπλήσια ἔς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς πατρώους προφερόμενα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ ἐκπλήξει ὠφέλιμα νομίζοντες ἐπιβοῶνται. καὶ ὁ μὲν οὐχ ἰκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα νομίσας παρηνήσθαι, ἀποχωρήσας ἤγε τὸν πεζὸν πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ παρέταξεν ὡς ἐπὶ πλείστον ἐδύνατο, ὅπως ὅτι μεγίστη τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ὠφελία ἐς τὸ θαρσεῖν γίγνοιτο· ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Μένανδρος καὶ Εὐθύδημος (οὗτοι γὰρ ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ

ἐπέβησαν) ἄραντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου, εὐθύς ἔπλεον πρὸς τὸ ζεύγμα τοῦ λιμένος καὶ τὸν παραλειφθέντα διέκπλουν, βουλόμενοι βιάσασθαι ἐς τὸ ἔξω. 70. προεξαγαγόμενοι δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶ παραπλησίαις τὸν ἀριθμὸν καὶ πρότερον, κατὰ τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν ἐφύλασσον καὶ κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα, ὅπως πανταχόθεν ἅμα προσπίπτοιεν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς ἅμα παραβοηθοί, ἦπερ καὶ αἱ νῆες κατίσχοιεν. ἦρχον δὲ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς Συρακοσίοις Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθαρχος, κέρας ἑκάτερος τοῦ παντὸς ἔχων, Πυθὴν δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μέσον. ἐπειδὴ δ' οἱ Ἀθηναῖοι προσέμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ ῥύμῃ ἐπιπλέοντες ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ, καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλήσεις· μετὰ δὲ τοῦτο πανταχόθεν σφίσι τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων ἐπιφερομένων, οὐ πρὸς τῷ ζεύγματι ἔτι μόνον ἢ ναυμαχία ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα ἐγίγνετο, καὶ ἦν καρτερὰ καὶ οἷα οὐχ ἑτέρα τῶν προτέρων. πολλὴ μὲν γὰρ ἑκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐς τὸ ἐπιπλεῖν, ὅποτε κελευσθείη, ἐγίγνετο, πολλὴ δὲ ἡ ἀντιτέχνησις τῶν κυβερνητῶν καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἀλλήλους· οἳ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον, ὅτε προσπέσοι ναῦς νηϊ, μὴ λείπεσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τῆς ἄλλης τέχνης· πᾶς τέ τις, ἐν ᾧ προσετέτακτο, αὐτὸς ἕκαστος ἠπέιγετο πρῶτος φαίνεσθαι. ξυμπεσουσῶν δὲ ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν (πλείσται γὰρ δὴ αὐταὶ ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυμάχησαν· βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφότεραι διακόσμαι γενέσθαι) αἱ μὲν ἐμβολαὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρούσεις καὶ διέκπλους ὀλίγαι ἐγίνοντο, αἱ δὲ προσβολαὶ, ὡς τύχοι ναῦς νηϊ προσπεσουῖσα ἢ διὰ τὸ φεύγειν ἢ ἄλλῃ ἐπιπλέουσα, πυκνότεραι ἦσαν. καὶ ὅσον μὲν χρόνον προσφέροιτο ναῦς,

οὐκ ἀπὸ τῶν καταστροφμάτων τοῖς ἀκοντίοις καὶ τοξεύ-
 μασι καὶ λίθοις ἀφθόνως ἐπ' αὐτὴν ἐχρῶντο· ἐπειδὴ δὲ
 προσμίξιαν, οἱ ἐπιβάται εἰς χεῖρας ἰόντες ἐπειρῶντο
 ταῖς ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. ξυνετύγχανέ τε πολ-
 λαχοῦ διὰ τὴν στενοχωρίαν τὰ μὲν ἄλλοις ἐμβεβληκέναι
 τὰ δὲ αὐτοὺς ἐμβεβληῆσθαι, δύο τε περὶ μίαν καὶ ἔστιν ἧ
 καὶ πλείους ναῦς κατ' ἀνάγκην ξυνηρτηῆσθαι, καὶ τοῖς
 κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακὴν τῶν δ' ἐπιβουλήν, μὴ καθ'
 ἐν ἑκάστον κατὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν, περιεστάναι, καὶ
 τὸν κτύπον μέγαν ἀπὸ πολλῶν [τῶν] νεῶν ξυμπιπτου-
 σῶν ἐκπληξίην τε ἅμα καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς ὧν οἱ
 κελευσταὶ φθέγγονται παρέχειν. πολλὴ γὰρ δὴ ἡ παρα-
 κέλευσις καὶ βοή ἀφ' ἑκατέρων τοῖς κελευσταῖς κατὰ τε
 τὴν τέχνην καὶ πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν ἐγίγνετο,
 τοῖς μὲν Ἀθηναίοις βιάζεσθαι τε τὸν ἔκπλοον ἐπιβοῶν-
 τες, καὶ περὶ τῆς ἐς τὴν πατρίδα σωτηρίας νῦν, εἴ ποτε
 καὶ αὖθις, προθύμως ἀντιλαβέσθαι τοῖς δὲ Συρακοσίοις,
 καὶ ξυμμάχοις, καλὸν εἶναι κωλύσαι τε αὐτοὺς διαφυγεῖν
 καὶ τὴν οἰκίαν ἐκάστους πατρίδα νικήσαντας ἐπαυξῆ-
 σαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι ἑκατέρων, εἴ τινά που
 ὀρῶεν μὴ κατ' ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνακαλοῦν-
 τες ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον ἠρώτων, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι,
 εἰ τὴν πολεμωτάτην γῆν οἰκειοτέραν ἤδη τῆς οὐ δι' ὀλί-
 γου πόνου κεκτημένης θαλάσσης ἠγούμενοι ὑποχωροῦ-
 σιν, οἱ δὲ Συρακόσιοι, εἰ οὐς σαφῶς ἴσασι προθυμουμέ-
 νους Ἀθηναίους παντὶ τρόπῳ διαφυγεῖν, τούτους αὐτοὶ
 φεύγοντας φεύγουσιν. 71. ὃ τε ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμ-
 φοτέρων ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας πολλὴν
 τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονεικῶν
 μὲν ὁ αὐτόθεν περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ, δεδιότες δὲ
 οἱ ἐπελθόντες μὴ τῶν παρόντων ἔτι χεῖρω πράξωσιν.

πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς, ὅ τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ εἰκῶς, καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς ἠναγκάζοντο ἔχειν. δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας καὶ οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοποῦντων, εἰ μὲν τινας ἰδοιέν πη τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, ἀνεθάρσησάν τε ἂν καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν, μὴ στερεῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας, ἐτρέποντο· οἱ δ' ἐπὶ τὸ ἠσσωμένον βλέψαντες ὀλοφυρμῶ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο, καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο. ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἀμίλλης, καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες, ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆγον· αἰεὶ γὰρ παρ' ὀλίγον ἢ διέφευγον ἢ ἀπώλλυντο. ἦν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, ὀλοφυρμὸς, βοή, νικῶντες, κρατούμενοι, ἄλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπασχον, πρὶν γε δὴ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας, ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς, πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῶ χρώμενοι, κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν. τότε δὲ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς ἄλλος ἄλλη, ὅσοι μὴ μετέωροι ἐάλωσαν, κατενεχθέντες ἐξέπεσον ἐς τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ πεζὸς οὐκέτι διαφόρως ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὀρμῆς οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ πάντες δυσανασχετοῦντες τὰ γινόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς παρεβόηθουν, οἱ δὲ πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους ἐς φυλακὴν, ἄλλοι δὲ καὶ οἱ πλείστοι ἤδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπη σωθήσονται διεσκόπουν. ἦν τε ἐν τῷ παραυτίκα οὐδε-

μίας δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσων ἐκπληξίς. παραπλήσια τε πεπόνθησαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ· διαφθαρεισῶν γὰρ τῶν νεῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις προσαπώλλυντο αὐταῖς καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες, καὶ τότε τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθῆσθαι, ἦν μὴ τι παράλογον γίγνηται.

72. Γενομένης δ' ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας, καὶ πολλῶν νεῶν ἀμφοτέροις καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων, οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπικρατήσαντες τὰ τε ναύγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο, καὶ ἀποπλεύσαντες πρὸς τὴν πόλιν τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὑπὸ μεγέθους τῶν παρόντων κακῶν, νεκρῶν μὲν περὶ ἢ ναυαγίων οὐδὲ ἐπενόουν αἰτῆσαι ἀναίρεσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐβουλεύοντο εὐθὺς ἀναχωρεῖν. Δημοσθένης δὲ Νικίᾳ προσελθὼν γνώμην ἐποιεῖτο πληρώσαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν βιάσασθαι, ἦν δύνωνται, ἅμα ἕω τὸν ἐκπλουν, λέγων ὅτι πλείους ἔτι αἱ λοιπαὶ εἰσι νῆες χρήσιμαί σφίσι ἢ τοῖς πολεμίοις· ἦσαν γὰρ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις περίλοιποι ὡς ἐξήκοντα, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐλάσσους ἢ πεντήκοντα. καὶ ξυγχωροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ, καὶ βουλομένων πληροῦν αὐτῶν, οἱ ναῦται οὐκ ἠθέλον ἐσβαίνειν διὰ τὸ καταπεπλήχθαι τῇ ἡσση καὶ μὴ ἂν ἔτι οἴεσθαι κρατῆσαι. καὶ οἱ μὲν ὡς κατὰ γῆν ἀναχωρήσοντες ἤδη ξύμπαντες τὴν γνώμην εἶχον. 73. Ἐρμοκράτης δὲ ὁ Συρακόσιος ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν, καὶ νομίσας δεινὸν εἶναι εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ὑποχωρήσασα καὶ καθεζομένη ποι τῆς Σικελίας βουλήσεται αὐθις σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἐσηγεῖται ἐλθὼν τοῖς ἐν τέλει οὔσιν ὡς οὐ χρεῶν ἀποχωρῆσαι τῆς νυκτὸς αὐτοὺς περιδεῖν, λέγων ταῦτα ἂ καὶ αὐτῷ ἐδόκει, ἀλλὰ ἐξελθόντας ἤδη πάντας Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τὰς τε ὁδοὺς

ἀποικοδομηῆσαι καὶ τὰ στενόπορα τῶν χωρίων διαλαβόν-
 τας φυλάσσειν. οἱ δὲ ξυνεγίγνωσκον μὲν καὶ αὐτοὶ οὐχ
 ἦσσαν ταῦτα ἐκείνου, καὶ ἐδόκει ποιητέα εἶναι, τοὺς δὲ
 ἀνθρώπους ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης
 ἀναπεπαυμένους, καὶ ἅμα ἐορτῆς οὐσῆς (ἔτυχε γὰρ αὐ-
 τοῖς Ἡρακλεῖ ταύτην τὴν ἡμέραν θυσία οὔσα), οὐ δοκεῖν
 ἂν ῥαδίως ἐθελῆσαι ὑπακούσαι· ὑπὸ γὰρ τοῦ περιχαροῦς
 τῆς νίκης πρὸς πόσιν τετράφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ
 ἐορτῇ, καὶ πάντα μᾶλλον ἐλπίζειν ἂν σφῶν πείθεσθαι
 αὐτοὺς ἢ ὄπλα λαβόντας ἐν τῷ παρόντι ἐξελθεῖν. ὡς δὲ
 τοῖς ἄρχουσι ταῦτα λογιζομένοις ἐφαίμετο ἄπορα καὶ
 οὐκέτι ἔπειθεν αὐτοὺς ὁ Ἐρμοκράτης, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις
 τάδε μηχανᾶται, δεδιὼς μὴ οἱ Ἀθηναῖοι καθ' ἡσυχίαν
 προφθάσωσιν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ χαλεπώτατα
 τῶν χωρίων. πέμπει τῶν ἐταίρων τινὰς τῶν ἑαυτοῦ μετὰ
 ἱππέων πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ἠνίκα ξυν-
 εσκόταζεν· οἱ προσελάσαντες ἐξ ὅσου τις ἔμελλεν ἀκού-
 σεσθαι, καὶ ἀνακαλεσάμενοί τινας ὡς ὄντες τῶν Ἀθη-
 ναίων ἐπιτήδειοι (ἦσαν γὰρ τινες τῷ Νικίᾳ διάγγελοι
 τῶν ἔνδοθεν), ἐκέλευον φράζειν Νικίᾳ μὴ ἀπάγειν τῆς
 νυκτὸς τὸ στράτευμα ὡς Συρακοσίων τὰς ὁδοὺς φυλασ-
 σόντων, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τῆς ἡμέρας παρασκευασά-
 μενον ἀποχωρεῖν. καὶ οἱ μὲν εἰπόντες ἀπήλθον, καὶ οἱ
 ἀκούσαντες διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων·
 74. οἱ δὲ πρὸς τὸ ἄγγελμα ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαν-
 τες οὐκ ἀπάτην εἶναι. καὶ ἐπειδὴ καὶ ὡς οὐκ εὐθὺς ὤρ-
 μησαν, ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν περιμεί-
 ναι, ὅπως ξυσκευάσαιντο ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν οἱ στρα-
 τιῶται ὅτι χρησιμώτατα, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κατα-
 λιπεῖν, ἀναλαβόντας δὲ αὐτὰ ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς δίαι-
 ταν ὑπῆρχεν ἐπιτήδεια ἀφορμᾶσθαι. Συρακόσιοι δὲ καὶ

Γύλιππος τῷ μὲν πεζῷ προεξελθόντες τὰς τε ὁδοὺς τὰς κατὰ τὴν χώραν, ἧ εἰκὸς ἦν τοὺς Ἀθηναίους ἰέναι, ἀπεφράγγυσαν, καὶ τῶν ρεῖθρων καὶ ποταμῶν τὰς διαβάσεις ἐφύλασσον, καὶ ἐς ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύματος, ὡς κωλύσοντες, ἧ ἐδόκει, ἐτάσσοντο· ταῖς δὲ ναυσὶ προσπλεύσαντες τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφείλκον, ἐνέπρησαν δέ τινας ὀλίγας, ὥσπερ διενόηθησαν αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, τὰς δ' ἄλλας καθ' ἡσυχίαν, οὐδενὸς κωλύοντος, ὡς ἐκάστην ποι ἐκπεπτωκυῖαν ἀναδησάμενοι ἐκόμιζον ἐς τὴν πόλιν.

75. Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐδόκει τῷ Νικία καὶ Δημοσθένει ἰκανῶς παρεσκευάσθαι, καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ στρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγένετο. δεινὸν οὖν ἦν οὐ καθ' ἓν μόνον τῶν πραγμάτων, ὅτι τὰς τε ναῦς ἀπολωλεκότες πάσας ἀνεχώρουν, καὶ ἀντὶ μεγάλης ἐλπίδος καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε τῇ τε ὄψει ἐκάστῳ ἀλγεινὰ καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθεσθαι. τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὁπότε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο· καὶ οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματῖαι τε καὶ ἀσθενεῖς πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν καὶ τῶν ἀπολωλότων ἀθλιώτεροι. πρὸς γὰρ ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν τραπόμενοι ἐς ἀπορίαν καθίστασαν, ἄγειν τε σφᾶς ἀξιοῦντες, καὶ ἕνα ἕκαστον ἐπιβοώμενοι, εἴ τινὰ πού τις ἴδοι ἢ ἐταίρων ἢ οἰκείων, τῶν τε ξυσκῆνων ἤδη ἀπιόντων ἐκκρεμαννύμενοι, καὶ ἐπακολουθοῦντες ἐς ὅσον δύναιντο, εἴ τῳ δὲ προλείποι ἢ ῥώμῃ καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ ὀλίγων ἐπιθειασμῶν καὶ οἰμωγῆς ἀπολειπόμενοι, ὥστε δάκρυσι πᾶν τὸ στράτευμα πλησθέν καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ μὴ ῥαδίως ἀφορμᾶσθαι, καίπερ

ἐκ πολεμίας τε, καὶ μείζω ἢ κατὰ δάκρυα τὰ μὲν πεπονθότας ἤδη, τὰ δὲ περὶ τῶν ἐν ἀφανεί δεδιότας μὴ πάθωσιν. κατήφειά τέ τις ἅμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλή ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ πόλει ἐκπεπολιορρημένη ἐφέκεσαν ὑποφευγούσῃ, καὶ ταύτῃ οὐ σμικρᾶ· μυριάδες γὰρ τοῦ ξύμπαντος ὄχλου οὐκ ἐλάσσους τεσσάρων ἅμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἳ τε ἄλλοι πάντες ἔφερον ὃ τί τις ἐδύνατο ἕκαστος χρήσιμον, καὶ οἳ ὀπλίται καὶ οἳ ἱππῆς παρὰ τὸ εἰωθὸς αὐτοῖ τὰ σφέτερα αὐτῶν σιτία ὑπὸ τοῖς ὄπλοις, οἳ μὲν ἀπορία ἀκολουθῶν, οἳ δὲ ἀπιστία· ἀπηυτομολήκεσαν γὰρ πάλαι τε, καὶ οἳ πλείστοι παραχρήμα. ἔφερον δὲ οὐδὲ ταῦτα ἱκανά· σίτος γὰρ οὐκέτι ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. καὶ μὴν ἡ ἄλλη αἰκία καὶ ἡ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, ἔχουσά τινα ὅμως, τὸ μετὰ πολλῶν, κούφισιν, οὐδ' ὡς ῥαδία ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἴας λαμπρότητος καὶ ἀυχήματος τοῦ πρώτου ἐς οἴαν τελευτήν καὶ ταπεινότητα ἀφίκτο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον τοῦτο Ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, οἷς, ἀντὶ μὲν τοῦ ἄλλους δουλωσομένους ἤκειν, αὐτοὺς τοῦτο μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπιέναι, ἀντὶ δ' εὐχῆς τε καὶ παιάνων, μεθ' ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπιφημίσμασιν ἀφορμᾶσθαι, πεζούς τε ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένους καὶ ὀπλιτικῷ προσέχοντας μᾶλλον ἢ ναυτικῷ. ὅμως δὲ ὑπὸ μεγέθους τοῦ ἐπικρεμαμένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα αὐτοῖς οἰστὰ ἐφαίνετο.

76. Ὅρων δὲ ὁ Νικίας τὸ στρατεύμα ἀθυμοῦν καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὄν, ἐπιπαριῶν ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐθάρσυνέ τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῆ τε χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἐκάστοις, καθ' οὓς γίγνοιτο, ὑπὸ προθυμίας, καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλείστον γεγωνίσκων ὠφελεῖν.

“ 77. Ἐπι καὶ ἐκ τῶν παρόντων, ὧ Ἀθηναῖοι καὶ ξύμ-
 “ μαχοι, ἐλπίδα χρῆ ἔχειν· ἤδη τινὲς καὶ ἐκ δεινοτέρων ἢ
 “ τοιῶνδε ἐσώθησαν· μηδὲ καταμέμψασθαι ὑμᾶς ἄγαν
 “ αὐτοὺς μήτε ταῖς ξυμφοραῖς μήτε ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν
 “ νῦν κακοπαθείαις. καγὼ τοι, οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε ῥώμη
 “ προφέρων (ἀλλ’ ὀράτε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς νόσου)
 “ οὔτ’ εὐτυχία δοκῶν που ὕστερός του εἶναι κατὰ τὸν
 “ ἴδιον βίον καὶ ἐς τᾶλλα, νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς
 “ φαυλοτάτοις αἰωροῦμαι· καίτοι πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς
 “ νόμιμα δεδιήτημαι, πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δίκαια καὶ
 “ ἀνεπίφθονα. ἀνθ’ ὧν ἡ μὲν ἐλπίς ὅμως θρασεῖα τοῦ
 “ μέλλοντος, αἱ δὲ ξυμφοραὶ οὐ κατ’ ἀξίαν δὴ φοβοῦ-
 “ σιν. τάχα δ’ ἂν καὶ λωφήσειαν· ἱκανὰ γὰρ τοῖς τε
 “ πολεμίοις εὐτύχηται, καὶ εἴ τῳ θεῶν ἐπίφθονοι ἐστρα-
 “ τεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη τετιμωρήμεθα. ἦλθον γάρ
 “ που καὶ ἄλλοι τινὲς ἤδη ἐφ’ ἐτέρους, καὶ ἀνθρώπεια
 “ δράσαντες ἀνεκτὰ ἔπαθον. καὶ ἡμᾶς εἰκὸς νῦν τά τε
 “ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλπίζειν ἡπιώτερα ἔξειν· οἴκτου γὰρ ἀπ’
 “ αὐτῶν ἀξιώτεροι ἤδη ἐσμὲν ἢ φθόνου· καὶ ὀρῶντες
 “ ὑμᾶς αὐτοὺς, οἷοι ὀπλίται ἅμα καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι
 “ χωρεῖτε, μὴ καταπέπληχθε ἄγαν, λογίζεσθε δὲ ὅτι αὐ-
 “ τοί τε πόλις εὐθύς ἐστε, ὅποι ἂν καθέζησθε, καὶ ἄλλη
 “ οὐδεμία ὑμᾶς τῶν ἐν Σικελίᾳ οὔτ’ ἂν ἐπιόντας δέξαιτο
 “ ῥαδίως οὔτ’ ἂν ἰδρυθέντας που ἐξαναστήσειεν. τὴν δὲ
 “ πορείαν, ὥστ’ ἀσφαλῆ καὶ εὐτακτον εἶναι, αὐτοὶ φυ-
 “ λάξατε, μὴ ἄλλο τι ἡγησάμενος ἕκαστος ἢ ἐν ᾧ ὄν
 “ ἀναγκασθῆ χωρίῳ μάχεσθαι, τοῦτο καὶ πατρίδα καὶ
 “ τεῖχος κρατήσας ἔξειν. σπουδῆ δὲ ὁμοίως καὶ νύκτα
 “ καὶ ἡμέραν ἔσται τῆς ὁδοῦ· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια βραχεία
 “ ἔχομεν, καὶ ἦν ἀντιλαβώμεθά του φιλίου χωρίου τῶν
 “ Σικελῶν (οὔτοι γὰρ ἡμῖν διὰ τὸ Συρακοσίων δέος ἔτι

“ βέβαιοι εἰσιν), ἤδη νομίζετε ἐν τῷ ἐχυρῷ εἶναι. προ-
 “ πέπεμπται δ' ὡς αὐτοὺς, καὶ ἀπαντᾶν εἰρημένον καὶ
 “ σιτία ἄλλα κομίζειν. τὸ δὲ ξύμπαν, γνῶτε, ὧ ἄνδρες
 “ στρατιῶται, ἀναγκαῖόν τε ὄν ὑμῖν ἀνδράσι ἀγαθοῖς
 “ γίγνεσθαι, ὡς μὴ ὄντος χωρίου ἐγγὺς ὅποι ἂν μαλα-
 “ κισθέντες σωθείητε, καὶ ἦν νῦν διαφύγητε τοὺς πολε-
 “ μίους, οἳ τε ἄλλοι τευξόμενοι ὧν ἐπιθυμεῖτέ που ἐπ-
 “ ιδεῖν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πό-
 “ λεως, καίπερ πεπτωκυῖαν, ἐπανορθώσοντες· ἄνδρες
 “ γὰρ πόλις, καὶ οὐ τείχη οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί.”

78. Ὁ μὲν Νικίας τοιαύδε παρακελευόμενος ἅμα ἐπήγει
 τὸ στράτευμα, καὶ εἰ πῆ ὀρώη διεσπασμένον καὶ μὴ ἐν
 τάξει χωροῦν, ξυνάγων καὶ καθιστὰς, καὶ ὁ Δημοσθένης
 οὐδὲν ἦσσον τοῖς καθ' ἑαυτὸν τοιαυτὰ τε καὶ παραπλή-
 σια λέγων. τὸ δὲ ἐχώρει ἐν πλαισίῳ τεταγμένον, πρῶ-
 τον μὲν ἠγούμενον τὸ Νικίου, ἐφεπόμενον δὲ τὸ Δημο-
 σθένους· τοὺς δὲ σκευοφόρους καὶ τὸν πλείστον ὄχλον
 ἐντὸς εἶχον οἱ ὀπλίται. καὶ ἐπειδὴ τε ἐγένοντο ἐπὶ τῇ
 διαβάσει τοῦ Ἀνάπου ποταμοῦ, εὗρον ἐπ' αὐτῷ παρατε-
 ταγμένους τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων, καὶ τρεψά-
 μενοι αὐτοὺς καὶ κρατήσαντες τοῦ πόρου ἐχώρουν ἐς τὸ
 πρόσθεν· οἱ δὲ Συρακόσιοι παριππεύοντές τε προσ-
 ἔκειντο, καὶ ἐσακοντίζοντες οἱ ψιλοί. καὶ ταύτη μὲν τῇ
 ἡμέρᾳ προελθόντες σταδίους ὡς τεσσαράκοντα, ἠυλί-
 σαντο πρὸς λόφῳ τινὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραία πρῶ
 ἐπορεύοντο, καὶ προῆλθον ὡς εἴκοσι στάδιους, καὶ κατέ-
 βησαν ἐς χωρίον ἀπεδόν τι, καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύ-
 σαντο, βουλόμενοι ἔκ τε τῶν οἰκιῶν λαβεῖν τι ἐδώδιμον
 (ὠκεῖτο γὰρ ὁ χώρος) καὶ ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν φέ-
 ρεσθαι αὐτόθεν· ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια,
 ἧ ἔμελλον ἰέναι, οὐκ ἄφθονον ἦν. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν

τούτω προελθόντες τὴν δίοδον τὴν ἐν τῷ πρόσθεν ἀπει-
 τείχιζον· ἦν δὲ λόφος καρτερός καὶ ἐκατέρωθεν αὐτοῦ
 χαράδρα κρημνώδης, ἐκαλεῖτο δὲ Ἀκραῖον λέπας. τῇ δ'
 ὑστεραία οἱ Ἀθηναῖοι προήεσαν, καὶ οἱ τῶν Συρακοσίων
 καὶ ξυμμάχων αὐτοὺς ἰππῆς καὶ ἀκοντισταὶ, ὄντες πολ-
 λοὶ ἐκάτεροι, ἐκώλουν, καὶ ἐσηκόντιζόν τε καὶ παρίπ-
 πεινον. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἐμάχοντο οἱ Ἀθηναῖοι,
 ἔπειτα ἀνεχώρησαν πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον. καὶ
 τὰ ἐπιτήδεια οὐκέτι ὁμοίως εἶχον· οὐ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν
 οἶόν τ' ἦν ὑπὸ τῶν ἰππέων. 79. πρῶ δὲ ἄραυτες ἐπο-
 ρεύοντο αὐθις, καὶ ἐβιάσαντο πρὸς τὸν λόφον ἐλθεῖν τὸν
 ἀποτετειχισμένον, καὶ εὖρον πρὸ ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀπο-
 τειχίσματος τὴν πεζὴν στρατιὰν παρατεταγμένην οὐκ
 ἐπ' ὀλίγων ἀσπίδων· στενὸν γὰρ ἦν τὸ χωρίον. καὶ
 προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐτειχομάχουν, καὶ βαλλό-
 μενοι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ λόφου ἐπάντους ὄντος (δι-
 ικνοῦντο γὰρ ῥᾶον οἱ ἄνωθεν) καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσα-
 σθαι ἀνεχώρουν πάλιν καὶ ἀνεπαύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ
 βρονταὶ τινες ἅμα γενόμεναι καὶ ὕδωρ, οἷα τοῦ ἔτους
 πρὸς μετόπωρον ἤδη ὄντος φιλεῖ γίνεσθαι· ἀφ' ὧν οἱ
 Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔτι ἠθύμουν, καὶ ἐνόμιζον ἐπὶ τῷ σφε-
 τέρῳ ὀλέθρῳ καὶ ταῦτα πάντα γίνεσθαι. ἀναπαυομέ-
 νων δὲ αὐτῶν, ὁ Γύλιππος καὶ οἱ Συρακόσιοι πέμπουσι
 μέρος τι τῆς στρατιᾶς ἀποτειχιούοντας αὐτὸν ἐκ τοῦ ὄπισθεν
 αὐτοῦς, ἣ προεληλύθεσαν· ἀντιπέμφαντες δὲ κάκεινοι
 σφῶν αὐτῶν τινὰς διεκώλυσαν. καὶ μετὰ ταῦτα πάσῃ
 τῇ στρατιᾷ ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδῖον μᾶλλον οἱ
 Ἀθηναῖοι ἠγλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραία προῦχώρουν, καὶ
 οἱ Συρακόσιοι προσέβαλλόν τε πανταχῇ αὐτοῖς κύκλῳ
 καὶ πολλοὺς κατετραυμάτιζον, καὶ εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθη-
 ναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μά-

λιστα τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες, εἴ πως κατὰ βραχὺν τρεψάμενοι πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν τοιούτῳ τρόπῳ ἀντειχον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπειτα, προελθόντες πέντε ἢ ἕξ σταδίους, ἀνεπαύοντο ἐν τῷ πεδίῳ· ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἀπ' αὐτῶν ἐς τὸ ἐαυτῶν στρατόπεδον.

80. Τῆς δὲ νυκτὸς τῷ Νικίᾳ καὶ Δημοσθένει ἐδόκει, ἐπειδὴ κακῶς σφίσι τὸ στράτευμα εἶχε τῶν ἐπιτηδείων πάντων ἀπορία ἤδη, καὶ κατατετραυματισμένοι ἦσαν πολλοὶ ἐν πολλαῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων γεγενημέναις, πυρὰ καύσαντες ὡς πλείστα ἀπάγειν τὴν στρατιάν, μηκέτι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἢ διενόηθησαν, ἀλλὰ τούναντίον ἢ οἱ Συρακόσιοι ἐτήρουν, πρὸς τὴν θάλασσαν. ἦν δὲ ἡ ξύμπασα ὁδὸς αὕτη οὐκ ἐπὶ Κατάνης τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Καμάριναν καὶ Γέλαν καὶ τὰς ταύτη πόλεις καὶ Ἑλληνίδας καὶ βαρβάρους. καύσαντες οὖν πυρὰ πολλὰ ἐχώρουν ἐν τῇ νυκτί. καὶ αὐτοῖς, οἷον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβοι καὶ δειματα ἐγγίγνεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐν νυκτί τε καὶ διὰ πολεμίας καὶ ἀπὸ πολεμίων οὐ πολὺ ἀπεχόντων ἰοῦσιν, ἐμπίπτει ταραχή· καὶ τὸ μὲν Νικίου στράτευμα, ὥσπερ ἠγείτο, ξυνέμενέ τε καὶ προὔλαβε πολλῶ, τὸ δὲ Δημοσθένους, τὸ ἡμισυ μάλιστα καὶ πλέον, ἀπεσπᾶσθη τε καὶ ἀτακτότερον ἐχώρει. ἅμα δὲ τῇ ἔφ' ἀφικνοῦνται ὁμως πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐσβάντες ἐς τὴν ὁδὸν τὴν Ἐλωρινὴν καλουμένην ἐπορεύοντο, ὅπως, ἐπειδὴ γένοιτο ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Κακυπάρει, παρὰ τὸν ποταμὸν ἴοιεν ἄνω διὰ μεσογείας· ἠλπιζον γὰρ καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτη, οὓς μετεπέμφσαντο, ἀπαντήσεσθαι. ἐπεὶ δ' ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ, εὔρον καὶ ἐνταῦθα φυλακὴν τινα τῶν Συρα-

κοσίων ἀποτειχίζουσάν τε καὶ ἀποσταυροῦσαν τὸν πόρον. καὶ βιασάμενοι αὐτὴν διέβησάν τε τὸν ποταμὸν, καὶ ἐχώρουν αὐθις πρὸς ἄλλον ποταμὸν τὸν Ἐριεόν· ταύτη γὰρ οἱ ἡγεμόνες ἐκέλευον.

81. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς ἦ τε ἡμέρα ἐγένετο καὶ ἔγνωσαν τοὺς Ἀθηναίους ἀπελληλυθότας, ἐν αἰτία τε οἱ πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον ἐκόντα ἀφείναι τοὺς Ἀθηναίους, καὶ κατὰ τάχος διώκοντες, ἦ οὐ χαλεπῶς ἠσθάνοντο κεχωρηκότας, καταλαμβάνουσι περὶ ἀρίστου ὄραν. καὶ ὡς προσέμιξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημοσθένους, ὑστέροις τε οὔσι καὶ σχολαίτερον καὶ ἀτακτότερον χωροῦσιν, ὡς τῆς νυκτὸς τότε ξυνεταράχθησαν, εὐθὺς προσπεσόντες ἐμάχοντο, καὶ οἱ ἰππῆς τῶν Συρακοσίων ἐκυκλοῦντό τε ῥᾶον αὐτοὺς δίχα δὴ ὄντας, καὶ ξυνῆγον ἐς ταυτό. τὸ δὲ Νικίου στράτευμα ἀπέειχεν ἐν τῷ πρόσθεν πεντήκοντα σταδίου· θᾶσσόν τε γὰρ ὁ Νικίας ἦγε, νομίζων οὐ τὸ ὑπομένειν ἐν τῷ τοιούτῳ ἐκόντας εἶναι καὶ μάχεσθαι σωτηρίαν, ἀλλὰ τὸ ὡς τάχιστα ὑποχωρεῖν, τοσαῦτα μαχομένους ὅσα ἀναγκάζονται. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐτύγχανέ τε τὰ πλείω ἐν πόνῳ ξυνεχεστέρω ὢν διὰ τὸ ὑστέρω ἀναχωροῦντι αὐτῷ πρώτῳ ἐπικεῖσθαι τοὺς πολεμίους, καὶ τότε γνοὺς τοὺς Συρακοσίους διώκοντας οὐ προὔχῳρει μᾶλλον ἢ ἐς μάχην ξυνετάσσετο, ἕως ἐνδιατρίβων κυκλοῦταί τε ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐν πολλῷ θορύβῳ αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Ἀθηναῖοι ἦσαν· ἀνειληθέντες γὰρ ἔς τι χωρίον, ᾧ κύκλῳ μὲν τειχίον περιῆν, ὁδὸς δὲ ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν, ἐλάας δὲ οὐκ ὀλίγας εἶχεν, ἐβάλλοντο περισταδόν. τοιαύταις δὲ προσβολαῖς καὶ οὐ ξυσταδὸν μάχαις οἱ Συρακόσιοι εἰκότως ἐχρῶντο· τὸ γὰρ ἀποκινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους ἀπονενοημένους οὐ πρὸς ἐκείνων μᾶλλον ἦν ἔτι ἢ πρὸς τῶν

Ἀθηναίων, καὶ ἅμα φειδῶ τέ τις ἐγίγνετο ἐπ' εὐπραγία ἤδη σαφεί μὴ προαναλωθῆναί τω, καὶ ἐνόμιζον καὶ ὡς ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ καταδαμασάμενοι λήψεσθαι αὐτούς. 82. ἐπειδὴ γοῦν δι' ἡμέρας βάλλοντες πανταχόθεν τοὺς Ἀθηναίους καὶ ξυμμάχους ἐώρων ἤδη τεταλαιπωρημένους τοῖς τε τραύμασι καὶ τῇ ἄλλῃ κακώσει, κήρυγμα ποιοῦνται Γύλιππος καὶ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, πρῶτον μὲν τῶν νησιωτῶν εἴ τις βούλεται ἐπ' ἐλευθερία ὡς σφᾶς ἀπιέναι· καὶ ἀπεχώρησάν τινες πόλεις οὐ πολλαί. ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μετὰ Δημοσθένους ὁμολογία γίγνεται, ὥστε ὅπλα τε παραδοῦναι καὶ μὴ ἀποθανεῖν μηδένα μήτε βιαίως μήτε δεσμοῖς μήτε τῆς ἀναγκαιοτάτης ἐνδείᾳ διαίτης. καὶ παρέδωσαν οἱ πάντες σφᾶς αὐτοὺς ἑξακισχίλιοι, καὶ τὸ ἀργύριον, ὃ εἶχον, ἅπαν κατέθεσαν, ἐσβαλόντες ἐς ἀσπίδας ὑπτίας, καὶ ἐνέπλησαν ἀσπίδας τέσσαρας. καὶ τούτους μὲν εὐθὺς ἀπεκόμιζον ἐς τὴν πόλιν· Νικίας δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀφικνοῦνται αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν, καὶ διαβὰς πρὸς μετέωρόν τι καθίσε τὴν στρατιάν.

83. Οἱ δὲ Συρακόσιοι τῇ ὕστεραίᾳ καταλαβόντες αὐτὸν ἔλεγον ὅτι οἱ μετὰ Δημοσθένους παραδεδώκοιεν σφᾶς αὐτοὺς, κελεύοντες κάκεινον τὸ αὐτὸ δρᾶν· ὃ δ' ἀπιστῶν σπένδεται ἰππέα πέμψαι σκεψόμενον. ὡς δ' οἰχώμενος ἀπήγγειλε πάλιν παραδεδωκότας, ἐπικηρυκεύεται Γυλίππῳ καὶ Συρακοσίοις εἶναι ἐτοῖμος ὑπὲρ Ἀθηναίων ξυμβῆναι, ὅσα ἀνάλωσαν χρήματα Συρακόσιοι ἐς τὸν πόλεμον, ταῦτα ἀποδοῦναι, ὥστε τὴν μετ' αὐτοῦ στρατιάν ἀφεῖναι αὐτούς· μέχρι οὐδ' ἂν τὰ χρήματα ἀποδοθῇ, ἄνδρας δώσειν Ἀθηναίων ὁμήρους, ἕνα κατὰ τάλαντον. οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ Γύλιππος οὐ προσεδέχ-

οντο τοὺς λόγους, ἀλλὰ προσπεσόντες καὶ περιστάντες πανταχόθεν ἔβαλλον καὶ τούτους μέχρι ὀψέ. εἶχον δὲ καὶ οὗτοι πονήρως σίτου τε καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀπορία. ὅμως δὲ τῆς νυκτὸς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζου ἔμελλον πορεύεσθαι. καὶ ἀναλαμβάνουσί τε τὰ ὄπλα, καὶ οἱ Συρακόσιοι αἰσθάνονται καὶ ἐπαιώνισαν. γνόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι οὐ λανθάνουσι, κατέθεντο πάλιν, πλὴν τριακοσίων μάλιστα ἀνδρῶν· οὗτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι ἐχώρουν τῆς νυκτὸς ἢ ἐδύναντο. 84. Νικίας δὲ, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, ἤγε τὴν στρατιάν· οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προσέκειντο τὸν αὐτὸν τρόπον πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακουτίζοντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠπέιγοντο πρὸς τὸν Ἀσσίναρον ποταμὸν, ἅμα μὲν βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἰππέων τε πολλῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου, οἴομενοι ῥᾶόν τι σφίσιν ἔσεσθαι, ἣν διαβῶσι τὸν ποταμὸν, ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς τάλαιπωρίας καὶ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμίας. ὡς δὲ γίνονται ἐπ' αὐτῷ, ἐσπίπτουσι οὐδενὶ κόσμῳ ἔτι, ἀλλὰ πᾶς τέ τις διαβῆναι αὐτὸς πρῶτος βουλόμενος καὶ οἱ πολέμοι ἐπικείμενοι χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν ἐποίουν· ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις καὶ κατεπάτου, περὶ τε τοῖς δορατίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὐθὺς διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον. ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ Συρακόσιοι (ἦν δὲ κρημνῶδες) ἔβαλλον ἄνωθεν τοὺς Ἀθηναίους, πίνοντάς τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους, καὶ ἐν κοίλῳ ὄντι τῷ ποταμῷ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους. οἱ τε Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο, ἀλλ' οὐδὲν ἥσσον ἐπίνετό τε ὁμοῦ τῷ πηλῷ, ἡματωμένον, καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς. 85. τέλος δὲ νεκρῶν τε πολλῶν

ἐπ' ἀλλήλοις ἤδη κειμένων ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ διεφθαρμένου τοῦ στρατεύματος τοῦ μὲν κατὰ τὸν ποταμὸν, τοῦ δὲ, καὶ εἴ τι διαφύγοι, ὑπὸ τῶν ἰππέων, Νικίας Γυλίππου ἑαυτὸν παραδίδωσι, πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ ἢ τοῖς Συρακοσίοις· καὶ ἑαυτῷ μὲν χρῆσθαι ἐκέλευεν ἐκείνόν τε καὶ Λακεδαιμονίους ὅτι βούλονται, τοὺς δὲ ἄλλους στρατιώτας παύσασθαι φονεύοντας. καὶ ὁ Γύλιππος μετὰ τοῦτο ζῶγρεῖν ἤδη ἐκέλευεν· καὶ τοὺς τε λοιπούς, ὅσους μὴ ἀπεκρύψαντο (πολλοὶ δὲ οὗτοι ἐγένοντο), ξυνεκόμισαν ζῶντας, καὶ ἐπὶ τοὺς τριακοσίους, οἱ τὴν φυλακὴν διεξῆλθον τῆς νυκτὸς, πέμψαντες τοὺς διωζομένους ξυνέλαβον. τὸ μὲν οὖν ἀθροισθὲν τοῦ στρατεύματος ἐς τὸ κοινὸν οὐ πολὺ ἐγένετο, τὸ δὲ διακλαπὲν πολὺ, καὶ διεπλήσθη πᾶσα Σικελία αὐτῶν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως, ὥσπερ τῶν μετὰ Δημοσθένους, ληφθέντων. μέρος δὲ τι οὐκ ὀλίγον καὶ ἀπέθανεν· πλείστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ Σικελικῷ πολέμῳ τούτῳ ἐγένετο. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προσβολαῖς ταῖς κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γενομέναις οὐκ ὀλίγοι ἐτεθνήκεσαν. πολλοὶ δὲ ὅμως καὶ διέφυγον, οἱ μὲν καὶ παραυτικά, οἱ δὲ καὶ δουλεύσαντες καὶ διαδιδράσκοντες ὕστερον· τούτοις δ' ἦν ἀναχώρησις ἐς Κατάνην.

86. Ξυναθροισθέντες δὲ οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τῶν τε αἰχμαλώτων ὅσους ἐδύναντο πλείστους καὶ τὰ σκῦλα ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, ὀπόσους ἔλαβον, κατεβίβασαν ἐς τὰς λιθοτομίας, ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τὴν τήρησιν, Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθένην ἄκοντος Γυλίππου ἀπέσφαξαν. ὁ γὰρ Γύλιππος καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζεν οἱ εἶναι ἐπὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἀντιστρατήγους κομίσαι Λακεδαιμονίους. ξυνέβαινε

δὲ τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι, Δημοσθένην, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ, τὸν δὲ διὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδειότατον. τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας τῶν Λακεδαιμονίων ὁ Νικίας προὔθυμήθη, σπονδὰς πείσας τοὺς Ἀθηναίους ποιήσασθαι, ὥστε ἀφεθῆναι. ἀνθ' ὧν οἱ τε Λακεδαιμόνιοι ἦσαν αὐτῷ προσφιλεῖς, κακείνος οὐχ ἦκιστα διὰ τοῦτο πιστεύσας ἑαυτὸν τῷ Γυλίππῳ παρέδωκεν. ἀλλὰ τῶν Συρακοσίων τινὲς, ὡς ἐλέγετο, οἱ μὲν δείσαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκεκοινολόγηντο, μὴ βασανίζομενος διὰ τὸ τοιοῦτο ταραχὴν σφίσι ἐν εὐπραγίᾳ ποιήσῃ, ἄλλοι δὲ, καὶ οὐχ ἦκιστα οἱ Κορίνθιοι, μὴ χρήμασι δὴ πείσας τινὰς, ὅτι πλούσιος ἦν, ἀποδρᾶ καὶ αὐθις σφίσι νεώτερόν τι ἀπ' αὐτοῦ γένηται, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ἀπέκτειναν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοιαύτη ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων αἰτία ἐτεθήκει, ἦκιστα δὴ ἄξιός ὢν τῶν γε ἐπ' ἐμοῦ Ἑλλήνων ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι, διὰ τὴν πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν. 87. τοὺς δ' ἐν ταῖς λιθοτομίαις οἱ Συρακόσιοι χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρόνους μετεχείρισαν. ἐν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ ὄντας καὶ ὀλίγῳ πολλοὺς οἱ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ τὸ πνίγος ἔτι ἐλύπει διὰ τὸ ἀστεγαστον, καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι τούναντίον μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ τῇ μεταβολῇ ἐς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον, πάντα τε ποιοῦντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ προσέτι τῶν νεκρῶν ὁμοῦ ἐπ' ἀλλήλοις ξυννενημένων, οἱ ἕκ τε τῶν τραυμάτων καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ τοιοῦτον ἀπέθνησκον, καὶ ὅσμαι ἦσαν οὐκ ἀνεκτοὶ, καὶ λιμῷ ἅμα καὶ δίψει ἐπιέζοντο ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἐκάστῳ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου. ἄλλα τε ὅσα εἰκὸς ἐν τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας κακοπαθῆσαι, οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς.

καὶ ἡμέρας μὲν ἑβδομήκοντά τινες οὕτω διητήθησαν ἀθρόοι· ἔπειτα, πλὴν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινες Σικελιωτῶν ἢ Ἰταλιωτῶν ξυνεστράτευσαν, τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο. ἐλήφθησαν δὲ οἱ ξύμπαντες, ἀκριβεία μὲν χαλεπὸν ἐξείπειν, ὅμως δὲ οὐκ ἐλάσσους ἑπτακισχιλίων. ξυνέβη τε ἔργον τοῦτο Ἑλληνικὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι, δοκεῖν δ' ἔμοιγε καὶ ὦν ἀκοῇ Ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ τοῖς τε κρατήσασι λαμπρότατον καὶ τοῖς διαφθαρεῖσι δυστυχέστατον· κατὰ πάντα γὰρ πάντως νικηθέντες, καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, πανωλεθρία δὴ, τὸ λεγόμενον, καὶ πεζῶς καὶ νῆες καὶ οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἀπώλετο, καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ' οἴκου ἀπενόστησαν. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Σικελίαν γενόμενα.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ

Η.

ἘΣ δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἠγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν ἠπίστων καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαπεφευγῶσι καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γὰρ ἄγαν πασσυδι διεφθάρθαι· ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμηθείσι τῶν ῥητόρων τὸν ἔκπλου, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι, καὶ ὅποσοι τι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήψονται Σικελίαν. πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε, καὶ περιεστήκει ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δὴ. ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὀπλιτῶν τε πολλῶν καὶ ἰππέων καὶ ἡλικίας, οἷαν οὐχ ἑτέραν ἑώρων ὑπάρχουσαν, ἐβαρύνοντο· ἅμα δὲ ναῦς οὐχ ὀρώντες ἐν τοῖς νεωσοίοις ἱκανὰς οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ οὐδ' ὑπηρεσίας ταῖς ναυσὶν ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι σωθῆσθαι, τοὺς τε ἀπὸ τῆς Σικελίας πολεμίους εὐθὺς σφίσιν ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλευσεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ τοὺς αὐτόθεν πολεμίους τότε δὴ καὶ διπλασίως πάντα παρεσκευασμένους κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἐπικεῖσεσθαι, καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν μετ' αὐτῶν, ἀποστάντας. ὅμως δὲ, ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἐδόκει χρῆναι μὴ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικόν, ὅθεν ἂν δύνωνται, ξύλα ξυμπορισαμένους καὶ χρήματα, καὶ τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς

ἀσφάλειαν ποιείσθαι, καὶ μάλιστα τὴν Εὐβοίαν, τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι, καὶ ἀρχὴν τινα πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἐλέσθαι, οἳ τινες περὶ τῶν παρόντων, ὡς ἂν καιρὸς ἦ, προβουλεύσουσιν. πάντα τε πρὸς τὸ παραχρήμα περιδεῆς, ὅπερ φιλεῖ δῆμος ποιεῖν, ἐτοῖμοι ἦσαν εὐτακτεῖν. καὶ ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐποιοῦν ταῦτα, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

2. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας τῶν Ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν εὐθύς οἱ Ἕλληνες πάντες ἐπηρμένοι ἦσαν, οἳ μὲν μηδετέρων ὄντες ξύμμαχοι ὡς ἦν τις καὶ μὴ παρακαλῆ σφᾶς, οὐκ ἀποστατέον ἔτι τοῦ πολέμου εἶη ἀλλ' ἐθελοντὶ ἰτέον ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, νομίσαντες κὰν ἐπὶ σφᾶς ἕκαστοι ἐλθεῖν αὐτοὺς, εἰ τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ κατώρθωσαν, καὶ ἅμα [ἠγούμενοι] βραχὺν ἔσσεσθαι τὸν λοιπὸν πόλεμον, οὗ μετασχεῖν καλὸν εἶναι· οἳ δ' αὖ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι, συμπροθυμηθέντες ἐπὶ πλέον ἢ πρὶν ἀπαλλάξεσθαι διὰ τάχους πολλῆς ταλαιπωρίας. μάλιστα δὲ οἳ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι ἐτοῖμοι ἦσαν καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν ἀφίστασθαι, διὰ τὸ ὀργῶντες κρίνειν τὰ πράγματα, καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς ὡς τό γ' ἐπιὸν θέρος οἰοί τ' ἔσονται περιγενέσθαι. ἡ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων πόλις πᾶσί τε τούτοις ἐθάρσει, καὶ μάλιστα ὅτι οἳ ἐκ τῆς Σικελίας αὐτοῖς ξύμμαχοι πολλῇ δυνάμει κατ' ἀνάγκην ἤδη, τοῦ ναυτικοῦ προσγεγενημένου, ἅμα τῷ ἦρι, ὡς εἰκὸς, παρέσεσθαι ἔμελλον. πανταχόθεν τε εὐέλπιδες ὄντες ἀπροφασίστως ἄπτεσθαι διανοοῦντο τοῦ πολέμου, λογιζόμενοι καλῶς τελευτήσαντος αὐτοῦ κινδύνων τε τοιούτων ἀπηλλάχθαι ἂν τὸ λοιπὸν, οἷος καὶ ὁ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων περίεστη ἂν αὐτοὺς, εἰ τὸ Σικελικὸν προσέλαβον, καὶ καθελόντες ἐκείνους αὐτοὶ τῆς πάσης

Ἑλλάδος ἤδη ἀσφαλῶς ἠγήσασθαι. 3. εὐθὺς οὖν Ἅγις μὲν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ ὀρμηθεὶς στρατῷ τινὶ ἐκ Δεκελείας τά τε τῶν ξυμμάχων ἠργυρολόγησεν ἐς τὸ ναυτικόν, καὶ τραπόμενος ἐπὶ τοῦ Μηλιῶς κόλπου, Οἰταίων τε κατὰ τὴν παλαιὰν ἔχθραν τῆς λείας τὴν πολλὴν ἀπολαβὼν χρήματα ἐπράξατο, καὶ Ἀχαιοὺς τοὺς Φθιώτας καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ Θεσσαλῶν ὑπηκόους, μεμφομένων καὶ ἀκόντων τῶν Θεσσαλῶν, ὁμήρους τέ τινας ἠνάγκασε δοῦναι καὶ χρήματα, καὶ κατέθετο τοὺς ὁμήρους ἐς Κόρινθον, ἔς τε τὴν ξυμμαχίαν ἐπειρᾶτο προσάγειν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν πρόσταξιν ταῖς πόλεσιν ἑκατὸν νεῶν τῆς ναυπηγίας ἐποιούντο. καὶ ἑαυτοῖς μὲν καὶ Βοιωτοῖς πέντε καὶ εἴκοσιν ἑκατέροις ἔταξαν, Φωκεῦσι δὲ καὶ Λοκροῖς πεντεκαίδεκα, καὶ Κορινθίοις πεντεκαίδεκα, Ἀρκάσι δὲ καὶ Πελληνεῦσι καὶ Σικυωνίοις δέκα, Μεγαρεῦσι δὲ καὶ Τροιζηνίοις καὶ Ἐπιδανρίοις καὶ Ἐρμιονεῦσι δέκα· τά τε ἄλλα παρεσκευάζοντο ὡς εὐθὺς πρὸς τὸ ἔαρ ἐξόμενοι τοῦ πολέμου.

4. Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ διανοήθησαν, ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ τὴν τε ναυπηγίαν, ξύλα ξυμπορισάμενοι, καὶ Σούνιον τειχίσαντες, ὅπως αὐτοῖς ἀσφάλεια ταῖς σιταγωγοῖς ναυσὶν εἴη τοῦ περίπλου, καὶ τό τε ἐν τῇ Λακωνικῇ τείχισμα ἐκλιπόντες, ὃ ἐνφοδομήσαν παραπλέοντες ἐς Σικελίαν, καὶ τᾶλλα, εἴ πού τι ἐδόκει ἀχρεῖον ἀναλίσκεσθαι, ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν, μάλιστα δὲ τὰ τῶν ξυμμάχων διασκοποῦντες, ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσονται.

5. Πρασσόντων δὲ ταῦτα ἀμφοτέρων καὶ ὄντων οὐδὲν ἄλλο ἢ ὥσπερ ἀρχομένων ἐν κατασκευῇ τοῦ πολέμου, πρῶτοι Εὐβοῆς ὡς Ἅγις περὶ ἀποστάσεως τῶν

Ἰθηναίων ἐπρεσβεύσαντο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ. ὁ δὲ προσδεξάμενος τοὺς λόγους αὐτῶν μεταπέμπεται ἐκ Λακεδαιμόνος Ἀλκαμένη τὸν Σθενελαΐδου καὶ Μέλανθον ἄρχοντας ὡς ἐς τὴν Εὐβοίαν· οἱ δ' ἦλθον ἔχοντες τῶν Νεοδαμωδῶν ὡς τριακοσίους, καὶ παρεσκεύαζεν αὐτοῖς τὴν διάβασιν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Λέσβιοι ἦλθον, βουλόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀποστῆναι· καὶ ξυμπρασσόντων αὐτοῖς τῶν Βοιωτῶν, ἀναπίθεται Ἰγίς ὥστε Εὐβοίας μὲν πέρι ἐπισχεῖν, τοῖς δὲ Λεσβίοις περὶσκεύαζε τὴν ἀπόστασιν, Ἰλκαμένη τε ἄρμωστὴν διδοὺς, ὃς ἐς Εὐβοίαν πλεῖν ἔμελλε, καὶ δέκα μὲν Βοιωτοὶ ναῦς ὑπέσχοντο, δέκα δὲ Ἰγίς. καὶ ταῦτα ἄνευ τῆς Λακεδαιμονίων πόλεως ἐπράσσετο· ὁ γὰρ Ἰγίς, ὅσον χρόνον ἦν περὶ Δεκέλειαν, ἔχων τὴν μεθ' ἑαυτοῦ δύναμιν, κύριος ἦν καὶ ἀποστέλλειν εἰ ποί τινα ἐβούλετο στρατιάν, καὶ ξυναγείρειν καὶ χρήματα πρᾶσσειν. καὶ πολὺ μᾶλλον ὡς εἰπεῖν κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι ὑπήκουον ἢ τῶν ἐν τῇ πόλει Λακεδαιμονίων· δύναμιν γὰρ ἔχων εὐθὺς ἐκασταχόσε δεινὸς παρῆν. καὶ ὁ μὲν τοῖς Λεσβίοις ἔπρασσε. Χίιοι δὲ καὶ Ἐρυθραῖοι, ἀποστῆναι καὶ αὐτοὶ ἐτοιμοὶ ὄντες, πρὸς μὲν Ἰγίς οὐκ ἐτράποντο, ἐς δὲ τὴν Λακεδαιμόνα. καὶ παρὰ Τισσαφέρνους, ὃς βασιλεῖ Δαρείῳ τῷ Ἀρτοξέρξῳ στρατηγὸς ἦν τῶν κάτω, πρεσβευτῆς ἅμα μετ' αὐτῶν παρῆν· ἐπήγετο γὰρ καὶ ὁ Τισσαφέρνης τοὺς Πελοποννησίους, καὶ ὑπισχνεῖτο τροφὴν παρέξειν. ὑπὸ βασιλέως γὰρ νεωστὶ ἐτύγχανε πεπραγμένος τοὺς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς φόρους, οὓς δι' Ἰθηναίους ἀπὸ τῶν Ἰλληνίδων πόλεων οὐ δυνάμενος πρᾶσσεσθαι ἐπωφείλησεν. τοὺς τε οὖν φόρους μᾶλλον ἐνόμιζε κομιεῖσθαι κακώσας τοὺς Ἰθηναίους, καὶ ἅμα βασιλεῖ ξυμμάχους Λακεδαιμονίους ποιήσειν, καὶ Ἀμόργην τὸν Πισσοῦθιου

υἰὸν νόθον, ἀφεστῶτα περὶ Καρίαν, ὥσπερ αὐτῷ προσ-
 εταξε βασιλεὺς, ἢ ζῶντα ἄξειν ἢ ἀποκτείνειν. οἱ μὲν οὖν
 Χίῳι καὶ Τισσαφέρνῃς κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον.
 6. Καλλίγειτος δὲ ὁ Λαοφῶντος Μεγαρεὺς καὶ Τιμαγό-
 ρας ὁ Ἀθηναγόρου Κυζικηνὸς, φυγάδες τῆς ἑαυτῶν ἀμ-
 φότεροι παρὰ Φαρναβάζῳ τῷ Φαρνάκου κατοικοῦντες,
 ἀφικνοῦνται περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐς τὴν Λακεδαίμονα
 πέμψαντος Φαρναβάζου, ὅπως ναὺς κομίσειαν ἐς τὸν
 Ἑλλήσποντον, καὶ αὐτὸς, εἰ δύναιτο, ἄπερ ὁ Τισσαφέρ-
 νῃς προὔθυμειτο, τάς τε ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ πόλεις ἀπο-
 στήσειε τῶν Ἀθηναίων διὰ τοὺς φόρους, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ
 βασιλεῖ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων ποιήσειεν.
 πρᾶσσόντων δὲ ταῦτα χωρὶς ἑκατέρων, τῶν τε ἀπὸ τοῦ
 Φαρναβάζου καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Τισσαφέρνους, πολλὴ
 ἀμιλλα ἐγίγνετο τῶν ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὅπως οἱ μὲν ἐς
 τὴν Ἰωνίαν καὶ Χίον, οἱ δ' ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πρότε-
 ρον ναὺς καὶ στρατιὰν πείσουσι πέμπειν. οἱ μέντοι Λα-
 κεδαιμόνιοι τὰ τῶν Χίων καὶ Τισσαφέρνους παρὰ πολὺ
 προσεδέξαντο μᾶλλον· ξυνέπρασσε γὰρ αὐτοῖς καὶ Ἀλ-
 κивиιάδης, Ἐνδίῳ ἐφορεύοντι πατρικὸς ἐς τὰ μάλιστα ξέ-
 νος ὢν, ὅθεν καὶ τοῦνομα Λακωνικὸν ἢ οἰκία αὐτῶν κατὰ
 τὴν ξενίαν ἔσχεν· Ἐνδιος γὰρ Ἀλκιβιάδου ἐκαλεῖτο.
 ὅμως δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι πρῶτον κατάσκοπον ἐς τὴν
 Χίον πέμψαντες Φρῦνιν, ἄνδρα περιόικον, εἰ αἶ τε νῆες
 αὐτοῖς εἰσὶν ὅσας περ ἔλεγον καὶ τᾶλλα ἢ πόλις ἰκανή
 ἐστί πρὸς τὴν λεγομένην δόξαν, ἀπαγγείλαντος αὐτοῖς
 ὡς εἶη ταῦτα ἀληθῆ ἄπερ ἤκουον, τοὺς τε Χίους καὶ τοὺς
 Ἐρυθραίους εὐθὺς ξυμμάχους ἐποίησαντο, καὶ τεσσαρά-
 κοντα ναὺς ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν, ὡς ἐκεῖ οὐκ
 ἔλασσον ἢ ἐξήκοντα, ἀφ' ὧν οἱ Χίῳι ἔλεγον, ὑπαρχου-
 σῶν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον δέκα τούτων αὐτοῖς ἔμελλον

πέμψειν, καὶ Μελαγκρίδαν, ὃς αὐτοῖς ναύαρχος ἦν· ἔπειτα σεισμῷ γενομένου ἀντὶ τοῦ Μελαγκρίδου Χαλκιδία ἔπεμπον, καὶ ἀντὶ τῶν δέκα νεῶν πέντε παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Λακωνικῇ. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἐνὸς δέου εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

7. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθύς ἐπειγομένων τῶν Χίων ἀποστεῖλαι τὰς ναῦς, καὶ δεδιότων μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ πρᾶσσόμενα αἰσθῶνται (πάντες γὰρ κρύφα αὐτῶν ἐπρεσβεύοντο), ἀποπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Κόρινθον ἄνδρας Σπαρτιάτας τρεῖς, ὅπως ἀπὸ τῆς ἐτέρας θαλάσσης ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν πρὸς Ἀθήνας ὑπερευκόντες τὰς ναῦς τὸν Ἴσθμὸν κελεύσωσι πλεῖν ἐς Χίον πάσας, καὶ ἂς ὁ Ἅγισ παρεσκευάζεν ἐς τὴν Λέσβον καὶ τὰς ἄλλας. ἦσαν δὲ αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμμαχίδων νῆες αὐτόθι μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα. 8. ὁ μὲν οὖν Καλλίγειτος καὶ Τιμαγόρας ὑπὲρ τοῦ Φαρναβάζου οὐκ ἐκοινοῦντο τὸν στόλον ἐς τὴν Χίον, οὐδὲ τὰ χρήματα ἐδίδοσαν, ἃ ἦλθον ἔχοντες, ἐς τὴν ἀποστολὴν, πέντε καὶ εἰκοσι τάλαντα, ἀλλ' ὕστερον ἐφ' ἑαυτῶν διενοοῦντο ἄλλω στόλῳ πλεῖν. ὁ δὲ Ἅγισ, ἐπειδὴ ἐώρα τοὺς Λακεδαιμονίους ἐς τὴν Χίον πρῶτον ὠρμημένους, οὐδ' αὐτὸς ἄλλο τι ἐγίγνωσκεν, ἀλλὰ ξυνελθόντες ἐς Κόρινθον οἱ ξύμμαχοι ἐβουλεύοντο, καὶ ἔδοξε πρῶτον ἐς Χίον αὐτοῖς πλεῖν, ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδία, ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε ναῦς παρεσκευάζεν, ἔπειτα ἐς Λέσβον, καὶ Ἀλκαμένην ἄρχοντα, ὅνπερ καὶ Ἅγισ διανοεῖτο, τὸ τελευταῖον δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφικέσθαι· προσετέτακτο δὲ ἐς αὐτὸν ἄρχων Κλέαρχος ὁ Ῥαμφίου. διαφέρειν δὲ τὸν Ἴσθμὸν τὰς ἡμισείας τῶν νεῶν πρῶτον, καὶ εὐθύς ταύτας ἀποπλεῖν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας μάλλον τὸν

νοῦν ἔχωσιν ἢ τὰς ὕστερον ἐπιδιαφερομένας. καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτη ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐποιοῦντο, καταφρονήσαντες τῶν Ἀθηναίων ἀδυνασίαν, ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν αὐτῶν πολὺ πω ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ διεκόμισαν εὐθὺς μίαν καὶ εἴκοσι ναῦς. 9. οἱ δὲ Κορινθιοί, ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν, οὐ προεθυμήθησαν ξυμπλεῖν, πρὶν τὰ Ἴσθμια, ἃ τότε ἦν, διορτάσωσιν. Ἄγισ δὲ αὐτοῖς ἐτοῖμος ἦν, ἐκείνους μὲν μὴ λύειν δὴ τὰς Ἴσθμιάδας σπονδάς, ἑαυτοῦ δὲ τὸν στόλον ἴδιον ποιήσασθαι. οὐ ξυγχωρούντων δὲ τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ διατριβῆς ἐγγιγνομένης, οἱ Ἀθηναῖοι ἤσθοντο τὰ τῶν Χίων μᾶλλον, καὶ πέμψαντες ἓνα τῶν στρατηγῶν, Ἀριστοκράτην ἐπηγιῶντο αὐτοὺς, καὶ ἀρνούμενων τῶν Χίων τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι ξυμπέμπειν ἐκέλευον ἐς τὸ ξυμμαχικόν· οἱ δ' ἔπεμψαν ἑπτὰ. αἴτιον δ' ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν οἱ μὲν πολλοὶ τῶν Χίων οὐκ εἰδότες τὰ πρᾶσσόμενα, οἱ δὲ ὀλίγοι ξυνειδότες τό τε πλῆθος οὐ βουλόμενοί πω πολέμιον ἔχειν, πρὶν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσι, καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐκέτι προσδεχόμενοι ἤξειν, ὅτι διέτριβον.

10. Ἐν δὲ τούτῳ τὰ Ἴσθμια ἐγίγνετο, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι (ἐπηγγέλησαν γὰρ αἱ σπονδαὶ) ἐθεώρουν ἐς αὐτὰ, καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν Χίων ἐφάνη. καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, παρεσκευάζοντο εὐθὺς ὅπως μὴ λήσουσιν αὐτοὺς αἱ νῆες ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφορμηθεῖσαι. οἱ δὲ μετὰ τὴν ἐορτὴν ἀνήγοντο μιᾷ καὶ εἴκοσι ναυσὶν ἐς τὴν Χίον, ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἔχοντες. καὶ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον ἴσαις ναυσὶ προσπλεύσαντες ὑπῆγον ἐς τὸ πέλαγος. ὡς δ' ἐπὶ πολὺ οὐκ ἐπηκολούθησαν οἱ Πελοποννήσιοι ἀλλ' ἀπετράποντο, ἐπανεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς γὰρ τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς ἐν τῷ

ἀριθμῶ μετὰ σφῶν ἔχοντες οὐ πιστὰς ἐνόμιζον, ἀλλ' ὕστερον ἄλλας προσπληρώσαντες ἑπτὰ καὶ τριάκοντα παραπλέοντας αὐτοὺς καταδιώκουσιν εἰς Πειραιὸν τῆς Κορινθίας· ἔστι δὲ λιμὴν ἔρημος καὶ ἔσχατος πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἐπιδαυρίας. καὶ μίαν μὲν ναῦν ἀπολλύουσι μετέωρον οἱ Πελοποννήσιοι, τὰς δὲ ἄλλας ξυναγαγόντες ὀρμίζουσιν. καὶ προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων καὶ κατὰ θάλασσαν ταῖς ναυσὶ καὶ εἰς τὴν γῆν ἀποβάντων, θόρυβός τε ἐγένετο πολὺς καὶ ἄτακτος, καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους κατατραυματίζουσιν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἀποκτείνουσιν· καὶ αὐτῶν τινὲς ἀπέθανον. 11. διακριθέντες δὲ πρὸς μὲν τὰς πολεμίας ναῦς ἐπέταξαν ἐφορμεῖν ἱκανὰς, ταῖς δὲ λοιπαῖς εἰς τὸ νησίδιον ὀρμίζονται, ἐν ᾧ οὐ πολὺ ἀπέχοντι ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ βοήθειαν ἔπεμπον. παρήσαν γὰρ καὶ τοῖς Πελοποννησίοις τῇ ὕστεραίᾳ οἱ τε Κορίνθιοι βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι. καὶ ὀρώντες τὴν φυλακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐπίπονον οὖσαν ἠπόρουσαν, καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι τὰς ναῦς, ἔπειτα δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἀνεγκύσαι καὶ τῷ πεζῷ προσκαθημένους φυλακὴν ἔχειν, ἕως ἂν τις παρατύχη διαφυγὴ ἐπιτηδεΐα. ἔπεμψε δ' αὐτοῖς καὶ Ἄγαις, αἰσθόμενος ταῦτα, ἄνδρα Σπαρτιάτην Θέρμωνα. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη ὅτι αἱ νῆες ἀνηγμένα εἰσὶν ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ (εἴρητο γὰρ, ὅταν γένηται τοῦτο, Ἀλκαμένει ὑπὸ τῶν ἐφόρων ἰππέα πέμψαι), καὶ εὐθὺς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδεά ἄρχοντα καὶ Ἀλκιβιάδην μετ' αὐτοῦ ἐβούλοντο πέμπειν· ἔπειτα ὠρμημένων αὐτῶν τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῶ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη, καὶ ἀθυμήσαντες, ὅτι πρῶτον ἀπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπταισαν,

τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς ἑαυτῶν οὐκέτι διανοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ καὶ τινὰς προαιηγμένας μετακαλεῖν. 12. γνοὺς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης πείθει αὐθις Ἐνδιον καὶ τοὺς ἄλλους ἐφόρους μὴ ἀποκνῆσαι τὸν πλοῦν, λέγων ὅτι φθῆσονταί τε πλεύσαντες πρὶν τὴν τῶν νεῶν ξυμφορὰν Χίους αἰσθῆσθαι, καὶ αὐτὸς ὅτι ἦν προσβάλη Ἴωνια, ῥαδίως πείσει τὰς πόλεις ἀφίστασθαι, τὴν τε τῶν Ἀθηναίων λέγων ἀσθένειαν καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων προθυμίαν· πιστότερος γὰρ ἄλλων φανείσθαι. Ἐνδίῳ τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι' ἐκείνου ἀποστῆσαί τε Ἴωνίαν καὶ βασιλέα ξύμμαχον ποιῆσαι Λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἄγιδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι· ἐτύγχανε γὰρ τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διάφορος ὢν. καὶ ὁ μὲν πείσας τοὺς τε ἄλλους ἐφόρους καὶ Ἐνδιον ἀνήγετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδέως τοῦ Λακεδαιμονίου, καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο.

13. Ἄνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἀπὸ τῆς Σικελίας Πελοποννησίων ἑκκαίδεκα νῆες αἰ μετὰ Γυλίππου ξυνδιαπολεμήσασαι· καὶ περὶ τὴν Λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι καὶ κοπέισαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν, ὧν ἦρχεν Ἴπποκλῆς Μενίππου, φυλακὴν ἔχων τῶν ἀπὸ τῆς Σικελίας νεῶν, αἰ λοιπαὶ πλὴν μιᾶς διαφυγοῦσαι τοὺς Ἀθηναίους κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον.

14. Ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πλείοντες, ὅσοις τε ἐπιτύχοιεν, ξυνελάμβανον τοῦ μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι· καὶ προσβαλόντες πρῶτον Κωρῦκῳ τῆς ἠπείρου, καὶ ἀφέντες ἐνταῦθα αὐτοὺς, αὐτοὶ μὲν προξυγγεγόμενοι τῶν ξυμπρασσόντων Χίων τισὶ, καὶ κελευόντων καταπλεῖν μὴ προειπόντας ἐς τὴν πόλιν, ἀφικνοῦνται αἰφνίδιοι τοῖς Χίοις. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν καὶ

ἐκπλήξει· τοῖς δ' ὀλίγοις παρεσκευάστο ὥστε βουλήν τε τυχεῖν ξυλληγομένην, καὶ γενομένων λόγων ἀπό τε τοῦ Χαλκιδέως καὶ Ἀλκιβιάδου, ὡς ἄλλαι τε νῆες πολλαὶ προσπλέουσι, καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ Πειραιῷ νεῶν οὐ δηλωσάντων, ἀφίστανται Χῖοι καὶ αὐθις Ἐρυθραῖοι Ἀθηναίων. καὶ μετὰ ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες καὶ Κλαζομένους ἀφιστᾶσιν. διαβάντες τε οἱ Κλαζομένιοι εὐθὺς ἐς τὴν ἠπειρον τὴν Πολίχναν ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι, σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς νησίδος, ἐν ἣ οἰκοῦσι, πρὸς ἀναχώρησιν. καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες ἐν τειχισμῷ τε πάντες ἦσαν καὶ παρασκευῇ πολέμου.

15. Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ ἀγγελία τῆς Χίου ἀφικνεῖται· καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ τὸν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς ξυμμάχους οὐκ ἐθελήσειν τῆς μεγίστης πόλεως μεθεστηκυίας ἡσυχάζειν, τὰ τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐγλίχοντο μὴ ἄψεσθαι, εὐθὺς ἔλυσαν τὰς ἐπικειμένας ζημίας τῷ εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι, ὑπὸ τῆς παρούσης ἐκπλήξεως, καὶ ἐψηφίσαντο κινεῖν, καὶ ναῦς πληροῦν μὴ ὀλίγας, τῶν τε ἐν τῷ Πειραιῷ ἐφορμουσῶν τὰς μὲν ὀκτῶ ἤδη πέμπειν, αἱ ἀπολιποῦσαι τὴν φυλακὴν, τὰς μετὰ Χαλκιδέως διώξασαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι ἀνακεχωρήκεσαν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Στρομβιχίδης Διοτίμου), ἄλλας δὲ οὐ πολὺ ὕστερον βοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας τὴν ἐφόρμησιν. τὰς τε τῶν Χίων ἐπτὰ ναῦς, αἱ αὐτοῖς ξυνεπολιόρκουν τὰς ἐν τῷ Πειραιῷ, ἀπαγαγόντες τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἠλευθέρωσαν τοὺς δ' ἐλευθέρους κατέδησαν. ἑτέρας δ' ἀντιπασῶν τῶν ἀπελθουσῶν νεῶν ἐς τὴν ἐφόρμησιν τῶν Πελοποννησιῶν διὰ τάχους πληρώσαντες ἀντέπεμψαν, καὶ ἄλλας διενοοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλὴ ἦν ἡ

προθυμία, καὶ ὀλίγον ἐπράσσετο οὐδὲν ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν Χίον.

16. Ἐν δὲ τούτῳ Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτὼ ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Σάμον, καὶ προσλαβὼν Σαμίαν μίαν ἔπλευσεν ἐς Τέων καὶ ἤσυχάζειν ἠξίου αὐτούς. ἐκ δὲ τῆς Χίου ἐς τὴν Τέων καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ τριῶν καὶ εἴκοσι νεῶν ἐπέπλει, καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ὁ τῶν Κλαζομενίων καὶ Ἐρυθραίων παρήει. προαισθόμενος δὲ ὁ Στρομβιχίδης ἐξανήγετο· καὶ μετεωρισθεὶς ἐν τῷ πελάγει, ὡς ἑώρα τὰς ναῦς πολλὰς τὰς ἀπὸ τῆς Χίου, φυγὴν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς Σάμου· αἱ δὲ ἐδίωκον. τὸν δὲ πεζὸν οἱ Τηῆιοι τὸ πρῶτον οὐκ ἐσδεχόμενοι, ὡς ἔφυγον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐσηγάγοντο. καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πεζοὶ, καὶ Χαλκιδέα ἐκ τῆς διώξεως περιμένοντες· ὡς δὲ ἐχρόνιζε, καθήρουν αὐτοὶ τε τὸ τεῖχος, ὃ ἀνωκοδόμησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῆς Τηῆων πόλεως τὸ πρὸς ἠπειρον, ξυγκαθήρουν δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν βαρβάρων ἐπελθόντες οὐ πολλοὶ, ὧν ἦρχεν Ὀτάγης, ὑπαρχος Τισσαφέρνους.

17. Χαλκιδεὺς δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης, ὡς κατεδίωξαν ἐς Σάμον Στρομβιχίδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ Πελοποννήσου νεῶν τοὺς ναύτας ὀπλίσαντες ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν, ἀντιπληρώσαντες δὲ ταύτας τε ἐκ Χίου καὶ ἄλλας εἴκοσιν, ἔπλεον ἐς Μίλητον ὡς ἀποστήσουντες· ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης, ὧν ἐπιτήδειος τοῖς προεστῶσι τῶν Μιλησίων, φθάσαι τὰς ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ναῦς προσαγαγόμενος αὐτούς, καὶ τοῖς Χίοις καὶ ἑαυτῷ καὶ Χαλκιδεῖ καὶ τῷ ἀποστεύσαντι Ἐνδίῳ, ὥσπερ ὑπέσχετο, τὸ ἀγώνισμα προσθεῖναι, ὅτι πλείστας τῶν πόλεων μετὰ τῆς Χίων δυνάμεως καὶ Χαλκιδέως ἀποστήσας. λαθόντες οὖν τὸ πλείστον τοῦ πλοῦ, καὶ φθάσαντες οὐ πολὺ τὸν τε Στρομβιχίδην καὶ τὸν Θρασυκλέα, ὃς ἔτυχεν ἐκ

τῶν Ἀθηνῶν δώδεκα ναυσὶν ἄρτι παρὼν καὶ ξυνδιώκων, ἀφιστᾶσι τὴν Μίλητον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας μιᾶς δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες, ὡς αὐτοὺς οὐκ ἐδέχοντο οἱ Μιλήσιοι, ἐν Λάδῃ τῇ ἐπικειμένῃ νήσῳ ἐφόρμουν. καὶ ἡ πρὸς βασιλέα ξυμμαχία Λακεδαιμονίοις ἢ πρώτῃ, Μιλησίων εὐθύς ἀποστάντων, διὰ Τισσαφέρους καὶ Χαλκιδέως ἐγένετο ἦδε.

18. “ Ἐπὶ τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς βασιλέα καὶ Τισσαφέρην Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. ὁπόσῃν χώραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει καὶ οἱ πατέρες οἱ βασιλέως εἶχον, βασιλέως ἔστω· καὶ ἐκ τούτων τῶν πόλεων ὅποσα Ἀθηναίοις ἐφοῖτα χρήματα ἢ ἄλλο τι, κωλυόντων κοινῇ βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὅπως μήτε χρήματα λαμβάνωσιν Ἀθηναῖοι μήτε ἄλλο μηδέν. καὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους κοινῇ πολεμούντων βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι· καὶ κατάλυσιν τοῦ πολέμου πρὸς Ἀθηναίους μὴ ἐξέστω ποιεῖσθαι, ἣν μὴ ἀμφοτέροις δοκῇ, βασιλεῖ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμάχοις. ἣν δέ τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ βασιλέως, πολέμοι ἔστωσαν καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμάχοις· καὶ ἣν τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πολέμοι ἔστωσαν βασιλεῖ κατὰ ταῦτά.”

19. Ἡ μὲν ξυμμαχία αὕτη ἐγένετο. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χῖοι εὐθύς δέκα ἐτέρας πληρώσαντες ναῦς ἔπλευσαν ἐς Ἀναίαν, βουλόμενοι περὶ τε τῶν ἐν Μιλήτῳ πυθέσθαι καὶ τὰς πόλεις ἅμα ἀφιστάναι. καὶ ἐλθούσης παρὰ Χαλκιδέως ἀγγελίας αὐτοῖς ἀποπλεῖν πάλιν, καὶ ὅτι Ἀμόργης παρέσται κατὰ γῆν στρατιᾷ, ἔπλευσαν ἐς Διὸς ἱερόν· καὶ καθορῶσιν ἑκκαίδεκα ναῦς, ἃς ὕστερον ἔτι Θρασυκλέους Διομέδων ἔχων ἀπ’ Ἀθηνῶν προσ-

ἐπλει. καὶ ὡς εἶδον, ἔφευγον μιᾷ μὲν νηὶ ἐς Ἐφεσον, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τῆς Τέω. καὶ τέσσαρας μὲν κενὰς οἱ Ἀθηναῖοι λαμβάνουσι, τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν γῆν φθασάντων· αἱ δ' ἄλλαι ἐς τὴν Τηϊῶν πόλιν καταφεύγουσιν. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς Σάμου ἀπέπλευσαν· οἱ δὲ Χίῳ ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν ἀναγαγόμενοι, καὶ ὁ πεζὸς μετ' αὐτῶν, Λέβεδον ἀπέστησαν καὶ αὐθις Ἐράς. καὶ μετὰ τοῦτο ἕκαστοι ἐπ' οἴκου ἀπεκομίσθησαν, καὶ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες.

20. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αἱ ἐν τῷ Πειραιῶ εἴκοσι νῆες τῶν Πελοποννησίων, καταδιωχθεῖσαι τότε καὶ ἐφορμούμεναι ἴσῳ ἀριθμῷ ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐπέκπλου ποιησάμεναι αἰφνίδιον καὶ κρατήσασαι ναυμαχίᾳ τέσσαρας τε ναῦς λαμβάνουσι τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀποπλεύσασαι ἐς Κεγχρειὰς τὸν ἐς τὴν Χίον καὶ τὴν Ἰωνίαν πλοῦν αὐθις παρεσκευάζοντο. καὶ ναύαρχος αὐτοῖς ἐκ Λακεδαίμονος Ἀστύοχος ἐπήλθεν, ὥπερ ἐγίγνετο ἤδη πᾶσα ἡ ναυαρχία.

Ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ ἐκ τῆς Τέω πεζοῦ, καὶ Τισσαφέρηνς αὐτὸς στρατιᾷ παραγενόμενος, καὶ ἐπικαθελὼν τὸ ἐν τῇ Τέω τείχος, εἴ τι ὑπελείφθη, ἀνεχώρησεν. καὶ Διομέδων ἀπελθόντος αὐτοῦ οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναυσὶν Ἀθηναίων ἀφικόμενος, ἐσπείσατο Τηϊοῖς ὥστε δέχεσθαι καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ἐπὶ Ἐράς καὶ προσβαλὼν, ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν.

21. Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν Σάμῳ ἐπανάστασις ὑπὸ τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς μετὰ Ἀθηναίων, οἳ ἔτυχον ἐν τρισὶ ναυσὶ παρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίῳν ἐς διακοσίους μὲν τινὰς τοὺς πάντας τῶν δυνατῶν ἀπέκτεινε, τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώσαντες, καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι,

Ἀθηναίων τε σφίσι αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαί-
οις ἤδη ψηφισαμένων, τὰ λοιπὰ διώκουν τὴν πόλιν, καὶ
τοῖς γεωμόροις μετεδίδοσαν οὔτε ἄλλου οὐδενός, οὔτε ἐκ-
δοῦναι οὐδ' ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων οὐδ' ἐς ἐκείνους οὐδ-
ενὶ ἔτι τοῦ δήμου ἐξῆν.

22. Μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ αὐτοῦ θέρους οἱ Χῖοι, ὥσπερ
ἤρξαντο, οὐδὲν ἀπολείποντες προθυμίας, ἄνευ τε Πελο-
ποννησίων πλήθει παρόντες ἀποστῆσαι τὰς πόλεις, καὶ
βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκινδυνεύειν,
στρατεύονται αὐτοὶ τε τρισκαίδεκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν Λέσ-
βον, ὥσπερ εἴρητο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων δεύτερον ἐπ'
αὐτὴν ἰέναι, καὶ ἐκείθεν ἐπὶ τὸν Ἑλλάσποντον, καὶ ὁ
πεξὸς ἅμα Πελοποννησίων τε τῶν παρόντων καὶ τῶν
αὐτόθεν ξυμμάχων παρῆει ἐπὶ Κλαζομενῶν τε καὶ Κύ-
μης· ἤρχε δ' αὐτοῦ Εὐάλας Σπαρτιάτης, τῶν δὲ νεῶν
Δεινιάδας περίοικος. καὶ αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι
Μήθυμναν πρῶτον ἀφιστᾶσιν, καὶ καταλείπονται τέσ-
σαρες νῆες ἐν αὐτῇ· καὶ αὐθις αἱ λοιπαὶ Μυτιλήνην ἀφι-
στᾶσιν. 23. Ἀστύοχος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρχος
τέσσαρσι ναυσὶν, ὥσπερ ὄρμητο, πλέων ἐκ τῶν Κεγ-
χειῶν ἀφικνεῖται ἐς Χίον. καὶ τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ
ἤκοντος αἱ Ἀττικαὶ νῆες πέντε καὶ εἴκοσιν ἔπλεον ἐς
Λέσβον, ὧν ἤρχε Λέων καὶ Διομέδων· Λέων γὰρ ὕστε-
ρον δέκα ναυσὶ προσεβοήθησεν ἐκ τῶν Ἀθηναίων. ἀνα-
γαγόμενος δὲ καὶ ὁ Ἀστύοχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐς ὄψε,
καὶ προσλαβὼν Χίαν ναῦν μίαν, ἔπλει ἐς τὴν Λέσβον,
ὅπως ὠφελοίη, εἴ τι δύναιτο. καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν Πύρ-
ραν, ἐκείθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Ἐρεσσον, ἔνθα πυνθάνε-
ται ὅτι ἡ Μυτιλήνη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτοβοεῖ ἐάλω-
κεν· οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἔπλεον, ἀπροσδόκητοι
κατασχόντες ἐς τὸν λιμένα τῶν τε Χίων νεῶν ἐκράτη-

σαν, καὶ ἀποβάντες, τοὺς ἀντιστάντας μάχῃ νικήσαντες, τὴν πόλιν ἔσχον. ἂ πυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος τῶν τε Ἑρεσίων καὶ τῶν ἐκ τῆς Μηθύμνης μετ' Εὐβούλου Χίων νεῶν, αἱ τότε καταλειφθεῖσαι, καὶ ὡς ἡ Μυτιλήνη ἐάλω φεύγουσαι, περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς (μία γὰρ ἐάλω ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων), οὐκέτι ἐπὶ τὴν Μυτιλήνην ὥρμησεν, ἀλλὰ τὴν Ἑρεσσον ἀποστήσας καὶ ὀπλίσας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν ὀπλίτας πεζῇ παραπέμπει ἐπὶ τὴν Ἀντισσαν καὶ Μηθύμναν, ἄρχοντα Ἐτεόνικον προστάξας· καὶ αὐτὸς ταῖς τε μεθ' ἑαυτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ ταῖς Χίαις παρέπλει [ἐπὶ τὴν Ἀντισσαν καὶ Μηθύμναν], ἐλπίζων τοὺς Μηθυμναίους θαρσήσειν τε ἰδόντας σφᾶς καὶ ἐμμενεῖν τῇ ἀποστάσει. ὡς δὲ αὐτῷ τὰ ἐν τῇ Λέσβῳ πάντα ἠναντιούτο, ἀπέπλευσε τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν πεζὸν ἀναλαβὼν ἐς τὴν Χίον. ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλεις καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζὸς, ὃς ἐπὶ τὸν Ἑλλάσποντον ἐμέλλησεν ἰέναι. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κεγχρηῆ ξυμμαχίδων Πελοποννησίων νεῶν ἀφικνούνται αὐτοῖς ἕξ μετὰ ταῦτα ἐς τὴν Χίον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τά τε ἐν τῇ Λέσβῳ πάλιν κατεστήσαντο, καὶ πλεύσαντες ἕξ αὐτῆς, Κλαζομενίων τὴν ἐν τῇ ἠπειρῷ Πολίχναν τειχιζομένην ἐλόντες, διεκόμισαν πάλιν αὐτοὺς ἐς τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν, πλὴν τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως· οὗτοι δὲ ἐς Δαφνούντα ἀπῆλθον. καὶ αὐθις Κλαζομεναὶ προσεχώρησαν Ἀθηναίοις.

24. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ τ' ἐπὶ Μιλήτῳ Ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσὶν ἐν τῇ Λάδῃ ἐφορμοῦντες, ἀπόβασιν ποιησάμενοι ἐς Πάνορμον τῆς Μιλησίας, Χαλκιδέα τε τὸν Λακεδαιμόνιον ἄρχοντα μετ' ὀλίγων παραβοηθήσαντα ἀποκτείνουσι, καὶ τροπαῖον τρίτῃ ἡμέρᾳ ὕστερον διαπλεύσαντες ἕστησαν, ὃ οἱ Μιλήσιοι ὡς οὐ μετὰ κρά-

τους τῆς γῆς σταθὲν ἀνεῖλον. καὶ Λέων καὶ Διομέδων
 ἔχοντες τὰς ἐκ Λέσβου Ἀθηναίων ναῦς, ἕκ τε Οἰνουσ-
 σῶν τῶν πρὸ Χίου νήσων καὶ ἐκ Σιδούσσης καὶ ἐκ
 Πτελεοῦ, ἃ ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη, καὶ ἐκ τῆς
 Λέσβου ὀρμώμενοι, τὸν πρὸς τοὺς Χίους πόλεμον ἀπὸ
 τῶν νεῶν ἐποιοῦντο· εἶχον δὲ ἐπιβάτας τῶν ὀπλιτῶν ἐκ
 καταλόγου ἀναγκαστούς. καὶ ἐν τε Καρδαμύλῃ ἀπο-
 βάντες καὶ ἐν Βολίσσῳ, τοὺς προσβοηθήσαντας τῶν
 Χίων μάχῃ νικήσαντες καὶ πολλοὺς διαφθείραντες, ἀνά-
 στατα ἐποίησαν τὰ ταύτη χωρία. καὶ ἐν Φάναις αὖθις
 ἄλλῃ μάχῃ ἐνίκησαν, καὶ τρίτῃ ἐν Λευκωνίῳ. καὶ μετὰ
 τοῦτο οἱ μὲν Χῖοι ἤδη οὐκέτι ἐπεξήεσαν, οἱ δὲ τὴν χώ-
 ραν, καλῶς κατεσκευασμένην καὶ ἀπαθῆ οὔσαν ἀπὸ τῶν
 Μηδικῶν μέχρι τότε, διεπόρθησαν. Χῖοι γὰρ μόνοι μετὰ
 Λακεδαιμονίους ὧν ἐγὼ ἠσθόμην, εὐδαιμονήσαντες ἅμα
 καὶ ἐσωφρόνησαν, καὶ ὅσῳ ἐπεδίδου ἢ πόλις αὐτοῖς ἐπὶ
 τὸ μείζον, τόσῳ καὶ ἐκοσμοῦντο ἐχυρότερον. καὶ οὐδ'
 αὐτὴν τὴν ἀπόστασιν, εἰ τοῦτο δοκοῦσι παρὰ τὸ ἀσφα-
 λέστερον πρᾶξαι, πρότερον ἐτόλμησαν ποιήσασθαι ἢ
 μετὰ πολλῶν τε κάγαθῶν ξυμμάχων ἔμελλον κινδυνεύ-
 σειν, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἠσθάνοντο οὐδ' αὐτοὺς ἀντι-
 λέγοντας ἔτι μετὰ τὴν Σικελικὴν ξυμφορὰν ὡς οὐ πάννυ
 πόνηρα σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἶη· εἰ δέ τι ἐν τοῖς
 ἀνθρωπέοις τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφάλησαν, μετὰ
 πολλῶν, οἷς ταῦτα ἔδοξε, τὰ τῶν Ἀθηναίων ταχὺ ξυναν-
 αιρεθῆσεσθαι, τὴν ἀμαρτίαν ξυνέγνωσαν. εἰργομένοις
 οὖν αὐτοῖς τῆς θαλάσσης καὶ κατὰ γῆν πορθουμένοις
 ἐνεχείρησάν τινες πρὸς Ἀθηναίους ἀγαγεῖν τὴν πόλιν·
 οὓς αἰσθόμενοι οἱ ἄρχοντες αὐτοὶ μὲν ἠσύχασαν, Ἀστυ-
 οχον δὲ ἐξ Ἐρυθρῶν τὸν ναύαρχον μετὰ τεσσάρων νεῶν,
 αἱ παρῆσαν αὐτῷ, κομίσαντες, ἐσκόπουν ὅπως μετριώ-

τατα, ἢ ὁμήρων λήψει ἢ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ, καταπαύσουσι τὴν ἐπιβουλήν. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἔπρασσον.

25. Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος χίλιοι ὀπλίται Ἀθηναίων, καὶ πεντακόσιοι καὶ χίλιοι Ἀργείων (τοὺς γὰρ πεντακοσίους τῶν Ἀργείων ψιλοὺς ὄντας ὤπλισαν οἱ Ἀθηναῖοι) καὶ χίλιοι τῶν ξυμμάχων, ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα, ὧν ἦσαν καὶ ὀπιταγωγοὶ, Φρυνίχου καὶ Ὀνομακλέους καὶ Σκιρωνίδου στρατηγούντων κατέπλευσαν εἰς Σάμον, καὶ διαβάντες εἰς Μίλητον ἐστρατοπεδεύσαντο. Μιλήσιοι δὲ ἐξελθόντες αὐτοὶ τε, ὀκτακόσιοι ὀπλίται, καὶ οἱ μετὰ Χαλκιδέως ἐλθόντες Πελοποννήσιοι καὶ Τισσαφέρνους τι [ξενικὸν] ἐπικουρικὸν, καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης παρὼν καὶ ἡ ἵππος αὐτοῦ, ξυνέβαλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ξυμμάχοις. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρα προεξάξαντες καὶ καταφρονήσαντες, ὡς ἐπὶ Ἰωνάς τε καὶ οὐ δεξομένους ἀτακτότερον χωροῦντες, νικῶνται ὑπὸ τῶν Μιλησίων, καὶ διαφθείρονται αὐτῶν ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων ἀνδρῶν. Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς τε Πελοποννησίους πρῶτους νικήσαντες, καὶ τοὺς βαρβάρους καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον ὡσάμενοι, τοῖς Μιλησίοις οὐ ξυμμίξαντες, ἀλλ' ὑποχωρησάντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς τῶν Ἀργείων τροπῆς εἰς τὴν πόλιν, ὡς ἐώρων τὸ ἄλλο σφῶν ἡσώμενον, πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῶν Μιλησίων κρατοῦντες ἤδη τὰ ὄπλα τίθενται. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺς Ἰωνας ἀμφοτέρων τῶν Δωριῶν κρατῆσαι. τοὺς τε γὰρ κατὰ σφῆς Πελοποννησίους οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκων, καὶ τοὺς Ἀργεῖους οἱ Μιλήσιοι. στήσαντες δὲ τροπαῖον, τὸν περιτειχισμὸν ἰσθμῶδους ὄντος τοῦ χωρίου οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο, νομίζοντες, εἰ προσαγάγοντο Μίλητον, ραδίως ἂν σφίσι καὶ τὰλλα προσχωρήσειν.

26. Ἐν τούτῳ δὲ περὶ δείλην ἤδη ὄψιαν ἀγγέλλεται αὐτοῖς τὰς ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ Σικελίας πέντε καὶ πεντήκοντα ναῦς ὅσον οὐ παρεῖναι. τῶν τε γὰρ Σικελιωτῶν, Ἐρμοκράτους τοῦ Συρακοσίου μάλιστα ἐνάγοντος ξυνεπιλαβέσθαι καὶ τῆς ὑπολοίπου Ἀθηναίων καταλύσεως, εἴκοσι νῆες Συρακοσίων ἦλθον καὶ Σελινούντια δύο, αἱ τε ἐκ Πελοποννήσου, ἃς παρεσκευάζοντο, ἐτοίμαι ἤδη οὔσαι, καὶ Θηραμένει τῷ Λακεδαιμονίῳ ξυναμφοτέραι ὡς Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι κομίσαι, κατέπλευσαν ἐς Λέρον πρῶτον, τὴν πρὸ Μιλήτου νῆσον· ἔπειτα ἐκείθεν, αἰσθόμενοι ἐπὶ Μιλήτῳ ὄντας Ἀθηναίους, ἐς τὸν Ἰασικὸν κόλπον πρότερον πλεύσαντες ἐβούλοντο εἰδέναι τὰ περὶ τῆς Μιλήτου. ἐλθόντος δὲ Ἀλκιβιάδου ἵππῳ ἐς Τειχιούσαν τῆς Μιλησίας, ἥπερ τοῦ κόλπου πλεύσαντες ἠύλισαντο, πυνθάνονται τὰ περὶ τῆς μάχης· παρῆν γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ ξυνεμάχετο τοῖς Μιλησίοις καὶ Τισσαφέρνει, καὶ αὐτοῖς παρῆνει, εἰ μὴ βούλονται τά τε ἐν Ἰωνίᾳ καὶ τὰ ξύμπαντα πράγματα διολέσαι, ὡς τάχιστα βοηθεῖν Μιλήτῳ καὶ μὴ περιδεῖν ἀποτειχισθεῖσαν. 27. καὶ οἱ μὲν ἅμα τῇ ἔφ' ἔμελλον βοηθήσειν· Φρύνιχος δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ὡς ἀπὸ τῆς Λέρου ἐπύθετο τὰ τῶν νεῶν σαφῶς, βουλομένων τῶν ξυναρχόντων ὑπομείναντας διαναυμαχεῖν, οὐκ ἔφη οὔτ' αὐτὸς ποιήσειν τοῦτο οὔτ' ἐκείνοις οὐδ' ἄλλῳ οὐδενὶ ἐς δύναμιν ἐπιτρέψειν. ὅπου γὰρ ἔξεστιν ἐν ὑστέρω, σαφῶς εἰδύτας πρὸς ὀπίστας τε ναῦς πολεμίας καὶ ὅσαις πρὸς αὐτὰς ταῖς σφετέραις, ἰκανῶς καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασαμένοις ἔσται ἀγωνίσασθαι, οὐδέποτε τῷ αἰσχυρῷ ὀνειδεῖ εἶξας ἀλόγως διακινδυνεύσειν. οὐ γὰρ αἰσχυρὸν εἶναι Ἀθηναίους ναυτικῷ μετὰ καιροῦ ὑποχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ὀτουοῦν τρόπου αἰσχυριῶν συμβῆσεσθαι ἢ ἡσ-

σηθῶσιν, καὶ τὴν πόλιν οὐ μόνον τῷ αἰσχυρῷ ἀλλὰ καὶ τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ περιπίπτειν, ἢ μόγις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς ἐνδέχασθαι μετὰ βεβαίου παρασκευῆς καθ' ἑκουσίαν, ἢ πάνυ γε ἀνάγκη, προτέρα ποι ἐπιχειρεῖν, ποῦ δὴ, μὴ βιαζομένη γε, πρὸς αὐθαιρέτους κινδύνους ἰέναι. ὡς τάχιστα δὲ ἐκέλευε τοὺς τε τραυματίας ἀναλαβόντας καὶ τὸν πεζὸν καὶ τῶν σκευῶν ὅσα ἦλθον ἔχοντες, ἃ δ' ἐκ τῆς πολεμίας εἰλήφασιν καταλιπόντας, ὅπως κοῦφαι ὦσιν αἱ νῆες, ἀποπλεῖν ἐς Σάμον, κάκειθεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναῦς τοὺς ἐπίπλους, ἣν πού καιρὸς ἦ, ποιῆσθαι. ὡς δὲ ἔπεισε, καὶ ἔδρασε ταῦτα· καὶ ἔδοξεν οὐκ ἐν τῷ αὐτίκα μᾶλλον ἢ ὕστερον, οὐκ ἐς τοῦτο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσα ἄλλα Φρύνιχος κατέστη, οὐκ ἀξύνετος εἶναι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑσπέρας εὐθὺς τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀτελεῖ τῇ νίκῃ ἀπὸ τῆς Μιλήτου ἀνέστησαν, καὶ οἱ Ἀργεῖοι κατὰ τάχος καὶ πρὸς ὄργην τῆς ξυμφορᾶς ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σάμου ἐπ' οἶκου. 28. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἅμα τῇ ἑῷ ἐκ τῆς Τειχιούσσης ἄραντες ἐπικατάγονται, καὶ μέιναντες ἡμέραν μίαν, τῇ ὕστεραία καὶ τὰς Χίας ναῦς προσλαβόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως τὸ πρῶτον ξυγκαταδιωχθείσας, ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκευῆ ἃ ἐξείλοντο ἐς Τειχιούσσαν πάλιν. καὶ ὡς ἦλθον, Τισσαφέρνης τῷ πεζῷ παρελθὼν πείθει αὐτοὺς ἐπὶ Ἰασον, ἐν ἣ Ἀμόργης πόλεμος ὦν κατεῖχε, πλεῦσαι. καὶ προσβαλόντες τῇ Ἰάσῳ αἰφνίδιοι, καὶ οὐ προσδεχομένων ἀλλ' ἢ Ἀττικὰς τὰς ναῦς εἶναι, αἰρούσιν· καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Συρακόσιοι ἐπηνέθησαν. καὶ τὸν τε Ἀμόργην ζῶντα λαβόντες, Πισσοῦθου νόθον υἱὸν, ἀφεστῶτα δὲ βασιλέως, παραδιδόασιν οἱ Πελοποννήσιοι Τισσαφέρνει ἀπαγαγεῖν, εἰ βούλεται, βασιλεῖ, ὥσπερ αὐτῷ προσέταξεν· καὶ τὴν

Ἴασον διεπόρθησαν, καὶ χρήματα πάνυ πολλὰ ἢ στρατιὰ ἔλαβεν· παλαιόπλουτον γὰρ ἦν τὸ χωρίον. τοὺς τ' ἐπικούρους τοὺς περὶ τὸν Ἀμόργην παρὰ σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες καὶ οὐκ ἀδικήσαντες ξυνέταξαν, ὅτι ἦσαν οἱ πλείστοι ἐκ Πελοποννήσου· τό τε πόλισμα Τισσαφέρνει παραδόντες καὶ τὰ ἀνδράποδα πάντα, καὶ δούλα καὶ ἐλεύθερα, ὧν καθ' ἕκαστον στατήρα Δαρεικὸν παρ' αὐτοῦ ξυνέβησαν λαβεῖν, ἔπειτα ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Μίλητον. καὶ Πεδάριτόν τε τὸν Λέοντος ἐς τὴν Χίον ἄρχοντα Λακεδαιμονίων πεμφάντων, ἀποστέλλουσι πεζῇ μέχρι Ἐρυθρῶν, ἔχοντα τὸ παρὰ Ἀμόργου ἐπικουρικόν, καὶ ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ Φίλιππον καθιστᾶσιν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

29. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπειδὴ τὴν Ἴασον κατεστήσατο ὁ Τισσαφέρνης ἐς φυλακὴν, παρήλθεν ἐς τὴν Μίλητον, καὶ μηνὸς μὲν τροφήν, ὥσπερ ὑπέστη ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ἐς δραχμὴν Ἀπτικὴν ἐκάστῳ πάσαις ταῖς ναυσὶ διέδωκεν, τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνου ἐβούλετο τριώβολον δίδοναι, ἕως ἂν βασιλέα ἐπέρηται· ἦν δὲ κελύη, ἔφη δώσειν ἐντελὴ τὴν δραχμὴν. Ἐρμοκράτους δὲ ἀντειπόντος τοῦ Συρακοσίου στρατηγοῦ (ὁ γὰρ Θηραμένης οὐ ναύαρχος ὦν, ἀλλ' Ἀστυόχῳ παραδῶναι τὰς ναῦς ξυμπλέων, μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ) ὅμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἐκάστῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὠμολογήθησαν. ἐς γὰρ πέντε ναῦς τρία τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνός· καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τούτον ἐδίδοτο.

30. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίοις, προσαφιγμένοι γὰρ ἦσαν καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε καὶ τριάκοντα καὶ στρατηγοὶ Χαρμῖνος καὶ Στρομ-

βιχίδης καὶ Εὐκτῆμων, καὶ τὰς ἀπὸ Χίου πάσας καὶ τὰς ἄλλας ξυναγαγόντες, ἐβούλοντο διακληρωσάμενοι ἐπὶ μὲν τῇ Μιλήτῳ τῷ ναυτικῷ ἐφορμεῖν, πρὸς δὲ τὴν Χίον καὶ ναυτικὸν καὶ πεζὸν πέμψαι. καὶ ἐποίησαν οὕτως. Στρομβιχίδης μὲν γὰρ καὶ Ὀνομακλῆς καὶ Εὐκτῆμων τριάκοντα ναῦς ἔχοντες, καὶ τῶν ἐς Μίλητον ἐλθόντων χιλίων ὀπλιτῶν μέρος ἀγαγόντες ἐν ναυσὶν ὀπλιταγωγοῖς, ἐπὶ Χίον λαχόντες ἔπλεον· οἱ δ' ἄλλοι ἐν Σάμῳ μένοντες τέσσαρσι καὶ ἐβδομήκοντα ναυσὶν ἐθαλασσοκράτου, καὶ ἐπίπλου τῇ Μιλήτῳ ἐποιοῦντο.

31. Ὁ δ' Ἀστύοχος, ὡς τότε ἐν τῇ Χίῳ ἔτυχε διὰ τὴν προδοσίαν τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος, τούτου μὲν ἐπέσχευ, ἐπειδὴ ἦσθετο τὰς τε μετὰ Θηραμένους ναῦς ἠκούσας καὶ τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βελτίω ὄντα, λαβὼν δὲ ναῦς τὰς τε Πελοποννησίων δέκα καὶ Χίας δέκα ἀνάγεται, καὶ προσβαλὼν Πτελεῶ καὶ οὐχ ἔλῶν παρέπλευσεν ἐπὶ Κλαζομενάς, καὶ ἐκέλευσεν αὐτῶν τοὺς τὰ Ἀθηναίων φρονούντας ἀνοικίζεσθαι ἐς τὸν Δαφνούντα καὶ προσχωρεῖν σφίσιν· ξυνεκέλευε δὲ καὶ Ταμῶς, Ἰωνίας ὑπαρχος ὢν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, ἐσβολὴν ποιησάμενος τῇ πόλει οὕση ἀτειχίστῳ, καὶ οὐ δυνάμενος ἐλεῖν, ἀπέπλευσεν ἀνέμῳ μεγάλῳ, αὐτὸς μὲν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην, αἱ δὲ ἄλλαι νῆες κατῆραν ἐς τὰς ἐπικειμένας ταῖς Κλαζομεναῖς νήσους, Μαράθουσαν καὶ Πήλην καὶ Δρύμουσαν. καὶ ὅσα ὑπεξέκειτο αὐτόθι τῶν Κλαζομενίων, ἡμέρας ἐμμείναντες διὰ τοὺς ἀνέμους ὀκτῶ, τὰ μὲν διήρπασαν καὶ ἀνάλωσαν, τὰ δὲ ἐσβαλόμενοι ἀπέπλευσαν ἐς Φώκαιαν καὶ Κύμην ὡς Ἀστύοχος. 32. ὄντος δ' αὐτοῦ ἐνταῦθα, Λεσβίων ἀφικνοῦνται πρέσβεις βουλόμενοι αὐθις ἀποστῆναι· καὶ αὐτὸν μὲν πείθουσιν,

ὡς δ' οἱ τε Κορίνθιοι καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀπρόθυμοι ἦσαν διὰ τὸ πρότερον σφάλμα, ἄρας ἔπλει ἐπὶ τῆς Χίου· καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν ὕστερον ἀφικνοῦνται ἄλλαι ἄλλοθεν ἐς τὴν Χίον. καὶ μετὰ τοῦτο Πεδάριτος, τότε παριῶν περὶ ἐκ τῆς Μιλήτου, γενόμενος ἐν Ἐρυθραῖς διαπεραιοῦται αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ ἐς Χίον· ὑπήρχον δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ὑπὸ Χαλκιδέως ὡς ἐς πεντακοσίους ξὺν ὄπλοις καταλειφθέντες. ἐπαγγελλομένων δέ τινων Λεσβίων τὴν ἀπόστασιν, προσφέρει τῷ τε Πεδαρίτῳ καὶ τοῖς Χίοις Ἀστύοχος λόγον ὡς χρὴ παραγενομένους ταῖς ναυσὶν ἀποστῆσαι τὴν Λέσβον· ἢ γὰρ ξυμμάχους πλείους σφᾶς ἔξειν, ἢ τοὺς Ἀθηναίους, ἣν τι σφάλλονται, κακώσειν. οἱ δ' οὐκ ἐσήκουν, οὐδὲ τὰς ναῦς ὁ Πεδάριτος ἔφη τῶν Χίων αὐτῷ προήσειν. 33. κάκεινος λαβὼν τὰς τε τῶν Κορινθίων πέντε καὶ ἕκτην Μεγαρίδα καὶ μίαν Ἐρμιονίδα καὶ ἄς αὐτὸς Λακωνικὰς ἦλθεν ἔχων, ἔπλει ἐπὶ τῆς Μιλήτου πρὸς τὴν ναυαρχίαν, πολλὰ ἀπειλήσας τοῖς Χίοις, ἢ μὴν μὴ ἐπιβοηθήσειν, ἣν τι δέωνται. καὶ προσβαλὼν Κωρύκῳ τῆς Ἐρυθραίας ἐνηλίσατο. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Σάμου Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν Χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφου διείργοντο καὶ καθωρμίσαντο, καὶ ἐλελήθεσαν ἀλλήλους. ἐλθούσης δὲ παρὰ Πεδαρίτου ὑπὸ νύκτα ἐπιστολῆς ὡς Ἐρυθραίων ἄνδρες αἰχμάλωτοι ἐκ Σάμου ἐπὶ προδοσίᾳ ἐς Ἐρυθρὰς ἤκουσιν ἀφειμένοι, ἀνάγεται ὁ Ἀστύοχος εὐθὺς ἐς τὰς Ἐρυθρὰς πάλιν, καὶ παρὰ τοσοῦτον ἐγένετο αὐτῷ μὴ περιπεσεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. διαπλεύσας δὲ καὶ ὁ Πεδάριτος πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀναζητήσαντες τὰ περὶ τῶν δοκούντων προδιδόναι, ὡς εὖρον ἅπαν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς Σά-

μου προφασισθὲν, ἀπολύσαντες τῆς αἰτίας ἀπέπλευσαν, ὁ μὲν ἐς τὴν Χίον, ὁ δὲ ἐς τὴν Μίλητον ἐκομίσθη, ὥσπερ διανοεῖτο.

34. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων στρατιὰ ταῖς ναυσὶν ἐκ τοῦ Κωρύκου περιπλέουσα κατ' Ἀργῖνον ἐπιτυγχάνει τρισὶ ναυσὶ τῶν Χίων μακραῖς, καὶ ὥσπερ ἰδόντες ἐπέδιωκον· καὶ χειμῶν τε μέγας ἐπιγίγνεται, καὶ αἱ μὲν τῶν Χίων μόλις καταφεύγουσιν ἐς τὸν λιμένα, αἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων αἱ μὲν μάλιστα ὀρμήσασαι τρεῖς διαφθείρονται καὶ ἐκπίπτουσι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Χίων, καὶ ἄνδρες οἱ μὲν ἀλίσκονται οἱ δ' ἀποθνήσκουσιν, αἱ δ' ἄλλαι καταφεύγουσιν ἐς τὸν ὑπὸ τῷ Μίμαντι λιμένα, Φοινικοῦντα καλούμενον. ἐντεῦθεν δ' ὕστερον ἐς τὴν Λέσβον καθορμισάμενοι παρεσκευάζοντο ἐς τὸν τειχισμόν.

35. Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος Ἴπποκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος ἐκπλεύσας δέκα μὲν Θουρίαις ναυσὶν, ὧν ἦρχε Δωριεὺς ὁ Διαγόρου τρίτος αὐτὸς, μιᾷ δὲ Λακωνικῇ, μιᾷ δὲ Συρακοσίᾳ, καταπλεῖ ἐς Κνίδον· ἡ δ' ἀφεστήκει ἤδη ὑπὸ Τισσαφέρνους. καὶ αὐτοὺς οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ, ὡς ἦσθοντο, ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισείαις τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν, ταῖς δὲ περὶ Τριόπιον οὔσαις τὰς ἀπ' Αἰγύπτου ὀλκάδας προσβαλλούσας ξυλλαμβάνειν· ἔστι δὲ τὸ Τριόπιον ἄκρα τῆς Κνιδίας προΰχουσα, Ἀπόλλωνος ἱερόν. πυθόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πλεύσαντες ἐκ τῆς Σάμου λαμβάνουσι τὰς ἐπὶ Τριοπίῳ φρουρούσας ἕξ ναῦς· οἱ δ' ἄνδρες ἀποφεύγουσιν ἐξ αὐτῶν. καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν Κνίδον καταπλεύσαντες, καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει ἀτειχίστῳ οὔσῃ, ὀλίγου εἶλον. τῇ δ' ὑστεραία αὐθις προσέβαλλον, καὶ ὡς ἄμεινον φραξαμένων αὐτῶν ὑπὸ νύκτα, καὶ ἐπεισελ-

θόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ τοῦ Τριοπίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων, οὐκέθ' ὁμοίως ἔβλαπτον, ἀπελθόντες καὶ δηῶσαντες τὴν τῶν Κνιδίων γῆν ἐς τὴν Σάμον ἀπέπλευσαν.

36. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀστυόχου ἦκοντος ἐς τὴν Μίλητον ἐπὶ τὸ ναυτικόν, οἱ Πελοποννήσιοι εὐπόρως ἔτι εἶχον ἅπαντα τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον· καὶ γὰρ μισθὸς ἐδίδοτο ἀρκούντως, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἰάσου μεγάλα χρήματα διαρπασθέντα ὑπῆν τοῖς στρατιώταις, οἳ τε Μιλήσιοι προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. πρὸς δὲ τὸν Τισσαφέρην ἐδόκουν ὅμως τοῖς Πελοποννησίοις αἰ πρώται ξυνηθῆκαι, αἰ πρὸς Χαλκιδέα γενόμεναι, ἐνδεεῖς εἶναι καὶ οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον, καὶ ἄλλας ἔτι Θηραμένους παρόντος ἐποίουν· καὶ εἰσὶν αἶδε.

37. “ Ξυνηθῆκαι Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων
 “ πρὸς βασιλέα Δαρεῖον καὶ τοὺς παῖδας τοῦ βασιλέως
 “ καὶ Τισσαφέρην, σπονδὰς εἶναι καὶ φιλίαν κατὰ τάδε.
 “ ὀπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου ἢ τοῦ
 “ πατρὸς ἦσαν ἢ τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἰέναι ἐπὶ
 “ πολέμῳ μηδὲ κακῶ μηδενὶ μήτε Λακεδαιμονίους μήτε
 “ τοὺς ξυμμάχους τοὺς Λακεδαιμονίων, μηδὲ φόρους
 “ πράσσεσθαι ἐκ τῶν πόλεων τούτων μήτε Λακεδαιμο-
 “ νίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων· μηδὲ
 “ Δαρεῖον βασιλέα, μηδὲ ὧν βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ Λακε-
 “ δαιμονίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ
 “ κακῶ μηδενί. ἦν δέ τι δέωνται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμ-
 “ μαχοι βασιλέως, ἢ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων ἢ τῶν
 “ ξυμμάχων, ὅ τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους, τοῦτο ποιῶσι
 “ καλῶς ἔχειν. τὸν δὲ πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους καὶ
 “ τοὺς ξυμμάχους κοινῇ ἀμφοτέρους πολεμεῖν· ἦν δὲ
 “ κατάλυσαι ποιῶνται, κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι.
 “ ὀπόση δ' ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ βασιλέως ἢ μετα-

“ πεμφαμένου βασιλέως, τὴν δαπάνην βασιλέα παρ-
 “ ἔχειν. ἦν δέ τις τῶν πόλεων, ὅπόσαι ξυνέθεντο βα-
 “ σιλεῖ, ἐπὶ τὴν βασιλέως ἦν χώραν, τοὺς ἄλλους κω-
 “ λύνει καὶ ἀμύνειν βασιλεῖ κατὰ τὸ δυνατόν· καὶ ἦν τις
 “ τῶν ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ, ἢ ὅσης βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ
 “ τὴν Λακεδαιμονίων ἦν ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κω-
 “ λυέτω καὶ ἀμυνέτω κατὰ τὸ δυνατόν.”

38. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας Θηραμένης μὲν, παραδοὺς Ἀστυόχῳ τὰς ναῦς, ἀποπλέων ἐν κέλητι ἀφανίζεται. οἱ δ' ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἤδη διαβεβηκότες ἐς τὴν Χίον τῇ στρατιᾷ, καὶ κρατοῦντες γῆς καὶ θαλάσσης, Δελφίνιον ἐτείχιζον, χωρίον ἄλλως τε ἐκ γῆς καρτερόν καὶ λιμένας ἔχον καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως οὐ πολὺ ἀπέχον. οἱ δὲ Χῖοι ἐν πολλαῖς ταῖς πρὶν μάχαις πεπληγμένοι, καὶ ἄλλως ἐν σφίσιν αὐτοῖς οὐ πάνυ εὖ διακείμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ Τυδέως τοῦ Ἴωνος ἤδη ὑπὸ Πεδαρίτου ἐπ' ἀπτικισμῷ τεθνεώτων, καὶ τῆς ἄλλης πόλεως κατ' ἀνάγκην ἐς ὀλίγον κατεχομένης, ὑπόπτως διακείμενοι ἀλλήλοις ἠσύχαζον, καὶ οὔτ' αὐτοὶ διὰ ταῦτα οὔτε οἱ μετὰ Πεδαρίτου ἐπίκουροι ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ἐφαίνοντο. ἐς μέντοι τὴν Μίλητον ἔπεμπον, κελεύοντες σφίσι τὸν Ἀστυόχον βοηθεῖν· ὡς δ' οὐκ ἐσήκουεν, ἐπιστέλλει περὶ αὐτοῦ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ὁ Πεδάριτος ὡς ἀδικοῦντος. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ Χίῳ ἐς τοῦτο καθεστήκει τοῖς Ἀθηναίοις· αἱ δ' ἐκ τῆς Σάμου νῆες αὐτοῖς ἐπίπλους μὲν ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ, ἐπεὶ δὲ μὴ ἀντανάγοιεν, ἀναχωροῦντες πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἠσύχαζον.

39. Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι αἱ τῷ Φαρναβάζῳ ὑπὸ Καλλιγείτου τοῦ Μεγαρέως καὶ Τιμαγόρου τοῦ Κυζικηνοῦ πρασσόντων παρασκευασθεῖσαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες ἄρασαι

ἔπλεον ἐπὶ Ἰωνίας, περὶ ἡλίου τροπᾶς· καὶ ἄρχων ἐπέπλει αὐτῶν Ἀντισθένης Σπαρτιάτης. ξυνέπεμψαν δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἔνδεκα ἄνδρας Σπαρτιατῶν ξυμβούλους Ἀστυόχῳ, ὧν εἷς ἦν Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου· καὶ εἰρητο αὐτοῖς ἐς Μίλητον ἀφικομένους τῶν τε ἄλλων ξυνεπιμελείσθαι, ἧ μέλλει ἄριστα ἔξειν, καὶ τὰς ναῦς ταύτας ἢ αὐτὰς ἢ πλείους ἢ καὶ ἐλάσσους ἐς τὸν Ἑλλάσποντον ὡς Φαρνάβαζον, ἣν δοκῆ, ἀποπέμπειν, Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ὃς ξυνέπλει, ἄρχοντα προστάξαντας, καὶ Ἀστυόχον, ἣν δοκῆ τοῖς ἔνδεκα ἀνδράσι, παύειν τῆς ναυαρχίας, Ἀντισθένην δὲ καθιστάναι· πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολὰς ὑπώπτειν αὐτόν. πλέουσαι οὖν αἱ νῆες ἀπὸ Μαλέας πελάγαι Μήλῳ προσέβαλον, καὶ περιτυχόντες ναυσὶ δέκα Ἀθηναίων τὰς τρεῖς λαμβάνουσι κενὰς καὶ κατακαίουσιν. μετὰ δὲ τοῦτο δεδιότες μὴ αἱ διαφυγοῦσαι τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς Μήλου νῆες, ὅπερ ἐγένετο, μηνύσωσι τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, πρὸς τὴν Κρήτην πλεύσαντες καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι, ἐς τὴν Καῦνον τῆς Ἀσίας κατήραν. ἐντεύθεν δὴ, ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες, ἀγγελίαν ἔπεμπον ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Μιλήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπαρακομισθῆναι.

40. Οἱ δὲ Χίοι καὶ Πεδάριτος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οὐδὲν ἦσσαν, καίπερ διαμέλλοντα, τὸν Ἀστυόχον πέμποντες ἀγγέλους ἠξίουσιν σφίσι πολιορκουμένοις βοηθῆσαι ἀπάσαις ταῖς ναυσὶ, καὶ μὴ περιδεῖν τὴν μεγίστην τῶν ἐν Ἰωνίᾳ ξυμμαχίδων πόλεων ἕκ τε θαλάσσης εἰργομένην καὶ κατὰ γῆν ληστείας πορθουμένην. οἱ γὰρ οἰκέται τοῖς Χίοις πολλοὶ ὄντες, καὶ μιᾷ γε πόλει πλὴν Λακεδαιμονίων πλείστοι γενόμενοι, καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος χαλεπωτέρως ἐν ταῖς ἀδικίαις κολαζόμενοι, ὡς ἢ

στρατιὰ τῶν Ἀθηναίων βεβαίως ἔδοξε μετὰ τείχους ἰδρῦσθαι, εὐθὺς αὐτομολία τε ἐχώρησαν οἱ πολλοὶ πρὸς αὐτοὺς, καὶ τὰ πλείστα κακὰ ἐπιστάμενοι τὴν χώραν οὗτοι ἔδρασαν. ἔφασαν οὖν χρῆναι οἱ Χίιοι, ἕως ἔτι ἐλπίς καὶ δυνατὸν κωλύσαι, τειχιζομένου τοῦ Δελφινίου καὶ ἀτελοῦς ὄντος, καὶ στρατοπέδῳ καὶ ναυσὶν ἐρύματος μείζονος προσπεριβαλλομένου, βοηθῆσαι σφίσι. ὁ δὲ Ἀστύοχος, καίπερ οὐ διανοούμενος διὰ τὴν τότε ἀπειλὴν, ὡς ἑώρα καὶ τοὺς ξυμμάχους προθύμους ὄντας, ὥρμητο ἐς τὸ βοηθεῖν. 41. ἐν τούτῳ δὲ ἐκ τῆς Καῦνου παραγίνεται ἀγγελία ὅτι αἱ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμβουλοι πάρεισιν· καὶ νομίσας πάντα ὕστερα εἶναι τὰλλα πρὸς τὸ ναῦς τε, ὅπως θαλασσοκρατοῖεν μᾶλλον, τοσαύτας ξυμπαρακομίσαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ ἦγον κατάσκοποι αὐτοῦ, ἀσφαλῶς περαιοθῆναι, εὐθὺς ἀφείς τὸ ἐς τὴν Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον. καὶ ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα ἐν τῷ παράπλῳ ἀποβὰς τὴν τε πόλιν ἀτείχιστον οὖσαν καὶ ὑπὸ σεισμοῦ, ὃς αὐτοῖς ἔτυχε μέγιστός γε δὴ ὧν μεμνήμεθα γενόμενος, ξυμπεπτωκυῖαν ἐκπορθεῖ, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὰ ὄρη πεφευγόντων, καὶ τὴν χώραν καταδρομαῖς λείαν ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων· τούτους δὲ ἀφίει. ἐκ δὲ τῆς Κῶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Κνίδον νυκτὸς ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων μὴ ἐκβιβάσαι τοὺς ναύτας, ἀλλ' ὥσπερ εἶχε πλεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς εἴκοσιν, ἃς ἔχων Χαρμῖνος, εἰς τῶν ἐκ Σάμου στρατηγῶν, ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ναῦς ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσπλεύσας, ἐφ' ἃσπερ καὶ ὁ Ἀστύοχος παρέπλει. ἐπύθοντο δὲ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ ἐκ τῆς Μιλήτου τὸν ἐπίπλου ἀντῶν, καὶ ἡ φυλακὴ τῷ Χαρμίνῳ περὶ τὴν Σύμην καὶ Χάλκην καὶ Ῥόδον καὶ περὶ τὴν Λυκίαν

ἦν· ἤδη γὰρ ἠσθάνετο καὶ ἐν τῇ Καύνῳ οὔσας αὐτάς. 42. ἐπέπλει οὖν, ὥσπερ εἶχε, πρὸς τὴν Σύμην ὁ Ἀστυνοχος, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, εἴ πως περιλάβοι που μετώρους τὰς ναῦς. καὶ αὐτῷ ὑπέτος τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ξυννέφελα ὄντα πλάνησιν τῶν νεῶν ἐν τῷ σκότει καὶ ταραχὴν παρέσχευ. καὶ ἅμα τῇ ἔφ, διεσπασμένον τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τοῦ μὲν φανεροῦ ἤδη ὄντος τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ εὐωνύμου κέρως, τοῦ δὲ ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἔτι πλανωμένου, ἐπανάγονται κατὰ τάχος ὁ Χαρμῖνος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάσσοσιν ἢ ταῖς εἴκοσι ναυσὶ, νομίσαντες, ὥσπερ ἐφύλασσον ναῦς, τὰς ἀπὸ τῆς Καύνου, ταύτας εἶναι. καὶ προσπεσόντες εὐθὺς κατέδυσάν τε τρεῖς καὶ κατετραυμάτισαν ἄλλας, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεκράτουν, μέχρι οὗ ἐπεφάνησαν αὐτοῖς παρὰ δόξαν αἰπλείους τῶν νεῶν καὶ πανταχόθεν ἀπεκλήοντο. ἔπειτα δὲ ἐς φυγὴν καταστάντες ἕξ μὲν ναῦς ἀπολλύασι, ταῖς δὲ λοιπαῖς καταφεύγουσιν ἐς τὴν Τεύτλουσσαν νῆσον, ἐντεῦθεν δὲ ἐς Ἀλικαρνασσόν. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐς Κνίδον κατάραντες, καὶ ξυμμιγισῶν τῶν ἐκ τῆς Καύνου ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν αὐτοῖς, ξυμπάσαις πλεύσαντες καὶ τροπαῖον ἐν τῇ Σύμῃ στήσαντες πάλιν ἐς τὴν Κνίδον καθωρμίσαντο· 43. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶ πάσαις, ὡς ἠσθοντο τὰ τῆς ναυμαχίας, πλεύσαντες ἐς τὴν Σύμην, καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἐν τῇ Κνίδῳ ναυτικὸν οὐχ ὀρμήσαντες, οὐδ' ἐκεῖνοι ἐπ' ἐκείνους, λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ Σύμῃ σκευὴ τῶν νεῶν, καὶ Λωρῦμοις τοῖς ἐν τῇ ἠπειρῷ προσβαλόντες, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Σάμον. ἅπασαι δ' ἤδη οὔσαι ἐν τῇ Κνίδῳ αἰ τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐπεσκευάζοντό τε, εἴ τι ἔδει, καὶ πρὸς τὸν Ἰουσαφέρην (παρεγένετο γὰρ) λόγους ἐποιούοντο οἱ ἑνδεκα ἄνδρες τῶν Λακεδαιμονίων περὶ τε τῶν

ἤδη πεπραγμένων, εἴ τι μὴ ἤρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος πολέμου, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις πολεμήσεται. μάλιστα δὲ ὁ Λίχας ἐσκόπει τὰ ποιούμενα, καὶ τὰς σπονδὰς οὐδετέρας, οὔτε τὰς Χαλκιδέως οὔτε τὰς Θηραμένους, ἔφη καλῶς ξυγκείσθαι, ἀλλὰ δεινὸν εἶναι εἰ χώρας ὅσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἤρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν· ἐνὴν γὰρ καὶ νήσους ἀπάσας πάλιν δουλεύειν καὶ Θεσσαλίαν καὶ Λοκροὺς καὶ τὰ μέχρι Βοιωτῶν, καὶ ἀντ' ἐλευθερίας ἀν Μηδικὴν ἀρχὴν τοῖς Ἑλλησι τοὺς Λακεδαιμονίους περιθεῖναι. ἐτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεσθαι, ἢ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι, οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι οὐδέν. ἀγανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρνης ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς καὶ ἀπρακτος.

44. Οἱ δ' ἐς τὴν Ῥόδον, ἐπικηρυκευομένων ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν, τὴν γνώμην εἶχον πλεῖν, ἐλπίζοντες νῆσόν τε οὐκ ἀδύνατον καὶ ναυβατῶν πλήθει καὶ πεζῶ προσάξεσθαι, καὶ ἅμα ἠγούμενοι αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι, Τισσαφέρνην μὴ αἰτοῦντες χρήματα, τρέφειν τὰς ναῦς. πλεύσαντες οὖν εὐθύς ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἐκ τῆς Κνίδου, καὶ προσβαλόντες Καμείρῳ τῆς Ῥοδίας πρώτη ναυσὶ τέσσαρσι καὶ ἐνενήκοντα, ἐξεφόβησαν μὲν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα, καὶ ἔφυγον, ἄλλως τε καὶ ἀτειχίστου οὔσης τῆς πόλεως· εἶτα ξυγκαλέσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τούτους τε καὶ τοὺς ἐκ τοῖν δυοῖν πολέοιν, Λίνδου τε καὶ Ἰηλυσοῦ, Ῥοδίους ἔπεισαν ἀποστῆναι Ἀθηναίων. καὶ προσεχώρησε Ῥόδος Πελοποννησίοις. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶν αἰσθόμενοι ἔπλευσαν μὲν βουλόμενοι φθάσαι, καὶ ἐφάνησαν πελάγιοι, ὑστερήσαντες δὲ οὐ πολλῶ τὸ μὲν πα-

ραχρήμα ἀπέπλευσαν ἐς Χάλκην, ἐντεῦθεν δ' ἐς Σάμον, ὕστερον δὲ ἐκ τῆς Χάλκης καὶ ἐκ τῆς Κῶ καὶ ἐκ τῆς Σάμου τοὺς ἐπίπλους ποιούμενοι ἐπὶ τὴν Ῥόδον ἐπολέμουν. οἱ δὲ χρήματα μὲν ἐξέλεξαν ἐς δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα οἱ Πελοποννήσιοι παρὰ τῶν Ῥοδίων, τὰ δ' ἄλλα ἠσύχαζον ἡμέρας ὀγδοήκοντα, ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς.

45. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον, πρὶν ἐς τὴν Ῥόδον αὐτοὺς ἀναστῆναι, τάδε ἐπράσσετο. Ἀλκιβιάδης μετὰ τὸν Χαλκιδέως θάνατον καὶ τὴν ἐν Μιλήτῳ μάχην τοῖς Πελοποννησίοις ὑποπτος ὢν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀφικομένης ἐπιστολῆς πρὸς Ἀστύοχον ἐκ Λακεδαίμονος ὥστ' ἀποκτεῖναι (ἦν γὰρ καὶ τῷ Ἄγιδι ἐχθρὸς καὶ ἄλλως ἄπιστος ἐφαίνετο), πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δέισας παρὰ Τισσαφέρην, ἔπειτα ἐκάκου πρὸς αὐτὸν, ὅσον ἐδύνατο μάλιστα, τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα, καὶ διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος τὴν τε μισθοφορὰν ξυνέτεμεν, ἀντὶ δραχμῆς Ἀττικῆς ὥστε τριῶβλον, καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς, δίδοσθαι, λέγειν κελεύων τὸν Τισσαφέρην πρὸς αὐτοὺς ὡς Ἀθηναῖοι, ἐκ πλείονος χρόνου ἐπιστήμονες ὄντες τοῦ ναυτικοῦ, τριῶβλον τοῖς ἑαυτῶν διδύασιν, οὐ τοσοῦτον πενία ὅσον ἵνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται, ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες, οἱ μὲν τὰ σώματα χεῖρω ἔχωσι, δαπανῶντες ἐς τοιαῦτα ἀφ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει, οἱ δὲ τὰς ναῦς ἀπολείπωσιν οὐχ' ὑπολιπόντες ἐς ὀμηρείαν τὸν προσοφειλόμενον μισθόν· καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς στρατηγούς τῶν πόλεων ἐδίδασκεν ὥστε δόντα χρήματα αὐτὸν πείσαι, ὥστε ξυγχωρῆσαι ταῦτα ἑαυτῷ, πλὴν τῶν Συρακοσίων· τούτων δὲ Ἐρμοκράτης [τε] ἠναντιοῦτο μόνος ὑπὲρ τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ. τὰς τε πόλεις δεομένας χρημάτων ἀπήλασεν, αὐτὸς ἀντιλέγων

ὑπὲρ τοῦ Τισσαφέρνους ὡς οἱ μὲν Χῖοι ἀναίσχυντοι εἶεν, πλουσιώτατοι ὄντες τῶν Ἑλλήνων, ἐπικουρία δὲ ὅμως σωζόμενοι ἀξιούσι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασιν ἄλλους ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ἐλευθερίας κινδυνεύειν· τὰς δ' ἄλλας πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἱ ἐς Ἀθηναίους πρότερον ἢ ἀποστῆναι ἀνάλουν, εἰ μὴ καὶ νῦν τοσαῦτα καὶ ἔτι πλείω ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἐθελήσουσιν ἐσφέρειν. τὸν τε Τισσαφέρην ἀπέφαινε νῦν μὲν, τοῖς ἰδίοις χρήμασι πολεμοῦντα, εἰκότως φειδόμενον, ἣν δὲ ποτε τροφή καταβῆ παρὰ βασιλέως, ἐντελῆ αὐτοῖς ἀποδώσειν τὸν μισθὸν καὶ τὰς πόλεις τὰ εἰκότα ὠφελήσειν. 46. παρήνει δὲ καὶ τῷ Τισσαφέρνει μὴ ἄγαν ἐπείγεσθαι τὸν πόλεμον διαλύσαι, μηδὲ βουλευθῆναι κομίσαντα ἢ ναῦς Φοινίσσας ἄσπερ παρεσκευάζετο, ἢ Ἑλλησι πλείοσι μισθὸν πορίζοντα, τοῖς αὐτοῖς τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης τὸ κράτος δοῦναι, ἔχειν δ' ἀμφοτέρους ἔαν δίχα τὴν ἀρχὴν, καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι ἀεὶ ἐπὶ τοὺς αὐτοῦ λυπηροὺς τοὺς ἐτέρους ἐπάγειν. γενομένης δ' ἂν καθ' ἐν τῆς ἐς γῆν καὶ θάλασσαν ἀρχῆς, ἀπορεῖν ἂν αὐτὸν οἷς τοὺς κρατοῦντας ξυγκαθαίρησει, ἣν μὴ αὐτὸς βούληται μεγάλη δαπάνη καὶ κινδύνῳ ἀναστάς ποτε διαγωνίσασθαι. εὐτελέστερα δὲ τὰ δεινὰ βραχεῖ μορίῳ τῆς δαπάνης, καὶ ἅμα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας, αὐτοὺς περὶ ἑαυτοὺς τοὺς Ἑλληνας κατατρῖψαι. ἐπιτηδειοτέρους τε ἔφη τοὺς Ἀθηναίους εἶναι κοινωνοὺς αὐτῷ τῆς ἀρχῆς· ἦσσον γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἐφίεσθαι, τὸν λόγον τε ξυμφορώτατον καὶ τὸ ἔργον ἔχοντας πολεμεῖν. τοὺς μὲν γὰρ ξυγκαταδουλοῦν ἂν σφίσι τε αὐτοῖς τὸ τῆς θαλάσσης μέρος, καὶ ἐκείνῳ, ὅσοι ἐν τῇ βασιλέως Ἑλληνας οἰκοῦσιν, τοὺς δὲ τὸναντίον ἐλευθερώσοντας ἦκειν, καὶ οὐκ εἰκὸς εἶναι Λακεδαιμονίους ἀπὸ μὲν σφῶν [τῶν Ἑλλήνων] ἐλευθεροῦν νῦν τοὺς

Ἑλληνας, ἀπὸ δ' ἐκείνων [τῶν βαρβάρων], ἣν μὴ ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι, μὴ ἐλευθερώσαι. τρίβειν οὖν ἐκέλευε πρῶτον ἀμφοτέρους, καὶ ἀποτεμόμενον ὡς μέγιστα ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἔπειτ' ἤδη τοὺς Πελοποννησίους ἀπαλλάξαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ διανοεῖτο τὸ πλεόν οὕτως ὁ Τισσαφέρνης, ὅσα γε ἀπὸ τῶν ποιουμένων ἦν εἰκάσαι. τῷ γὰρ Ἀλκιβιάδῃ διὰ ταῦτα, ὡς εὖ περὶ τούτων παραινοῦντι, προσθεὶς ἑαυτὸν ἐς πίστιν, τὴν τε τροφὴν κακῶς ἐπόριζε τοῖς Πελοποννησίοις καὶ ναυμαχεῖν οὐκ εἶα, ἀλλὰ καὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς φάσκων ἤξειν καὶ ἐκ περιόντος ἀγωνιεῖσθαι ἔφθειρε τὰ πράγματα, καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο, γενομένην καὶ πάνυ ἰσχυρὰν, τὰ τε ἄλλα καταφανέστερον ἢ ὥστε λανθάνειν οὐ προθύμως ξυνεπολέμει.

47. Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ταῦτα ἅμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει καὶ βασιλεῖ, ὧν παρ' ἐκείνοις, ἄριστα εἶναι νομίζων παρήγει, ἅμα δὲ τὴν ἑαυτοῦ κάθοδον ἐς τὴν πατρίδα ἐπιθεραπεύων, εἰδὼς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτὴν, ὅτι ἔσται ποτὲ αὐτῷ πείσαντι κατελθεῖν· πείσαι δ' ἂν ἐνόμιζε μάλιστα ἐκ τοῦ τοιούτου, εἰ Τισσαφέρνης φαίνοιτο αὐτῷ ἐπιτήδειος ὢν. ὅπερ καὶ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ἦσθοντο αὐτὸν ἰσχύοντα παρ' αὐτῷ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων στρατιῶται, τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου προσπέμψαντος λόγους ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας, ὥστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἐπ' ὀλιγαρχίᾳ βούλεται, καὶ οὐ πονηρίᾳ οὐδὲ δημοκρατίᾳ τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλοῦσῃ, κατελθὼν καὶ παρασχὼν Τισσαφέρνην φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεύειν, τὸ δὲ πλεόν καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοί τε τῶν Ἀθηναίων καὶ δυνατώτατοι ὄρμητο ἐς τὸ καταλύσαι τὴν δημοκρατίαν. 48. καὶ ἐκινήθη πρότερον ἐν τῷ στρατο-

πέδω τοῦτο, καὶ ἐς τὴν πόλιν ἐντεῦθεν ὕστερον ἦλθεν. τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ διαβάντες τινὲς ἐκ τῆς Σάμου ἐς λόγους ἦλθον, καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ Τισσαφέρην μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλέα φίλον ποιήσῃν, εἰ μὴ δημοκρατοῖντο (οὕτω γὰρ ἂν πιστεῦσαι μᾶλλον βασιλέα), πολλὰς ἐλπίδας εἶχον αὐτοῖ τε αὐτοῖς οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν τὰ πράγματα, οἷπερ καὶ ταλαιπωροῦνται μάλιστα, ἐς αὐτοὺς περιποιήσῃν καὶ τῶν πολεμίων ἐπικρατήσῃν. ἔς τε τὴν Σάμον ἐλθόντες ξυνίστασάν τε τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπιτηδείους ἐς ξυνωμοσίαν, καὶ ἐς τοὺς πολλοὺς φανερώς ἔλεγον ὅτι βασιλεὺς σφίσι φίλος ἔσοιτο καὶ χρήματα παρέξει Ἀλκιβιάδου τε κατελθόντος καὶ μὴ δημοκρατουμένων. καὶ ὁ μὲν ὄχλος, εἰ καὶ τι παραντικά ἤχθετο τοῖς πρᾶσσομένοις, διὰ τὸ εὐπορον τῆς ἐλπίδος τοῦ παρὰ βασιλέως μισθοῦ ἠσύχαζεν· οἱ δὲ ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐπειδὴ τῷ πλήθει ἐκοινώνησαν, αὐθις καὶ σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἐταιρικοῦ τῷ πλεονί τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐσκόπουν. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὐπορα καὶ πιστὰ, Φρυνίχῳ δὲ στρατηγῷ ἔτι ὄντι οὐδὲν ἤρεσκει, ἀλλ' ὅ τε Ἀλκιβιάδης, ὅπερ καὶ ἦν, οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δεῖσθαι ἐδόκει αὐτῷ, ἢ ἄλλο τι σκοπεῖσθαι ἢ ὅτῳ τρόπῳ ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου τὴν πόλιν μεταστήσας ὑπὸ τῶν ἐταίρων παρακληθεῖς κάτεισι, σφίσι δὲ περιοπτέον εἶναι τοῦτο μάλιστα, ὅπως μὴ στασιάσωσιν. [τῷ] βασιλεῖ τε οὐκ εὐπορον εἶναι καὶ Πελοποννησίων ἤδη ὁμοίως ἐν τῇ θάλασση ὄντων, καὶ πόλεις ἐχόντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐ τὰς ἐλαχίστας, Ἀθηναίοις προσθήμενον, οἷς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν, ἐξὸν Πελοποννησίου, ὑφ' ὧν κακὸν οὐδὲν πέπονθε, φίλους ποιήσασθαι. τὰς τε ξυμμαχίδας πόλεις, αἷς ὑπεσχῆσθαι δὴ σφᾶς ὀλιγαρχίαν, ὅτι δὴ καὶ

αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, εἶδέναι ἔφη ὅτι οὐδὲν μάλλον σφίσι οὐθ' αἰ ἀφεστηκυῖαι προσχωρήσονται οὐθ' αἰ ὑπάρχουσαι βεβαιότεραι ἔσονται· οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτοὺς μετ' ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δουλεύειν μάλλον ἢ μεθ' ὀποτέρου ἂν τύχωσι τούτων ἐλευθέρους εἶναι, τοὺς τε καλοὺς καγαθοὺς ὀνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίζειν σφίσι πράγματα παρέξειν τοῦ δήμου, ποριστὰς ὄντας καὶ ἐσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, ἐξ ὧν τὰ πλείω αὐτοὺς ὠφελείσθαι· καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, καὶ ἄκριτοι ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκειν, τὸν δὲ δῆμον σφῶν τε καταφυγὴν εἶναι καὶ ἐκείνων σωφρονιστὴν. καὶ ταῦτα παρ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἐπισταμένας τὰς πόλεις σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι ὅτι οὕτω νομίζουσιν. οὐκ οὖν ἑαυτῷ γε τῶν ἀπὸ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐν τῷ παρόντι πρασσομένων ἀρέσκειν οὐδέν. 49. οἱ δὲ ξυλληγέστες τῶν ἐν τῇ ξυμμαχίᾳ, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῖς ἐδόκει, τὰ τε παρόντα ἐδέχοντο καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις Πείσανδρον καὶ ἄλλους παρεσκευάζοντο πέμπειν, ὅπως περί τε τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου πρᾶσσοιεν καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δῆμου καταλύσεως, καὶ τὸν Τισσαφέρην φίλον τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσειαν. 50. γνοὺς δὲ ὁ Φρύνιχος ὅτι ἔσοιτο περὶ τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου λόγος καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι ἐνδέξονται αὐτὴν, δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τῶν λεχθέντων ὑφ' αὐτοῦ, μὴ ἦν κατέλθῃ ὡς κωλυτὴν ὄντα κακῶς δρᾶ, τρέπεται ἐπὶ τοιούδε τι. πέμπει ὡς τὸν Ἀστύοχον τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον, ἔτι ὄντα τότε περὶ τὴν Μίλητον, κρύφα ἐπιστείλας ὅτι Ἀλκιβιάδης αὐτῶν τὰ πράγματα φθείρει Τισσαφέρην Ἀθηναίοις φίλον ποιῶν, καὶ τὰλλα σαφῶς ἐγγράψας· ξυγγνώμην δὲ εἶναι ἑαυτῷ περὶ ἀνδρὸς πολεμίου καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου κακόν τι βουλεύειν. ὁ δὲ Ἀστύοχος

τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην, ἄλλως τε καὶ οὐκέτι ὁμοίως ἐς χεῖρας ἴοντα, οὐδὲ διανοεῖτο τιμωρεῖσθαι, ἀνελθὼν δὲ παρ' αὐτὸν ἐς Μαγνησίαν καὶ παρὰ Τισσαφέρην ἅμα λέγει τε αὐτοῖς τὰ ἐπισταλέντα ἐκ τῆς Σάμου, καὶ γίννεται αὐτοῖς μηνυτῆς, προσέθηκέ τε, ὡς ἐλέγετο, ἐπὶ ἰδίους κέρδεσι Τισσαφέρνει ἑαυτὸν, καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων κοινοῦσθαι· διόπερ καὶ περὶ τῆς μισθοφορᾶς οὐκ ἐντελοῦς οὔσης μαλακωτέρως ἀνθήπτετο. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης εὐθὺς πέμπει κατὰ Φρυνίχου γράμματα ἐς τὴν Σάμον πρὸς τοὺς ἐν τέλει ὄντας, οἷα δέδρακε, καὶ ἀξιῶν αὐτὸν ἀποθνήσκειν. θορυβούμενος δὲ ὁ Φρύνιχος, καὶ πάνυ ἐν τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ ὢν διὰ τὸ μήνυμα, ἀποστέλλει αὐθις πρὸς τὸν Ἀστύοχον, τά τε πρότερα μεμφόμενος ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη, καὶ νῦν ὅτι ὅλον τὸ στρατεύμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἐτοιμὸς εἴη, τὸ ἐν τῇ Σάμῳ, παρασχέειν αὐτοῖς διαφθεῖραι, γράψας καθ' ἕκαστα, ἀτειχίστου οὔσης Σάμου ᾧ ἂν τρόπῳ αὐτὰ πράξειε, καὶ ὅτι ἀνεπίφθονόν οἱ ἤδη εἴη, περὶ τῆς ψυχῆς δι' ἐκείνους κινδυνεύοντι, καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο πᾶν δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθίστων αὐτὸν διαφθαρήναι. 51. ὁ δὲ Ἀστύοχος μηνύει καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκιβιάδῃ. καὶ ὡς προήσθετο αὐτὸν ὁ Φρύνιχος ἀδικοῦντα καὶ ὅσον οὐ παροῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τούτων ἐπιστολὴν, αὐτὸς προφθᾶσας τῷ στρατεύματι ἐξάγγελος γίννεται ὡς οἱ πολέμιοι μέλλουσιν, ἀτειχίστου οὔσης τῆς Σάμου καὶ ἅμα τῶν νεῶν οὐ πασῶν ἔνδον ὀρμουσῶν, ἐπιθήσεσθαι τῷ στρατοπέδῳ, καὶ ταῦτα σαφῶς πεπυσμένους εἴη, καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον ὡς τάχιστα καὶ τᾶλλα ἐν φυλακῇ ἔχειν· ἐστρατήγει δὲ καὶ κύριος ἦν αὐτὸς πράσσων ταῦτα. καὶ οἱ μὲν τὸν τειχισμόν τε παρεσκευάζοντο, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου καὶ ὡς μέλλουσα Σάμος θᾶσσον ἐτειχίσθη·

αί δὲ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπιστολαὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἦκον, ὅτι προδίδοταί τε τὸ στράτευμα ὑπὸ Φρυνίχου καὶ οἱ πολέμοι μέλλουσιν ἐπιθήσεσθαι. δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων προειδὼς τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνειδοῖτε κατ' ἔχθραν ἀνατιθέναι, οὐδὲν ἔβλαψεν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρτύρησε μᾶλλον ταῦτα ἐσαγγείλας.

52. Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρην παρεσκεύαζε καὶ ἀνέπειθεν ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις, δεδιότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων παρήσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δύναϊτό πως, πεισθῆναι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν Θηραμένους σπονδῶν ἦσθετο τῶν Πελοποννησίων (ἤδη γὰρ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν τῇ Ῥόδῳ ὄντων αὐτῶν ἐγεγένητο), ἐν ἣ τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον εἰρημένον περὶ τοῦ ἐλευθεροῦν τοὺς Λακεδαιμονίους τὰς ἀπάσας πόλεις ἐπηλήθευσεν ὁ Λίχας, οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι κρατεῖν βασιλέα τῶν πόλεων, ὧν ποτὲ καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ πατέρες ἦρχον. καὶ ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης, ἅτε περὶ μεγάλων ἀγωνιζόμενος, προθύμως τὸν Τισσαφέρην θεραπεύων προσέκειτο· 53. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλέντες ἐκ τῆς Σάμου, ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, λόγους ἐποιοῦντο ἐν τῷ δήμῳ κεφαλαιούντες ἐκ πολλῶν, μάλιστα δὲ ὡς ἐξείη αὐτοῖς, Ἀλκιβιάδην καταγαγοῦσι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατουμένους, βασιλέα τε ξύμμαχον ἔχειν καὶ Πελοποννησίων περιγενέσθαι. ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν καὶ ἄλλων περὶ τῆς δημοκρατίας, καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ἅμα ἐχθρῶν διαβόωντων ὡς δεινὸν εἶη εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος κάτεισι, καὶ Εὐμολπιδῶν καὶ Κηρύκων περὶ τῶν μυστικῶν,

δι' ἅπερ ἔφυγε, μαρτυρομένων καὶ ἐπιθειαζόντων μὴ κατ-
 άγειν, ὁ Πείσανδρος παρελθὼν πρὸς πολλὴν ἀντιλογίαν
 καὶ σχετλιασμὸν ἠρώτα ἕνα ἕκαστον παράγων τῶν ἀν-
 τιλεγόντων, εἴ τινα ἐλπίδα ἔχει σωτηρίας τῇ πόλει Πε-
 λοποννησίῳ ναῦς τε οὐκ ἐλάσσους σφῶν ἐν τῇ θαλάσῃ
 ἀντιπύρους ἔχόντων καὶ πόλεις ξυμμαχίδας πλείους,
 βασιλέως τε αὐτοῖς καὶ Τισσαφέρνους χρήματα παρ-
 εχόντων, σφίσι τε οὐκέτι ὄντων, εἰ μὴ τις πείσει βασιλέα
 μεταστῆναι παρὰ σφᾶς. ὁπότε δὲ μὴ φαίησαν ἐρωτώ-
 μενοι, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι “ τοῦτο τοῖνυν
 “ οὐκ ἔστιν ἡμῖν γενέσθαι, εἰ μὴ πολιτεύσομέν τε σω-
 “ φρονέστερον καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον τὰς ἀρχὰς ποιή-
 “ σομεν, ἵνα πιστεύῃ ἡμῖν βασιλεὺς, καὶ μὴ περὶ πολι-
 “ τείας τὸ πλεόν βουλευσομεν ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σω-
 “ τείας (ὑστερον γὰρ ἐξέσται ἡμῖν καὶ μεταθέσθαι, ἢν
 “ μὴ τι ἀρέσκη), Ἀλκιβιάδην τε κατάξομεν, ὃς μόνος
 “ τῶν νῦν οἴος τε τοῦτο κατεργάσασθαι.” 54. ὁ δὲ δῆ-
 μος τὸ μὲν πρῶτον ἀκούων χαλεπῶς ἔφερε τὸ περὶ τῆς
 ὀλιγαρχίας· σαφῶς δὲ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ Πεισάνδρου
 μὴ εἶναι ἄλλην σωτηρίαν, δείσας, καὶ ἅμα ἐπελπίζων ὡς
 καὶ μεταβαλεῖται, ἐνέδωκεν. καὶ ἐψηφίσαντο πλεύσαντα
 τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ' αὐτοῦ πράσσειν,
 ὅπῃ ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἔξειν, τά τε πρὸς τὸν Τισ-
 σαφέρην καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ἅμα τε διαβαλόντος καὶ
 Φρύνιχον τοῦ Πεισάνδρου, παρέλυσεν ὁ δῆμος τῆς ἀρ-
 χῆς καὶ τὸν ξυνάρχοντα Σκιρωνίδην, ἀντέπεμψαν δὲ
 στρατηγούς ἐπὶ τὰς ναῦς Διομέδοντα καὶ Λέοντα. τὸν
 δὲ Φρύνιχον ὁ Πείσανδρος φάσκων Ἰασον προδοῦναι
 καὶ Ἀμόργην διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς
 πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην πρασσομένοις. καὶ ὁ μὲν Πείσαν-
 δρος τὰς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον πρότερον ἐν

τῇ πόλει οὔσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, ἀπάσας ἐπελθῶν, καὶ παρακελευσάμενος ὅπως ξυστραφέντες καὶ κοινῇ βουλευσάμενοι καταλύσουσι τὸν δῆμον, καὶ τᾶλλα παρασκευάσας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ὥστε μηκέτι διαμέλλεσθαι, αὐτὸς μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν τὸν πλοῦν ὡς τὸν Τισσαφέρην ποιεῖται.

55. Ὁ δὲ Λέων καὶ Διομέδων ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι, ἀφιγμένοι ἤδη ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, ἐπίπλουν τῇ Ῥόδῳ ἐποιήσαντο. καὶ τὰς μὲν ναῦς καταλαμβάνουσιν ἀνειλκυσμένας τῶν Πελοποννησίων, ἐς δὲ τὴν γῆν ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι, καὶ τοὺς προσβοηθήσαντας Ῥοδίων νικήσαντες μάχη, ἀπεχώρησαν ἐς τὴν Χάλκην, καὶ τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς Κῶ ἐποιοῦντο· εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο, εἴ ποί ἀπαίροι τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν.

Ἦλθε δὲ ἐς τὴν Ῥόδον καὶ Ξενοφαντίδας Λάκων παρὰ Πεδαρίτου ἐκ Χίου, λέγων ὅτι τὸ τεῖχος τῶν Ἀθηναίων ἤδη ἐπιτετέλεσται, καὶ εἰ μὴ βοηθήσουσι πάσαις ταῖς ναυσὶν, ἀπολεῖται τὰ ἐν Χίῳ πράγματα. οἱ δὲ διανοοῦντο βοηθήσειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Πεδάριτος αὐτὸς τε καὶ τὸ περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων καὶ τοὺς Χίους, πανστρατιᾷ προσβαλὼν τῶν Ἀθηναίων τῷ περὶ τὰς ναῦς ἐρύματι, αἰρεῖ τέ τι αὐτοῦ καὶ νεῶν τινῶν ἀνειλκυσμένων ἐκράτησεν· ἐπεκβοηθησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τρεψαμένων τοὺς Χίους πρώτους, νικᾶται καὶ τὸ ἄλλο τὸ περὶ τὸν Πεδάριτον, καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει καὶ τῶν Χίων πολλοὶ, καὶ ὄπλα ἐλήφθη πολλά.

56. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Χίοι ἐκ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο, καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι ἦν μέγας· οἱ δὲ περὶ τὸν Πείσανδρον Ἀθηναίων πρέσβεις, ἀφικόμενοι ὡς τὸν Τισσαφέρην, λόγους ποι-

οὔνται περὶ τῆς ὁμολογίας. Ἀλκιβιάδης δὲ (οὐ γὰρ αὐτῷ πάνυ τὰ ἀπὸ Τισσαφέρνους βέβαια ἦν, φοβουμένου τοὺς Πελοποννησίους μᾶλλον, καὶ ἔτι βουλομένου, καθάπερ καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐδιδάσκετο, τρίβειν ἀμφοτέρους) τρέπεται ἐπὶ τοιούνδε εἶδος, ὥστε τὸν Τισσαφέρην ὡς μέγιστα αἰτοῦντα παρὰ τῶν Ἀθηναίων μὴ ξυμβῆναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ ὁ Τισσαφέρνης τὸ αὐτὸ βουληθῆναι, αὐτὸς μὲν διὰ τὸ δέος, ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπειδὴ ἑώρα ἐκείνον καὶ ὡς οὐ ξυμβασιέοντα, δοκεῖν τοῖς Ἀθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδύνατος εἶναι πείσαι, ἀλλ' ὡς πεπεισμένῳ Τισσαφέρνει καὶ βουλομένῳ προσχωρήσαι τοὺς Ἀθηναίους μὴ ἱκανὰ δίδοναι. ἦται γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλων ὁ Ἀλκιβιάδης, λέγων αὐτὸς ὑπὲρ παρόντος Τισσαφέρνους, ὥστε τὸ τῶν Ἀθηναίων, καίπερ ἐπὶ πολὺ ὅτι αἰτοίῃ ξυγχωρούντων, ὅμως αἴτιον γενέσθαι. Ἰωνίαν τε γὰρ πᾶσαν ἠξίου δίδοσθαι, καὶ αὐθις νήσους τε τὰς ἐπικειμένας καὶ ἄλλα, οἷς οὐκ ἐναντιουμένων τῶν Ἀθηναίων τέλος ἐν τῇ τρίτῃ ἤδη ξυνόδῳ, δείσας μὴ πάνυ φωραθῆ ἀδύνατος ὢν, ναὺς ἠξίου εἶναι βασιλέα ποιεῖσθαι καὶ παραπλεῖν τὴν ἑαυτοῦ γῆν, ὅπῃ ἂν καὶ ὅσαις ἂν βούληται. ἐνταῦθα δὲ οὐκέτι, ἀλλ' ἄπορα νομίσαντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐξηπατήσθαι, δι' ὀργῆς ἀπελθόντες κομίζονται ἐς τὴν Σάμον.

57. Τισσαφέρνης δὲ εὐθὺς μετὰ ταῦτα, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι, παρέρχεται ἐς τὴν Καῦνον, βουλόμενος τοὺς Πελοποννησίους πάλιν τε κομίσει ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ξυνθήκας ἔτι ἄλλας ποιησάμενος, ἃς ἂν δύνηται, τροφήν τε παρέχειν καὶ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῶσθαι, δεδιὼς μὴ, ἦν ἀπορῶσι πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς, ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἀναγκασθέντες ναυμαχεῖν ἢ σσηθῶσιν, ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν ἄνευ ἑαυτοῦ γένηται τοῖς Ἀθηναίοις ἃ

βούλονται. ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα μὴ τῆς τροφῆς ζητήσῃ πορθήσωσι τὴν ἡπειρον. πάντων οὖν τούτων λογισμῶ καὶ προνοία, ὥσπερ ἐβούλετο ἐπανισοῦν τοὺς Ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους, μεταπεμφάμενος οὖν τοὺς Πελοποννησίους, τροφήν τε αὐτοῖς δίδωσι καὶ σπονδὰς τρίτας τάσδε σπένδεται.

58. “ Τρίτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει Δαρείου βασιλεύοντος, “ ἐφορεύοντος δὲ Ἀλεξιπίδα ἐν Λακεδαίμονι, ξυνηθῆκαι “ ἐγένοντο ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν “ ξυμμάχων πρὸς Τισσαφέρην καὶ Ἰεραμένην καὶ τοὺς “ Φαρνάκου παῖδας περὶ τῶν βασιλέως πραγμάτων καὶ “ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων. χώραν τὴν βασι- “ λέως, ὅση τῆς Ἀσίας ἐστὶ, βασιλέως εἶναι· καὶ περὶ “ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βασιλεὺς ὅπως βού- “ λεται. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ “ ἰέναι ἐπὶ χώραν τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῶ μηδενὶ, μηδὲ “ βασιλέα ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων μηδὲ τῶν ξυμμάχων “ ἐπὶ κακῶ μηδενί. ἦν δὲ τις Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμ- “ μάχων ἐπὶ κακῶ ἢ ἐπὶ τὴν βασιλέως χώραν, τοὺς Λα- “ κεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κωλύειν· καὶ ἦν τις “ ἐκ τῆς βασιλέως ἢ ἐπὶ κακῶ ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἢ “ τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς κωλυέτω. τροφήν δὲ ταῖς “ ναυσὶ ταῖς νῦν παρούσαις Τισσαφέρην παρέχειν κατὰ “ τὰ ξυγκείμενα, μέχρι ἂν αἱ νῆες αἱ βασιλέως ἔλθωσιν· “ Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὶ αἱ βασι- “ λέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς ἦν βούλονται “ τρέφειν, ἐφ’ ἑαυτοῖς εἶναι. ἦν δὲ παρὰ Τισσαφέρην “ λαμβάνειν ἐθέλωσι τὴν τροφήν, Τισσαφέρην παρ- “ ἔχειν, Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους τελευ- “ τῶντος τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρνει ἀπο- “ δοῦναι, ὅποσα ἂν λάβωσιν. ἐπὶ αἱ βασιλέως νῆες

“ ἀφίκονται, αἶ τε Λακεδαιμονίων νῆες καὶ αἱ τῶν ξυμ-
 “ μάχων καὶ αἱ βασιλέως κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμούν-
 “ των, καθ’ ὃ τι ἂν Τισσαφέρνει δοκῇ καὶ Λακεδαιμο-
 “ νίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. ἦν δὲ καταλύειν βούλωνται
 “ τοῖς Ἀθηναίοις, ἐν ὁμοίῳ καταλύεσθαι.”

59. Αἱ μὲν σπονδαὶ τοιαῦται ἐγένοντο. καὶ μετὰ ταύτας παρεσκευάζετο Τισσαφέρνης τὰς τε Φοινίσσας ναῦς ἄξων, ὡσπερ εἰρητο, καὶ τὰλλα ὅσα περ ὑπέσχετο· καὶ ἐβούλετο παρασκευαζόμενος γοῦν δηλὸς εἶναι.

60. Βοιωτοὶ δὲ τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος Ὀρωπὸν εἶλον προδοσίᾳ, Ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. ξυνέπραξαν δὲ Ἐρετριέων τε ἄνδρες καὶ αὐτῶν Ὀρωπίων, ἐπιβουλεύοντες ἀπόστασιν τῆς Εὐβοίας· ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρίᾳ τὸ χωρίον ὄν ἀδύνατα ἦν, Ἀθηναίων ἐχόντων, μὴ οὐ μεγάλα βλάπτειν καὶ Ἐρέτριαν καὶ τὴν ἄλλην Εὐβοίαν. ἔχοντες οὖν ἤδη τὸν Ὀρωπὸν ἀφικνοῦνται ἐς Ῥόδον οἱ Ἐρετριῆς, ἐπικαλούμενοι ἐς τὴν Εὐβοίαν τοὺς Πελοποννησίους. οἱ δὲ πρὸς τὴν τῆς Χίου κακουμένης βοήθειαν μᾶλλον ὄρμηντο, καὶ ἄραντες πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐκ τῆς Ῥόδου ἔπλεον. καὶ γενόμενοι περὶ τὸ Τριόπιον καθορῶσι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς Χάλκης πλεύσας· καὶ ὡς οὐδέτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ἀφικνοῦνται οἱ μὲν ἐς τὴν Σάμον, οἱ δὲ ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ἐώρων οὐκέτι ἄνευ ναυμαχίας οἷόν τε εἶναι ἐς τὴν Χίον βοηθῆσαι. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

61. Τοῦ δ’ ἐπιγιγνομένου θέρους, ἅμα τῷ ἡρι εὐθὺς ἀρχομένῳ, Δερκυλίδας τε ἀνὴρ Σπαρτιατῆς, στρατιὰν ἔχων οὐ πολλήν, παρεπέμφθη περὶ ἑφ’ Ἐλλήσποντον Ἀβυδὸν ἀποστήσων (εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἄποικοι), καὶ οἱ

Χίοι, ἐν ὄσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστυόχος ἠπόρει ὅπως βοηθήσοι, ναυμαῆσαι πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ ἠναγκάσθησαν. ἔτυχον δὲ ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυόχου ἐκ τῆς Μιλήτου Λέοντά τε ἄνδρα Σπαρτιάτην, ὃς Ἀντισθένει ἐπιβάτης ξυνεξῆλθε, τοῦτον κεκομισμένοι μετὰ τὸν Πιδαρίτου θάνατον ἄρχοντα, καὶ ναῦς δώδεκα αἱ ἔτυχον φύλακες Μιλήτου οὖσαι, ὧν ἦσαν Θούριαι πέντε καὶ Συρακόσiai τέσσαρες καὶ μία Ἀναϊτίτις καὶ μία Μιλησία καὶ Λέοντος μία. ἐπέξελθόντων δὲ τῶν Χίων πανδημεὶ καὶ καταλαβόντων τι ἐρυμνὸν χωρίον, καὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἅμα ἕξ καὶ τριάκοντα ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων δύο καὶ τριάκοντα ἀναγαγομένων, ἐναυμάχησαν· καὶ καρτερᾶς γενομένης ναυμαχίας, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Χίοι καὶ οἱ ξύμμαχοι (ἤδη γὰρ καὶ ὄψὲ ἦν) ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. 62. μετὰ δὲ τοῦτο εὐθύς τοῦ Δερκυλίδου περὶ ἐκ τῆς Μιλήτου παρεξελθόντος, Ἄβυδος ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀφίσταται πρὸς Δερκυλίδαν καὶ Φαρνάβαζον, καὶ Λάμψακος δυοῖν ἡμέραιν ὕστερον. Στρομβιχίδης δ' ἐκ τῆς Χίου, πυθόμενος, κατὰ τάχος βοηθήσας ναυσὶν Ἀθηναίων τέσσαρσι καὶ εἴκοσιν, ὧν καὶ στρατιώτιδες ἦσαν ὀπλίτας ἄγουσαι, ἐπέξελθόντων τῶν Λαμψακηνῶν μάχῃ κρατήσας, καὶ αὐτοβοεὶ Λάμψακον ἀτείχιστον οὖσαν ἐλὼν, καὶ σκευὴ μὲν καὶ ἀνδράποδα ἀρπαγὴν ποιησάμενος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους πάλιν κατοικίσας, ἐπ' Ἄβυδον ἦλθεν. καὶ ὡς οὔτε προσεχώρουν οὔτε προσβαλὼν ἐδύνατο ἐλεῖν, ἐς τὸ ἀντιπέρας τῆς Ἀβύδου ἀποπλεύσας, Σηστὸν πόλιν τῆς Χερσονήσου, ἣν ποτε Μήδοι εἶχον, καθίστατο φρούριον καὶ φυλακὴν τοῦ παντὸς Ἑλλησπόντου.

63. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Χιοὶ τε θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ Ἀστυόχος, πυ-

θόμενος τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα, ἐθάρσησεν. καὶ παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν Ἀστύοχος ἐς Χίον κομίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς, καὶ ξυμπάσαις ἤδη ἐπίπλουν ποιεῖται ἐπὶ τὴν Σάμον· καὶ ὡς αὐτῷ διὰ τὸ ἀλλήλοις ὑπόπτως ἔχειν οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε πάλιν ἐς τὴν Μίλητον. ὑπὸ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον, καὶ ἔτι πρότερον, ἢ ἐν ταῖς Ἀθήναις δημοκρατία κατελέλυτο. ἐπειδὴ γὰρ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον ἦλθον, τὰ τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι ἔτι βεβαιότερον κατέλαβον, καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων προὔτρέψαντο τοὺς δυνατοὺς ὥστε πειρᾶσθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι, καίπερ ἐπαναστάνας αὐτοὺς ἀλλήλοις ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται. καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο Ἀλκιβιάδην μὲν, ἐπειδὴ περ οὐ βούλεται, ἔαν (καὶ γὰρ οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι ἐς ὀλιγαρχίαν ἐλθεῖν), αὐτοὺς δὲ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὄραν ὅτῳ τρόπῳ μὴ ἀνεθήσεται τὰ πράγματα, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα ἀντέχειν, καὶ ἐσφέρειν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων προθύμως χρήματα καὶ ἢν τι ἄλλο δέη, ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἢ σφίσιν αὐτοῖς ταλαιπωροῦντας. 64. παρακελευσάμενοι οὖν τοιαῦτα τὸν μὲν Πείσανδρον εὐθὺς τότε καὶ τῶν πρέσβειν τοὺς ἡμίσεις ἀπέστελλον ἐπ' οἴκου, πράξοντας τὰ κεῖ, καὶ εἶρητο αὐτοῖς, τῶν ὑπηκόων πόλεων αἷς ὃν προσίσχωσιν, ὀλιγαρχίαν καθιστάναι· τοὺς δ' ἡμίσεις ἔς τ' ἄλλα τὰ ὑπήκοα χωρία ἄλλους ἄλλη διέπεμπον, καὶ Διοτρέφην ὄντα περὶ Χίον, ἡρημένον δὲ ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης ἄρχειν, ἀπέστελλον ἐπὶ τὴν ἀρχήν. καὶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Θάσον τὸν δῆμον κατέλυσε. καὶ ἀπελθόντος αὐτοῦ οἱ Θάσσιοι δευτέρῳ μηνὶ μάλιστα τὴν πόλιν ετείχιζον, ὡς τῆς

μὲν μετ' Ἀθηναίων ἀριστοκρατίας οὐδὲν ἔτι προσδεόμε-
 νοι, τὴν δὲ ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν ὀσημέραι
 προσδεχόμενοι. καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν ὑπὸ
 τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ αὕτη
 μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδείων κατὰ κράτος ἔπρασε
 ναῦς τε κομίσαι καὶ τὴν Θάσον ἀποστῆσαι. ξυνέβη οὖν
 αὐτοῖς μάλιστα ἃ ἐβούλοντο, τὴν πόλιν τε ἀκινδύνως
 ὀρθοῦσθαι καὶ τὸν ἐναντιωσόμενον δῆμον κατελελύσθαι.
 περὶ μὲν οὖν τὴν Θάσον τάναντία τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν
 καθιστάσι τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, δοκεῖν δέ μοι καὶ ἐν
 ἄλλοις πολλοῖς τῶν ὑπηκόων· σωφροσύνην γὰρ λαβοῦ-
 σαι αἱ πόλεις καὶ ἄδειαν τῶν πρασσομένων, ἐχώρησαν
 ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων
 ὑπουλον αὐτονομίαν οὐ προτιμήσαντες. 65. οἱ δὲ ἀμφὶ
 τὸν Πείσανδρον παραπλέοντές τε, ὥσπερ ἐδέδοκτο, τοὺς
 δῆμους ἐν ταῖς πόλεσι κατέλουν, καὶ ἅμα ἔστιν ἀφ' ὧν
 χωρίων καὶ ὀπλίτας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους
 ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ καταλαμβάνουσι τὰ πλείστα
 τοῖς ἐταίροις προειργασμένα. καὶ γὰρ Ἀνδροκλέα τέ
 τινα, τοῦ δῆμου μάλιστα προεστῶτα, ξυστάντες τινὲς
 τῶν νεωτέρων κρύφα ἀποκτείνουσιν, ὥσπερ καὶ τὸν Ἀλ-
 κιβιάδην οὐχ ἦκιστα ἐξήλασε, καὶ αὐτὸν κατ' ἀμφοτέρα,
 τῆς τε δημαγωγίας ἕνεκα, καὶ οἰόμενοι τῷ Ἀλκιβιάδῃ ὡς
 κατιόντι καὶ τὸν Τισσαφέρην φίλον ποιήσουντι χαριεῖ-
 σθαι, μᾶλλον τι διέφθειραν· καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτη-
 δείους τῷ αὐτῷ τρόπῳ κρύφα ἀνάλωσαν. λόγος τε ἐκ
 τοῦ φανεροῦ προεῖργαστο αὐτοῖς, ὡς οὔτε μισθοφορη-
 τέον εἶη ἄλλους ἢ τοὺς στρατευομένους, οὔτε μεθεκτέον
 τῶν πραγμάτων πλείοσιν ἢ πεντακισχιλίοις, καὶ τούτοις
 οἱ ἂν μάλιστα τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφε-
 λειν οἰοί τε ὦσιν. 66. ἦν δὲ τοῦτο εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς

πλείους, ἐπεὶ ἔξειν γε τὴν πόλιν, οἷπερ καὶ μεθίστασαν, ἔμελλον. δῆμος μέντοι ὁμως ἔτι καὶ βουλὴ ἢ ἀπὸ τοῦ κυάμου ξυνελέγετο· ἐβούλευον δὲ οὐδὲν ὅ τι μὴ τοῖς ξυνεστῶσι δοκοίη, ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν, καὶ τὰ ῥηθησόμενα πρότερον αὐτοῖς προῦσκέπτετο. ἀντέλεγέ τε οὐδεὶς ἔτι τῶν ἄλλων, δεδιὼς καὶ ὀρῶν πολὺ τὸ ξυνεστηκός· εἰ δέ τις καὶ ἀντείποι, εὐθὺς ἐκ τρόπου τινὸς ἐπιτηδεῖου τεθνήκει, καὶ τῶν δρασάντων οὔτε ζήτησις οὔτ' εἰ ὑποπτεύουιντο δικαίωσις ἐγίγνετο, ἀλλ' ἡσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος καὶ κατάπληξιν τοιαύτην, ὥστε κέρδος ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον, εἰ καὶ σιγῆ, ἐνόμιζεν. καὶ τὸ ξυνεστηκός πολὺ πλέον ἡγούμενοι εἶναι ἢ ὅσον ἐτύγχανεν ὄν, ἡσπῶντο ταῖς γνώμαις, καὶ ἐξευρεῖν αὐτὸ ἀδύνατοι ὄντες διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως καὶ διὰ τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν οὐκ εἶχον. κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ προσολοφύρασθαί τινι ἀγανακτήσαντα, ὥστε ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα, ἀδύνατον ἦν· ἢ γὰρ ἀγνωῶτα ἀν εὖρεν ᾧ ἐρεῖ, ἢ γνώριμον ἀπιστον. ἀλλήλοις γὰρ ἅπαντες ὑπόπτως προσήεσαν οἱ τοῦ δήμου, ὡς μετέχοντά τινα τῶν γιγνομένων. ἐνήσαν γὰρ καὶ οὖς οὐκ ἂν ποτέ τις ᾤετο ἐς ὀλιγαρχίαν τραπέσθαι· καὶ τὸ ἀπιστον οὔτοι μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν, καὶ πλεῖστα ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφελήσαν, βέβαιοι τὴν ἀπιστίαν τῷ δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες.

67. Ἐν τούτῳ οὖν τῷ καιρῷ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον ἐλθόντες εὐθὺς τῶν λοιπῶν εἶχοντο. καὶ πρῶτον μὲν τὸν δῆμον ξυλλέξαντες εἶπον γνώμην δέκα ἄνδρας ἐλέσθαι ξυγγραφέας αὐτοκράτορας, τούτους δὲ ξυγγράψαντας γνώμην ἐσενεγκεῖν ἐς τὸν δῆμον ἐς ἡμέραν ῥητὴν, καθ' ὅ τι ἄριστα ἢ πόλις οἰκῆσεται. ἔπειτα, ἐπειδὴ ἢ ἡμέρα ἐφῆκε, ξυνέκλησαν τὴν ἐκκλησίαν ἐς τὸν Κολωνόν (ἔστι

δὲ ἱερὸν Πουσειδῶνος ἔξω πόλεως, ἀπέχον σταδίους μάλιστα δέκα), καὶ ἐσήνεγκαν οἱ ξυγγραφῆς ἄλλο μὲν οὐδὲν, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἐξεῖναι μὲν Ἀθηναίων ἀνειπεῖν γνώμην ἣν ἂν τις βούληται· ἣν δέ τις τὸν εἰπόντα ἢ γράψῃται παρανόμων ἢ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ βλάβῃ, μεγάλας ζημίας ἐπέθεσαν. ἐνταῦθα δὴ λαμπρῶς ἐλέγετο ἤδη μήτε ἀρχὴν ἄρχειν μηδεμίαν ἔτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου μήτε μισθοφορεῖν, προέδρους τε ἐλέσθαι πέντε ἄνδρας, τούτους δὲ ἐλέσθαι ἑκατὸν ἄνδρας, καὶ τῶν ἑκατὸν ἕκαστον πρὸς ἑαυτὸν τρεῖς· ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς τετρακοσίους ὄντας ἐς τὸ βουλευτήριον ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἄριστα γινώσκωσιν, αὐτοκράτορας, καὶ τοὺς πεντακισχιλίους δὲ ξυλλέγειν, ὅπῃ αὐτοῖς δοκῇ. 68. ἣν δὲ ὁ μὲν τὴν γνώμην ταύτην εἰπὼν Πείσανδρος, καὶ τὰλλα ἐκ τοῦ προφανοῦς προθυμώτατα ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον· ὁ μέντοι ἅπαν τὸ πρᾶγμα ξυνθείς, ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐς τοῦτο, καὶ ἐκ πλείστου ἐπιμεληθεὶς Ἀντιφῶν ἦν, ἀνὴρ Ἀθηναίων τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀρετῇ τε οὐδενὸς ὕστερος, καὶ κράτιστος ἐνθυμηθῆναι γενόμενος καὶ ἂν ἂν γνοίῃ εἰπεῖν, καὶ ἐς μὲν δῆμον οὐ παριῶν οὐδ' ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἐκούσιος οὐδένα, ἀλλ' ὑπόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν δεινότητος διακείμενος, τοὺς μέντοι ἀγωνιζομένους καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ ἐν δήμῳ πλείστα εἰς ἀνὴρ, ὅστις ξυμβουλεύσασαί τι, δυνάμενος ὠφελεῖν. καὶ αὐτὸς τε, ἐπειδὴ τὰ τῶν τετρακοσίων ἐν ὑστέρῳ μεταπεσόντα ὑπὸ τοῦ δήμου ἑκακοῦτο, ἄριστα φαίνεται τῶν μέχρι ἐμοῦ ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτιαθεὶς, ὡς ξυγκατέστησε, θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. παρέσχε δὲ καὶ Φρύνιχος ἑαυτὸν πάντων διαφερόντως προθυμώτατον ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν, δεδιὼς τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ ἐπιστάμενος εἰδότα αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάμῳ πρὸς τὸν Ἀστυόχον ἔπραξε, νομίζων οὐκ ἂν ποτε

αὐτὸν κατὰ τὸ εἶκος ὑπ' ὀλιγαρχίας κατελθεῖν· πολὺ τε πρὸς τὰ δεινὰ, ἐπειδὴ περ ὑπέστη, φερεγγυώτατος ἐφάνη. καὶ Θηραμένης ὁ τοῦ Ἄγνωτος ἐν τοῖς ξυγκαταλύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὔτε εἰπεῖν οὔτε γνῶναι ἀδύνατος. ὥστε ἀπ' ἀνδρῶν πολλῶν καὶ ξυνετῶν πραχθὲν τὸ ἔργον οὐκ ἀπεικότως, καίπερ μέγα ὄν, προυχώρησεν· χαλεπὸν γὰρ ἦν τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἔτει ἑκατοστῶ μάλιστα, ἐπειδὴ οἱ τύραννοι κατελύθησαν, ἐλευθερίας παῦσαι, καὶ οὐ μόνου μὴ ὑπήκοον ὄντα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἡμισυ τοῦ χρόνου τούτου αὐτὸν ἄλλων ἄρχειν εἰωθότα.

69. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία οὐδενὸς ἀντειπόντος ἀλλὰ κυρώσασα ταῦτα διελύθη, τοὺς τετρακόσιους ἤδη ὕστερον τρόπῳ τοιῶδε ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσήγαγον. ἦσαν [δ'] Ἀθηναῖοι πάντες αἰεὶ οἱ μὲν ἐπὶ τείχει, οἱ δ' ἐν τάξει, τῶν ἐν Δεκελείᾳ πολεμίων ἕνεκα, ἐφ' ὅπλοις. τῇ οὖν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοὺς μὲν μὴ ξυνειδότας εἶασαν, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἀπελθεῖν τοῖς δ' ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ εἴρητο ἡσυχῇ, μὴ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις ἀλλ' ἄποθεν, περιμένειν, καὶ ἦν τις ἐνιστῆται τοῖς ποιουμένοις, λαβόντας τὰ ὄπλα μὴ ἐπιτρέπειν. ἦσαν δὲ καὶ Ἄνδριοι καὶ Τήμιοι καὶ Καρυστίων τριακόσιοι καὶ Αἰγινητῶν τῶν ἐποίκων, οὓς Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν οἰκήσοντας, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἦκοντες ἐν τοῖς ἑαυτῶν ὅπλοις, οἷς ταῦτα προεἴρητο. τούτων δὲ διατεταγμένων οὕτως ἐλθόντες οἱ τετρακόσιοι, μετὰ ξιφιδίου ἀφανοῦς ἕκαστος, καὶ οἱ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μετ' αὐτῶν [Ἑλληνας] νεανίσκοι, οἷς ἐχρῶντο εἴ τί που δέοι χειρουργεῖν, ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς οὔσιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι λαβοῦσι τὸν μισθόν· ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοῖ, καὶ ἐξιούσιν ἐδίδοσαν. 70. ὡς δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἢ τε βουλή οὐδὲν ἀντειποῦσα ὑπέξ-

ἦλθε, καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται οὐδὲν ἐνεωτέριζον ἀλλ' ἡσύ-
 χαζον, οἱ [δὲ] τετρακόσιοι ἐσελθόντες ἐς τὸ βουλευτήριον
 τότε μὲν πρυτάνεις τε σφῶν αὐτῶν ἀπεκλήρωσαν, καὶ
 ὅσα πρὸς τοὺς θεοὺς, εὐχαῖς καὶ θυσίαις καθιστάμενοι ἐς
 τὴν ἀρχὴν ἐχρήσαντο, ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες
 τῆς τοῦ δήμου διοικήσεως, πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατ-
 ἤγον τοῦ Ἀλκιβιάδου ἕνεκα, τὰ δὲ ἄλλα ἔνεμον κατὰ
 κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἄνδρας τέ τινας ἀπέκτειναν οὐ
 πολλοὺς, οἱ ἐδόκουν ἐπιτήδειοι εἶναι ὑπεξαιρεθῆναι, καὶ
 ἄλλους ἔδησαν, τοὺς δὲ καὶ μετεστήσαντο· πρὸς τε
 Ἄγιν τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὄντα ἐν τῇ Δεκελείᾳ,
 ἐπεκηρυκεύοντο, λέγοντες διαλλαγῆναι βούλεσθαι, καὶ
 εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίστῳ δήμῳ μάλ-
 λον ξυγχωρεῖν. 71. ὁ δὲ νομίζων τὴν πόλιν οὐχ ἡσυ-
 χάζειν, οὐδὲ εὐθύς οὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθε-
 ρίαν παραδώσειν, εἴ τε στρατιὰν πολλὴν ἴδοι σφῶν, οὐκ
 ἂν ἡσυχάσειν, οὐδὲ ἐν τῷ παρόντι πάνυ τι πιστεύων μὴ
 οὐκέτι ταραττεσθαι αὐτοὺς, τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν τετρακο-
 σίων ἐλθοῦσιν οὐδὲν ξυμβατικὸν ἀπεκρίνατο, προσμετα-
 πεμφάμενος δὲ ἐκ Πελοποννήσου στρατιὰν πολλὴν οὐ
 πολλῶ ὕστερον καὶ αὐτὸς τῇ ἐκ τῆς Δεκελείας φρουρᾷ
 μετὰ τῶν ἐλθόντων κατέβη πρὸς αὐτὰ τὰ τεῖχη τῶν
 Ἀθηναίων, ἐλπίσας ἢ ταραχθέντας αὐτοὺς μᾶλλον ἂν
 χειρωθῆναι σφίσιν ἢ βούλονται, ἢ καὶ αὐτοβοεῖ ἂν διὰ
 τὸν ἔνδοθεν τε καὶ ἔξωθεν κατὰ τὸ εἰκὸς γενησόμενον
 θόρυβον· τῶν γὰρ μακρῶν τειχῶν διὰ τὴν κατ' αὐτὰ
 ἐρημίαν λήψεως οὐκ ἂν ἀμαρτεῖν. ὥς δὲ προσέμιξέ τε
 ἐγγὺς καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἔνδοθεν οὐδ' ὅπωςτιοῦν
 ἐκίνησαν, τοὺς δὲ ἵππεας ἐκπέμφσαντες καὶ μέρος τι τῶν
 ὀπλιτῶν καὶ ψιλῶν καὶ τοξοτῶν ἄνδρας τε κατέβαλον
 αὐτῶν διὰ τὸ ἐγγὺς προσελθεῖν καὶ ὄπλων τινῶν καὶ

νεκρῶν ἐκράτησαν, οὕτω δὴ γνοὺς ἀπήγαγε πάλιν τὴν στρατιάν. καὶ αὐτὸς μὲν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ χώραν ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἔμενον, τοὺς δ' ἐπελθόντας ὀλίγας τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ γῇ μείναντας ἀπέπεμψεν ἐπ' οἴκου. μετὰ δὲ τοῦτο παρά τε τὸν Ἄγιν ἐπρεσβεύοντο οἱ τετρακόσιοι οὐδὲν ἡσσον, καὶ ἐκείνου μᾶλλον ἤδη προσδεχομένου καὶ παραινοῦντος ἐκπέμπουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα περὶ ξυμβάσεως πρέσβεις, βουλόμενοι διαλλαγῆναι.

72. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Σάμον δέκα ἄνδρας, παραμυθησομένους τὸ στρατόπεδον, καὶ διδάξοντας ὡς οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῆς πόλεως καὶ τῶν πολιτῶν ἢ ὀλιγαρχία κατέστη, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ξυμπάντων πραγμάτων, πεντακισχίλιοί τε ὅτι εἶεν, καὶ οὐ τετρακόσιοι μόνον, οἱ πράσσοντες· καίτοι οὐ πρόποτε Ἀθηναίους, διὰ τὰς στρατείας καὶ τὴν ὑπερόριον ἀσχολίαν, ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλευσοντας, ἐν ᾧ πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν. καὶ τὰλλα ἐπιστείλαντες τὰ πρέποντα εἰπεῖν, ἀπέπεμψαν αὐτοὺς εὐθὺς μετὰ τὴν ἑαυτῶν κατάστασιν, δείσαντες μὴ, ὅπερ ἐγένετο, ναυτικὸς ὄχλος οὔτε αὐτὸς μένειν ἐν τῷ ὀλιγαρχικῷ κόσμῳ ἐθέλη, σφᾶς τε μὴ ἐκείθεν ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ μεταστήσωσιν. 73. ἐν γὰρ τῇ Σάμῳ ἐνεωτερίζετο ἤδη τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν, καὶ ξυνέβη τοιαύδε γενέσθαι ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον, ὅνπερ οἱ τετρακόσιοι ξυνίσταντο. οἱ γὰρ τότε τῶν Σαμίων ἐπαναστάντες τοῖς δυνατοῖς καὶ ὄντες δῆμος, μεταβαλλόμενοι αὐθις καὶ πεισθέντες ὑπὸ τε τοῦ Πεισάνδρου, ὅτε ἦλθε, καὶ τῶν ἐν τῇ Σάμῳ ξυνεστῶτων Ἀθηναίων, ἐγένοντό τε ἐς τριακοσίους ξυνωμόται, καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ὡς δῆμῳ ὄντι ἐπιθήσεσθαι. καὶ Ὑπέρβολόν τε τινα τῶν Ἀθηναίων, μοχθηρὸν ἄνθρωπον, ὡστρακισμένον οὐ διὰ δυνάμεως καὶ ἀξιώματος φόβον ἀλλὰ διὰ πο-

νηρίαν καὶ αἰσχύνην τῆς πόλεως, ἀποκτείνουσι μετὰ Χαρμίνου τε, ἐνὸς τῶν στρατηγῶν, καὶ τινων τῶν παρὰ σφίσιν Ἀθηναίων, πίστιν διδόντες αὐτοῖς, καὶ ἄλλα μετ' αὐτῶν τοιαῦτα ξυνέπραξαν, τοῖς τε πλείοσιν ὄρμητο ἐπιτίθεσθαι. οἱ δὲ αἰσθόμενοι τῶν τε στρατηγῶν Λέοντι καὶ Διομέδοντι (οὔτοι γὰρ οὐχ ἐκόντες, διὰ τὸ τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ δήμου, ἔφερον τὴν ὀλιγαρχίαν) τὸ μέλλον σημαίνουσι, καὶ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλλῳ τῷ μὲν τριηραρχοῦντι, τῷ δὲ ὀπλιτεύοντι, καὶ ἄλλοις οἱ ἐδόκουν αἰεὶ μάλιστα ἐναντιοῦσθαι τοῖς ξυνεστῶσιν· καὶ οὐκ ἠξίουν περιδεῖν αὐτοὺς σφᾶς τε διαφθαρέντας καὶ Σάμον Ἀθηναίοις ἀλλοτριωθεῖσαν, δι' ἣν μόνον ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν. οἱ δὲ ἀκούσαντες τῶν τε στρατιωτῶν ἓνα ἕκαστον μετήεσαν μὴ ἐπιτρέπειν, καὶ οὐχ ἦκιστα τοὺς Παράλους, ἄνδρας Ἀθηναίους τε καὶ ἐλευθέρους πάντας ἐν τῇ νηὶ πλέοντας, καὶ αἰεὶ δὴ ποτε ὀλιγαρχία καὶ μὴ παρούση ἐπικειμένους· ὃ τε Λέων καὶ ὁ Διομέδων αὐτοῖς ναῦς τινὰς, ὅποτε ποι πλείοιεν, κατέλειπον φύλακας. ὥστε, ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐπετίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθησάντων πάντων τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, περιεγένοντο οἱ τῶν Σαμίων πλείονες. καὶ τριακοντα μὲν τινὰς ἀπέκτειναν τῶν τριακοσίων, τρεῖς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους φυγῇ ἐξημίωσαν· τοῖς δ' ἄλλοις οὐ μνησικακοῦντες δημοκρατούμενοι τὸ λοιπὸν ξυνεπολίτευον. 74. τὴν δὲ Πάραλον ναῦν καὶ Χαιρέαν ἐπ' αὐτῆς τὸν Ἀρχεστράτου, ἄνδρα Ἀθηναῖον, γενόμενον ἐς τὴν μετάστασιν πρόθυμον, ἀποπέμπουσιν οἱ τε Σάμιοι καὶ οἱ στρατιῶται κατὰ τάχος ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγενημένα· οὐ γὰρ ἠδεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. καὶ καταπλευσάντων αὐτῶν εὐθέως τῶν μὲν Παράλων τινὰς οἱ τετρακόσιοι, δύο ἢ τρεῖς, ἔδησαν, τοὺς

δὲ ἄλλους ἀφελόμενοι τὴν ναῦν, καὶ μετεμβιβάσαντες εἰς ἄλλην στρατιῶτιν ναῦν, ἔταξαν φρουρεῖν περὶ Εὐβοίαν. ὁ δὲ Χαιρέας εὐθὺς διαλαθὼν πως, ὡς εἶδε τὰ παρόντα, πάλιν εἰς τὴν Σάμον ἐλθὼν ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὸ μείζον πάντα δεινώσας τὰ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ὡς πληγαῖς τε πάντας ζημιούσι, καὶ ἀντειπεῖν ἔστιν οὐδὲν πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ὑβρίζονται, καὶ διανοοῦνται, ὅποσοι ἐν Σάμῳ στρατεύονται μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης, τούτων πάντων τοὺς προσήκοντας λαβόντες εἶρξαι, ἵνα, ἢν μὴ ὑπακούωσι, τεθνήκωσιν· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπικαταψευδόμενος ἔλεγεν. 75. οἱ δ' ἀκούσαντες ἐπὶ τοὺς τὴν ὀλιγαρχίαν μάλιστα ποιήσαντας καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοὺς μετασχόντας τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν βάλλειν· ἔπειτα μέντοι ὑπὸ τῶν διὰ μέσου κωλυθέντες, καὶ διδαχθέντες μὴ τῶν πολεμίων ἀντιπρώρων ἐγγὺς ἐφορμούντων ἀπολέσωσι τὰ πράγματα, ἐπαύσαντο. μετὰ δὲ τοῦτο λαμπρῶς ἤδη εἰς δημοκρατίαν βουλόμενοι μεταστήσαι τὰ ἐν τῇ Σάμῳ ὃ τε Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου καὶ Θράσυλλος (οὗτοι γὰρ μάλιστα προεστήκεσαν τῆς μεταβολῆς) ὥρκωσαν πάντας τοὺς στρατιώτας τοὺς μεγίστους ὄρκους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ἢ μὴν δημοκρατηθῆσθαι τε καὶ ὁμονοήσειν, καὶ τὸν πρὸς Πελοποννησίους πόλεμον προθύμως διοίσειν, καὶ τοῖς τετρακοσίοις πολέμοι τε ἔσεσθαι καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκέεσθαι. ξυνώμνυσαν δὲ καὶ Σαμίων πάντες τὸν αὐτὸν ὄρκον οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τὰ πράγματα πάντα καὶ τὰ ἀποβησόμενα ἐκ τῶν κινδύνων ξυνεκοινώσαντο οἱ στρατιῶται τοῖς Σαμίοις, νομίζοντες οὔτε ἐκείνοις ἀποστροφὴν σωτηρίας οὔτε σφίσιν εἶναι, ἀλλ' εἴαν τε οἱ τετρακόσιοι κρατήσωσιν εἴαν τε οἱ ἐκ Μιλήτου πολέμοι,

διαφθαρήσεσθαι. 76. ἐς φιλονεικίαν τε καθέστασαν τὸν χρόνον τοῦτον οἱ μὲν τὴν πόλιν ἀναγκάζοντες δημοκρατεῖσθαι, οἱ δὲ τὸ στρατόπεδον ὀλιγαρχεῖσθαι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν εὐθὺς οἱ στρατιῶται, ἐν ἧ τούς μὲν προτέρους στρατηγούς, καὶ εἴ τινα τῶν τριηράρχων ὑπετόπενον, ἔπαυσαν, ἄλλους δὲ ἀνθείλοντο καὶ τριηράρχους καὶ στρατηγούς, ὧν Θρασύβουλος τε καὶ Θράσυλλος ὑπῆρχον. καὶ παραινέσεις ἄλλας τε ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀνιστάμενοι, καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκεν· τούς γὰρ ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν πλεόνων καὶ ἐς πάντα ποριμωτέρων μεθεστάναι. ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικόν, τὰς ἄλλας πόλεις, ὧν ἄρχουσιν, ἀναγκάσειν τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὠρμῶντο. πόλιν τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ' ἡ παρ' ἐλάχιστον δὴ ἦλθε τὸ Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελῆσθαι, τούς τε πολεμίους ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἀμύνεσθαι οὐπὲρ καὶ πρότερον. καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς, ἔχοντες τὰς ναῦς, πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ δι' ἑαυτούς τε ἐν τῇ Σάμῳ προσκαθημένους καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου, καὶ νῦν ἐς τοιοῦτον καταστήσονται μὴ βουλομένων σφίσι πάλιν τὴν πολιτείαν ἀποδοῦναι, ὥστε αὐτοὶ δυνατώτεροι εἶναι εἶργειν ἐκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ὑπ' ἐκείνων εἶργεσθαι. βραχὺ τέ τι εἶναι καὶ οὐδενὸς ἄξιον, ᾧ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι τῶν πολεμίων ἡ πόλις σφίσι χρήσιμος ἦν, καὶ οὐδὲν ἀπολωλέκειναι, οἳ γε μήτε ἀργύριον ἔτι εἶχον πέμπειν, ἀλλ' αὐτοὶ ἐπορίζοντο οἱ στρατιῶται, μήτε βούλευμα χρηστὸν, οὐπὲρ ἔνεκα πόλις στρατοπέδων κρατεῖ· ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις τούς μὲν ἡμαρτηκέναι, τούς πατρίους νόμους καταλύσαντας, αὐτοὶ δὲ σώζειν καὶ ἐκείνους πει-

ράσασθαι προσαναγκάζειν, ὥστε οὐδὲ τούτους, οἵπερ ἂν βουλευοίεν τι χρηστὸν, παρὰ σφίσι χείρους εἶναι. Ἀλκιβιάδην τε, ἣν αὐτῷ ἄδειάν τε καὶ κάθοδον ποιήσωσιν, ἄσμενον τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρέξειν. τό τε μέγιστον, ἣν ἀπάντων σφάλλωνται, εἶναι αὐτοῖς τοσοῦτον ἔχουσι ναυτικὸν πολλὰς τὰς ἀποχωρήσεις, ἐν αἷς καὶ πόλεις καὶ γῆν εὐρήσουσιν. 77. Τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοισι ἐκκλησιάσαντες καὶ παραθαρσύναντες σφᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο οὐδὲν ἦσσαν. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν Σάμον, οἱ δέκα πρεσβευταί, ὡς ταῦτα ἐν τῇ Δήλῳ ἤδη ὄντες ἦσθάνοντο, ἠσύχαζον αὐτοῦ.

78. Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ ναυτικῷ στρατιῶται κατὰ σφᾶς αὐτοὺς διεβόων ὡς ὑπὸ Ἀστυόχου καὶ Τισσαφέρους φθείρεται τὰ πράγματα, τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος οὔτε πρότερον ναυμαχεῖν, ἕως ἔτι αὐτοί τε ἔρρωντο μᾶλλον καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν Ἀθηναίων ὀλίγον ἦν, οὔτε νῦν, ὅτε στασιάζειν τε λέγονται καὶ αἱ νῆες αὐτῶν οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσιν, ἀλλὰ τὰς παρὰ Τισσαφέρους Φοινίσσας ναῦς μένουτες, ἄλλως ὄνομα καὶ οὐκ ἔργον, κινδυνεύσειν διατριβῆναι· τὸν δ' αὖ Τισσαφέρην τὰς τε ναῦς ταύτας οὐ κομίζειν, καὶ τροφήν ὅτι οὐ ξυνεχῶς οὐδ' ἐντελῆ διδούς κακοῖ τὸ ναυτικόν. οὔκουν ἔφασαν χρῆναι μέλλειν ἔτι, ἀλλὰ διαναυμαχεῖν. καὶ μάλιστα οἱ Συρακόσιοι ἐνήγον. 79. αἰσθόμενοι δὲ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Ἀστυόχος τὸν θροῦν, καὶ δόξαν αὐτοῖς ἀπὸ ξυνόδου ὥστε διαναυμαχεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἢ ἐν τῇ Σάμῳ παραχῆ, ἄραντες ταῖς ναυσὶ πάσαις, οὔσαις δώδεκα καὶ ἑκατὸν, καὶ τοὺς Μιλησίους πεζῇ κελεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης παριέναι, ἔπλεον ὡς πρὸς τὴν Μυκάλην. οἱ δὲ

Ἄθηναῖοι ταῖς ἐκ Σάμου ναυσὶ δυοῖν καὶ ὀγδοήκοντα, αἱ ἔτυχον ἐν Γλαύκῃ τῆς Μυκάλης ὀρμοῦσαι (διέχει δὲ ὀλίγον ταύτῃ ἢ Σάμος τῆς ἠπείρου πρὸς τὴν Μυκάλην), ὡς εἶδον τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐπιπλεύσας, ὑπεχώρησαν ἐς τὴν Σάμον, οὐ νομίσαντες τῷ πλήθει διακινδυνεύσαι περὶ τοῦ παντὸς ἱκανοὶ εἶναι. καὶ ἅμα (προηίσθοντο γὰρ αὐτοὺς ἐκ τῆς Μιλήτου ναυμαχησέοντας) προσεδέχοντο καὶ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου σφίσι ταῖς ἐκ τῆς Χίου ναυσὶν ἐπ' Ἀβύδου ἀφικομέναις προσβοηθήσειν· προὔπέπεμπτο γὰρ αὐτῷ ἄγγελος. καὶ οἱ μὲν οὕτως ἐπὶ τῆς Σάμου ἀνεχώρησαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι καταπλεύσαντες ἐπὶ Μυκάλης ἐστρατοπεδεύσαντο, καὶ τῶν Μιλησίων καὶ τῶν πλησιοχώρων ὁ πεζός. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μελλόντων αὐτῶν ἐπιπλεῖν τῇ Σάμῳ, ἀγγέλλεται ὁ Στρομβιχίδης ταῖς ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶν ἀφικόμενος· καὶ εὐθὺς ἀπέπλεον πάλιν ἐπὶ τῆς Μιλήτου. οἱ δὲ Ἄθηναῖοι προσγενομένων σφίσι τῶν νεῶν ἐπίπλουν αὐτοὶ ποιοῦνται τῇ Μιλήτῳ ναυσὶν ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν, βουλόμενοι διαναυμαχῆσαι· καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντανήγετο, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς τὴν Σάμον.

80. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τοῦτο εὐθὺς οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐκ ἀξιόμαχοι νομίσαντες εἶναι οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπορήσαντες ὀπόθεν τοσαύταις ναυσὶ χρήματα ἔξουσιν, ἄλλως τε καὶ Τισσαφέρνους κακῶς διδόντος, ἀποστέλλουσιν ὡς τὸν Φαρνάβαζον, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσετάχθη, Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου ἔχοντα ναῦς τεσσαράκοντα. ἐπεκαλείτό τε γὰρ αὐτοὺς ὁ Φαρνάβαζος, καὶ τροφήν ἐτοῖμος ἦν παρέχειν· καὶ ἅμα καὶ τὸ Βυζάντιον ἐπεκηρυκεύετο αὐτοῖς ἀποστῆναι. καὶ αἱ μὲν τῶν

Πελοποννησίων αὐται νῆες ἀπάρασαι ἐς τὸ πέλαγος, ὅπως λάθοιεν ἐν τῷ πλῶ τοὺς Ἀθηναίους, χειμασθεῖσαι, καὶ αἱ μὲν Δήλου λαβόμεναι αἱ πλείους μετὰ Κλέαρχου, καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς Μίλητον (Κλέαρχος δὲ κατὰ γῆν αὐθις ἐς τὸν Ἑλλήσποντον κομισθεὶς ἦρχεν), αἱ δὲ μετὰ Ἑλίξου τοῦ Μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα ἐς τὸν Ἑλλήσποντον διασωθεῖσαι Βυζάντιον ἀφιστᾶσιν. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἐκ τῆς Σάμου πέμπουσιν αἰσθόμενοι νεῶν βοήθειαν καὶ φυλακὴν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καί τις καὶ ναυμαχία βραχεῖα γίγνεται πρὸ τοῦ Βυζαντίου, ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ.

81. Οἱ δὲ προεστῶτες ἐν τῇ Σάμῳ, καὶ μάλιστα Θρασύβουλος, αἰεὶ τε τῆς αὐτοῦ γνώμης ἐχόμενος, ἐπειδὴ μετέστησε τὰ πράγματα, ὥστε κατάγειν Ἀλκιβιάδην, καὶ τέλος ἐπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν, καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον καὶ ἄδειαν, πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρην κατήγεν ἐς τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην, νομίζων μόνην σωτηρίαν, εἰ Τισσαφέρην αὐτοῖς μεταστήσειεν ἀπὸ Πελοποννησίων. γενομένης δὲ ἐκκλησίας τὴν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπητιάσατο καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ περὶ πολιτικῶν πολλὰ εἰπὼν ἐς ἐλπίδας γε αὐτοὺς οὐ σμικρὰς τῶν τε μελλόντων καθίστη, καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν παρὰ τῷ Τισσαφέρνει, ἵνα οἱ τε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτὸν καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν, καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλείον θαρσοῖεν, οἱ τε πολέμιοι τῷ Τισσαφέρνει ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν. ὑπισχνεῖτο δ' οὖν τάδε μέγιστα ἐπικομπῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ ὑπεδέξατο ἡ μὴν, ἕως ἄν τι

τῶν ἑαυτοῦ λείπηται, ἣν Ἀθηναίοις πιστεύσῃ, μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς, οὐδ' ἦν δέη τελευτῶντα τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν ἐξαργυρίσαι, τὰς τε ἐν Ἀσπένδῳ ἤδη οὐσας Φοινίκων ναῦς κομιεῖν Ἀθηναίοις καὶ οὐ Πελοποννησίοις· πιστεύσαι δ' ἂν μόνως Ἀθηναίοις, εἰ αὐτὸς κατελθὼν αὐτῷ ἀναδέξαιτο. 82. οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλὰ στρατηγόν τε αὐτὸν εὐθὺς εἵλουτο μετὰ τῶν προτέρων, καὶ τὰ πράγματα πάντα ἀνετίθεσαν, τὴν τε παραυτικά ἐλπίδα ἕκαστος τῆς τε σωτηρίας καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας οὐδενὸς ἂν ἠλλάξαντο, καὶ ἐτοῖμοι ἤδη ἦσαν κατὰ τὸ αὐτίκα τοὺς τε παρόντας πολεμίους ἐκ τῶν λεχθέντων καταφρονεῖν, πλεῖν τε ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ. ὁ δὲ τὸ μὲν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν, τοὺς ἐγγυτέρω πολεμίους ὑπολιπόντας, καὶ πάνυ διεκώλυσε, πολλῶν ἐπειγομένων· τὰ δὲ τοῦ πολέμου πρῶτον ἔφη, ἐπειδὴ καὶ στρατηγὸς ἦρητο, πλεύσας ὡς Τισσαφέρην πρᾶξειν. καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἐκκλησίας εὐθὺς ᾤχετο, ἵνα δόξῃ πάντα μετ' ἐκείνου κοινοῦσθαι, καὶ ἅμα βουλόμενος αὐτῷ τιμιώτερός τε εἶναι, καὶ ἐνδείκνυσθαι ὅτι καὶ στρατηγὸς ἤδη ἦρηται καὶ εὐ καὶ κακῶς οἴος τ' ἐστὶν αὐτὸν ποιεῖν. ξυνέβαινε δὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ τῷ μὲν Τισσαφέρνει τοὺς Ἀθηναίους φοβεῖν, ἐκείνοις δὲ τὸν Τισσαφέρην.

83. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐν τῇ Μιλήτῳ πυνθανόμενοι τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον, καὶ πρότερον τῷ Τισσαφέρνει ἀπιστοῦντες, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι διεβέβληντο. ξυνημέχθη γὰρ αὐτοῖς μετὰ τὸν ἐπὶ τὴν Μίλητον τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν, ὡς οὐκ ἠθέλησαν ἀνταναγαγόντες ναυμαχῆσαι, πολλῷ ἐς τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρην ἀρρώστοτερον γενόμενον, καὶ ἐς τὸ μισεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν πρότερον ἔτι τούτων διὰ τὸν Ἀλκι-

βιάδην ἐπιδεδωκένας. καὶ ξυνιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους, οἷά περ καὶ πρότερον, οἱ στρατιῶται ἀνελογίζοντο, καὶ τινες καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων, καὶ οὐ μόνον τὸ στρατιωτικὸν, ὡς οὔτε μισθὸν ἐντελῆ πώποτε λάβοιεν, τό τε διδόμενον βραχὺ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ξυνεχῶς· καὶ εἰ μὴ τις ἢ διαναυμαχήσει ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν τροφήν ἔξει, ἀπολείψει τοὺς ἀνθρώπους τὰς ναῦς· πάντων τε Ἀστύοχον εἶναι αἴτιον, ἐπιφέροντα ὀργὰς Τισσαφέρνει διὰ ἴδια κέρδη. 84. ὄντων δ' αὐτῶν ἐν τοιοῦτῳ ἀναλογισμῶ, ξυνηνέχθη καὶ τοιόσδε τις θόρυβος περὶ τὸν Ἀστύοχον. τῶν γὰρ Συρακοσίων καὶ Θουρίων ὅσῳ μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πλῆθος οἱ ναῦται, τοσούτῳ καὶ θρασύτατα προσπεσόντες τὸν μισθὸν ἀπήτουν. ὁ δὲ ἀνθαδέστερόν τέ τι ἀπεκρίνατο καὶ ἠπέιλησε, καὶ τῷ γε Δωριεῖ ξυναγορεύοντι τοῖς ἑαυτοῦ ναύταις καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν, ὡς εἶδον, οἷα δὴ ναῦται, ὥρμησαν ἐγκραγόντες ἐπὶ τὸν Ἀστύοχον ὥστε βάλλειν· ὁ δὲ προῖδὼν καταφεύγει ἐπὶ βωμόν τινα. οὐ μέντοι ἐβλήθη γε, ἀλλὰ διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων. ἔλαβον δὲ καὶ τὸ ἐν Μιλήτῳ ἐνφοδομημένον τοῦ Τισσαφέρνους φρούριον οἱ Μιλήσιοι, λάθρα ἐπιπεσόντες, καὶ τοὺς ἐνόνας φύλακας αὐτοῦ ἐκβάλλουσιν· ξυνεδόκει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ταῦτα, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς Συρακοσίοις. ὁ μέντοι Λίχας οὔτε ἠρέσκετο αὐτοῖς, ἔφη τε χρῆναι Τισσαφέρνει καὶ δουλεύειν Μιλησίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ βασιλείῳ τὰ μέτρια καὶ ἐπιθεραπέυειν, ἕως ἂν τὸν πόλεμον εὐθῶνται. οἱ δὲ Μιλήσιοι ὠργίζοντό τε αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιουτότροπα, καὶ νόσῳ ὕστερον ἀποθανόντα αὐτὸν οὐκ εἶασαν θάψαι οὐ ἐβούλοντο οἱ παρόντες τῶν Λακεδαιμονίων. 85. κατὰ δὴ ταιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς

τῶν πραγμάτων πρὸς τε τὸν Ἀστύοχον καὶ τὸν Τισσαφέρην, Μίνδαρος διάδοχος τῆς Ἀστυόχου ναυαρχίας ἐκ Λακεδαίμονος ἐπῆλθε, καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχήν· ὁ δὲ Ἀστύοχος ἀπέπλει. ξυνέπεμψε δὲ καὶ Τισσαφέρης αὐτῷ πρεσβευτὴν τῶν παρ' ἑαυτοῦ, Γαυλίτην ὄνομα, Κᾶρα δίγλωσσον, κατηγορήσοντα τῶν τε Μιλησίων περὶ τοῦ φρουρίου, καὶ περὶ αὐτοῦ ἅμα ἀπολογησόμενον, εἰδὼς τοὺς τε Μιλησίους πορευομένους ἐπὶ καταβοῇ τῇ αὐτοῦ μάλιστα, καὶ τὸν Ἑρμοκράτην μετ' αὐτῶν, ὃς ἔμελλε τὸν Τισσαφέρην ἀποφαίνειν φθείροντα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα μετὰ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐπαμφοτερίζοντα. ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ αἰεὶ ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως· καὶ τὰ τελευταῖα φυγόντος ἐκ Συρακουσῶν τοῦ Ἑρμοκράτους, καὶ ἐτέρων ἠκόντων ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν, Ποτάμιδος καὶ Μύσκωνος καὶ Δημάρχου, ἐνέκειτο ὁ Τισσαφέρης φυγάδι ὄντι ἤδη τῷ Ἑρμοκράτει πολλῷ ἔτι μᾶλλον, καὶ κατηγορεῖ ἄλλα τε καὶ ὡς χρήματα ποτε αἰτήσας αὐτὸν καὶ οὐ τυχὼν τὴν ἔχθραν οἱ προθείτο. ὁ μὲν οὖν Ἀστύοχος καὶ οἱ Μιλήσιοι καὶ ὁ Ἑρμοκράτης ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης διεβεβήκει πάλιν ἤδη παρὰ τοῦ Τισσαφέρους ἐς τὸν Σάμον.

86. Καὶ οἱ ἐκ τῆς Δήλου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πρεσβευταὶ, οὓς τότε ἔπεμψαν παραμυθησομένους καὶ ἀναδιδάξοντας τοὺς ἐν τῇ Σάμῳ, ἀφικνοῦνται παρόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐκκλησίας γενομένης λέγειν ἐπεχείρουν. οἱ δὲ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελον ἀκούειν, ἀλλ' ἀποκτείνειν ἐβόων τοὺς τὸν δῆμον καταλύοντας· ἔπειτα μέντοι μόλις ἠσυχάσαντες ἤκουσαν. οἱ δ' ἀπήγγελλον ὡς οὔτε ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς πόλεως ἢ

μετάστασις γένοιτο ἄλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ, οὔθ' ἵνα τοῖς πολεμίους παραδοθῆ (ἐξεῖναι γὰρ, ὅτε ἐσέβαλον ἤδη σφῶν ἀρχόντων, τοῦτο ποιῆσαι), τῶν τε πεντακισχιλίων ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει μεθέξουσιν, οἳ τε οἰκίοι αὐτῶν οὔθ' ὑβρίζονται, ὥσπερ Χαϊρέας διαβάλλων ἀπήγγειλεν, οὔτε κακὸν ἔχουσιν οὐδὲν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς σφετέροις αὐτῶν ἕκαστοι κατὰ χώραν μένουσιν. ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντων οὐδὲν μᾶλλον ἐσήκουον, ἀλλ' ἐχαλέπαινον, καὶ γνώμας ἄλλοι ἄλλας ἔλεγον, μάλιστα δὲ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν. καὶ ἐδόκει Ἀλκιβιάδης πρῶτον τότε καὶ οὐδενὸς ἔλασσον τὴν πόλιν ὠφελῆσαι· ὠρμημένων γὰρ τῶν ἐν Σάμῳ Ἀθηναίων πλεῖν ἐπὶ σφᾶς αὐτοὺς, ἐν ᾧ σαφέστατα Ἰωνίαν καὶ Ἑλλήσποντον εὐθὺς εἶχον οἱ πολέμιοι, κωλυτῆς γενέσθαι. καὶ ἐν τῷ τότε ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἂν ἱκανὸς ἐγένετο κατασχεῖν τὸν ὄχλον, ἐκεῖνος δὲ τοῦ τ' ἐπίπλου ἔπαυσε, καὶ τοὺς ἰδίᾳ τοῖς πρέσβεσιν ὀργιζομένους λοιδωρῶν ἀπέτρεπεν. αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος αὐτοῖς ἀπέπεμπεν, ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύοι ἄρχειν, τοὺς μέντοι τετρακοσίους ἐκέλευεν ἀπαλλάσσειν αὐτοὺς, καὶ καθιστάναι τὴν βουλὴν ὥσπερ καὶ πρότερον, τοὺς πεντακοσίους· εἰ δὲ ἐς εὐτέλειάν τι ξυντέμνηται, ὥστε τοὺς στρατευομένους μᾶλλον ἔχειν τροφήν, πάνυ ἐπαινεῖν. καὶ τᾶλλα ἐκέλευεν ἀντέχειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίους· πρὸς μὲν γὰρ σφᾶς αὐτοὺς σωζομένης τῆς πόλεως πολλὴν ἐλπίδα εἶναι καὶ ξυμβῆναι, εἰ δὲ ἄπαξ τὸ ἕτερον σφαλῆσεται, ἢ τὸ ἐν Σάμῳ ἢ ἐκεῖνοι, οὐδὲ ὅτῳ διαλλαγῆσεται τις ἔτι ἔσεσθαι.

Παρήσαν δὲ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, ἐπαγγελλόμενοι τῷ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων δήμῳ ὥστε βοηθεῖν· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐπαινέσας αὐτοὺς, καὶ εἰπὼν ὅταν τις καλῇ παρεῖναι, οὕτως ἀπέπεμπεν. ἀφίκοντο δὲ οἱ Ἀρ-

γείοι μετὰ τῶν Παράλων, οἱ τότε ἐτάχθησαν ἐν τῇ στρατιώτιδι νηϊ ὑπὸ τῶν τετρακοσίων περιπλεῖν Εὐβοίαν, καὶ ἄγοντες Ἀθηναίων ἐς Λακεδαίμονα ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμπτοὺς πρέσβεις, Λαισποδίαν καὶ Ἀριστοφῶντα καὶ Μελησίαν, [οἱ] ἐπειδὴ ἐγένοντο πλείοντες κατ' Ἄργος, τοὺς μὲν πρέσβεις ξυλλαβόντες τοῖς Ἀργείοις παρέδοσαν ὡς τῶν οὐχ ἤκιστα καταλυσάντων τὸν δῆμον ὄντας, αὐτοὶ δὲ οὐκέτι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀφίκοντο, ἀλλ' ἄγοντες ἐκ τοῦ Ἄργους ἐς τὴν Σάμον τοὺς πρέσβεις ἀφικνοῦνται ἥπερ εἶχον τριήρει.

87. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Τισσαφέρηνς, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν ᾧ μάλιστα διὰ τε τᾶλλα καὶ τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον ἤχθοντο αὐτῷ οἱ Πελοποννήσιοι ὡς φανερώς ἤδη ἀπτικίζοντι, βουλόμενος, ὡς ἐδόκει δὴ, ἀπολύεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὰς διαβολὰς, παρεσκευάζετο πορεύεσθαι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς ἐς Ἀσπενδον, καὶ τὸν Λίχαν ξυμπορεύεσθαι ἐκέλευεν· τῇ δὲ στρατιᾷ προστάξειν ἔφη Ταμῶν ἑαυτοῦ ὑπαρχον, ὥστε τροφήν ἐν ὅσῳ ἂν αὐτὸς ἀπῆ διδόναι. λέγεται δὲ οὐ κατὰ ταῦτό, οὐδὲ ῥάδιον εἰδέναί τινι γνώμῃ παρηλθεν ἐς τὴν Ἀσπενδον καὶ παρελθὼν οὐκ ἤγαγε τὰς ναῦς. ὅτι μὲν γὰρ αἱ Φοινισσαι νῆες ἐπτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι Ἀσπένδου ἀφίκοντο, σαφές ἐστιν· διότι δὲ οὐκ ἤλθον, πολλαχῆ εἰκάζεται. οἱ μὲν γὰρ ἵνα διατρίβῃ ἀπελθὼν, ὥσπερ καὶ διενσήθη, τὰ τῶν Πελοποννησίων (τροφῆν γοῦν οὐδὲν βέλτιον, ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Ταμῶς, ᾧ προσετάχθη, παρείχεν), οἱ δὲ ἵνα τοὺς Φοινίκας προαγαγῶν ἐς τὴν Ἀσπενδον ἐκχρηματίσαιτο ἀφείς (καὶ γὰρ ὡς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε χρήσεσθαι), ἄλλοι δ' ὡς καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακεδαίμονα, τῷ λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ ἀλλὰ καὶ σαφῶς οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρω-

μένας. ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι τριβῆς ἕνεκα καὶ ἀνακωχῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν, φθορᾶς μὲν, ἐν ᾧσ'ω παρῆει ἐκεῖσε καὶ διέμελλον, ἀνισώσεως δὲ, ὅπως μηδετέρους προσθέμενος ἰσχυροτέρους ποιήσῃ, ἐπεὶ εἴ γε ἐβουλήθη διαπολεμῆσαι, ἐπιφανὲς δῆπου οὐκ ἐνδοιαστῶς· κομίσας γὰρ ἂν Λακεδαιμονίοις τὴν νίκην κατὰ τὸ εἶκος ἔδωκεν, οἳ γε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως μᾶλλον ἢ ὑποδεεστέως τῷ ναυτικῷ ἀνθῶρμον. καταφωρᾶ δὲ μάλιστα καὶ ἦν εἶπε πρόφασιν οὐ κομίσας τὰς ναῦς. ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας βασιλεὺς ἔταξε ξυλλεγῆναι· ὁ δὲ χάριν ἂν δῆπου ἐν τούτῳ μείζω ἔτι ἔσχεν, οὔτε ἀναλώσας πολλὰ τῶν βασιλέως, τὰ τε αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων πράξας. ἐς δ' οὖν τὴν Ἄσπενδον, ἣ τινὶ δὴ γνώμῃ, ὁ Τισσαφέρηνς ἀφικνεῖται καὶ τοῖς Φοῖνιξι ξυγγίγνεται· καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἔπεμψαν ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς, κελύσαντος αὐτοῦ, Φίλιππον ἄνδρα Λακεδαιμόνιον δύο τριήρεσιν. 88. Ἄλκιβιάδης δὲ, ἐπειδὴ καὶ τὸν Τισσαφέρην ἤσθετο παριόντα ἐπὶ τῆς Ἄσπενδου, ἔπλει καὶ αὐτὸς λαβὼν τρεισκαίδεκα ναῦς, ὑποσχόμενος τοῖς ἐν Σάμῳ ἀσφαλῆ καὶ μεγάλην χάριν· ἣ γὰρ αὐτὸς ἄξιον Ἀθηναίοις τὰς Φοινίσσας ναῦς, ἣ Πελοποννησίοις γε κωλύσειν ἐλθεῖν· εἰδὼς, ὡς εἶκος, ἐκ πλείονος τὴν Τισσαφέρηνς γνώμην, ὅτι οὐκ ἄξιον ἔμελλε, καὶ βουλόμενος αὐτὸν τοῖς Πελοποννησίοις ἐς τὴν ἑαυτοῦ καὶ Ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα διαβάλλειν, ὅπως μᾶλλον δι' αὐτὸ σφίσιν ἀναγκάζοιτο προσχωρεῖν. καὶ ὁ μὲν ἄρας εὐθὺ τῆς Φασήλιδος καὶ Καύνου ἄνω τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο.

89. Οἱ δὲ ἐκ τῆς Σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες πρέσβεις, ἐπειδὴ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγειλαν τὰ παρὰ τοῦ Ἄλκιβιάδου, ὡς κελεύει τε ἀντ-

ἔχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας τε ὅτι
 πολλὰς ἔχει κἀκείνοις τὸ στράτευμα διαλλάξειν καὶ Πε-
 λοποννησίων περιέσεσθαι, ἀχθομένους καὶ πρότερον τοὺς
 πολλοὺς τῶν μετεχόντων τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ ἡδέως ἂν
 ἀπαλλαγέντας πῆ ἀσφαλῶς τοῦ πράγματος, πολλῶ δὴ
 μᾶλλον ἐπέρρωσαν. καὶ ξυνίσταντό τε ἤδη καὶ τὰ πρά-
 γματα διεμέμφοντο, ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάνυ στρατη-
 γῶν τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, οἷον Θη-
 ραμένην τε τὸν Ἄγνωνος καὶ Ἀριστοκράτην τὸν Σκελ-
 λίου, καὶ ἄλλους, οἱ μετέσχον μὲν ἐν τοῖς πρῶτοι τῶν
 πραγμάτων, φοβούμενοι δ', ὡς ἔφασαν, τό τε ἐν τῇ Σάμῳ
 στράτευμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην σπουδῇ πάνυ, τοὺς τε
 ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρεσβευομένους, ἔπεμπον, μὴ τι
 ἄνευ τῶν πλειόνων κακὸν δράσωσι τὴν πόλιν, οὐ τὸ ἀπ-
 ἀλλάξειν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν, ἀλλὰ τοὺς πεντα-
 κισχιλίους ἔργῳ καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύναι,
 καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθιστάναι. ἦν δὲ τοῦτο
 μὲν σχῆμα πολιτικὸν τοῦ λόγου αὐτοῖς, κατ' ἰδίας δὲ
 φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ τοιούτῳ προσέκειντο, ἐν
 ᾧ περ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία ἐκ δημοκρατίας γενομένη
 ἀπόλλυται. πάντες γὰρ αὐθημερὸν ἀξιούσιν οὐχ ὅπως
 ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος εἶναι· ἐκ δὲ
 δημοκρατίας αἰρέσεως γιγνομένης, ῥᾶον τὰ ἀποβαίνοντα
 ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἐλασσούμενός τις φέρει. σαφέσ-
 τατα δ' αὐτοὺς ἐπῆρε τὰ ἐν τῇ Σάμῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου
 ἰσχυρὰ ὄντα, καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐκ ἐδόκει μόνιμον τὸ τῆς
 ὀλιγαρχίας ἔσεσθαι· ἡγωνίζετο οὖν εἰς ἕκαστος αὐτὸς
 πρῶτος προστάτης τοῦ δήμου γενέσθαι. 90. οἱ δὲ τῶν
 τετρακοσίων μάλιστα ἐναντίοι ὄντες τῷ τοιούτῳ εἶδει καὶ
 προεστῶτες, Φρύνιχός τε, ὃς καὶ στρατηγῆσας ἐν τῇ
 Σάμῳ [ποτέ] τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διηνέχθη, καὶ Ἀρί-

σταρχος, ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἐναντίος
 τῷ δήμῳ, καὶ Πείσανδρος καὶ Ἀντιφῶν καὶ ἄλλοι οἱ
 δυνατώτατοι, πρότερόν τε, ἐπεὶ τάχιστα κατέστησαν, καὶ
 ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ σφῶν ἐς δημοκρατίαν ἀπέστη,
 πρέσβεις τε ἀπέστελλον σφῶν ἐς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ
 τὴν ὀλιγαρχίαν προὔθυμουντο, καὶ τὸ ἐν τῇ Ἡετιωνίᾳ
 καλουμένην τείχος ἐποιούντο, πολλῶ τε μᾶλλον ἔτι, ἔπει-
 δὴ καὶ οἱ ἐκ τῆς Σάμου πρέσβεις σφῶν ἦλθον, ὁρῶντες
 τοὺς τε πολλοὺς καὶ σφῶν τοὺς δοκοῦντας πρότερον πι-
 στοὺς εἶναι μεταβαλλομένους. καὶ ἀπέστειλαν μὲν Ἀν-
 τιφῶντα καὶ Φρύνιχον καὶ ἄλλους δέκα κατὰ τάχος, φο-
 βούμενοι καὶ τὰ αὐτοῦ καὶ τὰ ἐκ τῆς Σάμου, ἐπιστείλαν-
 τες παντὶ τρόπῳ, ὅστις καὶ ὅπως οὖν ἀνεκτὸς, ξυναλλα-
 γῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους· ὠκοδόμουν δὲ ἔτι προ-
 θυμότερον τὸ ἐν τῇ Ἡετιωνίᾳ τείχος. ἦν δὲ τοῦ τείχους
 ἡ γνώμη αὕτη, ὡς ἔφη Θηραμένης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, οὐχ
 ἵνα τοὺς ἐν Σάμῳ, ἦν βία ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς τὸν
 Πειραιᾶ, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν βού-
 λωνται, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῶ δέξωνται. χηλὴ γάρ ἐστι
 τοῦ Πειραιῶς ἡ Ἡετιωνία, καὶ παρ' αὐτὴν εὐθύς ὁ ἔσ-
 πλους ἐστίν. ἐτειχίζετο οὖν οὕτω ξὺν τῷ πρότερον πρὸς
 ἡπειρον ὑπάρχοντι τείχει, ὥστε καθεζομένων ἐς αὐτὸ ἀν-
 θρώπων ὀλίγων ἄρχειν τοῦ γε ἔσπλου· ἐπ' αὐτὸν γὰρ
 τὸν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος, στενοῦ ὄντος, τὸν ἔτε-
 ρον πύργον ἐτελεύτα τό τε παλαιὸν τὸ πρὸς ἡπειρον καὶ
 τὸ καινὸν τὸ ἐντὸς τοῦ τείχους τειχιζόμενον πρὸς θάλασ-
 σαν. διωκοδόμησαν δὲ καὶ στοᾶν, ἥπερ ἦν μεγίστη καὶ
 ἐγγύτατα τούτου εὐθύς ἐχομένη ἐν τῷ Πειραιεῖ, καὶ ἦρχον
 αὐτοὶ αὐτῆς, ἐς ἣν καὶ τὸν σῖτον ἠνάγκαζον πάντας τὸν
 ὑπάρχοντά τε καὶ τὸν ἐσπλέοντα ἐξαιρεῖσθαι καὶ ἐντεῦ-
 θεν προαιροῦντας πωλεῖν. 91. ταῦτ' οὖν ἐκ πλείονος

τε ὁ Θηραμένης διεθρόει, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πρέσβεις οὐδὲν πράξαντες ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασι ξυμβατικόν, φάσκων κινδυνεύσειν τὸ τεῖχος τοῦτο καὶ τὴν πόλιν διαφθεῖραι. ἅμα γὰρ καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐτύγγανον, Εὐβοέων ἐπικαλουμένων, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες, ὧν ἦσαν καὶ ἐκ Τάραντος καὶ Λοκρῶν Ἴταλιώτιδες καὶ Σικελικαὶ τινες, ὀρμούσαι ἤδη ἐπὶ Λακωνικῆς καὶ παρασκευαζόμεναι τὸν ἐς τὴν Εὐβοίαν πλοῦν· ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀγησανδρίδας Ἀγησάνδρου Σπαρτιάτης· ὡς ἔφη Θηραμένης οὐκ Εὐβοία μᾶλλον ἢ τοῖς τειχίζουσι τὴν Ἡετιωνίαν προσπλεῖν, καὶ εἰ μὴ τις ἤδη φυλάσσεται, λήσειν διαφθαρέντας. ἦν δέ τι καὶ τοιοῦτον ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν ἐχόντων, καὶ οὐ πάνυ διαβολὴ μόνον τοῦ λόγου. ἐκείνοι γὰρ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο ὀλιγαρχούμενοι ἄρχειν καὶ τῶν ξυμμάχων, εἰ δὲ μὴ, τὰς τε ναῦς καὶ τὰ τεῖχη ἔχοντες αὐτονομεῖσθαι, ἐξειργόμενοι δὲ καὶ τούτου μὴ οὖν ὑπὸ τοῦ δήμου γε αὖθις γενομένου αὐτοὶ πρὸ τῶν ἄλλων μάλιστα διαφθαρήναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους ἐσαγαγόμενοι ἄνευ τειχῶν καὶ νεῶν ξυμβῆναι καὶ ὅπως οὖν τὰ τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι σφῶν ἄδεια ἔσται. 92. διόπερ καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο, καὶ πυλίδας ἔχον καὶ ἐσόδους καὶ ἐπείσαγωγὰς τῶν πολεμίων, ἐτείχιζόν τε προθύμως καὶ φθῆναι ἐβούλοντο ἐξεργασάμενοι. πρότερον μὲν οὖν κατ' ὀλίγους τε καὶ κρύφα μᾶλλον τὰ λεγόμενα ἦν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Φρύνιχος ἦκων ἐκ τῆς ἐς Λακεδαίμονα πρεσβείας, πληγεῖς ὑπ' ἀνδρὸς τῶν περιπόλων τινὸς ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ καὶ οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου ἀπελθὼν ἀπέθανε παραχρῆμα, καὶ ὁ μὲν πατάξας διέφυγεν, ὁ δὲ ξυνεργὸς, Ἀργεῖος ἄνθρωπος, ληφθεὶς καὶ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν τε-

τρακοσίων οὐδενὸς ὄνομα τοῦ κελεύσαντος εἶπεν, οὐδὲ ἄλλο τι ἢ ὅτι εἰδείη πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐς τοῦ περιπολάρχου καὶ ἄλλοσε κατ' οἰκίας ξυνιόντας, τότε δὴ οὐδενὸς γεγενημένου ἀπ' αὐτοῦ νεωτέρου καὶ ὁ Θηραμένης ἤδη θρασύτερον καὶ Ἀριστοκράτης, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν τετρακοσίων αὐτῶν καὶ τῶν ἑξῶθεν ἦσαν ὁμογνώμονες, ἦσαν ἐπὶ τὰ πράγματα. ἅμα γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς Λᾶς αἱ νῆες ἤδη περιπεπλευκῦναι καὶ ὀρμισάμεναι ἐς τὴν Ἐπίδαυρον τὴν Αἴγιαν καταδεδραμήκεσαν, καὶ οὐκ ἔφη ὁ Θηραμένης εἰκὸς εἶναι ἐπ' Εὐβοίαν πλεύσας αὐτὰς ἐς Αἴγιαν κατακολπίσαι καὶ πάλιν ἐν Ἐπιδαύρῳ ὀρμεῖν, εἰ μὴ παρακληθεῖσαι ἤκοιεν ἐφ' οἷσπερ καὶ αὐτὸς αἰὲ κατηγόρει· οὐκέτι οὖν οἶόν τε εἶναι ἡσυχάζειν. τέλος δὲ πολλῶν καὶ στασιωτικῶν λόγων καὶ ὑποψιῶν προσγενομένων, καὶ ἔργῳ ἤδη ἤπτουντο τῶν πραγμάτων· οἱ γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ τὸ τῆς Ἡετιωνίας τεῖχος ὀπλίται οἰκοδομοῦντες, ἐν οἷς καὶ Ἀριστοκράτης ἦν ταξιαρχῶν καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἔχων, ξυλλαμβάνουσιν Ἀλεξικλέα στρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἐταίρους τετραμμένον, καὶ ἐς οἰκίαν ἀγαγόντες εἶρξαν. ξυνεπελάβοντο δὲ αὐτοῖς ἅμα καὶ ἄλλοι καὶ Ἐρμων τις τῶν περιπόλων Μουνυχίασι τεταγμένων ἄρχων· τὸ δὲ μέγιστον, τῶν ὀπλιτῶν τὸ στῖφος ταῦτα ἐβούλετο. ὡς δὲ ἐσηγγέθη τοῖς τετρακοσίοις (ἔτυχον δὲ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ζυγκαθήμενοι), εὐθύς, πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις ταῦτα ἦν, ἐτοῖμοι ἦσαν ἐς τὰ ὄπλα ἰέναι, καὶ τῷ Θηραμένει καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἠπέιλουν. ὁ δὲ ἀπολογούμενος ἐτοῖμος ἔφη εἶναι ξυναφαιρησόμενος ἰέναι ἤδη. καὶ παραλαβῶν ἓνα τῶν στρατηγῶν, ὃς ἦν αὐτῷ ὁμογνώμων, ἐχώρει ἐς τὸν Πειραιᾶ· ἐβόηθει δὲ καὶ Ἀρίσταρχος καὶ τῶν ἰππέων νεανίσκοι. ἦν δὲ θόρυβος πολὺς καὶ ἐκπληκτικός·

οἷ τε γὰρ ἐν τῷ ἄστει ἤδη ῥόντο τὸν τε Πειραιᾶ κατει-
 λήφθαι καὶ τὸν ξυνειλημμένον τεθνάναι, οἷ τε ἐν τῷ
 Πειραιεὶ τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεος ὅσον οὐπω ἐπὶ σφᾶς παρ-
 εῖναι. μόγις δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων διακωλόντων τοὺς
 ἐν τῷ ἄστει διαθέοντας καὶ ἐπὶ τὰ ὄπλα φερομένους, καὶ
 Θουκυδίδου τοῦ Φαρσαλίου, τοῦ προξένου τῆς πόλεως,
 παρόντος καὶ προθύμως ἐμποδῶν τε ἐκάστοις γιγνομέ-
 νου καὶ ἐπιβοωμένου μὴ ἐφεδρευόντων ἐγγὺς τῶν πολε-
 μίων ἀπολέσαι τὴν πατρίδα, ἡσύχασάν τε καὶ σφῶν αὐ-
 τῶν ἀπέσχοντο. καὶ ὁ μὲν Θηραμένης ἐλθὼν ἐς τὸν Πει-
 ραιᾶ (ἦν δὲ καὶ αὐτὸς στρατηγὸς), ὅσον καὶ ἀπὸ βοῆς
 ἔνεκα, ὠργίζετο τοῖς ὀπλίταις, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος καὶ οἱ
 ἐναντίοι τῷ πλήθει ἐχαλέπαινον. οἱ δὲ ὀπλίται ὁμόσε τε
 ἐχώρουν οἱ πλείστοι τῷ ἔργῳ καὶ οὐ μετεμέλοντο, καὶ τὸν
 Θηραμένην ἠρώτων εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἐπ' ἀγαθῷ τὸ τεῖχος
 οἰκοδομῆσθαι, καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι καθαιρεθῆναι. ὁ δὲ, εἶπερ
 καὶ ἐκείνοις δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἑαυτῷ ἔφη ξυνδοκεῖν.
 καὶ ἐντεῦθεν εὐθύς ἀναβάντες οἷ τε ὀπλίται καὶ πολλοὶ
 τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνθρώπων κατέσκαπτον τὸ τείχι-
 σμα. ἦν δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις ὡς χρῆ, ὅσ-
 τισ τοὺς πεντακισχιλίους βούλεται ἄρχειν ἀντὶ τῶν τε-
 τρακοσίων, ἰέναι ἐπὶ τὸ ἔργον. ἐπεκρύπτοντο γὰρ ὅμως
 ἔτι τῶν πεντακισχιλίων, τῷ ὀνόματι, μὴ ἀντικρυς δῆμον
 ὅστις βούλεται ἄρχειν ὀνομάζειν, φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι
 ᾧσι καὶ πρὸς τινα εἰπὼν τίς τι ἀγνοίᾳ σφαλῆ. καὶ οἱ
 τετρακόσιοι διὰ τοῦτο οὐκ ἠθέλον τοὺς πεντακισχιλίους
 οὔτε εἶναι οὔτε μὴ ὄντας δῆλους εἶναι, τὸ μὲν καταστή-
 σαι μετόχους τοσοῦτους ἀντικρυς ἀν δῆμον ἡγούμενοι, τὸ
 δ' αὖ ἀφανὲς φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν.

93. Τῇ δ' ὑστεραία οἱ μὲν τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευ-
 τήριον ὅμως καὶ τεθορυβημένοι ξυνελέγοντο· οἱ δ' ἐν τῷ

Πειραιεὶ ὄπλιται, τὸν τε Ἀλεξικλέα ὃν ξυνέλαβον ἀφέντες καὶ τὸ τείχισμα καθελόντες, ἐς τὸ πρὸς τῇ Μουνηχίᾳ Διονυσιακὸν θέατρον ἐλθόντες καὶ θέμενοι τὰ ὄπλα ἐξεκκλησίασαν, καὶ δόξαν αὐτοῖς εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ ἔθεντο ἐν τῷ Ἀνακείῳ τὰ ὄπλα. ἐλθόντες δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων τινὲς ἡρημένοι πρὸς αὐτοὺς ἀνὴρ ἀνδρὶ διελέγοντό τε, καὶ ἔπειθον οὓς ἴδοιεν ἀνθρώπους ἐπικεικῆς, αὐτοὺς τε ἡσυχάζειν καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν, λέγοντες τοὺς τε πεντακισχιλίους ἀποφανεῖν, καὶ ἐκ τούτων ἐν μέρει, ἥ ἂν τοῖς πεντακισχιλίοις δοκῇ, τοὺς τετρακοσίους ἔσεσθαι, τέως δὲ τὴν πόλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφθείρειν μηδ' εἰς τοὺς πολεμίους ἀνώσαι. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ὄπλιτῶν, ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γιγνομένων, ἡπιώτερον ἦν ἢ πρότερον, καὶ ἐφοβείτο μάλιστα περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ. ξυνεχώρησάν τε ὥστ' ἐς ἡμέραν ῥητὴν ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τῷ Διονυσίῳ περὶ ὁμονοίας. 94. ἐπειδὴ δὲ ἐπῆλθεν ἡ ἐν Διονύσου ἐκκλησία καὶ ὅσον οὐ ξυνειλεγμένοι ἦσαν, ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες καὶ ὁ Ἀγησανδρίδας ἀπὸ τῶν Μεγάρων τὴν Σαλαμίνα παράπλεϊν· καὶ πᾶς τις τῶν ὄπλιτῶν αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶναι τὸ πάλαι λεγόμενον ὑπὸ Θηραμένους καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἐς τὸ τείχισμα ἔπλεον αἱ νῆες, καὶ χρησίμως ἐδόκει καταπεπτωκέαι. ὁ δὲ Ἀγησανδρίδας τάχα μὲν τι καὶ ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου περὶ τε τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ταύτη ἀνεστρέφετο, εἰκὸς δ' αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν παρόντα στασιασμὸν τῶν Ἀθηναίων, δι' ἐλπίδος ὡς κἂν ἐς δέον παραγένοιτο, ταύτη ἀνέχειν. οἱ δ' αὖ Ἀθηναῖοι, ὡς ἡγγέλθη αὐτοῖς, εὐθὺς δρόμῳ ἐς τὸν Πειραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν, ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων οὐχ ἑκάς ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὄντος. καὶ οἱ μὲν

ἐς τὰς παρούσας ναῦς ἐσέβαινον, οἱ δὲ ἄλλας καθεῖλκον, οἱ δὲ τινες ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος παρεβόηθουν. 95. αἱ δὲ τῶν Πελοποννησίων νῆες, παραπλεύσασαι καὶ περιβαλοῦσαι Σούνιον, ὀρμίζονται μεταξὺ Θορίκου τε καὶ Πρασιῶν, ὕστερον δὲ ἀφικνοῦνται ἐς Ὀρωπὸν. Ἀθηναῖοι δὲ κατὰ τάχος καὶ ἀξυγκροτήτοις πληρώμασιν ἀναγκασθέντες χρήσασθαι, οἷα πόλεώς τε στασιαζούσης καὶ περὶ τοῦ μεγίστου βουλόμενοι ἐν τάχει βοηθῆσαι (Εὐβοία γὰρ αὐτοῖς ἀποκεκλημένης τῆς Ἀττικῆς πάντα ἦν), πέμπουσι Θυμοχάρην στρατηγὸν καὶ ναῦς ἐς Ἐρέτριαν· ὧν ἀφικομένων ξὺν ταῖς πρότερον ἐν Εὐβοίᾳ οὔσαις ἕξ καὶ τριάκοντα ἐγένοντο. καὶ εὐθὺς ναυμαχεῖν ἠναγκάζοντο. ὁ γὰρ Ἀγησανδρίδας ἀριστοποιησάμενος ἐκ τοῦ Ὀρωποῦ ἀνήγαγε τὰς ναῦς· ἀπέχει δὲ μάλιστα ὁ Ὀρωπὸς τῆς τῶν Ἐρετριῶν πόλεως θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίου. ὡς οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήρουν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ναῦς, οἰόμενοι σφίσιν παρὰ ταῖς ναυσὶ τοὺς στρατιώτας εἶναι· οἱ δὲ ἔτυχον οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἄριστον ἐπισιτιζόμενοι (οὐδὲν γὰρ ἐπωλείτο ἀπὸ προνοίας τῶν Ἐρετριέων) ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐπ' ἔσχατα τοῦ ἄστεος οἰκιῶν, ὅπως σχολῇ πληρουμένων φθάσειαν οἱ πολέμοι προσπεσόντες καὶ ἀναγκάσειαν τοὺς Ἀθηναίους οὕτως ὅπως τύχοιεν ἀνάγεσθαι. σημεῖον δὲ αὐτοῖς ἐς τὸν Ὀρωπὸν ἐκ τῆς Ἐρετρίας, ὅποτε χρὴ ἀνάγεσθαι, ἦρθη. διὰ τοιαύτης δὴ παρασκευῆς οἱ Ἀθηναῖοι ἀναγόμενοι, καὶ ναυμαχίησαντες ὑπὲρ τοῦ λιμένος τῶν Ἐρετριέων, ὀλίγον μὲν τινα χρόνον ὅμως καὶ ἀντέσχον, ἔπειτα ἐς φυγὴν τραπόμενοι καταδιώκονται ἐς τὴν γῆν. καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἐρετριέων ὡς φιλίαν καταφεύγουσι, χαλεπώτατα ἔπραξαν, φονεούμενοι ὑπ' αὐτῶν· οἱ δὲ ἐς τὸ ἐπιτείχισμα τὸ ἐν τῇ Ἐρε-

τριαία, ὃ εἶχον αὐτοὶ, περιγίγνονται, καὶ ὅσαι ἐς Χαλκίδα ἀφικνοῦνται τῶν νεῶν. λαβόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι δύο καὶ εἴκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἄνδρας τοὺς μὲν ἀποκτείναντες τοὺς δὲ ζωγρήσαντες, τροπαῖον ἔστησαν. καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον Εὐβοίαν τε ἅπασαν ἀποστήσαντες πλὴν Ὠρεοῦ (ταύτην δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι εἶχον), καὶ τὰλλα τὰ περὶ αὐτὴν καθίσταντο.

96. Τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ὡς ἦλθε τὰ περὶ τὴν Εὐβοίαν γεγενημένα, ἔκπληξίς μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέστη. οὔτε γὰρ ἢ ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορὰ, καίπερ μεγάλη τότε δόξασα εἶναι, οὔτε ἄλλο οὐδέν πω οὕτως ἐφόβησεν. ὅπου γὰρ στρατοπέδου τε τοῦ ἐν Σάμῳ ἀφεστηκότος, ἄλλων τε νεῶν οὐκ οὐσῶν οὐδὲ τῶν ἐσβησομένων, αὐτῶν [τε] στασιαζόντων, καὶ ἄδηλον ὃν ὀπότε σφίσιν αὐτοῖς ξυρράξουσι, τοσαύτη ἢ ξυμφορὰ ἐπεγεγένητο, ἐν ἣ ναῦς τε καὶ τὸ μέγιστον Εὐβοίαν ἀπολωλέκεσαν, ἐξ ἧς πλείω ἢ τῆς Ἀττικῆς ὠφελοῦντο, πῶς οὐκ εἰκότως ἠθύμουν; μάλιστα δ' αὐτοὺς καὶ δι' ἐγγυτάτου ἐθορύβει, εἰ οἱ πολέμιοι τολμήσουσι νενικηκότες εὐθὺς σφῶν ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ ἔρημον ὄντα νεῶν πλείν· καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ἐνόμιζον αὐτοὺς παρεῖναι. ὅπερ ἂν, εἰ τολμηρότεροι ἦσαν, ραδίως ἂν ἐποίησαν, καὶ ἢ διέστησαν ἂν ἔτι μᾶλλον τὴν πόλιν ἐφορμοῦντες, ἢ εἰ ἐπολιόρκουν μένοντες, καὶ τὰς ἀπ' Ἰωνίας ναῦς ἠνάγκασαν ἂν, καίπερ πολεμίας οὔσας τῇ ὀλιγαρχίᾳ, τοῖς σφετέροις οἰκείοις καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει βοηθῆσαι, καὶ ἐν τούτῳ Ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς καὶ Ἰωνία καὶ αἱ νῆσοι καὶ τὰ μέχρι Εὐβοίας καὶ ὡς εἰπεῖν ἢ Ἀθηναίων ἀρχὴ πᾶσα. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις πάντων δὴ ξυμφορώτατοι προσπολεμῆσαι ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς· διάφοροι γὰρ πλείστον ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὄξεις οἱ

δὲ βραδεῖς, καὶ οἱ μὲν ἐπιχειρηταὶ οἱ δὲ ἄτολμοι, ἄλλως τε καὶ ναυτικῇ ἀρχῇ πλείστα ὠφέλουν. ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακόσιοι· μάλιστα γὰρ ὁμοίотροποι γενόμενοι ἄριστα καὶ προσεπολέμησαν.

97. Ἐπὶ δ' οὖν τοῖς ἠγγελλμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς τε εἴκοσιν ὅμως ἐπλήρουν, καὶ ἐκκλησίαν συνέλεγον μίαν μὲν εὐθὺς τότε πρῶτον ἐς τὴν Πύκνα καλουμένην, οὗπερ καὶ ἄλλοτε εἰώθεσαν, ἐν ἣπερ καὶ τοὺς τετρακοσίους καταπαύσαντες τοῖς πεντακισχιλίους ἐψηφίσαντο τὰ πράγματα παραδοῦναι (εἶναι δὲ αὐτῶν, ὅποσοι ὄπλα παρέχονται) καὶ μισθὸν μηδένα φέρειν μηδεμιᾶ ἀρχῇ· εἰ δὲ μὴ, ἐπάρατον ἐποίησαντο. ἐγίγνοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον πυκναὶ ἐκκλησίαι, ἀφ' ὧν καὶ νομοθέτας καὶ τᾶλλα ἐψηφίσαντο ἐς τὴν πολιτείαν. καὶ οὐχ ἥκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπὶ γε ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ πολιτεύσαντες· μετρία γὰρ ἦ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς ζύγκρασις ἐγένετο, καὶ ἐκ πονηρῶν τῶν πραγμάτων γενομένων τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ Ἀλκιβιάδην καὶ ἄλλους μετ' αὐτοῦ κατιέναι, καὶ παρά τε ἐκείνον καὶ παρά τὸ ἐν Σάμῳ στρατόπεδον πέμψαντες διεκελεύοντο ἀνθάπτεσθαι τῶν πραγμάτων.

98. Ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ εὐθὺς οἱ μὲν περὶ τὸν Πείσανδρον καὶ Ἀλεξικλέα, καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ὑπεξέρχονται ἐς τὴν Δεκέλειαν· Ἀρίσταρχος δὲ αὐτῶν μόνος (ἔτυχε γὰρ καὶ στρατηγῶν) λαβῶν κατὰ τάχος τοξότας τινὰς τοὺς βαρβαρωτάτους ἐχώρει πρὸς τὴν Οἰνόνην. ἦν δὲ Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τῆς Βοιωτίας τείχος, ἐπολιόρκουν δ' αὐτὸ διὰ ξυμφορὰν σφίσιν ἐκ τῆς Οἰνόνης γενομένην ἀνδρῶν ἐκ Δεκελείας ἀναχωρούντων διαφθορᾶς οἱ Κορίνθιοι, ἐθελοντηδὸν προσπαρακαλέσαντες τοὺς Βοιωτοὺς. κοινολογησάμενος οὖν

αὐτοῖς ὁ Ἀρίσταρχος ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ Οἰνῳῃ, λέγων ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει τᾶλλα ξυμβεβήκασι Λακεδαιμονίους, κάκεινους δεῖ Βοιωτοῖς τὸ χωρίον παραδοῦναι· ἐπὶ τούτοις γὰρ ξυμβεβάσθαι. οἱ δὲ πιστεύσαντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῶ, καὶ οὐκ εἰδότες οὐδὲν διὰ τὸ πολιορκεῖσθαι, ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται. τούτῳ μὲν τῷ τρόπῳ Οἰνῳῃν ληφθεῖσαν Βοιωτοὶ κατέλαβον, καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις ὀλιγαρχία καὶ στάσις ἐπαύσατο.

99. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελοποννήσιοι, ὡς τροφήν τε οὐδεὶς ἐδίδου τῶν ὑπὸ Τισσαφέρνους τότε ὅτε ἐπὶ τὴν Ἄσπενδον παρήει προσταχθέντων, καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνης τέως που ἤκον, ὃ τε Φίλιππος ὁ ξυμπεμφθεὶς αὐτῷ ἐπεστάλκει Μινδάρῳ τῷ ναυάρχῳ, καὶ ἄλλος Ἰπποκράτης ἀνὴρ Σπαρτιάτης καὶ ὢν ἐν Φασήλιδι, ὅτι οὔτε αἱ νῆες παρέσονται πάντα τε ἀδικοῦντο ὑπὸ Τισσαφέρνους, Φαρνάβαζός τε ἐπεκαλεῖτο αὐτοὺς καὶ ἦν πρόθυμος κομίσας τὰς ναῦς καὶ αὐτὸς τὰς λοιπὰς ἔτι πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης, ἐλπίζων πλέον τι σχήσειν ἀπ' αὐτοῦ, οὕτω δὲ ὁ Μίνδαρος πολλῶ κόσμῳ καὶ ἀπὸ παραγγέλματος αἰφνιδίου, ὅπως λάθοι τοὺς ἐν Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυσὶ τρισὶ καὶ ἐβδομήκοντα ἔπλει ἐπὶ τὸν Ἑλλάσποντον. πρότερον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τῷδε ἐκκαίδεκα ἐς αὐτὸν νῆες ἐσέπλευσαν, αἱ καὶ τῆς Χερσονήσου τι μέρος κατέδραμον. χειμασθεὶς δὲ ἀνέμῳ καὶ ἀναγκασθεὶς καταίρει ἐς τὴν Ἰκαρον, καὶ μείνας ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀπλοίας πέντε ἢ ἕξ ἡμέρας ἀφικνεῖται ἐς τὴν Χίον.

100. Ὁ δὲ Θράσυλλος ἐκ τῆς Σάμου, ἐπειδὴ ἐπύθετο αὐτὸν ἐκ τῆς Μιλήτου ἀπηρκότα, ἔπλει καὶ αὐτὸς ναυσὶν

εὐθὺς πέντε καὶ πεντήκοντα, ἐπειγόμενος μὴ φθάσῃ ἐς τὸν Ἑλλησπόντου ἐσπλεύσας. αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐν τῇ Χίῳ εἶη, καὶ νομίσας αὐτὸν καθέξειν αὐτοῦ, σκοποὺς μὲν κατεστήσατο καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ καὶ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ, εἰ ἄρα ποι κινοῦντο αἱ νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Μήθυμναν παραπλεύσας ἄλφιτά τε καὶ τᾶλλα ἐπιτήδεια παρασκευάζειν ἐκέλευεν, ὡς, ἣν πλείων χρόνος γίγνηται, ἐκ τῆς Λέσβου τοὺς ἐπίπλους τῇ Χίῳ ποιησόμενος. ἅμα δὲ, Ἐρεσσοσ γὰρ τῆς Λέσβου ἀφειστήκει, ἐβούλετο ἐπ' αὐτὴν πλεύσας, εἰ δύναιτο, ἐξελεῖν. Μηθυμναίων γὰρ οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι φυγάδες, διακομίσαντες ἕκ τε τῆς Κύμης προσεταιριστοὺς ὀπλίτας ὡς πενήκοντα, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου μισθωσάμενοι, ξύμπασιν ὡς τριακοσίοις, Ἀναξάνδρου Θηβαίου κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἡγουμένου, προσέβαλον πρώτη Μηθύμνη· καὶ ἀποκρουσθέντες τῆς πείρας διὰ τοὺς ἐκ τῆς Μυτιλήνης Ἀθηναίων φρουροὺς προελθόντας, αὐθις ἔξω μάχῃ ἀπωσθέντες καὶ διὰ τοῦ ὄρουσ κομισθέντες ἀφιστᾶσι τὴν Ἐρεσσον. πλεύσας οὖν ὁ Θράσυλλος ἐπ' αὐτὴν πάσαις ταῖς ναυσὶ διενοεῖτο προσβολὴν ποιεῖσθαι. προαφιγμένος δὲ αὐτόσε ἦν καὶ ὁ Θρασύβουλος πέντε ναυσὶν ἐκ τῆς Σάμου, ὅτε ἠγγέλθη αὐτοῖς ἡ τῶν φυγάδων αὕτη διάβασις· ὑστερήσας δὲ ἐπὶ τὴν Ἐρεσσὸν ἐφώρμει ἐλθών. προσεγέγοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου τινὲς δύο νῆες ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμεναι καὶ αἱ Μηθυμναῖαι· καὶ αἱ πᾶσαι νῆες παρήσαν ἐπτὰ καὶ ἐξήκοντα, ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρεσκευάζοντο ὡς κατὰ κράτος μηχαναῖς τε καὶ παντὶ τρόπῳ, ἣν δύνωνται, αἰρήσοντες τὴν Ἐρεσσόν.

101. Ὁ δὲ Μίνδαρος ἐν τούτῳ καὶ αἱ ἐκ τῆς Χίου τῶν Πελοποννησίων νῆες, ἐπισιτισάμεναι δυσὶν ἡμέραις, καὶ λαβόντες παρὰ τῶν Χίων τρεῖς τεσσαρακοστὰς ἕκα-

στος Χίας, τῇ τρίτῃ διὰ ταχέων ἀπαίρουσιν ἐκ τῆς Χίου πελάγαι, ἵνα μὴ περιτύχωσι ταῖς ἐν τῇ Ἐρεσῶ ναυσὶν, ἀλλὰ ἐν ἀριστερᾷ τὴν Λέσβον ἔχοντες ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἠπειρον. καὶ προσβαλόντες τῆς Φωκαίδος ἐς τὸν ἐν Καρτερίοις λιμένα καὶ ἀριστοποιησάμενοι, παραπλεύσαντες τὴν Κυμαίαν δειπνοποιοῦνται ἐν Ἀργινούσαις τῆς ἠπείρου, ἐν τῷ ἀντιπέρας τῆς Μυτιλήνης. ἐντεῦθεν δὲ ἔτι πολλῆς νυκτὸς παραπλεύσαντες, καὶ ἀφικόμενοι τῆς ἠπείρου ἐς Ἀρματοῦντα καταντικρὺ Μηθύμνης, ἀριστοποιησάμενοι, διὰ ταχέων παραπλεύσαντες Λέκτον καὶ Λάρισσαν καὶ Ἀμαξιτὸν καὶ τὰ ταύτῃ χωρία, ἀφικνούνται ἐς Ῥοίτειον ἤδη τοῦ Ἑλλησπόντου, προαίτερον μέσων νυκτῶν. εἰσὶ δ' αἱ τῶν νεῶν καὶ ἐς Σίγειον κατῆραν καὶ ἄλλοσε τῶν ταύτῃ χωρίων.

102. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σηστῶ δυοῖν δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ὄντες, ὡς αὐτοῖς οἷ τε φρυκτωροὶ ἐσήμενον καὶ ἡσθάνοντο τὰ πυρὰ ἐξαίφνης πολλὰ ἐν τῇ πολεμῖα φανέντα, ἔγνωσαν ὅτι ἐσπλέουσιν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ τῆς αὐτῆς ταύτης νυκτὸς ὡς εἶχον τάχους ὑπομίξαντες τῇ Χερσονήσῳ, παρέπλεον ἐπ' Ἐλαιούντος, βουλόμενοι ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ ἐκκαίδεκα ναῦς ἔλαθον, προειρημένης φυλακῆς τῷ φιλίῳ ἐπίπλω, ὅπως αὐτῶν ἀνακῶς ἔξουσιν, ἢ ἐκπλέωσιν· τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα τῇ ἔῳ κατιδόντες, τὴν δίωξιν εὐθὺς ποιούμενοι, οὐ φθάνουσι πᾶσαι, ἀλλ' αἱ μὲν πλείους ἐπὶ τῆς Ἰμβρου καὶ Λήμνου διέφυγον, τέσσαρες δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕσταται πλέουσαι καταλαμβάνονται παρὰ τὸν Ἐλαιούντα. καὶ μίαν μὲν ἐποκείλασαν κατὰ τὸ ἱερόν τοῦ Πρωτεσίλεω αὐτοῖς ἀνδράσι λαμβάνουσι, δύο δὲ ἐτέρας ἄνευ τῶν ἀνδρῶν· τὴν δὲ μίαν πρὸς τῇ Ἰμβρῷ κενὴν κατακαίουσιν.

103. μετὰ δὲ τοῦτο ταῖς τε ἕξ Ἀβύδου ξυμμιγείσαις καὶ ταῖς ἄλλαις ξυμπάσαις ἕξ καὶ ὀγδοήκοντα πολιορκήσαντες Ἐλαιούντα ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς οὐ προσεχώρει, ἀπέπλευσαν εἰς Ἀβυδον.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ψευσθέντες τῶν σκοπῶν, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφᾶς λαθεῖν τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τειχομαχοῦντες, ὡς ἦσθοντο, εὐθύς ἀπολιπόντες τὴν Ἐρεσὸν κατὰ τάχος ἐβοήθουν εἰς τὸν Ἑλλάσποντον· καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων αἰροῦσιν, αἱ πρὸς τὸ πέλαγος τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπάρασαι περιέπεσον αὐτοῖς, καὶ ἡμέρα ὑστερον ἀφικόμενοι ὀρμίζονται εἰς τὸν Ἐλαιούντα, καὶ τὰς ἐκ τῆς Ἰμβρου ὅσαι κατέφυγον κομίζονται, καὶ εἰς τὴν ναυμαχίαν πέντε ἡμέρας παρεσκευάζοντο. 104. μετὰ δὲ τοῦτο ἐναυμάχουν τρόπῳ τοιῷδε. οἱ Ἀθηναῖοι παρέπλεον ἐπὶ κέρως ταξάμενοι παρ' αὐτὴν τὴν γῆν ἐπὶ τῆς Σηστοῦ, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἀντανῆγον καὶ αὐτοί. καὶ ὡς ἔγνωσαν ναυμαχίησונτες, παρέτειναν τὸ κέρας, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν Χερσόνησον, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰδάκου μέχρι Ἀρρίανων, νῆες ἕξ καὶ ἐβδομήκοντα, οἱ δ' αὖ Πελοποννήσιοι ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Δαρδάνου, νῆες ὀκτῶ καὶ ἐξήκοντα. κέρας δὲ τοῖς μὲν Πελοποννησίοις εἶχον τὸ μὲν δεξιὸν Συρακόσιοι, τὸ δ' ἕτερον αὐτὸς Μίνδαρος καὶ τῶν νεῶν αἱ ἄριστα πλέουσαι, Ἀθηναίοις δὲ τὸ μὲν ἀριστερὸν Θράσυλλος, ὁ δὲ Θρασύβουλος τὸ δεξιόν· οἱ δὲ ἄλλοι στρατηγοὶ ὡς ἕκαστοι διετάξαντο. ἐπείγομένων δὲ τῶν Πελοποννησίων πρότερόν τε ξυμμίξαι, καὶ κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ὑπερσχόντες αὐτοὶ τῷ εὐωνύμῳ ἀποκλῆσαι τοῦ ἕξω αὐτοὺς ἕκπλου, εἰ δύναιντο, κατὰ δὲ τὸ μέσον ἐξῶσαι πρὸς τὴν γῆν οὐχ ἐκάς οὔσαν, οἱ Ἀθηναῖοι γνόν-

τες, ἣ μὲν ἐβούλοντο ἀποφράξασθαι αὐτοὺς οἱ ἐναντίοι, ἀντεπεξῆγον καὶ περιεγίγνοντο τῷ πλῶ, τὸ δ' εὐώνυμον αὐτοῖς ὑπερεβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν ἣ Κυνὸς σῆμα καλεῖται. τῷ δὲ μέσῳ, τοιούτου ξυμβαίνοντος, ἀσθενέσι καὶ διεσπασμέναις ταῖς ναυσὶ καθίσταντο, ἄλλως τε καὶ ἐλάσσοσι χρώμενοι τὸ πλῆθος, καὶ τοῦ χωρίου τοῦ περὶ τὸ Κυνὸς σῆμα ὀξεῖαν καὶ γωνιώδη τὴν περιβολὴν ἔχοντος, ὥστε τὰ ἐν τῷ ἐπέκεινα αὐτοῦ γιγνόμενα μὴ κάτοπτα εἶναι. 105. προσπεσόντες οὖν οἱ Πελοποννήσιοι τὸ μέσον ἐξέωσαν τε ἐς τὸ ξηρὸν τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐς τὴν γῆν ἐπεξέβησαν, τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες. ἀμῦναι δὲ τῷ μέσῳ οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πλῆθους τῶν ἐπικειμένων νεῶν ἐδύναντο, οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ εὐώνυμου· ἀφανές τε γὰρ ἦν διὰ τὴν ἄκραν τὸ Κυνὸς σῆμα, καὶ ἅμα οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἐλάσσους ἐπιτεταγμένοι εἶργον αὐτοὺς, πρὶν οἱ Πελοποννήσιοι διὰ τὸ κρατήσαντες ἀδεῶς ἄλλοι ἄλλην ναῦν διώκειν ἤρξαντο μέρει τινὶ σφῶν ἀτακτότεροι γενέσθαι. γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας, παυσάμενοι τῆς ἐπεξαγωγῆς ἤδη τοῦ κέρως καὶ ἐπαναστρέψαντες εὐθὺς ἠμύναντό τε καὶ τρέπουσι, καὶ τὰς κατὰ τὸ νικῆσαν τῶν Πελοποννησίων μέρος ὑπολαβόντες πεπλανημένας ἔκοπτόν τε καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχεὶ καθίστασαν. οἱ τε Συρακόσιοι ἐτύγχανον καὶ αὐτοὶ ἤδη τοῖς περὶ τὸν Θράσυλλον ἐνδεδωκότες καὶ μᾶλλον ἐς φυγὴν ὀρμήσαντες, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἐώρων. 106. γεγενημένης δὲ τῆς τροπῆς, καὶ καταφυγόντων τῶν Πελοποννησίων πρὸς τὸν Μείδιον μάλιστα ποταμὸν τὸ πρῶτον, ὕστερον δὲ ἐς Ἀβυδον, ναῦς μὲν ὀλίγας ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι (στενὸς γὰρ ὦν ὁ Ἐλ-

λήσποντος βραχείας τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ἐναντίοις παρέιχεν), τὴν μέντοι νίκην ταύτην τῆς ναυμαχίας ἐπικαιροτάτην δὴ ἔσχον. φοβούμενοι γὰρ τέως τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν διὰ τε τὰ κατὰ βραχὺ σφάλματα καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Σικελίᾳ ξυμφορὰν, ἀπηλλάγησαν τοῦ σφᾶς τε αὐτοὺς καταμέμφεσθαι καὶ τοὺς πολεμίους ἔτι ἀξιόους του ἐς τὰ ναυτικὰ νομίζειν. ναῦς μέντοι τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι Χίας μὲν ὀκτῶ, Κορινθίας δὲ πέντε, Ἀμπρακιώτιδας δὲ δύο καὶ Βοιωτίας δύο, Λευκαδίων δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Συρακοσίων καὶ Πελληνέων μίαν ἐκάστων· αὐτοὶ δὲ πεντεκαίδεκα ναῦς ἀπολλύασιν. στήσαντες δὲ τροπαῖον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ οὐ τὸ Κυνὸς σῆμα, καὶ τὰ νανάγια προσαγαγόμενοι, καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς ἐναντίοις ὑποσπόνδους ἀποδόντες, ἀπέστειλαν καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης. οἱ δὲ ἀφικομένης τῆς νεῶς, καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες ἐπί τε ταῖς περὶ τὴν Εὐβοίαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις, πολὺ ἐπερρώσθησαν, καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἣν προθύμως ἀντιλαμβάνονται, περιγενέσθαι.

107. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρᾳ τετάρτῃ ὑπὸ σπουδῆς ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν τῇ Σηστῶ Ἀθηναῖοι ἔπλεον ἐπὶ Κύζικον ἀφεστηκυῖαν· καὶ κατιδόντες κατὰ Ἀρπάγιον καὶ Πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ὀκτῶ ναῦς ὀρμούσας, ἐπιπλεύσαντες καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῆ, ἔλαβον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Κύζικον ἀτείχιστον οὖσαν προσηγάγοντο πάλιν, καὶ χρήματα ἀνέπραξαν. ἔπλευσαν δὲ ἐν τούτῳ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐκ τῆς Ἀβύδου ἐπὶ τὸν Ἐλαιούντα, καὶ τῶν σφετέρων νεῶν τῶν αἰχμαλώτων ὅσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκομίσαντο, τὰς δὲ ἄλλας Ἐλαιούσιοι κατέκαυσαν. καὶ

ἐς τὴν Εὐβοίαν ἀπέπεμψαν Ἴπποκράτη καὶ Ἐπικλέα κομοῦντας τὰς ἐκεῖθεν ναῦς.

108. Κατέπλευσε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ταῖς τρισὶ καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς Καύνου καὶ Φασήλιδος ἐς τὴν Σάμον, ἀγγέλλων ὅτι τὰς τε Φοινίσσας ναῦς ἀποστρέψει Πελοποννησίοις ὥστε μὴ ἐλθεῖν, καὶ τὸν Τισσαφέρην ὅτι φίλον πεποιήκοι μᾶλλον Ἀθηναίοις ἢ πρότερον. καὶ πληρώσας ναῦς ἐννέα πρὸς αἷς εἶχεν, Ἀλικαρνασσίας τε πολλὰ χρήματα ἐξέπραξε καὶ Κῶν ἐτείχισεν. ταῦτα δὲ πράξας καὶ ἄρχοντα ἐν τῇ Κῶ καταστήσας πρὸς τὸ μετόπωρον ἤδη ἐς τὴν Σάμον κατέπλευσεν.

Καὶ ὁ Τισσαφέρνης ἀπὸ τῆς Ἀσπένδου, ὡς ἐπύθετο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πεπλευκυίας, ἀναζεύξας ἤλαυνεν ἐπὶ τῆς Ἰωνίας. ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ, Ἀντάνδριοι (εἰσὶ δὲ Αἰολῆς) παρακομισάμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου περὶ διὰ τῆς Ἰδης τοῦ ὄρους ὀπλίτας ἐσηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀρσάκου τοῦ Πέρσου, Τισσαφέρηνους ὑπάρχου, ἀδικούμενοι, ὅσπερ καὶ Δηλίους τοὺς Ἀτραμύττιον κατοικήσαντας, ὅτε ὑπ' Ἀθηναίων Δήλου καθάρσεως ἔνεκα ἀνέστησαν, ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον, καὶ ἐπαγγείλας στρατιὰν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλία καὶ ξυμμαχία, τηρήσας ἀριστοποιουμένους καὶ περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ κατηκόντισεν. φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον, μὴ ποτε καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομήσῃ, καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ ἂ φέρειν οὐκ ἠδύναντο, ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως. 109. ὁ δὲ Τισσαφέρνης αἰσθόμενος καὶ τοῦτο τῶν Πελοποννησίων τὸ ἔργον, καὶ οὐ μόνον τὸ ἐν Μιλήτῳ καὶ Κνίδῳ (καὶ

ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῦ ἐξεπεπτώκεσαν οἱ φρουροὶ), διαβε-
 βλῆσθαί τε νομίσας αὐτοῖς σφόδρα, καὶ δείσας μὴ καὶ
 ἄλλο τι ἔτι βλάβῳσι, καὶ ἅμα ἀχθόμενος εἰ Φαρνά-
 βαζος ἐξ ἐλάσσονος χρόνου καὶ δαπάνης δεξάμενος αὐ-
 τοὺς κατορθώσει τι μᾶλλον τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους,
 πορεύεσθαι διανοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου,
 ὅπως μέμψηταί τε τῶν περὶ τὴν Ἄντανδρον γεγενημένων,
 καὶ τὰς διαβολὰς καὶ περὶ τῶν Φοινισσῶν νεῶν καὶ τῶν
 ἄλλων ὡς εὐπρεπέστατα ἀπολογήσῃται. καὶ ἀφικόμενος
 πρῶτον ἐς Ἐφεσον θυσίαν ἐποίησατο τῇ Ἀρτέμιδι.
 [ὅταν ὁ μετὰ τοῦτο τὸ θέρος χειμῶν τελευτήσῃ, ἐν καὶ
 εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται.]

INDEX

RERUM ET PERSONARUM.

Prior numerus librum, posterior caput designat.

- ABDERA**, Abderorum urbs, ii. 97, sq. vide Herodotum, l. i. cap. 168.
- Abronychus**, Lysiclis fil. i. 91. hujus meminuit Herod. l. viii. c. 21.
- Abydus**, Milesiorum colonia, viii. 62. in Hellesponto sita, ibid. vide Strabonem, l. xiii. deficit ab Atheniensibus ad Dercylidam et Pharnabazum, ibid.
- Acamantis tribus**, iv. 118.
- Acanthus** Lacedæmonius, v. 19.
- Acanthus**, Andriorum colonia, iv. 84. ubi sita, vide Herodotum, l. vi. c. 44. ei bellum infert Brasidas, iv. 84. deficit ab Atheniensibus, iv. 88.
- Acarnania** ab Acarnane Alcæmonis filio dicta, ii. 102. ubi sita, vide Palmerii Græc. Ant. p. 366. ad eam subigendam Cnemum mittunt Lacedæmonii, ii. 80, &c. Acarnanes optimi funditores, ii. 81. vincunt Ambraciotas, ibid. pacem cum eis faciunt, iii. 108. in Atheniensium societatem veniunt, ii. 68.
- Acesines**, Siciliæ fluv. iv. 25. Plinio, aliisque dicitur Asines. vide Cluverii Sicil. p. 92, 93.
- Achaia**, quot urbes habeat, vide Herod. l. i. c. 149. et Strab. l. ix. Achaia, quæ in Peloponneso, in Atheniensium societatem assumta, i. 111. Peloponnesiis reddita ab Atheniensibus, i. 115. eam reposcunt, iv. 21. Achæi Phthiotæ, viii. 3. vide Hellenes.
- Acharnæ**, maximus Atticæ pagus, ii. 19. vide Meursium de Pop. Att. p. 18. obsidentur, ii. 20, &c. magna pars civitatis Atheniensis, ibid.
- Achelous** fl. ex Pindo monte per Dolopiam, Agraos, &c. fluit, ii. 102. vide Strabonem, l. x. et Palmerii Græc. Ant. p. 423.
- Acherus** agri Thesprotici fl. i. 46.
- Acherusia palus**, ibid. vide Strabonem, l. vii. Livium, l. viii. et Palmerii Gr. Ant. p. 281.
- Acræ** urbs Siciliæ, vi. 5.
- Acræum** Lepas, vii. 78.
- Acragas** urbs et fluvius Siciliæ, vi. 4. vide Argentum.
- Acrothoi** urbs, iv. 109.
- Actææ** civitates, iv. 52.
- Acte regio**, iv. 109. quas urbes contineat, ibid.
- Actium** agri Anactorii, ubi templum Apollinis, i. 29. vide Polybium, l. iv. Strab. l. x. et Palmerii Gr. Ant. p. 373. 377.
- Adimantus**, i. 59.
- Admetus** rex Molossorum, i. 136. profugum Themistoclem recipit, ibid.
- Adramyttium**, vide Atramyttium.
- Æantides** tyrannus. Lampsacenus, vi. 59, sq.
- Ægaleos** mons Atticæ, ii. 19. vide Herod. l. iii. c. 90.
- Ægina**. vide Strabonem, l. x. et Pausaniam in Corinthiacis. oppugnatur ab Atheniensibus, i. 105. sq. iisdem per deditionem tradita, i. 108. incursionibus infestatur, viii. 92. Æginæ sinus, ibid. Æginetæ classe olim valuerunt, i. 14. bellum adversus Athenienses suadent, i. 67. ab Atheniensibus navali prælio victi, i. 105. sq. quomodo et cur ex Ægina ab Atheniensibus expulsi, ii. 27. Thyream a Lacedæmoniis incolendam accipiunt, ibid. capta Thyrea, quomodo ab Atheniensibus tractati, iv. 57. sq. Ægineticus obolus, v. 47. Æginetica drachma, ibid.
- Ægitiun** in Ætolia, iii. 94. vide Palmerii Græciam, p. 465.
- Ægyptus** ab Artaxerxe deficit, i. 104, sq. ea aliquando potiti Athenienses, i. 109. iterum in dittonem regis Persarum concedit, i. 110. in eam classem mittunt Athenienses, i. 112. Ægyptiorum qui sint pugnacissimi, i. 109.
- Æmus** mons Thraciæ, ii. 92. vide Strabonem, l. vii.
- Æneas** Ocytæ fil. iv. 119.
- Ænesias** Spartæ ephorus, ii. 1.
- Ænus** urbs, iv. 28. vide Herod. l. iv. c. 90. l. vii. c. 58. et Appian. l. iv. Civilium, ut et Valesii notas ad Amm. Marcell. l. xxiii. c. 8. Ænianses. Ænii, Æoles sunt, vii. 57. Atheniensium vectigales, ibid.
- Æoladus** Pagondæ pater, iv. 92.
- Æolis**, quæ et Calydon, iii. 102. vide Palmerii Græc. p. 438. Æoles Atheniensium vectigales, vii. 57. Atheniensibus in bello Syracusano naves suppeditant, ibid. Bœotorum colonia, ibid. Æoli insulæ, iii. 115. vide Cluver. Sic. p. 395.
- Ærarium** Atheniensium ubi, i. 96.
- Æsimides** navarchus Corcyraeorum, i. 47.
- Æson** legatus Argivorum, v. 40.

- Ætheenses, i, 101.
- Æthiopia supra Ægyptum, ii. 48. vide Strabonem, l. ii.
- Ætua, mons Siciliae, iii. 116. flammæ eructat, ibid.
- Ætolorum gens qualis, iii. 94, sq. Ætolis bellum inferunt Athenienses, iii. 95. superant Athenienses, iii. 98, sq. de Ætolia vide Palmerii Gr. p. 423, &c.
- Agamemnonis classis, i. 9. ejusdem imperium et potentia, ibid.
- Agatharchidas dux Corinthi. ii. 83.
- Agatharchus classis Syracusanorum præfectus, vii. 25. 70.
- Agesander, i. 139.
- Agesippidas Laced. v. 56.
- Agis Archidami fil. rex Laced. iii. 89. dux expeditionis in Atticam aliaque loca, ibid. et iv. 2, sq. v. 54-57. ejus contra Argivos res gestæ, v. 57, sq. Argivos inclusos e manibus dimittit, v. 59, sq. ob id a Lacedæmoniis accusatur, v. 63. iterum in Argivos proficiscitur, v. 65, &c. ejus stratagema, v. 71. Argivos eorumque socios prælio vincit, v. 72. Deceleam in Attica communit, vii. 19, sq. inde bellum contra Athenienses ciet, vii. 27. ejus ad Deceleam potestas et auctoritas, viii. 5. Athenas nequidquam tentat, viii. 72.
- Agræorum terra, iii. 106. Agræorum rex Salyntius, iii. 111. Agrais regio, ibid. vide Strabonem, l. x. et Palmerii Græc. p. 431. Agrai, ii. 102. Agrianes, ii. 96. vide Herod. l. v. c. 16.
- Agri quomodo a priscis Græciæ incolis colerentur, i. 2. agrorum habitatio quam vetusta, ii. 14.
- Agrigentum a Gelois conditum. vi. 4. vide Cluverii Sicil. p. 202. seditione laborat, vii. 46. quæ postea in amicitiam conversa est, vii. 50. Agrigentini Niciæ iter per agrum suum dare volebant, vii. 32. bello Syracusano se medios gerunt, vii. 33, &c. ubi siti, vii. 58.
- Aimnestus, iii. 52.
- Albus murus tertia pars Memphidis, i. 104.
- Alcæus, Athenis archon, v. 19. 25. vide Diod. Sicul. l. xii.
- Alcemenes, Laced. Sthenelaidæ fil. viii. 5. dux classis Pelop. viii. 8. ab Athenensibus ad Piræum victus et interfectus, viii. 10.
- Alcibiades, nomen Laconicum, viii. 6. Alcibiades Cliniae fil. v. 43. ejus genus clarum, ib. cur infestus Lacedæmoniis, ibid. eorum legatos deludit, v. 45, sq. ejus in Peloponnesum expeditio, v. 52. et in Argos, v. 84. unus e ducibus in Siciliam mittendis, vi. 8. expeditionem urget, vi. 15. orationem habet, ibid. sqq. taxatur a Nicia, ibid. Niciæ adversatur, ibid. ejus ingenium, vita, mores, &c. ibid. sq. et vi. 28. ejus in ludis Olympiis magnificentia, vi. 16. accusatur de Hermis violatis, et mysteriis profanatis, vi. 28. 53. 61. vide Plutarchum, Nepotem, et Justinum. paratur ad se purgandum, vi. 29. abit in Siciliam, vi. 30. ejus de bello Siculo sententia, vi. 48. ad causam dicendam revocatur, vi. 53. 61. non paret, sed in exilium abit, vi. 61, sq. capite damnatur ob desertum judicium, vi. 61. exsul ex agro Tburio in Peloponnesum proficiscitur, ibid. exsul Spartæ, oratione Lacedæmonios ad bellum Atheniensibus inferendum excitat, vi. 89. sqq. Endio Ephoro hospes paternus, viii. 48. Lacedæmonios ad classem in Chium mittendam hortatur, ibid. in Chium cum Chalcideo mittitur, viii. 12, sqq. res in illa insula et circa Miletum ab eo gestæ, viii. 14. 17. 26. Peloponnesiis suspectus ad Tissaphernem se confert, viii. 45. illisque plurimum suis consiliis nocet, ibid. et 46, 47. reditum sibi in patriam struit, viii. 47, 48. ejus cum Phrynicho contentio, viii. 50, sqq. Tissaphernem Atheniensibus conciliare studet, viii. 52. ei reditus in patriam decernitur, viii. 81, sq. 97. illi summa rerum committitur, viii. 81. militum in Quadringentos iram compescit, viii. 86. Aspendum ad Tissaphernem cur profectus, viii. 88. ad classem redit, viii. 108.
- Alcides navarchus Lacedæmoniorum, iii. 16. in Lesbum missus, ibid. et in Mityleneu, iii. 85. ejus consilium, iii. 31. res gestæ, iii. 32. et turpis fuga, ibid. Peloponnesum redit, iii. 69. adversus Coreyam navigat, iii. 76. triumvir colonie Heracleam deducendæ, iii. 92.
- Alcinadas vel Alcimidas, v. 19. 24.
- Alcinoi vel Alcinoi faunum, iii. 70.
- Alciphron, hospes Lacedæmoniorum, v. 59.
- Alcisthenes pater Demosthenis, iii. 91. iv. 66. vii. 16.
- Alcmæon Amphiarai fil. ii. 102. matrem interficit, ibid. ei redditum oraculum, ibid.
- Alcmæonidæ Pisistratidas ejiciunt Athenis, vi. 59.
- Alexander pater Perdicæ, i. 57. 137. ex urbe Argis oriundus, ii. 99.
- Alexarchus Corinthiorum dux, vii. 19.
- Alexicles unus e Quadringentis in vincula conjicitur, viii. 92, sq. Deceleam profugit, viii. 98.
- Alexippides Ephorus Laced. viii. 58.

- Alicyæi, vii. 32.
 Alluviones olim in variis terræ partibus, iii. 89, sq.
 Almopia, Almopes, ii. 99. vide Ptolemæum et Plinium.
 Alope, ii. 26. vide Palmerii Græc. Antiq. p. 584.
 Alyzia, vii. 31.
 Ambracia, ii. 80, sq. iii. 105. vide Polybium, l. iv. Pausaniam, l. v. Strabonem, l. vii. Livium, l. xxxviii. et Palmerii Gr. Ant. p. 307, &c. Corinthiorum colonia, ii. 80. eam Acarnanes et Amphilochoi cur expugnare voluerint, iii. 113. ad eam præsidium a Corinthiis missum, iii. 114. Ambraciote auxilium ferunt Corinthiis contra Corcyræos, i. 27. initium inimicitiarum inter eos et Argivos, ii. 88, sqq. bellum inferunt Amphilochois, ii. 68. et Acarnanibus, ii. 80. a quibus repelluntur, ii. 81. aliam adversus Amphilochos et Acarnanes expeditionem suscipiunt, ii. 405. Olpas capiunt, ibid. ab Acarnanibus vincuntur, iii. 108, &c. tandem fœdus inveniunt, iii. 114. Syracusanis contra Athenienses auxilia dant, vii. 58. Ambracius sinus, i. 55. vide Strabonem, l. vii. Polybium, l. iv. et Palmerii Gr. Ant. p. 305, &c.
 Ameinias Philemouis fil. ii. 67.
 Ameinias, iv. 132.
 Aminocles, naupegus Corinthius, Samiis quatuor naves facit, i. 13.
 Ammæas Coræbi fil. iii. 22.
 Amorges Pissuthnæ filius nothus a Persarum rege deficit, viii. 5. a Peloponnesiis captus Tissapherni traditur, viii. 28.
 Ampelidas, v. 22.
 Amphiaras, pater Amphilochoi, ii. 68. pater Alcæmonis, ii. 102.
 Amphias Eupæida fil. v. 45.
 Amphidorus pater Menecebris, ibid.
 Amphilochia, ii. 68. vide Strabonem, l. x. et Palmerii Gr. Ant. p. 440. ab Amphilocho Amphiarai fil. condita, ibid.
 Amphilochoi quinam et quales, ii. 68. urbe ab Ambraciotis pulsæ, &c. ibid.
 Amphilochiium Argos. vide Argos.
 Amphipolis urbs, olim Novemviæ, i. 100. iv. 102, sq. vide Herodotum, l. vii. c. 117. ubi, quando, et a quibus condita, ibid. cur ita appellata, iv. 103. ei bellum inferit Brasidas, iv. 102, sq. auxilium poscit a Thueyde, iv. 104. Brasidæ se dedit, iv. 106. ab Eneione Atheniensi oppugnatur, vii. 9.
 Amphissenses, iii. 101. De Amphissa vide Herodotum, l. viii. c. 32. Strabonem, l. ix. et Palmerii Gr. Ant. p. 546, &c.
 Amyclæum templum Apollinis, v. 18. 23. vide Meursii Miscell. Lacon. l. iv. c. 2.
 Amyntas Philippi fil. ii. 95. 100. vide Herodotum et Diodorum Siculum.
 Amyrtæus rex paludum Ægypti, i. 112. vide Herodotum, l. ii. c. 140.
 Anaceum, templum Castoris et Pollucis, viii. 93.
 Anactorium, in ore sinus Ambracii situm, i. 55. vide Palmerii Gr. Ant. p. 377. capitur a Corinthiis, ibid. recuperat Athenienses et Acarnanes, iv. 49.
 Anactorius ager, i. 29.
 Anæa, iii. 32. iv. 75. eo se conferunt Samiorum exsules, iv. 75. et Chii, viii. 19. Anæitæ Lycielem interficiunt, iii. 19.
 Anapus Acarnaniæ fl. ii. 81. vide Palmerii Gr. Ant. p. 385. 421. Siciliæ fl. vi. 96. vii. 78. vide Cluverii Sic. p. 157.
 Anaxarchus Thebanus, viii. 100.
 Anaxilas Rhegiuorum tyrannus, vi. 5. Messanæ conditor, ibid. vide Herodotum, l. vi. c. 23. l. vii. c. 167. Pausaniam, l. iv. Strabonem, l. vi. et Diodorum Sic. l. xi.
 Andocides Leogori filius navarchus Athen. i. 51. De eo vide Plutarchi Niciam, et Nepotis Alcibiadem.
 Androcles, acerrimus status popularis propugnator, viii. 65. auctor Alcibiadis expellendi, ibid. ab adversa factione cæsus, ibid.
 Androcratis fanum, iii. 24. vide Herodotum, l. ix. c. 25.
 Andromenes, v. 42.
 Androtheus Arcas, Olympionices, v. 49.
 Andrus insula, ii. 55. vide Strabonem, l. x. Audrii Atheniensium socii, iv. 42. subditi et tributarii, Athen. vii. 57.
 Aneristas, ii. 67.
 Antandrus urbs, iv. 52. vide Strab. l. xiii. ejus munitionem cur impedirent Athen. iv. 75. Antandrii Æolenses genere, viii. 108. cur Arsaci Persæ præsidium ex arce sua expulerint, viii. 108.
 Anthemus, ii. 99, sq. vide Strabonem, l. xiv.
 Athena Cynurii agri oppidum, v. 41. vide Pausaniam in Corinthiacis.
 Anthippus Laced. v. 19. 24.
 Anticles, i. 117.
 Antigenes pater Socratis, ii. 23.
 Antimenidas Laced. v. 42.
 Antimnestus pater Hierophontis, iii. 105.
 Antiochus Orestarum rex, ii. 80.
 Antiphemus, Gelæ conditor, vi. 4. vide Cluver. Sic. l. i. c. 75.
 Antiphon, orator præstantissimus, viii. 68. auctor mutati status popularis, ibid. optime capitis causam dicit, ibid.

INDEX RERUM

- Antissa Lesbi urbs, iii. 18. viii. 23. vide Strabonem, l. xiii. frustra oppugnatur a Methymnæis, iii. 18. capitur ab Atheniensibus, iii. 28.
- Antisthenes Spartanus, viii. 39. 61.
- Antitanes, ii. 80. vide Appianum, et Livium, l. xlv. vide Palmerii Græc. Ant. p. 247, &c.
- Aphrodisia, iv. 56.
- Aphytis, i. 64. vide Herodotum, l. vii. Pausaniam, l. iii. et Strabonis Epit. in fine, l. vii.
- Apidanus Thessaliae fl. iv. 78. vide Strabonem, l. viii. ix.
- Apodoti, gens Ætolica, iii. 94. vide Palmerii Gr. Ant. p. 437.
- Apollinis Archegetæ ara, vi. 3. Apollinis Pythii ara a Pisistrato dedicata, vi. 54. Apollinis templum in Actio, i. 29. et apud Leucadios, iii. 94. et apud Triopium, viii. 35. et prope Naupactum, ii. 91. Apollinis Pythii templum, ii. 15. v. 53. Apollinis oraculum, ii. 102. Apollinis Maloëntis festum, iii. 3. Apollini Delio consecrata Rhenia, i. 13. iii. 104.
- Apollodorus pater Chariclis, vii. 20.
- Apollonia, Corinth. colonia, i. 26. vide Palmerii Gr. Ant. p. 149, &c.
- Aqua sacra Delii, iv. 97.
- Ara Apoll. Archegetæ, vi. 3. Pythii, vi. 54, sq. Eumenidum, i. 126.
- Arcades ab Agamemnone ad Trojam naves acceperunt, i. 9. bello Syrac. ab utraque parte mercede militarunt, vii. 57, sq.
- Archedice Hippiaë filia, vi. 59.
- Archelaus Perdicæ fil. et res ab eo gestæ, ii. 100, sq.
- Archestratus Lycomedis fil. i. 57. Chæreæ pater, viii. 74.
- Archetimus Eurytimi fil. i. 29.
- Archias Camarinensis, iv. 25. Archias Corinthius ex Heraclidarum familia Syracusarum conditor, vi. 3.
- Arclidamus Zeuxidami fil. Lacedæmoniorum rex, vir prudens et modestus, i. 79. orationem habet, ibid. sqq. dux expeditionis in Atticam, ii. 10. orationem habet, ibid. sqq. legatum Athenas mittit, ii. 12. in Atticam exercitum movet, ibid. Periclis hospes, ii. 13. ob Cenoën non expugnatam in gravem suspicionem apud Laced. incidit, ii. 18. cur tanta cunctatione usus, ibid. in Atticam irrupit, ii. 19. cunctatur circa Acharnas, ii. 20. dux alterius expeditionis in Atticam, ii. 47. iii. 1. et alterius adversus Plataeam, ii. 71. ejus ad Plataenses responsum, &c. ii. 72, sq.
- Arclippus. vide Aristides.
- Archonides in Sicilia regnans, amicus Atheniensibus, vii. 1. Hujus meminit Diodor. Sic. l. xiv.
- Archontes novem, i. 126. eorum potestas, ibid.
- Arcturi exortus, ii. 78.
- Argentæ metalla in Laurio monte. vide Laurium.
- Argilus urbs, v. 18. vide Herodotum, l. vii. Argilii Andriorum coloni, iv. 103. ad Brasidam deficiunt, ibid. Argilii eujusdam commento proditur Pausanias, i. 132.
- Arginum, viii. 34. Argennum Straboni, quem vide l. xiii.
- Arginusa, viii. 101. vide Strab. l. xiii.
- Argos. vide Pausan. in Corinthiacis. Argis conflagrat Junonis templum, iv. 133. constituitur oligarchia, v. 81. urbem oppugnant Lacedæmonii, sed frustra, v. 57. Argos Amphilocheium, ii. 68. vide Palmerii Gr. Ant. p. 380, &c. unde dictum, ibid. ejus amplitudo et potentia, ib. ab Atheniensibus capitur, et ab Amphilocheis rursus incolitur, ib. ab Ambraciotis oppugnatur, ibid. Argivi hostes Lacedæmoniorum, i. 102. fœdus ineunt cum Atheniensibus, ib. quando fœdus tricennale inter eos et Lacedæmonios exierit, v. 14. exstimulantur a Corinthiis contra Laced. v. 27, sq. principatum Peloponnesi affectant, v. 28. cum Mantineis societatem ineunt, v. 29, sq. et cum Eleis, v. 31. et cum Corinthiis et Chalcideis, ib. eorum amicitiam ambiunt Laced. v. 36. fœdus inire cupiunt cum Corinthiis et Bœotis, v. 37. amicitiam Lacedæmoniorum ambiunt, v. 41. Atheniensium societatem petunt, v. 44, sq. et cum illis fœdus faciunt, v. 47. populari imperio reguntur, v. 43. bellum gerunt cum Epidauriis, v. 53, sq. in eos bellum parant Laced. v. 57. inclusi a Laced. Agidis beneficio evadunt, v. 59, sq. Orchomenum capiunt, v. 62. iis rursus bellum inferunt Laced. v. 64. pugnae se parant, v. 65, sq. congregiuntur, v. 72. vincuntur a Laced. v. 73, sq. pacem accipiunt a Laced. v. 76. de statu populari abolendo clam agunt cum Laced. ib. fœdera ineunt cum Laced. v. 77, sq. eorum plebs, pulsus oligarchicis, Atheniensium amicitiam repetit, v. 82, sq. inter eos et Laced. bellum renovatur, v. 84. 116. vi. 7. Orneas solo æquatur, ib. a Milesiis superantur, vi. 25. Argivum agrum a Laconico dis terminat Thyrea, ii. 27. iv. 56.
- Ariathides Lysimachi fil. iv. 91.
- Ariphron pater Hippocratis, iv. 66.
- Aristagoras Milesius, iv. 102.
- Aristarchus fautor paucorum dominatus,

- viii. 90. 92, sq. profugiens Athenis (Euoën Bœotia tradit, viii. 98.
- Aristeus Pellicæ fil. i. 29. Adimanti fil. i. 60. res ab eo gestæ, ib. sqq. Aristeus Corinthius, ii. 67. Aristeus Athenas delatus, et capitali supplicio affectus, ii. 67. Aristeus Laced. iv. 132.
- Aristides Archippi fil. iv. 50. Aristides Lysimachi fil. i. 91. Aristides Atheu-ensium dux, iv. 75.
- Aristocles frater Plistoanactis regis Laced. v. 16. Aristocles, præfectus belli apud Laced., in exsilium pulsus, v. 72.
- Aristocles Hestiodori pater, ii. 70.
- Aristocætes Athen. v. 19.
- Aristocrates, v. 24. Aristocrates Sicelii vel Scellii fil. viii. 89.
- Aristogiton civis Athen. vi. 54, sq. Hipparchum perimit, i. 20, &c.
- Ariston Pyrrichi fil. optumum navium gubernator, vii. 39.
- Aristonous Larissæus, ii. 22. Agrigenti conditor, vi. 4.
- Aristonymus pater Euphamidæ, ii. 33. iv. 119.
- Aristophon, viii. 86.
- Aristoteles Timocratis fil. iii. 105.
- Arma cur olim Græci gestarint, i. 6. quinam primi ea deposuerint, ib.
- Arna Thessaliæ urbs, i. 12. in agro Chalcidensi sita, iv. 103. vide Strab. l. ix.
- Arnissa Macedoniæ op. iv. 128. vide Palmerii Gr. Ant. p. 128, sq.
- Arrhiana, viii. 104.
- Arrhibæus Lyncestarum rex, iv. 79. Bromeri fil. iv. 83. ei bellum inferunt Brasidas et Perdicas, iv. 124.
- Arsaces Tissaphernis pref. viii. 108.
- Artabazus Pharnacis fil. i. 129. Hujus meminit Herod. l. vii, viii, ix.
- Artaphernes Persa, iv. 50.
- Artas vii. 33.
- Artaxerxes Xerxis fil. Persarum rex, i. 104. vide Herod. l. vi, vii. regnare incipit, i. 127. moritur, iv. 50.
- Artemisium, viii. 54. vide Strab. l. xiv. Artemisius mensis, v. 19.
- Artynæ Argivorum magistrat. v. 47.
- Arx Athenarum capta a Cylone, &c. i. 126. olim erat urbs, &c. ii. 15.
- Asine, iv. 13. 54. vi. 93. Vide Strabonem, l. viii.
- Asopius Phormionis pater, i. 64. Asopius Phormionis fil. iii. 7. res ab eo gestæ, ibid. occiditur, iii. 8.
- Asopolaus pater Astymachi, iii. 52.
- Asopus fluvius, ii. 5. vide Strabonem l. ix.
- Aspasia. vide Plutarchi Periclem.
- Aspendus, viii. 81. 87. 108. vide Strabonem, l. xiv.
- Assinarus Siciliæ fl. vii. 84.
- Astacus, ii. 30. vide Palmerii Græc. Ant. p. 417, &c. urbs Acarnaniæ. ab Atheniensibus capta, ib. 102. ei postea ab Atheniensibus bellum inferitur, ib.
- Astymachus Asopolai fil. iii. 52.
- Astyochus Laced. navarchus, viii. 20. 23. in Chium venit, ib. Lesbum tentat, ib. ejus expeditiones, viii. 30, sqq. periculum ad Corycum, viii. 33. Cibiis auxilium ferre recusat, viii. 38. apud Lacedæmonios a Pædarito accusatur, ibid. Phrynichum prodit, viii. 50. mortem evitat, confugiendo ad aram, viii. 84. Spartam revertitur, viii. 85.
- Atalanta insula, ii. 32. muro cincta, ib. ubi sita, iii. 89. vide Strabonem, l. ix.
- Atalanta urbs Macedoniæ, ii. 100. v. 18.
- Athenæ ut ad tantam magnitudinem creverint, i. 2. 97. quomodo post barbaros a Græcia fugatos instauratæ, i. 82, sqq. earum thesaurus, ii. 13. copiæ militares, ib. sq. ambitus, ib. muri, ib. earum frequentia, ii. 17, sq. peste laborant, ii. 47, sqq. 87. earum laus, ii. 40, sq. status popularis in paucorum dominatum mutatur, cur, quomodo, per quos, &c. viii. 45. 66, &c. tempus hujus mutationis notatur, viii. 63. 68. Athen. advenas omnes civitate donant, i. 2. colonias emittunt, ib. et 12. primi ferro deposito vitæ genus delicatius coherunt, i. 6. Delum lustrant, i. 9. iii. 104. cum Æginetis bellum gerunt, i. 14. quando effecti nautici, i. 18. urbe relicta naves conscendunt, ib. et 74. quando a Lac. dissociati, &c. inter se bellum gerere cœperint, i. 18. quomodo sociis imperarint, i. 19. 76. 99. vi. 76. Coreyræis in amicitiam acceptis auxilium mittunt, i. 29. &c. cum Corinthiis manus conserunt, i. 49, sq. quas res circa Potidæam gesserint, i. 56, sq. Perdica bellum inferunt, i. 59. postea societatem cum eo ineunt, i. 61. pugnant cum Corinthiis et Potidæatis, i. 62. et victoria potiuntur, ib. Potidæam obsident, i. 64, sq. eorum ingenium, mores, &c. i. 49. 102. vii. 14. 48. eorum legati respondent orationi Corinthiorum, i. 73, sq. urbem et mœnia instaurant, i. 89, &c. duce Pausania cum Persis bellum gerunt, i. 94. tributum exigunt a sociis, i. 95, sq. Medos ad fl. Eur superant, i. 100. Thasiis bellum faciunt, ibid. eosque subigunt, ib. propter Laced. suspiciouem se jungunt Argivis, i. 102. Helotas recipiunt et Napaeti collocant, i. 103. bellum gerunt in Ægypto, i. 104. pugnant cum Corinthiis et Epidauriis, i. 105. et cum Æginetis, ibid. et cum Corinthiis, ibid.

longos muros ædificant, i. 107. pugnaut cum Laced. ibid. &c. Bæotos et Locros subigunt, &c. i. 108, sq. Pelop. depopulantur, ib. Ægypto puls, i. 109, sq. adversus Pharsalum expeditionem suscipiunt, i. 111. Sicyonios prælio vincunt, ib. et 108. fœdera quinquennialia inveniunt cum Pelop. i. 112. in Cyprum facta expeditione, Cyprios aliosque superant, ibid. Chæroneam recuperant, i. 113. ad Coroneam victi, Bœotiam amittunt, ib. Eubœam subigunt, i. 114. cum Laced. tricennialia fœdera percutiunt, ibid. Sami statum pop. constituunt, ib. bellum gerunt cum Samiis, i. 116. eosque subigunt, ib. deliberant de bello Pelop. i. 140. tyrannis parent, vi. 53. eorum socii in bello, ii. 9. ex agris in urbem commigrant, ii. 14. pagatim habitantes a Theseo primum in urbem coacti, ii. 15, sq. pugnae avidi a Pericle reprimuntur, ii. 21, sq. classem circa Pelop. mittunt, ii. 23. Methonem oppugnant, ii. 25. Locridem invadunt, ii. 26. Æginetas ex insula pellunt, ii. 27. cum Sitalee societatem inveniunt, ii. 29. Solium capiunt et Astacum, &c. ii. 30. Megaridem invadunt, ii. 31. Atalantam communiunt, ii. 32. exsequias faciunt bello cæsis, ii. 33, sq. gravi peste affliguntur, ii. 47, sq. classem in Pelop. mittunt, ii. 56. Potidæam frustra oppugnant, ii. 58. Pericli succentent, ii. 59. postea mitigantur, ii. 65. post mortem Periclis ambitioni et quæstui dediti, ib. intercipiunt Pelop. ad Persas legatos, ii. 67. Potidæam capiunt, ii. 70. naves ad Naupactum et in Cariam mittunt, ii. 69, sq. eorum ad Plateenses responsum, ii. 73. bellum inferunt Chalcidensibus, &c. ii. 79. vario Marte, ib. pugnaut cum Pelop. ii. 83. iterum se parant certamini, ii. 85, sq. pugnam committunt, ii. 90. Astacum navigant et in Acarnaniam digrediuntur, ii. 102. eorum resp. qualis, ii. 30. ejus optimum temperamentum, viii. 97. classem in Lesbum mittunt, iii. 3. Mitylenen obsidione cingunt, iii. 6. 19. et capiunt, iii. 27. eorum in Mitylenæos sævum decretum, iii. 36. 49. Minoam insulam occupant, iii. 51. in Sicil. naves mittunt, iii. 86. iterum peste laborant, iii. 87. in Æoli insulas expeditionem suscipiunt, iii. 88. quas res in Sicilia gesserint, iii. 91, sq. 99. 103. 115, sq. classem in Pelopon. et Melum, &c. mittunt, iii. 91. in Acarnania res gestæ, iii. 94. pugnaut cum Ætolis, iii. 97. vincuntur, iii. 98, sq. novam

classem instruunt, iii. 115. et in Siciliam mittunt, iv. 2. Pylum occupant et muniunt, iv. 3, sq. Eionem capiunt, iv. 7. pugnaut cum Laced. circa Pylum, iv. 9, sq. eosque superant, iv. 13, sq. inducias faciunt, iv. 16. quibus solutis, bellum rursus gerunt cum Laced. iv. 23. pugnaut cum Syracusanis, iv. 24, sq. Pylum obsident, iv. 26, sq. pugnaut cum Laced. iv. 32, sqq. Corinthios invadunt, iv. 42, sq. Anactorium capiunt, iv. 49. Chiorum murum dejiciunt, iv. 51. Cythera occupant, iv. 53, sqq. agrum Lacon. populantur, iv. 54. Thyream capiunt, et Æginetas perimunt, iv. 57. longos muros Megarensium capiunt, iv. 69, sq. et Nisæam, iv. 69. pugnam cum Brasida detrectant, iv. 73. Antandrum recipiunt, iv. 75. Bœotiam ingressi, Delium communiunt, iv. 90. prælium inveniunt cum Bœotis, iv. 96. vincuntur, ib. sq. Delium amittunt, iv. 101. Amphipoli capta trepidare cœperunt, iv. 108. inducias faciunt cum Laced. iv. 117, sq. Meudam capiunt, iv. 130, sq. Scionen obsident, ib. societatem inveniunt cum Perdicca, iv. 132. Delios insula pellunt, v. 1. expeditionem in Thraciam suscipiunt, v. 2. legatos in Siciliam mittunt, v. 4. ad Amphipoliu a Brasida fugantur, v. 10, sqq. ad pacem inclinant, v. 14. fœdera inveniunt cum Laced. v. 18. 23. Scionen expugnant, v. 32. eorum in Laced. ira, v. 42. fœderis solvendi occasionem capiunt, v. 43. fœdus faciunt cum Argivis et eorum sociis, v. 47. in Melum classem mittunt, v. 84. eamque obsident, v. 114. et expugnant, v. 115. in Siciliam expeditionem suscipiunt, vi. 1. quam ob causam, vi. 6. de bello Siculo deliberant, vi. 8. ejus apparatus, vi. 25. 31, sq. 43. ab Egesteis decepti, vi. 46. inquirunt de sacris violatis, vi. 53, sq. Alcibiadem e Sicilia revocant, vi. 61. quas res in Sicilia gesserint, vi. 62, sq. Syracusanos invadere cœperunt, vi. 63. prælio se parant cum Syrac. vi. 66, sq. pugnaut et vincunt, vi. 69, sq. Camarinensium societatem petunt, vi. 75. sunt lones genere, vi. 82. vii. 57. Siculos et Etruscos belli socios faciunt, vi. 88. Epipolas capiunt et Syracusanos vincunt, vi. 97, sqq. 101, sq. Syracusanos obsidione premunt, vi. 103. pacem cum Lacedæmoniis rumpunt, vi. 105. cum Gylippo vario Marte pugnaut, vii. 5. sqq. novum exercitum in Siciliam decernunt, vii. 16. naves 30 in Pelop. et novam classem in Siciliam mittunt, vii. 20. post Deceleam

muro conclusam consternati, vii. 27, sq. Thraces domum remittunt, vii. 29. cum Corinthiis pugnant ad Erinæum, vii. 27, sq. pugnant cum Syrac. et vincuntur, vii. 40. sq. magnam cladem ad Epipolas accipiunt, vii. 43, sq. de discessu a Syrac. cogitant, vii. 47, sq. discessuri lunæ defectione absterentur, vii. 50. vincuntur a Syrac. vii. 52, sqq. quoniam eorum socii in bello Syrac. vii. 57, sq. ultimi prælii fortunam experiri statuunt, vii. 60, sq. dimicant, vii. 70, sq. et superantur, vii. 71, sq. miserabilis eorum discessus, vii. 75, sq. noctu profugiunt, vii. 80. eosque insequuntur Syrac. vii. 81. captivi in lapidicinas coniecti, vii. 87. eorum post hanc cladem consternatio, viii. 1. sociorumque defectio, ib. sq. classem Pelop. fugant obsidentque, viii. 10. sq. eorum apparatus ob sociorum defectionem, viii. 14, sq. Mitylenen capiunt, viii. 23. Clazomenios subigunt, ibid. Chios acie victos obsident, viii. 24. Milesios superant, viii. 25. a Mileto Pelop. metu abscedunt, viii. 28. expeditionem suscipiunt adversus Miletum et Chium, viii. 30. ad Chium naufragium patiuntur, viii. 34, sq. pugnant cum Pelop. et vincuntur, viii. 42, sq. amicitiam Tisaphernis frustra tentant, viii. 56. pugnant cum Chiis, viii. 61. quo anno post exactos tyrannos libertate privati, viii. 68. opprimunt optimates in Samo viii. 73. pugnant cum Pelop. et profligantur, viii. 95. post Eubœam amisam consternati, viii. 96. navale certamen ineunt cum Pel. viii. 105, sq. et victoriam obtinent, viii. 106. animo confirmantur, ib.

Athenæus Pericleidæ fil. iv. 119. 122.

Athenagoras Syracusanus populo ob fauendam gratiosissimus, vi. 35.

Athletæ in certam Olymp. subligacula circa pudenda gestabant, i. 6. quando primum se nudarint, ibid.

Athos mons ubi situs, et quot urbes contineat, iv. 109. vide Herodotum, l. viii. c. 22.

Atintanes, vide Antitanes.

Atramyttium in Asia situm, v. 1. vide Strabonem, l. xiii. a Deliis habitatum, viii. 108.

Atreus Pelopis fil. regnum Mycenarum ab Eurystheo accepit, i. 9.

Attica cur olim seditionibus immunis, i. 2. ab iisdem incolis semper habitata, ib. sterilis, ib. hominum multitudine quomodo aucta, ib. cur in Ioniam colonias miserit, ibid. quomodo olim incoletur, ii. 15. iuvaditur, i. 114. ii. 10. 12. 18, 19. 47. iii. 1. 26. vii. 19.

Aulon, iv. 103. vide Palmerii Græc. Ant. p. 163, &c.

Aurigam coronavit in Olymp. Lichas Lacedæm. v. 50.

Autoceles Tolmæi fil. iv. 53. 119.

Axius fl. ii. 99. vide Herodot. l. vii. et Strab. Epit. l. vii.

B.

Bacchi in Linnis templum, ii. 15. ejus in honorem celebrantur Bacchanalia, ibid.

Barbari nomen ignotum Homero, i. 3. barbari ferrum gestare perpetuo solent, i. 6. Græciam magna classe invadunt, i. 18.

Battus Corinthius dux, iv. 43.

Bellum Peloponnesiacum quantum, &c. i. 23. ejus causæ, i. 24. 56. 66. 87. et apparatus ex utraque parte, ii. 7. et initium, ii. 1. primus ejus annus absolutus, ii. 47. secundus, ii. 71. tertius, ii. 103. quartus, iii. 25. quintus, iii. 88. sextus, iii. 116. septimus, iv. 51. octavus, iv. 116. nonus, iv. 135. decimus, v. 24. v. 39. undecimus, duodecimus, v. 51. decimus tertius, v. 56. decimus quartus, v. 81. decimus quintus, v. 83. decimus sextus, vi. 7. decimus septimus, vi. 93. decimus octavus, vii. 18. decimus nonus, viii. 6. vicesimus, viii. 60. vicesimus primus, viii. 109. ejus duratio, v. 26. prædicta ab oraculo, ib. per æstates et hiemes a Thucydide descriptum, ii. 1. v. 20, sq. 26. cum primo gestum per decem integros annos duravit, v. 20. 24, sq. redintegratum, &c. v. 26. bellum inter Chalcidenses et Eretrieuses, i. 15. cum Medis gestum, i. 23. inter Corcyraos et Corinthios, i. 24, &c. inter Ambraciotos et Amphilochos, ii. 68. inter Lacedæmonios et Argivos, v. 83. vi. 7, sq. 95. inter Epidaurios et Argivos, v. 53. bellum sacrum, i. 112. Reliqua vide suis in locis, scilicet in nominibus eorum, a quibus gesta sunt.

Berrhœa, i. 61. vide Strabonem, l. xvi. et Antonii Itiner.

Bisaltia, ii. 99. iv. 199. vide Herodotum, l. vii. c. 115.

Bithyni Thraces, iv. 75. vide Herod. l. vii. c. 75. et Strab. l. xii.

Bœoti ex Arna ejecti, i. 12. Cadmeidem regionem occupant, ibid. ab Athen. victi ad Cænophyta, i. 108. liberi fiunt, i. 113. Phocensibus contermini, iii. 95. Delium oppugnant, iv. 100. vincunt Athenienses ad Delium, iv. 96, sq. Panactum capiunt, v. 3. societatem cum Lacedæmoniiis ineunt, v. 40. Syracusanis auxilia mittunt, vii. 19. et Athenienses ad Syracusas superant, vii. 43. eorum magistratus Bœotarchæ

INDEX RERUM

- dicti ii. 2. iv. 92. v. 37. eorum quatuor consilia, v. 38, sq.
- Bœum, i. 107.
- Bolbe, palus in agro Mygdonio, i. 58. iv. 103.
- Bolissus, viii. 24. ejus meminit Herod. in vita Homeri, c. 23, sq.
- Bomienses, iii. 96. vide Palmerii Gr. Ant. p. 502.
- Boriades Eurytanes, iii. 100.
- Bottia, unde dicti Bottiæi, ii. 99. Bottiæa, ii. 100. vide Herod. l. vii. Bottiæi, in Thracia, i. 57. ad defectionem sollicitati, ib. iis bellum inferunt Athen. ii. 79. et dubio Marte pugnant, ib.
- Brasidas Tellidis fil. Methonen servat, et Spartæ collaudatur, ii. 25. Alcidiæ consiliarius, iii. 69. ad Pylum rem strenue gerit, iv. 11, sq. graviter vulneratur, iv. 12. Megarensibus succurrit, iv. 70, sq. copiam pugnae facit Atheniensibus, iv. 73, sq. in Thraciam copias ducit, iv. 78. Thessaliam pertransit, ib. sq. ejus laus, iv. 81. 108, sq. v. 7. in Lynceastas expeditio, iv. 83, sq. Acantho bellum infert, iv. 84. orationem habet, iv. 85, sq. ad eum deficit Acanthus, iv. 88. et Stagirius, ib. contra Amphipolin copias ducit, iv. 102. occupat Argilum, iv. 103. et Amphipolin, iv. 101. ab Eione repellitur, iv. 106. deditione accipit Myrcinum, Gapselum, et Ezymen, ib. exercitum ducit in Acteu, iv. 109. Toronen occupat, iv. 113. Lecythum oppugnat et capit, iv. 115, sq. ad eum deficit Scione, iv. 120. a Scionæis, ut Græciæ liberator, aurea corona donatur, iv. 121. ad eum deficit Menda, iv. 133, sq. alteram in Lynceastas expeditionem suscipit, iv. 124, sq. deseritur a Perdicea, iv. 125. milites cohortatur, ib. sq. hostes insequentes repellit, iv. 127, sq. hostis judicatur a Perdicea, iv. 128. Potideam nequidquam tentat, iv. 135. Cleoni castra opponit ad Cerylium, v. 6, sq. Athenienses aggredi statuit, v. 8, sq. milites adhortatur, ib. sq. in Athenienses erumpit, v. 10, sq. victor in prælio cadit, ib. honorifice sepelitur, v. 11.
- Braure Pittacum interfecit, iv. 107.
- Bricinnia, arx in agro Leontino, v. 4.
- Brilessus mons, ii. 23. vide Strab. l. ix.
- Bromerus pater Arrhabæi, iv. 83.
- Bromiscus iv. 103.
- Bucolion Arcadiæ op. iv. 134. dictum forte a Bucolione rege, cujus meminit Pausanias, l. viii.
- Budorum propugnaculum, ii. 93.
- Buphras, iv. 118.
- Byzantium Medis eripiunt Athen. ductu Pausaniæ, i. 94. a Pausania priore adventu captum, et Gongylo Eretriensi commissum, i. 128. Byzantii ab Athen. deficient, i. 115. cum illis compositionem faciunt, i. 117.
- C.
- Cacyparis fl. vii. 80. vide Cluverii Sicil. p. 183.
- Cadmeis, quæ postea Bœotia, i. 12.
- Caicinus fl. iii. 103.
- Calex fl. iv. 75.
- Callias pater Callieratis, i. 29. pater Hipponici, iii. 90. Calliadis fil. dux Athen. i. 61. in prælio cadit, i. 64. Hyperochidæ fil. vi. 55.
- Callierates Calliæ fil. dux Corinth. i. 29. vide Herod. l. ix.
- Callienses Ætoli, iii. 97. vide Palmerii Gr. Ant. p. 502.
- Calligetus Laophontis fil. viii. 6. Megarensis, viii. 39.
- Callimachus pater Phanomachi, ii. 70. pater Learchi, ii. 67.
- Callirhoë fous, ii. 15.
- Calydon olim Ætolis, iii. 102. vide Strab. l. x.
- Camarina, civitas Doriensis, iii. 86. a Syracusanis condita, &c. vi. 5. vide Cluverii Sicil. p. 192. ab Archia prodita, iv. 25. Camarinæi bis sedibus suis pulsus, vi. 5. quomodo se gesserint erga Athenienses et Syracusanos, vi. 88, sq.
- Cambyses Cyri fil. Persarum rex, i. 13. vide Herodotum.
- Cameirus, viii. 44. vide Herod. l. i. Strab. l. xiv.
- Canastræum, iv. 110. vide Herod. l. vii. Strab. Epit. l. vii. et Livium, l. xlv.
- Canis-sepulchrum. vide Cynossema.
- Capaton pater Proxeni, iii. 103.
- Capita-quercus, loci nomen, iii. 24.
- Carcinus Xenotimi fil. ii. 23.
- Cardamyla, viii. 24. vide Strab. l. viii. et Pausaniam in Lacon.
- Caria, i. 116. ii. 9. Cares insulas olim habitabant, et atrocinia exercebant, i. 8. in Delo sepulti, et quomodo ex armorum genere agniti, ibid. Caricum mare. vide Mare.
- Caruea, festa Laeced. v. 54. 75, sq. Carneus mensis, v. 54. vide Meursii Miscell. Lacon. l. iii. c. 8.
- Carthaginienses a Phocæensibus victi, i. 13.
- Caryes, v. 55.
- Carystii victi ab Athen. i. 98. Dryopes sunt, vii. 57.
- Casmenæ a Syrac. conditæ, vi. 5. vide Cluv. Sic. p. 358.
- Castoris et Pollucis templa. v. Templum. Catana quando et a quo condita, vi. 3. vide Cluverii Sic. p. 116, &c. Cata-

ET PERSONARUM.

- næi regionem sub Ætna monte incolunt, iii. 116. in Atheniensium potestatem redacti, vi. 51.
- Caulonia, vii. 25.
- Caunus, i. 116. viii. 39. 42. 57. 108. vide Strab. l. xiv.
- Cecalus pater Nicasi, iv. 119.
- Cecropia, ii. 19.
- Cecrops Athen. rex, ii. 15. sub eo ut incoletur Attica, ib.
- Cecryphalea, i. 105.
- Cenæum Eubææ prom. iii. 93. vide Palmerii Gr. Ant. p. 578.
- Cenchrea, iv. 42. 44. Cenchreæ, viii. 10. 20.
- Centoripa, Siculorum op. vi. 94. vide Cluverii Sic. p. 308. Centoripes incolæ, vii. 32.
- Cephalenia, vide Palmerii Gr. Ant. p. 519, &c. ubi sita, ii. 30. quot urbes habeat, ibid. ab Atheniensibus capta, ibid.
- Ceramicus, vii. 57. vide Meursii Ceramicum.
- Cercine mons ubi, ii. 98.
- Cerdylum, v. 6. 8. 10.
- Ceryces, viii. 53.
- Cestrine, i. 46. vide Palmerii Gr. Ant. p. 273.
- Chareas Arcestrati fil. viii. 74. res ab eo gestæ, ibid. et 86.
- Chæronea Bœotiæ urbs, i. 113. iv. 76. vide Strab. l. ix. et Pausaniam in Phocicis. ab Athen. capta, i. 113.
- Chalce, viii. 41. 44. 45. vide Strab. l. x.
- Chalcedon colonia Megareusium, in Ponti faucibus sita, iv. 75. vide Strab. l. xii.
- Chalceus classis Laced. præfectus, viii. 8. res ab eo gestæ, viii. 11. 23. ab Athen. cæsus, viii. 24.
- Chalcicæ Minervæ templum, i. 134.
- Chalcis Corinthiorum urbs, i. 108. vide Herod. l. vii. et Strab. l. x. ab Athen. capta, ibid. Chalcis Eubææ, vii. 29. cum Eretriensibus bellum gerunt, i. 15. Atheniensibus subditi, vi. 76. ab Atheniensibus deficient, i. 58. vincunt Athenienses, ii. 79. cum Argivis fœdus ineunt, v. 31.
- Chaones barbari, ii. 68. 80. quali utantur imperio, ib. bellicosissimi, ii. 81. ad Stratum cladem accipiunt, ib.
- Charadrus, locus apud Argivos, ubi de causis militaribus cognoscunt, v. 60.
- Charicles Apollodori filius, vii. 20. 26.
- Charminus Atheniensium dux, viii. 30. cladem a Pelop. accipit, viii. 41. sq. oligarchicos in Samo adjuvat, viii. 73.
- Charæades Euphileti fil. iii. 86. cæsus a Syracusanis, iii. 90.
- Charybdis, iv. 24. vide Cluverii Sic. p. 62, &c.
- Chersonesus Thraciæ, i. 2. Peloponnesi, iv. 42.
- Chimerium Thesprotidis, i. 30. 46. vide Palmerii Gr. p. 279, &c.
- Chionis Laced. v. 24.
- Chius obsidetur, viii. 38, &c. abundat servis, viii. 40. Chii de rebellione suspecti, novum murum Atheniensium jussu demoliuntur, iv. 51. ab Athen. deficient, viii. 15. prælio vincuntur, variisque cladibus ab Athen. afficiuntur, viii. 24. 34. Græcorum opulentissimi, viii. 24. 25. urbs ab Athen. circumvallata, viii. 55. Astyochum cur in urbem arcessiverint, viii. 24. ab Astyochi auxilium petunt, viii. 40.
- Chærades insulæ, vii. 33.
- Chromon Messenius, iii. 98.
- Chrysis Junonis sacerdos Argis, ii. 2. ejus imprudentia conflagrat Junonis templum, iv. 133, sq. Phliuntem confugit, ib.
- Cicadas aureas olim gestarunt Athenienses, i. 6.
- Cilices pugna superati ab Atheniensibus, i. 112.
- Cimon vel Cimon pater Laced. i. 45. Cimon Miltiadis filius Eionem capit, i. 98. Persas ad Eurym. fl. vincit, i. 100. in Cypria expeditione moritur, i. 112.
- Cithæron, ii. 75. iii. 24. vide Herod. l. ix. Strab. l. ix.
- Citium Cypri urbs, i. 112. vide Meursii Cyprium. obsidetur, ibid.
- Clades quænam omnium maxima in bello Pelop. iii. 113. clades Atheniensium in Sicilia. vide Athenienses et Syracusani.
- Clarus insula, iii. 33.
- Classis quænam antiquissima, i. 1. quænam olim omnium potentissima, i. 14. Græcorum classes quales, i. 15. classis ad Trojam profecta quanta et qualis, i. 10. classis in Siciliam missæ apparatus, &c. vi. 29.
- Clazomenæ, viii. 14. vide Herodot. l. i. Strab. l. xiii, xiv. ab Athen. deficient, ibid. Polichnam muniunt, ibid. in Athen. ditionem concedunt, viii. 23.
- Cleænetus. vide Cleon.
- Cleandridas pater Gylippi, vi. 93.
- Clearchus Rhamphiæ filius, viii. 8. 39.
- Clearides Cleonymi filius Amphipol. præfectus, iv. 132. v. 8. Cleonem cum Brasida vincit, v. 10, sq. pacem turbare conatur, v. 21.
- Cleippides Dinæ fil. iii. 3.
- Cleobulus ephorus Lacedæm. v. 36, sq.
- Cleombrotus pater Pausaniæ, i. 94. et Nicomedis, i. 107.
- Cleomedes Lycomedis fil. v. 84.
- Cleomenes Laced. i. 126. Pausaniæ patruus, iii. 26.

INDEX RERUM

- Cleon Cleæneti fil. iii. 36. ejus ingenium, mores et facundia, ib. et iv. 21, sq. orationem habet, iii. 37. Pylum cum exercitu mittitur, iv. 28, sq. res ab eo gestæ, iv. 30, sqq. ejus arrogantia, iv. 27, sq. v. 7, sq. in Thraciam contra Brasidam copias ducit, v. 2. Toronen capit, v. 3, sq. et Galepsum, v. 6. ad Amphip. a Brasida victus, v. 10. a quodam Myrcinio cæditur, ibid.
- Cleonæ, urbs ad Athon, iv. 109. vide Herod. l. vii. Cleonæ in Argiva regione, vi. 95. vide Strab. l. viii. et Pausan. in Corinth.
- Cleonymus pater Clearidæ, iv. 132.
- Cleopompus Clinia fil. ii. 26. 58.
- Clinias, ibid.
- Clypei. in clypeos captivi deponebant pecuniam, quam secum habebant, vii. 83. clypeorum umbones. vide Cares.
- Cnemus Spartanus classis in Zacynthum missæ præf. ii. 86. in Acarnaniam a Laced. mittitur, ii. 80. pugnat cum Athen. ad Stratum, ii. 83.
- Cnidus, viii. 35. 43, sq.
- Colloquium Atheniense et Meliorum, v. 85, sqq.
- Colonæ agri Trojani, i. 131. vide Strab. l. xiii.
- Coloniæ deducendæ mos præcursus, i. 24, &c. coloniæ et metropolis mutua officia quænam, i. 25. 38, &c.
- Colonus, locus editus in agro Attico, viii. 67.
- Colophon, iii. 36. vide Herodot. l. i. Strab. l. xiii. Colophonii Notium se conferunt, &c. ibid. et sqq.
- Columnis incisa fœdera. vide Fœdus.
- Commercia inter præcursos Græcos qualia fuerint, i. 2, sq.
- Concio Corevæorum, i. 21, sqq. Corinthiorum, i. 36. 67. 120, sqq. Peloponnesiorum, i. 53. Atheniensium, i. 53. 73, sqq. Periclis, i. 139. ii. 34. 59. Archidami, i. 79. ii. 10. 72, sq. 74. Stenelaïdæ, i. 85. Plataënsium, ii. 71. iii. 52. Cnemii ceterorumque ducum Lacedæmoniorum, ii. 86, sqq. Phormionis, ii. 88. Mitylenæorum, iii. 8. Teutiapli Elei, iii. 30. Cleonis, iii. 37. Diodoti, iii. 42. Thebanorum, iii. 61. Demosthenis, iv. 10. Lacedæmoniorum, iv. 17. Hermocratis, iv. 59. vi. 33. 68. Brasidæ, iv. 85. 126. v. 9. Pagondæ, iv. 92. Hippocratis, iv. 95. Niciæ, vi. 9, 20. 68. vii. 61. 77. Alcibiadis, vi. 16. 89. Athenagoræ, vi. 36. Eupheini, vi. 82. Gylippi et ceterorum belli ducum, vii. 65.
- Conou, vii. 31.
- Copæenses, iv. 93. vide Strab. l. ix. et Pausan. in Bœot.
- Corcyra Epidamni metropolis, i. 25. eam olim tenuerunt Phæaces, ibid. et insula et urbs, i. 37. vide Palmerii Gr. Ant. l. ii. c. 10. quomodo sita, i. 36. 45. 68. Corcyræi Epidamnum condiderunt, i. 24. Corinthiorum coloni, i. 25. bellum Epidamniis inferunt, i. 26. mari Corinthios vincunt, i. 29. societatem Atheniensem implorant, i. 31. orationem habent, ibid. sq. societatem ab Athen. impetrant, i. 45. prælium navale committunt cum Corinthiis, i. 48, &c. vincuntur, i. 50. eorum discordiæ et seditio, iii. 70, sq. a classe Pelopon. vincuntur, iii. 77. plebis in optimates sævitia, iii. 81, &c. in bello Syracus. Atheniensibus auxilia dant, vii. 57.
- Corinthus, i. 13. Corinthii navium formam primi immutarunt, ibid. opulenti, ibid. Epidamnios in fidem et clientelam recipiunt, i. 25. Corevæos odio prosequuntur, ibid. Epidamnum præsidia mittunt adversus Corcyr. i. 26. bellum contra Corcyr. parant, i. 27. cum Corcyr. navale prælium committunt et vincuntur, i. 29. præsidia Leucadem ceterasque civitates amicas timentur, i. 30. bellum adversus Corcyr. instaurant, ibid. et cum illis et Athen. rursus pugnant, i. 47, sq. exitus prælii, i. 50, sq. auxilium mittunt Potidæatis, i. 60. Athenienses vincunt, i. 62. Athenienses odio habent, i. 103. cum illis æquo Marte pugnant, i. 105. gravissimam cladem accipiunt, ibid. a Phormione prælio navali superantur, ii. 84. cum Athen. pugnant et ab illis vincuntur, iv. 43. maximum tumultum in Peloponneso excitant, v. 27, sq. a Lacedæmoniiis abalienati, v. 30. societatem faciunt cum Eleis, v. 31. et cum Argivis, ib. Syrac. contra Athen. suppetias ferunt, vi. 93. vii. 18. 19. Corinthiorum concio, i. 37. 68. 120. Græciæ emporium, i. 13.
- Coræbus, iii. 22.
- Coronæi, iv. 93.
- Coronea Bœotiæ, i. 113. vide Strab. l. ix.
- Coronta Acarnaniæ, ii. 102. vide Palmerii Gr. Ant. p. 419.
- Cortyta, iv. 56.
- Corycus, viii. 14. 33, 34. vide Strab. l. xiii.
- Coryphasium, iv. 3. 118. v. 18. vide Pausaniam in Messeniæ.
- Cos Meropis, viii. 41. vide Herod. l. i. Strab. l. x.
- Cranii Cephallenæ, ii. 30. 33. v. 35, 56. vide Strab. l. x. et Palmerii Gr. Ant. p. 530.
- Cranonii, ii. 22. vide Strab. l. ix.

ET PERSONARUM.

- Cratæmenes, vi. 4.
 Craterii Phocæidis, viii. 101.
 Cratesicles pater Thrasymelidæ, iv. 11.
 Crenæ Amphilochiæ, iii. 105.
 Cretonica gens, iv. 109.
 Creta, iii. 69. Cretenses cum Rhodiis
 Gelam conduunt, vii. 57. mercede mi-
 litant, ibid.
 Crissæus sinus, i. 107. vide Palmerii Gr.
 Ant. p. 608.
 Cristæ galearum. vide Cares.
 Crocylium Ætoliæ op. iii. 96. vide Pal-
 merii Gr. Ant. p. 466. 506. 517.
 Crœsus, i. 16.
 Crommyon in agro Corinth. iv. 42. 44.
 vide Strab. l. viii. et Pausan. in Corin-
 thiacis.
 Crotoniatis regio et Crotoniatæ, vii. 35.
 Crusis regio, ii. 79.
 Cultus priscus Græcorum qualis, i. 5.
 Cuma Ætolica, iii. 31. Cuma, viii. 31.
 100. Cumæ urbs Chalcidica, vi. 4.
 Cupresseis arcis Athenienses condebant
 ossa mortuorum, ii. 34.
 Cyclades insulæ, i. 4.
 Cyclopes, vi. 2.
 Cydonia urbs Cretæ, ii. 85. vide Meursii
 Cretam. Cydoniatæ, ibid.
 Cyllene, i. 30. vide Strab. l. viii. et
 Pausan. in Eliacis. a Coreyræis in-
 censa, ibid. Eleorum navale, ib. et ii.
 84. vi. 88.
 Cylon et Cylonium piaculum, i. 126.
 Cynes Theolyti fil. ii. 102. in Coronta
 reducitur, ibid.
 Cynossema prom. viii. 104, 105. vide
 Strab. l. xiii.
 Cynurius ager, iv. 56. in confiniis Argivi
 et Laconici agri, ibid. vide Pausan. in
 Corinthiacis. controversus inter Laced.
 et Argivos, v. 41.
 Cyprus, i. 94. multæ ejus urbes a Græcis
 subactæ, ibid. ei bellum inferunt Athe-
 nienses, i. 112.
 Cypsela castellum, v. 33.
 Cyrene, i. 110.
 Cyrrhus, ii. 100. vide Plinium l. iv.
 Cyrus primus Persarum rex Cambysæ
 pater, i. 13. Crœsum superat, i. 16.
 Cyrus Persarum regis fil. Pelopon. fa-
 vet, ii. 65.
 Cythera insula ubi, iv. 53. vii. 26. vide
 Strab. l. viii. et Pausan. in Lacon. ei
 bellum inferunt Athen. iv. 54. Cy-
 therii ab Athen. ex suis sedibus in
 alias translati, ibid.
 Cytherodices quis, iv. 53.
 Cytinium, i. 107. iii. 95. vide Strab. l.
 ix, x.
 Cyzicus, viii. 107. vide Strab. l. xii.
 D.
- Daimachus pater Eupolpidæ, iii. 20.
 Daithus Laced. v. 19.
 D.
- Damagetus Laced. ibid.
 Damagon Laced. iii. 92.
 Damotimus Naucratis fil. iv. 119.
 Daphuus, viii. 23. 31. vide Palmerii Gr.
 Ant. p. 569.
 Dardannum, viii. 104.
 Darius Persarum rex Cambysæ succedit,
 i. 14. Phœnicum classe insulas in
 suam potestatem redigit, i. 16. in Ma-
 rathone pugnat cum Atheniensibus,
 vi. 59. alter Darius Artaxerxis filius,
 viii. 5. fœdus cum Lacedæmoniis jun-
 git, viii. 18. 37.
 Darius, vid. Persarum reges.
 Darius stater, viii. 28.
 Dascon Camarinæ conditor, vii. 5.
 Dascon sinns et castell. vi. 66. vide Clu-
 verii Sicil. p. 180.
 Dascylitis provincia, i. 129.
 Daulia urbs in agro Phocensi, ii. 29.
 vide Strab. l. ix. Pausan. in Phocicis,
 et Palmerii Gr. Ant. l. vi. c. 12.
 Daulias avis, ibid.
 Decelea in Attica, vi. 93. Alcibiadis
 suasu communita, vii. 18, 19. maximo
 Atheniens. damno, vii. 27. quantum
 distet ab Athenis, vii. 19.
 Decemviri Athenis creati, viii. 67.
 Defectio Græcorum ab Athen. qua de
 causa, i. 99.
 Defectus lunæ, vii. 50. solis, i. 23. ii. 28.
 iv. 52.
 Deinias. vide Diniadas.
 Delium Apollinis templum in agro Ta-
 nagræo, iv. 76. vide Herod. l. vi.
 Pausan. in Bœoticis, et Strab. l. ix.
 ab Athen. munitum, iv. 90. a Bœotis
 oppugnatum, iv. 100. et expugnatum,
 ibid.
 Delphi, i. 112. Delphos spolia mitti so-
 lita, iv. 134. Delphica vates a Plisto-
 auacte corrupta, v. 16. Delphicum
 templum Delphis a Laced. traditum,
 Phocensibus ab Athen. i. 112. Delphi-
 cum oraculum. vide Oraculum.
 Delphinium in Chio, viii. 25. vide Strab.
 l. ix. ab Atheniensibus munitum, ibid.
 Delus ab Athen. lustrata, i. 8. iii. 104.
 ærarium Athen. i. 96. nota ante bel-
 lum Pelop. ii. 8. Deliaci ludi et con-
 ventus, iii. 104. Delii ab Athen. ex
 insula summoti, v. 1. quoniam se re-
 ceperint, ib. et viii. 108. quando et cur
 ab Athen. in patriam reducti, v. 32.
 Demaratus Athen. vi. 105.
 Demarchus Syrac. viii. 74.
 Demeas pater Philocratis, v. 116.
 Demingri, v. 47.
 Democratia Athenis sublata, viii. 63, sq.
 et Argis, v. 81.
 Demodocus, iv. 75.
 Demosthenes Aleisthenis fil. iii. 91. Æ-
 tolis bellum inferit, iii. 94. cladem ab

INDEX RERUM

- iis accipit, iii. 98. ob quam Athenas redire non audet, sed apud Naupactum manet, ib. totius socialis exercitus dux electus, iii. 107. res ab eo gestæ, ib. sq. circa Pylum quomodo se gesserit, iv. 3. milites hortatur, iv. 10. Megara tentat, iv. 66, sq. Megarensium longos muros capit, iv. 68. Nisæam occupat, iv. 69. ad bellum Syracusanum mittitur, vii. 16. trajicit in Siciliam, vii. 25. Syracusas cum classe venit, vii. 42. Epipolas aggressus, magna cum clade repellitur, vii. 43. discessum e Sicilia suadet, vii. 47. non probat Nicæam consilium, vii. 49. ultimum navale prælium infeliciter tentat, vii. 70, sq. Syracusis discedit, vii. 71, sq. cum suis se dedit Syracusanis, vii. 82. et ab illis interficitur, vii. 86.
- Demoteles, iii. 39.
- Dercylidas Spart. Abydum et Lampsacum occupat, viii. 61, 62.
- Derdas, i. 75. res ab eo gestæ, ib.
- Derseï, ii. 101. vide Herodot. l. vii. c. 110.
- Derns, al. Lerus, viii. 27.
- Deucalion, i. 3.
- Diacritus pater Melicis, ii. 12.
- Diacum genus. vide Dii.
- Diana Ephesia, iii. 104. viii. 109.
- Diasia, maximus Jovis Milichii dies festus, i. 126.
- Dictidicenses Thysson capiunt, &c. v. 35. in monte Atho habitant, v. 82. ab Atheniens. ad Chalcidenses deficiunt, ibid.
- Dictum Lacedæm. acutum, iv. 40.
- Didyme insula, iii. 88. vide Strab. l. vi. et Cluverii Sicil. p. 396 et 414.
- Diemporus Onetoridæ fil. ii. 2.
- Dii ex Diaco genere, ii. 96. vii. 27.
- Diiptrephes Athen. vii. 29.
- Diluvium circa Orobias et Atalantam, iii. 89.
- Diniadas, vii. 22.
- Dinias pater Cleippidæ, iii. 3.
- Diodotus Eucratis fil. iii. 41. orationem habet, iii. 42. et sq.
- Diomedon Athen. dux, viii. 19. Chios victos obsidet, viii. 24. democratæ favet, viii. 54.
- Dionilus Andrius, vi. 96. in prælio interfectus, vi. 97.
- Dion Macedoniae op. iv. 78. Dion ad Athon, iv. 109.
- Dionysia, v. 20. 23. Dionysiacum theatrum ubi, viii. 93.
- Diotimus Strombichii fil. i. 45.
- Diotrephes pater Nicostrati, iii. 75. Diotrephes in Thraciam missus, viii. 64.
- Diphilus Athen. dux, vii. 34.
- Discordia. vide Seditio.
- Dissensio inter Laced. et Athen. i. 102. ejusque causa, ibid.
- Doberus urbs Pæonica, ii. 98, 99, 100. vide Palmerii Gr. Ant. p. 211.
- Dolopia, ii. 102. vide Strab. l. ix, x. Dolopes Scyrum incolunt, i. 99.
- Dorcis Laced. i. 95.
- Dores sive Dorienses Peloponnesum tenent, i. 12. Lacedæmonia condunt, i. 18. Dorion Lacedæmoniorum metropolis, i. 107. iii. 92. Caribus finitimi, ii. 9. a Phocensibus bello premuntur, i. 107, &c. Ionum perpetui hostes, vi. 80.
- Doricus Diagoræ fil. Rhodius Olympionices, iii. 8. Thurinarum navium præfectus, viii. 35. 84.
- Dorus, iv. 78.
- Drabescus Edonica, i. 26. iv. 102.
- Drimysa insula, viii. 31. vide Livium l. xxxviii.
- Droi Thraces, ii. 101.
- Dryopes, vii. 57. vide Palmerii Græc. Ant. p. 313.
- Dyme Achaïæ op. ii. 84. vide Strab. l. viii. et Pausan. in Achaïcis. E.
- Ebrus fl. ii. 96.
- Eccritus Spartanus, vii. 19.
- Echecratides rex Thessalorum, i. 111.
- Echetimides pater Tauri, iv. 119.
- Echiuades insulæ, ii. 102. vide Strab. l. x.
- Edoni, i. 100. ii. 99. iv. 102. 109.
- Ectionea, viii. 90. 92.
- Egesta urbs Elymorum, vi. 2. vide Cluverii Sic. p. 255, &c. Egestæi bellum cum Selinuntis gerunt, vi. 6. Atheniensium opem petunt, ib. eorum in Athenienses frans, iv. 74.
- Eion, i. 98. iv. 50. 102. 106, sq. vide Herod. l. vii. a Medis occupata, i. 98. Mendæorum colonia, iv. 7.
- Elaeatis agri Thesprotici pars, i. 46.
- Elaeus, viii. 102. 107. vide Palmerii Græc. Ant. p. 225. 475.
- Elaphebolion mensis, iv. 118. v. 19.
- Eleus insula, viii. 26.
- Eleusin Atticæ op. i. 114. vide Strab. l. viii. et Pausan. in Atticis. Eleusini contra Erectheum bellum gerunt, ii. 15. Eleusinium templum, ii. 17.
- Elis, ii. 25. 66. vide Strab. l. viii. et Pausan. in fine Eliacorum. Elei victi ab Athen. ii. 2. societatem faciunt cum Corinthiis et Argivis, v. 31. agrum Lepreatarum vastant, ib. de eo contentum cum Laced. ibid. fedus inenit cum Athen. &c. v. 47, sq.
- Ellomenum, iii. 94.
- Elymi, vi. 2. vide Cluverii Sicil. p. 34.
- Embatas Erythrae, iii. 29.
- Empedias Laced. v. 19.
- Endius ephorus Spart. Alcibiadis fil. viii.

6. hospes Alcib. ib. ad Athen. legatus, v. 44. ejus cum Agide simultas, viii. 12.
- Enipeus fl. iv. 78. vide Herod. l. vii. Strab. l. viii.
- Enneacrunos fons, ii. 15.
- Entimus Cret. Gelæ conditor, vi. 4.
- Eordia regio, ii. 29. Eordi, ibid. vide Strab. l. viii.
- Ephesia solemnia, iii. 104.
- Ephori Laced. i. 131. eorum potestas, . ibid.
- Ephyra urbs Thesprotidis, i. 46. vide Palmerii Gr. Ant. p. 284. 432.
- Epicles pater Proteæ, i. 45. ii. 33. viii. 107.
- Epicurus pater Pachetis, iii. 18.
- Epicydidas Laced. v. 12.
- Epidamnus ubi sita, i. 24. vide Palmerii Gr. Ant. p. 118, &c. a quibus condita, ibid. Epidamnii seditione laborant, ibid. a finitimis vexantur, ibid. Corycæorum auxilia implorant, sed non impetrant, i. 25. ex oraculo urbem Corinthiis dedunt, i. 26. eorum exsules orant Corinthios ut se in patriam reducant, i. 26. obsidentur a Corycæis, ib. ad deditionem redacti, i. 29.
- Epidaurus Pelop. urbs, ii. 56. vide Strab. l. viii. Epidaurus Limeræ, iv. 56. vi. 105. vii. 26. vide Pausan. in Laonicis. Epidaurum Alcib. et Argivi occupare conantur, v. 53. 56. in ejus agrum irrumpunt Argivi, v. 55. invaditur ab Eleis et Athen. v. 75. Epidaurii Corinthiis naves præbent contra Corycæos, i. 27. Epidaurii et Corinthii vincunt Athenienses, i. 105.
- Epidemiurgi, quales magistratus, i. 56.
- Epipolæ, vi. 75. ubi sita et unde appellata, vi. 96. sq. vide Cluverii Sic. p. 142, &c. obsessæ ab Athen. vii. 43. sq.
- Epirotica gens, iii. 102.
- Epistola Pausaniæ ad Xerxem, i. 128. Xerxis ad Pausan. i. 129. Themistoclis ad Artaxerxem, i. 137. regis Persarum ad Laced. iv. 50. Nicæa ad Athen. vii. 11.
- Epitadas Molobri fil. iv. 8. 31. defunctus, iv. 38.
- Epitelidas Hegesandri fil. iv. 132.
- Erae urbs, v. 29. vide Strab. l. xiii. deficit ab Athen. ibid.
- Erasinides Corinth. vii. 7.
- Erasistratus pater Phæcis, v. 4.
- Eratoclidus pater Phalii, i. 24.
- Erechtheus rex Athen. ii. 15.
- Eressus vel Eressus urbs Lesbi, iii. 18. vide Strab. l. xiii. ab Athen. deficit, ibid. reducta a Pachete, iii. 35. iterum deficit, viii. 23. 100.
- Eretrienses cum Chalcidensibus bellum gerunt, i. 15. subditi et tributarii Athen. vii. 57. Eretriensium urbs, &c. viii. 94.
- Erineum Doricum, i. 107. vide Strab. l. ix. Erineum Achaicum, vii. 34. vide Pausan. in Achaicis.
- Erineus fl. vii. 34. 80. 82. vide Cluverii Sic. p. 183.
- Eriunyes, i. 126.
- Erythræ Bœotiae, iii. 24.
- Erythræa Ioniae, iii. 33. vide Herod. l. i. et Strab. l. xiii. Erythræi deficient ab Athen. viii. 14.
- Eryx urbs Siciliae, vi. 2. 46. vide Cluverii Sic. p. 238.
- Eryxidaïdas, iv. 119.
- Eteonicus Laced. viii. 23.
- Enalæs Spartanus, viii. 22.
- Euarchus tyrannus Astaci, ii. 30. ab Atheniensibus ejectus, ib. a Corinthiis restitutus, ii. 33. Euarchus alter, vi. 3.
- Eubœa ab Athen. deficit, i. 114. ab iisdem tota subacta, i. 115. iterum deficit, viii. 5. 95.
- Enbulus, viii. 23.
- Eucles dux Athen. iv. 104. Eucles dux Syrac. vii. 103.
- Euclides, unus e conditoribus Himeræ, vi. 5.
- Encrates pater Diodoti, iii. 41.
- Euctemon, viii. 30.
- Euenus fl. ii. 83. vide Strab. l. x.
- Enesperitæ, vii. 50.
- Euetion dux Athen. vii. 9.
- Eumachus Chrysidis fil. ii. 33.
- Emmenidum aræ, i. 126.
- Eumolpidæ, viii. 53.
- Eumolpus cum Erechtheo bellum gerit, ii. 15.
- Eupæidas pater Amphiae, iv. 119.
- Euphamidas Aristonymi fil. ii. 33. iv. 119.
- Euphemus Atheniensium legatus, vi. 75. orationem habet ad Camarinenses, vi. 82.
- Euphiletus pater Charceadæ, iii. 86.
- Eupolium urbs Loer. iii. 96. vide Palmerii Gr. Ant. p. 540. a Pelop. capitur, iii. 102.
- Eupolidas Daimachi fil. iii. 20.
- Enripides pater Xenophontis, ii. 70. 79.
- Euripus Eubœæ, vii. 29. 30.
- Europus oppugnatur, ii. 100.
- Eurybatus, i. 47.
- Euryelus vel Euryalus, vi. 97. vii. 43. vide Cluverii Sic. p. 144, &c.
- Eurylochus Spartanus, iii. 101. Locros subigit, ii. 102. defunctus, iii. 109.
- Eurymachus Leontiadæ fil. ii. 2. a Plataensibus interficitur, ii. 6.
- Eurymedon fl. i. 100. vide Strab. l. xiv.
- Eurymedon Theucis fil. iii. 80. Corycæis auxilio mittitur, ibid. dux Athen.

INDEX RERUM

- iii. 91. in Siciliam mittitur, iv. 2. 46. bellum infert Corcyraeis, ib. ob reditum ex Sicilia pecunia mulctatur, iv. 65. iterum in Siciliam mittitur, vii. 16. Syracusae venit, vii. 41. discedere cupit, vii. 49. cadit in praelio, vii. 52.
- Eurystheus rex Mycenarum ab Heraclidis caesus, i. 9.
- Eurytaues, iii. 94. vide Palmerii Gr. Ant. p. 436.
- Eurytimus pater Archetimi, i. 29.
- Eustrophus Laced. v. 40.
- Euthycles pater Xenoclidis, i. 46. iii. 114.
- Euthydemus Athen. v. 19. 24. bello Syrac. dux creatur, vii. 16. ultimo praecilio cum Syrac. infeliciter pugnat, vii. 69.
- Euxinus, pontus, ii. 97.
- Execestus pater Sicani, vi. 73.
- Exequiae bello caesis ab Athen. factae, ii. 34.
- Exercitus Athen. quisnam maximus, ii. 31. quisnam Graecorum pulcherrimus, v. 60. Lacedaemon. qualis, v. 66.
- Expeditio Trojana qualis et quanta, i. 8, sq. expeditiones superiorum saeculorum quales, i. 9. 15. reliquias vide in nominibus eorum, a quibus factae sunt.
- F.
- Fabula Alcmæonis, ii. 102.
- Fames in obsidione Potidæae, ii. 70.
- Ferrum gestandi mos barbaricus quando desierit, i. 6.
- Festus dies maximus Jovis Milichii, i. 126. festorum dierum nimis supersticiosa observatio quot clades Lacedaemoniis attulerit, iv. 5. v. 82. festum diem Athenienses quid esse ducerent, i. 70. festum Apollinis Maloëntis, iii. 3.
- Flammaram eructatio ex Ætna quoties tempore Thucydidis contigerit, iii. 116.
- Fœdus quinquennale inter Pelopon. et Athen. i. 112. triennale inter eosdem, i. 115. quandiu duraverit, ii. 2. aperte ruptum, ii. 7. inter Acarnanes et Amphilochos, iii. 114. inter Athen. et Laced. v. 17. ejus formula, v. 18. et sq. quando ruptum, v. 25. aliud inter eosdem, v. 22. ejus formula, v. 23. inter Athen. et Argivos Eleosque, &c. v. 46. ejus formula, v. 47, sq. inter Argivos et Laced. v. 76. ejus formula, v. 77. aliud inter eosdem, v. 78. ejus formula, 79. inter Eleos et Corinthios atque Argivos, v. 31. inter Laced. et Tissaphern. &c. viii. 17. ejus formula, viii. 18. aliud inter eosdem, viii. 36. ejus formula, viii. 37. et rursus aliud, viii. 57. ejus formula, viii. 58. fœ-
- dera jurejurando caesis hostiis confirmata, v. 47. columnis lapideis incisa, ib. et 56.
- Fons Ἐννιάκρονος, antea Callirhoë dictus, ii. 15.
- Fontes, locus in Amphilochia, iv. 105, 106.
- Fossa regis Persarum, iv. 109.
- Fretum Siculum, iv. 24.
- Funeris oratio Periclis, ii. 35.
- G.
- Galepsus sive Gapselus, Thasiarum colonia, iv. 107. v. 6. ad Brasidam defecit, iv. 107. a Cleone expugnata, v. 6.
- Gauletes, viii. 75.
- Gela fl. vi. 6. vide Cluverii Sic. p. 197. Gela urbs, quando et a quibus condita, ibid.
- Gelo rex Syrac. vi. 4.
- Geloi Acragantem condunt, vi. 4. vide Cluverii Sic. p. 202. Syrac. opem ferunt contra Athen. vii. 33. ubi habitent, vii. 58.
- Gerastius mensis Laced. iv. 119.
- Geræstus, iii. 3. vide Strab. l. x.
- Geranea, i. 105. vide Pausan. in Atticis. mons in agro Megar. iv. 70. transitu difficilis, &c. i. 108.
- Getæ Scythiis finitimi, cultu similes, &c. ii. 96.
- Gigonus, i. 61. vide Herod. l. vii.
- Glance in agro Mycalessio, viii. 79.
- Glaucou Leagri filius, i. 51. Leagri Glauconis fil. meminit Herodot. l. ix. c. 74.
- Goaxis liberi Pittacum interficiunt, iv. 107.
- Gongylus Eretriensis, i. 128. Gongylus dux Corinth. vii. 2. vide Plutarchi Niciam.
- Gortynia urbs, ii. 100.
- Gortys urbs Cretæ. vide Meursii Cretam.
- Graeci, ii. 96.
- Græcia instabiliter olim habitata, i. 2. qualis ante bellum Trojanum, i. 3. et post bellum Troj. i. 12. unde et quando Hellas nominari coepta, i. 3. colonias emittit, i. 12. a Tyrannis impedita ne illustre aliquod facinus ederet, i. 17. quanta mala ex bello et seditionibus passa sit, iii. 82, sq. Græciæ urbes ubi olim conditæ, i. 7. Græci, prisca quo vitæ genere et cultu usi sint, i. 5. quomodo ad Trojanam expeditionem profecti sint, i. 14. ad Trojam appulsi quid gesserint, i. 11. rei navali operam dare ceperunt, i. 13. latrocinia sustulerunt, ibid. quomodo bellum olim gesserint, i. 15. quando partim ad Athenienses partim ad Laced. divisi transierint, i. 18. Graecorum

- duces exstiterunt Lacedæmonii in bello Medico, ib. Athenienses autem post Pausaniæ injurias, i. 95.
- Grestonia, ii. 99. vide Herod. l. vii. 124.
- Gylippus Cleandridæ fil. præfectus Syracusanis a Laced. missus, vi. 93. Syracusanis venit, vii. 1. sq. vincitur ab Athen. vii. 6. eisdem postea vincit, ibid. Plemnyrium capit, vii. 23. nova Syrac. auxilia adducit, vii. 50. pugnat cum Athen. eosque vincit, vii. 69, sq. eorum fugam impedire statuit, vii. 74. Niciam capit, vii. 85. naves ex Sicilia domum reducit, viii. 13.
- Gymnopædiæ Laced. v. 82.
- Gyrtonii Thessaliæ, ii. 22.
- H.
- Hagnon, i. 117. Niciæ filius, in prætura Periclis collega, ii. 58. Atheniensium dux, ibid. et 95. Potidæam oppugnat, ii. 58. Amphipolin condit, iv. 102. ejus monumentum dejiçiant Amphipolitani, v. 11. Hagnon pater Thramenis, viii. 68.
- Halex fl. iii. 99.
- Haliæ, i. 105. vide Strab. lib. viii. et Pausan. in Corinthiacis. Haliensis ager, ii. 56.
- Haliartii, iv. 93. vide Strab. l. ix. et Pausan. in Bœoticis.
- Halicarnassus, viii. 32. vide Herod. l. i. Strab. l. xiv.
- Halys fl. i. 16. vide Herod. l. i. et vii.
- Hamaxitus, viii. 101. vide Strab. l. xiii.
- Harmatus, viii. 101.
- Harmodius adamatus ab Aristogitone, vi. 54. sollicitatus ab Hipparcho, ibid. ab eodem contumelia affectus, vi. 56. Hipparchum perimit, i. 20.
- Harmostes Laced. viii. 5. vide Meursii Misc. Lacon. l. ii. c. 4.
- Harpagium, viii. 107. vide Strab. l. xiii.
- Hegesander pater Epitolidæ, iv. 132. Thespiensis, vii. 19.
- Hegesandrides Hegesandri fil. viii. 91. 94.
- Hegesippidas Laced. v. 52.
- Helena, i. 9.
- Helemiotæ pop. Maced. ii. 99.
- Helixus Megarensis, viii. 80.
- Hellanicus Historicus, i. 97.
- Hellas qualis ante bellum Troj. i. 3. Helladis nomen olim universæ Græciæ non erat commune, ib. unde deductum, ib.
- Hellen Deucalionis fil. i. 3. in Phthiotide imperat, ibid.
- Hellenotamiæ, quæstores Græciæ, i. 96.
- Hellespontus, i. 98. viii. 62.
- Helorina via, vi. 70. vii. 80. vide Cluverii Sic. p. 183. 186.
- Helos urbs, iv. 54. vide Meursii Misc. Lacon. l. iv. c. 6.
- Helotes a Laced. deficientes Ithomen secesserunt, i. 101. cur Messenii vocati, ib. iis bellum intulerunt Laced. ib. timentur a Laced. iv. 80. eorum 2000 clam sustulerunt, ib. sub Brasida militantes libertate donantur, v. 31. quam iis polliciti sunt Laced. iv. 26.
- Heraclea in agro Trachinio, iii. 92. iv. 78. v. 51. condita a Laced. iii. 92. vid. Strab. l. ix. in Bœotorum fidem recepta, v. 51. Heracleotæ a Meliensibus, &c. prælio superati, ib.
- Heraclidæ Eurystheum interficiunt, i. 9. Peloponnesum tenent, i. 12.
- Heraclides Lysimachi fil. dux Syrac. vi. 73. 103.
- Heræenses, v. 67. vide Polyb. l. iv. et Pausan. in Arcad.
- Herculis liberi, vide Heraclidæ. Herculis sacra apud Syracusanos, vi. 73. ejus templum in agro Mantinico, v. 64.
- Hermæ Atheniensium quales, vi. 27. præcisi, ibid. de iis inquisitio facta, vi. 53.
- Hermæondas Thebanus, iii. 5.
- Hermione, vide Strab. l. viii. et Pausan. in Corinth. Hermionis triremis, i. 128. Hermionensis ager, ii. 56.
- Hermocrates Hermionis fil. pacem Sici-liensibus suadet, iv. 58. seq. Syracusanos hortatur ad se præparandos contra infestum Atticæ classis adventum, vi. 32. vir prudens et fortis, vi. 72. Syracus. post cladem acceptam consolatur et confirmat, ibid. imperator factus a Syrac. vi. 73. ad Camarinenses orationem habet, vi. 76, sq. quo commento usus sit ad decipiendos hostes, vii. 73. exsilium a Syrac. mittitur, viii. 85.
- Hermon pater Hermocratis, iv. 58. vi. 32. Hermon circitorum præfectus, viii. 92.
- Hesiodus in Jovis Nemæi templo creditur obiisse, iii. 96.
- Hessii, iii. 101.
- Hestiæa. vide Strab. l. ix. Hestiæenses sede pulsi ab Atheniensibus, i. 114. Atheniensium coloni in Eubœa, vii. 57.
- Hesiodorus Aristoclidæ fil. ii. 70.
- Hetrusci juvant Athen. vi. 88. 103. vincunt Syrac. vii. 53.
- Hiera insula, Vulcani officina, iii. 88. vide Cluverii Sic. p. 396, &c. Hierenses, iii. 92.
- Hieramenes, viii. 58.
- Hierophon Antimnesti fil. iii. 105.
- Himera, vi. 5. 62. a quibus condita, vi. 5. vide Cluverii Sic. p. 280, 281.
- Hippagogæ naves, iv. 42. vide Scheffe-

INDEX RERUM

- rum de militia nav. l. iv. c. 1. quando primum factæ ab Atheniensibus, ii. 56.
- Hippagretes Laced. iv. 38. vide Meursii Misc. Lac. l. ii. c. 4.
- Hipparchus Hippiaë et Thessali frater, Pisistrati fil. i. 20. sollicitat Harmodium, vi. 54. et contumelia irritat, v. 55. ab eodem interficitur, l. 20. vi. 57.
- Hippias pater Pisistrati, vi. 54. alter Pisistrati fil. natu max. i. 20. v. 54. Hipparchi et Thessali fr. vi. 55. principatum obtinet, vi. 54, 55. quomodo se gesserit in tyrannide, vi. 59. imperio spoliatus ad Æantidem est profectus, &c. ibid. Hippias Arcadum dux a Pachete fraude interentus, iii. 33.
- Hippocles Lampsacenus tyrannus, vi. 59. Menippi fil. viii. 13.
- Hippocrates Aripbronis fil. Atheniensium dux, iv. 67. quas res gesserit circa Megara, ibid. Delium communit, iv. 90. Megara tentat, iv. 66, sq. Megaresium longos muros capit, iv. 67. Nisæam occupat, iv. 69. pugnaturus cum Bœotis milites adhortatur, iv. 95. in prælio cæsus, iv. 101. Hippocrates Gelæ tyrannus, vi. 5. Hippocrates Spartanus, viii. 35. 99.
- Hippolochidas, iv. 78.
- Hipponicus Calliæ fil. iii. 91.
- Hipponoidas Laced. v. 72.
- Hippotoxotæ, ii. 13. 96.
- Historia Thucydidis qualis, i. 21. Attica Hellanici, i. 97.
- Homerus, i. 3. 10. ejus versus citantur, iii. 104.
- Hyacinthia Laced. v. 23.
- Hyæi, iii. 101. vide Palmerii Græc. Ant. p. 544.
- Hybla urbs, vi. 63. vide Cluverii Sic. p. 333. Hyblæi, vi. 94.
- Hyblon rex Siculus, vi. 4.
- Hyccara oppidum Sicanicum, vi. 62. vide Cluverii Sic. p. 272. est et piscis nomen apud Athenæum.
- Hylas fl. vii. 35.
- Hyllæus portus, iii. 72. 81.
- Hyperbolus, civis Athen. a quibus interentus, viii. 73.
- Hyperochidas, vi. 55.
- Hysiaë, iii. 24. v. 83. vide Herodot. l. ix. et Pausan. in Corinthiacis.
- Hystaspes pater Pisisthæ, i. 115.
- lapygia prom. vi. 30. 44. vii. 33. lapyges, ibid.
- Iasus Ioniæ opp. viii. 28. vide Strab. l. xiv. et Polyb. l. xvi. Iasicus sinus, viii. 26.
- Iberi, bellicosissimi, vii. 90.
- Icarus, iii. 29. viii. 99. vide Strab. l. x. et xiv.
- Ichthys prom. ii. 25. vide Strab. l. xiii.
- Ida, iv. 52. viii. 108. vide Herodot. l. i. vii. Strab. l. xii.
- Idacus, viii. 104.
- Idomene Macedoniae a Thracibus capta, i. 100. Idomene Amphilochiæ, iii. 112.
- Ilege, Siculorum munitio, vii. 2.
- Iclysus urbs Rhodi, viii. 44.
- Ignis ex Ætna erumpit, iii. 116. vide Aristot. de Mundo, c. 4. et 6. ignibus signum dari solitum, ii. 94. iii. 22. 80.
- Ilyrii, i. 26. iv. 124.
- Imbrii, iii. 5. iv. 28.
- Imera. vide Himera.
- Imeræum juxta Amphipolim, vii. 9.
- Inarus Psammetichi fil. Afrorum rex, i. 104. Ægyptum ad defectionem a Persis concitat, ibid. in crucem actus, i. 110.
- Incendium magnum Plataeæ, ii. 77.
- Induciæ annuæ inter Athen. et Laced. iv. 15. earum formula, iv. 16. inter eosdem, iv. 117. earum formula, iv. 118, sq. induciæ decemdiales inter Athen. et Bœot. v. 26. 32. inter Chalcid. et Athen. vi. 7. 10. vide etiam Fœdus.
- Inessa. vide Nessa. Inessæi, vi. 94.
- Inquisitio Atheniensium de sacris violatis, vi. 53.
- Inscriptio Pausaniæ in tripode Delphico, i. 132.
- Insula continenti adjunctæ, ii. 102.
- Inundatio circa Eubæam, &c. iii. 89.
- Iolaus, i. 62.
- Iolcius Athen. v. 19.
- Iones Atheniensium coloni et consanguinei, i. 2. 12. 95. ii. 95. iii. 86. iv. 61. magnam classem Cyri temporibus sibi compararunt, i. 13. maris imperium obtinent, ibid. a Cyro subacti, i. 16. a Persis ad Athenienses deficiunt, i. 15. perpetui Doriensium hostes, vi. 82. Ionum in Delo conventus, iii. 104. Ionius sinus, i. 24. vide Palmerii Gr. Ant. p. 99.
- Jovis templum. vide Jupiter.
- Ipnenses, iii. 101.
- Irruptio Laced. in Atticam. vide Lacedæmonii.
- Isarchidas Isarchi fil. i. 29.
- Ischagoras Laced. iv. 132. v. 19. 21.
- Isocrates dux Corinth. ii. 83.
- Isolochus pater Pythodori, iii. 115.
- Ister fluv. ii. 96.
- Isthmia, sive Isthmici Iudi, viii. 10. Isthmica fœdera, ib et 9.
- Isthmionicus Athen. v. 19.
- Isthmus Pallenes, i. 56. Isthmus Leucadins, iii. 81. iv. 8.
- Istone mons, iii. 85. iv. 46.
- Italia unde dicta, vi. 2. ejus pleraque oppida a Pelop. condita, i. 12.

Italus Arcadum rex, vi. 2.
 Itamaues, iii. 34. res ab eo gestæ, ibid.
 Ithome, i. 101. a Lacedæmoniis obside-
 tur, ib. deditur Laced. i. 103.
 Ithomita Juppiter. vide Juppiter.
 Itonenses, v. 5.
 Itys, ii. 29.
 Junonis templum, i. 24. iii. 23. 68. 79.
 81. iv. 133. v. 75.
 Juppiter Ithomita, i. 103. Juppiter Mi-
 lichius, i. 126. ejusque festum, ibid.
 Juppiter Liberator, ii. 71. Juppiter
 Nemæus, ejusque templum, iii. 96.
 Juppiter Olympius, v. 31. 50. ejus
 templum, ii. 15. iii. 14. Jovis, nescio
 ejus, templum, viii. 19.
 Jurisjurandi formula inter Lacedæm. et
 Athen. v. 18. alia jurisjurandi formu-
 la, v. 47.

L.

Labdalum, vi. 97. vide Cluverii Sic. p.
 147, &c.
 Lacedæmon qualis urbs, i. 10. a Dorien-
 sibus condita, i. 18. seditionibus diu-
 turnis conflictata, bonis legibus usa,
 tyrannidis semper immunis, ib. ser-
 vis abundat, viii. 40. Lacedæmonii
 duas Peloponnesi partes colunt, et to-
 tius ditionem tenent, i. 10. Laced.
 qualis cultus et vestitus, i. 6. primi
 corpora nudarunt et unxerunt certat-
 uri, ib. plerosque tyrannos ex Græ-
 cia sustulerunt, i. 18. Græcorum
 duces electi, ib. eandem reip. formam
 servarunt, ib. ab Atheniensibus dis-
 sociati bellum cum iis gerere cœpe-
 runt, ib. quomodo sociis imperarint,
 ib. quænam eos impulerint ad bellum
 suscipiendum contra Athen. i. 33. 55.
 66. 89. 92. bellum illaturi conventus
 sociorum indicunt, i. 67. post conci-
 ones utrinque habitas sententiam fe-
 runt, Athenienses injuste agere, de-
 cernuntque fœdera esse rupta, i. 79.
 87. 119. voce non calculis suffragia
 dant, i. 87. in suffragiis ferendis quot
 calculis utantur reges Laced. i. 20.
 bellum gerendum esse decernunt, i.
 89. per legatos postulant, ne Atheni-
 enses muros reficerent, i. 90. a The-
 mistocle illuduntur, ib. et sq. Pau-
 saniam ad causam dicendam arces-
 sunt, i. 95. 128. Themistoclem accu-
 sant, i. 135. in Atticam irrupturi terræ
 motu impediuntur, i. 101. contra He-
 lotas, qui erant Ithomæ, bellum ge-
 runt, i. 102. et sq. palam dissenti-
 unt ab Athen. ib. mari pugnant cum
 Athen. et vincuntur, i. 105. suppetias
 ferunt Doriensibus, eorum metropoli,
 i. 107. superant Athen. ad Tanagram,
 i. 108. fœdera quinquennialia ineunt

eum Athen. i. 112. bellum sacrum
 suscipiunt, et templum Apollinis Del-
 phis tradunt, ib. irrumpunt in Atti-
 cam, i. 114. cum Athen. tricennialia
 fœdera percutiunt, i. 115. ad bellum
 tardi, i. 118. de bello Athen. inferen-
 do oraculum consulunt, ib. socios
 iterum convocant, et cum iis delibe-
 rant de bello, ib. tandemque bellum
 decernunt, i. 125. legatis ab Athen.
 missis imperarunt, ut scelus Cylonium
 expiarent, i. 126, &c. iis vicissim im-
 perant Athen. ut piaculum ad Træna-
 rum admissum ex urbe pellerent, i.
 128. per legatos postulant ab Athen.
 ut Potidææ obsidione recederent, &c.
 et ut decretum de Megarensibus re-
 scinderent, i. 139. hæc respondent
 Athen. i. 148. eorum ad bellum appa-
 ratus, ii. 7. et socii, ii. 9. Atticam
 invadunt, ii. 18. Enoën frustra op-
 pugnant, ib. Atticam depopulantur,
 ii. 20. 23. domum revertunt, ii. 24.
 Æginetis pulsus ejectisque Thyream
 incolendam dederunt, ii. 27. iterum
 in Atticam irrumpunt, ii. 47. bellum
 inferunt Zacyntho, ii. 66. eorum lega-
 ti ab Athen. intercepti ii. 67. copias
 ducunt versus Plateam, ii. 71. eamque
 oppugnant, ii. 75. et obsidione cin-
 gunt, ii. 77. Acarnaniam invadunt, ii.
 80. pugnant cum Athen. ii. 83. et
 superantur, ii. 84. iterum se parant
 certamini, ii. 85. duces eorum milites
 adhortantur, ii. 86. prœlium commit-
 tunt vario Marte, ii. 90. Pyræum
 nequidquam tentant, ii. 93. in Atti-
 cam irrumpunt, iii. 1. Mitylenæis suc-
 currere volunt, iii. 15. classem in
 Lesbum mittere statuunt, iii. 16. in
 Atticam irrumpunt, iii. 26. eorum
 classis in Asiam trajicit, iii. 29. in
 Pelop. se recipit, iii. 32. eamque pro-
 sequuntur Athen. iii. 33. Plateam
 deditione accipiunt, iii. 52. eorum de
 civibus et urbe Platæensium judicium,
 iii. 68. in Coreyam classem mittere
 statuunt, iii. 69. Coreyæos vincunt,
 iii. 77. metu Athen. ab Coreya fu-
 giunt, iii. 80. Atticam invasuri ter-
 ræ motibus absterrentur, iii. 89. He-
 raceam coloniam deducunt, iii. 92.
 cum Ambraciotis expeditionem susci-
 piunt contra Amphil. iii. 104. post
 cladem ab Acarn. acceptam Ambraci-
 otas deserunt, iii. 109. in Att. ir-
 rumpunt, iv. 2. post Pylum captam
 domum redeunt, iv. 6. ad Pylum ex-
 ercitus admovent, iv. 8. Sphacteriæ
 præsidium imponunt, ib. Pylum terra
 marique oppugnant, iv. 11. superant
 ab Athen. iv. 14. inducias faciunt
 cum Athen. iv. 16. legatos mittunt

INDEX RERUM

- Athenas, ib. eorum ad Athen. oratio, ib. sq. re infecta et pace non impetrata redeunt, iv. 22. in Sphacteria obsidentur, iv. 26. cosque aggrediuntur Athen. iv. 31, sq. deditionem faciunt, iv. 38. captivi Athenas deferuntur, &c. iv. 40. epistola missa ad Laced. a rege Persarum, intercepta ab Athen. iv. 50. consternantur post elades acceptas, iv. 55. Helotas ablegandi causas quaerunt, iv. 80. Amphipolim capiunt, iv. 106. inducias annuas faciunt cum Athen. iv. 117, sq. ad pacem inclinant, v. 14. foedera ineunt cum Athen. v. 18. 23. accusant Corinthios, v. 30. in Arcadium expeditionem suscipiunt, v. 33. Helotas sub Brasidae ductu pugnantes libertate donant, v. 34. suspecti sunt ab Athen. v. 35. cum Bæotis societatem instituunt, v. 40. Panaetum Athen. reddunt, v. 42. aditu ad Jovis Ol. templum ab Eleis prohibiti, v. 49. Epidauriis succurrunt, v. 56. contra Argivos arma movent, v. 58. Agidi succensent, v. 63. 65. Tegeatis opem ferunt, v. 64. in agrum Mantinicum irrumpunt, ib. aciem instruunt contra Argivos, v. 66. exercitus ordo, ib. ad tibicinum cautum incedunt ad praelium, v. 70. Argivos ad Mantineam vincunt, v. 73. atque hac victoria infamiae notam, ob cladem in Sphacteria acceptam sibi ab universis Græcis inustam, delent, v. 75. iis pacem dant, v. 77. et foedera ineunt, v. 79. oligarchiam Argis instituunt, v. 81. muros Argivorum diruunt, v. 83. Hysias capiunt, ib. agrum Argivum depopulantur, vi. 7. suppetias Syracus. ferre decernunt, vi. 93. Syracusas veniunt, vii. 2. vario Marte pugnant cum Athen. vii. 5, sq. bellum contra Athen. instruunt, vii. 18. Atticam ingressi Deceseam communiunt, vii. 19. navalia in Siciliam auxilia mittunt, ibid. Syracusas adveniunt, vii. 21. Chios adjuvant, viii. 6. in Chium proficiscentes fugantur ab Athen. viii. 10. foedus faciunt cum rege Persarum, viii. 18. 37. 58. ab Athen. obsessi erumpunt, viii. 20. Iasum capiunt, viii. 28. novam classem in Asiam mittunt, viii. 39. pugnant cum Athen. et vincunt, viii. 42. Rhodum occupant, viii. 44. partem classis ad Pharnabazum mittunt, viii. 80. cum Athen. pugnant, cosque profligant, viii. 95. navali praelio decertant cum Athen. et superantur, viii. 104. 106. Lacedæmoniorum ingenium, i. 38. 39. 84. viii. 96. in re nautica tyrocinium, ii. 85. breviloquentia, iv. 17. Carneæ, v. 76. Gymnopædiæ, v. 82. eorum agrum ab Argivo disternat Thyrea, iv. 56. eorum et Atheniensium disciplina diversa, ii. 36, sq. reges in exercitu summum imperium habent, v. 66. Lacedæmonii peregrinos civitate pellebant, ii. 39. hostes fusos non longe persequiebantur, v. 73. omnia in republ. occulta habebant, v. 68. Carneis a militia abstinebant, v. 54. 75. item propter terræ motum, i. 101. iii. 89. v. 50.
- Lacedæmonius Cimmonis fil. i. 45.
- Laches Melanopi fil. dux classis in Sicilia missæ, iii. 86. 115. vi. 1. 6. 75. Mylis bellum infert, iii. 90. Locros acie vincit, iii. 103. eorum castellum capit, iii. 115.
- Laches Athen. v. 19. 24.
- Lacon Acimuesti fil. iii. 52.
- Lada insula Mileto adjacens, viii. 17. 24. vide Herod. l. vi. et Pausan. in Atticis.
- Læspodias dux Athen. vi. 105. viii. 86.
- Læstrigones, vi. 2. vide Cluv. Sic. p. 15.
- Lamachus Xenophanis fil. unus e tribus ducibus Athen. expeditionis in Sicil. iv. 75. vi. 8. classem amittit, iv. 75. ejus de bello Siculo sententia, vi. 48. occumbit in praelio, vi. 101. Lamachus Athen. v. 19. 24.
- Lamis condit Trotilum, vi. 4.
- Lamphilus Laced. v. 19. 24.
- Lampou Athen. ib.
- Lampsacus Themistocli datur ab Artaxerxe, i. 138. vias feracissimum, ib. ab Athen. deficit, viii. 62. a Strombichide recipitur, ib. de ejus situ vide Strab. l. xiii.
- Laodicea in Orestide sita, iv. 134.
- Laophon, viii. 5.
- Laphilus. vide Lamphilus.
- Larissa, viii. 101. vide Strab. l. xiii. Larissæ, ii. 22.
- Latmos insula, in al. Codd. Patmos, iii. 33.
- Latomiae Syracusanorum, vii. 85. vide Lithotomia.
- Latrocinia tam a Græcis, quam barbaris, olim exercebantur, i. 5. 8. a Minoë e mari sublata, i. 4. et a Græcis postea, i. 13.
- Laurius mons, ii. 55. vi. 91. v. Pausan. in Atticis, et Meursi. de Pop. Att. p. 69.
- Lææi, ii. 96.
- Leager pater Glauconis, i. 51.
- Learchus Callimachi fil. ii. 67.
- Lebedus, viii. 19. vide Herod. l. i. Strab. l. xiv. ad defectionem inducitur a Chis, ib.
- Lectus, viii. 101. vide Strab. l. xiv.
- Lecythus, iv. 113. oppugnatur a Brasida, ac expugnatur, iv. 115. Palladi dedicatur ab eodem, iv. 116.
- Legati Laced. ad Persarum regem ab-

- Athen. capti et supplicio affecti, ii. 67.
 Coreyr. ab Athen. in custodiam dati, iii. 72. undecim Laced. Astyocho ad-juncti, viii. 39. legatum Arehidami pacis causa missum in urbem non ad-mittunt Athen. ii. 12. legationes invi-cem inter Laced. et Athen. ante bel-lum missæ, i. 126.
- Lemuus insula, iv. 109. viii. 102. Athen. subjecta, i. 115. morbo Attico afflicta, ii. 47. Lemnii, iii. 5. iv. 28. v. 8. so-cii Athen. in expeditione Sicil. vii. 57. eadem cum Athen. lingua, iisdemque institutis utuntur, ib.
- Leocorium fanum, i. 20.
- Leocrates Stræbi fil. i. 105.
- Leogorus pater Andocidis, i. 51.
- Leon Laced. iii. 92. Leon pater Pæda-riti, viii. 28. Leon dux Athen. viii. 24. 55. Leon dux Spart. viii. 61. Leon vicus, vi. 97. vide Cluverii Sic. p. 147. 171.
- Leonides pater Plistarchii, i. 132.
- Leontiades pater Eurymachi, ii. 2.
- Leontini a Chalcidensibus conditi, vi. 3. 79. vide Cluverii Sicil. p. 126. 128.
- Leontiu cum Syrac. bellum gerunt, iii. 86. quinam eorum socii, ib. sedi-tione laborant, v. 4. eorum potentis-simi Syracusas migrant, &c. ib. Athe-niensium cognati, vi. 50. Chalci-denses origine, vi. 79.
- Leotychides rex Laced. i. 89.
- Lepas Aæræum, vii. 78.
- Lepreum, v. 31. 34. 49. 56. vide Pausan. Eliac. ii. Lepreatæ bellum gerunt cum Arcadibus, v. 31. eorum cum Eleis contentio, ib. et sq.
- Lerus, al. Derus, viii. 27.
- Lesbus ab Athen. ad Laced. deficit, iii. 2. ab Athen. recepta, iii. 51. viii. 5. a Chiis tentata, viii. 23. Lesbiis ut im-perarint Athen. i. 19. Lesbii in socie-tatem recepti a Laced. iii. 15. quomo-do mulctati ab Athen. iii. 50. Lesbii et Bæoti consanguinei. vide Bæoti.
- Leucas Corinthiorum colonia, i. 30. ejus agrum populantur Coreyr. ibid. ubi sita sit urbs, ii. 30. iii. 94. eam infa-sta classe petunt Athen. ib. Leucadii Corinthiis contra Coreyr. naves præ-bent, i. 27. se adjungunt Ambracio-tis, ii. 80. Leucadius Isthmus, iii. 81. iv. 8.
- Leucimna Coreyræ prom. i. 30. 47. 51. iii. 79. vide Strab. l. vii.
- Leuconium, viii. 24.
- Leucos Tichos, pars Memphidos, i. 104.
- Leuctra, v. 54. vide Strab. l. ix.
- Lex Odrysarum de maneribus accipien-dis, ii. 97. leges malæ et immotæ uti-liores bonis et mobilibus, iii. 37.
- Liberi eorum, qui pro patria pugnantes ceciderunt, olim Athenis ad puberta-tem usque publicis sumtibus aleban-tur, ii. 46.
- Libya peste afflicta, ii. 48. Libyes Æ-gypto finitimi, i. 104.
- Lichas Arcesilai fil. Lacedæmonius, in Olympiis victor, v. 50. virgis cæsus ab Eleorum lictoribus, ib. Lacedæ-moniorum legatus, v. 22. viii. 38. Ar-givorum hospes, v. 76. Argos a Laced. missus, ib. cum Tissapherne ob fœdus contendit, viii. 43. 52. moritur, viii. 84. Milesii eum a Laced. humari non permiserunt in eo loco, ubi Lacedæ-monii volebant, ib.
- Ligydes, vi. 2.
- Limera Epidaurus. vide Epidaurus.
- Limnæ, ii. 15. vide Meursii Athen. Att. l. iii. c. 4. Limnæa, pagus, ii. 80. iii. 106.
- Lindii, loci nomen in Sicilia, vi. 4.
- Lindus, urbs Rhodi, viii. 44.
- Lini semen, iv. 25.
- Lipara, una ex Æoli insulis, iii. 88. vide Cluverii Sic. p. 401. Liparæi Cnid. coloni, ib.
- Lithotomiæ, vii. 86, 87.
- Locri Ozolæ, i. 5. Naupactum occupa-runt, i. 103. Athen. socii, iii. 95. Ætolis finitimi, ibid. Locri Opuntii, quorum pars Epienemidii, i. 108. ii. 36. iii. 89. Locri Epizephyrîi, vii. 1. Rheginos odio prosequuntur, iv. 1. 24. in agrum Rheg. irrumpunt, ib. cum Athen. amicitiam jungunt, v. 5. A-then. aqua et appulsu arcent, vi. 44. Pelop. auxilia mittunt, viii. 91. vide Strab. l. ix.
- Longi muri Athen. vide Murus.
- Loryma, viii. 43. vide Strab. l. xiv. et Livium, l. xlv.
- Ludi Deliaci instituti, iii. 104. ludi in Dianæ Ephesiæ honorem, ib.
- Luna eclipsin patitur, vii. 50.
- Luscina Daullias appellata, ii. 29.
- Lustralia festa, iii. 104.
- Lustratio Deli, i. 8. iii. 104.
- Lycæum, v. 16. 54. vide Pausan. in Ar-cadicis.
- Lycia, viii. 41.
- Lycomedes pater Arcestrati, i. 57. Cle-omedis pater, v. 84.
- Lycophron Periandri filius. vide Herod. l. iii. Lycophron dux Corinth. iv. 43. in fuga ab Athen. cæsus, iv. 44.
- Lycus pater Thrasybuli, viii. 75.
- Lycus, iv. 83. 124. 129. 132. vide Strab. l. vii. Lyncestæ, ii. 99. iv. 83. 124.
- Lysicles pater Abronychi, i. 91. Lysicles ab Athen. ad pecuniam colligendam missus, iii. 19. a Caribus ac Anæitis cæsus, ib.
- Lysimachus pater Aristidis, i. 91. pater

INDEX RERUM

- Arianthidis, iv. 91. et Heraclidis, vi. 73.
- Lysimelia palus, vii. 53. vide Cluverii Sic. p. 173.
- Lysistratus Olynthius, iv. 110.
- M.
- Macarius Spartanus, iii. 101. in acie cadit, iii. 108.
- Macedonia, i. 58. &c. ejus divisio, vide Palmerii Gr. Ant. p. 79. et 80, &c. ejus descriptio, ii. 29, sq. ejus reges Argis oriundi, ib.
- Machærophori Thraces, ii. 96. bellicosissimi, ii. 99.
- Machina Bœotorum in Delii oppugnatione, iv. 99. machinæ variæ a Platæensibus excogitatae, ii. 75.
- Machon dux Corinth. ii. 83.
- Mæandri campus, iii. 19. vide Herodot. l. i. et ii.
- Mædi, ii. 98. vide Polyb. l. x.
- Mænalia, v. 64. vide Pausan. in Arcadicis.
- Magnesia Themistocli data ab Artaxerxe, i. 138. Magnesiae duæ, vide Strab. l. ix. et xiv.
- Magnetes, ii. 101.
- Malea Lesbi prom. iii. 4. prom. Pelop. iv. 54. vide Strab. l. viii. xiii. Maliacus sinus, viii. vide Strab. l. ix. Malea, viii. 49.
- Maloëntis Apollinis festum, iii. 3.
- Malum malo sanare, proverb. v. 65.
- Mantineia, v. 54. vi. 16. Mantinei sive Mantinenses, iii. 107, 108. cum Tegeatis acie pugnant, iv. 134. cum Argivis societatem ineunt, v. 29. Arcadiæ partem subigunt, ib. cum Laced. bellum gerunt, v. 33. ad Laced. societatem redeunt, v. 81. mercede militant, vii. 57.
- Manus ferrea, iv. 25. vii. 62.
- Marathonia pugna, i. 18. ii. 34. vi. 59.
- Marathusa, viii. 31.
- Marc Græcum, i. 4. Ægæum, i. 98. Creticum, iv. 53. v. 101. Siculum, iv. 24. 53. vi. 13. Tyrrenum, iv. 24. maris inundatio Eubœæ magnam cladem affert, iii. 98.
- Marea urbs, i. 104.
- Massarius. vide Macarius.
- Massilia a Phocensibus condita, i. 13.
- Mecyberna, v. 39. vide Herodot. l. vii. Plinium, l. iv. et Strab. Epit. l. vii. capta ab Olynthiis, ib. Mecybernaei, v. 18.
- Medeon, iii. 106. vide Livium, l. xxxvi. et Palmerii Gr. Ant. p. 676.
- Medi pugnant cum Athen. vide Marathonia pugna. a Græcis victi ex Europa discedunt, i. 89.
- Megabates, i. 129.
- Megabazus Persa, i. 109. Megabazus Zopyri fil. ib.
- Megacles pater Onasimi, iv. 119.
- Megara Siciliæ urbs, vi. 4. 94. Hyblæa dicta, vi. 4. vide Cluverii Sic. p. 131.
- Megara Græciæ, i. 103. tentata ab Athen. iv. 166, sq. conservata a Brasida, iv. 70, sq. oligarchia ibi constituta quamdiu duraverit, iv. 74. Megaris sive ager Megarensis quotannis ab Athen. vastatur, ii. 31. iv. 66. Megarenses Corinthiis contra Corcyræos opem ferunt, i. 27. foro et portubus Atticis arcentur, i. 67. se Atheniensibus jungunt, i. 103. ab eis deficiunt, i. 114. de urbe Athen. prodenda agunt, &c. iv. 66. et ex ea fugiunt, qui proditionem moliebantur, iv. 74. eorum exsules in urbem reducti, iv. 66. quomodo se gerant, ib. longos muros diruunt, iv. 109.
- Melæi, v. 5.
- Melanerides Laced. viii. 6.
- Melaopus pater Lachetis, iii. 86.
- Melanthus Laced. viii. 5.
- Meleas Lacon. iii. 5.
- Melesander dux Athen. occiditur in Lycia, ii. 69.
- Melesias, viii. 86.
- Melesippus legatus Laced. i. 139. Diacriti fil. ii. 12. ab Archidamo Athenas missus, ib. re infecta redit, ib.
- Meliensis in tres partes distincti, iii. 92. pugnant cum Heracleotis, v. 41. Meliensis sive Meliacus sinus, iii. 96. iv. 100. vide Herodot. l. iv.
- Melitia Achaïæ, iv. 78. vide Strabonem, l. ix.
- Melus insula, una ex Cycladibus, ii. 76. v. 84. vide Strab. l. x. Melii Lacedæmoniorum coloni, ib. colloquia habent cum Athen. legatis, v. 85, sq. classe infesta ab Atheniensibus petuntur, iii. 91. vallo circumdantur, v. 114. et expugnantur, v. 116. deditione facta quomodo ab Athen. tractati, ibid. coloniam eo deducunt Athen. ib.
- Memoriam quidam ex morbo Attico amiserunt, ii. 49.
- Memphis, i. 104. ab Athen. capta, &c. ib.
- Menander Athen. ad Syracusam dux, vii. 16. 43. ultimo prælio cum Syrac. infelicitèr pugnat, vii. 69.
- Menas Laced. v. 19, 24.
- Menda in Pallene sita, iv. 123. vide Herodot. l. vii. et Strab. Epit. l. vii. Eretriusium colonia, ab Athen. ad Laced. deficit, iv. 123. ab Athen. per vim capta ac directa, iv. 130. Mendæi colonos Eionem mittunt, iv. 7.
- Mendesium Nili cornu, i. 110. vide Herod. l. ii. et Strab. l. xvii.
- Menecolus Camarinæ conditor, vi. 5.
- Menecrates Amplidori fil. iv. 119.

- Menedatus, al. Menedæus, iii. 100. 109.
 Menon Pharsalius, ii. 22.
 Mercuriales statuæ. vide Hermæ.
 Messana, vel Messena, urbs Sicil. vi. 5. condita ab Anaxila, ibid. vide Cluverii Sic. p. 181, &c. quomodo sita, iv. 1. vi. 48. Atheniensibus de- dita, iii. 90. ab iis deficit, iv. 1. a Locrensibus tenetur, v. 5. ab Athen. frustra tentatur, vi. 74. Messanii vel Messanenses Naxiis bellum inferunt, iv. 25, sq. maximam cladem a Naxiis accipiunt, ibid.
 Messapia gens, vii. 33. Messapii, iii. 101.
 Messene in agro Lacon. iv. 41. vide Strab. l. viii. et Pausan. in Messen. Messenii e Pelop. a Laced. pelluntur, i. 101. 103. ab Athen. Naupacti locantur, i. 104. Phiam capiunt, ii. 25. in Pylum reversi agrum Laconicum infestant, iv. 41.
 Metagenes, v. 19. 24.
 Metapontium, vi. 33. Metapontini, ibid. et vii. 57.
 Methone in agro Lacon. ii. 25. Methone inter Epidaurum et Træzenem iv. 45. Methone urbs Macedoniæ finitima, vi. 7. Methonæi, iv. 129.
 Methydrium Arcadiæ, v. 58. vide Pausan. in Arcadicis.
 Methymna Lesbi urbs, iii. 2. fida Atheniensibus, ib. Methymnæi gravem cladem ab Antissæis accipiunt, iii. 18. naves Athen. præbent, cetera liberi, vi. 85. vii. 57. Methymnæi exsules Methymnam adoriuntur, &c. viii. 100.
 Metropoli quid debeat colonia, i. 24. metropolis et coloniæ mutuam officium quid sit, i. 34. 38.
 Metropolis urbs, iii. 107. vide Palmerii Gr. Ant. p. 397.
 Metus memoriam excutit, ii. 87.
 Miciades navarchus, i. 47.
 Migrationes olim frequentes in Græcia, i. 2.
 Miletus, i. 116. viii. 17. ab Athen. deficit ib. tentata ab Athen. viii. 25. 30. Milesii cum Samiis bellum gerunt, i. 115. Argivos superant, viii. 25. castellum a Tissapherne Miletî exstructum capiunt, viii. 84. et præsidium, quod illic erat, eiciunt, ib.
 Milichii Jovis festum, i. 126.
 Militaris Laced. disciplina, v. 66.
 Miltiades pater Cimonis, i. 100.
 Mimas, viii. 34. vide Strab. l. xiv.
 Mindarus navarchus Laced. viii. 85. in Hellespontum navigat, viii. 99, &c. prælio vincitur, viii. 104, sq.
 Minervæ Chalciæcæ templum, i. 134. Minervæ signum in arce Athen. ii. 13. ejus fauim in Lecycho, iv. 116.
 Minoa ins. iii. 51. iv. 67. 118. Minos primus sibi classem comparat, i. 4. mare piratis liberat, i. 5. Cycladarum imperium obtinet. i. 4.
 Mitylene Lesbi urbs, iii. 2, 3. vide Strab. l. xiii. ab Atheniensibus deficit, iii. 2, &c. ab Athen. obsidetur, iii. 6. 18. deditur Athen. iii. 28. Atheniensium de ea crudele decretum, iii. 36. 49, sq. rursus ab Athen. deficit, viii. 22. ab illis recipitur, viii. 23. Mitylenæi festum Apolliniis Maloëntis celebrant, iii. 3. eorum triremes ab Athen. detentæ, &c. ibid. prælium navale cum Athen. committunt et fugantur, iii. 4. factis induciis legatos Athenas mittunt, ib. legati re infecta Athenis redeunt, iii. 5. rursus pugnant cum Athen. ib. legatos Lacedæmonia mittunt, iii. 4. 8. ad Laced. orationem habent, iii. 9. sq. Methymnam adoriuntur, iii. 18. in magnum discrimen veniunt, iii. 49. quomodo ab Athen. tractati, ib.
 Molobrus Epitadæ pater, iv. 8.
 Molossi, ii. 80. vide Palmerii Græc. Ant. p. 322.
 Molycrium, ii. 84. vide Palmerii Gr. Ant. p. 484, &c. Corinthiorum colonia, iii. 102.
 Monumenta illustrium virorum qualia, ii. 43.
 Morbus Atticus, ii. 47, sq.
 Morgantina, iv. 65. vide Cluverii Sic. p. 335.
 Motus belli Pelop. quantus, i. 1.
 Motya, vi. 2. vide Cluverii Siciliam, p. 249. 254.
 Muleta Laced. ab Eleis indicta, v. 49.
 Munera dandi et accipiendi mos apud Odrysas aliosque Thraeces, ii. 97.
 Munychia, ii. 13. viii. 92, 93. vide Meursium de Pop. Att. ejusdemque Pyræeum.
 Muri longi, i. 69. 107, 108. ii. 13. vide Meursii Pyræeum. longi muri Megarensium ab Athen. ædificati, i. 103. iv. 66. ab Athen. ab urbe Megarensium abrupti, iv. 69. postea a Megarensibus solo æquati, iv. 109. longi muri ab Argivis ædificati, v. 82. a Laced. diruti, v. 83. Atheniensibus, ut muros demolirentur, persuadent Laced. i. 90. muri, quo Plateenses a Laced. cingebantur, descriptio, ii. 78. murus albus tertia Memphidis pars, i. 104.
 Mycale, i. 14. viii. 79. vide Herodot. l. i. Strab. l. xiv.
 Mycalessus urbs, vii. 29. vide Pausan. in Bæoticis, a Thracibus capta et direpta, ib.
 Mycenæ, i. 10. vide Strab. l. viii. et Pausan. in Corinthiacis. Mycenæorum regnum, i. 9.
 Myconus insula, iii. 29.

INDEX RERUM

- Mygdonia, ii. 99, 100. Mygdonius ager, i. 58.
- Mylæ Messeniorum op. iii. 90.
- Myletidæ, v. 5.
- Myconenses, iii. 101. vide Palmerii Gr. Ant. p. 542.
- Myonesus, iii. 32. vide Strab. l. xiv.
- Myrcinus urbs Edonensis, iv. 107. vide Herod. l. v. Myrcinii, v. 6. 10.
- Myronides dux Athen. i. 105. 108. iv. 95.
- Myrrhina Hippiaë conjux, vi. 55.
- Myrtilus Athen. v. 19. 24.
- Myscon Syrac. viii. 85.
- Mysteria Athen. violata, vi. 27. 53. 60.
- Myus, iii. 19. vide Strab. l. xiv. ab Artaxerxe Themistocli pro opsonio data, i. 138.
- N.
- Navis longa, i. 14. navis quinquaginta remigum, ibid. navis hippagoga, iv. 42. navis hoplitagoga, vi. 25. navis, Salamina, et Paralus, iii. 33. 77. vi. 53. navis olim, i. 10. navis olim Neptuno consecrata post victoriam, ii. 92. navium ad Trojam profectarum numerus et magnitudo, i. 10. navium formam quinam primi immutavit, i. 13. navium presidio res Græcæ conservatæ, i. 74. navium Athen. numerus initio belli Pelop. ii. 13. navium numerus, quem Laced. sociis imperarunt, ii. 7. iii. 16. navium ab Athen. in Siciliam missarum numerus, vi. 25. 31. 43. navalia Laced. ab Athen. accensa, i. 108. navalis rei studiosa Græcia, i. 13.
- Naucledes Plataënsis, ii. 2.
- Naucrates pater Damotimi, iv. 119.
- Naupactus urbs, i. 103. ii. 69. 91. iii. 102. vide Palmerii Gr. Ant. p. 497, &c. a Locris Ozolis occupata, i. 103. ab Athen. recepta, ib. Helotibus incollenda data, ib.
- Naxus insula ab Athen. obsessa, i. 137. subacta, i. 98. Naxus urbs Chalcidica, iv. 25. vi. 3. vide Cluverii Sicil. p. 90, &c. Naxii Atheniensium partes fovēt, vi. 50. vii. 57. Messanenses gravissima clade afficiunt, iv. 25.
- Neapolis Africaë, vii. 50.
- Nemea, iii. 96. v. 58, sq. Nemeæus Jupiter, iii. 96.
- Neptuni templum, i. 128. viii. 67. Neptuno navis consecrata post victoriam, ii. 92.
- Nericus Leucadis, iii. 7. vide Strab. l. x.
- Nessa, forsam Inessa, iii. 103. vide Cluverii Sicil. p. 122.
- Nestus fl. ii. 96. vide Herodot. l. vii. et Strab. Epit. l. vii.
- Nicanor Chaoum dux, ii. 80.
- Nicasus pater Cecali, iv. 119.
- Nicias Cretensis Gortynius, ii. 85. Nicias Nicerati fil. iii. 91. iv. 42. religiosus et prodigiorum observationi deditus, vii. 50. 77. 86. ejus laus, vii. 86. ejus orationes, vi. 9, sq. 20, sq. 68, sq. vii. 61, sq. 76, sq. Minoam insulam capit, iii. 51. Melium frustra oppugnat, iii. 91. Tanagraeos vincit, ib. Locridos oram populatur, ib. Corinthios acie vincit, iv. 42, sq. Cleoni imperio cedit, iv. 28. Cythera capit, iv. 54. et Mendam, iv. 130. Scionen obsidione cingit, ib. &c. ad pacem cum Laced. faciendam propensus, v. 16. fœderis et pacis cum Laced. auctor, v. 43. 46, sq. vii. 86. bello Syrac. præficitur, vi. 8. bellum dissuadet, ib. ejus de bello Siculo sententia, vi. 47. milites ad prælium hortatur, vi. 67. Syrac. acie vincit et obsidet, vi. 69, sq. ejus stratagemata, vi. 102. defuncto Lamacho solus imperium habet, vi. 103. literas Athenas mittit de statu rerum in Sicilia, vii. 8. 10. cunctatus adoriri Syracusam in contemtum venit, vii. 42. Syracusis discedere recusat, vii. 48. postea discedit, vii. 75. Gylippo se dedit, vii. 85. interficitur, vii. 86.
- Nicolaus Laced. ii. 67.
- Nicomachus Phocensis, iv. 89.
- Nicomedes Cleombroti fil. i. 107.
- Nicon Thebanus, vii. 19.
- Niconidas, iv. 78.
- Nicostratus Diotrepis fil. iv. 73. v. 61. Corcyraeorum plebi contra optimates auxilium fert, iii. 75, sq. Cythera capit, &c. iv. 58. Mendam capit, iv. 129, sq. Scionen obsidet, iv. 130.
- Nisæa, i. 114. ii. 31. iv. 21. v. 17. Megarensium navale, ii. 93. vide Strab. l. viii. et ix. portus Megarensium, iv. 66. octo stadiis a Megaris distat, ib. ab Athen. obsessa et capta, iv. 69.
- Nisi Sacellum, iv. 118.
- Notium urbs Colophoniorum, iii. 34. vide Livium, l. xxxvii. seditione laborat, ib.
- Novem-fistalæ, ii. 15.
- Novem-viæ, postea Amphipolis, i. 100.
- Nudi certarunt in Græcia, i. 6.
- Nuptiarum solemnibus aqua Callirhoës ntebantur Athenienses, ii. 15.
- Nymphodorus Pythæi fil. ii. 29.
- O.
- Obsidio. vide in nominibus locorum obsessorum.
- Ocytus pater Æneæ, iv. 119.
- Odomanti, ii. 101. v. 6. vide Herodot. l. vii. c. 112.
- Odrysæ, ii. 29. 96. eorum regnum a Tere amplificatum, ii. 29. eorum imperium quantum, ii. 97. eorum tributum, ib. et lex de muneribus, ib.
- Œanthii, sive Œantheuses, ii. 101. vide Palmerii Gr. Ant. p. 539, &c.

ET PERSONARUM.

- Cæneon**, iii. 95. 102. vide Palmerii Gr. Ant. p. 504.
- Cæniadæ**, i. 111. ii. 102. iii. 114. vide Palmerii Gr. Ant. p. 398, &c. frustra oppugnata ab Athen. iii. 7. iis bellum inferunt Athen. ib. recipiuntur in Atheniensium societatem, iv. 77.
- Cenoë Atticæ**, ii. 18. vide Herodot. l. v. a Laced. frustra oppugnatur, ib. eam occupat Aristarchus, viii. 98.
- Cænophyta Bæotia**, i. 108. iv. 95.
- Cænussæ insulæ**, viii. 24. vide Herod. l. i.
- Cesymæ Thasiarum colonia**, iv. 107.
- Cetæi**, iii. 92. viii. 3. vide Strab. l. ix.
- Oligarchia Sami constituitur**, i. 115. quam mutare laborant Samii, viii. 21. Argis etiam obtinet, v. 81. Athenis sublata, viii. 97. oligarchiæ vituperatio, iii. 62. vi. 38, sq. viii. 48.
- Olophyxus**, iv. 109. vide Herodot. l. vii.
- Olorus pater Thucydidis**, iv. 104.
- Olpæ**, iii. 105, 106. Olpa, in singulari, iii. 107. 113. vide Palmerii Græc. Ant. p. 384. Olpæi, iii. 101.
- Olympia**, iii. 8. vide Strab. l. viii. Olympia in Peloponneso celebrata, i. 126. Olympiaca federa, sive induciæ Olympiacorum causa factæ, v. 49. Olympiacis in ludis victor Cylon, i. 126. Androsthene, v. 49. Lichas, v. 50. Olympici athletæ subligacula olim gestabant, i. 6. Olympius Juppiter, v. 31. vide Juppiter.
- Olympicum**, vi. 64, 65. 70. 75. vii. 37. vide Cluverii Sicil. p. 178, &c.
- Olympus mons**, iv. 78. vide Herod. l. vii. et Pausan. Eliac. ii.
- Olynthus**, i. 63. ii. 79. iv. 124. vide Herod. l. viii. et Strab. Epit. l. vii. quantum a Potidæa distet, i. 63. Olynthii capiunt Mecybernam, v. 39.
- Omophagi**, iii. 94.
- Onasimus Megaclis fil.** iv. 119.
- Oneius mons**, iv. 44.
- Onetorides pater Diempori**, ii. 2.
- Onomacles dux Athen.** viii. 25.
- Ophionenses**, iii. 94. vide Palmerii Gr. Ant. p. 434.
- Opici**, vi. 2. ager Opicus, vi. 4. vide Strab. l. v.
- Opuntii**. vide Locri.
- Opus**, ii. 32. vide Strab. l. ix.
- Oraculum Delphicum**, i. 25. 28. 103. 118. 123. 126. 134. ii. 17. 54. 102. iii. 96. iv. 118. v. 32. oracula multa ante bellum Pelopon. edita, ii. 21.
- Oratio**. vide Concio.
- Orchomennus Bæotia**, i. 113. iii. 87. vide Strab. l. ix. et Pausan. in Bæoticis. ante Minycius, postea Bæotius dictus, iv. 76. Orchom. Arcadicus, v. 61. vide Pausan. in Arcadicis. ab Athen. oppugnatur, ib.
- Ordo exercitus Laced.** v. 66, sq.
- Orestæ**, ii. 80. vide Strab. l. vii. et Steph. Byzant.
- Orestes Echecratidæ Thessalorum regis fil.** i. 111.
- Orestis**, iv. 134. vide Livium l. xxxi. et Strab. l. vii.
- Orestium Mænalia**, v. 64. vide Pausan. in Arcadicis.
- Oreus**, viii. 95. vide Strab. l. ix. et Livium, l. ix.
- Orneæ**, vi. 7. vide Pausan. in Corinthiacis. ab Argivis oppugnantur, &c. ib. Orneata, ib.
- Orobis**, iii. 89. vide Strab. l. ix.
- Orædus rex**, ii. 80.
- Oropia**, iv. 91.
- Oropus**, ii. 23. iii. 91. iv. 96. viii. 95, sq. vide Strab. l. ix. a Bæotis per prodicionem capitur, viii. 60. Oropii Athen. subditi, ii. 23.
- Oscius fl.** ii. 96.
- Ostracismus Athen.** i. 135.
- Ozolæ, Locri**, i. 5. vide Palmerii Gr. Ant. p. 532, &c.

P.

- Paches Epicuri fil. dux Atheniens.** iii. 18. adversus Mitylenen mittitur, ib. eam capit, iii. 28. et Notium, iii. 34. Pyrrham et Eressum ad deditionem redigit, iii. 35. Salæthum captum Athenas mittit, ib.
- Pæan, cantus militaris**, i. 50. ii. 91. iv. 43. vii. 44.
- Pædaritus Leontis fil.** viii. 28. 32. 38. 40. cæsus ab Athen. viii. 56. Scribitur et Pædaritus.
- Pæones**, ii. 96. 98. vide Palmerii Gr. Ant. p. 72.
- Pagæ**. vide Pegæ.
- Pagondas Æoladi fil. Bæotarchus Thebanus**, iv. 91. Bæotos adhortatur, iv. 92. cum Athen. congregitur, vi. 96, sq.
- Pale Cephallenæ urbs**. vide Palmerii Gr. Ant. p. 528, &c. Paleuses, vel Pallenses, i. 37. ii. 30.
- Palirenses**, ii. 30. vide Palmerii Gr. Ant. p. 415.
- Pallene**, i. 56. 64. iv. 116. 129. vide Herodot. l. vii. c. 123. Pallenes isthmus, i. 56.
- Pammilus Megarensis, Sclinauntii conditor**, vi. 4.
- Pamphylia**, i. 100.
- Panaetum Atticæ castellum**, a Bæotis captum, v. 3. et dirutum, v. 42.
- Panæi**, ii. 101.
- Panærus**, iv. 78.
- Panathenæa magna**, v. 47. vi. 56. Panathenæica pompa, i. 20. v. 56. vide Meursii Panathenæa.
- Pandion rex Athen.** ii. 29.

INDEX RERUM

- Pangæus mons, ii. 99. vide Herod. l. v. et vii.
- Panormus Achaicus, ii. 86. vide Strab. l. ix. et Polyb. l. iv. Panormus Siciliæ, v. 2. vide Cluverii Sic. p. 273, &c. Panormus agri Milesii, viii. 24.
- Pantacius fl. vi. 4.
- Papaver mellitum, iv. 26.
- Paralins ager, ii. 55. Paralii, iii. 92.
- Paralus, navis Athen. iii. 33. 77. viii. 74. Parali dieti, qui in navi illa vehebantur, viii. 73. Paralis navem illam auferunt Quadringenti, viii. 74.
- Parasii, ii. 22.
- Paravæi, ii. 80. vide Palmerii Græc. Ant. p. 334, &c.
- Parii, iv. 104.
- Parnes mons, ii. 23. iv. 96.
- Parrhasii Arcades, v. 23. vide Parasii. iis bellum inferunt Laced. ib. eosque in libertatem asserunt, ib.
- Pasitolidas dux Laced. v. 3. captus ab Athen. ib.
- Patræ, ii. 83, 84. vide Strab. l. viii. et Pausan. in Achaicis. Patrenses, v. 52.
- Patrocles. vide Procles.
- Pausanias Cleombroti fil. Græcorum dux, i. 94. Cyprum subigit et Byzantium expugnat, ib. imperium tyrannicum exercet, ib. a Lacedæmoniis revocatur, i. 95. 128. accusatur et privatarum injuriarum damnatur, ib. publicarum absolvitur, ib. privatus abit in Hellespontum, ib. Xerxis benevolentiam conciliare studet, ib. Gongylum ad Xerxem mittit cum epistola, ib. cui respondet Xerxes, i. 129. post Xerxis epistolam acceptam superbus ac insolens factus, i. 130. Byzantio ab Athen. pulsus, i. 131. in carcerem conjicitur, ib. et liberatur, ib. ejus genus, i. 132. tutor Plistarchi regis Leonidæ fil. ib. ab Argilio defertur ad Laced. magistratus, ib. in templo Palladis Chalcidææ conclusus fame moritur, i. 134. mortui cadaver in Cæadem dejectum, ib. postea translatum ad Palladis templum, et in faui vestibulo sepultum, ib.
- Pausanias Pliistoanactis fil. rex Laced. iii. 26.
- Pecuniæ quantum in ærario Athen. initio belli Pelop. ii. 13. pecuniam quando primum Athen. in usum publicum contulerint, iii. 19.
- Pedaritus. vide Pædaritus.
- Pege Athen. subjectæ, i. 103. 107. 111. ubi sita, vide Strab. l. viii. et Pausan. in Achaicis. restituta Peloponnesiis, i. 115. iv. 21.
- Peiraica regio, ii. 23.
- Peithias senator Corcyraeus, Athen. hospes, iii. 70. occiditur, ib.
- Pela insula, viii. 31.
- Pelagica gens vaga, i. 3. vide Palmerii Gr. Ant. p. 57, &c. Pelasgici Tyrreni, iv. 109. vide Palmerii Gr. Ant. p. 46. Lemnum et Athenas olim incoluerunt, ib. Pelasgicum templum Athenis, ii. 17. cur in eo non liceret habitare: habitatum tamen, ib.
- Pella Macedoniæ, ii. 99. 100.
- Pellene, in Isthmo sita, iv. 120. Pellesenses Achæi, ii. 9. socii Laced. ib. et viii. 3.
- Pellicæ pater Aristæi, i. 29.
- Pelops in Peloponneso opibus potens regioni nomen dedit, i. 9. Pelopidæ Perseidis potentiores facti, ib.
- Peloponnesus unde dicta, i. 9. ejus divisio, i. 10. eam Dores olim incoluerunt, i. 12. Peloponnesii quo et quando colonias emittant, ib. iuopes et agrestes, i. 141. ad diuturna et maritima bella rudes, &c. ib. et in sq. Dorienses origiue, vi. 82. bellum gerunt cum Athen. vide Lacedæmouii et Atheniensis. Peloponnesiacum bellum. vide Bellum.
- Peloris prom. iv. 23. vide Cluverii Sic. p. 88.
- Pentecontateres in exercitu Laced. v. 66.
- Peparethus insula, iii. 89. vide Strab. l. ix. ibi restagnatio maris exorta, ib.
- Peræbia, iv. 78. Peræbi, ib. vide Palmerii Gr. Ant. p. 325.
- Perdiccas Alexandri fil. Macedonum rex, i. 57. ii. 29. 99. frater Philippi et Dardæ, i. 57. pater Archelai, ii. 100. Atheniensibus hostis ex amico et socio factus, i. 57. bellum inter Athen. et Pelop. suscitavit, ib. Chalcidensis suadet, ut relictis urbibus commigrarent Olynthum, i. 58. societatem inivit cum Athen. i. 61. deficit paulo post, i. 62. per Sitalcem Athen. conciliatur, ii. 29. et cum illis societatem inivit, ib. et arma infert Chalcidensibus, ib. ei bellum infert Sitalces, ii. 95, &c. sororem Seuthæ dat in matrimonium, ii. 111. copias ex Peloponneso ad se evocat, iv. 79. illum Athen. hostem denuntiant, iv. 82. ejus cum Brasida expeditiones in Arrhibæum, iv. 83. 124. sq. Brasidam postea hostem judicat, iv. 128. compositionem facit cum Athen. iv. 132. iterum Athen. hostis declaratur, v. 83. ejusque regionem infestant Atheniensis, vi. 7.
- Pericleides pater Athenæi, iv. 119.
- Pericles Xanthippi fil. dux Athen. i. 111. in Pelop. et Acarnaniam expeditiones facit, ib. Enbæam subigit, i. 114. et Samum, i. 116. ejus genus maternum, i. 127. potentia Athe-

ET PERSONARUM.

- nis, ib. et 139. inimicitia cum Laced. i. 128. prudentia, ii. 13. 22. 65. et elogium egregium, ib. quomodo Cylo-
nio piaculo obnoxius, i. 126. cur agros suos, Laced. exercitu in Atticam ir-
rupturo, reip. dono dederit, ii. 13. quomodo exercitum a pugna contine-
rit, ii. 21. se ipsum laudat, ii. 60. pecunia ab Athen. muletatur, ii. 65. quomodo in reip. administratione se gesserit, ib. quando mortem obierit, ib.
- Perieres Zancle conditor, vi. 5.
- Peripolium, iii. 99.
- Perrhæbia. vide Peræbia.
- Persarum reges: Cyrus, i. 13. Cam-
byses, ib. Darius, i. 14. Xerxes, ib. et 129. Artaxerxes, i. 104. 137. Da-
rius, viii. 5. 37. Persarum pugna ad Thermopylas, iv. 36. Persæ libentius dant, quam accipiunt, ii. 97.
- Persidæ Pelopidis inferiores, i. 9.
- Pestis Athen. gravissima, ii. 47, sq. ite-
rum vehementer grassatur, iii. 87. valde afflixit Atheniensium vires, i. 23. ii. 58. iii. 87. quot Atheniensium millia absumserit, ii. 58. iii. 87.
- Petra agri Rhægini, vii. 35. vide Cluverii Sic. p. 367.
- Placium, iv. 78.
- Phæaces Coreyam olim tenuerunt, i. 25.
- Phæax Erasistrati fil. v. 4.
- Phædimus Laced. v. 42.
- Phæinis sacerdos Junonis, iv. 133.
- Phænippus scriba, iv. 118.
- Phagres, ii. 99. Niphrages, Herod. l. vii.
- Phalerum, i. 107. vide Meursium de Pop. Att. p. 136. et de Pyræo, c. 10. Phalericus murus, ii. 113.
- Phalium Eratoclidæ filius, i. 24. Epi-
damnum condit, ib.
- Phanæ, viii. 24. vide Livium, l. xiv. et Strab. l. xiv.
- Phanomachus Callimachi fil. ii. 70.
- Phanotis, iv. 76. vide Strab. l. ix. et Pausan. in Phocicis. Phanoteus, iv. 82. vide Palmerii Græc. Ant. p. 673.
- Pharax pater Styphonis, iv. 38.
- Pharnabazus Pharnabaci filius, viii. 6. 80. 109. pater Pharnacis, ii. 67.
- Pharnaces, v. 1. fil. Pharnabazi, ii. 67. pat. Artabazi, i. 129.
- Pharsalus Thessaliæ, i. 111. iv. 78. vide Strab. l. viii. Pharsalii, ii. 22.
- Pharus, i. 104.
- Phaselis, ii. 69. viii. 88. 99.
- Phæia. vide Phia.
- Pheræi, ii. 22. vide Strab. l. ix.
- Phia Eleorum, ii. 25. vii. 31. vide Strab. l. viii. a Messeniis capta, ii. 25.
- Philemon pater Ameiniadis, ii. 67.
- Philippus frater Perdicæ, Alexandri fil. i. 57. 59. ii. 95.
- Philippus Laced. viii. 87. 99.
- Philocharidas Eryxidaïdæ fil. iv. 119. v. 19. 24. 44.
- Philocrates Demeæ fil. v. 116.
- Philoctetes, i. 10. quot naves miserit ad bellum Trojanum, ib.
- Phlius, iv. 133. v. 57. vide Strab. l. viii. Phliasii, i. 27. v. 58. ager Phliasius, v. 105.
- Phocæa urbs Ionie, viii. 31. vide Herod. l. i. et Strab. l. xiv. Phocæenses Massiliam condunt, i. 13. Carthaginienses pugna navali vincunt, ib.
- Phocæa, arx in agro Leontino, v. 4.
- Phocenses Doriensibus bellum inferunt, i. 107. templum Delphicum ab Athen. accipiunt, i. 112. amici Atheniensium, iii. 95. Phocenses a Troja in Lybiam delati, dein in Siciliam, vi. 2.
- Phœnice, ii. 69.
- Phœnices olim latrocinia exercebant, i. 8. insulas Græcas incolunt, ib. et Siciliam, vi. 2. commerciis dediti, ib. Phœnicum classis, i. 10. 100. 110. 116. viii. 46. 81. 87. 109.
- Phœnicus portus, viii. 34.
- Phormio Asopi fil. dux Athen. i. 64.
- Potidæam oppugnat, ib. Chalcidensem et Botticum agrum populatur, i. 65. navium dux in bello Samio, i. 117. arma movet contra Chalci-
deuses, ii. 29. Acarnanibus auxilium fert, ii. 68. 102. classis Atticæ præf. ii. 80. pugnat cum Peloponnesiis, ii. 83, sq. eosque superat, ii. 84. quo stratagemate usus sit, ib. ad secundum prælium se instruit, ii. 85. milites adhortatur, ii. 89. vincitur a Pelop. ii. 91. tandem eos vincit, ii. 92.
- Photius Chaonum dux, ii. 80.
- Phrygia, locus Att. ii. 22.
- Phryniachus dux Athen. et res ab eo gestæ, viii. 25. 27. &c. prudens, ib. Alcibiadi succenset, viii. 48. ejusque consilia improbat, et stratagemata e-
ludit, ib. et 50, sq. ad Astyochem adversus Alcibiadem scribit, ib. ab Astyocho proditur, ib. ejus conatus ad capitis periculum vitandum, ib. imperio privatur, viii. 54. oligarchi-
chos adjuvat, viii. 68. 90. pacis causa Lacedæmona mittitur, ib. rever-
sus a circitore quodam interficitur, viii. 92.
- Phrynis Pericæus, viii. 6.
- Phthiotis, i. 3. vide Strab. l. ix. Phthiotæ Achæi, viii. 3.
- Phylides pater Pythageli, ii. 2.
- Phyreus, munitio, v. 49.
- Physca, ii. 99.
- Phytia, iii. 106. vide Palmerii Græc. Ant. p. 391, &c.
- Piaculum Cylonium, i. 126. piaculum

INDEX RERUM

- ad Tænarum admissum, &c. i. 128.
Chalcicœcum, ib.
- Pieria, ii. 99. vide Strab. l. ix. et Herod. l. vii. Pieres, ib. Piericus sinus, ib.
- Pierius mons Thessaliæ, v. 113.
- Pilei Lacedæm. in præliis, iv. 34.
- Pindus mons, ii. 102. vide Herod. l. vii. et Strab. l. ix. et Palmerii Gr. Ant. p. 337. 341.
- Piræus, portus Athen. i. 93. 107. vide Meursii Piræcum. ejus partes non munitas Themistocles muniri jussit, i. 93. tres portus natura munitos habet, ib. ejus cum Munychia ambitus, ii. 13. tentatur a Pelop. ii. 93. olim nullo præsidio custoditus, nullisque catenis clausus, ib. eum incipiunt Athen. diligenter tutari, ii. 94. in Piræeo Etionæa, viii. 90. in eo murus exstruitur, ib. et 92. idem diruitur, ib.
- Piræus portus Corinth. viii. 10.
- Piraica regio, ii. 23.
- Pirasii Thessaliæ, ii. 22.
- Pisander Athenas dissolvendæ democratiæ causa missus, viii. 49. 53. Atheniensibus suadet, ut Alcibiadem revocent, et dominatum popularem tollant, &c. viii. 53. sq. statum popularem evertit, viii. 65. 68. Deceleam profugit, viii. 98.
- Piscis promontorium, ii. 25.
- Pisistratus tyrannus, pater Hippiaë, Hipparchi et Thessali, i. 20. vi. 54. Delum lustrat, iii. 104. senex in tyrannide decedit, vi. 54. Pisistratus Hippiaë fil. avi nomen referens, ib. aram duod. Deorum et Apollinis dedicat, ib. Pisistratarum tyrannis a Laced. eversa, vi. 53. vide Herod. l. v. c. 63. eorumdem laus, vi. 54.
- Pissuthnes Hystaspis fil. i. 115. iii. 31.
- Pitanæes cohors nulla apud Lacedæmonios, i. 20.
- Pithias. vide Peithias.
- Pittacus Edonorum rex, iv. 107.
- Plataea urbs Bœoticiæ, ii. 23. vide Strab. l. ix. et Pausan. in Bœoticis. a Thebanis occupata, ib. et in sq. quantum a Thebis distet, ii. 5. in eam Athen. frumentum important, &c. ii. 6. eam infesto exercitu petunt Laced. ii. 71. obsident, omni que oppugnationis genere tentant, ii. 85, 86, sq. condita a Thebanis, iii. 61. ab iisdem evertitur, soloque æquatur, iii. 68. Plataenses socii Atheniensium, ii. 2. iii. 68. Thebanos invadunt, ii. 3. se Pelop. dedere recusant, ii. 74. obsessi, pars noctu erumpit, iii. 20. se dedunt Laced. iii. 51. Scionen ab Athen. habitandam accipiunt, v. 32. Plataensium perfidia, ii. 5. obsessorum sedulitas et stratagemata, ii. 75. oratio ad Laced. ii. 71. iii. 53, sq. captivi a Laced. interficiuntur, iii. 68.
- Pleistoanax. vide Plistoanax.
- Plemmyrium promont. vii. 4. vide Cluverii Sic. p. 180. a Nicia munitum, ib. ejus munitiones a Gylippo occupate, vii. 22. earumque expugnatio valde afflixit Athenienses, vii. 24.
- Pleuron, iii. 102. vide Palmerii Gr. Ant. p. 445. 472, &c.
- Plistarchus Leonidæ fil. i. 132.
- Plistoanax Pausaniæ regis fil. rex Laced. i. 107. 114. ii. 21. v. 16. 33. 75. in exsilium ejicitur, ii. 21. ad pacem cum Lacedæmonis faciendam propensus, v. 16, &c. in patriam redit ab exsilio, ib. Plistoanax pater Pausaniæ, iii. 16.
- Plistolas Ephorus Lacedæm. v. 19. 25.
- Pnyx, viii. 97. vide Meursium de Pop. Att. p. 105.
- Pœnæ peccatorum quales olim, et cur paulatim auctæ, iii. 45.
- Pœtæ res in majus extollunt, i. 21.
- Polemarchi in exercitu Lacedæm. v. 66.
- Polichna agri Trojani urbs, viii. 14. vide Strab. l. xiii. ab Athen. capta, viii. 34.
- Polichnitæ Cretenses, ii. 85. vide Herodot. l. vii.
- Polis Argivus, ii. 67.
- Polis vicus Hyæorum, ii. 101.
- Polles rex Odomantum, v. 6.
- Pollucis et Castoris fanum, iii. 75.
- Polyanthes Corinthius, vii. 34.
- Polycrates Sami tyran. tempore Cambysis classe pollebat, i. 13. Rheueam Apollini Delio consecrat, ib. et iii. 104.
- Polydamidas Laced. iv. 123. 129.
- Polymedes Larissæns, ii. 22.
- Popularis dominatus. vide Democratia. popularis levitas, iii. 36, sq.
- Portæ Thraciæ, v. 10.
- Portus magnus Syrac. vi. 101. vii. 4. 22. 36. 56. 59. vide Cluverii Sic. p. 144. &c. portus parvus Syrac. vii. 22. vide Cluverii Sic. p. 168.
- Potamii Syrac. viii. 85.
- Potidæa in Pallenes isthmo sita, i. 56. vide Herod. l. vii. ab Athen. deficit, i. 59. stadiis ferme 60 Olytho distat, i. 63. obsidetur ab Athen. i. 65. acriter oppugnatur, ii. 58. dedicationem facit, ii. 70. eam Atheniensium colonia de suis civibus missa incoluit, ib. a Brasida frustra tentatur, iv. 135. Potidæatæ Corinthiorum coloni, i. 56. Dorienses, i. 124. cum Athen. pugnant et vincuntur, i. 62.
- Potidania Ætoliæ, iii. 96. vide Palmerii Gr. Ant. p. 466. 504.
- Prasiæ agri Lacon. op. ii. 56. vide Strab. l. viii. et Pausan. in Laconicis. ab

- Athen. direpta ibid. Prasiæ in Attica, vii. 18. viii. 95. vide Strab. l. ix. Prasiarum ager, vi. 105.
- Pratodemus Laced. legatus, ii. 67.
- Priapus urbs, viii. 107. vide Strab. l. xiii.
- Priene, i. 115. vide Herod. l. vii. et Strab. l. xiv.
- Proci Helenæ, i. 9.
- Procles Theodori fil. dux Athen. iii. 91. ejus cædes, iii. 98. Procles Athen. v. 19. 24.
- Procle Pandionis filia, ii. 29. uxor Terei, ibid.
- Proditio Bœotiæ cum Athen. constituta, iv. 76. in irritum cadit, iv. 89. proditio Megarorum conflata, detecta, discussa, iv. 66. proditio Amphip. iv. 103. proditio Toronæ, iv. 110, sq.
- Prælium inter Coreyraeos et Corinthios navale, omnium antiquissimum, i. 13. aliud inter eosdem, i. 29. 49. inter Athen. et Corinthios, i. 62. 105. sq. ii. 83. iv. 43. vii. 34, sq. inter Athen. et Persas, i. 100. inter Athen. et Thasios, ib. inter Athen. et Pelop. i. 101. 105. ii. 86. 90. inter Athen. et Æginetas, i. 105. inter Athen. et Laced. i. 107. iv. 11. sq. viii. 104, sq. inter Athen. et Phœnices, i. 108. inter Athen. et Bœotos, i. 113. iv. 93, sq. inter Athen. et Samios, i. 117. inter Athen. et Chalcidenses, ii. 79, sq. inter Chaones et Stratios, ii. 81. inter Pelop. et Coreyraeos, iii. 78. inter Ambraciotas et Acarnan. iii. 109, sq. inter Athen. et Syracusanos, iv. 25, sq. vi. 70. vii. 22, sq. 38, sq. 43. sq. 52, sq. 70, sq. inter Mantineos et Tegeatas, iv. 134. inter Laced. et Argivos eorumque socios, v. 65, sq. quod prælium omnium maximum, v. 74. inter Athen. et Milesios, viii. 25. inter Athen. et Chios, viii. 62.
- Profectio classis Atticæ in Siciliam, vi. 30, sq.
- Pronæi Cephallenæ, ii. 30. vide Strab. l. x.
- Propylæa arcis Athen. ii. 13.
- Proschion Ætoliæ, iii. 102. 106. vide Palmerii Gr. Ant. p. 453, &c.
- Prosopitis insula, i. 109.
- Prote insula, iv. 13.
- Proteas Epielis fil. dux Athen. i. 45. ii. 23.
- Protesilai delubrum, viii. 102.
- Proverbia, v. 65.
- Proxenus Capatonis fil. iii. 103.
- Prytaues Athen. iv. 118. v. 47. vi. 14. viii. 70.
- Psammetichus pater Inari, i. 104.
- Pteleon urbs, v. 18. viii. 24. 31. vide Strab. l. viii.
- Ptæodorus exsul Theban. iv. 76.
- Ptychia insula, iv. 46. vide Palmerii Gr. Ant. p. 362.
- Pydius fl. viii. 106.
- Pydna, i. 61. vide Strab. l. x. obsessa ab Atheniens. ib. urbs Alexandri, i. 137.
- Pylus ubi sita, iv. 3. 41. vide Pausan. in Messen. ejus a Sparta distantia, iv. 3. Demosthenis suasu munitur, ib. et 9. oppugnatur a Laced. ib. et 11. ejus custodia Athen. laboriosa, iv. 26. res ad Pylum gestæ inter Laced. et Athen. iv. 3, sq. apud Pylum accepta clades a Laced. qualis nulla prius in Sparta, v. 14. Messenios et Pylo educunt Athenienses suasu Laced. v. 35. Pylum Lacedæmoniis facta pace restituere nolunt Athenienses, ib.
- Pyra, vel Pyrrra, urbs Lesbi, iii. 18. 25. 35. viii. 23. vide Strab. l. xiii.
- Pyrrichus Aristonis pater, vii. 39.
- Pystilus conditor Agrigenti, vi. 4.
- Pythangelus Phylidæ fil. ii. 2.
- Pytheu Corinthi, vi. 104. vii. 1. 70.
- Pytheus pater Nymphodori, ii. 29.
- Pythia, v. 1. Pythium oraculum, i. 103. Pythius Apollo, v. 53.
- Pythodorus, archon Atheniens. ii. 2. Pythodorus Isolochi fil. Atheniens. dux, iii. 115. vi. 105. ab Atheniens. exsilio mulctatus, iv. 65.
- Q.
- Quadringentorum apud Athen. dominatio, viii. 63. 68, sq. eorum tyrannus, viii. 70, sq. cum Laced. pacem facere tentant, ib. et in sq. ad exercitum Athen. legatos mittunt, viii. 71. muniunt se contra populum, viii. 86. 90, 91. imperio deiciuntur, viii. 97.
- Quæstores Græciæ, i. 96.
- Quercus-capita. vide Capita-quercus.
- Quingentorum senatus olim Athenis erat, viii. 86.
- Quinque millium imperium illi Quadringentorum succedit, viii. 97.
- R.
- Reges Laced. in bello summam potestatem habent, v. 66. vide Cragium de Rep. Laced. l. iv. c. 4. Lacedæmoniorum duo reges erant, v. 75. vide Cragium de Rep. Laced. l. ii. c. 2. in carcerem ab Ephoris duci possunt, i. 131. vide Cragium de Rep. Laced. l. iv. c. 8.
- Regna olim hereditaria, et certis honoribus definita, i. 13. in tyrannides immutata, ib.
- Religio neglecta Athenis dum ingruerat pestis, ii. 53.
- Respublica Athen. describitur, ii. 37. resp. Laced. quibus vitii laboret, i. 141, &c. resp. forma quænam optima secundum Thucydidem, viii. 97.
- Rhamphias Laced. i. 139. v. 12. vide Clearchus.
- Rhegium Italiæ op. iii. 86. seditionibus

INDEX RERUM

- agitatum, iv. 1. Rhegium Italiae promont. proximum Messanae, quae est in Sicil. iv. 24. vi. 44. Rhegium Italiae pop. iii. 86. 88. Leontinorum co-sanguinei, iii. 86. vi. 44. et Ionum, ib. Chalcidenses sunt, ib. et 79. a Locrensis oppugnantur, iv. 1. 24. bello Syracusano se neutros gerunt, vi. 44. eorum ager a Locris vastatur, iv. 1. 24. eorum tyrannus Anaxilas, vi. 5. eos odio prosequuntur Locrenses, iv. 1. 24.
- Rheiti, vel Rbiti, aquarum alvei in Attica, ii. 19. vide Pausan. in Atticis et Corinthiacis.
- Rheitus, iv. 42.
- Rhenea insula, i. 13. vide Strab. l. x. et Pausan. in fine Messenicorum. a Polyerate subacta et Apollini consecrata, &c. ib.
- Rhium promont. ii. 84. Rhium Molycrium, ib. et 86. Achaicum, ib. et ii. 92. v. 52. vide Palmerii Gr. Ant. a p. 486. ad p. 492.
- Rhodope mons, ii. 96.
- Rhodus ab Athen. deficit, viii. 44. ab iisdem infestatur, ib. Rhodii Dorienses, Argivorum coloni, vii. 57.
- Rhœtium, iv. 52. viii. 101. vide Strab. l. xiii.
- Rhypticus ager, vii. 34.
- Rivus ignis ex Aetna monte erumpit, iii. 116.
- S.
- Sabylinthus Tharypis regis adhuc pupilli tutor, ii. 80.
- Sacon Himeræ conditor, vi. 5.
- Sacrum bellum a Lacedaemoniis susceptum, i. 112.
- Sadoens Sitalcæ fil. ii. 29. 67. fit civis Athen. ib.
- Salæthus Laced. Mitylenen missus, iii. 25. populum armat, &c. iii. 27. captus ab Athen. et interfectus, iii. 35. 36.
- Salamina navis Athen. iii. 33. 87. vi. 53.
- Salamis Cyprî urbs, i. 112. vide Meursii Cyprum. Salamis insula, i. 73. vide Strab. l. viii. et Pausan. in Atticis.
- Salynthius Agræorum rex, iii. 111. iv. 77.
- Samæi Cephaleniæ, ii. 30.
- Saminthus, v. 58.
- Samos, sive Samus, ab Athen. expugnata, i. 116. ejus opes ac potentia, viii. 73. 76. ejus a continente distantia, viii. 79. in ea statum popularem constituunt Athenienses, i. 115. Samii ab Athen. deficient, i. 40. in eorum potestatem Corinthiorum opera redacti, i. 41. cum Milesiis bellum gerunt, i. 115. navali proelio ab Athen. vincuntur, i. 116, 117, &c. sese dedunt Athen. ib. e Zancla ejiciuntur, vi. 5. eorum seditio ob dominatus mutationem, viii. 21. 73, sq.
- Sanæi, v. 18.
- Sandius collis, iii. 19.
- Sane Andriorum colonia, iv. 109. vide Herod. l. vii.
- Sardes urbs, i. 115. vide Strab. l. xiii.
- Sargeus Sicyonius, vii. 19.
- Scandea Cytheriorum urbs, iv. 54. vide Pausan. in Lacon.
- Scelus Cylonium, i. 26. Tænarium, ib. Chalcicæum, ib. scelera e peste Athen. exorta, ii. 51, sq.
- Schola Mycalessi, vii. 29.
- Scione, nrbs apud Pellenen sita, iv. 120. 130. vide Herod. l. vii. et Strab. Epit. l. vii. ab Athen. ad Brasidam deficit, ib. ab Athen. circumvallatur, iv. 133. expugnatur, v. 32. Plataeensis datur, ib. Scionæi Pellenenses ex Peloponneso oriundi, iv. 120. Brasidam ut Græciæ liberatorem, aurea corona redimunt, iv. 121. ab Athen. post urbis expugnationem crudeliter tractantur, v. 32.
- Sciritæ Laced. v. 67. arant sexcenti, v. 68.
- Sciritis in agro Laconico, v. 33.
- Scironides dux Athen. ad Miletum vincit Pelop. viii. 25. imperio privat, viii. 54.
- Scirphondas Thebanus, a Thracibus interfectus, vii. 30.
- Scolus urbs, v. 18. vide Strab. l. ix.
- Scomius mons, ii. 96.
- Scriba publicus, vii. 10. scribæ decem Athenis creati, viii. 67.
- Seyllæum, v. 53. vide Strab. l. viii.
- Seyrus insula ab Athen. capta et direpta, i. 98. vide Strab. l. ix. et Plinium, l. iv.
- Seythæ, ii. 96. eorum potentia quanta olim, ib.
- Seditio apud Epidamnios, i. 24. et Corcyraeos, iii. 69. 81. iv. 48. et per Græciam, et inde nata mala, iii. 82, sq.
- Selinus urbs, vi. 4. vii. 50. quando et a quo condita, vi. 4. vide Cluverii Sicil. p. 225, &c. Selinuntii Megareses, vii. 57. ubi habitent, vii. 58. cum Eggestæis bellum gerunt, iv. 6.
- Senatus fabæ apud Athen. viii. 66. imperio dejectus ab oligarchicis, viii. 70, sq. Senat. quatuor Bæotorum summam potestatem habent, v. 38.
- Sepeliendi nefas in agro Attico sepelire proditionis reos, i. 138. sepulcrum illustrium virorum quod esse solet, ii. 43. sepulturae modus, quo Athen. humarunt eos, qui primi in bello Pelop. mortem obierunt, ii. 34. sepulturae lex violata in peste Athen. ii. 51.
- Sermylli, v. 18. Sermylionum urbs, i. 65.
- Servi Laced. vide Helotes. servorum mul-

- titudo apud Chios, viii. 40. et apud Athenienses, vii. 27.
- Sestus ubi sita, viii. 62. vide Strabonem, l. xiii. a Medis occupata, i. 89. viii. 62. obsessa et capta ab Athenicis. i. 89.
- Severæ Deæ, i. 126.
- Seuthes Sparadoci fil. ii. 101. iv. 101.
- Odrysarum regno post Sitalcen potitus, ii. 97. iv. 101. sororem Perdicæ ducit, ii. 101.
- Sicania antiquum Sicil. nomen, vi. 2. unde deductum, ib. vide Cluverii Sic. l. i. c. 2.
- Sicani Iberiæ pop. ib.
- Sicannus Iberiæ fluv. ib.
- Sicannus Excesti fil. vi. 73. vii. 46. 50. 70.
- Sicilia prius Trinacria et Sicania dicta, vi. 2. ejus magnitudo, vi. 1. et incolæ, vi. 2, sq. ejus a continente distantia, iv. 24. vi. 1. a Siculis Italiæ incolis ita appellata, vi. 2. ejus partem incolunt Græci, vii. 58. ei bellum cur intulerint Athen. iv. 60, sq. vi. 6. 33. 90. vii. 66, sq. Siculi ex Italia in Sicil. trajecere, vi. 2. Sicilienses et Siculi, vii. 32. Siculi Hermoeratis suasu inter se compositionem faciunt, iv. 58. 65. Siculorum alii Syracusanis, alii Atheniensibus se jungunt, vi. 88. vii. 32. Siculum fretum, iv. 24. vide Cluverii Siciliam, l. i. c. 4.
- Sicyon, i. 111. vide Pausan. in Corinthiacis. status ejus pop. in paucorum dominatum redactus, v. 81. Sicyonii victi ab Athen. i. 108. 111. eodem invadentes superant, iv. 102.
- Sidussa, viii. 24.
- Sigeum, viii. 101. vide Strab. l. xii.
- Sigillum regis Persarum, i. 129.
- Silva in Sphacteria cremata, iv. 30.
- Simonides dux Athen. iv. 7.
- Simultates inter Athen. et Pelop. i. 56.
- Simus, unus e conditoribus Himeræ, vi. 5.
- Singæi, v. 18. vide Herodot. l. vii.
- Sinti pop. ii. 98. vide Livium, l. xlv.
- Sinaus Ambracius, i. 55. Crissæus, i. 107. Iasicus, viii. 26. Ionius, i. 24. Maliacus, iv. 100. Piericus, ii. 99. Terinaeus, vi. 104. Tyrrhenus, vi. 62.
- Siphæ, iv. 76. vide Pausan. in Bœoticis, per proditionem tentatæ, ib. et 101. a Bœotis conservatæ, iv. 89.
- Sitalces Teræ fil. Thracum rex, ii. 29. cum Athen. societatem init, ib. Macedonibus et Chalcidensibus bellum infert, ii. 95. cum exercitu domum redit, ii. 101. ejus regnum et potentia, &c. ii. 96, sq. a Triballis acie victus occumbit, iv. 101.
- Societas inter Athen. et Laced. v. 22. ejus formula, v. 23. inter Laced. et Persarum regem, viii. 17. 37. 58. ejus formula, viii. 18. 37. 58. inter Sitalcem et Athen. ii. 29. Reliquas vide in nominibus eorum, qui societatem inierunt. Socii Athen. et Laced. in bello Pelopon. ii. 9. Athen. et Syrac. in bello Siculo, vii. 57, sq.
- Socrates Antigenis fil. ii. 23.
- Solis defectus, i. 23. ii. 28. iv. 52.
- Solium, vel Sollium, urbs Corinth. ii. 30. iii. 95. v. 30. ab Athen. captum, &c. ii. 30.
- Solois, vel Solus, vi. 2. vide Cluverii Siciliam, p. 278.
- Solygia vicus, s. castellum, iv. 43, sq. Solygius collis, iv. 42.
- Sophocles Sostratidæ fil. iii. 115. in Siciliam missus, iv. 2. ad Corcyram tendit, iv. 3. Corcyraeos exsules captos plebi tradit, iv. 46. ab Athen. exsilio mulctatur, iv. 65.
- Sortium usus in publicis fœderibus, v. 21.
- Sostratides. vide Sophocles.
- Sparadocus, sive Spardocus, pater Seuthæ, ii. 101.
- Sparta. vide Lacedæmon.
- Spartolus urbs Bottica, i. 86. v. 18.
- Sphacteria insula, ejusque situs, iv. 8. vide Pausan. in Messeniâcis, a classe Athen. circumdatur, iv. 14. incendium patitur, iv. 29. rerum ad Sphacteriam gestarum tempus et diurnitas, iv. 39. in eam milites transmissi a Laced. iv. 8. victus in eam quomodo importetur, iv. 26. in ea Laced. expugnati, &c. iv. 31. cives Laced. in ea capti post restitutionem quomodo a Laced. tractati, v. 34.
- Stagirus, iv. 88. vide Herod. l. vii. Andriorum colonia, ib. ab Athen. deficit, ib.
- Stater Phocæicus, iv. 52. Doricus, viii. 28.
- Status popularis Athenis sublatus, &c. viii. 47, sq. 65. quot et quanta mala inde nata, ib. sq. de populari statu iterum constituendo agi cœptum, &c. viii. 89. 91.
- Stesagoras, i. 116.
- Sthenelaidas Ephorus Laced. i. 85. ejus concio, i. 85, sq.
- Stipendium peditum et equitum apud Græcos, v. 47. stipendium ab Athen. suis datum, iii. 17. viii. 45. cur immixtum, ib. et sq. stipendium Thracum mercenariorum, vii. 27. a Tissapherne militibus datum, viii. 29. 45. magistratibus apud Athen. datum, viii. 69. 97.
- Stratagema militare Aristei et Calliæ, i. 62. Stratiorum adversus Chaones, ii. 81. Platænsium contra Pelop. ii. 75.

INDEX RERUM

- Phormionis contra classem Pelop. ii. 84. Peloponnesiorum contra Phormionem, ii. 90, sq. eorundem in tentando Pyraeo, ii. 93, sq. Demosthenis contra Ambraciotas et Pelop. iii. 107, sq. ejusdem in expugnandis Laced. in Sphacteria, iv. 32. et ejusdem ad Epidaurum, v. 80. Megarensium in urbe prodenda, iv. 67. Brasidae contra Athen. ad Megara, iv. 73. ejusdem contra Cleonem ad Amphipolin, v. 6, sq. 10. Bæotorum in Delio expugnando, iv. 100. Atheniensium contra Syracusanos, vi. 64. 66. eorundem in discessu a Syracusis, vii. 78, sq. Niciæ in defendendis castris, vi. 102. Hermocratis in expedienda fuga Athen. vi. 73. Aristarebi in occupanda Cenoë, viii. 98. stratagema politieum Athen. legatorum ut Laced. a bello decerendo averterent, i. 73, sq. Themistoclis contra Laced. in mœnibus instaurandis, i. 90. ejusdem, fuga in Atticam classem delati, i. 137. Alcibiadis contra Athen. legatos, viii. 56, sq. et contra oligarchicos et Tissaph. viii. 81, sq. et apud milites, viii. 88. 108. Atheniensium in subjiciendo imperio Græcis, i. 92, sq. 95. Argilii ejusdam in detegendis Pausaniæ consiliis, i. 132. Periclis ut sibi privatim a periculo caveret, ii. 13. Lacedæm. ne Platæam reddere aliquando cogerentur, iii. 52. v. 17. eorundem contra Helotas, iv. 80. eorundem ne socii ipsorum ad Athen. deficerent, v. 22. Alcibiadis in deludendis legatis Laced. v. 45. Corcyæorum adversus exsules captivos, iv. 46. Niciæ in dissuadenda Siciliensi expeditione, vi. 20, sq. Egestanorum contra Athen. vii. 46. Hippiciæ in opprimenda conjuratione Aristogitonis, vi. 58. captivi ejusdam ob Hermarum præcisionem, vi. 60. inter Phrynichum et Alcib. viii. 50, sq.
- Stratonice soror Perdiciæ et uxor Senthæ, ii. 101.
- Stratus urbs Acarn. ii. 80. 102. vide Palmerii Gr. Ant. p. 385, &c. Stratii Chaonas superant, ii. 81. tropæum erigunt, ii. 82.
- Stræbus Atheniensis, pater Leocratis, i. 105.
- Strombichides Diotimi fil. dux Athen. viii. 15. res ab eo gestæ, ib. et 30. 62.
- Strombichus pater Diotimi, i. 45.
- Strongyla, una ex Æoli insulis, iii. 88. vide Cluverii Sic. p. 396, &c.
- Strophæus, iv. 78.
- Strymon fl. i. 100. ii. 96. 99. ex Scamio monte per Græcos ad Lætos fluit, ii. 96.
- Styphon Pharacis fil. iv. 38.
- Styreuses, vii. 57. vide Strab. l. x.
- Subligacula olim in certaminibus gestarunt athletæ, i. 6. quando gestri desierint, ib.
- Subsolannus ventus, iii. 23.
- Successu fruuntur maxime, qui non concedunt æqualibus, et erga inferiores modeste se gerunt, v. 111.
- Suffragium Laced. voce dant, non calculis, i. 87.
- Sunium, vii. 28. vide Strab. l. ix. x. ab Athen. munitum, viii. 4.
- Supplices occidere nefas, iii. 58.
- Sybaris fl. vii. 35. vide Strab. l. vi.
- Sybota portus Thesprotidis, i. 50. portus in continente, iii. 76. portus in Sybotis ins. i. 52. 54. Sybota insulæ, i. 47. vide Palmerii Gr. Ant. p. 276, &c.
- Syca, sive Tycha, pars Syracusarum, vi. 98.
- Syna insula, viii. 42, sq. vide Strab. l. xiv.
- Symæthus fluv. vi. 65. vide Cluverii Sic. p. 124.
- Synœcia, ii. 15. vide Meursii Græc. feriæ.
- Syracusæ conditæ ab Arelia Corinthio, vi. 3. vide Cluverii Sic. p. 139, &c. intestinis dissensionibus sæpe afflictæ, vi. 38. obsessæ ab Athen. v. 99. obsidione premuntur, vi. 103. Syracusani cum Leont. bellum gerunt, iii. 86. pugnant cum Athen. et vincuntur, iv. 24, sq. se contra Athen. instrunt, vi. 45. 63. prælio se parant, vi. 67. congregiuntur cum Athen. et funduntur, vi. 69, sq. eos consolatur Hermocrates, vi. 72. urbem muniunt, vi. 75. legatos Camarinam mittunt, vi. 75. Corinthum Spartamque, vi. 73. 88. Cataæorum agrum populantur, vi. 75. rursus se contra Athen. instrunt, vi. 96. pugnant et superantur, vi. 97, sq. obsessi murum Atheniensibus objiciunt, v. 99, sq. vii. 4. de compositione cum Niciæ agere cœperunt, vi. 103. rem navalem præparant contra Athen. vii. 21. Athen. terra marique adoriuntur, vii. 22. mari succumbunt, vii. 23. naves in Italiam mittunt, vii. 25. eorum auxilia a Siculis cæduntur, vii. 32. iterum se navali certamini parant, vii. 36. terra marique aggregiuntur Athen. vii. 37. eosque superant, vii. 41. duo tropæa statuunt, vii. 45. ob insperatum successum animis eriguntur, vii. 46. ad Athen. invadendos rursus se præparant, vii. 50. eos discessum prohibere statuunt, vii. 51. prælio fundunt fugantque, ib. et 53. tropæum erigunt, vii.

54. animis valde confirmantur, vii. 55. socii eorum et auxiliarii, vii. 57. ultimo prælio se parant, vii. 65. dimittunt, vii. 71, sq. et victoria potiuntur, vii. 72. Athen. discessuros quo stratagemate decepti, vii. 73. eos ab itinere morantur, vii. 78. fugientes insequuntur, vii. 81. quomodo tractarint Athen. captivos, vii. 87. Peloponnesiis auxilia contra Athen. mittunt, viii. 26. 105.
- T.
- Tænarus Lacon. prom. i. 128. 133. vii. 19. vide Pausan. in Laconicis.
- Tages Tissaphernis prætor, viii. 16.
- Talanta mille, non expendenda nisi extrema necessitate cogente, cur seposuerint Athen. ii. 24. hæc mille talenta quando et cur lege abrogata tetigerint, viii. 15.
- Tamus Ioniæ prætor, viii. 31. 87.
- Tanagra Bæotiæ, i. 108. iii. 91. vide Strab. l. ix. ejus muros demoliuntur Athen. i. 108. Tanagræi ab Athen. prælio superati, iii. 91.
- Tantalus Pairoclis fil. dux Lacedæm. iv. 56. in vincula conjectus ab Athen. ib.
- Tarentum, vi. 44. 104.
- Taulantii, gens Illyrica, i. 24. vide Palmerii Gr. Ant. p. 110, &c.
- Taurus Echetemidæ fil. iv. 119.
- Tegea urbs potens in Pelop. v. 32. vide Herod. l. vi. Polyb. l. iv. et Pausan. in Arcadicis ad defectionem a Corinthiis frustra sollicitatur, ib. ab Argivis obsidetur, v. 64. Tegeatæ cum Mantineis pugnant, iv. 134.
- Telles Laced. v. 19. 24. Brasidæ pater, iii. 69.
- Tellias dux Syracus. vi. 103.
- Temenidæ, unde reges Laced. primi possederunt Macedoniæ, ii. 99. Argis oriundi, ib. vide Herod. l. viii. c. 138. expellunt Pieres, ib.
- Temenites pars Syracusarum, vi. 75. 100. vide Cluverii Sic. p. 151. Temenites collis, vii. 3. vide Cluverii Sic. p. 149.
- Templum Apollinis, i. 29. ii. 91. iii. 94. v. 13. vii. 26. Apoll. Amyclæi, v. 18. 22. Pythii, ii. 15. iv. 118. v. 53. vi. 54. Bacchi, ii. 15. iii. 81. viii. 93. Castoris et Poll. iii. 75. iv. 110. viii. 93. Dianæ, vi. 44. Eleusinium, ii. 17. Herculis, v. 64. 66. Jovis Nemeæi, iii. 96. Jovis Olympii, ii. 15. Junonis, i. 24. iii. 68. 75. 79. 81. iv. 133. v. 75. Mercurii, vii. 29. Neptuni, iv. 118. Palladis, iv. 116. v. 10. Palladis Chalcicæ, i. 134. Pelasgicum, ii. 17. Pollucis. vide Castoris. Protesilai, viii. 102. Telluris, ii. 15. Thesei, vi. 61. Veneris in Eryce, vi. 46. templum Junonis Argis deflagrat, iv. 113. templa morbo Attico profanata, ii. 52. templa eorum sunt, qui regionem obtinent, iv. 98. templis hostium temperandum, iv. 97.
- Tenedii, iii. 2. subditi Athen. vii. 57.
- Tenii, viii. 69.
- Teos urbs, viii. 16. 20. Teii, iii. 32. vii. 57. Teiorum urbs, viii. 16. 19. ejus muri diruti, viii. 20.
- Teres pater Sitalcæ, ii. 29. primus Odrysarum regnum per vim obtinuit, ib. quantum illud amplificaverit, ib. Teres et Tereus diversa regnum nomina, nec in eadem regione regnarunt, ib.
- Tereas fl. vi. 94. Terias, vi. 50. vide Cluverii Sic. p. 125, &c.
- Tereus rex Thracum, ii. 29. Procnes maritus, ib. in urbe Daulia habitabat, ib.
- Terinæus sinus, vi. 104. vide Cluverii Italiam.
- Terra a mari absorpta circa Orobias, iii. 89. terræ motus Spartæ, i. 128. ejus causa, ib. terræ motus maximi tempore belli Pelop. i. 23. iii. 87. 89. iv. 52. v. 45. 50. viii. 6. terræ motu orto concio solvebatur apud Athenienses, v. 45. Lacedæmonii a militia abstinebant. vide Lacedæmon.
- Tessacostæ Chiæ, viii. 101.
- Tessera militaris, vii. 44.
- Tenglussa insula, viii. 42.
- Teutiaplus Eleus, iii. 29. Alcidem et Pelop. adhortatur, ib.
- Thalamii, iv. 34.
- Thapsus peninsula, vi. 97. 99. Thapsus, oppidum in ea situm, quando et a quo conditum, vi. 4. vide Cluverii Sic. p. 137. et 138.
- Tharyps Molossorum rex, ii. 80. ejus tutelam gerit Sabylinthus, ib.
- Thasus insula, i. 100. Pariorum colonia, iv. 104. ubi sita, ib. in Thaso res gestæ, viii. 64. Thasii ab Athen. deficiunt, i. 100. victi ab Athen. ib. Laced. auxilium implorant, i. 101. tandem se Athen. dedunt, ib. urbem muris cingunt, viii. 64. Thasiolorum metalla, i. 100.
- Theænetus Timidæ fil. vates Plataënsis, iii. 20.
- Theagenes Megarensis, i. 126. add. Theogenes.
- Theatrum Dionysiacum Athenis, viii. 93.
- Thebæ, i. 90. vide Strab. l. ix. quantum distent a Plataea, ii. 5. Thebani Plataeam noctu ingrediuntur, ii. 2. plurimi a Plataënsibus cæsi, ii. 4. reliqui se dedunt, ib. Thebani, qui extra urbem, suis succurrunt, ii. 5. Plataëns. insidias struunt, ib. fœderum tempo-

INDEX RERUM

- re et feriis menstruis Plataeam occuparunt, iii. 56. concioni Plataensium respondunt, ii. 61, sq. merita in Græciam ostentant, &c. iii. 62, sq. victores ad Coroneam, ib. muros Thespiensium diruunt, iv. 133. Thracæ Mycalesso digressos prosequuntur, vii. 30.
- Themistocles** rei navalis studii auctor Athen. i. 14. 74. 93. dux prudentissimus, i. 74. ejus suasu prælium navale in maris angustiis cum barbaris commissum, ib. maximis honoribus a Laced. ideo affectus, ib. Atheniensibus suadet, ut se legatum ad Laced. mitterent, i. 90. vafrum ejus consilium ad ædificandos urbis muros, ib. et 91. ejus hortatu ambitus Pyraei absolvitur, i. 93. anno magistratu fungitur, ib. Laced. olim amicus et apud eos gratosus, i. 91. per ostracismum patria pulsus, Argis habitat, i. 135. a Laced. accensatur quod cum Medis sensisset, ib. Coreyam profugit, ib. non recipitur, ib. ad Admetum Molossorum regem divertit, ib. varii casus et pericula, in quæ incidit, i. 137. ad regem Persarum confugit, ib. ejus ad regem literæ, ib. ejus apud eum auctoritas, &c. i. 138. peritia in lingua Persica, ib. ejus encomium ampliss. ib. ejus mors et monumentum, ib. Artaxerxis in eum munificentia, ib.
- Theocles.** vide Theucles.
- Theodorus** pater Proclis, iii. 91.
- Theogenes**, Athen. iv. 27. v. 19. 24.
- Theolytus** pater Cynetus, ii. 102.
- Thera** una ex Cycladibus, ii. 9.
- Theramenes** Laced. classeni in Asiam adducit, viii. 26. foedus cum Persis init, viii. 37. 43. ejus interitus, viii. 38. Theramenes Athen. Hagnonis fil. viii. 68. unus ex iis, qui statum pop. evertunt, &c. ib. iterum ei favet, viii. 89.
- Therma**, vel Therme Maced. i. 61. capta, ib. reddita Perdicæ, ii. 29.
- Thermon** Spartanus, viii. 11.
- Thermopylæ**, ii. 101. iii. 92. iv. 36. v. Herod. l. vii. et Strab. l. ix.
- Thesaurus** Atheniensium, ii. 13.
- Thesens** republ. Athen. constituit, &c. ii. 15. ejus templum, vi. 61.
- Thespius** ager, iv. 76. Thespienses, iv. 93. eorum in pugna contra Athen. clades, iv. 96. eorum muri a Thebanis dejecti, iv. 133. eorum plebs insurgit contra magistratum, vi. 95.
- Thesprotis**, i. 46. vide Palmerii Gr. Ant. p. 259, &c. Thesproti regio non subsunt dominatui, ii. 80.
- Thessalia** sine duce transitu difficilis, iv. 78. ejus plebs Atheniensibus amica, ib. Thessali ex Arce Bæotos ejciunt, i. 12. Atheniensium fœderati, i. 102. Athen. auxilia mittunt, i. 107. ii. 22. cum Bæotis pugnati, ib. Thessali circa Heracleam dominantes, iii. 92. Thessali paucorum dominatu potius, quam statu pop. utuntur, iv. 78.
- Thessalus** Pisistrati fil. Hippiaæ et Hipparchi frat. i. 20. vi. 55.
- Theocles** pater Eurymedontis, iii. 80. 91. vii. 16. Theocles dux coloniae, quæ Naxum condidit, vi. 3.
- Thoricus**, viii. 95. vide Strab. l. ix. x.
- Thracia**, i. 100. ii. 95. iv. 102. Thracæ Athen. profligant, i. 100. iv. 102. Thracæ inter Ætum et Rhodopen, ii. 96. Macharophori et Dii appellati, ib. et ii. 98. vii. 27. suis legibus vivunt, ii. 29. 96. 98. Phocidem olim incolebant, ii. 29. accipere potius quam dare consueverunt, ii. 97. barbari et avidi cædis, vii. 29. pugnant cum Thebanis, vii. 30. Mycalessum crudeliter diripiunt, ib. Thracum res gestæ in Macedonia, ii. 100. Thracum gens trans Strymonem, ii. 101.
- Thraciæ** portæ ad Amphipolin, v. 10.
- Thrasylbulus** Lyci fil. viii. 75. Democratiae studiosus, viii. 73. 75. dux a militibus in Samo creatur, ib. Alcibiadem ab exilio reducit, viii. 81. Pelopon. in Hellesponto navali prælio vincit, viii. 105.
- Thrasicles** Athen. iii. 45. 49.
- Thrasylus** Argivus, v. 59. ab Argivis lapidibus pæne obrutus, v. 60. quomodo evaserit, ib.
- Thrasylus** Athen. viii. 75. statui populari favet, viii. 73. 75. dux a militibus in Samo factus, ib. Pelop. navali prælio superat, viii. 105.
- Thrasymelidas** Spartanus, Cratesielis fil. classis ad Pylum præfectus, iv. 11.
- Thriasii** campi, i. 114. ii. 19. vide Strab. l. ix. et Herod. l. viii. eos depopulantur Pelop. ib.
- Thronium** Loeridis, ii. 26. vide Palmieri Gr. Ant. p. 172. 563, &c.
- Thucles.** vide Theucles.
- Thucydides** Olori filius, iv. 104. quando, qua occasione, in quem finem, et quomodo conscripserit bellum Pelop. i. 1. 20, sq. v. 20. 26. peste correptus, ii. 49. auri securitas et officinas in Thracia possidet, ac opibus inter illius regiones primores ideo valebat, iv. 105. Thraciæ regioni ab Athen. præfectus, ib. Amphipolin defensurus tardus venit, iv. 106. Eionem contra Brasidam defendit, iv. 107. vitam per 20 annos in exilio traduxit, v. 26. Thucydides alius, Hagnonis et Phormionis collega, i. 117. Thucydides

ET PERSONARUM.

- alter, Pharsalius, et hospes Athen. viii. 90.
- Thuria, vel Thurii, urbs Italiae, vi. 61. vii. 33. 35. vide Cluverii Ital.
- Thuriatae in Laconica. vide Thyreatae.
- Thymis fl. i. 46. vide Palmerii Gr. Ant. p. 273.
- Thyamus mons, iii. 106. vide Palmerii Gr. Ant. p. 422.
- Thymocharis, viii. 95.
- Thyrea, iv. 56. v. 41. vide Pausan. in Arcadicis. Æginetis incolendam dederunt Laced. ii. 27. iv. 56. eam capiunt Athen. iv. 57. Thyreatae, vel Thyriatae, i. 101. Thyreaticus ager, ii. 27. iv. 56.
- Thyssus urbs, iv. 109. v. 35. vide Herod. l. vii.
- Tibicinum ad cantum praelium inemt Laced. v. 70.
- Tichium Ætoliae, iii. 96. vide Palmerii Gr. Ant. p. 476.
- Tichiussa agri Milesii, viii. 26. 28.
- Tilataei, ii. 96.
- Timagoras Athenagorae fil. Cyzicenus, viii. 6. 39.
- Timagoras Tegeates, ii. 67.
- Timanor Timanthis fil. i. 29.
- Timidas pater Thæneti, iii. 20.
- Timocrates Laced. ii. 85. 92. gladio se transigit, ib.
- Timocrates Athen. pater Aristotelis, iii. 105.
- Timocrates Corinth. pater Timoxeni, ii. 33.
- Timoxenus, ib.
- Tintinnabula in urbium custodiis circumferri solita, iv. 135.
- Tisamenus Trachinius, iii. 92.
- Tisander Apodotus, iii. 100.
- Tisias Tisimachii, fil. v. 84.
- Tisimachus, ib.
- Tissaphernes Asiae maritimae a Dario praefectus, viii. 5. Peloponn. ad bellum Athen. inferendum instigat, ib. stipendium ipsis pollicetur, ib. foedus cum Pelop. init. viii. 17. 36. 47. sq. ad Miletum vincitur ab Athen. viii. 25. Iasum praesidio munit, viii. 29. menstruum stipendium navibus Laced. numerat, ib. iratus discedit a consiliariis Laced. viii. 43. Alcib. suasu stipendium Laced. promissum immittit, viii. 45. 46. sibi metuens in gratiam cum Pelop. redire studet, viii. 56. 57. in eum invehuntur classiciarii militis Pelop. viii. 78. cur classem Phœnicum ad Pelop. non adduxerit, viii. 81. 87. Laced. se purgare conatur. viii. 85. 109. Ephesum profectus Dianae sacrificat, viii. 109.
- Tlepolemus, i. 117.
- Tolmæus, iv. 53. Tolmidæ pat. i. 108. 113. pater Autoelis, iv. 53.
- Tolmides Tolmæi fil. dux Athen. i. 108. 113. res ab eo gestæ, ib.
- Tolophonii, iii. 101. vide Palmerii Gr. Ant. p. 543.
- Tolophus Ophionensis, iii. 100.
- Tomens mons, iv. 118.
- Torona urbs Chalcidica, iv. 110. 120. vide Palmerii Græc. Ant. p. 566. a Brasida capitur, iv. 111. ab Athen. recepta, v. 3.
- Torylaus, iv. 88.
- Trachinii, iii. 92. ager Trachinius, ib. et iv. 88.
- Tragia insula, i. 116.
- Treres, ii. 96.
- Triballi, ib. vincunt Sitalcen, Odrysarum regem, iv. 101.
- Tributum quantum Athen. a sociis quotannis recipiebant, ii. 13. tributum primum Græcis ab Athen. impositum, quantum, &c. i. 96. ab Aristide descriptum, v. 18. tributum quod Seuthæ Odrysarum regi pendebatur, ii. 97.
- Trierarchi Athen. vi. 31. vii. 70.
- Trinacria antiquum Siciliae nomen, vi. 2. vide Cluverii Sic. l. i. c. 2.
- Triopium prom. viii. 35. 60. vide Palmerii Gr. Ant. p. 265.
- Tripodiscus agri Megar. iv. 70. vide Pausan. in fine Atticorum.
- Tripus Delphicus, i. 132. iii. 57.
- Tritæenses, iii. 101. vide Pausan. in Achaicis.
- Troas, i. 131.
- Træzen, i. 115. iv. 118. vide Strab. l. viii. et Pausan. in Corinth. Træzenii duas naves praebent Corinthiis contra Coreyraeos, i. 27. Træzenius ager vastatus, ii. 56.
- Trogilus, vel Trotilus, vi. 4. 99. v. 2. vide Cluverii Sic. p. 131. 148. 152.
- Troja obsidio, i. 11. Trojana expeditio, i. 8. sq. Trojanae res minores fama, i. 10. Trojani cur et quomodo Græcis per decem annos restiterint, i. 11. Trojani post urbem captam Siciliam appulsi ibi sedes posuerunt, vi. 2. e Troja profecti Scionæorum majores, iv. 120. e Troja in Libyam delati Phocenses, et inde in Siciliam, vi. 2.
- Tropæa Aearnanum, iii. 109. 112. Atheniensium, i. 63. 105. ii. 84. 92. iv. 12. 14. 25. 38. 44. 72. 131. v. 3. vi. 70. 94. 98. 103. vii. 5. 23. 34. 54. viii. 24. 25. 106. Bæotorum, v. 25. Brasidae, iv. 124. v. 10. Coreyraeorum, i. 30. 54. Corinthiorum, i. 54. vii. 34. Mantineorum, iv. 134. Perdicae, iv. 124. Pelop. ii. 22. 92. v. 74. viii. 42. 95. Sicyoniorum, iv. 101. Stratorum, ii. 82. Syracusanorum, vii. 24. 41. 45. 54. 72. Tegeatarum, iv. 134.

INDEX RERUM ET PERSONARUM.

- Trotilus. vide Trogilus.
 Tyca vel Tycha. vide Syca.
 Tydens Ion, viii. 38.
 Tyndareus jurejurando obstringit Helenæ procos, i. 9.
 Tyranni in Græcia, i. 17. a Laced. sublati, ib. Tyranni in Sicilia ad magnam potentiam erecti, i. 18. diu imperium obtinuerunt, ib. Tyrannides in Græciæ civitatibus quando et quomodo constitutæ, i. 13. Tyrannis Pisistratidarum qualis, vi. 53, sq. 59.
 Tyrrheni Pelasgici Lemnum et Athenas olim incoluerunt, iv. 109. Tyrrheni cum Athen. militant in Sicilia, vii. 52. 54.
- V.
- Vates multa canebant sub initium belli Pelop. ii. 8. 21. illis irati Athenienses, viii. 1.
 Veneris faunum apud Eryceum, vi. 46.
 Ventus subsolanus, iii. 23. ventus continuo spirans e sinu Crissæo, ii. 84.
 Verborum usitata significatio mutata, iii. 82.
 Veritatis investigatio difficilis, i. 20.
 Vestes Laced. et Athen. quales, i. 6.
 Victimæ ex farinæ subactæ massa ad verarum similitudinem factæ, ac immolantæ, i. 126.
 Vita, quam prisca mortales in Græcia degerebant, qualis, i. 2. 6. vitæ genus delicatius quinam in Græcia primi coluerint, ib.
- Ulysses per Charybdim dicitur navigasse, iv. 24.
 Unguento usi sunt veteres athletæ, i. 6.
 Urbes in Græcia quales olim, i. 2. recentiores in litoribus conditæ, i. 7. vetustiores longius a mari, ib.
 Urinatores, iv. 26.
 Vulcanus in Hieræ ærarium exercere creditus, iii. 88.
- X.
- Xanthippus pater Periclis, i. 111. 127.
 Xenares ephorus Spartæ, v. 36. Laced. Heracleotarum dux, in prælio cæsus, v. 51.
 Xenocles Euthyclus fil. i. 46. iii. 114.
 Xenon Thebanus, vii. 19.
 Xenophanes pater Lamachi, vi. 8.
 Xenophantidas Laced. viii. 55.
 Xenophon Euripidis fil. ii. 79.
 Xenotimus pater Carcini, ii. 23.
 Xerxes, i. 118. 129. ejus ad Pausaniam epistola, i. 129. pater Artaxerxis, i. 137. iv. 50.
- Z.
- Zacynthus insula ubi sita, ii. 66. Zacynthii, Achæorum coloni, ib. Athen. socii in bello Sic. vii. 57.
 Zancle urbs quando et a quibus condita, et unde dicta, vi. 4. vide Cluverii Sicil. p. 81, &c. postea Messene dicta, vi. 5.
 Zancleon Siculi falcem appellant, ib.
 Zeuxidamus Archidami pater, ii. 47.
 Zeuxidas Laced. v. 19. 24.
 Zopyrus pater Megabazi, i. 109.

INDEX VERBORUM.

Prior numerus librum, posterior caput designat.

- ΑΒΑΣΑΝΙΣΤΩΣ**, i. 20.
αβασίλευτος, ii. 80. D. Halic. 61. 23.
αβλαβής, v. 18. 47.
αβουλία, i. 32. v. 75.
αβροδίατος, i. 6. Æschylus Pers.
αγαθός, i. 86. 120. 121. ii. 37. 44. iii. 43. iv. 87. *τύχη αγαθή τῆ Ἀθηναίων, ποιεῖσθαι τὴν ἐκχειρίαν.* formula solemnis in fœderibus, iv. 118. v. 90. vi. 78. vii. 77. viii. 92.
αγαλλομαι, ii. 63. iii. 62. 82. vi. 41.
αγαλαμα, vi. 28.
άγαν, ii. 49. vii. 63. viii. 46.
αγανάκτησις, ii. 41.
αγαπῶ, vi. 18. 36.
αγγελία, i. 61. ii. 5. iii. 110. vi. 36. viii. 15.
αγγέλλω et αγγέλλομαι, v. 63. vi. 36. vii. 97.
αγγελμα, vii. 74.
αγγελος, ii. 6. iii. 36. vii. 8.
αγγίρω, i. 9.
αγγήρος, ii. 43.
αγνοια, ii. 47. viii. 92.
αγνώσις, i. 137. iii. 53. Homer. Od. ε.
αγνωσία, viii. 66.
άγος ἐλαύνει τῆς θεοῦ, i. 126. 134. 135.
αγαρά, i. 62. ii. 2. vi. 44.
αγοράζω, vi. 51.
αγορεύω, vi. 60.
αγρυπνία, ii. 49.
αγχίστροφος, ii. 53.
αγχώματα, vii. 71. D. Halic. 109, 29. Joseph. 1270.
αγχώμαλος, ii. 49. iv. 134.
άγω, i. 127. 1. 100, 101. iv. 57. v. 6. vi. 100. viii. 86.
αγωνή, v. 85.
αγωνός, ii. 12. iv. 78.
αγων, ii. 45, 46. iii. 49. v. 50. *προιλάν ἐς τον αγῶνα*, in stadium, vii. 66.
αγωνίζομαι, ii. 63. iv. 87. vi. 29.
αγώνισις, v. 50.
αγώνισμα, i. 22. vii. 56. 86.
αγωνισμός, vii. 70.
αγωνιστής, iii. 37.
αδείστερον, iv. 92. vi. 91.
αδής, ibid.
αδεία, iii. 58. vii. 29. viii. 77. 81. Herodot. i.
αδείσμος, iii. 36. D. Halicarn. 70, 29.
αδείωσις, iv. 118. vi. 27. Demosth. Ol. i.
αδελος, i. 2. viii. 108.
αδελστατος, vii. 50.
αδήλως, vi. 58.
αδίκημα, iv. 23.
αδικία, iii. 66. viii. 40.
αδικος, iii. 9. 66. 67. iv. 61.
αδικῶ, ii. 37. 71. iii. 44. v. 30. vi. 77. viii. 28.
αδικως, ii. 71.
αδικώτατος, vi. 39.
αδοκητος, iv. 36. 47.
αδοκῆτως, iv. 17.
αδολος, v. 18.
αδόλως, v. 23.
αδυνασια, viii. 8. Herodot. iii. 79.
αδύνατος, i. 25. ii. 11. iii. 42. iv. 86. 129. vii. 15. viii. 56. 68.
αδυνατώτατος, i. 5.
αδωρότατος, ii. 65.
αει, i. 18. iv. 36.
αειδω, ii. 8.
αειμνηστος, i. 33.
αίθθεια, iv. 55. Demosth. c. Mid. et Hippocrat. 210, 7.
αίθης, iv. 34.
αίσηστος, vi. 70. vii. 44. cf. Suidam, et Pollucem, 1. 157.
αήλητες, iv. 121.
αήλον, i. 6. ii. 46. iii. 82.
αίρωσις, i. 50. v. 6.
αίρωσις, vi. 26.
αήρως, i. 3. 11. ii. 31. iii. 78. vi. 56. 80. D. Halic. 350, 36. Pindar.
αίρω, v. 26. Eurip. Hip. 300. Homer.
- άθυμία*, ii. 51. iv. 26. vii. 24.
άθυμῶ, ii. 88. v. 91. vii. 61.
αΐδιος, ii. 41. iv. 20. vii. 21.
αΐδως σωφροσύνης πλείστον μέτερχει, i. 84.
αΐκία, vii. 75. D. Halic. 402, 23.
αΐμασιῶ, iv. 43. Joseph. 150. Herodot. Demosth. Mæris Attic. Theocrit. v. 93.
αΐματώδης, ii. 49.
αΐρεσις, ii. 58. 61. viii. 89.
αΐρῶ, ii. 68. 78. iv. 20. *κατὰ ποδας αΐρούντις*, pedum velocitate assecuti, iv. 130. viii. 82.
αΐρω, i. 80. 90. 130. iv. 60. 129. vii. 41.
αΐσθάνομαι, i. 71. 133. iv. 89. vii. 75. viii. 9.
αΐσθησις, ii. 4. 50. iii. 22.
αΐσχιον, i. 82. ii. 62. iv. 86.
αΐσχίστω τῶν ἀλίστρων λιμῶν τι- λεντῆσαι, iii. 59.
αΐσχερός, iii. 58. v. 111. vi. 11. viii. 27.
αΐσχερῶς, vi. 80.
αΐσχυνη, ii. 27. v. 104. 111. viii. 73.
αΐσχυνομαι, i. 84. iii. 14. 36.
αΐτία, i. 35. 83. ii. 18. 48.
αΐτιάζω, i. 120.
αΐτιαμα, v. 72.
αΐτιος, ii. 27. iii. 22.
αΐτιῶμαι, vii. 114.
αΐτιώτερος, iv. 20.
αΐτούμαι, ii. 97. iii. 59. 113. viii. 75.
αΐφινίδις, iv. 75. 125. v. 65. viii. 20.
αΐφινίδως, vii. 23.
αΐχμαλωτός, vi. 5. *ειων*, i. 70.
αΐωρῶ, vii. 77.
αΐκαρος, v. 65.
αΐκάτιος, iv. 67.
αΐκαριος, ii. 18. iii. 3.
αΐκηρυκτι, ii. 1.
αΐκίνδυνος, iv. 18. v. 16.

INDEX VERBORUM.

- ἀκινδύνως, vii. 68.
 ἀκινδυνότερος, iv. 72.
 ἀκίνητος, i. 71.
 ἄκκλητος, i. 118. vi. 87.
 ἀκμάζω, i. 1. ii. 19, 20. iii. 3. vii. 12.
 ἀκμή, ii. 42.
 ἀκοή, i. 4. 20. iii. 38. iv. 126. vi. 53.
 ἀκόλουθος, iv. 118.
 ἀκολουθῶ, ii. 98. iii. 38.
 ἀκουσίαν ἀμαρτημάτων καταφυγὴν εἶναι τοῦς βωμικούς, iv. 98.
 ἀκούω, ii. 35. iii. 38. v. 28. vi. 93. viii. 106.
 ἄκρα, iv. 3. 25. 100. vii. 34.
 ἀκραίφνης, i. 19.
 ἄκρατος, ii. 49.
 ἀκριβεία, i. 22.
 ἀκριβής, v. 26. vi. 18, 54.
 ἀκριβέστερος, vi. 55.
 ἀκριβῶς, i. 97. vii. 49.
 ἀκριτος, iv. 20. viii. 48.
 ἀκρίτους, vii. 71.
 ἀκρόασις, i. 21. ii. 38. iii. 43. D. Halic. 282, 26.
 ἀκροατής, ii. 35. iii. 38.
 ἀκροβολίζω, iii. 73.
 ἀκροβολισμός, vii. 25. D. Halic. 574, 4.
 ἀκρόπολις, iv. 130, 131.
 ἄκρος, vi. 97.
 ἀκροτελεύτιος, ii. 9.
 ἀκροφύσιον, iv. 100.
 ἀκροῦμαι, ii. 21. vi. 89.
 ἀκρωτήριον, ii. 49.
 ἄκων, iii. 37. 63.
 ἀλγινός, ii. 39. vii. 35. Herodot. v. 18.
 ἄλγιστος, vii. 68.
 ἀλγῶ, ii. 65.
 ἀλείφω, iv. 68.
 ἀλείζω, v. 77.
 ἀλήθεια, ii. 35. 41. iv. 120.
 ἀληθής, iii. 53. iv. 126. vi. 89.
 ἀληθῶς, viii. 87.
 ἀληπτότερος, i. 27. 143.
 ἀλμυρός, ii. 25. D. Halic. 183, 1. vide Pollucem.
 ἀλίσκεμαι, ii. 58. iii. 34. vii. 23.
 ἀλιτρίσις, i. 126. D. Halic. 502, 16. Joseph. 1020.
 ἀλική, i. 80. ii. 84. iii. 108. vi. 34.
 ἀλλὰ, ii. 44. vii. 77.
 ἀλλήλους, iv. 19. 61. 66. vii. 34. 40.
 ἀλλοτρίος, iv. 106. Herodot. v. 40.
 ἀλλοτριος, iii. 13. iv. 98. 34. 64. v. 69. vi. 10. 33.
 ἀμφηρικός, iv. 67.
 ἀμφίβολος, ii. 15. iv. 36. Æschyli Schol. 298. 84. Herodot. v. 74.
 ἀμφιδήριτος, iv. 134.
 ἀμφίλογος, iv. 118. v. 79. Æschyli Schol. 111. et Schol. Sophocel. 218.
 ἀμφισβήτητον, vi. 6.
 ἀμφισβητῶ, vi. 10. vii. 18.
 ἀμφοτέρως, i. 83. iv. 73. vi. 73. viii. 18.
 ἀμφοτέροθεν, iv. 1. 11.
 ἀν, i. 2. 84. iv. 16. 18. vi. 9.
 ἀναβαίνω, v. 7.
 ἀνάβαλλω, iv. 63. v. 46.
 ἀναβολή, ii. 42. vii. 15. Herodot. vi. 88. et Hesiod. Op. 410.
 ἀναγιγνώσκω, iii. 49. D. Halic. 143, 20.
 ἀναγκάζω, i. 136. v. 84. vii. 62.
 ἀναγκαῖος, i. 2. v. 99. vii. 60. D. Halic. 450, 36.
 ἀναγκαϊάτατος, i. 84. 90. vii. 82.
 ἀναγκαϊότερος, iv. 60.
 ἀναγκαῖως, ii. 64.
 ἀναγκαστός, vii. 14. 58.
 ἀνάγκη, ii. 17. iii. 40. iv. 120. 122. vi. 68. vii. 57.
 ἀνάγκαστος, i. 129.
 ἀναγκάφω, v. 47.
 ἀνάγκη, i. 137. ii. 33. iii. 79.
 ἀναγωγή, vi. 29.
 ἀναγνώσιτος, iv. 92.
 ἀναδάξομαι, v. 4. D. Halic. 608, 21.
 ἀναδιδάσκω, iii. 97. viii. 86.
 ἀναδίδωμι, iii. 58. 88.
 ἀνάδω, ii. 90. iv. 131. vii. 25.
 ἀνάδραστῶ, vi. 31. vii. 71.
 ἀνάθημα, ii. 13.
 ἀνάθρω, iv. 87.
 ἀναίρεσις, iii. 113.
 ἀναίρω, i. 8. 25. ii. 22. respondit Deus, i. 38. ita Herodotus, Plato, Xenophon, Plutarch. 64. 17. apud Antiphonta.
 ἀναίσθητος, i. 69. ii. 43. vi. 86.
 ἀναίσχυντος, ii. 47.
 ἀναίσχυντῶ, impudenter nego, i. 37.
 ἀνακαλῶ, i. 3. 131. Schol. Sophocel. 412.
 ἀνάκειμαι, iii. 114.
 ἀνάκλησις, vii. 71.

- ἀνακλῶ, ii. 76.
 ἀνακρίνω, i. 95. vii. 62.
 ἀνάκρουσις, vii. 62.
 ἀνακρούω, vii. 38.
 ἀνακώς, viii. 102.
 ἀνακωχῆ, i. 40. iv. 117. D.
 Halic. 152, 45. Chrysost.
 ἀναλαμβάνω, ii. 16. vii. 33.
 ἀναληγητότερος, iii. 40. D.
 Halic. 357, 10. Schol.
 Sophocl. 55. 338.
 ἀνάληψις, v. 65.
 ἀναλίσκω, i. 117. ii. 41.
 ἀναλογίζω, iii. 32. viii. 83.
 ἀναλογισμὸς, iii. 36. viii. 84.
 ἀνάλωμα, vii. 28.
 ἀνάλωσις, vi. 31.
 ἀνάλωτος, iv. 70.
 ἀναμίζω, iv. 120. 135.
 ἀναμιξῆ, iii. 107. D. Hal.
 348. 40. Joseph. 476.
 ἀναμειβισθήτητος, i. 132.
 ἀνανδρία, i. 83.
 ἀνανδρὸς, iii. 82.
 ἀνανεῶ, v. 18. 43.
 ἀνανεώσις, v. 82. D. Halic.
 216. 10.
 ἀνανταγώνιστος, ii. 45.
 ἀνάταυλα, ii. 38. 75.
 ἀνάπαυσις, iv. 20.
 ἀναπίθω, i. 84. 140. vi. 87.
 ἀναπίπτω, i. 70.
 ἀναπληρῶ, ii. 28.
 ἀναπρέσσω, viii. 107.
 ἀναρχτος, v. 99.
 ἀναρχοσις, vii. 67.
 ἀναρχάζω, vi. 104.
 ἀναρχήνομαι, vii. 34.
 ἀναρίπτω, iv. 95. 103. vi. 13.
 ἀναρίπνυμι, iv. 46.
 ἀναρχία, vi. 72.
 ἀνασις, iv. 38.
 ἀνασκευάζω, i. 18.
 ἀνασκευάζω, vii. 42.
 ἀνασπῶ, iv. 97.
 ἀνάστασις, i. 133. vii. 75.
 ἀνάστατος, vi. 5. 76.
 ἀναστρέφω, ii. 49. viii. 94.
 ἀναστροφή, ii. 89.
 ἀναστρέπον, i. 118.
 ἀναστήθηναι, ii. 64. viii. 82.
 ἀναστρέχω, iii. 89.
 ἀναφίρω, ii. 84. iii. 38. v.
 28. viii. 97.
 ἀναχώρησις, i. 12. iii. 109.
 iv. 31. 128. vii. 85.
 ἀναχωρῶ, ii. 12. iv. 32.
 viii. 15.
 ἀναψήφίζω, vi. 14.
 ἀνδραγαθία, ii. 42.
 ἀνδραγαθίζω, ii. 63. D. Ha-
 lic. 421, 45.
 ἀνδροποδοσίμω, ii. 68.
 ἀνδράποδον, vii. 13.
 ἀνδρεία, ii. 39. vii. 69.
 ἀνδρείος, ii. 87. iv. 126.
 ἀνδρείως, iv. 120.
 ἀνδρία, iii. 82.
 ἀνιμῶνας, ii. 39.
 ἀνίσπον, ii. 2. viii. 67.
 ἀνίκαβητος, iii. 96.
 ἀνεκτος, ii. 35. viii. 90.
 ἀνέλεγκτος, v. 85.
 ἀνέλικω, viii. 11.
 ἀνέλπιστος, iii. 46. iv. 55.
 vi. 17. 33. viii. 1.
 ἀνεπιστότερος, vii. 4.
 ἀνευμος, ii. 25. iv. 23. vii. 53.
 ἀνεξιλεγκτος, iv. 126.
 ἀνεξέμετρος, iii. 87.
 ἀνεπαρχθῶς, ii. 37. Joseph.
 815.
 ἀνεπιβούλευτον, iii. 37. Jo-
 seph. 841.
 ἀνεπεικίστερος, iii. 66.
 ἀνεπικλήτως, i. 92.
 ἀνεπίλητος, v. 17. D. Hal.
 ἀνεπιστημοσύνη, v. 7. Xe-
 noph. Plato, Themist.
 Philo.
 ἀνεπιστήμων, ii. 89. iv. 100.
 vii. 67.
 ἀνεπίτακτος, vii. 69.
 ἀνεπιτήδειος, iii. 71.
 ἀνεπιφθόνος, i. 73.
 ἀνεπίζω, ii. 21.
 ἀνευ, i. 132. iv. 78. Schol.
 Sophocl. 109. 208. 298.
 ἀνεύθυνος, iii. 43. D. Hal.
 370, 45. Herodot.
 ἀνευχέγγυος, iv. 55.
 ἀνήχω, ii. 49. iv. 111. vi. 16.
 ἀνήκιστος, iii. 39. 45. The-
 ogra. 76. Herodotus v.
 Areteus, D. Hal. 175,
 40. Joseph. 3. Demosth.
 337. 2. et Schol. Æschyl.
 315. Sch. Sophocl. 120.
 153.
 ἀνηκουστῶ, i. 84. Antipho,
 pro non concedenda He-
 rodoto. vi. 329. Schol. So-
 phocl. 140. et Euripid.
 Hip. 362.
 ἀνήγ, i. 126. ii. 60. iii. 20.
 iv. 110. 132. vi. 34. viii.
 39. 90.
 ἀνάσπτομαι, viii. 97.
 ἀνεκτικά, i. 93.
 ἀνέλικω, iv. 14.
 ἀνήσσωμαι, iv. 19.
 ἀνίστημι, i. 94. iv. 125.
 127. vii. 21.
 ἀνθω, iv. 133.
 ἀνθρακῶ, ii. 86.
 ἀνθρακῶ, iv. 100.
 ἀνθρακίσις, ii. 50. iii. 45. iv.
 61. 116. v. 88.
 ἀνθρωπεύσις, iii. 40.
 ἀνθρωπος, i. 77. 140. iv. 19.
 130. viii. 73.
 ἀνθρωπάγω, iii. 70.
 ἀνθῶ, i. 19. D. Halic. 13.
 35.
 ἀνθηαι, i. 6. 129. ii. 77. iii.
 10. iv. 24. vii. 51.
 ἀνίστημι, i. 12. iii. 7. viii. 45.
 ἀνίσσωσις, vii. 87.
 ἀνοια, ii. 61. vi. 16.
 ἀνόημα, iii. 65. iv. 130.
 ἀνοίξις, iv. 67, 68.
 ἀνόλη, iv. 112.
 ἀνολήφύρημαι, viii. 81.
 ἀνομία, ii. 53.
 ἀνορθῶ, vi. 88.
 ἀνοσος, ii. 49.
 ἀνταίρω, iii. 32.
 ἀνταιρῶ, iv. 19.
 ἀνταλλάσσω, iii. 82. viii. 80.
 ἀνταμύνομαι, iv. 19.
 ἀντανάγω, iv. 13. viii. 80.
 ἀντανεμῶ, iii. 12.
 ἀντάνειμι, ii. 75.
 ἀνταξίῶ, vi. 16.
 ἀνταπαιτῶ, iii. 58.
 ἀνταποδίδωμι, iv. 19.
 ἀνταπόδοσις, iv. 81.
 ἀνταποφίνομαι, iii. 38. 67.
 ἀντεπειν, i. 86. ii. 65.
 ἀντικλήω, iv. 13.
 ἀντιμεμβιβάζω, vii. 13.
 ἀντιπανάγω, iv. 25.
 ἀντίπειμι, iv. 33. D. Halic.
 552, 33.
 ἀντιπέξαγω, viii. 104.
 ἀντιπέξις, vii. 37.
 ἀντιπέεζοχρημαί, iv. 130.
 ἀντιπιβουλεύω, i. 34. iii. 12.
 ἀντιπυρρολόμω, iii. 12. Xe-
 noph. Pæd. v.
 ἀντιπιτιμίζω, i. 142.
 ἀντιπιθήμι, i. 129.
 ἀντιρῶ, i. 73.
 ἀντίχω, i. 11. 13. ii. 49. iv.
 36. vi. 69.
 ἀντησις, vii. 36.
 ἀντι, ii. 65. iv. 86. vii. 38.
 ἀντιβάλλω, vii. 25.
 ἀντιβοηθῶ, vii. 58.
 ἀντιβολία, vii. 75. Eupolis
 apud Eustathium.
 ἀντιδίδωμι, iii. 63. 66.
 ἀντικαβίζομαι, i. 30.
 ἀντικαθήμι, v. 6.
 ἀντικαθίστημι, i. 71. ii. 65.
 ἀντικελύω, i. 138.
 ἀντικρούω, vi. 46.
 ἀντικρῶς, i. 132. viii. 64.
 ἀντικτώμαι, i. 70.

INDEX VERBORUM.

- ἀντιλαβὴν*, vii. 65. fig. pro
 ansa reprehendendi, Pla-
 to Phæd.
ἀντιλαμβάνω, ii. S. 61. iv.
 14. vii. 70. 77.
ἀντιλίγω, iii. 41. viii. 45.
ἀντίλικτος, iv. 92.
ἀντίληψις, ii. 49.
ἀντιλογία, i. 31. ii. 87. iv.
 49.
ἀντιμάχομαι, iv. 68.
ἀντιμίμῃσις, vii. 67.
ἀντιναυπηῶ, vii. 36. 62.
ἀντίπαλος, i. 3. 91. iii. 11.
 38. iv. 10. 92. vi. 23. vii.
 13.
ἀντιπάλως, viii. 87.
ἀντιπαρακαλῶ, vi. 88. Xe-
 nophon.
ἀντιπαρακλιέομαι, vi. 13.
 Xenophon Pæd. iii.
ἀντιπαραλυτῶ, vi. 80.
ἀντιπαραπλιῶ, ii. 83.
ἀντιπαραρσευιάζομαι, i. 80.
ἀντιπαρασκευῆ, i. 141.
ἀντιπαρασχίζιν, vi. 21. D.
 Halic. 651, 29.
ἀντιπαραστάσω, vii. 37.
ἀντιπιάσχω, iii. 61. iv. 35.
 Dioscorides iii. 70. Ari-
 stot. Pol. ii.
ἀντιπαταγῶ, iii. 22. Plu-
 tarch.
ἀντιπέμπω, vi. 99.
ἀντιπέρας, ii. 66.
ἀντιπλήρω, vii. 22.
ἀντιπρεσβεύω, vi. 75.
ἀντιπρόσειμι, vi. 66.
ἀντίπρωρος, iv. 14. vii. 34.
 36. viii. 85.
ἀντιστρατήγος, vii. 86.
ἀντίσχω, i. 7. 65. iv. 68.
ἀντισχυρίζομαι, iii. 44.
ἀντισῶ, iii. 11.
ἀντίταξις, vii. 17.
ἀντιτάσσω, ii. 87. iii. 56.
 iv. 55.
ἀντιτέχνισμα, ii. 77.
ἀντιτέχνησις, vii. 70.
ἀντιτίθημι, ii. 85. iii. 56.
 Æschines Ctesiph. De-
 mosth. in Mid. Levitic.
 xiv.
ἀντιτιμωρῶ, iii. 82. D. Hal-
 lic. 501, 31.
ἀντιτολμῶ, ii. 89. vii. 21.
 Æschyli Schol. 291.
ἀντιφυλακῆ, ii. 84.
ἀντιχυροστονῶ, vi. 24.
ἀντοφείλω, ii. 40. Xenoph.
ἀνυδρίαν θέσους, iii. 88. Dio-
 dor. 18. b.
ἀνυποπτότερος, iii. 43.
- ἀνύτω*, ii. 75, 76.
ἀνω, i. 137. iv. 34. vii. 54.
ἀνωθεν, iii. 21. iv. 75.
ἀνωθῶ, viii. 93.
ἀνωμαλος, vii. 71.
ἀνωφελής, ii. 47. iv. 123.
ἀξία, vii. 77.
ἀξιόλογος, i. 14. v. 74.
ἀξιολογώτατος, i. 1. v. 74.
ἀξιόμαχος, viii. 38. 80.
ἄξιος, i. 42. ii. 54. iv. 40.
 vii. 21. 63. viii. 83.
ἀξιόχρεως, iv. 30. vi. 31. D.
 Halic. 569, 7. Sopho-
 elis Schol. 122. Xenoph.
 Gloss. Leuncl. 197. d.
ἄξιῶ, i. 42. 136. ii. 42. iii.
 37. iv. 3. 80. 122. vii. 5.
 35.
ἄξιωμα, i. 130. iv. 18. vii. 15.
ἄξιως, i. 86. ii. 58.
ἄξιως, ii. 88. iii. 82. D.
 Halic. 693, 40.
ἄξιώτατος, iv. 120.
ἄξιώτερος, iii. 63.
ἄξυγκροτήτης, iii. 95.
ἄξυμβαστος, iii. 46.
ἄξυμφερων, i. 32.
ἄξυνεσία, vi. 36.
ἄξυνετος, iv. 17. viii. 27.
ἄξυνώτατος, vi. 39.
ἄξυντακτον, vi. 72.
ἄοκνος, i. 70. Sophoc. Sch.
 34. 361.
ἄοκνότητος, i. 74.
ἄοπλος, iv. 9.
ἄοριστος, i. 139. Aretæus
 48. 19.
ἄπαγγέλλω, v. 37.
ἄπάγω, i. 28. ii. 59. 65.
ἄπαθῆς, i. 26. Diodor. 108. d.
ἄπαιδευσία, iii. 84.
ἄπαιρῶ, vii. 19. viii. 55. 103.
ἄπαιργῶ, ii. 61.
ἄπαλλαγή, iv. 61.
ἄπαλλάσσω, i. 95. 122. iii.
 63. 84. iv. 64. viii. 106.
ἄπαναλίσκω, vii. 11.
ἄπανίστημι, i. 2. 140.
ἄπαντῶ, iv. 77. 127.
ἄπαξιῶ, i. 5.
ἄπαραιτήτως, iii. 84.
ἄπαρακλήτος, ii. 98.
ἄπαράσσω, vii. 63.
ἄπαρίθμησις, v. 20.
ἄπαροῦμαι, vi. 56.
ἄπαροχή, iii. 58. vi. 20.
ἄπασις, ii. 13. iv. 68.
ἄπαση, i. 55. iv. 87.
ἄπατῶ, v. 46.
ἄπαυστος, ii. 49.
ἄπαυτομολῶ, vii. 76.
ἄπάσθημι, ii. 63.
- ἄπειδος*, vii. 78. Herod. i.
 110.
ἄπειδον, vii. 71.
ἄπειθίστερος, ii. 84.
ἄπεικός, i. 73.
ἄπειλή, iv. 126.
ἄπειλῶ, viii. 33.
ἄπειμι, ii. 46. viii. 87.
ἄπειπον, v. 43.
ἄπειργῶ, ii. 39. iv. 37. D.
 Halic. 62. 2.
ἄπειρος, i. 80. ii. 8.
ἄπειροκάκος, v. 105.
ἄπειρος, i. 141. ii. 4.
ἄπειρώτατος, viii. 61.
ἄπειροκός, vi. 55.
ἄπειρως, iv. 36.
ἄπειρίοστος, i. 41.
ἄπειρισκεπτος, iv. 108. D.
 Hal. 348, 47. Joseph.
 1163. Æschyli Schol. 19.
 86.
ἄπειρικεπτότερον, vi. 65.
ἄπειρχομαι, vi. 86.
ἄπειρῶ, i. 121. v. 48.
ἄπειρος, ii. 13.
ἄπέχω, ii. 102. v. 25. vi.
 97. viii. 92.
ἄπηλώτης, iii. 23.
ἄπιάλειν, v. 77.
ἄπιστία, i. 10. viii. 66.
ἄπιστος, iii. 113. viii. 66.
ἄπιστότατος, iv. 18.
ἄπιστῶ, i. 10. iii. 37. vii.
 28. viii. 83.
ἄπισχυρίζομαι, i. 140.
ἄπλοια, iv. 4.
ἄπλους, vii. 34.
ἄπλως, iii. 18.
ἄπλῶς, vii. 34.
ἄπό, i. 2. 133. iii. 57. iv.
 30. 118. vi. 101. vii. 87.
ἀπόβαθρον, iv. 12.
ἀποβαίνει, i. 39. 83. ii. 87.
 iii. 53. iv. 11.
ἀποβάλλω, i. 63. ii. 33.
ἀποβάσις, i. 108. ii. 33. iv.
 10.
ἀποβλέπω, iii. 58.
ἀποοργίζομαι, i. 39. ii. 98.
 v. 74.
ἀπόγονια, iii. 85.
ἀποδοίκνυμι, i. 6. 87. ii. 15.
 72. viii. 89.
ἀποδοίξις, i. 97. ii. 13. v.
 Herodot. i. 207.
ἀποδοίκομαι, ii. 13. iv. 38.
ἀποδοίχομαι, iii. 3. vi. 53.
ἀποδομητής, i. 70.
ἀποδοδράσκω, iv. 46. v. 65.
ἀποδοίωμι, i. 6. iii. 46. v.
 49, 50. viii. 106.
ἀποδοχῆ, iv. 71.

- ἀποδύω, i. 6. Plato de Leg.
 Plutarch. Aelian. V. H.
 ἀποζῶ, i. 2.
 ἀποθήκη, vi. 97.
 ἀποικία, i. 27. iv. 7.
 ἀποικίζω, i. 24.
 ἀποικοδομῶ, vii. 73.
 ἀποκαύρασις, ii. 49.
 ἀποκαυλίξω, ii. 76.
 ἀποκινδυνεύω, iii. 39. vii. 81.
 ἀπόκλεισις, iv. 85.
 ἀποκλείω, ii. 176. iv. 34. vi.
 34.
 ἀποκληρῶ, iv. 8. viii. 70.
 ἀπόκνησις, i. 99.
 ἀποκνῶ, iii. 30. iv. 11. vi.
 92.
 ἀποκολυμβῶ, iv. 25.
 ἀποκομιδῆ, i. 187.
 ἀπόκριμος, iv. 31.
 ἀποκρίνω, i. 3. iii. 61. iv. 72.
 vi. 88.
 ἀπόκροτος, vii. 27.
 ἀποκρούω, iv. 107. viii. 100.
 ἀποκρούπω, ii. 52.
 ἀποκτείνω, iii. 41. 68.
 ἀπολαμβάνω, i. 7. iv. 14.
 102. v. 8.
 ἀπόλαυσις, ii. 38.
 ἀπολαύω, ii. 53.
 ἀπολείπω, iii. 10. v. 4. vii.
 75.
 ἀπολοισθάνω, vii. 65.
 ἀπόλλυμι, ii. 4. 65. iv. 133.
 viii. 55.
 ἀπολογία, vi. 53.
 ἀπολογουμαι, i. 72. iii. 62.
 viii. 109.
 ἀπολοφύρομαι, ii. 46.
 ἀπολώ, i. 95. v. 75. vii. 56.
 viii. 87. D. Halie. Diodor.
 325, a.
 ἀπομάχομαι, i. 90. D. Halie.
 sæpe. Joseph. 110.
 561. Xenoph. 127. 375.
 609.
 ἀπημιμνήσκω, i. 137.
 ἀπημισθῶ, iii. 68.
 ἀπημονῶ, iii. 28.
 ἀπιόναι, i. 72. vii. 67. D.
 Halie. 359, 4.
 ἀπιονῶ, vii. 81. Joseph. 174.
 ἀπίωνος, ii. 36. Areteus, 95.
 27.
 ἀπιονώτερον, i. 11.
 ἀπίπειρα, vii. 21.
 ἀποπειρῶ, iv. 24. vii. 43.
 ἀποπέμπω, i. 102. iii. 4. iv. 63.
 ἀποπλήθω, vii. 68.
 ἀπορία, i. 11. iv. 10. 32. vi.
 68. vii. 48.
 ἀπρος, i. 9. 52. ii. 77. iv.
 34. 127.
 ἀπροῦντες ταῦτα, cum his
 difficultatibus premerentur.
 ἀπρόρηγνυμι, iv. 69.
 ἀπροῶ, i. 63. iii. 109. v. 40.
 vii. 48. 55.
 ἀπροώτατος, iv. 32.
 ἀπροῦπρος, i. 72. v. 110.
 ἀπροσαλεύω, i. 137.
 ἀπροσημαίνω, iv. 27.
 ἀποσμῶ, iv. 25.
 ἀποσπῶ, vii. 80.
 ἀποστρασις, iii. 5. iv. 122.
 v. 80. viii. 23.
 ἀποστατίον, viii. 2.
 ἀποσταυρῶ, iv. 69. vii. 80.
 ἀποστέλλω, iii. 89. v. Ulpian.
 ad Dem. 331, 1. v. Herodot.
 i. 21.
 ἀποστήρησις, viii. 70.
 ἀποστειρῶ, i. 69.
 ἀποστολή, viii. 9.
 ἀποστρέφω, vi. 18.
 ἀποστρεφῆ, iv. 76.
 ἀποτειχίζω, viii. 26.
 ἀποτειχισμα, vii. 43.
 ἀποτελῶ, iv. 69.
 ἀποτίθημι, i. 77.
 ἀποτρέπω, iii. 68. 89. iv. 24.
 viii. 108.
 ἀποτροπή, iii. 39. 45.
 ἀποφαινῶ, iv. 59.
 ἀποφίξω, iv. 97. v. 31.
 ἀποφράσσω, viii. 104.
 ἀποφυγῆ, viii. 106.
 ἀποφύρομαι, vi. 17. vii. 42.
 ἀποφρώνταις ἤδη τετιμωμέναις,
 satis pœnarum jam
 dedimus, i. 21. vii. 77.
 ἀποχολῶ, vii. 27.
 ἀποχρήσις, v. 73. viii. 76.
 ἀποχολῶ, ii. 79. vii. 73.
 ἀπραγμόνας, iv. 61.
 ἀπραγμοσύνη, ii. 63. vi. 18.
 ἀπραγμῶν, i. 70. ii. 40. vi. 18.
 ἀπρακτος, i. 24. iv. 61. vi. 52.
 ἀπρεπὶς, iii. 67. iv. 30.
 ἀπρεπείστατος, vii. 68.
 ἀπρόθυμος, iv. 86. viii. 32.
 ἀπροσδοκῆτος, ii. 5. ii. 91.
 ἀπροσδοκῆτως, vii. 21.
 ἀπροφάσιτος, vi. 83.
 ἀπροφάσιτος, i. 48. iii. 82.
 viii. 2.
 ἀπροφύλακτος, iv. 55.
 ἀπτομαι, i. 97. ii. 50. viii.
 15. 92.
 ἄπτω, iv. 133.
 ἀπυθιν, viii. 69.
 ἀπυθῶ, i. 37. ii. 39. iii. 39.
 v. 22. vi. 87.
 ἄσα, i. 68. iv. 8. viii. 100.
 ἀσάστους, vii. 61.
 ἀργύριον, ii. 7. iv. 26. 69.
 ἀργυρολόγος, ii. 69. iv. 56.
 ἀργυρολογῶ, ii. 69. viii. 3.
 ἀρίσκω, i. 129. ii. 68. iv.
 113.
 ἀρίστη, i. 2. ii. 35. 87. iv. 63.
 86. vii. 69. viii. 68.
 ἀριθμῶ, ii. 7. iii. 87. iv. 101.
 ἀριθμῶ, vi. 17.
 ἀριστρεός, ii. 100.
 ἀριστος, i. 2. iii. 38. v. 29.
 vi. 45. vii. 39.
 ἀριστον, iv. 90. viii. 95.
 ἀριστοποιῶ, viii. 108.
 ἀρκούντως, i. 22.
 ἀρκυρος, ii. 78.
 ἀρκῶ, ii. 47. vi. 84.
 ἄρμα, v. 50.
 ἀρμωστὴν διδόντες, præfectum
 a Lacedæm. viii. 5.
 ἀροῦμαι, vi. 60.
 ἀροῦμαι, ii. 98.
 ἀρρωστία, iii. 15. vii. 47.
 ἀρρωστότερος, viii. 73.
 ἀρσῆν, ii. 45.
 ἀρτάω, ii. 76.
 ἄρτι, vi. 91.
 ἄρτος, i. 138.
 ἀρτύω, v. 47.
 ἀρχαιολογῶ, vii. 69.
 ἀρχαίος, ii. 15.
 ἀρχαιοτρόπα ὑμῶν τὰ ἐπι-
 στηνέματα πρὸς αὐτοὺς ἐ-
 στιν, nimis antiqua, sim-
 plicia, i. 71.
 ἀρχή, i. 90. 128. ii. 97. iv.
 28. 128. vii. 16. viii. 64.
 ἀρχικίς, ii. 80.
 ἀρχομαι, ἐνέγραφε τὸν πό-
 λεμον, ἀρχάμενος ἐδῶς καθ-
 ισταμένου, ab eo bello
 moto, i. 1. ii. 12. 47. v.
 76.
 ἄρχω, ii. 63. iii. 37. iv. 61.
 64. vi. 12. 16. viii. 67.
 ἀρωγὰ, vi. 62.
 ἀσαφής, iii. 22. iv. 108.
 ἀσαφῶς, iv. 124.
 ἀσίβητα, vi. 27.
 ἀσίλητος, iii. 22.
 ἄσημος, vi. 8.
 ἀσθένεια, ii. 49. vii. 16. viii.
 45.
 ἀσθενείστατος, iii. 52.
 ἀσθενέστερον, vii. 66.
 ἀσθενής, i. 35. ii. 75. vi. 9.
 ἀσκέπτως, vi. 21.
 ἀσκησις, ii. 39. v. 67.
 ἄσμενος, iv. 28.
 ἀσπισ, iii. 22. iv. 93. vii.
 79.
 ἄσπιδος, i. 37. ii. 22. v. 32.
 ἀστάθμητος, iii. 59. iv. 62.

ἀστασιάστος, i. 2.
 ἀστέγιστος, viii. 87.
 ἀστικός, v. 20.
 ἀστός, vi. 15, 16.
 ἀστυγείτων, iv. 44.
 ἀσφάλεια, i. 17. ii. 11. iv. 68. viii. 1.
 ἀσφαλιστάτος, i. 39. ii. 11. vii. 86.
 ἀσφαλίστερος, ii. 27. iii. 14.
 ἀσφαλής, i. 6. 80. iii. 22. iv. 108. vi. 55. viii. 88.
 ἀσφαλῶς, ii. 63. iv. 107. viii. 89.
 ἀσχολία, i. 70. viii. 72.
 ἀτακτος, viii. 10.
 ἀτάκτως, v. 9.
 ἀταλαίπωρος, i. 20.
 ἀτασθαλία, vi. 59.
 ἀταφος, ii. 49.
 ἄτε, iv. 130. viii. 52.
 ἀτίχιστος, viii. 62.
 ἀτίκμαστος, iv. 63.
 ἀτίλης, v. 46. viii. 40.
 ἀτρέπτεστον, i. 22.
 ἄτιμος, iii. 58.
 ἀτιμώρητος, iii. 57.
 ἀτμητος, i. 82.
 ἀτολμία, iv. 120. v. 9.
 ἀτολμος, viii. 96.
 ἀτολμότερος, ii. 43. iv. 55.
 ἀτοπία, ii. 51.
 ἄτοπος, ii. 49. iii. 38.
 ἀτρακτος, iv. 40.
 ἀτραπός, iv. 36. 129.
 ἀτριβής, iv. 40.
 ἄττα, i. 113.
 ἀττικίζειν, viii. 87.
 ἀτυράνευτος, i. 18.
 ἀτυχῶ, ii. 62.
 αὐ, i. 10. 91. iii. 62. iv. 87. v. 43.
 αὐθαδέστερον, viii. 84.
 αὐθαίρετος, i. 78. 144.
 αὐθιγής, iii. 58.
 αὐθιμερον, ii. 12. vii. 39.
 αὐθις, iv. 63. v. 76. vii. 58.
 αὐλητής, v. 70.
 αὐλιζομαι, vi. 7.
 αὐξάνω, i. 89. vi. 40.
 αὐξήσις, i. 69.
 αὐτάγγελος, iii. 33.
 αὐταρχίαστας, ii. 36.
 αὐτάρκης, i. 37. ii. 41.
 αὐτεπάγγελτος, i. 33. iv. 120.
 αὐτερέτης, i. 10. vi. 91.
 αὐτήκοος, i. 33.
 αὐτίκα, i. 124. vi. 69.
 αὐτοβοί, viii. 72.
 αὐτοδεκαίτης, v. 20.
 αὐτόδικος, v. 18.
 αὐτόθεν, i. 141. ii. 69.

αὐτόθι, viii. 31.
 αὐτοκράτωρ, iv. 64. v. 45. vi. 26. viii. 67.
 αὐτόματον, vi. 91.
 αὐτομολία, vii. 13.
 αὐτόμολος, ii. 57.
 αὐτομολῶ, v. 14.
 αὐτονομία, iv. 87.
 αὐτόνομος, ii. 63. vii. 57.
 αὐτοπόλις, v. 79.
 αὐτός, i. 10. ii. 61. iv. 21.
 αὐτοσχιδιάζω, i. 138.
 αὐτοτελής, v. 18.
 αὐτουργός, i. 141.
 αὐτοφυής, i. 93.
 αὐχμημα, ii. 62. viii. 75.
 αὐχμῆσις, vi. 16.
 αὐχῶ, ii. 39.
 ἀφαιρῶ, iv. 134. vii. 5. viii. 46.
 ἀφάνεια, ii. 37.
 ἀφανίστατος, i. 23.
 ἀφανής, i. 68. ii. 34. v. 103. vii. 75. viii. 69.
 ἀφανίζω, iii. 83. iv. 80. vii. 8. viii. 38.
 ἀφειδής, iv. 26.
 ἀφειδῶ, ii. 44.
 ἀφρονος, vi. 90.
 ἀφθωνος, vii. 78.
 ἀφήνη, ii. 13. vii. 67. viii. 41.
 ἀφινουμαι, iv. 27. 85. vii. 86. viii. 82.
 ἀφίστημι, i. 15. 93. iii. 70. v. 82. viii. 2. 61.
 ἄφρων, iv. 104.
 ἀφρόπος, iv. 126.
 ἀφορητή, i. 90.
 ἀφορμῶ, vii. 85.
 ἀφρακτος, i. 6. 117.
 ἄφρος, v. 105.
 ἀφύλακτος, ii. 13.
 ἀχειρωτος, vi. 10.
 ἀχθῆδαν, ii. 36. iv. 40.
 ἄχθωμα, i. 95. v. 17. vi. 15.
 ἀχρεῖος, i. 74. ii. 40.
 ἀχρεσίαστας, i. 93.
 ἀχρηματία, i. 11.
 ἀχρηστος, vi. 16.
 ἄχρη, viii. 68.
 ἄψυστος, iv. 97.
 B.
 βάθος, v. 68.
 βακτηρία, viii. 84.
 βάλλανος, ii. 4.
 βάλλω, i. 63. ii. 75. iv. 33.
 βαρβαρικός, vii. 29.
 βαρβαρος, vii. 90.
 βαρβαρώτατος, viii. 98.
 βαρῦ, i. 77.
 βαρύνομαι, ii. 16. v. 7. viii. 1.
 βαρῦτης, vii. 62.

βασανίζομαι, vi. 53. vii. 86.
 βασίλειος, i. 13.
 βασιλεύς, ii. 100.
 βίβαιος, i. 2. 70. iii. 83. iv. 81. vi. 10. vii. 77. viii. 56.
 βίβαιοτάτος, i. 138. vi. 23.
 βίβαιοτέρος, i. 8. iii. 18. v. 108. vi. 60.
 βίβαιοτης, iv. 51. 132.
 βίβιωῶ, ii. 35. vi. 34.
 βιβυαίως, i. 2. ii. 7. iv. 114. vi. 28.
 βιβυαίωσις, iv. 87.
 βίβηλος, iv. 97.
 βίλος, vii. 67.
 βέλτιστος, iii. 56. iv. 59.
 βέλτιων, i. 102. ii. 94. vii. 17.
 βήξ, ii. 49.
 βία, i. 43. iv. 62. vi. 54.
 βιάζομαι, i. 2. iv. 20. vii. 38. viii. 53.
 βίαιος, i. 95. v. 73. viii. 66.
 βιαιότατος, iii. 36.
 βιαιότερος, ii. 33.
 βίος, ii. 57. viii. 24.
 βιοτεύω, i. 11. 130.
 βιώνω, ii. 53.
 βλάβη, ii. 65. viii. 72.
 βλάπτω, i. 68. 141. ii. 51. iv. 98. vi. 92. vii. 27.
 βλαστώνω, iii. 26.
 βλέτω, v. 98. vii. 71.
 βοή, i. 87. iii. 22. iv. 34. viii. 92.
 βοήθεια, iii. 24. v. 53. viii. 15.
 βοηῶ, iii. 55. iv. 72. vi. 10. viii. 40.
 βοῖκος, iv. 128.
 βοιωτάρχης, iv. 91.
 βολή, v. 65.
 βορίας, vi. 104.
 βορῆν, τὰ πρὸς, vi. 2.
 βοσπω, vii. 48.
 βοσπμία, v. 53.
 βουλείμα, iii. 36. viii. 36.
 βουλευτέον, i. 72.
 βουλευτήριον, ii. 15.
 βουλευτής, viii. 69.
 βουλεύω, iii. 44. iii. 44. iv. 15. v. 116. vii. 47.
 βουλή, i. 138. iii. 70. v. 38. vi. 9.
 βούλησις, ii. 35. iv. 108. vii. 57.
 βούλομαι, i. 90. ii. 3. 67. v. 7. vi. 50. vii. 48. viii. 56.
 βράγχος, ii. 49.
 βραδέως, i. 78.
 βραδύς, i. 84. iii. 38. vii. 43.
 βραδύτερος, iv. 34.
 βραδύτες, v. 75.
 βραχίως, iii. 61.

- βραχὺς, i. 14. 140. ii. 90.
 iii. 36. iv. 103. 126. vii.
 29. viii. 106.
 βραχύστατος, iii. 46. iv. 24.
 βραχύτερος, iv. 98. v. 53.
 βραχύτης, iii. 42.
 βροντή, vii. 79.
 βρόχος, ii. 76.
 βρώμα, iv. 26.
 βρώσις, ii. 70.
 βύζην, iv. 10.
 βαμὸς, iv. 93.
 Γ.
 γαλήνη, iv. 26.
 γαμικός, ii. 15. vi. 6.
 γαμῶ, i. 128. vi. 55.
 γάρ, i. 14. 56. viii. 96.
 γάρτοι, v. 66.
 γε, i. 11. iv. 78. viii. 97.
 γεγωνίσκα, vii. 76.
 γέλως, vi. 35.
 γενεά, i. 14.
 γενναίος, i. 136. iii. 83.
 γέρας, i. 50.
 γεραιότερος, vi. 18.
 γέουμαι, ii. 70.
 γέφυρα, iv. 103.
 γεωμῶρος, viii. 21.
 γῆ, i. 139. ii. 34. 71. 74. v.
 110. vii. 28. viii. 24. 40.
 γίγνομαι, i. 2. 96. 138. ii.
 47. 59. iii. 89. iv. 58. 94.
 vii. 48. 49. 64. viii. 51.
 66.
 γινώσκω, i. 86. ii. 6. 40.
 iv. 22.
 γλίχομαι, viii. 15.
 γλώσσα, ii. 68. iii. 112. vii.
 10.
 γνώμη, i. 91. 128. ii. 11. iii.
 25. 92. iv. 34. 65. vi. 50.
 72. vii. 8. viii. 87. 90.
 γνώμων, i. 137.
 γνώμη, i. 120. ii. 60. iv. 27.
 viii. 77.
 γούν, i. 2.
 γραμμα, iv. 50. v. 29.
 γραμματεύς, vii. 10.
 γραμματεύς, iv. 118.
 γραφή, i. 134.
 γραφῶ, i. 133. vii. 14.
 γυμνήτεια, vii. 37.
 γυμνικός, iii. 104.
 γυμνόν, ii. 49. v. 10.
 γυμνοπαΐδα, v. 82.
 γυναϊκίος, ii. 45.
 γυνή, ii. 29. iii. 104.
 γυνιώδης, viii. 104.
 Δ.
 δαίμονια, ii. 64.
 δαίμων, iv. 97.
 δάκρυα, vii. 75.
 δάκρυσμα, i. 121.
 δαπάνη, i. 83. ii. 77. viii. 46.
 δάπανος, v. 103.
 δαπανῶ, iv. 3. vi. 47. viii. 45.
 δασύ, iv. 29.
 δάδοικα, i. 49. ii. 11. iii. 77.
 iv. 27. vii. 75.
 δεῖ, vide δέω.
 δέλη, iii. 74.
 δέμα, ii. 102. vii. 80.
 δεινός, i. 120. ii. 42. iii. 40.
 66. iv. 59. 83. vi. 104.
 viii. 46.
 δεινότατος, ii. 51. iii. 53.
 δεινότερος, iii. 45. iv. 10.
 δεινότης, viii. 68.
 δεινῶ, viii. 74.
 δειπνοποιῶ, iv. 103.
 δεκά, vi. 50.
 δεκάτληθρον, vi. 102.
 δελεάζω, viii. 41.
 δένδρον, ii. 75.
 δεξιόν, v. 10.
 δίσμαι, i. 32. iii. 55. iv. 21.
 vii. 63.
 δέον, ii. 89. iv. 17. v. 66.
 δέος, i. 26. iii. 14. v. 50.
 δέρις, ii. 75.
 δεσπότης, vi. 80.
 δεύτερος, ii. 97. vi. 78.
 δέχομαι, i. 37. ii. 11. vi. 44.
 vii. 77.
 δεχόμενος, v. 32.
 δέω, ii. 77. iv. 55. viii. 82.
 δέω, ligo, i. 93.
 δῆ, i. 8. iv. 78. viii. 52.
 δῆλος, i. 140. iii. 64.
 δηλῶ, i. 3. 11. 134. ii. 35.
 vii. 38.
 δήλωσις, iv. 126.
 δημιουργός, iv. 21.
 δημιουργός, v. 47.
 δημοκρατία, ii. 65. viii. 90.
 δημοκρατούμαι, viii. 73.
 ἄνθρωπος, ii. 65. viii. 64. 70.
 δημοσίος, ii. 35. v. 67. vi. 31.
 δημοτικός, vi. 28.
 δῆπου, viii. 87.
 δῆρῶ, ii. 13. iii. 26.
 δία, i. 2. 138. ii. 4. 11. iv.
 115. vii. 47. viii. 31, 84.
 διαβαίνω, iii. 106. iv. 103.
 διαβάλλω, iii. 109. iv. 22.
 viii. 86.
 διάβασις, iii. 23. vii. 74.
 διαβατήρια, v. 54. 116.
 διαβατός, ii. 5.
 διαβιβάζω, iv. 8.
 διαβόλη, i. 127. vi. 29. 90.
 viii. 91.
 διαβόλος, vi. 15.
 διαβού, viii. 53.
 διαβροχος, vii. 12.
 διαγιγνομαι, v. 16.
 διαγιγνώσκω, i. 87. iii. 53.
 iv. 46.
 διαγνώμη, i. 87. iii. 67.
 διάγνωσις, i. 50.
 διάγω, iv. 78. vii. 71.
 διαγωνίζομαι, viii. 46.
 διαδήλωσις, iv. 68.
 διαδιδάσκω, vii. 85.
 διαδίδωμι, i. 76. iv. 38. viii.
 29.
 διαδικαίω, iv. 106.
 διαδοχή, ii. 36. vii. 27.
 διάδοχος, viii. 85.
 διαδύω, iv. 110.
 διάζωμα, i. 6.
 διαζώννυμι, i. 6.
 διαβέω, viii. 92.
 διαζορβῶ, v. 29.
 διαζωῶ, vi. 46. viii. 91.
 διαίρεσις, i. 84.
 διαίρω, ii. 75. v. 26. vii. 19.
 δαιτα, i. 6. 135. ii. 102. vi.
 15.
 δαιτήρια, i. 6.
 δαιτώ, ii. 14. vii. 77.
 δαίκεται, i. 75. viii. 38.
 διακλιεσμός, vii. 71.
 διακλιεύω, viii. 97.
 διακνήσις, iv. 126.
 δαίκενος, v. 71.
 διακρησκύομαι, iv. 37.
 διακρινόνειω, iv. 29. vi. 99.
 διακινῶ, v. 25.
 διακλίπτω, vii. 85.
 διακλήρω, viii. 30.
 διακομίζω, iii. 23.
 διάκονος, i. 153.
 διακόπτω, ii. 4.
 διακοσμος, iv. 93.
 διακοσμῶ, i. 20.
 διακρίνω, i. 49. 105. iii. 9.
 iv. 25.
 διακρισία, i. 86.
 διακωλύω, i. 133. ii. 17. viii.
 82.
 διακωχή, iii. 87.
 διαλανθάνω, ii. 68.
 διαλέγω, v. 59. vi. 57. viii.
 93.
 διαλέπω, v. 10.
 διαλλακτής, iv. 60.
 διαλλάσσω, iii. 10. vi. 47.
 διάλυσις, i. 137. iv. 19.
 διαλυτής, iii. 82.
 διαλύω, i. 140. iii. 83. v.
 113.
 διαμαρτάνω, vii. 44.
 διαμαρτία, iv. 89.
 διαμάχομαι, iii. 42. v. 41.
 διαμίλλησις, v. 99.
 διαμίλλω, i. 142. vi. 75.
 διαμέμφομαι, viii. 89.
 διαμῶ, iv. 26.

INDEX VERBORUM.

- διαναυμαχῶ, viii. 78.
 διανίστημι, iv. 128.
 διάνοια, i. 138. ii. 21. v. 9.
 vi. 21.
 διανοῶ, i. 1. v. 46. viii. 40.
 διαπειρῶ, vi. 91.
 διαπειραῖω, viii. 32.
 διαπέρθω, viii. 24.
 διαπλέω, iv. 25.
 διάπλους, iii. 93.
 διαπολίεμῆσις, vii. 42.
 διαπολεμῶ, vi. 37. vii. 14.
 διαπομπή, vi. 41.
 διαπόντιος, i. 141.
 διαπορεύω, v. 52.
 διαπρασσω, i. 87. 131. iii.
 72. iv. 28.
 διαπρεπής, ii. 34. vi. 16.
 διαρκής, i. 15.
 διαρπάζω, viii. 31.
 διαρροία, ii. 49.
 διασκινάζω, iv. 38.
 διασκοπῶ, vi. 59. vii. 48.
 διασπῶ, vii. 78.
 διασταυρῶ, vi. 97.
 διασώζομαι, iii. 39.
 διατάσσω, iv. 31. 130.
 διατεχίσσω, iii. 34.
 διατελῶ, vi. 89.
 διατίθημι, vi. 57.
 διατρέχω, ii. 7. iv. 79.
 διατροβή, iii. 38. v. 82.
 διατρέιβω, i. 125. vii. 43.
 διαφαίνω, i. 18. ii. 51.
 διαφρονέτωσις, ii. 60. viii. 68.
 διαφθῶ, i. 18. iii. 42. v. 102.
 vi. 54.
 διαφθίγω, ii. 60. iii. 22. vi.
 78.
 διάφθεις, iii. 23.
 διαφίημι, vii. 32.
 διαφορέα, i. 112. ii. 62. iii.
 10. iv. 83. vii. 57.
 διάφθορος, ii. 27. iii. 54. iv.
 79. viii. 75.
 διαφώρας, vi. 18. vii. 71.
 διαφθίστω, ii. 5. iii. 77. iv.
 40. vi. 18.
 διαφθορά, viii. 86.
 διάφραγμα, i. 133.
 διαφυγάνω, vii. 44.
 διαφυγή, viii. 11.
 διαχειρίσις, i. 97.
 διαχέομαι, ii. 75.
 διαχρῶμαι, iii. 36.
 διαψύχω, vii. 12.
 διηλώσσω, viii. 85.
 διδασκαλεῖον, vii. 29.
 διδάσκαλος, v. 30.
 διδάσκα, i. 76. ii. 93. v. 86.
 διδαχή, i. 120.
 διδωμι, i. 28. v. 10.
 διηγυῶ, iii. 70.
 δέκπλους, i. 49. vii. 36.
 διεξέρχομαι, iii. 45.
 διεορτάζω, viii. 9.
 διέρχομαι, i. 82. iv. 62. vii.
 43.
 δέιχω, viii. 95.
 διηγούμαι, vi. 54.
 δίνημι, v. 47.
 δικνούμαι, vii. 79.
 δίστημι, i. 18. iv. 61. vi. 77.
 δικάζω, i. 28.
 δικαίος, iv. 22. 106. v. 18. 98.
 δικαιοτέρον, iv. 118.
 δικαῖω, iv. 64. 122. vi. 89.
 δικαίωμα, i. 41. vi. 79. 80.
 δικαίως, iv. 62. 118.
 δικαίωσις, i. 141. v. 17. viii.
 66.
 δικαστής, i. 37. iv. 83.
 δίκη, i. 28. 78. v. 41. 49.
 δίδωσις, ii. 4. v. 47.
 διοικοδομῶ, viii. 90.
 διόλλυμι, viii. 26.
 διορύσσω, ii. 3.
 διότι, iii. 81. iv. 62.
 διπλάσιος, i. 10. 86. vii. 67.
 διπλάσιος, viii. 1.
 δίσ, ii. 51.
 διφθέρα, ii. 75.
 δίχμα, i. 64. iv. 61. viii. 46.
 δίψα, ii. 49.
 διωθῶ, ii. 84. iv. 108.
 διώκω, ii. 63. 91. iv. 33.
 διώξις, iii. 97. iv. 44.
 δόκησις, ii. 55. 84. iv. 126.
 δοκιμάζω, iii. 38. vi. 53.
 δοκός, ii. 76.
 δοκῶ, i. 29. 84. ii. 21. 102.
 iii. 36. iv. 15. viii. 90.
 δόξα, i. 32. ii. 42. iv. 12.
 126. vii. 66.
 δόξάζω, i. 120.
 δοράσιον, iv. 34.
 δορῶ, iv. 99.
 δοσις, i. 137.
 δουλεία, i. 8. ii. 72. v. 23.
 vi. 40.
 δουλεύω, i. 81. ii. 63. v. 92.
 δουλῶ, ii. 61. iv. 34. vi. 77.
 δούλωσις, iii. 10.
 δραστήριος, ii. 63. iv. 81.
 δραχμή, iii. 17.
 δραπανοειδής, vi. 4.
 δρόμος, iv. 31. 112. v. 3.
 δρώ, i. 6. 131. ii. 40. iii. 68.
 iv. 19. v. 66. vi. 16. 25.
 viii. 50.
 δύναμαι, i. 88. iv. 105. vi.
 36. 40. viii. 23.
 δύναμις, i. 2. iii. 93. iv. 108.
 vi. 92. vii. 77. viii. 2.
 δυναστεία, iii. 62.
 δυναστεύω, ii. 102.
 δυνατός, i. 13. ii. 15. iii. 86.
 iv. 65. v. 89. vii. 60. viii.
 40.
 δυνατώπατος, i. 14. ii. 2.
 δύο, iv. 87. viii. 63.
 δυνασασχετῶ, vii. 71.
 δύσβατος, iv. 129.
 δυσέμβατον, iv. 10.
 δύσβατος, vi. 13.
 δυσσβολώπατος, iii. 101.
 δύσις, ii. 96.
 δύσκληια, iii. 58.
 δύσνους, ii. 60.
 δύσσοδος, i. 107.
 δυσπρόσβατος, iv. 129.
 δυσπρόσοδος, v. 65.
 δυστυχία, vi. 55. vii. 86.
 δυστυχῶ, v. 46. vi. 16.
 δυσχερής, iv. 85.
 δυσώδης, ii. 49.
 δωρεά, iii. 51.
 δῶρον, ii. 101.
 E.
 εἶαν, iv. 23.
 εἶαυτὸν, iv. 68. vii. 36.
 ἐγγηγάσκω, vi. 18.
 ἐγγίγνομαι, ii. 49. viii. 9.
 ἐγγυς, ii. 44. 71. vii. 69.
 ἐγγύτατος, i. 20. iii. 62.
 iv. 67. viii. 96.
 ἐγγύτερος, ii. 21.
 ἐγγώνιος, i. 93.
 ἐγίρω, i. 121.
 ἐγκαθίστημι, iv. 2.
 ἐγκαλλώπισμα, ii. 62.
 ἐγκάρσιος, vi. 99.
 ἐγκαρσίως, ii. 76.
 ἐγκαρτερῶ, ii. 61.
 ἐγκαταλαμβάνω, iv. 19.
 ἐγκαταλέγω, i. 93.
 ἐγκαταλείπω, ii. 80. 102.
 ἐγκατάληψις, v. 73.
 ἐγκατασκήπτω, ii. 47.
 ἐγκειμαι, ii. 59. iv. 22. v.
 73.
 ἐγκλημα, i. 34. 78. iv. 23. 86.
 ἐγκραζῶ, viii. 84.
 ἐγκρατίσσορος, i. 118.
 ἐγκρατῶσις, vi. 92.
 ἐγχειρίδια, iii. 70.
 ἐγχειρίζω, v. 118.
 ἐγχειρῶ, i. 84. iv. 47.
 ἐχρησίζω, iii. 27.
 ἐγῶ, vi. 89.
 ἐδάφη, i. 10.
 ἐδώκιμος, vii. 78.
 ἐθάς, ii. 44.
 ἐθειλοντηδόν, viii. 98.
 ἐθειλοντής, iii. 20.
 ἐθειλοντι, viii. 2.
 ἐθειλοσπρόξενος, iii. 70.
 ἐθνος, i. 24.

- εί*, i. 9. ii. 5. 12. iv. 62.
 131. vii. 20. viii. 55.
ἔδον, iii. 113. iv. 67. vi.
 33. viii. 87.
ἔδος, ii. 50. vii. 56. 90.
εἰκάζω, i. 10. iii. 20. iv.
 126. vi. 60. viii. 46.
εἰκαστής, i. 138.
εἰκός, iv. 8. v. 88. vi. 2. vii.
 17, 72.
εἰκοστός, vi. 54. vii. 28.
εἰκότως, i. 37. iv. 73.
εἶμι, vado, iii. 64. iv. 72.
 100. v. 30.
εἶμι, sum, i. 132. ii. 7. 77.
 v. 40. vi. 65. viii. 14.
εἶπεν, iii. 38. iv. 118. vi.
 82. vii. 5.
εἶργω, i. 62. 95. iv. 9. 63.
εἶρηκα, i. 140. ii. 54. iv. 28.
 vii. 10. 18.
εἶρήνη, i. 124. iv. 20. 61.
εἶρηναῖος, i. 29.
εἶρηκτῆ, i. 131.
εἶς, iv. 92. viii. 86.
εἴς, iv. 108.
εἰσέρχομαι, ii. 54. iii. 25.
εἰσηγητόν, vi. 90.
εἴωθα, ii. 45. iv. 108. viii. 68.
εἶ, i. 2. 143. ii. 34. iii. 68.
 iv. 42. 67. vi. 38.
εἰκᾶς, i. 80.
εἰκασταχόθεν, vii. 20.
εἰκασταχόσε, iv. 54. viii. 5.
εἰκαστος, ii. 87. iv. 25. v. 4.
 vii. 64. viii. 1.
εἰκάτερος, iv. 14. v. 25.
εἰκατέρωθεν, iii. 6. vii. 78.
εἰκατόν, ii. 56.
εἰκαταίω, vii. 14.
εἰκβιβάζω, v. 98.
εἰκβοηθία, iii. 18.
εἰκβοῶ, i. 105.
εἰκβολῆ, i. 97. ii. 102.
εἰκόεια, i. 99.
εἰκδιαιτώμαι, i. 132.
εἰκδιόσκα, vi. 80.
εἰκδιθράσκω, vi. 7.
εἰκδιώκω, i. 24.
εἰκδρομῆ, iv. 127.
εἰκδρομος, iv. 125.
εἰκείνος, iii. 88. iv. 124. viii.
 82.
εἰκχειρία, iv. 117. v. 32.
εἰκκλησία, ii. 22. v. 46.
εἰκκλησιάζω, viii. 77, 93.
εἰκκολάπτω, i. 132.
εἰκκομίζομαι, ii. 78.
εἰκρομαννυμι, vii. 75.
εἰκκρίνω, vi. 31.
εἰκκρούω, iv. 128.
εἰκλέγω, iv. 59.
εἰκλείπω, ii. 29. iv. 114.
- ἔκλιπες*, i. 97. iv. 52.
ἔκλογίζω, i. 80. ii. 40. iv. 10.
ἔκλικῶ, i. 3. 21.
ἔκούσιος, vii. 8.
ἔκουσίως, iv. 19.
ἔκπέμπω, i. 95. iv. 49. 108.
ἔκπεμφίς, iv. 85.
ἔκπίπτω, i. 2. 123. viii. 81.
ἔκπλέω, vi. 23. viii. 102.
ἔκπλήσσω, iv. 125.
ἔκπληκτικός, viii. 92.
ἔκπληξίς, ii. 94. iv. 34. vii.
 42.
ἔκπλήσσω, ii. 38. vi. 11. vii.
 63.
ἔκπλους, iii. 4. vii. 50.
ἔκπνέω, vi. 104.
ἔκποδῶν, i. 40.
ἔκπολιονκῶ, i. 134.
ἔκπονῶ, iii. 38.
ἔκπορίζομαι, i. 82. vi. 83.
ἔκπρεπέστερον, iii. 55.
ἔκπυστος, iii. 30.
ἔκπαμα, vi. 32.
ἔκτειρίζω, iv. 4.
ἔκτίνω, v. 49.
ἔκτος, viii. 33.
ἔκτός, ii. 7. iv. 25.
ἔκτροπῆ, v. 65.
ἔκτρουχῶ, iii. 93. vii. 48.
ἔκφείρω, iii. 84.
ἔκφοβῶ, vi. 11.
ἔκφορᾶ, ii. 34.
ἔκφροντίζω, iii. 45.
ἔκχρηματίζομαι, viii. 87.
ἔκων, i. 96. ii. 89.
ἔλαια, vi. 99.
ἔλασις, i. 139.
ἔλασσον, i. 125. ii. 22. 65.
 iv. 67. vii. 4. viii. 87.
ἔλασσῶ, i. 77. ii. 62. iv. 59.
ἔλαύνω, i. 126. viii. 118.
ἔλαχιστος, ii. 18. 77. iv.
 74. vii. 68.
ἔλεγειον, i. 132.
ἔλεγχος, i. 135. iii. 53.
ἔλέγχω, i. 131. vi. 86.
ἔλευθερία, iv. 86. vii. 86.
 viii. 64.
ἔλεύθερος, ii. 43.
ἔλευθερώω, iii. 51. iv. 80.
 118.
ἔλευθέρως, ii. 65.
ἔλευθέρωςις, ii. 72.
ἔλευθερώματος, vii. 69.
ἔλκος, ii. 49.
ἔλκωσις, ii. 49.
ἔλλειπω, i. 120. vi. 69.
ἔλληνίζομαι, ii. 68.
ἔλλιπής, iv. 55. vi. 69. vii. 8.
ἔλπίζω, i. 1. ii. 11. iii. 9. v.
 111. vi. 78.
ἔλπῖς, i. 69. 138. ii. 42.
- iii. 14. iv. 62. v. 83. vii.
 25. 77. viii. 48. 81.
ἐμβάλλω, iv. 14. vii. 34.
ἐμβιβάζω, i. 53.
ἐμβολῆ, ii. 76. vii. 36.
ἐμβολον, vii. 36.
ἐμβῶν, iv. 34, 112.
ἐμμένω, ii. 2. 23. iv. 19. vi. 86.
ἐμός, vi. 78. vii. 86.
ἐμπαλάσσομαι, vii. 84.
ἐμπαροσχίζω, vi. 12. vii. 56.
ἐμπειρία, ii. 85. iv. 10. v.
 7. vi. 18.
ἔμπειρος, i. 80. ii. 4.
ἐμπειρότατος, i. 81.
ἐμπειρότερος, i. 18. ii. 77.
ἐμπύμπρημι, i. 8. vi. 75.
ἐμπύπτω, ii. 49. 76. iv. 28.
 vi. 24.
ἐμπλήκτως, iii. 82.
ἐμπνους, i. 134.
ἐμπόδων, i. 53. ii. 45.
ἐμποῶ, i. 2. iii. 38. iv. 81.
ἐμπολιτεύω, iv. 106.
ἐμπορία, i. 2.
ἐμπορίαν, iv. 103.
ἐμφανής, ii. 21. iv. 86.
ἐμφρων, i. 84.
ἐμφυχος, vii. 29.
ἐν, ii. 97. vii. 14.
ἐν, i. 39. ii. 35. v. 52. vi.
 67. viii. 61. 90.
ἐναγής, i. 126.
ἐνάγω, ii. 21. iv. 24.
ἐναγωνίζομαι, ii. 74.
ἐναλλάσσω, i. 120.
ἐναντίος, i. 29. iii. 55. viii. 90.
ἐναντιῶ, i. 137. ii. 40. iv. 21.
ἐναντίωμα, iv. 69.
ἐναντιώσις, viii. 50.
ἐναντιώτατος, iii. 42.
ἐναποδήσκα, iii. 104.
ἐναποκλώ, iv. 34.
ἐναπαῖος, ii. 49.
ἐναυλίζομαι, iv. 54.
ἐνδεΐστος, iv. 65.
ἐνδεΐστερος, ii. 35.
ἐνδεής, i. 77. ii. 87. v. 9.
ἐνδεΐα, vii. 82.
ἐνδεικνυμι, iv. 126.
ἐνδεκαταῖος, ii. 97.
ἐνδέχομαι, i. 124. iii. 87. iv.
 18. vii. 49.
ἐνδηλος, ii. 64. iv. 41. vi. 36.
ἐνδηλότατος, i. 139.
ἐνδημος, v. 47.
ἐνδηότατος, i. 70.
ἐνδιατρέβω, ii. 18. vii. 81.
ἐνδίδωμι, iii. 37. iv. 89. vii.
 48. 66. viii. 54.
ἐνδοθεν, viii. 71.
ἐνδοιάζω, i. 122. vi. 91.
ἐνδομιστώ, vi. 10.

INDEX VERBORUM.

- ἔνδον, iv. 104.
 ἐνδύω, i. 130.
 ἐνέδρα, iii. 90. v. 56.
 ἐνεδρεύω, iv. 67.
 ἐνείδον, i. 95. vii. 58.
 ἐνείλλω, i. 76.
 ἔνειμι, ii. 20. iv. 97. viii. 66.
 ἔνεκα, ii. 101. viii. 87.
 ἐνεργός, iii. 17.
 ἐνευδαίμωνά, ii. 54.
 ἐνθάδε, vii. 62.
 ἔνθεν, vii. 81.
 ἐνθένδε, ii. 1.
 ἐνθύμησις, i. 132.
 ἐνθυμία, v. 16.
 ἐνθύμιος, vii. 50.
 ἐνθυμούμαι, i. 120. iii. 40.
 viii. 68.
 ἐνιαύσιος, iv. 117.
 ἐνιαυτός, i. 93. iv. 118.
 ἐνίημι, iv. 115.
 ἐνίστημι, viii. 69.
 ἔννέα, v. 26.
 ἔννομος, iv. 60.
 ἐνοικοδομῶ, iii. 85.
 ἔνορκος, ii. 72.
 ἐνορῶ, iii. 30.
 ἐνοσπονδός, i. 35. iii. 10.
 ἐνοστρατοπεδεύω, ii. 20.
 ἐντελής, viii. 78.
 ἐντέμνω, v. 11.
 ἐντί, v. 77.
 ἐντόνος, v. 70.
 ἐντός, ii. 9. iv. 28.
 ἐντυγχάναν, iv. 40.
 ἐνωμοτία, v. 68.
 ἔξ, iv. 63. 108. vi. 34.
 ἔξάγγελος, viii. 51.
 ἔξάγγελτος, viii. 14.
 ἔξάγομαι, i. 93.
 ἔξαιρετος, ii. 24. iii. 68.
 ἔξαιρῶ, iii. 113.
 ἔξαιρῶ, vii. 24.
 ἔξαλείφω, iii. 20. 57.
 ἔξαλλάττω, v. 77.
 ἔξανάγομαι, ii. 25.
 ἔξαναχωρῶ, iv. 28.
 ἔξανθῶ, ii. 49.
 ἔξανίστημι, vii. 49. 77.
 ἔξασπλλάσσω, iv. 28.
 ἔξασπατῶ, ii. 4.
 ἔξασπιναίως, iv. 25.
 ἔξασργῶν, viii. 81.
 ἔξαστυόμαι, i. 14. 80. vi.
 17. 37.
 ἔξαστῶμαι, vi. 96.
 ἔξιμι, iv. 65. viii. 67.
 ἔξιργῶ, i. 118. ii. 13.
 ἔξιλέγχω, iii. 64.
 ἔξιργάζομαι, i. 142. iv. 4.
 vi. 101.
 ἔξιρχομαι, iv. 81. vii. 11.
 ἔξιτάζω, vi. 27. viii. 35.
 ἔξιστασις, iv. 74.
 ἔξισυρίσκω, iv. 118.
 ἔξηγούμαι, i. 138. iii. 93.
 ἔξῆς, ii. 1.
 ἔξικνούμαι, i. 70.
 ἔξίσταμαι, ii. 61. iv. 28.
 ἔξισῶ, vi. 87.
 ἔξισδος, ii. 10. v. 14.
 ἔξισρκῶ, v. 47.
 ἔξισρημῶ, vii. 14.
 ἔξισουσία, iii. 45.
 ἔξισυβρίζω, i. 84. iii. 39.
 ἔξισω, i. 10. ii. 18. vii. 69.
 ἔξισωθιν, ii. 49.
 ἔξισωθῶ, ii. 90. v. 72.
 ἔξισκα, i. 38. 82. iv. 61.
 ἔισορτή, i. 70. v. 50.
 ἔισπαγγίλλω, v. 49. viii. 10.
 ἔισπᾶγω, iv. 64.
 ἔισπαγωγῆ, iii. 82. vii. 4.
 ἔισπαγωγός, iv. 88. vi. 8.
 ἔισπαινέτης, ii. 41.
 ἔισπαινος, i. 84. ii. 44. iv. 120.
 ἔισπαινῶ, ii. 25. iv. 65.
 ἔισπαίρω, iii. 45. iv. 18. viii. 2.
 ἔισπαίτιος, v. 65.
 ἔισπαιτιῶ, viii. 9.
 ἔισπακολουθῶ, iv. 128.
 ἔισπακοῦ, i. 82.
 ἔισπακτός, vi. 20.
 ἔισπαληθῆς, iv. 85. viii. 52.
 ἔισπαλξίς, iv. 69. vii. 28.
 ἔισπαμῖνω, vi. 6.
 ἔισπαμφοτερίζω, viii. 85.
 ἔισπαναβιβάζω, iii. 32.
 ἔισπανάγω, vii. 3.
 ἔισπαναιρῶ, viii. 84.
 ἔισπανάσεις, iv. 126.
 ἔισπανάστασις, viii. 21.
 ἔισπαναχωρῶ, iv. 44.
 ἔισπανειπεῖν, vi. 60.
 ἔισπανίστημι, iii. 39. v. 23.
 ἔισπανισῶ, viii. 57.
 ἔισπανορθῶ, vii. 77.
 ἔισπάντης, vii. 79.
 ἔισπάρτος, ii. 17. viii. 97.
 ἔισπαυλίξω, iv. 134.
 ἔισπαυρεσις, ii. 53.
 ἔισπαχθῆς, vi. 54.
 ἔισπει, i. 5. iv. 67. vi. 51.
 ἔισπείγομαι, i. 93. iii. 2. iv.
 105. viii. 81.
 ἔισπειμι, iv. 38. v. 10. vii. 27.
 ἔισπειπῆν, i. 67.
 ἔισπισαγωγῆ, viii. 92.
 ἔισπισίρχομαι, ii. 38.
 ἔισπισπλῆν, vi. 2.
 ἔισπειτα, i. 10. vii. 61.
 ἔισπικβαίνω, viii. 105.
 ἔισπικροθῶ, vii. 53.
 ἔισπεινα, vii. 58. viii. 104.
 ἔισπικρομή, iv. 25.
 ἔισπικρῶ, iv. 34.
 ἔισπικπλοος, viii. 20.
 ἔισπιλπίζω, viii. 1.
 ἔισπιζάγω, v. 71. vii. 51.
 ἔισπιζαγωγῆ, viii. 105.
 ἔισπίξιμι, i. 84. ii. 22.
 ἔισπιζίρχομαι, i. 22. iii. 67.
 v. 100.
 ἔισπιζίστασις, vi. 42.
 ἔισπίρχομαι, i. 97. vii. 64.
 ἔισπρωτῶ, i. 118. iii. 92. viii.
 29.
 ἔισπρωτῆσις, iv. 38.
 ἔισπρωβαίνω, iv. 14.
 ἔισπυλνυάζομαι, vii. 36.
 ἔισπυλνυτῆν ὄντα, advena, i. 9.
 ἔισπῆν, v. 47.
 ἔισπήρεια, i. 26.
 ἔισπῆ, i. 3. 141. ii. 2. 11. iii.
 68. iv. 54. v. 103. vi. 45.
 vii. 86. viii. 104.
 ἔισπιβάλλω, ii. 76. iv. 25.
 ἔισπιβάτης, vii. 62. 70.
 ἔισπιβιῶναι, iii. 51.
 ἔισπιβλάπτω, viii. 109.
 ἔισπιβροθῶ, iii. 69. viii. 38.
 ἔισπιβόημα, v. 65.
 ἔισπιβόητος, vi. 16.
 ἔισπιβολῆ, ii. 49. iii. 20. vii.
 62.
 ἔισπιβούλημα, iii. 45. iv. 68.
 ἔισπιβουλεύω, i. 82. iv. 64. vi.
 60.
 ἔισπιβουλή, vii. 65. viii. 24.
 ἔισπιβῶ, iii. 59. vi. 16.
 ἔισπιγίγνομαι, i. 71. 126. iii.
 30. iv. 3. viii. 96.
 ἔισπιγιγνώσκω, ii. 65.
 ἔισπιγραφῆ, ii. 43.
 ἔισπιγράφω, i. 31. v. 4.
 ἔισπιδεῖν, iv. 132. vii. 61.
 ἔισπιδίξις, iii. 16.
 ἔισπιδημιουργός, i. 56.
 ἔισπιδιβαίνω, vi. 101.
 ἔισπιδιδῶμι, vi. 72. viii. 24. 83.
 ἔισπιδόχη, vi. 17.
 ἔισπιδρομή, iv. 34. 56.
 ἔισπικεῖα, iii. 48. v. 85.
 ἔισπικῆς, iv. 19. viii. 93.
 ἔισπιζήμιος, i. 32.
 ἔισπίμη, vi. 31.
 ἔισπιβαλάσσια, iii. 91.
 ἔισπιβαλάσσιον, iv. 102.
 ἔισπιθειάζω, viii. 53.
 ἔισπιθειασμός, vii. 75.
 ἔισπιθειραπέυω, viii. 47. 84.
 ἔισπιθυμία, iv. 81. vi. 15.
 ἔισπιθυμῶ, i. 80. vi. 15.
 ἔισπικαιρός, vi. 34.
 ἔισπικαιρότατος, i. 68.
 ἔισπικαλῶ, i. 139. iv. 133.
 ἔισπικαταγω, iii. 49.
 ἔισπικαταδαρθάνω, iv. 135.
 ἔισπικαταψεύδομαι, viii. 74.

- ἰπικάτιμι, ii. 49.
 ἰπίκειμαι, iv. 44. vii. 71.
 ἰπικέλευσις, iv. 95.
 ἰπικελεύω, iv. 28.
 ἰπικηρυκέω, iii. 101. iv. 27.
 viii. 44.
 ἰπικλήσις, vii. 68.
 ἰπικλήσις, vi. 61.
 ἰπικλινής, vi. 96.
 ἰπικλύσις, iii. 89.
 ἰπικλῶ, iii. 59. iv. 37.
 ἰπικομπᾶ, iv. 126. viii. 81.
 ἰπικρατῶ, iv. 19. vii. 63.
 ἰπικρομάννυμι, i. 40.
 ἰπικτώμαι, iv. 61.
 ἰπικυρῶ, iii. 71. v. 45.
 ἰπικωλύω, vi. 17.
 ἰπιλαμβάνω, iv. 27. 96.
 ἰπιλέγω, vi. 28.
 ἰπιλείπτω, iii. 20.
 ἰπίλειψις, ii. 58.
 ἰπιμαχία, v. 48.
 ἰπιμαρτυρία, ii. 74.
 ἰπιμαρτυρῶ, vi. 29.
 ἰπιμαχος, iv. 31.
 ἰπιμαχώτατος, iv. 4.
 ἰπιμέλεια, iii. 46. vi. 41.
 ἰπιμελής, i. 5. v. 66.
 ἰπιμελούμαι, vi. 41. viii. 68.
 ἰπιμεταπέμπομαι, vi. 21.
 ἰπιμίγνυμι, ii. 1. iv. 118.
 ἰπιμίξια, v. 35.
 ἰπιμονή, ii. 18.
 ἰπίνοια, iv. 92.
 ἰπινοῶ, i. 70.
 ἰπίπαν, v. 68.
 ἰπιπάρειμι, v. 10.
 ἰπιπίπτω, i. 117. iii. 86.
 ἰπιπλά, iii. 68.
 ἰπιπλεῖστον, i. 4. ii. 35. iv.
 14.
 ἰπίπλευσις, vii. 36.
 ἰπίπλους, ii. 17. viii. 86.
 ἰπιπολής, vi. 96.
 ἰπιπολὺ, i. 12. iv. 12. vi. 46.
 ἰπίπονος, i. 70. iii. 58.
 ἰπιπόνως, i. 22.
 ἰπιρρώννυμι, viii. 89.
 ἰπίσημος, ii. 13.
 ἰπισημότατος, ii. 43.
 ἰπισιτίζομαι, viii. 95.
 ἰπισκεπτίον, vi. 34.
 ἰπισκήπτω, ii. 73.
 ἰπισκοπεῖν, iii. 44. v. 3.
 ἰπισποδῆ, v. 32.
 ἰπίσταμαι, iv. 10. vi. 72.
 viii. 48.
 ἰπιστίλλω, vii. 14.
 ἰπιστήμη, vi. 72. vii. 62.
 ἰπιστήμων, i. 142.
 ἰπιστολή, i. 132.
 ἰπιστρατεύω, iv. 92.
 ἰπιστροφή, iii. 72.
 ἰπισχῆσις, ii. 18.
 ἰπίσχω, i. 90. v. 46. vii. 50.
 ἰπίσσω, i. 140.
 ἰπιτιλῆς, i. 141.
 ἰπιτιλῶ, i. 70.
 ἰπιτίρω, iii. 104.
 ἰπιτέχνησις, i. 71.
 ἰπιτήθειος, i. 58. ii. 20. v. 64.
 vii. 74. viii. 63.
 ἰπιτηγνώστους, iv. 54.
 ἰπιτησιῶς, i. 19. v. 82.
 ἰπίτηδες, iii. 112.
 ἰπιτήθειμα, i. 138. vi. 15.
 ἰπιτήθεισις, ii. 36. vii. 86.
 ἰπιτήθειῶ, i. 37.
 ἰπιτίσημι, ii. 24. vi. 11. 61.
 ἰπιτίμησις, iv. 48.
 ἰπιτίμος, v. 34.
 ἰπιτιμῶ, iv. 28. vii. 48.
 ἰπιταυτοῦ, vi. 104.
 ἰπιτολή, ii. 11.
 ἰπιτοπολὺ, i. 12.
 ἰπιτρέπω, i. 126. iv. 54. v.
 31. 99.
 ἰπιτροπή, v. 31.
 ἰπιτυγχανῶ, iii. 3.
 ἰπιφανείστατος, i. 21. v. 105.
 ἰπιφανής, ii. 43. vii. 3.
 ἰπιφανῶς, i. 91.
 ἰπιφίρω, iv. 67. vii. 18. viii.
 83.
 ἰπιφήμισμα, vii. 75.
 ἰπιφθονος, ii. 64. vii. 77.
 ἰπιφθῶνος, i. 75.
 ἰπιφλέγω, ii. 77.
 ἰπιφοιτῶ, i. 81.
 ἰπιφορᾶ, vi. 31.
 ἰπιφορος, iii. 74.
 ἰπιχειρήμα, vii. 47.
 ἰπιχειρήσις, i. 70. ii. 11. iv.
 130.
 ἰπιχειρητής, viii. 96.
 ἰπιχειρῶ, iii. 12. iv. 55. vi.
 31. 68.
 ἰπιχθόνιος, iii. 104.
 ἰπιχρῶμαι, i. 68.
 ἰπιχρῶριον, iv. 17. viii. 30.
 ἰπιψηφίζω, vi. 14.
 ἰποικος, v. 5.
 ἰποκίλλω, iv. 26. viii. 102.
 ἰπομα, ii. 87. iii. 65.
 ἰπονομάζω, ii. 29.
 ἰπος, i. 3.
 ἰποτρῶν, i. 84. vi. 69.
 ἰποψις, vii. 71.
 ἰπτᾶ, vii. 34. viii. 10.
 ἰπωνυμία, i. 3. ii. 102.
 ἰπωτίδες, vii. 62.
 ἔρανος, ii. 43.
 ἔρασις, vi. 54.
 ἔραζομαι, i. 3. iii. 52. iv. 8.
 ἔραλλια, vi. 44.
 ἔρασια, iv. 105. vi. 27.
 ἔργον, i. 23. ii. 2. iii. 112.
 iv. 67. vii. 63.
 ἔρημία, vi. 102. viii. 71.
 ἔρημος, iv. 3. 27. viii. 96.
 ἔρημῶ, ii. 44.
 ἔροις, ii. 54. vi. 34.
 ἔρομα, vii. 25.
 ἔρονηνῶς, ii. 60.
 ἔροις, i. 6.
 ἔροσθήμα, ii. 49.
 ἔρομα, vi. 66. viii. 40.
 ἔρουμος, v. 65.
 ἔρομαι, i. 31. iii. 49. iv.
 92. viii. 72.
 ἔρος, ii. 86. vi. 24.
 ἔρωτημα, iii. 60. vii. 44.
 ἔρωτικός, vi. 59.
 ἔρωτικός, vi. 54.
 ἔρωτῶ, iii. 61. iv. 40. vii. 44.
 ἔς, i. 14. ii. 15. iv. 13. 63.
 vi. 11. vii. 86. viii. 3. 6.
 ἔσαγω, iv. 26.
 ἔσακοντίζω, vii. 78.
 ἔσακούω, i. 126.
 ἔσβαίνω, i. 93.
 ἔσβάλλω, ii. 48. iii. 96. vii.
 82.
 ἔσβασις, vii. 30.
 ἔσβατος, ii. 41.
 ἔσβολή, ii. 13.
 ἔσδρομή, ii. 25.
 ἔσέχομαι, iv. 98.
 ἔσήγησις, v. 30.
 ἔσηγητής, viii. 48.
 ἔσηγοῦμαι, vi. 99.
 ἔσθημα, iii. 58.
 ἔσθης, i. 6.
 ἔσθιμι, iv. 48. vi. 31.
 ἔσκειμαι, vi. 32.
 ἔσκομῆ, vii. 24.
 ἔσκομίζομαι, vi. 22.
 ἔσνῶ, iv. 26.
 ἔσπῆμω, iv. 16.
 ἔσπίπτω, i. 131. iv. 25.
 ἔσπλω, iv. 75. vii. 23.
 ἔσπλους, iv. 8. vii. 24.
 ἔσπραξις, v. 53.
 ἔσπίσημι, iv. 100.
 ἔσχατος, ii. 96.
 ἔσταιρικος, iii. 82.
 ἔστρος, iv. 28. vii. 24. 64.
 ἔστι, viii. 2. 45.
 ἔτοιμάζω, i. 58. iv. 77.
 ἔτοιμος, i. 20. ii. 3. iv. 123.
 ἔτοιμότερος, iv. 61.
 ἔτος, v. 25.
 ἔτῶ, iii. 40. viii. 82.
 ἔτασθατωατος, iv. 30.

INDEX VERBORUM.

- εὐαποτωχιστος, vi. 75.
 εὐβουλία, i. 78. iii. 42.
 εὐβουλος, i. 84.
 εὐδαιμονία, ii. 97.
 εὐδαιμονίζω, viii. 24.
 εὐδαιμων, i. 6. ii. 43.
 εὐδοκμῶ, ii. 37.
 εὐδοξότατος, i. 84.
 εὐελπεις, i. 70. iv. 10.
 εὐεπίτετος, vi. 34.
 εὐεργεσία, i. 41. iv. 11.
 εὐεφρόντατος, vi. 66.
 εὐζανος, ii. 97.
 εὐήθεια, iii. 45.
 εὐήθεις, iii. 83.
 εὐθύς, i. 95.
 εὐθύς, i. 1. 34. ii. 100. v. 3.
 vii. 77.
 εὐκαθαριετώτατος, vii. 18.
 εὐκατηγόρητος, vi. 77.
 εὐκοσμος, i. 84.
 εὐλογία, ii. 42.
 εὐλογον, iv. 87.
 εὐλόγως, iv. 61.
 εὐμένεια, v. 105.
 εὐμένεις, ii. 74.
 εὐμεταχείριετος, vi. 85.
 εὐνοία, i. 22. iii. 12.
 εὐνομία, viii. 64.
 εὐνομῶ, i. 18.
 εὐνοος, v. 109. vi. 88.
 εὐξενετώτερος, iv. 18.
 εὐοργήτως, i. 122.
 εὐορκος, v. 29.
 εὐορκῶ, v. 30.
 εὐπαρασκευάζω, i. 18.
 εὐπρία, iii. 82. iv. 52.
 εὐπυρος, iv. 78. viii. 48.
 εὐπυρῶν, vi. 34.
 εὐπυρώτατος, ii. 64.
 εὐπυρώτερος, i. 93.
 εὐπραγία, i. 84. v. 46. vii. 46.
 εὐπραξία, iii. 39.
 εὐπρέπεια, iii. 11.
 εὐπρέπεις, iii. 38. iv. 86. vii.
 57.
 εὐπρέπιστατος, ii. 44. viii.
 109.
 εὐπρεπῶς, iv. 61.
 εὐπρόσδοκος, vi. 57.
 εὐπροφάσιτος, vi. 105.
 εὐσημα, v. 46.
 εὐρίσκω, iii. 45. v. 26. vii.
 67.
 εὐρουχρῆαι, ii. 86. viii. 3.
 εὐσκεπαστότατος, v. 71.
 εὐσταλής, iii. 22.
 εὐτακτος, vii. 77.
 εὐτακτῶν, viii. 1.
 εὐταξία, vi. 72.
 εὐτέλεια, ii. 40. viii. 1.
 εὐτελέστατος, viii. 46.
 εὐτραπέλιος, ii. 41.
 εὐτυχεῖς, ii. 62.
 εὐτυχία, i. 120. viii. 106.
 εὐτυχεῖν, ii. 60. iii. 39. iv. 62.
 εὐφύλακτος, iii. 94.
 εὐφύλακτοτέρα, viii. 55.
 εὐχή, viii. 70.
 εὐχραι, iii. 58.
 εὐψυχία, ii. 87. 89.
 εὐψυχος, iv. 126.
 εὐψυχότατος, ii. 11.
 εὐώνυμος, v. 67.
 ἐφ', i. 113. iv. 69.
 ἐφαιρῶ, iv. 38.
 ἐφεδρεύω, iv. 71.
 ἐφέλικω, i. 42.
 ἐφέπομαι, iii. 45. iv. 96.
 ἐφήμη, iv. 61.
 ἐφίτημι, iii. 82. viii. 69.
 ἐφῶδος, iii. 11. iv. 126. vi. 99.
 ἐφῶδιος, ii. 70.
 ἐφολκός, iv. 108.
 ἐφορεύω, viii. 6.
 ἐφορησῆς, vi. 48.
 ἐφορμίζω, iv. 8.
 ἐφορμος, iv. 32.
 ἐφορῶν, viii. 75.
 ἐφορῶν, iii. 104.
 ἐφυστρέζω, iii. 82.
 ἐχέγγυος, iii. 46.
 ἐχθιστος, vii. 68.
 ἐχθος, vii. 57.
 ἐχθρα, vi. 80.
 ἐχθρος, i. 44.
 ἐχυρός, iii. 83. vii. 41.
 ἐχυρώτερος, i. 42.
 ἐχυρῶς, v. 26.
 ἐχω, i. 135. iii. 53. v. 67.
 vii. 48.
 ἐῷ, i. 137. ii. 69. iv. 16.
 viii. 46.
 ἔως, aurora, iv. 32.
 ἔως, iv. 30. viii. 40.
 7.
 ζεύγμα, vii. 30. 70.
 ζεύγνυμι, i. 29.
 ζεύγος, iv. 128.
 ζηλώ, ii. 37. 39. v. 105.
 ζήλωσις, pro μίμησις Atti-
 cum, Maris.
 ζημία, ii. 24. iii. 45. 70.
 ζημιῶν, iii. 42. iv. 65. viii. 74.
 ζητῶν, iii. 67. vi. 27.
 ζήτησις, i. 20. viii. 57.
 ζῶ, ii. 45. iii. 38.
 ζωγράφω, vii. 23. 24.
 H.
 ἥβω, iv. 132.
 ἡγεμονία, v. 47. vii. 15.
 ἡγεμών, iii. 98.
 ἡγῶμαι, ii. 10. iv. 10. vii.
 14.
 ἡδέως, viii. 89.
 ἡδῆ, vii. 33. viii. 87.
 ἡδῆ, ii. 46.
 ἡδοναί, i. 120. iii. 40.
 ἡδονή, ii. 53. iv. 19.
 ἡδύς, v. 105.
 ἡθός, ii. 61.
 ἡκιστα, ii. 25. vii. 44.
 ἡκω, iv. 30. 126. vi. 77.
 ἡλικία, ii. 44. viii. 75.
 ἡλιος, ii. 9. 102. iv. 52.
 ἡμέρα, ii. 17. 37. vii. 84.
 ἡμέτερος, i. 82. iii. 11. vi. 85.
 ἡμίερος, vii. 2.
 ἡμιδνήσκω, ii. 52.
 ἡμισυς, i. 93. iii. 20.
 ἡμιτέλειστος, iii. 3.
 ἦν, ii. 5.
 ἦνικα, vii. 73.
 ἦπειρος, i. 5. iv. 102.
 ἦπειρώτης, iv. 12.
 ἠπίωτερος, vii. 75.
 ἦρας, v. 30.
 ἦσα, vii. 72.
 ἦσάμαι, iii. 38. iv. 37. viii.
 34.
 ἦσαν, i. 84. iv. 72.
 ἦσυχάζω, i. 12. 120. ii. 49.
 ἦσυχαιτερος, iii. 82.
 ἦσυχία, v. 35. 73.
 ἦσυχος, vi. 34.
 ἦτορ, iii. 104.
 Θ.
 θάλασσα, i. 93. iii. 89. vii.
 28.
 θαλασσεύω, vii. 12.
 θαλασσοκρατῶν, vii. 48.
 θάμβος, vi. 31.
 θάνατος, iii. 57. iv. 54.
 θανάτωσις, v. 9.
 θάπτω, viii. 84. ii. 35.
 θαρρῶν, i. 69.
 θαρσαλέος, ii. 11. 51.
 θαρσῶν, i. 69. 81. ii. 65. vii.
 29.
 θάρσος, vi. 68.
 θαρσύνω, ii. 59.
 θαρσύνω, iii. 12. iv. 54.
 θαρσύνω, i. 87.
 θαυμά, viii. 14.
 θαυμάζω, i. 38. 72. ii. 80.
 θέα, v. 7.
 θέαμα, ii. 39.
 θέασις, iii. 38.
 θέατρον, viii. 93.
 θειάζω, viii. 1.
 θειασμός, vii. 50.
 θεῖον, sulphur, iv. 100.
 θεῖος, iii. 82. iv. 70.
 θεμίλιον, iii. 68.
 θεός, ii. 71. 74. viii. 70.
 θεραπεσία, ii. 55.
 θεραπεύω, ii. 47. iv. 67.
 θέρη, ii. 49.
 θερμός, ib.

INDEX VERBORUM.

- βίσις*, ii. 47. iv. 49. vi. 8.
βίσις, v. 7.
βεσμοφύλαξ, v. 47.
βεάμαι, iii. 38. v. 7.
βεαυῶ, v. 18.
βεαυρία, vi. 16. 24.
βεαυρος, v. 47.
θηκῆ, i. 8. ii. 52.
θῆς, vi. 43.
θνήσκω, ii. 47. 53. viii. 74.
θολερίς, ii. 102.
θορυβῶ, iii. 78. viii. 50.
θορυβος, iv. 14. 104.
θρανίτης, vi. 31.
θράσος, i. 120.
θρασύνω, i. 142. v. 104.
θρασύς, vii. 77.
θρασύτερος, viii. 103.
θροῖς, i. 6.
θρόος, iv. 66.
θύμα, v. 53.
θυμιατήριον, vi. 46.
θυμός, ii. 11.
θυμοῦμαι, vii. 68.
θύρωμα, iii. 68.
θύσια, iii. 58.
θύω, i. 126.
- ι.
- ιαμα*, ii. 51.
ιατρός, ii. 49. vi. 14.
ιδέα, i. 109. iv. 55. vi. 76.
ιδίος, iii. 45. viii. 1.
ιδιώτης, iv. 2. 61.
ιδρύω, i. 131. ii. 49. viii. 40.
ίερίαι, iv. 133.
ιέρως, ii. 15. v. 97. 116.
ιερῶ, ii. 2.
ιζάνω, ii. 76.
ικανός, i. 35. vii. 77.
ικανῶς, i. 91. vi. 92.
ικετία, iii. 67.
ικέτευμα, *ibid.*
ικετιω, ii. 47.
ικετής, i. 136.
ικνούμαι, i. 99.
ικρον, ii. 72.
ίνα, vi. 89.
ίλιον, vi. 34.
ίπποαγωγός, iv. 42.
ίπποκρατῶ, vi. 71.
ίππομαχία, ii. 22.
ίππομαχῶ, iv. 124.
ίππος, i. 62. iv. 95.
ίπποτοξότης, ii. 96.
ίπποτορφία, vi. 12.
ισήμος, i. 56.
ισήμωδης, viii. 25.
ίσος, i. 27. ii. 89. v. 79.
ισοδαίσιτος, i. 6.
ισοκίνδυνος, vi. 34.
ισομοιρία, vii. 75.
ισομοιρῶ, vi. 16.
ισονομῶμαι, vi. 38.
- ισονομία*, iii. 82.
ισοπαλής, ii. 39.
ισοπλατής, iii. 21.
ισοπληθής, vi. 37.
ισόρροπος, i. 105. ii. 42.
ισόψηφος, i. 141.
ίστημι, i. 53. ii. 97. vi. 34.
ίσχυρίζομαι, vi. 55.
ίσχυρός, iii. 6. iv. 9.
ίσχυρότατος, v. 23. 111.
ίσχυς, i. 69. ii. 97. iv. 65. vii. 66.
ίσχυς, i. 143. ii. 13. viii. 47.
ίσχω, iii. 58. vii. 36. 50.
ίμαι, v. 65.
- Κ.
- καθαίρετης*, iv. 83.
καθαίρω, i. 139. iii. 13.
καθαίρω, i. 4. 8.
καθάπτομαι, vi. 16. 82.
καθίδορα, ii. 18.
καθίζομαι, iii. 70. vii. 77.
καθίλων, vi. 34.
καθίσεις, iii. 47.
καθίζω, iv. 90.
καθίστημι, i. 1. 32. 76. ii. 89. iii. 34. iv. 86. viii. 70.
κάθοδος, iii. 114. viii. 47.
κάθοτον, vi. 88. vii. 37.
καθότι, iv. 34. 118.
καθύπερβε, v. 59.
καθύπερτερος, v. 14. vii. 56.
καί, i. 3. 35. iv. 10. 60.
καινός, iii. 30. 92.
καινότης, iii. 38.
καινώ, iii. 82.
καιρός, i. 42. ii. 43. iii. 56.
καίω, ii. 49. iv. 34.
κακία, ii. 87. iii. 58.
κακίζω, i. 105. v. 75.
κακίους, vi. 24.
κακοζυνετώτερος, vi. 76.
κακοπάθεια, vii. 79.
κακοπαθῶ, i. 78. iv. 29.
κακοπραγῶ, iv. 56.
κακοπραγία, ii. 60. iii. 30.
κακός, ii. 51. iv. 117.
κακοσοφία, iii. 83.
κακουρηγῶ, vi. 7.
κακῶ, viii. 32. 78.
κακῶς, ii. 65. vii. 80.
κάκωσις, vii. 4. 82.
κάλαμος, ii. 76.
καλιδῶ, ii. 52.
κάλλιστος, ii. 11. v. 9. vi. 33.
καλλίων, v. 60.
καλλιώτερον, iv. 118.
κάλλος, iii. 17.
καλός, iv. 40. v. 89. viii. 2.
καλυθῆ, ii. 52.
καλῶ, ii. 23. vi. 2.
καλώδιον, iv. 26.
- κάλος*, rudens, iv. 25.
καλῶς, i. 44. iv. 17.
κάμων, ii. 41.
κάνταυρα, i. 10.
καρπῶ, ii. 38. vii. 68.
καρτερῶ, vii. 64.
καρτερός, iv. 3. 43.
καρτερώτατος, v. 10.
κατά, i. 2. iv. 24. v. 64. vii. 44. 79.
καταβαίνω, iv. 15. vii. 44.
καταβάλλω, i. 27. vii. 24.
κατάβαισις, vii. 44.
καταβοῆ, i. 73. viii. 85.
καταβοῶ, v. 45.
καταβυρσῶ, vii. 65.
κατάγγελλος, vii. 48.
καταγελῶ, iii. 83.
καταγιγνώσκω, iii. 45. vi. 62.
κατάγνωσις, iii. 16. 82.
καταγορεύω, iv. 68. vi. 34.
κατάγω, iv. 68. viii. 53.
καταγωγή, vi. 42.
καταδαμῶ, vii. 81.
καταδηλος, iv. 44. viii. 10.
καταδική, v. 49. 50.
καταδικάζω, v. 49.
καταδιώκω, viii. 20.
καταδούλωσις, iii. 10.
καταδρομή, v. 56. viii. 41.
καταδύω, ii. 91.
κατάειω, iii. 97. v. 7.
καταίρω, viii. 39.
καταισχύνομαι, vi. 13.
κατακτάωμαι, iii. 42. vi. 60.
κατακαίω, vii. 108.
κατακλίω, iv. 57.
κατακολλίω, viii. 92.
κατακολυμῶ, vii. 25.
κατακομίδην, i. 120.
κατακοπῶμαι, v. 9.
καταλαμβάνω, i. 126. ii. 18. iii. 11. iv. 85. vii. 57.
καταλεγόμενος, viii. 31.
καταλείπω, ii. 16. iii. 58. iv. 18. vi. 69.
καταλλάσσω, iv. 59.
κατάλογος, vi. 31. viii. 24.
κατάλυσις, i. 18. viii. 18.
καταλύω, iii. 81. viii. 58.
καταμείφομαι, vii. 87. viii. 106.
καταμειψίς, vii. 75.
καταμόνας, i. 37.
καταμένω, ii. 17.
κατανῶ, i. 138. ii. 3.
καταντικρῶ, vii. 26.
καταπατῶ, v. 72.
καταπαύσαντες, viii. 97.
καταπληθῆμι, vii. 85.
καταπίπτω, viii. 94.
καταπλῶ, viii. 35.
κατάπληξίς, viii. 66.

INDEX VERBORUM.

- καταπλήσσω, iv. 10. vii. 77.
καταπλους, iv. 26.
καταπολιμῶ, ii. 7. iv. 1.
καταπροδίδωμι, i. 86. iii. 111.
vii. 63.
κάτασις, iv. 26.
καταρράσσω, vii. 6.
καταρρία, vii. 84.
καταρρήγνυμι, iv. 11.
κατασκάπτω, vi. 7. 5.
κατασκαφή, v. 63.
κατασκέπτομαι, vi. 50.
κατασκευάζομαι, ii. 85. iv.
75.
κατασκευή, ii. 16. vi. 31.
κατασκήπτω, ii. 49.
κατασκοπή, vi. 34. 46.
κατάσκοπος, iv. 27. vi. 63.
κατασπέρχω, iv. 126.
καταστρέφω, iv. 65.
καταστροφή, i. 15.
κατάσπρωμα, vii. 40.
κατασχίν, vi. 29. viii. 86.
κατατιθήμι, iv. 20. vii. 82.
κατατραυματίζω, vii. 80.
καταφανίστηρος, v. 16. viii.
46.
καταφανής, iv. 29.
καταφέρω, iii. 69.
κατάφουζις, viii. 38. 41.
καταφθορά, viii. 87.
καταφλέγω, iv. 133.
κατάφρακτος, i. 10.
καταφρόνημα, ii. 62.
καταφρόνησις, ii. 62.
καταφρονῶ, ii. 11.
καταφυγή, iv. 98.
καταφωρῶ, i. 82.
κάτιμι, ii. 25.
κατεργομαι, iv. 98.
κατεργάζω, iv. 65. vii. 21.
κατέρχομαι, iv. 75.
κατέχω, ii. 64. iii. 89.
κατηγορία, i. 84. iii. 52.
κατηγορῶ, i. 95. iii. 44.
κατήφεια, vii. 75.
κατοικίζω, ii. 17.
κατοκνῶ, ii. 18.
κατόπιν, ii. 22.
κάτοπτος, viii. 104.
καπορθῶ, ii. 42. vi. 11. 13.
καττα πάτρια, v. 79. Do-
rice.
κάτω, i. 7. 120.
κάχληξ, iv. 26.
κείμαι, i. 129. ii. 43. iii. 51.
κείρω, i. 64.
κέλευσμα, ii. 92.
κελεύω, iii. 44. iv. 30. viii.
38.
κελήτιον, i. 53.
κεντῶ, iv. 47.
κενῶ, ii. 76. viii. 57.
κέραια, iv. 100.
κέραμος, ii. 4.
κεράννυμι, vi. 32.
κέραις, ii. 90. iii. 107. viii.
105.
κερδαινω, ii. 44. v. 93.
κερδαλέος, ii. 53.
κερδαλέως, iii. 56.
κέρδος, iii. 33. iv. 59.
κεύθω, v. 59.
κεφάλαιον, i. 40. iv. 50.
κεφαλαῖω, vi. 91. viii. 53.
κῆδομαι, vi. 14.
κῆδος, ii. 29.
κῆπιον, ii. 62.
κῆρυγμα, iv. 106. 114.
κῆρυξ, iv. 118.
κηρύσσω, i. 27. iv. 37.
κινδυνεύω, i. 78. ii. 35. iv. 8.
κίνδυνος, ii. 39. 87. v. 111.
vi. 12.
κίνσις, i. 1.
κινῶ, ii. 8. iv. 98. vi. 34.
κλέμμα, v. 9.
κλῆσις, i. 25. ii. 45.
κλήζω, iii. 8.
κλῆρος, iii. 50.
κληρούχος, iii. 50.
κληρῶ, vi. 42.
κλίμαξ, iii. 23.
κλίση, ii. 34.
κλυθάνιον, ii. 84.
κοιλία, ii. 49.
κόιλος, vii. 52.
κοινολογῶ, vii. 86.
κοινός, i. 80. iii. 53. iv. 68.
vi. 17.
κοινῶ, i. 39. iv. 4.
κολάζομαι, ii. 87. viii. 40.
κολπος, vii. 66.
κόλπος, vi. 13.
κολυμβητής, iv. 26.
κομῆδῆ, iv. 27.
κομιζω, ii. 33. iv. 117.
κόμπος, ii. 41.
κομπωδέστερος, ii. 62.
κομπώδης, v. 68.
κονιόρτος, iv. 44.
κόντος, ii. 84.
κόπτω, ii. 75. iv. 14.
κρηρῆ, ii. 99.
κοσμος, i. 5. iii. 77.
κοσμῶ, i. 21. ii. 42. vi. 41.
κοτύλη, vii. 87.
κούρη, iii. 104.
κουφίζω, ii. 44.
κούφισις, vii. 75.
κουφολογία, iv. 28.
κοῦφος, ii. 51.
κούφως, iv. 33.
κράτιστος, ii. 40. v. 8.
κράτος, ii. 29. 88. iv. 98.
κρατύνη, i. 69.
κρατῶ, i. 69. iii. 62. vi. 11.
κρείσσων, i. 60. iii. 83. iv.
10.
κρημνώδης, vii. 78.
κρηνή, ii. 48.
κρίνω, i. 87. iii. 67.
κρίσις, i. 23. vi. 60.
κριτής, i. 120.
κρούω, i. 54.
κρυπτός, v. 68.
κρύπτω, ii. 34. vi. 72.
κρύσταλλος, iii. 23.
κρύφα, iv. 88.
κτείνω, i. 132. ii. 51.
κτῆμα, i. 22.
κτῆσις, iv. 105.
κτιζω, vi. 4.
κτώμαι, i. 70. 143. ii. 40.
κύμας, v. 66.
κυβερνητής, vii. 70.
κύκλος, ii. 84. iii. 102.
κυκλῶ, iv. 127. vii. 81.
κύκλωσις, iv. 35.
κῶμα, iii. 89.
κυματῶ, ibid.
κυπαρίσσιος, ii. 34.
κύριος, iv. 20.
κυριώτατος, v. 53.
κρωϊότερος, iv. 18.
κύρος, v. 38.
κυρῶ, viii. 70.
κυρῶθῆν, iv. 125.
κύων, ii. 50.
κῶων, iv. 135.
κάλωμα, v. 30. vii. 53.
καλύμη, i. 92.
καλυτής, iii. 23.
καλύω, i. 129. ii. 8.
καυπήρος, iv. 118.
Λ.
λαγχανῶ, ii. 44. iii. 50.
λαμβάνω, ii. 34. 88. iii. 24.
iv. 34. vi. 86. viii. 64.
λαμπάς, iii. 24.
λαμπρός, vi. 54. vii. 55.
λαμπρότατος, i. 138.
λαμπρότης, iv. 62. vii. 75.
λαμπρύνομαι, vi. 16.
λαμπρῶς, vii. 71. viii. 67.
λαθάνω, iv. 133. viii. 10.
λάραξ, ii. 34.
λαχανισμός, iii. 111.
λεβῆς, iv. 100.
λέγω, ii. 48. iv. 22. vii. 8.
λεία, ii. 97.
λειποστράτιον, i. 99.
λείπω, i. 10. ii. 87. viii. 81.
λείπας, vii. 78.
λεπτός, ii. 49. vii. 36.
λήζομαι, i. 5.
λήθη, ii. 41.
ληστεία, viii. 40.
ληστής, i. 8. vi. 4.

- ληστικὸς, i. 4.
 ληστικὸς, iv. 9.
 λίθινος, v. 47.
 λιθουργός, iv. 4.
 λιθοφραγῶ, vi. 98.
 λιμῆν, vii. 22.
 λίμνη, iv. 103.
 λιμός, ii. 54.
 λίνους, iv. 26.
 λίπα, iv. 68.
 λογάς, iv. 129.
 λογίζομαι, i. 76.
 λογισμός, ii. 40. v. 68.
 λογοποιῶ, vi. 38.
 λόγος, i. 128. iii. 67. v. 39.
 viii. 94.
 λοιδορία, ii. 84.
 λοιμός, ii. 47. 54.
 λοιμώδης, i. 23.
 λοιπός, iii. 44. iv. 93. viii.
 67.
 λόφος, iv. 124.
 λοχιζῶ, v. 115.
 λοχμῶδης, iii. 107.
 λύγξ, ii. 49.
 λυμαίνομαι, v. 103.
 λύπη, vi. 59.
 λυπηρὸς, i. 76. ii. 37. vi. 16.
 λυτῶ, ii. 64. iv. 53. vi. 66.
 λύσις, ii. 102.
 λυσιτελῶ, vi. 85.
 λύτρον, vi. 5.
 λύχνον, iv. 133.
 λύω, i. 23. iv. 23. v. 3.
 λάφθεις, iv. 71.
 λαφῶ, vi. 12. vii. 77.
 M.
 μάθημα, ii. 39.
 μακαρίζω, ii. 51. v. 105.
 μακρηγοῶ, ii. 36.
 μακρὸς, vi. 91.
 μακρότατος, i. 1.
 μακρότερος, iii. 39. iv. 41.
 μαλακία, ii. 40. v. 7.
 μαλακίζω, ii. 42. vii. 77.
 μαλακός, vi. 78. viii. 29.
 μαλακώτερος, iii. 45. viii.
 50.
 μάλιστα, i. 13. 93. ii. 80.
 iv. 80. viii. 34.
 μάλλον, iii. 23. iv. 29. vii.
 81. viii. 70.
 μανθάνω, vi. 39. vii. 11.
 μανιῶδης, iv. 39.
 μάντις, iii. 20.
 μαραίνω, ii. 49.
 μαρτύριον, i. 8. 33.
 μαρτύρομαι, vi. 80.
 μάρτυς, ii. 78.
 μαχηροφόρος, ii. 96.
 μάχη, iii. 97. iv. 34. v. 73.
 μάχιμος, vi. 23.
 μαχιμώτατος, vi. 90.
 μάχομαι, vi. 13. vii. 43.
 μεγαλύνω, v. 98. viii. 81.
 μέγας, i. 118. iii. 36. iv.
 74. viii. 88.
 μέγεθος, iv. 126. vi. 15. vii.
 55.
 μέγιστος, ii. 49. vi. 84.
 μέθιμι, iv. 62.
 μεθίστημι, i. 79. viii. 76.
 μέθορια, iv. 100.
 μέθοριζω, vi. 88.
 μεῖζον, iv. 6. 119. vi. 16.
 viii. 74.
 μεζίνω, iv. 19. vi. 27.
 μελέτη, i. 18. ii. 39.
 μελετῶ, i. 142. ii. 76.
 μέλλησις, i. 69.
 μέλλω, ii. 8. iv. 111. v. 15.
 μεμπτός, iii. 57.
 μεμπτότερος, ii. 61.
 μέμφομαι, i. 84. iv. 85.
 μὲν, vi. 76. vii. 14.
 μενετός, i. 142.
 μέντοι, i. 3. viii. 87.
 μένω, iv. 76. viii. 72.
 μέρος, iv. 26. v. 56. viii. 93.
 μεσημβρία, vi. 100.
 μεσόγεια, i. 120.
 μέσος, i. 10. iv. 20. viii. 75.
 μεσῶ, v. 57.
 μέσως, ii. 60.
 μετὰ, iii. 62. vi. 85. viii. 27.
 μεταβάλλω, i. 71. ii. 16.
 μεταβολή, i. 2. ii. 42. vi. 31.
 μεταγινώσκω, iii. 40. iv. 92.
 μεταγράφω, iv. 50.
 μετάθεσις, v. 29.
 μετακινήτος, v. 21.
 μεταλαμβάνω, i. 120. vi. 18.
 μέταλλον, ii. 55.
 μεταμέλεια, i. 34.
 μεταμέλομαι, ii. 61.
 μεταμέλος, vii. 55.
 μετανάστασις, i. 2. ii. 16.
 μετανίστημι, i. 12.
 μεταξὺ, i. 118. iv. 25. 42.
 μεταπέμπομαι, v. 82.
 μεταπεμπτός, vi. 25.
 μετάπεμπος, vi. 29.
 μεταπίπτω, viii. 68.
 μεταποιῶμαι, i. 140. ii. 51.
 μεταπάσσω, i. 95.
 μεταπίθμι, v. 18.
 μεταχειρίζω, iv. 18. vi. 12.
 μεταχωρῶ, ii. 72. v. 112.
 μέτειμι, i. 28. v. 47.
 μετρέχομαι, i. 34. ii. 39.
 μετέχω, ii. 16. viii. 86.
 μετειρίζω, iv. 90.
 μετώρος, i. 48. ii. 8. iv. 26.
 μετοικίζω, i. 12.
 μετονομάζω, i. 122.
 μετοπώσινος, vii. 87.
 μετόπωρον, vii. 79.
 μετριάζω, i. 76.
 μέτριος, i. 6. iv. 22. viii. 84.
 μετρίως, iv. 19.
 μετριάτατος, vi. 88.
 μετρώτερος, vi. 89.
 μέτρον, viii. 95.
 μετωπῆδον, ii. 90.
 μέχρι, i. 137.
 μή, viii. 1.
 κηδαμῶ, i. 35.
 κηδῆς, iv. 61. vii. 8.
 κηδέτερος, iv. 118.
 κηκύνω, ii. 42.
 κηκῶν, iv. 26.
 κῆν, ii. 65. viii. 81.
 κηνοειδής, ii. 28. vii. 34.
 κῆνυμα, vi. 29.
 κῆνυτρον, vi. 27.
 κηνῶν, iv. 89.
 κητρόπολις, i. 24.
 κηχανή, ii. 76. v. 18.
 κηχανῶμαι, iv. 47.
 κηκῶν, ii. 102.
 κίμησις, i. 95.
 κημῆσκα, ii. 8. v. 66.
 κημοῦμαι, ii. 37.
 κησοδοσία, viii. 83.
 κησός, viii. 29.
 κησοφορητός, viii. 65.
 κησοφόρος, viii. 45. 50.
 κησῶ, iv. 52.
 κησος, iv. 128.
 κησῶ, viii. 83.
 κησῶ, iii. 50.
 κημῆια, ii. 41.
 κημήμη, ii. 54.
 κηνησικακῶ, iv. 74.
 κηνῶμαι, ii. 45.
 κηγίς, vii. 40.
 κηοία, i. 10. iii. 82.
 κηόλις, ii. 35.
 κηονή, i. 131.
 κηόνιμος, viii. 89.
 κηόνος, iii. 57. vii. 16. viii.
 68.
 κηονῶ, v. 40. 58.
 κηόνως, viii. 81.
 κηορίον, ii. 39. vii. 58.
 κηοχῆρὸς, viii. 73.
 κηοχῆρῶ, ii. 39.
 κηυάδης, i. 21.
 κηυλῶν, vi. 21.
 κηυριάς, vii. 75.
 κηυροφόρος, vii. 25.
 κηυστικός, vi. 60.
 κηυχός, vii. 52.
 κηυρία, iv. 64. v. 41.
 N.
 ναυαγία, vii. 23.
 ναύαρχος, viii. 20.
 ναυβατήης, viii. 44.
 ναυλοχῶ, vii. 4.

INDEX VERBORUM.

- ναυμαχῶν, iv. 14. vii. 34.
 ναυμαχία, ii. 85. vii. 21.
 ναυπηγήσῃμα, vii. 25.
 ναυπηγία, iv. 108.
 ναῦς, iii. 2. vi. 85. viii. 9.
 ναυστάχῃς, iii. 6.
 ναυτικός, iv. 75. vii. 21.
 ναυτοκράτωρ, v. 109.
 νέκρῃς, iv. 44.
 νέμω, i. 2. iii. 114.
 νεοδαμῳδῃς, v. 34.
 νεοκατάστατος, iii. 93.
 νέος, v. 43. 50.
 νεοκρίτης, i. 11. 42.
 νεφρίτις, vii. 15.
 νεώριον, iii. 74.
 νεωσοίκῃς, vii. 25.
 νεωστῃ, iv. 108.
 νεώτατος, iv. 125.
 νεωτερίζω, iv. 51. vii. 87.
 νεωτεροποιός, i. 70. 102.
 νεώτερος, ii. 6. v. 64.
 νήϊτις, ii. 24.
 νηϊδίων, vi. 2.
 νῆσῃς, ibid.
 νικῶ, i. 76. ii. 54. 87.
 νόσῃς, viii. 28.
 νομιζῶ, i. 77. ii. 15. iv. 81.
 vi. 32.
 νόμιμος, iii. 58. iv. 97. vi. 4.
 vii. 68.
 νόμος, ii. 97. iv. 133. v. 49.
 νόσημα, ii. 51.
 νόσῃς, ii. 98. vii. 47.
 νομηνία, iv. 52.
 νόυς, v. 45.
 νοκτέρινος, iv. 128.
 νῶν, iv. 28.
 νυξ, i. 129. iv. 110.
 Ξ.
 ζῆνηλασία, i. 144. ii. 39.
 ζῆνία, viii. 6.
 ζῆνικός, viii. 25.
 ζῆνισις, vi. 46.
 ζῆνος, ii. 13. vii. 13.
 ζῆνοτροφῶν, vii. 48.
 ζῆροῦτις, vii. 12.
 ζῆφιδιον, viii. 69.
 ζυγγένεια, iii. 65.
 ζυγγεῖης, iii. 82.
 ζυγγιγνομαι, ii. 12. iv. 83.
 ζυγγιγνώσκω, vii. 73.
 ζυγγιγμῃ, iv. 61. v. 88.
 ζυγγιγμῃ, iii. 40. iv. 98.
 ζυγγομφῃς, viii. 67.
 ζυγγομφῃς, v. 35.
 ζυγγομφῃς, vi. 7.
 ζυγκάθειρῶν, vi. 6.
 ζυγκαταδουλῶν, iii. 64. viii.
 46.
 ζυγκαταλαμβάνω, vii. 26.
 ζυγκαταλύω, viii. 68.
 ζυγκετινῃμω, vi. 4.
 ζυγκαταστροφῶν, vi. 69.
 ζυγκατεργάζομαι, i. 132.
 ζυγκατοικῶν, ii. 41.
 ζυγκυμαι, v. 25. viii. 43.
 ζυγκιραννυμι, vi. 18.
 ζυγκλέω, iv. 67.
 ζυγκομιδῃ, ii. 52. iii. 15.
 ζυγκρῃσις, viii. 97.
 ζυγκρούω, vii. 36.
 ζυγκτώμαι, vii. 57.
 ζυγκῆ, v. 39.
 ζυγκυσις, v. 26.
 ζυγκωῶν, i. 140. v. 40.
 ζυλλαμβάνω, i. 20. 118.
 ζυλλέγομαι, vi. 9. viii. 66.
 ζυλλήψῃς, i. 134.
 ζυλλογῃ, iii. 111.
 ζυλλογῃς, i. 67. ii. 22.
 ζυλλογῃς, ii. 14.
 ζυμβάίνω, ii. 16. iii. 115.
 viii. 45.
 ζυμβάλλω, iii. 45.
 ζυμβασῃς, iii. 28.
 ζυμβατήριος, v. 76.
 ζυμβατικός, vi. 103.
 ζυμβιβάζω, viii. 98.
 ζυμβολαίαις δικαίς, i. 77.
 ζυμβουλευτέα, i. 140.
 ζυμβουλος, ii. 85.
 ζυμμαρτυρῶν, viii. 51.
 ζυμμαχία, iii. 65. iv. 19.
 ζυμμαχικός, iv. 77.
 ζυμμαχίς, i. 98. v. 36.
 ζυμμαχος, iii. 58. v. 17.
 ζυμμαχῶν, i. 39.
 ζυμμένω, vii. 80.
 ζυμμιτρῶν, ii. 44.
 ζυμμίγνυμι, ii. 84. vii. 6.
 ζυμμορος, iv. 93.
 ζυμμπαν, vii. 49.
 ζυμπαρῃγίνομαι, ii. 83. iv.
 93.
 ζυμπαρῃκομίζομαι, viii. 39.
 ζυμπιπῃ, i. 49. viii. 41.
 ζυμπλέω, i. 27.
 ζυμπαλιπῃνω, viii. 47.
 ζυμπαράσσω, iv. 67. 74.
 ζυμπροθυμῶν, viii. 1.
 ζυμπτωμα, iv. 36.
 ζυμφῃς, ii. 51. iv. 65. viii.
 83.
 ζυμφοβῶν, vi. 101.
 ζυμφορῃς, ii. 61. v. 32. viii.
 17.
 ζυμφορῃς, ii. 36. v. 98.
 ζυμφορώτατος, viii. 43. 96.
 ζυμφορώτερος, iii. 47.
 ζυμφορῶν, i. 86. iii. 13. iv. 125.
 ζυναγαγῶν, iv. 125.
 ζυναγορεύω, vi. 6.
 ζυναγορῃ, ii. 18.
 ζυναγωνίζομαι, iii. 64.
 ζυναδιῃ, i. 39.
 ζυναίρῶν, iv. 80.
 ζυναίρῃ, ii. 71. v. 28.
 ζυναλλαγῃ, iv. 20.
 ζυναλλάσσω, iv. 19. viii. 90.
 ζυναμφοτίρος, iii. 107.
 ζυναναπειῃνω, vi. 88.
 ζυναπόλλυμι, vi. 12.
 ζυναπονεῃνω, vii. 71.
 ζυναπτῃμαι, ii. 29.
 ζυναρτῶμαι, vii. 70.
 ζυναφαιρῶν, viii. 92.
 ζυναφίστημι, i. 56.
 ζυνδῃσμος, ii. 75.
 ζυνδῃσμῳτῃς, vi. 60.
 ζυνδῃβάλλω, vi. 61.
 ζυνδιαγίγνώσκω, ii. 64.
 ζυνδιατιῃμαι, ii. 50.
 ζυνδιασῳζῶ, vii. 57.
 ζυνδιῳκῶ, i. 135.
 ζυνδοκῃ, vi. 44.
 ζυνδρῶν, vi. 64.
 ζυνεργῃς, iv. 24.
 ζυνδῃρος, iv. 22.
 ζυνευμι, iv. 18.
 ζυνεξῃμαρτῳνάω, iii. 43.
 ζυνεξῃρχομαι, viii. 61.
 ζυνεπάγω, iv. 1.
 ζυνεπαίνῶν, iv. 91.
 ζυνεπατιῃμαι, i. 135.
 ζυνεπαύνω, vi. 56.
 ζυνεπανίστημι, i. 132.
 ζυνεπύχομαι, vi. 32.
 ζυνεπῃναι, iii. 63.
 ζυνεπιλαμβάνω, ii. 8. vi. 70.
 ζυνεπιτίημι, vi. 10.
 ζυνεπτομαι, iii. 38.
 ζυνεργῃς, viii. 92.
 ζυνεργῳγα, i. 66.
 ζυνερχομαι, i. 3.
 ζυνεσῃρχομαι, iv. 57.
 ζυνεσις, ii. 62. iii. 82.
 ζυνεστος, i. 84.
 ζυνεστέστερος, vii. 81.
 ζυνεσῃς, v. 85.
 ζυνεσῃς, ii. 49.
 ζυνεσῳς, ii. 1.
 ζυνηῃς, vi. 55.
 ζυνηῃκη, viii. 36.
 ζυνηῃμα, iv. 112.
 ζυνηῃμι, vi. 69.
 ζυνίστημι, i. 1. vi. 33.
 ζυνίστωρ, ii. 74.
 ζυννῃφῃλον, viii. 42.
 ζυννῃνω, vii. 87.
 ζυνῃδος, v. 71.
 ζυνῃῳς, iv. 68.
 ζυνοικία, ii. 15.
 ζυνοικίζῶ, i. 10.
 ζυνοίκῃς, iv. 64.
 ζυνόμνυμι, v. 38.
 ζυνόσσω, v. 9.
 ζυντεκμαίρομαι, ii. 76.
 ζυντελῶν, i. 76.

INDEX VERBORUM

- ζυγνόμενος, vii. 36. viii. 86.
 ζυγνόμενους, vii. 42.
 ζυγνόμενος, iv. 11.
 ζυγνόμενος, ii. 50.
 ζυγνόμενος, i. 38. iii. 45. vii. 57.
 ζυγνόμενος, vi. 60. viii. 81.
 ζυγνόμενος, vi. 57.
 ζυγνόμενος, ii. 74.
 ζυγνόμενος, viii. 96.
 ζυγνόμενος, vii. 74.
 ζυγνόμενος, vii. 75.
 ζυγνόμενος, vii. 73.
 ζυγνόμενος, vii. 81.
 ζυγνόμενος, vii. 71.
 ζυγνόμενος, vii. 4.
 ζυγνόμενος, vi. 61.
 ζυγνόμενος, vii. 30.
 Ο.
 ό, iii. 70. viii. 105.
 όβολός, v. 47.
 όγδοήκοντα, v. 47.
 όδός, i. 69. iii. 64. vii. 81.
 όδός, i. 143. iv. 8.
 όικείος, i. 9. iv. 64. vii. 44.
 όικειότερος, ii. 39. vii. 70.
 όικειότης, iii. 86.
 όικειώ, i. 100. iii. 65.
 όικειώς, vi. 57.
 όικειώσις, iv. 128.
 όικέτης, ii. 4.
 όίκημα, iv. 48.
 όίκησις, ii. 16. vi. 88.
 όικήτωρ, iv. 49.
 όίκια, viii. 6.
 όίκισις, v. 11.
 όίκιστής, i. 24.
 όικοδόμημα, iv. 90.
 όικοδομία, ii. 65.
 όικοδομῶ, vii. 11.
 όικόπιδον, iv. 90.
 όίκος, i. 99. ii. 60.
 όικτιζω, ii. 51.
 όικῶ, ii. 16. 63.
 όίμωνή, vii. 71.
 όίνοχόη, vi. 46.
 όίωμα, i. 80. iii. 45. iv. 55.
 όίως, ii. 5. iv. 27. vi. 32.
 viii. 65.
 όίστα, vii. 75.
 όίστοις, ii. 75.
 όιωνός, vi. 27.
 όκείλλω, iv. 11.
 όκνηρότερος, iv. 55.
 όκνος, ii. 40. vii. 49.
 όκνῶ, i. 120.
 όλέθρος, vii. 27. 29.
 όλιγαριθμῶσα, i. 11.
 όλιγαρχία, viii. 73.
 όλιγαρχικός, viii. 72.
 όλιγαρχοῦμαι, viii. 76. 91.
 όλιγός, i. 50. iii. 73. iv. 108.
 όλιγογία, ii. 52. v. 9.
 όλιγογῶ, v. 9.
 όλικάς, vi. 1. 22.
 όλολογή, ii. 4.
 όλοφυρμός, vii. 71.
 όλοφυρμαι, ii. 44. vii. 40.
 όλόφθοις, ii. 51.
 όμαιχμία, i. 18.
 όμαιχμος, iii. 58.
 όμαλος, v. 65.
 όμαλώτατος, iv. 31.
 όμηρος, viii. 31.
 όμιλος, iv. 112.
 όμιλῶ, i. 77.
 όμμα, ii. 11.
 όμνημι, v. 47.
 όμοβωμίσι θεοί, iii. 59.
 όμογνωμονῶ, ii. 97.
 όμογνώμων, viii. 92.
 όμοιος, i. 25. ii. 49.
 όμοιοτρόπος, i. 6.
 όμοιῶ, iii. 82.
 όμοιώς, iv. 126.
 όμολογία, iii. 90.
 όμολογῶ, iv. 69. vi. 90.
 όμονῶ, viii. 75.
 όμορος, vi. 2. 6. 78.
 όμοσις, iii. 95.
 όμόφωνος, iv. 40.
 όμωσις, vi. 50.
 όμωχίτης, iv. 97.
 όνειδίζω, i. 79.
 όνομα, i. 122. iv. 60. vii. 64.
 όνομάζω, iv. 98.
 όνός, iv. 126.
 όπα, v. 77.
 όπασ, vi. 104.
 όπη, vi. 8.
 όπηνικά, iv. 125.
 όπλον, i. 83. ii. 81. iv. 69.
 όπλίζω, iii. 27.
 όπλισις, iii. 22.
 όπλιτωγῶς, vi. 25.
 όπλιτινω, vi. 91.
 όπλίτης, iv. 26. vii. 19.
 όπλιτικόν, v. 6.
 όπποι, viii. 56.
 όπτος, vii. 38.
 όπτός, iv. 118.
 όπτοσσοῦν, iv. 37.
 όπότε, viii. 96.
 όπότερος, v. 41.
 όπτοτέρωσι, v. 65.
 όπτως, i. 35.
 όργη, i. 31. ii. 65. iv. 122.
 όργῶ, iv. 108. viii. 2.
 όργίζομαι, ii. 59. iv. 128.
 όργίζομαι, ii. 65.
 όρβίος, v. 56.
 όρβός, v. 42.
 όρβῶ, iii. 42.
 όρβῶς, iii. 56.
 όρίζω, ii. 96.
 όρκιος, ii. 71. vi. 52.
 όρκος, v. 18.
 όρκῶ, iv. 74.
 όρμη, iv. 4. vii. 71.
 όρμιζῶ, vii. 30.
 όρμῶ, i. 137. iv. 1.
 όρριον, ii. 50.
 όρσις, ii. 50.
 όρος, ii. 96.
 όροφή, iv. 48.
 όροφος, i. 134.
 όρρωδῶ, vi. 9. 14.
 όρρωδία, ii. 88. 89.
 όρυγμα, iv. 67.
 όρχηήμος, iii. 104.
 όρῶ, ii. 74. iv. 126.
 ός, i. 68.
 όσις, i. 71. ii. 52.
 όσος, i. 2. 138. iv. 28. vii. 6. viii. 92.
 όσπερ, ii. 10.
 όστις, iv. 22. viii. 90.
 όστρακίζω, i. 135.
 ότε et ότεπερ, i. 8. vii. 21.
 ότι, iv. 61. vii. 42.
 ότιγγύτατα, iii. 40. v. 74.
 ότιελάχιστα, vi. 23.
 ότιμάλιστα, v. 36.
 ότιμείγιστος, vii. 69.
 ότιπερ, iv. 16.
 ότιπλείστος, iv. 32.
 ότις, poëticè, pro όστις. ότου Attice pro όυτινος, i. 23. 132.
 ότιτάχιστα, v. 46.
 ότιτάχος, vii. 42.
 ότιχηρημιώτατος, vii. 74.
 ότουσῶν, viii. 27.
 όύ, v. 80. vi. 55.
 ούδαμός, v. 49.
 ούδαμού, ii. 47.
 ούδὲ γάρ, iv. 68.
 ούδεις, i. 26. ii. 19. iv. 14. vii. 59.
 ούδέποτε, iv. 59.
 ούδέποτε, v. 84.
 ούκ αν, i. 9.
 ούκανός, ii. 77.
 ούτος, i. 90. viii. 78.
 όφείλημα, ii. 40.
 όφείλω, i. 137.
 όφθαλμος, ii. 49.
 όφθάνων δὲ αυτών, cum illi damnati fuissent, iii. 70.
 όχιστος, vi. 100.
 όχλος, vii. 8.
 όχλώδης, vi. 24.
 όψίς, iv. 93.
 όψία, viii. 26.
 όψις, vi. 46. 58. vii. 75. II.
 παγκράτιον ένικά, v. 49.
 πάθημα, iv. 48.

INDEX VERBORUM.

- πάθος*, vii. 30.
παῖαν, vii. 75.
παιδύομαι, i. 84.
παίδευσις, ii. 41.
παιδιά, vi. 28.
παιδικά, i. 132.
παιπαλόεις, iii. 104.
παῖς, i. 81. ii. 44.
παῖω, iv. 47.
παιωνίζω, i. 50.
παιωνισμός, vii. 44.
παλαιόπλοτος, viii. 28.
παλαιός, i. 2. 3.
παλαιότερα, i. 1.
παλαιάτατος, i. 4. 18.
τάλιν, i. 137.
πανήμει, iv. 42. vi. 64.
πανήγυρις, v. 50.
πανοικησία, ii. 16. iii. 57.
πανολιθρία, vii. 87.
πανοπλία, iii. 114.
πανσυδεῖ, viii. 1.
παντάσπει, v. 104. vi. 71.
πανταχῆ, vii. 79.
πανταχόθεν, i. 123.
πανταχόσε, vii. 42.
πανταχού, iv. 108.
πάνυ, i. 3. vi. 18. viii. 1.
παρά, i. 41. 141. iii. 57.
 vi. 66. viii. 89.
παραβαίω, i. 78. iii. 61. iv. 23.
παραβάλλω, ii. 44. v. 113.
παραγγέλλω, i. 129. ii. 11.
 vii. 43.
παράγγελλμα, viii. 99.
παραγίγνομαι, ii. 95. vi. 67.
παράγωμαι, i. 34.
παράδειγμα, i. 2. vi. 77.
παράδιδωμι, i. 86. ii. 36. iv.
 28. vii. 86.
παράδοσις, i. 9.
παραδυναστεύω, ii. 97.
παραθαλασσίδιον, vi. 62.
παραθαλάσσιος, i. 5.
παραθαλάσσιον, viii. 77.
παραίνεσις, iii. 43. iv. 95.
παραινῶ, i. 139. v. 9. vii. 63.
παραίρεσις, i. 122.
παραίρημα, iv. 48.
παραιτῶ, v. 63.
παρακαλῶ, i. 118. v. 27.
παρακαταθήκη, ii. 72.
παρακαταπήγνυμι, iv. 90.
παρακατέχω, viii. 93.
παρακέλευσις, vii. 70.
παρακελευσμός, iv. 11.
παρακελευστός, vi. 13.
παρακελεύω, iv. 25. vi. 69.
παρακινδύνυμι, v. 100.
παράκλησις, viii. 92.
παρακομιδή, v. 5.
παραλαμβάνω, i. 19. iv. 16.
παραλείπω, ii. 13.
παραλία, ii. 56.
παραλλάξ, ii. 102.
παραλόγος, vii. 28. viii. 24.
παραλυτώ, ii. 51.
παραλύω, ii. 65.
παραμειλῶ, i. 25.
παραμένω, i. 65. vii. 15.
παραμυθούμαι, ii. 44. iii. 75.
παραμύθιον, v. 103.
παρανίσχω, iii. 22.
παρανόημα, vii. 18.
παρανομία, iv. 98. vi. 28.
παρανομῶ, iii. 65.
πάραιπαι, i. 80.
παραπίπτω, iv. 23.
παραπλήω, ii. 90. iv. 25.
παραπλησία, iii. 89. vii. 71.
παραπλοῦς, i. 44.
παραποιῶ, i. 132.
παραπολὺ, ii. 8. viii. 6.
παραρήρηγμα, iv. 96.
παρασκευάζω, iv. 70. vi. 104.
παρασκευή, i. 1. ii. 17. v. 17.
παρασπονδος, iv. 23.
παρασχεῖν, v. 60. vi. 30.
παρατάσσομαι, vii. 78. 79.
παρατείνω, iii. 46.
παρατείχισμα, vii. 11.
παρατυγχάνω, i. 76. v. 38.
 viii. 11.
παραυτικά, ii. 64. viii. 82.
παραφίρω, v. 26.
παραφραγμα, iv. 115.
παραχῆμα, i. 22. viii. 1.
πάρειμι, i. 85. ii. 64. iv. 19.
 v. 64. vi. 91. viii. 26.
παρῆξις, vii. 41.
παρρηγον, i. 142. vii. 27.
παρρηχομαι, iv. 86. viii. 53.
παρέχω, i. 37. iii. 45. iv.
 61. viii. 48. 50.
παρήκον, iv. 36.
παρήμι, iv. 27. vi. 23.
παρίπτειω, vii. 78.
παρίστημι, iv. 61. 133.
παρόδος, i. 126. iii. 21.
παρόδομα, vii. 6.
παρόμοιος, i. 80.
παροξύνω, i. 84. vi. 89.
παρουσία, i. 128. vi. 86.
παροχή, vi. 85.
πᾶς, i. 132. ii. 101. iv. 43.
 vi. 104. vii. 73.
πάσχω, i. 96. vii. 69.
πατύσσω, viii. 92.
πατριός, iv. 86. 118.
πατρός, vii. 67. ii. 68.
πατρώος, ibid.
παῦλα, vi. 60.
παῦω, i. 69. iii. 24. v. 91.
πέζα, iv. 12.
πέζῃ, iv. 132.
πειζομαχία, vii. 62.
πειζομαχῶ, vii. 63.
πειῶ, ii. 53.
πείω, iii. 63. vi. 33. vii. 21.
πείρα, i. 140. vi. 11. vii. 21.
πείρασις, vi. 56.
πειρῶ, i. 61. iv. 70. vi. 54.
πελάγιος, viii. 44.
περαμάχομαι, vi. 13.
πέλας, iv. 92.
πέλιδος, ii. 49.
πεμπτός, viii. 86.
πέμπω, iii. 110.
πενία, ii. 27.
πείρα, ii. 64.
περαιτέρω, ii. 43.
περαιῶ, iv. 120, 121.
πείραν, iii. 91.
πείρας, i. 69. vii. 42.
πείρω, viii. 57.
περι, ii. 35. iii. 96. viii. 46.
περιαγγέλλω, vii. 18.
περιαιρώ, iv. 51.
περιαιλῶ, iv. 14.
περιβάλλω, i. 8. vii. 25.
περιβόητος, vi. 31.
περιβολή, viii. 104.
περιβολός, i. 89.
περιγιγνομαι, i. 69. ii. 37.
 iv. 27.
περίγραπτος, vii. 33.
περιδής, iii. 80.
περιδῶν, iv. 40.
περιέμι, i. 144. ii. 79. viii. 46.
περίστημι, i. 78. iv. 12.
 viii. 15.
περίσχω, v. 71.
περικλύζω, vi. 3.
περικομπῶ, vi. 17.
περικοπή, vi. 27.
περικτόνεις, iii. 104.
περιμάχητον, vii. 84.
περίνεως, i. 10.
περικοκίς, ii. 16.
πειρωῶ, i. 69. vi. 93.
πειρουσία, ii. 13. v. 71.
περίπτομαι, ii. 73. iv. 48.
περιπολίον, vii. 48.
περιρῆτος, iv. 64.
περισκοπῶ, vi. 49.
περιστάδων, vii. 81.
περιτείχιω, iv. 131.
περιτέχνησις, iii. 82.
περιτίθημι, vi. 89.
περιτυγχάνω, i. 135.
περιφανής, iv. 102.
περιφανώς, vi. 60.
περιφίρω, vii. 28.
περίφοβος, vi. 36.
περιχαρής, ii. 51.
πειρωσῆ, ii. 35. iv. 64.
τη, vii. 71.
τηγνυμι, iv. 92.

INDEX VERBORUM.

- πῆλος, ii. 76.
 πηλώδης, vi. 101.
 πημονή, v. 18.
 πιθανώτατος, iv. 21.
 πῆλος, iv. 34.
 πῆσσα, iv. 100.
 πιστεύω, i. 1.
 πίστις, iv. 86. v. 30.
 πιστός, i. 68. v. 14.
 πιστότερος, v. 108.
 πιστῶ, iv. 88.
 πίσυνος, ii. 89.
 πλάσιον, vii. 78.
 πλάνησι, viii. 42.
 πλεῖον, i. 42. iii. 82. iv. 128. vi. 46. viii. 48.
 πλεῖστον, iii. 31. iv. 115.
 πλεονάζω, i. 120.
 πλεονεκτῶ, iv. 61. 62. iv. 86.
 πλεονεξία, iii. 82.
 πλείω, vii. 23.
 πλήθος, i. 1. 49.
 πλῆν, i. 2. iv. 54.
 πληρῶ, vi. 52.
 πλησιόχωρος, iv. 79.
 πλίνθος, ii. 75.
 πλώμεος, i. 29.
 πνεῦμα, ii. 49. 97.
 πνιγρός, ii. 52.
 πνίγος, vii. 87.
 πνὴ, iv. 100.
 ποι, i. 53.
 ποίησις, i. 10.
 ποιητός, iv. 99.
 ποιῶ, i. 5. 6. iii. 61. iv. 22. v. 18. vi. 60. viii. 37.
 πολίμαρχοι, v. 47.
 πολιμῶ, i. 33. ii. 8.
 πόλισμα, iv. 54.
 πολιτεύω, iv. 130.
 πολιτικός, vi. 9.
 πολιτικός, vi. 89. viii. 89.
 πολλὰ, iv. 12. 80.
 πολλαίς, v. 35.
 πολλαπλάσιος, iv. 33.
 πολλαχῆ, viii. 87.
 πολλάχθεις, vi. 32.
 πολλάχσει, ii. 47.
 πολλός, vel πολὺς, ii. 85. iv. 67. vi. 65. viii. 101.
 πολυσοτήμοιον, vi. 86.
 ἐπὶ πολὺ, vii. 65.
 πολυάνδρως, vi. 17.
 πολυάνθρωπος, vi. 3.
 πολυάνθρωπότητος, ii. 54.
 πολυειδής, vii. 71.
 πολυπραγμοσύνη, vi. 87.
 πολυτέλεια, vi. 12.
 πολυτελής, viii. 27.
 πολυτρόπος, ii. 44. iii. 83.
 πολυχειρία, ii. 77.
 πολυψηφία, iii. 10.
 πομπή, iv. 108.
 πονῶ, ii. 51.
 πορεία, ii. 18.
 πορεύομαι, ii. 98. iv. 103.
 πορίζομαι, i. 142. iii. 82.
 πορισμῶτος, viii. 76.
 ποριστής, viii. 48.
 πόρος, i. 120.
 πόσις, vii. 73.
 ποταμός, vi. 2.
 ποτὲ, iv. 20.
 πράγμα, i. 140. iii. 23. 49. viii. 92.
 πράξις, iii. 114. vi. 88.
 πράσσω, ii. 11. iv. 18. 66. viii. 87.
 πράπει, i. 86. vi. 25.
 πρεσβεία, iv. 118.
 πρέσβεις, ibid.
 πρέσβυσις, i. 73.
 πρεσβύτατος, iv. 61.
 πρίασθαι, v. 34.
 πρῆν, iv. 104. 128.
 πρὸς, iii. 51. iv. 59.
 προάγγελσις, i. 137.
 προαγορεύω, i. 131.
 προάγω, iii. 59. vi. 18.
 προαμύνομαι, iii. 12. iv. 38.
 προανάγομαι, viii. 11.
 προαναλίσκω, vii. 81.
 προαναχώρησις, iv. 128.
 προαπαντῶ, i. 69.
 προαπὸλλυμι, vi. 77.
 προαποπέμπω, iii. 25.
 προαποστέλλω, iii. 5.
 πρῶβρατον, ii. 51.
 προβουλεύω, viii. 1.
 προγονος, iii. 59. vi. 16.
 προδιαφθέρω, i. 119.
 προδιδάσκω, ii. 40.
 προειδῆν, i. 83. ii. 17.
 προεπιτείνω, iv. 26.
 προεργάζομαι, ii. 89. viii. 65.
 προεινέκτισις, i. 25.
 προεπιβουλεύω, i. 34.
 προεῖσαι, ii. 73.
 προέχω, iii. 84. v. 17. vii. 66.
 προεθυμούμαι, iv. 81.
 πρόθυμος, ii. 53. vi. 89.
 πρόθυμω, v. 23. viii. 36.
 πρόθυρον, vi. 27.
 προῖκημι, i. 120.
 προίσχω, iii. 66.
 προκαλῶ, i. 34. iv. 19.
 προκαμνῶ, ii. 49.
 πρόκλησις, iii. 64.
 προλοχίζω, iii. 110.
 πρόμαντις, v. 17.
 πρόνοια, ii. 89. viii. 95.
 πρόξενος, iii. 70.
 προόμιον, iii. 104.
 προόψις, v. 8.
 προτάσχω, iii. 67.
 προσηλακίζω, vi. 54.
 πρόπλοι νῆες, vi. 46.
 προπομπή, vi. 58.
 προσηνθάνομαι, iv. 42.
 πρὸς, i. 140. iii. 59. iv. 10. v. 73. vi. 11. viii. 41.
 προσαγορεύω, vi. 16.
 προσαγωγή, i. 82.
 προσβάσις, vi. 96.
 προσβολή, ii. 4.
 προσγίγνομαι, i. 142. vii. 14.
 προσδίομαι, ii. 41. iv. 10.
 προσδέχομαι, ii. 12. vi. 46.
 προσδιαβάλλω, vi. 75.
 προσδόκιμος, i. 14.
 προσεδρία, i. 126.
 προσέχω, i. 15.
 προσήνης, vi. 77.
 προσιπέσσω, ii. 79.
 προσίσχω, iv. 30.
 προσκατέρζομαι, i. 61.
 πρόσκειμαι, i. 93.
 προσκοπή, i. 116.
 προσκοπῶ, i. 120.
 προσκωπος, i. 10.
 προσμίγνυμι, i. 46. vi. 104. vii. 68.
 προσῦνοιικῶ, vi. 2.
 πρόσσος, i. 4. ii. 97.
 προσσικδομῶ, vi. 54.
 πρόσσικκος, i. 7.
 προσομιλῶ, i. 122.
 πρόσσους, iv. 29.
 προσπτεριβάλλω, viii. 40.
 προσποίησις, ii. 62.
 προσπολιμῶ, iii. 3.
 προσσταλαιπυρῶ, ii. 53.
 προσστασία, ii. 80.
 προστάτης, iv. 46.
 προσταυρῶ, vi. 75.
 προστιῆμι, i. 20. 40.
 προσφιλής, i. 92.
 πρόσφορα, vii. 62.
 πρόσχημα, v. 30.
 πρόσχωρος, viii. 11.
 πρόσχωρῶ, iv. 71.
 πρόσχωσις, ii. 77.
 πρόσχωπον, i. 106.
 προτεμένιον, i. 134.
 προτερῶ, i. 34.
 πρότερος, i. 9. 28. iii. 12.
 προστίθημι, iii. 36. 38.
 προτιμῶ, ii. 37. vi. 9. viii. 64.
 προυρηγίατρον, iii. 109.
 προφανής, i. 35.
 προφασίζομαι, vi. 25. viii. 33.
 πρόφασις, iii. 13. vii. 13.
 προφυλακή, iv. 30.
 προφυλακίς, i. 117.
 προχωρῶ, i. 16. iii. 4.
 πρῶμνη, vii. 40.

INDEX VERBORUM.

τρουάνεις, v. 47.
πρωϊότερον, vii. 39.
πρώραθεν, vii. 36.
πρώτος, iii. 81. vii. 87.
πταίω, ii. 43.
πταρομός, ii. 49.
πυλῖς, viii. 92.
πυρβάνομαι, iii. 26. vi. 17.
πύρα, ii. 52.
πυργός, vii. 25.
πυρφόρος, ii. 75.
πύστις, i. 5. 136.
πω, i. 3. viii. 8.
πώποτε, v. 111.
πῶς, ii. 60.

P.

ῥαβδοῦχος, v. 50.
ῥαδῖος, vi. 21. viii. 87.
ραδῖως, vii. 77.
ραθυμία, ii. 39.
ῥάον, v. 36. viii. 89.
ῥάστος, iv. 10. vii. 67.
ῥαστώνη, i. 120.
ραχία, iv. 10.
ρέιμα, iv. 75.
ῤέω, iii. 49. viii. 66.
ῤήτος, i. 122. ii. 7. iv. 69.
ῤήτωρ, ii. 40. viii. 1.
ῤόδιον, iv. 10.
ῤόος, i. 54.
ῤοπι, v. 103.
ῤωδης, iv. 24.
ῤύαζ, iii. 116. iv. 96.
ῤύμη, ii. 76. 81.
ῤύομαι, libero, v. 63.
ῤύω, fluo, ii. 5. iii. 116.
ῤάμη, ii. 43. iv. 29. vii. 75.
ῤώννυμι, ii. 8. vii. 15.

Σ.

σάλπιγξ, vi. 32.
σαλπικητής, vi. 69.
σαφής, i. 140. iii. 40.
σβέσσητος, vii. 53.
σε, Attice pro *σσι*, i. 128.
σέβω, ii. 53.
σεῖσμος, iii. 89.
σειά, iv. 52.
σημα, ii. 34.
σημαίνω, ii. 43. 84.
σημίσιον, i. 10. iv. 111.
σένος, v. 23.
σίθηρος, iii. 68.
σῖθηροφροῶ, i. 5.
σῖθηρῶ, iv. 100.
σίνδιον, ii. 49.
σιταγωγός, vi. 30.
σίτια, iii. 1.
σιτόδαια, iv. 36.
σιτοδοτῶ, iv. 39.
σιτοποιός, ii. 78.
σίτος, v. 47.
σιωπη, vi. 32.
σκιάφη, i. 50.

σκιδάννυμι, iv. 56. 112.
σκεπτεόν, i. 72.
σκέπτουμι, i. 107. 143. vii. 62.

62.

σκευή, ii. 6.
σκεῦος, iv. 128.
σκήνη, ii. 34.
σκηνῶ, ii. 52.
σκήπτρον, i. 9.
σκοπῶ, iii. 12. iv. 20. vi. 36.
σκυλεύω, iv. 97.
σέφισμα, vi. 77.
σοφιστής, iii. 38.
σπανίζω, iv. 6.
σπάνιος, iii. 58.
σπανιώτατος, vii. 68.
σπανιώτερος, i. 33.
σπάνος, i. 142.
σπασμός, ii. 49.
σπένδω, iii. 24. vii. 83. viii. 57.
σπονδή, i. 36. ii. 6. iv. 118.
σποράς, iii. 69.
σποδῆ, iii. 30.
σταδῖον, vii. 78.
σταθμός, ii. 13.
στασιάζω, vi. 74.
στασιαστής, iv. 130.
στάσις, ii. 20. iv. 4. vii. 33.
στασιωτικός, iii. 18.
στάτης, iv. 52.
σταυρός, vii. 25.
σταυρῶ, vi. 100.
σταυρομα, vi. 74.
στεγανός, iii. 21.
στεγανώς, iv. 100.
στέγω, iv. 34. vi. 72.
στίλλω, vii. 20.
στίμια, iv. 133.
στυνόπορος, vii. 73.
στυνός, vii. 51.
στεινοχωρία, iv. 26.
στέργω, i. 38.
στειρίζω, ii. 49.
στειρίσκω, iv. 106.
στειρής, vii. 36.
στειρώτατος, vi. 101.
στειροφάτερος, vii. 36.
στειρῶ, iii. 2.
στίφανος, ii. 46.
στίθος, ii. 49.
στίλη, v. 47.
σπίθος, viii. 92.
σπῖχος, ii. 102.
σπῖλος, i. 31.
σπῖμα, iv. 49.
σπῖνος, vii. 71.
σπορέννυμι, vi. 18.
στρατεία, i. 3.
στρατεύμα, vi. 74. vii. 26.
στρατιώτης, vii. 61.
στρατιωτής, vi. 43.
στρατιωτικώτερος, ii. 83.
στρατιώτηδον, iv. 94. vii. 44.

στρογγύλη, ii. 97.
στρωμνή, viii. 81.
συνόδος, v. 17.
συνταρασσω, ii. 52.
συχρός, iv. 106.
σφαγή, iv. 48.
σφάγιον, vi. 69.
σφαλιρώτατος, iv. 62.
σφάλλω, ii. 43. iv. 18.
σφενδονιτής, vi. 22.
σφῶρα, iii. 46.
σφῶρος, i. 103.
σφραγίς, i. 132.
σφῶρον, iii. 68.
σχεῖν, i. 9.
σχῆμα, viii. 89.
σχολάζω, iv. 4.
σχόλαιος, iii. 29.
σχολεῖτερον, iv. 47.
σχολή, i. 142. v. 29.
σῶζω, i. 134. ii. 42.
σῶμα, i. 17. ii. 53.
σωφρονίστατος, iii. 62.
σωφρονίζω, vi. 78.
σωφρονιστής, iii. 65. vi. 87.
σωφρονῶ, viii. 24.
σωφροσύνη, i. 84.
σῶφραν, i. 37. iii. 58.

T.

τὰ μὲν, i. 18. iv. 85.
τακτόν, iv. 65.
ταλαιπωροῖν, i. 99. v. 74.
ταλαιπωρία, ii. 49.
ταλαιπώρους, iii. 4.
τάλαντον, ii. 97.
ταμίαιστα, vi. 104.
ταμίαν, vi. 78.
ταμίειον, vii. 24.
ταμιεύω, vi. 18.
ταξιαρχος, iv. 4.
τάξις, iv. 93. v. 60.
ταξεντομώτατα, ii. 97.
τατινός, ii. 61.
τάρσος, ii. 76.
ταφῆ, ii. 52.
τάφος, iii. 23.
τάχα, iii. 44.
τάχος, vi. 92.
ταχυναυτῶ, vi. 31.
τέγος, iv. 48.
τειχίτης, iv. 25.
τειχίζω, vii. 18.
τειχισμός, vi. 44.
τειχος, ii. 75.
τεκμαίρω, v. 47.
τεκμαρσις, ii. 87.
τεκμήριον, i. 2.
τέκνωσις, ii. 44.
τεκτων, vi. 44.
τελευταῖος, ii. 89.
τελευτῶ, viii. 1.
τίλος, iv. 60. v. 46. vi. 88.
τίμνος, vi. 99.

INDEX VERBORUM.

- τίμνω, ii. 55. vi. 75.
 τίναντος, iii. 51.
 τερπνόν, ii. 53.
 τέρπω, ii. 41.
 τέρψις, ii. 38.
 τετράγωνον, iv. 125.
 τετράπους, ii. 50.
 τέτυξ, i. 6.
 τήρησις, vii. 86.
 τησῶ, iv. 27.
 τιδίμι, i. 25. 138.
 τιμῶ, ii. 63. iii. 58.
 τιμωρῶ, i. 121.
 τιμωρητίος, i. 86.
 τιμωρία, iii. 63. iv. 62.
 τιμωρός, iv. 2.
 τίς, viii. 73.
 τιτρώσκω, v. 10.
 τσαρχαῖον, iv. 3.
 τοδευτερον, iii. 13.
 τσέπειτα, iv. 107.
 τοιούτος, v. 63. vii. 86.
 τσικύς, ii. 44.
 τάλμα, vi. 59.
 τάλμημα, vii. 43.
 τολμηρῶς, iii. 74.
 τολμητής, i. 70.
 τολμῶ, ii. 53.
 τομή, i. 93.
 τοζότης, iv. 129.
 τοπάλοι, i. 5.
 τοπανάπασιν, iii. 87.
 τοπαρευτικά, i. 27.
 τοπαρχηρέμα, vi. 55.
 τοσούτον, i. 9.
 τραυματίας, vii. 75.
 τραυματίζω, iv. 35.
 τρέπω, ii. 65. v. 27. vi. 36.
 τρέψω, ii. 46.
 τραικοντούτης, i. 23.
 τριβή, viii. 87.
 τριβῶ, ii. 77.
 τριήραρχος, vii. 13.
 τριήρης, vi. 93.
 τρίτους, i. 132.
 τρίτες, iii. 3.
 τροπαῖον, vi. 98.
 τρόπος, v. 88.
 τροπωτής, ii. 93.
 τροφή, viii. 57.
 τυφισιῶτερον, i. 6.
 τρύχω, i. 126.
 τυγχάνω, i. 11. 106. iv. 70.
 τυραννίς, iii. 37.
 τυφλός, iii. 104.
 τύχη, i. 69. iii. 49. iv. 14.
 τῆθε, vii. 63.
 τ.
 τσικίνθια, v. 23.
 ὑβρίζω, iv. 18.
 ὑβρις, i. 38. iii. 39.
 ὑγιής, iii. 34. iv. 22.
 ὑδατώδης, iii. 23.
 ὑδρεύω, iv. 97.
 ὕδωρ, ii. 77. 52.
 ὑετός, ii. 5.
 υἱός, ii. 100.
 ὑλώδης, iv. 29.
 ὑμέτερον, i. 70. iv. 85.
 ὑμῶ, i. 21. ii. 42.
 ὑπαγω, iii. 70. iv. 126.
 ὑπαγωγή, iii. 97.
 ὑπαίτριος, i. 134.
 ὑπακουω, v. 98. vii. 73.
 ὑπάρχω, ii. 45. v. 103. viii. 1.
 ὑπεκκείμεαι, viii. 31.
 ὑπεκτίθειαι, i. 89.
 ὑπερευχῶ, iv. 19.
 ὑπερβάτος, iii. 25.
 ὑπερβιάζομαι, ii. 52.
 ὑπερόπτης, iii. 38.
 ὑπερόπτομαι, vii. 42.
 ὑπερόριον, viii. 72.
 ὑπεροψία, i. 84.
 ὑπερέρθρον, ii. 49.
 ὑπερέφρω, i. 81.
 ὑπερέφρων, ii. 62.
 ὑπεεύθυνος, iii. 43.
 ὑπήκους, vi. 69. vii. 57.
 ὑψησιῶς, vi. 31.
 ὑπνός, ii. 2.
 ὑπό, iv. 67. vii. 75. viii. 13.
 ὑποδέιστρος, i. 11.
 ὑποδέιστρος, viii. 87.
 ὑποδέχομαι, viii. 81.
 ὑποδοχή, vii. 74.
 ὑποδορυβῶ, iv. 28.
 ὑπόκειμαι, iii. 84.
 ὑπολείπω, i. 140. viii. 2.
 ὑπομιμνήσκω, vii. 69.
 ὑπόμνησις, iv. 95.
 ὑπνίφω, iii. 23.
 ὑπνονῶ, iv. 16. 76.
 ὑπονομηδόν, vi. 100.
 ὑπόνομος, ii. 76.
 ὑποπτεύω, iv. 126.
 ὑποπτος, iii. 82. vi. 75.
 ὑπόσπονδος, i. 63.
 ὑποσπεινω, viii. 48.
 ὑποστλήτης, vii. 57.
 ὑποτοπῶ, ii. 13.
 ὕπουλος, viii. 64.
 ὑπουργεῖν, vi. 88.
 ὑποχίμαια, i. 88.
 ὑπσιος, vii. 82.
 ὑστερῶ, i. 134. iii. 31.
 ὑστερίζω, vi. 69.
 ὑφαντός, ii. 97.
 ὑφάπτω, ii. 52.
 ὑφέλω, ii. 76.
 ὑψηζομαι, i. 78.
 ὑψίστημι, ii. 61. iv. 28. viii. 68.
 ὕψυρος, iv. 26.
 ὑψιλος, iii. 97.
 ὑψηλότερον, vii. 4.
 Φ.
 φαίνομαι, i. 32. iii. 21. vii. 21.
 φάκιλλος, ii. 77.
 φανερὸν, i. 17. iv. 74.
 φανερῶς, i. 87.
 φανερῶτατος, iv. 11.
 φασαγγίς, ii. 48.
 φασάγγις, ii. 49.
 φαύλος, vi. 34.
 φαυλότερος, ii. 62.
 φειδῶ, i. 82. iii. 59. viii. 81.
 φέρω, i. 31. ii. 60. vi. 56.
 φήμη, i. 11.
 φήμη, iii. 68.
 φθάνω, iv. 121. viii. 100.
 φθίγγομαι, vii. 71.
 φθινόπωρον, ii. 31.
 φθίνος, ii. 45.
 φθορά, ii. 47.
 φιλέταιρος, iii. 82.
 φιλῶ, viii. 1.
 φιλία, ii. 82. v. 5.
 φίλιος, ii. 86. vi. 34.
 φιλοσικῶ, i. 77.
 φιλοκαλῶ, ii. 40.
 φιλοκρινῶ, vi. 18.
 φιλονεικῶ, vi. 111.
 φιλονεικία, viii. 76.
 φιλόσολις, vi. 92.
 φιλοσοφῶ, ii. 39.
 φλόγωσις, ii. 49.
 φλόξ, ii. 77.
 φλυκταῖνα, ii. 49.
 φοβίρος, vi. 15.
 φοβῶ, viii. 82.
 φονεύω, viii. 95.
 φονικώτατος, vii. 29.
 φορημῶν, ii. 75. iv. 48.
 φσῶ, ii. 76.
 φσός, i. 56.
 φσρηγικίος, ii. 75.
 φσάζω, vii. 25.
 φράσω, i. 82.
 φρέαρ, ii. 49.
 φρονῶ, vi. 16.
 φρόνημα, ii. 43. 61. v. 40.
 φροσύριον, vii. 3.
 φρουρός, iv. 25. viii. 108.
 φρυγανισμός, vii. 4.
 φρυγανον, iii. 111.
 φρύγω, vi. 21.
 φρυκτός, iii. 22.
 φρυκτωρῶ, iii. 80.
 φρυκτωρία, iii. 22.
 φρυδικός, vi. 92.
 φρυγῆς, vi. 92.
 φρυγῆ, viii. 64.
 φυλακή, viii. 51.
 φυλάξ, vi. 100.
 φυλάσσω, ii. 3. iv. 16.
 φυλλή, vii. 69.
 φύσα, iv. 100.
 φύσις, i. 76. 138. iv. 60.

φυττω, i. 2.
 φύω, iii. 45. iv. 61.
 φωνή, vii. 57.
 X.
 χαλαρός, ii. 76.
 χαλεπός, iv. 9. viii. 1.
 χαλεπῶς, vi. 61.
 χαλεπώτατος, vii. 21.
 χάραδρα, vii. 78.
 χάραξ, iii. 70.
 χαρίζομαι, iii. 42.
 χάρις, iii. 95. iv. 20.
 χειμάζω, vi. 74.
 χειμών, viii. 30.
 χείρ, iii. 96. iv. 72.
 χεῖρον πρέσσω, vii. 67.
 χειροποίητος, ii. 77.
 χειροτέχνης, vii. 27.
 χειρουργεῖν, viii. 69.
 χειρῶ, iv. 24.
 χέρνιψ, iv. 97.

χέω, ii. 75.
 χηλή, vii. 53.
 χηρεία, ii. 45.
 χλωρός, ii. 49.
 χορηγία, vi. 18.
 χορός, iii. 104.
 χῶμαι, ii. 2. iii. 10. iv. 33.
 χρεία, i. 33.
 χρεῖμα, vi. 39.
 χρηματίζω, v. 5. vii. 13.
 χρεῖναι, viii. 78.
 χρήσιμος, vi. 85.
 χρεῖσις, vii. 5.
 χρησμολόγος, ii. 21.
 χρηστήριον, ii. 54.
 χρώνος, iv. 26. vi. 3.
 χρώς, ii. 83.
 χῶμα, ii. 76.
 χωρῶ, vi. 101.
 χωρίον, ii. 54.
 χωρίς δέ, ii. 13.

Ψ.
 ψέγομαι, v. 86.
 ψεύδομαι, viii. 103.
 ψευδῶς, i. 137.
 ψηφίζω, vi. 8. viii. 71.
 ψῆφος, i. 40.
 ψιλός, iv. 125.
 ψιλῶ, iii. 109.
 ψόγος, i. 70.
 ψυχρός, ii. 49.
 Ω.
 ὦ, vi. 39.
 ὠθισμός, iv. 96.
 ὠμη, iii. 81.
 ὠραῖος, iii. 58.
 ὠς, i. 44. viii. 71.
 ὠσσε, viii. 86.
 ὠφέλεια, i. 26. vi. 80.
 ὠφέλιμος, i. 93. vii. 64.
 ὠφελῶ, iv. 75.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

LGr Thucydides
T532 De bello Peloponnesiaco libri
1831 octo

(30)

